This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

A 860,023

1837
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

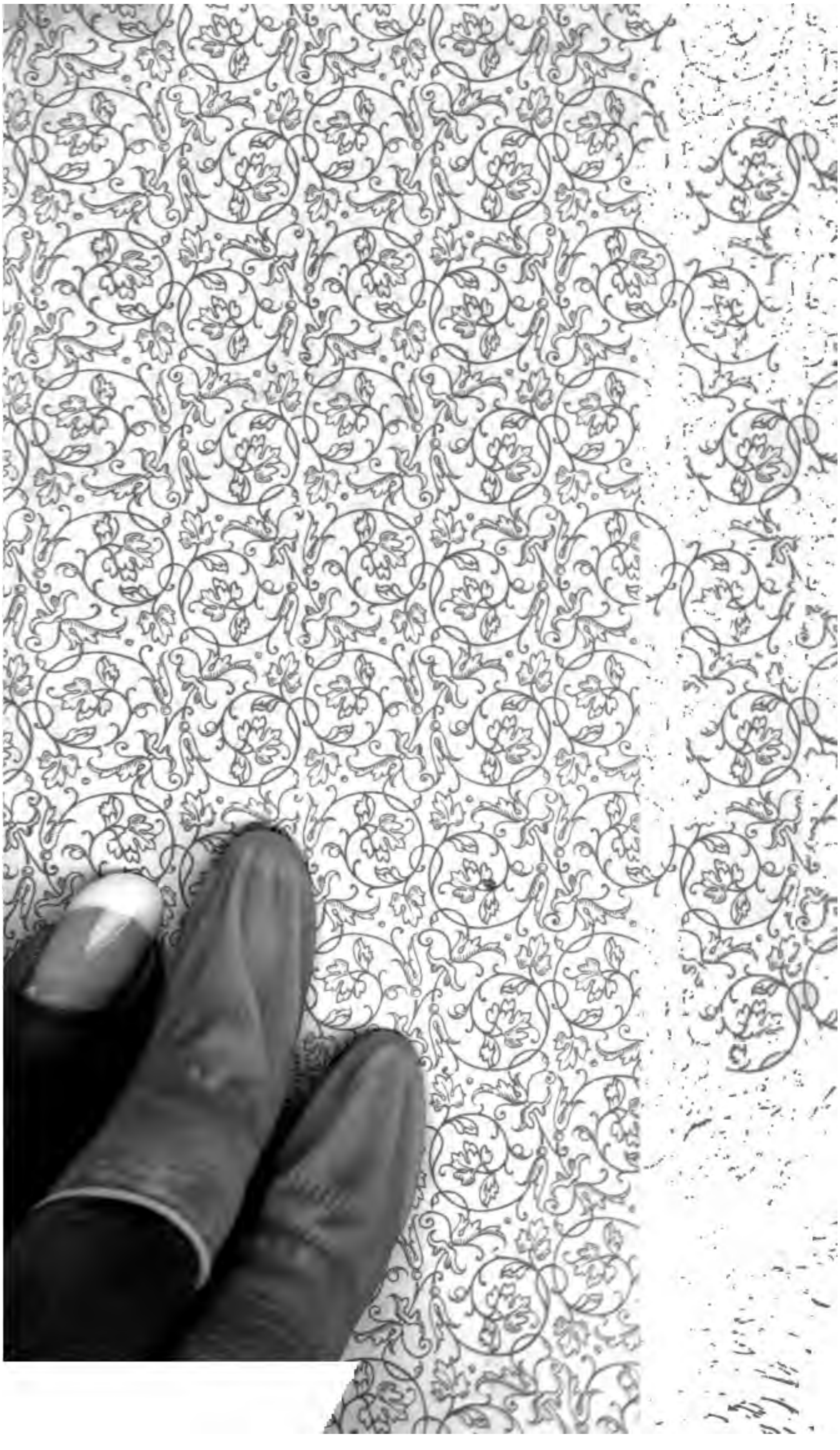

888
T6
P83
v. 2

[History of the Peloponnesian War]
100726

THUCYDIDIS

DE

BELLO PELOPONNESIACO

LIBRI OCTO.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM EDITOS

EXPLANAVIT

ERNESTUS FRIDERICUS POPPO.

VOL. II. SECT. 1.

EDITIO ALTERA, QUAM AUXIT ET EMENDAVIT

IOANNES MATTHIAS STAHL.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXV.

888
T6
P83
v. 2

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO
IOANNIS MATTHIAE STAHLII.

Cum novam huius voluminis editionem parandam suscepissem, Popponis consilium et institutum ita tenendum esse duxi, ut ea servarem, quorum et veritatem et utilitatem perspexissem, refingerem quae minus recte vel accurate exposita essent, supervacanea vel falsa reicerem, adderem vel substituerem quibus reconditae scriptoris sententiae planius illustrarentur, vera earum intellegentia aperiretur, ambigua verborum integritas aut confirmaretur aut restitueretur. Cum autem largissimum quo uterer fructum et aliena et mea studia praeberent in hoc scriptore collocata, factum est ut multis locis emendata, multis plane mutata haec editio prodeat. Atque consentaneum est in difficillimis plurima novata esse. Nolui tamen, quae mea essent, quamquam subinde leviter indicavi, data opera ac sedulo a Popponianis secernere et distinguere; modo vera sint, cuius sint haud multum refert. Hoc facile cuivis patebit me maiore iudicii et libertate et confidentia usum esse. Cum ille multa in dubio relinqueret neque certis rationibus ambigua ubique diiudicaret et, ut anxius erat in tuenda librorum memoria, toleraret quae ferri non posse ipse haud ignoraret, ego ante omnia ad certum quoque loco iudicium pervenire studui neque apertis vitiis levem et aptam medicinam, si in promptu esset, adhibere dubitavi. Neque enim minus fugienda esse persuasum habui vana interpretandi artificia quam temerariam coniectandi licentiam. In constituendis scriptoris verbis easdem fere rationes secutus sum, quibus editionem Tauchnitzianam accommodavi. Sed

1837
ARTES VERITAS SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

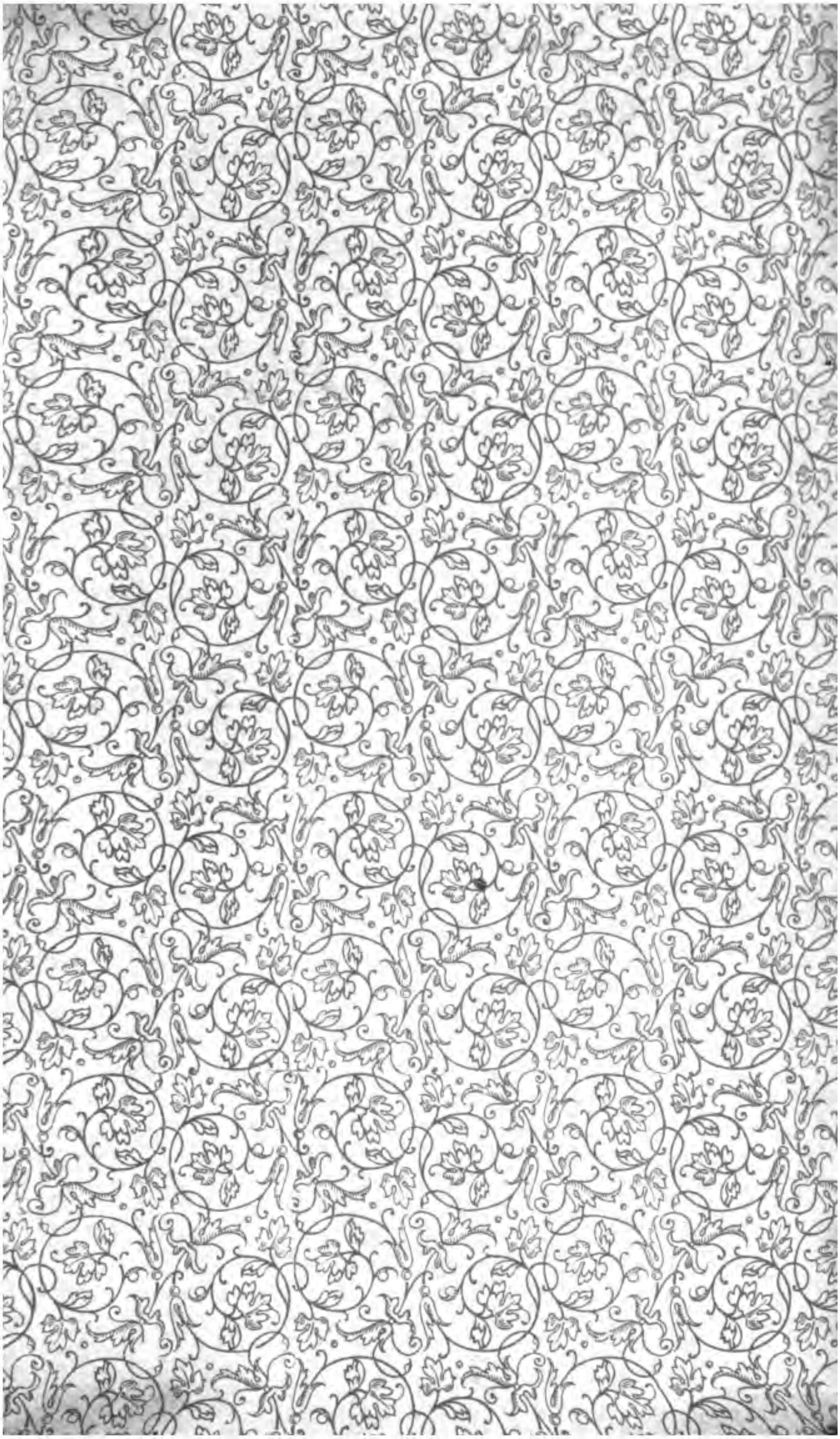

c o 8
T6
P83
v. 2

"Thucydides
[History of the Peloponnesian
War]
100726

THUCYDIDIS

DE

BELLO PELOPONNESIACO

LIBRI OCTO.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM EDITOS

EXPLANAVIT

ERNESTUS FRIDERICUS POPPO.

VOL. II. SECT. 1.

EDITIO ALTERA, QUAM AUXIT ET EMENDAVIT

IOANNES MATTHIAS STAHL.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXV.

888
T6
F83
v. 2

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO
IOANNIS MATTHIAE STAHLII.

Cum novam huius voluminis editionem parandam suscepissem, Popponis consilium et institutum ita tenendum esse duxi, ut ea servarem, quorum et veritatem et utilitatem perspexissem, refingerem quae minus recte vel accurate exposita essent, supervacanea vel falsa reicerem, adderem vel substituerem quibus reconditae scriptoris sententiae planius illustrarentur, vera earum intellegentia aperiretur, ambigua verborum integritas aut confirmaretur aut restitueretur. Cum autem largissimum quo uterer fructum et aliena et mea studia praeberent in hoc scriptore collocata, factum est ut multis locis emendata, multis plane mutata haec editio prodeat. Atque consentaneum est in difficillimis plurima novata esse. Nolui tamen, quae mea essent, quamquam subinde leviter indicavi, data opera ac sedulo a Popponianis secernere et distinguere; modo vera sint, cuius sint haud multum refert. Hoc facile cuivis patebit me maiore iudicii et libertate et confidentia usum esse. Cum ille multa in dubio relinqueret neque certis rationibus ambigua ubique diiudicaret et, ut anxius erat in tuenda librorum memoria, toleraret quae ferri non posse ipse haud ignoraret, ego ante omnia ad certum quoque loco iudicium pervenire studui neque apertis vitiis levem et aptam medicinam, si in promptu esset, adhibere dubitavi. Neque enim minus fugienda esse persuasum habui vana interpretandi artificia quam temerariam coniectandi licentiam. In constituendis scriptoris verbis easdem fere rationes secutus sum, quibus editionem Tauchnitzianam accommodavi. Sed

cum singula denuo examinarem, aliquotiens conclamatum illud „dies diem docet" expertus sum, magis tamen in eis quae non vidissem quam quae perperam statuissem. In vocabulorum formis universo codicum consensui plus confisus sum quam singulorum locorum scripturae atque omnino librorum manu scriptorum memoria potiora esse censui veterum inscriptionum testimonia, grammaticorum praecepta ratione comprobata, poetarum scaenicorum usum. Ubi a librorum memoria recessi, singulis locis hanc discrepantiam indicavi, nisi quod constantem quorundam vocabulorum scripturam tacite ubique correxi. Ita *σῴζω θνῄσκω μιμνῄσκω λῄζομαι πρῴρα ἀντίπρῳρος πρῴην λάθρᾳ* cum *ι* subscripto exarari volui, cuius ne in codicibus quidem omnia vestigia evanuerunt, *φιλονικία φιλονικεῖν* pro *φιλονεικία φιλονεικεῖν* (*φιλονικίας* I 41, 3 Pal.), *ἀνοκωχή διοκωχή* pro *ἀνακωχή διακωχή*, *ᾖσαν* pro *ᾔεσαν*, *Ποτείδαια* pro *Ποτίδαια*, accusativis nominum propriorum tertiae declin. in *ης* terminationem *η* ubique restitui, de quibus vocabulorum formis omnibus disputavi in quaestionibus grammaticis ad Th. pertinentibus(progr. gymn. Marcelliani Colon. a. 1872) p. 13 sqq., neque magis toleravi *ἐπεισφέρειν* quam *εἰσφέρειν*. De nominum propriorum frequentium forma semel monuisse satis habui. Notatae scripturarum varietati suis locis addidi lectiones codicis musei Britannici Mss. 11, 727 (*M*). Virorum doctorum coniecturas, quas in verborum ordinem non recipiendas esse duxi, ne commentarii molem nimium augerem, ibi tantum commemoravi ubi earum aliqua species esset vel ipsa verborum explanatio ad eas refutandas non sufficere videretur.

Corrigenda

adn. 37, 2 init. timent pro timentur
adn. 69, 1 Antiph. II *δ* 1 pro Antiph. II 8, 1.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Γ.

IV. *Τέταρτον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. α'—κε'.*

A. *Θέρος. Κεφ. α'—ιη'.*

1. *Τρίτη ἐσβολὴ Πελοποννησίων ἐς τὴν Ἀττικὴν ἡγουμένου Ἀρχιδάμου. α'.*

2. *Λέσβου πλὴν Μηθύμνης ἀπόστασις. β'—ς'.*

3. *Στρατεία Ἀθηναίων ἐς τὴν Λακωνικήν, ἐπ' Οἰνιάδας καὶ ἐς Λευκάδα. ζ'.*

4. *Μυτιληναίων πρεσβεία ὡς τοὺς Πελοποννησίους πεμφθεῖσα περὶ βοηθείας. η'—ιε'.*

Δημηγορία Μυτιληναίων. θ'—ιδ'.

5. *Ἀθηναῖοι μὲν ἑκατὸν ναυσὶ παρὰ τὸν Ἰσθμὸν πλέουσι, Λακεδαιμόνιοι δὲ στόλον ἐς Λέσβον παρασκευάζουσι. ις'.*

Λέγεται ἅμα τὸ πλῆθος τοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰ ἀναλώματα αὐτῶν. ιζ'.

6. *Στρατεία Μυτιληναίων ἐπὶ Μήθυμναν καὶ Μηθυμναίων ἐπ' Ἄντισσαν. Μυτιλήνη κύκλῳ περιτειχίζεται. ιη'.*

B. *Χειμών. Κεφ. ιθ'—κε'.*

1. *Ἀθηναῖοι Λυσικλέα ἀργυρολογήσαντα ἐκπέμψαντες πλήσσονται. ιθ'.*

2. *Πλαταιῆς διακόσιοι καὶ εἴκοσι τὰ τείχη τῶν Πελοποννησίων ὑπερβάντες ἐς Ἀθήνας σώζονται. κδ'.*

3. *Σάλαιθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μυτιλήνην ἐσέρχεται. κε'.*

V. *Πέμπτον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. κς'—πθ'.*

A. *Θέρος. Κεφ. κς'—πς'.*

1. *Τετάρτη ἐσβολὴ Πελοποννησίων ἐς τὴν Ἀττικὴν ἡγουμένου Κλεομένους. κς'.*

2. *Μυτιληναίων πρὸς Πάχητα τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν ὁμολογία. κζ'. κη'.*

3. *Ἀλκίδου καὶ τεσσαράκοντα Πελοποννησίων νεῶν ἐς Ἰωνίαν πλοῦς καὶ ἀνάπλους. κθ'—λγ'.*

Λόγος Τευτιάπλου. λ'.

4. *Πάχης Ἀλκίδαν διώξας Νότιον αἱρεῖ, καὶ τὰ περὶ Λέσβον καθίσταται. λγ'—λε'.*

5. *Μυτιληναίων ἐν Ἀθήναις γραφὴ καὶ τιμωρία. λς'—ν'.*

α) Πρῶτον βούλευμα Ἀθηναίων καὶ μετάνοια αὐτῶν.

β) Λόγος Κλέωνος. λζ'—μ'.

γ) Ἀντιλογία Διοδότου. μα'—μη'.

δ) Ψήφισμα Ἀθηναίων καὶ ζημία Μυτιληναίων. μθ'. ν'.

6. *Ἀθηναίων Νικίου στρατηγοῦντος στρατεία ἐπὶ Μινῴαν. να'.*

7. *Πλαταιῶν ἅλωσις καὶ δίκη. νβ'—ξη'.*

α) Πλαταιῆς τὴν πόλιν παραδόντες δίκην ὑπέχουσι. νβ'.
β) Λόγος Πλαταιῶν. νβ'—νθ'.
γ) Ἀντιλογία Θηβαίων. ξ'—ξζ'.
δ) Πλαταιῶν ζημία ὠμοτάτη. ξη'.
8. Τὰ περὶ Κέρκυραν γενόμενα. ξθ'—πε'.
α) Λακεδαιμόνιοι ὡς ἐς τὴν Κέρκυραν πλευσούμενοι παρασκευάζονται. ξθ'.
β) Στάσις Κερκυραίων, ἐν ᾗ περιγίγνεται ὁ δῆμος. ο'—οε'.
γ) Λακεδαιμονίων Ἀλκίδου καὶ Βρασίδου στρατηγούντων ἄφιξις, νίκη καὶ πάλιν ἀπόπλους. ος'—π'.
δ) Κερκυραίων ὠμότης ἐς τοὺς ἐχθρούς. πα'.
Παρέκβασις περὶ τῆς πασῶν τῶν Ἑλληνικῶν στάσεων φύσεως καὶ αἰτιῶν. πβ'—πδ'.
ε) Οἱ φεύγοντες τῶν Κερκυραίων Ἰστώνην καταλαμβάνουσιν. πε'.
9. Ἀθηναίων πρώτη ἐς Σικελίαν στρατεία Λάχητος καὶ Χαροιάδου στρατηγούντων. πς'.
B. Χειμών. Κεφ. πζ'. πη'.
1. Ὁ λοιμὸς τὸ δεύτερον ἐπιπίπτει Ἀθηναίοις. πζ'.
2. Τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἀθηναίων ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους στρατεία. πη'.
VI. Ἕκτον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. πθ'—ρις'.
A. Θέρος. Κεφ. πθ'—ρβ'.
1. Σεισμοὶ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος. πθ'.
2. Ἐν τῇ Σικελίᾳ Μυλαὶ καὶ Μεσσήνη ἐκπολιορκοῦνται. ϟ'.
3. Ἀθηναίων στόλοι ἐς Πελοπόννησον, Μῆλον, Τάναγραν, Λοκρίδα. ϟα'.
4. Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι ἀποικίζουσιν, οὐ μέντοι καλῶς γε. ϟβ'. ϟγ'.
5. Δημοσθένους τοῦ Ἀθηναίου πρῶτον μὲν ἐς Λευκάδα, ἔπειτα ἐς Αἰτωλοὺς στρατεία καὶ ἐνταῦθα ἧσσα. ϟδ'—ϟη'.
6. Τῶν περὶ Σικελίαν Ἀθηναίων πλοῦς ἐς Λοκρίδα. ϟθ'.
7. Αἰτωλοὶ μετὰ Λακεδαιμονίων Εὐρυλόχου ἡγουμένου δια Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐπὶ Ναύπακτον μάτην στρατεύουσι. ρ'—ρβ'.
B. Χειμών. Κεφ. ργ'—ρις'.
1. Τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἀθηναίων ἐπ' Ἴνησσαν καὶ ἐς τὴν Λοκρίδα στρατεία. ργ'.
2. Δήλου κάθαρσις. ρδ'.
Παρέκβασις περὶ τῶν πάλαι Δηλίων, ὧν μάρτυς Ὅμηρος ἐν τοῖς ὕμνοις.
3. Ἀμπρακιωτῶν καὶ Εὐρυλόχου ἐπὶ Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν στρατεία καὶ μεγάλαι παρ' Ὄλπαις καὶ Ἰδομένῃ ἧσσαι. ρέ—ριδ'.
4. Τὰ περὶ Σικελίαν. Πυθοδώρου ἄφιξις. Αἴτνης ῥεῦμα. ριε'. ρις'.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Γ.

---

1 **1.** *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννή-*
σιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι
ἐστράτευσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν (ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἀρ-
χίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς),
καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν γῆν· καὶ προσβο-
λαί, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐγίγνοντο τῶν Ἀθηναίων
ἱππέων, ὅπῃ παρείκοι, καὶ τὸν πλεῖστον ὅμιλον
τῶν ψιλῶν εἶργον τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων
2 *τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν. ἐμμείναντες δὲ*
χρόνον οὗ εἶχον τὰ σιτία ἀνεχώρησαν καὶ δι-
ελύθησαν κατὰ πόλεις.

τρίτη ἐσβολὴ Πελοποννησίων ἐς τὴν Ἀττικήν.

1 **2.** *Μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων*
εὐθὺς Λέσβος πλὴν Μηθύμνης ἀπέστη ἀπ' Ἀθη-
ναίων, βουληθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου
(ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο), ἀναγ-

Λέσβος ἀφίσταται ἀπ' Ἀθηναίων, ὃ πρὸ καιροῦ ἐγένετο τῆς διανοίας ἐκείνοις μηνυθείσης.

Cap. **1.** Cf. Diod. XII 52. — § 1. *τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι.* Cf. adn. II 19. — *ἐγκαθεζόμενοι,* castris stativis ibi positis. Cf. adn. II 18, 1 et IV 2. — *ὅπῃ παρείκοι*] *ὅπου ἐνεδέχετο καὶ ἐνεχώρει.* Schol. et Suid. Cf. Soph. Phil. 1048. — *τὸ μή.* De articuli accusativo cf. VII 33, 3. Krueg. Gr. § 55, 1 adn. 7. Buttm. § 140, 5 b, de negatione Krueg. § 67, 12 adn. 4. Buttm. § 148 adn. 9. — *τῶν ὅπλων*, castris. Cf. adn. I 111, 1.

§ 2. *οὗ.* De genet. cf. II 23, 3. I 48, 1. Bernh. Synt. p. 179.

Cap. **2.** Cf. Diod. XII 55. — § 1. *Λέσβος ... βουληθέντες.* Cf. Matth. Gr. § 434, 2. Krueg. Gr. § 58, 4 adn. 2 et adn. I 7 et 136, 1, de re infrà 13, 1. — *τοῦ πολέμου*] *τοῦ Πελοποννησιακοῦ.* Schol. Cf. adn. II 31, 3. — *προσεδέξαντο*, Suppl. *αὐτούς.* Rei causam

κασθέντες δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον
ἢ διενοοῦντο ποιήσασθαι. τῶν τε γὰρ λιμένων 2
τὴν χῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν καὶ νεῶν ποίη-
σιν ἐπέμενον τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου
ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε καὶ σῖτον, καὶ ἃ μετα-
πεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδιοι γὰρ ὄντες αὐτοῖς 3
διάφοροι καὶ Μηθυμναῖοι καὶ αὐτῶν Μυτιλη-
ναίων ἰδίᾳ ἄνδρες κατὰ στάσιν, πρόξενοι Ἀθη-
ναίων, μηνυταὶ γίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις, ὅτι ξυν-
οικίζουσί τε τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνην βίᾳ
καὶ τὴν παρασκευὴν ἅπασαν μετὰ Λακεδαιμονίων

exponit schol. *ἵνα μὴ λύσωσι τὰς τριακοντούτεις σπονδάς.* — *ταύτην*, i. e. *τὴν τότε*. Cf. schol. De causis defectionis cf. Thirlw. Hist. Gr. c. 21 init. Guil. Herbst de Mytil. defect. (progr. gymn. Fried. Guil. Coloniensis a. 1861) p. 7 sqq. Auctores eius fuisse optimates apparet ex 47, 3. 39, 6.

§ 2. *τῶν τε γάρ.* Ut hac sententia, cur Lesbii defectionem, quamvis iam dudum moliti, diutius differe voluerint, ita altera a verbis *Τενέδιοι γὰρ ὄντες* incipienti, quomodo inviti ad eam maturandam adducti sint, exponitur. Cf. adn. I 91, 3. II 5, 4. — *λιμένων τὴν χῶσιν*] *οἱ προσδεχόμενοι πολεμίους κατὰ θάλασσαν ἰσχυροτέρους αὐτῶν χῶμα ἔχουν ἐπὶ τοῖς στόμασι τῶν λιμένων, ὅπως δυσείσπλωτοι τοῖς πολεμίοις εἶεν.* Schol. Cum his et proximis *τειχ. οἰκοδ.* cf. 3, 6. — *ποίησιν ἐπέμενον τελεσθῆναι.* Inf. ab *ἐπέμενον* pendet. Cf. 26, 4. Soph. Trach. 1176. Accus. cum inf. item sequitur Eur. Phoen. 222 *ἔτι δὲ Κασταλίας ὕδωρ — ἐπιμένει με κόμας ἐμὰς — δεῦσαι παρθένιον χλιδάν* et eandem structuram *περιμένειν* habet VII 20, 3. Praeterea ad *ἐπέμενον* ex *ὅσα* simplex accus. *πάντα* cogitandus est. — *μεταπεμπόμενοι ἦσαν.* Cf. II 67, 1. Matth. Gr. § 560. Krueg. Gr. § 56, 3 adn. 1. Frustra Cobet. Var. lect. 253 *μεταπεπεμμένοι ἦσαν.* Cf. Herbst. adv. Cob. p. 37.

§ 3. *Μηθυμναῖοι.* Cf. c. 18. — *κατὰ στάσιν*] *τὸ μηνυταὶ γίγνονται τῷ κατὰ στάσιν συντακτέον.* Schol. Qualis haec *στάσις* fuerit, traditum est ab Aristot. Polit. V 4: *Τιμοφάνους γὰρ τῶν εὐπόρων τινὸς καταλιπόντος δύο θυγατέρας, ὁ περιωσθεὶς καὶ οὐ λαβὼν τοῖς υἱέσιν αὐτοῦ Δόξανδρος ἦρξε τῆς στάσεως καὶ τοὺς Ἀθηναίους παρώξυνε, πρόξενος ὢν τῆς πόλεως.* — *πρόξενοι.* Cf. adn. II 29, 1. — *μηνυταὶ γίγνονται.* Cf. adn. I 132, 5. — *ξυνοικίζουσι ... ἐς τὴν Μυτιλήνην βίᾳ*] *ἄκοντας τοὺς Λεσβίους ἀναγκάζουσιν ἐς τὴν Μυτιλήνην [μετ]οικῆσαι. ἐβούλοντο γὰρ ἐκ μιᾶς πόλεως ὁρμώμενοι πολεμεῖν.* Schol. Sed non alia haec *ξυνοίκισις* atque illa II 15, 2. Nam Mytilenaeos non id egisse, ut Lesbi incolas in suam urbem traducerent, ex eis apparet, quae 18, 1 narrantur atque ad eorum consilium procul dubio pertinent. Id igitur efficere volebant, ut tota insula ipsorum legibus et magistratibus uteretur. Cf. Guil. Herbst l. l. 19. — *μετὰ Λακεδαιμονίων ... ξυγγενῶν ὄντων*] *συλλαμβανόντων αὐτοῖς Λακεδαιμονίων καὶ*

*καὶ Βοιωτῶν ξυγγενῶν ὄντων ἐπὶ ἀποστάσει ἐπεί-
γονται· καὶ εἰ μή τις προκαταλήψεται ἤδη, στε-
ρήσεσθαι αὐτοὺς Λέσβον.*
1 3. *Οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ἦσαν γὰρ τεταλαιπωρημένοι
ὑπό τε τῆς νόσου καὶ τοῦ πολέμου ἄρτι καθιστα-
μένου καὶ ἀκμάζοντος) μέγα μὲν ἔργον ἡγοῦντο
εἶναι Λέσβον προσπολεμώσασθαι ναυτικὸν ἔχουσαν
καὶ δύναμιν ἀκέραιον, καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο πρῶ-
τον τὰς κατηγορίας μεῖζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ
βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαν-
τες πρέσβεις οὐκ ἔπειθον τοὺς Μυτιληναίους τήν
τε ξυνοίκισιν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δεί-*
2 *σαντες προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. καὶ πέμπουσιν
ἐξαπιναίως τεσσαράκοντα ναῦς, αἳ ἔτυχον περὶ
Πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλεῖν· Κλεϊππίδης*

οἱ δὲ ναυτικὸν πέμψαντες Μυτιληναίοις ἐν Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἑορτῇ ἔξω ἐπιπεσεῖν μάτην ἐλπίζουσιν.

Cap. 3. § 1. *ξυνοίκισιν* Pal. C. E., ab al. man. Laur., Bekk. Vulgo *ξυνοίκησιν*. At vid. 2, 3.

Βοιωτῶν, τὸ δὲ συγγενῶν ὄντων ἐπὶ μόνους τοὺς Βοιωτοὺς ἐνεκτέον (i. e. *ἀνοιστέον, ἀποδοτέον*). *οὗτοι γὰρ κατὰ τὸ Αἰολικόν συγγενεῖς τῶν Λεσβίων ... Αἰολέων γὰρ ἄποικοι Λέσβιοι, Αἰολεῖς δὲ καὶ Βοιωτοί· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι Δωριεῖς*. Schol. Cf. Plehn. Lesbiac. p. 39. — *ἐπείγονται*. Transitive dictum est, ut alibi, ubi res, quae properantur, eorum, qui festinant, sunt vel eis prosunt. Cf. IV 5, 2. VI 100, 1. VIII 9, 1. 82, 2. — *προκαταλήψεται*. Cf. sd. V 57, 1. — *ἤδη*. Hoc rectius cum superioribus quam cum eis, quae secuntur, coniungi docet Haas. Lucubr. Thuc. p. 2. — *στερήσεσθαι*. De transitu ad infin. cf. adn. I 87, 4. Passive iterum legitur 39, 8. — *αὐτούς*] *τοὺς Ἀθηναίους*. Schol.

Cap. 3. § 1. *τεταλαιπωρημένοι* passivum, non medium esse apparet ex Isocr. VIII 19 (*ὁ πόλεμος*) *τεταλαιπώρηκεν ἡμᾶς*. Cf. 78, 1. IV 27, 1. 35, 4. VII 28, 2. Eandem vim apud Th. activum habet. Cf. I 99, 1. 134, 1. II 101, 5. — *τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένου καὶ ἀκμάζοντος*, cum bellum modo constaret (im vollen Gange war) et vigeret. Cf. I 1, 1. III 68, 4. De *ἄρτι* cf. Vig. p. 368 et Lob. ad Phryn. p. 20. — *μέγα ... ἡγοῦντο εἶναι*. Simillime Germani: sie hielten es für etwas Grofses. — *προσπολεμώσασθαι*] *ἀντὶ τοῦ πρὸς τοῖς οὖσι πολεμίοις ... καὶ αὐτὴν πολεμίαν ποιῆσαι*. Schol. — *ναυτικὸν ἔχουσαν*. Cf. I 18. II 9. III 13. — *μεῖζον ... εἶναι*, plus tribuentes cupiditati, ne vera essent (quam accusationibus vel quam idoneis rationibus). Cf. I 71, 1. III 48, 1. VI 88, 1. De sententia cf. IV 108, 4. V 113. — *ἀληθῆ*. „Subint. [*τὰ*] *κατηγορημένα*, vel *κατηγορήματα*, e voce *κατηγορίας* idem notante.“ Bau.

§ 2. *Κλεϊππίδης*. *Κλεινιππίδης* Diod. XII 55.

δὲ ὁ Δεινίου τρίτος αὐτὸς ἐστρατήγει. ἐσηγγέλθη 3
γὰρ αὐτοῖς ὡς εἴη Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἔξω τῆς
πόλεως ἑορτή, ἐν ᾗ πανδημεὶ Μυτιληναῖοι ἑορτά-
ζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν
ἄφνω· καὶ ἢν μὲν ξυμβῇ ἡ πεῖρα, — εἰ δὲ μή,
Μυτιληναίοις εἰπεῖν ναῦς τε παραδοῦναι καὶ τείχη
καθελεῖν, μὴ πειθομένων δὲ πολεμεῖν. καὶ αἱ μὲν 4
νῆες ᾤχοντο· τὰς δὲ τῶν Μυτιληναίων δέκα
τριήρεις, αἳ ἔτυχον βοηθοὶ παρὰ σφᾶς κατὰ τὸ
ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ
τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο.
τοῖς δὲ Μυτιληναίοις ἀνὴρ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν διαβὰς 5
ἐς Εὔβοιαν καὶ πεζῇ ἐπὶ Γεραιστὸν ἐλθών, ὁλκά-
δος ἀναγομένης ἐπιτυχών, πλῷ χρησάμενος καὶ
τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος
ἀγγέλλει τὸν ἐπίπλουν. οἱ δὲ οὔτε ἐς τὸν Μαλόεντα 6
ἐξῆλθον τά τε ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων πέρι
τὰ ἡμιτέλεστα φραξάμενοι ἐφύλασσον.

§ 3. *ἐσηγγέλθη γάρ.* Explicantur verba *πέμπουσιν ἐξαπιναίως.* — *Ἀπόλλωνος Μαλόεντος.* Nomen, quod idem apud Steph. Byz. et Hesych. legitur, deum pastorem videtur significare. Cf. Preller Myth. Gr. I p. 207. — *ἐλπίδα εἶναι.* Cf. adn. IV 70, 2 et VI 87, 4. — *ἢν μὲν ξυμβῇ.* De apodosi (*εὖ ἔχειν*) omissa cf. IV 13, 3. Hom. Il. I 139. Plat. Prot. 311 d. Matth. Gr. § 617 a. Krueg. Gr. § 54, 12 adn. 12. Ipsum *ξυμβῇ* schol. expl. *κατορθωθῇ.* — *εἰ δὲ μή.* Cum hoc dicendi genus sine verbo legitur, etiam praecedente *ἢν* plerumque, etsi non semper (vid. I 82, 2. VII 60, 1), *εἰ* retinetur. Cf. Engelh. ad Plat. Menex. c. 1. — *εἰπεῖν.* Infinitivus a *κελεύουσιν* pendet, quod ex superiore *πέμπουσιν* repetendum est. — *ναῦς ... τείχη.* Cf. adn. I 101, 3.

§ 4. *τὰς δὲ ... δέκα τριήρεις.* Articulum explanari enuntiatione relativa, quae sequitur, docet Arn. ad 22, 7 comparans praeterea VIII 15. 26. — *παρὰ σφᾶς ... παροῦσαι.* Cf. adn. II 34, 4. I 20, 1. — *ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο.* Vid. Vig. p. 283. Cf. *ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι* VIII 1, 3.

§ 5. *Γεραιστόν*] *Γεραιστὸς ἀκρωτήριον Εὐβοίας ἔχον λιμένα.* Schol. Cf. Strab. 446. Hodie promontorium Mandili. Vid. Leak. Bursian. Geogr. II p. 399. 434. — *ἐπιτυχών ... χρησάμενος.* Haec participia copula carent, quia eis non, ut superioribus, tempus, sed illo causa, hoc ratio itineris perfecti declaratur. Ceterum attende participia cumulata. — *πλῷ*] *ἀντὶ τοῦ εὐπλοίᾳ.* Schol. Cf. adn. I 137, 2. — *τριταῖος.* Cf. Matth. Gr. § 446, 9. Krueg. Gr. § 57, 5 adn. 4.

§ 6. *ἐς τὸν Μαλόεντα.* Steph. Byz. *Μαλόεις Ἀπόλλων ἐν Λέσβῳ· καὶ ὁ τόπος τοῦ ἱεροῦ Μαλόεις.* Cum locus designetur, offensioni non est praepositio *ἐς.* — *τά τε ἄλλα ... ἐφύλασσον.* In his verbis diffi-

1 4. *Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολὺ ὕστερον κατα-πλεύσαντες ὡς ἑώρων, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρα-τηγοὶ τὰ ἐπεσταλμένα, οὐκ ἐσακουόντων δὲ τῶν*
2 *Μυτιληναίων, ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπαράσκευοι δὲ οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πο-λεμεῖν ἔκπλουν μέν τινα ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ ὀλίγον πρὸ τοῦ λιμένος· ἔπειτα κατα-διωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν νεῶν λόγους. ἤδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι τὰς ναῦς*

τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐς Λέσβον ἐλθόντος γίγνεται ἀνοκωχή, ἐν ᾗ Μυτιληναῖοι ἔς τε Ἀθήνας καὶ κρύφα καὶ ἐς Λακεδαίμονα ἀποστέλλουσι πρέσβεις.

cilioribus si codd. scriptura **περὶ** retinetur, **περὶ τὰ ἡμιτέλεστα** cum **φραξάμενοι** iungendum est, quod verbum alibi simplex accus. sequitur. Praeterea semiperfecta non minus certe custodienda erant quam reliqua. Eadem causa in Classeni interpretationem valet: reliqua omnia, quae ad muros et portus attinebant, obsaeptis semiperfectis custodiebant, si reliqua partibus semiperfectis contraria ponuntur. In superioribus autem non invenitur cui **τὰ ἄλλα**, si obiectum sit verbi **ἐφύλασσον**, commode opponatur. Nos locum nunc sic explicamus: neque in Maloentem exierunt et praeterea (cf. IV 55, 1. VI 31, 3. VIII 86, 7), quod ad muros et portus attinebat obsaeptis partibus semiperfectis custodias agebant. Eandem igitur vim **φυλάσσειν** verbo hic tribuimus quam habet III 23, 1. VII 17, 2. Contra Meinekium, qui in Herm. III 3 p. 351 **πέριξ** coniecit, quod duobus genetivis **πέρι** ubique interponeretur, monendum est omnibus eis locis (II 45, 2. 51, 3. V 111, 4. VII 72, 2) duas notiones inter se aut disiungi aut opponi. Eadem autem quae hic coniunctio est apud Plat. Polit. 298 d **τοὺς κινδύνους τούς τε πρὸς αὐτὸν τὸν πλοῦν ἀνέμων καὶ θαλάττης πέρι καὶ πρὸς τὰς τοῖς λῃσταῖς ἐντεύξεις**. Adde de Rep. 451 a. 520 c. Ex nostra ratione etiam Steupii (Quaest. Thuc. p. 35 sqq.) coniectura **ἐφυλάσσοντο** facile caremus. **Φράσσειν** et **φράσσεσθαί τι** valere aliquid obsaepire seu palis sudibusque munire ex IV 13, 4. Plut. Tim. 18 et aliunde satis constat; sine casu **φραξαμένων** legitur VIII 35, 4, ubi tamen ex superioribus facile **τὴν πόλιν** subaudias, nisi mavis esse **φραξάντων ἑαυτούς**. De portubus Mytilenarum cf. c. 6.

Cap. 4. § 1. **οἱ Ἀθηναῖοι ... καταπλεύσαντες**. Scholiasta post haec interpungens nominativos pro genetivis absolutis positos censet ea ratione, quam explicant Matth. Gr. § 562. adn. 1 et Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 4 et Buttm. Gr. § 145, 5 adn. 4. At id, quoniam partis potius quam generis nomen per appositionem partitivam in nominativo collocari solet, displicet. Et omnino simplicius haec omissa interpunctione cum verbis **ὡς ἑώρων** iunguntur. De collocatione cf. 5, 1. V 28, 1. VII 32, 1. — **ἑώρων**. Ea, quae 3, 6 narrata sunt. — **πρὸ τοῦ λιμένος**. Cum duo Mytilenarum fuerint portus, **ὧν ὁ νότιος κλειστὸς τριηρικὸς ναυσὶ πεντήκοντα, ὁ δὲ βόρειος μέγας καὶ βαθὺς χώματι σκεπαζόμενος** (Strab. 617), hic **τὸν τριηρικὸν λιμένα** significari patet.

§ 2. **ἀπαράσκευοι ... καὶ ἐξαίφνης**. Similiter adiectivum et adverbium copulata sunt 13, 2 **θᾶσσον καὶ ἀπαράσκευος**, 82, 2.

τὸ παραυτίκα, εἰ δύναιντο, ὁμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικεῖ
ἀποπέμψασθαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων 3
ἀπεδέξαντο, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι μὴ οὐχ ἱκανοὶ
ὦσι Λέσβῳ πάσῃ πολεμεῖν. καὶ ἀνοκωχὴν ποιη- 4
σάμενοι πέμπουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Μυτιληναῖοι
τῶν τε διαβαλλόντων ἕνα, ᾧ μετέμελεν ἤδη, καὶ
ἄλλους, εἴ πως πείσειαν τὰς ναῦς ἀπελθεῖν ὡς
σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων. ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλ- 5
λουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις τριήρει,
λαθόντες τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικόν, οἳ ὥρμουν
ἐν τῇ Μαλέᾳ, πρὸς βορέαν τῆς πόλεως· οὐ γὰρ
ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν.

— *τὸ παραυτίκα.* „*Πρὸς τὸ παρόν, μέχρις ἂν εὖ ὦσι παρεσκευασμένοι.*“ *Δούκας.* — *ἀποπέμψασθαι*, a se submovere. Cf. Herod. I 120.

§ 4. *τῶν διαβαλλόντων.* De re vid. 2, 3, de praesentis participio adn. II 2, 4. — *τὰς ναῦς ἀπελθεῖν.* De navibus id dictum est, quod proprie hominibus convenit. Cf. adn. II 80, 2.

§ 5. *ἐν τούτῳ*, induciarum tempore. — *πρὸς βορέαν τῆς πόλεως* omnes adhuc interpretes cum *ἐν τῇ Μαλέᾳ* iunxerunt. Sed cum Strab. 616 auctore constet Maleam promontorium maxime australe Lesbi fuisse, plerique (Arn. Bloomf. Thirlw. Hist. Gr. c. 21 p. 173. Grote Hist. Gr. VI p. 307, vers. germ. IV p. 492. Conze de Itin. in Lesb. facto p. 7 sq.) locum quendam eiusdem nominis a septentrionali urbis parte situm statuunt non cogitantes Th., si eum locum a promontorio adiecta significatione discernere voluisset, *τῇ πρὸς βορ. τ. π.* scribere debuisse. Accedit quod haec opinio nullo veterum scriptorum testimonio confirmatur. Class. *ἐν τῇ Μαλέᾳ* delevit, quod falsum interpretamentum esse opinatus est ex 6, 2 ductum. Sed veri simillimum est Athenienses, cum induciis factis ad urbem nihil agere possent, ad Maleam, ubi *ναύσταθμον* habebant (6, 2), classe rediisse. Neque si prope urbem mansissent, Mytilenaei quod maxime impetrare volebant, ut illos submoverent, induciarum pactione effecissent. Si vero ad *ἀποστέλλουσι* verba *πρὸς βορ. τ. π.* referuntur, luce clariora sunt omnia. Cum enim Athenienses ad Maleam in statione essent, Mytilenaeos navem, quam ab illis conspici nollent, septentrionem versus mittere oportebat. De collocatione verborum cf. 81, 2. IV 67, 2. 70, 1. — *οὐ γὰρ ἐπίστευον . . . προχωρήσειν*, propr. non enim fidebant eis, quae ab Atheniensibus petebant (seu impetrare cupiebant), fore, ut bene cederent. Ita recte olim Haack. „Offensionem praebuit dativus *τοῖς*, qui si cum *ἐπίστευον* coniungitur, non apte addi visus est infinitivus *προχωρήσειν*, ut scribendum potius fuerit *ἐπίστευον τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν.* Poterat tamen veriora docere ipsius usus Thucydidis diligenter observatus; eodem enim modo dixit IV 92, 7 *πιστεύσαντες τῷ θεῷ πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι*, quod item dici potuit *πιστεύσαντες τὸν θεὸν πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι.*“

6 καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν Λακεδαίμονα ταλαιπώρως διὰ
τοῦ πελάγους κομισθέντες αὐτοῖς ἔπρασσον ὅπως
τις βοήθεια ἥξει.
1 5. Οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρέσβεις ὡς οὐδὲν
ἦλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ Μυτι-
ληναῖοι καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος πλὴν Μηθύμνης· οὗτοι
δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν καὶ Ἴμβριοι καὶ
Λήμνιοι καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ξυμμάχων.
2 καὶ ἔξοδον μέν τινα πανδημεὶ ἐποιήσαντο οἱ Μυτι-
ληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, καὶ
μάχη ἐγένετο, ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Μυτι-
ληναῖοι οὔτε ἐπηυλίσαντο οὔτε ἐπίστευσαν σφίσιν
3 αὐτοῖς, ἀλλ' ἀνεχώρησαν. ἔπειτα οἱ μὲν ἡσύχαζον,
ἐκ Πελοποννήσου καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς βου-
4 λόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν (καὶ γὰρ
αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται καὶ Ἑρμαιώνδας
Θηβαῖος, οἳ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως,
φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐπί-

ἔπειτα ἐς πόλεμον καθίστανται Μυτιληναῖοι καὶ Ἀθηναῖοι. μάχη. δευτέρα πρεσβεία Μυτιληναίων ἐς Λακεδαίμονα.

Cap. 5. § 3. ἑαυτῶν. Pal. Vat. H. Bekk. et taciti Aug. et m. αὐτῶν.

Haas. Lucubr. Thucyd. p. 109. ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν mavult Bekk. Sed cf. I 127, 1.

§ 6. διὰ τοῦ πελάγους, per altum mare i. e. non appulsi in itinere. — αὐτοῖς, si ad Lacedaemonios referendum est, cum verbo ἔπρασσον sic iungendum est, ut valeat cum eis (cf. IV 106, 2. 110, 2. V 76, 3. VIII 5, 3); sin ad Lesbios, cum verbo ἥξει (cf. adn. I 13, 3 et αὐτοῖς ἀφικνεῖται 5, 4). Sed Lacedaemone cum Lacedaemoniis agi per se patet, consilium autem Mytilenaeorum accuratius indicatur, si sibi auxilium petivisse dicuntur.

Cap. 5. § 1. οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρέσβεις. Cf. adn. I 8, 2. — οὗτοι. I. e. οἱ Μηθυμναῖοι. Cf. adn. I 136, 1. — Ἴμβριοι καὶ Λήμνιοι. Coloni Atheniensium. Cf. VII 57, 2.

§ 2. ἐπὶ τὸ τῶν Ἀ. στρατόπεδον. Recte schol. τὸ ὁρμοῦν ἐν τῇ Μαλέᾳ. — οὐκ ἔλασσον ἔχοντες. Cf. adn. I 105, 6. Krueg. Gr. § 53, 1 adn. 3. — ἐπηυλίσαντο] ἐπαυλίσασθαί ἐστι τὸ πλησίον τῶν πολεμίων νυκτὸς αὐλίσασθαι. Schol. Cf. IV 134, 2. Luci. Ver. Hist. I 38. Particulis οὔτε...οὔτε iuxta posita sunt quorum alterum alteri ex logica ratione suppositum est. Cf. IV 87, 4.

§ 3. ἐκ Πελοποννήσου ... κινδύνευειν. „Ordo verborum: ἐκ Πελοπ. εἰ προσγένοιτό τι, καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς, (εἰ προσγένοιτο,) βουλόμενοι κινδυνεύειν." Goell. Quia, si quid (auxilii) ex Pelop. accessisset, atque cum alio apparatu periclitari volebant.

πλοῦν κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι
τριήρει, καὶ παρῄνουν πέμπειν τριήρη ἄλλην καὶ
πρέσβεις μεθ' ἑαυτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν)·

οι ἐπὶ λήνη οπε- ιι καὶ ὖσιν.

6. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πολὺ ἐπιῤῥωσθέντες διὰ 1
τὴν τῶν Μυτιληναίων ἡσυχίαν ξυμμάχους τε προσ-
εκάλουν, οἳ πολὺ θᾶσσον παρῆσαν ὁρῶντες οὐδὲν
ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβίων, καὶ περιορμισάμενοι
τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως ἐτείχισαν στρατόπεδα
δύο ἑκατέρωθεν [τῆς πόλεως], καὶ τοὺς ἐφόρμους
ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο. καὶ τῆς 2
μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μυτιλη-
ναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν οἱ
Μυτιληναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι προσβεβοηθη-
κότες ἤδη, τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα οὐ πολὺ
κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἦν

Cap. 6. § 1. *περιορμισάμενοι*. Cass. Aug. Ven. C. Pal. It. Vat. H. G. m. *περιορμησάμενοι*. Sed medium huius verbi non est Graecum. Alterum *τῆς πόλεως* om. Valla.

§ 4. *μετὰ τὴν μάχην* (§ 2 narratam) *ὕστερον*. Cf. *μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ ὕστερον* V 24, 2 et ibi adn., item *πρὸ τῶν Τρωϊκῶν πρότερον* I 3, 1. — *τριήρη ἄλλην*. Praeter eam, de qua 4, 5 dictum est.

Cap. 6. § 1. *Πολὺ θᾶσσον*. Quam fecissent, si *ἰσχυρόν τι* apud Lesbios vidissent. — *περιορμισάμενοι*. Interpretes, qui 4, 5 *πρὸς βορέαν τῆς πόλεως* cum *ὥρμουν* iungunt, hic Athenienses classe a septentrionali urbis parte in australem circumvectos esse volunt. Neque tamen satis reputaverunt hanc sententiam *ἐπὶ τὸ πρὸς νότον* requirere. Cf. Dem. LI 4. Nam huc non pertinet IV 23, 2 *περιώρμουν, πλὴν τὰ πρὸς τὸ πέλαγος*, ubi naves locum circumstant, non ex alio loco in alium circumvectae sunt. Ex nostra ratione cogitandum est, Athenienses a Malea, quo induciis factis redierant, tum advectos meridionalem urbis partem, ubi ὁ τριηρικὸς λιμήν erat (cf. Strab. 617, quem locum supra attulimus), primum navibus cinxisse, ne in eis operibus, quae deinde peracturi erant, hostium classe impedirentur. In quo animadverti oportet aliud esse *περιορμίσασθαι*, aliud *τοὺς ἐφόρμους ποιεῖσθαι*. Illud ad observandos, hoc ad includendos hostes fit. — *ἑκατέρωθεν*, i. e. a septentrione et a meridie. — *τοὺς ἐφόρμους*. „Suid. *τὰς ἐφορμήσεις* interpretatur." Duk. Cf. II 89, 9. IV 27. 32. — *ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν*. De his vid. Strab. l. l. et Plehn. Lesb. p. 12 sqq.

§ 2. *Τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι*. Cf. Matth. Gr. § 532 d. Kuehn. § 856 b β' et de negatione 1, 1. Potuisse etiam omitti verba *μὴ χρῆσθαι* apparet ex I 141, 4 et ibi adn. — *ναύσταθμον . . . ἀγορᾶς*. De verbis *ναύσταθμον* (statio, receptaculum) *πλοίων* cf. adn. II 92, 5. *Πλοῖα*

αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορᾶς ἡ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν
περὶ Μυτιλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο.

1 7. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους
τούτου Ἀθηναῖοι καὶ ἐς Πελοπόννησον ναῦς ἀπ-
έστειλαν τριάκοντα καὶ Ἀσώπιον τὸν Φορμίωνος
στρατηγόν, κελευσάντων Ἀκαρνάνων τῶν Φορ-
μίωνός τινα σφίσι πέμψαι ἢ υἱὸν ἢ ξυγγενῆ ἄρ-
2 χοντα. καὶ παραπλέουσαι αἱ νῆες τῆς Λακωνικῆς
3 τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπόρθησαν. ἔπειτα τὰς μὲν
πλείους ἀποπέμπει τῶν νεῶν πάλιν ἐπ' οἴκου ὁ
Ἀσώπιος, αὐτὸς δ' ἔχων δώδεκα ἀφικνεῖται ἐς
4 Ναύπακτον, καὶ ὕστερον Ἀκαρνᾶνας ἀναστήσας
πανδημεὶ στρατεύει ἐπ' Οἰνιάδας καὶ ταῖς τε ναυσὶ
κατὰ τὸν Ἀχελῷον ἔπλευσε, καὶ ὁ κατὰ γῆν στρα-
5 τὸς ἐδῄου τὴν χώραν. ὡς δ' οὐ προσεχώρουν, τὸν
μὲν πεζὸν ἀφίησιν, αὐτὸς δὲ πλεύσας ἐς Λευκάδα
καὶ ἀπόβασιν ἐς Νήρικον ποιησάμενος ἀναχωρῶν

στρατεία τῶν Ἀθηναίων ἐς τὴν Λακωνικήν, ἐπ' Οἰνιάδας καὶ ἐς Λευκάδα. Ἀσωπίου φόνος.

Cap. 7. § 1. *ἐς Πελοπ.* In Cl. Ven. C. F. Reg. Gr. aliis *περί Π.*, ex interpr. Cf. Schol.

§ 5. *Νήρικον*. Aug. Ven. Pal. Reg. et grammat. Osanni *Νηρικόν*. At vid. Herodian. (ed. Lentz) I p. 152. Goettl. Doctr. accent. p. 222.

et navigia sunt (cf. adn. II 84, 2) et naves onerariae. *Ἀγορά* mercatum et ipsas merces significat. Cf. adn. I 62, 1. *Μᾶλλον* Bloomf. explicat potius quam aliud quidlibet. Cum Maleae nomine cohaerens valet potius quam castra. Cum copiae Atheniensium non sufficerent ad urbem ab occidente quoque includendam, sed ea parte superiores essent Mytilenaei, cavendum erat, ne horum impetu frumentum quaeque alia ad bellum gerendum necessaria essent periclitarentur, ideoque in magis remoto atque tuto loco ea collocabant. Similiter VI 49, 4 Lamachus Atheniensibus Syracusas oppugnaturis suasit, ut Megara *ναύσταθμον* facerent, quae etiam longius a Syracusis quam Malea a Mytilenis distabant. His autem interiectum erat septuaginta stadiorum spatium (Strab. 617). — *τὰ μὲν . . . ἐπολεμεῖτο.* Similiter IV 23, 2 *τὰ περὶ Πύλον . . . ἐπολεμεῖτο.* Quaeritur autem, *τὰ περί* sitne nominativus (cf. adn. I 37, 1) an accusativus (cf. II 96, 3. IV 108, 1. V 52, 1). Sed a simplicitate illud commendari videtur. Cf. IV 23, 2. V 26, 6. VI 91, 7. Xen. Anab. IV 4, 1 *ὅσα ἐπολεμήθη.*

Cap. 7. § 1. *τῶν Φορμίωνος.* Proprie aut postea *υἱῶν ἢ ξυγγενῶν* scribendum aut *τῶν* omittendum videatur. Vulgata tamen aliquis ex gente Phormionis significatur. Cur autem is arcessitus sit, ex rebus Phormionis libro II narratis facile intellegitur.

§ 4. *ἀναστήσας.* Cf. adn. II 68, 1.

§ 5. *κατὰ τὸν Ἀχελῷον*, in Acheloo. Cf. IV 25, 8 et de situ Oeniadarum II 102, 2. Aliter *κατά* IV 107, 2 dictum est. — *Νήρικον*] *καὶ Ὅμηρος*

διαφϑείρεται αὐτός τε καὶ τῆς στρατιᾶς τι μέρος ὑπὸ τῶν αὐτόϑεν τε ξυμβοηϑησάντων καὶ φρουρῶν τινων ὀλίγων. καὶ ὕστερον ὑποσπόνδους τοὺς 6 νεκροὺς ἀποπλεύσαντες οἱ Ἀϑηναῖοι παρὰ τῶν Λευκαδίων ἐκομίσαντο.

8. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεὼς ἐκπεμφϑέντες Μυτιληναίων πρέσβεις, ὡς αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶπον Ὀλυμπίαζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλεύσωνται, ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Ὀλυμπίαν (ἦν δὲ Ὀλυμπιάς, ᾗ Δωριεὺς Ῥόδιος τὸ δεύτερον ἐνίκα), καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἑορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιάδε.

9. „Τὸ μὲν καϑεστὸς τοῖς Ἕλλησι νόμιμον, 1 ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι καὶ ξύμμαχοι, ἴσμεν· τοὺς γὰρ ἀφισταμένους ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ξυμμα-

Cap. 9. § 1. Καϑεστὼς. It. Vat. Aug. m. Praestare videri formam καϑεστός evicit Schneid. ad Plat. III p. 85 sq. Cf. Buttm. Gr. max. II § 114 p. 158 ed. 1 (p. 208 ed. Lob.) **.

(Od. XXIV 376) οἶδε ταύτην τὴν πόλιν. Schol. Antiquius nomen Leucadis urbis esse censent Strabo 452 et, qui Neritum nominat, Plinius Nat. Hist. IV 1, 5, cui tamen rei repugnare videtur, quod Thucydides utriusque nominis mentionem facit. Cf. III 94 et Leak. Graec. sept. III p. 16. — αὐτός τε. Pronomen propter ea, quae addita sunt, iterari necesse fuit. Cf. V 21, 3. — ὑπό τῶν αὐτόϑεν ab incolis huius regionis. Cf. IV 129, 2. II 25, 3.

§ 6. ἀποπλεύσαντες, cum inde solvissent, i. e. cum paulum ab insula, ad quam prius appulsi erant, recessissent.

Cap. 8. ἐπὶ τῆς ... νεώς. Cf. 4, 5. — εἶπον. Cf. adn. I 131, 1. — Ὀλυμπίαζε παρεῖναι. Cf. adn. II 34, 4. — Δωριεύς. „Diagorae filius, cuius meminit Xenoph. Ἑλλην. I [1, 12 et 5, 19]“ Huds. Cf. Thuc. VIII 35. Paus. VI 7, 1. 2. Muell. Dor. II p. 148 sq. „Dorieum tribus continuis Olympiadibus pancratio [qua de re cf. adn. V 49] vicisse testatur Pausan. II 7, quod etiam in Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ [at de bac vid. Clint. Fast Hell. p. XXVI. Cf. Niebuhr. Script. hist. I p. 212 sqq.] legitur, ubi Dorieus Rhodius primum pancratio vicisse dicitur Ol. LXXXVII, secundum Ol. LXXXVIII, tertium Ol. LXXXIX.“ Duk. hic et ad V 49. — ἐνίκα, victor erat. Cf. V 49, 1 et adn. I 13, 6. 54, 2. — μετὰ τὴν ἑορτήν. Hos dies festos circa solstitium per quinque dies celebratos et plenilunio finitos esse constat. Sed hoc semper fuisse primum plenilunium, quod secutum sit solstitium, non certum existimat Ideler Chronol. I p. 366. Plerumque hic significari m. Iul. d. XX vel XXI putant.

Cap. 9. § 1. τοὺς γὰρ ἀφισταμένους cet. Cum sententia cf. Demosth. XVIII 47.

χίαν τὴν πρὶν ἀπολείποντας οἱ δεξάμενοι, καθ' ὅσον μὲν ὠφελοῦνται, ἐν ἡδονῇ ἔχουσι, νομίζοντες δὲ εἶναι προδότας τῶν πρὸ τοῦ φίλων χείρους
2 *ἡγοῦνται. καὶ οὐκ ἄδικος αὕτη ἡ ἀξίωσίς ἐστιν, εἰ τύχοιεν πρὸς ἀλλήλους οἵ τε ἀφιστάμενοι καὶ ἀφ' ὧν διακρίνοιντο ἴσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες καὶ εὐνοίᾳ, ἀντίπαλοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ δυνάμει, πρόφασίς τε ἐπιεικὴς μηδεμία ὑπάρχοι τῆς ἀποστάσεως· ὃ ἡμῖν καὶ Ἀθηναίοις οὐκ ἦν, μηδέ τῳ χείρους δόξωμεν εἶναι, εἰ ἐν τῇ εἰρήνῃ τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν ἐν τοῖς δεινοῖς ἀφιστάμεθα.*

10. *Περὶ γὰρ τοῦ δικαίου καὶ ἀρετῆς πρῶτον, ἄλλως τε καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι, τοὺς λόγους ποιησόμεθα, εἰδότες οὔτε φιλίαν ἰδιώταις βέβαιον γιγνομένην οὔτε κοινωνίαν πόλεσιν ἐς οὐδέν, εἰ μὴ μετ' ἀρετῆς δοκούσης ἐς ἀλλήλους γίγνοιντο καὶ*

ἀποφαίνουσι γάρ, ὅτι δικαία ἐστὶν ἡ ἀπόστασις διὰ τὴν Ἀθηναίων πλεονεξίαν καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους ἀπιστίαν,

Liv. XXVII 17. Tac. Ann. I 58. — *ἐν ἡδονῇ ἔχουσι*, caros habent. Cf. adn. I 99, 2 et I 55, 1. — *χείρους ἡγοῦνται*, scil. quam essent, si non defecissent. Cf. de talibus comparativis Bernh. Synt. p. 433 et adn. I 95, 7. Verba *χείρους ἡγεῖσθαι* redeunt IV 114, 3.

§ 2. *ἡ ἀξίωσις*] *ἡ δόξα, ἡ κρίσις, ὁ λογισμός.* Schol. Cf. adn. II 88, 2. — *εἰ τύχοιεν.* Vid Matth. Gr. § 524 adn. 3 et Madvig. Gr. § 135 c adn. 1 b. Exceptio statuitur in re, quae per se aliquantum veritatis habet. Nos: nur müssten ... sein. — *ἀντίπαλοι*, i. e. *ἰσοσθενεῖς, ἴσοι.* Cf. adn. I 142, 3. — *πρόφασις.* Cf. adn. I 23, 6. — *ὃ* „*Τὰ τρία ταῦτα* (quae antecedunt a vv. *ἴσοι μέν*).“ *Δούκας.* — *εἰ ... ἀφιστάμεθα*, hoc cum vere fiat, *εἰ* ad *ὅτι* particulae vim accedit. Cf. III 32, 2. 43, 5, VII 34, 7. 67, 1.

Cap. **10.** § 1. *περὶ τοῦ δικαίου καὶ ἀρετῆς*] *περὶ τοῦ δικαίως αὐτῶν ἀφίστασθαι, καὶ μὴ διὰ κακίαν τε καὶ πανουργίαν.* Schol. *Ἀρετή* igitur est honestas, probitas, quam a se in defectione esse conservatam student demonstrare. *Τὸ δίκαιον* idem est atque *πρόφασις ἐπιεικής*, *ἀρετῆς* ad superius *χείρους* respicit. — *ἄλλως τε καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι.* Ea de causa enim iudicium illud (9, 1) in se non cadere quam maxime debent demonstrare. — *βέβαιον.* Cf. I 32, 1. — *γιγνομένην*, cum *ἄν* absit idem est quod *ὅτι γίγνεται.* Itaque *εἰ ... γίγνοιντο ... εἶεν* pariter explicandum atque supra (9, 2) *εἰ τύχοιεν.* — *ἐς οὐδέν*, in ulla re. Cf. VII 59, 3. 87, 6. — *μετ' ἀρετῆς δοκούσης*, cum conspicua honestate i. e. societas ita fieri debet, ut honestas in ea appareat. Cf. Eur. Hec. 295. Heracl. 897. Troad. 613. Pind. Nem. VII 31. — *γίγνοιντο.* „Est structura *ἀπὸ κοινοῦ*; nam ex praegresso *φιλίας* nunc *φίλοι* repetendum est.“ Gottl. Nisi in v. *ὁμοιότροποι* demum subiectum mutatum esse

τἆλλα ὁμοιότροποι εἶεν· ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι τῆς
γνώμης καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἔργων καθίστανται.
ἡμῖν δὲ καὶ Ἀθηναίοις ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον 2
ἀπολιπόντων μὲν ὑμῶν ἐκ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου,
παραμεινάντων δὲ ἐκείνων πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῶν
ἔργων. ξύμμαχοι μέντοι ἐγενόμεθα οὐκ ἐπὶ κατα- 3
δουλώσει τῶν Ἑλλήνων Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐπ' ἐλευ-
θερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου τοῖς Ἕλλησι. καὶ μέχρι 4
μὲν ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγοῦντο, προθύμως εἱπόμεθα·
ἐπειδὴ δὲ ἑωρῶμεν αὐτοὺς τὴν μὲν τοῦ Μήδου
ἔχθραν ἀνιέντας, τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν

statuere mavis, quod hic sit *φιλία καὶ κοινωνία*, postea *οἱ ἰδιῶται καὶ πόλεις*. Class. *ἰδιῶται καὶ πόλεις* utriusque membri subiectum esse existimat prius interpretatus nisi honestate inter se utantur. Sed omnibus quod sciam locis *μετά τινος γίγνεσθαι* ad personam pertinet (cf. Xen. Cyr. VIII 7, 27. Plat. Apol. 32 c) et mutatio significationis verbi *γίγνεσθαι* non minus molesta est quam subiecti. Boehm. *γίγνοιτο* coniecit, quod cum in utraque societate valeat, propter *οὔτε* . . . *οὔτε* minus placet. — *τἆλλα* i. e. *τὴν ἄλλην γνώμην*. Ceterum *εἰδότες* et quae secuntur non ad societatem cum Lacedaemoniis ineundam spectant, sed ad *τοὺς λόγους ποιησόμεθα* pertinent. Nam tota quae sequitur explicatio eo refertur, ut neque honestatem neque morum similitudinem in Atheniensium societate vim habuisse demonstretur. — *ἐν τῷ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης*, in animorum discrepantia. Verbum intransitive dictum est, et de participio cf. adn. I 36, 1.

§ 2. *ξυμμαχία ἐγένετο.* Cf. Herodot. IX 106 et Thuc. I 95, 1. Duae res utroque loco narratae hic callide misceri a Lesbiis videntur; nam quae legitur apud Herodotum, *ἀπολιπόντων* . . . *ἔργων* accidisse, etiamsi de Leotychidis discessu (Herodot. IX 114) cogites, existimari non potest; § 3 autem ad foedus ab Herodoto commemoratum respicitur. — *ἀπολιπόντων* . . . *ἐκ τοῦ Μηδ. πολ.* Cf. Matth. Gr. § 495, 1 et adn. V 4, 4. De re vid. I 95, 6 sq. — *παραμεινάντων* . . . *πρὸς τὰ ὑπόλοιπα.* Cf. I 75, 2.

§ 3. *ξύμμαχοι* . . . *Ἕλλησι*, socii tamen facti sumus non Atheniensibus ad Graecos subigendos, sed Graecis ad liberandos eos a rege Medorum. Vocabulo *καταδούλωσις*, quod durius inepte appellat Pollux IX 142, etiam Plat., Diod., alii usi sunt. Cf. Lob. ad Phryn. p. 351. Dativus *Ἀθηναίοις* et cum verbis *ξύμμαχοι ἐγενόμεθα* et cum nomine *καταδούλωσις* cohaeret, quod VI 76, 4 similiter cum dativo iunctum est. Cf. ibi adn. Dicere autem Lesbii possunt se non Atheniensium, sed Graecorum socios factos esse, quia post pugnam ad Mycalen pugnatam in foedus Graecorum (*ἐς τὸ συμμαχικόν*), quamquam Atheniensium potissimum studio, recepti sunt. Vide Herodot. l. d.

§ 4. *ἀπὸ τοῦ ἴσου*] *κατ' ἰσονομίαν.* Schol. Cf. adn. I 77, 3 et de re I 97. — *ἑωρῶμεν αὐτοὺς* cet. Cf. VI 76 et I 98

5 ἐπειγομένους, οὐκ ἀδεεῖς ἔτι ἦμεν. ἀδύνατοι δὲ ὄντες καθ' ἓν γενόμενοι διὰ πολυψηφίαν ἀμύνεσθαι οἱ ξύμμαχοι ἐδουλώθησαν πλὴν ἡμῶν καὶ Χίων. ἡμεῖς δὲ αὐτόνομοι δὴ ὄντες καὶ ἐλεύθεροι
6 τῷ ὀνόματι ξυνεστρατεύσαμεν. καὶ πιστοὺς οὐκέτι εἴχομεν ἡγεμόνας Ἀθηναίους παραδείγμασι τοῖς προγιγνομένοις χρώμενοι· οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς οὓς μὲν μεθ' ἡμῶν ἐνσπόνδους ἐποιήσαντο καταστρέψασθαι, τοὺς δὲ ὑπολοίπους, εἴ ποτε ἄρα ἐδυνήθησαν, μὴ δρᾶσαι τοῦτο.

1 11. *Καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν ἅπαντες, βεβαιότεροι ἂν ἡμῖν ἦσαν μηδὲν νεωτεριεῖν· ὑποχειρίους δὲ ἔχοντες τοὺς πλείους, ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλοῦντες, χαλεπώτερον εἰκότως ἔμελ-*

καὶ οτι οὐδὲ τὸ αὐτονόμους ἔτι εἶναι σφᾶς προτρέπεσθαι δύναται πιστοὺς εἶναι Ἀθηναίοις.

Cap. **10**. § 4. ἐπαγομένους codd. Cf. adn.
§ 5. ἀμύνεσθαι Cass. Aug. Ven. Pal. Vat. H. Reg. M. Lugd. Vulgo et Bekk. ἀμύνασθαι.
Cap. **11**. § 1. αὐτῶν. Cass. Cl. Ven. Pal. Gr. Lugd. αὐτῶν. At vid. adn.

extr. 99 sqq. — ἐπειγομένους. Traditum ἐπαγομένους Funckhaenelius in Diurn. scholast. 1832 p. 793 comparans Soph. Ant. 358 et Demosth. XIX 259 interpretatur sibi, suum in usum, adducentes. Cf. Steph. Thes. in h. v. p. 1367. Cum tamen contrarium sit ἀνιέντας, recte ἐπειγομένους coniecerunt Rossius in explicatione trium inscriptionum Syri repertarum et Bekk. in ed. ster., quibus adstipulatur Haas. Lucubr. Thuc. p. V.

§ 5. καθ' ἓν γενόμενοι, in unum coeuntes. Cf. 11, 4. — διὰ πολυψηφίαν. Damna τῆς ἰσοψηφίας societatis Laconicae, unde πολυψηφίαν, quam πολυπραγμοσύνης voce explanat schol., oriri necesse erat, exposita sunt I 141. — πλὴν . . . Χίων. Cf. I 19.

§ 6. δή, scilicet. Cf. IV 46, 5. VI 10, 5. 54, 4. 80, 1. — πιστούς, quibus confidere possemus. — ἐδυνήθησαν. Δυνηθείησαν coniecit Krueg., δυνηθεῖεν Dobr. Uterque modus Latine hic reddendus est: si potuissent, si facultas oblata esset; sed indicativo id simul negatur factum esse, (Lesbii enim et Chii non erant subacti), cum optativus, quid cogitassent Lesbii, solum exprimeret, de exitu nihil significans. Ne quis ἂν δρᾶσαι requirat, monendum est in sententia εἰκός ἐστι locutioni subiecta apud Th. nusquam ἄν infinitivo addi.. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 5 et adn. IV 60, 2.

Cap. 11. § 1. βεβαιότεροι . . . νεωτερεῖν. „Βέβαιος de persona dictum est is, de quo fiducia concipitur, is, de quo nobis aliquid certo

λον οἴσειν καὶ πρὸς τὸ πλεῖον ἤδη εἶκον τοῦ
ἡμετέρου ἔτι μόνου ἀντισουμένου, ἄλλως τε καὶ
ὅσῳ δυνατώτεροι αὐτοὶ αὑτῶν ἐγίγνοντο καὶ ἡμεῖς
ἐρημότεροι. τὸ δὲ ἀντίπαλον δέος μόνον πιστὸν
ἐς ξυμμαχίαν· ὁ γὰρ παραβαίνειν τι βουλόμενος
τῷ μὴ προέχων ἂν ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται. αὐτό- 2
νομοί τε ἐλείφθημεν οὐ δί ἄλλο τι ἢ ὅσον αὐτοῖς
ἐς τὴν ἀρχὴν εὐπρεπείᾳ τε λόγου καὶ γνώμης
μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἰσχύος τὰ πράγματα ἐφαίνετο
καταληπτά. ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ ἐχρῶντο μὴ 3
ἂν τούς γε ἰσοψήφους ἄκοντας, εἰ μή τι ἠδί-
κουν οἷς ἐπῇσαν, ξυστρατεύειν· ἐν τῷ αὐτῷ δὲ

persuademus; unde *βέβαιός εἰμι τοῦτο ποιήσειν*, certa fides habetur mihi me hoc facturum esse. Thuc. III 11 *βεβαιότεροι ἂν ἡμῖν ἦσαν μηδὲν νεωτεριεῖν*, certiorem spem de eis conciperemus fore, ut cet.“ Steph. — *καὶ πρὸς τὸ πλεῖον ἤδη εἶκον*, quamvis maior pars iam cederet. Frustra *καὶ* (etiam) Dobr. expungit. — *πρὸς τὸ ... ἀντισουμένου*, cum (vel quod) nos, quamvis maior pars iam cederet, adhuc soli pares ipsis (dignitate) essemus. De praep. *πρός* comparationem indicante vid. Matth. Gr. 591 *δ'*, de neutris adn. II 45, 1. Genetivus absolutus est, non ex *χαλεπώτερον οἴσειν* pendet (cf. I 77, 3. II 62, 3. 65, 4), cuius obiectum ex *ἡμῖν ... ὁμιλοῦντες* repetendum est. — *ὅσῳ*. I. e. *τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ*, vel omnino *καθόσον, ὅτι*. Cf. adn. VI 89, 6. Matth. Gr. § 455 adn. 7 et § 480 c adnot. 2. Bernh. Synt. p. 435. Buttm. Exc. ad Plat. Alc. II p. 205. Bach. ad Tac. Ann. I 2. Similiter § 2 *ὅσον* est quatenus, quod. — *αὐτοὶ αὑτῶν*. Cf. Matth. Gr. § 452. — *τὸ ἀντίπαλον δέος*, aequalis metus, mutui metus aequalitas. — *τῷ ... ἀποτρέπεται*, deterretur (*τοῦ παραβαίνειν*) eo, quod non viribus superior invasurus (impetum facturus) sit.

§ 2. *ὅσον*, quatenus. — *ἐς τὴν ἀρχήν*, ad imperium quaerendum. Cf. II 62, 1. — *γνώμης ἐφόδῳ*, prudentis consilii conatu. — *τὰ πράγματα ... καταληπτά*, res obtineri posse. Cf. 30, 3.

§ 3. *ἅμα μέν*. His respondent verba *ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καί*, ut IV 73, 2. — *μὴ ἂν ... ξυστρατεύειν*. Ne *ἑκόντας* legendum censeas, plenam sententiam hanc esse existima. Nobis enim documento utebantur dicentes, (etiamsi alii coacti se adiuvare perhiberentur) eos certe, qui idem ius suffragii ferendi haberent, invitos auxilium sibi laturos non esse, (neque omnino id facturos,) nisi, quos aggrederentur,' aliquid deliquissent (i. e. nisi ipsa causae aequitate moverentur, ut participes bellorum fierent). Simili brevitate dicendi ante particulas nisi, ni, nisi quod, aliquotiens usus est Tacitus, ut ante ni Ann. IV 64, et Thucydides ante *εἰ* iterum IV 86, 4. Ceterum veri superlatio oratoria videtur esse, quod Lesbii,

καὶ τὰ κράτιστα ἐπί τε τοὺς ὑποδεεστέρους πρώ-
τους ξυνεπῆγον καὶ [τὰ] τελευταῖα λιπόντες, τοῦ
ἄλλου περιῃρημένου, ἀσθενέστερα ἔμελλον ἕξειν.
εἰ δὲ ἀφ' ἡμῶν ἤρξαντο, ἐχόντων ἔτι τῶν πάν-
των αὐτῶν τε ἰσχὺν καὶ πρὸς ὅ τι χρὴ στῆναι,
4 οὐκ ἂν ὁμοίως ἐχειρώσαντο. τό τε ναυτικὸν ἡμῶν
παρεῖχέ τινα φόβον μή ποτε καθ' ἓν γενόμενον,
ἢ ὑμῖν ἢ ἄλλῳ τῳ προσθέμενον, κίνδυνον σφίσι
5 παράσχῃ. τὰ δὲ καὶ ἀπὸ θεραπείας τοῦ τε κοινοῦ
αὐτῶν καὶ τῶν ἀεὶ προεστώτων περιεγιγνόμεθα.

§ 5. *θεραπείας.* Vat. H. Reg. *τῆς θεραπείας.* Sine artic. II 51 *ἕτερος ἀφ' ἑτέρου θεραπείας.*

αὐτόνομοι et, ut post hanc defectionem soli ex eis Methymnaei, *ναυσὶ καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι* VII 57, 5, *ἰσοψήφους* se vocant, quippe memores iuris et veteris instituti iam diu ab Atheniensibus sublati, quo socii *ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων* consultabant. Vid. I 97. — *καὶ τὰ κράτιστα* . . .] *καὶ τοὺς κρατίστους ἡμᾶς ἐπὶ τοὺς ἀσθενεστέρους τῶν Ἑλλήνων πρώτους παρελάμβανον.* Schol. De neutro cf. adn. II 45, 1. — *τελευταῖα λιπόντες.* Articulus Kruegero auctore deletus est, cum *τελευταῖα* sit accusativus praedicati. Frustra ad eum tuendum 23, 3. 85, 1 afferunt, ubi vide adn. — *τοῦ ἄλλου περιῃρημένου*, reliquis circumcisis, proprie circumcirca demptis. Cf. Xen. Cyrop. II 1, 21. Memor. III 2, 4. — *αὐτῶν.* Et ipsi vires habebant et aliorum (*πρὸς ὅ τι χρὴ στῆναι*) viribus facile adiuvabantur. — *πρὸς ὅ τι χρὴ στῆναι*, apud quos consisterent, quibus se adiungerent. Cf. IV 56, 2. Saepius *μετά τινος στῆναι* similiter legitur. Cf. adn. 39, 2. Contraria vi *ἵστασθαι πρός τινα* dictum est V 104. De verbo *χρή* vid. adn. I 91 1 et praesentis causa cf. etiam II 4, 2. IV 34, 3.

§ 4. *τό τε ναυτικόν.* Sequitur tertia causa, cur Lesbii libertate non sint privati. Cf. § 2. — *καθ' ἓν γενόμενον.* Cf. adn. 10, 5. — *προσθέμενον*, cum se adiunxisset, *προσχωρῆσαν.* Cf. VIII 48, 4. 87, 4.

§ 5. *τὰ δέ*, partim vero. Cf. Matth. Gr. § 288 adn. 2 et attende hic non clare praecedere *τὰ μέν.* — *ἀπὸ θεραπείας*] *τέσσαρα τεκμήρια τέθεικε, δι' ὧν συνίστησιν, ὅτι οὐχὶ διὰ δικαιοσύνην μέχρι δεῦρο ἀπέσχοντο ἡμῶν* (scripsit schol. *ἡμῶν* sic, ut *ὅτι* praefixerit orationi rectae), *ἀλλὰ διὰ πανουργίαν· ἓν μὲν τὸ κατὰ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ λόγου, δεύτερον δὲ τὸ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἰσχύι τὰ πράγματα φαίνεσθαι καταληπτά, τρίτον τὸ φοβεῖσθαι τὸ ναυτικὸν τῶν Μιτυληναίων, τέταρτον τὸ θεραπεύεσθαι πρὸς τῶν Μιτυληναίων κολακείᾳ μὲν κοινῇ τοὺς Ἀθηναίους, δώροις δὲ τῶν προεστώτων ἕκαστον.* Schol. *Θεραπεία* dicitur de observantia, qua quis colit alios. — *περιγιγνόμεθα*, incolumes manebamus, *αὐτόνομοι ἐλείφθημεν* § 2.

οὐ μέντοι ἐπὶ πολύ γ' ἂν ἐδοκοῦμεν δυνηθῆναι, εἰ μὴ ὁ πόλεμος ὅδε κατέστη, παραδείγμασι χρώμενοι τοῖς ἐς τοὺς ἄλλους.

ποφαίνουσι ὲ καὶ β), ὅτι ἀναγκαία ἀπόστασις ιὰ τῆς ἑκαέρων δυνάμεως ἀνομοιότητα,

12. *Τίς οὖν αὕτη ἢ φιλία ἐγίγνετο ἢ ἐλευθερία* 1
πιστή, ἐν ᾗ παρὰ γνώμην ἀλλήλους ὑπεδεχόμεθα καὶ οἱ μὲν ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ δεδιότες ἐθεράπευον, ἡμεῖς δὲ ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τὸ αὐτὸ

Cap. **12**. § 1. *ἢ φιλία* Cl. T. Ald. ed. Bas. Bekk. Vulgo *ἡ φιλ.* In qua scriptura offensioni est collocatio adiectivi *πιστή*, quam artificiosius quam verius excusare videtur Kaempf. Quaest. Thuc. p. 12. De receptis verbis cf. adn.

ἀλλήλους ὑπεδεχόμεθα. Aug. *ἀλλήλοις ὑποδεχόμεθα. ἀλλήλοις* etiam It. Vat., *ὑποδεχόμεθα* Ven. Gr. Mire Valla: utrique alteris sumus suspecti. Cf. adn.

§ 6. *δυνηθῆναι.* Suppl. *περιγίγνεσθαι.* — *τοῖς ἐς τοὺς ἄλλους.* Illustrat schol. adiectis verbis *ὑπ' Ἀθηναίων γενομένοις.*

Cap. **12**. § 1. *τίς οὖν ... πιστή*, qualis igitur aut amicitia aut libertas firma erat haec, sive haec igitur quo iure firma vel amicitia vel libertas vocetur! Goelleri dubitationes et verborum distinctionem refutavit Krohl. Quaest. Thuc. I p. 4 et Pop. in ed. maiore Suppl. Kaempfius Quaest. Thuc. p. 12 sq. receptam scripturam optime se habere fassus membranarum auctoritatem, quae in ᾗ et ἢ nulla est, non vult posthaberi. — *ὑπεδεχόμεθα.* „Excipiebamus, scil. hospitio et epulis. Aut fortasse metaphorice intellegatur pro vv. excipiebamus cum honore et familiariter.“ Bloomf., qui nunc alteram explanationem praefert. At Haasius Lucubr. Thuc. p. 69, cum *ὑποδέχεσθαι* plerumque nihil significet nisi vel in se recipere aliquam rem gerendam, vel recipere aliquem hominem, et, quod de hospitio et epulis scribat Bloomf., aut significationem illam non habeat, aut, si habeat, in verbo ipso ea non insit, neque etiam intellegatur metaphora illa qualis sit, qua id, quod sit excipere simpliciter, dicatur ita, ut sit excipere cum honore et familiariter, *ὑπήρχοντο* legendum conicit, quod verbum, quamquam alibi apud Thuc. non legatur, tamen apud alios eiusdem aetatis scriptores exstare demonstrat. Sed verbi *ἔρχεσθαι* imperf. *ἠρχόμην* Atticis minus usitatum erat (cf. adn. IV 120, 1) et *ὑπελθεῖν* insidiosius videtur, quam quod Mytilenaei de se ipsis dixerint. Facile est conicere *ἀπεδεχόμεθα* i. e. probabamus; sed sollemne est *ὑποδέχεσθαι* de advenis dictum, qui in alienam civitatem admittuntur ibique commercium habent. In Plat. Leg. 952 e *ἀγοραῖς καὶ λιμέσιν ὑποδέχεσθαι* contrarium est quam apud Thuc. I 67, 4 *λιμένων καὶ ἀγορᾶς εἴργεσθαι.* Cf. Plat. Leg. 953 b et d. Contrariam igitur fere inter Mytilenaeos et Athenienses condicionem fuisse indicatur atque his cum Megarensibus ex decreto Megarico intercedebat. Itaque *ἀλλήλους ὑποδέχεσθαι* hic idem valet quod *ἐπιμίγνυσθαι παρ' ἀλλήλους* II 1, quocum cf. I 146. Utroque verbo mutuum commercium significatur civitatum, quae inter se pace atque amicitia utuntur. — *ἐθεράπευον.* Est hy-

ἐποιοῦμεν· ὅ τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὔνοια [πίστιν] βεβαιοῖ, ἡμῖν τοῦτο ὁ φόβος ἐχυρὸν παρεῖχε, δέει τε τὸ πλέον ἢ φιλίᾳ κατεχόμενοι ξύμμαχοι ἦμεν· καὶ ὁποτέροις θᾶσσον παράσχοι ἀσφάλεια θάρσος, οὗτοι πρότεροί τι καὶ παραβήσεσθαι
2 ἔμελλον. ὥστε, εἴ τῳ δοκοῦμεν ἀδικεῖν προαποστάντες διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν τῶν ἐς ἡμᾶς δεινῶν, αὐτοὶ οὐκ ἀνταναμείναντες σαφῶς εἰδέναι
3 εἴ τι αὐτῶν ἔσται, οὐκ ὀρθῶς σκοπεῖ. εἰ γὰρ δυνατοὶ ἦμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ ἀντεπιβουλεῦσαι, καὶ ἀντιμελλῆσαί τι ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὁμοίου [ἐπ' ἐκείνοις εἶναι], ἐπ' ἐκείνοις δὲ ὄντος ἀεὶ τοῦ ἐπιχειρεῖν, καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι δεῖ τὸ προαμύνασθαι.

πίστιν. D. πιστόν. Cf. adn.

§ 3. ἀντιμελλῆσαι schol. alter, T. Bekk. In plerisque librris mss. ἀντεπιμελλῆσαι, quod ex superiore ἀντεπιβουλεῦσαι ortum frustra defendunt Krohl. Quaest. Thuc. I p. 4 et Kaempf. Quaest. Thuc. p. 6 sq. Cf. Comment. antiqu. stud. a. 1842 p. 126, ubi ἐπιμέλλειν, adversus al. cunctari, nec reperiri nec similitudini linguae consentaneum esse expositum est.

perbole oratoria, ut ἰσόψηφοι 11, 3. — ὅ τε ... εὔνοια [πίστιν] βεβαιοῖ. Kruegeri interpretationem, qui plenam orationem futuram esse dicit, si scriptum sit ὅ τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὔνοια ποιεῖ (sive παρέχει), πίστιν βεβαιοῖ, merito Class. reicit, cum et vim scriptoris verbis afferat et sententiam minus aptam efficiat; nam ex mutuo timore fidem nasci non posse. Nec minus recte longe diversum esse ille affirmat II 40, 3, ubi ὅ pariter ad utrumque quod sequitur membrum spectet.. Ut vero τοῦτο, sicut opus est, ad ὅ referri possit, eodem auctore πίστιν delendum est. Firmari societatem, non fidem ex proximis verbis patet, quibus horum explicatio quaedam continetur. — κατεχόμενοι, retenti, vel, quod parum differt, cum capti teneremur, ut 45, 4.

§ 2. εἴ τῳ ... δεινῶν. Id est: si cui propterea, quod illi mala nobis inferre cunctantur, iniuste agere eo, quod ante defecerimus, videmur. Cf. Matth. Gr. § 380 adn. 1. — ἀνταναμείναντες cum infinit. ut ἀναμένειν IV 120, 3. 135, 1. Cf. adn. 2, 2.

§ 3. ἐκ τοῦ ἴσου. Cf. adn. I 51, 2 et IV 117, 2. Saepius ἀπὸ τοῦ ἴσου. — τί ἔδει ... εἶναι (sic olim legebatur distinctione post ἀντιμελλῆσαι facta) si recte scripta sunt, significant: quid opus erat nos, qui (i. e. si vel potius cum) potentia pares essemus, in ipsorum potestate esse; nam ad verba ἐκ τοῦ ὁμοίου cogitandum est ὄντας. In quam sententiam haec cum ab aliis accepta sunt, tum ab Haas. Lucubr. Thuc. p. 84, nisi quod hic per oxymoron ea dicta esse addit, et a Kaempf. Quaest. Thuc. p. 11, quem vide. Nec multo aliter Arn. in ed. 2:

καὶ ὅτι, καίπερ ἀπαράσκευος γεγενημένη, γ) καιρία γε μέντοι καὶ ξύμφορός ἐστιν.

13. *Τοιαύτας ἔχοντες προφάσεις καὶ αἰτίας, ὦ* 1
Λακεδαιμόνιοι καὶ ξύμμαχοι, ἀπέστημεν, σαφεῖς μὲν
τοῖς ἀκούουσι γνῶναι ὡς εἰκότως ἐδράσαμεν, ἱκα-
νὰς δὲ ἡμᾶς ἐκφοβῆσαι καὶ πρὸς ἀσφάλειάν τινα
τρέψαι, βουλομένους μὲν καὶ πάλαι, ὅτε ἔτι ἐν τῇ
εἰρήνῃ ἐπέμψαμεν ὡς ὑμᾶς περὶ ἀποστάσεως, ὑμῶν
δὲ οὐ προσδεξαμένων κωλυθέντας· νῦν δὲ ἐπειδὴ
Βοιωτοὶ προυκαλέσαντο, εὐθὺς ὑπηκούσαμεν, καὶ

quid opus erat nos aeque atque sumus (immo fuimus) illis subiectos esse. De verbis *εἶναι ἐπί τινι* cf. adn. II 84, 2. Sed illa vis a disputationis serie videtur abhorrere, cum et ex eis, quae antecedunt, et ex contrariis *ἐπ' ἐκείνοις δὲ ... προαμύνασθαι* appareat hoc dicendum esse: si enim pares essemus Atheniensibus, simili modo in eos nos gerere debebamus. Quae sententia ut oriatur, primum *τί* in encliticum pronomen mutatum cum superioribus iungendum est; deinde aut, quae Krohlii Quaest. Thuc. I p. 5 opinio est, verba *ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶναι* interpretanda simili ratione adversus illos esse, similiter adversus illos agere, quae tamen vis in Graecis inesse posse vix videtur (cf. Comment. antiqu. stud. a. 1842 p. 127); aut, quod nos suasimus, *ἐπ'* delendum, ut *ἐκ τοῦ ὁμοίου εἶναι* idem valeat atque *ὁμοῖον εἶναι* (cf. adn. I 143, 4), et *ὁμοῖος* sit *ὁμοιότροπος*, quemadmodum I 71, 2, ubi cf. adn., quamquam formulae *ἐκ τοῦ ὁμοίου* I 143, 4 et IV 10, 4 aliam notionem fatemur esse; aut, quae Kruegeri coniectura est, *ἐπ' ἐκείνους ἰέναι* legendum, nisi haec coniectura displicet, quia *ἰέναι ἐπί τινα* non tam sonat adversari, resistere, quam invadere, id quod Mytilenaei, si cunctari possent, facere non debebant. *Ἰέναι* iam Goeller coniecit, sed is et dativum et interrogativum pronomen retinuit, quorum neutrum fieri posse docuit Krohl. l. d. et Pop. in ed. mai. Suppl. Iusto audacior est coniectura Pflugkii in Sched. crit. p. 31 proposita. — Cum ex rationibus supra expositis nulla esset quae ab omni parte satisfaceret, Kruegeriana optime constare Classeno visa est, si a verbis *καὶ ἀντιμελλῆσαι* apodosis inciperetur, ita ut hinc *ἐπ' ἐκείνους* penderet. Quod verum esset, si *ἐπί τινα ἰέναι* adversandi vel defendendi vim haberet. At omnibus locis contra aliquem proficisci valet, quae significatio et rerum condicioni repugnat et Mytilenaeorum voluntati, qui suum esse *τὸ προαμύνασθαι* dicunt. Praeterea cuius rei cunctatio fieri debeat, supra indicatum est verbis *σαφῶς εἰδέναι εἴ τι αὐτῶν ἔσται*; nam *ἀντιμελλῆσαι* prorsus idem significat atque *ἀντ-αναμείναντες*. Quare magis placet Boehmii sententia, qui eadem facta verborum distinctione *ἐπ' ἐκείνοις εἶναι* pro interpretamento habet ex proximis verbis ducto. De duplici *καί* cf. I 83, 3.

Cap. **13.** § 1. *Τοιαύτας.* Similiter *τοιαῦτα* cum asyndeto post orationes legimus II 74, 1. IV 93, 1. 96, 1 et alibi *τοσαῦτα*. Cf. adn. II 75, 1. IV 98, 1. — *προφάσεις καὶ αἰτίας*, ansas et causas. Cf. adn. I 23, 6. — *βουλομένους ... κωλυθέντας.* Cf. 2, 1. —

ἐνομίζομεν ἀποστήσεσθαι διπλῆν ἀπόστασιν, ἀπό
τε τῶν Ἑλλήνων, μὴ ξὺν κακῶς ποιεῖν αὐτοὺς μετ'
Ἀθηναίων, ἀλλὰ ξυνελευθεροῦν, ἀπό τε Ἀθηναίων,
μὴ αὐτοὶ διαφθαρῆναι ὑπ' ἐκείνων ἐν ὑστέρῳ,
2 *ἀλλὰ προποιῆσαι. ἡ μέντοι ἀπόστασις ἡμῶν θᾶσσον*
γεγένηται καὶ ἀπαράσκευος· ᾗ καὶ μᾶλλον χρὴ ξυμ-
μάχους δεξαμένους ἡμᾶς διὰ ταχέων βοήθειαν
ἀποστέλλειν, ἵνα φαίνησθε ἀμύνοντές τε οἷς δεῖ
3 *καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τοὺς πολεμίους βλάπτοντες. και-*
ρὸς δὲ ὡς οὔπω πρότερον. νόσῳ τε γὰρ ἐφθάρα-
ται Ἀθηναῖοι καὶ χρημάτων δαπάνῃ, νῆές τε αὐ-
τοῖς αἱ μὲν περὶ τὴν ὑμετέραν εἰσίν, αἱ δ' ἐφ' ἡμῖν
4 *τετάχαται· ὥστε οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς περιουσίαν νεῶν*
ἔχειν, ἣν ὑμεῖς ἐν τῷ θέρει τῷδε ναυσί τε καὶ
πεζῷ ἅμα ἐπεσβάλητε τὸ δεύτερον, ἀλλ' ἢ ὑμᾶς
οὐκ ἀμυνοῦνται ἐπιπλέοντας, ἢ ἀπ' ἀμφοτέρων
5 *ἀποχωρήσονται. νομίσῃ τε μηδεὶς ἀλλοτρίας γῆς πέρι*

Cap. **13**. § 1. *ξὺν κακῶς*. m. et corr. Laur. *ξυγκακῶς*, qualia placuerant Buttmanno Gr. max § 24 adn. 4. Sed. cf. adn.

ἐνομίζομεν. Hoc verbnm Arn. secundum ea, quae ad 42, 4 adnotata sunt, aequum putavimus interpretatur, cui explanationi nobis futuri infinitivus *ἀποστήσεσθαι* videtur obstare. — *ἀποστήσεσθαι διπλῆν ἀπόστασιν, ἀπό τε* cet. Scriptor ita *ἀφίστασθαι* verbo subtiliter ludit, ut a propria atque generali absistendi vi, cum ad diversa referatur, diversae notiones repetantur. Cf. VI 92, 3. — *ξὺν κακῶς ποιεῖν*. Cf. Matth. Gr. § 594, 2. Bernh. Synt. p. 197. Krueg. Gr. § 42, 5 adn. 2. Sententia enuntiati haec est: ne cum Atheniensibus coniuncti eos laederemus (in servitutem Atheniensium redigendo aut hanc firmando). — *ἀλλὰ προποιῆσαι*, sed hoc (*τὸ διαφθεῖραι*) ante faceremus, sed eos hoc faciendo praeveniremus.

§ 2. *θᾶσσον ... καὶ ἀπαράσκευος*. De verbis cf. adn. 4, 2, de re vid c. 2. — *χρὴ ξυμμάχους* cet.] *τὸ ἑξῆς, ξυμμάχους ἡμᾶς δεξαμένους ὑμᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους*. Schol. — *ἵνα φαίνησθε*, ut compareatis. Cf. Krueg. Gr. § 56, 4 adn. 5.

§ 3. *ἐφθάραται ... τετάχαται*. Cf. Matth. Gr. § 204, 6 adn. 1. Krueg. Gr. § 30, 2 adn. 7.

§ 4. *τὸ δεύτερον*. Cf. c. 1. — *ἀπ' ἀμφοτέρων*] *ἀπό τε ὑμῶν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Μυτιληναίων*. Schol.

§ 5. *νομίσῃ τε μηδείς*. Similiter collocata sunt verb *παραστῇ δὲ μηδενί* IV 95, 2 et *ὑπολάβῃ δὲ μηδείς* VI 84, 2. Cf. Neu. et Wund. ad Soph. Ant.

οἰκεῖον κίνδυνον ἕξειν. ᾧ γὰρ δοκεῖ μακρὰν ἀπεῖναι ἡ Λέσβος, τὴν ὠφελίαν αὐτῷ ἐγγύθεν παρέξει. οὐ γὰρ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἔσται ὁ πόλεμος, ὥς τις οἴεται, ἀλλὰ δι' ἣν ἡ Ἀττικὴ ὠφελεῖται. 6 *ἔστι δὲ τῶν χρημάτων ἀπὸ τῶν ξυμμάχων ἡ πρόσοδος, καὶ ἔτι μείζων ἔσται, εἰ ἡμᾶς καταστρέψονται· οὔτε γὰρ ἀποστήσεται ἄλλος τά τε ἡμέτερα προσγενήσεται, πάθοιμέν τ' ἂν δεινότερα ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες.* 7 *βοηθησάντων δὲ ὑμῶν προθύμως πόλιν τε προσλήψεσθε ναυτικὸν ἔχουσαν μέγα, οὗπερ ὑμῖν μάλιστα προσδεῖ, καὶ Ἀθηναίους ῥᾷον καθαιρήσετε ὑφαιροῦντες αὐτῶν τοὺς ξυμμάχους (θρασύτερον γὰρ πᾶς τις προσχωρήσεται), τήν τε αἰτίαν ἀποφεύξεσθε, ἣν εἴχετε, μὴ βοηθεῖν τοῖς ἀφισταμένοις· ἣν δὲ ἐλευθεροῦντες φαίνησθε, τὸ κράτος τοῦ πολέμου βεβαιότερον ἕξετε.*

§ 7. *εἴχετε.* Vat. m. Ar. Chr. atque a pr. man Gr. *ἔχετε*, non male. Cf. tamen adn.

84. — *μακρὰν ἀπεῖναι.* Ut Lat. procul abesse. Cf. adn. 55, 1 — *αὐτῷ* spectat ad relativum, quod praecessit, ut IV 92, 7. 126, 4. 128, 1. — *ἐν τῇ Ἀττικῇ ἔσται ὁ πόλεμος*, summa belli in Attica vertetur. Cf. I 74, 1. V 98. — *δι' ἣν*, i. e. *ἐν ταύτῃ, δι' ἥν. Δι' ἣν* autem fere idem atque *δι' ἧς* esse docet Arn. conferens 39, 8 et VII 68, 3. Add. adn. I 83, 2.

§ 6. *ἔστι ... ἡ πρόσοδος.* Cf. II 13, 2. — *πάθοιμέν τ' ἂν.* De optat cum *ἄν* cf. adn. 38, 2. — *ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες*, quam qui ante nos serviebant. Nam recentissima quaeque servitus durissima est.

§ 7. *βοηθησάντων ὑμῶν.* Cf. VIII 76, 4. Krueg. Gr. § 47, 4 adn. 2. Sententia disiuncta ac separata maiore vi effertur. — *προσδεῖ*, scil. praeter ea quae habetis. — *καθαιρήσετε*, deturbabitis. Cf. I 77, 3. — *τὴν αἰτίαν ... ἣν εἴχετε*, criminationem (sinistram opinionem) ... quam (per aliquod tempus ad hoc usque) sustinebatis. Eam ex re I 40, 5. narrata ortam esse putans Bloomf. non perpendit ibi Corinthios auctores dici sententiae *τοὺς προσήκοντας ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν.* Tu cf. I 101. 114 et de verbis *αἰτίαν ἔχειν* I 83, 3. VI 46, 5. — *ἣν ... φαίνησθε.* Cf. adn. 13, 2. — *τὸ κράτος.* Cf. adn. II 87, 6. *Τὸ κράτος τοῦ πολέμου*, victoriam belli (Cic.), etiam Dionem Cass. (fragm. 35, 4) dixisse cum adnotasset Bloomf., *τοῦ πολέμου* delenda esse Krueger eo minus debebat suspicari.

ἐπίλογοι.

1 14. *Αἰσχυνθέντες οὖν τάς τε τῶν Ἑλλήνων ἐς
ὑμᾶς ἐλπίδας καὶ Δία τὸν Ὀλύμπιον, ἐν οὗ τῷ
ἱερῷ ἴσα καὶ ἱκέται ἐσμέν, ἐπαμύνατε Μυτιληναίοις
ξύμμαχοι γενόμενοι, καὶ μὴ προῆσθε ἡμᾶς, ἴδιον
μὲν τὸν κίνδυνον τῶν σωμάτων παραβαλλομένους,
κοινὴν δὲ τὴν ἐκ τοῦ κατορθῶσαι ὠφελίαν ἅπασι
δώσοντας, ἔτι δὲ κοινοτέραν τὴν βλάβην, εἰ μὴ*
2 *πεισθέντων ὑμῶν σφαλησόμεθα. γίγνεσθε δὲ ἄνδρες
οἷουσπερ ὑμᾶς οἵ τε Ἕλληνες ἀξιοῦσι καὶ τὸ
ἡμέτερον δέος βούλεται.“*

Λακεδαιμόνιοι Λεσβίους ξυμμάχους ποιοῦνται, καὶ παρασκευάζονται ὡς ἐς τὴν Ἀττικὴν πάλιν ἐσβαλοῦντες.

1 15. *Τοιαῦτα μὲν οἱ Μυτιληναῖοι εἶπον. οἱ δὲ
Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπειδὴ ἤκουσαν,
προσδεξάμενοι τοὺς λόγους ξυμμάχους τε τοὺς Λε-
σβίους ἐποιήσαντο καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν
τοῖς τε ξυμμμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔφραζον*

Cap. **14**. § 1. *τὰς ... ἐς ὑμᾶς ἐλπίδας.* *Ἐλπίς* cum praep. *ἐς* coniunctum est, ut *ἐλπίζειν ἔς τινα* non raro dicunt scriptores recentiores, velut Dio Cass. et auctores librorum sacrorum. Exemplum Pseudophilemonis cum hoc comparatum est in Steph. Thes. III p. 788. — *Δία τὸν Ὀλύμπιον.* Articuli usus contrarius est eis, quae praecepit Krueg. de Authent. Xen. Anab. p. 61, quibus adversantur etiam verba *τῷ Ὀλυμπίῳ Διί* Paus. VIII 42, 4. — *ἐν οὗ τῷ ἱερῷ.* Cf. c. 8. — *ἴσα.* Adverbialiter dictum est, ut *οἷα, ὁμοῖα* (VII 29, 4), similia. Cf. Vig. p. 98 et de *καί* Matth. Gr. § 620 p. 1481 b. Krueg. Gr. § 69, 32 adn. 5. Itaque *ἴσα καί* aeque ac. — *τὸν κίνδυνον ... παραβαλλομένους.* Haasius Lucubr. Thuc. p. 10 postquam apud Onosandrum non inveniri verba *κίνδυνον παραβάλλεσθαι* contra Bloomf. docuit, non tamen offendere se in Thucydidis oratione addit; nam conferre etiam suum quemque periculum, quod ipse aditurus sit. At *παραβάλλεσθαι* non valet conferre, quam Abreschii enodationem etiam Dobr. p. 119 damnavit. Quare *παραβάλλεσθαι κίνδυνον* idem est quod *κινδυνεύειν* (cf. II 44, 3) *κίνδυνον.* Cf. *ἀναρρίπτειν κίνδυνον* IV 85, 4. 95, 2. VI 13, 1. — *κοινὴν ... τὴν ὠφελίαν.* Cf. 13, 4. 7. — *κοινοτέραν τὴν βλάβην.* Cf. 13, 6. — *μὴ πεισθέντων* iunge.

§ 2. *ἀξιοῦσι.* Repete *γίγνεσθαι.*

Cap. **15**. § 1. *καὶ τὴν* cet. Verba paulo audacius traiecta primus Heilm. hoc modo cohaerere intellexit: *καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττ. ἐσβολὴν ὡς ποιησόμενοι, τοῖς τε ξυμμάχοις ... ἔφραζον (οἱ Λακεδαιμόνιοι) ἰέναι ἐς τὸν Ἰσθμὸν τ. δ. μ., καὶ* cet. Traiectione non solum vis oppositionis augetur, sed etiam praeposita ad utrumque quod sequitur membrum (*τοῖς τε ... ἔφραζον* et *καὶ ... ἀφίκοντο*) referenda esse indicatur, quod idem ex *τε ... καί* particularum collocatione apparet. Cf. I 33, 3. II 62, 1. Soph. El. 1364. — *τὴν ... ἐσβολήν,* quam suaserunt Mytilenaei 13, 4. — *ἔφραζον* iuben-

ιέναι ἐς τὸν Ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν ὡς ποιησόμενοι, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὁλκοὺς παρεσκεύαζον τῶν νεῶν ἐν τῷ Ἰσθμῷ ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἔπρασσον· οἱ δὲ ἄλλοι 2 ξύμμαχοι βραδέως τε ξυνελέγοντο καὶ ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν καὶ ἀρρωστίᾳ τοῦ στρατεύειν.

Ἀθηναῖοι μὲν ἑκατὸν ναυσὶ τὴν Πελοπόννησον περιπλέουσι, Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀφέντες τὸ ἐς τὴν Ἀττικὴν στρατεύειν στόλον ἐς Λέσβον παρασκευάζουσι.

16. Αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι διὰ 1 κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἷοί τέ εἰσι μὴ κινοῦντες τὸ ἐπὶ Λέσβῳ ναυτικὸν καὶ τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπιὸν ῥᾳδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν ἐσβάντες

di vim habet, ut VI 58, 2 et dicendi verba alia alibi. Cf. adn. I 131, 1. II 71, 1. — *τοῖς δύο μέρεσιν*. Cf. adn. II 10, 2. — *ἔφραζον* et *ἀφίκοντο* verborum subiectum solum *οἱ Λακεδαιμόνιοι* est, ut verbis *τοῖς ξυμμάχοις* et *αὐτοὶ* indicatur. Eandem subiecti mutationem habes 53, 4, contrariam I 61, 3. Contra non solos Lacedaemonios Mytilenaeorum consilia probasse eosque in societatem recepisse apparet ex c. 8. — *ὁλκούς*] *οἱ ὁλκοὶ ὄργανά εἰσιν, οἷς αἱ νῆες ἕλκονται.* Schol. Male Haas., fortasse loco IV 67, 3 deceptus, vehicula pro phalangis. Hinc ortum est verbum *ὑπερνεωλκεῖν*, quo recentiores pro Thucydideo *ὑπερφέρειν* utuntur, et nomen *δίολκος* statim commemorandum. — *τῶν νεῶν*. Earum, de quibus agitur II 92, 6. 93, 1. — *ἐν τῷ Ἰσθμῷ*. In ea parte, quae inde *δίολκος* appellatur. Vid. Strab. 380. — *ὡς ὑπεροίσοντες*. Traducere (per isthmum) dixit Liv. XLII 16. Id et in hoc Isthmo et in Leucadio saepe factum esse ex III 81. IV 8. VIII 7 intellegitur. Vide de hoc more Graecorum Wachsm. Ant. Gr. II p. 336 et quos alios in ed. mai. ad IV 8, 2 citavimus. — *ἐκ τῆς Κορίνθου*. Proprie ex Lechaeo portu Corinthiorum et sinu Crisaeo.

§ 2. *ἐν καρποῦ . . . ἦσαν*. De verbis *εἶναι ἔν τινι*, in re versari, cf. adn. I 22, 1. II 17, 5. 80, 2. *Καρπός* autem in singulari collective vel pro nomine *σῖτος* legitur etiam IV 84, 2. 88, 1. Cf. adn. II 4, 2 et multa fruge Hor. Ep. I 16, 10. — *ἀρρωστίᾳ*. „Suidas h. v. *ἀρρωστία τοῦ στρατεύειν ἀντὶ τοῦ ἀπροθυμία*.“ Duk. De quo translato usu vocabulorum *ἄρρωστος* et *ἀρρωστία* cf. VIII 83, 2 et adn. VII 47, 1.

Cap. **16.** § 1. *διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν*. Iure Stephanus in Thes. eis, qui *κατάγνωσιν* hic, ut III 82, 8, condemnationem velint esse, non assentitur, dicens hic idem significari atque verbis *διὰ τὸ καταγνῶναι σφῶν ἀσθένειαν*. *Καταγνῶναί τινος* autem valere iudicare de aliquo aliquid (plerumque in malam partem), ut 45, 1, ideoque attribuere alicui aliquid, docet Arn. — *καὶ τὸ . . . ἀμύνεσθαι*. Cum eam quae proximis verbis memoratur

αὐτοί τε πλὴν ἱππέων καὶ πεντακοσιομεδίμνων καὶ οἱ μέτοικοι, καὶ παρὰ τὸν Ἰσθμὸν ἀναγαγόντες ἐπίδειξίν τε ἐποιοῦντο καὶ ἀποβάσεις τῆς Πελοποννήσου ᾗ δοκοίη αὐτοῖς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὁρῶντες πολὺν τὸν παράλογον τά τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἡγοῦντο οὐκ ἀληθῆ, καὶ ἄπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα οὐ παρῆσαν καὶ ἠγγέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον [τριάκοντα] νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιοικίδα αὐτῶν

Cap. **16**. § 1. *δοκοῖ* codd. hic et II 100, 6 in *δοκοίη* corrigendum. Idem II 79, 9 ex m. rescribendum. De IV 105, 1 cf. sd. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 17 sq.

centum navium classem non defendendi causa Athenienses comparaverint, sed ut Isthmum praetervecti et ad Peloponnesum appulsi vires ostentarent, etiam alias naves eis praesto fuisse oportet, quibus imminentem impetum, si opus esset, prohiberent. Volebant autem illa ostentatione documentum exhibere tantum abesse, ut hostium apparatu naves a Lesbo avocare cogerentur, ut etiam novam classem tantae magnitudinis nullo ipsorum periculo emittere possent. — *αὐτοί τε πλὴν ἱππέων καὶ πεντακοσιομεδίμνων*. De his vid. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 643 sqq. Herm. Antiqu. Gr. I § 108. Schoem. Antiqu. iur.p. 175 et 321. Antiqu. Gr. I p. 331 sq. *Αὐτοί* igitur sunt *ζευγῖται καὶ θῆτες*. De quibus classiariis cf. adn. 98, 4. — *παρὰ τὸν Ἰσθμόν*. Haec cum vv. *ἐπίδειξιν ἐποιοῦντο* iungenda, et omnia breviter dicta sunt pro his: *καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσθμὸν ἀναγαγόντες ἐπίδειξιν παρ' αὐτὸν ἐποιοῦντο*. *Παρά* enim ad ... versus sonare non videtur posse. Cf. adn. VII 39, 2. — *ἀναγαγόντες* insolentius scriptum pro usitatiore *ἀναγαγόμενοι* defenditur simili usu verbi *ἀντανάγειν* VII 52, 1. VIII 38, 5. 83, 2 et eis, quae de *ἄγειν* et verbis cum eo copulatis adnotavit Matth. Gr. § 495, 1. — *ἐπίδειξιν*, ostentationem, ut VI 31, 4. Suppl. autem ex superioribus *τῶν νεῶν*.

§ 2. *παράλογον*. Cf. adn. I 78, 1. — *τὰ ῥηθέντα*. Vid. 13, 3. 4. — *ἄπορα νομίζοντες*, rem difficillimam esse rati. Cf. VIII 56, 4. — *τριάκοντα* recte delevit Steup. in Mus. Rhen. XXIV p. 355 sq., quod triginta naves, quae Laconicae oram depopulatae esse 7, 1 sq. memorantur hic significari non possunt. Ea enim res, cuius tamquam notissimae Mytilenaeorum legati Olympiae mentionem fecerunt (13, 3), posteriore tempore Lacedaemoniis quasi ignota nuntiari non potest. Praeterea cum illi Lacedaemoniis impetum terra marique in Atticam faciendum ita commendaverint, ut Athenienses et a Lesbo et a Peloponneso classes avocaturos esse dicerent, hic autem in eadem re Lesbiacae tantum classis mentio fiat, alteram non iam circa Peloponnesum fuisse hoc silentio ostenditur. Idem comprobatur eis, quae 7, 3 narrantur. Deleto autem *τριάκοντα* apparet intellegendam esse centum navium classem, de qua modo sermo fuit. — *τὴν περιοικίδα αὐτῶν*. Terram perioecorum Lacedaemoniorum vult

πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ ναυ- 3
τικὸν παρεσκεύαζον ὅ τι πέμψουσιν ἐς τὴν Λέσβον
καὶ κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν
πλῆθος καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδαν, ὃς
ἔμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ 4
Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσίν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους
εἶδον.

πλῆθος τοῦ ἐνεργοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀναλώματα αὐτῶν.

17. *Καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ὃν αἱ νῆες* 1
ἔπλεον, ἐν τοῖς πλεῖσται δὴ νῆες ἅμ' αὐτοῖς ἐνερ-
γοὶ καὶ ἄλλῃ ἐγένοντο, παραπλήσιαι [δὲ] καὶ ἔτι

Cap. **17.** § 1. *ἐνεργοὶ κάλλει* codd. Cf. adn.

esse Did. — ***πορθοῦσαι.*** De participio cf. Matth. Gr. § 555 adn. 4. Krueg. Gr. § 56, 7 adn. 3.

§ 3. ***πέμψουσιν.*** Cf. Matth. Gr. § 507, I 1. — ***ἐπήγγελλον,*** imperabant. Cf. V 47, 6. VII 17, 1 et de *περιαγγέλλειν* adn. I 116, 1. II 10, 1. — ***τεσσαράκοντα ... Ἀλκίδαν.*** Cf. 26, f.

§ 4. ***ἐκείνους εἶδον***] *ἀναχωρήσαντας δηλονότι.* Schol. Cf. VI 88, 5. 102, 2. VII 56, 2.

Cap. **17.** § 1. ***ἐν τοῖς.*** Significatur hunc navium numerum inter maximos fuisse. De vi huius locutionis explicate disputavit L. Herbst. Phil. XVI p. 346 sq. — ***αὐτοῖς*** iunge cum verbo ***ἐγένοντο***, non cum particula *ἅμα*. Haud facile enim cuiquam placeat Kaempfii interpretatio verborum *ἅμ' αὐτοῖς*: una cum Atheniensibus eas complentibus (Quaest. Thuc. p. 20). — ***ἐνεργοὶ καὶ ἄλλῃ.*** Cum nunc inter omnes satis constet codicum scripturam *κάλλει* explicationem non habere, *καὶ ἄλλῃ* emendavimus, quo indicatur praeter centum navium circa Peloponnesum classem modo memoratam eodem fere tempore etiam aliis locis naves in opere fuisse. Cf. I 77, 2. VIII 92, 5. *Ἐνεργός* habet quidem plerumque alias quam hic significationes (cf. Ind. Xen. Cyr.), et aliena sunt omnia eius vocis exempla a Bloomf. adscripta; sed dici sic etiam *τοὺς ἐν ἔργῳ ὄντας* docetur verbis Plat. Leg. 674 b *μηδὲ δικαστὰς ἐνεργοὺς ὄντας οἶνον γεύεσθαι τὸ παράπαν.* — ***παραπλήσιαι καὶ ἔτι πλείους.*** Cf. VII 12, 4. 19, 2. 78, 1. 80, 4. Ex codicum scriptura expositio quae sequitur ad primum belli annum referenda est. At sic non solum iniquo loco posita est (cf. similes digressiones II 31, 2. VI 31, 2 sqq.), sed etiam navium numeri male conveniunt. Nam primo anno ducentae naves (I 61, 4. II 17, 4. 26, 1) emissae sunt, classis autem circa Atticam Euboeam Salamina collocatae nulla ibi fit mentio. Has autem centum naves illis si addideris, maior, si non addideris, minor numerus quam ducentarum quinquaginta navium summa evadit. Itaque ad hunc ipsum de quo agitur annum omnia spectare existimamus. Quod si verum est, non solum *ἢ* ex Campei coniectura (Coniectan. p. 19) addendum est, sed, cum non iam diversum aliquid afferatur, ne *δὲ* quidem tolerari potest. Praeterea *περὶ Ποτίδαιαν* (2) ab interprete, qui de primo belli anno cogitaret, adscriptum et deinde addito *καὶ* in verborum seriem receptum esse

2 πλείους ⟨ἢ⟩ ἀρχομένου τοῦ πολέμου. τήν τε γὰρ
Ἀττικὴν καὶ Εὔβοιαν καὶ Σαλαμῖνα ἑκατὸν ἐφύ-
λασσον, καὶ περὶ Πελοπόννησον ἕτεραι ἑκατὸν ἦσαν,
χωρὶς δὲ αἱ [περὶ Ποτίδαιαν καὶ] ἐν τοῖς ἄλλοις
χωρίοις, ὥστε αἱ πᾶσαι ἅμα ἐγίγνοντο ἐν ἑνὶ θέ-
3 ρει διακόσιαι καὶ πεντήκοντα. καὶ τὰ χρήματα τοῦτο
μάλιστα ὑπανήλωσε μετὰ Ποτειδαίας. τήν τε γὰρ
Ποτείδαιαν δίδραχμοι ὁπλῖται ἐφρούρουν (αὐτῷ γὰρ
καὶ ὑπηρέτῃ δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας), τρισ-
χίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι, ὧν οὐκ ἐλάσσους διεπολιόρ-
κησαν, ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ Φορμίωνος,

§ 3. ὑπανάλωσε, ὑπαναλώθη codd. De augmento restituendo cf. Wecklein. Cur. epigr. p. 33 sq.

patet. Nam praeterquam quod de quarto anno sermo est, ne per se quidem illud stare potest, cum circum solam Potidaeam septuaginta naves fuerint (I 61, 4. Cf. I 57, 6. 61, 1). Deinde quae cetera loca fuerint, cognosci nequit, quia praeter Peloponnesum et Potidaeam una tantum expeditio navalis in Locridem et Euboeam primo anno profecta est (II 26, 1).

§ 2. **τήν τε ... ἐφύλασσον.** Haec classis, dum centum aliae naves circa Peloponnesum navigant, ipsorum Atheniensium terram ab hostium impetu tuebatur. Cf. adn. 16, 1. Fuerunt procul dubio centum illae naves subsidiariae, quae II 24, 2 memoratae sunt. Nam non solum impetus navalis instabat, ad quem prohibendum eis utendum esset, sed etiam, si alias fuisse statuis, trecentarum triremium expeditarum numerus (II 13, 8) quinquaginta duabus navibus superatur. — **ἕτεραι ἑκατόν.** Cf. c. 16. — **χωρὶς δέ** scil. **ἦσαν.** Cf. Plat. Euthyd. 289 c et d. Soph. Oed. Col. 808. — **ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις,** duodecim ad Naupactum (7, 3), quadraginta ad Mytilenas (3, 2). **αἱ πᾶσαι ... πεντήκοντα.** Revera fuerunt ducentae quinquaginta duae.

§ 3. **τὰ χρήματα.** Cf. II 13, 3. — **μετὰ Ποτειδαίας.** Cf. II 70, 2 et Leak. Athen. p. 409 sq. — **δίδραχμοι ὁπλῖται.** De stipendiis eorum, qui terra militabant, apud Athenienses et alios Graecos vid. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 377 sqq. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 84. 322. Herm. Antiqu. Gr. I § 152, 16. Schoemann. Antiqu. Gr. I p. 448. infra V, 47. Tunc igitur singuli ternos obolos *μισθόν*, totidem *σιτηρέσιον*, et ipsi et pro ministris accipiebant. — **ἐφρούρουν,** obsidebant (muris exstructis, ubi in praesidio erant). Cf. I 64, 1. Arrian. Anab. I 7, 10. II 1, 4. IV 3, 4. 5, 2. — **ὑπηρέτῃ.** Erant enim singulis gravis armaturae militibus Atheniensium eiusmodi ministri, ut Lacedaemonios comitabantur Helotae *θεράποντες*. Cf. IV 16, 1 et VII 13, 2. — **ἐλάμβανε.** Unus quisque *ὁπλίτης*. Cf. Bernh. Synt. p. 419. Singularis sensu collectivo pro plurali positus est. Cf. *ἡδόμενον* I 120, 3. Herod. I 195. 197. 216. II 38. 47. 65. 70. — **τρισχίλιοι.** Vid. I 57, 6 et 61. **ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι.** Vid. I 64, 2. — **διεπολιόρκησαν.** Completae sunt copiae pugna (I 63, 3) et morbo

οἳ προαπῆλθον· νῆές τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μι- 4
σθὸν ἔφερον. τὰ μὲν οὖν χρήματα οὕτως ὑπανη-
λώθη τὸ πρῶτον, καὶ νῆες τοσαῦται δὴ πλεῖσται
ἐπληρώθησαν.

στρατεία Μυτιληναίων ἐπὶ Μήθυμναν καὶ Μηθυμναίων ἐπ' Ἄντισσαν. ὕστερον Μυτιλήνη κύκλῳ περιτειχίζεται.

18. *Μυτιληναῖοι δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν* 1
οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸν Ἰσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ Μή-
θυμναν ὡς προδιδομένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν
αὐτοί τε καὶ οἱ ἐπίκουροι· καὶ προσβαλόντες τῇ πό-
λει, ἐπειδὴ οὐ προυχώρει ᾗ προσεδέχοντο, ἀπῆλ-
θον ἐπ' Ἀντίσσης καὶ Πύρρας καὶ Ἐρέσου· καὶ κα-
ταστησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαιότερα
καὶ τείχη κρατύναντες διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ' οἴ-
κου. ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Μηθυμναῖοι, ἀναχωρη- 2
σάντων αὐτῶν, ἐπ' Ἄντισσαν· καὶ ἐκβοηθείας τινὸς
γενομένης, πληγέντες ὑπό τε τῶν Ἀντισσαίων καὶ

Cap. 18. § 1. *Ἐρέσου.* Pal. Vind. *Ἐρεσοῦ.* It. Vat. Bekk *Ἐρέσσου.* H. Reg. *Ἐρεσσοῦ* At ipse Bekk. simplex *σ* retinuit VIII 101, 1. 103, 2, quod „confirmant Theognostus in Cram. Anecd. II p. 72, 29, numi apud Eckhel. D. N. II p. 501 *ΕΡΕΣΙ* inscripti, et Archestrati apud Athen. III p. 111 f versus, in quo *Ἐρέσου.*" Dind. in Steph. Thes. Accentum in tertia a fine tuetur Arcad. p. 76. Herodian. I p. 210.

(II 58, 2. III 87, 3) deminutae. Cf. II 31, 2. — *προαπῆλθον.* Vid. I 65, 3. II 29, 6. 58, 2. Hagnonis et Cleopompi exercitus (II 58, 1) hic non commemoratur, quod urbem non obsederunt, sed vi capere frustra conati sunt. Etiam Phormionis milites stipendia maiora per id tantum tempus acceperunt, quo obsidioni intererant. — *τὸν αὐτὸν μισθόν.* Haec non in hanc sententiam accipienda esse, ut binas, sed ut singulas drachmas nautis et classiariis, quippe quibus ministri non fuerint, solutas esse censeamus, recte adnotat Bloomf. Drachmam autem nautas interdum accepisse etiam ex VI 31, 3 discimus. Add. adn. VI 8, 1. De usitatis stipendiis classiariorum et remigum cf. VIII 29. 45, 2 et ibi adn. — *ἔφερον*] *ἐλάμβανον.* Schol. Cf. Matth. Gr. § 496, 2. VI 24, 3. VIII 97, 1. — De toto capite cf. quae disputata sunt in Mus. Rhen. XXVII p. 278 sqq. XXVIII p. 621 sqq.

Cap. 18. § 1. *Μήθυμναν.* De situ huius et ceterarum Lesbi urbium vid. Strab. 616 sqq. — *ὡς προδιδομένην.* Praesentis, non futuri participium ideo positum est, quia sententia proprie haec est, putantes parari ibi proditionem, agitari ibi a nonnullis proditionem. Cf. Held. ad Plut. Tim. p. 336. IV 85, 6. VII 25, 9. Vide praeterea adn. IV 14, 4. 25, 10 — *οἱ ἐπίκουροι* sunt auxilia, quae mercede sibi comparaverant. Cf. II 33, 1. III 85, 3. Eorum mentio iniecta est 2, 2. — *προυχώρει.* Cf. adn. I 109, 3.

§ 2. *Ἐκβοηθείας,* eruptione. Cf. *ἐκβοηθεῖν* I 105, 7. — *πληγέντες*] *μεγάλως νι-*

τῶν ἐπικούρων ἀπέθανόν τε πολλοί, καὶ ἀνεχώρη-
3 σαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πυνθα-
νόμενοι ταῦτα, τούς τε Μυτιληναίους τῆς γῆς κρα-
τοῦντας καὶ τοὺς σφετέρους στρατιώτας οὐχ ἱκα-
νοὺς ὄντας εἴργειν, πέμπουσι περὶ τὸ φθινόπωρον
ἤδη ἀρχόμενον Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρατηγὸν
4 καὶ χιλίους ὁπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δὲ αὐτερέται πλεύ-
σαντες τῶν νεῶν ἀφικνοῦνται καὶ περιτειχίζουσι
Μυτιλήνην ἐν κύκλῳ ἁπλῷ τείχει· φρούρια δὲ ἔστιν
5 οἶ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἐγκατῳκοδόμηται. καὶ ἡ μὲν

§ 3. *εἴργειν.* Pal. et Bekk. *εἵργειν.* Cf. sd. I 35, 3, et reputa *εἱργνύναι* dici iubere Buttmannum in Ind. verb. anom.

§ 4. *οἶ.* Gr. D. Ar. Chr. Dan. Bekk. *ἧ.* At *ἐγκατοικοδομεῖν ἐς τόπον* recte dici demonstrant Schneid. Lex. et Steph. Thes. Et in exemplo quidem ibi allato valet aedificio includere, hic in loco aut aedificare aut inaedificare (cf. adn.), quae sententia cum ei subiecta est, plerumque cum dativo coniungitur, cui qnin *ἐν* quoque praefigi possit, non dubitandum videtur. Sed similiter Latini inaedificandi verbum tribus modis usurpant, velut in loca pnblica inaedificare dixit Liv. XXXIX 44. Neque verba *ἐπὶ τῶν καρτερῶν* scripturae *οἶ* obstare apparet ex adn. I 60, 3.

κηθέντες. Schol. Cf. IV 108, 5. V 14, 1. VIII 38, 3. — *τῶν ἐπικούρων*, quorum praesidium Mytilenaei ibi collocaverant. Huc spectat superius *καταστησάμενοι . . . βεβαιότερα.*

§ 3. *πυνθανόμενοι ταῦτα ... κρατοῦντας.* Cf. Matth. Gr. § 472 c extr. — *Πάχητα ... ὁπλίτας.* Cf. Diod. XII 55.

§ 4. *αὐτερέται.* Cf. adn. I 10, 4. — *ἐν κύκλῳ.* Dicitur *κύκλῳ* et *ἐν κύκλῳ* sine discrimine. Cf. Steph. Thes. Apud Thuc. illud quidem multo frequentius est, sed *ἐν κύκλῳ* iterum c. 74. — *ἁπλῷ τείχει.* Contrario nomine opponitur muro duplici, qualis c. 21 describitur. — *φρούρια . . . ἐγκατῳκοδόμηται.* Haec castella extra continuam munitionem sita et praeter eam exstructa esse Arn. censet comparans Caes. B. C. III 37. Sed cum *ἐγκατοικοδομεῖν*, quod verbum minus rarum esse quam putat Bloomf. ex Steph. Thes. ed. rec. intellegitur, alibi semper inaedificare, muro includere significet, nescio an haec vis hic quoque retinenda, et sententia haec sit, illa castella in locis natura iam munitis (et ea de causa ad illa recipienda idoneis) operi continuo, quo urbs circumdaretur, inaedificata esse, sicut turres apud Plataeas inaedificatas videbimus c. 21. Perfectum, quod offensioni est, Arnoldus hic pro praesente ita positum in ed. pr. statuit, ut simul opus feliciter perfectum indicetur, et ita historicum quoddam oriatur perfectum. „A qua sententia [nunc ab ipso auctore non commemorata] me non alienum esse significavi ad Reisigii Schol. grammat. adn. 269 p. 225. Sed tamen et rarissime tale perfectum reperitur, et hoc loco id minime aptum esse arbitror.“ Haas. Lucubr. Thuc. p. 71, qui *ἐγκατῳκοδόμητο* legendum coniecit, Bloomf. *ἐγκατοικοδομεῖται*, Bekk. *ἐγκατῳ-*

Μυτιλήνη κατὰ κράτος ἤδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης εἴργετο, καὶ ὁ χειμὼν ἤρχετο γίγνεσθαι.

Ἀθηναῖοι· Λυσικλέα ἀργυρολογήσοντα ἐκπέμψαντες πλήσσονται.

19. *Προσδεόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι χρημάτων ἐς* 1
τὴν πολιορκίαν, καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες τότε πρῶτον
ἐσφορὰν διακόσια τάλαντα, ἐξέπεμψαν καὶ ἐπὶ τοὺς
ξυμμάχους ἀργυρολόγους ναῦς δώδεκα καὶ Λυσι-
κλέα πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. ὁ δὲ ἄλλα τε ἠργυ- 2
ρολόγει καὶ περιέπλει, καὶ τῆς Καρίας ἐκ Μυοῦντος
ἀναβὰς διὰ τοῦ Μαιάνδρου πεδίου μέχρι τοῦ Σαν-
δίου λόφου, ἐπιθεμένων τῶν Καρῶν καὶ Ἀναιιτῶν,

§ 5. *εἴργετο.* Bekk. *εἶργετο.* Cf. § 3.
Cap. **19.** § 2. *Σανδίου.* C. F. Mosqu. Ar. Chr. Dan. *Σαρδίου.* Gr. *Παιδίου.* Locus alibi nusquam memorari videtur. *Σάνδιος* coni. Meinek. Herm. III p. 363.

κοδομήθη, Krueg. *ἐγκατῳκοδόμησαν* aut *ἐγκατοικοδομεῖται.* Ex quibus primum certe reiciendum est, quia, quo tempore murus simplex exstructus est, castella non aedificata erant, sed aedificabantur, „cum" (quae ipsius Haasii sunt verba) „praesidia tum demum instituantur, cum murus perfectus est." Recte Class. monuit perf. positum esse propter praegressum praes. historicum. Sed in eo fallitur, quod castella a prioribus copiis antea munita esse putat. Nam hoc ideo cogitari nequit, quod antea terra superiores erant Mytilenaei (6, 2. 18, 3). Immo vero *ἐγκατῳκοδόμηται* perfecti muri habitum describit, cui castella inaedificata erant. Nemo profecto in hoc loco offenderet, si solito narrandi modo scriptum esset *περιετείχισαν* ... *ἐγκατῳκοδόμητο.*

Cap. **19.** § 1. *καὶ αὐτοί*, et ipsi. — *ἐσενεγκόντες* ... *τάλαντα.* De *ἐσφορᾷ* vid. Wolf. proleg. ad Dem. Lept. p. XC sqq. Boeckh. Oecon. civ. Ath. I p. 618 sqq. Schoem. Antiqu. iur. publ. p. 321. Antiqu. Gr. I p. 457. Verbis Thucydidis autem utrum tunc primum *ἐσφορά* instituta, an tunc primum *ἐσφορά* ducentum talentum postulata sit, non satis significatur. Cf. Tittm. Resp. Gr. p. 41 et Herm. Antiqu. Gr. § 162, 10. De accusativis *ἐσφ. διακ. τάλ.* vid. Matth. Gr. § 428, 5. — *ἀργυρολόγους ναῦς.* Cf. adn. II 69, 1, ubi similis res narratur, IV 50, 1 et Herm. Antiqu. Gr. § 166, 4. Boeckh, l. d. p. 763. Koehler de Foedere Deliaco-Att. (Act. acad. Boruss. 1869) p. 133, 1 has naves ad exigenda tributorum residua missas esse putat. Sed aliud hic ipse locus docet. Nam hoc Th. verbis *καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες* satis indicavit, cives Athenienses et socios eadem ratione ad belli usum contribuisse; cum autem *ἐσφορά* fuerit stipendium pro temporis necessitate impositum, consentaneum est eodem modo sociis extra ordinem pecuniam imperatam esse. — *Λυσικλέα.* „Haud dubie idem fuit, cui post Periclis obitum nupsit Aspasia. Cf. Krueg. ad Dion. p. 328." Clariss. Specim. hist. p. 20. Cf. Schol. et interpr. Aristoph. Equ. 132.

§ 2. *Ἀναιιτῶν. Σάμιοι οἱ ἐξ Ἀναίων* vocantur c. 32. De

αὐτός τε διαφθείρεται καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς πολλοί.

1 20. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Πλαταιῆς (ἔτι γὰρ
ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν), ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ ἐπιλιπόντι ἐπιέζοντο καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν οὐδεμία ἐλπὶς ἦν τιμωρίας οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτοί τε καὶ Ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορκούμενοι πρῶτον μὲν πάντες ἐξελθεῖν καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη τῶν πολεμίων, ἢν δύνωνται βιάσασθαι, ἐσηγησαμένου τὴν πεῖραν αὐτοῖς Θεαινέτου τε τοῦ Τολμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ Εὐμολπίδου τοῦ Δαϊμάχου, ὃς καὶ
2 ἐστρατήγει· ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπώκνησάν πως

Πλαταιῆς διακόσιοι καὶ εἴκοσι τὰ τείχη τῶν Πελοποννησίων ὑπερβῆναι διανοοῦνται. λέγεται πρῶτον ὁ τρόπος, ᾧ τοῦτο ἔμελλον διαπράξειν.

ἄλλης om. Cass. Aug. Cl. Ven. „Delendum videtur Kruegero ad Dion. p. 328, cf. II 69, 2. III 7, 5. At vulgatam tuetur locus III 112, 2 Δημοσθένης . . . καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα." Goell. Cf. Xen. Cyr. VI 4, 1 Κῦρος μὲν ἐθύετο· ὁ δ' ἄλλος στράτος. „Tac. Hist. IV 56 legatis ... interfectis ceterum vulgus facile accessurum." Haack. Cf. adn. I 128, 5.

Cap. **20.** § 1. *Εὐμολπίδου*. Vulgo vitiose *Εὐπολπίδου*, quod Aug. It. Vat. M. m. et, ut videtur, Cass. servant. Cl. Ven. C. F. D. I. E. Vind. Mosqu. Ar. Chr. Dan. *Εὐμολπίδου*, nisi quod in Ven. *ω* pro *ο*; Pal. et Reg. *Εὐπομπίδου*. Alterutrum reponendum est. Hoc Bekkero placuit, nos illud et ob maiorem testium, quibus nititur, numerum, et quod Eupompidae nomen, quamquam ex primigenio *Εὔπομπος* recte ductum, alibi nusquam invenitur, praetulimus.

situ huius oppidi cf. IV 75. VIII 19.

Cap. **20.** Rem hoc et sequentibus capitibus explicatam breviter narrant Pseudo-Dem. LIX 103 et Polyaen. VI 19, 2. 3, paulo plenius Diod. XII 56.

§ 1. *ἔτι ἐπολιορκοῦντο*. Cf. II 78. — *τιμωρίας*, i. e. *βοηθείας*. Cf. adn. I 27, 1. — *ἐπιβουλεύουσιν*. De hoc verbo cum infin. iuncto vid. quos citat Herbst. ad Xen. Symp. IV 52 et Stallb. ad. Plat. Prot. 343 c. — *Ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορκούμενοι*. Cf. II 6, 4. 78, 3. — *ἐσηγησαμένου*. Hoc verbum sonat interdum auctorem esse, (ut 22, 1 explicatur,) suadere. Cf. VI 90, 2. VII 73, 1. Bergm. ad Isocr. Areop. p. 324 ed. Bens. — *ἀνδρὸς μάντεως*. Cf. Krueg. Gr. § 57, 1 adn. 1 et de re Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 327. — *ἐστρατήγει*. Valetne praetor erat, an dux illius eruptionis? Illi favet et pluralis *ἡγοῦντο* 22, 1 et sollemnis verbi *στρατηγεῖν* usus, quod copiis, non rei gerendae praeesse apud Th. significat.

§ 2. *ἀπώκνησάν πως*, metu quodam territi abstiterunt incepto, Port. Proprie ex superioribus repetendum *ἐξελθεῖν καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη*. Hoc solum esse exemplum huius verbi sic simpliciter positi male

τὸν κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι, ἐς δὲ ἄνδρας δια-
κοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθε-
λονταὶ τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας ἐποιήσαντο ἴσας 3
τῷ τείχει τῶν πολεμίων· ξυνεμετρήσαντο δὲ ταῖς
ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων, ᾗ ἔτυχε πρὸς σφᾶς οὐκ
ἐξαληλιμμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἠριθμοῦντο δὲ
πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολάς, καὶ ἔμελλον οἱ μέν τινες
ἁμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς
λογισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες καὶ
ἅμα οὐ πολὺ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ῥᾳδίως καθορωμέ-
νου ὅσον ἐβούλοντο τοῦ τείχους. τὴν μὲν οὖν ξυμ- 4
μέτρησιν τῶν κλιμάκων οὕτως ἔλαβον, ἐκ τοῦ πά-
χους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον.

§ 3. ἐς ὃ pro ὅσον codd. Cf. adn.

dicit Bloomf. Cf. IV 11, 4. VII 21, 4. Cum infinitivo iunctum est IV 11, 4, cum accusativo III 30, 4 (ob quod exemplum hic quoque accusativum ad ἀπῶκν. referri posse adnotat Bloomf.) VIII 12, 1. — ἐς δὲ ἄνδρας . . . εἴκοσι. Cf. Matth. Gr. § 298 1 et § 578 g.

§ 3. ξυνεμετρήσαντο. Suppl. τὸ τεῖχος. — ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων, laterum coagmentorum ordinibus. Dativus ita collocatus est, ut apud verba a Matth. Gr. § 396, 2 (ubi ex huius cap. § 4 etiam adde εἰκάζειν ἔκ τινος) enumerata. et ut ablativus apud Lat. metiri, Cf. Hemsterh. ad Luci. Nigr. p. 37. Rei exemplum habes Liv. XXV 23, 11. — ἐξαληλιμμένον, tectorio (penitus, quod in praep. inesse putat Arn., negat Bloomf.) inductum. „Poll. VII 124 τιτάνῳ δὲ χρίειν, εἶτα ἀλείφειν, ἐπαλείφειν, κατ-αλείφειν, ἐξαλείφειν." Duk. — ἔμελλον. Cf. Matth. Gr. § 498 e. c. Krueg. Gr. § 53, 8 adn. 3. — ἐς ὃ ἐβούλοντο τοῦ τείχους, ea muri pars, in quam tendebant. Cf. Matth. Gr. § 535 adn. 2 et de Haackii et Arnoldi καθορᾶν cogitari iubentium explicationibus ed. mai. Collocatio autem videtur docere verba non sic cohaerere: καθορωμένου τοῦ τείχους, ἐς ὃ ἐβούλοντο, sed καθορωμένου (τούτου) ἐς ὃ τοῦ τείχους ἐβούλ. Cf. Matth. Gr. § 321, 5. Paulo ante ἀπέχοντος coniecit Did. — Huic explicationi videtur obstare, quod non ad murum pervenire illi volebant, sed transcendere murum, neque res in eo vertebatur, ut eam partem conspicerent, quam scalis superaturi essent, sed eam, ex qua muri altitudinem permetiri possent (ᾗ ἔτυχε ... οὐκ ἐξαληλιμμένον το τεῖχος). Quare emendandum esse videbatur. Cf. II 77, 3. III 104, 1. Annal. philol. 1868 p. 112.

§ 4. τὴν ... ξυμμέτρησιν . . . ἔλαβον convenientem mensuram assecuti sunt. Cf. Soph. Phil. 536. 656. Plut. Aem. Paul. 15 μεθόδῳ καὶ δι' ὀργάνων εἰληφέναι δοκεῖ τὴν μέτρησιν. — τῆς πλίνθου. De singulari cf. adn. II 4, 2. De laterum Graecorum mensura, quae hinc colligi posse existimat Bloomf., vide apud ipsum atque

1 21. Τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων
τοιόνδε τῇ οἰκοδομήσει. εἶχε μὲν δύο τοὺς περι-
βόλους, πρός τε Πλαταιῶν καὶ εἴ τις ἔξωθεν ἀπ'
Ἀθηνῶν ἐπίοι, διεῖχον δὲ οἱ περίβολοι ἑκκαίδεκα
2 πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο
[οἱ ἑκκαίδεκα πόδες] τοῖς φύλαξιν οἰκήματα δια-
νενεμημένα ᾠκοδόμητο, καὶ ἦν ξυνεχῆ ὥστε ἓν
φαίνεσθαι τεῖχος παχὺ ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν.
3 διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι καὶ
ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἔς τε τὸ ἔσω μέτ-
ωπον αὐτοῦ [καὶ] οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ ἔξω, ὥστε
πάροδον μὴ εἶναι [παρὰ πύργον], ἀλλὰ δι' αὐτῶν

τοῦ τείχους τῶν Πελοποννησίων περιήγησις.

Cap. **21.** § 3. τὸ ἔξω. Vulgo et Bekk. ἐς τὸ ἔξω, sed ἐς om. Cass. Aug. Cl. Ven. C. F. Pal. It. Vat. H. Reg. et novem deteriores libri. Praepositiones interdum etiam, cum contrariis opponuntur contraria, non iterari apparet ex vv. καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν III 67, 1, ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης VIII 56, 1. Cf. V 60, 2 adn. VII 47, 4. Tac. Agr. 35 simul in frontem, simul et latera ... pugnaretur.

in ed. mai. De aoristi participio εἰκάσαντες disputat Kaempf. Quaest. Thuc. p. 24. Cf. adn. I 18, 2.

Cap. **21.** § 1. δύο τοὺς περιβόλους. „Ut solebant, cum ab hoste exteriore metus erat." Duk. „Similiter Liv. V 1." Bloomf. Cf. Letr. Syrac. p. 81 sqq. — πρός. Cf. sd. I 62, 1.

§ 2. τὸ μεταξὺ, intervallum, ut II 13, 7. 77, 3. IV 25, 1. Verba seclusa suspecta iam Classeno delevit Herwerden. Stud. Thuc. p. 39. — οἰκήματα διανενεμημένα. Hic accusativus procul dubio pariter explicandus est atque τὸ ἐναντίον ὄνομα I 122, 4, ubi vide adn. Subiectum igitur τὸ μεταξὺ est et verbum οἰκοδομεῖν aedificiis occupare significat. Cf. IV 69, 2 et Liv. I 35, 10 privatis aedificanda divisa sunt loca. — ἦν ξυνεχῆ] τὰ οἰκήματα δηλονότι. Schol.

§ 3. διὰ ... δέκα ἐπάλξεων, post denas pinnas, interiectis denis pinnis. Male *ad* decimam quamque pinnam Vall. Port. Vig. p. 587, quam interpretationem loquendi generibus similibus confutari vidit Steph. in Thes. v. διά. Cf. adn. II 29, 3 et Matth. Gr. § 580 b. — διήκοντες ... τὸ ἔξω. Iungebant igitur utrumque murum tamquam ponte. — τὸ ἔσω ... τὸ ἔξω. Graeci, ubi de duabus rebus, quae inter se referuntur, agitur, non, ut Latini, comparativis uti debent. Cf. II 76, 3 ἀπὸ τοῦ βραχέος τείχους, II 13, 7 τὸ ἔξωθεν, similia. — πάροδον μὴ εἶναι ... ἀλλὰ ... διῇσαν. Quare αἱ δίοδοι τῶν πύργων commemorantur 23, 1 diligenter a παρόδοις distinguendae, quamvis Latine utrasque transitus apellaveris. Et πάροδος potest quidem videri is transitus, qui praetereundo fit, transeundi copia. Ita Steph. At in „Inscr. de Munim. Athen. p. 34, 49 τῶν μεταπυργίων καθελὼν τὴν π., i. e. iter in muris in al-

μέσων διῇσαν. τὰς οὖν νύκτας, ὁπότε χειμὼν εἴη 4
νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλξεις ἀπέλειπον, ἐκ δὲ τῶν
πύργων ὄντων δι' ὀλίγου καὶ ἄνωθεν στεγανῶν
τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ᾧ
περιεφρουροῦντο οἱ Πλαταιῆς τοιοῦτον ἦν.

οἱ Πλαταιῆς τοῦτο τὸ τεῖχος ὑπερβαίνουσι,

22. Οἱ δ', ἐπειδὴ παρεσκεύαστο αὐτοῖς, τηρή- 1
σαντες νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ καὶ ἅμ'
ἀσέληνον ἐξῇσαν· ἡγοῦντο δὲ οἵπερ καὶ τῆς πείρας
αἴτιοι ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν,
ἣ περιεῖχεν αὐτούς, ἔπειτα προσέμιξαν τῷ τείχει τῶν
πολεμίων λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνὰ τὸ σκοτει-
νὸν μὲν οὐ προϊδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ τῷ ἐκ τοῦ
προσιέναι αὐτοὺς ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου οὐ
κατακουσάντων· ἅμα δὲ καὶ διέχοντες πολὺ ᾖσαν, 2
ὅπως τὰ ὅπλα μὴ κρουόμενα πρὸς ἄλληλα αἴσθη-
σιν παρέχοι. ἦσαν δὲ εὐσταλεῖς τε τῇ ὁπλίσει καὶ

§ 4. *ἀπέλειπον.* In bonis libris male *ἀπέλιπον.*
Cap. 22. § 2. *πολύ.* In optimis libris *πολλοί.* Vulgatum, quod Krueg. deleri voluit, satis tuetur Eunap. 51.

titudine pinnaculorum exstructum. In muris a Thuc. descriptis interturria habent *πάραδον*, turres *δίοδον*. Item Philo p. 80, 81 satis accurate docet, qua ratione *πάροδοι τῶν μεταπυργίων* et turrium *δίοδοι* construendae sint." Mueller. l. d. p. 48 et in Steph, Thes. Cf. Ruestow. et Koechly. Hist. rei milit. Gr. p. 213. *καὶ* delendum esse cognovit L. Herbst. Phil. XXIV p. 681. Cf. II 40, 3. Nec minus recto iudicio Naber (in Herwerd. Stud. Thuc. p. 39) *παρὰ πύργον* Th. abiudicavit.

§ 4. *Χειμὼν . . . νοτερός*] *δίυργος καὶ ὑετὸν ἔχων.* Schol. Ambobus verbis idem exprimitur, quod 22, 1 *χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ* dicitur. *Χειμών* similiter IV 6, 1. 103, 2 legitur. — *δι' ὀλίγου.* Cf. adn. II 29, 3. — *ἄνωθεν.* Cf. adn. II 102, 2. — *περιεφρουροῦντο.* Cf. adn. 17, 3.

Cap. 22. § 1. *παρεσκεύαστο.* Vid adn. I 46, 1. — *τηρήσαντες.* Alibi *φυλάξαντες.* Similiter *χειμῶνα τηρήσαντες* IV 27, 1. — *ὕδατι καὶ ἀνέμῳ.* Infra 23, 5 haec nox *ἀνέμῳ ὑπονιφομένη* vocatur. Fuerunt igitur nives cum pluvia (cf. adn. II 77, 6) mixtae. Cf. Demosth. LIX 103. — *οἵπερ . . . ἦσαν.* Cf. 20, 1. — *τὴν τάφρον.* Fossam interiorem. Cf. adn. 23, 2. — *προϊδόντων αὐτῶν.* Cf. adn. 13, 7. — *ψόφῳ.* Casus ad propius participium *ἀντιπατ.* relatus est. Cf. adn. I 1,2. Verbum *ἀντιπαταγεῖν* praeter hunc Th. locum posterioribus demum usitatum. Simile quiddam narratur Liv. XXIV 46.

§ 2. *ὅπως τὰ ὅπλα μή.* Super collocatione verborum cf. Mehlh. de Schem. *ἀπὸ κοιν.* p. 14. — *εὐσταλεῖς τῇ ὁπλίσει*] *εὔζωνοι, κούφην ὅπλισιν*

τὸν ἀριστερὸν πόδα μόνον ὑποδεδεμένοι ἀσφαλείας
3 ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον
προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις, εἰδότες ὅτι ἐρῆμοί
εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες, καὶ
προσέθεσαν. ἔπειτα ψιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ
θώρακι ἀνέβαινον, ὧν ἡγεῖτο Ἀμμέας ὁ Κοροίβου
καὶ πρῶτος ἀνέβη· μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἑπόμενοι, ἓξ
ἐφ' ἑκάτερον τῶν πύργων, ἐχώρουν, ἔπειτα ψιλοὶ
ἄλλοι μετὰ τούτους ξὺν δορατίοις ἀνέβαινον, οἷς
ἕτεροι κατόπιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι
ῥᾷον προσβαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν, ὁπότε
4 πρὸς τοῖς πολεμίοις εἶεν. ὡς δὲ ἄνω πλείους ἐγέ-
νοντο, ᾔσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες· κατέβαλε
γάρ τις τῶν Πλαταιῶν ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν
5 ἐπάλξεων κεραμίδα, ἣ πεσοῦσα δοῦπον ἐποίησε. καὶ
αὐτίκα βοὴ ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος

§ 3. **ἐχώρουν** et quod sequitur **ἀνέβαινον** in codd. inverso ordine scripta sunt.

προσβαίνοιεν D. E. Mosqu. **προβαίν.** Sed, cf. adn. IV 135.

εἴησαν codd. Cf. sd. 43, 4.

§ 4. *Πλαταιῶν* Pal. et Bekk. Vulgo et in plerisque libris *Πλαταιέων* hic et § 5 et 23, 1. 5. 24, 3. Cf. sd. II 2, 2.

δοῦπον ex uno It. Bekk., reliqui **ψόφον**. Rarius vocabulum Thucydidi, vulgare interpreti tribuendum est.

§ 5. **βοὴ ἦν**. Cass. Aug. Cl. Ven. Gr. D. I. E. **βοήν**, m. Ar.

περιβεβλημένοι. Schol. — **τὸν ἀριστερὸν . . . πηλόν**. De more in proeliis alterum pedem tectum habendi cf. Heyn. ad Verg. Aen. VII 690 in adn. et Exc. VIII, Liv. IX 40. Tunc sinister tantum pes ideo videtur fuisse calceatus, ut dexter, qui praecederet et incessum inchoaret, si nudus esset, prohiberet eos, ne in luto laberentur; nam firmitatem incessus in tali solo nuditas pedis, non calceamenta praebent. Cf. Sal. Iug. 94.

§ 3. **ξιφιδίῳ καὶ θώρακι**. De singulari cf. adn. II 52, 4. 70, 3. — **καὶ . . . ἀνέβη**. Cf. II 41, 4. VI 11, 1. Krueg. Gr. § 59, 2 adn. 6. — **μετὰ δὲ αὐτὸν . . . ἐχώρουν**. Eidem sunt, qui antea **ψιλοὶ δώδεκα** dicuntur. Non turres ascenderunt, sed earum custodibus potiri et **διόδους** occupare volebant, ut apparet ex 23, 1. Quare recte Class. **ἀνέβαινον** et **ἐχώρουν** sedes inter se mutare iussit. — **ἓξ** non cum superioribus **οἱ ἑπόμενοι** iungendum, sed cum eis, quae secuntur; nam seni ad utramque turrim accedebant. — **τῶν πύργων**. Quibus illud **μεταπύργιον** a dextra et a sinistra cingebatur.

§ 4. **οἱ ἐκ . . .** Hic et § 8 cf. adn. I 8, 2. — **ἀντιλαμβανόμενος**] ἀντιδρασσόμενος [τῶν ἐπάλξεων]. Schol.

§ 5. **ἐπὶ τὸ τεῖχος**. In suam quisque stationem, quam in muro habebat. Cf. § 6. —

*ὥρμησεν· οὐ γὰρ ᾔδει ὅ τι ἦν τὸ δεινόν, σκοτεινῆς
νυκτὸς καὶ χειμῶνος ὄντος· καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει
τῶν Πλαταιῶν ὑπολελειμμένοι ἐξελθόντες προσέβα-
λον τῷ τείχει τῶν Πελοποννησίων ἐκ τοὔμπαλιν ἢ
οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἥκιστα πρὸς
αὐτοὺς τὸν νοῦν ἔχοιεν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν κατὰ* 6
*χώραν μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς
αὐτῶν φυλακῆς, ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ
γιγνόμενον. καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο* 7
*παραβοηθεῖν, εἴ τι δέοι, ἐχώρουν ἔξω τοῦ τείχους
πρὸς τὴν βοήν. φρυκτοί τε ᾔροντο ἐς τὰς Θήβας
πολέμιοι· παρανῖσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως* 8
*Πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τείχους φρυκτοὺς πολλοὺς πρό-
τερον παρεσκευασμένους ἐς αὐτὸ τοῦτο, ὅπως ἀσα-*

Chr. Dan. *βοή* sine verbo *ἦν*. „*Αὐτίκα βοὴ ἦν* scripsisse Thucydidem, non *αὐτίκα βοήν*, nec *αὐτίκα βοή* omisso *ἦν*, intellegi potest ex Hermog. *περὶ Ἰδεῶν* l. I c. 12 [p. 286 Walz. Cf. etiam script. inc. in Rhet. Walz. VIII p. 641]“ Duk. Hermogenes exempla eiusmodi vult proferre, *ὅταν τις μίαν λέξιν μερίσας τὰς τελευταίας αὐτῆς συλλαβὰς ἀρχὴν τοῦ ἐπιφερομένου ποιήσηται κῶλον*, ut in Thucydideis *Σαμία μία* (VIII 16), quibus *βοὴ ἦν* non satis respondent. Retinuimus tamen nunc vulgatam, quod et paulo aliter dictum esset *βοὴν ποιεῖν* atque *ψόφον ποιεῖν*, et scriptura *βοήν* narratio minus alacris efficeretur, quam est in vulg.

§ 6. *αὐτῶν* Pal. It. Vat. H. Reg. Lugd. Bekk.; *αὐτῶν* M. vulgo *ἑαυτῶν*. Cf. adn.

§ 7. *ἔξωθεν* Cass. Aug. Cl. Ven. C. Gr. Laur. Lugd. D. Mosqu. Vulgo et Bekk. *ἔξω*. De illo vid. adn. I 65, 1. II 13, 7 et hic Arn., qui verba *ἔξωθεν τοῦ τείχους* a parte exteriore muri interpretatur. Genetivum tamen alibi ad *ἔξωθεν* Thucydides non apposuit.

ὅ τι ἦν τὸ δεινόν, quod esset illud periculum, quo clamor excitatus esset. — *χειμῶνος ὄντος*. Quo impediebatur, quo minus clamorem dignoscerent. — *τῶν Πλαταιῶν*, genet. partit. interpositus inter articul. et partic. Cf. I 126, 11. III 36, 5. VI 102, 1. — *τὸν νοῦν ἔχοιεν*, animum adverterent, ut VII 19, 5.

§ 6. *ἐθορυβοῦντο*, tumultus eis iniciebatur. Cf. V 65, 6. — *κατὰ χώραν*. Cf. adn. I 28, 5. — *ἐκ τῆς αὐτῶν φυλακῆς*, ex ipsorum custodia (statione). De interposito *αὐτῶν* cf. 91, 2. V 10, 9. VIII 48, 4. — *ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι*. Cf. adn. I 25, 1.

§ 7. *οἱ τριακόσιοι*. De articulo vid. adn. 3, 4. — *ἐτέτακτο*. „*Ἐπετέτακτο?*“ Krueg. Thucydides quidem alibi simplici verbo sic usus esse non videtur; at Xenophon certe Cyr. I 5, 5. IV 3, 3 (ubi vulgo *προστάσσειν* invitis libris melioribus) et alii *τάσσειν τινὶ ποιεῖν τι* dicere non dubitaverunt. Class. cf. 61, 2. I 19. V 31, 2. — *φρυκτοὶ . . . πολέμιοι*. Cf. adn. II 94, 1.

φῇ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ᾗ καὶ μὴ βοηθοῖεν, ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον εἶναι ἢ τὸ ὄν, πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες διαφύγοιεν καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο.

κἄπειτα καὶ τὴν ἔξω τάφρον καλῶς διαβαίνουσιν.

1 23. Οἱ δ' ὑπερβαίνοντες τῶν Πλαταιῶν ἐν τούτῳ, ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀνεβεβήκεσαν καὶ τοῦ πύργου ἑκατέρου τοὺς φύλακας διαφθείραντες ἐκεκρατήκεσαν, τάς τε διόδους τῶν πύργων ἐνστάντες αὐτοὶ ἐφύλασσον μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν, καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς πύργοις καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἐπιβοηθοῦντας καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἶργον βάλλοντες, οἱ δ' ἐν τούτῳ οἱ πλείους πολλὰς προσθέντες κλίμακας ἅμα καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπώσαντες διὰ τοῦ μετα-
2 πυργίου ὑπερέβαινον. ὁ δὲ διακομιζόμενος ἀεὶ ἵστατο ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευόν τε καὶ ἠκόντιζον, εἴ τις παραβοηθῶν παρὰ τὸ τεῖχος κωλυτὴς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως.

Cap. 23. § 1. *ἀνεβεβήκεσαν* Pal. Vulgo *ἀναβεβήκεσαν*. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 17.

εἶργον. Pal. Ald. Basil. 1. Bekk. *εἶργον*. Cf. sd. I 35, 3.

§ 3. *φρυκτωρίας*. Cf. 80, 2. — *ᾗ, καὶ μὴ βοηθοῖεν*. Cf. Matth. Gr. § 518, 3. Krueg. Gr. § 54, 8 adn. 2. Bernh. Synt. p. 401. VI 96, 3. VII 17, 4 et exempla Latina, quale est hoc Verg. Aen. I 298 sqq.: Demittit, ut . . . pateant, ne . . . arceret. Add. Plaut. Mil. Gl. II 2, 58. Iust. XVIII 4, 10. — *ἀντιλάβοιντο*. Non ita raro valet assequi, i. e. pervenire in . . . Cf. IV 128, 3. VII 60, 2. 77, 6 et de simplici verbo adn. 24, 2.

Cap. 23. § 1. *οἱ πρῶτοι . . . ἐκεκρατήκεσαν*. Cf. 22, 3. — *τάς τε . . . ἐφύλασσον* iungendum est cum proximis *καὶ . . . οἱ μὲν . . . εἶργον . . . οἱ δ' . . . ὑπερέβαινον*. *Δίοδοι* in inferioribus turrium partibus cogitandae sunt. Cf. 21, 3. — *μηδένα . . . ἐπιβοηθεῖν*. Cf. VII 17, 2. Matth. Gr. § 532 f. — — *καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν* cum verbis *εἶργον βάλλοντες*, non cum superioribus *τοὺς ἐπιβοηθοῦντας* videntur iungenda.

§ 2. *ὁ διακομιζόμενος ἀεί*, pervadens quisque. Cf. Born. ad Xen. Cyr. VII 1, 20. — *ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου*. Latini quoque labrum fossae vocant, ut Liv. XXXVII 37. Haec autem fossa est exterior (24, 2), ab ea, cuius c. 22 ineunt. mentio facta est, discernenda. Cf. II 78, 1. — *κωλυτὴς γίγνοιτο*. Similiter iam I 35, 4. Cf. I 132, 5. III 2, 3.

ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεραίωντο, [οἱ] ἀπὸ τῶν πύρ- 3
γων χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες ἐχώρουν
ἐπὶ τὴν τάφρον, καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς
ἐπεφέροντο λαμπάδας ἔχοντες. οἱ μὲν οὖν Πλα- 4
ταιῆς ἐκείνους ἑώρων μᾶλλον ἐκ τοῦ σκότους
ἑστῶτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξευόν
τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά, αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ
ἀφανεῖ ὄντες ἧσσον διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο·
ὥστε φθάνουσι τῶν Πλαταιῶν καὶ οἱ ὕστατοι δια- 5
βάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βιαίως· κρύ-
σταλλός τε γὰρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ ὥστ'
ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου [ἢ βορέου] ὑδατώ-
δης μᾶλλον, καὶ ἡ νὺξ τοιούτῳ ἀνέμῳ ὑπονιφο-
μένη πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόλις

§ 3. *οἱ* om. M. Cf. adn.
§ 5. *ὑπονειφομένη* plerique, *ὑπονιφομένη* M. m.

§ 3. *ἀπὸ τῶν πύργων ... οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες.* Scripturam a nobis receptam tuetur schol. *οἱ τελευταῖοι τῶν καταβαινόντων ἀπὸ τῶν τῆς ὀροφῆς πύργων χαλεπῶς ἀπεχώρουν.* Articulus ad *καταβαίνοντες* pertinet. Cf. adn. 11, 3.

§ 4. *ἐς τὰ γυμνά.* ,,In latera nuda, non tecta clipeo, videlicet dextra. Vide Thuc. V 71, 1. Liv. XXII 50: in latus *dextrum, quod patebat*, Numidae iacularentur.'' Bloomf. Cf. V 10, 4.

§ 5. *βιαίως.* Cf. adn. II 33, 3. — *κρύσταλλος ... ἐπεπήγει.* De re vid. Krus. Hell. I p. 254. — *ἐπελθεῖν.* ,,*Ἐπάνω αὐτοῦ διελθεῖν.*'' *Δούκας.* — *ἀλλ' οἷος ... μᾶλλον.* Cum boreas glaciem non solvat, sed nives et grandinem afferens gignat (cf. Krus. Hell. I p. 322 sq.), subsolanus autem pluviam concitet (vid. Krus. l. d. p. 323), haec sic interpretanda sunt: sed qualis glacies subsolani potius quam boreae (vel subsolano potius quam borea flante) aquosa [magis] est. *Μᾶλλον* igitur aut cum solo *ἢ* aut simul et cum hoc et cum adi. *ὑδατώδης* iungendum est. Illud si verum, forsitan *μᾶλλον* transponendum aut *ὑδατώδης* ab interpretibus adscriptum esse suspicere. Krueger autem, ut *ἢ* aut significet, *εὔρου* pro voc. *βορέου* legendum coniecit. Contra Goellerum in ed. mai. suppl. diximus, eundemque similiter impugnavit Arn. in ed. 2. Ceterum de forma nominis *ἀπηλιώτης* vid. Lob. ad Soph. Ai. 805, de genetivis Matth. Gr. § 375 c adn., a quo et usu ablativi Latini in Madv. Gr. Lat. § 277 adn. 3 refellitur Bernh. Synt. p. 137. Cum *ἢ βορέου*, quocumque modo explicatur, a sententia huius loci alienum sit, resecto autem eo omnia recte se habeant, auctore Dobr. nunc deletum est. Adscriptum est ad interpretandum *μᾶλλον* et iniquo loco insertum. Tu ad *ὑδατώδης μᾶλλον* cogita *ἢ βέβαιος.* — *ὑπονιφομένη.* Hoc passivum, cuius activum IV 103, 2 legitur, audacius de nocte positum est. — *ὃ* pendet et ex

ὑπερέχοντες ἐπεραιώθησαν. ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διά-
φευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τὸ μέγεθος.
1 24. Ὁρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ Πλα-
ταιῆς ἐχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς Θήβας φέρουσαν ὁδὸν
ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἡρῷον,
νομίζοντες ἥκιστ' ἂν σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑπο-
τοπῆσαι τραπέσθαι τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ
ἅμα ἑώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαι-
ρῶνα καὶ Δρυὸς κεφαλὰς τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν
2 μετὰ λαμπάδων διώκοντας. καὶ ἐπὶ μὲν ἓξ ἢ ἑπτὰ
σταδίους οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν ἐχώ-
ρησαν, ἔπειθ' ὑποστρέψαντες ᾖσαν τὴν πρὸς τὸ
ὄρος φέρουσαν ὁδὸν ἐς Ἐρύθρας καὶ Ὑσιάς, καὶ

οἱ ἐξελθόντες Πλαταιῆς σχεδὸν πάντες ἐς Ἀθήνας διαφεύγουσι.

Cap. **24.** § 1. *ἥκιστα σφᾶς* codd. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 7 et Polyaen. VI 19, 8 *ὡς ἥκιστα ἂν κατὰ ταύτην διωχθέντες.*
§ 2. *Ἐρύθρας.* Cass. Cl. Pal. Vat. Reg. Ar. Chr. *Ἐρυθράς,* Ven. *Ἐρυθρά.* Sed *Ἐρύθρας* veriorem esse scripturam et hoc accentu Boeotiae urbem ab Ionica differe docent Goettl. Doctr. accent. p. 112 et Spitzn. ad Hom. Il. Π 499.

verbo *ἐπεραιώθησαν* et ex *ὑπερέχειν*, quod nonnumquam etiam cum accusativo coniungitur. Cf. Krueg. Gr. § 47, 19. — *διάφευξις.* Eodem nomine Dio Cass. et Plutarchus usi sunt (cf. Steph. Thes.), eique simile est *κατάφευξις* VII 38, 3. 41, 1.

Cap. **24.** § 1. *τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἡρῷον.* De hoc vid. Herodot. IX 25 et Muensch. de Reb. Plataeens. p. 8, de ipso Androcrate Plut. Aristid. c. 11. — *νομίζοντες ... τραπέσθαι,* putantes minime eos suspicaturos hac via se profectos esse. De verbis *τρέπεσθαι ὁδόν* cf. Matth. Gr. § 409, 4. — *ἐς τοὺς πολεμίους,* in hostium terram. Cf. I 9, 2. 105, 1. III 95, 1. IV 129, 3. — *τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα.* De duabus viis per Cithaeronem ferentibus vid. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 765 sq. — *Δρυὸς κεφαλάς.* *Τὰς ἐκβολὰς τὰς Κιθαιρωνίδας αἳ ἐπὶ Πλαταιέων φέρουσι.* Herod. IX 39. Cf. Krus. Hell. II 1 p. 422. Bursian. Geogr. I p. 249.

§ 2. *Ἐρύθρας καὶ Ὑσιάς.* „Hysiae ad orientem in excurrentibus Cithaeronis saltibus sitae a Plataeis viginti sex aut viginti septem stadiis aberant; Erythrae autem triginta fere stadiis a Plataeis distantes atque in planitie sitae inter septentriones orientemque spectabant.“ Muensch. de Reb Plat. p. 4, qui quod ex verbis Thucydidis Erythras ab Hysiis ad septentriones spectasse apparere putat, ideo minus certum est, quod, etiamsi in orientem vergerent, Plataeenses viae montanae natura cogi poterant, ut utrumque oppidum adirent. In Kieperti tabula Erythrae ab Hysiis inter septentriones et orientem sitae sunt. Cf. Bursian Geogr. I p. 248. *Δῆμοι Βοιωτίας* vocantur a schol., et agri Plataeensis non fuisse docet Muensch. l. d. p. 1. De accentu

λαβόμενοι τῶν ὁρῶν διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας,
ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων· εἰσὶ
γάρ τινες αὐτῶν οἳ ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν πρὶν
ὑπερβαίνειν, εἷς δ' ἐπὶ τῇ ἔξω τάφρῳ τοξότης
ἐλήφθη. οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι κατὰ χώραν 3
ἐγένοντο τῆς βοηθείας παυσάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς
πόλεως Πλαταιῆς τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες
οὐδέν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγει-
λάντων ὡς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα ἐκπέμψαντες,
ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς
νεκροῖς, μαθόντες δὲ τὸ ἀληθὲς ἐπαύσαντο. οἱ
μὲν δὴ τῶν Πλαταιῶν ἄνδρες οὕτως ὑπερβάντες
ἐσώθησαν.

Σάλαιθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μυτιλήνην ἐσέρχεται.

25. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαίμονος τοῦ αὐτοῦ χει- 1
μῶνος τελευτῶντος ἐκπέμπεται Σάλαιθος ὁ Λακε-
δαιμόνιος ἐς Μυτιλήνην τριήρει. καὶ πλεύσας ἐς
Πύρραν καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χαράδραν τινά,
ᾗ ὑπερβατὸν ἦν τὸ περιτείχισμα, διαλαθὼν ἐσέρ-
χεται ἐς τὴν Μυτιλήνην, καὶ ἔλεγε τοῖς προέδροις

§ 3. *τῶν Πλαταιῶν. τῶν* om. Cass. Cl. Ven. Laur. E. m. Ar. Chr. Dan.

Erythrarum cf. sd. — *λαβόμενοι τῶν ὁρῶν. Λαβέσθαι* est idem atque 22, 8, ubi vid. adn., *ἀντιλαβέσθαι*. Cf. 106, 3. VIII 80, 3. Plut. Crass. c. 30. — *ἀπὸ πλειόνων*. Vid. 20, 2. Quare *τινές* sunt septem fere. — *τῇ ἔξω τάφρῳ*. Cf. 23, 2.

§ 3. *κατὰ χώραν ἐγένοντο*, ad stationem suam se contulerunt. Cf. II 21, 2. III 27, 3. Xen. Anab. IV 8, 15. — *ἀπαγγειλάντων*. Nisi varietati orationis prospiceretur, potuit scribi *ἀκούσαντες, μαθόντες*. — *ἐσπένδοντο*. Imperfectum de conatu vel de re inchoata dictum est. Cf. adn. I 134, 1. — *ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς*. Non multo aliter 109, 2 *ἀναχώρησιν . . . οὐκ ἐσπείσαντο ἅπασιν* et 114, 2 *τοῖς . . . Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίοις ἀναχώρησιν ἐσπείσαντο*.

Cap. **25**. § 1. *Σάλαιθος ὁ Λακεδαιμόνιος*. Similiter articulus legitur in his 100, 2 *Μακάριος καὶ Μενεδαῖος οἱ Σπαρτιᾶται* V 52, 1 *Ἡγησιππίδαν τὸν Λακεδαιμόνιον*. Cf. VIII 35, 1. — *κατὰ χαράδραν τινά*, per quendam torrentis alveum (siccum). Cf. 98, 1. 107, 3. 112, 6. Fuisse partem euripi eius, de quo explicatum est in adn. 6, 1, exsiccatam recte suspicari videtur Bloomf., nisi ipsius isthmi partem mavis esse. — *ὑπερβατὸν . . . περιτείχισμα*. Ex verbo *ὑπερβατόν* cl. 20, 1. 23, 1 non defuisse ibi opera Atheniensium, de quibus cf. 18, 4, sed humiliora fuisse et minus diligenter custodita esse videtur apparere. — *διαλαθών*, i. e. *λάθρᾳ διελθών, λάθρᾳ ὑπερβάς*. — *τοῖς προέδροις*] *τοῖς ἄρχουσι τῶν*

ὅτι ἐσβολή τε ἅμα ἐς τὴν Ἀττικὴν ἔσται καὶ αἱ
τεσσαράκοντα νῆες παρέσονται ἃς ἔδει βοηθῆσαι
αὐτοῖς, προαποπεμφθῆναί τε αὐτὸς τούτων ἕνεκα
καὶ ἅμα τῶν ἄλλων ἐπιμελησόμενος. καὶ οἱ μὲν
2 Μυτιληναῖοι ἐθάρσουν τε καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους
ἧσσον εἶχον τὴν γνώμην ὥστε ξυμβαίνειν. ὅ τε
χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πο-
λέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.
1 26. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελο-
ποννήσιοι ἐπειδὴ τὰς ἐς τὴν Μυτιλήνην δύο καὶ
τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν ἄρχοντα Ἀλκίδαν,
ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προστάξαντες, αὐτοὶ ἐς
τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον, ὅπως οἱ
Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι ἧσσον ταῖς
ναυσὶν ἐς τὴν Μυτιλήνην καταπλεούσαις ἐπιβοηθή-
2 σωσιν. ἡγεῖτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης Κλεομένης

τετάρτη ἐσβολὴ Λακεδαιμονίων ἐς τὴν Ἀττικὴν ἡγουμένου Κλεομένους.

Cap. 25. § 2. *ἐτελεύτα* ante verba *τῷ πολέμῳ*, sicut vulgo c. 88 et VIII 60, ponitur in Cass. Aug. Ven. D. I. Ipsum *ἐτελεύτα* om. It. Vat. H. Reg. At vid. II 103. IV 51. 135. VI 93. VII 18. VIII 6.

Cap. 26. § 1. *ἔχοντα* pro *ἄρχοντα* codd. Cf. adn.

ἐπιβοηθήσωσιν. Vind. m. Bekk. *ἐπιβοηθήσουσιν*. At cf. sd. I 19.

Μυτιληναίων. Schol. Bene eos non novimus. Cf. Plehn. Lesb. p. 93. — *προαποπεμφθῆναί τε*. Cf. adn. I 87, 4.

§ 2. *πρὸς τοὺς ... εἶχον τὴν γνώμην*. Valla: minus ad Athenienses animo inclinabantur. Quam interpretationem probat Steph. in Thes. II p. 678, dubitans an reddi possit verbis: minus Atheniensibus mentem adhibebant. Cf. V 13, 2. 44, 1. 48, 3. adn. 22, 5.

Cap. 26. § 1. *δύο καὶ τεσσαράκοντα*. „Supra [16, 3 et 25, 1] *τεσσαράκοντα* tantum fuisse dixit.“ Huds. Add. 29, 1 et 69, 1. Videtur igitur alibi numerum summatim comprehendisse. Diod. XII 55 quinque et quadraginta numerat. — *ἄρχοντα ... προστάξαντες*. Codicum scriptura verbosiorem facit orationem cum alterutrum, aut *ἔχοντα* aut *προστάξαντες*, sufficiat. Steph. in Thes. v. *προστ.* pro vulg. *ἔχοντα* scribendum recte suspicatus est *ἄρχοντα*, ut VII 19, 4 leguntur similia verba *ἄρχοντα Ἀλέξανδρον Κορίνθιον προστάξαντες ἀπέστειλαν*. Cf. III 16, 3. VI 93, 2. VIII 23, 4, 39, 2. Ne vel sic verba languere putes, monendum est navibus etiam praepositos esse, qui itineri faciendo, non bello gerendo praeessent eaque de causa nauarchorum munere non fungerentur. Cf. VIII 26, 1. 29, 2. — *καταπλεούσαις* hic simplicem navigandi vim habere recte Class. monet. Cf. II 103, 1. IV 26, 6. VIII 35, 1. 108, 1.

§ 2. *Κλεομένης*] οὗτος ὁ *Κλεομένης καὶ ὁ Πλειστοάναξ*

ὑπὲρ Παυσανίου τοῦ Πλειστοάνακτος υἱέος βασι-
λέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἔτι, πατρὸς δὴ ἀδελφὸς
ὤν. ἐδῄωσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τά τε πρότερον τετμη- 3
μένα, [καὶ] εἴ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν
ἐσβολαῖς παρελέλειπτο· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπω-
τάτη ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν.
ἐπιμένοντες γὰρ ἀεὶ ἀπὸ τῆς Λέσβου τι πεύσεσθαι 4
τῶν νεῶν ἔργον ὡς ἤδη πεπεραιωμένων ἐπεξῆλθον
τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὡς δ' οὐδὲν ἀπέβαινεν αὐτοῖς

§ 2. πατρὸς δὲ codd. Cf. adn.
§ 3. ἐβεβλαστήκει. I. ἐβλαστήκει. Arn. Chr. ἐπιβεβλαστήκει. Cf. adn.
§ 4. ἐπεξῆλθον. Ar. Dan. ὑπεξῆλθον. Cf. adn.

παῖδές εἰσι Παυσανίου τοῦ ἐν Πλαταιᾶσιν ἀριστεύσαντος ἐπὶ τῶν Μήδων. Schol. — ὑπὲρ Παυσανίου τοῦ Πλειστοάνακτος. De Plistoanacte tunc exsulante vid. II 21, 1. V 16 sq. De filio eius, qui postea imperium patri reverso reddidit et multo post iterum rex factus est, cf. Mans. Spart. II p. 319. Ei igitur Cleomenes tutor fuit. Cf. adn. I 107, 2. — νεωτέρου, teneriore aetate, quam qui exercitui praeesse posset. — πατρὸς δή. Particula δέ cum h. l. explicationem non habeat, δή emendavimus, quod similiter legitur apud partic. IV 59, 4. VI 80, 2. VII 81, 2. Verte: quoniam patris frater erat.

§ 3. [καὶ] εἴ τι ἐβεβλαστήκει. „Est delenda καί particula, ut sic procedat oratio: ἐδῄωσαν τά τε πρότερον τετμημένα, εἴ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα παρελέλειπτο." Dind. Cui Dobr. et Goell. assentiuntur. Καί si germanum est, nihil nisi etiam seu adeo potest valere, ut Fritzsch. ad Luci. p. 184 et in ed. Bloomf. interpretantur. Sed nec placet haec vis, et iusta membrorum ratio servata particula obscuratur, quam in ed. 2 Arn. quoque deleri mavult, etsi miram eius excusationem addidit. Praeterea ἐπεβλαστήκει legi iubet Dobr. Et in flexione quidem vulgatae iniuria haereas. Nam Buttmannus, qui in Gr. max. § 83 adn. 2 βέβλαμμαι solum exemplum reduplicationis ante βλ positae esse dicit, non solum eiusdem verbi activo βεβλαφέναι et perfecto βεβλασφήμηκε apud Demosth. XVIII 10, sed etiam ipso βεβλαστηκέναι in Hellanic. Fragm. 2 sive apud Schol. Apollon. III 1178 et ἐβεβλαστήκει Luci. Ver. Hist. I 31 refellitur. Verum est tamen apud Euripidem ἐβλάστηκα legi (cf. Buttm. l. d.). Succrescendi vim, qua hic opus est, verbo tribuit Guil. Dindorf. in lex Sophocl. s. v. — μετὰ τὴν δευτέραν. Cf. II 55. 57.

§ 4. ἐπιμένοντες . . . πεύσεσθαι. Cf. Matth. Gr. § 534 b. adn. 2, 2. — ἐπεξῆλθον] ἐπέδραμον. Schol. At hoc est ἐπῆλθον. Verbum ἐπεξέρχεσθαι cum partic. iunctum studiose aliquid persequendi notionem habet. Cf. I 62, 6. Plat. Gorg. 492 d. Similiter cum dat. IV 14, 3. Plat. de Rep. 361 d. Clitoph. 408 d.

ὧν προσεδέχοντο καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῖτος, ἀνεχώ-
ρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

1 27. Οἱ δὲ Μυτιληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἵ τε
νῆες αὐτοῖς οὐχ ἧκον ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου,
ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἀναγκά-
ζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τάδε.
2 ὁ Σάλαιθος καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι τὰς
ναῦς ὁπλίζει τὸν δῆμον πρότερον ψιλὸν ὄντα ὡς
3 ἐπεξιὼν τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δὲ ἐπειδὴ ἔλαβον ὅπλα,
οὔτε ἠκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους
τε γιγνόμενοι ἢ τὸν σῖτον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς
φέρειν ἐς τὸ φανερὸν καὶ διανέμειν ἅπασιν, ἢ
αὐτοὶ ξυγχωρήσαντες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν
παραδώσειν τὴν πόλιν.

αἰτίαι, δι' ἃς Μυτιληναῖοι ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

1 28. Γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν οὔτ'
ἀποκωλύειν δυνατοὶ ὄντες, εἴ τ' ἀπομονωθήσονται
τῆς ξυμβάσεως, κινδυνεύσοντες, ποιοῦνται κοινῇ
ὁμολογίαν πρός τε Πάχητα καὶ τὸ στρατόπεδον,
ὥστε Ἀθηναίοις μὲν ἐξεῖναι βουλεῦσαι περὶ Μυτι-
ληναίων ὁποῖον ἄν τι βούλωνται, καὶ τὴν στρατιὰν
ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτούς, πρεσβείαν δὲ ἀπο-
στέλλειν ἐς τὰς Ἀθήνας Μυτιληναίους περὶ ἑαυτῶν·

ἡ ξύμβασις αὐτή, μεθ' ἣν καὶ Ἀντισσα Ἀθηναίοις ὑποχείριος γίγνεται.

Cap. 27. § 2. ὄντα om. Cass. Aug. Cl.
Cap. 28. § 1. ἀποκωλύσειν codd. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 8.
κινδυνεύσοντες. Pal. It. H. Reg. B. M. κινδυνεύοντες.

Cap. 27. § 2. ὁπλίζει ... ὄντα, „populo prius levius armato graviora arma tradit." Huds.
§ 3. κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι. Similiter II 21, 2 κατὰ ξυστάσεις τε γιγνόμενοι. Cf. adn. 24. 3. — τοὺς δυνατούς. Lesbus enim tunc optimatium imperio parebat. Cf. Kort. Resp. Gr. p. 99 sq. Plehn. Lesb. p. 92 sq. Guil. Herbst. de Mytil. defect. p. 7 sqq. adn. 2, 1.
Cap. 28. § 1. οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν] οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες. Schol. Sunt eidem, qui paulo ante οἱ δυνατοί appellati sunt, vel qui ex his tunc forte republicae praeerant. Infra 72, 2 et alibi οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα. Cf. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 821. — δυνατοὶ ὄντες ... κινδυνεύσοντες. Haec participia ex participio γνόντες apta sunt, atque οὔτε ... τέ inter se respondent. — πρεσβείαν δὲ ... Μυτιληναίους. Propter superiora Ἀθηναίοις μέν cet. proprie Μυτιληναίους δὲ πρεσβείαν ἀποστέλλειν scribendum erat, sed ob interposita καὶ τὴν ... δέχεσθαι

ἐν ὅσῳ δ' ἂν πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα μήτε δῆσαι Μυτιληναίων μηδένα μήτε ἀνδραποδίσαι μήτε ἀποκτεῖναι. ἡ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο. οἱ δὲ πρά- 2
ξαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν Μυτιληναίων περιδεεῖς ὄντες, ὡς ἡ στρατιὰ ἐσῆλθεν, οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ὅμως καθίζουσι. Πάχης δ' ἀναστήσας αὐτοὺς ὥστε μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται ἐς Τένεδον, μέχρι οὗ τοῖς Ἀθηναίοις τι δόξῃ. πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν Ἄντισσαν 3
τριήρεις προσεκτήσατο, καὶ τἆλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον καθίστατο ᾗ αὐτῷ ἐδόκει.

Ἀλκίδας χρόνιος ἐς Ἔμβατον καταπλεύσας τὴν Μυτιλήνην ἑαλωκέναι πυθόμενος βουλεύεται.

29. *Οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ Πελο-* 1
ποννήσιοι, οὓς ἔδει ἐν τάχει παραγενέσθαι, πλέοντες περί τε αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν, καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολαῖοι κομισθέντες τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους λανθάνουσι, πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ ἔσχον, προσμίξαντες δ' ἀπ' αὐτῆς τῇ Ἰκάρῳ καὶ Μυκόνῳ πυνθάνονται πρῶτον

μήτε ἀνδραποδίσαι. Pro hoc *μήτε* in optimorum librorum plerisque et mediocrium nonnullis *μηδὲ* legitur.

§ 3. ***τἆλλα.*** Cass. Ven. C. Gr. al. *τὰ ἄλλα.* Cf. sd. c. 90.

Cap. **29**. § 1. *Ἰκάρῳ.* Vind. *Ἰλάρῳ.* Lugd. Chr. Dan. *Κλάρῳ.* Cf. adnotat.

αὐτούς (*τοὺς Μυτιλ.*) sermo mutatus est. — ***ἐν ὅσῳ***, intra quantum temporis spatium. Cf. VIII 87, 1.

§ 2. ***οὐκ ἠνέσχοντο***, non sustinuerunt (Caes. Bell. Gall. 2, 6). Obiectum item abest V 45, 4. — ***ὅμως.*** I. e. etsi fides data erat ab Atheniensibus incolumitatis, donec legati rediissent. § 1 extr. Qualis breviloquentia apud hanc particulam non rara est. Cf. I 105, 7. II 51, 6. III 49, 1. 80, 1. IV 96, 9. — ***ἀναστήσας αὐτούς.*** Cf. adn. I 126, 11. — ***ὥστε***, ea condicione ut. Cf. Matth. Gr. § 629. — ***κατατίθεται.*** Cf. adn. 72, 1. — ***μέχρι οὗ . . . δόξῃ.*** Cf. adn. I 137, 2. Stahl. Quaest. gram. p. 11.

§ 3. ***τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον***, quae ad exercitum attinebant. Cf. 35, 2 et de v. ***καθίστασθαι*** adn. I 114, 3.

Cap. **29**. § 1. ***οἱ δ' ἐν . . . Πελοποννήσιοι.*** Cf. 26, 1. — ***σχολαῖοι.*** Cf. Krueg. Gr. § 57, 5 adn. 4. — ***τοὺς ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους.*** Athenienses classe centum navium (c. 16) a Peloponneso redeuntes. — ***πρὶν δή*** de postremo rei eventu dictum est. Cf. I 118, 2. III 104, 6. VII 39, 2. 71, 5. Ad Delum enim classis ab Atheniensibus conspici non iam poterat. — ***ἔσχον.*** Cf. adn. I 110, 4. — ***Ἰκάρῳ καὶ Μυκόνῳ.*** A Delo in Ioniam profectos Myconum prius quam Icarum attigisse adnotat Haack. Quare aut verba

ὅτι ἡ Μυτιλήνη ἑάλωκε. βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς
εἰδέναι κατέπλευσαν ἐς Ἔμβατον τῆς Ἐρυθραίας·
ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ Μυτιλήνῃ ἑαλωκυίᾳ
2 ἑπτά, ὅτε ἐς τὸ Ἔμβατον κατέπλευσαν. πυθόμε-
νοι δὲ τὸ σαφὲς ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων·
καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς Τευτίαπλος ἀνὴρ Ἠλεῖος τάδε.
1 30. „Ἀλκίδα καὶ Πελοποννησίων ὅσοι πάρεσμεν λόγος Τευτιάπλου.
ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ
Μυτιλήνην πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι, ὥσπερ ἔχο-
2 μεν. κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν
ἐχόντων πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὑρήσομεν, κατὰ μὲν
θάλασσαν καὶ πάνυ, ᾗ ἐκεῖνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπι-

ἑάλωκε. M. et deteriores aliquot libri frustra ἑαλωκυῖα εἴη. Cf. VIII 23, 2. V 82, 3.

transponenda aut *Πάρῳ* pro *Ἰκάρῳ* legendum esse coniecit Haas. in Ephem. antiqu. stud. 1836 p. 684 et in Lucubr. Thuc. p. 23. Sed in talibus veteres non anxie iustum ordinem observare respondet Bloomf., quod verum esse ex altero exemplo Thucydideo VIII 88 *εὐθὺ τῆς Φασήλιδος καὶ Καύνου* intellegitur. Cf. VIII 108, 1. Non prorsus similes sunt aliae *ὑστερολογίαι*, velut Tacitina Tarentino Brundisinoque foedere Ann. I 10. — *προσμίξαντες δ᾽ . . . πυνθάνονται* pariter atque *τοὺς μὲν . . . λανθάνουσι* ad *σχολαῖοι κομισθέντες* referendum est. Ex tarditate enim et commodum et incommodum Peloponnesiis provenit, cum Atheniensium quidem conspectum vitarent, sed interim Mytilenae captae essent.

§ 2. *τὸ σαφές*, id, quod de illo nuntio verum esset, fere idem atque *τὸ ἀληθές*. Cf. I 22, 4. — *Ἔμβατον*] *τὸ στενὸν τὸ μεταξὺ Χίου καὶ Ἐρυθρᾶς*. Schol. Apud quem *Ἐρυθρᾶς* pro usitatiore *Ἐρυθρῶν* non sollicitandum. Vid. Steph. Thes. „*Ἔμβατον* Stephano *τόπος τῆς Ἐρυθραίας*. Ms. Vatic. geographi *ἄκρον τῆς νήσου* vocat. Polyaen. III 9 *περὶ Ἔμβατα*.“ Wass. — *τῆς Ἐρυθραίας*. Agri Erythrarum, urbis e regione Chii sitae. — *τῇ Μυτιλήνῃ ἑαλωκυίᾳ*. Cf. Matth. Gr. § 388 c. Krueg. Gr. § 48, 5 adn. 3. — *ἐκ τῶν παρόντων*, pro praesenti rerum statu. Cf. V 87. VII 62, 1. 77, 1 et *ὡς ἐκ τῶν π.* IV 17, 1.

Cap. 30. § 1. *πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι*. Sic rursus IV 70, 2. VIII 42, 1. Similiter *καταγγέλτους γίγνεσθαι* VII 48, 1 et *ἐξαγγέλτους* VIII 14, 1. — *ὥσπερ ἔχομεν*, sicut sumus, i. e. „sine ulla mora ac deliberatione atque ulteriore apparatu.“ Duk. Cf. adn. I 134, 3. Stallb. ad Plat. Alc. 123 c.

§ 2. *ἀνδρῶν . . . ἐχόντων*. Hos genetivos pendere ex nomine *τὸ ἀφύλακτον*, i. e. *τὴν ἀφυλαξίαν*, ex articulo omisso apparet. — *πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὑρήσομεν*, magnam nanciscemur (i. e. experiendo inveniemus. Cf. VIII 66, 4. Herod. I 44. Soph. Phil. 452. Dem. IV 50) in custodiendo neglegentiam. — *καὶ πάνυ*,

γενέσθαι ἄν τινα σφίσι πολέμιον καὶ ἡμῶν ᾗ ἀλκὴ τυγχάνει μάλιστα οὖσα· εἰκὸς δὲ καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέστερον ὡς κεκρατηκότων διεσπάρθαι. 3 *εἰ οὖν προσπέσοιμεν ἄφνω τε καὶ νυκτός, ἐλπίζω μετὰ τῶν ἔνδον, εἴ τις ἄρα ἡμῖν ἐστιν ὑπόλοιπος εὔνους, καταληφθῆναι ἂν τὰ πράγματα.* 4 *καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ καινὸν τοῦ πολέμου ἢ τὸ τοιοῦτον, ὃ εἴ τις στρατηγὸς ἔν τε*

Cap. **30.** §. 4. **τὸ καινόν.** Gr. C. F. M. **κενόν**, Laur. **κε[αι]νόν.** Utrumque agnoscit schol. Sed vulgatam probamus, ne et plurimorum atque optimorum librorum auctoritatem spernere et in voce **κενά** subiti magis quam, qui huc non pertinet, inanis terroris significationem contra notionem vocabuli quaerere cogamur. Utrum praestet, Arnoldus in ed. 2, qui in ed. 1 **κενά** prorsus damnaverat, non audet decernere. Cf. etiam Krohl. Quaest. Thuc. I p. 6. At contra Arn. vid. Bloomf. in ed 2. Quod sequitur enuntiatum (**ὃ** ... **ὀρθοῖτο**) referri non posse nisi ad subitos et inexspectatos belli eventus optime docuit Class.

vel maxime. Cf. II 11, 6. 51, 2. Oppositum est **εἰκὸς δὲ καί.** — **καὶ ἡμῶν ... οὖσα**, et (ubi) nostrarum virium robur maxime locum habet. Cf. I 80, 3. VI 34, 9. De **εἶναι** locum habere significante cf. IV 10, 3. VII 4, 4. 28, 1. Plat. Lach. 185 d. Conviv. 208 a. Xen. Hist. Gr. II 3, 36. Respicitur ad maiores copias navales quam pedestres, quas in illa expeditione habebant Peloponnesii. Inutiles igitur sunt Kruegeri coniecturae **μάλιστ' ἀποῦσα** aut **μάλ' ἀποστατοῦσα** etiam ideo reiciendae, quia Peloponnesii mari non plus aberant a Mytilenis quam terra. Contra Class. vide Annal. phil. 1868 p. 113sq. — **ἀμελέστερον ... διεσπάρθαι.** De re cf. Drak. ad Liv. VI 3, 5.

§ 3. **ἐλπίζω**, quod sequitur **ἄν** cum inf. praes. vel aor., leniorem suspicandi vim habet. Cf. I 127, 2. II 20, 2. IV 13, 1. V 39, 2. VII 61, 3. Similiter supra **ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἄν** dictum est. — **καταληφθῆναι ... τὰ πράγματα**, fore, ut res (illas) in potestatem nostram redigamus. Cf. 11, 2 et **κατέχειν τὰ πράγματα** IV 2, 3.

§ 4. **ἀποκνήσωμεν.** Cf. adn. 20, 2. — **τὸ καινὸν τοῦ πολέμου**, necopinatum belli (ut subita belli dixerunt Liv. VI 32 et Tac. Hist. V 13), quod in bello novum vel inexspectatum accidit. Cf. adn. II 61, 2. Proverbium fuit **πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου.** Cf. Polyb. XXIX 6. Diod. XX 30. 67. Cic. ad Att. V 20, 3. Nam his locis et apud Aristot. Eth. Nic. III 11, 6, cum librorum scriptura fluctuet, **τὰ καινά**, non **τὰ κενά** intellegenda esse iudicamus. — **τὸ τοιοῦτον**, i. e. **τὸ προσπεσεῖν ἄφνω**: nam **τὸ μὴ ἀποκνεῖν τὸν κίνδυνον** minus recte **τὸ καινὸν τοῦ πολέμου** appellatur. — **ὃ** ad **τὸ τοιοῦτον** relatum quoniam esset **τὸ προσπεσεῖν ἄφνω**, id sic intellegendum esset, ut cum verbo **φυλάσσοιτο** iunctum significaret **τὸ ἄλλους ἑαυτῷ προσπεσεῖν ἄφνω**, cum verbo **ἐνορῶν** contra **τὴν δύνα-**

αὐτῷ φυλάσσοιτο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροίη, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο.“

1 31. *Ὁ μὲν τοσαῦτα εἰπὼν οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδαν· ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας φυγάδων καὶ οἱ Λέσβιοι ⟨οἱ⟩ ξυμπλέοντες παρῄνουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινα ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα, ὅπως ἐκ πόλεως ὁρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν (ἐλπίδα δ' εἶναι· οὐδενὶ γὰρ ἀκουσίως ἀφῖχθαι), καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην μεγίστην οὐ-* *ἄλλαι παραινέσεις, ἃς οὐκ ἐνδεχόμενος Ἀλκίδας ἀναπλεῖν προαιρεῖται.*

Cap. **31.** § 1. *μεγίστην οὖσαν.* Vat. H. Reg. *οὖσαν μεγίστην.*

μιν τοῦ τοῖς πολεμίοις προσπεσεῖν ἄφνω. Qualis durities cum ferenda non videatur, pronomen grammatice potius ad *τὸ καινὸν τοῦ πολέμου* spectare existimandum est. Quamquam ad sententiam fatemur nihil interesse, quia scriptor *οὐκ ἄλλο τι* esse *τὸ καινὸν τοῦ πολέμου* dixit *ἢ τὸ τοιοῦτον.* Proxima sic interpretare: q u o d s i q u i s d u x e t i n s e c a v e a t e t i n h o s t i b u s a n i m a d v e r t e n s i m p e t u m f a c i a t, f e l i c i s s i m o s u c c e s s u u t a t u r. *Ὅ* cum duobus verbis cohaerere iam diximus. Dativus *τοῖς πολεμίοις* item et cum verbo *ἐνορῶν* (cf. I 95, 7) et cum altero *ἐπιχειροίη* nectendus est. *Ἐν αὐτῷ*, non *αὐτός*, ob contraria *τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν* scripsisse Thucydidem vidit Krohl. Quaest. Thuc. I p. 6. — *πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο.* Similiter 37, 4. 42, 4.

Cap. **31.** § 1. *οἱ* addidit Madvig. Advers. I p. 315. Non de Lesbiis in universum sermo est, sed de eis, qui cum Alcida erant. Fuerunt procul dubio legati Lacedaemonem missi (4, 5. 5, 4). — *ὁρμώμενοι.* Cf. adn. I 64, 2. — *ὅπως . . . τὴν Ἰωνίαν . . . γίγνηται*, u t I o n i a m a d d e f e c t i o n e m m o v e r e n t e t, h u n c m a x i m u m A t h e n i e n s i u m r e d i t u m s i i n t e r c e p i s s s e n t, s i m u l e t i a m, s i n a v i b u s t e r r a m e o r u m a g g r e s s u r i e s s e n t, f a c u l t a t e s s i b i o b t i n g e r e n t. De *καὶ ἅμα* cf. I 14, 3. Ut hic item I 142, 7 et 8 *ἐφορμεῖν* t e r r a m a l i c u i u s n a v i b u s i n v a d e r e a t q u e o b s i d e r e significat. Hoc ipsum (cf. 15, 1 *ναυσὶ ἐπιόντες*) modo frustra Lacedaemonii temptaverant, cum in Isthmo impetum in Atheniensium fines faciendum pararent. Verbum *δαπάνη* non solum impensam indicat in aliquid faciendam, sed etiam opes quibus impensa exercetur. Cf. I 83, 2. 99, 3. VIII 37, 4. Herod. I 41. Xen. Cyr. I 6, 9. Oec. 7, 36. Plat. de Rep. 550 d. Leg. 718 a. Utramque vim etiam Latinorum s u m p t u s habet. Cf. Ter. Heaut. I 2, 33. Cic. de Off. II 12, 42. De Classeni aliorumque interpretationibus cf. Mus. Rhen. XVII p. 618 sqq. et Annal. phil. 1868 p. 107 sq. — *οὐδενὶ γὰρ ἀκουσίως ἀφῖχθαι*, n e m i n i i n g r a t e s e a d v e n i s s e. Frustra *ἀκουσίῳ* coniecerunt Lindav. et Herwerd. Stud. Thuc. p. 41. Nam adverbium referendum est ad adiectivum passivae significationis (n o n o p t a t u s), quod legitur 40, 1. 82, 2. IV 98, 6. Activam vim (i n v i t u s) adiectivum habet

σαν Ἀθηναίων ἣν ὑφέλωσι, καὶ ἅμα, ἢν ἐφορμῶσιν αὐτοῖς, δαπάνη σφίσι γίγνηται· πείσειν τε οἴεσθαι καὶ Πισσούθνην ὥστε ξυμπολεμεῖν. ὁ δὲ 2
οὐδὲ ταῦτα ἐνεδέχετο, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς Μυτιλήνης ὑστερήκει, ὅτι τάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσμῖξαι.

ἐς Ἔφεσον οὖν καὶ ἐντεῦθεν ὡς ἐπὶ Πελοπόννησον φεύγει. ἀνόητος ὠμότης αὐτοῦ ἐς τοὺς αἰχμαλώτους.

32. Ἄρας δὲ ἐκ τοῦ Ἐμβάτου παρέπλει, καὶ 1
προσσχὼν Μυοννήσῳ τῇ Τηΐων τοὺς αἰχμαλώτους οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς. καὶ ἐς τὴν Ἔφεσον καθορμισαμένου 2

ὑφέλωσι. It. Vat. Reg. Bekk. **ἀφέλωσι.** Sed nobis hi libri non magis quam in superiorum verborum collocatione sequendi videntur; nam similiter **ὑφελεῖν** legitur 13, 7. 82, 2, neque clandestinum est, ut voluit Class., sed ad ea videtur pertinere, quorum usu aliquis fruitur.

αὐτοῖς Bekk. ex Cl. Ven. C. F. It. Vat. H. Reg. Bas. Gr. aliis. Vulgo **αὐτούς**, ut Cass. Aug. Pal. E., quod verbo **ἐφορμεῖν** parum convenit, etsi conferas Matth. Gr. § 402 adn. 1.

δαπάνη σφίσι Cass. Aug. Ven. C. Pal. It. Vat. H. Bas. Gr. Laur. Chr. Bekk. Vulgo **σφίσι δαπάνη.** Ar. **δαπάνη καὶ σφίσι.** M. **σφίσιν αὐτοῖς δαπάνη.** Pro nom. **δαπάνη** D. et I. **δαπάνην.** Cf. adn.

γίγνηται. Ven. H. G. ed. Bas. **γίγνεται.** D. et Parm. **γίγνεσθαι.**

§ 2. **προσμῖξαι.** Herodiani (ed. Lentz) II p. 709 praeceptum: **τὸ ῑ καὶ τὸ ῡ πρὸ τοῦ ξ οὐδέποτε εὑρίσκεται φύσει μακρά,** cuius ipse exceptionem statuit in augmento temporali (**ἴξευον** exemplo utitur), a falsa analogia substantivorum in ξ desinentium (**κῆρυξ κήρῡκος, φοῖνιξ φοίνῑκος**) videtur ductum esse. Longum enim **ι** ostendunt **Μειξιάδης** in Corp. inscr. n. 560 et **ἐπιμειξίας** in Philod. de ira lib. ed. Gomperz. col. XXXV 33. Atque ut a stirpe **παγ** fit **πήγνυμι πήξω πέπηγμαι ἐπάγην,** sic a stirpe **μῐγ** fit **μίγνυμι μίξω μέμῑγμαι ἐμίγην.** Quare noluimus ex illo praecepto **προσμίξαι** scribere.

Cap. 32. § 1. **προσσχών.** Pal. m. rec. Aug. **προσχών.** Cf. ad. I 15.

Μυοννήσῳ. Ante Bekk. et in plerisque membranis ***Μυονήσῳ.*** Sed vid. Strab. 618 et hic Duk. Cf. de Peloponnesi nomine ad. I 1.

VI 8, 4 eodemque spectat **ἀκουσίως** II 8, 1. — **οἴεσθαι,** Ad hoc, ut iam ad membrum **ἐλπίδα δ' εἶναι . . . ἀφῖχθαι,** ex superiore **παρῄνουν** repetendum **ἔλεγον.** Cf. adn. IV 3, 2. — **Πισσούθνην.** Cf. adn. I 115, 5. — **ὥστε.** Cf. adn. II 2, 4.

§ 2. **τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν,** ad eam sententiam potissimum animo inclinabat, ut **τὴν πλείστην γνώμην εἶχεν** potuit scribi. Cf. adn. 25, 2. — **προσμῖξαι.** Cf. adn. I 46, 3.

Cap. 32. § 1. **παρέπλει.** Ioniae litora. — ***Μυοννήσῳ τῇ Τηΐων.*** Cf. Strab. 643 extr. et Liv. XXXVII 27. — **κατὰ πλοῦν** sine articulo, ut **καθ' ὁδόν.** Cf. VII 31, 3 et **ἐν πλῷ** VI 34, 9. — **ἀπέσφαξε.** Cf. II 67, 4. — **τοὺς πολλούς.** De hac appositione cf. Krueg.

αὐτοῦ, Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτόν, εἰ ἄνδρας διέφθειρεν οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους οὔτε πολεμίους, Ἀθηναίων δὲ ὑπὸ ἀνάγκης ξυμμάχους· εἴ τε μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐτὸν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξεσθαι,
3 πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἕξειν. καὶ ὁ μὲν ἐπείσθη τε καὶ Χίων ἄνδρας ὅσους εἶχεν ἔτι ἀφῆκε καὶ τῶν ἄλλων τινάς· ὁρῶντες γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσεχώρουν μᾶλλον ὡς Ἀττικαῖς, καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον μή ποτε Ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων ναῦς Πελοποννησίων ἐς Ἰωνίαν παραβαλεῖν.
1 33. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἐφέσου ὁ Ἀλκίδας ἔπλει κατὰ τάχος καὶ φυγὴν ἐποιεῖτο· ὤφθη γὰρ ὑπὸ τῆς Σαλαμινίας καὶ Παράλου ἔτι περὶ Κλάρον ὁρ-

Cap. 33. § 1. *Κλάρον*. Bekk. de Popp. coniectura Ἴκαρον et § 2 Ἰκάρῳ. Cf. adn.

ad Dion. p. 305. Gr. § 57, 8 et adn. V 75, 4.
§ 2. *τῶν ἐξ Ἀναίων*. Cf. adn. 19, 2. — *τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν*. Cf. II 8, 4. — *εἰ ... διέφθειρεν*. Exspectes forsitan aut *εἰ διαφθείροι* aut *εἰ διαφθείρει*. At cf. adn. 9, 2. — *χεῖρας ἀνταιρομένους*, propr. manus (suas) contra tollentes (ad pugnandum). Cf. Herod. VII 209.
§ 3. *Χίων ἄνδρας*. Ex his Alcidam ad Chium appulsum esse male colligit Haas. Lucubr. Thuc. p. 24. Nam hos homines mari in navibus onerariis captos esse et ex ipsis verbis *κατὰ πλοῦν* § 1 colligi potest et ex eis, quae II 67, 4 leguntur. Multo minus autem e Samo quoque captivos abductos esse idem Haas. debebat dicere. Nam qui soli hic commemorantur Samii, erant Anaitae § 2, Sami incolarum et Atheniensium hostes, Lacedaemoniorum socii. Cf. 19, 2. IV 75, 1. — *ἐλπίδα*, exspectationem, opinionem, Cf. VII 61, 2 et adn. I 1, 1. — *μήποτε ... παραβαλεῖν*. Negatio post nomen exspectationis vim habens infinitivo articulo carenti ita addita est, ut alibi post impedimenti et timoris substantiva (cf. adn. I 16 et infra 39, 2) et post adiectivum *ἀπροσδόκητος* VII 29, 3. Plerumque post tale *μή* optativum aut coniunctivum legi ex adn. II 13, 1 intelleges. *Παραβάλλειν* intransitivum est, ut *διαβάλλειν* II 83, 3. Significat traicere ut apud Herod. VII 179. Dem. XII 16.
Cap. 33. § 1. *φυγὴν ἐποιεῖτο*. Cf. adn. I 68, 2. Facere fugam Latini quoque sic dicunt. — *ὑπὸ τῆς Σαλαμινίας καὶ Παράλου*. Erant duae triremes veloces civitati Atheniensium ad varia publica negotia semper instructae parataeque. Cf. 77, 3. VI 53, 1. 61, 4. VIII 73, 5. 74, 1 et Boeckh. Oecon. civ. Ath. I p. 339. Tab. rei naval. Ath. p. 77 sq. Schoemann. Antiqu. Gr. I p. 443. — *περὶ Κλάρον*. Clarus (τὸ πρὸ Κο-

μῶν (αἱ δ' ἀπ' Ἀθηνῶν ἔτυχον πλέουσαι), καὶ δεδιὼς τὴν δίωξιν ἔπλει διὰ τοῦ πελάγους ὡς γῇ ἑκούσιος οὐ σχήσων ἄλλῃ ἢ Πελοποννήσῳ.

Πάχης δὲ Ἀλκίδαν μέχρι Πάτμου ἐπιδιώκει.

Τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἦλθε μὲν 2
καὶ ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πανταχόθεν· ἀτειχίστου γὰρ οὔσης τῆς Ἰωνίας, μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέοντες οἱ Πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὣς μὴ διενοοῦντο μένειν, πορθῶσιν ἅμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις. αὐτάγγελοι δ' αὐτὸν ἰδοῦσαι ἐν τῇ Κλάρῳ ἥ τε Πάραλος καὶ ἡ Σαλαμινία ἔφρασαν. ὁ δὲ ὑπὸ σπου- 3
δῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν Πάτμου τῆς νήσου ἐπεδίωξεν, ὡς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει

ἑκούσιος. Cass. et Aug. ἑκουσίως. Cf. Lob. ad Phryn. p. 6, sed etiam adn. I 138, 4.

§ 3. Πάτμου Vind. Mosqu. Ar. Bekk. Vulgo Λάτμου. Gr. Λάγμου. „Cum nullus alius auctor de hac Latmio insula fecerit mentionem, credo legendum Πάτμου. Latmus enim est mons et urbs Cariae in mediterraneo, non insula.“ Palmer.

λοφῶνος ἄλσος τοῦ Κλαρίου Ἀπόλλωνος, Strab. 642) est Ioniae locus notus prope Colophonem inter Myonnesum et Ephesum situs. Eo igitur Alcidas, antequam Ephesum appulisset, pervenire potuit, quamquam supra ea de re nihil legimus. Nos quidem olim ob verba 29, 1 Ἴκαρον et § 2 Ἰκάρῳ scribendum censuimus; sed haec coniectura brevius ab Haack. Gerv. al. impugnata fusius et subtilius refutata est ab Arn. et Haas., ab hoc et in Ephemer. antiqu. studior. 1836 p. 681 sqq. et in Lucubr. Thuc. p. 17 sqq. — διὰ τοῦ πελάγους, per altum, relicta ora. Cf. 69, 1. — σχήσων. Cf. adn. I 110, 4.

§ 2. τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις. Cf. adn. I 116, 3. — ἦλθε ... ἀφικνεῖτο. Aoristus de uno nuntio, imperfectum de pluribus deinceps allatis. Eadem temporum mutatio 22, 3. Particulae μὲν καὶ ... δὲ καί similiter iam I 119 lectae sunt. — ἀτειχίστου οὔσης τῆς Ἰωνίας. Ex primo bello Persico repetit Goell. Cf. Herodot. VI 32 et Dahlm. Quaest. hist. I p. 108. Postea contra Athenienses urbes muniri videbimus VIII 14, 3. 84, 4. — καὶ ὥς, vel sic, i. e. καίπερ ἀτειχίστου οὔσης. — αὐτόν. Obscurius positum pronomen ad Alcidam refertur.

§ 3. ὑπὸ σπουδῆς = σπουδῇ, σπουδαίως. Cf. V 66, 2. VIII 107, 1. — ἐπεδίωξεν. Cf. adn. 69, 1. — ὡς δ' οὐκέτι ... ἐφαίνετο. „Propr. cum non amplius in comprehensione videretur (classis), i. e. cum videret se non iam posse classem hostium comprehendere, aut etiam assequi.“ Steph. in Thes. v. κατάληψις. Subiectum tamen verbi ἐφαίνετο non esse

ἐφαίνετο, ἐπανεχώρει. κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθησαν στρατόπεδον ποιεῖσθαι καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν.

1 34. Παραπλέων δὲ πάλιν ἔσχε καὶ ἐς Νότιον τὸ Κολοφωνίων, οὗ κατῴκηντο Κολοφώνιοι τῆς ἄνω πόλεως ἑαλωκυίας ὑπὸ Ἰταμάνους καὶ τῶν βαρβάρων κατὰ στάσιν ἰδίᾳ ἐπαχθέντων. ἑάλω δὲ

ἀνακομιζόμενος δὲ Νότιον αἱρεῖ. τὰ ἐνταῦθα καὶ ἐν Κολοφῶνι πρότε-

στρατόπεδον. *Τέ*, quod olim sequebatur, om. It. Vat. H. Reg. Bekk. Cf. ed. mai.

Cap. **34.** § 1. *Ἰταμάνους.* H. *Ἰταβάνους.* D. I. *Ἰταμάγους.* Vind. *Ἰταμένους.* Cf. adn.

ἰδίαν codd. Cf. adn.

classem hostium, quod Steph. putavit, manifestum est; sed facilius, id quod schol. et alii statuerunt, existimetur esse Alcidas paulo ante pronomine *αὐτός* significatus. Sed vel hoc displicet, quoniam a verbis *ὁ δέ* ad Pachetem rediit oratio. Ac si similia dicendi genera comparamus, *ἐφαίνετο* impersonaliter positum seu obscure subiectum *τὰ πράγματα* scriptoris animo obversatum esse fit verisimile. Cf. adn. I 137, 4. — *ἐπανεχώρει*, eo, unde profectus erat, redibat. Cf. I 63, 2. 131, 1. III 96, 2. V 41, 3. 55, 3. VI 70, 3. 97, 5 et adn. 108, 3. — *ὅτι οὐδαμοῦ ... παρασχεῖν*, quod nusquam deprehensae (naves hostiles) castra munire et sibi eas custodiendi et stationes ipsis oppositas habendi (seu navibus obsidendi) necessitatem praebere coactae essent. *Σφίσι* ad Athenienses refer. Super voc. *ἐφόρμησις* cf. adn. II 89, 9. Nomina rerum poni etiam de occasionibus et causis earum vidimus ad I 52, 2. II 44, 3. De re locos VIII 10. 15. 20 comparari iubet Arn. Paches autem necessitatem obsidendi classem hostilem ideo fugiebat, quod Atheniensium de Mytilenaeis decretum, quod ei peragendum erat, exspectabat. Cf. c. 28. Praeterea tota Lesbus nondum subiecta erat. Cf. 35, 1.

Cap. **34.** Cf. Aristot. Polit. V 3. Polyaen. III 2. — § 1. *πάλιν*, i. e. *ὀπίσω*. — *Νότιον τὸ Κολοφωνίων.* „Oppidum Colophonium mari imminens abest a vetere Colophone duo ferme milia passuum, inquit Liv. XXXVII 26. Vel portum habuit vel certe litus navibus opportunum.“ Wass. Cf. Schneid. ad Xen. Hist. I 2, 4. — *κατῴκηντο.* Cf. adn. I 120, 2. — *τῆς ἄνω πόλεως.* „*Τὴν ἄνω πόλιν* vocat *τὴν ἀπὸ θαλάσσης* [cf. adn. I 93, 7], veterem Colophonem.“ Ae. Port. — *Ἰταμάνους.* Est nomen ignotum, cui similia ab *Ἰθα* potius incipiunt, velut *Ἰθαμίτρης.* — *κατὰ στάσιν ἰδίαν* interpretantur propter intestinam seditionem. Quod cum non apte fieri videatur, Bloomf. et Krueg. (in Seebod. Comment. III 1 p. 535) *ἰδίᾳ* legendum coniecerunt verba 2, 3 *ἰδίᾳ κατὰ στάσιν μηνυταὶ γίγνονται* comparantes. Id recipiendum est. Vulgatam frustra defendit Kaempf.

ρον ξυμβάντα Νότιον Ἀθηναῖοι κατοικίζουσι.

μάλιστα αὕτη ὅτε ἡ δευτέρα Πελοποννησίων ἐσβολὴ ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐγίγνετο. ἐν οὖν τῷ Νοτίῳ οἱ καταφυγόντες καὶ κατοικήσαντες αὐτόθι αὖθις στασιάσαντες, οἱ μὲν παρὰ Πισσούθνου ἐπικούρους Ἀρκάδων τε καὶ τῶν βαρβάρων ἐπαγόμενοι ἐν διατειχίσματι εἶχον καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως Κολοφωνίων οἱ μηδίσαντες ξυνεσελθόντες ἐπολίτευον, οἱ δὲ ὑπεξελθόντες τούτους καὶ ὄντες φυγάδες τὸν Πάχητα ἐπάγονται. ὁ δὲ προκαλεσάμενος ἐς λόγους Ἱππίαν τῶν ἐν τῷ διατειχίσματι Ἀρκάδων ἄρχοντα, ὥστε, ἢν μηδὲν ἀρέσκον λέγῃ, πάλιν αὐτὸν καταστήσειν ἐς τὸ τεῖχος σῶν καὶ

§ 2. ξυνεσελθόντες. Cass. Aug. Cl. Ven. alii nonnulli ξυνελθόντες, minus recte.
§ 3. τὸν ἐν τῷ codd. Cf. adn.

Quaest. Thuc. p. 14 sq. — ἡ δευτέρα ... ἐσβολή. Cf. II 47, 2.

§ 2. οἱ καταφυγόντες ... αὐτόθι, qui eo confugerant et ibi domicilia collocaverant. De nominativis cf. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 1. — ἐπικούρους Ἀρκάδων. Cf. VII 57, 9 et Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 271 sq. — ἐπαγόμενοι partic. praes. de eis dictum, quorum adhuc auxilio utuntur. Cf. VI 6, 2. Verte: in auxilium adhibentes. — ἐν διατειχίσματι. Port. in munitionibus urbem intersaepientibus. Id est in parte urbis, quae a reliqua muro separata et castelli instar erat. Ita Polybii verba διατειχίζειν τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς ἄκρας a Bloomf. allata Livius XXI 11 expressit Latinis vallo urbem ab arce intersaepire. Cf. VII 60, 2. — ἐπολίτευον, participes civitatis erant. Cf. adn. II 46, 1. Verba καὶ τῶν ... ἐπολίτευον praeter institutum sententiae ordinem (οἱ μὲν ... εἶχον ..., οἱ δὲ ... ἐπάγονται) addita sunt. Cf. II 88, 2. Rem explicat Ullrich Symb. ad explic. Thuc. p. 114 sq. — ὑπεξελθόντες τούτους. Accusativum simili usu verborum ὑπεκστῆναι et ὑπεκτρέπεσθαι in Matth. Gramm. § 393, 4 illustrat Bloomf. Cf. ὑποχωρεῖν II 88, 2 et ibi adn.

§ 3. ὁ δὲ προκαλεσάμενος cet. Sequitur anacoluthon inde exortum, quod scriptor proprie ἐξελθόντα αὐτὸν ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν voluit pergere, sed interpositis verbis ὥστε ... ὑγιᾶ orationem mutavit extremi incisi participium in enuntiatum primarium resolvens, unde nominativi absoluti exorti sunt. Similes comprehensiones leguntur IV 80, 4. Xen. Cyr. IV 6, 8. Demosth. LII 30. Luci. Dial. de. XIV 2. XXIII 3. Cantac. III 99 p. 605. — τῶν ... ἄρχοντα. Cum ἄρχοντα articulo carere possit (cf. V 51, 2. VIII 92, 5), ut sententia constet, τὸν in τῶν auctore Class. mutare sufficit. — ὥστε. Cf. Matth. Gr. § 479 a et 629. — σῶν καὶ ὑγιᾶ. Salvum et incolumem,

ὑγιᾶ, ὁ μὲν ἐξῆλθε παρ' αὐτόν, ὁ δ' ἐκεῖνον μὲν ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν, αὐτὸς δὲ προσβαλὼν τῷ τειχίσματι ἐξαπιναίως καὶ οὐ προσδεχομένων αἱρεῖ, τούς τε Ἀρκάδας καὶ τῶν βαρβάρων ὅσοι ἐνῆσαν διαφθείρει· καὶ τὸν Ἱππίαν ὕστερον ἐσαγαγών, ὥσπερ ἐσπείσατο, ἐπειδὴ ἔνδον ἦν, ξυλ-
4 λαμβάνει καὶ κατατοξεύει. Κολοφωνίοις δὲ Νότιον παραδιδόασι πλὴν τῶν μηδισάντων. καὶ ὕστερον Ἀθηναῖοι οἰκιστὰς πέμψαντες κατὰ τοὺς ἑαυτῶν νόμους κατῴκισαν τὸ Νότιον, ξυναγαγόντες πάντας ἐκ τῶν πόλεων, εἴ πού τις ἦν Κολοφωνίων.

1 35. Ὁ δὲ Πάχης ἀφικόμενος ἐς τὴν Μυτιλήνην τήν τε Πύρραν καὶ Ἔρεσον παρεστήσατο, καὶ Σάλαιθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον ἀποπέμπει ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τενέδου Μυτιληναίων ἄνδρας ἅμα οὓς κατέθετο καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτῷ αἴτιος ἐδό-
2 κει εἶναι τῆς ἀποστάσεως· ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλέον. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων

Πάχης τὰ περὶ Λέσβον καθίσταται.

ὁ μέν. Aug. F. Pal. It. Vat Reg. Bas. Gr. Laur. male ὁ δ' vel ὁ δέ. Cf. adn.
§ 4. κατῴκισαν. Aug. Pal. Vat. H. G. M. κατῴκησαν, cuius vis non est apta.
Cap. 35. § 1. Ἔρεσον. It. Vat. Mosqu. (apud Hofm.) Ar. Chr. Ἔρεσσον. Reg. Ἐρεσσόν. At vid. sd. c. 18.

salvum et sospitem, sospitem incolumemque dicunt Latini.— φυλακῇ ἀδέσμῳ. Cf. Cass. Dion. XXXVI 53, 3. „Latinis est custodia libera. Vide Lips. ad Tac. Ann. VI 2.“ Duk. — τῷ τειχίσματι. Est τὸ διατείχισμα, quod supra vocatum est. — οὐ προσδεχομένων] τῶν ἐντός. Schol. Proprie τῶν ἀνθρώπων. Cf. Matth. Gr. § 563. — αἱρεῖ. Intellegitur τὸ τείχισμα (cf. adn. I 1, 2) et cum eo Notium, quod nominat Polyaen.

§ 4. οἰκιστὰς πέμψαντες. Male Port. colonis eo missis. Οἰκισταί sunt conditores, duces coloniae, quos Athenienses Colophoniis ut colonis suis praefecerunt. Cf. I 24, 2. III 92, 5. — κατὰ τοὺς ἑαυτῶν νόμους. „Ex more, quo metropoles coloniis iura ac leges dabant.“ Duk. Cf. VI 4. 5.

Cap. 35. § 1. παρεστήσατο. Cf. adn. I 29, 5. — Σάλαιθον. Cf. c. 25. — τοὺς ἐκ ... κατέθετο. Cf. 28, 2.

§ 2. τῆς στρατιᾶς τὸ πλέον. Cf. Matth. Gr. § 442, 3. Infra 36, 5 τὸ πλέον τῶν πολιτῶν, I 118, 2 τὸ πλέον τοῦ χρόνου. — τοῖς δὲ λοιποῖς ut τοῖς λειπομένοις II

καθίστατο τὰ περὶ τὴν Μυτιλήνην καὶ τὴν ἄλλην Λέσβον ᾗ αὐτῷ ἐδόκει.

τῶν αἰτίων τῆς ἀποστάσεως ἐς Ἀθήνας ἀποπεμφθέντων πρῶτον ὠμὸν βούλευμα Ἀθηναίων γίγνεται· ὕστερον δὲ μετανοήσαντες αὖθις ἐκκλησίαν ποιοῦνται, ἐν ᾗ Κλέων λέγει.

36. Ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ Σα- 1
λαίθου οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθον εὐθὺς
ἀπέκτειναν ἔστιν ἃ παρεχόμενον τά τ' ἄλλα καὶ
ἀπὸ Πλαταιῶν (ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο) ἀπάξειν
Πελοποννησίους· περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας 2
ἐποιοῦντο, καὶ ὑπὸ ὀργῆς ἔδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς
παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαν-
τας Μυτιληναίους ὅσοι ἡβῶσι, παῖδας δὲ καὶ γυ-
ναῖκας ἀνδραποδίσαι, ἐπικαλοῦντες τήν τε ἄλλην
ἀπόστασιν ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι ὥσπερ οἱ ἄλλοι
ἐποιήσαντο, καὶ προσξυνεβάλετο οὐκ ἐλάχιστον τῆς

Cap. 36. § 2. **προσξυνεβάλοντο** Ven. et. Mosqu., quod in Aug. man. ant. adscriptum, et eodem ducunt codicis F. scriptura **προξυνεβάλοντο** et vulgata **προσξυνελάβοντο** in Vat. per *γρ.* adnotata. Cass. Aug. Cl. T. Pal. It. Vat. H. Bas. Gr. Lugd. M. m. Bekk. **προσξυνεβάλετο**, C. **προσξυνεβάλλετο**, I. et Parm. **προσξυνελάβετο**. Cf. adn.

12, 5. — **καθίστατο**. Cf. adn. I 114, 3 et supra 28, 3.

Cap. 36. § 1. **παρεχόμενον**, proferentem, afferentem. Cf. I 39, 2. IV 108, 3. — **τά τ' ἄλλα**. Exspectaveris forsitan **ἄλλα τε**. Vulgatum tamen significat cum cetera, quae ab eo prolata sunt. Cf. V 46, 4. 52, 2. VII 65, 2.

§ 2. **γνώμας ἐποιοῦντο**, i. e. **ἐβουλεύοντο**. — **ἔδοξεν ... ἀνδραποδίσαι**. „De hoc Mytilenensium decreto vid. Aeli. Var. Hist. II 9 et Kuhn. not.“ Huds. Cf. Diod. XII 55 et al. in ed. mai. et de auctore decreti § 6. — **ἐπικαλοῦντες**. Cf. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 4. Zeun. ad Xen. Cyr. VII 5, 37 et Popp. ibid. ad III 2, 28. Gesn. ad Plin. Ep. X 34. Pergit, quasi praecesserit **ἐβουλεύσαντο**. Cf. II 53, 4. IV 40, 2. VI 24, 3. VII 42, 2. — **ἀρχόμενοι**, imperio subiecti. Sententia illustratur c. 39 init. **Ἄρχεσθαι** passive legitur item 37, 2. 46, 5. 84, 1. V 66, 3, ut gentes regnantur et similia dixit Tacitus. Cf. adn. I 142, 7. — **τήν τε ἄλλην ἀπόστασιν**. **Τέ** post **τήν** positum est, quod scriptor post verbum **ἐποιήσαντο** pergere constituerat **καὶ τὸ τὰς Πελοπ. ναῦς ... τολμῆσαι**, vel **καὶ ὅτι αἱ Πελοπ. νῆες ... ἐτόλμησαν**, sed postea orationem mutavit. Cf. adn. I 16. Alterum membrum addito verbo per se constans maiore quadam vi effertur. Eadem ratione usus est Herod. I 85, 1. 129, 1. II 44, 1. Contra Class., qui ante **ὅτι** particulam **καί** inseruit, cf. Annal. phil. 1868 p. 108. — **καὶ προσξυνεβάλετο ... παρακινδυνεῦσαι**, et praeterea contulit non minimum animorum ardoris (vel animorum ardorem) quod Peloponnesiorum naves in Ioniam ad opem illis ferendam traicere ausae erant. Dicitur qui-

ὁρμῆς αἱ Πελοποννησίων νῆες ἐς Ἰωνίαν ἐκεί-
νοις βοηθοὶ τολμῆσασαι παρακινδυνεῦσαι· οὐ γὰρ
ἀπὸ βραχείας διανοίας ἐδόκουν τὴν ἀπόστασιν
3 ποιήσασθαι. πέμπουσιν οὖν τριήρη ὡς Πάχητα
ἄγγελον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κελεύοντες
4 διαχρήσασθαι Μυτιληναίους. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ με-
τάνοιά τις εὐθὺς ἦν αὐτοῖς καὶ ἀναλογισμὸς
ὠμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνῶσθαι πόλιν ὅλην
5 διαφθεῖραι μᾶλλον ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. ὡς δ'

dem plerumque *ξυμβάλλεσθαί τι ἔς τι* et *πρός τι* (Plat. de Rep. 331 b. Tim. 47 c. Leg. 836 d. Isocr. VII 79) vel etiam *τινί τι* (Plat. Apol. 35 e), sed potest etiam ex hoc verbo simplex accus. rei (Xen. Hipparch. 9, 4) vel ad partem significandam idem casus cum genet. partitivo pendere, ut apud Lys. XXX 16 *τοῦ μὲν γὰρ ὑμᾶς φυγεῖν μέρος τι καὶ οὗτος συνεβάλετο* et apud Dem. XLI 11 *οὐδὲ ταύτης (τῆς μνᾶς) ἀξιοῖ συμβαλέσθαι τὸ μέρος*. Hoc autem loco *οὐκ ἐλάχιστον* idem est atque *οὐκ ἐλάχιστον μέρος*. Cf. 31, 2 *τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης*, IV 34, 1 *τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον*, 35, 4. VIII 17, 3. Scriptura *προσξυνελάβοντο* quamquam a sententia haud aliena (cf. IV 47, 2. Cass. Dion. XLIII 47, 4) codd. auctoritate minus commendatur. Praeter Thuc. *προσσυμβάλλεσθαι* pariter dixit Hippocr. 797 e. 807 e. *Τῆς ὁρμῆς* significat animi impetum. Deinde *αἱ νῆες τολμήσασαι* est dicendi ratio comparanda cum his: 53, 2 *ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος ... αἰτίαν ἂν παράσχοι*, IV 29, 2 *ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρέσχε*, Tac. Ann. I 8 cum occisus dictator Caesar aliis pessimum, aliis pulcherrimum facinus videretur, similibus exemplis Tacitinis apud Roth. ad Agric. p. 186 et in Wachsm. Athen. II 2 p. 285 sqq. et Graecis apud Pflugk. ad Eur. Hel. 94. Singularis autem *προσξυνεβάλετο* optime defenditur exemplis a Class. allatis IV 26, 5. VIII 9, 3. *Παρακινδυνεύειν ἐς τόπον* denique conferendum est cum usitatiore *διακινδ.* Cf. adn. I 63, 1. Ceterum pro verbis *προσξυνεβάλετο ... αἱ νῆες*, si antea *ἐπικαλοῦντές τε τὴν* cet. legeremus, proprie quidem *προσξυμβαλομένων ... τῶν νεων* dicendum erat; sed transitus a participio ad verbum finitum nec alibi infrequens et hic traiecta sic, ut paulo ante vidimus, particula *τέ* paene necessarius fuit. — *οὐκ ἀπὸ ... διανοίας*, non parvo consilio, alibi *ὀλίγον οὐδὲν ἐπινοοῦντες*. C. adn. II 8, 1 et de praep. *ἀπό* I 91, 7. II 77, 1, de adiect. adn. I 14, 3.

§ 3. *πέμπουσιν*. Ut videtur, ipsius diei, quo decretum factum est, vesperi. Cf. § 4 et 49, 2. — *τριήρη ... ἄγγελον* iunge, ut VIII 106, 4 *τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης*. — *διαχρήσασθαι*. Cf. adn. I 126, 11.

§ 4. *ἀναλογισμός* iterum legitur VIII 84, 1. — *ἐγνῶσθαι*. Adnotandum dicendi genus *βούλευμα γιγνώσκειν ὠμόν* pro usitatiore *βουλεύεσθαι*. Cf. adn. I 5, 2. 112, 5. *Μέγα* immane nunc interpretatur Bloomf., at videtur esse grave, magni momenti. — *μᾶλλον ἢ οὐ*. Cf. adn. II 62, 3. Significatur ex populiscito non fieri quod fieri debeat.

ᾔσθοντο τοῦto τῶν Μυτιληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων ξυμπράσσοντες, παρεσκεύασαν τοὺς ἐν τέλει ὥστε αὖθις γνώμας προθεῖναι· καὶ ἔπεισαν ῥᾷον, διότι καὶ ἐκείνοις ἔνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλέον τῶν πολιτῶν αὖθίς τινας σφίσιν ἀποδοῦναι βουλεύσασθαι. καταστάσης δ' εὐθὺς ἐκκλησίας, ἄλλαι τε 6
γνῶμαι ἀφ' ἑκάστων ἐλέγοντο καὶ Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ὅσπερ καὶ τὴν προτέραν ἐνενικήκει ὥστε ἀποκτεῖναι, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλλα βιαιότατος τῶν πολιτῶν τῷ τε δήμῳ παρὰ πολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος, παρελθὼν αὖθις ἔλεγε τοιάδε.

δημηγορία Κλέωνος κατὰ τῶν Μυτιληναίων, ὃς

37. „Πολλάκις μὲν ἤδη ἔγωγε καὶ ἄλλοτε 1
ἔγνων δημοκρατίαν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν, μάλιστα δ' ἐν τῇ νῦν ὑμετέρᾳ περὶ Μυ-

Cap. 37. § 1· ὑμετέρᾳ. Cass. Aug. Pal. It. Ar. Chr. ἡμετέρᾳ. At vid. sqq., et Cleonem nequaquam decreti facti poenituisse perpende.

§ 5. *οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθ. ξυμπράσσοντες.* De interposito genet. cf. adn. 22, 5. — *παρεσκεύασαν*, subornaverant sive conciliaverant. Cf. IV 132, 2. VIII 52, 1. — *τοὺς ἐν τέλει.* „Hi sunt prytanes aut decem praetores civitatis, *στρατηγοί*. — Vid. II 59, 3. IV 118, 14. [VI 14]" Arn. Cf. Schoem. Antiqu. iur. publ. p. 221 sq. Tum *ὥστε* ita positum est, ut post *πείθειν* 31, 1. — *γνώμας προθεῖναι.* Cf. adn. I 139, 3 et de re adn. VI 14. — *τὸ πλέον τῶν πολιτῶν.* Cf. adn 35, 2. Paulo post *τινά* malunt Reisk. et Goell. Sed respicit ad *τοὺς ἐν τέλει.*

§ 6. *καταστάσης ... ἐκκλησίας.* Eadem verba iam affuerunt I 31, 4. — *ἀφ' ἑκάστων.* Cf. adnot. I 17, 1. — *Κλέων.* De hoc praeter alios vid. Kortuem. in Symb. philol. Helv. I p. 35 sqq. et Rank. in Vit. Aristoph. p. CCCLXXXIV sqq. Iniquius de eo Th. iudicasse statuunt Grot. Hist. Gr. VI p. 659 sqq. (vers. germ. III p. 685 sqq.) et Oncken. Ath. et Hell. II p. 203 sqq. Thucydidis iudicium defenditur a Wallichs. de Thuc. et Cleone; mediam quandam sententiam proponit Tuellmann. Symb. ad Cleon. recte aestim. Cf. adn. IV 28, 5. — *τὴν προτέραν* (*γνώμην*) *ἐνενικήκει.* Cf. Matth. Gr. § 409, 3. Krueg. § 46, 6. — *τῷ τε δήμῳ ... πιθανώτατος*, apud plebem gratiosissimus. Cf. IV 21, 3 *τῷ πλήθει πιθανώτατος*, VI 35, 2 *πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς.* De vv. *ἐν τῷ τότε* cf. adn. I 32, 4. — *παρελθὼν ... τοιάδε.* Cleonem ipsum sententiam mutasse perperam scribit schol. Lucian. ad Tim. 30, adversus quem dixit Vischer in Mus. Helv. 1839 p. 30.

Cap. 37. § 1. *δημοκρατίαν ὅτι.* De particula ὅτι postposita cf. adn. I 10, 2. De neutro *ἀδύνατον* cf. 37, 3. VI 39, 1. — *ἐν τῇ ... μεταμε-*

2 τιληναίων μεταμελεία. διὰ γὰρ τὸ καθ' ἡμέραν ἀδεὲς καὶ ἀνεπιβούλευτον πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους τὸ αὐτὸ ἔχετε, καὶ ὅ τι ἂν ἢ λόγῳ πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ἁμάρτητε ἢ οἴκτῳ ἐνδῶτε, οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακίζεσθαι, οὐ σκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς ἐπιβουλεύοντας αὐτοὺς καὶ ἄκοντες ἀρχό-

πρῶτον μὲν τὸ τῆς γνώμης εὐμετάβολον τῶν Ἀθηναίων μέμφεται, καὶ ἀμαθίαν σώφρονα ξυνέσεως ἀμείνω εἶναί φησιν.

§ 2. ἄκοντας ἀρχομένους· οὐκ Class. Boehm. cum codd., nisi quod perpauci eique deterrimae notae οἳ οὐκ habent ex correctura procul dubio ortum. Cf. adn.

λεία rem indicat, in qua cognitionis causa vertitur. Cf. I 142, 8. II 61, 2. adn. IV 106, 1.

§ 2. διὰ γὰρ ... ἀλλήλους. Cf. I 68, 1. II 37, 2. Significatur securitas in eo posita, quod inter se neque timentur neque timorem inferunt. — τὸ αὐτὸ ἔχετε] ἀδεὲς δηλονότι. Schol. — ἢ οἴκτῳ ἐνδῶτε, vel misericordia moti remiseritis. Poterat ἐνδόντες scribere, nisi alterum membrum per se constare voluisset. — οὐκ ἐπικινδύνως ... μαλακίζεσθαι. Haec sic cohaerent: οὐχ ἡγεῖσθε μαλακίζεσθαι ἐπικινδύνως ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς ... χάριν. Μαλακίζεσθαι est mollem (facilemque) se praebere, et superiori ἐνδοῦναι optime respondet. Ἐπικινδύνως ἐς ὑμᾶς comparanda sunt cum exemplis ἐς πάντας ὁμοῖος I 6, 2, ἐς τοὺς πάντας ὠφελιμώτερον I 91, 6, ubi vid. adn. Denique ἐς χάριν valent ita, ut ineatis gratiam. Cf. Matth. Gr. § 578 e et de Latino in apud Tacitum Bach. ad Ann. I 6. De particulis καὶ οὐ autem vid. Matth. Gr. § 608 extr. — καὶ ἄκοντες ἀρχόμενοι ὡς. In tradita scriptura ex Th. loquendi usu explicationem non habet quod nulla iunctura οὐκ ἐξ ὧν κ. τ. λ. superioribus apponuntur. Nam diversa sunt II 60 4. VI 11, 5. 91, 4 (cf. adn.), iunctura non caret III 63, 2 (cf. adn.), VI 36, 2 αἳ ex δύνανται repetendum esse docuit Class. in Symb. crit. p. 12, III 59, 2 θ' ante ὅρκους excidit (cf. adn.), denique IV 10, 3 et scriptura dubia est et interpretatio summa difficultate laborat (cf. adn.). Quam nunc recepimus emendationem, ea plurimum commendationis habet ex restituta membrorum aequabilitate, quam hic scriptorem secutum esse in aperto sit. Nam ad οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε ἐς ὑμᾶς μαλακίζεσθαι pro causa refertur οὐ σκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, itemque ad οὐχ ἡγεῖσθε οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακίζεσθαι spectat οὐ σκοποῦντες ὡς οὐκ ... περιγένησθε. Utraque autem causa, qua superiora explicantur, binis membris constat, et negationes in toto verborum circuitu paribus locis sibi respondent. De ὅτι et ὡς alternantibus cf. I 32, 1; ἄκοντες ἀρχόμενοι ante ὡς collocatum est, quia ad utrumque quod sequitur membrum pertinet (cf. adn. 66, 2): causa affertur, cur vi potius illi quam gratia pareant. Fusius de h. l. emendando expositum est in Mus.

μενοι ὡς οὐκ ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε βλαπτόμενοι αὐτοὶ ἀκροῶνται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰσχύι μᾶλλον ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγένησθε. 3 πάντων δὲ δεινότατον εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν καθεστήξει ὧν ἂν δόξῃ πέρι, μηδὲ γνωσόμεθα ὅτι χείροσι νόμοις ἀκινήτοις χρωμένη πόλις κρείσσων ἐστὶν ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις, ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης ὠφελιμώτερον ἢ δεξιότης μετὰ ἀκολασίας, οἵ τε φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον ἄμεινον οἰκοῦσι τὰς πόλεις. 4 οἱ μὲν γὰρ τῶν τε νόμων σοφώτεροι βούλονται φαίνεσθαι τῶν τε ἀεὶ λεγομένων ἐς τὸ

§ 3. ὡς ἐπὶ πλεῖστον Vat.

Rhen. XXVI p. 150 sqq. — ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε βλαπτ. αὐτ., ex eis (propter ea) quae vos eis indulgeatis cum vestro ipsorum damno. — ἀλλ' ἐξ ὧν. Haec quoque resolvenda esse in verba ἐξ ἐκείνων ἅ, et ἃ cohaerere proprie cum περιγένησθε vidit Goell. Latine non male coniunctionem prout substitues. Cf. ἀνθ' ὧν apud Matth. Gr. § 480 c. Ita ἐξ ὧν aliquotiens apud Aristid., velut περὶ ἀτελ. 69.

§ 3. χείροσι ... ἀκύροις. Similia atque adeo propter omissam comparationem perversissima docet Alcibiades VI 18 extr. Uterque autem eo magis vituperandus est, quod omnino non agebatur de lege vel consuetudine abroganda (κινεῖν νόμον), sed de decreto rescindendo (καθαιρεῖν ψήφισμα, τὰ ἐψηφισμένα λύειν). „Quae res diversissimae Graecorum iudicio erant. Cleonis dictum igitur ad hanc quaestionem non accommodatum est. — Cupere videtur ψηφίσματα et νόμους confundere, et contra mutationem unius ex illis eandem indignationem movere, quae in Graecia, cum quid in his novaretur, facile concitabatur.“ Arn. De discrimine legum et populi scitorum vid. Schoem. de Comit. p. 248 sq. deque eo paulatim sublato Herm. Antiqu. Gr. I § 67, 8. — κρείσσων ἐστίν, melius se habet. Cf. Soph. Ai. 635. OR. 1368. Impersonaliter eadem sententia dictum est 112, 7 κρεῖσσον εἶναι. — δεξιότης, i. e. ξύνεσις. Cf. 83, 7. — οἵ τε φαυλότεροι ... πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους. Haec saepe contraria poni ostendit Bred. Cf. Schoem. ad Plut. Ag. I 1 p. 70. Φαυλότεροι igitur sunt mediocres, simplices homines. Cf. 83, 3. Deinde πρὸς τοὺς ξ. verte ad callidiores, cum callidioribus comparati. Cf. I 6, 4. 10, 2. Matth. Gr. § 571 δ'. — ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον, ut fere fit. Alibi sic ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Cf. I 12, 2. II 13, 3. V 107, 1. VI 46, 4. — ἄμεινον οἰκοῦσι. Cf. adn. I 17, 1.

§ 4. τῶν νόμων σοφώτεροι. Cf. I 84, 3. — τῶν τε ἀεὶ ... περιγίγνεσθαι, et quae quoque tempore consuluntur in publicum (dixeris etiam in com-

κοινὸν περιγίγνεσθαι, ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσιν οὐκ ἂν δηλώσαντες τὴν γνώμην, καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τὰ πολλὰ σφάλλουσι τὰς πόλεις· οἱ δ' ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ ἑαυτῶν ξυνέσει ἀμαθέστεροι μὲν τῶν νόμων ἀξιοῦσιν εἶναι, ἀδυνατώτεροι δὲ τοῦ καλῶς εἰπόντος μέμψασθαι λόγον, κριταὶ δὲ ὄντες ἀπὸ τοῦ ἴσου μᾶλλον ἢ ἀγωνισταὶ ὀρθοῦνται
5 τὰ πλείω. ὧς οὖν χρὴ καὶ ἡμᾶς ποιοῦντας μὴ δεινότητι καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους παρὰ ⟨τὸ⟩ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν.

§ 4. *τῇ ἐξ ἑαυτῶν ξυνέσει. τῇ ἑαυτῶν ξυνέσει* Ven. C. F. D. Mosqu. Stob. Bekk. et taciti in Bekk. ed. ster. Aug. Pal. It. Vat., quod de It. et Vat. ipsius silentio in exempl. mai., de Pal. a Morst. refellitur. Praepositionem exemplis quibusdam a nobis prolatis (cf. de *ἀπό* adn. I 37, 1, de *παρά* adn. II 41, 1) et duobus Herodoteis III 126. VII 34 defendit Arn. Non aliter Bernh. Synt. p. 229. Cf. Matth. Gr. § 380 adn. 5. Pro ipso *ἑαυτῶν* Cass. Cl. Reg. M. alii nonnulli *αὐτῶν*.

§ 5. *ὧς* It. Bekk. Vulgo *ὡς*, quod defendit Fritzsch. ad Luci. p. 199, quem sequitur Goell. *Ὧς* quidem et ipsum insolentius dictum est (cf. Buttm. Gr. § 116, 5); vide tamen de eo praeter Heind. ad Protag. § 44, cuius exempla minus huc pertinent, Born. ad Xen. Comm. III 1, 4. Fritzschianam rationem, quamvis non plane reiciendam, tamen paulo duriorem esse iudicat Krohl. l. d. p. 7.

mune), ea vincere. Cf. IV 58. 59, 1. adn. I 91, 7. — *ὡς ἐν ἄλλοις ... τὴν γνώμην*, quasi in aliis maioribus rebus ingenium suum declarare non possint, sive non putantes aliam meliorem se invenire posse occasionem sollertiae ostentandae. Contra Cleon eis suadet 40, 3, ut *ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα* quaerant, ob quae verba Bloomf. in interpr. *μείοσιν* hic legi voluit. De particula *ἄν* vid. Matth. Gr. § 598 b (ubi tamen Graeca reprehendenda sunt) et Madv. Gr. § 184 b. Cf. IV 10, 1. — *ἀδυνατώτεροι ... μέμψασθαι.* Usitatius diceretur *ἀδυνατώτεροι ἢ (ὥστε) μέμψασθαι* aut *ἀδύνατοι μέμψασθαι.* Cf. Matth. Gr. § 448 b. — *τοῦ καλῶς εἰπόντος*, eius, qui bene dixit. De articulo cf. Matth. Gr. § 268. — *ἀπὸ τοῦ ἴσου*, ex aequo (cf. adn. I 77, 3), i. e. aequi. — *ἀγωνισταί*, concertatores (in certaminibus oratorum 38, 2 sq. 40, 3). — *ὀρθοῦνται τὰ πλείω*, secundis rebus plerumque utuntur. Cf. 42, 4.

§ 5. *δεινότητι*, dicendi facultate. Cf. VIII 68, 1. — *παρὰ ⟨τὸ⟩ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει*, praeter sententiam multis vobis probatam. Alienissimum ab h. l. est *παρὰ δόξαν*, quod apud Th. praeter exspectationem, non praeter animi sententiam significat. Hoc dicit Cleo, modesti viri esse suum iudicium sententiae multis probatae postponere. — *παραινεῖν.* Cf. VIII 71, 3. Soph. OR. 918. Phil. 1351.

ἔπειτα τούς τε ἀντιλέγοντας ἂν ῥήτορας διαβάλλει καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους, ῥᾳδίως ἀπατωμένους καὶ λόγου ἡδονῇ ἡσσωμένους, τῆς ἐκείνων θρασύτητος αἰτίους εἶναι λέγει.

38. Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ αὐτός εἰμι τῇ γνώμῃ καὶ 1 θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὖθις περὶ Μυτιληναίων λέγειν καὶ χρόνου διατριβὴν ἐμποιησάντων, ὅ ἐστι πρὸς τῶν ἠδικηκότων μᾶλλον (ὁ γὰρ παθὼν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρᾳ τῇ ὀργῇ ἐπεξέρχεται, ἀμύνασθαι δὲ τῷ παθεῖν ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον ἀντίπαλον [ὂν] μάλιστα τὴν τιμωρίαν [ἀνα]λαμβάνει), θαυμάζω δὲ καὶ ὅστις ἔσται ὁ ἀντερῶν καὶ ἀξιώσων

Cap. 38. § 1. *ὁ αὐτὸς . . . τῇ γνώμῃ.* Cf adn. II 61, 2 et Elmsl. ad Soph. OR. 557. — *προθέντων . . . λέγειν.* Alibi *προθεῖναι λόγον*, quod legitur de magistratibus dicendi potestatem civibus facientibus. Cf. *γνώμας προθεῖναι* 36, 5 et Schoem. de Comit. Athen. p. 104. — *ἔστι πρὸς τῶν ἠδικ.* Cf. adn. II 86, 5. Tum ad *μᾶλλον* simul audi *ἢ πρὸς τῶν ἠδικημένων.* — *τῷ δράσαντι . . . ἐπεξέρχεται.* De dativo cf. Matth. Gr. § 402, 5a et IV 14, 3. Sententia autem supplenda est verbis *χρόνου διατριβῆς ἐμποιηθείσης.* — *ἀμύνασθαι.* De infinitivo, cum sit subiectum enuntiationis, sine articulo posito cf. Matth. Gr. § 542 adn. 1. Buttm. Gr. § 140, 5 adn. 5. — *τῷ παθεῖν.* Dativus non ab *ἐγγυτάτω*, sed ab *ἐγγυτάτω κείμενον* pendet. Cf. II 89, 10. Matth. Gr. § 386, 6. Sieb. ad Paus. VI 24, 4. — *ἀντίπαλον ὄν*, i. e. *ἴσον ὂν* (*τὸ ἀμύνασθαι τῷ παθεῖν*). „Sententia est: quo propius acceptam iniuriam vindicatio sequitur, eo magis, viribus aequa cum sit, ultionem recipit, vel apta est ad ulciscendum.“ Haack. Nam cum verbo *ἀναλαμβάνει* hoc incisum coniungendum est, non cum superioribus *ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον*, non quo participium participio subiectum ullam apud Thucydidem offensionem habeat (cf. adn. I 50, 4. 75, 4), sed ob membrorum aequalitatem. Augeretur concinnitas, si, id quod suasit Haas. Lucubr. Thuc. p. 115 sq., *ὂν* deleretur, ut *ἀντίπαλον* cum nomine *τιμωρίαν* iungeretur, quo *ἀντίπαλον* superiori *ἀμβλυτέρᾳ* responderet. Nunc aut *μάλιστα* simul verbis *ὅτι ἐγγυτάτω* et *ἀμβλυτέρᾳ* contrarium, aut in articulo *τὴν τιμωρίαν*, poenam debitam, notio illi *ἀμβλυτέρᾳ* respondens quaerenda est. Ceterum *ἀναλαμβάνει* utrum sit recipit (*ἀναδέχεται*), an repetit, dubitari potest. Hac vi alibi apud *τιμωρίας* et *δίκης* vocabula potius simplex *λαμβάνειν* legitur. — Cum *μάλιστα* procul dubio ad solum *ἐγγυτάτω* referendum sit, *ἀμβλυτέρᾳ* autem servata librorum scriptura opposito careat, *ὂν* auctore Haas. delere nunc non dubitamus. Ita autem *ἐγγυτάτω* et *μάλιστα* inter se cohaerent, ut, quo propius iniuriam vindicatio sequatur, eo magis par iniuriae supplicium sumi declaretur. Cf. adn. 62, 3. Deinde cum exemplis destitutum sit *τιμωρίαν ἀναλαμβάνειν*, usitatum *τιμωρίαν, δίκην λαμβάνειν*, *ἀνα* cum Class. ex repetito *αν* ortum esse iudicamus. Schol., qui adnotavit *ἰσχυρὰν τὴν τιμωρίαν ἂν ποιεῖται, ἂν λαμβάνει* videtur legisse. Verborum emendationem confirmat Vallae interpretatio: in ulciscendo cum recentissima offensa est, tum maxime

ἀποφαίνειν τὰς μὲν Μυτιληναίων ἀδικίας ἡμῖν
ὠφελίμους οὔσας, τὰς δ' ἡμετέρας ξυμφορὰς τοῖς
2 ξυμμάχοις βλάβας καθισταμένας. καὶ δῆλον ὅτι ἢ
τῷ λέγειν πιστεύσας τὸ πάνυ δοκοῦν ἀνταποφῆναι
ὡς οὐκ ἔγνωσται ἀγωνίσαιτ' ἄν, ἢ κέρδει ἐπαιρό-
μενος τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας παράγειν
3 πειράσεται. ἡ δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιῶνδε ἀγώνων
τὰ μὲν ἆθλα ἑτέροις δίδωσιν, αὐτὴ δὲ τοὺς κιν-
4 δύνους ἀναφέρει. αἴτιοι δ' ὑμεῖς κακῶς ἀγωνο-
θετοῦντες, οἵτινες εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων

Cap. 38. § 1. οὐ ante τοῖς ξυμμάχοις additur in H. et Reg. et a Valla. Cf. adn.

par supplicium sumimus. — *τὰς μὲν Μυτιληναίων . . . καθισταμένας*. Hoc dicit Cleo, ad minuendam Mytilenaeorum culpam poenamque veritati contraria probanda esse. Verum autem est, Atheniensibus iniurias a Mytilenaeis illatas damnum afferre, sociis calamitates ab Atheniensibus acceptas, quippe quibus lenius cum illis agere cogantur, commodo esse. Haec igitur qui oppugnat, demonstrare debet Mytilenaeorum iniurias Atheniensibus commodo esse, horum autem calamitates sociis damnum afferre. Itaque coniecturis hic locus non erat temptandus.

§ 2. *τὸ πάνυ δοκοῦν*, id quod omnino videtur, omnibus probatum est. Hanc interpretationem veram esse et superiora docent (nam opinio, quam Cleo adversario obtrusit, commuui sensui quam maxime repugnat) et proxima, quibus haec explicantur, docebunt. Ratio eorum, qui hesternum decretum significari volunt, scriptoris verbis conveniret, si scriptum esset *τὸ πάνυ δόξαν*. — *οὐκ ἔγνωσται*, non compertum est, non constat. Cf. Dem. XXI 41. — *ἀγωνίσαιτ' ἄν*, speciosam contentionem (*ἀγώνισμα* I 22, 4) edet. De optat. cum *ἄν* vi futuri praedito cf. II 64, 4. III 13, 6. Actionem significat, quae temporis momento concluditur. Eandem vim inf. aor. cum *ἄν* habet I 127, 2. III 92, 4. V 108. VI 50, 1. VII 36, 5. De infin. ab *ἀγωνίσαιτ' ἄν* pendente cf. 82, 8. IV 87, 6. VIII 89, 4. — *τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας*, elaboratis dicendi ornamentis, qualia Gorgias (cf. Blass. Hist. eloqu. Att. I p. 58 sqq.) intulit. Oppositum est *τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου τῷ λέγειν*, i. e. dicendi facultati, quae demonstrandi argutiis constat. In his potissimum Protagoras disserendi subtilitatem ostendebat (cf. l. l. p. 24 sq.). Itaque Cleonem hic oratores e Protagorae et Gorgiae, qui hoc ipso tempore artem Athenis ostendebat (Cf. Diod. XII 53), disciplina profectos designare putamus. — *παράγειν*] *ἀπατᾶν*. Schol.

§ 3. *ἑτέροις*] *τοῖς ῥήτορσιν*. Schol. — *ἀναφέρει*] *ἀναλαμβάνει, ἀναδέχεται*. Schol. Cf. Polyb. I 36, 3.

§ 4. *κακῶς ἀγωνοθετοῦντες*, malos arbitros talium certaminum vos praestantes. — *θεαταὶ μὲν . . . τῶν ἔργων*. „Sententia: oratio enim vobis pro factis est (*θεαταὶ τῶν λόγων*); quod

γίγνεσθαι, ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων, τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων σκοποῦντες ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι, τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ δρασθὲν πιστότερον ὄψει λαβόντες ἢ τὸ ἀκουσθέν, ἀπὸ τῶν λόγῳ καλῶς ἐπιτιμησάντων· καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου ἀπατᾶσθαι ἄριστοι, μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ μὴ ξυνέπεσθαι ἐθέλειν, δοῦλοι

§ 4. *ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων σκοποῦντες.* Cass. Aug. Ven. *σκοποῦντες ἀπὸ τῶν εὖ εἰπ.*
τὰ δὲ πεπραγμένα. Mosqu. *τῶν τὰ* (sed hoc eras.) *πεπραγμένων*, quasi legendum sit *τῶν δὲ πεπραγμένων.* Sed cf. adn.

factum, ita factum fingitis, ut auditis et persuaderi vobis patimini (*ἀκροαταὶ τῶν ἔργων*).“ Goell. Prius incisum plenius sic illustrat schol.: *μετεσκεύασται τῶν ὄντων ἐφ' ὑμῖν ἡ φύσις· οὕτως γὰρ ἀκούετε τῶν λόγων καὶ πιστεύετε τοῖς ῥήτορσιν ὡς ὀφθαλμοῖς τὴν πίστιν λαμβάνοντες.* Est oxymoron quoddam. In toto autem loco attende parisosin. — *ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων*, secundum eos, qui bene dixerint. Cf. I 21, 2. II 48, 3. Similiter *ἐξ ὧν* VI 36, 3. *Εὖ* schol. falso explanat *πιθανῶς*. Nam quod scriptor dixit Athenienses verbis plus quam rebus tribuere, id per duo oratorum genera supra descripta exsequitur. Cum enim *τῶν εὖ εἰπόντων* et *τῶν λόγῳ καλῶς ἐπιτιμησάντων* ad decoram orationis speciem (*τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου*) pertineant, verba *τὰ μὲν μέλλοντα ... ἐπιτιμησάντων* ad artificiosa dicendi ornamenta spectare patet, quae autem secuntur *καὶ μετὰ ... ἱκανῶς* non magis dubitari potest, quin ad dialecticorum subtilitates respiciant. Quae cum ita sint, *εὖ εἰπόντων* valet ornate dicentium. — Ad *τὰ πεπραγμένα* schol. ex superioribus recte repetit *σκοποῦντες*; reliqui accusativi ex verbo *λαβόντες* pendent. — *πιστότερον ὄψει λαβόντες*, certius propter adspectum (propterea quod ipsi videritis) esse arbitrati, de qua vi verbi *λαμβάνειν* vid. adn. II 42, 4. De flexione *δρασθέν* cf. ad. 54, 1. „Opponuntur primum *τὰ μέλλοντα* et *τὰ πεπραγμένα ἤδη*. Ex his vero opposita sibi sunt *τὸ δρασθέν*, i. e. quod vere factum ... [est] et *τὸ ἀκουσθέν* ... Cf. I 22, 2 *τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων*, I 138, 3 *τῶν μελλόντων ἐπὶ πλεῖστον τοῦ γενησομένου* ... Ceterum conferri potest eiusdem sententiae locus VII 48, 3.“ Haack. Oratores illi eadem verborum elegantia, quae futura sint, in maius augent, de eis, quae facta sunt, inique iudicant,

§ 5. *μετὰ καινότητος μὲν λόγου*, cum novitate dicti, quod a communi hominum sensu abhorret. Cf. Isocr. X 2 *ἐπὶ τῇ καινότητι τῶν εὑρημένων.* — *ἄριστοι*] *ἀντὶ τοῦ ἐπιτήδειοι.* Schol. Cf. Bloomf. et de ipso *ἐπιτήδειος* adn. VIII 70, de re Aristoph. Eccl. 581 sqq. et Equ. 1115. Suppl. autem *ὄντες*. — *μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ* (*λόγου*) *μὴ ξυνέπεσθαι*, sententiam (omnibus) probatam (*τὸ πάνυ δοκοῦν* § 2) nullo modo sequi. De vv. *ξυνέπεσθαι μετά τινος* cf. adn. II 67, 3. — *δοῦλοι ... εἰωθότων* superioribus (*καὶ μετὰ ... ἐθέλειν*) subiungenda sunt.

ὄντες τῶν ἀεὶ ἀτόπων, ὑπερόπται δὲ τῶν εἰωθό-
6 των, καὶ μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν ἕκαστος βουλόμενος δύνασθαι, εἰ δὲ μή, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς τοιαῦτα λέγουσι μὴ ὕστεροι ἀκολουθῆσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ, ὀξέως δέ τι λέγοντος προεπαινέσαι, καὶ προαισθέσθαι τε πρόθυμοι [εἶναι] τὰ λεγόμενα καὶ προνοῆσαι βραδεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποβησόμενα,
7 ζητοῦντές τε ἄλλο τι ὡς εἰπεῖν ἢ ἐν οἷς ζῶμεν,

— **τῶν ἀεὶ ἀτόπων**, quae quoque loco (cf. 11, 5. 23, 2. 37, 4) mira atque inaudita proferuntur. Haec ad *καινότητα λόγου* referuntur, *τὰ εἰωθότα* ad *λόγον δεδοκιμασμένον*.

§ 6. **ἕκαστος βουλόμενος** iuxta ponitur superiori *ἄριστοι*. — **ἀνταγωνιζόμενοι . . . δοκεῖν.** Goeller *ἀνταγωνιζόμενοι* in verba *τῷ ἀνταγωνίζεσθαι* resolvens *δοκεῖν* ex participio *βουλόμενοι* vult aptum esse. Sed hoc modo et aequalitas membrorum turbatur et asperitas orationis augetur. Praestet igitur *ἀνταγωνίζεσθαι* cum emphasi intellegere, ut sit aemulantem alicui contendere. Sic Dio Cass. LII 8 *ἀνταγωνιζόμενοι μὴ δοκεῖν ὀργίζεσθαι*. Cf. de simplici verbo ad § 2 adnot. — **τοιαῦτα**, scil. *καινά* sive *ἄτοπα*. — **μὴ ὕστεροι . . . τῇ γνώμῃ**, ne posteriores sententiam (propositam) sequi videamini, i. e. ne tardiores in sententia amplectenda videamini. — **ὀξέως δὲ . . . προεπαινέσαι**, sed (ut videantur), si quis quid acute dicat, id ante (quam ille dixerit) vel priores comprobasse. „*Ἐπαινέσαι* Thucydidi valere etiam consentire, probare, ex IV 65, 2 et V 37, 5 apparet.“ Heilm. Inutiles igitur videntur Reiskii et Kruegeri coniecturae *προεπαῖσαι* (quo aoristo Attici scriptores usi esse non videntur), *προεπινοῆσαι*, *προϋπονοῆσαι*, ex quibus altera haud dubie est optima, sed ob proximum *προνοῆσαι* minus grata, omnes vel ideo displicent, quod, cum eis notio ei, quae in Thucydideo *προαισθέσθαι* inest, simillima restituatur, totius incisi *καὶ προαισθέσθαι . . . τὰ λεγόμενα* sententia fit languidior. Falsas aliorum enodationes redarguimus in ed. mai. — **καὶ προαισθέσθαι τε.** Particula *καί* iungi *πρόθυμοι* [*εἶναι*] cum superioribus, *τέ* autem alterum *καί* ante *προνοῆσαι* positum praeparari perspicuum est. — **εἶναι.** Hic infinitivus quocunque modo explicaretur, depravari aut compositionem aut vim verborum ostendimus in ed. mai. Comment. et Supplem. Quare *εἶναι* delendum putamus, ut colo ante verba *καὶ προαισθέσθαι* posito *πρόθυμοι*, quemadmodum § 5 *ἄριστοι*, sit idem atque *πρόθυμοι ὄντες*. Arnoldus in ed. 2 *εἶναι* grammatice quidem ad *βουλόμενοι* referri, sed hoc a scriptore cum superioribus *οἵτινες εἰώθατε* vel *ἄριστοι* confusum esse suspicatur. Sed haec sententiae conformatio iusto durior est neque exemplis comprobari potest. Class. *πρόθυμοι εἶναι* ab *ἀνταγωνιζόμενοι* pendere vult. At haec quoque ratio non solum molestissima est, sed etiam vim sententiae infringit. Nam melius profecto cum acutis illis oratoribus intellegentia quam cupiditate vel studio intellegentiae certatur.

§ 7. **ἄλλο τι . . . ἢ ἐν οἷς**, Cf. Krueg. Gr. § 58, 4 adn. 5. —

φρονοῦντες δὲ οὐδὲ περὶ τῶν παρόντων ἱκανῶς· ἁπλῶς τε ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσσώμενοι καὶ σοφιστῶν θεαταῖς ἐοικότες καθημένοις μᾶλλον ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις.

εἶτα τὴν Μυτιληναίων ἀδικίαν μεγαλύνει, οὓς τιμωμένους ὑπὸ Ἀθηναίων θρασύτητι καὶ ὕβρει πάντας, καὶ οὐ τοὺς ὀλίγους μόνον, ἐπαναστῆναι καὶ δεινῶς κολαστέους εἶναι διισχυρίζεται, ὅπως μὴ Ἀθηναῖοι κινδυνεύωσι.

39. Ὧν ἐγὼ πειρώμενος ἀποτρέπειν ὑμᾶς ἀπο- 1
φαίνω Μυτιληναίους μάλιστα δὴ μίαν πόλιν ἠδι-
κηκότας ὑμᾶς. ἐγὼ γάρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ 2
φέρειν τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν ἢ οἵτινες ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγγνώμην ἔχω· νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες μετὰ τειχῶν καὶ κατὰ θάλασσαν μόνον φοβούμενοι τοὺς ἡμετέρους πολεμίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ τριήρων παρασκευῇ οὐκ ἄφρακτοι ἦσαν πρὸς αὐτούς, αὐτόνομοί τε οἰκοῦντες καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑφ' ἡμῶν τοιαῦτα εἰργάσαντο, τί ἄλλο οὗτοι ἢ ἐπεβούλευσάν τε καὶ ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν (ἀπόστα-

ἁπλῶς, denique. Cf. 45, 7 et 82, 5. Summatim tamquam comprehenduntur, quae inde a verbis τὰ μὲν μέλλοντα exposita sunt; nam ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσσώμενοι ad dicendi artificia, σοφιστῶν θεαταῖς ἐοικότες ad disserendi argutias referendum est. Utrumque igitur oratorum genus hic quoque agnoscitur. Vide quae de toto verborum circuitu disputata sunt in Annal. phil. 1868 p. 114 sq. — σοφιστῶν θεαταῖς] σοφιστὰς λέγει οὐ τοὺς σοφιζομένους τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγομένους, τοὺς διδασκάλους τῶν ῥητορικῶν προβλημάτων· (cf. Mor. et Bait. ad Isocr. Paneg. c. 1 § 3) θεατὰς δὲ αὐτοὺς τοὺς μαθητὰς καὶ ἀκροατάς. Schol. — καθημένοις. „Καθήμενοι?“ Krueg. Hac coniectura ideo non est opus, quod sedendi verbis non raro desidiae notionem contineri constat. Cf. IV 124, 4.

Cap. 39. § 1. ὧν] ὧν ἐπιτηδευμάτων, ὧν εἶπεν ἄρτι. Schol. — ἀποφαίνω, dico, contendo. Cf. II 62, 2. — μάλιστα ... μίαν πόλιν. Cum eis, quae docet Matth. Gr. § 461 e, confer Fritzsch. ad Luci. p. 147.

§ 2. νῆσον δὲ οἵτινες. Νῆσον gravitatis causa ante relativum collocatum est, cuius postpositi alia exempla inveniuntur 82, 8. IV 80, 3. VI 33, 4. 36, 1. De Latinis vid. Kuehn. ad Cic. Tusc. III 15, 32. De coniunctionibus similiter traiectis cf. adn. I 10, 2. — ἐν ᾧ aut ubi, in qua parte, aut, ut saepe, dum. Male explicat Kuehn. Gr. § 785, 1 adn. — τριήρων. De accentu cf. Goettl. Doctr. accent. p. 257. — ἐς τὰ πρῶτα, imprimis, ut 56, 6. — τί ἄλλο ἤ. Cf. 58, 5. Matth. Gr. § 488, 11. Krueg. Gr. § 62, 3 adn. 7, de Latinis Zumpt. Gr. § 771. — ἐπανέστησαν ... ἀπέστησαν. Dindorfius in Steph. Thes. v. ἐπανάστασις ita differre ἐπανάστασιν et ἀπόστασιν existimat, ut ἐπανάστασις sit rebellio et de eis dicatur, qui sint sub imperio, ἀπόστασις autem

σις μέν γε τῶν βίαιόν τι πασχόντων ἐστίν), ἐζή-
τησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς στάντες
διαφθεῖραι; καίτοι δεινότερόν ἐστιν ἢ εἰ καθ'
3 αὑτοὺς δύναμιν κτώμενοι ἀντεπολέμησαν. παρά-
δειγμα δὲ αὐτοῖς οὔτε αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ
ἐγένοντο, ὅσοι ἀποστάντες ἤδη ἡμῶν ἐχειρώθησαν,
οὔτε ἡ παροῦσα εὐδαιμονία παρέσχεν ὄκνον μὴ
ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινά· γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον
θρασεῖς καὶ ἐλπίσαντες μακρότερα μὲν τῆς δυνά-
μεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως, πόλεμον ἤραντο,
ἰσχὺν ἀξιώσαντες τοῦ δικαίου προθεῖναι· ἐν ᾧ
γὰρ ᾠήθησαν περιέσεσθαι, ἐπέθεντο ἡμῖν οὐκ
4 ἀδικούμενοι. εἴωθε δὲ τῶν πόλεων αἷς ἂν μάλιστα
καὶ δι' ἐλαχίστου ἀπροσδόκητος εὐπραξία ἔλθῃ,

Cap. 39. § 3. ὄκνον τοῦ μὴ ἐλθεῖν E. Cf. adn.
§ 4. καὶ δι' ἐλαχίστου. Καί om. Gr. E. Ar. Chr. Dan., sed praeter ceteros libros agnoscit Clem. Alex. VI Strom. 2. Cf. adn.

defectio sociorum. Et verum est ἐπανίστασθαι, propr. surgere adversus al., plerumque esse tumultum facere, rebellare. Cf. I 115, 5. V 23, 3. VIII 63, 3. 73, 2. Sed hic, ubi Mytilenaei αὐτόνομοι οἰκοῦντες dicuntur ἐπαναστῆναι, non ἀποστῆναι, quia ἀπόστασις sit τῶν βίαιόν τι πασχόντων, in illo notionem ultro bellum inferendi recte quaerere videtur Krueg. Bene igitur interpretes Germanici servata adnominatione: sie haben eher einen Anfall als Abfall gemacht. De imitatoribus Thucydidis verborum vid. ed. mai. — μέν γε, ut I 40, 4. — μετὰ τῶν ... στάντες. Similiter VII 57, 1. 61, 3. Sic Latini nonnumquam stare cum al. dicunt. Eadem vi 11, 3 στῆναι πρός τινα positum esse vidimus. Ἡμᾶς autem traiectum contrario πολεμ. propius admotum est. Cf. Muell. Hist. lit. Gr. II p. 364. — καθ' αὑτοὺς, per se soli. Cf. I 79, 1. IV 64, 3. 65, 1. Oppositum est μετὰ τῶν πολεμιωτάτων.

§ 3. παράδειγμα δὲ ... παρέσχεν ὄκνον. Est eadem commixtio membrorum in partitione, cuius exempla in τὲ ... καί particulis ad I 16, in μὲν ... δέ ad I 38, 5 aduotavimus. De οὔτε tali modo posito cf. 96, 3. V 7, 5. VI 17, 5. — τῶν πέλας. Cf. adn. I 32, 1. — ὄκνον μὴ ἐλθεῖν. De negatione addita et de articulo τοῦ omisso cf. adn. I 16 et III 32, 3. Non male igitur Xen. Anab. II 4, 3 ἵνα ... φόβος ᾖ ἐπὶ βασιλέα μὴ στρατεύειν cod. Vat. — μακρότερα, i. e. μείζω, ut βραχύς saepe est μικρός. Cf. adn. I 14, 3. — προθεῖναι] προτιμῆσαι. Schol. Cf. 84, 2.

§ 4. εἴωθε δὲ ...] εἴωθε δὲ πρὸς ὕβριν τρέπειν ἡ εὐπραξία τῶν πόλεων ἐκείνας, αἷς ἂν αὐτὴ ἐξαίφνης ἐγγένηται καὶ ἀπροσδόκητος. Schol. Cum sententia cf. Demosth. I 23. Liv. XXX 42, 15 et infra IV 17, 4.

*ἐς ὕβριν τρέπειν· τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς
ἀνθρώποις εὐτυχοῦντα ἀσφαλέστερα ἢ παρὰ δόξαν,
καὶ κακοπραγίαν ὡς εἰπεῖν ῥᾷον ἀπωθοῦνται ἢ
εὐδαιμονίαν διασῴζονται. χρῆν δὲ Μυτιληναίους* 5
*καὶ πάλαι μηδὲν διαφερόντως τῶν ἄλλων ὑφ'
ἡμῶν τετιμῆσθαι, καὶ οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξύβρισαν·
πέφυκε γὰρ καὶ ἄλλως ἄνθρωπος τὸ μὲν θερα-
πεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον θαυμάζειν·
κολασθέντων δὲ καὶ νῦν ἀξίως τῆς ἀδικίας, καὶ* 6
μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία προστεθῇ, τὸν δὲ

§ 5. *χρῆν*. In compluribus libris optimis *χρή*. At vid. adn. *διαφερόντως* Pal. m. M. Ar. Chr. Dan., quod non displicuit Dobraeo et recipi iubet Dind. in Steph. Thes. Reliqui codd. et editores *διαφέροντας*. Illud praeter Cass. Dion. XXXVIII 39, 3, qui haec ipsa verba imitatur, commendat ipsius Thuc. usus (I 38, 4. 138, 3. II 40, 3. 51, 1. VIII 68, 3) et Isocr. VI 24.

§ 6. *κολασθήτωσαν* codd. Imperativos in *ωσαν* desinentes apud Atticos Macedonicae esse aetatis ex inscriptionibus antiquis et poetarum scaenicorum usu apparet. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 18. Quomodo formae posteriores irrepserint, ostendit schol., qui V 18, 7 ad *ἀποδόντων* adscripsit *ἀποδότωσαν*.

Sed difficultatem aliquam relinquunt verba *μάλιστα ... ἀπροσδόκητος*, pro quibus ex schol. explanatione *δι' ἐλαχίστου καὶ* (*μάλιστα*) *ἀπροσδόκητος* scribendum erat. Neque vero *καί*, quod a malis nonnullis codd. abest, deleri potest, ne insolens coniunctio superlativorum oriatur. Existimamus igitur verba sic explicanda esse: quibus maxime et minimo intervallo insperata felicitas contigerit. De formula *δι' ἐλαχίστου* cf. Bernh. Synt. p. 235, de hoc usu verbi *ἐλθεῖν* Wund. ad Soph. Phil. 141. — *τὰ δὲ πολλά*] *ὡς ἐπὶ τὸ πολύ*. Schol. — *κατὰ λόγον ... εὐτυχοῦντα*, res secundum rationem (i. e. prudenti ratiocinationi s. reputationi convenienter) hominibus prosperae. — *παρὰ δόξαν*. Suppl. *εὐτυχοῦντα*. — *κακοπραγίαν ... διασῴζονται*. Simile dictum habes apud Xen. Cyr. VII 5, 76.

§ 5. *χρῆν*. Cf. Krueg. Gr. § 53, 2 adn. 7. Matth. § 505 adn. — *καὶ πάλαι*, iam pridem. Cf. 13, 1. 104, 3. — *τετιμῆσθαι*, honoratos esse, in honore haberi. — *καί*, i. e. quodsi fecissetis. — *καὶ ἄλλως*, etiam alioqui, i. e. omnino. Cf. Steph. Thes. vol. I p. 1554 et adn. II 50, 2 et IV 78, 2. Cum toto dicto IV 61, 5 ob similitudinem orationis comparat Arn. — *τὸ μὲν θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν*. De neutro hoc et eo, quod sequitur, cf. adn. II 45, 1, de accusativo consequenti verbum *ὑπερφρονεῖν* Matth. Gr. § 378 adn. 2.

§. 6. *καὶ νῦν*. Ut antea non in maiore eos esse oportebat honore quam ceteros socios, ita nunc merita iniuriae poena afficiendi sunt. — *ἡ αἰτία προστεθῇ*. *Αἰτίαν προστιθέναι τινί* etiam alios Atticos dixisse pro usitatiore *ἐπιφέρειν* et similibus discas ex Steph. Thes. v. *αἰτία* p. 1101.

δῆμον ἀπολύσητε. πάντες γὰρ ἡμῖν γε ὁμοίως ἐπέθεντο, οἷς γ' ἐξῆν ὡς ἡμᾶς τραπομένοις νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι· ἀλλὰ τὸν μετὰ τῶν ὀλίγων κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον ξυναπ-
7 έστησαν. τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἑκοῦσιν ἀποστᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας προσθήσετε, τίνα οἴεσθε ὅντινα οὐ βραχείᾳ προφάσει ἀποστήσεσθαι, ὅταν ἢ κατορθώσαντι ἐλευθέρωσις ᾖ ἢ σφαλέντι
8 μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον; ἡμῖν δὲ πρὸς ἑκάστην πόλιν ἀποκεκινδυνεύσεται τά τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί· καὶ τυχόντες μὲν πόλιν ἐφθαρμένην παραλαβόντες τῆς ἔπειτα προσόδου, δι' ἣν ἰσχύομεν,

ἡμῖν. In plerisque libris ὑμῖν. „Ὑμῖν restitui non solum propter auctoritatem optimorum librorum, sed etiam quod melius superioribus verbis videtur convenire.“ Arn. At ita etiam in proximis ὑμᾶς exspectaretur. Pro quo cum ἡμᾶς scriptor dicere maluerit, eandem κοίνωσιν iam in hoc ἡμῖν admissam et tantum in verbo ἀπολύσητε, ubi sine superbia loquentis retineri non poterat, evitatam esse credideris.

τραπομένοις Cass. Aug. (quamquam in hoc τρεπ. fuit) D. M. Mosqu. Ar. Chr. Interpretare: si ad nos se convertissent. Vulgo et Bekk. τρεπομένοις.

— ἀπολύσητε. Cf. adn. 56, 7. — οἷς γε ἐξῆν, quamquam eis (τῷ δήμῳ. Cf. adn. 15, 1) licebat. Cf. I 39, 1. VI 79, 1. — ἐν τῇ πόλει εἶναι procul dubio idem valet quod IV 106, 1 πόλεως οὐ στερισκόμενοι, ubi vide adn. Significat igitur in civitate esse, pleno civium iure uti. — τὸν μετὰ . . . βεβαιότερον. Sententia haec est: tutius esse arbitrati eandem belli fortunam periclitari cum optimatibus. Κίνδυνος est alea, discrimen, ut IV 85, 4. VI 13, 1.

§ 7. τῶν τε ξυμμάχων. Genetivus ideo videtur antepositus esse, ut non solum cum verbis τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν ... ἀποστᾶσι, sed etiam cum remotioribus τίνα ὅντινα οὐ cohaereat. — ζημίας προσθήσετε. Προστιθέναι similiter atque § 6 dictum aut iniungere est, aut infligere. Cf. 45, 3. 82, 8. Krueg. ad Dion. p. 161. — τίνα οἴεσθε ὅντινα οὐ. Cf. Matth. Gr. § 483 p. 1074. Kuehn. Gr. § 789, 2. Krueg. Gr. § 51, 10 adn. 11.

§ 8. ἀποκεκινδυνεύσεται. Cf. Krueg. Gr. § 52, 3 adn. 4. — τυχόντες, re bene gesta. Similiter 82, 5. IV 63, 2. V 111, 5. — τῆς ἔπειτα προσόδου . . . τὸ λοιπὸν στερήσεσθε. Futuro reditu (i. e. reditu, quem praebitura erat, si non eversa esset) in posterum privati eritis. Ita si interpretamur, etiam minor est verborum abundantia quam I 123, 1. III 40, 3. Itaque στερήσεσθε futurum est verbi στέρομαι. Cf. 46, 3. Soph. Ant. 890. — δι' ἣν ἰσχύομεν dicit,

τὸ λοιπὸν στερήσεσθε, σφαλέντες δὲ πολεμίους πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἕξομεν, καὶ ὃν χρόνον τοῖς νῦν καθεστηκόσι δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς οἰκείοις ξυμμάχοις πολεμήσομεν.

ἔτι δὲ μήτε οἴκτῳ μήτε ἡδονῇ λόγων μήτε ἐπιεικείᾳ δεῖν ἐνδοῦναι διδάξας διὰ κεφαλαίων ἀποδείκνυσιν ὅτι δίκαιά τε καὶ ξύμφορα παραινεῖ.

40. Οὔκουν δεῖ προθεῖναι ἐλπίδα οὔτε λόγῳ 1
πιστὴν οὔτε χρήμασιν ὠνητήν, ὡς ξυγγνώμην
ἁμαρτεῖν ἀνθρωπίνως λήψονται. ἄκοντες μὲν γὰρ
οὐκ ἔβλαψαν, εἰδότες δὲ ἐπεβούλευσαν· ξύγγνω-
μον δ' ἐστὶ τὸ ἀκούσιον. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τότε 2
πρῶτον καὶ νῦν διαμάχομαι μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς
τὰ προδεδογμένα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορωτάτοις
τῇ ἀρχῇ, οἴκτῳ καὶ ἡδονῇ λόγων καὶ ἐπιεικείᾳ,
ἁμαρτάνειν. ἔλεός τε γὰρ πρὸς τοὺς ὁμοίους δί- 3

Cap. **40**. § 1. **προθεῖναι** Cass. Pal. M. Vall. Bekk. tacitique Aug. et m. Vulgo **προσθεῖναι**, quod a Goell. frustra defendi videtur. Cf. adn.

quod Atheniensium potentia in eo posita est, ut reditus ne deficiat. Ex nostra interpretatione facile caremus Ullrichii coniectura *τῆς ἐκεῖθεν προσόδου* (Symb. IV p. 1 sq.) et Herwerdeni *ἐστερήσεσθε* (Mnemos. nov. ser. I p. 81). Praeterea attende personas mutatas, ut V 9, 1 et alibi.

Cap. **40**. § 1. *οὔτε λόγῳ πιστήν*, neque dicendi facultate fretam. De qua vi adiectivi *πιστός* cf. Soph. OC. 1031. Plat. Leg. 824 b. Quoniam autem ob contrarium *ὠνητήν* potius impetrabilem dicendum videretur, Krueger *ποριστήν* coniecit. At respicitur h. l. ad 38, 2 *ἢ τῷ λέγειν πιστεύσας (λόγῳ πιστήν) . . . ἢ κέρδει ἐπαιρόμενος (χρήμασιν ὠνητήν)*. Sequitur *λόγῳ* hic pariter intellegendum esse quam illic *τῷ λέγειν*. De *προθεῖναι*, proponere cf. 44, 3. 52, 4. 82, 8. — *ὡς ξυγγνώμην . . . λήψονται*, propr. fore, ut veniam humanitus peccandi accipiant, i. e. ut veniam peccandi ideo accipiant, quia peccare humanum sit. Cf. 45, 3 et Xen. Cyr. VI 1, 37 atque de articulo *τοῦ* omisso Matth. Gr. § 542 adn. 1 b et adn. I 16. — *ξύγγνωμον*] *συγγνώμης ἄξιον*. Schol. Cf. IV 38, 6. Cass. Dion. fragm. 17. De accentu vocis *ξυγγν.*, cum in Pal. *ξυγγνῶμον* legatur, cf. Goettl. Doctr. accent. p. 330.

§ 2. *καὶ τότε*] *διεμαχεσάμην δηλονότι*. Schol. Cf. adn. I 86, 2. — *διαμάχομαι*, pertinaciter contendo, pugnando obtinere studeo. Cf. 42, 2 et praeter alios Pflugk. ad Eur. Alc. 694. — *μεταγνῶναι*. Non tam poenitendi quam aliter decernendi notionem, aut certe ambas, hic in hoc verbo inesse docet Arn. — *οἴκτῳ . . . ἁμαρτάνειν*. De dat. cf. 37, 2.

§ 3. *ἔλεος*. Hoc vocabulum cum pro superiore *οἶκτος* substitutum sit, utrumque nomen hic certe prorsus non differre existimandum est. — *τοὺς ὁμοίους*, pares animis, similiter ani-

καιος ἀντιδίδοσθαι, καὶ μὴ πρὸς τοὺς οὔτ' ἀντοικτιοῦντας ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας ἀεὶ πολεμίους· οἵ τε τέρποντες λόγῳ ῥήτορες ἕξουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡ μὲν πόλις βραχέα ἡσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται, αὐτοὶ δὲ ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν τὸ παθεῖν εὖ ἀντιλήψονται· καὶ ἡ ἐπιείκεια πρὸς τοὺς μέλλοντας ἐπιτηδείους καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι μᾶλλον δίδοται ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίως τε καὶ οὐδὲν ἧσσον πολεμίους ὑπο-
4 λειπομένους. ἕν τε ξυνελὼν λέγω· πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ τά τε δίκαια ἐς Μυτιληναίους καὶ τὰ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε, ἄλλως δὲ γνόντες τοῖς μὲν οὐ χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον δικαιώσεσθε. εἰ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς ἀπέστησαν, ὑμεῖς ἂν οὐ χρεὼν ἄρχοιτε· εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον

§ 3. ὁμοίους pro ὁμοίως codd. Cf. adn.
§ 4. ἓν δέ codd. Cf. adn.

matos. Cf. adn. I 71, 2. — ἐξ ἀνάγκης, necessario. Cf. VI 44, 1. — οἵ τε τέρποντες cet. Hinc explicatur, cur non oporteat ἡδονῇ λόγων peccare. — βραχέα ἡσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται. Cf. Krueg. Gr. § 39, 11 adn. Attende hic et in proximis πάρισα καὶ ἀντίθετα. — τὸ παθεῖν εὖ] τὸ χρηματίσασθαι ὑπὸ τῶν Μιτυληναίων. Schol. — ἐπιτηδείους. Cf. adn. I 60, 2. — ὁμοίως. Si ὁμοίους traditum recte est, significat pares atque antea, sibi constantes (in odio). Non male tamen Thiersch. ὁμοίως coniecit, quo probato oritur dicendi genus simile his: μέγιστον δὲ καὶ οὐχ ἥκιστα VII 44, 6, πλεῖστος φόβος καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων VII 85, 4. Cf. IV 108, 5. V 60, 1. 86. VII 49, 2. — Cum prorsus in obscuro sit, qua re illi pares se gerant, et si odio sibi constantes intellegantur, ὁμοίους contrariam vim habeat atque paulo ante, ὁμοίως emendationem scriptoris verbis inferre nunc non dubitamus.

§ 4. ἕν τε ξυνελὼν λέγω. Alibi sine numerali. Cf. adn. I 70, 9. Pro δὲ scripsimus τε, quod Th., ubi res summatim comprehendit, τέ vel καί particulis uti solet. Cf. II 41, 1. VI 80, 3. Haas. Lucubr. p. 75. — πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ . . . ἄλλως δὲ γνόντες, ut IV 63, 2 πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ . . . ἀπιστήσαντες δέ. — ὑμᾶς δὲ . . . δικαιώσεσθε, vos vero ipsos vestro iudicio magis damnabitis. „Etenim δικαιοῦν ex notione aequum censendi accipit vim condemnandi et puniendi.“ Arn. Cf. Herod. I 100. III 29. Plat. Leg. 934 b. Δικαιώσετε (cf. V 26, 2) coniecit Elmsl. ad Eur. Med. 93, ad quod praeoptandum propensi sunt Dind. et Bloomf. Confer tamen Buttm. Gr. max. II 1 p. 86 (ed. 2) et de medio cum pronomine reflexivo iuncto I 33, 3. — εἰ . . . ἀπέστησαν, ὑμεῖς ἂν . . . ἄρχοιτε. Cf. Matth. Gr. § 508 e adn. 1. § 524 adn. 3. — οὐ χρεὼν et οὐ προσῆκον. Cf. adn. I 120, 3. Utrumque vim con-

*ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκός τοι καὶ
τούσδε ξυμφόρως δεῖ κολάζεσθαι, ἢ παύεσθαι τῆς
ἀρχῆς καὶ ἐκ τοῦ ἀκινδύνου ἀνδραγαθίζεσθαι.
τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώσατε ἀμύνασθαι, καὶ μὴ
ἀναλγητότεροι οἱ διαφεύγοντες τῶν ἐπιβουλευσάν-* 5
*των φανῆναι, ἐνθυμηθέντες ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς
ποιῆσαι κρατήσαντας ὑμῶν, ἄλλως τε καὶ προϋπάρ-
ξαντας ἀδικίας. μάλιστα δὲ οἱ μὴ ξὺν προφάσει* 6
*τινὰ κακῶς ποιοῦντες ἐπεξέρχονται καὶ διολλύ-
ναι, τὸν κίνδυνον ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου
ἐχθροῦ· ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τι παθὼν χαλε-*

§ 5. *οἱ διαφεύγοντες.* H. *οἱ διαφυγόντες.* Sed vid. adn. II 2, 4 et interpr. Xen. Anab. VI 1 (3), 4.

§ 6. *διόλλυνται* codd. Cf. adn.

ἀνάγκῃ. Cass. Cl. Ven. Vind. Mosqu. Ar. Chr. Dan. M. et corr. Aug. *δίκῃ.* „Si vulgatam lectionem et Vallae . . . interpretationem sequimur, sententia erit: qui ab alio, nulla necessitate ad vim vel iniuriam faciendam coacto [propr. praeter

cessivam habet. De *καί* alteri addito cf. Krueg. Gr. § 56, 13 adn. 2. — *ξυμφόρως*] *τοῦ συμφέροντος ἕνεκα.* Schol. Cf. adn. II 64, 2. — *ἐκ τοῦ ἀκινδύνου* (= *ἀκινδύνως*, cf. adn. I 51, 2) *ἀνδραγαθίζεσθαι.* Cf. *ἀπραγμοσύνῃ ἀνδραγαθίζεσθαι* II 63, 2.

§ 5. *τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ*] . . . *ᾗ ἂν ἐτιμωρήσαντο καὶ αὐτοὶ ὑμᾶς, περιγενόμενοι ὑμῶν.* Schol. — *ἀναλγητότεροι*, i. e. *ἀναισθητότεροι, ἧσσον ἀλγοῦντες ἐφ᾽ οἷς ἀδικεῖσθε.* — *οἱ διαφεύγοντες.* Cf. sd. — *ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι*, quae verisimile est ipsos facturos fuisse, propr. quae verisimile erat ipsos facturos esse. In verbis *εἰκὸς ἦν* imperfectum ad tempus defectionis respicit. De *ποιῆσαι* cf. adn. 10, 6.

§ 6 *διόλλυνται*, quod in codd. legitur, active disperdunt, funditus perditum eunt, interpretantur Bloomf. Arn. al., quae explanatio defensa est maxime a Doederl. Lect. Homer. spec. III p. 11 sq. Sed is refutatus est a Wex. Epist. crit. p. 10 et in ed. mai. ad VI 12. Hermannus *διόλλυνται* cum participio *ὑφορώμενοι* iungi iussit, ut hoc diceretur: dispereunt, si suspicantur, i. e. tolerare non possunt vivere suspicantes. Sed cum *διόλλυσθαι* nusquam vim non sustinendi habeat, ne haec quidem ratio probari potest. Quod nunc rescriptum est *διολλύναι* (penitus perdere) ita verbo *ἐπεξέρχονται* adiungitur, ut consilium insectandi (cf. V 89) indicet. Cf. IV 36, 1. 114, 2. 127, 2. V 56, 3. VI 8, 2. VIII 29, 2. adn. I 128, 3. Verte: insectantur, ut etiam penitus perdant. — *τὸν κίνδυνον . . . ἐχθροῦ*, suspicantes periculum a superstite inimico sibi impendens. Cf. Batrachom. 9 *μῦς γαλέης κίνδυνον ἀλύξας* et adn. 58, 5. Contra Class., qui *τὸν* in *αὐτὸν* mutavit, cf. Annal. phil. 1868 p. 109. — *μὴ ξὺν ἀνάγκῃ.*

7 πώτερος διαφυγὼν τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ. μὴ ἐπίλογοι.
οὖν προδόται γένησθε ὑμῶν αὐτῶν, γενόμενοι
δ' ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ τοῦ πάσχειν καὶ ὡς
πρὸ παντὸς ἂν ἐτιμήσασθε αὐτοὺς χειρώσασθαι,
νῦν ἀνταπόδοτε μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ παρ-
ὸν αὐτίκα μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δει-
8 νοῦ ἀμνημονοῦντες. κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους
τε καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς
καταστήσατε, ὃς ἂν ἀφιστῆται, θανάτῳ ζημιω-
σόμενον. τόδε γὰρ ἢν γνῶσιν, ἧσσον τῶν πολε-

necessitatem, i. e. cum eum non lacessierit], laesus est. Fortassis ita scripserit Thucydides. Sed tamen altera scriptura *ξὺν δίκῃ* non male respondet praecedenti sententiae; nam qui aliquem *μὴ ξὺν προφάσει* malo afficit, eum utique *μὴ ξὺν δίκῃ* laedit." Duk. Scripturam *ξὺν δίκῃ* tamen correctionis seu interpretationis speciem habere recentiores critici censent.

§ 7. *ἐγγύτατα τῇ.* In optimis libris male *ἐγγυτάτῃ.* „Quod ... librariis tribuendum videtur, qui neglexerunt geminare syllabam *τα* ... Cf. I 143, 5 *καὶ νῦν χρὴ ὅ τι ἐγγύτατα τούτου διανοηθέντας.*" Duk. Cf. etiam adn.

Cf. adn. IV 130, 6. — *τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ*, quam is, qui ex aequo inimicus fuit, i. e. qui pariter inimicum se praebuit, aeque alterum laesit (atque hic ipsum). Sic nunc Arn. quoque. Ceterum cf. ed. mai. et de formula *ἀπὸ τῆς ἴσης* adn. I 15, 2.

§ 7. *γενόμενοι ... πάσχειν*, sed cogitatione quam proxime accedentes ad mala, quae passuri eratis, sive haec mala cogitatione fingentes, animo concipientes vel praecipientes. Similiter *γενέσθαι λόγῳ ἐν χρόνῳ* Plat. Menex. 239 d, *τῇ διανοίᾳ* (vel *τὴν διάνοιαν*) *ἐν τῷ δικαστηρίῳ* Aeschin. III 153. — *καὶ ὡς* cet. Aut ante *ὡς* ex verbis *γενόμενοι τῇ γνώμῃ* participium cogitandi vim habens repetendum, aut copulatis per orationis mutationem verbis *γενόμενοι δὲ καὶ ὡς ἂν ἐποιήσασθε* coniunctio *ὡς* quia interpretanda. Participium enim cum enuntiatis temporalibus et causalibus interdum *καί* particula copulari videbimus ad IV 63, 4. — *πρὸ παντὸς ἂν ἐτιμήσασθε.* Cf. Matth. Gr. § 575 extr. — *μαλακισθέντες.* Cf. adn. 37, 1. — *πρὸς τὸ παρὸν αὐτίκα*, ob praesentem nunc ipsorum fortunam. Haereas in dicendi genere et ob collocationem verborum et ob verbositatem. Sed de illa cf. adn. I 137, 4. II 7, 2, al.; haec non maior certe est quam in formulis *ἐν τῷ τότε παρόντι* I 95, 7, *τῶν ἔπειτα μελλόντων* I 123, 1, similibus. *Τὸ παραυτίκα* tamen coniecit Schneider Saxo.

§ 8. *κολάσατε ... τούτους τε.* De collocatione verborum ex anacolutho orta cf. adn. I 16. II 37, 2. III 36, 2. — *ζημιωσόμενον.* Participium a locutione *σαφὲς παράδειγμα καταστήσατε* pendens iustam nobis defensionem habere videtur ex similibus exemplis 67, 6 *ποιήσατε ... παράδειγμα οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσον-*

μίων ἀμελήσαντες τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις.“

Κλέωνι Διόδοτος ἀντιλέγει.

41. Τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων εἶπε. μετὰ δ' αὐτὸν Διόδοτος ὁ Εὐκράτους, ὅσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντέλεγε μάλιστα μὴ ἀποκτεῖναι Μυτιληναίους, παρελθὼν καὶ τότε ἔλεγε τοιάδε.

Διοδότου δημηγορία ὑπὲρ τῶν Μυτιληναίων, ὃς ἐλέγχει μὲν τοὺς μεμφομένους τοὺς λόγους καὶ ἐκφοβοῦντας τοὺς ἀντιλέγοντας·

42. „Οὔτε τοὺς προθέντας τὴν διαγνώμην 1
αὖθις περὶ Μυτιληναίων αἰτιῶμαι, οὔτε τοὺς μεμφομένους μὴ πολλάκις περὶ τῶν μεγίστων βουλεύεσθαι ἐπαινῶ, νομίζω τε δύο τὰ ἐναντιώτατα εὐβουλίᾳ εἶναι, τάχος τε καὶ ὀργήν, ὧν τὸ μὲν
μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι, τὸ δὲ μετὰ ἀπαι- 2
δευσίας καὶ βραχύτητος γνώμης. τούς τε λόγους

Cap. **42.** § 1. *νομίζω τε* Cass. Aug. Cl. Ven. F. Pal. It. Vat. Reg. Gr. Laur. Mosqu. m. Vulgo et Bekk. *νομίζω δέ*. *Τέ* ad negationem refertur etiam I 67, 1. VII 63, 3. Atque etiam apud Latinos particulas copulativas cum alibi tum post negationes ad contraria coniungenda legi docet Hand. Tursell. II p. 494 sqq. Arnoldus quae vulgatae olim opposuit, nunc omisit.

τες, ἀλλ' ἔργων, 64, 1 *δῆλον ἐποιήσατε . . . οὐ μηδίσαντες*, Lycurg. 50 *φανερὸν πᾶσιν ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες*, ubi sententiae participiis enuntiatae eodem modo obiecti vice funguntur. Contra Class., qui *ὡς* ante *ὃς* inserit, cf. Annal. phil. 1858, p. 109. Fuerunt quibus placeret quod in Mus. Rhen. XVI p. 629 propositum est, ut *ὃς . . . ζημιωσόμενον* post *γνῶσιν* verbum transponerentur. Lenius *ζημιωσόμενοι* Meinek. in Herm. III p. 363 coniecit, sed eius futuri vim activam exemplis non comprobavit. De dativo *θανάτῳ* cf. II 65, 3, de flexione verbi § 3.

Cap. **41.** *Εὐκράτους*. Estne *ὁ στυππειοπώλης* Aristoph. Equ. 129, ubi cf. Schol., an frater Niciae? Cf. Roscher. de Vit. Thuc. p. 411. — *ἀντέλεγε . . . μὴ ἀποκτεῖναι*. Cf. Krueg. Gr. § 67, 12 adn. 2.

Cap. **42.** Cum Diodotea oratione conferri potest Caesariana apud Salust. Cat. 51. „*Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ μὲν Κλέων τὸ δίκαιον [μάλιστα] προβάλλεται, οὗτος δὲ ὁ Διόδοτος [μόνον] τὸ συμφέρον.*“ Schol.

§ 1. *οὔτε τοὺς προθέντας . . . αἰτιῶμαι*] *πρὸς τὸ „καὶ θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὖθις [περὶ Μυτιληναίων λέγειν*“ 38, 1]. Schol. — *τὴν διαγνώμην*, fere idem atque *γνώμας* 36, 5 (cf. I 139, 3) aliter ac I 87, 6. — *τοὺς μεμφομένους μὴ . . . βουλεύεσθαι*] *πρὸς τὸ „εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν καθεστήξει ὧν ἂν δόξῃ πέρι*“ [38, 3]. Schol. *Μή* om. unus Mosqu. Cf. de eo Matth. Gr. § 534 adn. 5. — *ἐναντιώτατα . . . ὀργήν*. Cf. Cort. ad Salust. Iug. 64. — *ὧν τὸ μὲν . . . τὸ δὲ . . . γνώμης*, quorum alterum (*τὸ τάχος*) cum dementia fieri solet, alterum (*ἡ ὀργή*) cum intemperantia et brevitate consilii.

§ 2. *τούς τε λόγους . . .*] *πρὸς τὸ „θεαταὶ μὲν τῶν λό-*

ὅστις διαμάχεται μὴ διδασκάλους τῶν πραγμάτων γίγνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἐστιν, ἢ ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφέρει· ἀξύνετος μέν, εἰ ἄλλῳ τινὶ ἡγεῖται περὶ τοῦ μέλλοντος δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμφανοῦς φράσαι, διαφέρει δ' αὐτῷ, εἰ βουλόμενός τι αἰσχρὸν πεῖσαι εὖ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἂν ἡγεῖται περὶ τοῦ μὴ καλοῦ δύνασθαι, εὖ δὲ διαβαλὼν ἐκπλῆξαι ἂν τούς τε ἀντεροῦντας καὶ τοὺς ἀκουσομένους.
3 χαλεπώτατοι δὲ καὶ οἱ ἐπὶ χρήμασι προκατηγοροῦντες ἐπίδειξίν τινα. εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίαν κατῃτιῶντο, ὁ μὴ πείσας ἀξυνετώτερος ἂν δόξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος ἀπεχώρει· ἀδικίας δ' ἐπιφε-

§ 3. προκατηγοροῦντες Laur. Gr. E. F., reliqui προσκατ. Cf. adn.

γων γίγνεσθαι" καὶ τὰ ἑξῆς [38, 4 sqq.]. Schol. — *διαμάχεται.* — Cf. adn. 40, 2. — *ἢ ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφέρει,* aut privatim aliquid ipsius interest. Cf. τὰ διαφέροντα II 43, 5. VI 92, 5. — *εὖ μὲν εἰπεῖν . . . εὖ δὲ διαβαλών.* In his, quae inter se respondere patet, εὖ cum eadem ambiguitate dictum est, quae in Latino probe inest. — *οὐκ ἂν ἡγεῖται.* Ἄν cum infinitivo cohaerere perspicuum est. Cf. adn. I 22, 1. Cum eodem autem iungendum est οὐκ, ita ut οὐ δύνασθαι valeat ἀδυνατεῖν.

§ 3. *χαλεπώτατοι δὲ . . . ἐπίδειξίν τινα.* „Tanguntur Cleonis criminationes 38, 3 κέρδει ἐπαιρόμενος τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας παράγειν πειράσεται [cf. 40, 3]. Gravissimi autem demum (calumniatores) ei sunt, qui eloquentiae quandam lucri causa ostentationem antea (antequam adversarius dixit; nam id fecit Cleo) criminantur. Qui προσκατηγοροῦντες scribentes hanc accusationem praeter inutilitatem dicendi fieri volunt, partem tantum eorum quae antea dicta sunt respiciunt. Fieri autem non potest, quin ad proxima quoque verba (εὖ δὲ διαβαλὼν . . . ἀκουσομένους) illud προσ- referatur. Atqui non praeter calumniam ea criminatio fit, sed ipsa est gravissima calumnia. De καί particulae vi cf. Herod. I 71 ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς γνώμης καὶ τὸ κάρτα οὔνομα ἐν Λυδοῖσι ἔχων. Haud iustam suspicionis causam praebet quod accus. ἐπίδειξίν τινα sine genet. personae cum προκατηγοροῦντες iungitur. Idem dicendi genus in passivo habes apud Andoc. I 8. 24. Cf. I 95, 3. 5. Inutilis igitur est coniectura ἐπιδείξειν. Verba ἐπὶ χρήμασι ponderis sui causa statim post articulum οἱ posita sunt. — *ἀξυνετώτερος . . . ἢ ἀδικώτερος,* imperitus potius quam iniustus. Non semper igitur ea est vis talium, quam commemorat Matth. Gr. § 456. — *ἀπεχώρει*] τοῦ δικαστηρίου δηλονότι. Schol. Est Lat. discedere. — *ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης.* Ἀδικία est τὸ ἐπὶ χρήμασι λέγειν, ἐπιφέρειν autem, ut in notissimo dicendi genere αἰτίαν ἐπιφέρειν τινί, est attribuere, obicere. —

ρομένης πείσας τε ὕποπτος γίγνεται καὶ μὴ τυ-
χὼν μετὰ ἀξυνεσίας καὶ ἄδικος. ἥ τε πόλις οὐκ 4
ὠφελεῖται ἐν τῷ τοιῷδε· φόβῳ γὰρ ἀποστερεῖται
τῶν ξυμβούλων. καὶ πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο ἀδυνά-
τους λέγειν ἔχουσα τοὺς τοιούτους τῶν πολιτῶν·
ἐλάχιστα γὰρ ἂν πεισθεῖεν ἁμαρτάνειν. χρὴ δὲ 5
τὸν μὲν ἀγαθὸν πολίτην μὴ ἐκφοβοῦντα τοὺς
ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου φαίνεσθαι ἄμει-
νον λέγοντα, τὴν δὲ σώφρονα πόλιν τῷ τε πλεῖ-
στα εὖ βουλεύοντι μὴ προστιθέναι τιμήν, ἀλλὰ
μηδ' ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης, καὶ τὸν μὴ τυ-
χόντα γνώμης οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδ'
ἀτιμάζειν. οὕτω γὰρ ὅ τε κατορθῶν ἥκιστα ἂν
ἐπὶ τῷ ἔτι μειζόνων ἀξιοῦσθαι παρὰ γνώμην 6

§ 4. *πεισθείησαν* codd. Optativorum in *ην* dualem et pluralem a veteribus Atticis ubique contractum esse et Heraclides apud Eust. ad Hom. Od. XXI 195 docet et poetarum scaenicorum usus ostendit. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 18.

§ 6. *ἐπὶ τῷ*. Cass. Aug. Ven. Pal. It. Vat. Reg. Mosqu. M

μὴ τυχών. Cf. adn. 39, 8. — *ἄδικος*. Intelleg. *γίγνεται* (*τοῖς ἀνθρώποις*, hominum iudicio) *δοκεῖ*.

§ 4. *τοὺς τοιούτους τῶν πολιτῶν*. Quales sunt *οἱ ἐπὶ χρήμασι προκατηγοροῦντες ἐπίδειξίν τινα*. — *πεισθεῖεν*. Refertur ad collectivum *ἡ πόλις*. Cf. 72, 3. VIII 72, 2.

§ 5. *χρὴ δὲ . . .*] *τὸ ἑξῆς, χρὴ φαίνεσθαι μὴ ἐκφοβοῦντα, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου ἄμεινον λέγοντα*. Schol. At ex collocatione verbi *φαίνεσθαι* consecutionem verborum hanc potius esse ab Arn. probatam: *φαίνεσθαι ἄμεινον λέγοντα, μὴ ἐκφοβοῦντα . . ., ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου*, videtur apparere. „*Ἀπὸ τοῦ ἴσου* potest esse aequo iure, aequa condicione; nam qui alium contra se dicentem corruptelae insimulat, non patitur eum aequo iure esse secum, sed condicionem illius deteriorem facit." Duk. De *φαίνεσθαι*, comparere, se praestare cf. adn. 13, 2. — *μὴ προστιθέναι τιμήν*, non quidem addere novum honorem. — *ἀλλὰ μηδ' . . . ὑπαρχούσης*. Ad superiora *πείσας τε ὕποπτος γίγνεται* respici docet Arn. Particulas *ἀλλὰ μηδέ* etiam Latini hic et paulo post eisdem sed ne . . . quidem exprimunt, Germani hic aber auch nicht, postea sondern nicht einmal dicunt. — *τὸν μὴ τυχόντα γνώμης*. Haec cohaerent. „Cf. II 35, 3 *τῆς ἑκάστου δόξης τυχεῖν*." Arn. Dio Cass. LII 33. 7 *τοὺς μὲν τυχόντας τῆς γνώμης καὶ ἐπαίνει καὶ τίμα· τοὺς δ' ἁμαρτόντας μήτ' ἀτιμάσῃς ποτὲ μήτ' αἰτιάσῃ*. Ubi *οἱ τυχόντες τῆς γνώμης* sunt eidem, de quibus antea haec dixit: *ἂν ἀρεσθῇς τοῖς λεχθεῖσιν ὑπ' αὐτῶν*. De *γνώμης* articulo carente cf. I 33, 3. IV 28, 5. — *οὐχ ὅπως*. Cf. adn. I 35, 4.

τι καὶ πρὸς χάριν λέγοι, ὅ τε μὴ ἐπιτυχὼν ὀρέγοιτο τῷ αὐτῷ, χαριζόμενός τι καὶ αὐτός, προσάγεσθαι τὸ πλῆθος.

1 43. Ὧν ἡμεῖς τἀναντία δρῶμεν, καὶ προσέτι,
ἤν τις καὶ ὑποπτεύηται κέρδους μὲν ἕνεκα τὰ
βέλτιστα δὲ ὅμως λέγειν, φθονήσαντες τῆς οὐ
βεβαίου δοκήσεως τῶν κερδῶν τὴν φανερὰν ὠφε-
2 λίαν τῆς πόλεως ἀφαιρούμεθα. καθέστηκε δὲ
τἀγαθὰ ἀπὸ τοῦ εὐθέος λεγόμενα μηδὲν ἀνυπ-
οπτότερα εἶναι τῶν κακῶν, ὥστε δεῖν ὁμοίως
τόν τε τὰ δεινότατα βουλόμενον πεῖσαι ἀπάτῃ
προσάγεσθαι τὸ πλῆθος καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέγοντα

ἐλέγχει δὲ καὶ Ἀθηναίους ὑπόπτως ἐς τοὺς ῥήτορας ἔχοντας.

ἐπὶ τό. Et *ἐπί* consilium significans non solum, ubi de rebus arcessendis agatur (ut I 116. IV 13), aut ubi loci et consilii notio (ut in formula *ἐπὶ θήραν*) una cogitetur, cum accusativo coniungi posse ex dicendi generibus *ἐφ᾽ ὅπερ* I 59 et *ἐπὶ τοῦτο* V 87 sane intellegitur. Cf. sd. IV 3. Infinitivi tamen in accusativo ita positi apud Thucydidem exempla nulla reperiuntur, dativi plurima. Vid. I 34. 38. 74. 121, al.

Cap. 43. § 2. *βουλόμενον*. In optimis libris *βουλευόμενον*.

§ 6. *ὅ τε μὴ ἐπιτυχὼν ... τὸ πλῆθος*, et qui exciderit consilio (sive cui non successerit), minime eadem re, (id est) et ipse aliquid gratificans, multitudinem sibi conciliare cupiat. *Ἥκιστ᾽ ἂν* ex superiore membro mente repetenda et verba *χαριζόμενος ... αὐτός* explicatio, qualem *ἐπεξήγησιν* vocant, pronominis *τῷ αὐτῷ* videntur esse. Per se autem intellegitur hanc gratificationem praeter animi sententiam fieri; nam idem prorsus est praeter animi sententiam et in aliorum gratiam loqui, sed sub duplici tamquam aspectu positum. Cf. adn. 37, 2 init. At solo *ἂν* repetito Meyer „de nonnullis locis apud. Thuc." p. 11 sic interpretatur: et qui non assecutus est, eadem de causa, gratus ex parte aliqua et ipse, studuerit multitudinem sibi conciliare. *Τῷ αὐτῷ* igitur ei videtur esse *διὰ τὸ τὴν πόλιν τὸν μὴ τυχόντα γνώμης οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδ᾽ ἀτιμάζειν*. Ex hac tamen explicatione alterum membrum priori minus respondet.

Cap. 43. § 1. *ὧν ... τἀναντία*. Cf. Matth. Gr. § 366 adn. 2. Krueg. Gr. § 48, 13 adn. 4. — *κέρδους μὲν ... δὲ ὅμως*. Germani membra potius inverterent *τὰ βέλτιστα μέν, κέρδους δὲ ὅμως ἕνεκα*. — *φθονήσαντες ... κερδῶν*. Sententia haec est: invidentes ei lucra, quae eum sibi parasse suspicamur, quamquam parum certa est haec suspicio. De feminino *βέβαιος* cf. adn. I 32, 1.

§ 2. *καθέστηκε*, usu venit, cum infin. ut I 76, 2. IV 97, 3. — *ἀπὸ τοῦ εὐθέος λεγόμενα*. „Cum recta dicuntur, id est sine ullo verborum circuitu." Steph. Cf. adn. I 34, 3 et de neutro *εὐθέος* Herm. ad Vig. § 40 b. Contraria ponuntur paulo post *ἀπάτῃ* et *ψευσάμενον*.

ψευσάμενον πιστὸν γενέσθαι. μόνην τε πόλιν διὰ 3
τὰς περινοίας εὖ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς μὴ
ἐξαπατήσαντα ἀδύνατον· ὁ γὰρ διδοὺς φανερῶς
τι ἀγαθὸν ἀνθυποπτεύεται ἀφανῶς πῃ πλέον ἕξειν.
χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦν 4
τι ἡμᾶς περαιτέρω προνοοῦντας λέγειν ὑμῶν τῶν
δι' ὀλίγου σκοπούντων, ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον
τὴν παραίνεσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύθυνον τὴν ὑμε-
τέραν ἀκρόασιν. εἰ γὰρ ὅ τε πείσας καὶ ὁ ἐπισπό- 5
μενος ὁμοίως ἐβλάπτοντο, σωφρονέστερον ἂν ἐκρί-

§ 3. πόλιν. Cf. adn.
§ 4. ἀξιοῦν τι coniectura est Kruegeri et Haasii. Vulgo et Bekk. ἀξιοῦντι. Cf. adn.

§ 3. μόνην τε πόλιν. De articulo τήν, qui in uno Mosqu. post τε legitur, apud πόλεως nomen omisso vid. adn. I 10, 2. Accus. μόνην praedicativum accipias: urbs sola est, quam etc. Privatis enim hominibus usu non venit, ut quominus sine fraude iuventur nimia ipsorum sagacitate impediant. — διὰ τὰς περινοίας] τὰς περιεργίας. Schol. „Significat nimiam animi sollertiam non solum omnia, quae vere in re aliqua videri possunt, videntem, sed etiam amplius quiddam cogitantem.“ Arn. — ἐκ τοῦ προφανοῦς, ut ἀπὸ τ. πρ. I 35, 4. Cf. adn. I 51, 2. — ἀφανῶς πῃ. Cf. ἄλλως πως VI 2, 4, εὐσχημόνως πως Xen. Cyr. I 3, 9. — πλέον ἕξειν. Cf. adn. I 37, 4.

§ 4. πρὸς τὰ μέγιστα, quod attinet ad res maximas, cum summa commoda aguntur. — καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦν τι. — Vulgo ἀξιοῦντι. Interpretantur autem vulgatam in illa tali existimatione vestra (de rhetoribus, maligna et invidiosa). „Vitiosum esse ἀξιοῦντι, ne de ipsa iam eius vocis significatione dicam, poterat duobus modis intellegi; primum quod τὰ τοιάνδε ἀξιοῦν non potest dici (nullum enim participiorum, quae neutro genere pro substantivis poni aiunt, exemplum tale est, ut participio additum sit nomen aliquod vel adiectivum vel adiectivi speciem habens), deinde quod ἐν τῷ τοιῷδε [cf. adn. II 36, 1] sic per se intellectum legitur frequentissime (ut c. 42 itemque II 86. V 88 et τῷ τοιούτῳ III 81. IV 56, al.)“ Haas. Lucubr. Thuc. p. 37 sqq. Πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τῷ τοιῷδε, de summis commodis atque in tali rerum condicione. Cf. II 36, 1. IV 56, 1. V 88. Falso Haas. docet καί sonare etiam, adeo. — ἀξιοῦν τι ἡμᾶς . . . σκοπούντων, (oportet) velle nos paulo longius prospicientes dicere quam vos, qui per breve tempus res consideratis (post brevissimam considerationem causae fertis suffragia). De verbis δι' ὀλίγου cf. adn. I 77, 6, de neutro τι comparativo anteposito Matth. Gr. § 487, 4. — ὑπεύθυνον τὴν παραίνεσιν ἔχοντας. Poterant enim eis intendi γραφαὶ παρανόμων. — ἀνεύθυνον pro ἀνυπεύθυνον ut apud Herod. III 80.

νετε· νῦν δὲ πρὸς ὀργὴν ἥντιν' ἂν τύχητε ἔστιν ὅτε σφαλέντες τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιοῦτε καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, εἰ πολλαὶ οὖσαι ξυνεξήμαρτον.

1 44. Ἐγὼ δὲ παρῆλθον οὔτε ἀντερῶν περὶ
Μυτιληναίων οὔτε κατηγορήσων. οὐ γὰρ περὶ
τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν ὁ ἀγών, εἰ σωφρονοῦμεν,
2 ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. ἤν τε γὰρ
ἀποφήνω πάνυ ἀδικοῦντας αὐτούς, οὐ διὰ τοῦτο
καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφέρον, ἤν τε
καὶ ἔχοντάς τι ξυγγνώμης, ἐᾶν, εἰ τῇ πόλει μὴ
3 ἀγαθὸν φαίνοιτο. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος

ἔπειτα λέγει ὅτι οὐ περὶ τῆς Μυτιληναίων ἀδικίας, ἀλλὰ περὶ τοῦ Ἀθηναίων ξυμφέροντος νυν σκεπτέον·

§ 5. ἥντινα codd. praeter Vat. ἥν τινα, quo probato iungenda ἥν τινα τύχητε σφαλέντες. At non τινά, sed τι dicendum videtur fuisse, ut I 140 ἢν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα. Cf. VIII 24. 32. 92. Pluralis verbis τὰ πλείω σφαλῆναι I 69 et similibus in Bloomf. ed. 2 adscriptis non satis defenditur. Ἥν τινος coniecit Dissen, ut τοῦδε σφάλλεσθαι legitur V 110, ἁπάντων VIII 76, al. Τινά om. Cl. et Gr. Cf. adn.

Cap. 44. § 2. ἤν τε καί. Mosqu. Ar. Chr. Dan. εἴτε καί, ex manifesta correctione. Pro nominativo ἔχοντες Cl. ἔχοντας, quod reponendum esse viderunt Lindav. Burges. al. Pro ἐᾶν Cl. ἢν sup. ras., reliqui εἶεν. Vulgatam tuetur Thom. Mag. p. 131, 9. Cf. adn. Paulo post Cass. B. Ar. Chr. Dan. ἐν τῇ πόλει, quam scripturam frustra defendit Bernh. Synt. p. 213.

§ 5. πρὸς ὀργὴν ἥντιν' ἂν τύχητε, ad quemlibet animi motum. De sollemni hac locutione cf. VIII 48, 5. Demosth. IX 54. XXIII 72. Ex constanti eius usu ἥντιν' ἂν pro ἥντινα nunc scripsimus Ceteroqui de integritate verborum non licet dubitare. Πρὸς ὀργήν dictum esse pro ὀργῇ, ut VIII 27, 6 et πρὸς φόβον frequenter apud optimos scriptores, docet Bloomf. Cf. adn. II 65, 8. — εἰ . . . ξυνεξήμαρτον. Cf. adn. 9, 2.

Cap. 44. § 1. οὔτε κατηγορήσων. Suppl. αὐτῶν.

§ 2. ξυμφέρον. Cf. adn. 59, 2. — ἤν τε καὶ . . . ἐᾶν. Corruptum est εἶεν, quia ἢν cum optativo coniungi hic non potest. „Tractatus est hic locus a multis, a me ipso ad Vig. p. 822. Neque, opinor, debebam ab sententia ibi proposita recedere. Nihil est enim, quod accommodatius illi loco sit, quam εἶεν pro apodosi esse, ut ad ἔχοντες ex praecedentibus intellegatur ἀδικῶσιν." Herm. de part. ἄν p. 149. Cur haec ratio parum probaretur, explicatum est in ed. mai. Quali arte Klotzius ad Devar. p. 460, ut vulgatam defendat, hoc quoque loco orationem obliquam vel cogitationem ac iudicium alterius cognoscendum esse efficere studeat, legas apud ipsum. Nos putamus ἔχοντας legendum (cf. sd.), et εἶεν depravatum esse. Pro hoc recepimus quod coniecerunt Lindav. et Burges. ad Proleg. p. 121; ζῆν homo doctus in Ephemer. Hal. 1820 m. Iul., ἐλεεῖν Fittbogen. Ad ἐᾶν, de cuius sen-

ἡμᾶς μᾶλλον βουλεύεσθαι ἢ τοῦ παρόντος. καὶ τοῦτο, ὃ μάλιστα Κλέων ἰσχυρίζεται, ἐς τὸ λοιπὸν ξυμφέρον ἔσεσθαι πρὸς τὸ ἧσσον ἀφίστασθαι θάνατον ζημίαν προθεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυριζόμενος τἀναντία γιγνώσκω. καὶ οὐκ ἀξιῶ ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκείνου λόγου τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι. δικαιότερος γὰρ ὢν αὐτοῦ ὁ λόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμετέραν ὀργὴν ἐς Μυτιληναίους τάχ' ἂν ἐπισπάσαιτο· ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτούς, ὥστε τῶν δικαίων δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως χρησίμως ἕξουσιν.

§ 3. προθεῖσι. Ven. C. Gr. E. Laur. Lugd. Mosqu. Ar. προσθεῖσι. „Infra c. 82 [§ 8] τιμωρίας προτιθέντες. At supra c. 39 [§ 7] εἰ τὰς αὐτὰς ζημίας προσθήσετε.“ Duk. Cf. 45, 3 et adn. 39, 7. Sed de poena in terrorem ostentanda sermo est. Cf. adn.

tentia cf. VIII 63, 4. Plat. Eythyphr. 4 b, subaudias κελεύσω, ἔχοντας a subaudiendo ἀποφήνω pendet. Cf. 67, 4. VIII 48, 5. Contra Class. εἶεν perperam tuentem cf. Annal. phil. 1868 p. 116.

§ 3. ἢ τοῦ παρόντος. De praepositione non iterata cf. adn. VII 47, 4. — τοῦτο ὅ, quod ad id attinet quod. Similiter simplex ὅ in Xen. Anab. V 5, 20. VI 1, 29. Cf. Herod. III 81. Xen. Anab. V 5, 22. Hist. Gr. II 3, 45. — ἰσχυρίζεται, affirmat, asseverat. Cf. VII 49, 1. — ξυμφέρον ἔσεσθαι. Est appositio seu epexegesis relativi ὅ. Cf. Matth. Gr. § 478. — θάνατον ζημίαν. Cf. adn. II 24, 1. — προθεῖσι. Cf. adn. 40, 1. 45, 1. De participio cf. I 118, 3. Matth. Gr. § 555 adn. 2.

§ 4. τῷ εὐπρεπεῖ (i. e. διὰ τὸ εὐπρεπὲς) τοῦ... λόγου. Cf. adn. 38, 2. — δικαιότερος γὰρ ὢν αὐτοῦ ὁ λόγος, iustior enim cum sit eius oratio. — πρὸς τὴν... ὀργήν, secundum iram vestram i. e. iustior illius oratio est, si ex ira vestra eam metimini. Cf. I 10, 5. De articulo ante verba ἐς Μυτιλ. non iterato cf. Krueg. Gr. § 50, 9 adn. 9. — ἐπισπάσαιτο, ad se attrahat, alliciat (vos). — δικαζόμεθα. Cf. adn. I 77, 2. — ὥστε τῶν δικαίων δεῖν. Sententia haec est: ut de iure nobis sit quaerendum. Pluralem scholiasta singulari explicat, sed videtur „haec esse rarior notio voc. τὸ δίκαιον, quae invenitur III 54, 1 in vv. παρεχόμενοι ἃ ἔχομεν δίκαια, ubi Steph. Thes. explanat quae afferuntur ad tuendum ius nostrum.“ Bloomf. Cf. Demosth. XVIII 7 et Casaub. ad Theophr. Char. c. 7. Sic iusta Ter. Phorm. II 1, 50 et δικαιώματα I 41, 1. — χρησίμως] ἡμῖν δηλονότι. Schol.

1 45. Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι πολλῶν θανάτου ζημία
πρόκειται καὶ οὐκ ἴσων τῷδε, ἀλλ' ἐλασσόνων
ἁμαρτημάτων· ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι
κινδυνεύουσι, καὶ οὐδείς πω καταγνοὺς ἑαυτοῦ μὴ
περιέσεσθαι τῷ ἐπιβουλεύματι ἦλθεν ἐς τὸ δει-
2 νόν. πόλις τε ἀφισταμένη τίς πω ἥσσω τῇ δοκή-
σει ἔχουσα τὴν παρασκευήν, ἢ οἰκείαν ἢ ἄλλων
3 ξυμμαχίᾳ, τούτῳ ἐπεχείρησε; πεφύκασί τε ἅπαν-
τες καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἁμαρτάνειν, καὶ οὐκ
ἔστι νόμος ὅστις ἀπείρξει τούτου, ἐπεὶ διεξελη-
λύθασί γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι
προστιθέντες, εἴ πως ἧσσον ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν
κακούργων· καὶ εἰκὸς τὸ πάλαι τῶν μεγίστων
ἀδικημάτων μαλακωτέρας κεῖσθαι αὐτάς, παραβαι-
νομένων δὲ τῷ χρόνῳ ἐς τὸν θάνατον αἱ πολ-

καὶ διδάσκει ὅτι τὸ θάνατον ζημίαν προθεῖναι οὐδὲν ὠφελεῖ πρὸς τὸ ἀποτρέπειν τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἁμαρτημάτων·

Cap. **45.** § 1. Toto hoc loco hodie utare, cum agitur de poena capitis abroganda. — **θανάτου ζημία** ut 46, 1. Isocr. VIII 50. — **πρόκειται** optime respondet superiori **προθεῖσι** 44, 3. — **καὶ οὐκ ... ἁμαρτημάτων,** etiam eorum, quae huic non aequalia, sed minora sint delicta. De **οὐκ ἴσων, ἀλλ' ἐλασσόνων** cf. II 45, 1. — **καταγνοὺς ἑαυτοῦ,** iudicans de se contemptim. Cf. VII 51, 1. Xen. Cyr. VI 1, 36 et adn. 16 1.

§ 2. **τίς πω.** Cf. Buttm. Gr. § 149, 21. — **ἥσσω ... παρασκευήν,** (iusto) minorem se existimans habere apparatum, Port. Cf. adn. II3 5, 2. — **τὴν παρασκευήν, ἢ οἰκείαν.** Articulus nisi delendus est, quod ideo non placet, quia bene eo significatur is apparatus, quem urbs habebat, ideo videtur non esse iteratus, quia verba plena essent **ἢ οἰκείαν τινά,** i. e. **εἴτε οἰκεία τίς ἐστιν, ἣν ἔχει.** Quare comma interposuimus. In altero inciso pro adiectivo **ἢ ξυμμαχικὴν** leguntur haec substituta: **ἢ ἄλλων ξυμμαχίᾳ** (**ἔχουσα παρασκευήν**). — **τούτῳ,** i. e. **τῷ ἀφίστασθαι.**

§ 3. **πεφύκασι ... ἁμαρτάνειν.** Cf. Soph. Ant. 1023 **ἀνθρώποισι γὰρ Τοῖς πᾶσι κοινόν ἐστι τοὐξαμαρτάνειν.** De **τέ** particula cf. adn. 40, 4. — **διεξεληλύθασι ... προστιθέντες,** per omnia poenarum genera iverunt eas iniungentes. Cf. adn. 39, 7. — **εἴ πως.** Cf. Matth. Gr. § 526. — **κεῖσθαι.** Sic iterum 47, 3. Passivum est verbi **τιθέναι.** Cf. 70, 4 et VIII 67, 2. — **παραβαινομένων.** Gl. Lugd. **τῶν ζημιῶν.** Non aliter positus est genetivus quam V 4, 4 **τῶν ... ἐκπεσόντων οἱ πολλοί.** Vertas igitur: cum vero neglegerentur, temporis progressu ad mortem plurimae earum processerunt. Verbum **παραβαίνειν** non solum migrandi, violandi, sed etiam neglegendi, nihil curandi vim habet. Cf. Aeschin. III 204 **οὐ τοὺς νόμους μόνον παραβέβηκεν, ἀλλὰ καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἀναρρήσεως καὶ τὸν τόπον.** Similiter Demosth. XXIV 32. — **ἐς τὸν**

λαὶ ἀνήκουσι· καὶ τοῦτο ὅμως παραβαίνεται
τοίνυν δεινότερόν τι τούτου δέος εὑρετέον ι
ἢ τόδε γε οὐδὲν ἐπίσχει, ἀλλ' ἡ μὲν πενία ά
κῃ τὴν τόλμαν παρέχουσα, ἡ δ' ἐξουσία ὕβρει
πλεονεξίαν καὶ φρονήματι, αἱ δ' ἄλλαι ξυντι
ὀργήν [τῶν ἀνθρώπων], ὡς ἑκάστη τις κατέ;
ὑπ' ἀνηκέστου τινὸς κρείσσονος, ἐξάγουσιν ἐς ·
κινδύνους. ἥ τε ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως ἐπὶ παντι
μὲν ἡγούμενος, ἡ δ' ἐφεπομένη, καὶ ὁ μὲν
ἐπιβολὴν ἐκφροντίζων, ἡ δὲ τὴν εὐπορίαν τῆς
χης ὑποτιθεῖσα, πλεῖστα βλάπτουσι, καὶ

Cap. 45. § 4. τόδε γε. In optimis libris male τό γε, non ita ut τὸ δέ (de quo cf. adn. I 37, 2) ponitur.
ὀργῇ codd. Cf. adn.
§ 5. ἐπιβουλήν Vind. M. C. Cf. adn.

θάνατον ... ἀνήκουσι. De re cf. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 120. — τοῦτο, i. e. τὸ ἐς τὸν θάνατον τὰς πολλὰς ἀνήκειν. Cum hoc quoque loco παραβαίνειν neglegendi vim habeat, non opus est Kruegeri coniectura κἂν τούτῳ.

§ 4. ἀλλ' ἡ μὲν πενία ... κινδύνους. Hoc dicit, vitae humanae condiciones (ξυντυχίαι, πενία, ἐξουσία) necessitatibus quibusdam (ὑπ' ἀνηκέστου τινὸς κρείσσονος, ἀνάγκῃ, ὕβρει καὶ φρονήματι) contineri, quae hominum libidines (ὀργήν, τόλμαν, πλεονεξίαν) excitent. Hunc verborum conexum qui examinaverit, haud facile negabit, ὀργήν pro ὀργῇ rescribendum esse, quod decepti similitudine eorum quae praecesserant (ξυντυχίαι ὀργῇ ut πενία ἀνάγκῃ, ἐξουσία ὕβρει) librarii intulerunt. Quod sequitur τῶν ἀνθρώπων maxime languidum ex interpretamento huc videtur irrepsisse. Ad ξυντυχίαι potest adscriptum esse. — ἀνάγκῃ, rerum inopia. Cf. VI 68, 4. — ἐξουσία, opulentia. Cf. I 38, 6. 123, 1. — ὕβρει καὶ φρονήματι,

luxuria atque insol
— ὀργήν ... κρείσσο
libidinem afferentes
comparatam) prout qua
(vitae condicio) insu
bili quadam vi supe
tenetur. Cf. II 37, 1
τὴν ἀξίωσιν ὡς ἕκαστ
τῳ εὐδοκιμεῖ. De ἑκάστ
cf. IV 4, 2. 63, 1. — ἐξά
σιν, impellunt, incitan
IV 89, 5. Obiecto caret
πλεῖστα βλάπτουσι.

§ 5. ὁ ἔρως, cupi
desiderium. Cf. Brunc
Soph. OR. 601. — ἐπὶ
τί, in quavis re. — τὴν
βολὴν ἐκφροντίζων,
silium (seu rei aggredie
rationem) excogitans.
ἐκφροντίζειν eadem vi
Aristoph. Nub. 695. 698; ἐπ
apud Polyb. et Diod. et
saepe sic legitur et similite
βάλλεσθαι suscipere,
ri valet apud Plat. Tim.
Soph. 264 b. Class. ἐπιβ
scripsit conferens I 93, 6.
ibi ἐπιβουλαί hostilia
consilia, quae notio hic
apta est. — ὑποτιθεῖσα
adn. 138, 2. — καὶ

6 ἀφανῆ κρείσσω ἐστὶ τῶν δρωμένων δεινῶν. καὶ ἡ τύχη ἐπ' αὐτοῖς οὐδὲν ἔλασσον ξυμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν· ἀδοκήτως γὰρ ἔστιν ὅτε παρισταμένη καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων κινδυνεύειν τινὰ προάγει, καὶ οὐχ ἧσσον τὰς πόλεις, ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων, ἐλευθερίας ἢ ἄλλων ἀρχῆς, καὶ μετὰ πάντων ἕκαστος ἀλογίστως ἐπὶ πλέον τι
7 αὐτὸν ἐδόξασεν. ἁπλῶς τε ἀδύνατον καὶ πολλῆς εὐηθείας, ὅστις οἴεται, τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ὁρμωμένης προθύμως τι πρᾶξαι, ἀποτροπήν τινα ἔχειν ἢ νόμων ἰσχύι ἢ ἄλλῳ τῳ δεινῷ.

1 46. Οὔκουν χρὴ οὔτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ ὡς ἐχεγγύῳ πιστεύσαντας χεῖρον βουλεύσασθαι, οὔτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι τοῖς ἀποστᾶσιν ὡς οὐκ καὶ τὸ μὲν χαλεπῶς τιμωρεῖσθαι τοὺς ἀπο-

§ 6. *αὐτῶν* Cass. Aug. Cl. Ven. F. Pal. It. Vat. Reg. Gr. M. D. E. Vind. Mosqu. Ar. Chr. et, ut videtur, Schol. Vulgo et Bekk. *αὐτόν*. Cf. adn.

ἀφανῆ, et quamvis sub aspectum minime cadant. Haec quoque ad nomina *ἡ ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως* spectant.

§ 6. **ἐπ' αὐτοῖς**, praeter ea (spem et cupidinem). — **ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων**. Dukas explanat *ἀπὸ ἐλάσσονος δυνάμεως*, ut neutrum sit. Cf. Matth. Gr. § 574 p. 1334. — **προάγει**] *παρακινεῖ*. Schol. Cf. 59, 2. — **ὅσῳ**. Cf. adn. 11, 1. — **περὶ τῶν μεγίστων**. *Προάγονται* (*κινδυνεύειν*) subaudit Dukas, *κινδυνεύουσι* rectius Duker ad VI 89. Cf. etiam adn. IV 63, 2. — **μετὰ πάντων**] *μετὰ τοῦ κοινοῦ*. Schol. — **ἐπὶ πλέον ... ἐδόξασεν**. Cum omnibus coniunctus de se quisque praeter rationem in maius existimat. Duabus igitur de causis civitates facilius quam singuli fortunae se committunt, primum quod illis de rebus summi momenti certamen est, deinde quod consociatis omnium viribus se quisque validiorem esse putat eaque de causa ad pericula communiter subeunda propensior est. Contra Class., qui *αὐτῶν* recepit, cf. Annal. phil. 1868 p. 110. *Τι* ad verba *ἐπὶ πλέον* ita additum est, ut alibi ad *μᾶλλον*. Cf. I 49, 3. Aoristus est consuetudinis. Cf. Krueg. Gr. § 53, 10 adn. 2.

§ 7. **ἁπλῶς**. Cf. adn. 38, 7. 40, 4. — **ἀδύνατον τὸ** *ἀποτροπήν τινα ἔχειν*. — **πολλῆς εὐηθείας** scil. *ἐστίν*. Cf. I 142, 9. — **ὅστις οἴεται**, si quis opinatur. Cf. II 44, 1. VI 14. VII 68, 1. — **ἀποτροπήν τινα ἔχειν**, se habere rationem aliquam, qua avertat vel deterreat (naturam a cupide agendo).

Cap. 46. § 1. **ἐχεγγύῳ**, locuplete fideiussore. — **οὔτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι ... ὡς οὐκ ἔσται μεταγνῶναι**, i. e. *οὔτε ἀνέλπιστον ποιῆσαι τὸ μεταγνῶναι*, neque spem tollere, fore, ut cet. De negatione *οὐ* cf. Matth. Gr. § 534 adn. 5, 2 et

στάντας ποιήσειν τούτους τὸ λοιπὸν ἰσχυρογνωμονεστέρους·

ἔσται μεταγνῶναι καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἁμαρ-
τίαν καταλῦσαι. σκέψασθε γὰρ ὅτι νῦν μέν, ἤν τις 2
καὶ ἀποστᾶσα πόλις γνῷ μὴ περιεσομένη, ἔλθοι
ἂν ἐς ξύμβασιν, δυνατὴ οὖσα ἔτι τὴν δαπάνην
ἀποδοῦναι καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν· ἐκείνως δὲ
τίνα οἴεσθε ἥντινα οὐκ ἄμεινον μὲν ἢ νῦν πα-
ρασκευάσεσθαι, πολιορκίᾳ τε παρατενεῖσθαι ἐς
τοὔσχατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται σχολῇ καὶ ταχὺ
ξυμβῆναι; ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβη δαπανᾶν καθ- 3
ημένοις διὰ τὸ ἀξύμβατον καί, ἢν ἕλωμεν, πό-
λιν ἐφθαρμένην παραλαβεῖν καὶ τῆς προσόδου
τὸ λοιπὸν ἀπ' αὐτῆς στέρεσθαι; ἰσχύομεν δὲ πρὸς
τοὺς πολεμίους τῷδε. ὥστε οὐ δικαστὰς ὄντας 4
δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἀκριβεῖς
βλάπτεσθαι ἢ ὁρᾶν ὅπως ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον

Cap. **46.** § 2. *τὶς καί.* Cf. adn.
παρασκευάσεσθαι vulg., codd. paene omnes ***παρασκευάσασθαι.*** Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 7.
εἰ. In plurimis libris male *ἤ*, quod operose refutat Grammius.

§ 609 extr. — *ὅτι ἐν βραχυτάτῳ* pro *ἐν ὅτι βραχυτάτῳ.* Cf. I 63, 1. 82, 4. II 84, 8. 35, 3. Matth. Gr. § 461 c et infra § 6. Est autem de tempore intellegendum. — *τὴν ἁμαρτίαν καταλῦσαι*, peccatum (suum) eluere. Potuit etiam medium poni, sed cf. *διαλύειν* I 131, 2. De similibus verbis vid. Dobr. ad V 63.

§ 2. *νῦν μὲν ... ἐκείνως δέ.* Sic iterum VI 11, 3. — *ἤν τις ... πόλις*, si quae etiam post defectionem civitas. *Καί* tamen abest ab Ar. Chr. Dan. — *μὴ περιεσομένη*, se non fore superiorem. — *τίνα οἴεσθε ἥντινα.* Cf. adn. 39, 7. — *πολιορκίᾳ τε.* De *τέ* vid. sd. I 144, 2 et Hartung. de Part. I p. 196. — *παρατενεῖσθαι.* „Duraturam et permansuram. Nisi potius legi debeat *πολιορκίαν*. Bud. p. 698.“ Steph. in Thes. h. v. At nec *πολιορκίαν* legi potest, cum *πόλιν* per collocationem ad utrumque membrum spectare debeat, et num *παρατενεῖσθαι*, productum iri, protractum iri, de urbe dicatur, dubites. Tu igitur interpretare: obsidione sustentanda confici, vires suas exhaurire. Huc spectat § 3 *πόλιν ἐφθαρμένην.* De vi verbi *παρατείνειν* cf. Xen. Cyr. I 3, 11. Mem. III 13, 6. Aristoph. Nub. 213. fragm. 421. Plat. Conviv. 207 b; de futuro medii passive posito Krueg. Gr. § 39, 11 adn. et *φθερεῖσθαι* VII 48, 5. — *δύναται.* Cf. adn. I 141, 1.

§ 3. *καὶ ἢν ἕλωμεν ... τῷδε.* Haec opponuntur Cleonis verbis 39, 8. *Τῆς ἀπ' αὐτῆς* legendum coniecit Krueg. Sed cf. adn. 44, 4. — *τῷδε*, hac re i. e. *τῇ προσόδῳ.*

§ 4. *οὐ δικαστὰς ... βλάπτεσθαι*, i. e. *οὐ δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον, δικαστὰς ἀκριβεῖς τῶν ἐξαμαρτανόντων ὄντας, βλάπτεσθαι. Βλάπτεσθαι*

μετρίως κολάζοντες ταῖς πόλεσιν ἕξομεν ἐς χρη-
μάτων λόγον ἰσχυούσαις χρῆσθαι, καὶ τὴν φυλα-
κὴν μὴ ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινότητος ἀξιοῦν
ποιεῖσθαι, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας.
5 οὐ νῦν τἀναντία δρῶντες, ἤν τινα ἐλεύθερον καὶ
βίᾳ ἀρχόμενον εἰκότως πρὸς αὐτονομίαν ἀπο-
στάντα χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι
6 τιμωρεῖσθαι. χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους οὐκ ἀφ-
ισταμένους σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ πρὶν ἀποστῆ-
ναι σφόδρα φυλάσσειν καὶ προκαταλαμβάνειν
ὅπως μηδ᾽ ἐς ἐπίνοιαν τούτου ἴωσι, κρατήσαν-
τάς τε ὅτι ἐπ᾽ ἐλάχιστον τὴν αἰτίαν ἐπιφέρειν.
1 47. Ὑμεῖς δὲ σκέψασθε ὅσον ἂν καὶ τοῦτο
2 ἁμαρτάνοιτε Κλέωνι πειθόμενοι. νῦν μὲν γὰρ ὑμῖν
ὁ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὔνους ἐστὶ καὶ
ἢ οὐ ξυναφίσταται τοῖς ὀλίγοις ἤ, ἐὰν βιασθῇ,
ὑπάρχει τοῖς ἀποστήσασι πολέμιος εὐθύς, καὶ τῆς
ἀντικαθισταμένης πόλεως τὸ πλῆθος ξύμμαχον

τὸν δὲ δῆμον ἐν ταῖς πόλεσιν, εἰ οἱ Μυτιληναῖοι διαφθαρήσονται, Ἀθηναίων ἀλλοτριώσεσθαι.

autem, quod Arn. nocere sibi ipsum interpretatur, est, ut alibi, damnum accipere; nam debet passivum esse. — *ἐς χρημάτων λόγον ἰσχυούσαις*, quae pecuniarum ratione habita polleant. Est singularis dicendi ratio pro usitata *χρήμασιν ἰσχ.* Ἐς *λόγον* proprie valere si inciderimus in sermonem de pecuniis instituendum Arn. studet demonstrare. Cf. Demosth. XIX 142. Plut. Lys. 30 *Λυσάνδρου ... μηδὲ μικρὸν ἐπιλαμπρύναντος τὸν οἶκον εἰς χρημάτων λόγον, ὡς ἱστορεῖ Θεόπομπος.* — *ἀπὸ τῶν ... τῆς ἐπιμελείας*, i. e. diligenter curando actiones nostras.

§ 5. *ἐλεύθερον καὶ βίᾳ ἀρχόμενον.* Significatur civitas, quae secundum pacta libera est et eam ob causam invita imperio paret. — *εἰκότως*, ut par est, quod *βίᾳ ἄρχεται.* — *αὐτονομίαν.* Veram, non *ὕπουλον* (VIII 64, 5) vel simulatam illam (10, 6), qua Mytilenaei fruebantur. De *πρὸς αὐτονομίαν ἀποστάντα* cf. Soph. Ant. 299 *πρὸς αἰσχρὰ πράγματ᾽ ἵστασθαι.* Similiter ludit verbo *ἀφίστασθαι* 13, 1.

§ 6. *σφόδρα κολάζειν ... σφόδρα φυλάσσειν.* Attende *παρίσωσιν* eiusdem vocabuli iteratione effectam, quod saepius fit in anaphora. — *ὅπως ... ἴωσι*, ut ne in cogitationem quidem huius rei veniant. Cf. IV 92, 1. — *ὅτι ἐπ᾽ ἐλάχιστον*, quam minime late, i. e. quam paucissimis. Cf. *ἐπὶ πολύ, ἐπὶ πλεῖστον*, similia, et adn. I 1, 2. De collocatione verborum vid. § 1.

Cap. 47. § 1. *τοῦτο ἁμαρτάνοιτε.* Cf. adn. I 38, 6.

§ 2. *νῦν μὲν γὰρ ...*] *πρὸς τὸ „καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία προστεθῇ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσητε" καὶ τὰ ἑξῆς* [39, 6]. Schol. — *τῆς ἀντικαθισταμένης πόλεως*, ad-

ἔχοντες ἐς πόλεμον ἐπέρχεσθε. εἰ δὲ διαφθερεῖτε 3
τὸν δῆμον τῶν Μυτιληναίων, ὃς οὔτε μετέσχε
τῆς ἀποστάσεως, ἐπειδή τε ὅπλων ἐκράτησεν, ἑκὼν
παρέδωκε τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν ἀδικήσετε τοὺς
εὐεργέτας κτείνοντες, ἔπειτα καταστήσετε τοῖς
δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὃ βούλονται μάλιστα·
ἀφιστάντες γὰρ τὰς πόλεις τὸν δῆμον εὐθὺς ξύμ-
μαχον ἕξουσι, προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζη-
μίαν τοῖς τε ἀδικοῦσιν ὁμοίως κεῖσθαι καὶ τοῖς
μή. δεῖ δέ, καὶ εἰ ἠδίκησαν, μὴ προσποιεῖσθαι, 4
ὅπως ὃ μόνον ἡμῖν ἔτι ξύμμαχόν ἐστι μὴ πολέ-
μιον γένηται. καὶ τοῦτο πολλῷ ξυμφορώτερον 5
ἡγοῦμαι ἐς τὴν κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἑκόντας ἡμᾶς
ἀδικηθῆναι ἢ δικαίως οὓς μὴ δεῖ διαφθεῖραι·
καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορον
τῆς τιμωρίας οὐχ εὑρίσκεται ἐν αὐτῷ δυνατὸν ὂν
ἅμα γίγνεσθαι.

παραινέσεις. (ἐπίλογοι.) 48. *Ὑμεῖς δὲ γνόντες ἀμείνω τάδε εἶναι καὶ* 1

Cap. 47. § 3. *τῶν Μυτιληναίων. τῶν* Cass. Aug. Cl. Ven. C. Pal. It. Vat. Gr. D. M. Mosqu. Vulgo. et Bekk. *τόν*. „Minus apte, cum hoc loco dicatur plebs (quae vox quidem premitur) Mytilenaeorum, non plebs (et quidem) ea, quae Mytilenae est.“ Hofm.

versariae civitatis. — *ἐς πόλεμον ἐπέρχεσθε.* Cf. IV 25, 9. 68, 4.

§ 3. *ὅπλων ἐκράτησεν.* Cf. c. 27. — *παρέδωκε τὴν πόλιν*, i. e. effecit, ut vobis urbs traderetur. Vid. c. 28. Errat Hartung. de Part. II p. 233. — *προδειξάντων* cum infinit., quod voluntas significatur. Cf. I 140, 5.

§ 4. *δεῖ δέ, καὶ εἰ ἠδίκησαν*, oportet, etiamsi deliquerunt (*ὁ δῆμος τῶν Μυτ.*). Veram esse ponit adversarii sententiam. Inutilis igitur est Kruegeri coniectura *ἔδει*. — *μὴ προσποιεῖσθαι*, dissimulare. Cf. Vig. p. 456 et Ast. ad Theophr. Charact. I p. 49 sq. — *ὃ μόνον ... ξύμμαχόν ἐστι*, scil. *ὁ δῆμος ἐν ταῖς πόλεσι.*

§ 5. *τοῦτο* eis quae secuntur explicatur. — *κάθεξιν.* Cf. Lob. ad Phryn. p. 351. — *ἑκόντας ... ἀδικηθῆναι.* Cf. adn. II 77, 6. — *οὓς μὴ δεῖ.* „*Οὓς οὐ ξυμφέρει τῇ πόλει.*“ *Δούκας.* — *καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκ. καὶ ξύμφ.*] *πρὸς τὸ „πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ τά τε δίκαια ἐς Μυτιληναίους καὶ τὰ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε“* [40, 4]. Schol. — *ἐν αὐτῷ*, scil. *ἐν τῷ διαφθεῖραι.* Frustra *ἐν τῷ αὐτῷ* sive *ἐν ταὐτῷ* coniecerunt Dobr. et Krueg.

Cap. 48. § 1. *γνόντες ... τάδε εἶναι*, scil. quae deinde suadet *οὓς μὲν ... κρῖναι καθ' ἡσυχίαν, τοὺς δ' ἄλλους ἐὰν*

μήτε οἴκτῳ πλέον νείμαντες μήτ' ἐπιεικείᾳ, οἷς οὐδὲ ἐγὼ ἐῶ προσάγεσθαι, ἀπ' αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμένων πείθεσθέ μοι Μυτιληναίων οὓς μὲν Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς ἀδικοῦντας κρῖναι καθ'
2 *ἡσυχίαν, τοὺς δ' ἄλλους ἐᾶν οἰκεῖν. τάδε γὰρ ἔς τε τὸ μέλλον ἀγαθὰ καὶ τοῖς πολεμίοις ἤδη φοβερά· ὅστις γὰρ εὖ βουλεύεται πρὸς τοὺς ἐναντίους κρείσσων ἐστὶν ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοίᾳ ἐπιών."*

1 49. *Τοιαῦτα δὲ ὁ Διόδοτος εἶπε. ῥηθεισῶν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἀλλήλας οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον μὲν ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης καὶ ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώ-*
2 *μαλοι, ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διοδότου. καὶ τριήρη εὐθὺς ἄλλην ἀπέστελλον κατὰ σπουδήν, ὅπως μὴ*

δεύτερον ψήφισμα Ἀθηναίων, μεθ' οὗ τριήρης κατὰ σπουδὴν ἀποστέλλεται. παρὰ μικρὸν πάντες Μυτιληναῖοι διαφθείρονται.

οἰκεῖν. De infinit. post *γνόντες* posito cf. adn. IV 27, 4. — **πλέον νείμαντες.** Cf. adnot. 3, 1. — **οὐδὲ ἐγώ.** Sicut Cleo 40, 2. 3. — **προσάγεσθαι.** Suppl. *ὑμᾶς*. Cf. 42, 6. — **ἀπ'** Cf. adn. I 12, 2. II 77, 1. — **Μυτιληναίων ... ἀπέπεμψεν.** Cf. c. 35. — **καθ' ἡσυχίαν.** Cf. adn. II 93, 3.

§ 2. **πρὸς τοὺς ἐναντίους.** Haec Bekker secundum Reiskium cum superioribus coniunxit. Sed Athenienses tunc non adversus hostes (Peloponnesios), sed super adversariis (Mytilenaeis) consultaverunt. *Βουλεύεσθαι* autem *πρός τι* etiam esse deliberare et statuere de re al. existimat quidem Duk. ad IV 15, vide tamen contra hunc ibi in ed. mai. dicta. Interpretare igitur: in adversarios (quales Atheniensibus sunt Peloponnesii) potentior est. — **ἢ ... ἐπιών.** Krueger *η ὁ* legendum suspicatus est, quo non videtur opus esse. Cf. Matth. Gr. § 271 adn.

Cap. 49. § 1. **τοιαῦτα δέ.** Cf. adn. I 44. — **ἀντιπάλων,** aequalium, aequi ponderis. Apud Thuc. *ἀντίπαλος* ubique de eis dicitur, quae aequis inter se viribus opponuntur. Hinc corrigenda est adn. II 89, 6. Non cum subiecto *τῶν γνωμῶν τούτων*, sed cum praedicato *ῥηθεισῶν* verba *μάλιστα ἀντιπάλων* cohaerere ex articulo non iterato liquet. — **ἦλθον μὲν ... δόξης,** venerunt quidem nihilominus in certamen de decreto (faciendo), vel omnino in certamen opinionis; illi tamen explanationi articulus additus favet, ob quem *δόξα* sententia probanda videtur esse debere. — **ὅμως,** tamen, i. e. quamquam habitis duabus orationibus nondum satis apparebat, utra sententia plus valeret. — **ἀγχώμαλοι.** Hoc vocabulo, quod *τραχύ* vocat Pollux, praeter Thucydidem complures alios rerum scriptores usos esse docent interpretes ad VII 71, 2. — **ἡ τοῦ Διοδότου.** Suppl. *γνώμη*, quod nomen, etiamsi non praecederent verba *ῥηθεισῶν τῶν γνωμῶν τούτων*, omitti facile poterat.

§ 2. **ἄλλην,** i. e. *ἑτέραν*. Cf. adn. I 48, 3. — **ἀπέστελ-**

φθασάσης τῆς προτέρας εὕρωσι διεφθαρμένην τὴν
πόλιν· προεῖχε δὲ ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ μάλιστα. παρα- 3
σκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων πρέσβεων τῇ
νηὶ οἶνον καὶ ἄλφιτα καὶ μεγάλα ὑποσχομένων,
εἰ φθάσειαν, ἐγένετο σπουδὴ τοῦ πλοῦ τοιαύτη
ὥστε ἤσθιόν τε ἅμα ἐλαύνοντες οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ
ἄλφιτα πεφυραμένα, καὶ οἱ μὲν ὕπνον ᾑροῦντο
κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἤλαυνον. κατὰ τύχην δὲ πνεύ- 4
ματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος καὶ τῆς μὲν προ-
τέρας νεὼς οὐ σπουδῇ πλεούσης ἐπὶ πρᾶγμα
ἀλλόκοτον, ταύτης δὲ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπειγομένης,
ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον ὅσον Πάχητα ἀνεγνωκέ-
ναι τὸ ψήφισμα καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδο-
γμένα, ἡ δ' ὑστέρα αὐτῆς ἐπικατάγεται καὶ δι-

Cap. 49. § 2. *ἑτέρας* Ar. Chr. Dan. Vulgo et It. Vat. Pal. Aug. M. m. *δευτέρας*. In Ven. D. I. et in marg. Cl. *προτέρας*, atque etiam in F. *προ* s. *δευτ.* ead. man. scriptum. Scripturam a nobis nunc receptam tuetur Vallae interpretatio: non assecuta haec priorem. Cf. § 4.

§ 3. *φθάσαιεν* codd. Rescribenda terminatio Attica, in qua praeter hunc locum et V 111, 1 librorum memoria consentit. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 18.

λον. De imperfecto vid. adn. I 26, 1. — *ὅπως μὴ ... τὴν πόλιν*. Cum sententia haec esse debeat: ne, si prior illa (de qua vid. c. 36) antevertisset, urbem exstinctam offenderent, *προτέρας* scribendum fuit pro vulgato *δευτέρας*. Cf. sd. — *προεῖχε*. Suppl. prior illa navis. — *ἡμέρᾳ καὶ νυκτί*. Cf. adn. 36, 3 et ibid. § 4. 6.

§ 3. *τῶν Μυτιληναίων πρέσβεων*. Cf. c. 28. — *ἄλφιτα* non solum ipsa farina hordeacea seu polenta, sed etiam farina in placentarum formam subacta seu panes hordeacei (*μᾶζαι*) vocantur. Cf. Beck. Charicl. I p. 434. — *ἤσθιον ... ἐλαύνοντες*. Plerumque enim in terram egressi edebant. Cf. IV 26, 3. — *πεφυραμένα*, subacta. „Non credibile est *μᾶζαν*, cibum remigum apud Aristoph. Ran. 1105, semper vino subactam fuisse, quos victu admodum tenui usos esse certum est. [Atque *μᾶζαν* Hesych. explicat *ἄλφιτα πεφυραμένα ὕδατι καὶ ἐλαίῳ*. Cf. Xen. Cyr. VI 2, 28.] Haud dubie verum est quod scribit Scheffer de Milit. nav. IV 1, hoc extraordinarium fuisse, quo alacriores essent remiges.“ Duk. De verbis *φύρειν* et *φυρᾶν* cf. Buttm. Gr. max. Ind. verb. et Lob. ad Soph. Ai. p. 182. — *οἱ μὲν ... κατὰ μέρος*. Plerumque enim cuncti in terra dormiebant. De verbis *κατὰ μέρος* cf. adn. IV 11, 3.

§ 4. *ἔφθασε τοσοῦτον*. Cf. Diod. XII 55. De tempore paulo aliter Strabo 618. — *ὅσον ἀνεγνωκέναι*. Cf. adn. I 2, 2. — *ὑστέρα ... ἐπικατάγεται*. Si *ἐπικατάγεσθαι* postea appelli

ἐκώλυσε μὴ διαφθεῖραι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἡ Μυτιλήνη ἦλθε κινδύνου.

1 50. Τοὺς δ' ἄλλους ἄνδρας οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως Κλέωνος γνώμῃ διέφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι (ἦσαν δὲ ὀλίγῳ πλείους χιλίων), καὶ Μυτιληναίων τείχη
2 καθεῖλον καὶ ναῦς παρέλαβον. ὕστερον δὲ φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς πλὴν τῆς Μηθυμναίων τρισχιλίους, τριακοσίους μὲν τοῖς θεοῖς ἱεροὺς ἐξεῖλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κληρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἷς ἀργύριον Λέσβιοι

ζημία Μυτιληναίων, ὧν τὰ μὲν τείχη κατασκάπτεται, ἡ δὲ γῆ κληρουχεῖται.

interpretamur, eadem notio praepositione verbi et adiectivo addito expressa est. Cf. adnot. I 23, 3. 133, al. Et eam vim sane alibi ἐπικατάγεσθαι habet. Cf. VIII 28, 1 et Steph. Thes. Videtur tamen etiam insuper appelli, praeter alteram appelli significare posse. — παρὰ τοσοῦτον ... κινδύνου, tam prope ad periculum (exitii) accessit. In locutionibus παρὰ τοσοῦτον γίγνεσθαι (VIII 33, 3. Cf. IV 106, 4), παρὰ τοσοῦτον ἔρχεσθαι (VII 2, 4. Plut. Brut. 15. Cf. VIII 76, 4. Isocr. VII 6. VIII 78. Arrian. Anab. I 21, 4. 22, 7) παρὰ τοσοῦτον distantiam significat. Res, a qua distantia fit, plerumque infinitivo, hic et VII 2, 4 genetivo exprimitur. De VI 37, 2 cf. adn. Hunc locum imitatus est Procop. bell. Goth. I 18 p. 90, 24.

Cap. 50. § 1. Πάχης. De huius, qui hic postremum apud Thuc. nominatur, reliquis rebus praeter Plut. Nic. 6 et Arist. 26 vid. Grotei Hist. Gr. VI p. 352 vers. germ. III 517 sq. — παρέλαβον. Port. traditas acceperunt, Vall. ademerunt. Cf. I 19 et § 3. Respondet postulato Atheniensium ναῦς παραδοῦναι 3, 3.

§ 2. κλήρους esse portiones agri sorte assignandas vel assignatas demonstrat Duk. Harum sortium singulas circiter 96 iugera continuisse ostendere studet Clint. Fast. Hell. p. 398. — τριακοσίους. Decima enim deis consecrari solebat. — τοῖς θεοῖς ... ἐξεῖλον. Has portiones singulis civibus locatas esse, qui sacras aedes sartas tectas servarent, victimas et omnes res ad sacrificia necessarias providerent, sacerdotes et inferiores ministros templorum sustentarent, explicat Arn. — κληρούχους. De his vid. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 555 sqq. et Herm. Antiqu. Gr. I § 117, 7 itemque Schoem. Antiqu. iur. p. 423. Antiqu. Gr. II p. 84 sq. Grot. Hist. Gr. VI p. 352 vers. germ. III p. 517. Quod ex hoc loco intellegitur, colonos in Lesbum missos non tributarios fuisse, idem in omnibus Atticis colonis valuisse Kirchhoffius demonstravit commentatione quam de tributo Atticorum colonorum scripsit actis acad. Boruss. a. 1873 inserta. — ἀπέπεμψαν. „Misisse illos viros videntur, ut magnitudinem et situm suarum sortium explorarent et cum futuris colonis transigerent.“ Arn., quocum in causis, cur illi missi sint, non prorsus consentit Bloomf. in ed. 2. Certe non potuisse illos aut illorum plurimos

ταξάμενοι τοῦ κλήρου ἑκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο
μνᾶς φέρειν αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλα- 3
βον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίσματα οἱ Ἀθη-
ναῖοι ὅσων Μυτιληναῖοι ἐκράτουν, καὶ ὑπήκουον
ὕστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτως
ἐγένετο.

Ἀθηναίων Νικίου στρατηγοῦντος στρατεία ἐπὶ Μινῴαν.

51. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τὴν Λέσβου 1
ἅλωσιν Ἀθηναῖοι Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατη-
γοῦντος ἐστράτευσαν ἐπὶ Μινῴαν τὴν νῆσον, ἣ
κεῖται πρὸ Μεγάρων· ἐχρῶντο δὲ αὐτῇ πύργον
ἐνοικοδομήσαντες οἱ Μεγαρῆς φρουρίῳ. ἐβούλετο 2
δὲ Νικίας τὴν φυλακὴν αὐτόθεν δι' ἐλάσσονος
τοῖς Ἀθηναίοις καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ Βουδόρου καὶ
τῆς Σαλαμῖνος εἶναι, τούς τε Πελοποννησίους ⟨σκο-

perpetuo in Lesbo habitasse existimari pluribus Arn. probat. Cf. Boeckh. l. d. p. 563 sq. Grot. l. d. — ταξάμενοι. Cf. adn. I 101, 3.

§ 3. τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίσματα. „Troiam ex hac voce captam a Pachete argumentatur Strab. 600." Wass. Eae intelleguntur urbes, quae Ἀκταῖαι vocantur IV 52, 3, ubi vid. adn. Cf. Kirchhoff. Inscr. Att. I p. 23.

Cap. 51. § 1. Νικίου. De hoc cf. Plut. Vit. Nic. et al. in ed. mai c. — Μινῴαν. Paroxytonon esse hoc nomen docet Goettl. Doctr. accent. p. 139, et Μινῴη Ionice dicitur. Male igitur in plerisque libris Μίνωαν legitur. Μινῷα adeo placere Nobbio in Sched Ptolem. II p. 9 mirum est, cum ipse bis apud Ptolem. Μινώα legi testetur. De ι subscr. cf. Lob. El. I p. 452. — τὴν νῆσον. „Strab. 391 ἄκραν vocat." Duk. Iam Thucydidis aetate alicubi vado a continente separatam esse ex § 3 discimus. Adhuc insulam, et unam quidem ex quinque illis, quae apud veteres Methurides seu Methuriades, hodie Cazuri appellentur, esse censet Krus. Hell. II 1 p. 386 sq. et 392. At eum verbis § 3 ἣ κατὰ γέφυραν ... τῇ νήσῳ refelli et veterum Minoam nunc cum continente iunctam esse oportere demonstravit Arn. vol. II p. 303 sqq. ed. 1. Idem apud eundum in ed. 2 vol I p. 540 sqq. Sprattii verbis ita explicatum est, ut locus ei in saxoso colle litoris assignatus sit. Esse nunc promontorium docet etiam Leak. Graec. sept. II p. 401 sq. Sprattium nunc etiam Bursian. Geogr. I p. 378 sqq. secutus est. — πρὸ Μεγάρων. Proprie ante Nisaeam, Megarorum portum (cf. § 3) ab urbe octo stadia remotum; vid. IV 66. — πύργον. Cf. adn. § 3.

§ 2. δι' ἐλάσσονος. Cf. adn. II 29, 3. — ἀπὸ τοῦ Βουδόρου καὶ τῆς Σαλαμῖνος. Cf. adn. I 116, 3 et de Budoro II 94, 3. — τούς τε Πελοποννησίους ὅπως μὴ ποιῶνται ἔκπλους qui ab ἐβούλετο pendere putaverunt et per attractionem subiecti pro ὅπως οἱ Πελ. μὴ ποιῶνται ἔκπλους positum esse, exempla afferre debebant βούλεσθαι verbi cum coniunctione ὅπως coniuncti. Sed in maxima copia ne unum quidem extat. Praeterea non aliud

πῶν〉 ὅπως μὴ ποιῶνται ἔκπλους αὐτόθεν λανθάνοντες τριήρων τε, οἷον καὶ τὸ πρὶν γενόμενον, καὶ ληστῶν ἐκπομπαῖς, τοῖς τε Μεγαρεῦσιν ἅμα μηδὲν
3 *ἐσπλεῖν. ἑλὼν οὖν [ἀπὸ τῆς Νισαίας] πρῶτον δύο πύργω προέχοντε μηχαναῖς ἐκ θαλάσσης καὶ τὸν ἔσπλουν ἐς τὸ μεταξὺ τῆς νήσου ἐλευθερώσας ἀπετείχιζε καὶ τὸ ἐκ τῆς ἠπείρου, ᾗ κατὰ γέφυραν διὰ τενάγους ἐπιβοήθεια ἦν τῇ νήσῳ οὐ πολὺ*

Cap. **51**. § 2. *ἔκπλους αὐτόθεν*. Pro *αὐτόθεν* Ven. It. Vat. Reg. et in marg. Cl. *αὐτῶν*, quod etiam *αὐτῶν* scriptum languet. Vulgatum adfuit quidem paulo ante, est tamen satis aptum. Cf. adn.

quid adiungitur, quod praeter insulae occupationem assequi volebant Athenienses, sed quo consilio ibi Nicias custodiam collocare voluerit exponitur. Fuit autem duplex, ut et Peloponnesios navigatione et Megarenses commeatu intercluderet, Omnia recte se habent, si inter *Πελοποννησίους* et *ὅπως* propter litterarum similitudinem *σκοπῶν* excidisse statuimus. Cf. VIII 4. Verbis autem *τοῖς τε* ... *ἐσπλεῖν* scriptor ordinem antea institutum reliuquit, cum haec non a *σκοπῶν*, sed a *τὴν φυλακὴν εἶναι* pendeant (cf. adn. IV 27, 4) pariter atque *φυλάσσειν* infinitivus sequitur III 23, 1. VII 17, 2. Cf. Mus. Rheu. XXIV p. 629 sq. — *αὐτόθεν*] *ἀπὸ τῆς Μινώας*. Schol. Potius ex Megaride, maxime Nisaea. — *οἷον* ... *γενόμενον*. De participio cf. adn. II 54, 6, unde *τό* non cum adverbio, sed cum participio cohaerere verisimile est. De re vid. II 93 sq. — *ληστῶν*. Similiter IV 67, 3 et al. Cf. Schoem. Antiqu. iur. p. 368 adn. 8. adn. IV 9, 1. — *ἐσπλεῖν*. Cf. adn. II 93, 4.

§ 3. *ἀπὸ τῆς Νισαίας* non potest significare ab ea parte (insulae), quae Nisaeam spectat, et si significaret, proximo *ἐκ θαλάσσης* repugnaret. Cf. Ullr. Symb. crit. III p. 28. Itaque nunc cum Class. haec verba ex interpretamento irrepsisse censemus, quod ad superius *αὐτόθεν* adscriptum erat. — *δύο πύργω προέχοντε*. Arn. in ed. 2. duas moles, alteram e Minoa, alteram ei adversam e continente, ductas, inque his extremis duas turres exstructas esse existimat. Sed recte Class. animadvertit hoc nullo ipsius scriptoris indicio confirmari. Utraque igitur turris in procursu insulae ad occludendum navibus aditum videtur exstructa fuisse. Ita si intellegimus *προέχοντε* vocabulum, aliud munimentum fuit quod in insula aedificasse Megarenses § 1 dicuutur. — *τὸ μεταξὺ τῆς νήσου* (*καὶ τῆς Νισαίας*), id spatium, quod est inter insulam et continentem, sinum illum maris vel portum. — *ἐλευθερώσας*, cum aperuisset. Cf. Cass. Dio XLII 12, 2. Procop. de aedif. V 2. — *ἀπετείχιζε* ... *νήσῳ*. Verbis *τὸ ἐκ τῆς ἠπείρου* plerique eam insulae partem, quae in continentem vergat, designari arbitrantur, de quo praepositionis *ἐκ* usu cf. adn. I 64, 1. Quae interpretatio stantibus verbis *ἀπὸ τῆς Νισαίας*, quibus eadem insulae pars significari vulgo putatur, probari nequit, deletis optime se habet. Nam sic inter se opposita sunt *ἐκ θαλάσ-*

διεχούσῃ τῆς ἠπείρου. ὡς δὲ τοῦτο ἐξειργάσαντο 4
ἐν ἡμέραις ὀλίγαις, ὕστερον δὴ καὶ ἐν τῇ νήσῳ
[τεῖχος] ἐγκαταλιπὼν [καὶ] φρουρὰν ἀνεχώρησε τῷ
στρατῷ.

Πλαταιῆς τὴν πόλιν παραδόντες δίκην ὑπέχουσιν.

52. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους 1
τούτου καὶ οἱ Πλαταιῆς οὐκέτι ἔχοντες σῖτον
οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι ξυνέβησαν τοῖς
Πελοποννησίοις τοιῷδε τρόπῳ. προσέβαλον αὐ- 2
τῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ οὐκ ἐδύναντο ἀμύνεσθαι.
γνοὺς δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν
αὐτῶν βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλετο ἑλεῖν (εἰρημένον γὰρ
ἦν αὐτῷ ἐκ Λακεδαίμονος, ὅπως, εἰ σπονδαὶ γί-
γνοιντό ποτε πρὸς Ἀθηναίους καὶ ξυγχωροῖεν ὅσα
πολέμῳ χωρία ἔχουσιν ἑκάτεροι ἀποδίδοσθαι, μὴ

§ 4. *ἐξειργάσαντο.* Lugd. D. Vind. Mosqu. Ar. Chr. *ἐξειργάσατο.* Sed alibi quoque a duce ad milites transit oratio. Cf. III 112. IV 127. Doer. ad Liv. XXII 4. De simili transitu cf. adn. IV 132 extr.

Cap. 52. § 2. *αὐτῶν* om. Cass. Aug. Cl. Ven., quae omissio non displicebat Wassio.

εἰρημένον γὰρ ἦν. Integritatem horum verborum suspectam fecit scholiastae adnotatio: *ἀντίπτωσις, ἤτοι αἰτιατικὴ ἀντὶ γενικῆς. ἀντὶ τοῦ εἰρημένου γὰρ αὐτῷ εἶπεν.* Quae Cobeto (ad Hyper. or. fun. p. 68) et Herwerdeno (Stud. Thuc. p. 44) in causa fuit, ut *γὰρ ἦν* delerent. Sed cum ipse schol. *γάρ* agnoscat nec per se verba quidquam suspecti habeant, in codd. scriptura acquiescimus.

σης et *τὸ ἐκ τῆς ἠπείρου.* De dativo *τῇ νήσῳ* cf. Krueg. Gr. § 48, 12 adn. 4.

§ 4. *ἐξειργάσαντο.* Cf. sd. — *ὕστερον δὲ καὶ ... ἐγκαταλιπὼν φρουράν.* Praeterquam quod pontem munitione intersaepserant, praesidium in insula reliquerunt. Neque satis apte *τεῖχος ἐγκαταλιπών* de muro dicitur, qui post illorum discessum stabat, et prorsus supervacaneum est post ea quae antea narrata sunt. Recte igitur seclusa delevit Meineke in Herm. III p. 364. Ad *τοῦτο ἐξειργάσαντο* adscriptum *τεῖχος* alieno loco in verborum seriem irrepsit, deinde, ut sententia constaret, *καί* additum est.

Cap. 52. § 1. *πολιορκεῖσθαι,* sustinere obsidionem. Sic iterum 109, 1. Cf. adn. I 120, 3. — *ξυνέβησαν.* „Hanc Plataearum deditionem cum eruptione III 20 memorata coniungere videtur Diod. XII 56.“ Wass.

§ 2. *προσέβαλον.* Hoc ad Peloponnesios refertur, *αὐτῶν* et *οἱ δέ* ad Plataeenses. — *εἰρημένον γὰρ ἦν.* Suppl. *βίᾳ μὴ ἑλεῖν.* — *ξυγχωροῖεν ... ἀποδίδοσθαι.* Id quod pace Niciae re vera constitutum

ἀνάδοτος εἴη ἡ Πλάταια ὡς αὐτῶν ἑκόντων προσ-
χωρησάντων), προσπέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα λέ-
γοντα, εἰ βούλονται παραδοῦναι τὴν πόλιν ἑκόν-
τες τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ δικασταῖς ἐκείνοις
χρήσασθαι, τούς τε ἀδίκους κολάσειν, παρὰ δί-
3 κην δὲ οὐδένα. τοσαῦτα μὲν ὁ κῆρυξ εἶπεν· οἱ
δέ (ἦσαν γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ) παρέδο-
σαν τὴν πόλιν. καὶ τοὺς Πλαταιέας ἔτρεφον οἱ
Πελοποννήσιοι ἡμέρας τινάς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς
Λακεδαίμονος δικασταί, πέντε ἄνδρες, ἀφίκοντο.
4 ἐλθόντων δὲ αὐτῶν, κατηγορία μὲν οὐδεμία προε-
τέθη, ἠρώτων δὲ αὐτοὺς ἐπικαλεσάμενοι τοσοῦτον
μόνον, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους
ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγαθὸν [τι] εἰργα-
5 σμένοι εἰσίν. οἱ δ' ἔλεγον αἰτησάμενοι μακρότερα

τούς τε. C. Gr. τοὺς δέ. Bas. ex emend. τούς γε. Cf. adn. κολάζειν codd. Cf. adn.

§ 4. μόνον om. D. I. Sed cf. adn.

εἴ τι. τι om. Gr., nec legitur in simillimis verbis c. 54 et membranis iubentibus deletum est c. 68. Cf. adn.

τῷ καθεστῶτι om. Reg. Cf. c. 68 et adn. II 31, 3. Uni tamen libro hac in re non parendum.

est. Cf. V 17. — ἀνάδοτος. Vocabulum rarius, de quo cf. Poll. VII 13. — ἑκόντων προσχωρησάντων. Ἑκόντων, quod Krueger deletum cupit, fere idem est atque ὁμολογίᾳ I 117, 3 et ideo additum, ut haec superioribus βίᾳ ἑλεῖν magis respondeant. Res eventu comprobata est. Cf. V 17. — λέγοντα, qui diceret. Cf. VI 88, 10. VII 3, 1. 25, 9. Herod. I 69. Plut. Nic. 26. Polyaen. VII 41 (cf. Woelfflin. adn. crit. p. XXXIV). De eodem participii praes. usu Liviano exposuit Weissenborn. ad XXI 6, 2. — κολάσειν pro κολάζειν, cum res futuri temporis sit, recte Krueg. restituit. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 8. Pendet enim hic infinitivus ex verbo λέγοντα. De τέ — δέ inter se respondentibus cf. sd. I 11, 1 et V 9, 9. VIII 16, 3.

§ 3. ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ, in extrema imbecillitate. — πέντε ἄνδρες. Ex his unum a Paus. III 9, 1 nominari docuit Palmer.

§ 4. ἐπικαλεσάμενοι. Diod. καθ' ἕνα προσκαλούμενοι. Cf. c. 68, 1. — τοσοῦτον μόνον. Sic iterum IV 110, 2 contra consuetudinem Latinorum, non Germanorum. — εἴ τι ... ἀγαθόν, numquid ... boni quidquam (beneficium ullum). Alterum τι suadente Boehm. nunc delevimus. Cf. 54, 2. 68, 1. Similiter Romani Capua bello Punico secundo capta quaesiverunt, ecquis Campanorum bene meritus de republica Rom. esset. Liv. XXVI 33.

εἰπεῖν καὶ προτάξαντες σφῶν αὐτῶν Ἀστύμαχόν τε τὸν Ἀσωπολάου καὶ Λάκωνα τὸν Ἀειμνήστου, πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων· καὶ ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε.

λόγος Πλαταιῶν, οἳ ἐν προοιμίῳ περὶ τῆς αὐτῶν ἀπορίας τε ἅμα καὶ ἀνάγκης τοῦ λέγειν διεξέρχονται.

53. „Τὴν μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως, ὦ Λα- 1
κεδαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν ἐποιησάμεθα, οὐ τοιάνδε δίκην οἰόμενοι ὑφέξειν, νομιμωτέραν δέ τινα ἔσεσθαι, καί, ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι, ὥσπερ καὶ ἐσμέν, γενέσθαι ἢ ὑμῖν,

§ 5. *καὶ ἐπελθόντες* om. Ar. Chr. Dan. Sed cf. adn.

§ 5. ***προτάξαντες σφῶν αὐτῶν***, suae causae patronos constituentes. — ***Ἀειμνήστου.*** De hoc, qui civibus suis apud Marathonem et Plataeas proeliantibus praefuit, vid. Valck. ad Herodot. IX 64 et Siebel. ad Plut. Aristid. c. 19. — ***καὶ ἐπελθόντες ἔλεγον.*** Hoc *ἔλεγον* non ad Plataeenses omnes, sed ad oratores solos refertur, ut si *καὶ οὗτοι* sive *οἳ ἐπελθ. ἔλ.* legeretur. *Ἐπελθόντες* iam I 119 sic dictum est. Herwerd. Stud. Thuc. p. 44 *οἱ δὲ λόγον αἰτησάμενοι μακρότερον εἰπεῖν* proposuit delens *καὶ* ante *ἐπελθόντες*. Sed appellatis eis, qui verba fecerunt, parum commode *ἐπελθόντες* ad omnes Plataeenses refertur.

Cap. **53** sqq. Sequitur praeclara oratio Plataeensium, qua vix aliam esse venustiorem non solum apud Thucydidem, sed paene apud omnes scriptores Graecos iudicat Vinsemius. *Ὑπὲρ ἁπάσας*, inquit Dionysius Hal. de Thuc. hist. iudic. 921 sq., *τὰς ἐν ταῖς ἑπτὰ βίβλοις (τοῦ Θουκυδίδου) φερομένας (δημηγορίας) τὴν Πλαταιέων δημηγορίαν τεθαύμακα, παρ' οὐδὲν οὕτως ἕτερον, ὡς τὸ μὴ βεβασανίσθαι μηδὲ κατεπιτετηδεῦσθαι, ἀληθεῖ δέ τινι καὶ φυσικῷ κεκοσμῆσθαι χρώματι. τά τε γὰρ ἐνθυμήματα πάθους ἐστὶ μεστά, καὶ ἡ λέξις οὐκ ἀποστρέφουσα τὰς ἀκοάς· ἥ τε γὰρ σύνθεσις εὐεπής, καὶ τὰ σχήματα τῶν πραγμάτων ἴδια.* Plenius virtutes huius contionis explicavit Heilm. Vid. ed. mai. Moderationem sermonis admiratur Muell. Hist. lit. Gr. I p. 367. De dispositione cf. adn. c. 54 ineunt.

§ 1. ***δίκην ... ὑφέξειν***, iudicium subituros, ut iterum 81, 2. VI 81, 4. — ***ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις.*** De praepositione in appositione iterata cf. VI 82, 4. Voigtl. ad Luci. Dial. Mort. XIV 5. Bernh. Synt. p. 211. Herbst. adv. Cob. p. 31. Negatio ad solum *ἐν ἄλλοις*, non ad verbum *δεξάμενοι* pertinet. — ***δεξάμενοι ... γενέσθαι.*** De verbo *δέχεσθαι*, adduci ut, cum infin. cf. I 143, 2. V 94. Plat. de Rep. 606 b. — ***ὥσπερ καὶ ἐσμέν.*** Suppl. *οὐκ ἐν ἄλλοις δικασταῖς*, non *ἐν ἄλλοις δικασταῖς* sine negatione. — ***γενέσθαι.*** *Γενέσθαι ἔν τινι* hic esse (constitui) coram aliquo sonat. Cf. Plat. Leg. 916 b. Soph. Ant. 459. Quod ad verborum structuram attinet, iungendum est *οἰόμενοι καὶ ἡγούμενοι* et participio *ἡγούμενοι* subiectum est *δεξάμενοι* i. e. *εἰ δεξαίμεθα*. Nam duabus causis, quibus commoti Lacedaemoniis confisi sunt, infra duplex timor opponitur, ubi *τὸν ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι* ad *οὐ τοιάνδε δίκην ὑφέξειν* respicit, *μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε* ad *τὸ*

2 *ἡγούμενοι τὸ ἴσον μάλιστ' ἂν φέρεσθαι. νῦν δὲ φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν· τόν τε γὰρ ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι εἰκότως ὑποπτεύομεν καὶ ὑμᾶς μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε, τεκμαιρόμενοι προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ προγεγενημένης ᾗ χρὴ ἀντειπεῖν (ἀλλ' αὐτοὶ λόγον ᾐτησάμεθα) τό τε ἐπερώτημα βραχὺ ὄν, ᾧ τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι ἐναντίον γίγνεται,*
3 *τὰ δὲ ψευδῆ ἔλεγχον ἔχει. πανταχόθεν δὲ ἄποροι καθεστῶτες ἀναγκαζόμεθα καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ εἶναι εἰπόντας τι κινδυνεύειν· καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος τοῖς ὧδ' ἔχουσιν αἰτίαν ἂν παρά-*
4 *σχοι ὡς, εἰ ἐλέχθη, σωτήριος ἂν ἦν. χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πειθώ. ἀγνῶτες μὲν γὰρ ὄντες ἀλλήλων, ἐπεσενεγκάμενοι μαρ-*

Cap. 53. § 2. *ἡμαρτήκαμεν*. D. *ἡμαρτήκωμεν*. Sed. vid. adn. *ἐναντία* codd. Cf. adn.
§ 4. *ἀλλήλων*. Vat. *ἀλλήλοις*. Neutrum expressit Valla. Cum genetivo iunctum *ἀγνώς* est ignarus, cum dativo (ut I 137, 2)

ἴσον μάλιστ' ἂν φέρεσθαι refertur.

§ 2. *ἀμφοτέρων*. Spectat ad iudicium legibus convenientius et aequitatem, quarum duarum rerum se compotes futuros esse existimaverant. — *ἡμαρτήκαμεν*. Cf. Matth. Gr. § 520 g. Krueg. Gr. § 54, 8 adn. 12. — *τῶν δεινοτάτων*] *τοῦ θανάτου*. Schol. — *ὑμᾶς*. De attractione vid. adn. II 21, 1. — *μή*. Cf. adn. II 13, 1. — *κοινοί*, communes utrique parti, a partium studio alieni, aequi. Cf. c. 68. — *ἀποβῆτε*, evadatis. Cf. Xen. Mem. IV 8, 8. — *προκατηγορίας* ... *προγεγενημένης*. Sunt genetivi absoluti. De duplici *πρό* cf. adn. I 23, 5. — *τό τε ἐπερώτημα βραχὺ ὄν*. Accusativi absoluti, in quibus Thucydides, cum *βραχὺ ὄν* impersonaliter dici soleat (cf. Matth. Gr. § 564. Krueg. § 56, 9 adn. 7), accedente nomine eundem casum ita retinuit, ut *δόξαν ταῦτα* et similia saepius leguntur. Cf. Matth. l. d. et V 65, 3. — *ἐναντίον γίγνεται* nunc auctore Class. perspicuitatis causa scripsimus. Quamquam enim neutr. plur. adiectivi ad infinitivum pro subiecto positum referre licet (cf. I 125, 2. III 88, 1. Matth. Gr. § 443, 1), hic tamen fieri vix potest, quin *ἐναντία* ad *τὰ ἀληθῆ* spectare praeter sententiae rationem credas. — *τὰ δὲ ψευδῆ* scil. *ἀποκρίνασθαι*.

§ 3. *εἰπόντας τι κινδυνεύειν*, propr. si quid (prius) dixerimus, periclitari, i. e. non prius periclitari, quam aliquid dixerimus, non tacitos pericl. Cf. I 20, 2 *βουλόμενοι ... δράσαντές τι καὶ κινδυνεῦσαι*. — *ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος* i. e. *τὸ μὴ ῥηθῆναι λόγον*. Cf. adn. 36, 2. — *αἰτίαν ἂν παράσχοι* praebeat occasionem criminandi.

§ 4. *ἀγνῶτες ... ἀλλή-*

τύρια ὧν ἄπειροι ἦτε ὠφελούμεθ' ἄν· νῦν δὲ πρὸς εἰδότας πάντα λελέξεται, καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ προκαταγνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἥσσους εἶναι τῶν ὑμετέρων ἔγκλημα αὐτὸ ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χάριν φέροντες ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα.

ἐν δὲ τῷ λόγῳ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ δικαίου ἀρχόμενοι πρῶ-

54. *Παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἃ ἔχομεν δίκαια* 1
πρός τε τὰ Θηβαίων διάφορα καὶ ἐς ὑμᾶς καὶ
τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, τῶν εὖ δεδραμένων ὑπό-

ignotus, incognitus. Utraque ratione apud optimos scriptores, et ipsa verba *ἀγνῶτες ἀλλήλοις* apud Aristot., *ἀγνῶτες ἀλλήλων* apud Plat. reperiri cognoscas e Steph. Thes.

λελέξεται. F. Gr. D. E. Laur. Vind. *λέξεται*, quo tragici pro simplici fut. pass. utuntur (Soph. O. C. 1186. Eur. Alc. 323. Hec. 906), non pro fut. perfecti pass., quod huic loco aptum est. Cf. Krueg. Gr. § 53, 9 adn. 3. Male Zonar. p. 1300 *λελέξεται, ἀντὶ τοῦ λεχθήσεται.*

Cap. **54**. § 1. *δεδρασμένων* omnes praeter D. Dan. Sed ut *δρᾶμα*, sic *δέδραμαι*. Altera forma, quam iam Thom. M. p. 103, 9 legit, non stabilitur aoristo *ἐδράσθην* (38, 4, VI 53, 2. cf. *δραστήριος, δραστικός*). Cf. enim *κέκλημαι, ἐκλήσθην* et *ἔρρωμαι, ἐρρώσθην.*

λων. Cf. sd. Latius patet quam *ὠφελούμεθ' ἄν*. Cf. adn. 15, 1. — *πρὸς εἰδότας*. Quod infructuosum est. Cf. VI 77, 1. — *λελέξεται*. Cf. sd. — *προκαταγνόντες . . . εἶναι*. *Προκαταγνόντες*, cum praedamnatis nobis iudicetis, cum praedamnaveritis nos statuentes. De qua breviloquentia et emphasi vid. Pflugk. ad. Eur. Heracl. 21. Cf. II 11, 2. III 83, 4. V 40, 3. Nisi hic mavis esse simpliciter cum antea de nobis (contemptim) statueritis. Cf. adn. 45, 1. Hoc vel ideo videtur praestare, quod iniquum iudicium damnationem praecedit, non sequitur. — *μὴ ἄλλοις . . . καθιστώμεθα*. Cum *ἄλλοις χάριν φέροντες* non significent in aliorum gratiam, sed aliis gratificantes, *ἄλλοις χαριζόμενοι* (vid. Pflugk. ad Eur. Med. 508), aut *ὑμῶν φερόντων καθιστώμεθα* aut *φέροντες ὑμᾶς καθιστῆτε* proprie scribendum erat. Cum acerba quadam ironia Plataeenses sibi tribuunt quod Lacedaemoniorum est. Inimicissimis enim sibi Thebanis se gratificari dicunt, cum ad iudicatam causam accedant.

Cap. **54**. Post exordium (c. 53) legitur A) *τὸ διδακτικὸν μέρος τοῦ λόγου* (c. 54—57), in quo 1) de iusto (c. 54—56) sic, ut a) defensio Plataeensium (c. 54. 55), b) accusatio Thebanorum (c. 56) eo loco contineatur, tum 2) de utili (c. 57) explicatur. Sequitur B) *τὸ παραινετικὸν καὶ ἐντρεπτικὸν μέρος* (58, 1—59, 2) cum peroratione (59, 3. 4).

§ 1. *παρεχόμενοι*. — Cf. adn. 36, 1. — *δίκαια*. Cf. adn. 44, 4. — *πρὸς . . . ἐς*. Hae praepositiones similiter inter se respondent I 38, 1 et Demosth. III 1. — *διάφορα*. Cf. adn. II 27, 2.

μνησιν ποιησόμεθα καὶ πείθειν ~~πειρασόμεθα~~. τον μὲν ὑπομιμνήσκοντας Λακεδαιμονίους τῆς πρότερον φιλίας καὶ ὧν τὸ πάλαι εὖ πεποιήκασιν αὐτούς.
2 φαμὲν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχύ, εἴ ~~τι~~ Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς μὴ εὖ παθόντας, φίλους δὲ νομίζοντας αὐτοὺς ἁμαρτάνειν
3 μᾶλλον τοὺς ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον ἀγαθοὶ γεγενήμεθα, τὴν μὲν οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι, τῷ δὲ ξυνεπιθέμενοι τότε ἐς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος
4 μόνοι Βοιωτῶν. καὶ γὰρ ἠπειρῶταί τε ὄντες ἐναυμαχήσαμεν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, μάχῃ τε τῇ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ γενομένῃ παρεγενόμεθα ὑμῖν τε καὶ Παυσανίᾳ· εἴ τέ τι ἄλλο κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπικίνδυνον τοῖς Ἕλλησι, πάντων παρὰ
5 δύναμιν μετέσχομεν. καὶ ὑμῖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰδίᾳ, ὅτεπερ δὴ μέγιστος φόβος περιέστη τὴν Σπάρτην μετὰ τὸν σεισμὸν τῶν ἐς Ἰθώμην Εἱλώτων ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐ-

§ 2. *φίλους δὲ νομίζοντας*, i. e. εἰ δὲ φίλους (ἡμᾶς) νομίζετε. — *αὐτούς*, i. e. αὐτοὺς ὑμᾶς.

§ 3. *οὐ λύσαντες . . . πρότεροι*. Cf. II 2. — *ξυνεπιθέμενοι*, una vobiscum aggressi. — *μόνοι Βοιωτῶν*. Idem tamen de Thespiensibus constat ex Herod. VIII 50, de Haliartiis dicit Paus. IX 32, 4.

§ 4. *καὶ γάρ*, etenim. Cf. Krueg. Gr. 69, 32 adn. 21. — *ἠπειρῶται . . . Ἀρτεμισίῳ*. Cf. Herodot. VIII 1 et Demosth. LIX 95. Ipsum Artemisium a recentioribus rerum scriptoribus saepe male promontorium appellatur, cum fuerit ora (αἰγιαλός). Vid. Herodot. VII 176. Verborum collocatio sic instituta est, ut ἠπειρῶται ponderis causa praeponeretur, quo facto τέ particulae traiectio exstitit. De τέ . . . τέ cf. VI 34, 4. Class. coni. ἠπειρῶταί γε. — *μάχῃ*. De dativo cf. adn. II 20, 1. — *παρεγενόμεθα . . . Παυσανίᾳ*. Cf. Herodot. IX 28. Plut. Aristid. 20. Diod. XI 32. Muenscher de Reb. Plataeens. p. 58 et 60 sq. — *τὶ ἄλλο*. A falso Demosthene l. d. pugnas ad Thermopylas et ad Salaminem factas male huc referri docuimus in ed. mai. Proleg. 2 p. 283. Cf. Valck. ad Herodot. VII 202. — *παρὰ δύναμιν*, i. e. ὑπὲρ δύν., ut 57, 3. I 70, al.

§ 5. *φόβος περιέστη τὴν Σπάρτην*. Similiter VIII 1, 2. Et κίνδυνος καὶ φόβος περιέστη πόλιν Demosth. XVIII 195. Cf. ibid. 179 (ubi τῇ πόλει, de qua casuum diversitate vid. Matth. Gr. § 402 d). Cf. etiam adn. VI 61, 4. Non aliter circumstare, ut circumsteterat Civilem metus Tac. Hist. IV 79. Cf. Liv. VI 2. 10. — *τὸν σεισμόν*. Vid. I 101, 2. — *τῶν . . . ἀποστάντων*. Genetivi

αὐτῶν ἐξεπέμψαμεν ἐς ἐπικουρίαν· ὧν οὐκ εἰκὸς
ἀμνημονεῖν.

ἔπειτα διδάσκουσιν ὅτι τὴν φιλίαν ἔλυσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὸς οὓς πάλιν ἀποστῆναι καλῶς οὐκ ἐδυνήθησαν.

55. Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγιστα τοιοῦτοι 1
ἠξιώσαμεν εἶναι, πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα ὕστερον.
ὑμεῖς δὲ αἴτιοι· δεομένων γὰρ ξυμμαχίας ὅτε
Θηβαῖοι ἡμᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπεώσασθε καὶ
πρὸς Ἀθηναίους ἐκελεύετε τραπέσθαι ὡς ἐγγὺς
ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. ἐν μέντοι 2
τῷ πολέμῳ οὐδὲν ἐκπρεπέστερον ὑπὸ ἡμῶν οὔτε
ἐπάθετε οὔτε ἐμελλήσατε. εἰ δ᾽ ἀποστῆναι Ἀθη- 3
ναίων οὐκ ἠθελήσαμεν ὑμῶν κελευσάντων, οὐκ
ἠδικοῦμεν. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβοήθουν ἡμῖν ἐναντία
Θηβαίοις ὅτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε, καὶ προδοῦναι
αὐτοὺς οὐκέτι ἦν καλόν, ἄλλως τε καὶ οὓς
εὖ παθών τις καὶ αὐτὸς δεόμενος προσηγάγετο
ξυμμάχους καὶ πολιτείας μετέλαβεν, ἰέναι δὲ

ex nomine φόβος suspensi sunt. Cf. Krueg. Gr. § 47, 7 adn. 2. De verbis ἀποστῆναι ἐς τόπον vid. adn. I 101, 2, de participio transposito adn. I 90, 1. — ἡμῶν αὐτῶν, civium nostrorum. Arn. comparat II 39, 3. Add. adn. IV 34, 4.

Cap. 55. § 1. δεομένων ξυμμαχίας. Suppl. ἡμῶν. De re vid. Herodot. VI 108 et Muensch. de Reb. Plataeens. p. 48 sqq., de tempore eius c. 68, 5. — ὑμῶν δέ. Cf. sd. I 12, 3. Usitatior et plenior oratio haec esset: ὡς ἐκείνων μὲν ἐγγὺς ὄντων, ὑμῶν δέ cet. Sed prius incisum cum nomine Ἀθηναίους coniunctum, deinde sermo mutatus est. Cf. VI 64, 1 et Kaempf. ad II 68. — μακρὰν ἀποικούντων. De his inter se coniunctis cf. Steph. Thes. in v. ἀποικέω et μακρὰν ἀπεῖναι 13, 5.

§ 2. τῷ πολέμῳ. Cf. adn. II 31, 3. — οὐδὲν ἐκπρεπέστερον, nullam insigniorem iniuriam. De voce ἐκπρ. cf. adn. I 38, 4, de comparativo Matth. Gr. § 457. — ἐμελλήσατε. Suppl. παθεῖν, et cf. adn. I 134, 4 et Stallb. ad Plat. Theaet. p. 148 e.

§ 3. εἰ . . . οὐκ ἠθελήσαμεν. Cf. Matth. Gr. § 608, 5b. adn. 9, 2. — ὑμῶν κελευσάντων. Vid. II 72 sqq. — ἐναντία. Cf. adn. I 29, 1. — ἦν. Tum, cum vos iussistis (anno 429). — οὕς, i. e. ὅτι αὐτούς. Cf. Plat. de Rep. 465 e. Matth. Gr. § 480 c. Relativum posuit, quod causam non singillatim, sed generatim eloquitur. — τὶς . . . προσηγάγετο pro ἡμεῖς . . . προσηγαγόμεθα. Cf. Matth. Gr. § 487, 3. — καὶ πολιτείας μετέλαβεν. Cf. Krueg. Gr. § 60, 6. Buttm. § 143, 7. Plerique eos demum Plataeenses, qui eruptione facta Athenas evasissent (c. 20 sqq.), ibi civitatem consecutos esse censent. Vid. Bloomf. ad c. 24. „Eos tamen iam ante civitate donatos fuisse Thuc. declarat III 55. 63. Atque haud scio, an plus auctoritatis huius quam oratorum testimoniis tribuam. Non spreverim tamen eam rationem, qua dissensum tollit

4 ἐς τὰ παραγγελλόμενα εἰκὸς ἦν προθύμως· ἃ δὲ
ἑκάτεροι ἐξηγεῖσθε τοῖς ξυμμάχοις, οὐχ οἱ ἑπόμενοι αἴτιοι, εἴ τι μὴ καλῶς ἐδρᾶτο, ἀλλ' οἱ ἄγοντες ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα.

1 56. Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἡμᾶς ἠδίκησαν, τὸ δὲ τελευταῖον αὐτοὶ ξύνιστε, δι' ὅπερ
2 καὶ τάδε πάσχομεν. πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν καταλαμβάνοντας ἐν σπονδαῖς καὶ προσέτι ἱερομηνίᾳ ὀρθῶς ἐτιμωρησάμεθα κατὰ τὸν πᾶσι

εἶτα τὴν τῶν Θηβαίων ἀδικίαν ἐξελέγχουσι καὶ ἑαυτοὺς τούτοις παραβάλλουσι.

Cap. 55. § 4. ἐδρᾶτε. In Bekk. Anecd. p. 143 ἐδρᾶτο, quod placet. Nam codd. scriptura proximorum verborum sententiam praeoccupat.

Cap. 56. § 1. δι' ἅπερ codd. Cf. adn.

Meier de Bonis damn. p. 52 sq. n. 165.“ Krueg. ad Dion. p. 100. Significatur enim apud Thuc. ἰσοπολιτεία. Cf. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 590. Nieb. Hist. Rom. II p. 58 sqq. Muensch. l. d. p. 70 sqq. „Eius haec erat vis, ut, qui civis ex altera in alteram civitatem immigrasset, huius quoque continuo civis fieret.“ Schoem. Antiqu. iur. p. 377. — ἰέναι ἐς τὰ παραγγελλόμενα. Similiter I 121, 2.

§ 4. ἃ δὲ . . . τοῖς ξυμμάχοις, sed quae utrique pro imperio vestro praeitis sociis, Haas. Ut hic ἃ, ita V 66, 2 ἕκαστα et III 93, 3 ἔστιν ἅ. De accusativis hominum et terrarum eidem verbo ἐξηγεῖσθαι additis cf. adn. I 76, 1. — οἱ ἄγοντες. „Apertum est e superioribus repetendum esse τοὺς ἑπομένους . . . Infra 65, 2 οἱ γὰρ ἄγοντες παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἑπομένων.“ Duk.

Cap. 56. § 1. πολλὰ . . . ἡμᾶς ἠδίκησαν. Cf. Matth. Gr. § 415, 1 β'. Krueg. Gr. § 46, 12. — τὸ τελευταῖον (ὃ ἡμᾶς ἠδίκησαν), postremam iniuriam. — δι' ὅπερ reponendum videtur; nam non satis simile huic est exemplum 38, 7 ἄλλο τι ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, ubi vid. adn. De aliis enodationibus cf. ed. mai. Ἅπερ ad πολλὰ ἄλλα male refert Bloomf. in ed. 2, cui collocatio membrorum repugnat.

§ 2. πόλιν γάρ cet. Vid. II 2. — ἐν σπονδαῖς. Pro his II 2, 3 ἐν εἰρήνῃ. Cf. adn. I 55, 2. — ἱερομηνίᾳ, die festo (non feriarum menstruarum die, sive νουμηνίᾳ). „Fortassis omnis νουμηνία [quatenus dies festus est] recte dici potest ἱερομηνία. [Cf. Hemsterh. ad Hesych. II p. 26 et Petit. Leg. Att. p. 157.] Sed an omnis ἱερομηνία quoque sit νουμηνία, mihi non liquet. Nam Harpocration . . . ἱερομηνίας nihil aliud quam ἑορτώδεις ἡμέρας interpretatur. Et sic ex eo Suid. et Hesych. [Cf. Schol. Pind. Nem. III 2 ἱερομηνίαι δὲ λέγονται αἱ ἐν τῷ μηνὶ ἱεραὶ ἡμέραι οἷαιδήποτε θεοῖς ἀνειμέναι . . .] Adde quod Thuc. II 4 Plataeas a Thebanis τελευτῶντος τοῦ μηνός occupatas dicit.“ Duk. Haec quidem verba cum illa opinione sic conciliare studuerunt, ut expugnationem urbis postrema mensis nocte inchoatam, primo die proximi mensis perfectam dicerent. At Thucydides verba τελευτῶντος τοῦ μηνός non ibi, ubi de vespera seu tempore πρώτου ὕπνου, quo

νόμον καθεστῶτα, τὸν ἐπιόντα πολέμιον ὅσιον
εἶναι ἀμύνεσθαι. καὶ νῦν οὐκ ἂν εἰκότως δι' αὐ-
τοὺς βλαπτοίμεθα. εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ 3
ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμίῳ τὸ δίκαιον λήψε-
σθε, τοῦ μὲν ὀρθοῦ φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κρι-
ταὶ ὄντες, τὸ δὲ ξυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες.
καίτοι εἰ νῦν ὑμῖν ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι, πολὺ 4
καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες μᾶλλον τότε ὅτε

§ 3. ὑμῶν τε. τε om. C. Bas. Gr. Ar. Chr. D an. Bar. Cf. adn.

Thebani Plataeas intrarunt (II 2, 1), sed ibi, ubi de instanti diluculo posteri diei (II 3, 4) et fuga Plataeensium agitur, posuit. Praeterea Graecos civilis diei initium non a media nocte computasse, sed a solis occasu perpendi iubet Clariss. Specim. histor. p. 8. Denique Buttmannus in Ind. Demosth. Mid. ἱερομηνίαν a simili voce ἑορτή ita tantum differre docet, ut ἑορτή ipsum sollemne (ein Fest), ἱερομηνία diem sollemnem, diem festum (einen Festtag, Feiertag) significet. Cf. Herm. Antiqu. Gr. II § 44 adn. 12. Schoem. Antiqu. Gr. II p. 397. A. Mommseni Heortol. p. 108 adn. — τὸν . . . νόμον καθεστῶτα. De collocatione cf. adn. I 90, 1.

§ 3. εἰ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ . . . τὸ δίκαιον λήψεσθε, si et ex praesenti utilitate vestra et ex hostili illorum odio de iure cognoscetis. Non recte in collocatione τε καὶ particularum haerent. Nam non minus quam τὸ χρήσιμον et τὸ πολέμιον inter se opposita sunt ὑμῶν et ἐκείνων, quod quo magis appareret, inversum verborum ordinem scriptor intulit. Cf. II 71, 1. Dativus verbo λαμβάνειν appositus est pariter atque μετρεῖν, εἰκάζειν, τεκμαίρεσθαί τί τινι dicitur: rationem significat, ex qua aliquid indicatur. Cf. 59, 1 οἴκτῳ σώφρονι λαβόντας et Plut. Alc. 18 ὀργῇ δ' ἅμα καὶ φόβῳ τὸ γεγονὸς λαμβάνοντες. Duabus rationibus inter se coniunctis cum eadem iudicii iniquitas contineatur, semel articulus positus est. Optime Class. confert Demosth. XVIII 31 τὸ μὲν . . . πρῶτον κλέμμα μὲν Φιλίππου, δωροδόκημα δὲ τῶν ἀδίκων τούτων ἀνθρώπων. Krueger coniecit πολεμίως, comparans IV 17, 3 λάβετε αὐτοὺς μὴ πολεμίως et alia, in quibus λαμβάνειν sonat accipere in bonam aut malam partem (cf. sd. IV 106), quae coniectura placuit Haasio Lucubr. Thuc. p. 84. Minus apte tamen quam verba alicuius inimice seu hostili animo accipere videtur dici ius hostili animo accipere, quare Haasius τὸ δίκαιον non generatim id, quod iustum sit, sed quatenus id iudicandum proponatur a Plataeensibus vult esse. Sed ne sic quidem πολεμίως probabilitatem habet. Nam Thebanorum commodi neque in eis quae antecesserunt neque in eis quae secuntur ulla fit mentio; de eorum inimicitia autem modo expositum est. Contra Class., qui τὸ δίκαιον λαμβάνειν idem esse vult atque δικάζειν vide Annal. phil. 1868 p. 117. — φανεῖσθε. Cf. adn. 42, 5.

§ 4. εἰ νῦν . . . εἶναι. Attende pronomen in oppositione omissum. Cf. VI 34, 3. — τότε. Suppl. ἦμεν. Cf. I 86, 2. — ὅτε . . . ἦτε] ἐπὶ τῶν Μηδικῶν. Schol.

ἐν μείζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν γὰρ ἑτέροις
ὑμεῖς ἐπέρχεσθε δεινοί, ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ,
ὅτε πᾶσι δουλείαν ἐπέφερεν ὁ βάρβαρος, οἵδε
5 μετ' αὐτοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον ἡμῶν τῆς νῦν
ἁμαρτίας, εἰ ἄρα ἡμάρτηται, ἀντιθεῖναι τὴν τότε
προθυμίαν, καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω εὑρήσετε
καὶ ἐν καιροῖς οἷς σπάνιον ἦν τῶν Ἑλλήνων τινὰ
ἀρετὴν τῇ Ξέρξου δυνάμει ἀντιτάξασθαι, ἐπῃ-
νοῦντό τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα πρὸς τὴν
ἔφοδον αὑτοῖς ἀσφαλείᾳ πράσσοντες, ἐθέλοντες
6 δὲ τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ βέλτιστα. ὧν ἡμεῖς
γενόμενοι καὶ τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα νῦν ἐπὶ
τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν μὴ διαφθαρῶμεν, Ἀθηναίους
ἑλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. καί-
7 τοι χρὴ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ὁμοίως φαίνεσθαι

§ 5. αὑτοῖς Bekk. Vulgo et in libris mss. αὐτοῖς. Cf. adn.

§ 5. *τῆς . . . ἁμαρτίας . . . ἀντιθεῖναι.* Cf. adn. II 85, 2. Praepositum *ἡμῶν* ad utrumque (*τῆς νῦν ἁμαρτίας* et *τὴν τότε προθυμίαν*) spectat. — *εἰ ἄρα*, si modo. Cf. 67, 1. — *μείζω . . . ἐλάσσω*] *μείζω προθυμίαν πρὸς ἐλάσσω ἁμαρτίαν.* Schol. — *σπάνιον ἦν.* Plurimi enim Graeci Xerxis imperio se subiecerunt. Cf. Herodot. VII 132. 138. — *ἐπῃνοῦντο . . . πράσσοντες*, laudabanturque magis, qui non, quae ipsis utilia essent, contra impetum (i. e. ad impetum barbarorum a se avertendum) in tuto (vel per otium et tranquillitatem) faciebant (i. e. barbaris se submittebant). Ita haec intellegenda esse docuimus in ed. mai. *Τὰ ξύμφορα . . . αὑτοῖς* igitur etiam sic collocari poterant: *τὰ αὑτοῖς πρὸς τὴν ἔφοδον ξύμφορα. Ἀσφαλείᾳ* alii suae securitatis causa explicant. Cf. II 44, 3. „At mihi dativus *ἀσφαλείᾳ*, cum contrarius sit verbis *μετὰ κινδύνων*, locutioni *δι' ἀσφαλείας* I 17 videtur respondere, i. e. in tuto.“ Arn. Cf. adn. 82, 4.

§ 6. *ὧν ἡμεῖς γενόμενοι*, ex quorum numero licet nos fuerimus. Plataeenses enim utilitatem honestati bello Persico adeo postposuerunt, ut urbem suam Persis comburendam relinquerent. Cf. adn. 57, 3. — *τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα.* Cf. II 71, 2, ibi adn. et Muensch. de Reb. Plataeens. p. 62 sqq. Quod etiam *ἀριστεῖα* eis data esse Plutarchus Arist. 20 testatur, de eo dubitat quidem Mitf. Hist. Gr. II p. 301, sed vix idonea de causa. De verbis *ἐς τὰ πρῶτα* cf. 39, 2.

§ 7. *καίτοι . . . φαίνεσθαι γιγνώσκοντας.* Cf. § 3 *φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες.* Idem Isocr. II 18 his verbis commendat: *ἀεὶ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν γίγνωσκε.* Hoc constantiae praeceptum opponitur diversae rationi, qua Plataeenses timent ne de sua honestate atque iustitia iudicetur. Periculum enim esse dicunt, ne eadem de causa, qua antea (*οὐ τὰ ξύμφορα*

γιγνώσκοντας καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι ἢ τῶν ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς ὅταν ἀεὶ βέβαιον τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχουσι καὶ τὸ παραυτίκα που ὑμῖν ὠφέλιμον καθιστῆται.

περὶ δὲ τοῦ ξυμφόρου λέξοντες, ὅτι Λακεδαιμόνιοι σφῶν κα-

57. Προσσκέψασθέ τε ὅτι νῦν μὲν παράδειγμα 1
τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν γνώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα (οὐ γὰρ

§ 7. ἔχωσι codd. Cf. adn.

ὑμῖν It. Vat. Laur. Pal. Ven. D. E. F. G. H. Alii ἡμῖν, quod placere posset, si sententia generalis esset. Cf. adn.

καθιστῆται. Ven. Pal. Gr. mali nonnulli καθίστηται, minus recte. Καθίσταται ex D. et Mosqu. recepit Hofm., qui antea comma post ὅτ' posuit. Sed nec ὅτ' ἄν deinceps posita ita separari possunt, ut ad diversa enuntiata referantur, nec ὅτε, id quod Hofm. existimat, est quandoquidem, nec ἄν pro ἐάν Thucydideum. Cf. ad. IV 46, 3. Ceterum vid. adn.

Cap. 57. § 1. προσκέψασθε codd. „Non προσκέψασθε, antea considerate, hic exspecto, sed praeterea considerate, i. e. προσσκέψασθε. Cf. Schoemann. ad Isaeum p. 444.“ Meinek. Herm. III p. 364. Idem proposuit Herwerd. Stud. Thuc. p. 44.

αὐτοῖς πράσσοντες, ἐθέλοντες δὲ τολμᾶν τὰ βέλτιστα) summis honoribus affecti sint, iam (Ἀθηναίους ἑλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ Λακεδαιμονίους κερδαλέως) pereant. Similis sententiarum conexus intercedit inter 57, 4 et 58, 1. — καὶ τὸ ξυμφέρον ... καθιστῆται, et commodum non aliud quid putare quam cum, bonis sociis dum semper certam virtutis gratiam habetis, etiam praesens rerum condicio aliquatenus ex usu vestro constituitur, i. e. verum commodum ibi tantum cernitur, ubi praesens utilitas cum perpetua in socios bene meritos gratia coniungitur. Generale autem illud constantiae praeceptum ad Lacedaemonios et eam de qua agitur causam refertur, ut apparet ex infin. aor. νομίσαι et ὑμῖν. Contrariam rationem habes 55, 3. Cum toto horum verborum circuitu Plataeenses ostendere studeant fortitudinis in bello Persico exhibitae gratiam sibi deberi, in bonorum sociorum numero ipsi praecipue haberi volunt (cf. 58, 1. 4. 68, 2. 64, 2) suamque potissimum virtutem designant (cf. 56, 5. 57, 1. 58, 1. 68, 4). Vocula που i. e, aliquatenus (cf. II 87, 2) indicatur praesentem utilitatem minoris aestimandam esse quam gratiae officium. Spreta librorum auctoritate Heilmanni emendationem ἔχουσι nunc recipiendam esse ducimus, quod verum commodum non recte ita exsistere dicitur, si ad gratiam in universum bonis sociis habitam (nam ὅταν ἔχωσι idem est atque ὅταν τις ἔχῃ) Lacedaemoniorum accedat utilitas; nam utrumque aut generatim aut singillatim scriptor eloqui debebat. Audacior est Dobraei coniectura κἂν ... που μὴ ὠφέλιμον καθιστῆται. Contra Class., qui κἂν ... ὑμῖν ὠφέλιμον ἀνθιστῆται proposuit, cf. Annal. phil. 1868 p. 117 sq.

Cap. 57. § 1. μὴ τὰ εἰκότα. Cf. Hartung de Part. II p. 173. — οὐ γὰρ ... μεμπτῶν. Haec interpositio proprie post verba ὁρᾶτε ὅπως collocanda erat; sed similes interiectionum

ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαινούμενοι δὲ
περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν), ὁρᾶτε ὅπως μὴ οὐκ
ἀποδέξωνται ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι αὐτοὺς ἀμεί-
νους ὄντας ἀπρεπές τι ἐπιγνῶναι, οὐδὲ πρὸς ἱε-
ροῖς τοῖς κοινοῖς σκῦλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν
2 τῆς Ἑλλάδος ἀνατεθῆναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι
Πλάταιαν Λακεδαιμονίους πορθῆσαι, καὶ τοὺς
μὲν πατέρας ἀναγράψαι ἐς τὸν τρίποδα τὸν ἐν
Δελφοῖς δι' ἀρετὴν τὴν πόλιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ
παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ πανοικησίᾳ διὰ Θηβαίους
3 ἐξαλεῖψαι. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ξυμφορᾶς προκεχω-
ρήκαμεν, οἵτινες Μήδων τε κρατησάντων ἀπωλ-
λύμεθα καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς πρὶν φιλτάτοις
Θηβαίων ἡσσώμεθα καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς με-
γίστους ὑπέστημεν, τότε μέν, τὴν πόλιν εἰ μὴ

ταψηφισάμενοι κακῶς ἀκούσονται ἀποφαίνουσιν· ἅμα δὲ καὶ τὸ μέγεθος τῆς σφῶν ξυμφορᾶς ὀδύρονται.

§ 2. πανοικησίᾳ. Cl. Pal. Bas. Vind. Mosqu. m. Ar. Chr. πανοικεσίᾳ. Idem apud alios quoque scriptores legi, sed apud Thuc. II 16 πανοικησίᾳ siue magna scripturae varietate exstare docet Duk. Accedit Dio Cass. XLI 7. Cf. Lob. ad Phryn. p. 516.

§ 3. ἀπωλλύμεθα Cass. Cl. Mosqu. Bekk. et ex corr. Aug. Vulgo ἀπολλύμεθα. Cf. adn.

transpositiones vide IV 72. V 17. VI 104. VIII 48. Cum sententia cf. Sal. Cat. 51 et ibi Cort. — οὐκ ἀποδέξωνται, aegre patiantur. Cf. VII 48, 3. Infinitivus similiter post δέχεσθαι 53, 1. — ἐπιγνῶναι. Cf. adn. I 70, 2. — οὐδὲ (ἀποδέξωνται), i. e. καὶ (ὁρᾶτε ὅπως μὴ) οὐκ ἀποδ. — πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς. Intellege templa toti Graeciae communia, de quibus cf. adn. V 18, 2.

§ 2. τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς] τὸν ἐκ τῶν Μηδικῶν σκύλων. Schol. „Vid. Herodot. IX 80 et Thuc. I 132.“ Duk. — ἐξαλεῖψαι. Pulchre respondet superiori ἀναγράψαι et de hominibus non minus recte dicitur quam Lat. delere, quod pariter proprie est eradere albo vel indice aliquo et ipsum eradere apud Tac. et Plin. Exempla Graeci verbi vim translatam habentis vide apud Aesch. Choeph. 503. Eur. Hipp. 1241. Cf. Blomf. Aesch. Theb. Gloss. v. 15.

§ 3. οἵ τινες . . . ἀπωλλύμεθα, qui et, cum Medi vicissent (apud Thermopylas, aut, si hanc victoriam Persarum nominare non vis, omnino cum superiores facti essent Xerxis irruptione et pugnis ad Thermopylas et Artemisium commissis), peribamus. Urbs enim eorum a Xerxe exercitum per Boeotiam in Atticam ducente incendio deleta est, ante cuius adventum ipsi cum Thespiensibus in Peloponnesum emigrarant. Cf. Herodot. VIII 50. Diod. XI 14. Iust. II 12. Imperfecto in eo fuisse, ut perirent exprimi suspicatur Bloomf. in ed. 2. — ἐν ὑμῖν, apud vos. Tum ἡσσᾶσθαι vi forensi dictum est. Cf. adn. 53, 1. — τότε μέν. „Refero ad illud tempus belli Peloponnesiaci, cum

παρέδομεν, λιμῷ διαφθαρῆναι, νῦν δὲ θανάτου κρίνεσθαι. καὶ περιεώσμεθα ἐκ πάντων Πλαταιῆς, 4 *οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἐρῆμοι καὶ ἀτιμώρητοι· καὶ οὔτε τῶν τότε ξυμμάχων ὠφελεῖ οὐδείς, ὑμεῖς τε, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἡ μόνη ἐλπίς, δέδιμεν μὴ οὐ βέβαιοι ἦτε.*

ἔπειτα ἐπικλάσαι Λακεδαιμονίους σπουδάζουσι, καὶ ἐπισκήπτουσιν αὐτοῖς, μάλιστα ὅτι εὐεργέται αὐτῶν γεγένηνται μνημονεύοντες.

58. *Καίτοι ἀξιοῦμέν γε καὶ θεῶν ἕνεκα τῶν* 1 *ξυμμαχικῶν ποτε γενομένων καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας καμφθῆναι ὑμᾶς καὶ μεταγνῶναι εἴ τι ὑπὸ Θηβαίων ἐπείσθητε, τήν τε δωρεὰν ἀνταπαιτῆσαι αὐτοὺς μὴ κτείνειν οὓς μὴ ὑμῖν*

θανάτου κρίνεσθαι Vat. H. Reg. Bekk. Vulgo *θανάτου δίκῃ κρίν.* Cf. adn.

Plataeenses urbem suam Lacedaemoniis dederent inopia coacti. Cf. c. 52. 59.“ Haack. — *θανάτου κρίνεσθαι.* De genetivo cf. Krueg. Gr. § 47, 22 adn. 1. Xen. Cyr. I 2, 14.

§ 4. *καὶ περιεώσμεθα . . . ἀτιμώρητοι.* „Conspicua est animi aegritudo et desperatio in his verbis, ubi evidens translatio in illo *περιεώσμεθα* [quod a vi in omnem partem trudendi in notionem reiciendi transire docet Bloomf.], *ἐκ* (ex omni societate humana) optime pro vulgari *ὑπό* [pro quo tamen etiam 69, 1, ubi vid. adn., legitur] usurpatum, moeste postpositum *Πλαταιῆς* et laxius adnexa *ἐρῆμοι καὶ ἀτιμ.* [praedicata verbi *περιεώσμεθα*] consilio scriptoris unice satisfaciunt.“ Heilm. — *παρὰ δύναμιν.* Et de re et de verbis cf. 54, 3. — *ἀτιμώρητοι*] *οὐδεμίαν βοήθειαν ἔχοντες ὑπό τινος.* Schol. — *οὔτε τῶν τότε . . . ἦτε.* „Hac una brevi comprehensione desperatio et spes tam apte ad animos commovendos miscentur et verba huic animorum habitui tam congruenter electa et collocata sunt (id quod, si *οὐδείς* cum summa desperatione in exitu adiectum et verba *ἡ μόνη ἐλπίς* mentem sollicitantia et angentia transposueris, senties), ut una haec comprehensio idoneum documentum subtilissimae artis existimari possit.“ Heilm. — *βέβαιοι.* Cf. 56, 7.

Cap. 58. § 1. *τῆς ἀρετῆς*] *τῆς ἡμετέρας.* Schol. Cf. II 71, 3. — *καμφθῆναι.* Usitatius hac vi translata *ἐπικλασθῆναι*, ut 59, 1 et 67, 1. — *τήν τε δωρεὰν . . . πρέπει.* „*Αὐτούς* int. *Θηβαίους.* Ad infinitivum autem *ἀνταπαιτῆσαι* subiectum subaudiendum est *ὑμᾶς* ex superioribus.“ Haack. *Ἀνταπαιτῆσαι*, reposcere pro singulari Plataeensium in Graecos merito. *Δωρεά* est gratia. Cf. Aesch. Prom. 616. *Τὴν δωρεὰν μὴ κτείνειν*, in quibus infinitivus per appositionem appositus aut ex adn. I 16 explicandus est, utrum valeant gratiam, ne occidant, an gratiam, ne occidatis, seu ne vos coacti sitis necem inferre, minus certum quidem est; sed alterum sententiae causa malo, quoniam Thebani potestatem illos occidendi non habebant. Krueger quidem, qui olim *αὐτούς* temptaverat, nunc repudiata coniectura sua hunc locum sic interpretatur: hanc a vobis gratiam nos iure

πρέπει, σώφρονά τε ἀντὶ αἰσχρᾶς κομίσασθαι χάριν, καὶ μὴ ἡδονὴν δόντας ἄλλοις κακίαν αὐτοὺς ἀντι-
2 λαβεῖν. βραχὺ γὰρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ἐπίπονον δὲ τὴν δύσκλειαν αὐτοῦ ἀφανίσαι. οὐκ ἐχθροὺς γὰρ ἡμᾶς εἰκότως τιμωρήσεσθε,
3 ἀλλ' εὔνους, κατ' ἀνάγκην πολεμήσαντας. ὥστε καὶ τῶν σωμάτων ἄδειαν ποιοῦντες ὅσια ἂν δικάζοιτε καὶ προνοοῦντες ὅτι ἑκόντας τε ἐλάβετε καὶ χεῖρας προϊσχομένους (ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησι μὴ κτείνειν τούτους), ἔτι δὲ καὶ εὐεργέτας γεγενη-
4 μένους διὰ παντός. ἀποβλέψατε γὰρ ἐς πατέρων τῶν ὑμετέρων θήκας, οὓς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων καὶ ταφέντας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐτιμῶμεν κατὰ

nostro reposcere posse credimus, ipsi ne interimatis, quos a vobis occidi non par est. Sed cum infinitivorum in primo et tertio membro ex verbo ἀξιοῦμεν pendentium καμφθῆναι, μεταγνῶναι, κομίσασθαι, ἀντιλαβεῖν subiectum sit ὑμᾶς, infinitivum in secundo membro ex eodem ἀξιοῦμεν suspensum sine summa orationis duritie et ambiguitate ad alium referri, praesertim cum nec praedicatum in nominativo positum additum et in tertio membro ὑμᾶς non iteratum sit, non posse perspicuum est. — σώφρονα . . . κομίσασθαι χάριν, ut honestam gratiam reportetis. Ἀντὶ αἰσχρᾶς, i. e. ἀντὶ τοῦ κομίσασθαι αἰσχράν. Αἰσχρὰ χάρις est Thebanorum pro interfectis Plataeensibus. — κακίαν . . . ἀντιλαβεῖν. Cf. adn. I 33, 2.

§ 2. οὐκ ἐχθροὺς γάρ. De collocatione γάρ particulae cf. Klotz. Adnot. ad Devar. p. 251,

§ 3. ἄδειαν ποιοῦντες. Suppl. ἡμῖν. Cf. VIII 76, 7. Differt ἄδειαν ποιεῖσθαι VI 60, 3. — καὶ προνοοῦντες, considerantes, antequam iudicetis. Quamquam haec consideratio causa est impunitatis, tamen ποιοῦντες et προνοοῦντες addito καί iuxta posita sunt. Cf. adn. I 1, 1. Quare statui nequit hoc καί ei, quod post ὥστε particulam positum est, respondere. Illud etiam valet. Iuste enim Lacedaemonii acturi esse dicuntur, si illorum corpora non solum non interimant, sed etiam incolumitatem eorum tueantur. — χεῖρας προϊσχομένους] ἱκετεύσαντας. Schol. Cf. 66, 2. — ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησι. In articulo inest notio legis receptae, sanctae. De re cf. „Feith. Antiquit. Homer. III c. 14 et infra c. 66. 67.“ Duk.

§ 4. πατέρων . . . θήκας. De his vid. Herodot. IX 85 et Paus. IX 2, 4, de voce θήκη adn. I 8, 1. — ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος ἕκαστον. „Huius annui sacri totam rationem multis describit Plut. Aristid. p. 608 [c. 21, postquam dixit Plataeenses promisisse τοῖς πεσοῦσι καὶ κειμένοις αὐτόθι τῶν Ἑλλήνων ἐναγίζειν καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν].“ Duk. Ab his inferiis anniversariis distinguenda sunt Eleutheria, quae quinto quoque anno celebrabantur. Cf. praeter Plut. l. d. supra II 71, 2. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 503. Schoem. Antiqu. iur. p. 384. —

ἔτος ἕκαστον δημοσίᾳ ἐσθήμασί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις, ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν ἀνεδίδου ὡραῖα, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, ξύμμαχοι δὲ ὁμαίχμοις ποτὲ γενομένοις. ὧν ὑμεῖς τοὐναντίον ἂν δράσαιτε μὴ ὀρθῶς γνόντες. σκέψασθε δέ· Παυσανίας μὲν γὰρ ἔθαπτεν αὐτοὺς νομίζων ἐν γῇ τε φιλίᾳ τιθέναι καὶ παρ᾽ ἀνδράσι τοιούτοις· ὑμεῖς δὲ εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς καὶ χώραν τὴν Πλαταιίδα Θηβαΐδα ποιήσετε, τί ἄλλο ἢ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ παρὰ τοῖς αὐθένταις πατέρας τοὺς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς ἀτίμους γερῶν ὧν νῦν ἴσχουσι καταλείψετε; πρὸς δὲ καὶ γῆν ἐν ᾗ

§ 58. § 4. εὖνοι. Hofm. hic, IV 87, al. male εὔνοι. Cf. Goettl. de Acc. p. 316.

§ 5. ἴσχουσι. I. ἔχουσι. Quod secundum harum formarum differentiam in Buttm. Gr. max. Ind. verb. explicatam exspectes. Cf. adn. I 110, 4. Nec satis simile huic exemplum VII 50 τὰ ἑαυτῶν, . . χαλεπώτερον ἴσχοντα et quae comparavimus in ed. mai. Cf. tamen Soph. Ant. 304.

ἐσθήμασι. „H. Stephanus adnotavit, etsi scholiastae Sophoclis ad El. 270 [et cum his Phav. p. 316] tradant ἔσθημα in oratione soluta inusitatum esse, tamen eo uti Pollucem. Utitur eo Pollux VII 42. 50. 51. 54, Antoninus Liberal. 11 et Ammonius in παρέχειν. [Item Dio Cass. secundum Ind. Reim., Aelianus et Philo in Steph. Thes.] E quibus apparet hoc vocabulo non solos poetas usos esse. Perperam hoc loco id coniecturis temptaverunt. Quae enim vestimenta intellegenda sint, satis apparet ex Plut. Arist. 21, qui pompam, quam Plataeenses ad sepulcra caesorum quotannis ducere solebant, describens de illorum archonte haec memorat: ἐπὶ πᾶσι δὲ τῶν Πλαταιέων ὁ ἄρχων, ᾧ τὸν ἄλλον χρόνον οὔτε σιδήρου θιγεῖν ἔξεστιν οὔθ᾽ ἑτέραν ἐσθῆτα πλὴν λευκῆς ἀναλαβεῖν, τότε χιτῶνα φοινικοῦν ἐνδεδυκὼς ἀράμενός τε ὑδρίαν ἀπὸ τοῦ γραμματοφυλακίου ξιφήρης ἐπὶ τοὺς τάφους προάγει διὰ μέσης τῆς πόλεως. Simillimus est locus Aesch. Eum. 1028 φοινικοβάπτοις ἐνδυτοῖς ἐσθήμασι τιμᾶτε, ubi φοινικόβαπτα ἐσθήματα ad inferorum cultum pertinere Herm. Antiqu. Gr. II § 36, 16 animadvertit. Consentaneum est praeter archontem etiam reliquam multitudinem ex sollemni inferiarum more (cf. Aesch. Choeph, 11) lugubri veste indutam fuisse. — ἐπιφέροντες. Cf. adn. II 34, 2. — εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας scil. τῆς ἡμετέρας ἐπιφέροντες.

§ 5. ἔθαπτεν imperf., quod mansurum erat hoc sepulcrum. — τί ἄλλο ἤ. Cf. adn. 39, 1. — τοῖς αὐθένταις] τοῖς φονεῦσιν. αὐθένται κυρίως οἱ αὐτόχειρες. Schol. Cf. Lob. ad Phryn. p. 120. — ἀτίμους γερῶν. Cf. Matth. Gr. § 339. Krueg. Gr. § 47, 26 adn. 10. —

ἠλευθερώθησαν οἱ Ἕλληνες δουλώσετε, ἱερά τε θεῶν οἷς εὐξάμενοι Μήδων ἐκράτησαν ἐρημοῦντες καὶ θυσίας τὰς πατρίους τῶν εἱσαμένων καὶ κτισάντων ἀφαιρήσεσθε.

ἐρημοῦτε codd. Cf. adn.

εἱσαμένων Pal., nisi quod spiritus lenis ibi legitur. Cass. Ven. C. *ἑσαμένων*, sed Cass. abrasa secunda litera. Alterutrum probandum fuisse ex Buttm. Gr. max. § 108, II adn. 7. Matth. Gr. Ind. verb. anom. v. ἝΩ apparet; illud ob Herodoti (I 66) et Plutarchi (Thes. 17) auctoritatem praestare visum est. Atque eadem forma Eur. Hipp. 31. Iph. Taur. 946 usus est. Vulgo et Bekk. *ἑσσαμένων*, Aug. Vind. Mosqu. et ex corr. m. *ἑσσαμένων*. I. Ar. Chr. Dan. *ἱδρυσαμένων*, ex interpr. Vid. schol. Librarii vel grammatici cum vocabulis etiam flexiones Homericas recipiendas hic et 59, 2 putaverunt, non perpendentes id ab aliis prosae orationis scriptoribus, qui eisdem vocibus utuntur, non factum esse, et *κεκμηῶτας* ne apud ipsum quidem Homerum, qui *καμόντας* dicere solet, hac significatione instructum legi.

ἱερά τε θεῶν. Intellegenda sunt potissimum *Διὸς ἐλευθερίου ἱερά*. Cf. II 71, 2. Plut. Arist. 20. — *ἐρημοῦτε*, quod codd. habent, futurum esse nonnulli suspicati sunt, qua de re cf. Matth. Gr. § 181, 2 c et Buttm. Gr. max. § 95 adn. 16. Sed etiam eliso σ ex *ἐρημώσετε* fieri non potest *ἐρημοῦτε*. Futuri temporis notio vocabulo inesse debet, quod eiusdem temporis est atque *εἰ κτενεῖτε* verba, ad quae referendum est. Rescripto igitur *ἐρημοῦντες* locum sic interpretamur: delubraque deorum, quibus precati Medos superaverunt, orbantes (cf. Dion. Antiqu. III 10) etiam sacrificia patria ab eis, qui illa (delubra) fundaverunt et condiderunt, instituta adimetis. Confirmatur emendatio membrorum aequabilitate, quam hic scriptorem instituisse perspicuum est. Totus enim hic locus aptissime cohaeret cum supra scriptis *οὓς ἀποθανόντας . . . ἐτιμῶμεν . . . πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, ξύμμαχοι δὲ ὁμαίχμοις ποτὲ γενομένοις. ὧν ὑμεῖς τοὐναντίον ἂν δράσαιτε μὴ ὀρθῶς γνόντες.* Contrarium enim quale sit proximis verbis explicatur ita ut ex opposito sibi respondeant *ἐκ φιλίας* et *ἐν γῇ φιλίᾳ*: *ἐν πολεμίᾳ*, *ξύμμαχοι* et *παρ' ἀνδράσι τοιούτοις*: *παρὰ τοῖς αὐθένταις*, *ἐτιμῶμεν*: *ἀτίμους γερῶν*. Iam eis quae secuntur verbis nova causa ita affertur, ut, cum in eisdem rebus argumentatio versetur, aequabilitas illa continuetur. Nam *γῆν . . . δουλώσετε* pari modo atque antea *ἐν πολεμίᾳ καταλείψετε* ad *εἰ χώραν τὴν Πλαταιίδα Θηβαΐδα ποιήσετε* refertur, *ἱερά τε θεῶν . . . ἀφαιρήσεσθε* ut antea *παρὰ τοῖς αὐθένταις καταλείψετε* ad *εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς* respicit. Ne autem praeter institutum ordinem duo membra (. . . *ἐρημοῦτε καὶ* . . . *ἀφαιρήσεσθε*) uni (*εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς*) respondeant, postrema sententia una comprehensione concludenda est. De *πρός* adverbio cf. Matth. Gr. § 594, 1. Intellege: praeterquam quod contraria facietis eis, quae nos patribus vestris praestamus. Verba *θυσίας τῶν εἱσαμένων καὶ κτισάντων* non ita possunt accipi, ut sacrificia sint delubrorum condito-

ἄλλαι παραινέσεις καὶ δεήσεις.

59. Οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης, ὦ Λακε- 1
δαιμόνιοι, τάδε, οὔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἁμαρτάνειν οὔτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀλλοτρίας ἕνεκα ἔχθρας μὴ αὐτοὺς ἀδικηθέντας διαφθεῖραι, φείσασθαι δὲ καὶ ἐπικλασθῆναι τῇ γνώμῃ οἴκτῳ σώφρονι λαβόντας μὴ ὧν πεισόμεθα μόνον δεινότητα [κατανοοῦντας], ἀλλ' οἷοί τε ἂν ὄντες πάθοιμεν καὶ ὡς ἀστάθμητον τὸ τῆς ξυμφορᾶς ᾧτινί ποτ' ἂν καὶ ἀναξίῳ ξυμπέσοι. ἡμεῖς τε, ὡς πρέπον ἡμῖν καὶ ὡς ἡ 2

Cap. 59. § 1. κατανοοῦντας. In plerisque libris κατανοοῦντες, in solis tribus eisque non optimis λαβόντες.
ᾧτινι. Ven. et ex. emend. Cl. ὅ τινι, non male. Cf. tamen adnotat.

ribus oblata. Neque enim his, qui superstites e pugna discesserunt, sed caesis inferiae afferuntur, et ne de caesis quidem sermo esse potest, quod θυσίαι deorum sunt. Cf. Plut. mor. 857 e τούτοις ὡς φθιτοῖς καὶ ἥρωσιν ἐναγίζειν δεῖν οἴεται, ἀλλὰ μὴ θύειν ὡς θεοῖς. Discernendum igitur est inter θυσίας et γέρα, quibus mortui honorantur. Genetivus auctores designat. Cf. 40, 6. V 14, 1 τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης, Matth. Gr. § 375. Verbum ἀφαιρεῖσθαι pariter obiecto personali caret I 2, 2

Cap. 59. § 1. πρὸς τῆς ... δόξης. Cf. Matth. Gr. § 472, 2 b et § 590, 6. — τὰ κοινὰ ... νόμιμα. De his cf. Schoem. Antiqu. iur. p. 366. — ἀλλοτρίας, i. e. Thebanorum in Plataeenses. — φείσασθαι δέ. Suppl. πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης ἐστί. — οἴκτῳ σώφρονι λαβόντας. Οἶκτον σώφρονα, misericordiam prudentem, quae ex conscientia humanae infirmitatis oriatur, esse adnotat Heilm. Cf. adn. 58, 1. Cum λαβόντες, ne omni pondere careat, cum οἴκτῳ σώφρονι iungendum sit (cf. adn. 56, 3), res autem, quae misericordia prudenti accipiatur praeter immanitatem eorum, quae passuri sunt, cogitari nequeat (vix enim Classeno credas universam Plataeensium agendi rationem intellegendam esse, cuius nullum hoc loco est indicium), ad δεινότητα illud pertinere oportet, quo cum rettuleris, statim apparet κατανοοῦντας eius interpretamentum esse. Cf. Koenighoff. Critic. et exeget. (progr. gymn. Monasteriensis ad Eifliam 1850) p. 24. — τὸ τῆς ξυμφορᾶς. Similiter τὸ τῆς τύχης IV 18, 3. VII 61, 3. In proximis est attractio talis, qualem reperimus I 91, 2, ubi vid. adn., nisi quod hic relativae enuntiationis est. Bene Portus: quam sit incertum, cuinam calamitas vel immerenti sit eventura.

§ 2. πρέπον. Hoc cum plane adiective dicatur, etiam sine verbo εἶναι pro verbo finito ponitur. Talia participia praeter notissimum χρεών sunt ξυμφέρον 44, 2, δέον Demosth. III 1. His auge et corrige Matth. Gr. § 560

χρεία προάγει, αἰτούμεθα ὑμᾶς, θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίους καὶ κοινοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐπιβοώμενοι, πεῖσαι τάδε, προφερόμενοί ⟨θ'⟩ ὅρκους οὓς οἱ πατέρες ὑμῶν ὤμοσαν μὴ ἀμνημονεῖν ἱκέται γιγνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρῴων τάφων καὶ ἐπικαλούμεθα τοὺς κεκμηκότας μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις μηδὲ

§ 2. προφερόμενοι. „Paene omnes mss. habent προσφερ., sed vulgaris scriptura videtur vera esse et simili usu VII 69 defenditur.“ Bloomf. Sic activum quoque 64, 3. V 17 atque passivum V 26 et alibi reperiemus. Cf. adn.

κεκμηκότας Pal. Bas. (sed hic ex emend.) M. I. Lugd. schol. in cap. Pollux III 106: „Τοὺς μέντοι κεκμηκότας τοὺς ἀποθανόντας ὁ αὐτὸς (Θουκυδ.) εἴρηκε.“ Vulgo et Bekk. κεκμηῶτας. At vid. Buttm. Gr. max. Ind. verb. v. κάμνω, de aliis scriptoribus in adn. dicta et sd. 58, 5.

adn. — αἰτούμεθα ὑμᾶς cet. Tria sunt totius obsecrationis quasi capita: αἰτούμεθα, ἱκέται γιγνόμεθα, ἀναμιμνῄσκομεν, ita ut in unam sententiam coalescant ἱκέται γιγνόμεθα . . . καὶ ἐπικαλούμεθα. Patet autem προφερόμενοι κ. τ. λ. ad ἱκέται γιγνόμεθα pertinere, quoniam pariter eo spectat, ut Lacedaemonii ad servandam patrum fidem commoveantur. Quod ut ipsis verbis appareat, coniunctionem addi necesse est. Ante ὅρκους facillime θ' (cf. V 71, 3. VIII 48, 1) excidit. — τοὺς ὁμοβωμίους contubernales forsitan dixeris ob Cic. Ep. ad Attic. XIII 28. Intelleguntur ei, „quibus communiter in eadem ara sacra fiunt; nam etiam pluribus deis una ara sacrabatur. Vid. Kuhn. ad Poll. VI 155. . . . Quod eosdem ὁμωχέτας vocatos dicit Kuhn., id est e Thuc. IV 97, ubi vid.“ Duk. Arn. magnos deos (τοὺς δώδεκα) significari existimat. — ἐπιβοώμενοι, i. e. ἐπικαλούμενοι. Cf. 67, 2. — πεῖσαι τάδε cum ὑμᾶς accusativo iunge: ut vobis haec persuadeamus. Cf. 61, 1. — προφερόμενοι, pro nobis proferentes. Cf. Plat. Phil. 57 a. — οὓς . . . ὤμοσαν. Cf. II 71, 2. — μὴ ἀμνημονεῖν. Suppl. ὑμᾶς, quod concinnitatis causa ob superiora πεῖσαι τάδε omissum est, et exprime verbis ut ne obliviscamini eorum (iurum iurandorum). — ἱκέται . . . τάφων. „Haec ita accipienda: τοὺς τάφους τῶν ὑμετέρων πατέρων ἱκετεύομεν καὶ ἐπιβοώμεθα. Infra enim dicitur [67, 2] πατέρων τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοώμενοι.“ Ae. Port. Cf. Soph. OR. 1256 μητρῴαν δ' ὅπου κίχοι διπλῆν ἄρουραν οὗ τε καὶ τέκνων. Similia atque ἱκέται γιγνόμεθα dicendi genera sunt κωλυτὴν et μηνυτὴν γίγνεσθαι. Cf. adn. I 132, 5. III 23, 2. Iudicibus supplex fuit Cic. Tusc. I 29. Class. confert Isocr. VI 23 ἱκέται κατέστησαν ταύτης τῆς πόλεως. Adde Herod. I 73 Ἀλυάττεω ἱκέται ἐγένοντο. — τοὺς κεκμηκότας. Ne hanc huius verbi significationem propter Homeri εἴδωλα καμόντων et usum tragicorum poeticam existimes. Ut enim omnino mortui ad rei atrocitatem quodammodo occultandam saepe lenioribus nominibus vocari solent, ita κεκμηκότας eodem modo dictum esse a Platone et Aristotele demonstrarunt Iungerm. ad Poll. III 106 et Steph. in Thes. — ὑπὸ Θηβαίοις. Cf.

τοῖς ἐχθίστοις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι, ἡμέρας
τε ἀναμιμνῄσκομεν ἐκείνης ᾗ τὰ λαμπρότατα μετ᾽
αὐτῶν πράξαντες νῦν ἐν τῇδε τὰ δεινότατα κιν-
ἐπίλογοι. δυνεύομεν παθεῖν. ὅπερ δὲ ἀναγκαῖόν τε καὶ 3
χαλεπώτατον τοῖς ὧδε ἔχουσι, λόγου τελευτᾶν,
διότι καὶ τοῦ βίου ὁ κίνδυνος ἐγγὺς μετ᾽ αὐτοῦ,
παυόμενοι λέγομεν ἤδη ὅτι οὐ Θηβαίοις παρέδομεν
τὴν πόλιν (εἱλόμεθα γὰρ ἂν πρό γε τούτου τῷ
αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ λιμῷ τελευτῆσαι), ὑμῖν δὲ πιστεύ-
σαντες προσήλθομεν (καὶ δίκαιον, εἰ μὴ πείθομεν,
ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας τὸν ξυντυχόντα κίνδυ-
νον ἐᾶσαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἑλέσθαι), ἐπισκήπτομέν τε 4

μετ᾽ αὐτῶν. In optimis libris μεθ᾽ αὐτῶν vel μεθ᾽ ἑαυτῶν, sed hoc pronomen hic ferri posse non videtur.

§ 3. καταστήσαντας. Iu plerisque libris καταστήσαντες, quasi antea δίκαιοι legeretur, quod tamen nusquam scriptum exstat.

VII 64, 1. Herbst. adv. Cob. p. 27 sq. — φίλτατοι. Utrum ὑμῖν an αὐτοῖς (τοῖς κεκμηκόσι)? Hoc anteponendum esse docet Levesqu., quia Plataeenses tunc quidem Lacedaemoniis amicissimos se dicere non potuerint. Cf. 58, 4 εὖνοι ἐκ φιλίας χώρας. Quod si verum est, certe nec ὄντες apud praesens valet qui eramus, sed qui sumus (i. e. qui nos praebemus caesis illis amicissimos inferias et primitias offerendo), et οἱ ἔχθιστοι non videntur esse posse οἱ ἔχθιστοι τοῖς κεκμηκόσι, sed ἡμῖν. Cf. § 3 et II 71, 3. — ἡμέρας . . . ἐκείνης. Attende articulum insolentius omissum. Cf. adn. I 1, 2. 51, 2.

§ 3. ὅπερ δέ cet. Sententia relativa praemissa est, quae sic poterat collocari: παυόμενοι δέ, ὅπερ ἀναγκαῖον cet. — λόγου τελευτᾶν. De toto hoc inciso vid. Matth. Gr. § 476. Krueg. Gr. § 57, 10 adn. 7, de genetivo, quem frustra vituperat Bernh. Synt. p. 180, cf. Matth. Gr. § 355, 4 et ed. mai., item 104, 5. — μετ᾽ αὐτοῦ, i. e. ἅμα τῷ λόγου τελευτᾶν. — τῷ αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ λιμῷ] Ὅμηρος· Λιμῷ δ᾽ οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν. (Od. XII 342.) Schol. Cf. Sal. Fragm. III 11 fame, miserrima omnium morte. Liv. XXVII 44 fame et frigore, quae miserrima mortis genera sunt, et id. XXI 41 ultimo supplicio humanorum fame.

§ 4. ἐπισκήπτομέν τε cet. „Conclusio orationis acerrimis admonitionibus cumulata et perturbata est, ἐπισκήπτομέν τε ἅμα μή, 1) Πλαταιῆς ὄντες οἱ προθυμότατοι περὶ τοὺς Ἕλληνας γενόμενοι, 2) Θηβαίοις, 3) τοῖς ἡμῖν ἐχθίστοις, 4) ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως, 5) ἱκέται ὄντες, ὦ Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆναι, . . . διολέσαι, ubi insolenti collocatione vocativi ὦ Λακεδ., omissione accusativi ὑμᾶς in vv. γενέσθαι δὲ σωτῆρας ἡμῶν, quamquam subiectum diversum, quod proxime antecedit, tale additamentum postulabat, geminatis ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν καὶ τῆς ὑμετέρας πί-

ἅμα μὴ Πλαταιῆς ὄντες, οἱ προθυμότατοι περὶ τοὺς Ἕλληνας γενόμενοι, Θηβαίοις τοῖς ἡμῖν ἐχθίστοις ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως ἱκέται ὄντες, ὦ Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆναι, γενέσθαι δὲ σωτῆρας ἡμῶν καὶ μὴ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐλευθεροῦντας ἡμᾶς διολέσαι."

60. Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιῆς εἶπον. οἱ δὲ Θηβαῖοι δείσαντες πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοί τι ἐνδῶσι, παρελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰπεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοις παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν μακρότερος λόγος ἐδόθη τῆς πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως. ὡς δ' ἐκέλευσαν, ἔλεγον τοιάδε.

Θηβαῖοι καὶ αὐτοὶ λόγοι αἰτοῦνται.

1 61. „Τοὺς μὲν λόγους οὐκ ἂν ᾐτησάμεθα εἰπεῖν, εἰ καὶ αὐτοὶ βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι κατηγορίαν ἐποιήσαντο καὶ περὶ αὐτῶν ἔξω τῶν προκειμένων καὶ ἅμα οὐδὲ ᾐτιαμένων πολλὴν τὴν ἀπολογίαν

δημηγορία Θηβαίων, c μετὰ μικρὸ προοίμιον (§ α') πρῶτο μὲν (α') περ τῆς σφῶν αι τῶν διαφορᾶ

Cap. 60. τὴν αὐτῶν. Bekk. contra libros mss. τὴν αὐτῶν, quo non opus. Cf. adn. I 17.
Cap. 61. § 1. αὐτῶν. In bonis libris male αὐτῶν.

στεως angor et consilii inopia dicentis eximie depingitur et animi legentium vehementissime commoventur." Heilm. Qui in eis, quae de omisso ὑμᾶς scripsit, argutari videtur. Cf. adn. 56, 4, et cogita ὑμετέρας et ὦ Λακεδ. proxime abesse. De ἐπισκήπτειν verbo cf. adn. II 73, 3. — οἱ προθυμότατοι ... γενόμενοι. Cf. 57, 4. — καὶ μὴ ... διολέσαι, neve, qui ceteros Graecos in libertatem vindicatis, eidem nos funditus perdatis, Port. De re cf. II 8, 4.

Cap. 60, πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν. Haec διὰ μέσου collocata ad δείσαντες et ἐνδῶσι simul spectant. Cf. μέχρι τοῦδε II 36, 1. — ἔλεγον. Cf. adn. I 72, 3.

Cap. 61. „Haec oratio quamquam magnam artem demonstrat, tamen exiguam fidem facit ... Tota disputatio fallax est, sententiae falsae aut verbis exaggeratae, et quae vix ipsis Thebanis imposuerint." Bloomf.

§ 1. καὶ αὐτοί, i. e. οὗτοι καὶ αὐτοί, et isti. — τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο. Cf. Matth. Gr. § 409, 6. — καὶ περὶ ... ἀπολογίαν, et (nisi) de se ipsis extra propositum simul etiam eorum, quae ne accusata quidem sunt, multa defensione usi essent. Particulae καὶ ἅμα eodem modo 82, 1 et V 9, 4 leguntur. De perfecto deponentis αἰτιᾶσθαι passive posito vid. Buttm. Gr., § 113, 4 adn. 7. Krueg. Gr. § 39, 14 adn. 3. Cf.

τῆς πρὸς Πλαταιέας ἀπολογοῦνται, ἧς τήν τε ἀρχὴν ἀποφαίνουσι,

καὶ ἔπαινον ὧν οὐδεὶς ἐμέμψατο. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὰ ἀντειπεῖν δεῖ, τῶν δὲ ἔλεγχον ποιήσασθαι, ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα αὐτοὺς κακία ὠφελῇ μήτε ἡ τούτων δόξα, τὸ δ' ἀληθὲς περὶ ἀμφοτέρων ἀκού-
σαντες κρίνητε. ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς διάφοροι ἐγενό- 2
μεθα πρῶτον, ὅτι ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἃ ξυμμίκτους ἀνθρώπους ἐξελάσαντες ἔσχομεν, οὐκ ἠξίουν οὗτοι, ὥσπερ ἐτάχθη τὸ πρῶτον, ἡγεμονεύε-

αἰτιαθείς VI 53, 2. VIII 68, 2. — *πρὶς μὲν τά.* De collocatione verborum „cf. III 82, 7 *ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται* et VI 66, 1 *παρά δὲ τὸ κρημνοί.*" Arn. Add. VI 45. VII 12, 1. Matth. Gr. § 287 adn. 3. Buttm. Gr. § 126 adn. 1. *Τὰ μέν* spectant ad *τὴν κατηγορίαν* (cf. 53, 2), *τὰ δέ* ad *τὴν ἀπολογίαν καὶ ἔπαινον.* — *ἀντειπεῖν* ... *ἔλεγχον ποιήσασθαι.* Cf. *ἀντειπεῖν* ... *ἔλεγχον ἔχει* 53, 2. — *ἡ ἡμετέρα ... κακία*] *ταῦτα εἰρωνικῶς λέγει ὁ Θηβαῖος.* Schol. Nefarii putabuntur, si Plataeensium criminationem non refutaverint.

§ 2. *ἡμεῖς δέ.* Similiter *δέ* post prooemium I 37, 2 legitur, ubi, ut hic, *δή* legendum coniecit Krueg. — *ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν* cet. De re vid. Mans. Spart. III 2 p. 59. Plass. Hist. Graec. antiquiss. p. 614. Kluetz. de Foed. Boeot. p. 14 sq. Muensch. de Reb. Plataeens. p. 27 sq. Cf. adn. I 12, 3. — *ἄλλα χωρία.* „Regiones, quae infra Cithaeronem sitae ad Euripum extenduntur." Muensch. l. d. p. 27 secundum Ephor. apud Ammon. de Differ. verb. p. 70 in v. *Θηβαγενεῖς.* — *ἃ* ad Plataeas quoque referri debere recte demonstrat Muensch. l. d. p. 29. — *ξυμμίκτους ἀνθρώπους.* Hos esse Hyantes, Thraces, Pelasgos ex Strab. 401 docet Arn. — — *ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν.* Passivum *ἡγεμον.* hoc uno loco repertum similibus *ἄρχεσθαι* et *βασιλεύεσθαι* satis defenditur. Cf. adn. I 142, 7. „Ex his verbis conficitur ... Plataeenses non in privatam Thebanorum dicionem pervenisse, sed principatum eis dedisse ... Verbum enim *ἡγεμονεύεσθαι* ... nihil aliud est nisi principatum alicuius sequi [et distinguendum ab *ἄρχεσθαι.* Plato tamen Phaed. pag. 80 scribens *τὸ μὲν θεῖον οἷον ἄρχειν τε καὶ ἡγεμονεύειν πεφυκέναι, τὸ δὲ θνητὸν ἄρχεσθαί τε καὶ δουλεύειν, δουλεύειν* substituit pro passivo *ἡγεμονεύεσθαι*]. Neque Thebani principatum in subditas [*ξυντελεῖς, ξυμμόρους* IV 76. 93], quippe quae imperio regerentur, sed in liberas Boeotiae civitates, quae suis ipsarum legibus tenerentur, sibi competere contendebant." Muensch. l. d. p. 30 et 32. Cui p. 28 sqq. dissentire in hac re Ephorus l. d. et Thucydides videntur, cum hic Thebanis non aliud Plataeensium quam reliquae Boeotiae imperium tribuat, ille eos *τοὺς τοῖς Ἀθηναίοις ὁμόρους προσοικειοῦντας ἰδίᾳ προσαγαγέσθαι* dicat; nam ibi eum ob verba *ἐνέμοντο δὲ τὴν ὑπὸ τὸν Κιθαιρῶνα χώραν* ad Plataeas respicere existimandum esse. At id nobis nequaquam certum videtur, quod Thucydides *ξυμμίκτους ἀνθρώπους* antea Plataeis habitantes expulsos, Ephorus *συμμίκτους πολλαχόθεν τὴν ὑπὸ τὸν Κιθαι-*

σθαι ὑφ' ἡμῶν, ἔξω δὲ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν παραβαίνοντες τὰ πάτρια, ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο, προσεχώρησαν πρὸς Ἀθηναίους, καὶ μετ' αὐτῶν πολλὰ ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἀνθ' ὧν καὶ ἀντέπασχον.

1 62. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, φασὶ μόνοι Βοιωτῶν οὐ μηδίσαι, καὶ τούτῳ μάλιστα αὐτοί τε ἀγάλλονται καὶ ἡμᾶς
2 λοιδοροῦσιν. ἡμεῖς δὲ μηδίσαι μὲν αὐτοὺς οὔ φαμεν διότι οὐδ' Ἀθηναίους, τῇ μέντοι αὐτῇ ἰδέᾳ ὕστερον ἰόντων Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας
3 μόνους αὖ Βοιωτῶν ἀττικίσαι. καίτοι σκέψασθε ἐν οἵῳ εἴδει ἑκάτεροι ἡμῶν τοῦτο ἔπραξαν. ἡμῖν μὲν γὰρ ἡ πόλις τότε ἐτύγχανεν οὔτε κατ' ὀλιγαρχίαν ἰσόνομον πολιτεύουσα οὔτε κατὰ δημο-

καὶ περὶ τῆς αὐξήσεως αὐτῆς λέγοντες τὰ ἐς τὸν σφέτερον μηδισμὸν ἀπολογοῦνται.

Cap. **62**. § 1. *δὲ καί. Καί* om. I. Ar. Dan. Significat hanc quoque dissensionis occasionem fuisse.

ρῶνα χώραν νεμομένους sub imperium Thebanorum redactos dicit. Quare hunc de Hysiis et Eleutheris loqui suspicamur. Neque verum est quod idem Muenscher p. 30 propter articulum apud Thuc. ad verba *ξυμμίκτους ἀνθρώπους* non additum omnes agri Plataeensis incolas a Boeotis pulsos esse negandum putat; nam articulo ille de colluvie hominum ignotorum recte uti non potuit. Ceterum quam facile *τὸ ἡγεμονεύεσθαι* et *τὸ ἄρχεσθαι* sive *ξυντελεῖν* in rebus Boeotorum confusum sit, inde apparet, quod „ad hanc accusationem Isocrates XIV 8 respiciens haec scribit: *ἐνίοτε γὰρ ἐπιχειροῦσι λέγειν ὡς διὰ τοῦτο πρὸς ἡμᾶς οὕτω προσηνέχθησαν, ὅτι συντελεῖν αὐτοῖς οὐκ ἠθέλομεν.*“ Bloomf. — *ἔξω δὲ ... τὰ πάτρια*, i. e., si sententiam spectamus, discedentes a societate communis concilii Boeotorum (Liv. XLII 43). Cf. adn. II 2, 4 et infra 65, 2, de causa rei autem 55, 1. — *προσηναγκάζοντο.* Suppl. *τούτοις* (*τοῖς πατρίοις*), i. e. *μὴ παραβαίνειν ταῦτα.* Cf. adn. I 106, 1. — *προσεχώρησαν πρὸς Ἀθηναίους.* Cf. 55, 1 et ibi adn.

Cap. **62**. § 1. *φασὶ ... μηδίσαι.* Vid. 54, 3 et de vv. *μόνοι Βοι.* ibi adn.

§ 2. *διότι οὐδ' Ἀθηναίους.* Proprie cogitanda verba *μηδίσαι φαμέν*; potuit tamen bene *Ἀθηναῖοι* scribi, et videtur eadem esse attractio, quae frequentior est in comparationibus. Sententia redit 64, 1. — *τῇ ... αὐτῇ ἰδέᾳ*, i. e. *τῷ αὐτῷ τρόπῳ.* Cf. adn. I 109, 1. II 51, 1. „*Ἀμφότεροι δηλονότι ἐπὶ τῇ τῶν Ἑλλήνων δουλείᾳ.*“ *Δουκας.* Iungenda igitur haec sunt cum *ἰόντων* verbo.

§ 3. *ἐν οἵῳ εἴδει*, i. e. *τρόπῳ πολιτείας*, in quo statu. — *κατ' ὀλιγαρχίαν ἰσόνομον.* Est *ἀπὸ γένους ὀλιγαρχία* seu *ἀριστοκρατικὴ ὀλιγαρχία*,

κρατίαν· ὅπερ δέ ἐστι νόμοις μὲν καὶ τῷ σωφρο-
νεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτω δὲ τυράννου,
δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε τὰ πράγματα. καὶ 4
οὗτοι ἰδίας δυνάμεις ἐλπίσαντες ἔτι μᾶλλον σχήσειν,
εἰ τὰ τοῦ Μήδου κρατήσειε, κατέχοντες ἰσχύι τὸ
πλῆθος ἐπηγάγοντο αὐτόν· καὶ ἡ ξύμπασα πόλις
οὐκ αὐτοκράτωρ οὖσα ἑαυτῆς τοῦτ' ἔπραξεν, οὐδ'
ἄξιον αὐτῇ ὀνειδίσαι ὧν μὴ μετὰ νόμων ἥμαρτεν.
ἐπειδὴ γοῦν ὅ τε Μῆδος ἀπῆλθε καὶ τοὺς νόμους 5
ἔλαβε, σκέψασθαι χρή, Ἀθηναίων ὕστερον ἐπιόν-
των τήν τε ἄλλην Ἑλλάδα καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν
πειρωμένων ὑφ' αὑτοῖς ποιεῖσθαι καὶ κατὰ στάσιν

quatenus in ea omnes nobiles ὁμότιμοι seu ὅμοιοι erant. Cf. Herm. Antiqu. Gr. § 58 et 180. Goellerum his obloquentem refutavimus in ed. mai. Suppl. — τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, modestissimo cuique (reipublicae cuique optime temperatae) maxime contrarium. Cf. Xen. Mem. I 2, 53 τὸ σῶμα τοῦ οἰκειοτάτου ἀνθρώπου τὴν ταχίστην ἐξενέγκαντες ἀφανίζουσιν et adn. 88, 1. — ἐγγυτάτω δὲ τυράννου. Paucorum dominatio regiae libidini propior est Tac. Ann. VI 42. Pariter rem cum persona componit Cic. de Leg. II 16, 40 ut id habendum sit antiquissimum et deo proximum, quod sit optimum. — δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν. Πολυκέφαλον τυραννίδα iure vocat plenius illustrans Kortuem. Respubl. Gr. p. 19. Ipsum nomen δυναστεία dominationem, i. e. imperium paucorum simile tyrannidi, designat. Cf. Aristot. Polit. IV 5 ὅταν . . . ἄρχῃ μὴ ὁ νόμος ἀλλ' οἱ ἄρχοντες . . ., καλοῦσι δὴ τὴν τοιαύτην ὀλιγαρχίαν δυναστείαν. Ita ὀλιγαρχίας ἀριστοκρατικῆς παρατροπὴν καὶ ὑπέρχυσιν Plutarchus περὶ μοναρχ. καὶ δημοκρ. t. IX p. 287 dicit δυναστείας, ὅταν ἐντέκῃ ὀλιγαρχία ὑπερφροσύνην. Cf. Herm. Antiqu. Gr. § 58, 12 et IV 78. VI 38. Ὀλιγαρχίαν simpliciter illum Thebarum statum appellat. Paus. IX 6, 1 opponens τῇ πατρίῳ πολιτείᾳ Thebanorum, quae est Thucydidis ὀλιγαρχία ἰσόνομος. — ὀλίγων ἀνδρῶν] Ἀτταγίνου καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν (velut Timegenidae) τῶν μηδισάντων μάλιστα. Schol. Cf. Herodot. IX 15 et 86 sqq. — τὰ πράγματα. Cf. adn. 28, 1.

§ 4. σχήσειν, retenturos esse. — τὰ τοῦ Μήδου. Cf. Matth. Gr. § 285. — κατέχοντες (coercentes) ... τὸ πλῆθος. De re cf. Plut. Aristid. c. 18 extr. — οὐκ αὐτοκράτωρ ... οὐδ' ἄξιον ... ὀνειδίσαι. Cf. Paus. l. d. Aliter Thebanorum μηδισμόν excusare studet Plut. de Herodot. malign. p. 431 sqq. Cf. Kluetz. de Foed. Boeot. p. 30 sqq. — ὧν, i. e. τούτων ἅ. Cf. Matth. Gr. § 368. — μὴ μετὰ νόμων, i. e. ἄνευ νόμων. Cf. III 40, 6. VI 86, 3. VII 70, 8. adn. IV 130, 6. Oppositum est ἐπειδὴ . . . τοὺς νόμους ἔλαβε.

§ 5. τοὺς νόμους ἔλαβε,

ἤδη ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλά, εἰ μαχόμενοι ἐν Κορωνείᾳ καὶ νικήσαντες αὐτοὺς ἠλευθερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προθύμως ξυνελευθεροῦμεν, ἵππους τε παρέχοντες καὶ παρα-
6 σκευὴν ὅσην οὐκ ἄλλοι τῶν ξυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν μηδισμὸν τοσαῦτα ἀπολογούμεθα.

1 63. Ὡς δὲ ὑμεῖς μᾶλλόν τε ἠδικήκατε τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀξιώτεροί ἐστε πάσης ζημίας, πειρασό-
2 μεθα ἀποφαίνειν. ἐγένεσθε ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ, ὡς φατέ, Ἀθηναίων ξύμμαχοι καὶ πολῖται. οὐκοῦν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς ἐπάγεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ' αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρχον γε ὑμῖν, εἴ τι καὶ ἄκοντες προσήγεσθε ὑπ' Ἀθηναίων, τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶνδε ἤδη ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης, ἣν αὐτοὶ μάλιστα προβάλλεσθε· ἱκανή γε ἦν ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέ-

ἔπειτα (β') ἐλέγχουσι τὰ πάλαι Πλαταιεῦσι πεπραγμένα, λέγοντες ὅτι οὐκ ἐπὶ τῇ σφετέρᾳ τιμωρίᾳ, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ξυνεπιέναι ἄλλοις Ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταποδιδόασι,

Cap. 63. § 2. ἐπάγεσθαι Chr. et Bekk. atque olim Cl. Vulgo et in ceteris libris male ὑπάγεσθαι, cum dicendum sit arcessere, advocare. Cf. § 4 et adn. I 3, 2 et Arn. ad VII 46.

ὑπάρχον γε T. I. M. Bekk. tacitusque apud hunc m. Vulgo soloece ὑπάρχον τε.

ἱκανή γε. Gr. ἱκανὴ γάρ, quod γάρ in Cass. rec. man. superscr. Exspectaverit forsitan quispiam, ut Reisk., ἢ ἱκανή γε; At cf. adn.

suas leges recepit. — ἐχόντων . . . τὰ πολλά. Post pugnam apud Oenophyta pugnatam. Vid. I 108, 2. — μαχόμενοι . . . Βοιωτίαν. Vid. I 113. — ἵππους παρέχοντες. Cf. II 9, 3. 22, 2.

Cap. 63. § 1. ἀξιώτεροι . . . ζημίας. Scholiasta etsi antea μᾶλλον explicavit μᾶλλον ἡμῶν, tamen hunc comparativum positivo reddit. Nimirum Thebani cum supra 62, 4 de sua civitate his verbis usi sint: οὐδ' ἄξιον αὐτῇ ὀνειδίσαι ὧν μὴ μετὰ νόμων ἥμαρτεν, hic se dignos poena confiteri non videntur posse. Solvendus ille comparativus in μᾶλλον ἄξιοι: vos potius quam nos digni estis poena. Cf. adn. II 40, 1.

§ 2. ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ, ad nos propulsandos. Cf. II 42, 4. VI 76, 3. Pronomen possessivum pro genetivo obiecti est. Cf. adn. I 33, 3. — πολῖται. Cf. adn. 55, 3. — ὑπάρχον. Cf. adn. I 124, 1. II 62, 1. Suppl. autem μὴ ξυνεπιέναι. De γέ cum participio iuncto cf. adn. IV 65, 4. — εἴ τι . . . προσήγεσθε. „Προσάγεσθαι etiam de eis dicitur, qui vi et inviti compelluntur ad aliquid faciendum. Thuc. III 63, 2 et VI 54, 3." Duk. ad VIII 106. Res hic aut pronomine τι expressa est, aut, cum hoc potius adverbialiter dictum videatur, mente repetendum ξυνεπιέναι. — ἐπὶ τῷ Μήδῳ, contra Medum. Cf. adn. I 40, 6. — ἱκανή γε ἦν. Particula γε sententias iungit hic et I 40, 4.

πειν καί, τὸ μέγιστον, ἀδεῶς παρέχειν βουλεύεσθαι.
ἀλλ' ἑκόντες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἔτι εἵλεσθε μᾶλλον
τὰ Ἀθηναίων. καὶ λέγετε ὡς αἰσχρὸν ἦν προδοῦναι 3
τοὺς εὐεργέτας· πολὺ δὲ γε αἴσχιον καὶ ἀδικώ-
τερον τοὺς πάντας Ἕλληνας καταπροδοῦναι, οἷς
ξυνωμόσατε, ἢ Ἀθηναίους μόνους, τοὺς μὲν κατα-
δουλουμένους τὴν Ἑλλάδα, τοὺς δὲ ἐλευθεροῦντας.
καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοτε οὐδὲ 4
αἰσχύνης ἀπηλλαγμένην. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀδικού-
μενοι αὐτούς, ὡς φατέ, ἐπηγάγεσθε, τοῖς δὲ ἀδι-
κοῦσιν ἄλλους ξυνεργοὶ κατέστητε. καίτοι τὰς
ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι αἰσχρὸν μᾶλλον ἢ
τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὀφειληθείσας, ἐς ἀδικίαν
δὲ ἀποδιδομένας.

§ 4. *αἰσχρόν.* D. *οὐκ αἰσχρόν*, et Valla minus turpe est. Ne negatione opus esset, Krueger *καίτοι τί* legendum esse suspicatus est. Sed cf. adn.

70, 2. VI 86, 3. Cf. Hartung. de Part. I p. 388 sq. — *τὸ μέγιστον.* Cf. Krueg. Gr. § 57, 10 adn. 12. — *παρέχειν βουλεύεσθαι.* Suppl. *ὑμᾶς.* — *οὐ βιαζόμενοι ἔτι.* Respicitur ad verba 55, 1 *ὅτε . . . ἐβιάσαντο.* — *εἵλεσθε . . . τὰ Ἀθηναίων*, partes Atheniensium. Nota formula, ut similes *φρονεῖν τά τινος* (cf. 68, 3), *βούλεσθαι τά τινος* VI 50, 3.

§ 3. *καὶ λέγετε.* Cf. 55, 3. — *καταπροδοῦναι.* *Κατά* addito intendendi quaedam vis videtur contineri. — *αἰσχρὸν . . . αἴσχιον.* Cf. adn. II 40, 1. — *οἷς ξυνωμόσατε*, i. e. *πρὸς οὓς ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε.* Cf. adn. I 71, 6. — *τοὺς μὲν . . . τοὺς δέ.* Cf. adn. I 68, 4.

§ 4. *καίτοι τὰς . . . ἀποδιδομένας*, et tamen hoc potius turpe est, pares gratias non referre, quam (non referre) eas, quae cum iustitia quidem contractae sunt, sed ita redduntur, ut iniustitia inde oriatur (i. e. sed sine iniuria persolvi nequeunt). Sententiarum conexus hic est: Turpe esse dicitis gratiam non referre eis, a quibus beneficia acceperitis. Sed vos pro iusto beneficio iniustam gratiam refertis, quamquam in reddenda gratia parem iustitiae rationem non sequi turpe potius est quam imparem iusto beneficio (i. e. iniustam) gratiam neglegere. „Ita Cicero de Off. I 15 non reddere beneficium (*μὴ ἀντιδιδόναι χάριν*) viro bono non licet (*αἰσχρόν*), modo id facere possit sine iniuria (*τὰς ὁμοίας χάριτας*). Sed si id tantum cum iniuria reddi potest (*ἐς ἀδικίαν ἀποδιδομένας*), non reddere id (*μὴ ἀντιδιδόναι*) viro bono licet (*οὐκ αἰσχρόν*).“ Arn. Ita intellecta haec sana sunt. Verba *ἐς ἀδικίαν* sic dicta sunt, ut *ἐς χάριν* 37, 2, ubi vid. adn. — *χάριτας ἀντιδιδόναι*, ut *χάριν διδόναι* Soph. OC. 1490. Cf. I 41, 1.

1 64. Δῆλόν τε ἐποιήσατε οὐδὲ τότε τῶν Ἑλλήνων ἕνεκα μόνοι οὐ μηδίσαντες, ἀλλ' ὅτι οὐδ' Ἀθηναῖοι, ἡμεῖς δέ, τοῖς μὲν ταὐτὰ βουλόμενοι
2 ποιεῖν, τοῖς δὲ τἀναντία. καὶ νῦν ἀξιοῦτε, ἀφ' ὧν δι' ἑτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοί, ἀπὸ τούτων ὠφελεῖσθαι. ἀλλ' οὐκ εἰκός· ὥσπερ δὲ Ἀθηναίους
3 εἵλεσθε, τούτοις ξυναγωνίζεσθε, καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενομένην ξυνωμοσίαν ὡς χρὴ ἀπ' αὐτῆς νῦν σῴζεσθαι. ἀπελίπετε γὰρ αὐτήν, καὶ παραβάντες ξυγκατεδουλοῦσθε μᾶλλον Αἰγινήτας καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ξυνομοσάντων ἢ διεκωλύετε,

καὶ ὅτι οἱ Πλαταιῆς πάντα ἃ χρηστοὶ ἐγένοντο δι' ἀττικισμὸν ἔπραξαν.

Cap. 64. § 1. ἡμεῖς δέ Vat. Pal. Aug. M. Mosqu. G. H., alii ὑμεῖς δέ. Cf. adn.

Cap. 64. § 1. **δῆλόν τε ἐποιήσατε . . . οὐ μηδίσαντες.** Cf. adn. 40, 8. — **Ἀθηναῖοι.** Suppl. ἐμήδισαν. — **ἡμεῖς δέ,** scil. ἐμηδίσαμεν. Cf. Plat. de Rep. 422 d οὐδ' ἡμῖν θέμις, ὑμῖν δέ. Vide adn. I 67, 2. Editores qui ὑμεῖς δέ scripturam retinuerunt ad βουλόμενοι eam referentes, non cogitaverunt utrumque vocabulum, cum oppositum desit, adeo omni pondere carere, ut abesse non solum possint, sed etiam debeant. Accedit quod rerum veritati repugnat Plataeenses aut semper aut bello Persico Graecis contraria facere voluisse, quoniam una cum his armorum vi Persis restiterunt. — **τοῖς μὲν . . . τοῖς δέ,** Atheniensibus . . . Thebanis.

§ 2. **ἀφ' ὧν . . . ἀπὸ τούτων.** Proprie aut ἀπὸ τούτων omittenda aut pro illis ἀφ' ὧν solum ἃ scribendum fuisse videatur. Sed cf. exempla in ed. mai. adscripta et Kuehn. Gr. § 787 adn. 1. Blum. ad Lycurg. 32. Saupp. ad Xen. de Vect. 4, 13. — **τούτοις ξυναγωνίζεσθε.** In praesentis imperativo inest haec notio: pergite eorum esse socii, permanete in horum partibus.

§ 3. **μὴ προφέρετε.** Supra 59, 2 medium legitur. De re vid. ibid. et 58, 1. 59, 2. — **τότε.** Cf. adnot. I 101, 2. — **ξυνωμόσιαν.** Sic iterum de societate V 83, 4. Cf. adn. I 71, 6 et II 74, 3. — **Αἰγινήτας.** Vid. I 105. 108. — **ἄλλους . . . ξυνομοσάντων.** De expeditione Thessalica Atheniensium I 111 et pugna Coronensi I 113, quibus Plataeenses interfuisse Muenscher de Rep. Plataeens. p. 81 non male suspicatur, cogitari ideo non potest, quia nec Thessali nec Boeotorum exsules socii umquam fuerunt Plataeensium. Nec apte ad ea, quae de Phocensibus et Locris Opuntiis I 108, 3 narrata sunt, respiciatur; nam hi quoque apud Plataeas certe in exercitu Persico dimicaverunt. Vid. Herodot. IX 31. Quare praecipue Euboeae incolae videntur intellegendi; hi enim et in exercitu Pausaniae fuerunt secundum Herod. IX 28, et ad eos subigendos a Pericle vicinos Plataeenses arcessitos esse, etsi στρατιᾷ Ἀθηναίων eos adortus esse dicitur I 114, verisimile est; fortasse etiam Naxii (cf. I 98), qui, quamquam ab Herodoto l. d. non nominati, et ipsi apud Plataeas a Graecis videntur stetisse.

*καὶ ταῦτα οὔτε ἄκοντες ἔχοντές τε τοὺς νόμους
οὕσπερ μέχρι τοῦ δεῦρο, καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασα-
μένου ὥσπερ ἡμᾶς· τὴν τελευταίαν τε πρὶν περι-
τειχίζεσθαι πρόκλησιν ἐς ἡσυχίαν ἡμῶν, ὥστε μηδ'
ἑτέροις ἀμύνειν, οὐκ ἐδέχεσθε. τίνες ἂν οὖν ὑμῶν* 4
*δικαιότερον πᾶσι τοῖς Ἕλλησι μισοῖντο, οἵτινες
ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ ἀνδραγαθίαν προὔθεσθε;
καὶ ἃ μέν ποτε χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὡς φατέ, οὐ
προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε, ἃ δὲ ἡ φύσις ἀεὶ
ἐβούλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές· μετὰ γὰρ Ἀθη-
ναίων ἄδικον ὁδὸν ἰόντων ἐχωρήσατε. τὰ μὲν οὖν* 5
*ἐς τὸν ἡμέτερόν τε ἀκούσιον μηδισμὸν καὶ τὸν
ὑμέτερον ἑκούσιον ἀττικισμὸν τοιαῦτα ἀποφαίνομεν.*

ἕπεται (γ') ἀπολογία ὑπὲρ ὧν τὰ τελευταῖα Πλαταιῆς φασὶν ἀδικηθῆναι.

65. *Ἃ δὲ τελευταῖά φατε ἀδικηθῆναι (παρα-* 1
νόμως γὰρ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ ἱερομηνίᾳ

§ 3. *ἡμῶν* Cass. Aug. Vat. M. H. Reg. D. I. E. Laur. m. Dan., qui genetivus subiective, quod dicunt, non obiective intellegendus est. In reliquis libris *ὑμῶν.*

μηδ' ἑτέροις Cass. Pal. T. Gr. Cf. adn. II 67, 4. II 72. VI 88. VIII 2. Krueg. ad Dion. p. 168. Vulgo et Bekk. *μηδετέροις.*

§ 4. *οὖν* om. Cass. Aug. Cl. Ven. It. Vat. M. H. Reg. Ar. Dan. Bekk. Aegre tamen hic particula sententias iungente careamus, et post *ἂν* saepe *οὖν* excidisse constat. Cf. sd. I 101, 3.

Cap. 65. § 1. *ἱερομηνίαις* codd. Cf. adn.

Vid. Thirlw. Hist. Graec. c. XVI p. 345. Minus de Thasiis, Samiis, Byzantiis et longinquioribus nec belli Persici tempore Plataeensium sociis cogitandum. — *τοὺς νόμους . . . δεῦρο.* Ex his Plataeenses iam tempore belli Aeginetici populari civitatis statu usos esse colligit Muensch. l. d. p. 78 sq. Certe per omnem illam aetatem eos numquam a *δυναστείᾳ* vel tyrannide oppressos esse hinc discimus. — *ὥσπερ ἡμᾶς.* Vid. 62, 3. 4. — *τὴν τελευταίαν . . . πρόκλησιν.* Vid. II 72. Iunge *τὴν πρόκλησιν ἡμῶν.* Cf. sd. — *ἐδέχεσθε.* Imperfectum positum videtur, quoniam saepius legati ultro citroque missi sunt.

§ 4. *οἵτινες . . . προὔθεσθε*, qui in illorum perniciem virtutem exhibuistis (spectandam). Cf. VIII 85, 3. — *χρηστοὶ . . . ὡς φατέ.* Respicitur ad 54, 3. — *οὐ προσήκ. ν. ἐπεδείξατε*, ad vos non pertinere nunc demonstrastis. De vi verbi *ἐπεδείξατε*, pro quo Class. *ἀπεδείξατε*, cf. Plat. de Rep. 391 e. Dem. XXI 7. — *ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές*, „i. e. ita comperta sunt, ut vera voluntatis vestrae ratio appareret.“ Bau. Comparanda formula Tacitina in falsum augere et similes atque adn. I 10, 3. — *ἄδικον ὁδὸν ἰόντων.* Cf. Matth. Gr. § 409, 4. *Ὁδόν* non raro de agendi ratione legi constat. Cf. Soph. OR. 67.

Cap. 65. § 1. *ἃ δὲ . . . ἀδικηθῆναι.* Vid. 56, 1. 2. — *ἱερομηνίᾳ.* E plurali forma,

ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν), οὐ νομίζομεν οὐδ᾽ ἐν
2 τούτοις ὑμῶν μᾶλλον ἁμαρτεῖν. εἰ μὲν γὰρ ἡμεῖς
αὐτοὶ πρός τε τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα καὶ
τὴν γῆν ἐδῃοῦμεν ὡς πολέμιοι, ἀδικοῦμεν· εἰ δὲ
ἄνδρες ὑμῶν οἱ πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει,
βουλόμενοι τῆς μὲν ἔξω ξυμμαχίας ὑμᾶς παῦσαι,
ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια
καταστῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἑκόντες, τί ἀδικοῦμεν;
οἱ γὰρ ἄγοντες παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἑπομέ-
3 νων. ἀλλ᾽ οὔτ᾽ ἐκεῖνοι, ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, οὔθ᾽
ἡμεῖς· πολῖται δὲ ὄντες ὥσπερ ὑμεῖς καὶ πλείω
παραβαλλόμενοι, τὸ ἑαυτῶν τεῖχος ἀνοίξαντες καὶ
ἐς τὴν αὐτῶν πόλιν φιλίως, οὐ πολεμίως κομί-
σαντες ἐβούλοντο τούς τε ὑμῶν χείρους μηκέτι
μᾶλλον γενέσθαι, τούς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν,

§ 3. αὐτῶν. Cass. Cl. Ven. Pal. Reg. alii αὑτῶν. Cf. adn. c. 17. Sed in superiore membro ἑαυτῶν, ut hic in H.

quam codd. habent, sollemnia, quibus Thebani intraverint, complurium dierum fuisse colligit Arn. At Goeller plurali sanctitatem diei significari arbitratur. Repudiatis interpretandi artificiis nunc auctoribus Meinek. Herm. III p. 364 et Herwerd. Stud. Thuc. p. 46 singularem rescripsimus, qui idem 56, 2 legitur.

§ 2. αὐτοί, ipsi, i. e. nostra sponte. Cf. IV 60, 2. Matth. Gr. § 468, 4. — ἀδικοῦμεν. Cf. Krueg. Gr. § 53, 1 adn. 3. Cum rationes afferantur, ex quibus de Thebanorum culpa iudicandum sit, supra vertendum est si pugnabamus et vastabamus, non si pugnavissemus et vastavissemus. Nam hoc ipsum num factum sit, audientium iudicio permittitur. — εἰ δὲ ἄνδρες cet. Cf. II 2, 2. — ἐς δὲ τὰ ... καταστῆσαι, i. e. restituere in commune Boeotorum concilium (cf. Liv. XXXIV 41). Κοινά omitti potuit. Cf. adn. II 2, 4. III 61, 2. 66, 1. — οἱ γὰρ ἄγοντες ... ἑπομένων. Respicitur ad 55, 4.

§ 3. πλείω παραβαλλόμενοι, plura periculis obicientes. Cf. adn. II 44, 3. — φιλίως, οὐ πολεμίως, amico, non hostili (in civitatem) animo. — τοὺς ὑμῶν χείρους, qui ex vobis deteriores erant. — μᾶλλον γενέσθαι] χείρους δηλονότι. Schol. Μᾶλλον igitur cum comparativo iunctum est. Cf. Matth. Gr. § 458. In quo hic eo minus offendimus, quia, cum ipse comparativus non sit iteratus, ex eo facile positivus repeti potest. Certe aut adiectivum iterandum aut μᾶλλον addi necesse fuit. — τὰ ἄξια ἔχειν, quae merebantur ob-

σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης καὶ τῶν σωμάτων τὴν πόλιν οὐκ ἀλλοτριοῦντες, ἀλλ' ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες, ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ἅπασι δ' ὁμοίως ἐνσπόνδους.

(δ')ἀντικατηγορία τῶν Πλαταιεῦσι νεωστὶ δεδραμένων.

66. Τεκμήριον δέ [ὡς οὐ πολεμίως ἐπράσσο- 1
μεν]. οὔτε γὰρ ἠδικήσαμεν οὐδένα, προείπομέν
τε τὸν βουλόμενον κατὰ τὰ πάντων Βοιωτῶν
πάτρια πολιτεύειν ἰέναι πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς 2
ἄσμενοι χωρήσαντες καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχάζετε, ὕστερον δὲ κατανοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγους ὄντας, εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμέν τι ἀνεπιεικέστερον πρᾶξαι οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ὑμῶν ἐσελθόντες, τὰ μὲν ὁμοῖα οὐκ ἀνταπέδοτε

Cap. **66.** § 2. *ὑμῶν.* Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. Vat. M. H. Reg. Gr. *ἡμῶν.* Cuius scripturae haec est vis: non cum maiore parte nostra (nostri exercitus). Cf. II 5. Bauero autem ironia ita oriens non satis apta videtur gravitati et indignitati rei, de qua conqueruntur Thebani. Vulgata certe magis plerisque placuit. Cf. adn.

tinere. — *σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης*, animi vestri (i. e. sensuum) moderatores. Respici putant interpretes ad sophronistas Atheniensium, custodes puerorum disciplinae publice constitutos, de quibus vid. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 489. II p. 369. Horum tamen sophronistarum magistratus recentior videtur esse Schoemanno Antiqu. iur. p. 337. Ceterum cf. VI 87, 3. VIII 48, 5. — *τῶν σωμάτων* (quod vocabulum ab initio legitur, quod contrarium est superiori *γνώμης*) . . . *οὐκ ἀλλοτριοῦντες.* Port.: civitatem civibus (propr. eurer Personen, cf. Vig. p. 143) non orbantes. Dixeris etiam ab urbe cives non abalienantes secundum Goellerum, qui bene contulit I 40, 2 *καὶ ἄλλον ἑαυτὸν οὐκ ἀποστερῶν*, ubi pariter exspectaremus *καὶ ἄλλον ἑαυτοῦ οὐκ ἀποστερῶν.* Atque *ἀλλοτρίωσιν* schol. interpretatur *στέρησιν.* Abreschius apte comparavit Sap. Sirach. 11, 35 *ἀπαλλοτριώσαι σε τῶν ἰδίων*, cum quibus verbis cf. Theodoret. in Steph. Thes. v. *ἀλλοτριόω.* — *ἐς τὴν ξυγγένειαν* (*τὴν τῶν Βοιωτῶν* schol.) *οἰκειοῦντες.* Est emphasis a Porto expressa verbis in pristinam cum necessariis gratiam reducentes.

§ **66.** § 1. Seclusa del. Meinek. Herm. III p. 365. Praecessit quod demonstraturi sunt Thebani: *ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ἅπασι δ' ὁμοίως ἐνσπόνδους.* Cf. II 15, 4. 39, 2. 50, 2. *οὔτε γὰρ . . . πρὸς ἡμᾶς.* Vid. II 2, 4.

§ 2. *καὶ ὑμεῖς* cet. Vid. II 3. — *χωρήσαντες.* Suppl. *πρὸς ἡμᾶς.* — *εἰ ἄρα . . . πρᾶξαι*, etiamsi forte iniquius aliquid egisse videbamur. — *οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ὑμῶν*, praeter multitudinis vestrae voluntatem. Cf. adn. 62, 4.

ἡμῖν, μήτε νεωτερίσαι ἔργῳ λόγοις τε πείθειν ὥστε ἐξελθεῖν· ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν οὓς μὲν ἐν χερσὶν ἀπεκτείνατε οὐχ ὁμοίως ἀλγοῦμεν (κατὰ νόμον γάρ δή τινα ἔπασχον), οὓς δὲ χεῖρας προϊσχομένους καὶ ζωγρήσαντες ὑποσχόμενοί τε ἡμῖν ὕστερον μὴ κτενεῖν παρανόμως διεφθείρατε,
3 πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε; καὶ ταῦτα τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες, τήν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν καὶ τῶν ἀνδρῶν τὸν ὕστερον θάνατον καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτενεῖν ψευσθεῖσαν ὑπόσχεσιν,

πείθειν. Lugd. *πεῖσαι*, reliqui *πείσειν*. Cf. adn.

§ 3. *μὴ κτείνειν* codd. Emend. Herwerd. Stud. Thuc. p. 46. Verbum *ὑπισχνεῖσθαι* apud Th. semper futuri infinitivus sequitur. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 8 et adn.

ὑπόσχεσιν. Cass. Aug. It. Vat. G. Bekk. *ὑπόθεσιν*. At respicitur ad superius *ὑποσχόμενοι* et ad ea, quae II 5 narrata sunt. Neque iniuriae accusari possent Plataeenses, si opinionem aliquam (quid enim aliud esset hic *ὑπόθεσις*?) Thebanorum fefellissent. Denique dicendi generis *ψευσθῆναι ὑπόσχεσιν*, falli promissum, exempla attulit Bloomf. hic et ad V 83; at quis scripserit *ψευσθῆναι ὑπόθεσιν*, non meminimus, et putamus aptius dici *ὑποθέσεως*, ut *γνώμης, δόξης, ἐλπίδος*. Denique ipsum nomen *ὑπόθεσις* nusquam alibi apud Thuc. legitur.

I 128, 3. — *μήτε νεωτερίσαι*. De infinitivo vid. Matth. Gr. § 532 f. Verbum de hac re affuit II 4, 1. — *πείθειν*. Ad conatum significandum praesenti opus est. Codd. scripturam emend. Class. — *ἐπιθέμενοι* cohaeret cum verbis *οὓς μὲν ἀπεκτείνατε* et *οὓς δὲ διεφθείρατε* et antepositum est ideo, quod et ad ambo membra relativa pertinet et superioribus *τὰ μὲν ὁμοῖα οὐκ ἀνταπέδοτε ἡμῖν* contrarium est. In quo hanc licentiam scriptor admisit, ut alteram sententiam non convenienter priori verbo finito, sed participio exprimeret. Accuratius locutus esset: *ἐπέθεσθε δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν, ἐν ᾧ οὓς μὲν κ. τ. λ.* Similiter Xen. Anab. I 3, 8 scripsit *ὁ δὲ ἰέναι μὲν οὐκ ἤθελε, λάθρα δὲ . . . πέμπων αὐτῷ ἄγγελον ἔλεγε* pro *λάθρα δὲ . . . ἔπεμψε αὐτῷ ἄγγελον λέγων*. — *οὐχ ὁμοίως*. Cf. adn. I 2, 6. — *χεῖρας προϊσχομένους*. Cf. 58, 3. De re vid. II 4, 7. — *ὑποσχόμενοί τε* cet. Vid. II 5, 5 sqq.

§ 3. *καὶ ταῦτα*. Si minus plenam interpunctionem nunc post *ἀδικῶμεν* verbum positam servamus, haec et proxima videntur sic interpretanda, ut *τρεῖς ἀδικίας* praedicative appositum sit ad *ταῦτα*. Cf. Krueg. Gr. 57, 3 adn. 7 et § 61, 7 adn. 4. Nam ex hac interpunctione non apta huic loco est formula *καὶ ταῦτα*, de qua vid. Matth. Gr. § 470, 6. Male Krueg. *καὶ ταῦτα πράξαντες* collato Herod. I 197. VII 144 simul ad *εἴργασθε* et ad *ὅμως φατέ* refert; nam huic quidem eadem locutionis *καὶ ταῦτα* vis quae *εἴργασθε* verbo apta non est. — *τήν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν*, i. e. *τό τε λυθῆναι τὴν ὁμολ.* Similiter paulo post. Cf. adn. 36, 2. — *τὴν περὶ . . . ὑπόσχεσιν*. Haec grammatice sic expedienda: *τὴν*

ἢν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ ἀδικῶμεν, ὅμως
φατὲ ἡμᾶς παρανομῆσαι καὶ αὐτοὶ ἀξιοῦτε μὴ ἀντι-
δοῦναι δίκην. οὔκ, ἤν γε οὗτοι τὰ ὀρθὰ γιγνώ- 4
σκωσι· πάντων δὲ αὐτῶν ἕνεκα κολασθήσεσθε.

(ε΄) τοῦ προτρεπτικοῦ μέρους τοῦ τῶν Πλαταιῶν λόγου ἀνασκευή.

67. Καὶ ταῦτα, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τούτου ἕνεκα 1
ἐπεξήλθομεν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς
μὲν εἰδῆτε δικαίως αὐτῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς
δὲ ἔτι ὁσιώτερον τετιμωρημένοι, καὶ μὴ παλαιὰς 2
ἀρετάς, εἴ τις ἄρα καὶ ἐγένετο, ἀκούοντες ἐπικλα-
σθῆτε, ἃς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπικούρους
εἶναι, τοῖς δὲ αἰσχρόν τι δρῶσι διπλασίας ζη-
μίας, ὅτι οὐκ ἐκ προσηκόντων ἁμαρτάνουσι. μηδὲ
ὀλοφυρμῷ καὶ οἴκτῳ ὠφελείσθων, πατέρων τε
τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοώμενοι καὶ τὴν σφε-
τέραν ἐρημίαν. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀνταποφαίνομεν 3
πολλῷ δεινότερα παθοῦσαν τὴν ὑπὸ τούτων ἡλι-

§ 4. οὔκ Cass. Cl. T. Mosqu. et a rec. man. Pal. Vulgo οὐκ. Cf. adn.

Cap. 67. § 2. ὠφελείσθωσαν codd. Cf. sd. 39, 6.

περὶ αὐτῶν, (ἤγουν ὑμᾶς) μὴ κτενεῖν (αὐτούς), ἡμῖν ψευσθεῖσαν ὑπόσχεσιν, i. e. τὸ ψευσθῆναι ἡμῖν τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι οὐ κτενεῖτε αὐτούς. Ceterum cf. sd. et de vv. τὴν ὑπόσχεσιν μὴ κτενεῖν supra 58, 1 τὴν δωρεὰν μὴ κτείνειν.

§ 4. οὔκ, ἤν γε cet. „Si grammaticorum praecepta sequimur, potius scribendum est οὔκ [quam οὐκ].“ Duk., qui Latine non ita dici posse addit. Cf. de hoc usu solius οὔκ V 101. Fritzsch. ad. Luci. p. 202. Pflugk. ad Eur. Hec. 399.

Cap. 67. § 1. ἵνα ὑμεῖς ... τετιμωρημένοι, ut vos quidem sciatis hos a vobis iuste damnatum iri, nos vero (sciamus) etiam religiosius ultionem nos ab eis petivisse (accusando et, ut condemnentur, efficiendo).

§ 2. καὶ μή. Ante haec virgula ponenda est, quod superior oratio tota in eo versatur, ut Plataeenses suas virtutes laudantes Thebanorumque iniurias querentes refellantur. Cf. 61, 1. Quae autem inde a verbis μηδὲ ὀλοφυρμῷ secuntur, ad restinguendam misericordiam spectant, quam Plataeenses imploraverunt. — εἴ τις ἄρα καὶ ἐγένετο, si modo aliqua etiam fuit, non solum simulatur. Cf. adn. IV 48, 5. — διπλασίας ζημίας. Singularem numerum videri requiri adnotat Arn. Legitur is certe I 86, 1, quo loco sententia illustratur. Sed cf. 39, 7. Ἔστι τί μοι ζημία sonant aliquid mihi poenae est. — οὐκ ἐκ προσηκόντων, contraquam eis convenit. Cf. Matth. Gr. § 574 p. 1334. Bernh. Synt. p. 461. — πατέρων ... ἐρημίαν. Vid. 57, 4. 59, 2.

§ 3. ἡλικίαν, iuventutem, pro concreto, ut νεότης II 8, 1.

*κίαν ἡμῶν διεφθαρμένην, ὧν πατέρες οἱ μὲν
πρὸς ὑμᾶς τὴν Βοιωτίαν ἄγοντες ἀπέθανον ἐν
Κορωνείᾳ, οἱ δὲ πρεσβῦται λελειμμένοι κατ' οἰ-
κίας ἐρῆμοι πολλῷ δικαιοτέραν ὑμῶν ἱκετείαν
4 ποιοῦνται τούσδε τιμωρήσασθαι. οἴκτου τε ἀξιώ-
τεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρεπές τι πάσχοντες τῶν
ἀνθρώπων· οἱ δὲ δικαίως, ὥσπερ οἵδε, τὰ ἐναν-
5 τία ἐπίχαρτοι εἶναι. καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν δι' ἑαυ-
τοὺς ἔχουσι· τοὺς γὰρ ἀμείνους ξυμμάχους ἑκόν-
τες ἀπεώσαντο. παρενόμησάν τε οὐ προπαθόντες
ὑφ' ἡμῶν, μίσει δὲ πλέον ἢ δίκῃ κρίναντες καὶ
οὐκ ἀνταποδώσοντες νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν· ἔννομα*

§ 3. *καὶ οἰκίαι* codd. Cf. adn.

§ 5. *παρενόμησαν* Gr., reliqui *παρηνόμησαν*. Exempla perfecti apud Atticos quidem scriptores semper reduplicati (Xen. Hist. Gr. II 1, 31 *παρενενομήκεσαν*, 3, 36 *παρανενομηκέναι*, Dem. XXI 9 *παρανενομηκώς*, XXXXIII 71 *παρανενομήκασιν*, XXXXIV 31. LIV 2 *παρανενομῆσθαι*) documento sunt hos ipsam linguae rationem secutos esse. Longe diversum est *παρημέλουν* (I 25, 3) ex *παρά* et *ἀμελέω* ortum. Itaque eadem augmenti forma hic et Lys. III 17 inferenda est, quam nunc habes apud Herod. VII 238. Dem. XVII 22. Aeschin. III 77. Quam mature verbi originem ignorare coeperint, ostendit *παρηνομημένον* in Corp. inscr. n. 269, 1 e (titulus in Caria factus est a. 355 ante Chr.), nisi lapicidae errorem statuere mavis, qualem ibidem habes *βασιλέοντος* pro *βασιλεύοντος*. Scriptoribus certe hanc qualiscumque est ignorantiam vix recte imputaveris.

ἀνταποδόντες codd. Cf. adn.

— *διεφθαρμένην*. Plataeis. — *οἱ μὲν ... Κορωνείᾳ*. Cf. I 113 et supra 62, 5. — *οἱ δὲ ... ἐρῆμοι*, alii senes relicti in domibus (filiis) orbi. Verba *κατ' οἰκίας* (cf. 30, 2. VIII 92, 2) *διὰ μέσου* collocata ad *λελειμμένοι* et *ἐρῆμοι* simul spectant. Cf. adn. 60. Non recte tuentur codd. scripturam interpretantes: alii senes relicti et domus eorum orbae; nam sic *αἱ οἰκίαι* legi oportet. Nobis *πατέρες* duobus membris (*οἱ μὲν ... οἱ δὲ ...*) antepositum ostendebat de solis patribus sermonem esse. — *ὑμῶν*. Genetivus apud *ἱκετείας* nomen ita legitur, ut apud *ἱκέτου* vocabulum 59, 2.

§ 4. *οἱ δὲ δικαίως*. Subaud. *πάσχοντές τι*. — *τὰ ἐναντία* adverbialiter. Cf. Bernh. Synt. p. 130. Pflugk. ad Eur. Hel. 310. — *ἐπίχαρτοι εἶναι* (*ἀξιώτεροι*), digniores, quorum malis omnes gaudeant. „Etenim *ἐπίχαρτος*, inquit Salomo Prov. XI 3, *ἀσεβῶν ἀπώλεια*." Bloomf.

§ 5. *πλέον ἤ*, potius quam. Cf. II 89, 6. V 9, 6. — *ἀνταποδώσοντες*. Codd. scripturam *ἀνταποδόντες* falsam esse eo apparet, quod poenam non iam rependerunt sed rependent eaque res longe diversi temporis est atque *κρίναντες*. Proximum *ἔννομα γὰρ πείσονται*, quo causa affertur, cur poena eorum impar sit, ostendit futurum reponendum esse. — *ἔννομα ... πείσον-*

γὰρ πείσονται καὶ οὐχὶ ἐκ μάχης χεῖρας προϊσχόμενοι, ὥσπερ φασίν, ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως ἐς
δεήσεις καὶ ἐπίλογοι. δίκην σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες. ἀμύνατε οὖν, ὦ 6
Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῷ τῶν Ἑλλήνων νόμῳ ὑπὸ τῶνδε παραβαθέντι, καὶ ἡμῖν ἄνομα παθοῦσιν ἀνταπόδοτε χάριν δικαίαν ὧν πρόθυμοι γεγενήμεθα, καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν, ποιήσατε δὲ τοῖς Ἕλλησι παράδειγμα οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσοντες ἀλλ' ἔργων, ὧν ἀγαθῶν μὲν ὄντων βραχεῖα ἡ ἀπαγγελία ἀρκεῖ, ἁμαρτανομένων δὲ λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες προκαλύμματα γίγνονται. ἀλλ' ἢν οἱ ἡγεμόνες, ὥσπερ 7
νῦν ὑμεῖς, κεφαλαιώσαντες πρὸς τοὺς ξύμπαντας

ται. Haec apud Bekk. est interpositio, quae interpunctio nobis ideo improbanda videtur, quia non intellegimus, quomodo Plataeenses eo, quod se dediderint, vel postquam se dediderint, iniuste egisse dicantur, id quod fit verbis *παρενόμησαν παραδόντες σφᾶς αὐτούς*. Durissimam distinctionem et explicationem excogitavit Goell. sola *ἔννομα γάρ* interiecta esse arbitratus. — *καὶ οὐχί*, et nequaquam, scil. *πείσονται.* — *χεῖρας προϊσχόμενοι.* Cf. 66, 2. — *ὥσπερ φασίν.* Vid. 58, 3. — *ἀπὸ ξυμβάσεως . . . παραδόντες.* Vid. 52, 2 sq.

§ 6. *ἀμύνατε . . . καί.* Sic incipiens Thucydides proprie verba *ἀνταπόδοτε . . . γεγενήμεθα* additurus non erat. Cf. de *τέ* adn. I 16 et verborum apud *καὶ . . . καί* hanc ob causam traiectorem exempla 71, 1. IV 105, 1. V 16, 1. 61, 2. 88. VI 65, 1. — *τῷ . . . νόμῳ . . . παραβαθέντι.* Vid. 66, 2. — *ὧν πρόθυμοι*, i. e. *τούτων ἃ πρόθυμοι*, ut *τὸ προταλαιπωρεῖν πρόθυμος ἦν* legimus II 53, 3. Saepius *πρόθυμος ἔς τι* dicitur. — *μὴ τοῖς . . . ὑμῖν*, ne propter istorum orationem apud vos repulsam feramus, Port. Cf. adn. 57, 4. — *ποιήσατε . . . παράδειγμα*, i. e. *δείξατε.* Quare participium sequitur. Cf. adn. 40, 8. — *λόγων τοὺς ἀγῶνας.* „Refertur ad id genus rhetoricarum exercitationum, quod tunc [apud Athenienses maxime] valebat. Cf. 37, 4. 38, 3.“ Bloomf. *Ῥητόρων ἀγῶνα* vocat Demosth. XVIII 226. Articuli vis haec est: ea certamina, quae proponetis, non verborum, sed factorum (certamina) proponetis. — *προθήσοντες.* Similiter *προκεῖσθαι ἀγῶνα* dixerunt Diod. et alii. — *ἁμαρτανομένων δέ.* De verbis *ἔργα ἁμαρτάνεται* cf. adn. II 65, 11. — *λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες*, orationes verbis exornatae, verborum ornatu excultae. Cf. Lob. ad Soph. Ai. 1096. Bergk. Hist. litt. Gr. I p. 432, 24 et cum sententia Sal. Iug. 85. Similiter nonnulli II 41, 4 *ἔπη* intellegunt, ubi tamen cf. adn.

§. 7. *κεφαλαιώσαντες*, rebus singulis in unam summam contractis, omnia summatim attingentes, breviter complexi. Omnino de brevi agendi et cognoscendi ratione accipi posse adnotat Heilm., et plane alienam notionem ei verbo

διαγνώμας ποιήσησθε, ἧσσόν τις ἐπ' ἀδίκοις ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσει."

1 68. *Τοιαῦτα δὲ οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταὶ νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσιν ὀρθῶς ἕξειν, εἴ τι ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθὸν πεπόνθασι, διότι τόν τε ἄλλον χρόνον ἠξίουν δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς Παυσανίου μετὰ τὸν Μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν καὶ*

Λακεδαιμόνιοι δίκην παρὰ τῶν Πλαταιῶν λαμβάνουσιν ὠμοτάτην, χαρισάμενοι Θηβαίοις.

affinxit Goell. Cum tamen alibi semper de sermone dici videatur, ut VI 91, 7. VIII, 53, 1 hic quoque maxime ad brevem illam interrogationem 52, 4 respicitur. Nam hoc participium, ut paulo post *ποιήσησθε*, non tam cum generali illo *ἡγεμόνες* quam cum *ὑμεῖς* pronomine esse congruens recte vidit Arn. — *διαγνώμας*. Cf. adn. I 87, 6. — *ποιήσησθε*. Verbi persona ad rem comparatam accommodata est. Cf. adn. I 82, 1.

Cap. 68. § 1. *τοιαῦτα δέ*. Cf. adn. I 44, 1.— *οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταί*. Verba finita horum nominativorum sunt *ἀπέκτειναν* et *ἐποιήσαντο*. — *τὸ ἐπερώτημα*. Vid. 52, 4. — *ἕξειν*. Futurum propter *αὖθις* . . . *ἐρωτῶντες* quod sequitur. Superius *ὀρθῶς* Bloomf. male explicat utiliter, cum esse recte, iuste, ex proximis liqueat. — *διότι τόν τε . . . ἡσυχάζειν*. Verbis *διότι τε ἠξίουν* qui respondere volunt *καὶ* . . . *ἡγούμενοι* orationisque mutationem eandem esse, quam reperimus I 1, 1 in verbis *ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν . . . καὶ . . . ὁρῶν*, non satis cogitaverunt, ut iusta fieret oppositio, *ὕστερον* cum participio *ἡγούμενοι* coniungendum fuisse. Ita fit deleto *ὅτε*; sed ne sic quidem omnia recte videntur procedere, cum propter sententiam *καὶ νῦν . . . ἡγούμενοι* potius exspectes. Quodsi *καὶ . . . ἡγούμενοι* cum *διότι τε ἠξίουν* verbis iungi nequit, reliquum est, ut *καὶ ὅτε ὕστερον* aut ad *προείχοντο* aut ad *ἐδέξαντο* referatur. Hoc autem duabus de causis statui nequit, primum quod Lacedaemonii ante spretam condicionem, non post eam Plataeenses quiescere volebant; deinde quominus ita sententiam expediamus, *ὡς* obstat, quo *ὡς ἐδέξαντο* verba alio spectare apparet; nam *ὡς* pro *ὅτι* particula post interpositionem iteratum esse (cf. Xen. Cyr. V 3, 30. Kuehn. Gr. § 771,3) ideo statui nequit, quod hac ratione *ἃ . . . προείχοντο κ. τ. λ.* non interposita sed obiectum sunt *οὐκ ἐδέξαντο* verborum. Iam vero, ut, quod unum restat, *καὶ ὅτε ὕστερον* cum *προείχοντο* iungatur, *ἃ* auctoribus Heilmanno et Class. delendum est. — *τόν τε ἄλλον χρόνον ἠξίουν . . . καὶ ὅτε ὕστερον . . . προείχοντο*. Plataeenses quiescere Lacedaemonii et per reliquum tempus volebant et postea cum pacis condicio ab Archidamo oblata est (cf. II 72, 1). Illud magis simulatum quam verum esse adiuncta *δῆθεν* particula ostendit. Semel saltem id factum esse ex II 72, 1 *ἅπερ καὶ τὸ πρότερον ἤδη προυκαλεσάμεθα* cognoscitur. — *τὰς παλαιὰς . . . σπονδάς*. Pactum vel promissum Pausaniae *στρατεῦσαι μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτοὺς* (II 71, 2), a Plut. Arist. 21 magnificentius his verbis expressum: *Πλαταιεῖς ἀσύλους καὶ ἱεροὺς ἀφεῖσθαι*. — *μετὰ τὸν Μῆδον*, i. e. post cladem Medi,

ὅτε ὕστερον [ἃ] πρὸ τοῦ περιτειχίζεσθαι προείχοντο αὐτοῖς κοινοὺς εἶναι κατ' ἐκεῖνα, ὡς ⟨δ'⟩ οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει ἔκσπονδοι ἤδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πεπονθέναι, αὐ-

devicto Medo. Ita post Cremonam Tac. Hist. III 49, post vina Hor. Carm. I 18, 5. Cf. id. III 21, 19 et Rupert. ad Tac. l. d. et adnot. V 2, 1. — *προείχοντο*] *προεβάλλοντο.* Schol. Cf. IV 87, 2. — *κοινοὺς εἶναι*] *τουτέστιν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων.* Schol. Cf. adn. 53, 2. — *ἐκεῖνα*] *τὰ τοῦ Παυσανίου.* Schol. De neutro cf. Krueg. Gr. § 58, 3 adn. 6. — *ὡς ⟨δ'⟩ οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι . . . πεπονθέναι* cum procul dubio ad causam pertineant, cur Lacedaemonii interrogationem recte se habere putaverint, participium *ἡγούμενοι* autem verbo *ἠξίουν* subditum esse nequeat, quod illi non opinionem eam habentes postulaverunt, sed postquam postulaverunt, opinati sunt, ut iuxta ponerentur *διότι . . . ἠξίουν* et *ἡγούμενοι* (cf. adn. I 1, 1), *δ'* addendum erat. Si quidquam ex perversa Vallae interpretatione hic concludi potest, haud temere hoc eum legisse conicias. Vertit enim: at ubi repudiata condicio est. . Idem *ἃ* omittit. — *ἡγούμενοι . . . πεπονθέναι*, rati se propter sua iusta postulata (ab illis neglecta) iam ut foederis expertes ab illis violatos, Port. (nisi quod hostes male addidit). Ita haec videntur intellegenda, si recte scripta sunt. Verba ab illis neglecta omitti a Thuc. ideo potuerunt, quod antecedunt haec: *ὡς οὐκ ἐδέξαντο*. *Ἔκσπονδοι* non explicandum quia *ἔκσπονδοι* sint, sed se, qui (seu dum) nulla societate adstricti sint, qua ad parcendum illis permoverentur. Erant autem *ἔκσπονδοι*, quia Plataeenses condiciones ab Archidamo oblatas spreverant. Et „cum essent *ἔκσπονδοι*, Graecorum iudicio sine certis legibus cum eis vivebant; quare nihil prohibebat, quin supplicio eos afficerent . . . Solum igitur, quod Spartiatae considerabant, erat, num illo foedere, quod Pausanias cum Plataeensibus fecisset, solutos se iudicarent." Arn. Falsas aliorum enodationes vide in ed. mai. Comment. et Supplem. Accedat Bloomfieldiana praeter eam, quam paulo ante probavimus, in ed. 2 proposita: optimum consilium habentes (with perfectly just intentions of their own), quam notionem soli dativo non subiectam esse apparet. Unum exemplis demonstrare non possumus, *βούλησιν* postulationem seu oblatam condicionem sonare. Arnoldo igitur in ed. 2 verba *τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει* non solum propter novam et Atticis prorsus ignotam vim vocis *βούλησις*, sed etiam propter universam formam et compositionem adeo dissimilia sermoni Graeco aetatis Thucydideae videntur, ut ea aut depravata aut ex scholio orta esse censeat. Quodsi ex interpretamento haec verba orta esse statuimus (et fatendum est hoc plurimum probabilitatis habere), Thucydidem *τῇ δικαιώσει* scripsisse facile conicias. Ita enim Lacedaemonii ea quam ex foederis iure instituerant postulatione se foedere solutos esse opinantur. Nempe *δικαίωσις* proprie est postulatio ex iure facta. Cf. V 17, 2. Similem atque hic immigrasse statuimus eiusdem vocabuli interpretationem habet schol. III 82, 4 *δικαιώσει δὲ ἀντὶ τοῦ τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ κρίσει* et V

θις τὸ αὐτὸ ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρω-
τῶντες, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους
ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες εἰσίν, ὁπότε
μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον καὶ ἐξαίρετον
2 ἐποιήσαντο οὐδένα. διέφθειραν δὲ Πλαταιῶν μὲν
αὐτῶν οὐκ ἐλάσσους διακοσίων, Ἀθηναίων δὲ πέντε
καὶ εἴκοσιν, οἳ ξυνεπολιορκοῦντο· γυναῖκας δὲ ἠν-
3 δραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνιαυτὸν μέν τινα [Θη-
βαῖοι] Μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσιν ἐκπεπτω-
κόσι καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονοῦντες Πλαταιῶν
περιῆσαν ἔδοσαν ἐνοικεῖν· ὕστερον δὲ καθελόντες
αὐτὴν ἐς ἔδαφος πᾶσαν ἐκ τῶν θεμελίων ᾠκοδό-
μησαν πρὸς τῷ Ἡραίῳ καταγώγιον διακοσίων

17, 2 **δικαιώσεις]** *αἰτήματα δίκαια.* — **τὸ αὐτὸ ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες.** Est *σχῆμα διὰ μέσου*, de quo vid. Bernh. Synt. p. 351. Lob. ad Soph. Ai. 477. Wund. in Cens. Ai. Lob. p. 131 sqq. al. in ed. mai. c. *Παράγειν* hic et V 45, 4. 46, 5. VIII 53, 2 est producere (in medium). — **ὁπότε μὴ φαῖεν.** Cf. adn. II 15, 1. — **ἀπέκτεινον.** Cf. Dem. LIX 103 et de turpitudine rei Isocr. XIV 62.

§ 2. Cum numeris huius paragraphi cf. II 78, 3. III 20, 2. 24, 2. — **ξυνεπολιορκοῦντο.** Cf. Krueg. Gr. § 53, 2 adn. 8.

§ 3. **ἐνιαυτόν τινα**, circiter annum, ut numeralibus aliquotiens *τις* additur. Cf. adn. 111, 4. Omittitur *ἕνα*, quod solum *ἐνιαυτός* unum annum significat. Cf. 27, 2. VII 28, 3. — **Θηβαῖοι** recte del. Class. Nam omnium rerum, quae usque ad vocabulum *ἀπεμίσθωσαν* narrantur, eosdem esse auctores facile patet. Verbi *ἀπεμίσθωσαν* autem subiectum esse Peloponnesios sive Lacedaemonios proximum *καὶ ἐνέμοντο Θηβαῖοι* ostendit. Atque urbem diruisse terramque locasse Lacedaemoniorum duces Diod. XII 56, 6 tradit. — **Μεγαρέων ... ἐκπεπτωκόσι.** Cf. IV 66. — **τὰ σφέτερα φρονοῦντες.** Similiter VI 51, 2 *τὰ τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες*. Cf. adn. 63, 2 et de re II 2, 2. — **ἐς ἔδαφος ... ἐκ τῶν θεμελίων.** Ne alterutrum superfluat, *ἐκ τῶν θεμελίων* (adverbialiter dicitur *ἐκ θεμελίων*) cum *ᾠκοδόμησαν* iunge, ut ex fundamentis urbis dirutae deversorium aedificasse dicantur. Privata aedificia praeter fundamenta ex lateribus vel lutamento exstructa erant (cf. Boeckh. Oec. civ. I p. 93). Publicum deversorium totum ex saxo factum est. *Ἐς ἔδαφος* iterum IV 109, 1. Male intellectam Thucydideam formulam imitatus est Procopius verbis *καθεῖλε μὲν αὐτὸ ἐς τὸ ἔδαφος ἐκ τῶν θεμελίων* de Aedif. p. 12 d. — **πρὸς τῷ Ἡραίῳ.** De hoc templo vid. Herodot. IX 52. Paus. IX 2, 5. Plut. Arist. 18. Krus. Hell. II 1 p. 595. Leak. Graec. sept. II p. 364. Bursian. Geogr. p. 244. — **καταγώγιον.** Ut videtur, ad homines pios, qui templum Iunonis visitarent, recipiendos. De his deversoriis vid. Beck. Charicl.

*ποδῶν πανταχῇ κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτωθεν
καὶ ἄνωθεν, καὶ ὀροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν
Πλαταιῶν ἐχρήσαντο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἃ ἦν ἐν
τῷ τείχει ἔπιπλα, χαλκὸς καὶ σίδηρος, κλίνας
κατασκευάσαντες ἀνέθεσαν τῇ Ἥρᾳ, καὶ νεὼν ἑκα-
τόμποδον λίθινον ᾠκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν
δημοσιώσαντες ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ
ἐνέμοντο Θηβαῖοι. σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν* 4
*περὶ Πλαταιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτως ἀποτε-
τραμμένοι ἐγένοντο Θηβαίων ἕνεκα, νομίζοντες
ἐς τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον*

I p. 136 sq. — ***πανταχῇ***, quoquoversus (i. e. in quadratum). Cf. Hier. Muell., qui hoc adverbium rectius ad superiora quam ad ea, quae secuntur, referri docet, etsi *πανταχῇ κύκλῳ* recte coniungi videbimus VII 79, 5. — ***οἰκήματα***, cubicula. Cf. Stallb. ad Plat. Phaed. c. 65. — ***κάτωθεν καὶ ἄνωθεν***, i. e. *κάτω καὶ ἄνω*. Cf. adn. II 102, 2. — ***τοῖς ἄλλοις***. Est is dativus, pro quo etiam genetivus materiae legitur. Cf. Matth. Gr. § 374 b adn. — ***ἐν τῷ τείχει . . . σίδηρος***. In his si *ἐν τῷ τείχει* sonant in muro, *χαλκὸς καὶ σίδηρος* oportet sint retinacula ferrea, quae opus lapideum in summo muro firmaverint (cf. I 93), similesque res aeneae. Ita Bloomf. explicat. Sed primum, etsi *σίδηρος* in muris exstruendis aliquotiens (ut praeter l. d. IV 69. VI 88) commemoratur, aeris in eis mentionem fieri non meminimus. Deinde *ἐπίπλων* nomen supellectilem magis quam materiam significans satis recte de illis retinaculis et illo aere vix dicatur. Denique cum antea *ὀροφαὶ καὶ θυρώματα* domuum Plataeensium fuerint, *τὰ ἄλλα ἃ ἦν ἐν τῷ τείχει ἔπιπλα* de ipsius muri partibus quibusdam explicari posse non existimamus. Quare Heilm. *ἐν τῷ τείχει* recte intra moenia, i. e. in urbe, videtur interpretatus esse. Cf. I 62, 6 *ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγεν*. — ***κλίνας***. Attende materiem harum *κλινῶν*. De *κλίναις* Graecorum universis vid. Beck. Charicl. II p. 115 sq. Hic sunt lecti aerati vel triclinia aerata Latinorum. Vid. interpr. Liv. XXXIX 6, 7. „Hi autem lecti aut usui hospitum in sacris sollemnibus erant destinati aut, id quod Bloomf. existimat, non in templi, sed in deversorii usum facti, ut, qui adoratum venissent, in eis cubarent.“ Arn. in ed. 2. Suam sententiam pluribus tuetur Bloomf. in ed. 2. — ***νεών***. Hanc aediculam ei, quae iam in *Ἡραίῳ* seu sacro territorio (*ἱερῷ*) Iunonis fuisset, additam esse a Thebanis, ut deos Plataeenses propitiarent, suspicatur Arn. — ***ἐνέμοντο***. Cf. adn. I 2, 2. II 15, 2.

§ 4. ***σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν***, propemodum autem atque adeo omnino. „Dicendi genus *σχεδόν τι* redit V 66, 4 et VII 33, 2.“ Arn. Cf. Matth. Gr. § 487, 4 et de vv. *τὸ ξύμπαν* adn. I 145. De *καί* in gradatione posito vid. Matth. Gr. § 620, 1 e. — ***περὶ Πλαταιῶν***. quod attinet ad Plat. — ***ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο***. Cf. Matth. Gr. § 560. Appellatur schema Chalcidicum (Chalcidense). — ***ἄρτι . . . καθιστάμενον***. Cf. adn. 3, 1.

5 ὠφελίμους εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ Πλάταιαν ἔτει τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ ἐπειδὴ Ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο οὕτως ἐτελεύτησεν.

Λακεδαιμόνιοι ὡς ἐς τὴν Κέρκυραν πλευσούμενοι παρασκευάζονται.

1 69. Αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες τῶν Πελοποννησίων αἱ Λεσβίοις βοηθοὶ ἐλθοῦσαι, ὡς τότε φεύγουσαι διὰ τοῦ πελάγους ἔκ τε τῶν Ἀθηναίων ἐπιδιωχθεῖσαι καὶ πρὸς τῇ Κρήτῃ χειμασθεῖσαι [καὶ] ἀπ' αὐτῆς σποράδες πρὸς τὴν Πελοπόννησον κατηνέχθησαν, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ Κυλλήνῃ τρισκαίδεκα τριήρεις Λευκαδίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Βρασίδαν τὸν Τέλλιδος ξύμβουλον Ἀλκίδᾳ ἐπεληλυθότα.
2 ἐβούλοντο γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὡς τῆς Λέσβου ἡμαρτήκεσαν, πλέον τὸ ναυτικὸν ποιήσαντες ἐς τὴν Κέρκυραν πλεῦσαι στασιάζουσαν, δώδεκα μὲν ναυσὶ μόναις παρόντων

Cap. 69. § 1. τρισκαίδεκα. Τρεισκαίδεκα Mosqu. Bekk. et taciti It. et Vat. Sed aut τρεῖς καὶ δέκα aut τρισκαίδεκα scribendum. Cf. Lob. ad Phryn. p. 409. Numerale deest in Cass. Aug. Pal. Reg.

§ 5. τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ. Itaque a. Chr. n. 519. „Olympiadum ratio hac de re variat [velut in Muell. Dor. et Clint. Fast. Hell.], quod, cum Plataeae aestate deditae sint, utrum Ol. LXXXIIIae anno [primo] exeunte, an altero ineunte captae sint, non constat. Quare Plataeenses aut Ol. LXV 1 aut LXV 2 in Atheniensium societatem pervenisse repeриuntur.“ Muensch. de Reb. Plataeens. p. 51. De dubitatione ex Cleomenis rebus exorta vid. ed. mai. Groteus in Hist. Gr. IV p. 224, vers. germ. II p. 456 τρίτῳ καὶ ὀγδοηκοστῷ legendum esse docet eique assentitur Duncker Hist. antiqu. IV p. 448. Contra numerum a codd. traditum tuentur Curtius Hist. Gr. I p. 318. Schoemann. Antiqu. II p. 72. Cum illis facit Sickel Symb. ad explic. Thuc. p. 8 (Halis 1863). — ἐπειδὴ . . . ἐγένοντο. Vid. 52, 1 et ibi adn.

Cap. 69. § 1. αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες. Vid. c. 29. — τότε. Cf. adn. I 101, 2. Respicitur autem ad 33, 1. — ἔκ τε τῶν Ἀθηναίων. A Pachete. Vid. 33, 2 sq. et de praepositione Antiph. II 8, 1. Matth. Gr. § 574. — ἐπιδιωχθεῖσαι. Idem verbum de eadem re affuit 33, 3. In eo ἐπί intensivum esse et significare proxime seu ἐπὶ πόδα hic putat Bloomf. At idem ad c. 108 omnino a tergo persequi, insequi interpretatur. Rectius quam Goell. ad c. 33. — σποράδες idem atque σποράδες γενόμεναι, i. e. διασπαρεῖσαι esse et cum superioribus participiis coniungendum vulgo putant. At aptius quam haec cum κατηνέχθησαν cohaeret. Quare recte καὶ delevit Class. — ξύμβουλον. Cf. adn. II 85, 1.

§ 2. δώδεκα μὲν . . . προφθάσωσι, et quod cum duodecim duntaxat navibus

Ἀθηναίων περὶ Ναύπακτον, πρὶν δὲ πλέον τι ἐπιβοηθῆσαι ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ναυτικὸν ὅπως προφθάσωσι· καὶ παρεσκευάζοντο ὅ τε Βρασίδας καὶ ὁ Ἀλκίδας πρὸς ταῦτα.

στάσις Κερκυραίων, ὧν οἱ ἐν Κορίνθῳ αἰχμάλωτοι γενόμενοι κατελθόντες Πειθίαν πρῶτον μὲν ἐς δίκην ὑπάγουσιν, ἔπειτα κτείνουσι.

70. *Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι ἐστασίαζον, ἐπειδὴ οἱ* 1
αἰχμάλωτοι ἦλθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν περὶ Ἐπίδαμνον ναυμαχιῶν ὑπὸ Κορινθίων ἀφεθέντες, τῷ μὲν λόγῳ ὀκτακοσίων ταλάντων τοῖς προξένοις διηγγυημένοι, ἔργῳ δὲ πεπεισμένοι Κορινθίοις Κέρκυραν προσποιῆσαι. καὶ ἔπρασσον οὗτοι ἕκαστον τῶν πολιτῶν μετιόντες ὅπως ἀποστή-

Athenienses ad Naupactum essent, et ut, antequam maior aliqua classis Athenis subsidio venisset, praeverterent. **Ὅπως** Thucydides, quo clarius **δώδεκα ναυσὶ μόναις παρόντων** et **πλέον τι ἐπιβοηθῆσαι** contraria ponerentur, ante **προφθάσωσι** demum collocavit. Cf. adn. I 10, 2. IV 4, 1. Quod si huic explicationi obstare dicas, quod Lacedaemonii Corcyram non ideo, ut, priusquam Athenienses maiorem classem collegissent, illuc pervenirent, sed ut eam, si ante illud tempus navigassent, sibi conciliarent, petituri fuerint, Goeller id ipsum tam perspicuum esse respondet, ut scriptori non opus fuerit dicere **ὅπως προφθάσωσι καὶ τὴν πόλιν προσποιήσωνται.** De duodecim illis navibus vid. 75, 1.

Cap. **70.** § 1. ***ἐστασίαζον.*** Cf. Diod. XII 57. — ***οἱ αἰχμάλωτοι.*** Vid. I 54. 55. — ***περὶ Ἐπίδαμνον.*** Proprie apud Sybota. Vid. I 47 sqq. „Haud dubie Thuc. omnia ea, quae ineunte bello in Ionio mari gesta sunt, ad Epidamnum ideo rettulit, quia non procul ab illa ... gerebantur, et certe vel ad oppugnationem vel ad defensionem et liberationem eius urbis spectabant.“ Haack. Cf. Diod. l. d. — ***ὀκτακοσίων ταλάντων ... διηγγυημένοι,*** sponsione octingentum talentum facta ab hospitibus ipsorum publicis, talentis octingentis redempti datis fideiussoribus hospitibus suis publicis. Ita fere Port., ut dativus positus sit pro praepositione **ὑπό** et genetivo. Cf. Diod. l. d. De genetivo pretii cf. Dionys. Antiqu. VII 12 **διεγγυήσαντες τὰ σώματα χρημάτων.** Ad rem quod attinet, „cum binae minae usitatum redemptionis pretium gravis armaturae militum proeliis captorum apud Peloponnesios fuerint (vid. Herod. VI 79), octingenta talenta pretium circiter ducentorum quinquaginta hominum (vid. I 55) incredibile videatur.“ Arn. Demosthenis milites in Sicilia obsides relinquendos singulos singulis talentis aestimatos esse VII 83 legemus, unde ut iusto maiorem esse numerum **ὀκτακοσίων** forsitan conicias, ita minorem esse **ὀγδοήκοντα**, quem Valla expressit, videtur constare. Maius pretium Class. excusat nobilitate virorum et fallaci pacti simulatione. Infinitum numerum posuit Diod. De variis redemptionis pretiis vid. Boeckh. Oecon. civ. Ath. I p. 100 sq. et Schoem. Antiqu. iur. p. 369. De proxenis cf. adn. II 29, 1. — ***μετιόντες,*** ambientes. Cf. VIII 73. — ***ὅπως ἀποστήσωσιν.*** Cf. I 57, 4. Plat. Gorg. 480 e. 481 a.

2 σωσιν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. καὶ ἀφικομένης Ἀτ-
τικῆς τε νεὼς καὶ Κορινθίας πρέσβεις ἀγουσῶν,
καὶ ἐς λόγους καταστάντων, ἐψηφίσαντο Κερκυ-
ραῖοι Ἀθηναίοις μὲν ξύμμαχοι εἶναι κατὰ τὰ
ξυγκείμενα, Πελοποννησίοις δὲ φίλοι ὥσπερ καὶ
3 πρότερον. καί (ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόξενός τε
τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ δήμου προειστήκει) ὑπ-
άγουσιν αὐτὸν οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐς δίκην λέγοντες
4 Ἀθηναίοις τὴν Κέρκυραν καταδουλοῦν. ὁ δὲ ἀπο-
φυγὼν ἀνθυπάγει αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους πέντε
ἄνδρας, φάσκων τέμνειν χάρακας ἐκ τοῦ τε Διὸς

§ 2. *καταστάντων*. Suppl. *τῶν πρέσβεων τοῖς Κερκυραίοις*. Cf. IV 58. — *ξύμμαχοι ... ξυγκείμενα*. Cf. I 44, 1. „*Καίτοι ἐπιμαχίαν μόνον ἐκεῖ ἐποιήσαντο πρὸς ἀλλήλους.*" *Δούκας*. Eam etiam tunc servatam esse apparet ex adiectis vv. *Πελοποννησίοις ... πρότερον* et ex 75, 1. Latius igitur hic patet vis voc. *ξύμμαχοι* (cf. adn. I 44, 9) et fallitur Muell. de Rep. Corcyr. p. 28. Cf. adn. II 25, 1. *Τὰ ξυγκείμενα* = *τὰς ξυνθήκας*. Cf. V 47, 8. VIII 58, 5.

§ 3. *ἦν γάρ*. Causa *παρενθέτως* praemissa ut I 31, 2. 57, 6. 87, 2. III 107, 3. VII 48, 3. VIII 109, 1. Ubi sententia interposita non cum principali coalescit (cf. adn. I 72, 1), hanc earum necessitudinem interpositionis notis significare nunc placet. — *ἐθελοπρόξενος*. „*Ἐθελοπρόξενος* est, qui sua sponte alterius urbis legatos hospitio excipit [eiusque civium res curat], quamvis nondum ab illa urbe agnitus sit hospes, multo minus in tabulas publicas relatum sit hospitium cum illo contractum esse. Cum vero ius hospitii *ἀνάγραπτον*, id est publico nomine perscriptum est in civitatis albo, tum demum fit *πρόξενος*." Kuhn. ad Poll. III 59. 60. Posse *ἐθελοπρόξενον* etiam ab ipsis Corcyraeis nondum sanctum *πρόξενον* existimari dicit Muell. de Rep. Corcyr. p. 43 ob verba schol. non prorsus hanc vim habentia: *ἐθελοπρόξενος*] *ἀφ' ἑαυτοῦ γενόμενος, καὶ μὴ κελευσθεὶς ἐκ τῆς πόλεως· οἱ γὰρ πρόξενοι καλούμενοι ἐκ τῆς ἑαυτῶν πόλεως ἐγένοντο.* Similiter iam Boeckh. Corp. Inscr. I p. 731: non a Corcyraeis constitutus. Sed *πρόξενοι* constitui solebant plerumque ab ea civitate, cuius patrocinium agebant. Cf. Herm. Antiqu. I § 116. Schoemann. Antiqu. Gr. II p. 22. Accusare licebat *ἐθελοπρόξενον*, quod patrocinio sua sponte suscepto non in publica fide erat. — *τοῦ δήμου προειστήκει*, i. e. *τοῦ δήμου προστάτης ἦν*. *Οἱ τοῦ δήμου προστάται τῶν Κερκυραίων* nominantur c. 75, 2 et IV 46, 4. De quibus viris universis vide accuratissime disputantem Wachsmuthium in Antiqu. Gr. I p. 819 sqq. et Muell de Corcyr. Rep. p. 49 sq., qui tamen frustra dubitat, num Pithias *προστάτης τοῦ δήμου* fuerit. Disceptatur, utrum fuerint principes factionis popularis, an magistratus publicus. Recte Schoemann. Antiqu. Gr. I p. 174, 1 monet locos, qui illud cogant, inveniri multos, qui hoc, nullum.

§ 4. *ἀποφυγών*, absolutus. — *φάσκων ... τεμένους*. „Nata est haec apud

τοῦ τεμένους καὶ τοῦ Ἀλκίνου· ζημία δὲ καθ' ἑκάστην χάρακα ἐπέκειτο στατήρ. ὀφλόντων δὲ 5
αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ ἱκετῶν καθεζομένων διὰ πλῆθος τῆς ζημίας, ὅπως ταξάμενοι ἀποδῶσιν, ὁ Πειθίας (ἐτύγχανε γὰρ καὶ βουλῆς ὤν) πείθει ὥστε τῷ νόμῳ χρήσασθαι. οἱ δ' ἐπειδὴ τῷ τε 6

Cap. **70.** § 4. *τοῦ τεμένους* Cass. Aug. Cl. Ven. F. Pal. It. H. Reg. Gr. D. E. Laur. Lugd. al. „Sic c. 81 *ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ.*" Duk. Cf. c. 96 et V 47. Vulgo et apud Bekk. deest *τοῦ*.
§ 5. *ὀφλόντων.* Aug. Ven. Pal. It. Vat. H. et in marg. Cl. male *ὀφειλόντων*. Cf. Buttm. Gr. Ind. verb. anom.

veteres religio lucorum, quam violatam dicebat Pithias. Vid. Ovid. Metam. VIII 741 sqq. et Fast. IV 753. Hinc saepe in Ovidio incaeduus lucus et incaedua silva. Athenienses poenam capitis statuerunt in eos, qui vel minimam ilicem e luco heroum excidissent. Aelian. Var. Hist. V 17." Duk. „*Χάρακας* Smith. et Heilm. interpretantur palos, [Port. et Kistem. vallos. Sed primum ipsum genus vocabuli in proximis refragatur. Nam *χάρακα θηλυκῶς ἐπὶ τῶν ἀμπέλων, ἀρσενικῶς δὲ ἐπὶ τῶν πρὸς πολιορκίαν* dici docent veteres grammatici. Cf. Moer. Thom. Lob. ad Phryn. p. 61. Deinde] difficile est ad intellegendum, quo pacto illi viri tot palis indigere potuerint . . . Malo igitur cum Hobb. et al. interpretari statumina, pedamenta vitium." Bloomf. Vide plura in ed. mai. Cf. Mans. Spart. II App. IV p. 413 sqq. De *τεμένους* nomine vid. adnot. I 134, 1, de vineis circum templa sitis cf. c. 90, de *ἐκ* praepositione adn. II 75, 2. Non ipsas arbores caesas, sed earum ramos amputatos videri contra Arn. adnotat Bloomf. in ed. 2. — *τοῦ Ἀλκίνου.* Alcinoi *τέμενος* Corcyraei fortasse id putarunt esse, cuius mentionem facit Hom. Od. VI 293. De Alcinoi et Iovis coniunctione cf. Muell. de Corcyr. Rep. p. 56. — *στατήρ.* Corinthiorum rationem numariam Corcyrae in usu fuisse ostendit Corp. inscr. Gr. n. 1845. Stater eorum argenteus, qui apud ipsos trium drachmarum erat, *δίδραχμον* Atticum pondere aequabat. Cf. Hultsch. Metrol. p. 258 sqq.

§ 5. *πρὸς τὰ ἱερὰ . . . καθεζομένων.* Cf. adn. I 126, 1. — *πλῆθος*, magnitudinem, ut *στρατιᾶς πλήθει* I 129, 3 et similia dicuntur. — *ὅπως ταξάμενοι ἀποδῶσιν*, ut accepta aestimatione solverent non poenam, sed aestimatum statuminum pretium. Cf. I 99, 3. — *Πειθίας . . . πείθει.* Quae in his inest adnominatio, eam fortuitam existimamus esse. Cf. tamen VII 39, 2. — *βουλῆς ὤν.* Hinc substantivum *βουλῆς* male finxerunt Suid. et schol. Cf. Matth. Gr. § 322 et de articulo omisso Schneid. ad Plat. I p. 399. Senatores autem Corcyraeorum certe plures quam triginta fuisse cur ex hoc Thucydidis capite colligi posse dicat Muell. de Rep. Corcyr. p. 44, nobis non liquet. — *ὥστε . . . χρήσασθαι*, ut lege (in eos) agerent, ut lex valeret. Quare debitores publici *ἀτιμίᾳ* notati, si ad diem constitutam totam multam non solvissent, magnis malis affecti essent. Cf. quae de Atheniensium debitoribus publicis adnotat Herm. Antiqu. Gr. I § 124 et 143. De *ὥστε* particula cf. adn. II 2, 4.

§ 6. *ἐπειδὴ τῷ νόμῳ ἐξείργοντο* scil. *τοῦ ταξά-*

νόμῳ ἐξείργοντο καὶ ἅμα ἐπυνθάνοντο τὸν Πειθίαν, ἕως ἔτι βουλῆς ἐστί, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπείσειν τοὺς αὐτοὺς Ἀθηναίοις φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομίζειν, ξυνίσταντό τε καὶ λαβόντες ἐγχειρίδια ἐξαπιναίως ἐς τὴν βουλὴν ἐσελθόντες τόν τε Πειθίαν κτείνουσι καὶ ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν καὶ ἰδιωτῶν ἐς ἑξήκοντα. οἱ δέ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ ὀλίγοι ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον ἔτι παροῦσαν.

1 71. Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλέον πολέμιον ἡγεῖσθαι. ὡς δὲ εἶπον, καὶ
2 ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθὺς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὡς ξυνέφερε καὶ

μετὰ ταῦτα δὲ Κερκυραῖοι μηδετέροις ἀμύνειν ψηφίζονται.

μενοι ἀποδοῦναι (cf. II 13, 5. VIII 91, 3), cum lege, quominus id impetrarent, prohiberentur. *Τῶν νόμων* male coniecit Winckelm. in Comment. antiqu. stud. a. 1842 p. 294. Nam tantum abest, ut damnati illi legibus exclusi sint, ut ea ipsa re perierint, quia adversarii eorum Corcyraeis persuaserant *τῷ νόμῳ χρήσασθαι* spretis precibus *τοῦ ταξαμένους ἀποδοῦναι*. — *τοὺς αὐτοὺς ... νομίζειν*. Cf. adn. I 44, 1. — *ξυνίσταται*. De coniuratis coeuntibus non raro dicitur. Cf. V 82, 2. VIII 65, 2. — *τῆς αὐτῆς γνώμης*. Suppl. *ὄντες*. Dicendi genus *τῆς αὐτῆς γνώμης εἶναι* legitur I 113, 2. V 46, 4. — *τινες ὀλίγοι*. Cf. II 21, 3. IV 46, 5.

Cap. 71. § 1. *ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη*. De collocatione verborum cf. adn. 67, 6. — *ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν*. De *ἂν* cum optat. aor. rem futuram indicante uno temporis momento conclusam cf. adn. 38, 2. — *μηδετέρους δέχεσθαι*. Oratio ab *ὅτι* particula in infinitivum ita transit, ut *εἰπεῖν* rogandi seu proponendi vim accipiat. Cf. adn. II 24, 1 et I 87, 1. — *ἀλλ' ἤ*. Cf. Krueg. Gr. § 69, 4 adn. 6. V 60, 1. 80, 1. VII 50, 3. VIII 28, 2. — *μιᾷ νηί*. Eadem cautio placuit Lacedaemoniis II 7, 2. — *ἡσυχάζοντας* utrum ad *μηδετέρους* an ad Corcyraeos spectet, dubitant interpretes. Illud ideo anteferendum putat Bloomf., quia hodie quoque talis ratio sit disciplinae publicae in eis portibus, qui neutrius sint partis. At comparato loco II 7, 2 *ἡσυχάζοντας* accusativum ad *τοὺς δεχομένους*, non ad *τοὺς δεχθέντας* spectare fit verisimile. — *τὸ δὲ πλέον*, id autem, quod amplius esset (quam singulae naves), i. e. *τοὺς δὲ πλείους*. Cf. adn. II 45, 1.

§ 2. *περί τε ... ξυνέφερε*, qui et res gestas nuntiarent, ut ipsis commodum erat. Nam minus apta videtur haec sententia: qui et res gestas utiles(Atheniensibus)fuis-

τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπι-
τήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφὴ γένηται.
72. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τούς τε πρέσβεις 1
ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες καὶ ὅσους ἔπεισαν
κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυ- 2
ραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριή-
ρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπι-
τίθενται τῷ δήμῳ καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. ἀφ- 3
ικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπο-
λιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ
αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἱδρύθη καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα

ὕστερον οἱ ὀλίγοι αὐτῶν ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ ἑκάτεροι μὲν μέρος τῆς πόλεως κατέχουσιν,

se demonstrarent. — τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας pro ἐκεῖσε propter perfectum rei statum significans. Cf. adn. IV 14, 1. De re cf. 70, 6. — ἐπιστροφή, rerum conversio. Cf. Soph. OC. 542. Polyb. XXII 13, 15. Minus huic loco apta est animadversionis notio.

Cap. 72. § 1. ἐλθόντων δέ. Suppl. τῶν πρέσβεων, et cf. adn. 13, 7. — ὅσους ἔπεισαν. „Τῶν ἐς τὴν Ἀττικὴν καταφυγόντων.“ Δούκας. — κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. „Similiter antea [c. 28] a Pachete Lesbii tractati sunt.“ Bloomf. Cf. I 115. IV 57. V 84 et de Aeginae statu II 27.

§ 2. οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα. Cf. adn. 28, 1.

§ 3. ἀφικομένης. Ἐφικομένης conicit Krueg., haud dubie ideo, quod νὺξ ἐπελθεῖν IV 125, 5 et ἐπιέναι IV 130, 1 et alibi dicitur. Class. confert II 48, 2. V 64, 1. VIII 15, 1. — τὴν ἀκρόπολιν. De huius et ipsius urbis situ praeter Bloomf. ad. h. l. cf. Mannert. Geogr. VII p. 685. Dodw. It. I p. 36 et ab his dissentiens Muell. de Rep. Corcyr. p. 5. — τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα ... τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ. „Urbem Corcyram duo portus ornavere, alter Alcinoi, alter Hyllaicus appellatus. Schol. et Eustath. ad Dionys. Perieg. 494. (Scylax p. 11 tres habet, quorum unum pulcherrimum dicit. Fortasse tertium existimavit eum, quo ... hodiernae urbis incolae praecipue utuntur.) Portum Alcinoi Thucydides prope forum ... situm in continentem spectasse tradidit, qui quidem secundum Dodwellium p. 38 sinu inter paeninsulam [in qua vetus Corcyra sita erat] et urbem hodiernam efficitur et nunc quoque navibus refugium praebet. [Appellatur Kastradhes a Leakio apud Bloomf. in ed. 2.] Ex ea regione etiam navalia Corcyraeorum sita erant. Cf. c. 74. Portum Hyllaicum ... in altera isthmi ora fuisse colligitur e Thuc. III 72. 81. Cf. Callim. apud schol. Dion. Per. l. d. schol. Ap. Rhod. [apud quem Ὑλλικὸς λιμήν] IV 983. 1125. [1149.] Situs erat (cf. Dodw. l. c.) ... ita, ut ipse portus septentrionem versus in litus se insinuaret, ostium vero ... meridiem et orientem versus cum mari cohaereret.“ Muell. l. d. p. 4. „Hic portus, in cuius introitu iacet insula fastigata, quae vocatur Pondiconisi vel Condilonisi, olim videtur amplus et ab omnibus ventis tutus fuisse; hodie vero impletus est arena et luto, ut vel parva navigia difficulter intrent. Appellatur a Graecis πέραμα.“ Dodw. l. d. Videtur etiam portus vetus sive Kaliki-

εἶχον· οἱ δὲ τήν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἤπειρον.

73. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφότεροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἠπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι. *ἑκάτεροι δὲ ἐπικούρους ἐπάγονται.*

1 74. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίγνε-
ται, καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλή-
θει προέχων· αἵ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς
ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ
κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυ-
2 βον. γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν
δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεὶ ὁ δῆμος τοῦ τε
νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθεί-
ρειεν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς
ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ᾖ ἔφοδος,
φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας· ὥστε
καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ
πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος

δευτέρα μάχη καὶ νίκη τοῦ δήμου. ἐμπρησμὸς τῆς πόλεως.

opulo vocari. Cf. Leak. apud Bloomf. Bursian. Geogr. II p. 360. — **εἶχον.** In transitn a singulari ad pluralem post collectivum **δημος** non haerebis. Cf. I 34, 1. IV 57, 2.

Cap. 73. **ἠκροβολίσαντο ὀλίγα.** Cf. Krueg. Gr. § 46, 5 adn. 4. — **ἐπίκουροι,** mercenarii. Cf. adn. II 33, 1. 70, 3. III 18, 1.

Cap. 74. § 1. **διαλιπούσης δ' ἡμέρας.** Ita I 112, 1. **διαλιπόντων τριῶν ἐτῶν.** Similiter de loco hoc participium intransitive legitur VII 38, 3. — **αἵ τε γυναῖκες** cet. „Aliud exemplum huius audaciae mulierum Graecarum II 4 habuimus.“ Bloomf. — **τῷ κεράμῳ.** Cf. adn. II 4, 2.

§ 2. **περὶ δείλην ὀψίαν.** Ita iterum VIII 26, 1, sola **περὶ δείλην** IV 69, 3. 103, 1. Cf. interpr. Moer. h. v. Hutch. ad Xen. Anab. I 8, 8. Buttm. Lexil. II p. 182 sqq. — **οἱ ὀλίγοι,** optimates. Cf. Matth. Gr. § 266. — **αὐτοβοεί.** Cf. adn. II 81, 4. — **τοῦ νεωρίου.** Cf. adn. 72, 3. — **τὰς ξυνοικίας.** „*Συνοικίαι* pluribus per partes locabantur, ut Romae insulae . . . Add. Iungerm. ad Poll. IX 39 et Casaub. ad Athen. VII 1.“ Duk. — **οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας.** Suppl. *οἰκίας* in genet. Cf. I 90, 3. „I. e. nec suis *οἰκίαις* nec *ξυνοικίαις* vicinorum pauperiorum parcentes.“ Arn. — **χρήματα,** merces, bona. Cf. VI 49, 3. 97, 5. VII 24, 1. 25, 1. 27, 3. — **ἐκινδύνευσε . . . διαφθαρῆναι.**

ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. καὶ οἱ μὲν 3
παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες
τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς
τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν
ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἤπειρον λαθόντες
διεκομίσθησαν.

Νικόστρατος Ἀθηναῖος παραγίγνεται καὶ ξύμβασιν πράσσει, ᾗ οὐ πιστεύοντες οἱ ὀλίγοι ἐς νησίδιον διακομίζονται.

75. Τῇ δ' ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ 1
Διειτρέφους, Ἀθηναίων στρατηγός, παραγίγνεται
βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσση-
νίων πεντακοσίοις ὁπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε
καὶ πείθει ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν
ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν,
τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους
ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους ὥστε τοὺς αὐ-
τοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. καὶ ὁ μὲν ταῦτα 2
πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου
προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν
αὑτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἧσσόν τι ἐν κινήσει
ὦσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ
σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, 3

Cap. 74. § 3. *ἡσυχάσαντες*. Unus C. *ἡσυχάσοντες*, quod frustra recepit Did. Verte: cum quieti se dedissent.

Cap. 75. § 1. *Διιτρέφους*, *Διιτρεφοῦς*, *Διοτρεφοῦς* libri. Cf. Elmsl. ad Eur. Med. 326 adn. et Lob. Paral. Gr. I p. 23. Rescripsimus nunc eam nominis formam, quam veteres inscriptiones Atticae praebent. Cf. Kirchhoff. Inscr. Att. I n. 402. 447. Wecklein. Cur. epigr. p. 39.

§ 2. *αὑτοῦ*. Cass. Ven. Pal. Reg. Gr. et deteriores *αὐτοῦ*, fortasse recte. Cf. adn. I 17.

Revera periclitata est, periisse negatur. Quare *ἂν* abesse oportet. Cf. Buttm. Gr. § 139, 3 adn. 3. — *εἰ ἄνεμος ... ἐπίφορος*. Cf. II 77, 5. — *αὐτήν*, i. e. *τὴν πόλιν*.

§ 3. *ὡς ἑκάτεροι*. „Sic dicit, ut saepe *ὡς ἕκαστοι*." Duk. Cf. adn. I 3, 4.

Cap. 75. § 1. *Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους*. De his cf. Ind. nom. et sd. — *ἐκ Ναυπ. δώδεκα ναυσί*. Cf. 69, 2. — *ξύμβασιν ἔπρασσε*, compositionem efficere studebat. — *πείθει ὥστε*. Cf. 70, 5. — *σπονδὰς ... ὥστε*. Cf. adn. I 28, 5. — *τοὺς αὐτοὺς ... νομίζειν*. Cf. adnot. I 44, 1.

§ 2. *οἱ τοῦ δήμου προστάται*. Cf. adn. 70, 3. — *ὅπως ... οἱ ἐναντίοι*, ut adversarii minus se commoverent. — *ξυμπέμψειν*. Ex superiore *πείθουσιν* hic non iam persuadendi, verum dicendi

οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι, καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν.

4 Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὁπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστίᾳ, τά τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινας οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε,

5 διέφθειραν ἄν. ὁρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γιγνόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἱκέται, καὶ γίγνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. ὁ δὲ δῆμος δείσας μή τι νεωτερίσωσιν, ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

§ 3. Διοσκόρων Laur. Chr. Bekk., reliqui codd. Διοσκούρων. Illud placet Lobeckio ad Phryn. p. 235, cui apud Xenoph. obsecutus est Bornem. ad. Symp. VIII 29. Cf. Aristoph. Pac. 285.

§ 5. Ἥραιον. Vulgo et Bekk. Ἡραῖον. Aug. Ἥραιον, in quo latet verum. Cf. sd. I 24, 7.

et promittendi notio repetenda. Cf. 94, 3. IV 3, 2.

§ 3. κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς, deligebant, ut eis complerent naves. De verbo cf. VII 31, 5. VIII 31, 1. — καθίζουσιν ἐς cet. Cf. adn. I 126, 1. — τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Id, quod in urbe fuit, praeter quod alterum in Istone monte commemorari docet Muell. de Republ. Corcyr. p. 58. Cf. etiam sd.

§ 4. ἀνίστη. De imperfecto cf. adn. I 134, 1. — ὑγιές, i. e. χρηστόν, ἀγαθόν. Cf. IV 22, 2. — τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστίᾳ. Confer Matth. Gr. § 534 adn. 5. 6.

§ 5. τὸ Ἥραιον. Cf. I 24, 7. Ad litus situm fuisse ex § 5 et ex c. 81 liquet. E regione portus Alcinoi fuisse putat Muell. de Corcyr. Republ. p. 5 adn. 7, iuxta ipsam urbem e regione Ptychiae Bloomf., ad portum Hyllaicum ob c. 81 rectius, ut videtur, Goell. „In Iunonis autem templum se recepisse ex Castoris et Pollucis tamquam in sanctius fanum et tutius perfugium videntur." Bloomf. — τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον. Ptychiam, de qua videas IV 46, 3, dici suspicantur Manso Spart. II p. 84 et Bred., pro certo sumit Bloomf., qui unde hoc sciat, nos ignoramus. Condilonisi sive insulam ante portum Hyllaicum sitam (cf. adn. 70, 3) vult esse Goell., quod ob ea, quae modo de situ Iunonis templi diximus, verisimile est. Attamen quoniam reliquarum parvarum insularum circum Corcyram sitarum, de quibus vid. Plin. Hist. nat. IV 12, 53, ulla quadringenti homines vix recipiantur, Ptychiam esse probat Prokesch. Comment. I p. 33. Rursus commemoratur c. 76 et 79. Goellero adstipulatur Bursian. Geogr. II p. 361. — δι-

ὕστερον δὲ Πελοποννησίων νῆες παραγίγνονται,

76. Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὔσης, τετάρτῃ
ἢ πέμπτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν
νῆσον διακομιδὴν αἱ ἐκ τῆς Κυλλήνης Πελοπον-
νησίων νῆες, μετὰ τὸν ἐκ τῆς Ἰωνίας πλοῦν ἐφ'
ὅρμῳ οὖσαι, παραγίγνονται τρεῖς καὶ πεντήκοντα·
ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἀλκίδας, ὅσπερ καὶ πρότερον, καὶ
Βρασίδας αὐτῷ ξύμβουλος ἐπέπλει. ὁρμισάμενοι
δὲ ἐς Σύβοτα λιμένα τῆς ἠπείρου ἅμα ἕῳ ἐπ-
έπλεον τῇ Κερκύρᾳ.

αἷς ἀντιπλεόντων τῶν Κερκυραίων δύο νῆες αὐτομολοῦσιν, ἐν ἑτέραις δὲ οἱ ἐμπλέοντες ἀλλήλοις μάχονται.

77. Οἱ δὲ πολλῷ θορύβῳ καὶ πεφοβημένοι 1
τά τ' ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἐπίπλουν παρεσκευ-
άζοντό τε ἅμα ἑξήκοντα ναῦς καὶ τὰς ἀεὶ πλη-
ρουμένας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παραι-
νούντων Ἀθηναίων σφᾶς τε ἐᾶσαι πρῶτον ἐκ-
πλεῦσαι καὶ ὕστερον πάσαις ἅμα ἐκείνους ἐπι-
γενέσθαι. ὡς δὲ αὐτοῖς πρὸς τοῖς πολεμίοις ἦσαν 2
σποράδες αἱ νῆες, δύο μὲν εὐθὺς ηὐτομόλησαν,
ἐν ἑτέραις δὲ ἀλλήλοις οἱ ἐμπλέοντες ἐμάχοντο·
ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιουμένων. ἰδόντες 3
δὲ οἱ Πελοποννήσιοι τὴν ταραχὴν εἴκοσι μὲν ναυσὶ
πρὸς τοὺς Κερκυραίους ἐτάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς
πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων, ὧν ἦσαν
αἱ δύο Σαλαμινία καὶ Πάραλος.

Cap. 76. ἔφορμοι codd. Cf. adn.

ἐπέμπετο. Est transitus ad passivum. Cf. adn. 56, 7.

Cap. 76. αἱ ἐκ τῆς ... νῆες. Cf. 69, 1 et de ἐκ praepositione adn. I 8, 2. — Pro ἔφορμοι, quod adiectivum praeter hunc locum nusquam traditum est, levissima mutatione et paene nulla ἐφ' ὅρμῳ nunc rescripsimus, quod videtur interpretatus esse auctor gloss. Lugd. ἐν ὅρμῳ διατρίβουσαι. Cf. VI 67, 1 ἐπὶ ταῖς εὐναῖς, VII 28, 2 ἐφ' ὅπλοις. — τρεῖς καὶ πεντήκοντα. XL Alcidae, XIII Leucadiorum et Ambraciotarum. Vid. c. 69 et ibidem de Brasida. — Σύβοτα ... τῆς ἠπείρου. Cf. I 50, 3 et ibi adn.

Cap. 77. § 1. τὰς ἀεὶ πληρουμένας, ut quaeque complebantur. Cf. adn. 38, 5. — σφᾶς τε. Τέ om. Thom. M. p. 67, 10 et ideo minus commodum videri potest, quia membra adverbiis πρῶτον et ὕστερον distinguantur. Cf. tamen adn. IV 74, 2. V 9, 2. Σφᾶς γε male conicit Bloomf. — πάσαις, non ταῖς ἀεὶ πληρουμέναις.

§ 2. κόσμος. Cf. adn. II 11, 8. — τῶν ποιουμένων] τῶν γινομένων πραγμάτων. Schol.

§ 3. αἱ δύο, illae duae satis notae. — Σαλαμινία καὶ Πάραλος. Cf. adn. 33, 2.

1 78. *Καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας προσπίπτοντες ἐταλαιπωροῦντο ⟨τὸ⟩ καθ' αὑτούς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι φοβούμενοι τὸ πλῆθος καὶ τὴν περικύκλωσιν ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον οὐδὲ κατὰ μέσον ταῖς ἐφ' ἑαυτοὺς τεταγμέναις, προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας καταδύουσι μίαν ναῦν. καὶ μετὰ ταῦτα κύκλον ταξαμένων αὐτῶν περι-*

οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ὀλίγον τι ἀντιστάντες τῶν Πελοποννησίων ἀθρόων ἐπιπλεόντων καὶ αὐτοὶ ὑποχωροῦσι.

Cap. 78. § 1. **κατ' ὀλίγας**, navibus raris (jedesmal mit wenigen Schiffen). Cf. Matth. Gr. § 581 b γ'. — **ἐταλαιπωροῦντο ⟨τὸ⟩ καθ' αὑτούς**, in sua parte laborabant. Formula **καθ' αὑτούς** aut per se sive soli et separatim valet, ut II 99, 2. III 39, 2 (cf. adn. II 39, 2), aut inter se, invicem, ut II 88, 1. IV 71, 1, Vid. Haas. Lucubr. Thuc. p. 43. Hic illa notio non apta est, sed ne haec quidem placet Haasio. Nam „Corcyraeos," inquit, „si narraret hic Thucydides, ut paulo ante narravit, pugnare ipsos inter se aut ipsos sibi inter se impedimento ac perturbationi esse, posset sane **καθ' αὑτούς** vel **κατὰ σφᾶς αὐτούς** dici. Nunc vero non hoc narrat, sed illud potius, coepisse laborare Corcyraeos ac premi ab hostibus propterea, quod male impetum facerent et ... navibus ... non ... coniunctis." Cum igitur complures hic in sua parte, in suo cornu, vel quantum ad ipsos attinet, dici voluerint, Haasius **ἐταλαιπώρουν τὸ καθ' αὑτούς** vel **ἐταλαιπωροῦντο τὸ καθ' αὑτούς** legi iubet. Nam et **ταλαιπωρεῖν** et **ταλαιπωρεῖσθαι** a Thuc. dici, et **τὸ καθ' αὑτούς** in acie non solum significare cornu oppositum, ut I 62, 6. III 108, 2, sed etiam eam partem, in qua quis ipse sit. Cf. adn. II 11, 3. Haasii emendatio nunc videtur recipienda esse. Nam non satis commode ad paulo aliam verbi **ταλαιπωρεῖσθαι** notionem confugientes vertunt: in mala condicione inter se erant, quod perturbabantur, quod potius dicendum est: in mala condicione erant, quod inter se perturbabantur. Sed sic verbum, ad quod **καθ' αὑτούς** spectet, omissum est. — **ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον.** Dativus utrum ad Athenienses an ad eorum hostes referendus esset, ambiguum esse existimavit Bred. Illud probat Dobr. comparans IV 11, 1 **τῷ στρατῷ προσέβαλλον**, IV 43, 1 **τοῖς ἄλλοις ξυνέβαλλε**. Cf. VIII 80, 1. Addit quidem fortasse post **μέσον** [et ante **οὐδὲ**] distinguendum esse, ut **ἀθρόαις** iungatur cum **ταῖς ... τεταγμέναις**. Sed prius verum esse dicit. De quo ob ipsos illos dativos **ταῖς ... τεταγμέναις** iure dubites. Refer potius **ἀθρόαις** ad hostes. — **προσβαλόντες κατὰ κέρας.** Port.: in extremum cornu irruentes. At Levesqu. **κατὰ κέρας** longo ordine sonare vult. Qua significatione etsi usitatius est dicendi genus **ἐπὶ κέρως** (vid. adn. II 90, 4), etiam alterum interdum legi non negamus. Vid. Popp. ad Xen. Cyr. I 6, 43. VII 1, 12. Hic tamen sic explanari non posse et contraria ei esse verba **κατὰ μέσον**, non **ἀθρόαις**, inde apparet, quod **ἀθρόαις** non valet **μετωπηδόν** (II 90, 4), **ἐπὶ μετώπου** (Luc. de Conscr. Hist. 29), in acie terrestri **ἐπὶ φάλαγγος** (Xen. Cyr. I 6, 43). — **κύκλον ταξαμένων.** Cf. adn. II 83, 5. *Ταξαμ. αὐτῶν* refer ad Lace-

ἔπλεον καὶ ἐπειρῶντο θορυβεῖν. γνόντες δὲ οἱ πρὸς 2
*τοῖς Κερκυραίοις καὶ δείσαντες μὴ ὅπερ ἐν Ναυ-
πάκτῳ γένοιτο, ἐπιβοηθοῦσι· καὶ γενόμεναι ἀθρόαι
αἱ νῆες ἅμα τὸν ἐπίπλουν τοῖς Ἀθηναίοις ἐποι-
οῦντο. οἱ δ' ὑπεχώρουν ἤδη πρύμναν κρουόμενοι* 3
*καὶ ἅμα τὰς τῶν Κερκυραίων ἐβούλοντο προκατα-
φυγεῖν ὅτι μάλιστα, ἑαυτῶν σχολῇ τε ὑποχωρούν-
των καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἐναντίων. ἡ
μὲν οὖν ναυμαχία τοιαύτη γενομένη ἐτελεύτα ἐς
ἡλίου δύσιν.*

ἔπειτα οἱ μὲν Κερκυραῖοι τοὺς ἐκ τῆς νήσου πάλιν διακομίζουσιν, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐπὶ Λευκίμμην ἀποβαίνουσι.

79. *Καὶ οἱ Κερκυραῖοι δείσαντες μὴ σφίσιν* 1
*ἐπιπλεύσαντες ἐπὶ τὴν πόλιν ὡς κρατοῦντες οἱ
πολέμιοι ἢ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀναλάβωσιν ἢ καὶ
ἄλλο τι νεωτερίσωσι, τούς τε ἐκ τῆς νήσου
πάλιν ἐς τὸ Ἥραιον διεκόμισαν καὶ τὴν πόλιν
ἐφύλασσον. οἱ δ' ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐκ ἐτόλ-* 2
*μησαν πλεῦσαι κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ, τρισ-
καίδεκα δὲ ναῦς ἔχοντες τῶν Κερκυραίων ἀπ-*

Cap. **79.** § 1. ***πάλιν*** Ven. Mosqu. Ar. Chr. Dan. Vall. Bekk. Vulgo et in plerisque codd. ***πάλαι***. Sed vid. ed. mai.

Ηραιον Aug. Pal. Vat. Vulgo et Bekk. *Ἡραῖον*. Sed vid. sd. I 24, 7.

§ 2. ***τρισκαίδεκα δέ*** Cass. Aug. Cl. Ven. C. F. Pal. It. Reg. Gr. Laur. Lugd. E. al. Vulgo et Bekk. ***τρεῖς δὲ καὶ δέκα***, per se non deterius. Cf. Lob. ad Phryn. p. 409 sq.

daemonios, ***περιέπλεον*** ad Athenienses. — ***περιέπλεον***. Ut solebant. Cf. II 84, 1. VII 36, 4.

§ 2. ***οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις***, i. e. ***οἱ πρὸς τοὺς Κερκυραίους τεταγμένοι*** 77, 3. — ***ὅπερ***. Suppl. ***ἐγένετο***. — ***ἐν Ναυπάκτῳ***. Cf. II 84.

§ 3. ***πρύμναν κρουόμενοι***. Cf. adn. I 50, 5. — ***τὰς τῶν Κερκυραίων***. Est accusativus subiecti. — ***ὅτι μάλιστα*** iunge cum ***ἐβούλοντο***. Cf. I 141, 7. II 90, 4. III 47, 3. IV 79, 2. V 36, 1. VI 9, 2. VIII 91, 3. — ***ἑαυτῶν . . . ὑποχωρούντων***. Cur ita scriptum sit, non ***ὑποχωροῦντες***, ex altero membro liquet. Cf. Krueg. Gr. § 47, 4 adn. 2.

Cap. **79.** § 1. ***ὡς κρατοῦντες***, ut victores. — ***τοὺς ἐκ . . . ἀναλάβωσιν***. De re cf. 75, 4, de ***ἐκ*** praepos. adn. I 8, 2. — ***Ἥραιον***. Cf. adn. 75, 4.

§ 2. ***κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ***. Haec expungi vult Krueg. Defendi tamen possunt, dummodo ***κρατοῦντες*** explices ***καίπερ κρατ***. Cf. adn. I 69, 5. — ***τρισκαίδεκα δὲ . . . ἤπειρον*** superiori membro ita opponitur ut singulae eorum partes inverso ordine sibi respondeant.

3 ἔπλευσαν ἐς τὴν ἤπειρον ὅθενπερ ἀνηγάγοντο. τῇ
δ' ὑστεραίᾳ ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐδὲν μᾶλλον
ἐπέπλεον, καίπερ ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ φόβῳ ὄν-
τας καὶ Βρασίδου παραινοῦντος, ὡς λέγεται,
Ἀλκίδᾳ, ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄντος· ἐπὶ δὲ τὴν Λευ-
κίμμην τὸ ἀκρωτήριον ἀποβάντες ἐπόρθουν τοὺς
ἀγρούς.

1 80. Ὁ δὲ δῆμος τῶν Κερκυραίων ἐν τούτῳ
περιδεὴς γενόμενος μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ νῆες,
τοῖς τε ἱκέταις ἦσαν ἐς λόγους καὶ τοῖς ἄλλοις,
ὅπως σωθήσεται ἡ πόλις. καί τινας αὐτῶν
ἔπεισαν ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι· ἐπλήρωσαν γὰρ
2 ὅμως τριάκοντα. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι μέχρι μέ-
σου ἡμέρας δῃώσαντες τὴν γῆν ἀπέπλευσαν, καὶ
ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρυκτωρήθησαν ἑξήκοντα νῆες
Ἀθηναίων προσπλέουσαι ἀπὸ Λευκάδος, ἃς οἱ
Ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι τὴν στάσιν καὶ τὰς μετ'

καὶ ὁ μὲν δῆμος τῶν Κερκυραίων ἐς λόγους ἔρχεται τοῖς ἐναντίοις, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἀποπλέουσι.

§ 4. *Λευκίμμην* Cass. Aug. Ven. C. Vat. H. et a man. sec. Cl. Vulgo et Bekk. *Λευκίμνην*. Cf. sd. I 30, 4.

Cap. 80. § 1. *τριάκοντα.* Post hoc addita vulgo *προσδεχόμενοι τὸν ἐπίπλουν* delevimns, quia absunt a Cass. Aug. It. Vat. H. Reg. Bekker, qui uncis inclusit, in ed. ster. ex solo marg. Aug. enotavit. Scholio ex verbis 79, 1 *δείσαντες μὴ σφίσιν ἐπιπλεύσαντες* ducto originem videntur debere.

Quo extitit *δέ* particulae traiectio. Cf. adn. 56, 3. — *ὅθενπερ ἀνηγάγοντο.* Vid. cap. 76.

§ 3. *ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν ... ὄντας.* Cf. Matth. Gr. § 434, 2 a et § 556 adn. 3. Krueg. Gr. § 58, 4 adn. 2. — *οὐδὲν μᾶλλον*, nihilo magis, ut II 70. — *ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄντος*, cui tamen non idem fuit ius suffragii (ferendi), cuius tamen suffragium non tantundem valebat. Cf. I 141, 6. III 11, 3. Brasidas enim fuit consiliarius Alcidae secundum c. 69 et 76, quales viros nauarchis non fuisse *ἰσοψήφους* hinc discimus. — *Λευκίμμην.* Cf. adn. I 30, 4.

Cap. 80. § 1. *ὁ δὲ δῆμος ... ἦσαν.* Similiter post collectivum *δῆμος* pluralis legitur V 82, 2 et VI 35, 1. Alia collectiva, quibus pluralem Thucydides addidit, praeter notissima *πλῆθος* et *ὅμιλος*, sunt *στρατιά* IV 128, 2, *στρατόπεδον* V 60, 4, *φρουρά* IV 57, 2. — *τοῖς ἄλλοις.* Reliquis optimatibus optimatiumque amicis. — *ὅμως*, i. e. quamvis victi essent et dissiderent. Cf. adn. 28, 2.

§ 2. *μέσου ἡμέρας.* Ita bene dici demonstrant Thom. Mag. p. 237, 7 et Lob. ad Phryn. p. 53 sq. Medium diei Liv. — *ἐφρυκτωρήθησαν] ... διά πυρσῶν ἐμηνύθησαν.* Schol. „Ex h. l. intellegi potest *φρυκτωρίαν* veterum non tam inopem

Ἀλκίδου ναῦς ἐπὶ Κέρκυραν μελλούσας πλεῖν ἀπέστειλαν καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους στρατηγόν.

81. *Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς* 1 *εὐθὺς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται.*

Κερκυραῖοι τοὺς ἐχθροὺς ὠμότατα τιμωροῦνται, τοὺς πολλοὺς ἀποκτείνοντες ἢ ἑαυτοὺς φονεῦσαι ἀναγκάζοντες, οὐδὲ τὰ ἱερὰ αἰδούμενοι.

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τάς τε Ἀττικὰς ναῦς 2 *προσπλεούσας τάς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες, ἃς ἐπλήρωσαν, ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν*

signorum fuisse, quam Polyb. X 40 describit, dicens eam parum utilitatis attulisse ... Ex his verbis [enim] existimare licet non solum indicatum esse Spartanis hostes advehi, sed etiam sexaginta naves et Leucade et Atheniensium advehi." Bred., apud quem vide plura. Cf. adn. II 80, 1. III 22, 7. VIII 102. „Recte Did. iungit cum *ἀπὸ Λευκάδος*, quia, si Athenienses iam Leucade profecti fuissent, prope Corcyram fuissent, priusquam classis Peloponnesiorum Leucadem pervenire et trans isthmum portari po[sset, quod dicuntur fecisse, *ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσι* c. 81.]" Goell. Et ex socia Leucade significationem adventus hostium factam esse verisimile est. — *Εὐρυμέδοντα.* Cf. Ind. nom.

Cap. 81. § 1. *ὑπερενεγκόντες.* Cf. adnot. 15, 1. — *τὸν Λευκαδίων ἰσθμόν.* Leucas cum antiquitus paeninsula esset, a Corinthiis per Cypselum et Gargasum illuc missis isthmus, cui inde apud Polybium nomen *Διόρυκτος*, perfossus est. Vid. Strab. 452. Sed postea ventorum flatu congeriem arenae accumulantium, ut ait Plin. H. N. IV 1, 5, redditus est pristinae formae, quae Thucydidis aetate ei erat, cum naves machinarum ope eum superarent. Quod hic factum et IV 8, 2. Paeninsula fuit etiam tum, cum Philippus Macedo contra Romanos bellum gessit, sed Livii aetate rursus insula. Vid. Liv. XXXIII 17. Cf. Leak. Graec. sept. III. p. 19 sq. Ventis quiescentibus fretum vado transiri posse dicit Dodwell. It. p. 67. Sub Anglorum imperio fossam restitutam esse memorat Bursian. Geogr. I p. 116. Isthmum sive fauces, quibus Acarnaniae cohaesisset, quingentos ferme passus longas, latas haud amplius centum et viginti fuisse scribit Liv. l. d., cuius verba reprehendit Leak. l. d. p. 20.

§ 2. *Κερκυραῖοι δέ* cet. Proximam narrationem laudat Dion. Hal. p. 883 R. — *οἰχομένας.* Cf. adn. II 65, 11. — *λαβόντες.* Cf. II 67, 3 *λαβόντες ἐκόμισαν*, Aristoph. Vesp. 1379 *ἄγειν ταύτην λαβών*, Lysistr. 1115. 1128. Thesmoph. 212. Matth. Gr. § 558 adn. 2. — *τούς τε Μεσσηνίους.* De Messeniis vid. 75, 1 et de *τέ* particulae collocatione adn. I 16. 72, 1. — *περιπλεῦσαι ... ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα.* Hae naves haud dubie in portu ad forum sito 72, 3 completae sunt; nam ibi erant

λιμένα, ἐν ὅσῳ περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ
τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους
ἔπεισαν ἐσβῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο· ἐς τὸ
Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα
ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν, καὶ κατέγνωσαν
3 πάντων θάνατον. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι
οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἑώρων τὰ γιγνόμενα, δι-
έφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν
δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύ-
4 ναντο ἀνηλοῦντο. ἡμέρας τε ἑπτά, ἃς ἀφικόμενος
ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε,
Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας

Cap. 81. § 2. ἀπεχρῶντο Ven. et in marg. Aug. et Cl., ἀνεχρῶντο marg. Parm. Vulgo et Bekk. ἀπεχώρησαν. „E vulgata scriptura, quidquid eam Portus torqueat, nihil boni sensus elici potest. Eam, quae in marg. cod. Cl. notata est, confirmat Suidas: Θουκυδίδης ἀπεχρῶντο, ἀντὶ τοῦ ἀνῄρουν.“ Duk. Eadem habent Zon. Lex. et Bekk. Anecd. p. 423. Vulgatam nostra aetate unus Krueger defendit ad Dion. p. 149 et in Comment. antiqu. stud. 1840 p. 447. Sed cf. ed. mai.

Ἥραιον Aug. Pal. It. Vat. Dion. Hal. Vulgo et Bekk. Ἡραῖον. Cf. sd. I 24, 7.

§ 3. διέφθειρον M. Vind. D., reliqui διέφθειραν.

navalia 74, 2. Circumvectae igitur sunt paeninsulam, in qua veterem Corcyram, cuius parietinas nunc Palaeopolin appellant, sitam fuisse ad c. 72 adnotavimus. Cf. Muell. de Rep. Corcyr. p. 3 sq. — τῶν ἐχθρῶν. Ex optimatium parte. Dum circumnavigant, necabant eorum, qui in urbe remanserant (80, 1), si quem comprehenderant, ne re cognita inter eos, qui in navibus erant, tumultus concitaretur, hos autem in terram exponentes conficiebant. De εἰ particula cf. Matth. Gr. § 524 adn. 4. — ἀπεχρῶντο, interimebant. Cf. Suid. s. v. ἀπεχρήσαντο, Poll. VIII 74. IX 153 et de simili διαχρῆσθαι adn. I 126, 1. Ceterum vid. sd. — ἐς τὸ Ἥραιόν τε. Similiter collocata sunt verba ἐς τὰ ἐπὶ θάτερά τε VII 84, 4. Cf. δέ I 6, 3. — δίκην ὑποσχεῖν. Cf. adn. 53, 1.

§ 3. διέφθειρον ... ἀλλήλους. Errat Matth. Gr. § 489, III. — αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ. Extrema explicationis causa adiecta sunt, ut II 25, 3 in vv. αὐτόθεν ἐκ τῆς κοίλης Ἤλιδος. Cf. ἐκ τοῦ Ἄργους αὐτόθεν V 83, 1, et inde ... Capua Cic. pro Sext. 4, indidem ex Achaia Liv. XXV 15, 7, ubi vid. Drakenb. Vide praeter alios Krueg. ad Dion. p. 280. Ell. ad Arr. VII 11, 3. Herbst adv. Cob. p. 58 sq. — ἐκ τῶν δένδρων. Quae erant ἐν τῷ ἱερῷ. In usu praepositionis Latini cum Graecis consentiunt, Germani dissentiunt. Cf. ἀρτᾶν ἔκ τινος Xen. Anab. III 5, 10, ἀπαρτᾶν Luc. Tim. c. 36, similia.

§ 4. σφῶν αὐτῶν non est

*εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς
τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ
ἰδίας ἔχθρας ἕνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν
ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων. πᾶσά τε ἰδέα* 5
*κατέστη θανάτου, καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ
γίγνεσθαι, οὐδὲν ὅ τι οὐ ξυνέβη, καὶ ἔτι περαι-
τέρω. καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε, καὶ ἀπὸ
τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο,
οἱ δέ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύ-
σου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον.*

genetivus possessivus, sed partitivus. — *τὴν μὲν αἰτίαν . . . καταλύουσιν.* „Credo alios potius dicturos fuisse *αἰτίαν ἐπιφέροντες ὡς* [pro *τοῖς*] vel *αἰτίαν ἐπιφέροντες αὐτοῖς ὡς τὸν δῆμον καταλύουσιν.* Nam *αἰτία* saepe post se habet particulam *ὡς* cum participio. Thuc. II 59, 2 *τὸν μὲν Περικλέα ἐν αἰτίᾳ εἶχον ὡς πείσαντα σφᾶς πολεμεῖν* . . . Herodi. IV 6 *τήν τε Κομμόδου ἀδελφὴν . . . ἀπέκτεινεν αἰτίαν ἐπαγαγὼν ὡς δακρυσάσῃ παρὰ τῇ μητρί.*“ Duk. At hoc si Thucydides voluisset propter oppositum *ἀπέθανον δέ τινες* potius *πᾶσι μὲν τὴν αἰτίαν ἐπιφέροντες ὡς τὸν δῆμον καταλύουσιν* scribere debebat. Sed aliter rem expressit. Crimen enim, quod pro necis causa habuerint, non in omnes valuisse ait, sed necatos esse aliquot homines etiam aliis de causis; crimen illatum esse eis, qui populi potestatem solvere voluerint, caesos esse nonnullos etiam ob privatam inimicitiam vel pecuniam sibi debitam. Attende verbum *ἀπέθανον*, i. e. revera necati sunt, cum gravi pondere praepositum. Articulus *τήν* ad verba *αἰτίαν ἐπιφέρειν* etiam 46, 6 additus est. De *δήμου* voce cf. adn. I 106, 4. Participium praes. *καταλύουσιν* de conatu dictum est. Cf. Krueg. Gr. § 53, 2 adn. 9. — *ὑπὸ τῶν λαβόντων*] *τὰ χρήματα, τῶν δανεισαμένων.* Schol. Ita *τὰ ληφθέντα* vocari pecuniam, quam quis ab argentario foenore acceperit, docet Arn. Iungenda autem haec cum superiore *ἀπέθανον.*

§ 5. *πᾶσα ἰδέα . . . θανάτου.* De hac vi *ἰδέας* vocabuli cf. adn. I 109, 1. „Ita Tacit. in Hist. [III 28] omnis imago mortium.“ Bau. Nec ulla facies mali deerat dixit Curt. III 28, 22. — *ἐν τῷ τοιούτῳ.* Cf. adn. 43, 4. — *οὐδὲν ὅ τι οὐ . . . καὶ ἔτι περαιτέρω.* In his Krueger, qui olim ad Dion. p. 150 relativum *οἷον* ad *οὐδὲν ὅ τι οὐ* referri voluerat, nunc in Comment. antiqu. stud. l. d. verborum hyperbolen quandam rectius quaerit. „Salust. Iug. 43: postremo *quaecunque* dici aut fingi queunt ignaviae luxuriaeque probra, in illo exercitu *cuncta* fuere *et alia amplius.*“ Wass. *Καὶ περαιτέρω* similiter Aristoph. Thesmoph. 705. — *πατὴρ . . . ἀπέκτεινε.* Non de uno patre haec accipienda esse, sed de compluribus, qui rem fecerint, docet Bloomf. *Ἀπέκτεινε* igitur est imperfectum. — *τῶν ἱερῶν . . . πρὸς αὐτοῖς.* Cf. adn. II 47, 4. — *περιοικοδομηθέντες*, muro inclusi, obstructi. „Huius rarissimi verbi nec Duk. nec alius interpres ullum exemplum attulit, neque ego plura quam unum memini, Ezech.

1 82. *Οὕτως ὠμὴ ⟨ἡ⟩ στάσις προυχώρησε, καὶ ἔδοξε μᾶλλον, διότι ἐν τοῖς πρώτη ἐγένετο, ἐπεὶ ὕστερόν γε καὶ πᾶν ὡς εἰπεῖν τὸ Ἑλληνικὸν ἐκινήθη διαφορῶν οὐσῶν ἑκασταχοῦ τοῖς τε τῶν δήμων προστάταις τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι καὶ τοῖς ὀλίγοις τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν οὐδ' ἑτοίμων παρακαλεῖν αὐτούς,*

παρέκβασις περὶ τῆς πασῶν τῶν Ἑλληνικῶν στάσεων φύσεως καὶ αἰτιῶν, ἐν ᾗ πρῶτον δείκνυται ὅτι καιρὸν μὲν στάσεων παρέχει ὁ πόλε-

39, 11. [Alterum exemplum est Xen. Cyr. I 4, 11 ***θηρία περιῳκοδομημένα***, ferae saepto inclusae. Rost.] Ipsius rei alterum exemplum in Pausaniae casu I 134 [ubi cf. adnot.] legimus.“ Bloomf.

Cap. 82—84. „Dionysius [p. 885] . . . quae [Thucydides] de communibus Graecarum civitatum malis addit, ea tamquam tragica et obscuros atque implicitos verborum ac sententiarum nexus habentia et a communi usu sermonis abhorrentia reprehendit.“ Duk. Consulto ita videtur scripsisse Thucydides, ut sermonem ad res narrandas accommodaret. Nam quid bello Peloponnesiaco, quid in omnibus Graecorum rebus horridius quam hae seditiones? Hunc totum autem locum nonnullis de universa eius natura praemissis in Germanicum convertit Manso Spart. II p. 417 sqq., in Gallicum translatum adnotationibus illustravit Gail. Thuc. IX p. 164 sq. Paraphrasin eius dedit Reisk. in orationum interpretatione.

Cap. 82. § 1. ***ὠμὴ ⟨ἡ⟩ στάσις προυχώρησε.*** Articulus abesse nequit, quod de seditione antea narrata sermo est. Cf. 80, 2. IV 48, 5. Nullius momenti est, quod etiam apud Dionys. p. 885 articulus omittitur. Nam quae ex hoc scriptore apud illum afferuntur pleraque correcta sunt ex libris Thucydideis. Quid igitur ipse legerit, cognosci non potest nisi ex addita interpretatione. Neque, quantum ad omissum articulum attinet, cum hoc loco comparanda sunt verba I 23, 1 *τούτου δὲ τοῦ πολέμου μῆκος μέγα προύβη*, de quibus cf. Krueg. Gr. § 50, 2 adn. 16. *Ὠμὴ προυχώρησε* dictum est ut *ᾔρετο μέγα* II 75, 6, *μέγα προύβη* I 23, 1. — ***μᾶλλον.*** Supple *ὠμή*. — ***ἐν τοῖς πρώτῃ.*** Cf. adn. 17, 1. — ***ὡς εἰπεῖν.*** Cf. adn. I 1 2. — ***διαφορῶν . . . ἐπάγεσθαι***, cum ubique discordiae essent plebis patronis, ita ut Athenienses, et optimatibus, ita ut Lacedaemonios arcesserent. De infinitivo sine *ὥστε* sic in explicatione ad eventum significandum posito cf. adn. I 17, 2. II 35, 1. 71, 2. III 66, 2. De re cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 71, 7. — ***καὶ ἐν μέν*** cet. Duo hic membra *μὲν — δέ* particulis ita inter se iuncta sunt, ut alterum verbo finito, alterum huic subditum participio enuntietur. Cf. VI 69, 1. Krueg. Gr. § 69, 16 adn. 4. — ***οὐκ ἂν ἐχόντων*** ad *τοὺς τῶν δήμων προστάτας* et ad *τοὺς ὀλίγους* spectans, quamquam *ἑκατέροις* sequitur, pariter atque oppositum *πολεμουμένων δέ* in genetivo collocatum est, ut suapte magis vi sententia constet (cf. adn. 13, 7), *ἂν* autem additum est, quia *ἐν εἰρήνῃ* idem atque *εἰ εἰρήνη ἦν* valent. Cf. Krueg. Gr. § 54, 12 adn. 10. — ***ἑτοίμων.*** *Ἑτοίμων ὄντων* frustra conicit Krueg., *ἑτοῖμ' ἦν* Class. Cf. adn. V 64, 4. Xen. Anab. VII 8, 11. Krueg. Gr. § 47, 4 adn. 6. Annal. phil. 1868 p. 121. —

μος· οἱ δὲ τρόποι τῶν πόλεων μάλιστα ἐφθάρησαν, καὶ τόλμα, ἀπάτη, ἐπιβουλαί, ἀπιστία ἐπηνοῦντο.

πολεμουμένων δὲ καὶ ξυμμαχίας ἅμα ἑκατέροις τῇ
τῶν ἐναντίων κακώσει καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ
αὐτοῦ προσποιήσει ῥᾳδίως αἱ ἐπαγωγαὶ τοῖς νεω-
τερίζειν τι βουλομένοις ἐπορίζοντο. καὶ ἐπέπεσε 2
πολλὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι, γιγνό-
μενα μὲν καὶ ἀεὶ ἐσόμενα, ἕως ἂν ἡ αὐτὴ φύσις
τῶν ἀνθρώπων ᾖ, μᾶλλον δὲ καὶ ἡσυχαίτερα καὶ
τοῖς εἴδεσι διηλλαγμένα, ὡς ἂν ἕκασται αἱ μετα-
βολαὶ τῶν ξυντυχιῶν ἐφιστῶνται. ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ

Cap. 82. § 2. **ἀνθρώπων** sine articulo omnes praeter Vat. H. Class. confert I 20, 1. 77, 4. 140, 1. II 61, 4.

ἕκασται. Aug. Pal. It. Vat. G. **ἕκαστα.** *Ἑκάστοις* mavult Krueg.

πολεμουμένων δέ, cum autem bello premerentur. Cf. adn. I 37, 1. — **καὶ ξυμμαχίας ἅμα... ἐπορίζοντο**, utrisque, qui rerum novarum erant cupidi, simul etiam facile dabatur facultas arcessendi socios auxiliares, ut et adversam factionem opprimerent et exinde potentiam sibimet compararent. De particulis **καὶ ἅμα** cf. adn. 61, 1. Cum bello simul etiam societatis arcessendae opportunitas dabatur. Propter hanc verborum coniunctionem et quod maximum pondus habet **ξυμμαχίας** vocabulum, etsi pendet ex remotiore **ἐπαγωγαί**, statim ab initio est positum. Magna sane haec est verborum collocationis licentia, sed vix maior quam illa 15, 1, ubi vide adn. Cf. etiam adn. IV 98, 7. Etiam „dativum **ἑκατέροις** paulo remotius a verbo suo **ἐπορίζοντο** posuit [quia, qui sint **σφεῖς αὐτοί**, ita melius intellegitur]. Porro idem dativus noto graecismo [cf. adn. I 2, 6] pro **ἑκατέρων** est positus; cogitandum enim **ἑκατέρων τοῖς νεωτερίζειν τι βουλομένοις**.“ Goell. **Ξυμμαχία**, ut saepe (cf. adn. I 118, 2), ipsos socios significat. **Ἐπαγωγή** ad verbum **ἐπάγεσθαι**, quod praecessit, revocandum est. Cf. 100, 1. Dativi autem **κακώσει** et **προσποιήσει** causam indicant. Cf. Matth. Gr. § 398 b et adn. I 123, 1. III 82, 6. VI 33, 2. Denique dativi **σφίσιν αὐτοῖς** ex substantivo verbali **προσποιήσει** pendent. Cf. Krueg. Gr. § 48, 12 adn. 4. Hanc Porti et nostram explanationem totius huius enuntiati probavit Dobr., nisi quod **ῥᾳδίως** non modo facile, sed libenter significare arbitratur.

§ 2. **ἐπέπεσε.** Cf. adn. II 48, 3. — **γιγνόμενα . . . ᾖ.** Cf. Tac. Hist. IV 74 vitia erunt, donec homines, et similia complura in ed. mai. coll. — **μᾶλλον** (gravius, saevius) **δέ.** Suppl. **γιγνόμενα**, de quo cum adverbio iuncto cf. II 14 et de adverbio et adiectivo copulatis adn. 4, 2. — **ὡς**, prout. Cf. II 37, 1. III 45, 4. — **ξυντυχιῶν.** Cf. adn. 45, 4. — **ἐφιστῶνται.** Instare, imminere, explicatur in Steph. Thes. III p. 2579. Accedere (ad homines) et ea de causa evenire ad sententiam aptius vult esse Bloomf. comparans Soph. OR. 777 **πρίν μοι τύχη τοιάδ' ἐπέστη** et Eur. Hipp. 819. Similiter **ὅπως ἂν παραστῶ-**

καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν αἵ τε πόλεις καὶ οἱ ἰδιῶται
ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκουσίους
ἀνάγκας πίπτειν· ὁ δὲ πόλεμος ὑφελὼν τὴν εὐπο-
ρίαν τοῦ καθ' ἡμέραν βίαιος διδάσκαλος καὶ πρὸς
τὰ παρόντα τὰς ὀργὰς τῶν πολλῶν ὁμοιοῖ. ἐστα-
3 σίαζέ τε οὖν τὰ τῶν πόλεων, καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά
που ἐπιπύστει τῶν προγεγενημένων πολλὴν ἐπέφερε

§ 3. Quae nunc edidimus leguntur apud Dion. Hal. p. 886, 10. Contra *πύστει τῶν προγενομένων πολὺ . . . τοῦ καινοῦσθαι* idem p. 886, 2 et codd. nisi quod *ἀποπύστει* M., *προγεγενημένων* C., *πολλήν* Bas. ex emend., aliquot *κενοῦσθαι* habent. Eodem modo verba apud Dion. p. 953 afferuntur, praeterquam quod *ἐς τό* hic quoque legitur. Cf. adn.

σιν τύχαι Eur. Med. 331. — *ἐς ἀκουσίους ἀνάγκας πίπτειν.* *Ἀβουλήτους ἀνάγκας* explanantes substituerunt Dionys. Hal. et Ioseph. Cf. adn. 31, 1. Potuit etiam *ἄκοντας ἐς ἀνάγκας* (i. e. *ἀπορίας*) *πίπτειν* scribi. Ipsum simplex *πίπτειν* autem raro sic dicitur pro iuncto *ἐμπίπτειν* et aliis verbis. — *τοῦ καθ' ἡμέραν*, victus quotidiani. *Τοῦ* est neutrum. — *τὰς ὀργάς*] *νῦν ὀργὰς τὰς γνώμας καὶ τοὺς τρόπους ἐκάλεσεν.* Schol. Cf. adn. I 140, 1.

§ 3. *ἐστασίαζε τὰ τῶν πόλεων*, dissidebant civitatum partes. Cf. adn. II 11, 4. III 59, 1. „Dionysius Hal. l. d. partem huius digressionis de seditionibus urbium Graecarum usque ad verba *ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται* accurate examinat et, quid in singulis prope periodis reprehendi mereatur, ostendit." Duk. — *καὶ τὰ ἐφυστερίζοντα.* Quaeritur, utrum *τὰ ἐφυστερίζοντα* sint *αἱ ἐφυστερίζουσαι πόλεις*, *οἱ ἐφυστερίζοντες*, an *τὰ ὕστερον γιγνόμενα.* Illud praeter Dion. p. 886 probavit Cantac. III 28 p. 178, qui *ἐστασίαζον οὖν*, inquit, *αἱ πόλεις, καὶ οἱ ὑστερίζοντές που πύστει τῶν προγεγενημένων πολλὴν ἐπεδείκνυντο ὑπερβολήν.* Sed utinam aut ipse aut alius demonstrasset *ἐπιφέρειν ὑπερβολήν* esse *ἐπιδείκνυσθαι ὑπερβολήν*, *ποιεῖσθαι ὑπερβ.* — *ἐπιπύστει τῶν προγεγενημένων πολλὴν . . . ἐς τὸ καινοῦσθαι κ. τ. λ.* Rescripsimus ea, quae ipsum Dionysium legisse certo cognoscitur. Duobus enim locis p. 886 apud eum haec verba afferuntur, priore qualia ex codicum fide leguntur, altero qualia nos edidimus. At illum et *ἐπιπύστει τῶν προγεγενημένων πολλὴν* et *ἐς τὸ* in suo libro habuisse ostendunt ipsius interpretationes: *οἱ δὲ ὑστερίζοντες ἐπιπυνθανόμενοι τὰ γεγενημένα παρ' ἑτέρων ἐλάμβανον ὑπερβολὴν ἐπὶ τὸ διανοεῖσθαί τι καινότερον* et p. 887 *πολλὴν τὴν ἐπίδοσιν ἐλάμβανον ἐς τὸ διανοεῖσθαί τι καινότερον.* Praeterea *ἐς τὸ* apud eundem p. 953 servatum est. Discrepantes igitur prioris loci scripturas ex libris Thucydideis illatas esse patet. Cf. quae de locorum Thucydideorum apud Dionys. fide supra adn. § 1 breviter monuimus. Vestigium *ἐπιπύστει* vocabuli in scriptura *ἀποπύστει* videtur latere atque *πολλὴν* et *προγεγενημένων* haud dubium est, quin Cantac. quoque l. d. ante oculos habuerit. Quibus testi-

τὴν ὑπερβολὴν ἐς τὸ καινοῦσθαι τὰς διανοίας τῶν τ' ἐπιχειρήσεων περιτεχνήσει καὶ τῶν τιμωριῶν ἀτοπίᾳ. καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων 4 ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιώσει. τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος ἀνδρία φιλέταιρος ἐνομίσθη, μέλλησις δὲ προμηθὴς δειλία εὐπρεπής, τὸ δὲ σῶφρον τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα, καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετὸν ἐπὶ πᾶν ἀργόν· τὸ δ' ἐμπλήκτως ὀξὺ ἀνδρὸς μοίρᾳ

§ 4. ἀνδρία. C. F. Pal. et deteriores nonnulli ἀνδρεία. Cf. sd. II 39, 4.

moniis accedit quod neutrum πολύ nullam habet explicationem (nam qui interpretati sunt: magnam afferebant exsuperantiam, ipsum πολλὴν reddiderunt) et ἐς τὸ καινοῦσθαι optime congruit cum V 75, 3 τὴν ... ἐπιφερομένην αἰτίαν ἔς τε μαλακίαν ... καὶ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν. Totum igitur locum antiquissimi testis auctoritate in integrum restitutum sic vertimus: et ea, quae postea fere eveniebant, accedente priorum facinorum fama magnam ad (i. e. quod attinet ad. Cf. V 75, 3) excogitanda nova consilia afferebant exsuperantiam cum conatuum artificio tum poenarum insolentia. Dativi, pro quibus διά cum accus. ponere poterat (cf. διὰ τὴν ... ξυμφοράν in loco simillimo V 75, 3), causam indicant. Vocabulo περιτέχνησις simile est περίνοια 43, 3, ubi vide adn. § 4. τὴν εἰωθυῖαν ... δικαιώσει, usitatam vocabulorum significationem in rebus (propr. quod attinet ad res, ut supra ἐς τὸ καινοῦσθαι) arbitratu suo immutarunt, Port. Ἀξίωσις, propria aestimatio hic significationis vim habet. Ἐς τὰ ἔργα διὰ μέσου collocata non solum cum verbis τὴν ἀξίωσιν videntur cohaerere, cui rei non obstare articulum omissum in adn. crit. ad I 51, 4 vidimus sed etiam cum verbo ἀντήλλαξαν. Cf. adn. 60. De δικαιώσεως voce cf. adn. I 141, 1 et Dion. Antiqu. III 10 ἀναστρέψασα τὰς ἀνθρωπίνας δικαιώσεις ἡ φύσις. Totum locum volunt esse exemplum ὑποκορισμοῦ, sed non solum rebus turpibus honesta, verum etiam honestis invidiosa nomina imposita esse cognoscemus. Sententias similes vide apud Bloomf. — τόλμα μέν cet. Figuras poeticas, παρομοιώσεις καὶ παρισώσεις, in his exagitat Dion. Hal. p. 808, contra quem disputat Gail. p. 175. — φιλέταιρος. In hac voce ad ἑταιρίας respici putat Arn. Cf. § 5. — ἐνομίσθη aoristus rei eventum designat. Pariter antea ἀντήλλαξαν et postea προσετέθη, ἐγένετο. Rerum status imperfecto ubique describitur. — τὸ δὲ σῶφρον cet. Secuntur complura adiectiva pro substantivis abstractis posita. Cf. adn. I 6, 3. — τὸ πρὸς ἅπαν ... ἀργόν, omnem rem moderans prudentia ad omnem rem inertia, Haas. — τὸ δ' ἐμπλήκτως ὀξύ, vesanus animi impetus (ardor). — ἀνδρὸς μοίρᾳ προσετέθη, viro attribuebatur, virtutis loco habebatur, quod usitatius dici ἐν ἀνδρείας (vel ἀνδρὸς) μοίρᾳ τιθέναι docet Goell. Cf.

προσετέθη, ἀσφαλείᾳ δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος. καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων

ἀσφαλείᾳ δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι Mosqu. Vulgo et Bekk. ἀσφάλεια δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι. Sed dativum et nominativum deinceps collocatos habet Dion. Hal. p. 888, ἀσφαλεία legitur in m. et in marg. Cl., ἀσφαλείαι (ι adscripto) in M., in Lugd. gloss. τῇ adscr. est, denique Schol. explicat verbis τὸ ἐπιπολὺ βουλεύσασθαι δι' ἀσφάλειαν. Dativum igitur reponendum esse viderunt Sylburg. et Bred. Cf. Krueg. ad Dion. p. 155, qui postea ἀσφαλείᾳ δὲ τῷ ἐπιβουλ. coniecit. Ar. Chr. Dan. ἀσφάλεια δὲ τοῦ ἐπιβουλεύσασθαι. Cf. adn.

Vig. p. 112. — ἀσφαλείᾳ δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι. Cum scriptor quod supra dixit, sollemnem nominum significationem ex arbitrio permutatam esse, fusius explicet, ex ipsa rerum natura aequabilitas quaedam verborum nata est. Nam non solum vera cuiusque nominis notio falsae quam brevissime opponitur, sed etiam vitio in virtutem mutato contraria virtus (primo tamen loco tripartita: μέλλησις προμηθής, τὸ σῶφρον, τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετόν) in vitium versa respondet. Sequitur, ut hoc quoque loco eadem verae et falsae notionis brevissima sit oppositio neque quidquam explicationis causa addatur, deinde ut vesanae temeritati pro animo virili acceptae contraria virtus ignaviae loco habita ex adverso sit. Priore causa evincitur verbis ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος praedicatum, non appositionem contineri, altera τὸ ἐπιβουλεύσασθαι ad prudentis consilii moderationem referre cogimur. Quod si verum est, dativus ἀσφαλείᾳ non a subaudiendo προσετέθη pendet, sed cum ἐπιβουλεύσασθαι iungendus est. Sic I 42, 4 διὰ κινδύνων τὸ πλέον ἔχειν dictum est pro τὸ διὰ κινδύνων πλέον ἔχειν, IV 20, 4 ἐν τούτῳ τὰ ἐνόντα ἀγαθά pro τὰ ἐν τούτῳ ἐνόντα ἀγαθά. Cf. Krueg. Gr. § 50, 10 adn. 1 et adn. I 42, 4. Verbum autem ἐπιβουλεύσασθαι auctam quandam simplicis βουλεύσασθαι vim habet. Significat enim amplius deliberare sive consultare (cf. ἐπινοῆσαι, ἐπιγνῶναι I 70, 2), qua eadem notione praeditum legitur apud Arrian. Epict. diss. IV 1, 160 ὅτι αἰσχρὸν ἡγεῖτο, οὐδ' ἐπεβουλεύσατο, ubi vide Schweighaeus. Adverbialiter positum ἀσφαλείᾳ tuto sonat. Cf. 56, 5. Ut denique contrariorum congruentia servetur, ἀποτροπή virilitati quodammodo opposita esse debet. Eiusmodi autem substantiva verbalia vim suam non solum ab activo, sed etiam a medio genere eorum verborum repetunt, a quibus derivata sunt. Ita ἀποστροφή IV 76, 5 ad ἀποστρέφεσθαι, ἐπαγωγή § 1. 100, 1 ad ἐπάγεσθαι, ἀποκομιδή I 137, 4 ad ἀποκομίζεσθαι, ξυναλλαγή 82, 7 ad ξυναλλάσσεσθαι revocandum est. Quare ἀποτροπή non solum eius est, qui avertit (45, 7), sed etiam eius, qui avertitur sive timidus recedit (cf. I 57, 2. II 40, 3. IV 59, 2. VIII 10, 2). Iam vero locus sic vertendus est: tuto consultare pro causa speciosa recedendi habitum est. Subaudiendum hic et in eis quae secuntur ἐνομίσθη. Cum nostra interpretatione consentit schol. τὸ ἐπιπολὺ βουλεύσασθαι δι' ἀσφάλειαν πρόφασις ἀποτροπῆς ἐνομίζετο. Contra Class. vide Annal. phil. 1868 p. 121 sq.

§ 5. ὁ χαλεπαίνων, homo iracundus, fervidus (der

πιστὸς ἀεί, ὁ δʼ ἀντιλέγων αὐτῷ ὕποπτος. ἐπιβουλεύσας δέ τις τυχών ⟨τε⟩ ξυνετός, καὶ ὑπονοήσας ἔτι δεινότερος· προβουλεύσας δὲ ὅπως μηδὲν αὐτῶν δεήσει, τῆς τε ἑταιρίας διαλυτὴς καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπεπληγμένος. ἁπλῶς τε ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα κακόν τι δρᾶν ἐπῃνεῖτο καὶ ὁ ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον. καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ ἀλλοτριώτερον ἐγένετο διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι ἀπροφασίστως τολμᾶν· οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελίᾳ αἱ τοι-

§ 5. ἑταιρίας. C. F. It. I ἑταιρείας. Quas formas ita distinguunt Lob. ad Soph. Ai. 682 et Dind. in Steph. Thes., ut ἑταιρία sit amicitia, ἑταιρεία sodalitium. Cf. adn. Sed hoc discrimen praeter alios nonnullos non agnoscit Schoem. in Antiqu. iur. p. 101, qui conferri iubet Sinten. ad Plut. Pericl. p. 145, a quo tamen non multum probatum est. Alios, qui de his formis disseruerunt, nominavimus in ed. mai. Add. Bast. ad Isocr. Pan. c. 22.
ἁπλῶς δέ codd. Cf. adn.
§ 6. ὠφελίας codd. Cf. adn.

Hitzkopf). — τυχών, rem feliciter exsecutus. Cf. adn. 39, 8. Τε ex Dionys. p. 889. 954 accessit. Hoc ipsum legisse docet eius vituperatio (p. 889): οὔτε ὁ αὐτὸς τυχών τε καὶ ἐπιβουλεύσας νοεῖσθαι δύναται. Cf. IV 22, 3 εἰπόντες καὶ οὐ τυχόντες. — δεινότερος, i. e. ξυνετώτερος, ut schol. — αὐτῶν, μήτε τοῦ ἐπιβουλεῦσαι μήτε τοῦ ὑπονοῆσαι. — ἑταιρίας. Utrum hic sit amicitia universa, an sodalitium, dubitant interpretes; alterum tamen propter § 6 est probabilius, nec forma vocabuli multum obstat. Cf. sd. De sodalitiis praeter alios vid. Herm. Antiqu. Gr. I § 70. Schoem. Antiqu. iur. p. 101 et 350. Antiqu. Gr. I p. 185 sq. 364. Buettner. Hist. hetaeriar. Attic. — ἁπλῶς τε, non ἁπλῶς δέ, ex consuetudine Thucydidis. Cf. adn. 40, 4. — ἐπικελεύσας graviorem incitandi vim habet. Cf. Xen. Cyr. III 3, 41. Ad hoc et τὸν μὴ διανοούμενον pariter supple κακόν τι δρᾶν.

§ 6. τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ. De his neutris cf. adn. I 1, 1. II 45, 1. Τὸ ἑταιρικόν redit VIII 48, 3. — οὐ γὰρ μετὰ . . . πλεονεξίᾳ. Sententia cum haec sit: non enim servatis legibus, quae latae erant, utilitatis causa eiusmodi sodalitiorum coetus fiebant, sed contra constitutas leges avaritiae gratia, necessarius est dativus ὠφελίᾳ. Certe μετὰ ὠφελίας coniungenda esse vix credas, cum μετὰ τῶν κειμένων νόμων et παρὰ τοὺς καθεστῶτας (νόμους) ad amussim inter se respondeant. Confirmat emendationem non solum Vallae interpretatio: non enim huiusmodi conventus per leges ob utilitatem, sed contra leges ob avaritiam fiebant, sed etiam Dionysii παράφρασις p. 891 scripta: οὐ γὰρ ἐπὶ ταῖς κατὰ νόμον ὠφελίαις αἱ τῶν ἑταιριῶν ἐγίγνοντο

αὗται ξύνοδοι, ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας πλεονεξίᾳ. καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις οὐ τῷ θείῳ νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοντο ἢ τῷ κοινῇ τι
7 παρανομῆσαι. τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων καλῶς λεγόμενα ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῇ, εἰ προύχοιεν, καὶ οὐ γενναιότητι. ἀντιτιμωρήσασθαί τέ τινα περὶ πλείονος ἦν ἢ αὐτὸν μὴ προπαθεῖν. καὶ ὅρκοι εἴ που ἄρα γένοιντο ξυναλλαγῆς, ἐν τῷ αὐτίκα πρὸς τὸ ἄπορον ἑκατέρῳ διδόμενοι ἴσχυον, οὐκ ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν· ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι ὁ φθάσας θαρσῆσαι, εἰ ἴδοι ἄφρακτον, ἥδιον διὰ τὴν πίστιν

τῷ θείῳ νόμῳ. Cf. adn.

σύνοδοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ παρὰ τοὺς νόμους τι πλεονεκτεῖν. De dativis cf. adn. § 1. — τῷ θείῳ νόμῳ ut τοὺς θεῶν νόμους Soph. Ai. 1343, ἐν θεῶν νόμοις Pind. Pyth. II 43. Apud Dionys. p. 955 τῷ θείῳ καὶ νομίμῳ, unde τῷ ὁσίῳ καὶ νομίμῳ Dobr. Sed quid ipse Dionys. legerit, non satis liquet.

§ 7. τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων . . . γενναιότητι, et quae ab adversariis probe dicebantur, ea ita admittebant, ut actiones eorum caverent, si superiores essent, non autem cum generositate. Utrum προύχοιεν ad τοὺς ἐνδεχομένους, an ad τοὺς ἐναντίους spectet, ambigitur; sed hoc videtur praestare. Nam quo magis adversarii potentia eminent, eo magis cavendi sunt. „Ἔργων ut τῶν ἔργων 46, 4, ἔργῳ φυλασσομένη VI 40, 2.“ Dobr. De ἀπό praepositione cf. adn. I 17, 1. — καὶ ὅρκοι . . . δύναμιν, et iura iuranda sicubi forte interponebantur reconciliationis (i. e. reconciliandae gratiae causa), in praesenti, propter rerum difficultatem utrimque data, valebant, dum (s. quamdiu) vires aliunde non habebant. Ὅρκον διδόναι hic non, ut plerumque, est ius iurandum offerre, sed idem atque ὅρκον παρέχειν, ὀμνύναι. Pro ἑκατέρῳ Reiskius ἑκατέρων coniecit; sed nec plurali opus videtur, cum de duobus hominibus adversariis non minus quam de duabus partibus cogitari possit (cf. sd. I 22, 3), nec genetivo, cum ad ἐχόντων genetivum facile cogitetur αὐτῶν, i. e. duobus illis in gratiam redeuntibus. Potest quidem ἐχόντων eodem pronomine αὐτῶν simul audito etiam ad iura iuranda referri, neque ideo ex uno Par. D. ἔχοντες legi necesse est; sed ea, quae secuntur, alteri enodationi magis favent. — ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι . . . προφανοῦς. „Opportunitate autem oblata qui prior virium fiduciam nactus esset, si minus munitum animadvertisset adversarium, ob fidem („qua adversarius nitebatur, non metuens dolum et insidias“ Haack.), eum lubentius ulciscebatur quam palam.“ Krueg. De ἄφρακτος vocabulo cf. I 6, 1. 117, 1, de φθάνειν verbo cum infin. iuncto adn. I 83, 3. Aristoph. Equ. 935. Nub. 1384. Plut. Marc. 4. Genus lo-

ἐτιμωρεῖτο ἢ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς, καὶ τό τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο καὶ ὅτι ἀπάτῃ περιγενόμενος ξυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανε. ῥᾷον δ' οἱ πολλοὶ κακοῦργοι ὄντες δεξιοὶ κέκληνται ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοί, καὶ **αἴτια τῶν στάσεων.** τῷ μὲν αἰσχύνονται, ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται. πάντων δ' αὐτῶν αἴτιον ἀρχὴ ἡ διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν· ἐκ δ' αὐτῶν καὶ ἐς τὸ φιλονικεῖν καθισταμένων τὸ πρόθυμον. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες μετὰ ὀνόματος ἑκάτεροι εὐπρεποῦς, πλήθους τε ἰσονομίας πολιτικῆς καὶ

quendi *ἐν τῷ παρατ.* legitur etiam V 38, 1. — *ξυνέσεως ἀγώνισμα*, prudentiae praemium, i. e. prudentiae laudem praemium victoriae. Cf. adn. I 22, 4. — *ῥᾷον δ' οἱ πολλοὶ . . . ἀγαθοί.* „Vulgus autem, cum nefarii sunt, facilius sollertes audiunt quam, cum simplices, honesti. Haec inseruntur ut causa, cur felicem perfidiam magis aemulati quam detestati sint, cur alios decipere quam ipsi decipi maluerint.“ Arn. Alii *ῥᾷον κέκληνται* explicant lubentius vocantur, quod Bloomf. in ed. 2 tuetur, qui debebat niti vi passivi ad I 120, 3 illustrata. Krueger autem ad Dion. verba sic interpretatus erat: vulgus facilius nefarios callidos se dici patiuntur quam bonos simplices; quam explicationem a nobis in ed. mai. reprehensam tueri studuit in Comment. antiqu. studior. a. 1840 p. 452 sq., sed nobis certe non persuasit. Vulgaris, a qua Kruegerianam differre Bloomfieldius in ed. 2 non intellexit, confirmatur etiam Procopii (p. 293) imitatione. Cf. ed. mai. De perfecto *κέκλημαι* cf. Buttm. Gr. max. § 113 adn. 12. Eadem eius vis est II 37, 1. V 9. — *τῷ μὲν . . . ἐπὶ δὲ τῷ.* Cf. adn. 61, 1 et I 68, 4.

§ 8. *ἐκ δ' αὐτῶν . . . τὸ πρόθυμον*, et ex his (rebus nascens), vel atque post has etiam, cum in contendendi cupiditatem (et consuetudinem) adducuntur, alacre studium (partium). Praedicatum sunt superiora verba *αἴτιον ἦν.* Bene schol.: *πάντων δὲ τῶν εἰρημένων κακῶν αἴτιον ἦν ἡ ἐπιθυμία τοῦ βούλεσθαι ἄρχειν τῆς γῆς διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν. ἐκ τούτων δὲ ἡ στάσις ἀρχὴν λαμβάνουσα . . . ὕστερον λαμβάνει ἑτέραν τῶν κακῶν αἰτίαν, τὴν τῶν στασιαζόντων προθυμίαν, ὥσπερ εἰς ἕξιν ἐρχομένων αὐτῶν τοῦ . . . μὴ ἡττηθῆναι τῶν ἐναντίων (τοῦ μὴ εἴκειν τοῖς ἐναντίοις).* Quod autem antea *ἀρχή* legitur, non *ἐπιθυμία τῆς ἀρχῆς*, id noli mirari; nam similiter gloriam pro gloriae cupiditate aliquotiens commemorant Latini. Cf. Doederl. ad Tac. Ann. I 43. — *μετὰ ὀνόματος* cet. Haec imitatus est Salust. Cat. 38. — *πλήθους ἰσονομίας πολιτικῆς.* De aequabilitate iuris cf. Schoem. Antiquit. iur. p. 95 et Niebuhr. Hist. Rom. I p. 315. *Ἰσονομίας* autem nomen honestius a popularibus pro invisa *δημοκρατίας* appellatione adscitum esse docet Bloomf. Cf. adn. II 37. — *πολιτικῆς*, civilis, si idem esset atque inter cives, civium, aut hoc vocabulum aut *πλήθους* redundaret. Et cum ei in altero inciso respondeat *σώ-*

ἀριστοκρατίας σώφρονος προτιμήσει, τὰ μὲν κοινὰ λόγῳ θεραπεύοντες ἆθλα ἐποιοῦντο, παντὶ δὲ τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλων περιγίγνεσθαι ἐτόλμησάν τε τὰ δεινότατα, ἐπεξῆσάν τε τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους, οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τῇ πόλει ξυμφόρου προστιθέντες, ἐς δὲ τὸ ἑκατέροις που ἀεὶ ἡδονὴν ἔχον ὁρίζοντες, καὶ ἢ μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως ἢ χειρὶ κτώμενοι τὸ κρατεῖν ἑτοῖμοι ἦσαν τὴν αὐτίκα φιλονικίαν ἐκπιμπλάναι. ὥστε εὐσεβείᾳ μὲν οὐδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπρεπείᾳ δὲ λόγου οἷς ξυμβαίη ἐπιφθόνως τι διαπράξασθαι ἄμεινον ἤκουον. τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ'

§ 8. **προστιθέντες** Gr. schol. Aug. et Dion. Hal. p. 894, reliqui **προτιθέντες**. Illud commendant Krueg. ad Dion. p. 161, Doederl. ad Soph. Col. 149 et hic Arn. Cf. 39, 7. 45, 3. Vide adn.

φρονος, laudis notionem eo contineri oportet. „Indicat [igitur] rationem, quae civibus cum civibus, id est paribus cum paribus, intercedit, cum contraria sit ratio **δεσποτική** seu **τυραννική**.“ Arn. — **ἀριστοκρατίας σώφρονος** Paucorum igitur dominatum (**τὴν ὀλιγαρχίαν**) honesto nomine imperii optimatium (**ἀριστοκρατίας**) obtegebant. Cf. adn. II 37, 1. Atque hoc imperium **σῶφρον** appellabant, ut solebant civitates, quae ab optimatibus regebantur, **σωφροσύνῃ** gloriari. Cf. VIII 64, 5. — **προτιμήσει** variata structura ad **μετὰ ὀνόματος** appositum est. — **ἆθλα ἐποιοῦντο**, tamquam suorum certaminum praemium sibi proponebant. — **ἀγωνιζόμενοι . . . περιγίγνεσθαι**. Cf. adn. 38, 2 et cum sententia Sal. Iug. 42. — **ἐπεξῆσάν τε**, et exsecuti sunt. Cf. adn. V 100. I 84, 3. — **ἔτι μείζους**. Suppl. **ἢ κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν ἐναντίων τολμηθέντα**. — **μέχρι**, i. e. „intra fines et modum.“ Bau. — **προστιθέντες**, iniungentes. Cf. adn. 39, 7. Cum **ἐπεξῆσαν** verbi sententia pugnat **προτιθέντες**, i. e. proponentes. Cf. adn. 40, 1. Nam modum ponendi notio, quae placuit Classeno, ab hoc verbo aliena est. — **ἐς τὸ ἡδονὴν ἔχον**, secundum id, quod voluptatem praebebat, volupe erat. Cf. adn. II 41, 3. De **ἐς** praepos. cf. adn. I 6, 4. Matth. Gr. § 578 d. — **ἐκπιμπλάναι**. Sic Lat. explere. Pro hoc **ἀποπιμπλάναι** VII 68, 1. — **εὐσεβείᾳ . . . ἐνόμιζον**. Cf. adn. II 38, 1. Frustra igitur in uno Par. D. **εὐσέβειαν**. — **εὐπρεπείᾳ δὲ . . . ἤκουον**, quibus autem contigisset, ut speciosa oratione utentes aliquid invidiose (nefasti quid) perpetrarent, melius audiebant. **Ἐπιφθόνως**, invidiose, quod adverbium etiam I 75, 1 et vi activa Xen. Cyr. III 3, 10 legitur, Stephanus in Thes. male interpretatur memorabiliter; nam aliquid **εὐσεβείᾳ** contrarium commemorari necesse est; quare debet valere modo odioso et nefario, quam vim inesse posse primus vidit Heilm. De relativo postposito cf. adn. 39, 2. — **τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν**, cives vero, quotquot inter utros-

ἀμφοτέρων ἢ ὅτι οὐ ξυνηγωνίζοντο ἢ φθόνῳ τοῦ
περιεῖναι διεφθείροντο.

τὰ ἐκ τούτων προβάντα.

83. Οὕτω πᾶσα ἰδέα κατέστη κακοτροπίας 1
διὰ τὰς στάσεις τῷ Ἑλληνικῷ, καὶ τὸ εὔηθες, οὗ
τὸ γενναῖον πλεῖστον μετέχει, καταγελασθὲν ἠφα-
νίσθη, τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις τῇ γνώμῃ
ἀπίστως ἐπὶ πολὺ διήνεγκεν· οὐ γὰρ ἦν ὁ δια- 2
λύσων οὔτε λόγος ἐχυρὸς οὔτε ὅρκος φοβερός,
κρείσσους δὲ ὄντες ἅπαντες λογισμῷ ἐς τὸ ἀνέλ-
πιστον τοῦ βεβαίου, μὴ παθεῖν μᾶλλον προεσκόπουν
ἢ πιστεῦσαι ἐδύναντο. καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην 3
ὡς τὰ πλείω περιεγίγνοντο· τῷ γὰρ δεδιέναι τό
τε αὑτῶν ἐνδεὲς καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνετόν,
μὴ λόγοις τε ἥσσους ὦσι καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου

Cap. 83. § 3. *αὑτῶν* ex Ae. Port. coniectura primus reposuit Bau. Vulgo *αὐτῶν*, quod excusari potest. Cf. adn. I 17 et III 22, 6.

que erant medii, Port. Ut Dioni Cass. XLIV 29 sunt cives neutram partem sequentes, quos Latini quoque medios vocant. Cf. ad IV 83, 3 et VIII 75, 1. De neutro genere vid. Hemsterh. ad Luci. Tim. c. 35 p. 147 et Matth. Gr. § 438 et 442, 4 atque de plurali *διεφθείροντο* ibid. § 300.

Cap. 83. § 1. *ἰδέα*. Cf. adn. I 109, 1. III 81, 5. — *τὸ εὔηθες*, simplicitas, die Gutmüthigkeit. Cf. Moer. p. 143. Thom. Mag. p. 149, 5. — *οὗ ... μετέχει*, cuius generositas est maxime particeps, i. e. ex qua generositas maxime constat. Cf. I 84, 3. — *τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ... ἀπίστως*, animis vero inter se oppositos (et quasi e regione instructos) esse diffidenter (et suspiciose). — *διήνεγκεν*] *κρεῖττον ἐγένετο*. Schol.

§ 2. *οὐ γὰρ ἦν ... φοβερός*, neque enim, quae (certamina) dirimeret, aut oratio (sponsio) firma erat aut ius iurandum formidabile. Cf. Krueg. Gr. § 50, 4 adn. 3 et 4. — *κρείσσους δὲ ... ἐδύναντο*, cum superiores essent omnes ratiocinatione adversus insperatum quam data fide (sponsionis aut iuris iurandi), ne quid mali paterentur, magis providebant, quam fiduciam capere poterant. De *ἐς* praepos. cf. IV 17, 1. Sal. Iug. 43 adversum divitias invictum animum. Genetivus *τοῦ βεβαίου* positus est pro *ἢ τῷ βεβαίῳ*. Cf. VI 1, 1. Xen. Anab. II 5, 13. Krueg. Gr. § 47, 27 adn. 1. Hunc locum imitatus est Cass. Dio fragm. 49 *κρείττους ἐς τὸ ἀφανὲς τοῦ προδήλου* (i. e. *ἢ ἐς τὸ πρόδηλον*) *τῷ λογισμῷ γιγνόμενοι*, quo de loco cf. Mus. Rhen. XXI p. 312. Similiter *βέβαιον* de eo dictum est, quod securitatem facit, IV 62, 4. VI 10, 2. I 124, 1. De *παθεῖν* cf. 38, 1.

§ 3. *οἱ φαυλότεροι γνώμην*, qui prudentia minus valebant. Cf. 37, 3. — *τὸ ... ἐνδεές*] *τὴν ἔλλειψιν τῆς γνώμης*. Schol.

αὐτῶν τῆς γνώμης φθάσωσι προεπιβουλευόμενοι,
4 τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν. οἱ δὲ καταφρονοῦντες κἂν προαισθέσθαι καὶ ἔργῳ οὐδὲν σφᾶς δεῖν λαμβάνειν ἃ γνώμῃ ἔξεστιν, ἄφρακτοι μᾶλλον διεφθείροντο.

1 84. [Ἐν δ᾽ οὖν τῇ Κερκύρᾳ τὰ πολλὰ αὐτῶν — ἐν δὲ τῇ Κερκύρᾳ ἀρχὴ τῶν τοιούτων ἐγένετο.

§ 4. προαισθέσθαι. Aug. Vat. προαίσθεσθαι. Nullum praesentis αἴσθομαι apud Th. invenitur vestigium, quin in solo accentus discrimine id consistat. Cf. II 93, 3. V 26, 5. VII 75, 2.

Cap. 84. Ab ineunte hoc capite usque ad extremum in Aug. ad singulos versus dubitationis signa apposita sunt. Cf. adn.

§ 4. οἱ δὲ καταφρονοῦντες κἂν προαισθέσθαι. In his καταφρονοῦντες valet διὰ καταφρόνησιν οἰόμενοι s. νομίζοντες. Verba Herodot. I 66 καταφρονήσαντες Ἀρκάδων κρέσσονες εἶναι adscripsit Krueg. Cf. interpr. ibi et ad Herod. I 59. Schneid. ad Xenoph. Hist. Gr. IV 5, 12. Bernh. Synt. p. 368. Similes emphases reperiuntur II 11, 3. V 40, 3. — ἄφρακτοι] λείπει ὄντες. Schol. De ipsa voce cf. 82, 7.

Cap. 84. Τὰ ὠβελισμένα οὐδενὶ τῶν ἐξηγητῶν ἔδοξε Θουκυδίδου εἶναι· ἀσαφῆ γὰρ καὶ τῷ τύπῳ τῆς ἑρμηνείας καὶ τοῖς διανοήμασι πολὺν ἐμφαίνοντα τὸν νεωτερισμόν. Schol. Goeller in ed. 1 octo vel novem rationes ex verbis aut sententiis petitas proposuit, propter quas hoc caput damnandum esset. Has Arnoldus in ed. 1 excursu vol. I p. 608 sqq. examinans complures refutavit, sicut unam alteramve nos in ed. mai. Sed restant aliae nonnullae inconcussae, et pristinis novas quasdam Goeller addidit in ed. 2, ex quibus unam quidem nihil valere nos in ed. mai. Suppl. docuimus, sed duas alias substituimus. Et Arnoldus, cui prius hunc locum a Thucydide scriptum esse certissime persuasum erat, in ed. 2, ubi illum excursum omisit, quamquam sententiae plane Thucydideae sint, verba sibi a Christiano saeculi sexti aut septimi p. Chr. n. scripta videri dicit. Damnat autem primum propter αὐτῶν pronomen ab initio capitis positum, deinde propter optativos, qui § 1 leguntur, tum propter verba ἀρχόμενοι ὑπὸ τῶν παρασχόντων, porro propter dicendi genus ἀπαιδευσίᾳ ὀργῆς, denique propter enuntiatum ἐν ᾧ μὴ ... φθονεῖν. Bloomfieldius integritatem capitis, de qua prius dubitaverat, ed. 2 appendice defendit aliquotiens verba eius imitatum esse Iosephum dicens, quarum imitationum nonnullas parum certas esse cognoscemus ad § 1. Singula, in quibus offendimus, ex adnotatis diligentius cognoscentur. Hic hoc caput a Dionysio Hal., ubi totum superiorem locum Thucydidis, quo de factionibus explicatur, exscripsit, omissum, scholia id illustrantia paucissima et in codd. Aug. nulla esse, denique a grammaticis nihil ex eo afferri, sed ad verba quaedam § 2 Iosephum et Dionem Cass. respicere videri non est tacendum. Cf. tamen ibi adn. Frustra hoc cap. Thucydidi vindicare studet Kaempf. Quaest. Thuc. part. II (progr. gymn. Neo-Ruppinensis 1851).

§ 1. ἐν δ᾽ οὖν τῇ Κερκύρᾳ. Postquam c. 82 et 83 de universa Graecia expositum est, nunc ad unam Corcyram reditur. Quare haec cum 82, 1 διότι ἐν τοῖς πρώτῃ ἐγένετο cohaerent. De δ᾽ οὖν particulis cf. adn. I 3, 4. 63, 1. — τὰ πολλὰ

προετολμήθη, καὶ ὁπόσα ὕβρει μὲν ἀρχόμενοι τὸ πλέον ἢ σωφροσύνῃ ὑπὸ τῶν τὴν τιμωρίαν παρασχόντων οἱ ἀνταμυνόμενοι δράσειαν, πενίας δὲ τῆς εἰωθυίας ἀπαλλαξείοντές τινες, μάλιστα δ' ἂν διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν παρὰ δίκην γιγνώσκοιεν, αἵ τε μὴ ἐπὶ πλεονεξίᾳ, ἀπὸ

§ 1. *τινας* optimi et plerique codd.

ἀπὸ τοῦ ἴσου Cass. D. Ar. Chr. Dan. et s. v. al. man. in E. Sic *ἀπὸ τοῦ ἴσου* saepissime legimus apud Thuc. (cf. adn. I 77, 3), et similiter *ἀπὸ τοῦ προφανοῦς* (cf. adn. I 35, 4), *ἀπὸ τοῦ ἀδοκήτου* VI 47, *ἀπὸ τῶν εἰκότων* VI 23. Quamquam *ἐξ ἴσου* non minus bene dicitur quam *ἐκ τοῦ ἴσου*, ut I 120. IV 62.

αὐτῶν προετολμήθη. „*Αὐτῶν* [paulo obscurius] refertur ad *ἔργα* in superioribus 83, 3. Tum explicantur tres praecipuae causae scelerum, quae in turbis civilibus committuntur: 1) desiderium tyrannidem et insolentiam dominantium ulciscendi; 2) rapinae cupiditas pauperes ad divitum opes appetendas instigans; 3) sola partium studii acerbitas inde, quod homines perpetuo inter se dissident, oriens. Consecutio verborum est *προετολμήθη, ὁπόσα . . . δράσειαν . . . γιγνώσκοιεν . . . ἐπέλθοιεν.*“ Arn. Exorsus enim scriptor *καὶ ὁπόσα ὕβρει* proprie perrecturus erat *καὶ ὁπόσα πενίας*, sed interposito *μέν* leviter variavit orationem. — *ἀρχόμενοι* passive intellegendum. Cf. adn. 36, 2. — *ὑπὸ τῶν τὴν τιμωρίαν παρασχόντων.* Haec absona sunt. Iungenda ea esse cum superiore *ἀρχόμενοι* ex *ὑπό* praepositione, et *τιμωρίαν παρασχεῖν* valere poenam dare inde, quod Hesiodus Opp. 710 *δίκην παρασχεῖν* sic dixit, liquet. Cf. etiam Eur. Andr. 1108 et Phoen. 1654. Sed nullo modo apta est sententia ab eis, qui poenam dederunt; sonare autem ab eis, quos nunc ulciscendi opportunitatem habent, propter aoristi particip. non possunt. — *δράσειαν.* Haeremus in optativo. *Ὁπόσα δράσειαν* enim quoniam quae facerent, seu quaecunque faciebant, non quaecunque faciunt, valent (cf. Matth. Gr. § 528), non sententiam ad omnia tempora et loca spectantem continere, sed de solis Corcyraeis illius aetatis accipienda videantur. Cum tamen et natura sententiae verba generatim intellegi non solum patiatur, sed, quo satis gravis fiat, propemodum postulet, et in altero membro *ἄν* in vv. *μάλιστα δ' ἄν* legatur, idem *ἄν* primo membro, ubi post *δράσειαν* excidere sane facile potuit, additum velis (cf. Matth. Gr. § 527 a); in tertio enim ex superioribus, quamquam non sine inconcinnitate aliqua, mente repetatur. — *ἀπαλλαξείοντες.* Est verbum Thucydideum. Cf. I 95, 7. — *διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες.* „Haec necesse est valeant cupide (leidenschaftlich) appetentes; et usus genetivi quidem cum *διά* praepositione iuncti ad statum vel rerum condicionem, in qua aliquid fiat, significandum satis est notus (cf. *ἀπεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν δι' ὀργῆς* VIII 43, 4); sed exemplum aut Thucydidis aut alius scriptoris Aristotele antiquioris, ubi *πάθος* (quod alibi semper apud Thuc. cladem et calamitatem designat) perturbationis animi seu cupiditatis vim habeat, non novi.“ Arn. — *οἵ τε μὴ . . , ἐπιόντες.* „Sunt ei, qui in seditiones

ἴσου δὲ μάλιστα ἐπιόντες, ἀπαιδευσίᾳ ὀργῆς πλεῖστον ἐκφερόμενοι ὠμῶς καὶ ἀπαραιτήτως ἐπέλθοιεν.
2 *ξυνταραχθέντος τε τοῦ βίου ἐς τὸν καιρὸν τοῦτον τῇ πόλει καὶ τῶν νόμων κρατήσασα ἡ ἀνθρωπεία φύσις, εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, ἀσμένη*

descendunt, quamquam aequali loco et condicione atque adversarii sunt, non, ut oppressi, vindictae cupidi, nec, ut egeni, rapinas desiderantes, sed ad crudelia facinora solo furore partium studii, quo diuturnitate contentionis corripiuntur, acti.“ Arn. Cf. adn. I 77, 3. Goeller tamen *μὴ ἐπὶ πλεονεξίᾳ, ἀπὸ ἴσου δέ* non bene inter se ex adverso poni, cum quis etiam *ἀπὸ τοῦ ἴσου πλεονεκτεῖσθαι* possit, cl. I 77, 3 docet. Idem offendit in *μή* negatione, quae debeat esse *οὐ*. Sed in enuntiatis relativis generatim dictis negatio etiam ad singula vocabula contraposita spectans esse solet *μή*, ut *ὅστις τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαραταχθέντος ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος* V 9, 4, *ὃς ἂν μὴ ἑαυτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ὠφελῇ* VI 16, 3. — *ἀπαιδευσίᾳ . . . ἐκφερόμενοι*. Bene Hier. Mueller: durch der Leidenschaft Zügellosigkeit zu weit [sehr weit] fortgerissen. Quam ipsam significationem vocis *ἀπαιδευσία* Arnoldus in ed. 2 recentiorem existimat. Cf. de hoc vocabulo adn. 42, 1. At cum Euripidem apud Stob. Serm. 171, 52 dixisse *πόλλ' ἐστὶν ὀργῆς ἐξ ἀπαιδεύτου κακά* Bloomfieldius adnotet, nemo in verbis *ἀπαιδευσία ὀργῆς* recte haerebit. Idem Bloomfieldius Iosephi verba Ant. XVII 11, 3 *ἀπαιδευσίᾳ τοῦ πείθεσθαι τοῖς νόμοις* et XIX 2, 2 *ἀπαίδευτον τὴν ὀργὴν ἐπαφιείς* hinc expressa putat; sed ex his locis alter Euripideo est similior, alter prior neutri satis similis. De singulari *πλεῖστον* cf. adn. 36, 2.

§ 2. *ἐς τὸν καιρόν.* Ἐς de tempore ita dictum est IV 89, 1 et VI 16, 6. Cf. Matth. Gr. § 578 b. Sed hic in hunc modum, usque adeo significari videtur. — *καὶ . . . κρατήσασα.* Genetivi absoluti *ξυνταραχθέντος τοῦ βίου* cum participio in alio casu posito per *καί* particulam copulati sunt, ut non raro. Cf. adn. I 65, 1. — *παρὰ τοὺς νόμους.* Haec ex sermonis legibus valere praeter leges, neglectis legibus, certum est. Cogita modo 82, 6 *μετὰ τῶν κειμένων νόμων* et *παρὰ τοὺς καθεστῶτας* contraria poni, et quid significent *παράνομος, παρανομία, παρανομεῖν*, quid paulo ante *παρὰ δίκην*. Et Dio Cass. LII 34 scribit: *ἡ φύσις καὶ παρὰ τὸν νόμον πολλοὺς ἁμαρτάνειν ἐξάγει.* Quae et proxima *ὁ νόμος οὐ δύναται της φύσεως ἀεὶ κρατεῖν* huc respicere vix est dubium, etsi Goeller haec verba etiam ad III 45 trahi posse affirmat. Sed cum haec *παρὰ τοὺς νόμους* contraria sint illis *τῶν νόμων κρατήσασα*, auctorem eis significari vigentibus legibus voluisse iure suspiceris. — *ἀσμένη . . . τοῦ δικαίου.* Port.: se irae [concitationis seu perturbationis animi] quidem impotentem, at iure potentiorem esse . . . lubenter declaravit. Sententiam hanc esse, naturam humanam exsultare sua turpitudine aperienda visam esse, docet Arn. Reprehendit quidem etiam haec Goell., sed, ut videtur, iniuria, cum adiectivo *ἄσμενος* notionem lubenter contineri satis constet (cf. I 26, 1), et natura prius legibus constricta his sub-

ἐδήλωσεν ἀκρατὴς μὲν ὀργῆς οὖσα, κρείσσων δὲ τοῦ δικαίου, πολεμία δὲ τοῦ προύχοντος. οὐ γὰρ ἂν τοῦ τε ὁσίου τὸ τιμωρεῖσθαι προυτίθεσαν τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν τὸ κερδαίνειν, ἐν ᾧ μὴ βλάπτουσαν ἰσχὺν εἶχε τὸ φθονεῖν. ἀξιοῦσί τε τοὺς κοι- 3
νοὺς περὶ τῶν τοιούτων οἱ ἄνθρωποι νόμους, ἀφ' ὧν ἅπασιν ἐλπὶς ὑπόκειται σφαλεῖσι κἂν αὐτοὺς διασώζεσθαι, ἐν ἄλλων τιμωρίαις προκαταλύειν καὶ μὴ ὑπολείπεσθαι, εἴ ποτε ἄρα τις κινδυνεύσας τινὸς δεήσεται αὐτῶν.]

οἱ φεύγοντες τῶν Κερκυραίων λη-

85. Οἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν πόλιν Κερκυραῖοι 1
τοιαύταις ὀργαῖς ταῖς πρώταις ἐς ἀλλήλους ἐχρή-

latis saue dici possit gavisa esse demonstrare se, ut perturbationes animi non coerceret, ita iure potentiorem esse. Ceterum Reisk. virgulam non ante *ἀσμ.* voc., sed post id collocari iussit. — *ἀκρατὴς . . . τοῦ δικαίου.* Haec Bloomfieldius ab Iosepho paene transscripta dicit verbis Ant. XVII 8, 1 *ὀργῆς μὲν ἥσσων, κρείσσων δὲ τοῦ δικαίου*, praeter quae comparari posse apud eundem XIX 2, 2 *κρείσσων μὲν τοῦ δικαίου γενόμενος, ἥσσων δέ* cet. et XVIII 8, 8, quae quamvis similia hinc ducta esse ideo non certum videtur, quia hic usus vocabuli *κρείσσων* est creber. — *τοῦ προύχοντος*, eius, quod emineret. „Cf. Herod. VII 236 *τὸ κρέσσον στυγέουσι.*“ Arn. — *προυτίθεσαν*] *τιμιώτερον ἔκριναν*. Schol. Ita I 76, 2. III 39, 3. — *ἐν ᾧ . . . τὸ φθονεῖν*, quando (cf. I 21, 2. 37, 4. 42, 2. IV 17, 2) invidia vim nocentem non haberet. Cf. Cic. de Off. II 21, 75 utinam ... tum essem natus, quando Romani dona accipere coepissent. Cum relativum hoc loco generatim positum (zu einer Zeit wo) vi condicionali instructum sit (cf. Krueg. Gr. § 51, 12 adn. 11 et 12), *ἐν ᾧ μή* idem est atque *εἰ μὴ ἐν τούτῳ*. Non debebant igitur hic *οὐ* pro *μή* exspectare.

§ 3. *ἀξιοῦσι*, volunt, audent. Cf. adn. IV 66, 2. — *τοὺς κοινοὺς περὶ τῶν τοιούτων . . . νόμους*. „Significat communes leges, quae ad talia factionum certamina referuntur, quales leges sunt, ut superato hosti parcamus, ut vicissitudines fortunae recordemur neve prosperis rebus nostris abutamur, ut inimicitiarum nostrarum acerbitates temperemus. Sentententia haec est, homines violentia abreptos has communes humanitatis leges . . . neglegendi exemplum dare, et se earum tutela privare, cum aliquando futurum sit, ut patrocinii earum implorandi occasionem habeant.“ Arn. — *ἀφ' ὧν . . . διασώζεσθαι*, quibus fore, ut et ipsi, si in calamitates inciderint, serventur, omnibus spes est. *'Ελπὶς ὑπόκειται* ut *ὕπεστιν ἐλπίς* VI 87, 4 et transitive *ὑποτιθέναι ἐλπίδα*. Tum *προκαταλύειν* est priores evertere. — *μὴ ὑπολείπεσθαι*, non relinquere (illas leges), de quo transitivo huius medii usu cf. Ell. ad Arr. V 20, 2 et supra I 140, 4.

Cap. 85. § 1. *ταῖς πρώταις* attributi, *τοιαύταις* praedicati vice fungitur: primae

σαντο, καὶ ὁ Εὐρυμέδων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέ- στεύουσι τ
2 πλευσαν ταῖς ναυσίν. ὕστερον δὲ οἱ φεύγοντες γῆν καὶ Ἰσ
τῶν Κερκυραίων (διεσώθησαν γὰρ αὐτῶν ἐς πεν- νην καταλ
τακοσίους) τείχη τε λαβόντες, ἃ ἦν ἐν τῇ ἠπείρῳ, βάνουσι
ἐκράτουν τῆς πέραν οἰκείας γῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς ὁρμώμενοι ἐλῄζοντο τοὺς ἐν τῇ νήσῳ καὶ πολλὰ ἔβλαπτον, καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς ἐγένετο ἐν τῇ πόλει.
3 ἐπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον περὶ καθόδου· καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπράσσετο, ὕστερον χρόνῳ πλοῖα καὶ ἐπικούρους παρασκευασάμενοι διέβησαν ἐς τὴν νῆσον ἑξακόσιοι
4 μάλιστα οἱ πάντες, καὶ τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες, ὅπως ἀπόγνοια ᾖ τοῦ ἄλλο τι ἢ κρατεῖν τῆς γῆς, ἀναβάντες ἐς τὸ ὄρος τὴν Ἰστώνην, τεῖχος ἐνοικο-

Cap. 85. § 2. ἐλήϊζον Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. H. Reg. Vulgo et Bekk. ἐληΐζοντο. „Ἐλήϊζον, quod habent optimi mss., etiam e Thuc. IV 41, 2 adnotavit Steph., ἐλήιζόν τε τὴν Λακωνικήν, καὶ πλεῖστα ἔβλαπτον, idque ibi in omnibus scriptis est (exceptis paucissimis eisque malis]. Ληΐζω quoque dicunt Eustath. [Zon.] et Etym. M.“ Duk., qui praeterea activum passiva, quae apud Lucian. et alibi reperiatur, notione flexionis passivae confirmari docet. Cuius exempla. velut Luci. Gall. p. 170 et Procop. p. 185, in Steph. Thes. ed. rec., ubi solius aoristi passivi et perpecti, quae tempora etiam in deponentibus passive ponuntur, exempla passivam vim habentia leguntur, male omissa sunt. Certe ex scriptoribus nullum afferri potest exemplum activi λῄζειν. Nam IV 41, 2 pariter ἐλῄζοντο restituendum est. Cf. ibi sd.

libidines, quibus inter se utebantur, tales erant. Respicit autem ταῖς πρώταις ad ὕστερον δέ quod sequitur.

§ 2. διεσώθησαν. Navigiis in continentem. — τῆς πέραν οἰκείας γῆς, agro suo e regione (insulae in continente) sito. In continente igitur ex adverso sita agrum habebant Corcyraei, quales agros sive Περαίας multis aliis insulis, Lesbo, Samo, Chio, Rhodo, Thaso, in contrariis continentibus fuisse iure adnotat Bloomf. De genere dicendi ἡ πέραν γῆ cf. 91, 3.

§ 3. Οἱ πάντες. Cf. adn. I 100, 1.

§ 4. τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες. Idem ab Agathocle in Africa factum esse constat. Cf. Diod. XX 7 sq. — ἄλλο τι ἤ. Πρᾶξαι post ἄλλο τι audit schol. Cf. de simili formula τί ἄλλο ἤ adn. 39, 1 et V 87. — τὸ ὄρος τὴν Ἰστώνην. Hic mons a Dodw. It. p. 33 (45) is esse existimatur, in quo castrum St. Angeli positum sit. Cf. Palmer. apud Bloomf., qui in ed. 2 posse etiam collem ad fontem rivuli St. Barbarae existimari dicit. A nonnullis de monte St. Salvatoris cogitari aut montem Olivetum nunc appellari docet Muell. de Rep. Corcyr. p. 6. Prope ipsam urbem

δομησάμενοι ἔφθειρον τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ τῆς γῆς ἐκράτουν.

Ἀθηναίων στρατεία ἐς Σικελίαν ἡ πρώτη Λάχητος καὶ Χαροιάδου στρατηγούντων.

86. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος Ἀθη- 1
ναῖοι εἴκοσι ναῦς ἔστειλαν ἐς Σικελίαν καὶ Λάχητα τὸν Μελανώπου στρατηγὸν αὐτῶν καὶ Χαροιάδην τὸν Εὐφιλήτου. οἱ γὰρ Συρακόσιοι καὶ 2
Λεοντῖνοι ἐς πόλεμον ἀλλήλοις καθέστασαν. ξύμμαχοι δὲ τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἦσαν πλὴν Καμαριναίων αἱ ἄλλαι Δωρίδες πόλεις, αἵπερ καὶ πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων τὸ πρῶτον ἀρχομένου τοῦ πολέμου ξυμμαχίαν ἐτάχθησαν, οὐ μέντοι ξυνεπολέμησάν γε, τοῖς δὲ Λεοντίνοις αἱ Χαλκιδικαὶ πόλεις καὶ Καμάρινα· τῆς δὲ Ἰταλίας Λοκροὶ μὲν Συρακοσίων ἦσαν, Ῥηγῖνοι δὲ κατὰ τὸ ξυγγενὲς Λεοντίνων. ἐς οὖν τὰς Ἀθήνας πέμ- 3
ψαντες οἱ τῶν Λεοντίνων ξύμμαχοι κατά τε παλαιὰν ξυμμαχίαν καὶ ὅτι Ἴωνες ἦσαν, πείθουσι

inter occidentem et meridiem in media fere insula sitam fuisse dicit Bursian. Geogr. II p. 356. Iterum commemoratur IV 46, 1.

Cap. 86. § 1. *Ἀθηναῖοι* cet. „Causam [huius expeditionis Atheniensium] ... fuse narrat Diod. XII [c. 53 sq.]" Wass. — *εἴκοσι ναῦς*. Centum triremes commemorat Diodorus. Cf. Bloomf. — *Λάχητα*. Huius ingenium ex Aristoph. Vesp. et Plat. Lach. cognoscitur. — *Χαροιάδην*. „Pro hoc Diod. *Χαβρίαν* [quod e codd. correxit Wess.] Iustinus IV 3 [6 Chariadem nominans] Thucydidem firmat." Wass.

§ 2. *αἱ ... Δωρίδες πόλεις*. De his vid. VI 3. 4. 5. — *αἵπερ καὶ ... ξυνεπολέμησάν γε*. Cf. II 7, 2 et ibi adn. — *αἱ Χαλκιδικαὶ πόλεις*. Vid. VI 3. 75. 82. — *Συρακοσίων ἦσαν*. Estne *ξύμμαχοι* e superioribus, ubi tamen cum dativo iunctum est, audiendum? Non videtur necessarium. Vid. V 84, 2. — *κατὰ τὸ ξυγγενές*. Utrique enim Chalcidenses erant. Cf. de Rheginis VI 44. 79, de Leontinis VI 3 et al.

§ 3. *ἐς τὰς Ἀθήνας πέμψαντες*. Huius legationis princeps fuit Gorgias Leontinus. Vid. Plat. Hipp. mai. 282. Diod. l. d. — *οἱ τῶν Λεοντίνων ξύμμαχοι*. Ita Thucydidem videri scripsisse, quia, quod sciamus, Rhegini soli iam ante Atheniensium socii fuerint, adnotat Arn. in ed. 2. At societatem Leontinam (die Leont. Bundesgenossenschaft) significari putat Bloomf. Ipsorum certe Leontinorum legatum Gorgiam appellant Plat. et Diod. — *κατά τε παλαιὰν ξυμμαχίαν*. Huius foederis cum Rheginis Ol. 86, 4 instaurati reliquiae extant in Boeckh. Corp. inscr. n. 74, Kirchhoff. Inscr. Att. I n. 33. — *ὅτι Ἴωνες ἦσαν*. Cf. IV 61, 2 et Strab. 446 sq.

τοὺς Ἀθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς· ὑπὸ γὰρ
τῶν Συρακοσίων τῆς τε γῆς εἴργοντο καὶ τῆς θα-
4 λάσσης. καὶ ἔπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι τῆς μὲν οἰκειό-
τητος προφάσει, βουλόμενοι δὲ μήτε σῖτον ἐς τὴν
Πελοπόννησον ἄγεσθαι αὐτόθεν πρόπειράν τε
ποιούμενοι εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ
5 πράγματα ὑποχείρια γενέσθαι. καταστάντες οὖν
ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο
μετὰ τῶν ξυμμάχων. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.
1 87. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἡ νόσος ὁ λοιμὸς τὸ
τὸ δεύτερον ἐπέπεσε τοῖς Ἀθηναίοις, ἐκλιποῦσα δεύτερον ἐπιπίπτει
μὲν οὐδένα χρόνον τὸ παντάπασιν, ἐγένετο δέ τις Ἀθηναίοις.
2 ὅμως διοκωχή. παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὕστερον οὐκ
ἔλασσον ἐνιαυτοῦ, τὸ δὲ πρότερον καὶ δύο ἔτη,
ὥστε Ἀθηναίων γε μὴ εἶναι ὅ τι μᾶλλον ἐκάκωσε
3 τὴν δύναμιν. τετρακοσίων γὰρ ὁπλιτῶν καὶ τε-
τρακισχιλίων οὐκ ἐλάσσους ἀπέθανον ἐκ τῶν τά-
ξεων καὶ τριακοσίων ἱππέων, τοῦ τε ἄλλου ὄχλου

§ 4. *τῆς οἰκειότητος προφάσει.* Cf. IV 61, 2 et quae de secundo bello Siciliensi leguntur VI 6. 76. — *βουλόμενοι δὲ μήτε* cet. Ita orditur, quasi postea sit dicturus *πρόπειράν τε ποιεῖσθαι*, sed perinde pergit, ac si scripserit *τὸ δ' ἀληθὲς οὔτε βουλόμενοι.* Cf. adn. 39, 3. Praeterea pro verbis *τὸ δ' ἀληθές* vel similibus solum *δέ* sic legitur, ut aliquotiens apud Tacitum ceterum. Vid. Bach. ad Ann. I 44.

§ 5. *καταστάντες*, cum pervenissent. Cf. 92, 6. IV 14, 5 et de transitivo *καθιστάναι*, perducere, IV 78, 6. Propter *ἐς* non placet Bloomfieldii interpretatio. Cf. adn. I 59, 2.

Cap. 87. Cf. Diod. XII 58. — § 1. *ἡ νόσος*, notus ille morbus, pestilentia. Cf. II 47, 3. — *τὸ δεύτερον ἐπέπεσε.* Causas rei explicare studet Diod. l. d. Cf. Krauss. de Natur. morb. Att. p. 51 sq. — *τὸ παντάπασιν.* Sic hoc uno loco apud hoc adverbium articulus videtur legi, defenditur tamen satis similibus *τὸ παράπαν, τὸ ξύμπαν*, al. — *διοκωχή*] *διάλειψις, ἀναβολή.* Schol. Cf. de *ἀνοκωχῆς* voce adnot. I 40, 4. Pro hac legitur apud Diod. Cass.

§ 2. *καὶ δύο ἔτη.* Id scriptor supra II 47 sqq. dicere neglexit. — *Ἀθηναίων γε*, i. e. reliquorum non item. — *δύναμιν*, cum res ex militum hominumque interitu explicetur, copias (Streitmacht), non opes valet.

§ 3. *τετρακοσίων γάρ* cet. Diodorus l. d. affirmat mortuos esse *στρατιωτῶν ὑπὲρ τοὺς τετρακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ τετρακοσίους, τῶν δὲ ἄλλων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων ὑπὲρ τοὺς μυρίους.* — *ἐκ τῶν τάξεων.* His verbis idem atque usitata formula *ἐκ καταλόγου* VI 43, 1. VII 20, 2 videri significari adnotat Goell. Cf. VI 26, 2. 31, 3 et ibi adn.

σεισμοί.

ἀνεξεύρετος ἀριθμός. ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ πολλοὶ 4 τότε σεισμοὶ τῆς γῆς ἔν τε Ἀθήναις καὶ Εὐβοίᾳ καὶ ἐν Βοιωτοῖς καὶ μάλιστα ἐν Ὀρχομενῷ τῷ Βοιωτίῳ.

τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἀθηναίων ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους στρατεία.

88. Καὶ οἱ μὲν ἐν Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥη- 1 γῖνοι τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τριάκοντα ναυσὶ στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους καλουμένας· θέρους γὰρ δι' ἀνυδρίαν ἀδύνατα ἦν ἐπιστρατεύειν. νέμονται δὲ Λιπαραῖοι αὐτάς, Κνιδίων ἄποικοι 2 ὄντες. οἰκοῦσι δ' ἐν μιᾷ τῶν νήσων οὐ μεγάλῃ, καλεῖται δὲ Λιπάρα· τὰς δὲ ἄλλας ἐκ ταύτης ὁρμώμενοι γεωργοῦσι, Διδύμην καὶ Στρογγύλην

Cap. 87. § 4. *Εὐβοίᾳ* Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. It. M. H. Reg., reliqui *ἐν Εὐβ.* Praepositionem ob arctam coniunctionem, quae inter Athenas et Euboeam intercedebat, omissam puta.

§ 4. ***οἱ πολλοὶ τότε σεισμοὶ τῆς γῆς***, multi illi terrae motus, quos tunc fuisse constat. Ita recte Arn. *Τότε* autem simul ad *ἐγένοντο* verbum ex proximis intellegendum est. — ***Βοιωτοῖς***. Cf. adn. I 107, 2. — ***Ὀρχομενῷ τῷ Βοιωτίῳ***] *δύο γὰρ Ὀρχομενοί, ὁ μὲν τῆς Ἀρκαδίας, ὃν Ὅμηρος* (Il. II 605) *καλεῖ πολύμηλον, ὁ δὲ τῆς Βοιωτίας, ὃν Ὅμηρος* (Il. II 511) *καλεῖ Μινύειον.* Schol. Cf. IV 76, 3 et generis grammatici causa simul I 113, 2.

Cap. 88. § 1. ***τὰς Αἰόλου νήσους***. „Eaedem Liparaeorum sive Liparensium a Lipara omnium maxima et *Ἡφαιστιάδες* Graecis, Latinis Vulcani sive Vulcaniae dictae.“ Cluver. Sic. ant. p. 395. Cf. de eis Strab. 275 sq. Diod. V 7 sqq. Plin. Hist. Nat. III 8, 92 sqq. — — ***δι' ἀνυδρίαν***. Hanc Smythii Comment. de Sic. p. 249 testimonio confirmat et explicat Arn.

§ 2. ***νέμονται***. Cf. adn. I 2, 2. II 15, 2. 27, 2. — ***Κνιδίων ἄποικοι***. „Sic et Strabo, Paus. [X 11, 3] atque alii [velut Diod. V 9, qui Cnidiis Rhodios nonnullos adiungit]. Add. Cluver. [l. d.]“ Duk. — ***οὐ μεγάλῃ***. Ceteris tamen Aeoliis maiore. Circuitu paulo minorem esse XXV M. pass. dicit Plin.; ambitum CL stadiorum ei tribuit Diod. — ***καλεῖται δέ***. Ita aliquotiens *δέ* legitur, ubi relativa enuntiatio collocari poterat. Cf. IV 53. Held. ad Plut. Aem. Paul. p. 178. Duk. ad Liv. III 38, 2. Walch. ad Tac. Agric. 16. — ***τὰς δὲ ἄλλας***. Thucydides igitur quatuor tantum insulas Aeolias agnoscere videtur. Totidem et easdem nominat Paus. l. d. Quinque commemorat Appi. Civ. V 105. „Inter plerosque tamen ... auctores, Aristotelem, Marcianum Heracl. [? Scymn. Chi. 254,] Diod. Strab. Mel. Plin. Steph. al., de septenario numero convenit [cum Thucydideis addantur Euonymos, Phoenicusa, Ericusa.]“ Cluver. l. d. Hodie undecim vel duodecim numerant geographi. Cf. Holm. Hist. Sic. I p. 37 sqq. 348 sqq. — ***Διδύμην***. „Vulgo nunc Salini [Saline] dicta.“ Cluver. p. 414. Mannerto tamen Geogr. IX 2 p. 458 est Panaria. Sed vide Holm. l. d. p. 41. 350. — ***Στρογγύ-***

3 καὶ Ἱεράν. νομίζουσι δὲ οἱ ἐκείνῃ ἄνθρωποι ἐν
τῇ Ἱερᾷ ὡς ὁ Ἥφαιστος χαλκεύει, ὅτι τὴν νύκτα
φαίνεται πῦρ ἀναδιδοῦσα πολὺ καὶ τὴν ἡμέραν
καπνόν. κεῖνται δὲ αἱ νῆσοι αὗται κατὰ τὴν Σι-
κελῶν καὶ Μεσσηνίων γῆν, ξύμμαχοι δ' ἦσαν
4 Συρακοσίων. τεμόντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι τὴν γῆν,
ὡς οὐ προσεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐς τὸ Ῥήγιον.
καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ πέμπτον ἔτος τῷ πο-
λέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.
1 89. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννή- σεισμοὶ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος.
σιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι μέχρι μὲν τοῦ Ἰσθμοῦ ἦλ-
θον ὡς ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλοῦντες Ἄγιδος τοῦ
Ἀρχιδάμου ἡγουμένου, Λακεδαιμονίων βασιλέως,
σεισμῶν δὲ γενομένων πολλῶν ἀπετράποντο πά-
2 λιν καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή. καὶ περὶ τούτους
τοὺς χρόνους τῶν σεισμῶν κατεχόντων, τῆς Εὐ-

λην. „Hodieque incolis Liparensibus atque conterminis Siculis vulgari vocabulo dicitur Strongoli, Italis vero Stromboli." Cluver. p. 410. — *Ἱεράν.* Plene vocatur *Ἱερὰ Ἡφαίστου* Diod. V 7, et idcirco ab aliis etiam simpliciter *Ἡφαίστου νῆσος*, hodie Vulcania seu Vulcano.

§ 3. *νομίζουσι δέ* cet. Hanc vulgi opinionem cur addiderit, Thuc. ipse significat verbis *ὅτι ... καπνόν.* — *ἐν τῇ Ἱερᾷ χαλκεύει.* „Quod de officina Vulcani in Hiera scribit Thuc., id ab aliis de Lipara, ab aliis de alia ex his insulis proditum." Dnk. Causam dissensus aperit Diod. V 7 his verbis: *αὗται δὲ (αἱ νῆσοι) πᾶσαι πυρὸς ἐσχήκασιν ἀναφυσήματα μεγάλα, ὧν κρατῆρες γεγενημένοι καὶ τὰ στόματα μέχρι τοῦ νῦν εἰσὶ φανερά.* De Hierae natura ignita praeter eundem vid. Scymn. 256 sqq. et Strab. l. d. Super coniunctionis *ὡς* collocatione cf. adn. I 68, 1 et similia exempla V 7, 2. 72, 1. — *Σικελῶν καὶ Μεσσηνίων.* Messenii enim non erant pars Siculorum, sed *Σικελιωτῶν*; Siculi enim barbari erant, non totius Siciliae, sed partis septentrionalis et mediterraneae incolae. Vid. VI 2 et adn. III 115, 2.

Cap. 89. Cf. Diod. XII 59, qui quae § 2 sqq. narrantur verbis extollit. — § 1. *Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου.* Archidamum, qui postremo III 1 nominatus est (nam c. 26 Cleomenes exercitum duxisse dictus est), circiter annum 427 mortuum esse demonstrat Clint. in Fast. Att. Cf. Krueg. Stud. hist. p. 151. — *σεισμῶν ... ἀπετράποντο πάλιν.* Idem VI 95, 1 factum videbimus. Similiter terrae tremoribus moti Lacedaemonii alios duces creaverunt VIII 6, 5 et minorem navium numerum emiserunt VIII 11, 3. Terrae motibus item Atheniensium et Corinthiorum contiones turbatae sunt V 45. 50.

§ 2. *κατεχόντων*, cum obtinerent, praevalerent. Cf. adn. I 10, 1 et Schweigh. ad Appi. III p. 128 et de alia eiusdem verbi vi intransitiva adn. IV

*βοίας ἐν Ὀροβίαις ἡ θάλασσα ἐπανελθοῦσα ἀπὸ
τῆς τότε οὔσης γῆς καὶ κυματωθεῖσα ἐπῆλθε τῆς
πόλεως μέρος τι, καὶ τὸ μὲν κατέκλυσε, τὸ δ'
ὑπενόστησε, καὶ θάλασσα νῦν ἐστι πρότερον οὖσα
γῆ· καὶ ἀνθρώπους διέφθειρεν ὅσοι μὴ ἐδύναντο
φθῆναι πρὸς τὰ μετέωρα ἀναδραμόντες. καὶ περὶ* 3
*Ἀταλάντην τὴν ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπουντίοις νῆ-
σον παραπλησία γίγνεται ἐπίκλυσις, καὶ τοῦ τε
φρουρίου τῶν Ἀθηναίων παρεῖλε καὶ δύο νεῶν
ἀνειλκυσμένων τὴν ἑτέραν κατέαξεν. ἐγένετο δὲ* 4

Cap. 89. § 2. *ἐπανελθοῦσα.* Vulgo et Bekk. *ἐπελθοῦσα.* „Scholiastam colligas legisse *ἐπανελθ.* Sic etiam paulo inferius de eadem re dicitur *ἐπαναχώρησις.* Itaque *ἐπανελθοῦσα* verum videtur.“ Haack. Cf. adn. In vulgata, quam pluribus confutavimus in ed. mai., *κατά* pro *ἀπό* praepositione legendum coniecit Krueg.

32. — *τῆς Εὐβοίας ἐν Ὀροβίαις.* Haec et inter se et cum eis, quae secuntur, iungenda sunt. „Non enim significat terrae motus in Euboea potissimum praevaluisse, sed eo tempore, quo et in Euboea et in aliis locis frequentes essent [cf. 87, 4], Orobiis etiam inusitatam maris inundationem fuisse.“ Arn. Situm fuisse hoc oppidum e regione Larymnorum et Anthedonis docet Strab. 405 de eodem consulendus 445. Hodie Roviés. Vid. Leak. Graec. sept. II p. 275 et Bursian. Geogr. II p. 411. — *ἡ θάλασσα* cet.] *ἐπανελθοῦσα ἡ θάλασσα μέρος ἀπὸ τῆς τότε οὔσης γῆς ἐπῆλθε καὶ κατέλαβε. καλῶς δὲ εἶπε „τῆς τότε οὔσης γῆς“, ὡς νῦν θαλάσσης οὔσης, δηλονότι διὰ τὸν σεισμόν. ἄλλοι δὲ οὕτως· ἡ θάλασσα εἰς ἑαυτὴν ἀναχωρήσασα καὶ ὑποστρέψασα ἀπὸ τοῦ λιμένος καὶ τῆς γῆς ἐπὶ τὰ κυματώδη (τότε γὰρ μάλιστα κυματοῦται, ὅταν εἰς ἑαυτὴν ἀναχωρήσῃ), αὖθις δ' ἐλθοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν κατέλαβε μέρος τι ἕτερον τῆς γῆς, ὅπερ πρότερον οὐ κατεῖχε.* Schol. „*Ἐπανελθοῦσα* [igitur] iure veram scripturam duci censeo. Mare primum ab eo, quod tunc erat, litore recessit, deinde in magnum cumulum seu montem aquae sublatum partem quandam urbis invasit.“ Arn. — *καὶ τὸ μὲν ... ὑπενόστησε,* et una quidem maris pars inundavit (inundationem fecit, ut § 4 *ἐπέκλυσε*), altera vero se rursus recepit. *Ὑπενόστησε* ut Herod. I 191 *ὑπονοστήσαντος τοῦ ποταμοῦ.* — *θάλασσα ... γῆ.* Exspectaveris forsitan *ἐστὶν ἡ*, sed vulgatam Goell. sic interpretatur: und früher gewesenes Land ist jetzt Meer. — *διέφθειρεν.* *Ἡ θάλασσα.*

§ 3. *Ἀταλάντην.* „Cum antea chersonesus esset, isthmo vi maris rupto ex paeninsula [tunc] factam insulam scribit Diod. [l. d.]. Verum Thucydidem, unde haec collegerit, male assecutus esse videtur, cum ante inundationem Atalantam fuisse insulam satis nobis exploratum sit ex l. II [c. 32, ubi vid. adn.].“ Huds. Cf. Bursian. Geogr. I p. 191. — *τοῦ φρουρίου ... παρεῖλε.* De genet. cf. Matth. Gr. § 323 b et infra V 2, 4, de castello ipso II 32.

καὶ ἐν Πεπαρήθῳ κύματος ἐπαναχώρησίς τις, οὐ μέντοι ἐπέκλυσέ γε· καὶ σεισμὸς τοῦ τείχους τι κατέβαλε καὶ τὸ πρυτανεῖον καὶ ἄλλας οἰκίας ὀλίγας. αἴτιον δ' ἔγωγε νομίζω τοῦ τοιούτου, ᾗ ἰσχυρότατος ὁ σεισμὸς ἐγένετο, κατὰ τοῦτο ἀποστέλλειν τε τὴν θάλασσαν καὶ ἐξαπίνης πάλιν ἐπισπωμένης βιαιότερον τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖν· ἄνευ δὲ σεισμοῦ οὐκ ἄν μοι δοκεῖ τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι γενέσθαι.

1 90. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐπολέμουν μὲν καὶ ἄλλα, ὡς ἑκάστοις ξυνέβαινεν, ἐν τῇ Σικελίᾳ καὶ αὐτοὶ οἱ Σικελιῶται ἐπ' ἀλλήλους στρατεύοντες καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ξὺν τοῖς σφετέροις ξυμμάχοις· ἃ δὲ λόγου μάλιστα ἄξια ἢ μετὰ τῶν Ἀθηναίων

ἐν τῇ Σικελίᾳ Μυλαὶ καὶ Μεσσήνη ὑπ' Ἀθηναίων ἐκπολιορκοῦνται.

§ 5. ἐπισπωμένην codd. Cf. adn.
Cap. 90. § 1. ἄλλοι codd. Cf. adn.

§ 4. *Πεπαρήθῳ.* Hanc insulam, quam olim cum recentiore Pipéri aut Pelagisi (*Πελαγῆσι*) comparabant, *Χιλιδρόμιαν* (*Ἡλιοδρόμιαν, Λιδρόμιαν*) esse suspicatur Leak. Graec. sept. III p. 112, Scopelon Fiedl. It. Graec. II p. 22 et 62 et Ross. Cf. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 37 et Hoffm. Graec. II p. 1506 sq. Peparethum et Scopelum simul nominat Ptolem. III 13, 47. Sed vide Bursian. Geogr. II p. 387. — *κύματος.* Cf. Bernh. Synt. p. 59. Kuehn. Gr. in us. schol. § 234, 1. — *τὸ πρυτανεῖον.* Cf. adn. II 15, 1.

§ 5. *αἴτιον* masculin. est spectans ad cogitandum *τὸν σεισμόν.* Post neutrum enim scribendum erat *ὅτι ἀποστέλλει.* — *ᾗ ἰσχυρότατος* cet. „Omnino scribendum videtur *ἐπισπωμένης* (scil. *τῆς θαλάσσης*), ut subiectum intellegatur *τὸν σεισμόν*, ut *ἀποστέλλειν* sit, quod semper et ubique fuit, verbum transitivum [huc enim non quadrat simplex *στέλλειν* intransitive positum a Soph. in Phil. 571. 640], ut recte se habeat *ποιεῖν.* Quemadmodum enim *ἡ θάλασσα τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖται* i. e. *ἐπικλύζει*, sic *ὁ σεισμός* Graece dicendus est *τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖν.*" Herwerd. Stud. Thuc. p. 146. Cf. Krueg. Gr. § 52, 8 adn. 1. — *βιαιότερον.* Cf. Buttm. Gr. max. § 60 adn. 5. Matth. Gr. § 436, 4 b adn. infra 101, 2. V 71, 1. 110, 1. — *ἄνευ σεισμοῦ* idem est quod *εἰ μὴ σεισμὸς ἐγένετο.* Hinc explicandum *ἂν ξυμβῆναι.* Cf. Matth. Gr. § 598, 1 a.

Cap. 90. § 1. *ἄλλα* pro *ἄλλοι* nunc rescripsimus. Quinam enim hi sint, cum Siculi sociorum Atheniensium nomine videantur comprehendi (cf. c. 103), parum liquet. Praeterea oratio quoque parum concinna sit; *ἄλλα* bene opponitur proximis *ἃ δὲ . . . ἄξια.* *Ἐπολέμουν ἄλλα* ut *τὰ ἄλλα ξυνεπολέμει* I 65, 2, ubi cf. adn. — *ξυνέβαινεν.* Suppl. *πολεμεῖν.*

οἱ ξύμμαχοι ἔπραξαν ἢ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους
οἱ ἀντιπόλεμοι, τούτων μνησθήσομαι. Χαροιάδου 2
γὰρ ἤδη τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ τεθνηκότος
ὑπὸ Συρακοσίων πολέμῳ, Λάχης ἅπασαν ἔχων
τῶν νεῶν τὴν ἀρχὴν ἐστράτευσε μετὰ τῶν ξυμ-
μάχων ἐπὶ Μυλὰς τὰς τῶν Μεσσηνίων. ἔτυχον
δὲ δύο φυλαὶ ἐν ταῖς Μυλαῖς τῶν Μεσσηνίων
φρουροῦσαι καί τινα καὶ ἐνέδραν πεποιημέναι
τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμ- 3
μαχοι τούς τε ἐκ τῆς ἐνέδρας τρέπουσι καὶ δια-
φθείρουσι πολλούς, καὶ τῷ ἐρύματι προσβαλόντες
ἠνάγκασαν ὁμολογίᾳ τήν τε ἀκρόπολιν παρα-
δοῦναι καὶ ἐπὶ Μεσσήνην ξυστρατεῦσαι. καὶ 4
μετὰ τοῦτο ἐπελθόντων οἱ Μεσσήνιοι τῶν τε
Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων προσεχώρησαν καὶ
αὐτοί, ὁμήρους τε δόντες καὶ τὰ ἄλλα πιστὰ
παρασχόμενοι.

τῶν αὐτῶν στόλοι ἐς Πελοπόννησον, Μῆλον, Τάναγραν, Λοκρίδα.

91. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἱ Ἀθηναῖοι τριά- 1
κοντα μὲν ναῦς ἔστειλαν περὶ Πελοπόννησον, ὧν
ἐστρατήγει Δημοσθένης τε ὁ Ἀλκισθένους καὶ

ἀντιπολέμιοι codd. Verum praebet Poll. I 150 *τὸ γὰρ τῶν ἀντιπολέμων ὄνομα, εἰ καὶ Θ. αὐτῷ κέχρηται, σκληρόν ἐστιν.* Cap. **90.** § 2. *Μυλάς.* Gr. *Μύλας.* Sic Diod. Strab. et saepe Dio Cass. atque Appian. Civ. l. V. *Μυλαί* tamen Steph. Byz. § 4. *τὰ ἄλλα.* E. *τἄλλα.* Bekk. *τἄλλα.* Crasi quidem saepissime Thucydides utitur. Sed ut de loquendi formula *ἐς τὰ ἄλλα*, in qua crasis paene constanter spernitur, taceamus, etiam alibi *τὰ ἄλλα* interdum et adiective (cf. VII 18. VIII 100) et substantive (cf. III 96. IV 38. V 35) in omnibus libris excepto uno mediocri aut malo legitur, atque Vat., cui in altero loco Mosqu. assentitur, excepto substantive etiam VIII 6. 41 et in multis libris III 28. VIII 97.

§ 2. *Μυλάς.* Nunc Milazzo. — *δύο φυλαί.* Solebant enim Graeci non miscere inter se diversarum tribuum milites sed *κατὰ φυλὰς στρατεύειν.* Cf. VI 98, 4. — *πεποιημέναι.* Cf. Matth. Gr. § 493. — *τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν*, (Atheniensium) militibus e navibus egressis.

§ 4. *ἐπελθόντων οἱ Μεσσήνιοι τῶν Ἀθηναίων.* Nominativi similiter traiecti exempla sunt IV 134, 1. V 47, 1. VI 6, al. Cf. Caes. B. Civ. III 12. Liv. IV 49 init. Tac. Ann. I 67. Krueg. Gr. Lat. § 702 adn. 2. — *τὰ ἄλλα πιστὰ παρασχόμενοι*, ceterorum certam fidem praestantes. Cf. adn. I 32, 2.

Cap. **91.** § 1. *Δημοσθένης.* De hoc insigni duce cf. Ind. nom. et Aristoph. Equ. et

Προκλῆς ὁ Θεοδώρου, ἑξήκοντα δὲ ἐς Μῆλον καὶ δισχιλίους ὁπλίτας, ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας
2 *ὁ Νικηράτου. τοὺς γὰρ Μηλίους, ὄντας νησιώτας καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν οὐδὲ ἐς τὸ αὐτῶν ξυμμαχικὸν ἰέναι, ἐβούλοντο προσαγαγέσθαι.*
3 *ὡς δὲ αὐτοῖς δῃουμένης τῆς γῆς οὐ προσεχώρουν, ἄραντες ἐκ τῆς Μήλου αὐτοὶ μὲν ἔπλευσαν ἐς Ὠρωπὸν τῆς Γραϊκῆς, ὑπὸ νύκτα δὲ σχόντες εὐθὺς ἐπορεύοντο οἱ ὁπλῖται ἀπὸ τῶν νεῶν πεζῇ ἐς*
4 *Τάναγραν τῆς Βοιωτίας. οἱ δὲ ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ Ἀθηναῖοι, Ἱππονίκου τε τοῦ Καλλίου στρατηγοῦντος καὶ Εὐρυμέδοντος τοῦ Θουκλέους, ἀπὸ*
5 *σημείου ἐς τὸ αὐτὸ κατὰ γῆν ἀπήντων. καὶ στρατοπεδευσάμενοι ταύτην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ Τανά-*

Cap. **91.** § 3. *τῆς πέραν γῆς* codd. Cf. adn.

Curtius Hist. Gr. II p. 382. — *δισχιλίους ὁπλίτας.* Diod. XII 65 tria milia commemorat et tempora confundit.

§ 2. *ὄντας νησιώτας.* Quos parere sibi debere Athenienses existimabant. Cf. V 97. 99. VII 57, 7. — *οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν.* Quia Lacedaemoniorum erant coloni. Vid. V 84, 2. — *ἐς τὸ αὐτῶν ξυμμαχικὸν ἰέναι,* in ipsorum societatem venire. Cf. adn. 22, 6. Eadem res exprimitur V 36, 1 verbis *ἐς τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν,* I 31, 2 *ἐσγράφεσθαι ἑαυτοὺς ἐς τὰς σπονδάς.* Transitive dicitur *ἐς τὰς σπονδὰς ἐσαγαγεῖν* V 35, 5, *καταναγκάζειν ἐς τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν* IV 77, 2. Idem quod Meliis tunc Therae insulae incolis imperatum esse ex Kirchhoff. Corp. inscr. Att. I n. 38. 257 cognosci potest. Cf. Koehler de Foed. Deliaco-Att. p. 146.

§ 3. *τῆς Γραϊκῆς.* Cf. adn. II 23, 3. Codicum scripturam sic defendit Goeller: „Quia Oropus e regione Euboeae sita est, puto agrum Oropi *τὴν πέραν γῆν* ita constanter appellatum esse, ut haec appellatio in nomen proprium abiret, atque Oropi ager hic *ἡ πέραν γῆ* audiat, quamquam Euboea non appellata.“ Sed haec mera est opinio. Nihil ad hunc locum Herod. VIII 44, ubi *τὴν περαίην τῆς Βοιωτίης χώρης* intellege partem Boeotiae exadversus Chalcidem (quam modo memoravit) sitam. — *σχόντες,* appulsi. Cf. 29, 1.

§ 4. *οἱ δὲ ἐκ ... Ἀθηναῖοι.* Cf. adn. I 8, 2. — *Ἱππονίκου τοῦ Καλλίου.* „Hic Hipponicus socer Alcibiadis et unus ex ditissimis Graecis erat. Pater eius Callias legatus effecisse dicitur, ut rex Persarum famosum illud foedus acciperet [quod Cimonium vulgo vocatur].“ Arn. Cf. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 629 sqq. — *ἀπὸ σημείου.* Cf. adn. II 90, 4. — *ἐς τὸ αὐτό,* in eundem locum. Cf. V 55, 2. Similiter *ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι* et al. Cf. adn. IV 35, 1.

§ 5. *ἐν τῇ Τανάγρᾳ,* apud Tanagram sive in finibus

γρᾳ ἐδῄουν καὶ ἐνηυλίσαντο· καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μάχῃ
κρατήσαντες τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταναγραίων
καὶ Θηβαίων τινὰς προσβεβοηθηκότας καὶ ὅπλα
λαβόντες καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν, οἱ
μὲν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ παρα- 6
πλεύσας ὁ Νικίας ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶ τῆς Λο-
κρίδος τὰ ἐπιθαλάσσια ἔτεμε καὶ ἀνεχώρησεν
ἐπ' οἴκου.

Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι ἀποικίζουσιν. αἰτία καὶ τρόπος ταύτης τῆς οἰκίσεως.

92. Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Λακεδαιμόνιοι 1
Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίᾳ ἀποικίαν καθίσταντο
ἀπὸ τοιᾶσδε γνώμης. Μηλιῆς οἱ ξύμπαντες εἰσὶ 2
μὲν τρία μέρη, Παράλιοι, Ἱερῆς, Τραχίνιοι· τούτων
δὲ οἱ Τραχίνιοι πολέμῳ ἐφθαρμένοι ὑπὸ Οἰταίων
ὁμόρων ὄντων, τὸ πρῶτον μελλήσαντες Ἀθηναίοις
προσθεῖναι σφᾶς αὐτούς, δείσαντες δὲ μὴ οὐ σφίσι
πιστοὶ ὦσι, πέμπουσιν ἐς Λακεδαίμονα ἑλόμενοι

Cap. **92.** § 1. *Τραχινίᾳ* C. F. Bas. Gr. E. Laur. Vind. m. Vall. Et *Ἡράκλεια ἡ ἐν Τραχινίᾳ* haec urbs bis vocatur a Diod. Cf. Duk. ad IV 78. Mosqu. apud Gottl. *Τραχῖνι*, qua appellatione *Ἡράκλεια ἡ ἐν Τραχῖνι* alibi semper utitur Thucydides. Vid. IV 78. V 12. 51. Sed ex Mosqu. quoque *Τραχινίᾳ* affert Hofm. Nominatur etiam *Ἡράκλεια ἡ Τραχινία*, *Ἡράκλεια τῆς Τραχῖνος*, *Ἡράκλεια ἡ Τραχὶν καλουμένη πρότερον*. Cf. Duk. l. d. Wess. ad Diod. XII 59 et hic Bloomf. Vulgo et Bekk. hic *Τραχινίαις*, quod miro modo defendit Bernh. Synt. p. 64. Ex eo *Τραχινίᾳ ἐς* (malim *Τραχῖνι ἐς* ob ceteros locos Thuc.) eruit Bened., ut *Ἴασον καθίστασθαι ἐς φυλακήν* legimus VIII 29. Sed *Τραχῖνα* rectius quam *Ἡράκλειαν ἐς ἀποικίαν καθίστασθαι* dixeris.

Tanagrae. Cf. I 100, 3. III 67, 3. IV 5, 1. 118, 4. V 55, 1. 58, 2. VII 1, 3. — *ὅπλα*. *Τῶν πεσόντων ἐν τῇ μάχῃ.*

§ 6. *τῆς Λοκρίδος· τῆς Ὀπουντίας.*

Cap. **92** sq. Cf. Diod. XII 59. — § 1. *Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίᾳ.* Cf. sd. De situ eius vid. § 6. Strab. 428. Liv. XXXVI 22. Krus. Hell. II 2 p. 128. Bursian. Geogr. I p. 94. — *ἀπὸ τοιᾶσδε γνώμης*, hoc consilio, hac de causa.

§ 2. *Μηλιῆς . . . τρία μέρη.* Haec male explicat Matth. Gr. § 319. Tu sic interpretare: Melienses sunt tres partes, i. e. constant ex tribus partibus. De re cf. Leak. Graec. sept. II p. 19 sq. — *Οἰταίων.* Hos, qui VIII 3 iterum et in Heracleae rebus a Xen. Hell. I 2, 18 commemorantur, partem Oetae inter Trachinios, Epicnemidios, Dorienses coluisse censet Dodw. Pro Aenianibus habet Muell. Dor. p. 44. Attamen apud Thuc. etiam hoc nomen V 51 legitur. — *μελλήσαντες.* Cf. adn. I 134, 4. — *προσθεῖναι σφᾶς αὐτούς.* Similiter VIII

3 πρεσβευτὴν Τισαμενόν. ξυνεπρεσβεύοντο δὲ αὐτοῖς
καὶ Δωριῆς ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων,
τῶν αὐτῶν δεόμενοι· ὑπὸ γὰρ τῶν Οἰταίων καὶ
4 αὐτοὶ ἐφθείροντο. ἀκούσαντες δὲ οἱ Λακεδαιμό-
νιοι γνώμην εἶχον τὴν ἀποικίαν ἐκπέμπειν, τοῖς τε
Τραχινίοις βουλόμενοι καὶ τοῖς Δωριεῦσι τιμω-
ρεῖν. καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου κα-
λῶς αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις καθίστασθαι· ἐπί τε γὰρ
τῇ Εὐβοίᾳ ναυτικὸν παρασκευασθῆναι ἄν, ὥστ' ἐκ
βραχέος τὴν διάβασιν γίγνεσθαι, τῆς τε ἐπὶ Θρά-
κης παρόδου χρησίμως ἕξειν. τό τε ξύμπαν ὥρ-
5 μηντο τὸ χωρίον κτίζειν. πρῶτον μὲν οὖν ἐν
Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήροντο, κελεύοντος δὲ ἐξ-
έπεμψαν τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν τε καὶ τῶν περι-
οίκων, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βουλόμενον
ἐκέλευον ἕπεσθαι πλὴν Ἰώνων καὶ Ἀχαιῶν καὶ

§ 5. αὐτῶν. In plerisque libris αὑτῶν, fortasse recte. Cf. adn. I 17. Vulgatae tamen articulus non repetitus non videtur obstare. Cf. adn. II 13, 1,

πλήν. πλήν γ' It. Bekk. Sed γέ quamquam non raro ad πλήν eleganter additur, uni tamen libro non omnium praestantissimo obediendum non putavimus.

50, 3. Cf. adn. 11, 4. Infinitivus aor. post μέλλειν ut V 30, 1. 98. VI 31, 1.

§ 3. Δωριῆς ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδ. Cf. I 107, 2.

§ 4. Γνώμην εἶχον. Cf. adn. II 86, 5. — τοῦ ... πολέμου καλῶς ... καθίστασθαι. Cf. Matth. Gr. § 338 et adn. I 36, 2. Male ἂν αὐτοῖς Herwerden. Stud. Thuc. p. 48. Nam praesens eorum verborum, quae aliquid fieri indicant; per se ad futuram rem spectare potest. Cf. II 84, 2. IV 9, 3. 24, 4 γίγνεσθαι, IV 10, 3 ξύμμαχον γίγνεται ... εὔπορον ἔσται, Herod. VII 8, 1 προσγινόμενον ... γινομένην, 10, 2 γίνεται δεινόν, 236 γίνονται ... γίνεται ... ἔσονται. Quod enim fit, non est, sed erit. De ἁλίσκονται I 121, 4 et similibus praes. IV 95, 2. V 98 cf. adn. IV 95, 2. — ἐπί τε γὰρ ... παρασκευασθῆναι ἄν, nam et adversus Euboeam ibi classem parari posse (ob materiae navalis frequentiam). Cf. adn. I 40, 6. III 38, 2. — τῆς ... Θράκης παρόδου χρησίμως ἕξειν. „Iam ea consilia adversus hanc terram videntur inisse, quae postea [IV 78 sqq.] exsecuti sunt.“ Bloomf. — τὸ ξύμπαν. Cf. adn. I 145. — ὥρμηντο. Cf. adn. II 59, 2.

§ 5. ἐν Δελφοῖς ... ἐπήροντο. „Ex more Graecorum coloniam deducturorum, de quo Spanhem. ad Callim. Hymn. in Apoll. 57. [Curtius Hist. Gr. I p. 412 sqq. Schoem. Antiqu. Gr. II p. 81.] Mox οἰκισταὶ τρεῖς duces coloniae ut apud Romanos triumviri deducendae coloniae. Idem ibid.“ Duk. Saepe

ἔστιν ὧν ἄλλων ἐθνῶν. οἰκισταὶ δὲ τρεῖς Λακεδαιμονίων ἡγήσαντο, Λέων καὶ Ἀλκίδας καὶ Δαμάγων. καταστάντες δὲ ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ και- 6
νῆς, ἣ νῦν Ἡράκλεια καλεῖται, ἀπέχουσα Θερμοπυλῶν σταδίους μάλιστα τεσσαράκοντα, τῆς δὲ θαλάσσης εἴκοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο καὶ εἶρξαν τὸ κατὰ Θερμοπύλας κατ' αὐτὸ τὸ στενόν, ὅπως εὐφύλακτα αὐτοῖς εἴη.

διότι οὐκ ἐπίδοσιν ἔλαβεν ἡ ἀποικία.

93. *Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τῆς πόλεως ταύτης ξυνοι-* 1
κιζομένης τὸ πρῶτον ἔδεισάν τε καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ

§ 6. *τῆς δὲ θαλάσσης. Δέ* ab optimis libris male abest. *ἤρξαντο* pro *εἶρξαν τὸ* omnes praeter Pal. Cf. adn.

tamen singuli *οἰκισταί*, interdum etiam bini commemorantur. Cf. VI 3. 4. 5 et Schoem. Antiqu. iur. p. 420. Sed apud Lacedaemonios hic numerus etiam in aliis ducibus frequens erat. Cf. adn. 100, 2. De numero colonorum vid. adn. 93, 2. Quae autem de Achaeis hic leguntur, pugnare videntur cum Xen. Hell. I 2, 18. Cf. tamen ibi interpr. et Thirlwall. Hist. Gr. IV p. 95 et Curtius Pelop. I p. 415.

§ 6. **καταστάντες.** Cf. adnot. 86, 5. — **ἐκ καινῆς**, denuo. Cf. Bernh. Synt. p. 185 sq. Thiersch. Gr. § 313, 7 b. Both. ad Soph. Ant. 912. Antea enim ibi Trachis urbs fuerat, quam sex stadia abfuisse ab Heraclea affirmat Strab. 428. — **Θερμοπυλῶν σταδίους ... τεσσαράκοντα.** Quindecim stadia Herodotus dicitur numerare, qua de re vid. Krus. Hell. II 2 p. 128. Cf. adn. prox. — **τῆς δὲ θαλάσσης εἴκοσι.** „Perhibet tamen Strabo 429 hanc urbem a portu XL, non XX stadiis abesse." Huds. „Haec Strabonis definitio non repugnat Thucydidi urbem XL stadia a Thermopylis, ubi portus et navalia exstructa erant, distare scribenti. Mare enim XX tantum stadia ab urbe remotum non id dicitur, quod apud portum erat, sed proxima pars sinus Maliaci, ad quam recta via ab Oetae angulo, ubi Heraclea condita erat, perveniri poterat. Ibi vero aqua minus profunda erat quam quae portum vel parvis Graecorum navigiis daret." Arn., qui praeterea naturam regionis Thermopylis vicinae valde mutatam esse adnotat. Cf. Leak. Graec. sept. II c. 10. — **εἶρξαν τὸ κατὰ Θερμοπύλας**, occludebant spatium versus Thermopylas spectans. De verbo *εἴργειν* cf. Hom. Od. VII 88, de *τὸ κατὰ* adn. 51, 3. Altera scriptura *ἤρξαντο* duabus de causis displicet, primum quod Thermopylae non proxime ab urbe distabant neque veri simile est eos in remotiore loco navalia constituisse, deinde quod *ὅπως εὐφύλακτα αὐτοῖς εἴη* ad munimentum procul dubio spectant. Id instaurasse videntur, quod olim a Phocensibus exstructum erat, de quo cf. Herod. VII 176. Reliquiae adhuc extant (cf. Gell. Itinerar. p. 239). Veram scripturam primus Class. recepit. — **εὐφύλακτα.** Cf. Matth. Gr. § 443, 1 et *εὐφυλακτότερα* VIII 55.

Cap. 93. § 1. **ξυνοικιζομένης.** Insolentius hic pro simplici *οἰκιζομένης, κτιζομένης*

τῇ Εὐβοίᾳ μάλιστα καθίστασθαι, ὅτι βραχύς ἐστιν
ὁ διάπλους πρὸς τὸ Κήναιον τῆς Εὐβοίας. ἔπειτα
μέντοι παρὰ δόξαν οὐτοῖς ἀπέβη· οὐ γὰρ ἐγένετο
2 *ἀπ' αὐτῆς δεινὸν οὐδέν. αἴτιον δὲ ἦν· οἵ τε Θεσσα-*
λοὶ ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτῃ χωρίων καὶ ὧν
ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο, φοβούμενοι μὴ σφίσι μεγάλῃ
ἰσχύι παροικῶσιν, ἔφθειρον καὶ διὰ παντὸς ἐπο-
λέμουν ἀνθρώποις νεοκαταστάτοις, ἕως ἐξετρύ-
χωσαν γενομένους τὸ πρῶτον καὶ πάνυ πολλούς
(πᾶς γάρ τις Λακεδαιμονίων οἰκιζόντων θαρσα-
3 *λέως ᾔει, βέβαιον νομίζων τὴν πόλιν)· οὐ μέντοι*
ἥκιστα οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων
οἱ ἀφικνούμενοι τὰ πράγματά τε ἔφθειρον καὶ
ἐς ὀλιγανθρωπίαν κατέστησαν, ἐκφοβήσαντες τοὺς
πολλοὺς χαλεπῶς τε καὶ ἔστιν ἃ οὐ καλῶς ἐξη-
γούμενοι· ὥστε ῥᾷον ἤδη αὐτῶν οἱ πρόσοικοι
ἐπεκράτουν.

legi adnotat Bloomf. comparans Eur. Hec. 1115. [1139.] — *ἐπὶ τῇ Εὐβοίᾳ*] *κατὰ τῆς Εὐβοίας*. Schol. Cf. 92, 4. — *Κήναιον*. Cf. Strab. 444. 446, ubi prope Oreum et Thermopylis contrarium esse dicitur. Hodie *Λιθάδα*. Vid. Leak. Graec. sept. II p. 67. Bursian Geogr. II p. 401.

§ 2. *αἴτιον δὲ ἦν* cet. De conformatione orationis cf. IV 26, 5. VIII 9, 3 et Matth. Gr. § 309 b β'. — *οἵ τε Θεσσαλοί*. Huic *τέ* postea per anacoluthon particulae. *οὐ μέντοι ἥκιστα* (i. e. *καὶ οὐχ ἥκιστα* adiecta oppositi significatione) videntur respondere similiter atque alibi *τε ... δέ* (cf. adn. 52, 2) inter se referuntur. Nam proximum *καὶ ὧν* cum *ἐν δυνάμει ὄντες* cohaeret. — *δυνάμει*, i. e. *ἐξουσίᾳ, κράτει*. Thessalis paruisse parvos populos vicinos apparet ex II 101, 2, ubi vid. adn. De genetivo ab *ἐν δυνάμει ὄντες* pendente cf. Plat. de Rep. 328 c. — *ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο*] *ὧν ἐπὶ κακῷ τῆς γῆς ἐκτίζετο ἡ πόλις*. Schol. Cf. V 51, 2 et adn. I 40, 6. Non esse *ἐν* apparet ex V 51. — *ἐξετρύχωσαν*. Similiter VII 48, 2 et simplex IV 60, 2. VII 28, 3. — *καὶ πάνυ πολλούς*. „Scymnus 597 *μυρίους οἰκήτορας* a Lacedaemoniis missos esse dicit.“ Bloomf. Fuerunt quattuor milia Peloponnesiorum et sex aliorum Graecorum secundum Diod. XII 59.

§ 3. *οἱ ἄρχοντες ... τῶν Λακεδαιμονίων*. Velut Hegesippidas. Vid V 52. — *οἱ ἀφικνούμενοι*, ei qui advenae (ex Lacedaemone) erant, non ex ipsa colonia. Neque enim satis periti erant rerum condicionis. Cf. Krueg. Gr. § 53, 1 adn. 3 et de summis magistratibus ex metropoli missis I 56, 2. Schoem. Antiqu. Gr. II p. 83. — *ἔστιν ἃ ... ἐξηγούμενοι*. Cf. adn. I 71, 7. III 55, 4. — *οἱ πρόσοικοι*. Hos cognosces ex V 51, unde modo enumeravimus.

Δημοσθένης ἐπὶ Λευκάδα στρατεύσας, καὶ τὴν γῆν δῃώσας ἀναπείθεται Αἰτωλοῖς ἐπιθέσθαι, περὶ ὧν ἔνια ἱστορεῖται.

94. *Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ περὶ τὸν αὐτὸν* 1
χρόνον ὃν ἐν τῇ Μήλῳ οἱ Ἀθηναῖοι κατείχοντο,
καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τριάκοντα νεῶν Ἀθηναῖοι περὶ
Πελοπόννησον ὄντες πρῶτον ἐν Ἐλλομένῳ τῆς
Λευκαδίας φρουρούς τινας λοχήσαντες διέφθειραν·
ἔπειτα ὕστερον ἐπὶ Λευκάδα μείζονι στόλῳ ἦλθον,
Ἀκαρνᾶσί τε πᾶσιν, οἳ πανδημεὶ πλὴν Οἰνιαδῶν
ξυνέσποντο, καὶ Ζακυνθίοις καὶ Κεφαλλῆσι καὶ
Κερκυραίων πεντεκαίδεκα ναυσί. καὶ οἱ μὲν Λευ- 2
κάδιοι, τῆς τε ἔξω γῆς δῃουμένης καὶ τῆς ἐντὸς
τοῦ ἰσθμοῦ, ἐν ᾗ καὶ ἡ Λευκάς ἐστι καὶ τὸ ἱερὸν
τοῦ Ἀπόλλωνος, πλήθει βιαζόμενοι ἡσύχαζον·
οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες ἠξίουν Δημοσθένη τὸν στρατη-

Cap. **94.** § 1. **Ἐλλομένῳ.** „**Ἑλλομενῷ** scribendum mihi visum est. Spiritum asperum praebuit Mosqu. Cf. Grashof. in Ephem. schol. a. 1831 p. 525. De accentu vid. Goettl. librum p. 199." Hofm. Nos ob exceptiones ibid. p. 200 commemoratas nihil mutare ausi sumus.

Λευκαδίας tacitus Pal. In mss. paene omnibus *Ἀρκαδίας*. In quam provinciam mediterraneam Demosthenes cum copiis exiguis penetrare non potuit. Et ex eis, quae secuntur, hunc ducem tunc circa Leucadem versatum esse verisimile est. Accedit Dodwelli testimonium de nomine Ellomeni. Cf. adnot. Leucadia autem ager Leucadis vel tota paeninsula etiam VIII 13 vocatur.

Οἰνιαδῶν. In optimis libris mss. male *Οἰνιάδων*, cum nominativus sit *Οἰνιάδαι*.

Cap. **94.** Cum hoc cap. et proximis posterioribus cf. Diod. XII 60.

§ 1. *οἱ ἀπὸ . . . νεῶν.* Vid. c. 91. — *Ἐλλομένῳ.* „Hic locus [cuius nemo praeter Thucyd. mentionem fecit] hodie quoque vetus nomen retinet, et est vicus cum parietinis nonnullis in vicinia et portus, cui nomen Ulica, a capite insulae in meridiem versus." Dodw. l. d. p. 49 (66). Kliminó esse suspicatur Leak. Graec. sept. III p. 23 post alios nonnullos. Quin etiam *Κλυμένῳ* hic legendum esse coniecit Forchhammer (Hellen. p. 102) tabulaeque hoc nomen inscripsit Kiepert. At vide Bursian. Geogr. I p. 117. — *ἔπειτα ὕστερον.* Cf. adn. II 9, 2. — *Λευκάδα.* Urbis hic esse nomen ex non addito *αὐ* et ex ipsa varietate flexionum *Λευκαδία* et *Λευκάς* est verisimile. Cf. § 2. — *Οἰνιαδῶν.* Cf. II 102. — *Ζακυνθίοις.* Pro his Diodorus l. d. *Μεσσηνίους τοὺς ἐν Ναυπάκτῳ* commemorat, quorum nonnullos certe item affuisse ex § 3 liquet.

§ 2. *τῆς τε ἔξω γῆς.* Haec in Acarnania quaerenda videtur esse, cum *τὴν ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ* non in isthmo, sed cis isthmum situm agrum esse ex mentione templi Apollinis, quod ibi collocatur, colligendum sit; id enim ad Leucaten promontorium (hodie Ducato) refert Strab. 451. Cf. Muell. Dor. I p. 231 sq. De ipso

γὸν τῶν Ἀθηναίων ἀποτειχίζειν αὐτούς, νομίζον-
τες ῥᾳδίως τ' ἂν ἐκπολιορκῆσαι πόλεώς τε ἀεὶ
3 σφίσι πολεμίας ἀπαλλαγῆναι. Δημοσθένης δ' ἀνα-
πείθεται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπὸ Μεσσηνίων
ὡς καλὸν αὐτῷ στρατιᾶς τοσαύτης ξυνειλεγμένης
Αἰτωλοῖς ἐπιθέσθαι, Ναυπάκτῳ τε πολεμίοις οὖσι,
καὶ ἢν κρατήσῃ αὐτῶν, ῥᾳδίως καὶ τὸ ἄλλο ἠπει-
4 ρωτικὸν τὸ ταύτῃ Ἀθηναίοις προσποιήσειν. τὸ γὰρ
ἔθνος μέγα μὲν εἶναι τὸ τῶν Αἰτωλῶν καὶ μά-
χιμον, οἰκοῦν δὲ κατὰ κώμας ἀτειχίστους, καὶ
ταύτας διὰ πολλοῦ, καὶ σκευῇ ψιλῇ χρώμενον
οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον, πρὶν ξυμβοηθῆσαι, κατα-
5 στραφῆναι. ἐπιχειρεῖν δ' ἐκέλευον πρῶτον μὲν
Ἀποδωτοῖς, ἔπειτα δὲ Ὀφιονεῦσι, καὶ μετὰ τού-
τους Εὐρυτᾶσιν, ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν

§ 5. *Ἀποδώτοις* plerique. In Pal. et nonnullis malis libris *Ἀποδότοις*. Similiter c. 100. De accentu cf. Herodian. I p. 221.

isthmo cf. adn. c. 81, de Leucadis situ Liv. XXXIII 17. — *ἀποτειχίζειν*. „*Περιτειχίζειν*, ut constare videtur ex eo, quod dicit paulo infra [c. 95] *διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτείχισιν*." Ae. Port. Cf. adn. I 64, 1.

§ 3. *ἠπειρωτικόν* non recte maiore littera pingitur apud Bekk. Cf. adn. I 47, 3, quibus frustra repugnare Letronnium ad Fragm. carm. geogr. p. 206 ex additis *τὸ ταύτῃ* apparet. Neque Epirotae remotiores et rebus Graecorum tunc parum implicati significantur, sed Ambraciotae, Leucadii, Oeniadae, qui Lacedaemoniorum in his oris socii erant. De adiect. cf. adn. I 1, 1. — *προσποιήσειν*. Cum verba *Ναυπάκτῳ τε πολεμίοις οὖσι* praecessissent, sequi haec fere debebant: *καὶ ἄδειαν* (*καιρὸν*) *δώσουσι προσποιεῖν*. Sed mutata oratio, quasi *τέ*, post quod saepe anacolutha reperiuntur, non antecessisset, sicut aliquotiens post genetivos absolutos (cf. IV 3, 3. VIII 78), ita hic post dativum participii in infinitivum ad *ἀναπείθεται* vel potius ad simplex *πείθεται* vel *διδάσκεται*, quod inde eliciendum est, referendum transit. *Ναυπάκτῳ γε* tamen conicit Bloomf.

§ 4. *τὸ γὰρ . . . εἶναι*. Ex superiore *ἀναπείθεται* repete *ἔλεγον*. Cf. c. 75. — *διὰ πολλοῦ*, longo intervallo distantes. Cf. adnot. II 29, 3. — *σκευῇ*, armatura. Cf. adn. I 8, 1. — *χαλεπόν*. Suppl. *ὄν* et ex hoc adiectivo infinitivum *καταστραφῆναι* puta suspensum.

§ 5. *Ἀποδωτοῖς*. De his vid. Liv. XXXII 34. Krus. Hell. II 2 p. 231 et script. discr., de Ophionensibus infra c. 96 et Krus. l. d. p. 228 sqq., de Eurytanibus Krus. p. 220 sq. et Leak. Graec. sept. II p. 623. Hae gentes Aetoliam *ἐπίκτητον* habitabant. Cf. Bursian. Geogr. I p. 124. 132. — *ὅπερ . . . ἐστί*. Cf. Krueg. Gr. § 61, 7 adn. 8.

Αἰτωλῶν, ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν καὶ ὠμοφάγοι εἰσίν, ὡς λέγονται· τούτων γὰρ ληφθέντων ῥᾳδίως καὶ τἆλλα προσχωρήσειν.

παραπλεῖ οὖν ἐς Σόλλιον καὶ ἐντεῦθεν ἐς Οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος· οἱ γὰρ Ὀζόλαι ξύμμαχοι ἦσαν.

95. *Ὁ δὲ τῶν Μεσσηνίων χάριτι πεισθεὶς καὶ* 1
μάλιστα νομίσας ἄνευ τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως τοῖς ἠπειρώταις ξυμμάχοις [μετὰ τῶν Αἰτωλῶν] δύνασθαι ἂν κατὰ γῆν ἐλθεῖν ἐπὶ Βοιωτοὺς διὰ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐς Κυτίνιον τὸ Δωρικόν, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν Παρνασσόν, ἕως καταβαίη ἐς Φωκέας, οἳ προθύμως ἐδόκουν κατὰ τὴν Ἀθηναίων ἀεί ποτε φιλίαν ξυστρατεύσειν ἢ κἂν βίᾳ προσαχθῆναι (καὶ Φωκεῦσιν ἤδη ὅμορος ἡ Βοιωτία ἐστίν),

Cap. **95.** § 1. *Παρνασσόν.* Mosqu. *Παρνασόν*, quod prius in Gr. max. § 21 adn. 9 probatum in Add. reiecit Buttm. Cf. Herodian. I p. 209.

ξυστρατεῦσαι M., reliqui *ξυστρατεύειν.* Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 8.

— *τἆλλα προσχωρήσειν.* Ex superiore *ἐκέλευον* intellege *ἔλεγον.*

Cap. **95.** § 1. *τοῖς ἠπειρώταις ξυμμάχοις.* Dativi ei sunt, de quibus Matth. Gr. § 405 adn. 2 et Krueg. Gr. § 48, 15 adn. 18 agunt. Nomen autem *ἠπειρ.* rursus minore littera pinximus. Neque vero ad Acarnanes, Amphilochos, Locros Ozolas, qui iam erant Atheniensium in hac continente socii, respici putamus, sed ad eos, qui 94, 3 memorati sunt. Nam ne extra narrationis ordinem haec collocata sint, Demosthenes cogitandus est praeter gratiam Messeniis ferendam praecipue commodis expeditionis, quam illi suaserant, commotum esse. Sunt igitur socii continentis, quos illa expeditione sibi comparaturus erat. In quorum numero cum ipsi quoque Aetoli habeantur, ut ex 94, 3 apparet, seclusa ex interpretamento orta esse patet. — *Κυτίνιον.* Cf. I 107. — *ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν Παρνασσόν.* „Hanc rudem itineris significationem iam II 98 invenimus.“ Bloomf. Cf. c. 106. Similiter *ἐν δεξιᾷ λαβεῖν χώραν* dicitur, ut VII 1. „I. e. Parnasso superato prope Cytinium, deinde meridiem versus usque ad Phocida.“ Dobr. Brevius iter Delphorum hostilium causa Demosthenem ingredi non potuisse adnotat Bloomf. — *ἐς Φωκέας.* Cf. adn. 24, 1. — *τὴν Ἀθηναίων ... φιλίαν.* Et tamen II 9 (ubi cf. adn.) socii Lacedaemoniorum appellati sunt, quibus fortassis inviti se adiunxerant metu Boeotorum, quamquam undique sociis Peloponnesiorum cinctos eos non fuisse Locri Ozolae docent. Cf. § 3. — *ἢ κἂν ... προσαχθῆναι* eiusdem temporis est atque *ξυστρατεύσειν.* Infin. aor. cum *ἂν* igitur hic eandem vim habet quam optat. cum eadem particula iunctus 38, 2. 71, 1, ubi vide adn. Cf. V 108. VI 50, 1. — *ἄρας οὖν.* „*Οὖν* inservit epanalepsi post interiectam parenthesin ... Latinis eun-

ἄρας οὖν ξύμπαντι τῷ στρατεύματι ἀπὸ τῆς Λευκάδος ἀκόντων Ἀκαρνάνων παρέπλευσεν ἐς Σόλλιον.
2 κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν τοῖς Ἀκαρνᾶσιν, ὡς οὐ προσεδέξαντο διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτείχισιν, αὐτὸς τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, Κεφαλλῆσι καὶ Μεσσηνίοις καὶ Ζακυνθίοις καὶ Ἀθηναίων τριακοσίοις τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφετέρων νεῶν (αἱ γὰρ πεντεκαίδεκα τῶν Κερκυραίων ἀπῆλθον νῆες),
3 ἐστράτευσεν ἐπ' Αἰτωλούς. ὡρμᾶτο δὲ ἐξ Οἰνεῶνος τῆς Λοκρίδος. οἱ δὲ Ὀζόλαι οὗτοι Λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν, καὶ ἔδει αὐτοὺς πανστρατιᾷ ἀπαντῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὴν μεσόγειαν· ὄντες γὰρ ὅμοροι τοῖς Αἰτωλοῖς καὶ ὁμόσκευοι μεγάλη ὠφελία ἐδόκουν εἶναι ξυστρατεύοντες μάχης τε ἐμπειρίᾳ τῆς ἐκείνων καὶ χωρίων.

1 96. Αὐλισάμενος δὲ τῷ στρατῷ ἐν τοῦ Διὸς τοῦ Νεμείου τῷ ἱερῷ, ἐν ᾧ Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς — ἔπειτα ἐσβάλλει ἐς Αἰτωλίαν, καὶ ἐνι

Σόλλιον. Cass. Aug. Cl. Pal. Reg. al. male Σόλιον. Cf. II 30.

dem usum praestant ergo, igitur; itaque." Duk. Cf. Matth. Gr. § 625 et VII 6, 1. 42, 3. VIII 57, 2, de Latinis Gron. ad Liv. II 12, 2. — Σόλλιον. Cf. II 30, 1.

§ 2. τὴν οὐ περιτείχισιν. De hoc usu negationis cf. adn. I 137, 4, de re supra 94, 2. — τριακοσίοις τοῖς ἐπιβάταις. Ἐπιβάται sunt classiarii, milites classici. „Ex hac autem computatione deni classiarii erant in singulis triremibus; nam [omnes expeditionis participes fuisse ex articulo intellegitur, et] naves, ex quibus hac occasione in terram expositi sunt, triginta fuerunt. Vid. c. 91. 94." Arn., qui eandem rationem comparatis inter se locis II 92, 7. 102, 1 et IV 76, 1. 101, 3 effici addit. Cf. Boeckh. Oec. civ. Athen. I p. 390 et Leak. de Pag. Att. p. 23 sq. Tempora distinguenda et ab Atheniensibus numerum quadragenorum classiariorum, qui apud Herodot. VI 15 commemorentur, deminutum esse explicant Arn. et Boeckh. l. d.

§ 3. Οἰνεῶνος. „Portum fuisse et ex his [atque c. 98] suspicari possumus, et affirmat Steph. Byz." Bloomf. Duorum fere dierum itinere a Potidania abfuisse ex c. 96 colligas, et viam Naupacto Cytinium et Delphos per hoc oppidum tulisse ex superioribus et ex c. 102 cognoscitur. Add. Leak. Graec. sept. II p. 616 sq. et Bursian. Geog. I p. 148. — ἀπαντῆσαι . . . ἐς. Cf. adn. II 20, 3. — ὁμόσκευοι] τῇ αὐτῇ σκευῇ χρώμενοι, ἤγουν ψιλῇ. Schol. Cf. 94, 4.

Cap. 96. § 1. αὐλισάμενος, cum (post iter primi diei, quo Oeneone profectus erat) pernoctasset. Haec mens scriptoris videtur. Cf. ed. mai. — ἐν ᾧ Ἡσίοδος . . . „De morte Hesiodi vide Plutarchum in libello

πολίχνια αἱρεῖ· οἱ δὲ Αἰτωλοὶ πάντες ἐπιβοηθοῦσιν.

λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτῃ ἀποθανεῖν, χρησθὲν αὐτῷ ἐν Νεμέᾳ τοῦτο παθεῖν, ἅμα τῇ ἕῳ ἄρας ἐπορεύετο
ἐς τὴν Αἰτωλίαν. καὶ αἱρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ Ποτι- 2
δανίαν καὶ τῇ δευτέρᾳ Κροκύλειον καὶ τῇ τρίτῃ Τείχιον, ἔμενέ τε αὐτοῦ καὶ τὴν λείαν ἐς Εὐπάλιον τῆς Λοκρίδος ἀπέπεμψε· τὴν γὰρ γνώμην εἶχε τἆλλα καταστρεψάμενος οὕτως ἐπὶ Ὀφιονέας, εἰ μὴ βούλοιντο ξυγχωρεῖν, ἐς Ναύπακτον ἐπαναχω-
ρήσας στρατεῦσαι ὕστερον. τοὺς δὲ Αἰτωλοὺς 3
οὐκ ἐλάνθανεν αὕτη ἡ παρασκευὴ οὔτε ὅτε τὸ

Cap. **96**. § 2. ***Κροκύλειον*** libri optimi et Steph. Byz. et Eustath. ad Hom. Il. II p. 307. Vulgo ***Κροκύλιον***, „quae forma legitur apud Theognost. p. 21, 7 et Zonar. p. 1257.“ Dind. in Steph. Thes.

Τείχιον Cass. Ven. Reg. Vind. m. Ar. Dan., quem accentum in nomine proprio servandum videri docet Goettl. Doctr. accent. p. 232 et 420. Aug. Cl. It. Vat. Mosqu. ***Τειχίον***.

de Convivio septem Sapientum [c. 19] et Holstenii notas ad Steph. Byz. in v. *Νεμέα*.“ Huds. „Vid. Paus. Boeot. [IX 31, 5] Plut. in Dioclis Conviv. p. 162 [et ibi Wyttenb.].“ Wass. „Add. Procl. Vit. Hesiod. p. 3. Dind.“ Goell. Et Hesiod. ed. Goettl. p. XLIII ed. 1. Bergk. Hist. litt. Gr. I p. 922. *Ὑπὸ τῶν ταύτῃ* cum *ἀποθανεῖν*, non cum *λέγεται* iungenda sunt. — *χρησθέν*. Cf. Matth. Gr. § 564. — *παθεῖν*. Infin. aor. non futuri vim habet, sed positus est, quod verbum *χρῆν* praecipiendi notionem, a qua profectum est, retinet. Cf. Madvig. Adv. crit. I p. 176.

§ 2. *Ποτιδανίαν*. „De situ huius loci pauca scimus praeterquam ex Thucyd. et Liv. XXVIII 8, ex quorum illo proximum Oeneoni fuisse [cf. adn. 95, 3] . . ., ex altero non longe ab [Eupalio et Apollonia] remotum fuisse discimus.“ Bloomf. Errat Krus. Hell. II 2 p. 172. — *Κροκύλειον*. „Aliud Crocylium, de quo hic loquimur, et Homeri [Il. II 633] *τὰ Κροκύλεια*.“ Wass. De Crocylio praeter alios cf. Krus. l. d. p. 173. 237 et Leak. l. d. p. 618. — *Τείχιον*. De accentu cf. sd. Hoc oppidulum aut castellum, de cuius situ certius testimonium non extat, cum Tichiunte, Oetae montis cacumine, male confudit Huds. — *Εὐπάλιον*. Ita iterum c. 102 et Liv. XXVIII 8, Steph. et Plin. Eupaliam vocant. De situ cf. Liv. et Krus. et Leak. l. d. Ab Oeneone versus septentriones sit fumuisse dicit Bursian. Geogr. I p. 148. — *τὴν γὰρ γνώμην . . .* „*Τὴν γὰρ γνώμην εἶχε πρῶτον τἆλλα καταστρέψασθαι, εἶτ' ἐς Ναύπακτον ἀναχωρῆσαι, κἀκεῖθεν* [rectius *καὶ ὕστερον*] *ἐπιθέσθαι τοῖς Ὀφιονεῦσιν, εἰ μὴ βούλοιντο προσχωρῆσαι ἑκόντες*.“ Dukas. *Οὕτως* post participium additum est, ut IV 88, 1. VI 61, 4. De Ophionensibus cf. 94, 5. — *ἐπαναχωρήσας*. Cf. adn. 33, 3.

§ 3. *οὔτε ὅτε*. Thucydides ita incepit, ut si verba *πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθουν πάντες* non esset additurus; quibus subiunctis *οὔτε* proprie pro *οὐκ* ante *ἐλάνθανεν* ponendum erat. Cf. adn. 39, 3. V 7, 5. VI 17, 5. —

πρῶτον ἐπεβουλεύετο, ἐπειδή τε ὁ στρατὸς ἐσεβεβλήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθουν πάντες, ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι Ὀφιονέων, οἱ πρὸς τὸν Μηλιακὸν κόλπον καθήκοντες, Βωμιῆς καὶ Καλλιῆς ἐβοήθησαν.

1 97. Τῷ δὲ Δημοσθένει τοιόνδε τι οἱ Μεσσήνιοι
παρῄνουν, ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον· ἀναδιδάσκοντες
αὐτὸν τῶν Αἰτωλῶν ὡς εἴη ῥᾳδία ἡ αἵρεσις,
ἰέναι ἐκέλευον ὅτι τάχιστα ἐπὶ τὰς κώμας καὶ μὴ
μένειν ἕως ἂν ξύμπαντες ἀθροισθέντες ἀντιτάξωνται, τὴν δ' ἐν ποσὶν ἀεὶ πειρᾶσθαι αἱρεῖν. ὁ δὲ
2 τούτοις τε πεισθεὶς καὶ τῇ τύχῃ ἐλπίσας, ὅτι
οὐδὲν αὐτῷ ἠναντιοῦτο, τοὺς Λοκροὺς οὐκ ἀναμείνας οὓς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι (ψιλῶν γὰρ ἀκοντιστῶν ἐνδεὴς ἦν μάλιστα) ἐχώρει ἐπὶ Αἰγιτίου, καὶ κατὰ κράτος αἱρεῖ ἐπιών. ὑπέφευγον γὰρ οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν λόφων τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως· ἦν γὰρ ἐφ' ὑψηλῶν χω-

Δημοσθένης δὲ ἐπὶ Αἰγιτίου προχωρεῖ, ὃ ἑλόντι προσβάλλουσιν οἱ Αἰτωλοί, καὶ γίγνονται ἐπὶ πολὺ ἀκροβολίσεις.

ἐπεβουλεύετο. „Ἐννοητέον ... τὸ παρασκευή.“ Δούκας. Valet autem ἐπιβουλεύειν τι excogitare aliquid adversus aliquem (τινί). Cf. 109, 3. VI 54, 3. 88, 7 et adn. III 20, 1. — πρὸς τὸν Μηλιακὸν κόλπον, in Maliacum sinum versus, non ad Mal. sin. — Βωμιῆς. „Steph. Βωμοί, λόφοι Αἰτωλίας· οἱ κατοικοῦντες Βωμιεῖς. Θουκυδίδης τρίτῳ. Strab. 451 Εὔηνος ἄρχεται ἐκ Βωϊαίων [? Βωμιαίων? Βωμιέων?] τῶν ἐν Ὀφιεῦσιν [? Ὀφιονεῦσιν] Αἰτωλικοῦ ἔθνους.“ Wass. — Καλλιῆς. Horum urbs Callium nominatur a Paus. X 22, 4. Cf. ibid. § 2. Krus. l. d. p. 229 et Leak. p. 624 et Bursian l. d. p. 142.

Cap. 97. § 1. τὸ πρῶτον. Vid. 94, 1. — ἀναδιδάσκοντες. Cf. adn. I 32, 1. — τὴν δ' ἐν ποσίν. Repete ex superioribus κώμην, et de ipsa formula cf. Vig. p. 601. Non dissimiliter ante pedes dicunt Latini.

§ 2. τῇ τύχῃ ἐλπίσας. Cf. Matth. § 399 c. — ἔδει προσβοηθῆσαι. Vid. 95, 3. — ψιλῶν ἀκοντιστῶν, i. e. ψιλῶν, ὄντων ἀκοντ.; alii enim ψιλοί aderant. Vid. 98, 1. Non probanda igitur Kruegeri coniectura ψιλῶν καὶ ἀκοντ. inde, ut videtur, orta, quod interdum ψιλοὶ καὶ τοξόται memorantur. Cf. adn. IV 36, 1. — Αἰγιτίου. „Huius oppidi nulla apud veteres memoria.“ Wass. De situ eius nonnullas suspiciones vid. in ed. mai. et apud Leak. l. d. p. 617. Caput Apodotorum erat. Cf. Bursian. l. d. p. 142. — ἐπιών, cum aggrederetur, i. e. ipso incursu vi cepit. Quod cur tam facili negotio factum sit, proximis explicatur. — ὑπέφευγον. De imperfecto cf. adn. 68, 2. — ἐφ' ὑψηλῶν χωρίων. Χωρίων frustra impugnat Krueg. Cf. V 65, 1 χωρίον ἐρυμνὸν καὶ δυσπρόσοδον (de colle), ibid. § 2 χωρίον καρτερόν. Cf. VII 73, 1.

ρίων ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὀγδοήκοντα σταδίους μάλιστα. οἱ δὲ Αἰτωλοί (βεβοηθηκότες γὰρ ἤδη 3
ἦσαν ἐπὶ τὸ Αἰγίτιον) προσέβαλλον τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις καταθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν καὶ ἐσηκόντιζον, καὶ ὅτε μὲν ἐπίοι τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ὑπεχώρουν, ἀναχωροῦσι δὲ ἐπέκειντο· καὶ ἦν ἐπὶ πολὺ τοιαύτη ἡ μάχη, διώξεις τε καὶ ὑπαγωγαί, ἐν οἷς ἀμφοτέροις ἥσσους ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι.

τέλος δὲ Ἀθηναῖοι ἡσσῶνται, καὶ μέγιστος αὐτῶν γίγνεται ὄλεθρος. οἱ δὲ λοιποὶ ὕστερον πλὴν Δημοσθένους ἐς Ἀθήνας κομίζονται.

98. Μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται εἶχόν τε τὰ 1
βέλη αὐτοῖς καὶ οἷοί τε ἦσαν χρῆσθαι, οἱ δὲ ἀντεῖχον (τοξευόμενοι γὰρ οἱ Αἰτωλοὶ ἄνθρωποι ψιλοὶ ἀνεστέλλοντο)· ἐπειδὴ δὲ τοῦ τε τοξάρχου ἀποθανόντος οὗτοι διεσκεδάσθησαν καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν καὶ ἐπὶ πολὺ τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἵ τε Αἰτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον, οὕτω δὴ τραπόμενοι ἔφευγον, καὶ ἐσπίπτοντες ἔς τε χαράδρας ἀνεκβάτους καὶ χωρία ὧν οὐκ ἦσαν ἔμπειροι διεφθείροντο· καὶ γὰρ ὁ ἡγεμὼν αὐτοῖς

§ 3. *βεβοηθηκότες ... ἐπί.* Cf. adn. I 107, 5. — *καὶ ὅτε ... ἐπέκειντο.* Cf. similes locos VII 79, 5. II 79, 6. — *ὑπαγωγαί*] *ἀναχωρήσεις.* Schol. Cf. *ὑπάγειν* IV 126, 6. V 10, 3. VIII 10, 2. — *ἐν οἷς ἀμφοτέροις.* Cf. Sal. Cat. 5 inopia rei familiaris et conscientia scelerum, *quae utraque* his artibus auxerat. Similiter *ἀμφότερα αὐτά* post duo feminina VI 72, 4. Cf. interpr. Liv. XLIV 36. Zumpt. Gr. Lat. § 377. Krueg. Gr. § 58, 2 adn. 5.

Cap. 98. § 1. *οἱ τοξόται.* Hos aut Cephalleniorum et Messeniorum (95, 2) nonnullos aut remiges navium Atheniensium videri fuisse explicat Arn. Illud haud dubie verisimilius est. — *τὰ βέλη*, sua tela, ea tela, quibus uti solent. — *αὐτοῖς*] *μέχρι μὲν οὖν αὐτοῖς εἶχον οἱ τοξόται βέλη, ἀντὶ τοῦ οἱ τοξόται αὐτῶν.* Schol. Cf. Matth. Gr. § 389. Dativi pronominis *αὐτός* ita positi plurima exempla apud Thuc. reperiuntur. Cf. paulo post, I 6, 3. II 101, 5. VII, 19, 5. — *οἱ δέ.* Hunc usum verborum *ὁ δέ* in apodosi satis tuitus est Fritzsch. ad Luci. p. 47. Probat etiam Dobr. ad Herodotum nos remittens. Cf. adn. I 11, 1. — *ἀνεστέλλοντο*, reprimebantur. Cf. VI 70, 3. — *οὗτοι ... αὐτοί.* „*Οὗτοι*, sagittarii, *αὐτοί*, Atheniensium milites ceteri.“ Kistem. — *καὶ ἐπὶ πολύ. Καί* Reiskius deleri voluit, et uncis inclusit Bekk., delevit Did. Cum *καὶ μάλα, καὶ πάνυ* similibusque tamen non male comparat Krueg. ad Dion. p. 274. Cf. eiusdem Gr. § 69, 32 adn. 18. — *χαράδρας*, torrentium alveos vel fauces. Cf. adn. 25, 1 et 112, 6.

τῶν ὁδῶν Χρόμων ὁ Μεσσήνιος ἐτύγχανε τεθνη-
2 κώς. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ ἐσακοντίζοντες πολλοὺς μὲν
αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ κατὰ πόδας αἱροῦντες, ἄν-
θρωποι ποδώκεις καὶ ψιλοί, διέφθειρον, τοὺς δὲ
πλείους τῶν ὁδῶν ἁμαρτάνοντας καὶ ἐς τὴν ὕλην
ἐσφερομένους, ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἦσαν, πῦρ κομι-
3 σάμενοι περιεπίμπρασαν. πᾶσά τε ἰδέα κατέστη
τῆς φυγῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου τῷ στρατοπέδῳ τῶν
Ἀθηναίων, μόλις τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὸν
Οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος, ὅθενπερ καὶ ὡρμήθησαν,
4 οἱ περιγενόμενοι κατέφυγον. ἀπέθανον δὲ τῶν τε
ξυμμάχων πολλοὶ καὶ αὐτῶν Ἀθηναίων ὁπλῖται
περὶ εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατόν. τοσοῦτοι μὲν τὸ
πλῆθος καὶ ἡλικία ἡ αὐτὴ οὗτοι βέλτιστοι δὴ
ἄνδρες ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς Ἀθηναίων
πόλεως διεφθάρησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἕτερος
5 στρατηγὸς Προκλῆς. τοὺς δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδους
ἀνελόμενοι παρὰ τῶν Αἰτωλῶν καὶ ἀναχωρήσαντες

Cap. 98. § 3. τῷ στρατοπέδῳ Bekk. de Reiskii coniectura, „ut [dativus legitur] c. 83 init.“ Dobr. Vulgo τῶν στρατοπέδων, quem pluralem de uno exercitu frustra defendit Bernh. Synt. p. 63.
§ 4. βέλτιστοι δή. D. I. E. m. Ar. Chr. Dan. δὴ βέλτιστοι. Cf. adn.

§ 2. κατα πόδας αἱροῦντες. „Schol. συντόμως, i. e. illico, e vestigio ... Bredovius videtur ad celeritatem cursus horum hominum rettulisse, quasi esset pedibus assecuti.“ Haack. Rectius schol. Cf. adn. IV 126, 6. — τὴν ὕλην. Articulo addito ad χαράδρας antea commemoratas videtur respici, quae fuerint saltuosae seu silvosae. Certe significatur silva illius regionis. — ἐσφερομένους. „Latine sit illatos, inferentes se, eo concedentes.“ Bau. Medium esse patrio sermone deceptus male affirmat Bloomf. in ed. 2. Ἐκφερομένους coniecit Bekk.
§ 3. ἰδέα. Cf. adn. I 109, 1. III 81, 5. VII 29, 5. — τὴν θάλασσαν καὶ τὸν Οἰνεῶνα. Cf. adn. 95, 3 et de genere adn. IV 42, 4.

§ 4. ἡλικία, i. e. νεότης. Interpunctionem post ἡ αὐτή nunc auctore Haas. (Lucubr. p. 7) sustulimus, ut τοσοῦτοι et ἡλικία ἡ αὐτή i. e. ὁμήλικες pariter atque βέλτιστοι δὴ ἄνδρες ad οὗτοι referantur. — βέλτιστοι ἄνδρες. „Hoc dictum facit, ut classiarios hac occasione non ex sola classe τῶν θητῶν [ut plerumque, cf. VI 43] sumptos esse, sed nonnullos iuvenes ex honestioribus gentibus ortos ... ad militandum in hac expeditione permotos esse coniciamus.“ Arn. Cf. adn. VIII 24, 2 et supra 16, 1.

ἐς Ναύπακτον ὕστερον ἐς τὰς Ἀθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. Δημοσθένης δὲ περὶ Ναύπακτον καὶ τὰ χωρία ταῦτα ὑπελείφθη τοῖς πεπραγμένοις φοβούμενος τοὺς Ἀθηναίους.

τῶν περὶ Σικελίαν Ἀθηναίων στόλος.

99. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ οἱ περὶ Σικελίαν Ἀθηναῖοι πλεύσαντες ἐς τὴν Λοκρίδα ἐν ἀποβάσει τέ τινι τοὺς προσβοηθήσαντας Λοκρῶν ἐκράτησαν καὶ περιπόλιον αἱροῦσιν ὃ ἦν ἐπὶ τῷ Ἄληκι ποταμῷ.

Αἰτωλοὶ πείθουσι Λακεδαιμονίους σφίσι ξυστρατεύειν ἐπὶ Ναύπακτον ἡγουμένου Εὐρυλόχου.

100. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Αἰτωλοὶ προπέμ- 1
ψαντες πρότερον ἔς τε Κόρινθον καὶ ἐς Λακεδαίμονα πρέσβεις, Τόλοφόν τε τὸν Ὀφιονέα καὶ Βοριάδην τὸν Εὐρυτᾶνα καὶ Τίσανδρον τὸν Ἀποδωτόν, πείθουσιν ὥστε σφίσι πέμψαι στρατιὰν ἐπὶ Ναύπακτον διὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγήν.
καὶ ἐξέπεμψαν Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ φθινόπωρον 2
τρισχιλίους ὁπλίτας τῶν ξυμμάχων. τούτων ἦσαν

Cap. **99**. *Ἄληκι*. It. Gr. vett. edd. *Ἄληκι*, fortasse recte. Nam ita Strab. (cf. adnot.) „Et in Dion. Perieg. p. 59 ed. Rob. Steph. v. 367 *ἐπὶ προχοῇσιν Ἄληκος*. Item in Conon. Narrat. V apud Phot. in Biblioth. Priscian. quoque in metaphrasi v. 361 qua currit flumen Alecis. [Et hodie Alice.] Sed in edd. Antigoni Caryst. Mirab. c. I. *Ἄληξ*.“ Duk.

Cap. **100**. § 1. *Ἀποδωτόν*. De accentu cf. sd. 94, 5.

§ 5. *τοῖς πεπραγμένοις φοβούμενος*. Cf. Matth. Gr. § 398 b et de re c. 114.

Cap. **99**. *περὶ Σικελίαν*. In Sicilia et vicina Italia. — *Λοκρίδα*. Cf. 86, 2. — *περιπόλιον*. „Castellum seu statio *τῶν περιπόλων* est. Cf. IV 67, 2 [ubi de *περιπόλοις* vid. adn.], VI 45, 1. VII 48, 5 [Kuhn. ad Poll. IX 16].“ Arn. Infra 115, 6 vocatur *Λοκρῶν φρούριον*. — *Ἄληκι ποτ*. Strab. 260 *τοῦ δὲ Ἄληκος ποταμοῦ, τοῦ διορίζοντος τὴν Ῥηγίνην ἀπὸ τῆς Λοκρίδος*. Cf. etiam sd. et adn. 103, 3.

Cap. **100**. § 1, *πρότερον*, id est, ut videtur, „priusquam Atheniensium expeditio in Aetoliam facta est. Inimicitiarum enim, quae inter Aetoliam et Naupactum erant, iam c. 94 mentio facta est, et una ex causis expeditionis Demosthenis haec fuit, ut fidelissimos Atheniensium socios ab aggressionibus inimicorum eo ipso tempore Peloponnesiorum auxilia, quibus illos destruerent, implorantium liberaret.“ Arn. De abundantia cf. I 28, 5. VI 57, 3. — *ὥστε*. Cf. II 2, 4. 101, infra 102, 6. — *διὰ τὴν . . . ἐπαγωγήν*, i. e. propterea quod (Naupactii contra ipsos) adduxerant Athenienses, seu ad Aetoliam invadendam advocaverant. Ita recte Haack. Cf. 94, 3.

§ 2. *τῶν ξυμμάχων*. Suis

πεντακόσιοι ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Τραχῖνι πόλεως τότε νεοκτίστου οὔσης· Σπαρτιάτης δ' ἦρχεν Εὐρύλοχος τῆς στρατιᾶς, καὶ ξυνηκολούθουν αὐτῷ Μακάριος καὶ Μενεδάιος οἱ Σπαρτιᾶται.

ὁ δὲ Λοκροῖς τοῖς Ὀζόλαις ἐπικηρυκεύεται περὶ διόδου ξυμπρασσόντων Ἀμφισσέων.

1 101. Ξυλλεγέντος δὲ τοῦ στρατεύματος ἐς
Δελφοὺς ἐπεκηρυκεύετο Εὐρύλοχος Λοκροῖς τοῖς
Ὀζόλαις· διὰ τούτων γὰρ ἡ ὁδὸς ἦν ἐς Ναύπα-
κτον, καὶ ἅμα τῶν Ἀθηναίων ἐβούλετο ἀποστῆ-
2 σαι αὐτούς. ξυνέπρασσον δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν
Λοκρῶν Ἀμφισσῆς διὰ τὸ τῶν Φωκέων ἔχθος
δεδιότες· καὶ αὐτοὶ πρῶτοι δόντες ὁμήρους καὶ
τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι φοβουμένους τὸν

§ 2. *Μενεδάιος.* Pro hoc *Μενέδατος* in omnibus libris mss., excepto Vat., ubi *Μενέδαιος.* Vulgatum ex c. 109, ubi tamen Cl. et Ven. rursus *Μενέδατος*, repositum est, et defenditur a Valck. ad Herodot. VI 52. *Μενεδάιος* recte restitui iubet Dind. in Steph. Thes.

Cap. 101. § 2. *πρῶτον δόντες* codd. Cf. adn.

enim hominibus libenter parcebant. Ceterum de copiis Eurymachi cf. 107, 4. 109, 2 et ibi adn. — *νεοκτίστου οὔσης.* Cf. c. 92. — *ξυνηκολούθουν αὐτῷ.* Fuisse eos *ἐφῃρημένους ἄρχειν* discimus ex 109, 1. Atque „ex IV 38, 1 *αὐτὸς τρίτος ἐφῃρημένος ἄρχειν κατὰ νόμον* plerumque duos duces, qui post mortem superioris alter alteri in imperio succederent, quotiens exercitus Lacedaemoniorum in bellum proficisceretur, constitutos esse apparet. Item tres viri nominantur, ut novae coloniae Heracleae praeessent, missi III 92, 5, idemque numerus IV 132, 3. V 12, 1 de Spartiatis ad imperium in Chalcidice suscipiendum missis redit.“ Arn. — *οἱ Σπαρτιᾶται.* De articulo cf. adn. 25, 1.

Cap. 101. § 1. *Δελφούς.* Lacedaemoniis amicos. Cf. I 112. 121. — *τῶν Ἀθηναίων . . . ἀποστῆσαι.* Cf. 95, 3.

§ 2. *Ἀμφισσῆς.* Horum quarto bello sacro notissimorum maximam et fortasse tunc solam fuisse Locrorum Ozolarum urbem (nam *κατὰ κώμας* hic populus habitabat) adnotat Bloomf. Cf. de ea Krus. Hell. II 2 p. 161 sqq. et Leak. Graec. sept. II p. 590 sqq. Sed etiamsi Stephanus in eis, quae deinde ex eo proferentur, aliquotiens *πόλιν* neglegentius pro *κώμῃ* dixerit, c. 102 certe aliae urbes Locrorum nominantur. — *διὰ τὸ . . . δεδιότες.* Haec brevitate obscuriora sunt. Amphissenses cum Phocenses sibi infensos metuerent, Lacedaemoniorum gratiam sibi conciliare studuisse existimari possunt. Vischer autem in Mus. Helv. I p. 380 putat eos intellegentes se exercitui hostili resistere non posse metuisse, ne Phocenses hac occasione uterentur ad saeviendum in se. Alii aliter explicant. Cf. ed. mai. — *πρῶτοι* ex Krueg. nunc emendatione rescripsimus. Primi ipsi obsides dederunt, deinde reliquis, ut idem facerent, persuaserunt. Male huc affertur I 53, 2 ubi *πρῶτον* significat priusquam illud facia-

ἐπιόντα στρατόν, πρῶτον μὲν οὖν τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς Μυονέας (ταύτῃ γὰρ δυσεσβολώτατος ἡ Λοκρίς), ἔπειτα Ἰπνέας καὶ Μεσσαπίους καὶ Τριτειέας καὶ Χαλαίους καὶ Τολοφωνίους καὶ Ἡσσίους καὶ Οἰανθέας. οὗτοι καὶ ξυνεστράτευον πάντες.

μὲν οὖν. *Οὖν* om. C. E. Mosqu. m. Ar. Chr. Dan., et suspectum est Kruegero. Sed cf. adn.

Μεσσαπίους. Gr. Ar. *Μεσαπίους*. Cf. adn.

Τριταιέας vel *Τριτοιέας* codd. Cf. adn.

tis. — *μὲν οὖν*. Attende has particulas insolentius in medio ambitu verborum collocatas, qui usus frequentior est in simillimis *μὲν δή*. *Μὲν οὖν* ita leguntur etiam IV 104, 5 et in Xen. Anab. IV 7, 2, ubi *οὖν* nuper ex optimis libris receptum est. Cf. Soph. OR. 499. — *Μυονέας*. „Vide Paus. VI 19, 3 locum hunc citantem.“ Wass. Inde et e Steph. Byz. v. *Μυονία* scriptura constat. Quare apud eundem Steph. in v. *Μύων* pro vv. *οἱ πολῖται Μύωνες, ὡς Θουκυδίδης τρίτῃ· λέγονται καὶ Μυωνεῖς* leg. *λέγ. καὶ Μυονεῖς, ὡς Θουκ. τρίτ.* Situs eorum depingitur a Paus. X 38, 4 verbis *ἄνω μὲν ὑπὲρ Ἀμφίσσης πρὸς ἤπειρον Μυωνία, σταδίοις ἀπωτέρω τριάκοντα Ἀμφίσσης, . . . κεῖται δὲ πόλισμα ἐπὶ ὑψηλοῦ*. Cf. ibi Siebel. atque Krus. Hell. II 2 p. 169. Cum hic locus in confinio Locridis atque Phocidis situs esset, a Steph. in v. *Μυονία* Phocidi attributus est., sed in v. *Μύων* rectius, ut apud Thuc. et Paus., Locridi. Cf. Bursian. Geogr. I p. 152. — *δυσεσβολώτατος*. Cf. ad 89, 5 v. *βιαιότερον* adn. — *Ἰπνέας*. Eorum vicus *Ἴπνος*. Cf. Steph. Byz. — *Μεσσαπίους*. Nomen aliunde non notum; neque enim huc spectant Messapii Italiae VII 33, 4. „*Μεταπίους* omnino legendum esse colligunt viri eruditi ex Steph. in v. *Χάλαιον* et ex. Polyb. l. V. [c. 7 et 13]. Vid. Palmer. Graec. ant. p. 542.“ Huds. „Hic tamen sententiam videtur mutasse. Vid. Graec. ant. 2.“ Duk. Et recte mutavit; nam Metapa in Aetolia ad Trichonidem paludem sita huc non pertinet, et apud Steph. in v. *Χάλαιον* singula paene nomina depravata sunt. — *Τριτειέας*. „*Τριταίους* Steph. Byz. in v. *Χάλαιον*. Verum secundum Steph. *Τριτειέας* potius ex voce *Τριτεία*.“ Huds. Verba enim Stephani, cum quo cf. Herodian. I p. 280, haec sunt: *Τρίτεια . . . ὁ πολίτης Τριτειεύς. ἔστι καὶ ἄλλη μεταξὺ Φωκίδος καὶ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν*. Et legitur apud Herodot. VIII 33 accusativus *Τριτέας*, et Plin. H. N. IV 3, 8 nominativus Tritea, a quibus scriptoribus Phocidi tribuitur, atque Tritaea est potius Achaiae urbis nomen apud Polyb. Strab. al. Cf. Herodian. I p. 283. II p. 593. — *Χαλαίους*. Plin. l. d. § 7 Portus Chalaeon, a quo VII M. pass. introrsus liberum oppidum Delphi. Ab eo in Phocide collocatur, sed a Steph. Byz., ut a Thuc., in Locride. De situ cf. Krus. l. d. p. 170 sq. et Leak. l. d. p. 594 sq. Ulrichsio nunc est *ἡ σκάλα τῶν Σαλόνων* (It. Graec. I p. 6), cum quo consentit Bursian. l. d. p. 150. — *Τολοφωνίους*. Steph. Byz. *Τολοφών· πόλις Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν. τὸ ἐθνικὸν Τολοφώνιος*. Cf. Krus. p. 174 et Leak. p. 620. — *Ἡσσίους*. Steph. Byz. *Ἡσσός· πόλις Λοκρίδος. τὸ ἐθνικὸν Ἥσσιος*. — *Οἰανθέας*. „Oppidum *Οἰάνθεια*

Ὀλπαῖοι δὲ ὁμήρους μὲν ἔδοσαν, ἠκολούθουν δὲ
οὔ· καὶ Ὑαῖοι οὐκ ἔδοσαν ὁμήρους, πρὶν αὐτῶν
εἷλον κώμην Πόλιν ὄνομα ἔχουσαν.
1 102. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο πάντα καὶ τοὺς
ὁμήρους κατέθετο ἐς Κυτίνιον τὸ Δωρικόν, ἐχώρει
τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ναύπακτον διὰ τῶν Λοκρῶν,
καὶ πορευόμενος Οἰνεῶνα αἱρεῖ αὐτῶν καὶ Εὐπά-
2 λιον· οὐ γὰρ προσεχώρησαν. γενόμενοι δ' ἐν τῇ
Ναυπακτίᾳ καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἅμα ἤδη προσβεβοη-
θηκότες, ἐδῄουν τὴν γῆν καὶ τὸ προάστειον ἀτεί-
χιστον ὂν εἷλον· ἐπί τε Μολύκρειον ἐλθόντες, τὴν
Κορινθίων μὲν ἀποικίαν, Ἀθηναίων δὲ ὑπήκοον,
3 αἱροῦσι. Δημοσθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος (ἔτι γὰρ
ἐτύγχανεν ὢν μετὰ τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας περὶ Ναύ-
πακτον) προαισθόμενος τοῦ στρατοῦ καὶ δείσας
περὶ αὐτῆς, ἐλθὼν πείθει Ἀκαρνᾶνας, χαλεπῶς

ἔπειτα πορεύεται ἐς Ναύπακτον, ἣν Δημοσθένης περιποιεῖ· Εὐρύλοχος δ' ἐς τὴν Αἰτωλίαν ἀναχωρεῖ Ἀμπρακιώταις ξυστρατεύσων.

Cap. 102. § 2. *Μολύκριον* Cass. Aug. Ven. C. F. Pal. It. Vat. Reg. Gr. Mosqu. Vulgo et Bekk. *Μολύκρειον* ut II 84, quod Thucydidem scripsisse testatur Herodian. I p. 374. Cf. Steph. Byz. s. v.

Pausaniae [X 38, 5 et Polybio], Stephano [et Plinio] *Οἰάνθη*." Wass. Ad mare e regione Aegirae, urbis Achaiae, sitam fuisse e Polyb. IV 57 apparet, a quo Aetoliae urbs appellatur, quia tunc ab Aetolis possidebatur. Hodie Galaxidi (*τὸ Γαλαξίδι*) ei videtur respondere. Cf. Dodw. It. p. 130 (177). Krus. p. 168. Leak. p. 594 sq. — *Ὀλπαῖοι.* Non confundendi hi Locri cum Olpis vel Olpa castello Argivorum Amphilochiorum c. 105 sqq., quocum confudit Steph. Byz., vel certe eius interpres. — *Ὑαῖοι.* Steph. Byz. *Ὑαία· πόλις Λοκρῶν Ὀζολῶν. τὸ ἐθνικὸν Ὑαῖος.* Cf. Leak. p. 619, qui p. 615 *Ὑλαῖοι* legi temere mavult.

Cap. 102. § 1. *Κυτίνιον.* Cf. I 107. — *Οἰνεῶνος.* Cf. adn. 95, 3. — *Εὐπάλιον.* Cf. adn. 96, 2.

§ 2. *προσβεβοηθηκότες* pariter atque *ἐν τῇ Ναυπακτίᾳ* cum *γενόμενοι* iunge. Cf. adn. 68, 4. — *Μολύκρειον.* Cf. II 84, 4. Aetoliae adnumerat Steph. Byz., sed apud Thuc. Locridis partem esse apparet, item apud Ptolem. — *αἱροῦσι.* Cf. Diod. XII 60, qui in proximis de Acarnanibus falsa narrat.

§ 3. *μετὰ τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας.* Similiter IV 81, 2 *ἐς τὸν μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας πόλεμον*, VIII 2, 1 *πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας τῶν Ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίαν πάντες ἐπηρμένοι ἦσαν*, VI 89, 2 *ἐθεράπευον ὑμᾶς περὶ τὴν ἐκ Πύλου ξυμφοράν.* In quibus omnibus brevitas dicendi inest. De re cf. c. 97 sq. — *περὶ Ναύπακτον.* Cf. 98, 5. — *δείσας περὶ αὐτῆς.* Cf. adn. I 60, 1.

διὰ τὴν ἐκ τῆς Λευκάδος ἀναχώρησιν, βοηθῆσαι
Ναυπάκτῳ. καὶ πέμπουσι μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῶν 4
νεῶν χιλίους ὁπλίτας, οἳ ἐσελθόντες περιεποίησαν
τὸ χωρίον· δεινὸν γὰρ ἦν μή, μεγάλου ὄντος τοῦ
τείχους, ὀλίγων δὲ τῶν ἀμυνομένων, οὐκ ἀντίσχω-
σιν. Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὡς ᾔσθοντο 5
τὴν στρατιὰν ἐσεληλυθυῖαν καὶ ἀδύνατον ὂν τὴν
πόλιν βίᾳ ἑλεῖν, ἀνεχώρησαν οὐκ ἐπὶ Πελοποννή-
σου, ἀλλ' ἐς τὴν Αἰολίδα τὴν νῦν καλουμένην
Καλυδῶνα καὶ Πλευρῶνα καὶ ἐς τὰ ταύτῃ χωρία
καὶ ἐς Πρόσχιον τῆς Αἰτωλίας. οἱ γὰρ Ἀμπρα- 6
κιῶται ἐλθόντες πρὸς αὐτοὺς πείθουσιν ὥστε μετὰ
σφῶν Ἄργει τε τῷ Ἀμφιλοχικῷ καὶ Ἀμφιλοχίᾳ τῇ
ἄλλῃ ἐπιχειρῆσαι καὶ Ἀκαρνανίᾳ, ἅμα λέγοντες ὅτι,
ἢν τούτων κρατήσωσι, πᾶν τὸ ἠπειρωτικὸν Λακε-
δαιμονίοις ξύμμαχον καθεστήξει. καὶ ὁ μὲν Εὐρύ- 7
λοχος πεισθεὶς καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἀφεὶς ἡσύχαζε
τῷ στρατῷ περὶ τοὺς χώρους τούτους, ἕως τοῖς
Ἀμπρακιώταις ἐκστρατευσαμένοις περὶ τὸ Ἄργος
δέοι βοηθεῖν. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναίων ἐπ'

103. *Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι τοῦ ἐπι-* 1
γιγνομένου χειμῶνος ἐπελθόντες μετὰ τῶν Ἑλλή-

διὰ τὴν . . . ἀναχώρησιν. Cf. 94, 2. 3. 95, 1. 2.

§ 4. *ἐπὶ τῶν νεῶν.* Intellegendas esse ipsorum Acarnanum naves recte monet Class.; nam triginta Atticae, quibus Demosthenes praefectus erat, Athenas redierant (98, 5) et viginti, quae 105, 3 memorantur, postea demum profectae sunt. — *δεινόν.* Cf. adn. IV 76, 1. — *ὀλίγων δὲ τῶν ἀμυνομένων*, cum ei, qui urbem defendebant (praesidium eius efficiebant), pauci essent. Non opus igitur Kruegeri coniectura *ἀνυνουμένων*.

§ 5. *τὴν Αἰολίδα.* Nomen regionis Calydonem et Pleuronem complectentis. Cf. Krus. Hell. II 2 p. 224. 241. Bursian. Geogr. I p. 126. Appellatio ducta est ab Aeolibus, qui e Thessalia profecti ibi sedes collocaverant. Cf. Strab. 464. — *Καλυδῶνα καὶ Πλευρῶνα.* De situ harum urbium vid. Strab. 450 sq. et 459. Krus. Hell. II 2 p. 234—244. Leak. Graec. sept. I p. 109. 117 sq. III p. 536 sq. Bursian. l. d. p. 130. — *Πρόσχιον.* De hoc vid. Strab. 451. Krus. l. d. p. 248. Leak. I p. 119. Bursian. l. d. p. 131.

§ 6. *ἠπειρωτικόν.* Rursus minore littera pinximus. Cf. adn. 94, 3. 95, 1. Fallitur igitur Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 11.

§ 7. *περὶ τὸ Ἄργος* iunge cum *βοηθεῖν.*

Cap. 103. § 1. *τῶν Ἑλλήνων*, i. e. *τῶν Σικελιωτῶν.* —

Ἴνησσαν κα... ἐς τὴν Λοκρίδα στρατεία

νων ξυμμάχων καὶ ὅσοι Σικελῶν κατὰ κράτος ἀρχόμενοι ὑπὸ Συρακοσίων καὶ ξύμμαχοι ὄντες ἀποστάντες αὐτοῖς [ἀπὸ Συρακοσίων] ξυνεπολέμουν, ἐπ' Ἴνησσαν τὸ Σικελικὸν πόλισμα, οὗ τὴν ἀκρόπολιν Συρακόσιοι εἶχον, προσέβαλλον, καὶ
2 ὡς οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, ἀπῇσαν. ἐν δὲ τῇ ἀναχωρήσει ὑστέροις Ἀθηναίων τοῖς ξυμμάχοις ἀναχωροῦσιν ἐπιτίθενται οἱ ἐκ τοῦ τειχίσματος Συρακόσιοι, καὶ προσπεσόντες τρέπουσί τε μέρος τι
3 τοῦ στρατοῦ καὶ ἀπέκτειναν οὐκ ὀλίγους. καὶ μετὰ τοῦτο ἀπὸ τῶν νεῶν ὁ Λάχης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Λοκρίδα ἀποβάσεις τινὰς ποιησάμενοι κατὰ τὸν Καικῖνον ποταμὸν τοὺς προσβοηθοῦντας

Cap. 103. § 1. **προσέβαλλον.** Gr. D. I. E. Mosqu. et a man. sec. m. **προσέβαλον**, quod nescimus cur Bekk. receperit, cum, semel an saepius Athenienses impetum in locum fecerint, ex narratione non appareat. Arnoldus imperfectum servatum incipiebant aggredi interpretatur.

§. 3. *Καικῖνον.* Bekk. nunc *Καΐκινον.* Cf. adn.

ὅσοι Σικελῶν . . . Συρακοσίων. Cf. VI 88, 4. *Κατὰ κράτος* hic est violenter. — *αὐτοῖς*, i. e. *τοῖς Ἀθηναίοις.* Traiectum cum *ξυνεπολέμουν* iungendum esse docet Haack. Bauer *πρὸς αὐτούς* valere voluerat. Utrumque coniungit Reiskius. „Deleverim otiosum additamentum, quod insuper perplexo verborum ordine arguitur.“ Herwerd. Stud. Thuc. p. 147. — *Ἴνησσαν.* Eius cives *Ἰνησσαῖοι* VI 94. „Inessaei sive Inessenses eidem sunt cum illis, qui Ciceroni in Verrinis . . . Aetnenses dicuntur. Nam oppidum Aetna antea dictum fuit . . . *Ἴνησσα* . . . Vid. Cluv. Sic. p. 122. 123.“ Huds. „Abest, inquit Strabo p. 268, *ἀπὸ τῆς Κατάνης σταδίους ὀγδοήκοντα*, et *πλησίον τῶν Κεντοριπῶν* esse alibi [p. 273] narrat.“ Wass. — *τὸ Σικελικὸν πόλισμα.* Articulo praecipuum castellum Siculorum significari putat Arn. — *προσέβαλλον.* Insolentius cum *ἐπί* praepositione iunctum esse cognoscitur ex Matth. Gr. § 402b et ibi adn.

§ 2. *οἱ ἐκ τοῦ τειχίσματος*, i. e. *οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐπεξελθόντες.*

§ 3. *Καικῖνον.* Danvillius non recte inter Cauloniam et Crotonem, ubi Carcinem (Corace) habet Plin. H. N. III 10, 96, collocavit; nam fuisse in Locride docet Thuc. Sed ne Cluverii quidem sententia probari potest Caecinum et Halecem eundem censentis. Nam huius quoque nomen legimus c. 99, uni autem fluvio a Thuc. duo data esse nomina minime probabile est, quamquam *Καικίνῃ* separari Locridem ab agro Rhegino dicit Paus. VI 6, 2 (cf. Ael. Var. Hist. VIII 18, ubi *Καικινός* vocatur), quod idem de Halece affirmare Strabonem ad c. 99 vidimus. De Caecini nominis accentu cf. Goettl. Doctrin. accent. p. 203. Omnia autem verba *κατὰ τὸν Καικ. ποτ.* iunge cum *ἐκράτησαν.*

Λοκρῶν μετὰ Προξένου τοῦ Καπάτωνος ὡς τριακοσίους μάχῃ ἐκράτησαν καὶ ὅπλα λαβόντες ἀπεχώρησαν.

Δήλου κάθαρσις μετὰ παρεκβάσεως περὶ τῶν πάλαι Δηλίων, ὧν μάρτυς Ὅμηρος ἐν τοῖς ὕμνοις.

104. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Δῆλον ἐκάθηραν Ἀθηναῖοι κατὰ χρησμὸν δή τινα. ἐκάθηρε μὲν γὰρ καὶ Πεισίστρατος ὁ τύραννος πρότερον αὐτήν, οὐχ ἅπασαν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐφεωρᾶτο τῆς νήσου· τότε δὲ πᾶσα ἐκαθάρθη 1
τοιῷδε τρόπῳ. θῆκαι ὅσαι ἦσαν τεθνεώτων ἐν Δήλῳ, πάσας ἀνεῖλον, καὶ τὸ λοιπὸν προεῖπον μήτε ἐναποθνῄσκειν ἐν τῇ νήσῳ μήτε ἐντίκτειν, ἀλλ' ἐς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι. ἀπέχει δὲ ἡ Ῥήνεια τῆς Δήλου οὕτως ὀλίγον ὥστε Πολυκράτης, ὁ Σαμίων τύραννος, ἰσχύσας τινὰ χρόνον ναυτικῷ καὶ τῶν τε ἄλλων νήσων ἄρξας καὶ τὴν Ῥήνειαν ἑλών, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ ἁλύσει δήσας πρὸς τὴν Δῆλον. καὶ τὴν πεντετηρίδα τότε πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐποίησαν 2

Cap. 104. § 1. *Δῆλον ἐκάθηραν.* „In insula Delo Apollini sacra nec parere fas fuit, nec mortuum sepelire. Hinc, quod mortui in ipsa sepulturae essent mandati, illa Deli *κάθαρσις*, quam non semel Athenienses procurarunt. Vid. Diod. Sic. XII [c. 58] et Strab. X [p. 486]. De ritu vero Atheniensium in urbe lustranda vid. Meurs. Attic. Lect. l. IV c. 23.“ Huds. „Add. Spanhem. ad Callim. Hymn. in Del. v. 1 et 277.“ Duk. — *κατὰ χρησμὸν δή τινα*, scilicet secundum oraculum quoddam. Cf. I 24, 2 et ibi adn. Diod. pestilentiae causa Deli lustrationem factam esse addit. — *ἐκάθηρε ... Πεισίστρατος* cet. Cf. Herodot. I 64 *τὴν νῆσον Δῆλον καθήρας, καθήρας δὲ ὧδε· ἐφ' ὅσον ἔποψις τοῦ ἱροῦ εἶχεν, ἐκ τούτου τοῦ χώρου παντὸς ἐξορύξας τοὺς νεκροὺς μετεφόρεεν ἐς ἄλλον χῶρον τῆς Δήλου.* — *τῆς νήσου* cum remotiore *ὅσον* iunge. Cf. VII 37, 2 *προσῆγε τῷ τείχει τῶν Ἀθηναίων, καθ' ὅσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἑώρα*, et ed. mai. Prol. 1 p. 299.

§ 2. *Θῆκαι ὅσαι* cet. Exemplum orationis simillimum Virgiliano: urbem quam statuo, vestra est. Cf. Matth. Gr. § 474. De re cf. I 8. — *ἐναποθνῄσκειν.* Antecedens dictum videtur pro consequenti; certe *θάπτειν* substituerunt Diod. et Strab. l. d. — *μήτε ἐντίκτειν.* Partu enim, ut funeribus, contaminari loca sacra veteres credebant. — *οὕτως ὀλίγον.* Quattuor stadia teste Strab. l. d. — *Πολυκράτης* cet. Cf. I 13, 6. — *τὴν πεντετηρίδα.* Cf. Poll. VIII 107. Boeckh. ad Corp. Inscript. I p. 255. Oecon. civ. Ath. II p. 82, qui Thargelionis d. VI et VII ea celebrata esse dicit, Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 581. Preller Mythol. I p. 202. A. Mommsen. Heortol. p. 415. Kirchhoff.

3 οἱ Ἀθηναῖοι [τὰ Δήλια]. ἦν δέ ποτε καὶ τὸ πάλαι μεγάλη ξύνοδος ἐς τὴν Δῆλον τῶν Ἰώνων τε καὶ περικτιόνων νησιωτῶν· ξύν τε γὰρ γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐθεώρουν, ὥσπερ νῦν ἐς τὰ Ἐφέσια Ἴωνες, καὶ ἀγὼν ἐποιεῖτο αὐτόθι καὶ γυμνικὸς καὶ μου-
4 σικός, χορούς τε ἀνῆγον αἱ πόλεις. δηλοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος ὅτι τοιαῦτα ἦν ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε, ἅ ἐστιν ἐκ προοιμίου Ἀπόλλωνος·

ἄλλοτε Δήλῳ, Φοῖβε, μάλιστά γε θυμὸν ἐτέρφθης,
ἔνθα τοι ἑλκεχίτωνες Ἰάονες ἠγερέθονται

Cap. **104**. § 4. *ἄλλοτε.* In Thuc. codd. mss. et apud Bekk. *ἀλλ' ὅτε*, in Hom. edd. *ἀλλὰ σύ.*

Inscr. Att. I adn. 283. — *τὰ Δήλια* del. Herwerd. Stud. Thuc. p. 48. Non solum propter abundantiam molestum est, sed etiam superioribus male aptum. Nam maxime diversum est Liv. II 21 Saturnalia institutus festus dies, quod Matth. Gr. § 428, 5 affert.

§ 3. *τὸ πάλαι.* Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 11, 9. — *ξύνοδος ἐς . . .* Cf. adn. I 96, 2. — *περικτιόνων νησιωτῶν.* Incolarum Cycladum. — *ἐθεώρουν . . . ἐς.* „*Θεωρεῖν* hac significatione cum praep. *εἰς* dicit etiam Lucian. Timon. p. 152 [c. 50] et Aristoph. Vesp. 1183. Ludos spectatum venire interpretatur H. Steph... Cf. VIII 10.“ Duk. Add. Bernh. Synt. p. 349 et de re adn. V 18, 2. — *τὰ Ἐφέσια.* „Quae de Ephesiis hic tradit Thuc., ea pluribus exsequitur Dion. Hal. Ant. IV 25.“ Duk. Cf. Locell. ad Xenoph. Ephes. p. 132. Whitt. de Chio p. 24 al. in ed. mai. d. — *ἀγὼν . . . μουσικός.* Athenienses haud facile dicere *ἀγῶνας μουσικούς*, sed *μουσικῆς* affirmat Poll. Cf. praeter Steph. Thes. Mor. ad Isocr. Pan. c. 42 et Stallb. ad Plat. Menex. c. 21. De his certaminibus uberrime disseruit Bernh. Hist. litt. Graec. I p. 296. — *ἀνῆγον*, ducebant, sie führten auf. Cf. Spanhem. ad Callim. Del. 279.

§ 4. *Ὅμηρος.* „Ex h. l. constat Thucydidem hymnum Apollinis, qui nunc quoque exstat, pro genuino foetu Homeri habuisse, [etsi] ex eo non confici potest eum idem de omnibus aliis, qui sub Homeri nomine circumferuntur, sensisse.“ Duk. Cf. Matth. Animadv. ad Hymn. Hom. p. 10 sqq. Baumeister. Hymn. Hom. p. 113. A nonnullis hic hymnus Cynaetho Chio tribuebatur, de quo cf. Bernh. Hist. litt. Gr. I p. 326. Baumeister l. d. — *ἐκ προοιμίου Ἀπόλλωνος*] *ἐξ ὕμνου [Ἀπόλλωνος]· τοὺς γὰρ ὕμνους προοίμια ἐκάλουν.* Schol. Etenim carmina ista non veri hymni, sed eo consilio composita videntur, ut rhapsodiis decantandis eis praeluderetur. Vid. Wolf. Prolegom. ad Hom. p. CV. Matth. Animadv. in Hymn. Hom. p. 11 sqq. Welck. Mus. Rhen. Suppl. vol. I p. 350. Bergk. Hist. litt. Gr. I p. 745. Contra Baumeist., qui l. d. p. 102 post alios suspicatus est maiores hymnos ipsarum rhapsodiarum locum obtinuisse, cf. Bergk. l. d. p. 749. — *ἄλλοτε* cet. Cf. Homer. hymn. in Apoll. 145 sqq., ubi tamen complura aliter scripta leguntur atque in Thucydidis libris mss. Hic „exemplar ante oculos

σὺν σφοῖσιν τεκέεσσι γυναιξί τε σὴν ἐς ἄγυιαν·
ἔνθα σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὀρχηστυῖ καὶ ἀοιδῇ
μνησάμενοι τέρπουσιν, ὅταν καθέσωσιν ἀγῶνα.

5 *ὅτι δὲ καὶ μουσικῆς ἀγὼν ἦν καὶ ἀγωνιούμενοι ἐφοίτων ἐν τοῖσδε αὖ δηλοῖ, ἅ ἐστιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου. τὸν γὰρ Δηλιακὸν χορὸν τῶν γυναικῶν ὑμνήσας ἐτελεύτα τοῦ ἐπαίνου ἐς τάδε τὰ ἔπη, ἐν οἷς καὶ ἑαυτοῦ ἐπεμνήσθη·*

ἀλλ' ἄγεθ', ἱλήκοι μὲν Ἀπόλλων Ἀρτέμιδι ξύν,
χαίρετε δ' ὑμεῖς πᾶσαι. ἐμεῖο δὲ καὶ μετόπισθεν
μνήσασθ', ὁππότε κέν τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
ἐνθάδ' ἀνείρηται ταλαπείριος ἄλλος ἐπελθών·
„Ὦ κοῦραι, τίς δ' ὔμμιν ἀνὴρ ἥδιστος ἀοιδῶν
ἐνθάδε πωλεῖται καὶ τέῳ τέρπεσθε μάλιστα;"
ὑμεῖς δ' εὖ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθ' εὐφήμως·
„Τυφλὸς ἀνήρ, οἰκεῖ δὲ Χίῳ ἔνι παιπαλοέσσῃ."

6 *τοσαῦτα μὲν Ὅμηρος ἐτεκμηρίωσεν ὅτι ἦν καὶ τὸ πάλαι μεγάλη ξύνοδος καὶ ἑορτὴ ἐν τῇ Δήλῳ·*

ἀγυιάν plerique. In Cass. et Gr. ***ἄγυιαν***, h. e. ***ἄγυιαν*** (vid. Goettl. Doctr. accent. p. 138 et Buttm. Gr. max. § 34 adn. 4), scribitur. Quod probandum esse ex vocali *α* in *η* non mutata apparet; nam terminationis *υια* oxytonae *α* longa est. Cf. Hom. Il. XX 254.

πυγμαχίῃ τε. *Τέ* omittunt Cass. Aug. Cl. Ven. C. F. Pal. M. H. Reg. Bas. Gr. al., eamque omissionem, qua fit, ut *καί* in thesi insolentius producatur, legibus versus Homerici non contrariam esse disci potest ex Thiersch. Gr. § 150, 5.

habuisse videtur a nostrorum codicum fonte compluribus locis diversum." Baumeist. l. d. p. 141. — ***ἄγυιαν*** pro urbe positum. Cf. Pind. Pyth. II 107. Dindorf. lex. Sophocl. s. v.

§ 5. ***ἐτελεύτα τοῦ ἐπαίνου ἐς τάδε τὰ ἔπη.*** Cf. Soph. OC. 476 ***τὸ δ' ἔνθεν ποῖ*** (i. e. ***ἐς τί***) ***τελευτῆσαί με χρή.*** Praeterea de genetivo vid. adn. 59, 3, de ***ἐς*** praepos. adn. II 51, 1. *Ὁ ἔπαινος* autem significat laudem choro Deliaco tributam, qua interpretatione concidit Ruhnkenii argumentatio ex his verbis Thucydidis aetate duos hymnos, quorum alter 178 versus priores complecteus Delii Apollinis, alter Delphici laudes persequeretur, nondum in unum coaluisse colligentis in Ep. crit. p. 91. Ruhnkenii tamen sententiam tuetur Baumeist. l. d. p. 143 sq. — ***τυφλὸς ἀνήρ, οἰκεῖ δὲ Χίῳ ἔνι.*** De vi, quam Thucydidis et ipsius hymni, ad quem provocat, testimonia in quaestione de patria et rebus Homeri habeant, vide disputantes Nitzschium et Welckerum in Mus. Rhen. Suppl. vol. I p. 169 sqq. (qui tamen p. 173 *οἰκεῖ* mire interpretatur). Caecum eum fuisse hic ipse locus documento esse videbatur. Cf. Sengebusch. Dissert. Hom. II p. 15 sqq. Bergk. l. d. p. 476.

ὕστερον δὲ τοὺς μὲν χοροὺς οἱ νησιῶται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μεθ' ἱερῶν ἔπεμπον, τὰ δὲ περὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ πλεῖστα κατελύθη ὑπὸ ξυμφορῶν, ὡς εἰκός, πρὶν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι τότε τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν καὶ ἱπποδρομίας, ὃ πρότερον οὐκ ἦν.

1 105. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀμπρακιῶται, ὥσπερ ὑποσχόμενοι Εὐρυλόχῳ τὴν στρατιὰν κατέσχον, ἐκστρατεύονται ἐπὶ Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν τρισχιλίοις ὁπλίταις, καὶ ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀργείαν καταλαμβάνουσιν Ὄλπας, τεῖχος ἐπὶ λόφου ἰσχυρὸν πρὸς τῇ θαλάσσῃ, ὅ ποτε Ἀκαρνᾶνες τειχισάμενοι κοινῷ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο· ἀπ-

Ἀμπρακιῶται μὲν ἐπὶ Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν ἐκστρατευσάμενοι Ὄλπας τῆς Ἀργείας καταλαμβάνουσιν, Ἀκαρνᾶνες δὲ Ἀμφι-

§ 6. **τοὺς μὲν χοροὺς ... ἔπεμπον.** Cf. Xen. Memor. III 3, 12. — **μεθ' ἱερῶν**, cum sacrificiis. — **καὶ τὰ πλεῖστα**, vel plurima. Cf. I 25, 4. VI 24, 2. Non igitur opus est *καί* expungere. — **πρὶν δή.** Cf. adn. 29, 1. — **τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν καὶ ἱπποδρομίας.** Non solum pristinum certamen renovarunt, sed etiam equestre instituerunt. Indicatur tunc instauratas esse ferias veteris amphictyoniae Deliacae (*περικτιόνων νησιωτῶν* § 3), eaque Thucydidi causa digressionis fuit. Cf. Schoem. Antiqu. Gr. II p. 26. Bursian. Geogr. II p. 455. — **ὃ** scil. *τὸ πεποιῆσθαι ἀγῶνα ἱπποδρομίας.*

Cap. **105** sqq. Cf. Diod. XII 60. — § 1. **ὥσπερ ... κατέσχον.** „Quemadmodum polliciti Eurylocho exercitum eius detinuerant, id est eam expeditionem suscipiunt, quam se suscepturos pollicendo ab Eurylocho impetraverant, ut cum suo exercitu [remaneret].“ Huds. — **Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικόν.** Cf. adn. II 68, 1. — **τρισχιλίοις ὁπλίταις.** Mille tantum commemorat Diod. l. d. — **Ὄλπας.** Plerumque plurali numero, sed ter, 107, 3. 111, 1. 113, 1, singulari effertur, sicut *Πλάταια* et *Πλαταιαί* (cf. adn. II 7, 1), *Ἰδομένη* et *Ἰδόμεναι* (cf. adn. 112, 1), *Κεγχρειά* et *Κεγχρειαί* (adn. IV 42, 4), et apud alios scriptores Tarsi, Issi aliarumque urbium nomina modo in singulari, modo in plurali leguntur. Situm Olparum Thucydides ipse depingit. Prope Arabo seu Arápi fuisse docent Krus. Hell. II 2 p. 333 et Leak. Graec. sept. IV p. 250 sq. Eius reliquias nunc vocari *Ἑλληνικοῦλι* docet Bursian. Geogr. I p. 88. — **ποτὲ** de temporibus bello Pelop. antiquioribus agi docet. Quaeritur autem, utrum cum solo *τειχισάμενοι* an simul cum altero verbo cohaereat. — **κοινῷ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο.** Communem Acarnanum et Amphilochorum conventum intellegit Krus. l. d., cui favet testimonium Stephani Byz. in v. *Ὄλπαι* et situs loci; at hoc si vellet dicere Thucydides, *σφίσιν αὐτοῖς καὶ τοῖς Ἀμφιλόχοις* ei videntur addenda fuisse. Quare *κοινῷ* ad varias parvas civitates, in quas Acarnania divisa fuerit, referri vult Bloomf. in ed. 1. Et *τὸ κοινὸν τῶν Ἀκαρνάνων* commemoratur a Xen. Hell. IV 6, 4 (cf. adn. infra IV 49); sed eorum communis iudicii (Bundesgericht) sedem fuisse in

λόχοις βοηθοῦσι, καὶ ἑκάτεροι ἄλλην βοήθειαν μεταπέμπονται.

ἔχει δὲ ἀπὸ τῆς Ἀργείων πόλεως ἐπιθαλασσίας
οὔσης πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους μάλιστα. οἱ δὲ 2
Ἀκαρνᾶνες, οἱ μὲν ἐς Ἄργος ξυνεβοήθουν, οἱ δὲ
τῆς Ἀμφιλοχίας ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ ὃ Κρῆναι
καλεῖται, φυλάσσοντες τοὺς μετὰ Εὐρυλόχου Πελοποννησίους μὴ λάθωσι πρὸς τοὺς Ἀμπρακιώτας
διελθόντες, ἐστρατοπεδεύσαντο. πέμπουσι δὲ καὶ 3
ἐπὶ Δημοσθένη τὸν ἐς τὴν Αἰτωλίαν Ἀθηναίων στρατηγήσαντα, ὅπως σφίσιν ἡγεμὼν γίγνηται, καὶ ἐπὶ τὰς εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων αἳ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον οὖσαι, ὧν ἦρχεν Ἀριστοτέλης τε ὁ
Τιμοκράτους καὶ Ἱεροφῶν ὁ Ἀντιμνήστου. ἀπέστει- 4
λαν δὲ καὶ ἄγγελον οἱ περὶ τὰς Ὄλπας Ἀμπρακιῶται ἐς τὴν πόλιν κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν πανδημεί, δεδιότες μὴ οἱ μετ' Εὐρυλόχου οὐ δύνωνται διελθεῖν τοὺς Ἀκαρνᾶνας καὶ σφίσιν ἢ

agro Argivo non est probabile. Cum Krusio quidem ideo consentit Vischer in Mus. Helv. I p. 383, quia Acarnanum et Amphilochorum unam civitatem fuisse ex II 68, 7 appareat. Sed etiam postquam hi illis se dediderunt, separatim utrosque nominari ex III 114 et aliunde apparet. Aliam horum verborum explicationem vide in Wachsm. Ant. Gr. I p. 161. Krusio Class. quoque adstipulatur. Nobis nunc maxime placet Schoemanni sententia, qui in Antiqu. Gr. II p. 69 hoc tempore, cum Olpae Amphilochorum essent, commune Acarnanum iudicium alio translatum fuisse dicit. — *ἐπιθαλασσίας οὔσης*. Ex palude Armyró haec explananda putat Leak. l. d. IV p. 244 sq. Urquhardt autem Indol. orient. I p. 94 urbem non ad ipsam oram maritimam, sed in vicinia sinus Ambracii sitam recte *ἐπιθαλάσσιον* vocari posse censet.

§ 2. *οἱ Ἀκαρνᾶνες, οἱ μέν*. Cf. adn. IV 71, 1. — *Κρῆναι*. Situs huius loci ex eis, quae 106, 3 leguntur, cognoscitur, unde in via usitata ex Acarnania per Amphilochiam Olpas et Ambraciam ferenti haud procul a Thyamo monte fuisse discimus. „Secundum nomen suum Crenae ad ipsas radices collium, ubi fontes erumpunt, videntur fuisse. Quare eas aliquantum introrsus, ad orientem ab Argo Amphilochio, ubi ima collium sunt, spectasse probabile est.“ Arn. At situs locorum inversos esse nunc docet Bursian. l. d. recte monens quod Th. Argos urbem *ἐπιθαλασσίαν* dicit non obstare, quominus aliquanto a mari remota fuerit. Cum Burs. consentit Kieperti tabula. — *φυλάσσοντες τοὺς ... Πελοπ. μή*. De attractione cf. adn. II 21, 1.

§ 3. *ἐς τὴν Αἰτωλίαν*. Cf. c. 96 sq. — *Ἀριστοτέλης*. Pater Charmidis Hermocopidae. Cf. Droys. Mus. Rhen. IV 1 p. 29. Postea unus ex triginta tyrannis secundum Rosch. Vit. Thuc. p. 416.

§ 4. *τὴν πόλιν*. Ambraciam.

*μονωθεῖσιν ἡ μάχη γένηται ἢ ἀναχωρεῖν βουλο-
μένοις οὐκ ᾖ ἀσφαλές.*

1 106. *Οἱ μὲν οὖν μετ' Εὐρυλόχου Πελοποννή-
σιοι ὡς ᾔσθοντο τοὺς ἐν Ὄλπαις Ἀμπρακιώτας
ἥκοντας, ἄραντες ἐκ τοῦ Προσχίου ἐβοήθουν κατὰ
τάχος, καὶ διαβάντες τὸν Ἀχελῷον ἐχώρουν δι'
Ἀκαρνανίας οὔσης ἐρήμου διὰ τὴν ἐς Ἄργος βοή-
θειαν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες τὴν Στρατίων πόλιν
καὶ τὴν φρουρὰν αὐτῶν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὴν ἄλλην*
2 *Ἀκαρνανίαν. καὶ διελθόντες τὴν Στρατίων γῆν
ἐχώρουν διὰ τῆς Φυτίας καὶ αὖθις Μεδεῶνος παρ'
ἔσχατα, ἔπειτα διὰ Λιμναίας· καὶ ἐπέβησαν τῆς*

Εὐρύλοχος μὲν οὖν τὴν Ἀκαρνανίαν διελθὼν προσμίγνυσι τοῖς ἐν Ὄλπαις Ἀμπρακιώταις.

Cap. **106**. § 1. *τοὺς ἐν Ὄλπαις ... ἥκοντας*, i. e. eos Ambraciotas, qui apud Olpas erant, illuc (Olpas) venisse. — *Προσχίου*. Vid. 102, 5. — *Ἀχελῷον*. Finem Aetoliae et Acarnaniae. Cf. Strab. 449 extr. Quem fluvium postquam traiecerunt, sursum ad eum profecti esse putandi sunt; nam Stratus, de qua cf. II 80, 8, ad dextram relicta ad ipsum fluvium sita erat. Vid. II 102, 2.

§ 2. *Φυτίας*. „Eadem urbs est, quae Polybio *Φουτεῖαι* pluraliter vocatur.“ Huds. Steph. Byz. *Φοιτίαι, πόλις Ἀκαρνανίας ... λέγεται καὶ Φοίτιον*. Apud Polyb. in cod. Vat. *Φοιτίαι* et *Φυτεῖαι* legitur. Vid. IV 62 cum adn. Schweigh. Gentile *Φοιτιάν* in inscript. apud Leak. IV p. 26. Quare *οι* pro *υ* apud Thuc. reponi vult Boeckh. Corp. Inscr. II p. 3. De situ falli Krusium Hell. II 2 p. 340 sq. docuimus in ed. mai. Apud Portam fuisse putat Leak. III p. 575, sed Urquhardtio Porta est Metropolis. A Strato in occidentem spectasse et prope Portam fuisse nunc etiam Bursian. l. d. p. 111 iudicat eundemque situm ostendit Kieperti tabula. — *αὖθις*, postea, deinde. Cf. V 36, 1. VII 42, 4. Ind. Xen. Anab. — *Μεδεῶνος*. „Medionem scribit Liv. [XXXVI 11, ubi cf. Sigon.]“ Huds. *Μεδίων* etiam Steph. ex Polyb. Distinguenda Medeon Labeatidis terrae, de qua vid. Drakenb. ad Liv. XLIV 23. A Phytia in septentrionem spectabat. Cf. Krus. l. d. p. 341. Leak. III p. 575. Bursian. l. d. — *παρ' ἔσχατα*, prope extremos fines. Cf. *ἐπ' ἔσχατα* VIII 95. — *Λιμναίας*. Cf. II 80, 8 et ibi adn. — *τῆς Ἀγραίων*. Cf. II 102, 2 et ibi adn. Ob haec Od. Mueller quidem ad tab. Graec. sept. p. 26 tractum Agraeae inter Limnaeam Acarnaniae et Argivum agrum interiacentem ad mare usque pertinuisse sumit. Quod si verum esset, II 80, ubi Cnemus Ambracia per agrum Argivum Limnaeam dicitur profectus esse, exiguus ille tractus Agraeae silentio praeteritus esse existimandus esset. Sed Acarnanes et Amphilochos arcta societate iunctos (cf. II 68) ad mare, ubi Atheniensium ope validissimi erant, agros suos exiguo Agraeorum tractu separari passos esse per se non est verisimile. Atque ab Agraeis Ambraciotarum et Peloponnesiorum amicis Acarnanes Amphilochis auxilio profecti (105, 2) transitu

Ἀγραίων, οὐκέτι Ἀκαρνανίας, φιλίας δὲ σφίσι. λα- 3
βόμενοι δὲ τοῦ Θυάμου ὄρους, ὅ ἐστιν Ἀγραϊκόν, ἐχώρουν δι' αὐτοῦ καὶ κατέβησαν ἐς τὴν Ἀργείαν νυκτὸς ἤδη, καὶ διεξελθόντες μεταξὺ τῆς τε Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κρήναις Ἀκαρνάνων φυλακῆς ἔλαθον καὶ προσέμιξαν τοῖς ἐν Ὄλπαις Ἀμπρακιώταις.

Ἀθηναίων δὲ Ἀκαρνᾶσι βοηθησάντων καὶ Δημοσθένους τῶν πάντων ἡγεμόνος αἱρεθέντος γί-

107. *Γενόμενοι δὲ ἀθρόοι ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καθ-* 1
ίζουσιν ἐπὶ τὴν Μητρόπολιν καλουμένην καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο. Ἀθηναῖοι δὲ ταῖς εἴκοσι ναυσὶν οὐ πολλῷ ὕστερον παραγίγνονται ἐς τὸν Ἀμπρακικὸν [κόλπον] βοηθοῦντες τοῖς Ἀργείοις,

Cap. **106.** § 3. *ἀγροῖκον* codd. Cf. adn.

Cap. **107.** § 1. *Ἀμπρακικόν.* Vulgo additum *κόλπον* om. in Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. Vat. M. H. Reg. Cf. *τὸν Ἰόνιον* VI 30, 1. 34, 4. 104, 1. VII 33, 3, ubi *κόλπον* non *πόντον* omissum esse ostendunt I 24, 1. II 97, 5. VI 13, 1. 44, 1. VII 57, 10.

probibiti essent, si hoc unum iter eis esset. Quare proximam viam a Limnaea statim per agrum Argivum duxisse, sed Eurylochum, quo Argos Amphilochium et Acarnanes, qui Crenis eum exspectabant, vitaret, ad dextram conversum longiore quidem, sed tutiore itinere in Amphilochiam irrupisse iam olim suspicati sumus. Contra quae motae a Goellero dubitationes nullae sunt, si viam a Limnaea per Crenas Olpas et Ambraciam ferentem a via Argos ferenti distinxeris. In Olparum viciniam spectasse agrum Agraeorum ex 111, 4 discimus. — *οὐκέτι Ἀκαρνανίας*, i. e. quae non iam, ut superiora loca, Acarnaniae pars erat. Agraei enim *ἔθνος πλησίον Ἀκαρνάνων* vocantur a Steph. et a Strab. p. 449 adnumerantur Aetolis.

§ 3. *λαβόμενοι.* Cf. adn. 24, 2. — *Θυάμου ὄρους.* Spartonoros (s. Sparto-vuni) nunc esse, cui continens sit Macrinoros, docent Krus. l. d. p. 302. Leak. IV p. 251. Bursian l. d. p. 105. — *Ἀγραϊκόν* coniecit Muell. ad tab. Graec. sept. p. 26. Quod in codd. legitur *ἀγροῖκον*, cum incultum valere nequeat, ab hoc loco alienissimum est. — *τῆς τε Ἀργείων ... φυλακῆς.* De Argorum situ cf. adn. 105, 1 et adn. II 68, 1, de Crenarum adn. 105, 2. — *προσέμιξαν*, ut *ξυμμῖξαι* 10, 1.

Cap. 107. § 1. *Μητρόπολιν.* Olparum collis partem fuisse statuunt Krus. l. d. p. 334 et Arn., sed ille certe falso argumentatur. Cf. ed. mai. Eum locum, quo *κοινῷ δικαστηρίῳ* utebantur, *Μητρόπολιν* nominari potuisse suspicere quidem, sed a Thucydide, qui Eurylochum cum Ambraciotis apud Olpas collocatis se coniunxisse et postridie mane ambos in Metropoli consedisse narrat, uterque locus distinguitur, quamquam alterum alteri proximum fuisse apparet. A septentrionali Argivorum urbis parte hoc castellum situm fuisse statuunt Bursian. l. d. p. 88 et Kiepert. in tab. Alia est Metropolis Polyb. IV 64. Cf. Leak. III p. 511 et 576. — *ταῖς εἴκοσι ναυσίν.* Cf. 105, 3.

καὶ Δημοσθένης Μεσσηνίων μὲν ἔχων διακοσίους γίγνεται μάχη.
2 ὁπλίτας, ἑξήκοντα δὲ τοξότας Ἀθηναίων. καὶ αἱ τάξις ἑκατέρων.
μὲν νῆες περὶ τὰς Ὄλπας τὸν λόφον ἐκ θαλάσ-
σης ἐφώρμουν· οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφιλόχων
ὀλίγοι (οἱ γὰρ πλείους ὑπὸ Ἀμπρακιωτῶν βίᾳ
κατείχοντο) ἐς τὸ Ἄργος ἤδη ξυνεληλυθότες παρ-
εσκευάζοντο ὡς μαχούμενοι τοῖς ἐναντίοις, καὶ
ἡγεμόνα τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ αἱροῦνται Δη-
3 μοσθένη μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. ὁ δὲ
προσαγαγὼν ἐγγὺς τῆς Ὄλπης ἐστρατοπεδεύσατο·
χαράδρα δ' αὐτοὺς μεγάλη διεῖργε. καὶ ἡμέρας
μὲν πέντε ἡσύχαζον, τῇ δὲ ἕκτῃ ἐτάσσοντο ἀμ-
φότεροι ὡς ἐς μάχην. καί (μεῖζον γὰρ ἐγένετο καὶ
περιέσχε τὸ τῶν Πελοποννησίων στρατόπεδον)
ὁ Δημοσθένης δείσας μὴ κυκλωθῇ λοχίζει ἐς ὁδόν
τινα κοίλην καὶ λοχμώδη ὁπλίτας καὶ ψιλούς,
ξυναμφοτέρους ἐς τετρακοσίους, ὅπως κατὰ τὸ
ὑπερέχον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ
4 ἐξαναστάντες οὗτοι κατὰ νώτου γίγνωνται. ἐπεὶ
δὲ παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις, ᾖσαν ἐς χεῖρας,
Δημοσθένης μὲν τὰ δεξιὸν κέρας ἔχων μετὰ Μεσση-
νίων καὶ Ἀθηναίων ὀλίγων· τὸ δὲ ἄλλο Ἀκαρνᾶ-
νες ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι ἐπεῖχον καὶ Ἀμφιλόχων

§ 3. **νώτου.** In optimis libris male **νῶτον.** Cf. Krueg. Gr. § 68, 24 adn. 1 et 25 adn. 5.

§ 2. **περὶ τὰς Ὄλπας τὸν λόφον.** In hoc colle castellum eiusdem nominis fuit. Vid. 105, 1. Prope collem autem (in parvo sinu Catafórno? cf. Leak.) Athenienses stationem ceperunt. — **βίᾳ κατείχοντο.** Quia Ambraciotae eorum fines transgressi usque ad Olpas processerant.

§ 3. **τῆς Ὄλπης.** Cf. adn. 105, 1. — **χαράδρα.** „Alveum torrentis in mare defluentis ... esse probabile est.“ Arn. Cf. adn. 25, 1. Septentrionalem eorum torrentium, qui stagnum Arápi intrent, esse vult Leak. l. d. p. 251. — **καί ... γάρ.** Cf. adn. 70, 3. — **περιέσχε.** Sic iterum c. 108 et V 71, 1, paulo post **ὑπερέχειν**, apud Polyaen. **ὑπερφαλαγγεῖν**, „qui hoc strategema describit III 1, 2.“ Bloomf. — **λοχίζει**, in insidiis collocat. Cf. Steph. Thes. — **κατὰ τὸ ὑπερέχον τῶν ἐναντίων**, ab ea parte, qua hostes ultra ipsos porrigerentur.

§ 4. **παρεσκεύαστο.** Cf. adn. I 46, 1. — **ἄλλο.** Cf. adn. I 48, 3. — **ὡς ἕκαστοι**, i. e. sic, ut singuli populi vel pagi, ex quibus constabant, discernerentur. Cf. adn. I 3, 4. — **ἐπεῖ-**

οἱ παρόντες ἀκοντισταί· Πελοποννήσιοι δὲ καὶ
Ἀμπρακιῶται ἀναμὶξ τεταγμένοι πλὴν Μαντινέων·
οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μᾶλλον καὶ οὐ τὸ κέρας
ἄκρον ἔχοντες ἀθρόοι ἦσαν, ἀλλ' Εὐρύλοχος
ἔσχατον εἶχε τὸ εὐώνυμον καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κατὰ
Μεσσηνίους καὶ Δημοσθένη.

τὸ Εὐρυλόχου στράτευμα νικᾶται, καὶ ἐς Ὄλπας καταφεύγει.

108. Ὡς δ' ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες περιέσχον 1
τῷ κέρᾳ οἱ Πελοποννήσιοι καὶ ἐκυκλοῦντο τὸ δε-
ξιὸν τῶν ἐναντίων, οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας Ἀκαρνᾶνες
ἐπιγενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νώτου προσπίπτουσί τε
καὶ τρέπουσιν, ὥστε μήτε ἐς ἀλκὴν ὑπομεῖναι
φοβηθέντας τε ἐς φυγὴν καὶ τὸ πλέον τοῦ στρα-
τεύματος καταστῆσαι· ἐπειδὴ γὰρ εἶδον τὸ κατ'
Εὐρύλοχον καὶ ὃ κράτιστον ἦν διαφθειρόμενον,
πολλῷ μᾶλλον ἐφοβοῦντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι ὄν-
τες ταύτῃ μετὰ τοῦ Δημοσθένους τὸ πολὺ τοῦ
ἔργου ἐξῆλθον. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ κατὰ 2
τὸ δεξιὸν κέρας ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς καὶ πρὸς
τὸ Ἄργος ἀπεδίωξαν· καὶ γὰρ μαχιμώτατοι τῶν
περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία τυγχάνουσιν ὄντες. ἐπανα- 3
χωροῦντες δὲ ὡς ἑώρων τὸ πλέον νενικημένον

χον. Cf. adn. I 48, 3. — *Μαντινέων*. Hi ne cui propter VII 57, 9 mercenarii videantur, obstant ea, quae 109, 2 leguntur, ubi vid. adn. — *οἱ μετ' αὐτοῦ*. *Οἱ ἐξ Ἡρακλείας* et sociorum ab Eurylocho secundum 100, 2 adductorum alii, si qui erant, praeter Peloponnesios.

Cap. **108.** § 1. *τῷ κέρᾳ*, i. e. *τῷ ἑαυτῶν εὐωνύμῳ κέρᾳ*. — *ἐς ἀλκὴν ὑπομεῖναι*. Similiter *ἐς χεῖρας ὑπομεῖναι* V 72, 4, *ἐς χεῖρας δέχεσθαι* Xen. Hell. II 4, 34. Anab. IV 3, 31, *ἐς χεῖρας συμμῖξαι* apud Arri. et al. In qualibus inest emphasis. — *τὸ κατ' Εὐρύλοχον*, exercitus partem apud Eurylochum collocatam, *τοὺς μετ' Εὐρυλόχου*. — *οἱ Μεσσήνιοι ὄντες*. *Οἱ Μεσσ. οἱ ὄντες* male conicit Dobr., quod alibi Messenii non erant. — *ἐξῆλθον*, exsecuti sunt, perfecerunt, ut I 70, 7. Soph. Trach. 506. Vulgatum *ἐπεξῆλθον* melioribus libris contrarium frustra restitui volunt Bloomf. et Haas. Lucubr. p. 100.

§ 2. *ἀπεδίωξαν*. In *ἀπό* notio ex loco pugnae s. ex campo potest inesse. *Ἐπεδίωξαν* scribendum censent Bloomf. in ed. 1, cui nunc haec mutatio non necessaria videtur, et Haas. l. d. p. 62, hic, quia *ἀποδιώκειν* apud Thuc. nusquam legatur nisi aliquotiens in paucis depravatis libris. At in omnibus exstat VI 102, 3. Cf. Aristoph. Nub. 1299.

§ 3. *ἐπαναχωροῦντες* post alios, qui fugati erant, se recipientes. Cf. IV 44, 2. VI 100, 3. VIII 10, 2. De alia huius verbi significatione cf. adn.

καὶ οἱ ἄλλοι Ἀκαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλε-
πῶς διεσῴζοντο ἐς τὰς Ὄλπας, καὶ πολλοὶ ἀπ-
έθανον αὐτῶν ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ προσ-
πίπτοντες πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ μάλιστα ξυν-
τεταγμένοι παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησαν. καὶ
ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα ἐς ὀψέ.
1 109. *Μενεδάιος δὲ τῇ ὑστεραίᾳ Εὐρυλόχου*
τεθνεῶτος καὶ Μακαρίου αὐτὸς παρειληφὼς τὴν
ἀρχὴν καὶ ἀπορῶν μεγάλης ἥσσης γεγενημένης
ὅτῳ τρόπῳ ἢ μένων πολιορκήσεται, ἔκ τε γῆς καὶ
ἐκ θαλάσσης ταῖς Ἀττικαῖς ναυσὶν ἀποκεκλῃμένος,
ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει λόγον
περὶ σπονδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ
τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα
2 *ἀναιρέσεως. οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν καὶ τρο-*
παῖον αὐτοὶ ἔστησαν καὶ τοὺς ἑαυτῶν τριακοσίους
μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο· ἀναχώρησιν δὲ ἐκ
μὲν τοῦ προφανοῦς οὐκ ἐσπείσαντο ἅπασι, κρύφα

ὕστερον δὲ Δημοσθένης Μαντινεῦσι καὶ τοῖς ἀξιολογωτάτοις τῶν ἄλλων Πελοποννησίων σπένδεται ἀναχώρησιν ἄνευ τῶν Ἀμπρακιωτῶν.

Cap. **108.** § 3. *ἀτάκτως.* It. Vat. H. *ἀφυλάκτως*, fortasse quia *οὐδενὶ κόσμῳ* fere idem atque *ἀτάκτως* valent. Cf. adn. II 11, 8. 52, 2. At „*ἀτάκτως* et *οὐδενὶ κόσμῳ* recte coniunguntur, ut contra *κόσμῳ καὶ τάξει* IV 126 et *τὸ κόσμιον καὶ εὔτακτον* apud Herodi. II 4.“ Duk.

ἐς ὀψέ Cass. Cl. C. F. Bas. Gr. Laur. D. I. al. Vulgo et Bekk. *ἕως ὀψέ.* „*Ἐς ὀψέ* rursus dicit Thucyd. VIII 23 [ut *ἐς* cum aliis adverbiis alibi, cf. adn. I 129, 3] idque hic non reiciendum puto propter verbum *ἐτελεύτα*, quod saepissime cum praepositione *εἰς* iungitur. Thuc. I 51 *καὶ ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα* et III 78 *ἡ μὲν οὖν ναυμαχία ... ἐτελεύτα ἐς ἡλίου δύσιν.*“ Duk. Vulgata, in qua inest emphasis, qualis in verbis I 71 *μέχρι τοῦδε ὡρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυτής*, Lobeckio ad Phryn. p. 47 exquisitior videtur, quam quae librariis tribuatur. Nos *ἐς* ob causas a Duk. prolatas et quod *εἰς ὀψέ* etiam apud Demosth. (vid. Lob.) et alios multos legitur, *ἕως ὀψέ* non item, antetulimus, quod fecit etiam Dobr.

33, 3. — *οἱ ἄλλοι Ἀκ.*, qui eis non exadversum erant, *οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας.* — *σφίσι.* Cf. adn. I 20, 1. — *ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ.* Cf. sd. — *προσπίπτοντες*, accurrentes (Olpas). Cf. VI 97, 4. VIII 84, 2. *Προπίπτοντες* non recte conicit Bloomf. in ed. 2.

Cap. **109**. § 1. *παρειληφὼς τὴν ἀρχήν.* Cf. adn. 100, 2. — *πολιορκήσεται.* Cf. adnot. 52, 1. — *προσφέρει λόγον.* Cf. adn. I 57, 5, ubi *λόγους*, ut hic Cl. et Ven. — *νεκρῶν.* De articulo omisso cf. adn. I 54, 1.

§ 2. *ἀναχώρησιν ... ἅπασι.* Cf. adn. 24, 3. —

δὲ Δημοσθένης μετὰ τῶν ξυστρατήγων Ἀκαρνάνων σπένδονται Μαντινεῦσι καὶ Μενεδαΐῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρχουσι τῶν Πελοποννησίων καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος, βουλόμενος ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρον ὄχλον [τὸν ξενικόν], μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκείνῃ χρῄζων Ἕλληνας ὡς καταπροδόντες τὸ ἑαυτῶν προυργιαίτερον ἐποιήσαντο. καὶ 3
οἱ μὲν τούς τε νεκροὺς ἀνείλοντο καὶ διὰ τάχους ἔθαπτον, ὥσπερ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα οἷς ἐδέδοτο ἐπεβούλευον.

ἀγγελθέντων δὲ ὅτι οἱ ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιῶται

110. *Τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνᾶσιν* 1
ἀγγέλλεται τοὺς Ἀμπρακιώτας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως

Cap. **109.** § 2. *ξυστρατήγων* Aug. (nisi quod *ξυνστρ.*) et Pal. Vulgo et Bekk. *ξυστρατηγῶν*. At II 58 in omnibus libris *ξυστράτηγοι*. Cf. Goettl. Doctr. accent. p. 321.
Μενεδαΐῳ. Cf. ad. 100, 2.

Δημοσθένης μετὰ τῶν ξυστρατήγων . . . σπένδονται. Cf. Matth. Gr. § 302 extr. (ubi falli auctorem hinc liquet), Krueg. Gr. § 63, 4 adn. 3. Zumpt. Gr. Lat. § 375. Wagner Gr. Brit. § 783. Infinitivus sequitur ut IV 114, 2 — *ψιλῶσαι*] *μονῶσαι, φιλοὺς τῶν συμμάχων ποιῆσαι.* Schol. — *τὸν μισθοφόρον ὄχλον.* Hi quoniam a Mantinensibus, Lacedaemoniis aliisque Peloponnesiis discernuntur, certe non possunt esse Mantinenses. Cf. adnot. 107, 4. Vischer igitur in Mus. Helv. I p. 384 vult esse socios non e Peloponneso a Lacedaemoniis collectos. Possunt adeo nonnulli Peloponnesii praeter Mantinenses et Lacedaemonios his additi existimari, si non *Πελοποννησίων* et *μισθοφόρον*, sed *ἀξιολογώτατοι* et *ὄχλον* inter se opponi statueris. At Bloomf., cum de mercenariis Eurylochum secutis 100, 2 nihil legatur, eos Epirotas nonnullos ab Ambraciotis adductos conicit fuisse. Seclusa del. Herwerd. Stud. Thuc. p. 49, *μισθοφόρον* del. Meinek. Herm. III p. 366. Similiter *ξενικόν* adscriptum est VIII 25, 2. — *Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους.* Cf. adn. I 116, 3. Similiter 113, 3. — *διαβαλεῖν ἐς τοὺς . . . Ἕλληνας*, in invidiam adducere apud . . . Graecos. Cf. IV 22, 3 et adn. II 18, 2. — *καταπροδόντες.* Suppl. *αὐτούς*, nisi mavis esse proditione facta. Cf. adn. I 80, 4. II 43, 1. Ne forte credas cum hoc verbo *Ἕλληνας* iungendum esse, monemus non in omnes Graecos, sed in illorum socios hanc proditiōnem fieri. — *τὸ ἑαυτῶν προυργιαίτερον ἐποιήσαντο*, suo commodo plus tribuerunt. Cf. Isocr. VI 35. Polyb. I 1, 6.

§ 3. *οἷς*, i. e. *ἐκεῖνοι οἷς*. — *ἐπεβούλευον.* Cf. adn. 96, 3.

πανδημεὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν Ὀλπῶν ἀγγελίαν
ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Ἀμφιλόχων, βουλομένους τοῖς
ἐν Ὄλπαις ξυμμῖξαι εἰδότας οὐδὲν τῶν γεγενη-
2 μένων. καὶ πέμπει εὐθὺς τοῦ στρατοῦ μέρος τι
τὰς ὁδοὺς προλοχιοῦντας καὶ τὰ καρτερὰ προ-
καταληψομένους, καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα παρ-
εσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς.

ἐπιβοηθοῦσιν, ἀντιπαρασκευάζεται.

1 111. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Μαντινῆς καὶ οἷς ἔσπει-
στο πρόφασιν ἐπὶ λαχανισμὸν καὶ φρυγάνων ξυλ-
λογὴν ἐξελθόντες ὑπαπῇσαν κατ' ὀλίγους, ἅμα
ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον δῆθεν· προκεχωρηκό-
τες δὲ ἤδη ἄπωθεν τῆς Ὄλπης θᾶσσον ἀπεχώρουν.
2 οἱ δ' Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι μέν⟨οντες⟩
ἐτύγχανον οὕτως, ἀθρόοι ξυνελθόντες ὡς ἔγνωσαν

ἐν τούτῳ οἱ Μαντινῆς καὶ οἷς ἔσπειστο ἀποχωροῦσιν. οἱ δ' Ἀμπρακιῶται ἑπόμενοι αὐτοῖς οἱ μὲν ἀποκτείνονται, οἱ δ' ἐς τὴν Ἀγραΐδα διαφεύγουσι.

Cap. **111.** § 1. *ἄπωθεν.* It. Vat. Bekk. *ἄποθεν.* „Hac sola forma [*ἄπωθεν*] usi sunt veteres, non *ἄποθεν*, quod recentioris linguae vitium est, de quo dictum in Thesauro vol. 1, 2 p. 1434." Guil. Dindorf. in lex. Soph. s. v. Certe *ἄποθεν* formae nullus apud poetas scaenicos est usus, ubique *ἄπωθεν* habent. Cf. Herodian. I p. 500 *ἀπὸ τοῦ απω μὴ εἰρημένου τὸ ἄπωθεν.*

§ 2. *ξυνελθόντες.* C. Laur. Mosqu. *ξυνεξελθόντες.* Cui adeo non favet imperfectum de conatu *ξυνεξῇσαν* 113, 1, ut repugnet. Cf. adn.

Cap. **110.** § 1. *κατὰ τὴν ... ἀγγελίαν.* Vid. 105, 4. — *ξυμμῖξαι.* Cf. adn. II 84, 5.

§ 2. *μέρος ... προλοχιοῦντας.* Cf. Matth. Gr. § 434, 2. — *παρεσκευάζετο βοηθεῖν.* Cf. Matth. Gr. § 531. Cum *βοηθεῖν* iunge *τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ.* Cf. I 81, 3.

Cap. **111.** § 1. *πρόφασιν.* Cf. Matth. Gr. § 425, 5. Krueg. Gr. § 46, 3 adn. 5, infra V 80. VI 33. — *λαχανισμόν.* „*Λάχανα* [quae collecturi erant] haud dubie ea erant, de quibus Aristoph. Thesm. 457 *ἀγρίοισι τοῖς λαχάνοις οὗτος τραφείς.* Ex Gell. Mor. p. 191 haec *ἄγρια λαχανα*, quae wild cabbage vocat, adhuc in Graecia usitatum cibum esse apparet." Bloomf. Cf. Leak. Graec. sept. IV p. 248. Fiedl. It. Graec. I p. 731.

§ 2. *οἱ ἄλλοι.* Mercenarii. Cf. 109, 2. — *ὅσοι μὲν ... ξυνελθόντες.* Complura sunt, in quibus hic offendimus. Primum enim *μέν* indicaret eos, qui tunc frequentes convenissent (*ἀθρόοι ξυνῆλθον*) vel ex altera scriptura, de qua cf. sd., frequentes una exissent (*ἀθρ. ξυνεξῆλθον*), ab aliis discerni, de quibus tamen nihil legitur, quare Krueger pro vv. *ὅσοι μέν* legendum *ὅσοιπερ* coniecit. Sed neque de frequenti conventu neque de exitu eorum quidquam antea indicatum est; quin etiam ex proximis satis apparet eos, quominus una exirent, ab Acarnanibus prohibitos esse, eodemque pertinet 113, 1 imperf. de conatu *ξυνεξ-*

ἀπιόντας, ὥρμησαν καὶ αὐτοὶ καὶ ἔθεον δρόμῳ,
ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες τὸ 3
μὲν πρῶτον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀπιέναι ἀσπόν-
δους ὁμοίως καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἐπεδίωκον,
καί τινας αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντας καὶ
φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς ἠκόντισέ τις, νομίσας
καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτα μέντοι τοὺς μὲν
Μαντινέας καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἀφίεσαν, τοὺς
δ' Ἀμπρακιώτας ἔκτεινον. καὶ ἦν πολλὴ ἔρις καὶ 4
ἄγνοια εἴτε Ἀμπρακιώτης τίς ἐστιν εἴτε Πελοπον-
νήσιος. καὶ ἐς διακοσίους μέν τινας αὐτῶν ἀπ-

ῄσαν. Quare ne eorum quidem ratio defendi potest, qui partem tantum illorum una exiisse ***μέν*** particula obscurius significari volunt. Atque sic mutila potius quam obscura sententia evaderet. Deinde ***οὕτως*** quid sit, parum liquet. Nam Goeller quidem „per ***πρόφασιν τοῦ λαχανισμοῦ καὶ τῆς φρυγάνων ξυλλογῆς*** " vult esse, pro quibus potius, ut Arn. in ed. 2, ***ἐπὶ λαχανισμὸν καὶ ... ξυλλογήν*** debebat dicere, quia Ambraciotae et mercenarii has res non, ut Mantinenses et ceteri, quibuscum induciae factae erant, praetexuisse, sed vere meditati esse existimandi essent; sed id verbis ***ἐπ' αὐτὸ ἐκεῖνο*** vel aliis eodem consilio valentibus potius quam ***οὕτως*** particula videtur exprimendum fuisse. Denique insolentia sermonis est in imperfecto ***ἐτύγχανον*** cum aoristi participio iuncto, cum alibi usquequaque apud Thuc. imperfecto ***ἐτύγχανον*** aut praesentis aut, ubi rei perfectae status describitur, perfecti participium addatur. Itaque ad ***ἐτύγχανον*** participium praes. requiritur, cuius reliquias inexplicabili illo ***μέν*** servatas esse consentaneum est. Ex nostra emendatione haec sententia exoritur: omnes, quibus ita (eo quod Mantinenses et quibuscum pactum erat exibant) contingebat, ut (in urbe) remanerent, postquam cognito illos abire cuncti (ad deliberandum) convenerunt, et ipsi profecti sunt. De vi verbi ***μένειν*** cf. I 65, 1. Xen. Anab. IV 4, 19. — ***ἔθεον δρόμῳ.*** Sic rursus IV 67, 4. 112, 1. Cf. Ind. Xen. Anab. Matth. Gr. § 636, 1 extr. Lob. Paral. Gr. II p. 527, etiam adn. 112, 4.

§ 3. ***ἠκόντισέ τις.*** *Τις* hic est nostrum mancher. Cf. Matth. Gr. § 487, 1. Neque enim verisimile est ab uno complures duces iaculis petitos esse. ***Ἀκοντίζειν*** cum accusativo recte iungi cum aliunde constat tum e Lex. Xenoph., quod de hoc et similibus verbis adnotare neglexit Matth. Gr. § 350 p. 826. — ***Μαντινέας καὶ ... Πελοποννησίους.*** Cf. adn. 109, 2.

§ 4. ***ἐς διακοσίους τινάς.*** Sic iterum VIII 21. Cf. ibi adn. atque de ***τις*** etiam VII 34, 5. Cum autem Olpąs tria milia Ambraciotarum (vid. 105, 1) et exercitus Eurylochi ante expeditionem Naupactum factam aeque magnus (cf. 100, 2) convenissent, apparet, quantopere a Diod. XII 60 ***σχεδὸν πάντας*** interfectos esse affirmante numerus caesorum exaggeratus sit, quamquam adnumeravit pridie caesos. Thucydides sibi constat

ἔκτειναν· οἱ δ' ἄλλοι διέφυγον ἐς τὴν Ἀγραΐδα ὅμορον οὖσαν, καὶ Σαλύνθιος αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀγραίων φίλος ὢν ὑπεδέξατο.

1 112. *Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιῶται ἀφ-*
ικνοῦνται ἐπ' Ἰδομένην. ἐστὸν δὲ δύο λόφω [ἡ
Ἰδομένη] ὑψηλώ· τούτοιν τὸν μὲν μείζω νυκτὸς
ἐπιγενομένης οἱ προαποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Δημο-
σθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλαθόν τε καὶ
ἔφθασαν προκαταλαβόντες, τὸν δὲ ἐλάσσω ἔτυχον οἱ
2 *Ἀμπρακιῶται προαναβάντες καὶ ηὐλίσαντο. ὁ δὲ*
Δημοσθένης δειπνήσας ἐχώρει καὶ τὸ ἄλλο στρά-
τευμα ἀπὸ ἑσπέρας εὐθύς, αὐτὸς μὲν τὸ ἥμισυ
ἔχων ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ' ἄλλο διὰ τῶν Ἀμ-
3 *φιλοχικῶν ὀρῶν. καὶ ἅμα ὄρθρῳ ἐπιπίπτει τοῖς*
Ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς καὶ οὐ προῃσθη-

τοῖς δ' ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιώταις ἐπ' Ἰδομένην ἀφικομένοις Δημοσθένης ἐπιπίπτει καὶ τοὺς πολλοὺς αὐτῶν διαφθείρει.

113, 3. —*Ἀγραΐδα* pro *Ἀγραιΐδα* ut *Θηβαΐδα* 58, 5. Cf. *Εὐβοΐδα* Soph. Trach. 74. Eur. Ion. 60. Supra 106, 2 *ἡ Ἀγραίων*, ubi de hoc agro cf. adn. Add. Leak. Graec. sept. IV p. 352.

Cap. 112. § 1. *οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρ.* Cf. 110, 1. — *ἐστὸν δύο λόφω.* Ad Macrinoros refert minorem prope Menidi, ubi Palaeopyrgo, collocans Leak. l. d. p. 250. At hunc inter duos colles distantiam nimiam statuere docet Bursian. Geogr. I p. 39. Seclusa, quae moleste interposita sunt, del. Herwerd. Stud. Thuc. p. 49. — *οἱ προαποσταλέντες.* Cf. 110, 2. — *ἔφθασαν προκαταλαβόντες.* Cf. adn. I 23, 5. — *τὸν δὲ ἐλάσσω.* „Ἐς δὲ τὸν ἐλ.? Nec falsum ἐς τὸν δὲ ἐλάσσω." Krueg. Alterum verum videtur, cum Thucydides usquequaque *ἀναβαίνειν ἐς, ἐπί, κατά τι*, non *ἀναβαίνειν τι*, dicat, et similiter Xenophon, atque *ἐς* post superius *προκαταλαβόντες* facile excidere potuerit. *Ἀναβαίνειν τι* tamen praeter poetas dixerunt Dio. Cass. LX 23. Appi. I p. 175. Paus. VI 16 et idem saepius.

§ 2. *ἀπὸ ἑσπέρας.* Cf. Matth. Gr. § 573 p. 1329 et VII 29, 2. — *ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς,* ad aditum (Pass) illorum tumulorum. Cf. IV 83, 2. 127, 2. Eum locum, ubi via ab Olpis oram legens planitie relicta colles intret, significari putat Arn., qui in ed 2 aut esse convallem, quae in meridiem ab *Μακρινόρει* ad sinus oram descendens in Bakeri tabula conspiciatur, aut eum aditum, quo ex Artae planitie colles apud Palaeam Kuliam intrentur, conicit. Transitum *Μακρινόρους* (the pass of Macrinóro) esse perspicuum videtur Leakio l. d. Cf. Urquh. I p. 98, qui locum nunc tutiorem esse suspicatur. — *διὰ τῶν Ἀμφιλοχικῶν ὀρῶν*, i. e. per Macrinoros.

§ 3. *ἅμα ὄρθρῳ.* Paulo post *νυκτὸς ἔτι οὔσης*, et IV 110, 1 *νυκτὸς ἔτι καὶ περὶ ὄρθρον.* „Est igitur *ὄρθρος* ... id tempus, quod praecedit auroram, quo quis adhuc lucerna uti potest. Ita veteres, ut auctor est Phrynichus [p. 275, ubi vid. Lob.]" Duk. Non multo aliter *περίορθρον* II 3, 4, ubi cf. adn. — *ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς.* Similiter IV 32, 1. Ex-

μένοις τὰ γεγενημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασι
τοὺς ἑαυτῶν εἶναι· καὶ γὰρ τοὺς Μεσσηνίους πρώ- 4
τους ἐπίτηδες ὁ Δημοσθένης προύταξε καὶ προσ-
αγορεύειν ἐκέλευε, Δωρίδα τε γλῶσσαν ἱέντας καὶ
τοῖς προφύλαξι πίστιν παρεχομένους, ἅμα δὲ καὶ
οὐ καθορωμένους τῇ ὄψει νυκτὸς ἔτι οὔσης. ὡς 5
οὖν ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι, καὶ
τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ διέφθειραν, οἱ δὲ λοι-
ποὶ κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὥρμησαν. προκατ- 6
ειλημμένων δὲ τῶν ὁδῶν, καὶ ἅμα τῶν μὲν Ἀμφιλό-
χων ἐμπείρων ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς καὶ ψιλῶν
πρὸς ὁπλίτας, τῶν δὲ ἀπείρων καὶ ἀνεπιστημόνων
ὅπῃ τράπωνται, ἐσπίπτοντες ἔς τε χαράδρας καὶ
τὰς προλελοχισμένας ἐνέδρας διεφθείροντο. καὶ ἐς 7
πᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς ἐτράποντό
τινες καὶ ἐς τὴν θάλασσαν οὐ πολὺ ἀπέχουσαν,
καὶ ὡς εἶδον τὰς Ἀττικὰς ναῦς παραπλεούσας
ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ, προσένευσαν, ἡγη-
σάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρεῖσσον εἶναι σφί-
σιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσίν, εἰ δεῖ, διαφθαρῆ-
ναι ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ἐχθίστων Ἀμφι-

Cap. **112.** § 4. *ἐκέλευε.* Vat. D. I. *ἐκέλευσε*, sed frustra. Cf. adn. I 72, 3.

primas verbis Tac. Ann. I 50 strati etiam tum per cubilia.

§ 4. *προσαγορεύειν.* Suppl. *τοὺς Ἀμπρακιώτας.* — *Δωρίδα.* Adiective, ut VI 5, 1. Cf. adn. I 131, 1. — *γλῶσσαν ἱέντας.* Ut alibi *φωνὴν ἱέναι* et Lat. vocem mittere. *πίστιν παρεχομένους*, fidem facientes, fiduciam inicientes (dialecto sua Dorica). Cf. VI 17, 1. — *οὐ καθορωμένους τῇ ὄψει*, quod oculis conspici non poterant. Significatur falsam ex deceptis auribus opinionem oculorum conspectu corrigi non potuisse. Comparanda dicendi genera *λόγῳ εἰπεῖν* I 22, 7, *προλοχίζειν ἐνέδραις* II 81, 5, *δρόμῳ θεῖν* supra 111, 2.

§ 5. *ἐπέπεσε* (*Δημοσθένης*) ... *τρέπουσιν* (*οἱ στρατιῶται αὐτοῦ*). Cf. sd. III 51, 4. Pro genet. *αὐτῶν* (i. e. *τῶν Ἀμπρακιωτῶν*) Krueger *αὐτῷ* legendum coniecit, quo non est opus.

§ 6. *ἀπείρων.* Suppl. *τῆς γῆς.* — *τράπωνται.* De coniunctivo cf. adu. I 107, 6 et sd. II 52, 3.

§ 7. *ἰδέαν.* Cf. adn. I 109, 1. III 81, 5. — *ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ*, eo ipso tempore, quo haec res accidit, in ipso huius rei (i. e. cladis et fugae eorum) articulo. „Cf. I 33, 1 *ἡ ξυντυχία τῆς ἡμετέρας χρείας*“ Arn. — *ὑπὸ τῶν βαρβάρων ... Ἀμφιλόχων.* „Ambraciotae id

8 λόχων. οἱ μὲν οὖν Ἀμπρακιῶται τοιούτῳ τρόπῳ
κακωθέντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν
πόλιν· Ἀκαρνᾶνες δὲ σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς
καὶ τροπαῖα στήσαντες ἀπεχώρησαν ἐς Ἄργος.

1 113. Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κῆρυξ ἀπὸ
τῶν ἐς Ἀγραίους καταφυγόντων ἐκ τῆς Ὄλπης Ἀμ-
πρακιωτῶν, ἀναίρεσιν αἰτήσων τῶν νεκρῶν οὓς
ἀπέκτειναν ὕστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ
τῶν Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ξυνεξῇσαν
2 ἄσπονδοι. ἰδὼν δ' ὁ κῆρυξ τὰ ὅπλα τῶν ἀπὸ
τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν ἐθαύμαζε τὸ πλῆθος·
οὐ γὰρ ᾔδει τὸ πάθος, ἀλλ' ᾤετο τῶν μετὰ σφῶν
3 εἶναι. καί τις αὐτὸν ἤρετο ὅ τι θαυμάζοι καὶ
ὁπόσοι αὐτῶν τεθνᾶσιν, οἰόμενος αὖ ὁ ἐρωτῶν
εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν Ἰδομέναις. ὁ δ'
4 ἔφη διακοσίους μάλιστα. ὑπολαβὼν δ' ὁ ἐρωτῶν
εἶπεν· „Οὔκουν τὰ ὅπλα ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ
πλέον ἢ χιλίων.“ αὖθις δὲ εἶπεν ἐκεῖνος· „Οὐκ
ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν.“ ὁ δ' ἀπ-
εκρίνατο· „Εἴπερ γε ὑμεῖς ἐν Ἰδομένῃ χθὲς ἐμά-

κήρυκος τῶν Ἀμπρακιωτῶν καὶ Ἀκαρνᾶνός τινος περὶ τοῦ πλήθους τῶν τεθνηκότων διάλογος. Ἀμπρακίας πάθος μέγιστον.

Cap. **113**. § 1. κῆρυξ. De accentu cf. Herodian. II p. 70. 694. 709. Priscian. p. 753.

§ 3. θαυμάζοι. Ven. Reg. D. θαυμάζει. Quo non opus, etsi τεθνᾶσιν sequitur. Cf. Matth. Gr. § 529, 5 extrem. Thiersch. § 353, 7. Kuehn. § 848.

sibi sumebant, ut Amphilochos barbaros iudicarent, quod re vera mixta gens erant. Vid. II 68, 5.“ Arn.

§ 8. *ἀπό*. Cf. adn. I 110, 1. In re consentit Diod. XII 60.

Cap. **113**. § 1. *ἐς Ἀγραίους*. Cf. adnot. I 107, 2. — *τῆς πρώτης μάχης*. Cf. c. 107. 108. — *καὶ τῶν ὑποσπόνδων*, i. e. καὶ τῶν ἄλλων ὑποσπόνδων. Cf. 109, 2 et adn. I 116, 3. — *ξυνεξῇσαν*. Cf. adn. 111, 2.

§ 2. *σφῶν*. Ad caduceatorem ipsum et ad eos, a quibus missus erat, refertur. Qua ratione saepe pluralis σφεῖς legitur, quia, quamvis unus aliquis nominetur, tamen plures cogitantur. Cf. IV 28, 1. 70, 2. V 58, 4. 71, 3.

§ 3. *ὅ τι θαυμάζοι*. Cf. sd. — *Ἰδομέναις*. Cf. adn. 105, 1. Frustra igitur unus Ar. Ἰδομένῃ ob § 4 et 112, 1. — *διακοσίους μάλιστα*. Pro his 111, 4 εἰς διακοσίους τινάς. Cf. adn. I 13, 3.

§ 4. *Φαίνεται*. Ante hoc σ' excidisse coniecit Krueg. et διακοσίων ipsis scriptoris verbis inseruit Class. At tu interpretare: a p p a r e t v e r o h a e c n o n e s s e a r m a e o r u m. Cf. Krueg. Gr. § 61, 7 adn. 2. — *πλέον*. Cf. Matth. Gr. § 437 adn. 2. Frustra Herwerd. Stud. Thuc. p. 49 hic

χεσθε.“ „Ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθές,
ἀλλὰ πρῴην ἐν τῇ ἀποχωρήσει.“ „Καὶ μὲν δὴ
τούτοις γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθή-
σασι τῆς Ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα.“ ὁ δὲ κῆρυξ 5
ὡς ἤκουσε καὶ ἔγνω ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως βοή-
θεια διέφθαρται, ἀνοιμώξας καὶ ἐκπλαγεὶς τῷ
μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν ἀπῆλθεν εὐθὺς
ἄπρακτος καὶ οὐκέτι ἀπῄτει τοὺς νεκρούς. πά- 6
θος γὰρ τοῦτο μιᾷ πόλει Ἑλληνίδι ἐν ἴσαις ἡμέ-
ραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε
ἐγένετο. καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόν-
των, διότι ἄπιστον τὸ πλῆθος λέγεται ἀπολέσθαι
ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. Ἀμπρακίαν
μέντοι οἶδα ὅτι, εἰ ἐβουλήθησαν Ἀκαρνᾶνες καὶ
Ἀμφίλοχοι Ἀθηναίοις καὶ Δημοσθένει πειθόμενοι
ἐξελεῖν, αὐτοβοεὶ ἂν εἷλον. νῦν δ' ἔδεισαν μὴ οἱ Ἀθη-
ναῖοι ἔχοντες αὐτὴν χαλεπώτεροι σφίσι πάροικοι ὦσι.

διανομὴ τῶν σκύλων. οἱ μὲν Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἀπέρχονται, Ἀμπρακιώταις δὲ Ἀκαρνᾶνες καὶ

114. Μετὰ δὲ ταῦτα τρίτον μέρος νείμαντες 1
τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις τὰ ἄλλα κατὰ τὰς πό-
λεις διείλοντο. καὶ τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων πλέοντα
ἑάλω, τὰ δὲ νῦν ἀνακείμενα ἐν τοῖς Ἀττικοῖς
ἱεροῖς Δημοσθένει ἐξῃρέθησαν τριακόσιαι παν-
οπλίαι, καὶ ἄγων αὐτὰς κατέπλευσε· καὶ ἐγένετο ἅμα
αὐτῷ μετὰ τὴν τῆς Αἰτωλίας ξυμφορὰν ἀπὸ ταύ-

Cap. 114. § 1. τῆς Αἰτωλίας. Pal. C. F. Gr. Laur. Vind.

πλεῖν scribere voluit, quo comici usi sunt et qui horum sermonem sequebantur. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 16. — *πρῴην*, nudius tertius, id quod ex 112, 2 sq. et 113, 1 apparet. Cf. Heind. ad Plat. Prot. § 3. — *καὶ μὲν δή*. Hae particulae hic, ut saepe simillimae *καὶ μήν*, cum asseveratione adversandi vim at vero habent. Non usitatae sunt *καὶ μὴν δή*, quas restitui vult Bloomf.

§ 5. *διέφθαρται*. Est tempus orationis rectae. Cf. Matth. Gr. § 529, 5 et paulo ante *τεθνᾶσιν*.

§ 6. *ὡς πρός*. Cf. Matth. Gr. § 591 δ'. — *Ἀμπρακίαν μέντοι* cet. Cf. Diod. XII 60. — *ἐξελεῖν*, expugnare, ut aliquotiens apud Thuc. Cf. IV 69, 1. 122, 6. V 43, 3. VIII 46, 3. 100, 3.

Cap. 114. § 1. *πλέοντα*, in navigatione. Super *πλεῖν* verbo de rebus dicto cf. adn. II 93, 4. — *ἐξῃρέθησαν*. Verbum ad appositionem *πανοπλίαι* accommodatum est, ut alibi (cf. adn. 112, 1) ad praedicatum. Similiter Tac. Ann. XIII 37. Ducibus autem praedae partem selectam esse satis notum est. — *τῆς Αἰτωλίας*. Cf. Bernh. Synt. p. 162, sed etiam sd. De

2 της τῆς πράξεως ἀδεεστέρα ἡ κάθοδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἴκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἐς Ναύπακτον. Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι ἀπελθόντων Ἀθηναίων καὶ Δημοσθένους τοῖς ὡς Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους καταφυγοῦσιν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίοις ἀναχώρησιν ἐσπείσαντο ἐξ Οἰνιαδῶν οἵπερ καὶ μετανέστησαν παρὰ Σαλυνθίου.
3 καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἔτη Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι πρὸς Ἀμπρακιώτας ἐπὶ τοῖσδε, ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας μετὰ Ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ Πελοποννησίους μήτε Ἀκαρνᾶνας μετὰ Ἀμπρακιωτῶν ἐπ' Ἀθηναίους, βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων, καὶ ἀποδοῦναι Ἀμπρακιώτας ὁπόσα ἢ χωρία ἢ ὁμήρους Ἀμφιλόχων ἔχουσι, καὶ ἐπὶ Ἀνακτόριον μὴ βοηθεῖν πο-
4 λέμιον ὂν Ἀκαρνᾶσι. ταῦτα ξυνθέμενοι διέλυσαν

Ἀμφίλοχοι σπένδονται. ὕστερον δὲ Κορίνθιοι φρουρὰν ἐς τὴν Ἀμπρακίαν ἀποστέλλουσιν.

ἐκ τῆς Αἰτ., non male (cf. 102, 3 et ibi adn.), nisi ἐκ ab interpretibus adscriptum videretur, sicut vulgo ἐν τῇ Αἰτωλίᾳ legitur.

§ 2. οἵπερ ... Σαλυνθίου ex Hermanni coniectura scripsit Bekk. In libris mss. inepte οἵπερ ... Σαλύνθιον. Dubitationes contra Hermanni coniecturam in ed. mai. a nobis motas satis probabiliter refellit Goell. Antea in compluribus libris bonis rursus male Οἰνιάδων. Cf. sd. 94, 1.

§ 3. ὁμήρους Taurin. et taciti libri Bekkeriani praeter m., quamquam huic silentio non magna fides haberi potest. Cf .ed. mai. Ante Bekk. inepte ὁμόρους.

re cf. c. 98. — *κάθοδος*. Ut alibi de exulum, ita hic de Demosthenis sua sponte exulantis (cf. 98, 5) reditu in patriam legitur.

§ 2. *ταῖς εἴκοσι ναυσίν*. Cf. 105, 3. 107, 1. — *Ναύπακτον*. Solitam stationem classium Atticarum. Cf. c. 69. 75 al. — *τοῖς ... καταφυγοῦσιν*. Cf. 111, 4. — *ἀναχώρησιν ... Σαλύνθιον*, foedere facto ex Oeniadis, quo a Salynthio discesserant, abeundi (in Peloponnesum et Acarnaniam) potestatem dederunt. Qua venia eis opus erat, cum naves eis deessent, quibus mari in patrias redirent. Ita intellectis verbis non opus videtur coniectura ἐπ' Οἰνιαδῶν. Ceterum cf. sd. *Μετανίστασθαι* hic, sicut proprie, valet in alium locum proficisci, unde migrandi notionem accepit I 12, 1 et μετανάστασις I 2, 1. II 16, 1.

§ 3. *ἑκατὸν ἔτη*. Tot vel adeo pauciores annos commemorant veteres, ubi de aeterna pace et amicitia loquerentur recentiores. Cf. V 47, 1. — *ἐπὶ τοῖσδε*, his condicionibus. Cf. VIII 18, 1 et Matth. Gr. § 479 a. — *τῇ ἀλλήλων*. Cf. adn. I 44, 1, ex quo eodem loco hanc ξυμμαχίαν proprie ἐπιμαχίαν fuisse apparet. — *ἐπὶ ... βοηθεῖν*. Cf. adn. I 107, 5 et de Anactorio I 55, 1.

τὸν πόλεμον. μετὰ δὲ ταῦτα Κορίνθιοι φυλακὴν ἑαυτῶν ἐς τὴν Ἀμπρακίαν ἀπέστειλαν ἐς τριακοσίους ὁπλίτας καὶ Ξενοκλείδαν τὸν Εὐθυκλέους ἄρχοντα· οἳ κομιζόμενοι χαλεπῶς διὰ τῆς ἠπείρου ἀφίκοντο. τὰ μὲν κατ' Ἀμπρακίαν οὕτως ἐγένετο.

ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Ἱμεραίαν καὶ τὰς Αἰόλου νήσους στρατεύονται. ὕστερον δὲ Πυθόδωρος παραδέ-

115. Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι τοῦ αὐ- 1
τοῦ χειμῶνος ἔς τε τὴν Ἱμεραίαν ἀπόβασιν ἐποιή-
σαντο ἐκ τῶν νεῶν μετὰ τῶν Σικελῶν ἄνωθεν
ἐσβεβληκότων ἐς τὰ ἔσχατα τῆς Ἱμεραίας καὶ ἐπὶ
τὰς Αἰόλου νήσους ἔπλευσαν. ἀναχωρήσαντες δὲ 2
ἐς Ῥήγιον Πυθόδωρον τὸν Ἰσολόχου, Ἀθηναίων

Cap. **115.** § 1. *Σικελῶν* ex Bloomfieldii coniectura scripsimus. Vulgo et Bekk. *Σικελιωτῶν*. Cf. adn. *Σικελῶν τῶν* coniecit Dobr. Sed etiam VII 57, 11 in omnibus libris praeter tres *Σικελιωτῶν* pro *Σικελῶν* legi admonet Arn.

§ 4. *Κορίνθιοι.* Lacedaemonios nominat Diod. XII 60, sed haud dubie minus recte, cum Ambracia Corinthi esset colonia. Cf. II 80. — *Ξενοκλείδαν.* Cf. I 46, 2. — *ἠπείρου.* Vulgo inepte rursus, ut c. 94. 95, maiore littera pingitur. Corinthios, ut Ambraciam terra pervenirent, non potuisse per Epirum proficisci perspicuum est. Ceterum cf. adn. I 47, 3.

Cap. **115.** § 1. *Σικελῶν.* Vulgo male *Σικελιωτῶν.* Nam *ἰστέον,* inquit Schol. ad V 5, *ὅτι οἱ μὲν Ἕλληνες οἱ ἐν Σικελίᾳ Σικελιῶται λέγονται, οἱ δὲ βάρβαροι οἱ ἐν αὐτῇ* (vel apud Thuc. potius unus populus barbarus, cf. VI 2) *Σικελοί.* Cf. Duk. ad IV 58. Atqui *Σικελιωτῶν* sive Siciliensium cum pars Syracusanorum, pars Atheniensium socii essent (cf. c. 86), alteri non possunt simpliciter *οἱ Σικελιῶται* appellari. Si vero quis obiecerit hoc idem in Siculis valere, quorum pars tantum Atheniensibus accesserit (103, 1), monendum est horum maximam partem ab Atheniensibus stetisse (cf. VII 57, 11) ideoque etiam IV 25, 9 Siculos eorum socios solo gentis nomine designari, nullo vero loco item Sicilienses. Praeterea hi „oram inhabitabant, cum *Σικελοί* ... medias partes insulae incolerent (vid. VI 88), quod cum irruptione eorum a superiore regione (*ἄνωθεν*) facta consentit." Bloomf. Socios autem Atheniensium Siculos tunc fuisse ex 103, 1 et IV 25, 9, ubi *ὑπὲρ τῶν ἄκρων* cum hoc *ἄνωθεν* comparanda, apparet. Codicum scripturam Class. defendere studet, sed cum *ἄνωθεν* locum significet, unde profecti sint, nobis quidem non persuasit a regione mediterranea (cf. I 59, 2) irruptionem fecisse eos qui oram incolebant. De Siculorum autem qui ab Atheniensibus stabant sedibus cf. VI 88, 4. Ut *τὰ ἔσχατα τῆς Ἱμεραίας*, ita Tac. Ann. IV 74 imperii (Romani) extrema. — *τὰς Αἰόλου νήσους.* Cf. c. 88 et ibi adn.

§ 2. *Πυθόδωρον.* Estne is, qui ineunte bello (II 2, 1) archon. fuit? Cf. de eo Ind. nom. et Rosch. de vit. Thuc. p. 416.

στρατηγόν, καταλαμβάνουσιν ἐπὶ τὰς ναῦς διά-
3 δοχον ὧν ὁ Λάχης ἦρχεν. οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ
ξύμμαχοι πλεύσαντες ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους
βοηθεῖν σφίσι πλείοσι ναυσί· τῆς μὲν γὰρ γῆς
αὐτῶν οἱ Συρακόσιοι ἐκράτουν, τῆς δὲ θαλάσσης
ὀλίγαις ναυσὶν εἰργόμενοι παρεσκευάζοντο ναυτικὸν
4 ξυναγείροντες ὡς οὐ περιοψόμενοι. καὶ ἐπλήρουν
ναῦς τεσσαράκοντα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἀποστελοῦν-
τες αὐτοῖς, ἅμα μὲν ἡγούμενοι θᾶσσον τὸν ἐκεῖ
πόλεμον καταλυθήσεσθαι, ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέ-
5 την τοῦ ναυτικοῦ ποιεῖσθαι. τὸν μὲν οὖν ἕνα
τῶν στρατηγῶν ἀπέστειλαν Πυθόδωρον ὀλίγαις
ναυσί, Σοφοκλέα δὲ τὸν Σωστρατίδου καὶ Εὐρυ-
μέδοντα τὸν Θουκλέους ἐπὶ τῶν πλειόνων νεῶν
6 ἀποπέμψειν ἔμελλον. ὁ δὲ Πυθόδωρος ἤδη ἔχων
τὴν τοῦ Λάχητος τῶν νεῶν ἀρχὴν ἔπλευσε τελευ-
τῶντος τοῦ χειμῶνος ἐπὶ τὸ Λοκρῶν φρούριον ὃ
πρότερον Λάχης εἷλε· καὶ νικηθεὶς μάχῃ ὑπὸ τῶν
Λοκρῶν ἀνεχώρησεν.

χεται τὴν ἀρχὴν αὐτῶν καὶ ἐπὶ Λοκροὺς πλεῖ.

1 116. Ἐρρύη δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο ὁ

Αἴτνης ῥεῦμα.

§ 6. Ἀνεχώρησεν. Aug. Pal. (apud Morst.) C. F. Reg. Bas. E. Laur. al. ἀπεχώρησεν.

— ἐπὶ τὰς ναῦς. Cf. Bernh. Synt. p. 253 et Xen. Cyr. IV 5, 58. Hist. Gr. III 4, 20. — Λάχης. Hunc propter peculatus crimen revocatum esse ex Aristoph. Vesp. 240 sq. et ibi schol. demonstravit Bloomf. Cf. Clariss. l. d. p. 32 sq.

§ 3. πλεύσαντες. Suppl. πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. — τῆς δὲ θαλάσσης ... εἰργόμενοι. Haec quoque de Syracusanis intellegenda. De ipsis verbis cf. adn. I 141, 4. — παρεσκευάζοντο ... περιοψόμενοι, classem colligendo id (τὸ εἴργεσθαι) non sinere fieri parabant. Quod ab eis perfectum videbimus IV 24 sq.

§ 4. αὐτοῖς, i. e. τοῖς ἐν Σικελίᾳ ξυμμάχοις.

§ 5. Σοφοκλέα. Esse eum, qui postea in triginta tyrannis reperiatur, conicit Rosch. l. d. Ceterum cf. Ind. nom.

§ 6. ὃ ... Λάχης εἷλε. Cf. c. 99.

Cap. 116. § 1. περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο. Περί, circa, sub, i. e. cum iam appropinquaret hoc ver. Propter verba enim § 3 κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον haec idem quod pleniora τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευτῶντος καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη IV 135, 1, τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη καὶ πρὸς ἔαρ V 39, 3 et similia V 56, 5. 81, 2 valere existimanda sunt. Nam principium veris a Thucydide hiemi non esse adnumeratum cognoscimus ex verbis ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους V 40, 1 et similibus VI 8, 1. 94, 1.

*ῥύαξ τοῦ πυρὸς ἐκ τῆς Αἴτνης, ὥσπερ καὶ τὸ
πρότερον, καὶ γῆν τινα ἔφθειρε τῶν Καταναίων,
οἳ ἐπὶ τῇ Αἴτνῃ τῷ ὄρει οἰκοῦσιν, ὅπερ μέγιστόν
ἐστιν ὄρος ἐν τῇ Σικελίᾳ. λέγεται δὲ πεντηκο-* 2
*στῷ ἔτει ῥυῆναι τοῦτο μετὰ τὸ πρότερον ῥεῦμα,
τὸ δὲ ξύμπαν τρὶς γεγενῆσθαι τὸ ῥεῦμα ἀφ'
οὗ Σικελία ὑπὸ Ἑλλήνων οἰκεῖται. ταῦτα μὲν* 3
*κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐγένετο, καὶ ἕκτον ἔτος
τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυν-
έγραψεν.*

— ὁ ῥύαξ τοῦ πυρός. „Der Feuerstrom. Articulus positus est, quia notissimum erat *φαινόμενον*, Aetnae peculiare." Arn. Latine rivum ignis dixeris secundum Plin. H. N. II 106, 231. Ignis irriguus appellatur a Sever. in Aetn. v. 28. — τὸ πρότερον. Adverbialiter. Cf. I 59, 2. II 72, 1. Neque enim ad *τὸ πρότερον* subaudiri *ἔαρ* posse ex § 2 intellegitur. — τῷ ὄρει additum esse, ut mons ab urbe Aetna distingueretur, monuit Meinek. Herm. III p. 354. Non debebat tamen codd. deteriorum scripturam *ὑπὸ τῇ* A. commendare, qua reposita de urbe omnino cogitari nequit.

§ 2. πεντηκοστῷ ἔτει . . . μετὰ τὸ πρότερον ῥεῦμα. „Accidit [igitur secundum Thucydidis computationem] *τὸ πρότερον ῥεῦμα* Ol. LXXVI 2 (475), sedecim annis ante Hieronis victoriam a Pindaro Pyth. I celebratam, cuius v. 29 mentionem Aetnae et eius incendii inicit." Goell. Secundum marmor Parium autem (Ep. 52) eruptio Aetnae Ol. LXXV 2, a. Chr. 479 evenit. Quae quin a Thuc. *τῷ προτέρῳ ῥεύματι* designetur, non videtur dubium Boeckhio et Kruegero. Ex quibus ille in Explic. Pind. Pyth. I p. 224 aut Thucydidem minore diligentia in numerando usum rotundum, quem dicunt, numerum posuisse aut eruptionem per complures annos continuatam esse (cf. idem ad Corp. Inscr. II p. 339), hic in Vit. Thuc. p. 64 sq. *ε'* (i. e. *πέμπτῳ*) ante *ἔτους* nomen apud Thuc. excidisse suspicatur. Nisi forte adeo eruptionem marmoris Parii tertiam Thucydideam vis esse. Cf. adn. prox. Certe Thucydidem inter duas illas, quas commemorat, mediam nullam novisse ex *πρότερον* voce apparere iam Dodwellus in Appar. ad Annal. docuit. — τὸ δὲ ξύμπαν τρὶς γεγενῆσθαι. Tertiam eruptionem, quae hic commemoretur, non esse eam, quae Diodoro XIV 59 et Orosio II 18 testibus evenerit Ol. XCVI 1, a. Chr. 396 aut Ol. XCV 1, a. Chr. 400, sed antiquiorem duabus, quarum annos Thucydides significaverit, probabiliter contra Dodwellum demonstrarunt Goeller et Krueg. l. d., quare Roscher de Vit. Thuc. p. 103 Thucydidem ante id incendium Aetnae, de quo Diodorus et Orosius loquerentur, mortuum ex his collegit. Cf. Ullrich. Symb. ad explic. Th. p. 92 sq. Sed quod idem superiore *πρότερον* rem evinci putat, non est vere dictum; nam *τὸ πρότερον ῥεῦμα* ea eruptio, quae anni 425 incendium nulla alia interiecta praecessit, vocari potuit, sive tertia ambabus antiquior sive recentior fuit. — ἀφ' οὗ . . . οἰκεῖται. Cf. VI 3 et ibi adn.

THUCYDIDIS

DE

BELLO PELOPONNESIACO

LIBRI OCTO.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM EDITOS

EXPLANAVIT

ERNESTUS FRIDERICUS POPPO.

EDITIO ALTERA, QUAM AUXIT ET EMENDAVIT

IOANNES MATTHIAS STAHL.

VOL. II. SECT. II.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXV.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Δ.

VII. Ἕβδομον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. α'—να'.
Α. Θέρος. Κεφ. α'—μθ'.
1. Μεσσήνην μὲν Συρακόσιοι καὶ Λοκροὶ ἀφιστᾶσιν Ἀθηναίων, τὴν Ῥηγίνων δὲ οἱ Λοκροὶ δῃοῦσι. α'.
2. Πελοποννήσιοι μὲν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβάλλουσιν, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς Σικελίαν πλέοντες Πύλον τειχίζουσιν. β'—ς'.
3. Ἠιόνα Μενδαίων ἀποικίαν Σιμωνίδης Ἀθηναῖος αἱρεῖ μέν, ἐκκρούεται δὲ πάλιν. ζ'.
4. Λακεδαιμόνιοι Πύλῳ προσβαλόντες ἀποκρούονται, καὶ οἱ ἐς Σφακτηρίαν διαβάντες αὐτῶν ἀπολαμβάνονται. η'—ιδ'.
Λόγος Δημοσθένους. ι'.
5. Ἐκεχειρία γίγνεται περὶ Πύλον καὶ λόγοι ἄπρακτοι περὶ εἰρήνης. ιε'—κβ'.
Αἱ περὶ Πύλον σπονδαί. ις'.
Δημηγορία Λακεδαιμονίων. ιζ'—κ'.
6. Αἱ σπονδαὶ διαλύονται. ἀδικία Ἀθηναίων. περὶ Πύλον κατὰ κράτος πολεμεῖται. κγ'.
7. Τὰ ἐν Σικελίᾳ πραχθέντα. κδ'. κε'.
8. Ἡ Σφακτηρία μετὰ ἐπίπονον πολιορκίαν ὑπὸ Κλέωνος καὶ Δημοσθένους βίᾳ αἱρεῖται. κς'—λθ'. ἅμα δὲ βραχέως μνημονεύεται τὰ ἐκ ταύτης τῆς αἱρέσεως γενόμενα. μ'—μα'.
9. Ἀθηναίων στρατεία ἐς τὴν Κορινθίαν Νικίου ἡγουμένου. μβ'—με'.
10. Ἐν Κερκύρᾳ λῆψις καὶ φόνος τῶν Ἰστώνην κατεχόντων φυγάδων. μς'—μη'.
11. Ἀνακτόριον αἱρεῖται ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ Ἀκαρνάνων. μθ'.
Β. Χειμών. Κεφ. ν'. να'.
1. Ἀρταφέρνην μετὰ γραμμάτων βασιλέως ἐς Λακεδαίμονα πορευόμενον Ἀθηναῖοι ξυλλαμβάνουσι. θάνατος Ἀρταξέρξου. ν'.
2. Χῖοι τὸ τεῖχος περιαιροῦσιν. να'.
VIII. Ὄγδοον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. νβ'—ρις'.
Α. Θέρος. Κεφ. νβ'—πη'.
1. Οἱ Μυτιληναίων φυγάδες πρῶτον μὲν Ῥοίτειον, ἔπειτα δὲ Ἄντανδρον αἱροῦσιν. νβ'.
2. Ἀθηναίων στρατεία ἐπὶ Κύθηρα. νγ'. νδ'.
3. Λακεδαιμονίων παρασκευαὶ καὶ ἔκπληξις. νε'.
4. Ἀθηναίων ἐπὶ Θυρέαν καὶ τοὺς ἐνταῦθα Αἰγινήτας στρατεία. νς'. νζ'.
5. Σικελιῶται ὁμολογίαν ποιοῦνται, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀποπέμπουσι. νη'—ξε'.
Λόγος Ἑρμοκράτους. νθ'—ξδ'.

6. *Ἀθηναίων στρατεία ἐπὶ Μεγαρέας, ἐν ᾗ Νίσαιαν μὲν καὶ τὰ μακρὰ τείχη αἱροῦσιν, αὐτὰ δὲ τὰ Μέγαρα Βρασίδας σώζει. ξς'—οδ'.*

7. *Ἄντανδρος ὑπὸ Ἀθηναίων ἁλίσκεται. Λαμάχου ξυμφορὰ ἐν τῷ Πόντῳ. οε'.*

8. *Ἱπποκράτει καὶ Δημοσθένει τὰ Βοιωτῶν πράγματα ἀπό τινων δημοκρατεῖσθαι βουλομένων πράσσεται. ος'. οζ'.*

9. *Βρασίδου πορεία ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης, οη'—πβ', οἷ ἀφικόμενος πρῶτον μὲν ἐπὶ Ἀρραβαῖον στρατεύει, πγ', ἔπειτα ἐς Ἄκανθον. πδ'—πη'.*

Δημηγορία Βρασίδου ἐν Ἀκάνθῳ. πε'—πζ'.

B. *Χειμών. Κεφ. πθ'—ρις'.*

1. *Μάχη ἐν Δηλίῳ καὶ Δηλίου ἅλωσις. πθ'—ρα'.*

Παρακέλευσις Παγώνδου. ϟβ'.

Παρακέλευσις Ἱπποκράτους. ϟε'.

2. *Δημοσθένης ἐς τὴν Σικυωνίαν ἀποβαίνει. Σιτάλκου θάνατος. ρα'.*

3. *Βρασίδας στρατεύει ἐς Ἀμφίπολιν, ἣν αἱρεῖ, Ἠιόνος δὲ διὰ Θουκυδίδην ἀποτυγχάνει. ρβ'—ρη'.*

4. *Μεγαρῆς τὰ μακρὰ τείχη κατασκάπτουσι, καὶ Βρασίδας ἐπὶ τὴν Ἀκτὴν στρατεύσας τὰ πλεῖστα πολίσματα αὐτῆς προσποιεῖται. ρθ'.*

5. *Βρασίδας ἐπὶ Τορώνην στρατεύσας τήν τε πόλιν καὶ τὴν Λήκυθον τὸ φρούριον αἱρεῖ. ρι'—ρις'.*

IX. *Ἔνατον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. ριζ'—ρλε'.*

A. *Θέρος. Κεφ. ριζ'—ρλγ'.*

1. *Ἐκεχειρία ἐνιαύσιος Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων. ριζ'—ριθ'.*

2. *Σκιώνη ἀφίσταται πρὸς Βρασίδαν. καὶ περὶ αὐτῆς οἱ Λακεδαιμόνιοι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διαφέρονται. ρκ'—ρκβ'.*

3. *Καὶ Μένδη δὲ ἀφίσταται. παρασκευαὶ ἑκατέρων. ρκγ'.*

4. *Βρασίδου καὶ Περδίκκου ἐπὶ Ἀρραβαῖον στρατεία δευτέρα, ἐν ᾗ Βρασίδας μεγίστῳ κινδύνῳ περιπίπτει. ρκδ'—ρκη'.*

5. *Ἀθηναῖοι Μένδην μὲν ἀναλαμβάνουσι, Σκιώνην δὲ περικάθηνται. ρκθ'—ρλα'.*

6. *Περδίκκου ξύμβασις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Ἰσχαγόρας οὐ δύναται ἐπικουρίαν προσάγειν Βρασίδᾳ. ρλβ'.*

7. *Θηβαῖοι Θεσπιέων τεῖχος περιαιροῦσιν. ὁ νεὼς τῆς Ἥρας ἐν Ἄργει κατακαίεται. ρλγ'.*

B. *Χειμών. Κεφ. ρλδ'. ρλε'.*

1. *Μαντινέων καὶ Τεγεατῶν ξυμβολὴ ἐν Λαοδικίῳ. ρλδ'.*

2. *Βρασίδας Ποτιδαίας ἀποπειρᾷ. ρλε'.*

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Δ.

1 1. *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους περὶ σίτου
ἐκβολὴν Συρακοσίων δέκα νῆες πλεύσασαι καὶ
Λοκρίδες ἴσαι Μεσσήνην τὴν ἐν Σικελίᾳ κατέλα-
βον, αὐτῶν ἐπαγαγομένων, καὶ ἀπέστη Μεσσήνη
2 Ἀθηναίων. ἔπραξαν δὲ τοῦτο μάλιστα οἱ μὲν
Συρακόσιοι ὁρῶντες προσβολὴν ἔχον τὸ χωρίον
τῆς Σικελίας καὶ φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους
μὴ ἐξ αὐτοῦ ὁρμώμενοί ποτε σφίσι μείζονι παρα-
σκευῇ ἐπέλθωσιν, οἱ δὲ Λοκροὶ κατὰ ἔχθος τὸ
Ῥηγίνων, βουλόμενοι ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κατα-
3 πολεμεῖν. καὶ ἐσεβεβλήκεσαν ἅμα ἐς τὴν Ῥηγίνων
οἱ Λοκροὶ πανστρατιᾷ, ἵνα μὴ ἐπιβοηθῶσι τοῖς
Μεσσηνίοις, ἅμα δὲ καὶ ξυνεπαγόντων Ῥηγίνων
φυγάδων, οἳ ἦσαν παρ' αὐτοῖς· τὸ γὰρ Ῥήγιον*

Μεσσήνην μὲν Συρακόσιοι καὶ Λοκροὶ ἀφιστᾶσιν, τὴν Ῥηγίνων δὲ οἱ Λοκροὶ δῃοῦσι.

Cap. 1. § 1. ***θέρους.*** Eiusque vere. Cf. c. 2 et adn. III 116, 1. — ***περὶ σίτου ἐκβολήν***] *τὴν τῶν σταχύων ἐκ τῶν καλύκων γένεσιν. ἐπιφέρει γὰρ* [2, 1] „*ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος* [*πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἀκμῇ εἶναι*]". *ἦρος δὲ στάχυες ἐκφύονται.* Schol. Recte igitur Port.: cum segetes spicas emittere inciperent. — ***πλεύσασαι,*** provectae. — ***αὐτῶν,*** i. e. *τῶν Μεσσηνίων.* Cf. adn. I 136, 1 et paulo post adn. § 3. Messana superiore aestate invita Atheniensium societati se applicaverat.

§ 2. ***προσβολήν***] *ἤγουν τόπον ἐπικαιρότατον, ἀφ' οὗ ἔστιν ἐξορμᾶν κατὰ τῆς Σικελίας . . ., προσόρμισιν καὶ ἔφοδον τῆς Σικελίας, ἢ πρὸς τὴν Σικελίαν.* Schol. Cf. VI 48, 1. VII 4, 7 et infra 52, 3. — ***ἀμφοτέρωθεν***] *ἔκ τε τῆς γῆς ἑαυτῶν, τῆς Λοκρίδος, καὶ ἐκ θαλάσσης.* Schol.

§ 3. ***ἐσεβεβλήκεσαν*** plusquamperfectum, quod hoc tempore etiam in eorum terra erant. — ***τοῖς Μεσσηνίοις.*** Ex his *αὐτῶν* § 1 minus distincte non de toto populo Messeniorum, sed de nonnullis ex eo dictum esse

ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐστασίαζε καὶ ἀδύνατα ἦν ἐν
τῷ παρόντι τοὺς Λοκροὺς ἀμύνεσθαι, ᾗ καὶ μᾶλ-
λον ἐπετίθεντο. δῃώσαντες δὲ οἱ μὲν Λοκροὶ τῷ 4
πεζῷ ἀπεχώρησαν, αἱ δὲ νῆες Μεσσήνην ἐφρούρουν·
καὶ ἄλλαι [αἱ] πληρούμεναι ἔμελλον αὐτόσε ἐγκαθ-
ορμισάμεναι τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσεσθαι.

Πελοποννήσιοι ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβάλλουσιν. Ἀθηναῖοι δὲ, στόλον μὲν ἐς Σικελίαν παρασκευάζονται, διανοοῦνται δὲ καὶ τῇ Κερκύρᾳ καὶ τῇ Πελοποννήσῳ προσίσχειν.

2. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος, 1
πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἀκμῇ εἶναι, Πελοποννήσιοι καὶ
οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικήν (ἡγεῖτο δὲ
Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς), καὶ
ἐγκαθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν γῆν. Ἀθηναῖοι δὲ τάς 2
τε τεσσαράκοντα ναῦς ἐς Σικελίαν ἀπέστειλαν,
ὥσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγοὺς τοὺς ὑπο-
λοίπους, Εὐρυμέδοντα καὶ Σοφοκλέα· Πυθόδω-
ρος γὰρ ὁ τρίτος αὐτῶν ἤδη προαφῖκτο ἐς Σι-
κελίαν. εἶπον δὲ τούτοις καὶ Κερκυραίων ἅμα 3
παραπλέοντας τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιμεληθῆναι, οἳ
ἐλῃστεύοντο ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ὄρει φυγάδων· καὶ
Πελοποννησίων αὐτόσε νῆες ἑξήκοντα προεπεπλεύ-
κεσαν τοῖς ἐν τῷ ὄρει τιμωροὶ καὶ λιμοῦ ὄντος

Cap. 2. § 3. παρεπεπλεύκεσαν codd. Cf. adn.

apparet. — ἀδύνατα ἦν. Cf. adn. III 53, 2 et III 88, 1. V 14, 4. — ἐπετίθεντο, impetum continuabant.

§ 4. καὶ ἄλλαι ... ποιήσεσθαι. Cf. c. 24. „Articulus, cum nulla navium quae tum parabantur mentio facta sit, ex praecedentis vocabuli terminatione natus perperam irrepsisse videtur.“ Class. Symb. crit. p. 14. Cf. Annal. phil. 1870 p. 324.

Cap. 2. § 1. πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἀκμῇ εἶναι. Cf. adn. II 19, 1. Infra 6, 1 τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος. — Ἆγις. Ante Bekk. male Ἄγις. Cf. Fix. in Steph. Thes. h. v. et de ipso Agide Ind. nom. — ἐγκαθεζόμενοι. Cf. adn. III 1, 1.

§ 2. τὰς τεσσαράκοντα ναῦς. Vid. III 115, 4. — ὥσπερ παρεσκευάζοντο, eadem qua eas paraverant ratione, i. e. non aliud consilium secuti. De imperf. cf. adn. III 68, 2. — τοὺς ὑπολοίπους. Cf. III 115, 5.

§ 3. εἶπον. Cf. adn. I 131, 1. — παραπλέοντας. De accusativo vid. adn. II 11, 7. — ἐλῃστεύοντο ... φυγάδων. Cf. III 85, unde montem constat esse Istonen. — προεπεπλεύκεσαν. Quod in codd. est παρεπεπλ. vix aliter intellegi potest quam antea παραπλέοντας. Sed Athenienses Corcyram praetervehentes in Siciliam profecturi erant, Peloponnesii ipsam Corcyram petiverant. Aptissimum esse quod auctore Class. rescripsi-

μεγάλου ἐν τῇ πόλει νομίζοντες κατασχήσειν ῥᾳδίως
4 *τὰ πράγματα. Δημοσθένει δὲ ὄντι ἰδιώτῃ μετὰ*
τὴν ἀναχώρησιν τὴν ἐξ Ἀκαρνανίας αὐτῷ δεηθέντι
εἶπον χρῆσθαι ταῖς ναυσὶ ταύταις, ἢν βούληται,
περὶ τὴν Πελοπόννησον.

1 3. *Καὶ ὡς ἐγένοντο πλέοντες κατὰ τὴν Λακω-*
νικὴν καὶ ἐπυνθάνοντο ὅτι αἱ νῆες ἐν Κερκύρᾳ
ἤδη εἰσὶ τῶν Πελοποννησίων, ὁ μὲν Εὐρυμέδων
καὶ Σοφοκλῆς ἠπείγοντο ἐς τὴν Κέρκυραν, ὁ δὲ
Δημοσθένης ἐς τὴν Πύλον πρῶτον ἐκέλευε σχόντας
αὐτοὺς καὶ πράξαντας ἃ δεῖ τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι.
ἀντιλεγόντων δὲ κατὰ τύχην χειμὼν ἐπιγενόμενος

Δημοσθένης οὖν τὴν Πύλον τῆς Μεσσηνίας ἀξιοῖ τειχίζεσθαι, ᾧ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀντιλέγουσιν.

mus, apparet ex 3, 2. — ***κατασχήσειν . . . τὰ πράγματα.*** Cf. adn. III 30, 3.

§ 4. ***μετὰ τὴν . . . Ἀκαρνανίας.*** Vid. III 114. — ***ταῖς ναυσὶ ταύταις.*** „Eisdem, quibus Eurymedon cum Sophocle et Pythodoro praeerat.“ Haack. Id enim et ex ipsis verbis intellegitur et ex eis, quae c. 3 sqq. narrantur. Fallitur igitur Diod. XII 60. — ***περὶ τὴν Πελοπόννησον.*** Errat schol. Aristoph. Equ. v. 55. Cf. Duk.

Cap. 3. § 1. ***Λακωνικήν.*** Cuius nomine etiam Messenia continetur. Cf. II 25. — ***Πύλον.*** Totum locum Thucydidis, in quo de Pylo et Sphacteria et rebus ibi gestis agitur, in compendium redactum Britannice interpretatus est et illustravit Leakius in itineris per Peloponnesum facti descriptione vol. I p. 401 sqq. Ceterum cf. Diod. XII 60. De Pylo a Demosthene occupata narratiunculam propter ea, quae Thucyd. scribit, parum probabilem servavit Polyaen. III 1, 1. Super situ Pyli et Sphacteriae et quibus locis nunc responderent disseruit Arnoldus vol. II p. 400 sqq., quocum praeter alios praecipue Leakius l. d. conferendus est. Thucydidis aetate Pylum non fuisse urbem, sed ante castellum ibi ab Atheniensibus exstructum promontorii deserti nomen ex § 2. 3 apparet. Cf. Strab. 359 ***ἡ μὲν παλαιὰ Πύλος ἡ Μεσσηνιακὴ ὑπὸ τῷ Αἰγαλέῳ πόλις ἦν· κατεσπασμένης δὲ ταύτης ὑπὸ τῷ Κορυφασίῳ τινὲς αὐτῶν ᾤκησαν.*** (Qui ***τινές*** tam pauci videntur fuisse et tam disperse habitasse, nisi adeo postea discesserunt, ut Thucydides ***ἐρῆμον*** locum vocare non dubitaverit. Nisi forte Strabo, quae de Messeniis postea Pylum reversis c. 41 legemus, in falsum tempus transtulit.) ***προσεκτήσαντο*** (marg. rectius ***προσέκτισαν***) ***δὲ αὐτὴν Ἀθηναῖοι τὸ δεύτερον ἐπὶ Σικελίαν πλέοντες μετ' Εὐρυμέδοντος καὶ Στρατοκλέους*** (leg. ***Σοφοκλέους***). Pylum autem ***παλαιὸν Ἀβαρῖνον*** sive ***Παλαιόκαστρον***, non, id quod Castellanus maxime demonstrare studuerat, urbem Avarinum sive ***Νεόκαστρον*** esse cum plerisque statuit Leak. l. d. Dissentiunt Pouquev. et Arn. At Leakii sententiam defenderunt Grot. Hist. Gr. VI p. 431 sq. vers. germ. III p. 559 sq. Curtius Pelop. II p. 174. 179. Bursian. Geogr. II p. 176 sq. Fuit igitur promontorium a septentrione versus Sphacteriam insulam procurrens ab eaque angusto freto disiunctum. Cf. adn. 8, 6 et 13, 4. — ***σχόντας***, appulsos. Cf. adn. I 110, 4. — ***ἀντιλεγόντων δέ.*** Suppl. ***αὐτῶν***

κατήνεγκε τὰς ναῦς ἐς τὴν Πύλον. καὶ ὁ Δημο- 2
σθένης εὐθὺς ἠξίου τειχίζεσθαι τὸ χωρίον (ἐπὶ τοῦτο γὰρ ξυνέπλευσε), καὶ ἀπέφαινε πολλὴν εὐπορίαν ξύλων τε καὶ λίθων καὶ φύσει καρτερὸν ὂν καὶ ἐρῆμον αὐτό τε καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας· ἀπέχει γὰρ σταδίους μάλιστα ἡ Πύλος τῆς Σπάρτης τετρακοσίους καὶ ἔστιν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ ποτὲ οὔσῃ γῇ, καλοῦσι δὲ αὐτὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι Κορυ-

Cap. 3. § 2. **τοῦτο** Aug. Ven. T. Pal. It. Vat. Gr. M. I. W. X. Y. Z. al. Quod ut exquisitius recepimus. Cf. V 87 et ibi adn. Vulgo *τούτῳ*, quem casum locis I 74 et Xen. Cyr. I 6, 39 tuetur Arn. Cf. sd. III 42, 6.

ξυνέπλευσε codd. longe plurimi et optimi, **ξυνέπλευσαν** Pal., **ξυνέκπλευσε** M., vulg. **ξυνεκπλεῦσαι**. Cf. adn.

αὐτό τε. In optimis libris *αὐτὸ τότε*, vix recte; *τότε* non vertit Valla.

(**τοῦ Εὐρυμέδοντος καὶ Σοφοκλέους**).

§ 2. **ἐπὶ τοῦτο**] *ἤγουν ἕνεκα τοῦ τειχισθῆναι*. Schol. — **ξυνέπλευσε**. Vulg. **ξυνεκπλεῦσαι** facilem habet explicationem. Saepe enim ex verbis voluntatis, postulandi, hortandi, similibus dicendi verba repetenda sunt. Velut ex **παραινεῖν** III 31, 1, ex **ἀναπείθεσθαι** III 94, 3 (cf. III 75, 1), ex **κελεύειν** III 94, 5, ex **ἐᾶν** V 41, 2, ex **ἐπιμαρτύρεσθαι** VI 29, 2, ex **παραιτεῖσθαι** V 63, 3. Etiam ex querendi verbis, velut ex **ἐπικαλεῖν** V 56, 2, ex **μέμφεσθαι** VIII 50, 5. Similiter putandi notio ex verbis cogitandi aliquid facere, videndi, sciendi, timendi, similibus depromenda est. Sicut ex **διανοεῖσθαι** VI 96, 1, ex **ὁρᾶν** IV 27, 1. VII 42, 4, ex **εἰδέναι** VI 64, 1, ex **φοβεῖσθαι** IV 8, 8, ex formula **ἐς μέγα δέος κατέστησαν** IV 108, 1 et ex simili **ἐς ὑποψίαν καθίστη** V 29, 3. Qualia apud Latinos quoque reperiri constat. De Graecis cf. Matth. Gr. § 537 extr. et § 634, 4. Sed non minus optimorum librorum scriptura narrationi convenit. Demosthenem enim eo consilio Athenis profectum esse, non postea cepisse vel inde apparet, quod statim cum Messeniae oram praeterveherentur navium duces Pylum appellere iussit ibique facere, quae opus esse viderentur. — **ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας**. Cf. adn. I 1, 2. — **ἀπέχει γάρ**. „Ex depravv. libris Kistem. praeferebat **δέ** . . . [Sed] **γάρ** h. l. spectat ad **ἐρημίαν πολλὴν τῆς χώρας**." Haack. — **σταδίους . . . τετρακοσίους**. Consentit Strab. 551. Ex Arrowsmithii tabula viam esse 42 mill. geogr. docet Clint. Fast. Hell. p. 403 ed. Krueg. de stadiorum magnitudine disserens. Olympica stadia esse demonstrat etiam Puill. Boblaye Parietin. Peloponn. p. 113 sqq. de Pylo explicans. Paulo minus (575 pedum Britann.) stadium Thucydideum esse putaverat Leak. Topogr. Athen. p. 382 interpr. Germ. — **αὐτήν** ad Pylum, non ad Messeniam spectare et ex verbis Strabonis paulo ante adscriptis, unde Coryphasium montis vel promontorii nomen esse apparet, intellegitur et collatis locis IV 118, 4 et V 18, 7, ubi manifesto de

3 φάσιον. οἱ δὲ πολλὰς ἔφασαν εἶναι ἄκρας ἐρήμους τῆς Πελοποννήσου, ἣν βούληται καταλαμβάνων τὴν πόλιν δαπανᾶν. τῷ δὲ διάφορόν τι ἐδόκει εἶναι τοῦτο τὸ χωρίον ἑτέρου μᾶλλον, λιμένος τε προσόντος καὶ τοὺς Μεσσηνίους οἰκείους ὄντας αὐτῷ τὸ ἀρχαῖον καὶ ὁμοφώνους τοῖς Λακεδαιμονίοις πλεῖστ' ἂν βλάπτειν ἐξ αὐτοῦ ὁρμωμένους καὶ βεβαίους ἅμα τοῦ χωρίου φύλακας ἔσεσθαι.

1 4. Ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν οὔτε τοὺς στρατηγοὺς οὔτε τοὺς στρατιώτας, ὕστερον καὶ τοῖς ταξιάρχοις κοινώσας, ἡσύχαζεν, ὑπὸ ἀπλοίας μέχρι

ἀπλοίας δὲ οὔσης ἡ Πύλος ἐκτειχίζεται.

Pylo legitur, docet Arn. Cf. Vischer in Mus. Helv. I p. 388.

§ 3. *δαπανᾶν.* *Εἰς ἀναλώματα μεγάλα ἐμβάλλειν* interpretatur Suid. Est sumptu exhaurire, conficere. Similiter Appi. Civ. I 94 *ἄνεμος πόλιν ἐδαπάνησε*, consumpsit. Dici etiam de conficiendo seu consumendo tormentis et morbis cognoscitur ex ed. mai. et ex Steph. Thes. — *διάφορον ... ἑτέρου μᾶλλον.* „*Διάφορον* hic significat eximium, imprimis commodum. Rarum est, ut *μᾶλλον* sequatur." Bloomf. — *λιμένος τε προσόντος.* De hoc portu vide plura c. 8 et 13 — *καὶ τοὺς Μεσσηνίους ... πλεῖστ' ἂν βλάπτειν.* Oratio proprie ita procedere debebat, *καὶ τῶν Μεσσηνίων ... πλεῖστ' ἂν βλαπτόντων.* Sed ut III 94, 3, ubi cf. adn., transiit ad infinitivum, ad quem ex superioribus *ἐδόκει* vi diversa (putabat) sive *ἐνόμιζε* repetendum, pro quo ne *ὅτι ἐνόμιζε* requiri existimes, cf. adn. ad simillimum enuntiatum V 53. — *αὐτῷ*, i. e. *τῷ χωρίῳ.* „Messenios autem, qui Naupactum tenebant, cur *οἰκείους Πύλῳ* et Lacedaemoniis *ὁμοφώνους* esse dicat Thuc., cognosci potest e Pausan. Messen. XXIV et XXVII." Duk. De priore cf. 41, 2, de altero III 112, 4.

Cap. 4. § 1. *ὕστερον ... τοῖς ταξιάρχοις κοινώσας.* „*Ἀπορεῖται, ὅπως τοῖς στρατιώταις πρότερον τῶν ταξιάρχων ἐκοίνωσε τειχίζειν τὸ χωρίον· ταξίαρχοι γὰρ τῶν τάξεων ἦσαν ἄρχοντες, οὗτοι δὲ προτιμητέοι τῶν ὑποταττομένων στρατιωτῶν ἐν βουλαῖς.*" *Δούκας.* Fortasse res sic intellegenda est, ut Demosthenem militibus per taxiarchos, quibuscum post imperatores rem communicasset, frustra persuadere studuisse existimemus. De ipsis taxiarchis Atheniensium, qui decem quotannis, singuli ex singulis tribubus, creabantur, vid. Herm. Antiqu. Gr. I § 152 et Schoem. Antiqu. iur. p. 253 sq., Antiqu. Gr. II p. 439, quamquam ab his taxiarchis eos, qui hic commemorantur, discerni vult Arn. — *ἡσύχαζεν*, vi translata: er hielt sich ruhig, gab seine Bemühungen auf. — *ὑπὸ ἀπλοίας μέχρι.* Bekker non post *ἡσύχαζεν* verbum, sed post *ἀπλοίας* nomen interpunxit. Sed patet non navigandi difficultatem Demostheni in causa fuisse, cur quiesceret, sed quod exercitus adhortanti non obtemperaverat. Immerito Kruegero, si *ὑπὸ ἀπλοίας* cum verbis *ὁρμὴ ἐνέπεσε* iungeretur, collocatio verborum non ferenda visa est. Saepissime enim Th. coniunctionibus notiones ponderis augendi causa praeponit,

αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν ὁρμὴ ἐνέπεσε περιστᾶσιν ἐκτειχίσαι τὸ χωρίον. καὶ ἐγχειρήσαντες 2 εἰργάζοντο, σιδήρια μὲν λιθουργὰ οὐκ ἔχοντες, λογάδην δὲ φέροντες λίθους, καὶ ξυνετίθεσαν ὡς ἕκαστόν τι ξυμβαίνοι· καὶ τὸν πηλόν, εἴ που δέοι

Cap. 4. § 1. Codd. plurimi ἐσέπεσε, pauci ἐπέπεσε. Quorum neutrum cum in animi motu valeat, ἐνέπεσε correximus. Cf. II 91, 4. IV 34, 2. VI 24, 3. VII 80, 3.

velut coniunctioni ὡς I 134, 1. 141, 2. III 88, 3 (cf. adn. III 37, 2), ὅτι I 90, 4. 144, 2. IV 27, 1. V 7, 5. VIII 78, διότι I 77, 2, εἰ I 10, 2. 11, 2. 33, 3. 107, 3. 142, 4. IV 85, 5. VII 20, 3, ἤν III 31, 1. VI 13, 1. 18, 4. 79, 1, ἵνα IV 87, 3. Similiter pronomini relativo VI 33, 3. Cf. adn. I 10, 2. 68, 1. Contra Class., qui Dobraeo auctore ἡσύχαζον ὑπὸ ἀπλοίας edidit, cf. Annal. phil. 1870 p. 322. — αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις. Milites navigatione impedita otiosi ipsi (i. e. sua sponte. Cf. III 65, 2. IV 60, 2. 128, 4) id fecerunt, quod Demosthenes eis persuadere frustra conatus erat. — περιστᾶσιν. Mutata sententia interpretatur Heilm. „Simplicior intellectus, opinor, verior est, ut milites undique accurrentes [circumstantes] munitionem aggressi esse dicantur.“ Arn. — ἐκτειχίσαι modo est absolvere munitionem, modo, ut hic, omnino emunire. Cf. IV 45, 2. VII 4, 5. 26, 3. Drak. ad Liv. XXI 7, 7. Miram verborum ὡς δὲ οὐκ . . . τὸ χωρίον explicationem proposuit Mueller-Struebing Aristoph. p. 665 sqq., quam, si placet, vide apud ipsum.

§ 2. σιδήρια, ferrea instrumenta, ferramenta. — λιθουργά. Insolentius hic adiective legitur; nam alibi (ut 69, 2) λιθουργός substantivum est. Apud Poll. VII 125 et apud Suid. in v. λογάδην legitur λιθουργικά, sed id sic dici non certius est, immo vulgato patrocinatur Greg. Nyss. λιθουργοῖς ὀργάνοις scribens. Vid. Dind. in Steph. Thes. „Videtur σιδήρια λιθουργά accipere non tam pro ferramentis ad elaborandos quam ad eximendos lapides. [Attamen] schol. expl. λαξευτήρια, scalpendis et poliendis lapidibus apta.“ Steph. ibid. Recte schol. Cf. adn. prox. — λογάδην φέροντες, cum delectu (sive selectos) comportantes, quia caedere eos non poterant. Cf. IV 31, 2. VI 66, 2. Schaefer in Steph. Thes. non selectos, sed collectos lapides vult esse; at illa interpretatio reliquo usui vocabuli, ut cum de militibus dicitur, est convenientior. Contrarium esse loquendi genus λίθοι ἐν τομῇ ἐγγώνιοι I 93, 5 adnotat Did. „Structura huius castelli, praeterquam quod minus erat, antiquissimo Cyclopiae, quae vocatur, architecturae generi similis videtur fuisse, cuius exemplum exstat in Tirynthis moenibus. Vid. Gell. Argol. tab. 14. Ibi intervalla maiorum saxorum lapillis expleta erant, quod ipsum Pyli factum esse probabile est; et mortario, quod Thuc. in partibus quibusdam operis adhibitum esse dicit, ad hos lapides solidandos opus erat, cum maiora saxa sua magnitudine et pondere firma essent.“ Arn. Cf. Puill. Bobl. l. d. p. 4 et Muell. Enchirid. Archaeolog. § 269. — καὶ ξυνετίθεσαν. De transitu a participio ad verbum finitum cf. adn. I 57, 4. — ξυμβαίνοι, i. e. ξυναρμόζοι. — καὶ τὸν πηλόν cet. Horum

χρῆσθαι, ἀγγείων ἀπορίᾳ ἐπὶ τοῦ νώτου ἔφερον ἐγκεκυφότες τε, ὡς μάλιστα μέλλοι ἐπιμένειν, καὶ τὼ χεῖρε ἐς τοὐπίσω ξυμπλέκοντες, ὅπως μὴ ἀπο-
3 πίπτοι. παντί τε τρόπῳ ἠπείγοντο φθῆναι τοὺς Λακεδαιμονίους τὰ ἐπιμαχώτατα ἐξεργασάμενοι, πρὶν ἐπιβοηθῆσαι· τὸ γὰρ πλέον τοῦ χωρίου αὐτὸ καρτερὸν ὑπῆρχε καὶ οὐδὲν ἔδει τείχους.

αἰτίαι τῆς ὀλιγωρίας τῶν Λακεδαιμονίων. οἱ Ἀθηναῖοι τειχίσαντες ταῖς πλείοσι ναυσὶν ἀποπλέουσιν.

1 5. Οἱ δὲ ἑορτήν τινα ἔτυχον ἄγοντες, καὶ ἅμα πυνθανόμενοι ἐν ὀλιγωρίᾳ ἐποιοῦντο, ὡς, ὅτ' ἂν ἐξέλθωσιν, ἢ οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς ἢ ῥᾳδίως ληψόμενοι βίᾳ· καί τι καὶ αὐτοὺς ὁ στρατὸς ἔτι
2 ἐν ταῖς Ἀθήναις ὢν ἐπέσχε. τειχίσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ χωρίου τὰ πρὸς ἤπειρον καὶ ἃ μάλιστα ἔδει ἐν ἡμέραις ἓξ τὸν μὲν Δημοσθένη μετὰ νεῶν πέντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσι, ταῖς δὲ πλείοσι ναυσὶ τὸν ἐς τὴν Κέρκυραν πλοῦν καὶ Σικελίαν ἠπείγοντο.

οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς Ἀττικῆς.

1 6. Οἱ δ' ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι ὡς ἐπύθοντο τῆς Πύλου κατειλημμένης, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου, νομίζοντες μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἆγις ὁ βασιλεὺς οἰκεῖον σφίσι

ἐνάργειαν iure laudat schol. De πηλοῦ voce cf. adn. I 93, 5. — τοῦ νώτου. De singulari cf. adn. II 52, 4. 70, 3.

§ 3. φθῆναι ... πρὶν ἐπιβοηθῆσαι. Subiectum infinitivi ἐπιβοηθῆσαι eadem attractione obiectum superioris φθῆναι factum est, de qua vid. adn. II 21, 1. — αὐτὸ καρτερόν. Antea 3,2 φύσει καρτερόν, unde liquet, quid sit αὐτό. Cf. 69, 2. Tum οὐδέν est οὐδαμῶς.

Cap. 5. § 1. ἑορτὴν ... ἄγοντες. Hac de causa a militia abstinebant. Cf. adn. V 54, 2. — ἐν ὀλιγωρίᾳ ἐποιοῦντο. Cf. Vig. p. 282. — ὡς ... ὑπομενοῦντας. Cf. Matth. Gr. § 568, 3. Buttm. Gr. § 145 adn. 7. — ἐν ταῖς Ἀθήναις, apud Athenas. Cf. adn. III 91, 5.

§ 2. καὶ ἃ ... ἔδει. Dicit καί, quia etiam in partibus nonnullis ad mare versis munitione subita opus fuit. Cf. 13, 1 et ibi adn. — ἐν ἡμέραις ἕξ. At Diod. XII 61 ἐν εἴκοσιν ἡμέραις ἐτείχισε τὴν Πύλον, fortasse de universa munitione loquens, etsi τὰ πρὸς τὸ πέλαγος τετραμμένα etiam infra c. 9 infirmissimo muro munita reperiemus. — τὸν ... πλοῦν ... ἠπείγοντο. Cf. adn. III 2, 3.

Cap. 6. § 1. ἐπύθοντο ... κατειλημμένης. Conf. Matth. Gr. § 349 adn. 2. Krueg. Gr. § 47, 10 adn. 11. — νομίζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι. De nominativis cf. Matth. Gr. § 562, 1 adn. 1. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 1. Cf. II 54, 2. IV

τὸ περὶ τὴν Πύλον· ἅμα δὲ πρῲ ἐσβαλόντες καὶ τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς, χειμών τε ἐπιγενόμενος μείζων παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν ἐπίεσε τὸ στράτευμα.
ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρῆσαί τε θᾶσσον 2
αὐτοὺς καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην· ἡμέρας γὰρ πεντεκαίδεκα ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ.

Ἠιόνα Μενδαίων ἀποικίαν Σιμωνίδης Ἀθηναῖος μάτην αἱρεῖ.

7. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Σιμωνίδης Ἀθηναίων στρατηγὸς Ἠιόνα τὴν ἐπὶ Θρᾴκης, Μενδαίων ἀποικίαν, πολεμίαν δὲ οὖσαν, ξυλλέξας Ἀθηναίους τε ὀλίγους ἐκ τῶν φρουρίων καὶ τῶν ἐκείνῃ ξυμμάχων πλῆθος προδιδομένην κατέλαβε· καὶ παραχρῆμα ἐπιβοηθησάντων Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων ἐξεκρούσθη τε καὶ ἀπέβαλε πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν.

Πελοποννήσιοι παρασκευάζονται ὡς Πύλῳ

8. Ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς Ἀττικῆς 1
Πελοποννησίων οἱ Σπαρτιᾶται αὐτοὶ μὲν καὶ οἱ

Cap. 7. Ἠιόνα Aug. It. Bekk. pro vulgat. Ἠϊόνα. Et apud Harpocrat. in v. Ἠϊών, πόλις Θρᾴκης, Μενδαίων ἀποικία, litterarum ordo ι furtivum esse demonstrat. Accedit, quod in Cass. C. F. G. X. Z. α. Ἠόνα exaratur. Obstat tamen Eustath. ad Homer. Il. p. 179 Rom. ὅτι δὲ Ἠιὼν δισυλλάβως καὶ τόπος ἐστὶ Στρυμόνος, καὶ Ἠϊὼν τρισυλλάβως πόλις ἐν Χερσονήσῳ παρὰ Θουκυδίδῃ καὶ ἄλλη πρὸς τῇ Πιερίᾳ. Ceterum cf. sd. I 98, 1.

73, 4. V 81, 2. — πρῴ de anni tempore ut VII 19, 1. — τοῦ σίτου ... ὄντος. Cf. 2, 1. — ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς, so hatten sie für den grössten Theil des Heeres nicht hinlängliche Lebensmittel. Simillime VIII 57, 1 ἦν ἀπορῶσι πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς. — χειμών, frigus, tempestas pluvia, hiberna. Cf. adn. III 21, 4. — παρά, ut I 23, 3, ubi cf. adn.
§ 2. πολλαχόθεν. Proprie tribus de causis, ut docent superiora.

Cap. 7. Ἠιόνα. De scriptura nominis cf. sd. Non esse Eionem Strymoniam (I 98. IV 102 sqq.) satis demonstratum est in ed. mai. I 2 p. 350 sq. Sed etiam in Chersoneso sitam et Pieriam, quas commemorat Eustath. (cf. sd.), significari iure negat Arn. Eam de qua hic agitur urbem in Chalcidica collocandam esse breviter adnotat Od. Muell. de Maced. p. 26. In ora Bisaltiae inter Bolben et Amphipolin fuisse multis probare studet Cousinery Maced. I p. 119 sqq. — Μενδαίων. De his vid. c. 123. De μέν non addito cf. sd. I 12, 3. — ἐκ τῶν φρουρίων. Quae in hac regione habebant Athenienses.

Cap. 8. § 1. τῶν ἐκ. Cf. adn.

ἐγγύτατα τῶν περιοίκων εὐθὺς ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν Πύλον, τῶν δὲ ἄλλων Λακεδαιμονίων βραδυτέρα ἐγίγνετο ἡ ἔφοδος, ἄρτι ἀφιγμένων ἀφ' ἑτέρας
2 στρατείας. περιήγγελλον δὲ καὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον βοηθεῖν ὅτι τάχιστα ἐπὶ Πύλον, καὶ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Κερκύρᾳ ναῦς σφῶν τὰς ἑξήκοντα ἔπεμψαν, αἳ ὑπερενεχθεῖσαι τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν καὶ λαθοῦσαι τὰς ἐν Ζακύνθῳ Ἀττικὰς ναῦς ἀφικνοῦνται ἐπὶ Πύλον· παρῆν δὲ ἤδη καὶ ὁ πεζὸς
3 στρατός. Δημοσθένης δὲ προσπλεόντων ἔτι τῶν Πελοποννησίων ὑπεκπέμπει φθάσας δύο ναῦς ἀγγεῖλαι Εὐρυμέδοντι καὶ τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ἐν Ζακύνθῳ Ἀθηναίοις παρεῖναι ὡς τοῦ χωρίου κιν-
4 δυνεύοντος. καὶ αἱ μὲν νῆες κατὰ τάχος ἔπλεον κατὰ τὰ ἐπεσταλμένα ὑπὸ Δημοσθένους· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο ὡς τῷ τειχίσματι προσβαλοῦντες κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἐλπίζοντες ῥᾳδίως αἱρήσειν οἰκοδόμημα διὰ ταχέων εἰργασμένον καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ἐνόντων.
5 προσδεχόμενοι δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Ζακύνθου τῶν Ἀττικῶν νεῶν βοήθειαν ἐν νῷ εἶχον, ἣν

προσβαλοῦντες κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν καὶ ὁπλίτας διαβιβάζουσιν ἐς Σφακτηρίαν.

Cap. 8. § 1. στρατείας. In libris mss. στρατιᾶς. Cf. ad. I 9, 3.

§ 5. τῆς Ζακύνθου. Τῆς om. It. Vat. M. H.; sed postquam haec insula bis § 2 et 3 nominata est, articulum additum malumus. Cf. c. 13.

I 8, 2. — τῶν περιοίκων. Cf. adn. I 101, 2. — τῶν δὲ ἄλλων, i. e. τῶν μὴ ἐγγύτατα οἰκούντων.

§ 2. περιήγγελλον. Cf. adn. I 116, 1. II 10, 1. — τὰς ἐν . . . τὰς ἑξήκοντα. Cf. c. 2 et de σφῶν adn. I 25, 2. „Diod., utvidetur, τεσσαράκοντα πέντε XII 61.“ Wass. Et infra 11, 2 apud ipsum Thuc. quadraginta tres commemorantur. De quo dissensu cf. adn. 11, 2. — ὑπερενεχθεῖσαι τὸν . . . ἰσθμόν. De re vid. adn. III 15, 1, de Leucadiorum isthmo adn. III 81, 1. — τὰς ἐν Ζακύνθῳ . . . ναῦς. De Eurymedontis et Sophoclis classe agi et docet Bloomf. cl. c. 13 et apparet clarissime ex § 3. — ὁ πεζὸς στρατός. Μύριοι καὶ δισχίλιοι teste Diod.

§ 4. αἱ νῆες . . . ἔπλεον. Naves iter faciebant, dum proxima geruntur. Sunt igitur naves duae ad arcessendam classem missae, non ipsa classis. — τὰ ἐπεσταλμένα, mandata.

§ 5. τὴν βοήθειαν. „Sententia huius loci est Peloponnesios exspectasse et praevidisse Atti-

ἄρα μὴ πρότερον ἕλωσι, καὶ τοὺς ἔσπλους τοῦ
λιμένος ἐμφράξαι, ὅπως μὴ ᾖ τοῖς Ἀθηναίοις
ἐφορμίσασθαι ἐς αὐτόν. ἡ γὰρ νῆσος ἡ Σφακτη- 6
ρία καλουμένη τόν τε λιμένα, παρατείνουσα καὶ
ἐγγὺς ἐπικειμένη, ἐχυρὸν ποιεῖ καὶ τοὺς ἔσπλους
στενούς, τῇ μὲν δυοῖν νεοῖν διάπλουν κατὰ τὸ
τείχισμα τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν Πύλον, τῇ δὲ
πρὸς τὴν ἄλλην ἤπειρον ὀκτὼ ἢ ἐννέα· ὑλώδης
τέ καὶ ἀτριβὴς πᾶσα ὑπ' ἐρημίας ἦν καὶ μέγεθος

cam classem utpote amicam auxilio venturam Atheniensibus, qui Pyli erant." Duk. — *καὶ τοὺς ἔσπλους . . . ἐμφράξαι. Καί*, i. e. praeterquam quod impetus facerent.

§ 6. *ἡ νῆσος ἡ Σφακτηρία.* Haec ab aliis scriptoribus *Σφαγία* dicitur. Vid. Gottleb. ad Plat. Menex. c. 30. Tres Sphagias ante Pylum iacere affirmat Plin. Hist. nat. IV 12, 55. Duas tantum agnoscit Muell. Dor. II p. 455. Numerum non definit Xen. Hist. VI 2, 31. Tertia praeter Sphacteriam seu Sparicam (Avarini insulam) et eam, quae hodie Paree vocatur, potest esse Kilonaki inter Sphacteriam et continentem medio in sinu Avarini sita. Cf. Bursian. Geogr. II p. 176, 1. — *παρατείνουσα.* De vi huius verbi intransitiva cf. Herod. I 203, de re Paus. IV 36, 4. Diod. l. d. Strab. 359. — *τῇ μὲν . . . ὀκτὼ ἢ ἐννέα.* „Australis introitus certe plus 1200 cubitos Britannicos [yards, quorum singuli ternos pedes aequant,] latus est (ex recenti quadam dimensione adeo amplius 1400 cubiti dicuntur esse), septentrionalis circiter 150. Quorum numerorum ratio non consentit, ac si septentrionalem introitum normam comparationis vellemus esse, veteribus triremibus spatium ducenorum vel trecenorum pedum, ut [aequatis frontibus] moverentur, opus erat, id quod credi non potest." Leak. Pelop. I p. 415 sq., qui a Thucydide portus ostii latitudinem non visam aut accurate examinatam esse suspicatur. Bloomf. in numeris *ὀκτώ* et *ἐννέα* a librariis erratum, Arn. Sphacteriam et Pylum omnino non esse Sparicam et Avarinum veterem conicit. At ex hodierno statu nihil certi concludi posse, cum locorum natura mutationem subierit, dicit Curtius Pelop. II p. 179 sq. Contra Bursian. Geogr. II p. 176, 2 hoc in septentrionali tantum introitu factum esse contendit, ceteroqui scriptoris errorem statuendum esse, qui ipse haec loca non spectaverit. Cf. paulo post et 13, 4 adn. — *ὑλώδης* cet. Cf. 29, 3. — *μέγεθος . . . πεντεκαίδεκα σταδίους. Μέγεθος* hic longitudinem, non circuitum esse docent Stanhop. Plataear. planit. p. 95. Bloomf. Arn., hic, si de Sphagia seu Sparica agatur. Sed idem, quoniam re vera haec insula in longitudinem amplius duobus miliariis geographicis et dimidio pateat, multo plura quam quindecim stadia effici et ea quoque de causa hanc insulam intellegi vix posse addit, sed suspicatur esse nunc Vetus Castrum Avarini. Longitudo tamen insulae ab aliis aliter definitur; nam Bellino teste apud St. Vincentium in parte physica eius libri, qui inscribitur „Expédition scientifique de Morée", p. 50 est multo minor („d'une lieue et un quart"). Cf. etiam Stanhop. l. d. Curtius l. d. insulam pro Thucy-

7 περὶ πεντεκαίδεκα σταδίους μάλιστα. τοὺς μὲν
οὖν ἔσπλους ταῖς ναυσὶν ἀντιπρῴροις βύζην κλῄ-
σειν ἔμελλον· τὴν δὲ νῆσον ταύτην φοβούμενοι
μὴ ἐξ αὐτῆς τὸν πόλεμον σφίσι ποιῶνται, ὁπλί-
τας διεβίβασαν ἐς αὐτὴν καὶ παρὰ τὴν ἤπειρον
8 ἄλλους ἔταξαν· οὕτω γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις τήν τε
νῆσον πολεμίαν ἔσεσθαι τήν τε ἤπειρον ἀπόβασιν
οὐκ ἔχουσαν (τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς Πύλου ἔξω τοῦ
ἔσπλου πρὸς τὸ πέλαγος ἀλίμενα ὄντα οὐχ ἕξειν
ὅθεν ὁρμώμενοι ὠφελήσουσι τοὺς αὑτῶν), σφεῖς
δὲ ἄνευ τε ναυμαχίας καὶ κινδύνου ἐκπολιορκή-
σειν τὸ χωρίον κατὰ τὸ εἰκός, σίτου τε οὐκ ἐνόν-
9 τος καὶ δι' ὀλίγης παρασκευῆς κατειλημμένον. ὡς
δ' ἐδόκει αὐτοῖς ταῦτα, καὶ διεβίβαζον ἐς τὴν
νῆσον τοὺς ὁπλίτας ἀποκληρώσαντες ἀπὸ πάντων
τῶν λόχων. καὶ διέβησαν μὲν καὶ ἄλλοι πρότε-

§ 8. **τοὺς αὑτῶν.** In optimis libris mss. **τοὺς αὐτῶν.** Cf adn. I 17, 1.

κατειλημμένον codd. praeter Lugd. M. Y. b., qui **προκατειλημμένον** habent. Ceterum cf. adn.

didis ratione novem fere stadiis nunc maiorem esse docet eamque discrepantiam a loci mutatione repetit. Bursian. vero l. d. hic quoque scriptoris errorem statuit. — **περὶ . . . μάλιστα.** Haec ita inter se coniuncta sunt, ut **ὀλίγον ἐς** IV 124, 1, **ἐς διακοσίους τινάς** VIII 21. Cf. ibi adn. et Xen. Cyr. II 1, 6. Simillime Plat. Crit. 112 e **περὶ δύο μάλιστα ὄντας μυριάδας.** Cf. adn. I 13, 3.

§ 7. **ἀντιπρῴροις,** i. e. **ὥστε εἶναι ἀντιπρῴρους, στήσαντες αὐτὰς ἀντιπρῴρους.** Cf. Diod. c. 61. Contra **τριήρεσι πλαγίαις** simili consilio usi sunt Syracusani VII 59. — **τὴν νῆσον . . . ἐξ αὐτῆς.** De hoc attractionis genere cf. adn. II 42, 4.

§ 8. **ἔσεσθαι.** Ad hunc infinitivum et eos, qui secuntur, e superiore **φοβούμενοι** repete **ἐνόμιζον.** Cf. adn. 3, 2. — **τὰ γὰρ . . . ἕξειν.** Nam ipsius Pyli oram, cum excepto portus introitu, quatenus altum spectaret, importuosa esset, non habituram (praebituram) esse (quidquam). Portus Pyli habebat quidem introitum ab alto (ostium septentrionale § 6 adn.), sed ipse in sinum (Avarini) spectabat. Cf. adn. 13, 1. — **δι' ὀλίγης κατειλημμένον.** „Cum non sat diu occupatum esset, ut bene munitum esse posset.“ Dobr. Molestissimum est servata codd. scriptura **κατειλημμένον** in tanta vicinia ipsius nominis **αὐτοῦ** (**τοῦ χωρίου**) subaudire (cf. II 8, 4. IV 41, 4), praesertim cum genetivus **σίτου** praecesserit. Quare recepimus Dobraei emendationem. Cf. 20, 3.

§ 9. **καὶ διεβίβαζον.** De **καί** cf. adn. II 93, 4. — **ἀπὸ πάντων τῶν λόχων.** Hos

ρον κατὰ διαδοχήν, οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταληφθέντες εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι ἦσαν, καὶ Εἵλωτες οἱ περὶ αὐτούς· ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἐπιτάδας ὁ Μολόβρου.

Δημοσθένης δὲ ὁ ἐν Πύλῳ φρούραρχος ἀντιπαρασκευάζεται.

9. *Δημοσθένης δὲ ὁρῶν τοὺς Λακεδαιμονίους* 1
μέλλοντας προσβάλλειν ναυσί τε ἅμα καὶ πεζῷ, παρεσκευάζετο καὶ αὐτός, καὶ τὰς τριήρεις αἳ περιῆσαν αὐτῷ ἀπὸ τῶν καταλειφθεισῶν ἀνασπάσας ὑπὸ τὸ τείχισμα προσεσταύρωσε, καὶ τοὺς ναύτας

§ 9. *ἐγκαταλειφθέντες* It. Vat. M. Cf. adn.
Μολόβρου. Μολοβροῦ Cass. Aug. Ven. It. Vat. al. Sed vulgata ad proprium ab appellativo distinguendum videtur servanda. Ceterum cf. de hoc nomine Boeckh. Corp. Inscript. I p. 698.
Cap. 9. § 1. *αἵπερ ἦσαν* codd. Cf. adn.

quinque fuisse male dicit schol. ad h. l., quocum conf. schol. Aristoph. Lysistr. 454. Septem praeter Sciritas pugnasse audiemus V 68, 3. Cf. de omni re Muell. Dor. II p. 233. Thirlw. Hist. Gr. vol. I extr. Haas. ad Xen. de Rep. Laced. p. 204. — *ἐγκαταληφθέντες*, illic deprehensi, Haas. Si ita intellegitur, concidunt dubitationes Kruegeri, qui vulgatum *ἐγκαταλειφθέντες* tuitus est ad Dion. p. 296 et contra Goellerum in Comment. antiqu. stud. a. 1842 m. Febr. p. 98. — *εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι.* Idem repetitur 38, 5. Cf. Plut. Nic. c. 7. — *Εἵλωτες οἱ περὶ αὐτούς.* Horum numerum fortasse ex eis, quae de pugna Plataeensi Herodot. IX 28 leguntur, definiri posse existimat Dukas. Cf. Mor. ad Isocr. Pan. c. 25. At qui apud Herodotum commemorantur, erant levis armaturae milites; qui autem in Sphacteria erant, eos famulos fuisse Spartiatarum et inde, quod c. 16 *θεραπόντων* mentio fit, et quod c. 34 sqq. nihil de levis armaturae militibus et auxilio, quod Helotae Spartiatis tulerint, legitur, perspicuum est. Cf. etiam Visch. Mus. Helvet. I p. 393 adn.

Cap. 9. § 1. *τὰς τριήρεις.* Tres. Cf. 5, 2. 8, 3. — *αἳ περιῆσαν.* Recepimus Classeni emendationem, quod significandae sunt naves, quae de relictis (5, 2) supererant, postquam duae Zacynthum missae sunt (8, 3). Cum hae quoque in relictarum numero essent, non sufficiebat dicere illas ex relictis fuisse. — *προσεσταύρωσε. Προεσταύρωσε* coniecit Bloomf. comparans VI 75, 1 al. et de re Herod. IX 97 *τάς τε νέας ἀνείρυσαν καὶ περιεβάλοντο ἕρκος καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκόψαντες ἥμερα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἕρκος κατέπηξαν.* In Stephani Thesauro exemplis antiquioribus verbo *προσσταυροῦν* carentibus t. I p. 1805 e Thuc. l. IV excitatur *προσταυροῦσι τὰς ναῦς*, quod non potest nisi huc spectare. Interpretatur auctor vallis seu palis (in terram) depactis praemunire, quod alibi (VII 25, 5) *σταυροὺς πρὸ τῶν νεῶν καταπηγνύναι* Thuc. dicat. Sed ipsae quoque naves pro munimento videntur fuisse, cui firmandi causa vallum adiecerunt. Huic interpretationi favet Appian. Bell. civ. V 33 *τὰς τάφρους προσεσταύρουν.* — *τοὺς ναύ-*

ἐξ αὐτῶν ὥπλισεν ἀσπίσι τε φαύλαις καὶ οἰσυΐναις
ταῖς πολλαῖς**· οὐ γὰρ ἦν ὅπλα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ
πορίσασθαι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐκ λῃστρικῆς Μεσση-
νίων τριακοντόρου καὶ κέλητος ἔλαβον, οἳ ἔτυχον
παραγενόμενοι. ὁπλῖταί τε τῶν Μεσσηνίων τούτων
ὡς τεσσαράκοντα ἐγένοντο, οἷς ἐχρῆτο μετὰ τῶν
2 ἄλλων. τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς τῶν τε ἀόπλων
καὶ ὡπλισμένων ἐπὶ τὰ τετειχισμένα μάλιστα καὶ
ἐχυρὰ τοῦ χωρίου πρὸς τὴν ἤπειρον ἔταξε, προει-
πὼν ἀμύνασθαι τὸν πεζόν, ἢν προσβάλῃ· αὐτὸς
δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων ἑξήκοντα ὁπλίτας καὶ

§ 2. *προσβάλλη* Vat. Aug. Cass. Cl. Mosqu. Ven.

τας, remiges, non classiarios, qui iam erant armati. Cf. VII 1, 3. VIII 17, 1. Liv. XXVI 17. — *ἀσπίσι τε.* Non possunt *τε* — *καί* particulis iuncta esse *φαύλαις* et *οἰσυΐναις* et frustra ad tuendam hanc enodandae difficultatis rationem III 56, 3. IV 115, 1 afferuntur, ubi vide adn. Neque magis probabile est remiges eis solis armis instructos esse, quae ad arcenda, non ad infligenda vulnera idonea essent. Quare lacuna statuenda est. Excidisse potest *καὶ ἀκοντίοις*. — *οἰσυΐναις.* De his clipeis salignis et aliis vimineis, antiquissimis et in Asia usitatissimis, vide Bloomf. et Herm. ad Luci. de Hist. conscr. p. 153. — *ὅπλα* sunt gravis armaturae. Cf. VI 72, 4. VIII 97, 1. Quibus qui non instructi sunt infra *ἄοπλοι* vocantur. — *λῃστρικῆς.* Non verbo piratica, sed praedatoria reddi iubet Bloomf. Haec tamen apud veteres parum distinguuntur; Livius certe easdem naves et piraticas et praedatorias vocat XXXIV 32. 36. Ceterum cf. adn. III 51, 2. — *κέλητος. Μικρὸν καὶ στενὸν πλοῖον* explicat schol. Cf. IV 120, 2. VIII 38, 1 atque de deminutivo I 53, 1. — *οἳ ἔτυχον παραγενόμενοι.* Eo non forte delati sunt, sed praedandi consilio advenerunt, postquam Athenienses ibi consedise cognoverunt (cf. 41, 2); sed adventus eorum tum accidit, cum Athenienses eorum auxilio uti possent. Neque cogitari potest casu quodam tantam armorum copiam (remiges quadringenti fere fuerunt. Cf. Boeckh. Oec. civ. I p. 388) in Messeniorum navibus fuisse, sed ea in Demosthenis usum videntur comparasse. Haud facile Classeno credas unam navem (sic enim *τριακοντόρου καὶ κέλητος* intellegit) eamque parvam praeter hoc armorum onus quadraginta milites gravis armaturae capere potuisse. — *ὁπλῖται τῶν Μεσσηνίων. Σφενδονήτας* Messeniorum duce Comone apud Sphacteriam opem tulisse Atheniensibus dicit Paus. IV 26.

§ 2. *ἐπὶ τὰ τετειχισμένα . . . τὴν ἤπειρον*, ubi locus maxime munitus et tutus erat, (id est) ad continentem versus. — *ἐχυρά* Thuc. videtur addidisse, quia haec pars non solum manu, sed etiam natura (cf. 3, 2. 4, 3) munita erat; nam opera etiam *τὰ κατὰ τὸν λιμένα* munitissima erant.

τοξότας ὀλίγους ἐχώρει ἔξω τοῦ τείχους ἐπὶ τὴν
θάλασσαν, ᾗ μάλιστα ἐκείνους προσεδέχετο πει-
ράσειν ἀποβαίνειν ἐς χωρία μὲν χαλεπὰ καὶ πετρώδη
πρὸς τὸ πέλαγος τετραμμένα, σφίσι δὲ τοῦ τείχους
ταύτῃ ἀσθενεστάτου ὄντος ἐπισπάσεσθαι αὐτοὺς
ἡγεῖτο [προθυμήσεσθαι]· οὔτε γὰρ αὐτοὶ ἐλπίζοντές 3
ποτε ναυσὶ κρατηθήσεσθαι οὐκ ἰσχυρὸν ἐτείχιζον,
ἐκείνοις τε βιαζομένοις τὴν ἀπόβασιν ἁλώσιμον
τὸ χωρίον γίγνεσθαι. κατὰ τοῦτο οὖν πρὸς αὐτὴν 4
τὴν θάλασσαν χωρήσας ἔταξε τοὺς ὁπλίτας ὡς
εἴρξων, ἢν δύνηται, καὶ παρεκελεύσατο τοιάδε.

ἐπισπάσασθαι codd. praeter D., qui ἐπισπᾶσθαι habet. Cf. adn.

Cf. 13, 1. — ἔξω τοῦ τείχους. Munitio igitur non usque ad ipsam oram maris pertinebat. — πρὸς τὸ πέλαγος. Distinguitur a superiore θάλασσα. Cf. adn. 8, 8. 13, 1. — ἐπισπάσεσθαι ... [προθυμήσεσθαι]. Quod in codd. vulgatur sic interpretatur Stephanus: putabat fore, ut hoc eos ad audendum aliquid alliceret, eumque secutus est Class. Sed neque nudus infin. aoristi futuri vim habet (cf. Stahl. Quaest. gram. p. 2 sqq.) neque ex ἐπισπᾶσθαι verbo infinitivus futuri suspensus esse potest (cf. l. d. p. 8 sq.). Praeterea durissimum est ex genetivo absoluto accusativum subiecti repetere. Cur enim Thucydidem scribere noluisse credamus quod maxime in promptu erat τὸ τεῖχος ταύτῃ ἀσθενέστατον ὄν? Quarum difficultatum duas tollit Bloomf. coniectura ἐπισπάσεσθαι, ut medii futurum positum sit pro futuro passivo; remanet infin. futuri προθυμήσεσθαι contra grammaticae leges ex verbo ἐπισπᾶσθαι aptus. Neque magis licet ἐπισπάσεσθαι e verbo προθυμεῖσθαι suspendere. Ac ne sana quidem sententia sic evadit. Nemo enim contendere potest, ut alliciatur, quoniam illud proprio, hoc alieno studio fit. Quam repugnantiam effugere voluerunt vertentes paratos fore, quae debilior notio a verbo προθυμεῖσθαι aliena est. Cum autem restituto ἐπισπάσεσθαι omnia recte se habeant, modo προθυμήσεσθαι omiseris, hoc Dobraeum secuti pro illius interpretamento habemus. Verte igitur: ubi, cum murus hic ipsis infirmissimus esset, fore putabat ut allicerentur. Madvig., qui in Adv. crit. I p. 318 ἐπιβήσεσθαι ... προθυμήσεσθαι coniecit, exempla infinitivi fut. ex προθυμεῖσθαι verbo pendentis afferre debebat. Cf. Stahl. l. d. p. 8 sq.

§ 3. οὔτε γὰρ ... γίγνεσθαι. Non enim firmius (illam partem) muniverant, existimantes neque se umquam navibus devictum iri et ab illis, si per vim in terram escenderent, castellum facile capi posse. Ita bene Haack. „Recte dici potest βιάζεσθαί τι, ut IV 9, 3. 11, 4 τὴν ἀπόβασιν, ibid. 36, 1 τὴν ἔφοδον, VII 22, 2 τὸν ἔσπλουν, 70, 7 τὸν ἔκπλουν.“ Duk. ad VII 69, 4. De ἐλπίζ. vid. adn. I 1, 1. De inf. praes. γίγνεσθαι cf. adn. III 92, 4.

§ 4. κατὰ τοῦτο, hac ratione, sive ea de causa. Cf. V 65, 3. VIII 5, 5. 66, 4. Aristoph. Nub. 239. Pac. 192. Av. 916.

1 10. „Ἄνδρες οἱ ξυναράμενοι τοῦδε τοῦ κιν-
δύνου, μηδεὶς ὑμῶν ἐν τῇ τοιᾷδε ἀνάγκῃ ξυνετὸς
βουλέσθω δοκεῖν εἶναι, ἐκλογιζόμενος ἅπαν τὸ
περιεστὸς ἡμᾶς δεινόν, μᾶλλον ἢ ἀπερισκέπτως
εὔελπις ὁμόσε χωρῆσαι τοῖς ἐναντίοις ⟨ὡς⟩ καὶ
ἐκ τούτων ἂν περιγενόμενος. ὅσα γὰρ ἐς ἀνάγκην
ἀφῖκται ὥσπερ τάδε, λογισμὸν ἥκιστα ἐνδεχόμενα
2 κινδύνου τοῦ ταχίστου προσδεῖται. ἐγὼ δὲ καὶ τὰ
πλείω ὁρῶ πρὸς ἡμῶν ὄντα, ἢν ἐθέλωμέν τε

λόγος αὐτοῦ, ᾧ παρακελεύεται τοῖς στρατιώταις.

Cap. **10.** § 1. *περιεστώς* m., sed Pal. Gr. Laur. *α*. Bekk. *περιεστός*. Ita taciti quidem apud Bekk. in edit. stereot. Aug. It. Vat.; sed in duobus postremis certe ita non legi maioribus eiusdem viri exemplis videtur demonstrari. Ceterum cf. sd. III 9, 1.

μᾶλλον ἤ Pal. Marc., sed *ἤ* om. Cass. Aug. Cl. It. Vat. M. Gr. Lugd. Laur. E. m., et *δέ* pro eo praebent Ven. F. C. Reg. W. X. Y. Z. al.

χωρῆσαι. *χωρήσας* Cl. F. H. C. I. Laur. Z. al., quod placuit Reiskio et Arn. Sed cf. ed. mai.

Cap. **10.** § 1. *Ἄνδρες οἱ* cet. De nominat. cf. Krueg. Gr. § 45, 2 adn. 7. — *ξυναράμενοι ... κινδύνου*. Cf. Matth. Gr. § 325, 1 et infra V 28, 2. *Ξυναίρεσθαι κίνδυνον* legimus II 71, 2. — *ἐκλογιζόμενος*. Non differre a simplici, nisi quod paulo gravius est, apparet ex I 70, 1. 80, 2. II 40, 3. — *μᾶλλον ἤ*. Qui *μᾶλλον δέ* praeferunt, repetunt ex superioribus *βουλέσθω ἕκαστος*, posterius ex contrario *μηδείς*. Cf. Krueg. ad Dion. p. 116 interpr. Tac. Histor. II 52. Matth. Gr. § 562 adn. 2 et § 634, 3. Sed aliter *μᾶλλον δέ* dictum est 83, 5. III 82, 2; contra simillime atque hic *μᾶλλον ἤ* post negationem legitur I 73, 3. 91, 2. III 46, 4. IV 62, 2. 78, 3. V 110, 2. VII 19, 5. 25, 9. 36, 3. 48, 4. 67, 4. 69, 3. 81, 5. VIII 8, 3. 48, 5. 91, 2. — *ἀπερισκέπτως*, inconsulto, i. e. periculis non reputatis. — *καὶ ἐκ τούτων ἂν περιγενόμενος*, i. e. *ἐπεί, εἰ ὁμόσε χωρήσειε, καὶ ἐκ τούτων ἂν περιγένοιτο*. De *ἄν* cf. adn. III 37, 4. *Περιγίγνεσθαι ἔκ τινος*, evadere seu emergere e re, iam I 141, 5. II 49, 7 lectum esse adnotat Bloomf. Cum causa adiungatur, qua confisi milites hostibus obviam ire iubentur, patet haec verba ad illorum cogitationem referenda esse pariter atque supra vetantur instans periculum reputantes cauti esse. Quare *ὡς* addendum erat. Hoc confirmat Dio Cass. fragm. 55, 7 *αἱ μὲν γὰρ εὐπραγίαι σφάλλουσιν ἔστιν ὅτε τοὺς ἀπερισκέπτως τι δι' αὐτὰς ἐλπίσαντας ὡς καὶ αὖθις κρατήσοντας*, qui hunc locum ante oculos videtur habuisse. — *κινδύνου ... προσδεῖται*, periclitatione celerrima opus habent, Steph.

§ 2. *πρὸς ἡμῶν ὄντα*] *ἡμῖν σύμμαχα καὶ ὠφέλιμα ὄντα*. Cf. adn. II 86, 5. — *ἐθέλωμέν τε*. Pro *τε* nonnulli frustra *γε* scribi iusserunt. Cf. adn. I 16 et cogita in proximis plenam orationem esse *καὶ ἢν ἐθέλωμεν*. Cf. adn. III 56, 3. —

μεῖναι καὶ μὴ τῷ πλήθει αὐτῶν καταπλαγέντες τα ὑπάρχοντα ἡμῖν κρείσσω καταπροδοῦναι. τοῦ 3
τε γὰρ χωρίου τὸ δυσέμβατον ἡμέτερον νομίζω, ὃ μενόντων μὲν ἡμῶν ξύμμαχον γίγνεται, ὑποχωρήσασι δὲ καίπερ χαλεπὸν ὂν εὔπορον ἔσται

§ 3. ὃ abest a libris mss. paene omnibus, sed legitur etiam apud Dionys. p. 801. Nisi corruptela hic statuenda est (cf. adn.), eo carere non possumus. Cf. adn. III 37, 2. Omissionem quidem eius, si deinde *μενόντων μέν* ex Pal. et Dionys. scripseris (reliqui codd. *μέν* om.), excusari posse putat Arn. in ed. 2, quod ita hoc enuntiatum simile foret alteri I 40, 4; sed ibi *γε* sententias iungit. Cf. adn. III 63, 2. Hofmanus deleto ὃ sic interpungens: *τὸ δυσέμβατον ἡμέτερον, νομίζω, μενόντων ἡμῶν ξύμμαχον γίγνεται*, nec *νομίζω*, ut *δοκῶ* et *οἶμαι* (cf. Matth. Gr. § 630 g), medio sermoni interponi demonstravit et *ἡμέτερον* cum verbis *μενόντων ἡμῶν ξύμμαχον* iunctum inutile fieri parum perpendit.

τῷ πλήθει . . . καταπλαγέντες. Haec propter dativum frustra a Dion. Hal. p. 800 reprehensa sunt. Cf. I 81, 6. III 113, 5. V 65, 5. VI 34, 6. Krueg. Gr. § 46, 10 adn. 1.

§ 3. *τοῦ τε γὰρ χωρίου . . . νομίζω.* His postea respondent verba *τό τε πλῆθος . . . φοβεῖσθαι.* Quoniam enim *τὰ ὑπάρχοντα κρείσσω* plurali numero praecesserunt, plura commoda sequantur necesse est. Secundum haec igitur interpunctionem loci constituimus. — *δυσέμβατον.* Cum de escensionis et accessus difficultate agatur, *δυσέκβατον* aut *δυσεπίβατον* forsitan scriptum malis, sed *δυσέμβατον* fere idem atque hoc videtur valere. — *ὑποχωρήσασι δὲ . . . ἔσται*] *ὑποχωρησάντων δὲ* [*ἡμῶν*], *καίπερ δυσέμβατον ὄν, εὐεπίβατον γενήσεται τοῖς Λακεδαιμονίοις.* Schol. Hanc debere esse sententiam omnes interpretes inter se consentiunt, sed dativum *ὑποχωρήσασι* quomodo explicent non habent. Dionys., qui p. 801 praeter praesentis *γίγνεται* futuro *ἔσται* respondentis inconcinnitatem (de qua cf. adn. III 92, 4) dativum *ὑποχωρήσασι* vituperat, pro quo genetivus convenientior fuerit, haec tria vocabula in suo libro habuisse patet. Quid praeterea legerit, ex allatis apud eum Thucydidis verbis satis certo cognosci nequit (cf. adn. III 82, 1. 4). Omnia sic a Thucydide profecta esse aegre nobis persuademus, sed hic vetustissimum esse mendum suspicamur, cui cum certa fide sanando impares simus. Vix enim Class. cuiquam probaverit hic dativum ex similitudine eorum, qui I 10, 5. 24, 1. II 62, 3. IV 56, 1. 120, 2 leguntur, explicari posse. Ac ne in superioribus quidem omnia recte se habere iudicamus. Male enim pro videndi (ὁρῶ) causa opinio (*νομίζω*) infertur, quippe quae minus certam cognitionem efficiat. Deinde non solum nimiam verbositatem sententiae *ἡμέτερον νομίζω ὃ μενόντων μὲν ἡμῶν ξύμμαχον γίγνεται* iure incusaveris, sed etiam quod loci difficultatem illis commodo esse (nam *ἡμέτερον* idem valere putatur atque *πρὸς ἡμῶν*) ita exponitur, ut hoc cum exceptione quadam (*μενόντων μὲν ἡμῶν*) fieri dicatur. Minus enim sic explicatur quam propositum est. Omnes offensiones sublatae essent, si scriptum foret *τοῦ τε*

μηδενὸς κωλύοντος καὶ τὸν πολέμιον δεινότερον ἕξομεν μὴ ῥᾳδίως αὐτῷ πάλιν οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως, ἢν καὶ ὑφ' ἡμῶν βιάζηται (ἐπὶ γὰρ ταῖς ναυσὶ ῥᾷστοί εἰσιν ἀμύνεσθαι, ἀποβάντες δὲ ἐν
4 *τῷ ἴσῳ ἤδη), τό τε πλῆθος αὐτῶν οὐκ ἄγαν δεῖ φοβεῖσθαι· κατ' ὀλίγον γὰρ μαχεῖται καίπερ πολὺ ὂν ἀπορίᾳ τῆς προσορμίσεως, καὶ οὐκ ἐν γῇ στρατός ἐστιν ἐκ τοῦ ὁμοίου μείζων, ἀλλ' ἀπὸ νεῶν, αἷς πολλὰ τὰ καίρια δεῖ ἐν τῇ θαλάσσῃ*

ῥᾳδίως Cass. Aug. Cl. Pal. Vat. M. H. Gr. B. Vulgo et Bekk. *ῥᾳδίας*. Cf. adn.

γὰρ χωρίον τὸ δυσέμβατον [ἡμέτερον νομίζω ὃ] μενόντων μὲν ἡμῶν ξύμμαχον γίγνεται, ὑποχωρήσασι δὲ χαλεπόν (καὶ γὰρ εὔπορον ἔσται . . . ἤδη), τό τε πλῆθος κ. τ. λ., de quo emendandi conatu cf. Mus. Rhen. XXII p. 143. Lacunam post *ὑποχωρήσασι δέ* statuit Herwerd. Stud. Thuc. p. 50, quam verbis *ἐναντίον· ἐκείνοις γὰρ* explet. — *τὸν πολέμιον.* „Dionysius Hal. [p. 798] inter ea, quae Thucydidi peculiaria sunt, hoc quoque recenset, quod singularibus pro pluralibus utitur, ut *ὁ πολέμιος* pro *οἱ πολέμιοι*, *ὁ Συρακόσιος*, *ὁ Ἀθηναῖος* [VI 78] pro *οἱ Συρακόσιοι*, *οἱ Ἀθηναῖοι*. Sed H. Stephanus . . . hoc Thucydidi peculiare esse negat et alios quoque scriptores Graecos eorumque imitatione Latinos ita loqui ostendit.“ Duk. Cf. Krueg. Gr. § 44, 1 adn. 2. Apud Latinos saepe sic legi nomen hostis notissimum est. Cf. Drak. ad Liv. V 50. Nec aliter nos utimur vocabulo der Feind, quod idem fit in aliis linguis recentioribus. — *μὴ ῥᾳδίως . . . οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως.* Similiter Sal. Iug. 94 uti prospectus nisusque per saxa *facilius* foret. Cf. VII 4, 4 *ῥᾷον αὐτῷ ἐφαίνετο ἡ ἐσκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι*, 28, 1 *ἥ τε τῶν ἐπιτηδείων κομιδὴ . . . διὰ τῆς Δεκελείας θᾶσσον οὖσα*, Bernh. Synt. p. 337. adn. III 30, 2. — *ἢν καί*, si etiam, si insuper. — *ἐπὶ γὰρ . . . ἴσῳ ἤδη.* Sententiarum cohaerentia haec est: Hostem propterea, quod, si a nobis urgeatur, facile se recipere non poterit, acrius pugnantem habebimus. (Et acrius pugnare poterit, seu Neque hoc mirum est.) Etenim quamquam, quamdiu in navibus sunt, facillime propulsari possunt, in terram egressi nobis iam pares futuri sunt.

§ 4. *κατ' ὀλίγον*, distributive: immer nur in geringer Zahl. Cf. V 9, 2. VI 34, 4. — *καὶ οὐκ ἐν γῇ . . . νεῶν.* *Στρατός* articulo carens praedicatum est, ad quod aut ex superioribus *τὸ πλῆθος αὐτῶν* aut ex ipso praedicato subiectum *ὁ στρατὸς αὐτῶν* repetendum. „Optime Heilm. vim verborum definit: ac non in terra est exercitus, ubi [rectius qui] sit ex aequo [in aequa condicione], seu cum cetera sint paria, maior, sed in navibus.“ Kistem. De verbis *ἐκ τοῦ ὁμοίου* cf. adn. II 62, 5, de *ἀπό* praepositione Matth. Gr. § 573 p. 1328. — *αἷς . . . ξυμβαίνειν*, quibus mul-

ξυμβῆναι. ὥστε τὰς τούτων ἀπορίας ἀντιπάλους 5 ἡγοῦμαι τῷ ἡμετέρῳ πλήθει, καὶ ἅμα ἀξιῶ ὑμᾶς, Ἀθηναίους ὄντας καὶ ἐπισταμένους ἐμπειρίᾳ τὴν ναυτικὴν ἐπ' ἄλλους ἀπόβασιν ὅτι, εἴ τις ὑπομένοι καὶ μὴ φόβῳ ῥοθίου καὶ νεῶν δεινότητος κατάπλου ὑποχωροίη, οὐκ ἄν ποτε βιάζοιτο, καὶ αὐτοὺς νῦν μεῖναί τε καὶ ἀμυνομένους παρ' αὐτὴν τὴν ῥαχίαν σῴζειν ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ χωρίον."

οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης προσβάλλον-

11. Τοσαῦτα τοῦ Δημοσθένους παρακελευσαμένου οἱ Ἀθηναῖοι ἐθάρσησάν τε μᾶλλον καὶ ἐπικαταβάντες ἐτάξαντο παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν. 1 οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἄραντες τῷ τε κατὰ γῆν 2

tae opportunitates in mari contingant est necesse. Port. Cogita: ut propositum assequantur, vel simile enuntiatum. Cf. schol. *αἷστισι ναυσὶ πολλῶν χρεία τῶν ἐπιτηδείων, οἷον ἀνέμου καὶ χωρίων φιλανθρώπων καὶ εἰρεσίας εὐκαίρου, ἵνα δυνηθῶσιν ἀντιταχθῆναι τοῖς ἐν τῇ γῇ.* Nam *καίρια* valere posse casus, periculosa, dicendi genere *καιρία πληγή* non videtur demonstrari. Atque quominus hanc vim vocabulo tribuamus, *δεῖ* obstat.

§ 5. *ἀντιπάλους*. Cf. adn. III 49. 1. — *τῷ ἡμετέρῳ πλήθει*] *ἔξεστι λέγειν τὸ πλῆθος καὶ ἐπὶ ὀλίγων.* Schol. Cf. V 6. 3. VI 104, 3. — *ῥοθίου*] *ῥόθιόν ἐστιν ὁ ἦχος ὁ ἀπὸ* (haec duo vocabula bene interponuntur in Aug.) *τῆς εἰρεσίας.* Schol. Cf. Harpocr. p. 312. Eustath. in Hom. Od. V p. 1540. Recte igitur fluctuum illisorum strepitu Port. — *νεῶν δεινότητος κατάπλου*, i. e. *δεινότητος κατάπλου νεῶν.* De tribus genetivis cf. adn. I 143, 2. — *οὐκ ἄν ποτε βιάζοιτο.* Nonnulli supplent *ὑποχωρεῖν.* Sed superiora potius per notam attractionem (de qua vid. adnot. II 21, 1) dicta sunt pro his: *ἐπισταμένους ὅτι ἡ ἀπόβασις . . . οὐκ ἂν ποτε βιάζοιτο*, et *βιάζεσθαι*, ut non raro (cf. I 2, 1. 77, 4. VII 84, 2), passivum est et valet vi perfici, erzwungen werden, sicut active 9, 3 legimus *βιαζομένοις τὴν ἀπόβασιν*, ubi cf. adn. — *καὶ αὐτούς* bene Haack. verbis ipsosquoque videtur exprimere, ut respiciatur ad Demosthenem litus non relicturum. *Καὶ αὐτοῦ* coniecit Krueg., sed in hac coniectura *καί* parum placet. — *ῥαχίαν*] *ὅτι ῥαχία ἐστὶ πετρώδης τόπος περὶ ὃν περιρρήγνυται ἡ θάλασσα.* Schol., qui minus apta addit Suidas et Photius: *ῥαχίαν οἱ Ἀττικοὶ τὴν ἀκτὴν καὶ τὸν τόπον αὐτόν, ᾧ προσαράττει τὸ κῦμα, καὶ Θουκυδίδης οὕτως.* Cf. Bloomf. ad Aesch. Prom. 738.

Cap. **11.** § 1. *ἐπικαταβάντες.* Hoc Dukas propter verba 9, 4 vult significari *προσεπικαταβῆναι τὸ λοιπὸν (πρὸς τὴν θάλασσαν).* Non confirmatur tamen haec explicatio aliis locis, ubi *ἐπικαταβαίνειν* legitur, VI 97, 5. VII 23, 1. 35, 2. 84, 5, unde intellegitur esse descendere ad locum. Cf. Steph. Thes.

§ 2. *τῷ στρατῷ.* Cf. adn.

σι, καὶ Βρασίδας τοὺς ἄλλους ἐπισπέρχει.

στρατῷ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι καὶ ταῖς ναυ-
σὶν ἅμα οὔσαις τεσσαράκοντα καὶ τρισί· ναύ-
αρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας ὁ Κρατη-
σικλέους, Σπαρτιάτης. προσέβαλλε δὲ ᾗπερ ὁ
3 Δημοσθένης προσεδέχετο. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι
ἀμφοτέρωθεν, ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης, ἠμύ-
νοντο· οἱ δὲ κατ' ὀλίγας ναῦς διελόμενοι, διότι
οὐκ ἦν πλείοσι προσσχεῖν, καὶ ἀναπαύοντες ἐν τῷ
μέρει τοὺς ἐπίπλους ἐποιοῦντο, προθυμίᾳ τε πάσῃ
χρώμενοι καὶ παρακελευσμῷ, εἴ πως ὠσάμενοι
4 ἕλοιεν τὸ τείχισμα. πάντων δὲ φανερώτατος Βρα-
σίδας ἐγένετο. τριηραρχῶν γὰρ καὶ ὁρῶν τοῦ
χωρίου χαλεποῦ ὄντος τοὺς τριηράρχους καὶ κυ-
βερνήτας, εἴ πῃ καὶ δοκοίη δυνατὸν εἶναι σχεῖν,
ἀποκνοῦντας καὶ φυλασσομένους τῶν νεῶν μὴ
ξυντρίψωσιν, ἐβόα λέγων ὡς οὐκ εἰκὸς εἴη ξύλων

8, 3. — *ταῖς ναυσὶν ... τεσσαράκοντα καὶ τρισί.* Si hic numerus germanus est, ex illis LX navibus, quas Pylum venisse 8, 2 (ubi cf. adn.) legimus, nonnullae ita videntur in illo cursu afflictatae esse, ut eas adhibere ad impetum nequirent. Quamquam, si haec sententia sit, *πλοΐμοις* additum cupias. Multo minus noluisse Lacedaemonios nonnullis navibus ob loci angustiam uti conicias, cum ex articulo ab eis omnes, quas possent, in pugnam productas esse appareat. „Ego *ἑξήκοντα καὶ πέντε* verum numerum esse arbitror; nam Thucydides [c. 16] sexaginta triremes a Lacedaemoniis ex pacto traditas esse dicens quinque ab Atheniensibus antea in pugna navali captas [c. 14] non potest velle comprehendere. Hae igitur quinque illas, quae super sexaginta requiruntur, efficient.“ Bloomf. ad c. 8, qui has quinque prioribus sexaginta, cum Pylum navigarent, se adiunxisse suspicatur; sed quoniam hac de re supra nihil legitur, eas potius postea aliunde advenisse censere debebat. Tota autem eius disputatio ideo minus certa est, quia 16, 3 *περί* ad *ἑξήκοντα* appositum legitur et quod Lacedaemonii praeter eas naves, quibus pugnassent, *τὰς ἐν τῇ Λακωνικῇ πάσας, ὅσαι μακραί,* tradere iussi sunt 16, 1. Quare certe in minore mutatione *ἑξήκοντα καὶ τρισί* acquiescere poterimus. — *Θρασυμηλίδας.* Thrasymedes apud Diod. XII 61.

§ 3. *ἐν τῷ μέρει,* per vices, ut VIII 86, 3. Cf. Bloomf. ad Aesch. Agam. 335. Similiter *κατὰ μέρος* III 49, 3. IV 26, 3. — *ὠσάμενοι,* proruentes, irrumpentes. Cf. IV 35, 3. 96, 4. VI 70, 2.

§ 4. *φανερώτατος Βρασίδας.* Cf. Diod. XII 62. — *ἀποκνοῦντας.* Cf. adn. III 20, 2. — *φυλασσομένους τῶν νεῶν μὴ ξυντρίψωσιν,* navium causa cavebant, ne eas confringerent. De similibus genetivis vide adn. I 77, 3. II 62, 3. 65, 4. Frustra Madvig. Adv. crit. I p. 318 *τῶν νεῶν ξύντριψιν* coniecit. — *λέγων*

φειδομένους τοὺς πολεμίους ἐν τῇ χώρᾳ περιιδεῖν τεῖχος πεποιημένους, ἀλλὰ τάς τε σφετέρας ναῦς βιαζομένους τὴν ἀπόβασιν καταγνύναι ἐκέλευε, καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἀποκνῆσαι ἀντὶ μεγάλων εὐεργεσιῶν τὰς ναῦς τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ παρόντι ἐπιδοῦναι, ὀκείλαντας δὲ καὶ παντὶ τρόπῳ ἀποβάντας τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τοῦ χωρίου κρατῆσαι.

τοῦ αὐτοῦ Βρασίδου μεγίστη ἀνδρεία. οἱ Λακεδαιμόνιοι ἄπρακτοι γίγνονται.

12. Καὶ ὁ μὲν τούς τε ἄλλους τοιαῦτα ἐπ- 1
έσπερχε καὶ τὸν ἑαυτοῦ κυβερνήτην ἀναγκάσας ὀκεῖλαι τὴν ναῦν ἐχώρει ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν· καὶ πειρώμενος ἀποβαίνειν ἀνεκόπη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τραυματισθεὶς πολλὰ ἐλιποψύχησέ τε καὶ πεσόντος αὐτοῦ ἐς τὴν παρεξειρεσίαν ἡ ἀσπὶς περιερρύη ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξενεχθείσης αὐτῆς ἐς τὴν γῆν οἱ Ἀθηναῖοι ἀνελόμενοι ὕστερον

Cap. **12.** § 1. *ἐλιποψύχησε* Pal. Ang. M. Gr. b; reliqui *ἐλειποψύχησε* vel *ἐλειποθύμησε*. Cf. Soph. fragm. 440.

deleri vult Krueg., et verum est *βοᾶν ὡς* s. *ὅτι* sine tali additamento legi VI 28, 2. VII 48, 4. Xenoph. Anab. I 8, 1; sed haec non est sermonis abundantia, quam ferre non possis. Verte: compellabat dicens. Diod. XII 62, 2 *ἐβόα καὶ παρεκελεύετο.* — *ξύλων.* Per contemptum ita naves et a Brasida vocantur et a Mardonio, qui ad Xerxem *οὐ γὰρ ξύλων* inquit (Herod. VIII 100) *ἀγὼν ὁ τὸ πᾶν φέρων ἐστὶ ἡμῖν, ἀλλ' ἀνδρῶν.* Cf. Xen. Hist. I 1, 24, ubi non minus contemptim de navibus loquitur Pharnabazus. Ab his differt poeticus vocabuli usus, de quo cf. Bloomf. — *ἐπιδοῦναι*, offerre. — *ὀκείλαντας.* Hic transitive (*τὰς ναῦς*), aliter atque II 91, 4, ubi cf. adn.

Cap. **12.** § 1. *τοὺς ἄλλους τοιαῦτα ἐπέσπερχε.* De duplici accusativo vid. Matth. Gr. § 421 adn. 2 a. Alia exempla voc. *τοιαῦτα* ita positi attulit Pflugk. ad Eur. Herc. f. 219. Totus locus *ἐναργείας* exemplum est Plutarcho de Glor. Athen. p. 367. — *ἀποβάθραν.* Vocatur etiam *ἐπιβάθρα.* Cf. praeter alios Baehr. ad Plut. Alc. p. 157. Tum de *ἀνεκόπη*, si placet, cf. Herm. ad Luci. de Conscr. hist. c. 49, ubi huc respicitur. — *τραυματισθεὶς πολλά.* Cf. adn. I 69, 5. Rem in maius auget Diod. XII 62. — *παρεξειρεσίαν*] *παρεξειρεσία ἐστὶν ὁ ἔξω τῆς εἰρεσίας* (quod vocabulum hic insolentius remigium, transtra significat) *τῆς νεὼς τόπος, καθ' ὃ μέρος οὐκέτι κώπαις κέχρηνται. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἀκρότατον τῆς πρύμνης καὶ τῆς πρῴρας.* Schol. Cf. Suid. et al. Lexic. Hic est *τῆς πρῴρας*, ut VII 34, 5. — *περιερρύη*, defluxit s. decidit (a brachio, quod circumdederat,

πρὸς τὸ τροπαῖον ἐχρήσαντο ὃ ἔστησαν τῆς προσ-
2 βολῆς ταύτης. οἱ δ' ἄλλοι προυθυμοῦντο μέν, ἀδύνατοι δ' ἦσαν ἀποβῆναι τῶν τε χωρίων χαλεπότητι καὶ τῶν Ἀθηναίων μενόντων καὶ οὐδὲν ὑπο-
3 χωρούντων. ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη ὥστε Ἀθηναίους μὲν ἐκ γῆς [τε] καὶ ταύτης Λακωνικῆς ἀμύνεσθαι ἐκείνους ἐπιπλέοντας, Λακεδαιμονίους δὲ ἐκ νεῶν τε καὶ ἐς τὴν ἑαυτῶν πολεμίαν οὖσαν ἐπ' Ἀθηναίους ἀποβαίνειν· ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης ἐν τῷ τότε τοῖς μὲν ἠπειρώταις μάλιστα εἶναι καὶ τὰ πεζὰ κρατίστοις, τοῖς δὲ θαλασσίοις τε καὶ ταῖς ναυσὶ πλεῖστον προέχειν.

1 13. Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τῆς ὑστεραίας μέρος τι προσβολὰς ποιησάμενοι ἐπέπαυντο· καὶ τῇ τρίτῃ ἐπὶ ξύλα ἐς μηχανὰς παρέπεμψαν

ἐν ᾧ οἱ Λακεδαιμόνιοι μηχανὰς μέλλουσι παρα-

texerat). Cf. Baehr. ad Plut. Pyrrh. c. 30. — τῆς προσβολῆς ταύτης. De collocatione genetivi cf. adn. II 45, 1. 48, 3.

§ 2. προυθυμοῦντο. Suppl. ἀποβῆναι ex eis, quae secuntur.

§ 3. ἐς τοῦτο περιέστη ἡ τύχη, eo usque conversa est fortuna, tanta fortunae commutatio facta est. Cf. adn. I 78, 2. Cum proximis cf. Diod. l. d. — τε auctore Class. delendum est. Nam verborum sententia haec est: e terra eaque Laconica. Cf. VII 75, 5. — ἀποβαίνειν. Schol. ζητεῖν ἀποβαίνειν. Cf. Krueg. § 53, 1 adn. 7. — ἐπὶ πολὺ γάρ cet. Haec, ante quae perspicuitatis causa sententia in superioribus latens haec autem sane magna est mutatio addi poterat, „si ad verbum vertere velis, hoc significant: plurimum enim gloriae suae s. maximam gloriae suae partem efficiebat Lacedaemoniis, quod erant terra optimi, Atheniensibus, quod mari, h. e. Lacedaemoniorum hoc tempore gloria in eo potissimum posita erat, quod terra, Atheniensium, quod mari optimi erant.“ Schoemann. Observ. p. 21. Super formulis ἐπὶ πολύ et ἐν τῷ τότε cf. adn. I 1, 2. 32, 4, super vi adiect. θαλάσσιος adn. I 7. Class. scholiastae interpretationem κατὰ πολὺ γὰρ ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις ἔρρεπε τὰ τῆς δόξης τοῖς μὲν Λακ. κ. τ. λ. amplexus ἐποίει intransitivum accipit eodem modo quo dictum est II 8, 4, ubi vide adn. Sed num ποιεῖν eodem sensu cum dativo ponatur, quo ibi cum ἐς praepos. coniunctum est, dubium esse potest. Schol. τὰ τῆς δόξης legisse putat Herwerd. Stud. Thuc. p. 51.

Cap. 13. § 1. ἐπέπαυντο, re amissa quiescebant. Cf. adn. 1, 3. — ἐπὶ ξύλα ἐς μηχανάς. Eadem brevitate Germani nach Holz zu Belagerungsmaschinen; ple-

σκευάζεσθαι, αἱ ἐκ Ζακύνθου Ἀθηναίων νῆες παραγίγνονται ὡς ναυμαχήσοντες.

τῶν νεῶν τινας ἐς Ἀσίνην, ἐλπίζοντες τὸ κατὰ τὸν
λιμένα τεῖχος ὕψος μὲν ἔχον, ἀποβάσεως δὲ μά-
λιστα οὔσης ἑλεῖν ⟨ἂν⟩ μηχαναῖς. ἐν τούτῳ δὲ αἱ 2
ἐκ τῆς Ζακύνθου νῆες τῶν Ἀθηναίων παραγίγνον-
ται πεντήκοντα· προσεβοήθησαν γὰρ τῶν τε φρου-
ρίδων τινὲς αὐτοῖς τῶν ἐκ Ναυπάκτου καὶ Χῖαι
τέσσαρες. ὡς δὲ εἶδον τήν τε ἤπειρον ὁπλιτῶν 3
περίπλεων τήν τε νῆσον, ἔν τε τῷ λιμένι οὔσας
τὰς ναῦς καὶ οὐκ ἐκπλεούσας, ἀπορήσαντες ὅπῃ
καθορμίσωνται, τότε μὲν ἐς Πρωτὴν τὴν νῆσον,

Cap. **13.** § 1. *ἔχειν* codd. Cf. adn.
§ 2. *πεντήκοντα* Cl. et Ven. Vulgo et Bekk. *τεσσαράκοντα.* „*Πεντήκοντα* reponendum esse existimat Ae. Port.; nam ex 23, 2 liquet navium numerum, postquam advenerint naves viginti Athenis missae, fuisse 70, ideoque, nisi pro *μ'* scribamus *ν'*, ratio numeri istius et summa ista non constaret." Huds. Cf. plura in ed. mai.
§ 3. *Πρωτήν* Aug. Ven. Steph. Byz., cuius verba sunt *Πρωτή, ὀξυτόνως, νῆσος ἀπὸ τῆς Σφακτηρίας καὶ Πύλου.* Vulgo et Bekk. *Πρώτην.*

nius Latini. — *Ἀσίνην.* Est Asine Messenia, quam Strabo 359 sq. sinui Asinaeo nomen dedisse docet et Pausanias IV 34, 7 inter Acritam (Cap Gallo) et Colonides sitam quadraginta ab utroque loco stadia abesse testatur. Ubi hodie Corone sit, vult fuisse Boblay. de Parietin. Pelop. p. 112. Aliter Leak. Pelop. I p. 443. At vide Curt. Pelop. II p. 168. Bursian. Geogr. II p. 173 sq. — *ἐλπίζοντες* ita dictum est, ut 9, 3. — *τὸ κατὰ τὸν λιμένα τεῖχος.* Prius Lacedaemonii ab alto (*πρὸς τὸ πέλαγος* 8, 8. 9, 2), tunc a portu navibus impetum facturi erant; nam castellum Atheniensium in ipso promontorio situm utroque spectabat. Cf. Leak. l. d. p. 415. Ad portum murus excelsus, sed escensio facilis; in altum mare versus loca aspera, murus infirmus et exiguus (cf. 9, 2); a terra denique castellum optime munitum et firmatum erat (cf. ibid.). — *ὕψος μὲν ἔχον.* Inf. *ἔχειν*, quem codd. praebent, non solum ideo improbandus est, quod Th. *ἐλπίζειν* ubique ita ad res futuras refert, ut nusquam cum nudo infinitivo praes. aut aoristi id iungat (cf. Stahl. Quaest. gram. p. 7), sed etiam quod de muri altitudine, quam vident, nihil illi possunt sperare aut suspicari (cf. adn. III 30, 3). Verum restituit Ullrich. Symb. crit. I p. 25. De participiorum iuxta positorum diversitate cf. I 65, 1. 67, 1. IV 8, 8. — *ἀποβάσεως . . . οὔσης*, cum vero ibi maxime escensio locum haberet (facillime fieret). Cf. adn. III 30, 2. — *ἑλεῖν.* Post hoc *ἂν* addendum est ex usu Thucydideo supra commemorato. Cf. adn. 24, 1. 30, 1. VII 21, 2.

§ 2. *αἱ ἐκ . . . τῶν Ἀθηναίων.* Cf. 8, 2. 3. — *τῶν φρουρίδων . . . ἐκ Ναυπάκτου.* Cf. III 114, 2 et ibi adn.

§ 3. *καθορμίσωνται.* Cf. adn. I 107, 6 et sd. II 52, 3. — *Πρωτήν.* Cf. sd. Apud Graecos adhuc hanc insulam vetus

ἣ οὐ πολὺ ἀπέχει ἐρῆμος οὖσα, ἔπλευσαν καὶ ηὐλίσαντο, τῇ δ' ὑστεραίᾳ παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀνήγοντο, ἢν μὲν ἀντεκπλεῖν ἐθέλωσι σφίσιν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, εἰ δὲ μή, ὡς
4 αὐτοὶ ἐπεσπλευσούμενοι. καὶ οἱ μὲν οὔτε ἀντανήγοντο οὔτε ἃ διενοήθησαν, φράξαι τοὺς ἔσπλους, ἔτυχον ποιήσαντες, ἡσυχάζοντες δ' ἐν τῇ γῇ τάς τε ναῦς ἐπλήρουν καὶ παρεσκευάζοντο, ἢν ἐσπλέῃ τις, ὡς ἐν τῷ λιμένι ὄντι οὐ σμικρῷ ναυμαχήσοντες.

1 14. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι γνόντες καθ' ἑκάτερον τὸν ἔσπλουν ὥρμησαν ἐπ' αὐτούς, καὶ τὰς μὲν πλείους καὶ μετεώρους ἤδη τῶν νεῶν καὶ ἀντιπρῴρους προσπεσόντες ἐς φυγὴν κατέστησαν, καὶ ἐπιδιώκοντες ὡς διὰ βραχέος ἔτρωσαν μὲν πολλάς, πέντε δὲ ἔλαβον, καὶ μίαν τούτων αὐτοῖς ἀνδράσι· ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐν τῇ γῇ καταπεφευγυίαις

καὶ ἐς τὸν λιμένα ἐσπλεύσαντες νικῶσι τοὺς ἐναντίους, καίπερ τῶν Λακεδαιμονίων μεγίστην προθυμίαν δει-

§ 4. σμικρῷ. Cl. et Gr. μικρῷ. Cf. VII 75, 5 οὐ σμικρᾷ, VIII 81, 2 οὐ σμικράς.

nomen servare, non, ut apud barbaros, Prodano appellari docet Leak. Pelop. I p. 428. Sita est a Pylo septentrionem versus. Cf. Curt. Pelop. II p. 183. Bursian. Geogr. II p. 178. — ἢν μὲν . . . ἐς τὴν εὐρυχωρίαν. Plerique interpretes apodosim omissam esse statuerunt (cf. adn. III 3, 3), sed recte Class. condicionem ad superius ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν (i. e. ὡς ναυμαχήσοντες) referendam esse docet. § 4. ἃ διενοήθησαν, φράξαι. Pariter I 124, 1 τάδε ad πολεμεῖν spectat, ubi vide adn. Frustra igitur Class. ὅ. De re vid 8, 5. — ἢν ἐσπλέῃ τις. Τις ad Athenienses ita refertur, ut tamen proprie pronomini infinito man respondeat. Cf. Matth. Gr. § 487, 2. — ὄντι οὐ σμικρῷ. „Immo amplissimus Graeciae et propemodum Europae portus est, id quod ex immenso numero navium, quas in postrema pugna complexus est, videtur apparere.“ Bloomf. Amplius duo milia navium eo portu capi affirmat Pouquev., atque ex hac magnitudine et quod status eius, qui nunc sit, plane dissimilis sit usitatis Graecorum portubus, non posse esse sinum Avariniam colligit Arn. coniciens esse lacum Osmyni Agae. Cf. adn. 8, 6. Potest tamen esse λιτότης. Cf. Matth. Gr. § 463.

Cap. 14. § 1. καθ' ἑκάτερον τὸν ἔσπλουν. Cf. 8, 6. — τὰς πλείους cet. De casu cf. ad. II 42, 4. Opponuntur autem his infra αἱ δὲ καὶ πληρούμεναι ἔτι. — ὡς διὰ βραχέος, quantum per brevitatem spatii poterant. — ἔτρωσαν. Similiter κατατραυματίζειν VII 41, 4. VIII 10, 4. — ἐν τῇ γῇ καταπεφευγυίαις ἐνέβαλλον. Dubitari potest,

κνύντων, καὶ τοὺς ἐν Σφακτηρίᾳ ἄνδρας ἀπολαμβάνουσιν.

ἐνέβαλλον. αἱ δὲ καὶ πληρούμεναι ἔτι πρὶν ἀν-
άγεσθαι ἐκόπτοντο· καί τινας καὶ ἀναδούμενοι
κενὰς εἷλκον τῶν ἀνδρῶν ἐς φυγὴν ὡρμημένων.
ἃ ὁρῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ περιαλγοῦντες 2
τῷ πάθει, ὅτιπερ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβά-
νοντο ἐν τῇ νήσῳ, παρεβοήθουν, καὶ ἐπεσβαί-
νοντες ἐς τὴν θάλασσαν ξὺν τοῖς ὅπλοις ἀνθ-
είλκον ἐπιλαμβανόμενοι τῶν νεῶν· καὶ ἐν τού-
τῳ κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἕκαστος ᾧ μή τινι καὶ

Cap. **14**. § 2. *μή τινι.* „In vetusto cod. Cl. archetypo scriptum suspicor *μή τις*, ut verissime coniecit Poppo.“ Bloomf. in cod. collat.

utrum *καταπεφευγέναι* vi perfecti, quo status permanens significetur, cum *ἐν* praepositione copulatum, an verba *ἐν τῇ γῇ* cum *ἐνέβαλλον* proxime iungenda sint, ut ad *καταπεφευγυίαις* subaudiatur *ἐς τὴν γῆν* seu *ἐκεῖ*. Similis dubitatio oritur in verbis VII 71, 7 *οἱ ἐν τῇ νήσῳ διαβεβηκότες* et VII 87, 2 *ὅσα εἰκὸς ἐν τῷ τοιούτῳ χωρίῳ ἐμπεπτωκότας κακοπαθῆσαι.* Sed III 71, 2 necesse est iungi *τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας* neque participium separari potest, et *καταπεφευγέναι* interdum cum *ἐν* praepositone coniungi docuit Heind. ad Plat. Sophist. p. 260 c. Cf. Xen. Hell. IV 3, 18. Bernh. Synt. p. 208. Krueg. Gr. § 68, 12 adn. 2. Sic naves afflictas atque *in litore* eiectas esse Caes. B. G. V 10. Cf. Beneck. ad Iust. XXII 2, 10. Etiam substantivum *καταφυγή* similiter legi videtur VIII 11, 3 in enuntiato *τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Πειραιῷ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἠγγέλθη.* — *ἐκόπτοντο*, lacerabantur (rostris), quassabantur, affligebantur. Cf. VIII 13, 1. 105, 3.

§ 2. *περιαλγοῦντες*. Hoc verbum apud Atticos rarum redit VI 54, 3 et legitur etiam in (Plat.) Hipparch. p. 229 d. — *ὅτιπερ*, quoniam. Nullum adhuc *περ* cum *ὅτι* particula coniuncti apud Atticos quidem scriptores notatum esse exemplum Class. monet. Cf. *ἐπειδήπερ* VI 18, 3. Aristoph. Nub. 1414, *ἐπείπερ* Soph. OR. 1003. 1432, *διότιπερ* Herod. IV 186, Hart. de part. I p. 342 sq. — *ἀπελαμβάνοντο*, in eo erat, ut intercluderentur. Imperf. de conatu. — *ἐπεσβαίνοντες* cet. „Compara similem locum II 90 sub fin.“ Bloomf. — *καὶ ἐν τούτῳ* cet. Cf. II 8, 4 *ἐν τούτῳ τε κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἑκάστῳ τὰ πράγματα, ᾧ μή τις αὐτὸς παρέσται*, et ibi adn. Hic *ἐδόκει ἕκαστος* valent unusquisque putabat, *κεκωλῦσθαι ᾧ μὴ ... ἔργῳ παρῆν* dicta esse pro simplicioribus *κεκωλῦσθαι τὸ ἔργον ᾧ μὴ παρῆν*, demonstrat Arn. cl. Matth. Gr. § 474 b. Sed *ᾧ μή τινι* nec ita collocata pro legitimis *ᾡτινι μή* placent, nec *ὅστις* praecedente *οὗτος* a Thucydide videtur usurpari potuisse. Quare nos *ᾧ μή τις* malle in ed. mai. diximus. Quod commendatur verbis II 8, 4, si tantum tribuendum est locorum similitudini. Vulgatam praeter Arn. ita defendit Krohl. Quaest. Thuc. I p. 8, ut ad *ᾧ* dativum ex superioribus *ἐν τού-*

3 αὐτὸς ἔργῳ παρῆν. ἐγένετό τε ὁ θόρυβος μέγας,
καὶ ἀντηλλαγμένου τοῦ ἑκατέρων τρόπου περὶ
τὰς ναῦς· οἵ τε γὰρ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ προθυ-
μίας καὶ ἐκπλήξεως ὡς εἰπεῖν ἄλλο οὐδὲν ἢ ἐκ
γῆς ἐναυμάχουν, οἵ τε Ἀθηναῖοι κρατοῦντες καὶ
βουλόμενοι τῇ παρούσῃ τύχῃ ὡς ἐπὶ πλεῖστον
4 ἐπεξελθεῖν ἀπὸ νεῶν ἐπεζομάχουν. πολύν τε πόνον
παρασχόντες ἀλλήλοις καὶ τραυματίσαντες δι-
εκρίθησαν, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς κενὰς ναῦς
5 πλὴν τῶν τὸ πρῶτον ληφθεισῶν διέσωσαν. κατα-
στάντες δὲ ἑκάτεροι ἐς τὸ στρατόπεδον οἱ μὲν
τροπαῖόν τε ἔστησαν καὶ νεκροὺς ἀπέδοσαν καὶ
ναυαγίων ἐκράτησαν, καὶ τὴν νῆσον εὐθὺς περι-
έπλεον καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον, ὡς τῶν ἀνδρῶν
ἀπειλημμένων. οἱ δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ Πελοποννήσιοι
καὶ ἀπὸ πάντων ἤδη βεβοηθηκότες ἔμενον κατὰ
χώραν ἐπὶ τῇ Πύλῳ.

§ 3. ἀντηλλαγμένος codd. Cf. adn.

τῳ praepositionem subaudiri (cf. adn. I 1, 2. Krueg. Gr. § 51, 11 adn. 1), τινί autem, quod nonnumquam, ut VII 75, 5 (cf. adn. I 91, 1) nomini suo praeponatur, ad voc. ἔργῳ referri iubeat. Perf. κεκωλῦσθαι autem impersonaliter dictum impedimentum esse valet; rem enim, non ipsos ita impeditos esse illi putant. Fatendum est sic quoque locum iusto obscuriorem esse; sed omnem obscuritatem vix ulla ratione sustuleris.

§ 3. ἀντηλλαγμένου, quod Class. rescripsit, ideo necessarium est, quod id solum invicem mutari potest, quod utrique diversum habent. Verte: cum etiam invicem mutata esset utrorumque consuetudo circa naves (i. e. ea ratione, qua de navibus dimicabant). Cohaeret igitur περὶ τὰς ναῦς cum verbo ἀντηλλαγμένου. — ἐκπλήξεως. „Non est formido, ut interpretes accipiunt, sed furor.“ Bloomf. Comparentur παράπληκτος et παραπληξία. — ἄλλο οὐδὲν ἤ. Cf. adn. III 39, 2. 85, 4. Usitatior collocatio est οὐδὲν ἄλλο, sed de hac cf. Klotz. ad Dev. p. 44. — τῇ παρούσῃ ... ἐπεξελθεῖν, praesentem fortunam quam longissime persequi. Cf. adn. III 26, 4. Cass. Dion. fragm. 60.

§ 4. τὰς κενὰς ... πλὴν τῶν ... ληφθεισῶν. Cf. § 1.

§ 5. καταστάντες δὲ ἑκάτεροι ..., οἱ μὲν ... οἱ δέ. Cf. Krueg. Gr. § 57, 8. — νεκρούς. De articulo omisso cf. adn. I 54, 1. — ἐν φυλακῇ εἶχον. Cf. adn. I 55, 1. — ὡς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων, quod viri interclusi essent. Cf. adn. 10, 1. — καὶ ἀπὸ πάντων ... βεβοηθηκότες. „Οὐ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐβοήθησαν ἅπαντες οἱ

Λακεδαιμονίοις δοκεῖ περί τε Πύλον ἐκεχειρίαν ποιήσασθαι καὶ ἐς Ἀθήνας πρεσβεύσασθαι περὶ εἰρήνης.

15. Ἐς δὲ τὴν Σπάρτην ὡς ἠγγέλθη τὰ γεγε- 1
νημένα περὶ Πύλον, ἔδοξεν αὐτοῖς ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ
μεγάλῃ τὰ τέλη καταβάντας ἐς τὸ στρατόπεδον
βουλεύειν παραχρῆμα ὁρῶντας ὅ τι ἂν δοκῇ. καὶ 2
ὡς εἶδον ἀδύνατον ὂν τιμωρεῖν τοῖς ἀνδράσι καὶ
κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο ἢ ὑπὸ λιμοῦ τι πα-
θεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας [ἢ]
κρατηθῆναι, ἔδοξεν αὐτοῖς πρὸς τοὺς στρατηγοὺς
τῶν Ἀθηναίων, ἢν ἐθέλωσι, σπονδὰς ποιησαμέ-
νους τὰ περὶ Πύλον ἀποστεῖλαι ἐς τὰς Ἀθήνας
πρέσβεις περὶ ξυμβάσεως καὶ τοὺς ἄνδρας ὡς τά-
χιστα πειρᾶσθαι κομίσασθαι.

αἱ περὶ Πύλον σπονδαί. οἱ πρέσβεις

16. Δεξαμένων δὲ τῶν στρατηγῶν τὸν λόγον 1
ἐγίγνοντο σπονδαὶ τοιαίδε, Λακεδαιμονίους μὲν

Cap. **15.** § 1. *παραχρῆμα.* Invitis membranis paene omnibus a nonnullis editorum recentiorum servata est vulgata *πρὸς τὸ χρῆμα.*

§ 2. *ἢ κρατηθῆναι* Cass. Aug. Cl. Ven. It. Vat. M. m., quae scriptura non displicebat Hermanno. Interpretantur: ut aut fame aut a multitudine superati morerentur (*παθεῖν τι,* cf. IV 38, 1 et ibi adn.) caperenturve. *Κρατηθῆναι* sine *ἢ* F. C. Reg. Cam. Gr. C. I. E. Laur. Vind. alii deteriores et Bekk. Vulgo et Port. *ἢ κρατηθέντας.* Bekkeri scriptura verior videtur, cum *ἢ κρατηθέντας* post *βιασθέντας* redundet et *κρατηθῆναι* cum verbis *ὑπὸ πλήθους βιασθέντας* aptissime cohaerere satis pateat.

Πελοποννήσιοι, ἀλλὰ μόνοι οἱ [Σπαρτιᾶται] μετὰ τῶν περιοίκων, εἶτα δὲ καὶ οἱ ἄλλοι κατ' ὀλίγους. ὅρα κεφ. η'." *Δούκας.* Etenim *περιήγγελλον κατὰ τὴν Πελοπόννησον βοηθεῖν* 8, 2. Quare *καί* intendendi vim habet.

Cap. **15.** § 1. *ἐς τὴν Σπάρτην.* Dicitur enim Graece *ἀγγέλλειν ἐς τόπον,* ut Latine plerumque nuntiare in urbem. Cf. IV 122, 4. V 49, 2. VI 58, 1. — *ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλῃ,* quod in magna se esse calamitate intellegerent. Cf. adn. 14, 5. — *τὰ τέλη.* Cf. adn. I 58, 1. — *καταβάντας.* Cf. Buttm. Gr. § 129, 11. Krueg. Gr. § 58, 1 adn. 2. — *βουλεύειν παραχρῆμα ὁρῶντας,* ut illico videntes (i. e. rerum condicionem inspicientes) statuerent, neque antea ad deliberandum Spartam redirent.

§ 2. *ἢ ὑπὸ ... κρατηθῆναι.* Cf. sd. Class. confert 19, 1 *ἐκπολιορκηθέντες μᾶλλον ἂν χειρωθεῖεν.* — *ποιησαμένους.* De casu cf. adn. I 53, 1. II 11, 7. — *τὰ περὶ Πύλον.* Cf. VIII 41, 2. 62, 2. Matth. Gr. § 421 adn. 4 Bernh. Synt. p. 125. Krueg. Synt. dial. § 46, 18 adn. 2. Hae induciae ad Pylium tantum bellum pertinebant, de pace deinde acturi erant. — *τοὺς ἄνδρας ... κομίσασθαι.* Causa rei ex V 15 cognoscitur.

Cap. **16.** § 1. *ἐγίγνοντο*

ἀποστέλλονται ἐς Ἀθήνας.

τὰς ναῦς ἐν αἷς ἐναυμάχησαν καὶ τὰς ἐν τῇ Λακωνικῇ πάσας, ὅσαι ἦσαν μακραί, παραδοῦναι κομίσαντας ἐς Πύλον Ἀθηναίοις, καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ τειχίσματι μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν, Ἀθηναίους δὲ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ἀνδράσι σῖτον ἐᾶν τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ Λακεδαιμονίους ἐσπέμπειν τακτὸν καὶ μεμαγμένον, δύο χοίνικας ἑκάστῳ Ἀττικὰς ἀλφίτων καὶ δύο κοτύλας οἴνου καὶ κρέας, θεράποντι δὲ τούτων ἡμίσεα· ταῦτα δὲ ὁρώντων τῶν Ἀθηναίων ἐσπέμπειν, καὶ πλοῖον μηδὲν ἐσπλεῖν λάθρᾳ· φυλάσσειν δὲ καὶ τὴν νῆσον Ἀθηναίους μηδὲν ἧσσον ὅσα μὴ ἀποβαίνοντας, καὶ

Cap. **16.** § 1. *Λακεδαιμονίους ἐκπέμπειν* codd. Cf. adn.

σπονδαί. Similiter imperfectum legitur IV 65, 2 *ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν*, VIII 36, 2 *ἄλλας* (*ξυνθήκας*) *ἐποίουν*. Cf. adn. I 26, 1. 72, 3. — ***ἐσπέμπειν***, ut paulo post et 26, 9, restituit Dobr. Tolerari posset *ἐκπέμπειν*, si ex urbe frumentum mitteretur. Cf. etiam 26, 5 *ἐσάγειν*, *ἐσαγαγόντι*, 26, 6 *ἐσῆγον*, 27, 1 *ἐσπλεῖ*. — ***μεμαγμένον***, non molitum (*ἀληλεμένον* 26, 5), sed subactum, depstum. Ut autem talis *σῖτος* mitteretur, Lacedaemonii videntur pacti esse, quod viri in Sphacteria inclusi mulieres ad panes coquendos (*γυναῖκας σιτοποιούς*, de quibus cf. II 78, 3) non haberent; Athenienses autem fortasse eo libentius concesserunt, ne conservari diutius posset. Hordeaceum vero aut panem aut pollinem illo tempore missum esse ex proximo nomine *ἀλφίτων* apparet. Male *καί* ante *μεμαγμένον* positum delet Herwerd. Stud. Thuc. p. 51. Nam frumentum statutum idque depstum intellegendum esse docuit L. Herbst. adv. Cob. p. 26 conferens Plat. de Leg. 746 a *χρήματά τε ἔχοντες τακτὰ καὶ μέτρια*. — ***δύο χοίνικας . . . ἀλφίτων.*** „Id sine dubio de binis in diem accipiendum est. [Quae notio in diem etiam alibi apud numeralia non exprimitur. Cf. VII 87, 2. VIII 29, 1.] Hoc Portus Lacedaemonios de industria pactos putat, ut, si inter ipsos et Athenienses non conveniret, suis in insula aliquantum commeatus superesset [cf. 39, 2]. Nam vulgo una *χοῖνιξ* [pars quadragesima octava medimni seu octava modii Romani] in diuturnum alimentum hominis sufficere credebatur. [Quare tantum servis dabatur.] Vid. Perizon. ad Aelian. V. H. I 26.“ Duk. Cf. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 109 et Clint. Fast. Att. p. 404 ed. Krueg. De *ἀλφίτων* autem voce cf. adn. III 49, 3. — ***κοτύλας.*** Cotyla erat quarta choenicis pars. Cf. Boeckh. l. d. p. 127 sq. et Quaest. metrolog. p. 201 sq. Hultsch. Metrol. p. 82 sq. Tantundem valebat quantum hemina Romana, id est dimidia pars sextarii. Hanc autem satis magnam vini, quod aqua, quam *ἁλμυράν* certe in insula habebant (26, 4), temperare solerent, portionem fuisse ex narratis VII 87, 2 liquet. — ***θεράποντι***, i. e. *Εἵλωτι* Cf. 8, 9 et ibi adn. — ***ὅσα μὴ ἀποβαίνοντας***, i. e. *ὅσα δύνασθαι μὴ ἀποβ.*, quantum possent non descendentes. Cf. adn. I 111, 1.

ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ Πελοποννησίων στρατῷ
μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν. ὅ τι δ' ἂν 2
τούτων παραβαίνωσιν ἑκάτεροι καὶ ὁτιοῦν, τότε
λελύσθαι τὰς σπονδάς. ἐσπεῖσθαι δὲ αὐτὰς μέχρι
οὗ ἐπανέλθωσιν οἱ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν Λακεδαιμο-
νίων πρέσβεις· ἀποστεῖλαι δὲ αὐτοὺς τριήρει Ἀθη-
ναίους καὶ πάλιν κομίσαι. ἐλθόντων δὲ τάς τε
σπονδὰς λελύσθαι ταύτας καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦ-
ναι Ἀθηναίους ὁμοίας οἵασπερ ἂν παραλάβωσιν.
αἱ μὲν σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις ἐγένοντο, καὶ αἱ νῆες 3
παρεδόθησαν οὖσαι περὶ ἑξήκοντα, καὶ οἱ πρέ-
σβεις ἀπεστάλησαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰς Ἀθήνας
ἔλεξαν τοιάδε.

λόγος Λακεδαιμονίων περὶ εἰρήνης, οὗ μετὰ προοίμιον (§ α'—γ') πρῶτον ἀποφαινου-

17. „Ἔπεμψαν ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι, ὦ Ἀθη- 1
ναῖοι, περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀνδρῶν πράξοντας ὅ
τι ἂν ὑμῖν τε ὠφέλιμον ὂν τὸ αὐτὸ πείθωμεν, καὶ
ἡμῖν ἐς τὴν ξυμφορὰν ὡς ἐκ τῶν παρόντων κό-
σμον μάλιστα μέλλῃ οἴσειν. τοὺς δὲ λόγους μα- 2

Πελοποννησίων. *Πελοποννησίῳ* Cass. Aug. It. Vat. M. Ven. sec. man., fortasse recte. Cf. sd. V 26. 30.

§ 2. **ὅ τι δ' ἂν ... καὶ ὁτιοῦν**, quidquid autem ... vel tantillum. Post haec (pro quibus 23, 1 *ἐὰν καὶ ὁτιοῦν*) in apodosi quidem proprie scribendum erat *τοῦτο λύειν τὰς σπονδάς*, sed haec levis sententiae immutatio neminem offendet, qui de *ὃς ἂν* vocibus ad II 44, 1 et alibi adnotata meminerit. — **μέχρι οὗ ἐπανέλθωσιν.** Cf. adn. I 137, 2. Stahl. Quaest. gram. p. 11 sq. De *ἐπανέρχεσθαι* cf. adn. III 33, 3. — **οἱ ἐκ ... πρέσβεις.** Cf. adn. I 8, 2. Insolentius tamen hoc enuntiatum est, quod verba eius proprie in haec videntur resol[illegible]a: *ἐκ τῶν Ἀθηνῶν οἱ ἐς τ*[illegible] *νας πεμφθησόμενοι* [illegible] *λησόμενοι*). Sed fo[illegible] *ἐπανήξοντες* sub[illegible]t.

§ 3. **περὶ** [illegible] numero cons[illegible]us

apud schol. Aristoph. Pac. 664. Ceterum cf. adn. 11, 2. — **οἱ πρέσβεις.** Consule de his disputantem Rankinm de Vit. Aristoph. p. CCCLXXVIII sqq. Archeptolemum, qui apud Aristophanem nominatur, non Lacedaemonium, sed Atheniensem a Demosthene Athenas missum esse putat Hermannus in Comment. antiqu. stud. a. 1837 m. Maio. p. 518.

Cap. 17. § [illegible] **ὁ αὐτ**[illegible] idem, i. e. [illegible] Cf. III [illegible] 5. VI 87, [illegible] **ἡμῖν** [illegible] **μέλλῃ** [illegible] peri[illegible] magis [illegible] verb[illegible] **ἡμῖν** . [illegible] apta [illegible] Lace[illegible] per[illegible] si[illegible]

ς οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηκυνοῦμεν, ἀλλ' σιν ὅτι τοὺς ἐμπείρους ἀπιστοτάτους ταῖς εὐπραγίαις εἶναι δεῖ.
ν ὂν ἡμῖν οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι μὴ χρῆσθαι, πλείοσι δὲ ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ᾖ τάς τι τῶν προὔργου λόγοις τὸ δέον. λάβετε δὲ αὐτοὺς μὴ πολεμίως μηδ' :τοι διδασκόμενοι, ὑπόμνησιν δὲ τοῦ καλεύσασθαι πρὸς εἰδότας ἡγησάμενοι. ὑμῖν ·χίαν τὴν παροῦσαν ἔξεστι καλῶς θέσθαι, ἐν ὧν κρατεῖτε, προσλαβοῦσι δὲ τιμὴν ιν, καὶ μὴ παθεῖν ὅπερ οἱ ἀήθως τι λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώπων· ἀεὶ γὰρ τοῦ ἐλπίδι ὀρέγονται διὰ τὸ καὶ τὰ παρόντα ; εὐτυχῆσαι. οἷς δὲ πλεῖσται μεταβολαὶ ότερα ξυμβεβήκασι, δίκαιοί εἰσι καὶ ἀπι- εἶναι ταῖς εὐπραγίαις. ὃ τῇ τε ὑμετέρᾳ ' ἐμπειρίαν καὶ ἡμῖν μάλιστ' ἂν ἐκ τοῦ προσείη.

ι nominativo adden- Cf. Buttm. Gr. § 143, ln. II 84, 2 interpr. c. 18 extrem. Stallb. ıarm. 156 c. De vv. ρόντων vid. adn. III ıddito ὡς cf. II 3, 4. ntum ex praesenti ιtu fieri potest. ·ακροτέρους . . . μεν. Cf. I 90, 3. ind. et Stallb. ad Plat. e. Lob. Paral. Gr. II)ὐ παρὰ τὸ εἰωθός nt legati, ut hanc oram m Lacedaemoniorum χ, de qua vid. I 86 ır. II p. 386 sqq., con- ἀλλ' ἐπιχώριον ιec contraria sunt su- οὐ παρὰ τὸ εἰωθός. cf. Matth. Gr. § 564. § 56, 9 adn. 7. — ρκῶσι. De ἂν non Matth. Gr. § 527 adn. Quaest. p. 12. — 'ράσ- n ver- ıgio- opus

est docentes aliquid eorum, quae e re praesenti sunt. Recte Class. observat oxymoron quoddam inesse in verbis λόγοις πράσσειν. Dicendo quoque illi, ut Spartanos decet, πρακτικοί sunt.

§ 3. λάβετε. Cf. adn. II 56, 3. Nisi autem negatio ad solum πολεμίως relata esset, μὴ λάβητε legeretur. — ὑπόμνησιν . . . ἡγησάμενοι, admonitionem esse rati bene consultandi adversus scientes adhibitam.

§ 4. εὐτυχίαν . . . καλῶς θέσθαι. Reisk.: euer gegenwärtiges Glück recht wohl (nutzen und recht anständig) anlegen. Cf. adn. I 25, 1. IV 59, 4. L. Herbst. in Phil. XVI p. 280 sq. — ἔχουσι . . . κρατεῖτε, tenentibus (ita ut retineatis) ea, quae possidetis. — ἀεὶ γὰρ . . . ὀρέγονται, semper enim spe elati maiora appetunt.

§ 5. ἐπ' ἀμφότερα. Cf. adn. I 83, 3. — δίκαιοί εἰσι. Cf. Matth. Gr. § 297. — ἐκ τοῦ εἰκότος. Cf. adn. I 51, 2.

καὶ διὰ τοῦτο προσήκειν λέγουσι τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς σφετέρας ξυμφορὰς ἀπιδόντας ἐν τῷ εὐτυχεῖν τὸν πόλεμον καταλῦσαι.

18. *Γνῶτε δὲ καὶ ἐς τὰς ἡμετέρας νῦν ξυμ-* 1
φορὰς ἀπιδόντες, οἵτινες ἀξίωμα μέγιστον τῶν
Ἑλλήνων ἔχοντες ἥκομεν παρ' ὑμᾶς, πρότερον
αὐτοὶ κυριώτεροι νομίζοντες εἶναι δοῦναι ἐφ' ἃ
νῦν ἀφιγμένοι ὑμᾶς αἰτούμεθα. καίτοι οὔτε 2
δυνάμεως ἐνδείᾳ ἐπάθομεν αὐτὸ οὔτε μείζονος
προσγενομένης ὑβρίσαντες, ἀπὸ δὲ τῶν ἀεὶ ὑπαρ-
χόντων γνώμῃ σφαλέντες, ἐν ᾧ πᾶσι τὸ αὐτὸ
ὁμοίως ὑπάρχει. ὥστε οὐκ εἰκὸς ὑμᾶς διὰ τὴν 3
παροῦσαν νῦν ῥώμην πόλεώς τε καὶ τῶν προσ-
γεγενημένων καὶ τὸ τῆς τύχης οἴεσθαι ἀεὶ μεθ'
ὑμῶν ἔσεσθαι. σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν οἵτινες 4

Cap. **18.** § 1. *νῦν* om. Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. It. M., est tamen aptissimum.

Cap. **18.** § 1. *κυριώτεροι ... δοῦναι*, plus potestatis habere dandi. Cf. Bloomf. Gloss. ad Aesch. Agam. 103. — *ἐφ' ἃ*. Cf. adn. V 87. Ex hoc ad *αἰτούμεθα* subaudiendum est *ἃ*.

§ 2. *ἀπὸ ὑπαρχόντων*, propr. profecti (ausgehend von) ab eis quas semper habebamus (i. e. constantibus, consuetis) rebus et opibus. Cf. adn. I 91, 7. II 62. — *γνώμῃ σφαλέντες*. Similiter *γνώμῃ ἁμαρτεῖν* VI 78, 3, *ψευσθῆναι γνώμῃ* VII 9. — *ἐν ᾧ ... ὑπάρχει*, qua in re idem omnibus pariter contingit (scil. ut decipiantur).

§ 3. *ῥώμην ... τῶν προσγεγενημένων*. *Προσγεγενημένων* neutrum, quo significentur res, quae (nuper) accesserunt, („*τὰς νίκας λέγει καὶ τὴν ἐκ τούτων δόξαν.*" *Δούκ.*) esse ratus, *ῥώμην* ad *πόλιν* relatam robur et potentiam, ad *τὰ προσγεγ.* per dilogiam vel potius zeugma magnitudinem valere censeo. Similiter Bau., nisi quod intellegit constantiam aut opulentiam, vim, quae ex partis nascitur. — *τὸ τῆς τύχης*. Cf. adn. III 59, 1.

§ 4. *σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν* cet. Sequitur locus addum vexatus. In quo si primum quaeritur, quae sit singulorum membrorum cohaerentia, manifestum est *οἵτινες ... ἔθεντο* non posse protasin, *καὶ ... ἂν προσφέροιντο* apodosin esse, nisi in verbis *τόν τε πόλεμον νομίσωσι* aliquid interiisse censueris, ex quo penderet coniunctivus. Quare Dobraeus *ἢν* ante *νομίσωσι* periisse, Haasius in Lucubr. Thuc. p. 86 aut *τόν* in relativum *οἳ* mutandum aut hoc ante *νομίσωσι* excidisse coniecit, ex quibus coniecturis tertia ceteris praestat. Quam si probaveris, enuntiati *οἳ νομίσωσι* apodosin esse *καὶ ἐλάχιστ' ἂν ... καταλύοιντο* existimaveris. Sed nec ullum in membranis extat vestigium omissi vocabuli et sententia ex his prodiens consilio oratoris praecipuo videtur repugnare. Quod non potest id esse, ut, quales homines mala, quibus Athenienses hic ad pacem impellendi tunc non premebantur, prudenter tractaturi sint, demonstret, sed ut eos, quos antea for-

τἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο (καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ εὐξυνετώτερον ἂν προσφέροιντο), τόν τε πόλεμον νομίσωσι μὴ καθ' ὅσον ἄν τις αὐτοῦ μέρος βούληται μεταχειρίζειν τούτῳ ξυνεῖναι, ἀλλ' ὡς ἂν αἱ τύχαι αὐτῶν ἡγήσωνται

§ 4. *τούτῳ ξυνεῖναι*, quod ex nostra interpretatione (vide adn.) ad vim verbi *μεταχειρίζειν* accuratius definiendam multum confert, om. It. Pro *ξυνεῖναι* in D. legitur *ἐξεῖναι*, quare *τοῦτο ἐξεῖναι* coniecit Burg. Cf. adn.

tunam semper sibi secundam fore sperare vetuit, prosperis rebus moderate utendum esse doceat. Quamquam Haasius l. d. p. 80 Athenienses, si moderate utantur fortuna secunda, hunc ex eo fructum laturos, ut adversae prudentius obviam eant, ideo haud absurde dici putat, quia, adversa ut aliquando accidat, exspectandum esse iam antea monuerit. Fatendum tamen est ne sic quidem haec ad amussim superioribus respondere. Nam cum antea dictum sit iniquum esse fortunae nimium confidere, quid aequum ac modestum sit in contraria sententia commode opponitur; quod vero modesti homines rebus adversis prudentius uti dicuntur, haec causa potius prioris illius sententiae quam oppositio est. Deinde qui rebus secundis caute diffidunt male dicuntur inter modestos viros tamquam pars esse, quasi vero non in omnes modestos viros illud cadat. Ac ne illud quidem Haas. cuiquam persuaserit minore cum Atheniensium reprehensione h. l. dici *σωφρόνων ἀνδρῶν οἵτινες* quam *σώφρονες ἄνδρες οἵτινες*. Itaque enuntiato *καὶ ταῖς . . . ἂν προσφέροιντο* in parenthesin redacto et pronuntiationibus *οἵτινες ἔθεντο νομίσωσί τε* inter se copulatis, prima verba interpretamur: prudentes autem viri ei sunt, qui cet. Possunt enim continere mixtionem dicendi generum *σωφρόνων ἀνδρῶν ἔστι θέσθαι* et *σώφρονες ἄνδρες εἰσὶν οἵτινες ἔθεντο*. Cf. Matth. Gr. § 481 adn. 3 et § 632, 6. Add. Xen. Anab. II 5, 21 *παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων . . ., οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιορκίας πράττειν τι*, Aristoph. Thesm. 177 *σοφοῦ πρὸς ἀνδρός, ὅστις ἐν βραχεῖ πολλοὺς καλῶς οἷός τε συντέμνειν λόγους*. Item supra III 45, 7 et de verbi *ἔστι* omissione adn. I 120, 5. Ullr. Symb. crit. II p. 18 et Class. *εἰσίν* subaudiunt *σωφρόνων ἀνδρῶν* pro genetivo partitivo accipientes. Cf. Krueg. Gr. § 47, 9 adn. 2 et Plat. Alc. II 150 b. Deinde iungimus inter se *οἵτινες ἔθεντο νομίσωσί τε*, quae eadem est coniunctio coniunctivi et indicativi in enuntiatis relativis, cuius exempla leguntur II 44, 1, ubi vid. adn., et IV 92, 1, nisi quod ibi coniunctivus antecedit, indicativus sequitur. Add. Demosth. XXIV 63 *ὁπόσοι Ἀθηναίων . . . ἢ νῦν εἰσὶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἢ τὸ λοιπὸν κατατεθῶσι*. De *ἂν* non addito cf. etiam adn. 17, 2. — *τἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο*, secundas res inter ambigua tuto posuerunt. Haas. l. d. p. 83 docet esse oxymoron, cui similia legantur IV 61, 8. 126, 6. — *τόν τε πόλεμον . . . τούτῳ ξυνεῖναι*. Male Haasius l. d. p. 87 *τούτῳ* ad *πόλεμον* vult spectare, qui accusativus toti sententiae ita prae-

(*καὶ ἐλάχιστ᾽ ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίοντες διὰ τὸ μὴ τῷ ὀρθουμένῳ αὐτοῦ πιστεύοντες ἐπαίρεσθαι ἐν*

positus sit, ut in exemplis IV 108, 1 *τοὺς ξυμμάχους ἐφοβοῦντο μὴ ἀποστῶσιν*, III 53, 2 *ὑποπτεύομεν ὑμᾶς μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε*, similibus multis. At in his vulgaris est attractio subiecti et rarius obiecti enuntiati secundarii ad primarium attracti, de qua vid. adn. II 21, 1. 42, 4. 62, 1 al. Cf. Ind. gramm. v. Attract. Haec autem ante pronuntiata transitiva ob *ὅτι*, *ὡς*, *μή* incipientia, interrogativa, relativa reperitur. Infinitivi post hunc accusativum positi unum exemplum, quod quis huc referat, novimus, I 23, 6, in quo hac ipsa de causa nostram explanationem improbat Kamp. Observ. crit. ad Thuc. p. 22. Sed etiamsi eam tueare, illud exemplum ab hoc differt, quod illic infinitivus ad ipsum accusativum attractum refertur, qua sola ratione videtur sic dici posse. Ergo *τὸν πόλεμον νομίζουσι ... τούτῳ ξυνεῖναι* pro his: *τὸν πόλεμον νομίζουσιν, ὅτι ... αὐτῷ ξύνεισιν* (in quibus de *αὐτ.* pronomine cf. adn. II 42, 4) prorsus soloeca verba existimamus. Thucydides si id, quod Haasius vult, dicere cuperet, haud dubie scriberet *τοῦ τε πολέμου* (*οἳ*) *νομίσωσι μὴ καθ᾽ ὅσον ἄν τις μέρος βούληται μεταχειρίζειν, τούτῳ ξυνεῖναι*. Cf. adn. III 39, 2. Neque *τὸν πόλεμον* esse subiectum infinitivi *ξυνεῖναι* statuere licet, sive *τούτῳ*, id quod Arn. vult, ad *μέρος τοῦ πολέμου* refertur, sive, quoniam perversa videtur dicendi ratio *ὁ πόλεμος ξύνεστι τούτῳ τῷ μέρει τοῦ πολέμου*, potius ad *τινά*. Nam non solum dubitandum est, num pronomen demonstrativum, quippe quod certam et definitam rem indicet, ad indefinitum respicere possit, sed etiam ad tuendam locutionem *τὸν πόλεμον τούτῳ* (*τῷ ἀνθρώπῳ*) *ξυνεῖναι* pro altera *τοῦτον τῷ πολέμῳ ξυνεῖναι* exempla afferri non possunt nisi poëtica, qualia habes Soph. OR. 863 *ξυνείη μοῖρα*, OC. 7 *χρόνος ξυνών*, 946 *γάμοι ξυνόντες*, 1244 *ἆται ξυνοῦσαι*, Ant. 372 *ὅτῳ τὸ μὴ καλὸν ξύνεστι*, Ai. 338 *νοσήμασι ξυνοῦσι*, Eur. Troad. 681 *ἐμοὶ ξύνεστιν ἐλπίς*. Quibus de causis *τὸν πόλεμον* obiecti accusativum esse nunc censemus pendentem ex verbo *μεταχειρίζειν*, quod cum *νομίσωσι* iungimus. Pronomen *τούτῳ* autem ad *μέρος* spectare volumus et infinitivum *ξυνεῖναι* eodem modo interpretamur atque *διολλύναι*, quod III 40, 6 rescripsimus, ubi vide adn. Vertas igitur: qui bellum putant, non ex quanta eius parte aliquis velit, se tractare, ut huic (parti) intersint, sed ut fortunae casus ipsos regant. De activo *μεταχειρίζειν* cf. adn. I 13, 2. Vocabulum *μέρος*, quod alibi post *καθ᾽ ὅσον* omittitur (cf. tamen I 23, 3 *ἐπὶ πλεῖστον μέρος*) hic additum est, ut *τούτῳ* habeat, quo commode referatur. Male Bredov. *αὐτῷ* (*τῷ πολέμῳ*) pro *αὐτῶν* coniecit, quod, cum fortunae casus regere potius bellum quam ei viam praeire (cf. Krueg. Gr. § 47, 20 adn. 2) videantur, *αὐτοῦ* esse debebat. At non aptius bellum illi regunt quam eos, qui bello intersunt. Contra Class. vide Annál. phil. 1870 p. 326 sq. — *καὶ ἐλάχιστ᾽ ἂν ... καταλύοιντο*, etiam minimum tales viri labentes (quod participium iungendum cum verbo component), propterea quod non ipsius (belli) successibus efferuntur, in bona potissimum fortuna bellum component. De *καταλύεσθαι*, bellum finire, (hostibus) reconciliari, cf. I 81, 5. V 15, 2. 17, 2.

5 τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα καταλύοιντο)· ὃ νῦν
ὑμῖν, ὦ Ἀθηναῖοι, καλῶς ἔχει πρὸς ἡμᾶς πρᾶξαι,
καὶ μήποτε ὕστερον, ἢν ἄρα μὴ πειθόμενοι
σφαλῆτε, ἃ πολλὰ ἐνδέχεται, νομισθῆναι τύχῃ
καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι, ἐξὸν ἀκίν-
δυνον δόκησιν ἰσχύος καὶ ξυνέσεως ἐς τὸ ἔπειτα
καταλιπεῖν.

1 19. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑμᾶς προκαλοῦνται ἐς
σπονδὰς καὶ διάλυσιν πολέμου, διδόντες μὲν
εἰρήνην καὶ ξυμμαχίαν καὶ ἄλλην φιλίαν πολλὴν
καὶ οἰκειότητα ἐς ἀλλήλους ὑπάρχειν, ἀνται-
τοῦντες δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας, καὶ ἄμει-
νον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι,
εἴτε βίᾳ διαφύγοιεν παρατυχούσης τινὸς σωτη-
ρίας εἴτε καὶ ἐκπολιορκηθέντες μᾶλλον ἂν χει-
2 ρωθεῖεν. νομίζομέν τε τὰς μεγάλας ἔχθρας μάλιστ'
ἂν διαλύεσθαι βεβαίως, οὐκ ἢν ἀνταμυνόμενός
τις καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλείω τοῦ πολεμίου κατ'

ἔπειτα ἀποδεικνύασιν ὅτι ἀσφαλέστατόν ἐστι μετρίως ξυναλλαγῆναι.

Cap. 19. § 2. *πλέω* codd. Cum apud poetas scaenicos praeter *πλέον* vocalis *ε* in *πλέονος πλέονι* tantum formis compareat, reliqua per diphthongum scribenda esse duximus. Cf. Stahl. Quaest. gramm. p. 16 sq.

πολέμου codd. Cf. adn.

VIII 58, 7, de iterato *ἂν* I 76, 4. 136, 3. Hanc sententiam pariter atque superiorem (*καὶ ταῖς ... προσφέροιντο*) interpositam esse volumus. Nam ut illic interponitur, quomodo ex prudenti cautione calamitate affecti viri moderati se gerant, ita hic explicatur, quam agendi rationem ex iudicii sobrietate in rebus secundis illi sequantur. Itaque *καί* ut supra etiam valet.

§ 5. *ὃ* ad totum modestae continentiae praeceptum modo expositum spectare putamus. — *νομισθῆναι.* „Pendet e praecedentibus *καλῶς ἔχει*, ut haec coniungantur: *καλῶς ἔχει ὑμῖν πρᾶξαι καὶ μήποτε νομισθῆναι.*" Duk. — *τὰ ... κρατῆσαι.* Cf. adn. 19, 2. — *δόκησιν.* Cf. adn. II 35, 2.

Cap. 19. § 1. *ὑπάρχειν* ita ad dandi vel potius (cf. adn. I 85, 2) offerendi verbum additum est ut alibi *εἶναι*, velut *ἐκείνην ἔδωκεν αὐτῷ παίγνιον εἶναι* Luci. Dial. de. VII 5. Cf. Blum. ad Lyc. Leocr. p. 125 et Verg. Aen. IX 173. — *ἀμφοτέροις*, nobis utrisque. — *διακινδυνεύεσθαι.* Cf. adn. I 73, 2. — *εἴτε καὶ ... χειρωθεῖεν*, an expugnati magis in vestram potestatem redigantur (quam iam nunc sunt, cum inclusi a vobis teneantur). *Ἂν* appositum est, quia *ἐκπολιορκηθέντες* valet *εἰ ἐκπολιορκηθεῖεν.*

§ 2. *καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλείω.* Similiter *τὰ πλείω ἐπικρατεῖν* VII 63, 2 et supra *τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι.* — *πολεμίου* scribendum est,

ἀνάγκην ὅρκοις ἐγκαταλαμβάνων μὴ ἀπὸ τοῦ
ἴσου ξυμβῇ, ἀλλ' ἤν, παρὸν τὸ αὐτὸ δρᾶσαι
πρὸς τὸ ἐπιεικές, καὶ ἀρετῇ αὐτὸν νικήσας παρὰ
ἃ προσεδέχετο μετρίως ξυναλλαγῇ. ὀφείλων γὰρ 3
ἤδη ὁ ἐναντίος μὴ ἀνταμύνεσθαι ὡς βιασθείς,
ἀλλ' ἀνταποδοῦναι ἀρετήν, ἑτοιμότερός ἐστιν αἰ-
σχύνῃ ἐμμένειν οἷς ξυνέθετο. καὶ μᾶλλον πρὸς 4
τοὺς μειζόνως ἐχθροὺς τοῦτα δρῶσιν οἱ ἄνθρω-
ποι ἢ πρὸς τοὺς τὰ μέτρια διενεχθέντας· πεφύ-
κασί τε τοῖς μὲν ἑκουσίως ἐνδοῦσιν ἀνθησσᾶσθαι

αὐτὸν νικήσας H. Gr. D. J., reliqui *αὐτὸ νικήσας*. Cf. adn. § 4. *ἑκοῦσιν ἐνδοῦσιν* Bekk. Anecd. I p. 126. Vide Herbst adv. Cob. p. 22 sqq.

ne desit unde obiectum verbi *ἐγκαταλαμβάνων* suppleatur et quo *αὐτόν* referri possit. — *ἐγκαταλαμβάνων*. Frequentius hac vi *καταλαμβάνειν*. Cf. I 9, 1. IV 86, 1. VIII 68, 3. — *τὸ αὐτό*, scil. *τὸ ξυμβῆναι*. — *πρὸς τὸ ἐπιεικές*, secundum aequitatem, oppositum est praegresso *κατ' ἀνάγκην*. — *ἀρετῇ αὐτὸν νικήσας*. Male *αὐτό* ita defendunt, ut ad *τὸ παρεῖναι τὸ αὐτὸ δρᾶσαι*, quod volunt esse *τὸ δύνασθαι μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῆναι*, id referant. Sed *τὸ αὐτὸ* ad solum *τὸ ξυμβῆναι* refertur (aliter enim Th. *τοῦτο* potius vel *αὐτὸ* scripsisset) et quomodo quis facultatem iniquae pactionis superare possit, haud facile expedias, nisi forte superare idem esse opineris atque contemnere. Difficultatem superare possumus, facultatem non item. Patet propter erroris facilitatem codicum auctoritatem nullam esse; quid scribendum sit, totum ex sententia pendet. Itaque nunc *αὐτόν* restituimus. Opponitur generosae virtutis (Edelmuth) victoria ab hoste reportata armorum victoriae. — *παρὰ ἃ προσεδέχετο* (scil. *ὁ πολέμιος*) aptissime cum *μετρίως* iunge: cum maiore temperantia quam exspectabat.

§ 3. *ἑτοιμότερος*] *προσυπακουστέον ... τοῦ ... βιασθέντος σπείσασθαι.* Schol. — *αἰσχύνῃ*. De dativo cf. adn. III 82, 1.

§ 4. *καὶ μᾶλλον ...*] *καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μειζόνως ἐχθροὺς τοῦτο δρῶσιν, τὸ εὐγνωμονῆσαι ἤτοι προθύμως ἐμμένειν ταῖς συνθήκαις· ὡς γὰρ ἐκ μεγάλων ἐχθρῶν ἐκφυγόντες καὶ σωθέντες ἀσμένως φέρουσι τὸ ἡσυχάζειν, κέρδος νομίζοντες τὸ μὴ πάλιν κινδυνεύειν πρὸς μείζω μαχόμενοι.* Schol. De *μειζόνως* comparativo cf. adn. I 130. — *τὰ μέτρια διενεχθέντας*. Similiter VIII 84, 5 *δουλεύειν τὰ μέτρια*, IV 117, 1 *ξυμβῆναι τὰ πλείω*. Cf. adn. § 2. — *πεφύκασι*, eorum naturae insitum est. Cf. II 64, 3. III 45, 3. IV 61, 5. — *τοῖς ... ἐνδοῦσιν ἀνθησσᾶσθαι*. Cum *ἀνθησσᾶσθαι* verbo coniunctus est is casus, qui ad similia *ἐνδιδόναι, εἴκειν, ὑπείκειν, νικᾶσθαι* addi solet, sicut vicissim *νικᾶσθαι* verbo interdum genetivus adiungitur. Similiter iam quodammodo III 38, 7 *ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσσώμενοι*, unde

ἡδονῆς, πρὸς δὲ τὰ ὑπεραυχοῦντα καὶ παρὰ
μην διακινδυνεύειν.

20. Ἡμῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτέ, ἔχει ἀμφοτέ-
ἡ ξυναλλαγή, πρίν τι ἀνήκεστον διὰ μέσου
μενον ἡμᾶς καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ἀνάγκη αἴδιον
ἔχθραν πρὸς τῇ κοινῇ καὶ ἰδίαν ἔχειν, ἡμᾶς
στερηθῆναι ὧν νῦν προκαλούμεθα. ἔτι δ'
ον ἀκρίτων καὶ ὑμῖν μὲν δόξης καὶ ἡμετέρας
ας προσγιγνομένης, ἡμῖν δὲ πρὸ αἰσχροῦ
ς ⟨τῆς⟩ ξυμφορᾶς μετρίως κατατιθεμένης διαλ-
ῶμεν, καὶ αὐτοί τε ἀντὶ πολέμου εἰρήνην
ιεθα καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἀνάπαυσιν
ῶν ποιήσωμεν· οἳ καὶ ἐν τούτῳ ὑμᾶς αἰτιωτέ-

καὶ τελευτῶντες διεξέρχονται ὅτι νῦν καιρὸς ἄριστός ἐστι τῆς εἰρήνης, ἧς τὴν χάριν οἱ Ἕλληνες τοῖς Ἀθηναίοις προσθήσουσιν.

Cap. **20.** § 1. ἡμᾶς vulgo, plerique codd. ὑμᾶς. Cf. adn.

contrario *τὰ ὑπεραυχοῦν-* eutrius generis esse *τοῖς* σιν apparet. Cf. 61, 5 *τοῦ* τος et adn. II 45, 1. De ρίως adverbio cf. Lob. ad ı. p. 6. — *καὶ παρὰ* κην, etiam praeter ra- m, i. e. etiamsi ratione res considerantes spem prosperi us non habeant. Cf. adn. I

.

). **20.** § 1. *διὰ μέσου* μενον, interveniens, cedens, ut *ἐν μέσῳ*. Cf. p. 109. — *ἐν ᾧ ... ἔχ-* ν ... *ἔχειν*, in quo ne- e est vobis sempiter- inimicitiam praeter munem (Lacedaemoniorum tis) etiam privatam (eo- qui cognatos amiserunt) re. De passivo locutionis αν *ἔχειν* sensu cf. I 2, 3. 36, 3. Particula *μέν*, quam *ὑμῖν* propter oppositum *δέ* exspectaveris, omissa ropter *αἴδιον* cum gravitate ositum. — *ἡμᾶς δέ* nunc simus duabus de causis, m quod *ὑμᾶς δέ* opposito deinde quod rectius et usui ydideo convenientius est Lacedaemonios eis privari, quae assequi student (cf. I 70, 7. IV 73, 3), quam Athenienses eis, ad quae Lacedaemonii eos cohortantur. Posterior causa contra Haasium (Lucubr. § 76) et Class. valet, qui servato *ὑμᾶς* in priore membro *ἡμῖν* emendarunt *ἔχθραν ἔχειν* sensu activo accipientes.

§ 2. *ἔτι δ' ὄντων ἀκρίτων*. Cf. adn. I 7, 1. Schol.: *ἔτι δὲ ὄντων ἀδιακρίτων καὶ ἀμφιβόλων τῶν πραγμάτων τῶν κατὰ τὴν Σφακτηρίαν*. — *ἡμετέρας φιλίας*, i. e. *παρ' ἡμῶν φιλίας*. Cf. Krueg. Gr. § 51, 4 adn. 8. — *ἡμῖν δὲ ... κατατιθεμένης*, nobis autem cum, antequam dedecus aliquod nobis accidat, calamitas tolerabiliter finiatur, sive res adversae modice componantur. Articulus, quo carere non possumus, quod de nota illa calamitate sermo est, quae causa legationis fuit, accessit ex schol. *ἡμῖν δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὶν αἰσχροῦ τινος πειραθῆναι* (*ἀντὶ τοῦ πρὶν ἁλῶναι τοὺς ἄνδρας*) *τῆς ξυμφορᾶς μετρίως κατατιθεμένης*. — *ἐν τούτῳ*, i. e. *ἐν τῷ διαλλαγῆναι, ἐν τῷ γενέ-*

Λακεδαιμονίοις δοκεῖ περί τε Πύλον ἐκεχειρίαν ποιήσασθαι καὶ ἐς Ἀθήνας πρεσβεύσασθαι περὶ εἰρήνης.

15. Ἐς δὲ τὴν Σπάρτην ὡς ἠγγέλθη τὰ γεγε- 1
νημένα περὶ Πύλον, ἔδοξεν αὐτοῖς ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ
μεγάλῃ τὰ τέλη καταβάντας ἐς τὸ στρατόπεδον
βουλεύειν παραχρῆμα ὁρῶντας ὅ τι ἂν δοκῇ. καὶ 2
ὡς εἶδον ἀδύνατον ὂν τιμωρεῖν τοῖς ἀνδράσι καὶ
κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο ἢ ὑπὸ λιμοῦ τι παθεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας [ἢ]
κρατηθῆναι, ἔδοξεν αὐτοῖς πρὸς τοὺς στρατηγοὺς
τῶν Ἀθηναίων, ἢν ἐθέλωσι, σπονδὰς ποιησαμένους τὰ περὶ Πύλον ἀποστεῖλαι ἐς τὰς Ἀθήνας
πρέσβεις περὶ ξυμβάσεως καὶ τοὺς ἄνδρας ὡς τάχιστα πειρᾶσθαι κομίσασθαι.

αἱ περὶ Πύλον σπονδαί. οἱ πρέσβεις

16. Δεξαμένων δὲ τῶν στρατηγῶν τὸν λόγον 1
ἐγίγνοντο σπονδαὶ τοιαίδε, Λακεδαιμονίους μὲν

Cap. **15.** § 1. *παραχρῆμα.* Invitis membranis paene omnibus a nonnullis editorum recentiorum servatà est vulgata *πρὸς τὸ χρῆμα.*

§ 2. *ἢ κρατηθῆναι* Cass. Aug. Cl. Ven. It. Vat. M. m., quae scriptura non displicebat Hermanno. Interpretantur: ut aut fame aut a multitudine superati morerentur (*παθεῖν τι,* cf. IV 38, 1 et ibi adn.) caperenturve. *Κρατηθῆναι* sine *ἢ* F. C. Reg. Cam. Gr. C. I. E. Laur. Vind. alii deteriores et Bekk. Vulgo et Port. *ἢ κρατηθέντας.* Bekkeri scriptura verior videtur, cum *ἢ κρατηθέντας* post *βιασθέντας* redundet et *κρατηθῆναι* cum verbis *ὑπὸ πλήθους βιασθέντας* aptissime cohaerere satis pateat.

Πελοποννήσιοι, ἀλλὰ μόνοι οἱ [Σπαρτιᾶται] μετὰ τῶν περιοίκων, εἶτα δὲ καὶ οἱ ἄλλοι κατ' ὀλίγους. ὅρα κεφ. η'." *Δούκας.* Etenim *περιήγγελλον κατὰ τὴν Πελοπόννησον βοηθεῖν* 8, 2. Quare *καί* intendendi vim habet.

Cap. **15.** § 1. *ἐς τὴν Σπάρτην.* Dicitur enim Graece *ἀγγέλλειν ἐς τόπον,* ut Latine plerumque nuntiare in urbem. Cf. IV 122, 4. V 49, 2. VI 58, 1. — *ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλῃ,* quod in magna se esse calamitate intellegerent. Cf. adn. 14, 5. — *τὰ τέλη.* Cf. adn. I 58, 1. — *καταβάντας.* Cf. Buttm. Gr. § 129, 11. Krueg. Gr. § 58, 1 adn. 2. — *βουλεύειν παραχρῆμα ὁρῶντας,* ut illico videntes (i. e. rerum condicionem inspicientes) statuerent, neque antea ad deliberandum Spartam redirent.

§ 2. *ἢ ὑπὸ ... κρατηθῆναι.* Cf. sd. Class. confert 19, 1 *ἐκπολιορκηθέντες μᾶλλον ἂν χειρωθεῖεν.* — *ποιησαμένους.* De casu cf. adn. I 53, 1. II 11, 7. — *τὰ περὶ Πύλον.* Cf. VIII 41, 2. 62, 2. Matth. Gr. § 421 adn. 4 Bernh. Synt. p. 125. Krueg. Synt. dial. § 46, 18 adn. 2. Hae induciae ad Pylium tantum bellum pertinebant, de pace deinde acturi erant. — *τοὺς ἄνδρας ... κομίσασθαι.* Causa rei ex V 15 cognoscitur.

Cap. **16.** § 1. *ἐγίγνοντο*

τὰς ναῦς ἐν αἷς ἐναυμάχησαν καὶ τὰς ἐν τῇ Λακωνικῇ πάσας, ὅσαι ἦσαν μακραί, παραδοῦναι κομίσαντας ἐς Πύλον Ἀθηναίοις, καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ τειχίσματι μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν, Ἀθηναίους δὲ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ἀνδράσι σῖτον ἐᾶν τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ Λακεδαιμονίους ἐσπέμπειν τακτὸν καὶ μεμαγμένον, δύο χοίνικας ἑκάστῳ Ἀττικὰς ἀλφίτων καὶ δύο κοτύλας οἴνου καὶ κρέας, θεράποντι δὲ τούτων ἡμίσεα· ταῦτα δὲ ὁρώντων τῶν Ἀθηναίων ἐσπέμπειν, καὶ πλοῖον μηδὲν ἐσπλεῖν λάθρᾳ· φυλάσσειν δὲ καὶ τὴν νῆσον Ἀθηναίους μηδὲν ἧσσον ὅσα μὴ ἀποβαίνοντας, καὶ ἀποστέλλονται ἐς Ἀθήνας.

Cap. 16. § 1. *Λακεδαιμονίους ἐκπέμπειν* codd. Cf. adn.

σπονδαί. Similiter imperfectum legitur IV 65, 2 *ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν*, VIII 36, 2 *ἄλλας* (*ξυνθήκας*) *ἐποίουν.* Cf. adn. I 26, 1. 72, 3. — *ἐσπέμπειν*, ut paulo post et 26, 9, restituit Dobr. Tolerari posset *ἐκπέμπειν*, si ex urbe frumentum mitteretur. Cf. etiam 26, 5 *ἐσάγειν*, *ἐσαγαγόντι*, 26, 6 *ἐσῆγον*, 27, 1 *ἐσπλεῖ.* — *μεμαγμένον*, non molitum (*ἀληλεμένον* 26, 5), sed subactum, depstum. Ut autem talis *σῖτος* mitteretur, Lacedaemonii videntur pacti esse, quod viri in Sphacteria inclusi mulieres ad panes coquendos (*γυναῖκας σιτοποιούς*, de quibus cf. II 78, 3) non haberent; Athenienses autem fortasse eo libentius concesserunt, ne conservari diutius posset. Hordeaceum vero aut panem aut pollinem illo tempore missum esse ex proximo nomine *ἀλφίτων* apparet. Male *καί* ante *μεμαγμένον* positum delet Herwerd. Stud. Thuc. p. 51. Nam frumentum statutum idque depstum intellegendum esse docuit L. Herbst. adv. Cob. p. 26 conferens Plat. de Leg. 746 a *χρήματά τε ἔχοντες τακτὰ καὶ μέτρια.* — *δύο χοίνικας . . . ἀλφίτων.* „Id sine dubio de binis in diem accipiendum est. [Quae notio in diem etiam alibi apud numeralia non exprimitur. Cf. VII 87, 2. VIII 29, 1.] Hoc Portus Lacedaemonios de industria pactos putat, ut, si inter ipsos et Athenienses non conveniret, suis in insula aliquantum commeatus superesset [cf. 39, 2]. Nam vulgo una *χοῖνιξ* [pars quadragesima octava medimni seu octava modii Romani] in diuturnum alimentum hominis sufficere credebatur. [Quare tantum servis dabatur.] Vid. Perizon. ad Aelian. V. H. I 26.“ Duk. Cf. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 109 et Clint. Fast. Att. p. 404 ed. Krueg. De *ἀλφίτων* autem voce cf. adn. III 49, 3. — *κοτύλας.* Cotyla erat quarta choenicis pars. Cf. Boeckh. l. d. p. 127 sq. et Quaest. metrolog. p. 201 sq. Hultsch. Metrol. p. 82 sq. Tantundem valebat quantum hemina Romana, id est dimidia pars sextarii. Hanc autem satis magnam vini, quod aqua, quam *ἁλμυράν* certe in insula habebant (26, 4), temperare solerent, portionem fuisse ex narratis VII 87, 2 liquet. — *θεράποντι*, i. e. *Εἵλωτι* Cf. 8, 9 et ibi adn. — *ὅσα μὴ ἀποβαίνοντας*, i. e. *ὅσα δύνασθαι μὴ ἀποβ.*, quantum possent non descendentes. Cf. adn. I 111, 1.

ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ Πελοποννησίων στρατῷ
μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν. ὅ τι δ' ἂν 2
τούτων παραβαίνωσιν ἑκάτεροι καὶ ὁτιοῦν, τότε
λελύσθαι τὰς σπονδάς. ἐσπεῖσθαι δὲ αὐτὰς μέχρι
οὗ ἐπανέλθωσιν οἱ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν Λακεδαιμο-
νίων πρέσβεις· ἀποστεῖλαι δὲ αὐτοὺς τριήρει Ἀθη-
ναίους καὶ πάλιν κομίσαι. ἐλθόντων δὲ τάς τε
σπονδὰς λελύσθαι ταύτας καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦ-
ναι Ἀθηναίους ὁμοίας οἵασπερ ἂν παραλάβωσιν.
αἱ μὲν σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις ἐγένοντο, καὶ αἱ νῆες 3
παρεδόθησαν οὖσαι περὶ ἑξήκοντα, καὶ οἱ πρέ-
σβεις ἀπεστάλησαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰς Ἀθήνας
ἔλεξαν τοιάδε.

λόγος Λακεδαιμονίων περὶ εἰρήνης, οὗ μετὰ προοίμιον (§ αʹ—γʹ) πρῶτον ἀποφαινου-

17. „Ἔπεμψαν ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι, ὦ Ἀθη- 1
ναῖοι, περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀνδρῶν πράξοντας ὅ
τι ἂν ὑμῖν τε ὠφέλιμον ὂν τὸ αὐτὸ πείθωμεν, καὶ
ἡμῖν ἐς τὴν ξυμφορὰν ὡς ἐκ τῶν παρόντων κό-
σμον μάλιστα μέλλῃ οἴσειν. τοὺς δὲ λόγους μα- 2

Πελοποννησίων. *Πελοποννησίῳ* Cass. Aug. It. Vat. M. Ven. sec. man., fortasse recte. Cf. sd. V 26. 30.

§ 2. *ὅ τι δ' ἂν ... καὶ ὁτιοῦν*, quidquid autem ... vel tantillum. Post haec (pro quibus 23, 1 *ἐὰν καὶ ὁτιοῦν*) in apodosi quidem proprie scribendum erat *τοῦτο λύειν τὰς σπονδάς*, sed haec levis sententiae immutatio neminem offendet, qui de *ὃς ἂν* vocibus ad II 44, 1 et alibi adnotata meminerit. — *μέχρι οὗ ἐπανέλθωσιν.* Cf. adn. I 137, 2. Stahl. Quaest. gram. p. 11 sq. De *ἐπανέρχεσθαι* cf. adn. III 33, 3. — *οἱ ἐκ ... πρέσβεις.* Cf. adn. I 8, 2. Insolentius tamen hoc enuntiatum est, quod verba eius proprie in haec videntur resolvenda: *ἐκ τῶν Ἀθηνῶν οἱ ἐς τὰς Ἀθήνας πεμφθησόμενοι* (*ἀποσταλησόμενοι*). Sed fortasse solum *ἐπανήξοντες* subaudiendum est.

§ 3. *περὶ ἑξήκοντα.* In numero consentit Philochorus apud schol. Aristoph. Pac. 664. Ceterum cf. adn. 11, 2. — *οἱ πρέσβεις.* Consule de his disputantem Rankinm de Vit. Aristoph. p. CCCLXXVIII sqq. Archeptolemum, qui apud Aristophanem nominatur, non Lacedaemonium, sed Atheniensem a Demosthene Athenas missum esse putat Hermannus in Comment. antiqu. stud. a. 1837 m. Maio. p. 518.

Cap. 17. § 1. *τὸ αὐτό*, idem, i. e. simul. Cf. III 47, 5. VI 87, 3. — *καὶ ἡμῖν ... μέλλῃ οἴσειν.* Superioribus magis responderent verba *καὶ ἡμῖν ... οἴσον*, sed ideo minus apta essent, quod de eis, quae Lacedaemoniis honesta essent, persuasionem in animis Atheniensium effici non opus erat. Itaque mutata est, ut saepe, post *τε* oratio; neque vero propterea

έρους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηκυνοῦμεν, ἀλλ' σιν ὅτι τοὺς
ὑριον ὂν ἡμῖν οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι μὴ ἐμπείρους
,οῖς χρῆσθαι, πλείοσι δὲ ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ᾖ ἀπιστοτά-
σκοντάς τι τῶν προύργου λόγοις τὸ δέον τους ταῖς εὐ-
ὶσσειν. λάβετε δὲ αὐτοὺς μὴ πολεμίως μηδ' πραγίαις
ἰξύνετοι διδασκόμενοι, ὑπόμνησιν δὲ τοῦ κα- εἶναι δεῖ.
βουλεύσασθαι πρὸς εἰδότας ἡγησάμενοι. ὑμῖν
εὐτυχίαν τὴν παροῦσαν ἔξεστι καλῶς θέσθαι,
'σι μὲν ὧν κρατεῖτε, προσλαβοῦσι δὲ τιμὴν
δόξαν, καὶ μὴ παθεῖν ὅπερ οἱ ἀήθως τι
ϑὸν λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώπων· ἀεὶ γὰρ τοῦ
ννος ἐλπίδι ὀρέγονται διὰ τὸ καὶ τὰ παρόντα
ιήτως εὐτυχῆσαι. οἷς δὲ πλεῖσται μεταβολαὶ
ἀμφότερα ξυμβεβήκασι, δίκαιοί εἰσι καὶ ἀπι-
;ατοι εἶναι ταῖς εὐπραγίαις. ὃ τῇ τε ὑμετέρᾳ
ει δι' ἐμπειρίαν καὶ ἡμῖν μάλιστ' ἂν ἐκ τοῦ
τος προσείη.

vum in nominativo addenerat. Cf. Buttm. Gr. § 143, ıpra adn. II 84, 2 interpr. Germ. c. 18 extrem. Stallb. lat. Charm. 156 c. De vv. ὂν παρόντων vid. adn. III . De addito ὡς cf. II 3, 4. :: quantum ex praesenti m statu fieri potest.
2. μακροτέρους . . . ννοῦμεν. Cf. I 90, 3. , 6. Heind. et Stallb. ad Plat. . 465 e. Lob. Paral. Gr. II 32. Οὐ παρὰ τὸ εἰωθός n dicunt legati, ut hanc oram cum Lacedaemoniorum ;υλογίᾳ, de qua vid. I 86 ıell. Dor. II p. 386 sqq., conıt. — ἀλλ' ἐπιχώριον :et. Haec contraria sunt suıribus οὐ παρὰ τὸ εἰωθός. yntaxi cf. Matth. Gr. § 564. g. Gr. § 56, 9 adn. 7. — .. ἀρκῶσι. De ἂν non to cf. Matth. Gr. § 527 adn. Stahl. Quaest. gram. p. 12. 18, 4. — ἐν ᾧ . . . πράσν, quando tempus sit ver- (s. orationibus longioıs) agere id quod opus est decentes aliquid eorum, quae e re praesenti sunt. Recte Class. observat oxymoron quoddam inesse in verbis λόγοις πράσσειν. Dicendo quoque illi, ut Spartanos decet, πρακτικοί sunt.

§ 3. λάβετε. Cf. adn. II 56, 3. Nisi autem negatio ad solum πολεμίως relata esset, μὴ λάβητε legeretur. — ὑπόμνησιν . . . ἡγησάμενοι, admonitionem esse rati bene consultandi adversus scientes adhibitam.

§ 4. εὐτυχίαν . . . καλῶς θέσθαι. Reisk.: euer gegenwärtiges Glück recht wohl (nutzen und recht anständig) anlegen. Cf. adn. I 25, 1. IV 59, 4. L. Herbst. in Phil. XVI p. 280 sq. — ἔχουσι . . . κρατεῖτε, tenentibus (ita ut retineatis) ea, quae possidetis. — ἀεὶ γὰρ . . . ὀρέγονται, semper enim spe elati maiora appetunt.

§ 5. ἐπ' ἀμφότερα. Cf. adn. I 83, 3. — δίκαιοί εἰσι. Cf. Matth. Gr. § 297. — ἐκ τοῦ εἰκότος. Cf. adn. I 51, 2.

καὶ διὰ τοῦτο προσήκειν λέγουσι τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς σφετέρας ξυμφορὰς ἀπιδόντας ἐν τῷ εὐτυχεῖν τὸν πόλεμον καταλῦσαι.

18. Γνῶτε δὲ καὶ ἐς τὰς ἡμετέρας νῦν ξυμ- 1
φορὰς ἀπιδόντες, οἵτινες ἀξίωμα μέγιστον τῶν
Ἑλλήνων ἔχοντες ἥκομεν παρ' ὑμᾶς, πρότερον
αὐτοὶ κυριώτεροι νομίζοντες εἶναι δοῦναι ἐφ' ἃ
νῦν ἀφιγμένοι ὑμᾶς αἰτούμεθα. καίτοι οὔτε 2
δυνάμεως ἐνδείᾳ ἐπάθομεν αὐτὸ οὔτε μείζονος
προσγενομένης ὑβρίσαντες, ἀπὸ δὲ τῶν ἀεὶ ὑπαρ-
χόντων γνώμῃ σφαλέντες, ἐν ᾧ πᾶσι τὸ αὐτὸ
ὁμοίως ὑπάρχει. ὥστε οὐκ εἰκὸς ὑμᾶς διὰ τὴν 3
παροῦσαν νῦν ῥώμην πόλεώς τε καὶ τῶν προσ-
γεγενημένων καὶ τὸ τῆς τύχης οἴεσθαι ἀεὶ μεθ'
ὑμῶν ἔσεσθαι. σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν οἵτινες 4

Cap. 18. § 1. *νῦν* om. Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. It. M., est tamen aptissimum.

Cap. 18. § 1. *κυριώτεροι ... δοῦναι*, plus potestatis habere dandi. Cf. Bloomf. Gloss. ad Aesch. Agam. 103. — *ἐφ' ἃ*. Cf. adn. V 87. Ex hoc ad *αἰτούμεθα* subaudiendum est *ἃ*.

§ 2. *ἀπὸ ὑπαρχόντων*, propr. profecti (ausgehend von) ab eis quas semper habebamus (i. e. constantibus, consuetis) rebus et opibus. Cf. adn. I 91, 7. II 62. — *γνώμῃ σφαλέντες*. Similiter *γνώμῃ ἁμαρτεῖν* VI 78, 3, *ψευσθῆναι γνώμῃ* VII 9. — *ἐν ᾧ ... ὑπάρχει*, qua in re idem omnibus pariter contingit (scil. ut decipiantur).

§ 3. *ῥώμην ... τῶν προσγεγενημένων*. *Προσγεγενημένων* neutrum, quo significentur res, quae (nuper) accesserunt, („*τὰς νίκας λέγει καὶ τὴν ἐκ τούτων δόξαν*.“ *Δούκ*.) esse ratus, *ῥώμην* ad *πόλιν* relatam robur et potentiam, ad *τὰ προσγεγ*. per dilogiam vel potius zeugma magnitudinem valere censeo. Similiter Bau., nisi quod intellegit constantiam aut opulentiam, vim, quae ex partis nascitur. — *τὸ τῆς τύχης*. Cf. adn. III 59, 1.

§ 4. *σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν* cet. Sequitur locus addum vexatus. In quo si primum quaeritur, quae sit singulorum membrorum cohaerentia, manifestum est *οἵτινες ... ἔθεντο* non posse protasin, *καὶ ... ἂν προσφέροιντο* apodosin esse, nisi in verbis *τόν τε πόλεμον νομίσωσι* aliquid interiisse censueris, ex quo penderet coniunctivus. Quare Dobraeus *ἢν* ante *νομίσωσι* periisse, Haasius in Lucubr. Thuc. p. 86 aut *τὸν* in relativum *οἳ* mutandum aut hoc ante *νομίσωσι* excidisse coniecit, ex quibus coniecturis tertia ceteris praestat. Quam si probaveris, enuntiati *οἳ νομίσωσι* apodosin esse *καὶ ἐλάχιστ' ἂν ... καταλύοιντο* existimaveris. Sed nec ullum in membranis extat vestigium omissi vocabuli et sententia ex his prodiens consilio oratoris praecipuo videtur repugnare. Quod non potest id esse, ut, quales homines mala, quibus Athenienses hic ad pacem impellendi tunc non premebantur, prudenter tractaturi sint, demonstret, sed ut eos, quos antea for-

ιθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο (καὶ ταῖς
ϳορaῖς οἱ αὐτοὶ εὐξυνετώτερον ἂν προσφέ-
το), τόν τε πόλεμον νομίσωσι μὴ καθ' ὅσον
:ις αὐτοῦ μέρος βούληται μεταχειρίζειν τούτῳ
ἶναι, ἀλλ' ὡς ἂν αἱ τύχαι αὐτῶν ἡγήσωνται

4. *τούτῳ ξυνεῖναι*, quod ex nostra interpretatione (vide
ad vim verbi *μεταχειρίζειν* accuratius definiendam multum
:t, om. It. Pro *ξυνεῖναι* in D. legitur *ἐξεῖναι*, quare *τοῦτο*
αι coniecit Burg. Cf. adn.

ι semper sibi secundam fore
:e vetuit, prosperis rebus
·ate utendum esse doceat.
quam Haasius l. d. p. 80
ienses, si moderate utantur
.a secunda, hunc ex eo fru-
laturos, ut adversae pru-
ιs obviam eant, ideo haud
de dici putat, quia, adversa
quando accidat, exspectan-
esse iam antea monuerit.
dum tamen est ne sic qui-
ιaec ad amussim superiori-
espondere. Nam cum antea
ı sit iniquum esse fortunae
m confidere, quid aequum
odestum sit in contraria
ιtia commode opponitur;
vero modesti homines rebus
sis prudentius uti dicuntur,
causa potius prioris illius
ιtiae quam oppositio est.
e qui rebus secundis caute
ınt male dicuntur inter mo-
; viros tamquam pars esse,
vero non in omnes mode-
viros illud cadat. Ac ne
quidem Haas. cuiquam per-
:it minore cum Atheniensium
ıensione h. l. dici *σωφρό-*
ἀνδρῶν οἵτινες quam *σώ-*
ες ἄνδρες οἵτινες. Itaque
iato *καὶ ταῖς . . . ἂν προσ-*
ντο in parenthesin redacto
ıronuntiationibus *οἵτινες*
:*ο νομίσωσί τε* inter se co-
s, prima verba interpreta-
prudentes autem viri
nt, qui cet. Possunt enim
.ere mixtionem dicendi ge-
ι *σωφρόνων ἀνδρῶν ἔστι*

θέσθαι et *σώφρονες ἄνδρες εἰσὶν οἵτινες ἔθεντο*. Cf. Matth. Gr. § 481 adn. 3 et § 632, 6. Add. Xen. Anab. II 5, 21 *παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων . . ., οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιορκίας πράττειν τι*, Aristoph. Thesm. 177 *σοφοῦ πρὸς ἀνδρός, ὅστις ἐν βραχεῖ πολλοὺς καλῶς οἷός τε συντέμνειν λόγους*. Item supra III 45, 7 et de verbi *ἔστι* omissione adn. I 120, 5. Ullr. Symb. crit. II p. 18 et Class. *εἰσίν* subaudiunt *σωφρόνων ἀνδρῶν* pro genetivo partitivo accipientes. Cf. Krueg. Gr. § 47, 9 adn. 2 et Plat. Alc. II 150 b. Deinde iungimus inter se *οἵτινες ἔθεντο νομίσωσί τε*, quae eadem est coniunctio coniunctivi et indicativi in enuntiatis relativis, cuius exempla leguntur II 44, 1, ubi vid. adn., et IV 92, 1, nisi quod ibi coniunctivus antecedit, indicativus sequitur. Add. Demosth. XXIV 63 *ὁπόσοι Ἀθηναίων . . . ἢ νῦν εἰσὶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἢ τὸ λοιπὸν κατατεθῶσι*. De *ἂν* non addito cf. etiam adn. 17, 2. — *τἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο*, secundas res inter ambigua tuto posuerunt. Haas. l. d. p. 83 docet esse oxymoron, cui similia leguntur IV 61, 8. 126, 6. — *τόν τε πόλεμον . . . τούτῳ ξυνεῖναι*. Male Haasius l. d. p. 87 *τούτῳ* ad *πόλεμον* vult spectare, qui accusativus toti sententiae ita prae-

(καὶ ἐλάχιστ᾽ ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίοντες διὰ τὸ μὴ τῷ ὀρθουμένῳ αὐτοῦ πιστεύοντες ἐπαίρεσθαι ἐν

positus sit, ut in exemplis IV 108, 1 *τοὺς ξυμμάχους ἐφοβοῦντο μὴ ἀποστῶσιν*, III 53, 2 *ὑποπτεύομεν ὑμᾶς μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε*, similibus multis. At in his vulgaris est attractio subiecti et rarius obiecti enuntiati secundarii ad primarium attracti, de qua vid. adn. II 21, 1. 42, 4. 62, 1 al. Cf. Ind. gramm. v. Attract. Haec autem ante pronuntiata transitiva ob *ὅτι*, *ὡς*, *μή* incipientia, interrogativa, relativa reperitur. Infinitivi post hunc accusativum positi unum exemplum, quod quis huc referat, novimus, I 23, 6, in quo hac ipsa de causa nostram explanationem improbat Kamp. Observ. crit. ad Thuc. p. 22. Sed etiamsi eam tueare, illud exemplum ab hoc differt, quod illic infinitivus ad ipsum accusativum attractum refertur, qua sola ratione videtur sic dici posse. Ergo *τὸν πόλεμον νομίζουσι . . . τούτῳ ξυνεῖναι* pro his: *τὸν πόλεμον νομίζουσιν, ὅτι . . . αὐτῷ ξύνεισιν* (in quibus de *αὐτ.* pronomine cf. adn. II 42, 4) prorsus soloeca verba existimamus. Thucydides si id, quod Haasius vult, dicere cuperet, haud dubie scriberet *τοῦ τε πολέμου (οἳ) νομίσωσι μὴ καθ᾽ ὅσον ἄν τις μέρος βούληται μεταχειρίζειν, τούτῳ ξυνεῖναι*. Cf. adn. III 39, 2. Neque *τὸν πόλεμον* esse subiectum infinitivi *ξυνεῖναι* statuere licet, sive *τούτῳ*, id quod Arn. vult, ad *μέρος τοῦ πολέμου* refertur, sive, quoniam perversa videtur dicendi ratio *ὁ πόλεμος ξύνεστι τούτῳ τῷ μέρει τοῦ πολέμου*, potius ad *τινά*. Nam non solum dubitandum est, num pronomen demonstrativum, quippe quod certam et definitam rem indicet, ad indefinitum respicere possit, sed etiam ad tuendam locutionem *τὸν πόλεμον τούτῳ (τῷ ἀνθρώπῳ) ξυνεῖναι* pro altera *τοῦτον τῷ πολέμῳ ξυνεῖναι* exempla afferri non possunt nisi poëtica, qualia habes Soph. OR. 863 *ξυνείη μοῖρα*, OC. 7 *χρόνος ξυνών*, 946 *γάμοι ξυνόντες*, 1244 *ἆται ξυνοῦσαι*, Ant. 372 *ὅτῳ τὸ μὴ καλὸν ξύνεστι*, Ai. 338 *νοσήμασι ξυνοῦσι*, Eur. Troad. 681 *ἐμοὶ ξύνεστιν ἐλπίς*. Quibus de causis *τὸν πόλεμον* obiecti accusativum esse nunc censemus pendentem ex verbo *μεταχειρίζειν*, quod cum *νομίσωσι* iungimus. Pronomen *τούτῳ* autem ad *μέρος* spectare volumus et infinitivum *ξυνεῖναι* eodem modo interpretamur atque *διολλύναι*, quod III 40, 6 rescripsimus, ubi vide adn. Vertas igitur: qui bellum putant, non ex quanta eius parte aliquis velit, se tractare, ut huic (parti) intersint, sed ut fortunae casus ipsos regant. De activo *μεταχειρίζειν* cf. adn. I 13, 2. Vocabulum *μέρος*, quod alibi post *καθ᾽ ὅσον* omittitur (cf. tamen I 23, 3 *ἐπὶ πλεῖστον μέρος*) hic additum est, ut *τούτῳ* habeat, quo commode referatur. Male Bredov. *αὐτῷ (τῷ πολέμῳ)* pro *αὐτῶν* coniecit, quod, cum fortunae casus regere potius bellum quam ei viam praeire (cf. Krueg. Gr. § 47, 20 adn. 2) videantur, *αὐτοῦ* esse debebat. At non aptius bellum illi regunt quam eos, qui bello intersunt. Contra Class. vide Annál. phil. 1870 p. 326 sq. — *καὶ ἐλάχιστ᾽ ἂν . . . καταλύοιντο*, etiam minimum tales viri labentes (quod participium iungendum cum verbo component), propterea quod non ipsius (belli) successibus efferuntur, in bona potissimum fortuna bellum component. De *καταλύεσθαι*, bellum finire, (hostibus) reconciliari, cf. I 81, 5. V 15, 2. 17, 2.

5 τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα καταλύοιντο)· ὃ νῦν ὑμῖν, ὦ Ἀθηναῖοι, καλῶς ἔχει πρὸς ἡμᾶς πρᾶξαι, καὶ μήποτε ὕστερον, ἢν ἄρα μὴ πειθόμενοι σφαλῆτε, ἃ πολλὰ ἐνδέχεται, νομισθῆναι τύχῃ καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι, ἐξὸν ἀκίνδυνον δόκησιν ἰσχύος καὶ ξυνέσεως ἐς τὸ ἔπειτα καταλιπεῖν.

1 19. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑμᾶς προκαλοῦνται ἐς σπονδὰς καὶ διάλυσιν πολέμου, διδόντες μὲν εἰρήνην καὶ ξυμμαχίαν καὶ ἄλλην φιλίαν πολλὴν καὶ οἰκειότητα ἐς ἀλλήλους ὑπάρχειν, ἀνταιτοῦντες δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας, καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι, εἴτε βίᾳ διαφύγοιεν παρατυχούσης τινὸς σωτηρίας εἴτε καὶ ἐκπολιορκηθέντες μᾶλλον ἂν χει-
2 ρωθεῖεν. νομίζομέν τε τὰς μεγάλας ἔχθρας μάλιστ' ἂν διαλύεσθαι βεβαίως, οὐκ ἢν ἀνταμυνόμενός τις καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλείω τοῦ πολεμίου κατ'

ἔπειτα ἀποδεικνύασιν ὅτι ἀσφαλέστατόν ἐστι μετρίως ξυναλλαγῆναι.

Cap. 19. § 2. πλέω codd. Cum apud poetas scaenicos praeter πλέον vocalis ε in πλέονος πλέονι tantum formis compareat, reliqua per diphthongum scribenda esse duximus. Cf. Stahl. Quaest. gramm. p. 16 sq.
πολέμου codd. Cf. adn.

VIII 58, 7, de iterato ἄν I 76, 4. 136, 3. Hanc sententiam pariter atque superiorem (καὶ ταῖς ... προσφέροιντο) interpositam esse volumus. Nam ut illic interponitur, quomodo ex prudenti cautione calamitate affecti viri moderati se gerant, ita hic explicatur, quam agendi rationem ex iudicii sobrietate in rebus secundis illi sequantur. Itaque καί ut supra etiam valet.

§ 5. ὅ ad totum modestae continentiae praeceptum modo expositum spectare putamus. — νομισθῆναι. „Pendet e praecedentibus καλῶς ἔχει, ut haec coniungantur: καλῶς ἔχει ὑμῖν πρᾶξαι καὶ μήποτε νομισθῆναι.“ Duk. — τὰ ... κρατῆσαι. Cf. adn. 19, 2. — δόκησιν. Cf. adn. II 35, 2.

Cap. 19. § 1. ὑπάρχειν ita ad dandi vel potius (cf. adn. I 85, 2) offerendi verbum additum est ut alibi εἶναι, velut ἐκείνην ἔδωκεν αὐτῷ παίγνιον εἶναι Luci. Dial. de. VII 5. Cf. Blum. ad Lyc. Leocr. p. 125 et Verg. Aen. IX 173. — ἀμφοτέροις, nobis utrisque. — διακινδυνεύεσθαι. Cf. adn. I 73, 2. — εἴτε καὶ ... χειρωθεῖεν, an expugnati magis in vestram potestatem redigantur (quam iam nunc sunt, cum inclusi a vobis teneantur). Ἄν appositum est, quia ἐκπολιορκηθέντες valet εἰ ἐκπολιορκηθεῖεν.

§ 2. καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλείω. Similiter τὰ πλείω ἐπικρατεῖν VII 63, 2 et supra τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι. — πολεμίου scribendum est,

ἀνάγκην ὅρκοις ἐγκαταλαμβάνων μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῇ, ἀλλ' ἤν, παρὸν τὸ αὐτὸ δρᾶσαι πρὸς τὸ ἐπιεικές, καὶ ἀρετῇ αὐτὸν νικήσας παρὰ ἃ προσεδέχετο μετρίως ξυναλλαγῇ. ὀφείλων γὰρ 3
ἤδη ὁ ἐναντίος μὴ ἀνταμύνεσθαι ὡς βιασθείς, ἀλλ' ἀνταποδοῦναι ἀρετήν, ἑτοιμότερός ἐστιν αἰσχύνῃ ἐμμένειν οἷς ξυνέθετο. καὶ μᾶλλον πρὸς 4
τοὺς μειζόνως ἐχθροὺς τοῦτα δρῶσιν οἱ ἄνθρωποι ἢ πρὸς τοὺς τὰ μέτρια διενεχθέντας· πεφύκασί τε τοῖς μὲν ἑκουσίως ἐνδοῦσιν ἀνθησσᾶσθαι

αὐτὸν νικήσας H. Gr. D. J., reliqui *αὐτὸ νικήσας*. Cf. adn. § 4. *ἑκοῦσιν ἐνδοῦσιν* Bekk. Anecd. I p. 126. Vide Herbst adv. Cob. p. 22 sqq.

ne desit unde obiectum verbi *ἐγκαταλαμβάνων* suppleatur et quo *αὐτόν* referri possit. — *ἐγκαταλαμβάνων.* Frequentius hac vi *καταλαμβάνειν*. Cf. I 9, 1. IV 86, 1. VIII 68, 3. — *τὸ αὐτό*, scil. *τὸ ξυμβῆναι*. — *πρὸς τὸ ἐπιεικές*, secundum aequitatem, oppositum est praegresso *κατ' ἀνάγκην*. — *ἀρετῇ αὐτὸν νικήσας*. Male *αὐτό* ita defendunt, ut ad *τὸ παρεῖναι τὸ αὐτὸ δρᾶσαι*, quod volunt esse *τὸ δύνασθαι μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῆναι*, id referant. Sed *τὸ αὐτὸ* ad solum *τὸ ξυμβῆναι* refertur (aliter enim Th. *τοῦτο* potius vel *αὐτὸ* scripsisset) et quomodo quis facultatem iniquae pactionis superare possit, haud facile expedias, nisi forte superare idem esse opineris atque contemnere. Difficultatem superare possumus, facultatem non item. Patet propter erroris facilitatem codicum auctoritatem nullam esse; quid scribendum sit, totum ex sententia pendet. Itaque nunc *αὐτόν* restituimus. Opponitur generosae virtutis (Edelmuth) victoria ab hoste reportata armorum victoriae. — *παρὰ ἃ προσεδέχετο* (scil. *ὁ πολέμιος*) aptissime cum *μετρίως* iunge: cum maiore temperantia quam exspectabat.

§ 3. *ἑτοιμότερος*] *προσυπακουστέον ... τοῦ ... βιασθέντος σπείσασθαι.* Schol. — *αἰσχύνῃ*. De dativo cf. adn. III 82, 1.

§ 4. *καὶ μᾶλλον ...*] *καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μειζόνως ἐχθροὺς τοῦτο δρῶσιν, τὸ εὐγνωμονῆσαι ἤτοι προθύμως ἐμμένειν ταῖς συνθήκαις· ὡς γὰρ ἐκ μεγάλων ἐχθρῶν ἐκφυγόντες καὶ σωθέντες ἀσμένως φέρουσι τὸ ἡσυχάζειν, κέρδος νομίζοντες τὸ μὴ πάλιν κινδυνεύειν πρὸς μείζω μαχόμενοι.* Schol. De *μειζόνως* comparativo cf. adn. I 130. — *τὰ μέτρια διενεχθέντας*. Similiter VIII 84, 5 *δουλεύειν τὰ μέτρια*, IV 117, 1 *ξυμβῆναι τὰ πλείω*. Cf. adn. § 2. — *πεφύκασι*, eorum naturae insitum est. Cf. II 64, 3. III 45, 3. IV 61, 5. — *τοῖς ... ἐνδοῦσιν ἀνθησσᾶσθαι*. Cum *ἀνθησσᾶσθαι* verbo coniunctus est is casus, qui ad similia *ἐνδιδόναι*, *εἴκειν*, *ὑπείκειν*, *νικᾶσθαι* addi solet, sicut vicissim *νικᾶσθαι* verbo interdum genetivus adiungitur. Similiter iam quodammodo III 38, 7 *ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσσώμενοι*, unde

ἡδονῆς, πρὸς δὲ τὰ ὑπεραυχοῦντα καὶ παρὰ
μην διακινδυνεύειν.

20. Ἡμῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτέ, ἔχει ἀμφοτέ-
ἡ ξυναλλαγή, πρίν τι ἀνήκεστον διὰ μέσου
ιμενον ἡμᾶς καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ἀνάγκη αἴδιον
ἔχθραν πρὸς τῇ κοινῇ καὶ ἰδίαν ἔχειν, ἡμᾶς
στερηθῆναι ὧν νῦν προκαλούμεθα. ἔτι δ'
ων ἀκρίτων καὶ ὑμῖν μὲν δόξης καὶ ἡμετέρας
ας προσγιγνομένης, ἡμῖν δὲ πρὸ αἰσχροῦ
ς ⟨τῆς⟩ ξυμφορᾶς μετρίως κατατιθεμένης διαλ-
ῶμεν, καὶ αὐτοί τε ἀντὶ πολέμου εἰρήνην
μεθα καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἀνάπαυσιν
ῶν ποιήσωμεν· οἳ καὶ ἐν τούτῳ ὑμᾶς αἰτιωτέ-

καὶ τελευτῶντες διεξέρχονται ὅτι νῦν καιρὸς ἄριστός ἐστι τῆς εἰρήνης, ἧς τὴν χάριν οἱ Ἕλληνες τοῖς Ἀθηναίοις προσθήσουσιν.

Cap. **20.** § 1. ἡμᾶς vulgo, plerique codd. ὑμᾶς. Cf. adn.

contrario **τὰ ὑπεραυχοῦν-**
eutrius generis esse **τοῖς**
ῦσιν apparet. Cf. 61, 5 **τοῦ**
τος et adn. II 45, 1. De
ρίως adverbio cf. Lob. ad
ı. p. 6. — **καὶ παρὰ**
μην, etiam praeter ra-
em, i. e. etiamsi ratione res
considerantes spem prosperi
us non habeant. Cf. adn. I
.

p. **20.** § 1. **διὰ μέσου**
ιμενον, interveniens,
rcedens, ut **ἐν μέσῳ**. Cf.
p. 109. — **ἐν ᾧ ... ἔχ-**
ν ... ἔχειν, in quo ne-
e est vobis sempiter-
inimicitiam praeter
munem (Lacedaemoniorum
tis) etiam privatam (eo-
qui cognatos amiserunt)
re. De passivo locutionis
αν ἔχειν sensu cf. I 2, 3.
86, 3. Particula **μέν**, quam
ὑμῖν propter oppositum
δέ exspectaveris, omissa
ropter **αἴδιον** cum gravitate
ositum. — **ἡμᾶς δέ** nunc
simus duabus de causis,
ım quod **ὑμᾶς δέ** opposito
deinde quod rectius et usui
ydideo convenientius est

Lacedaemonios eis privari, quae assequi student (cf. I 70, 7. IV 73, 3), quam Athenienses eis, ad quae Lacedaemonii eos cohortantur. Posterior causa contra Haasium (Lucubr. § 76) et Class. valet, qui servato **ὑμᾶς** in priore membro **ἡμῖν** emendarunt **ἔχθραν ἔχειν** sensu activo accipientes.

§ 2. **ἔτι δ' ὄντων ἀκρίτων.** Cf. adn. I 7, 1. Schol.: **ἔτι δὲ ὄντων ἀδιακρίτων καὶ ἀμφιβόλων τῶν πραγμάτων τῶν κατὰ τὴν Σφακτηρίαν.** — **ἡμετέρας φιλίας**, i. e. **παρ' ἡμῶν φιλίας**. Cf. Krueg. Gr. § 51, 4 adn. 8. — **ἡμῖν δὲ ... κατατιθεμένης**, nobis autem cum, antequam dedecus aliquod nobis accidat, calamitas tolerabiliter finiatur, sive res adversae modice componantur. Articulus, quo carere non possumus, quod de nota illa calamitate sermo est, quae causa legationis fuit, accessit ex schol. **ἡμῖν δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὶν αἰσχροῦ τινος πειραθῆναι (ἀντὶ τοῦ πρὶν ἁλῶναι τοὺς ἄνδρας) τῆς ξυμφορᾶς μετρίως κατατιθεμένης.** — **ἐν τούτῳ**, i. e. **ἐν τῷ διαλλαγῆναι, ἐν τῷ γενέ-**

ρους ἡγήσονται. πολεμοῦνται μὲν γὰρ ἀσαφῶς
ὁποτέρων ἀρξάντων· καταλύσεως δὲ γιγνομένης,
ἧς νῦν ὑμεῖς τὸ πλέον κύριοί ἐστε, τὴν χάριν
ὑμῖν προσθήσουσιν. ἤν τε γνῶτε, Λακεδαιμονίοις 3
ἔξεστιν ὑμῖν φίλους γενέσθαι βεβαίως, αὐτῶν τε
προκαλεσαμένων χαρισαμένοις τε μᾶλλον ἢ βια-
σαμένοις. καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἐνόντα ἀγαθὰ σκο- 4
πεῖτε ὅσα εἰκὸς εἶναι· ἡμῶν γὰρ καὶ ὑμῶν ταὐτὰ
λεγόντων τό γε ἄλλο Ἑλληνικὸν ἴστε ὅτι ὑπο-
δεέστερον ὂν τὰ μέγιστα τιμήσει".

Ἀθηναῖοι δὲ ἐπιεικῆ εἰρήνην οὐκ ἀγαπῶντες Κλέωνος ἐνάγοντος δεινὰ αἰτοῦσιν.

21. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἶπον, 1
νομίζοντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ
σπονδῶν μὲν ἐπιθυμεῖν, σφῶν δὲ ἐναντιουμένων
κωλύεσθαι, διδομένης δὲ εἰρήνης ἀσμένους δέξε-

Cap. 21. § 1. *ἀσμένους* Aug. Ven. Pal. Vat. M. F. C. G. (?) Bas. Gr. I. Laur. al. Vulgo et Bekk. *ἀσμένως*, quod defendit Krueg. ad Dion. p. 38. Sed *ἄσμενος*, non *ἀσμένως*, alibi ita usurpat Thucydides. Cf. I 26, 1. III 66, 2. V 29, 1. VI 12, 2. 34, 6. 60, 4. al. sd. VII 84, 4. Herbst. adv. Cob. p. 22.

δέξεσθαι. Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. Bas. alii nonnulli *δέξασθαι*, It. Vat. H. *δέχεσθαι.* Infinitivo futuri opus est, quoniam *διδομένης εἰρήνης* idem est atque *ἢν εἰρήνη διδῶται.* Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 6 sq.

σθαι τὴν εἰρήνην. — *πολεμοῦνται*, bello vexantur. — *ἀσαφῶς*, cum in obscuro sit. Cf. adn. II 64, 2. — *ὁποτέρων ἀρξάντων.* Suppl. *πολεμοῦνται*, et cf. Matth. Gr. § 567 a.

§ 3. *ἤν τε γνῶτε*, si decreveritis (*τὴν κατάλυσιν*). Particula *τε* non, ut Class. vult, summam eorum, quae antea dicta sunt, comprehendit, sed alteram superiori rationem adiungit. Nam Athenienses non solum ceterorum Graecorum gratiam merituri esse dicuntur, sed etiam Lacedaemoniorum gratificando amicitiam sibi confirmaturi. Patet inter se referri *χάριν* et *χαρισαμένοις*. — *φίλους.* De casu cf. adn. I 31, 2. — *αὐτῶν*, scil. *ἡμῶν.* — *χαρισαμένοις . . . βιασαμένοις*, et cum vos gratia potius quam vi usi fueritis. Aoristi participia vim habent futurorum exactorum.

§ 4. *ἐν τούτῳ τὰ ἐνόντα ἀγαθά.* De collocatione verborum cf. adn. III 82, 4. — *ταὐτὰ λεγόντων.* De consentiendo dicitur, ut apud nos dieselbe Sprache führen. Vid. V 31, 6. — *τὰ μέγιστα τιμήσει.* Cf. I 38, 2. III 40, 3. VI 64, 1. Krueg. Gr. § 46, 11 adn. 2.

Cap. 21. § 1. *τοσαῦτα*, non *τοιαῦτα*, quod respicitur ad 17, 2. — *ἐν τῷ πρὶν . . . ἐπιθυμεῖν.* De re cf. II 59, 2, de praesentis infinitivo imperfectum tempus exprimente Krueg. Gr. § 53, 2 adn. 9.

2 σθαί τε καὶ τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν. οἱ δὲ τὰς μὲν σπονδάς, ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ, ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἑτοίμους εἶναι, ὁπόταν βούλωνται ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς, τοῦ δὲ πλέο-
3 νος ὠρέγοντο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ἀνὴρ δημαγωγὸς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὢν καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος· καὶ ἔπεισεν ἀποκρίνασθαι ὡς χρὴ τὰ μὲν ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῇ νήσῳ παραδόντας πρῶτον κομισθῆναι Ἀθήναζε, ἐλθόντων δὲ ἀποδόντας Λακεδαιμονίους Νίσαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζῆνα καὶ Ἀχαΐαν, ἃ οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς

§ 3. *Τροιζῆνα*. *Τροίζηνα* aliquot libri. Item reliquis locis I 115, 1. IV 45, 2. 118, 4 fluctuatur. Cf. Herodian. II p. 356 sq. ibique Lentzii adn.

§ 2. *οἱ δέ* cet. De eis, quae tunc Athenis acta sunt, cf. Aristoph. Pac. 213. 666. Orationem Atheniensis cuiusdam pacem concedendam censentis finxit Aristides vol. I p. 391 sqq. — *ἑτοίμους*. Ἑτοῖμος hic feminini generis videtur esse, ut Herodot. V 31. Demosth. VIII 15. 46. Appi. Mithr. 38. Apud Thucydidem alibi semper feminina flexio est *ἑτοίμη*, nisi quod VIII 26, 1 olim *ἑτοῖμοι* legebatur. Cf. Matth. Gr. § 118 adn. 1.

§ 3. *μάλιστα . . . Κλέων*. Confirmat Aristoph. Equ. 794 sqq. — *ἀνὴρ . . . πιθανώτατος*. Quod similibus verbis eundem virum Th. III 36, 6 descripserit, Groteus (Hist. Gr. VI p. 445, vers. germ. III p. 570) neglegentiam quandam scriptoris, Steupius (Mus. Rhen. XXV p. 291 sq.) interpretamentum hic agnoscit. Sed cum Th. III 36, 3, qualis tunc Cleonis fuerit potentia, declaret, postea eius auctoritas, quae in altero decreto de Mytilenaeis facto non iam valuerit, videtur deminuta esse, deinde rursus crevisse. Cum igitur non eadem continue Cleo auctoritate usus sit, hoc quoque loco eam tum summam fuisse scriptor commemorasse potest. Haud magni momenti est, quod Th. hoc uno loco *δημαγωγός* vocabulo utitur, cum item semel apud eum *δημαγωγία* (VIII 65, 2) occurrat. Utut est, verba Thucydidi abiudicare non audemus. — *ἀποδόντας . . . Ἀχαΐαν*. Cf. I 115, 1 et ibi adn. Goeller ad illum locum cum Achaiam provinciam Peloponnesi intellegi non posse dixisset, quia haec terra ita libera et sui arbitrii fuisset, ut sanus Cleo eam a Spartiatis postulare non posset, Arnoldus in ed. 2 eum Achaiam et Troezenem praesidio et tutela Lacedaemoniorum orbari voluisse respondit; id enim si factum esset, Athenienses Achaia facile potituros fuisse. Similiter sub finem secundi belli Samnitici Samnites finibus Lucanis decedere iussos esse. At cum Lucani legatos Romam misissent, qui Samnites infesto exercitu suos fines ingressos questi, ut et se in fidem acciperent et vim illorum arcerent, rogarent (vid. Liv. X 11), foedere icto Romanis profecto nihil aliud postulandum erat, quam ut Samnites agro novorum sociorum suorum decederent (ibid.

προτέρας ξυμβάσεως Ἀθηναίων ξυγχωρησάντων κατὰ ξυμφορὰς καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων τι μᾶλλον σπονδῶν, κομίσασθαι τοὺς ἄνδρας καὶ σπονδὰς ποιήσασθαι ὁπόσον ἂν δοκῇ χρόνον ἀμφοτέροις.

οἱ Λακεδαιμόνιοι οὖν μάτην ξυνέδρους κελεύσαντες ἑλέσθαι ἄπρακτοι ἀναχωροῦσιν.

22. *Οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν οὐδὲν* 1
ἀντεῖπον, ξυνέδρους δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἑλέσθαι
οἵτινες λέγοντες καὶ ἀκούοντες περὶ ἑκάστου ξυμβή-
σονται κατὰ ἡσυχίαν ὅ τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους.
Κλέων δὲ ἐνταῦθα δὴ πολὺς ἐνέκειτο, λέγων 2
γιγνώσκειν μὲν καὶ πρότερον οὐδὲν ἐν νῷ ἔχοντας
δίκαιον αὐτούς, σαφὲς δ' εἶναι καὶ νῦν, οἵτινες
τῷ μὲν πλήθει οὐδὲν ἐθέλουσιν εἰπεῖν, ὀλίγοις δὲ
ἀνδράσι ξύνεδροι βούλονται γίγνεσθαι· ἀλλὰ εἴ
τι ὑγιὲς διανοοῦνται, λέγειν ἐκέλευσεν ἅπασιν.
ὁρῶντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι οὔτε σφίσιν οἷόν τε 3
ὂν ἐν πλήθει εἰπεῖν, εἴ τι καὶ ὑπὸ τῆς ξυμφορᾶς

Cap. **22.** § 3. *εἴ τι.* In libris inepte *εἴτε*, cum *οὔτε . . . οὔτε* inter se respondeant. Nugatur Hoogev. de Partic. p. 200. Nostram emendationem recepit Bekk.

12). Sed nec similia in Achaia facta erant nec tale postulatum recte verbis **ἀποδοῦναι Ἀχαΐαν** exprimeretur. Haec terra ineunte bello Pelop. praeter Pellenen ne foederata quidem Lacedaemoniis, sed utrisque amica fuerat (II 9, 2), et tunc quoque idem ibi rerum status videtur fuisse. Quare si Cleo Lacedaemonios Atheniensibus eam **ἀποδοῦναι**, i. e. reddere, restituere sua opera, postulaverit, non minor eius iniquitas vel dementia ducenda est quam eorum, qui a Ludovico XIV nepotem expelli Hispania voluerunt. — **τι μᾶλλον**, aliquanto magis. Cf. **τι τὸ πλέον** IV 27, 4.

Cap. **22.** § 1. **ξυνέδρους**, viros delectos, quibuscum rem disceptarent, Port. Cf. V 85, 1 et interpr. Isocr. VII 58. Simile quiddam V 27, 2 factum legemus. — **ξυμβήσονται**, scil. **αὐτοῖς**. De futuro cf. Matth. Gr. § 507 I 1 et VIII 1, 3.

§ 2. **πολὺς ἐνέκειτο.** Ita latine aliquis dicitur multus instare Sal. Iug. 84, gravis instare Liv. XXVII 4. Cf. interpr. Tac. Agric. c. 20 et de Graecis Wess. ad Diod. XVI 85. Wyttenb. ad Plut. Mor. I p. 267. — **καὶ νῦν.** Class. Cobetum (ad Hyper. p. 69) secutus **καί** abesse mavult, quod **τὸ σαφὲς εἶναι** gravius sit quam **τὸ γιγνώσκειν**. Nobis **καί** utrobique adiunctum ostendit parem intellegentiam significari. — **ὑγιές.** Cf. adn. III 75, 4.

§ 3. **ἐν πλήθει** plerique ita interpretantur, quasi articulus additus sit; qui cum absit, significari videtur in multorum hominum concilio. — **τι . . . ξυγχωρεῖν.** In postulatis c. 21.

ἐδόκει αὐτοῖς ξυγχωρεῖν, μὴ ἐς τοὺς ξυμμάχους διαβληθῶσιν εἰπόντες καὶ οὐ τυχόντες, οὔτε τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ μετρίοις ποιήσοντας ἃ προυκαλοῦντο, ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄπρακτοι.

1 23. Ἀφικομένων δὲ αὐτῶν διελέλυντο εὐθὺς αἱ σπονδαὶ αἱ περὶ Πύλον, καὶ τὰς ναῦς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπῄτουν, καθάπερ ξυνέκειτο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐγκλήματα ἔχοντες ἐπιδρομήν τε τῷ τειχίσματι παράσπονδον καὶ ἄλλα οὐκ' ἀξιόλογα δοκοῦντα εἶναι οὐκ ἀπεδίδοσαν, ἰσχυριζόμενοι, ὅτι δὴ εἴρητο, ἐὰν καὶ ὁτιοῦν παραβαθῇ, λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀντέλεγόν τε καὶ ἀδίκημα ἐπικαλέσαντες τὸ τῶν νεῶν ἀπελθόντες
2 ἐς πόλεμον καθίσταντο. καὶ τὰ περὶ Πύλον ὑπ' ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμεῖτο, Ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν νεοῖν ἐναντίαιν ἀεὶ τὴν νῆσον περιπλέοντες

ἔπειτα αἱ σπονδαὶ διαλύονται. ἀδικία Ἀθηναίων. περὶ Πύλον κατὰ κράτος πολεμεῖται.

Cap. 23. § 1. διελύοντο codd. Cf. adn.
§ 2. νεοῖν om. It. Vat. Pal. Aug. M. Cass. H. Recte Class. monet ἔλλειψιν quam statuunt usu non comprobatam esse. Certe Πάραλος et Σαλαμινία exempla ad eam commendandam non sufficiunt.

Cf. τι ἐνδοῦναι II 12, 1 et similia. — ἐς τοὺς ξυμμάχους διαβληθῶσιν. Cf. adn. III 109, 2. — εἰπόντες καὶ οὐ τυχόντες. Cf. adn. III 82, 5.
Cap. 23. § 1. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν. De tempore rei cf. 39, 2. — διελέλυντο rescribendum est, quod ipso legatorum adventu induciis continuo finis impositus erat. Hoc luce clarius ostendit pacti condicio 16, 2 allata: ἐλθόντων δὲ (τῶν πρέσβεων) τάς τε σπονδὰς λελύσθαι ταύτας καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι Ἀθηναίους, ex qua quae hic narrantur facta esse καθάπερ ξυνέκειτο docet. Itaque legatorum reditum duae res simul secutae sunt, ut et induciae exiissent et naves repeterentur, neque vero, id quod L. Herbst. adv. Cob. p. 41 sqq. et Class. opinantur, repetendis navibus induciae solvi coeptae sunt. Subtiles sunt nugae, quibus Herbst. l. d. evincere studet participium aor. ἀφικομένων hic aliam vim habere atque illic ἐλθόντων. Eodem modo inter se referuntur λελύσθαι 46, 3 et ἐλέλυντο 47, 1. — ἐπιδρομὴν τῷ τειχίσματι. Ἐπιδρομή est impetus ex improviso factus. Cf. 56, 1. De dativo vid. adn. I 73, 1. — ἀπεδίδοσαν. Imperfectum refer ad ἀπῄτουν: quotiens Lacedaemonii repetebant, totiens Athenienses negabant. — εἴρητο. Vid. 16, 2. — ἐς πόλεμον καθίσταντο, bellum obibant. Cf. III 4, 1. 5, 1.
§ 2. τὰ περὶ Πύλον. Cf. adn. III 6, 2. — ἐπολεμεῖτο, Ἀθηναῖοι μὲν ... περιπλέοντες. Cf. Krueg. Gr. § 50, 9 adn. 4. Simillime Herodot. VIII 74 πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν

τῆς ἡμέρας (τῆς δὲ νυκτὸς καὶ ἅπασαι περιώρμουν, πλὴν τὰ πρὸς τὸ πέλαγος, ὁπότε ἄνεμος εἴη· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὐτοῖς εἴκοσι νῆες ἀφίκοντο ἐς τὴν φυλακήν, ὥστε αἱ πᾶσαι ἑβδομήκοντα ἐγένοντο), Πελοποννήσιοι δὲ ἐν [τε] τῇ ἠπείρῳ στρατοπεδευόμενοι καὶ προσβολὰς ποιούμενοι τῷ τείχει, σκοποῦντες καιρὸν εἴ τις παραπέσοι ὥστε τοὺς ἄνδρας σῶσαι.

Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐκ τῆς Μεσσήνης ὁρμώμενοι ἐν τῷ πορθμῷ, ὃς διαγράφεται, ναυμαχίας ἀπόπειραν ποιεῖσθαι διανοοῦνται.

24. *Ἐν τούτῳ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ οἱ Συρα-* 1
κόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι πρὸς ταῖς ἐν Μεσσήνῃ φρουρούσαις ναυσὶ τὸ ἄλλο ναυτικὸν ὃ παρεσκευάζοντο προσκομίσαντες τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο ἐκ τῆς Μεσσήνης (καὶ μάλιστα ἐνῆγον οἱ Λοκροὶ τῶν 2
Ῥηγίνων κατὰ ἔχθραν, καὶ αὐτοὶ δὲ ἐσεβεβλήκεσαν πανδημεὶ ἐς τὴν γῆν αὐτῶν), καὶ ναυμαχίας ἀπο- 3

ἔν τε Cass. Aug. Cl. Ven, F. H. C. Reg. Gr. I. E. Laur. m. *α'* reliqui *τε* om. Cf. adn.

Cap. **24.** § 1. *οἱ ἐν τῇ Σικ. Συρ.* codd. falsa verborum collocatione, cum extra Siciliam Syracusani non fuerint.

§ 2. *ἐσεβεβλήκεσαν* Cass. Aug. Cl. Ven. T. Vat. H. Gr. al. Vulgo et Bekk. *ἐσβεβλήκεσαν.* Cf. sd. III 23, 1.

αὐτῶν, οἱ μὲν . . . Ἀθηναῖοι δέ, ubi post *αὐτῶν* male pleue interpungunt, et Eur. Heracl. 39 *δυοῖν γερόντοιν δὲ στρατηγεῖται φυγή, ἐγὼ μὲν ἀμφὶ τοῖσδε καλχαίνων τέκνοις, ἡ δ' αὖ* cet. Cf. Eur. Hel. 289 et ad utrumque locum vid. Pflugk. Diversa componit Bernh. Synt. p. 472. De vi vocis *ἐναντίαιν* cf. adn. I 93, 5. — *περιώρμουν.* „*Οὐ περιέπλεον, ἀλλὰ σποράδην καὶ ἀπέχοντες ἀπ' ἀλλήλων περὶ τὴν νῆσον ἦσαν ὁρμοῦντες, εἴτουν ἐφησυχάζοντες ἐν τῇ πολιορκίᾳ.*" *Δούκας.* Sic III 6, 1 *περιορμίζεσθαι.* Cf. etiam adn. 26, 3. — *πλὴν τὰ . . . ἄνεμος εἴη.* Quotiens enim ventus spirabat, non *περιώρμουν τὰ πρὸς τὸ πέλαγος.* Vid. 26, 7 et de accusativo adn. III 6, 1. — *ἀφίκοντο*, (antea) advenerant. — *ἑβδομήκοντα.* Cf. 13, 2 et ibi sd. — *ἐν τῇ . . . ποιούμενοι*, in continenti castra habentes (cf. I 30, 3. 51, 4. 62, 1. VII 47, 2. Krueg. Gr. 53, 2 adn. 9) et impetus (inde) facientes. Non diversa haec sunt, ut *τε — καί* particulis discerni possint, sed coniuncta. — *εἴ τις . . . σῶσαι.* Ὥστε pro *ἵνα* positum putat Hoogev. de Partic. p. 601, sed verba valent *εἴ τις (καιρὸς) περιπέσοι οὕτως* (sive *τοιοῦτος*) *ὥστε.* De *καιρόν* a verbo *σκοποῦντες* attracto cf. adn. II 21, 1.

Cap. **24.** § 1. *πρὸς ταῖς . . . φρουρούσαις ναυσί.* Cf. 1, 1. 4. — *ὃ παρεσκευάζοντο.* Cf. III 115, 3. IV 1, 4.

§ 2. *καὶ αὐτοὶ . . . αὐτῶν.* Cf. 1, 3, ubi *πανστρατιᾷ* pro *πανδημεί* et § 2 *κατὰ ἔχθος τὸ Ῥηγ.* De plusquamperf. *ἐσεβεβλήκεσαν* cf. adn.

*πειρᾶσθαι ἐβούλοντο, ὁρῶντες τοῖς Ἀθηναίοις τὰς
μὲν παρούσας ὀλίγας ναῦς, ταῖς δὲ πλείοσι καὶ
μελλούσαις ἥξειν πυνθανόμενοι τὴν νῆσον πολιορ-
4 κεῖσθαι. εἰ γὰρ κρατήσειαν τῷ ναυτικῷ, τὸ Ῥήγιον
ἤλπιζον πεζῇ τε καὶ ναυσὶν ἐφορμοῦντες ῥᾳδίως
χειρώσεσθαι, καὶ ἤδη σφῶν ἰσχυρὰ τὰ πράγματα
γίγνεσθαι· ξύνεγγυς γὰρ κειμένου τοῦ τε Ῥηγίου
ἀκρωτηρίου τῆς Ἰταλίας τῆς τε Μεσσήνης τῆς
Σικελίας, τοῖς Ἀθηναίοις [τε] οὐκ ἂν εἶναι ἐφορ-
5 μεῖν καὶ τοῦ πορθμοῦ κρατεῖν. ἔστι δὲ ὁ πορθ-
μὸς ἡ μεταξὺ Ῥηγίου θάλασσα καὶ Μεσσήνης,
ᾗπερ βραχύτατον Σικελία τῆς ἠπείρου ἀπέχει· καὶ*

§ 4. *χειρώσασθαι* It Vat. Aug. M. Vind. Mosqu. D. E. F. H. I. Cf. adn. 13, 1. Stahl. Quaest. gram. p. 6.
τε, quod verborum cohaerentiam turbat, om. Ar. Chr. Dan.

1, 3. Altera haec Locrorum incursio. Cf. 1, 4.

§ 3. *ταῖς δὲ πλείοσι*, *ταῖς μετὰ τοῦ Εὐρυμέδοντος καὶ Σοφοκλέους*. — *τὴν νῆσον*. Sphacteriam. Haec enim aliquotiens eximie in hoc libro et proximo posteriore *ἡ νῆσος* vocatur. Vid. IV 55, 3. 57, 4. 108, 8. V 15, 1. 24, 2. 34, 2. — *πεζῇ . . . ἐφορμοῦντες* zeugma est. — *καὶ γίγνεσθαι*. Ex *ἤλπιζον* cogita *ἐνόμιζον*. Cf. adn. 13, 1. 52, 3. Verbum *γίγνεσθαι ἂν* particula carere potest ex eis, quae adnotata sunt III 92, 4. Exceptio igitur quaedam eorum hic statuenda est, quae disputavit Stahl. Quaest. gram. p. 6.

§ 4. *ξύνεγγυς γάρ* cet. „Cum enim propinqua inter se sint Rhegium . . . et Messana." Huds. — *τοῦ Ῥηγίου ἀκρωτηρίου*. „Quidam intellegunt Leucopetram [quae Thucydidi *Πέτρα* VII 35, 2], Cluverius promontorium medium inter urbem Rheginam et Leucopetram [circiter V vel VI utrimque milia passuum distans, nunc Capo Pellara], quod etiam *ὁμωνυμία* videtur suadere, quae argumentum est propinquitatis." Cellar. „In meridiem versus a portu Rhegii est angulus orae extremae, ubi nunc Torre del Lupo est; Thucydides vocat *Ῥήγιον ἀκρωτήριον*." Mannert. Geogr. IX 2 p. 184. Nobis nihil significari videtur nisi utramque urbem in extrema ac prominenti parte alteram Italiae alteram Siciliae sitam fuisse. Nam *ἀκρωτήριον* extremum quidvis ac prominens est. — *εἶναι* = *ἐξεῖναι*. Cf. V 40, 2. VII 11, 3.

§ 5. *βραχύτατον . . . ἀπέχει*. Similiter minimum distare Horatius dicit Ep. II 1, 72, *μήκιστον ἀπελαύνειν* Xen. Cyr. IV 5, 28. Cf. adn. III 36, 2. Ipsum dictum Thucydideum, si subtiliter loquamur, non verum, sed discrimen perexiguum esse adnotat Bloomf. De freti latitudine vid. VI 1, 2, ubi cf. adn.

ἔστιν ἡ Χάρυβδις κληθεῖσα τοῦτο, ᾗ Ὀδυσσεὺς λέγεται διαπλεῦσαι. διὰ στενότητα δὲ καὶ ἐκ μεγάλων πελαγῶν, τοῦ τε Τυρσηνικοῦ καὶ τοῦ Σικελικοῦ, ἐσπίπτουσα ἡ θάλασσα ἐς αὐτὸ καὶ ῥοώδης οὖσα εἰκότως χαλεπὴ ἐνομίσθη.

τρεῖς ναυμαχίαι, ὧν ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ οὐκ ἔλασσον ἔχουσιν οἱ Συρακόσιοι.

25. Ἐν τούτῳ οὖν τῷ μεταξὺ οἱ Συρακόσιοι 1
καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶν ὀλίγῳ πλείοσιν ἢ τριάκοντα ἠναγκάσθησαν ὀψὲ τῆς ἡμέρας ναυμαχῆσαι περὶ πλοίου διαπλέοντος, ἀντεπαναγόμενοι πρός τε Ἀθηναίων ναῦς ἑκκαίδεκα καὶ Ῥηγίνας ὀκτώ.
καὶ νικηθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τάχους 2
ἀπέπλευσαν ὡς ἕκαστοι ἔτυχον ἐς τὰ οἰκεῖα στρα-

Cap. **25.** § 1. *ἀντεπαγόμενοι* Cass. Aug. M. Cl. Ven. H. It. Vat. Ar. Vulgo et Bekk. *ἀντεπαναγόμενοι*, quod verum putamus, cum nusquam Th. sic *ἐπάγεσθαι* de eis dixerit, qui in impetum provehantur, *ἐπανάγεσθαι* autem VIII 42, 2. Cf. *ἐπαναγωγή* VII 4, 4. 34, 6. De compositionis genere cf. *ἀντεπεξῆγον* VIII 104, 4, *ἀντεπεξελάσαντες* IV 72, 3.

— *ἡ Χάρυβδις*. Cf. Cluver. Sic. ant. p. 70 et de statu, qui nunc est, ex eis, qui itinera in Siciliam fecerunt, Brydon. I p. 85 sqq. Muent. p. 492. Hoar. II p. 209 sq. al., etiam Smyth. apud Arn. et Holm. Hist. Sic. p. 8. Is Smythius Thucydidem solum dicit esse scriptorem antiquiorem a se lectum, a quo huius periculi verus locus constitutus et effectus non exaggeratus sit. — *τοῦτο*. Cf. Matth. Gr. § 439 et 440, 7. Krueg. Gr. § 61, 7 adn. 4. — *Ὀδυσσεὺς ... διαπλεῦσαι*. Hom. Odyss. XII 235 sqq. Cf. ibid. 101 sqq. — *ἐκ μεγάλων πελαγῶν ... ἐσπίπτουσα ἡ θάλασσα*. Attende distinctionem nominum *πέλαγος* et *θάλασσα*, ex quibus illud de maribus singularibus, hoc de fluctu seu undis dictum est. Cf. Wund. ad Soph. Ant. 951. Wagn. ad Verg. Aen. X 377. De mari Siculo cf. 53, 3. Strab. 123 et Dorvill. Sic. p. 3. — *ἐς αὐτό*. Significatur quidem ὁ *πορθμός*, sed neutrum respondet superiori *τοῦτο*. — *εἰκότως χαλεπὴ ἐνομίσθη*. „Ex ratione, qua rei mentio fit, scriptoris aetate illud fretum minus periculosum existimatum esse colligere possumus; et nostris temporibus a tempestatibus non violenter agitatur. Ita Dorvill. Sic. p. 9." Bloomf., qui duas causas, ex quibus Thucydides originem aestus maris et inde ortae opinionis repetat, ad rem explicandam non sufficere demonstrat.

Cap. **25.** § 1. *ἠναγκάσθησαν*. Bloomf. dubitat, utrum valeat coacti sunt, an inducti sunt. Cf. adn. 59, 2. Huic favet quidem 24, 3, sed fortasse prius, quam voluissent, pugnandi necessitatem eis imposuit illud *πλοῖον διαπλέον*. — *ἑκκαίδεκα καὶ ... ὀκτώ*. Tot igitur in fretu affuerunt; nam proprie plures erant in illis regionibus. Cf. III 86, 5. 88, 1.

§ 2. *ἀπέπλευσαν*. Suppl. *οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι*. — *ἔτυχον* miramur a nullo

τόπεδα [τό τε ἐν τῇ Μεσσήνῃ καὶ ἐν τῷ Ῥηγίῳ],
3 μίαν ναῦν ἀπολέσαντες· καὶ νὺξ ἐπεγένετο τῷ ἔργῳ. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Λοκροὶ ἀπῆλθον ἐκ τῆς Ῥηγίνων, ἐπὶ δὲ τὴν Πελωρίδα τῆς Μεσσήνης ξυλλεγεῖσαι αἱ τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων
4 νῆες ὥρμουν καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς παρῆν. προσπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥηγῖνοι ὁρῶντες τὰς ναῦς κενὰς ἐνέβαλον, καὶ χειρὶ σιδηρᾷ ἐπιβληθείσῃ μίαν ναῦν αὐτοὶ ἀπώλεσαν τῶν ἀνδρῶν ἀποκο-
5 λυμβησάντων. καὶ μετὰ τοῦτο τῶν Συρακοσίων ἐσβάντων ἐς τὰς ναῦς καὶ παραπλεόντων ἀπὸ κάλω ἐς τὴν Μεσσήνην, αὖθις προσβαλόντες οἱ

§ 2. *τό τε.* Olim *τότε*, quod primus emendavit Reisk.

§ 3. *ξυλλεγεῖσαι.* In mss. *συλλεγεῖσαι.* Sed *ξυλλέγειν* plus quam triciens apud Thuc. legitur. Suid. et Plut.: *ξὺν Θουκυδίδης ἀντὶ τοῦ σὺν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὅμοια.* A quo more in l. I nusquam recedunt libri editi et plerique mss., l. II bis, 52 et 102, l. III nusquam, l. IV ter, hic et 43 et 86.

§ 4. *αὐτοί* Cl. F. Reg. Bas. Gr. D. E. Laur. *α΄*. schol. Vall. Vulgo et Bekk. *αὐτοῖς*. At dativus Athenienses impetu facto unam navem Syracusanis perdidisse significans sententiam depravat. Cf. § 5 *Ἀθηναῖοι ἑτέραν ναῦν ἀπολλύουσι.* Praeterea Syracusanorum naves *κεναί* erant et *ναῦς ἀπολλύναι* apud Th. ubique est n a v e s a m i t t e r e.

eorum, qui alibi saepe *ὡς ἕκαστοι* sine tali additamento scribere Thucydidem meminissent, impugnatum esse; sed est sane tuendum. Cf. 93, 4. — *τό τε . . . ἐν τῷ Ῥηγίῳ.* Haec verba Thucydidis esse non possunt. Nam stationem navalem, unde profecti bellum gererent, Syracusani et socii Messanam habebant (24, 1), Rhegium Athenienses (III 86, 5). Quare fieri non poterat, ut huc illi in castra se reciperent. Interpolator in errorem inductus videtur esse proximis verbis *οἱ μὲν Λοκροὶ ἀπῆλθον ἐκ τῆς Ῥηγίνων*, quibuscum cf. 24, 2. De Classeni interpretatione cf. Annal. phil. 1870 p. 327.

§ 3. *ξυλλεγεῖσαι*, cum antea in sua quaeque castra se recepissent.

§ 4. *χειρὶ σιδηρᾷ.* „Manus ferrea erat, qua . . . navim navi ita alligabant, ut cominus congredi et, si occasio ferret, in alterius navem transmeare possent.“ Huds. Cf. VII 62, 3 et Herz. ad Caes. de Bell. Gall. VII 81. Interpretare autem verba in hanc sententiam: m a n u f e r r e a a S y r a c u s a n i s (ad naves suas tuendas celeriter accurrentibus et ea fere facientibus, quae a Lacedaemoniis ad naves vacuas defendendas 14, 2. 4 facta audivimus) i n i e c t a. — *αὐτοὶ ἀπώλεσαν*, i p s i (Athenienses) a m i s e r u n t. Cf. § 5 et sd.

§ 5. *ἀπὸ κάλω.* „Cf. Poll. I 113. Polybius, Strabo et Diodorus Sic. dicunt *ῥυμουλκεῖν* et *ῥυμουλκεῖσθαι*, Latini r e m u l c o t r a h e r e [n a v e s] et t r a h i. Vid. Suid. in *ῥυμουλκῶ*, Sigon. ad Liv. XXV 30 et Scheffer de Milit.

Ἀθηναῖοι, ἀποσιμωσάντων ἐκείνων καὶ προεμβα-
λόντων, ἑτέραν ναῦν ἀπολλύουσι. καὶ ἐν τῷ παρά- 6
πλῳ καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τοιουτοτρόπῳ γενομένῃ
οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Συρακόσιοι παρεκομί-
σθησαν ἐς τὸν ἐν τῇ Μεσσήνῃ λιμένα.

ἔπειτα Μεσσήνιοι Νάξῳ μὲν προσβαλόντες τρέπονται, Λεοντίνων δὲ ἐπ' αὐτοὺς στρατευσάντων καλὴν ἐπεκδρομὴν ποιοῦνται, τέλος γε μέντοι ὑπὸ τῶν

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, Καμαρίνης ἀγγελθείσης 7
προδίδοσθαι Συρακοσίοις ὑπ' Ἀρχίου καὶ τῶν
μετ' αὐτοῦ, ἔπλευσαν ἐκεῖσε· Μεσσήνιοι δ' ἐν
τούτῳ πανδημεὶ κατὰ γῆν καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα
ἐστράτευσαν ἐπὶ Νάξον τὴν Χαλκιδικὴν ὅμορον
οὖσαν. καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τειχήρεις ποιήσαντες 8
τοὺς Ναξίους ἐδῄουν τὴν γῆν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ
ταῖς μὲν ναυσὶ περιπλεύσαντες κατὰ τὸν Ἀκεσίνην

nav. II 5." Duk. — ἀποσιμωσάντων] ὑπαναχωρησάντων καὶ μετεωρισάντων τὰς ναῦς, ἵνα ἐκ πολλοῦ διαστήματος δυνηθῶσι μετὰ μείζονος ὁρμῆς ἐμβάλλειν τοῖς Ἀθηναίοις. Schol. Μετεωρίσαι τὰς ναῦς plerique veterum grammaticorum, velut Suid. Zon. Eustath., explanant. Recentiorum interpretnm complures ob notationem vocis malunt esse in obliquum movere, in transversum agere (naves). Cf. Arn. „Utcunque origo [et prima notio verbi] explicatur, vis eius h. l. manifesta est, et haec quidem, Syracusanorum naves, cum Athenienses id agere, ut se, dum remulco prope litus traherentur et se convertendi spatium non haberent, invaderent, animadvertissent, abiectis repente funibus in latus versas . . . et deinde priores aggressas esse." Arn. Ἐπισιμοῦν Xenoph. Hell. V 4, 50 comparat Bloomf. — ἑτέραν ἀπολλύουσι, alteram navem (praeter eam, de qua § 4) amittunt. Ἀπολλύουσι, pro quo Moeris Attice, alii paulo cautius apud antiquiores Atticos ἀπολλύασι dici affirmant, ut hic in omnibus libris mss., ita iterum in omnibus praeterquam in Gr. VII 51, 2 atque in Cl. Ven. et mediocribus aliquotiens, interdum apud Xenophontem, saepe apud Isocratem legitur. Cf. VIII 10, 3. Brem. Exc. II ad Isocr. Matth. Gr. § 207 p. 474. Stahl. Quaest. gram. p. 19.

§ 6. ἔλασσον ἔχοντες. Cf. adn. III 5, 2. — ἐς τὸν ἐν τῇ Μεσσήνῃ λιμένα. Cf. adn. ad § 10 et ad I 52, 1.

§ 7. Νάξον τὴν Χαλκιδικήν. Cf. VI 3, 1.

§ 8. περιπλεύσαντες κατά cet. Exspectaveris πλεύσ., ut III 7 κατὰ τὸν Ἀχελῷον ἔπλευσε. Illud tamen videtur esse circumvecti urbem (Naxiorum) vel cum emphasi circumvecti promontorium (quod hodie Cap Schisò appellatur) et navigantes in cet.; nam iterata τὴν γῆν ἐδῄουν ad agrum ab altera (a Messana remotiore) parte urbis et in altera fluvii ripa situm videntur spectare. „A Naxo meridiem versus lingua est in altum excurrens, quam circumvecti ad Acesinem perveniunt." Herbst. adv. Cob. p. 521. — Ἀκεσίνην. „Acesines [Plinio H. N. III 8 Asines] exiguus fluvius erat, in mare sex fere stadiis infra Onobalam [Appi. Civ. V 109] in-

ποταμὸν τὴν γῆν ἐδῄουν, τῷ δὲ πεζῷ πρὸς τὴν πόλιν προσέβαλλον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σικελοὶ ὑπὲρ τῶν ἄκρων πολλοὶ κατέβαινον βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς Μεσσηνίους. καὶ οἱ Νάξιοι ὡς εἶδον, θαρσήσαντες καὶ παρακελευόμενοι ἐν ἑαυτοῖς ὡς οἱ

Ἀθηναίων ἐς τὴν πόλιν διώκονται.

§ 8. ἐσέβαλλον codd. Cf. adn.

fluens, ad cuius ostium Naxus sita erat. Hi duo rivuli nunc Alcantaro et Camarallo vocantur." Bloomf. ad h. l. At idem ad VI 3 Acesinen Alcantaram quidem ab Arrowsmithio appellari, sed rectius Cluverio (Sic. ant. p. 93) Fiume freddo videri esse adnotat. Rursus aliter Mannert. Geogr. IX 2 p. 284. Arrowsmithio adstipulatur Holm. Hist. Sic. p. 26. 339. — πρὸς τὴν πόλιν προσέβαλλον ex Cobeti emendatione (Nov. lect. p. 847) scripsimus. Nam ἐσβάλλειν a Thucydide nusquam alibi dicitur de adoriendo urbem, sed est irruptionem facere in terram, aut certe de equitatu impressionem facere in aciem hostilem II 100, 5, nec umquam cum πρός praepositione iungitur. Vulgatam ad urbem versus irruptionem faciebant interpretatur Krohl. Quaest. Thuc. spec. I p. 8, dicens πρὸς τὴν πόλιν significare regionem, qua Messenii irruptionem in agrum Naxiorum fecerint. Quod exemplis certe ab eo prolatis non confirmari, sed πρὸς τῆς πόλεως verbis exprimendum videri respondimus in Comment. antiqu. stud. 1842 p. 129. Et post ea, quae antea de vastatione agrorum narrata sunt, commemoratio irruptionis in hos agros factae prorsus inutilis esset. Neque minus exemplis destitutus est Haasius, qui densatum genus loquendi esse opinatus ad urbem oppugnandam accesserunt convertit. Class. prope urbem incursiones factas esse vult, oblitus sic πρὸς τῇ πόλει scribendum fuisse. Ac superius τειχήρεις ποιήσαντες in ipsam urbem impetum factum esse satis ostendit. Pari corruptela II 79, 6 in Laur. et m. ἐσέβαλλον, VIII 31, 3 in omnibus ἐσβολήν legitur. Nihil ad hunc locum Taciti verba irrumpunt ad Moesiam Hist. I 79, quae corrupta esse nunc fere consentiunt.

§ 9. Σικελοί. Cf. adn. III 115, 1. — ὑπὲρ τῶν ἄκρων iungenda cum κατέβαινον verbo: super montes descendebant. Cf. Xen. Anab. IV 7, 4 κυλινδοῦσι λίθους ὑπὲρ τῆς πέτρας et similia exempla Xenophontea in Ind. Cyrop. Male alii Siculi ultra montes habitantes interpretantur, cui explicationi articuli omissionem obstare apparet; inutilis vero est coniectura Σικελοὶ οἱ ὑπὲρ cet. Hi montes autem cum debeant esse Naxo vicini, sunt Tauri vel Aetnae partes, non Heraei aliique, quos praeter hos nominat Bloomf. — παρακελευόμενοι ἐν ἑαυτοῖς. Simillima dicendi genera sunt παρακελεύσεις et παραινέσεις ποιεῖσθαι ἐν σφίσιν αὐτοῖς V 69, 2 et VIII 76, 3. In quibus ἑαυτοῖς et σφίσιν αὐτοῖς leguntur pro ἀλλήλοις. Cf. II 4, 1. VI 77, 1, ἐν ἡμῖν αὐτοῖς IV 62, 2. Bernh. Synt. p. 273. Arndt. de Pron. reflex. p. 11 sqq. De ἐν praepositione cf. praeterea IV 66, 1 ἐποιοῦντο λόγους ἐν ἀλλήλοις, VI 103, 3. — παρακελευόμενοι . . . ὡς ut παρακελ. ὅτι VI 68, 3.

Λεοντῖνοι σφίσι καὶ [οἱ] ἄλλοι Ἕλληνες ξύμμαχοι ἐς τιμωρίαν ἐπέρχονται, ἐκδραμόντες ἄφνω ἐκ τῆς πόλεως προσπίπτουσι τοῖς Μεσσηνίοις, καὶ τρέψαντες ἀπέκτεινάν τε ὑπὲρ χιλίους καὶ οἱ λοιποὶ χαλεπῶς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου· καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπιπεσόντες τοὺς πλείστους διέφθειραν. καὶ αἱ νῆες σχοῦσαι ἐς 10
τὴν Μεσσήνην ὕστερον ἐπ' οἴκου ἕκασται διεκρίθησαν. Λεοντῖνοι δὲ εὐθὺς καὶ οἱ ξύμμαχοι μετὰ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεσσήνην ὡς κεκακωμένην ἐστράτευον, καὶ προσβάλλοντες οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν λιμένα ταῖς ναυσὶν ἐπείρων, ὁ δὲ πεζὸς πρὸς τὴν πόλιν. ἐπεκδρομὴν δὲ ποιησάμενοι οἱ Μεσ- 11
σήνιοι καὶ Λοκρῶν τινες μετὰ τοῦ Δημοτέλους, οἳ μετὰ τὸ πάθος ἐγκατελείφθησαν φρουροί, ἐξαπιναίως προσπεσόντες τρέπουσι τοῦ στρατεύματος τῶν Λεοντίνων τὸ πολὺ καὶ ἀπέκτειναν πολλούς. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἀποβάντες ἀπὸ τῶν

§ 9. [οἱ] *ἄλλοι*. *Οἱ* om. It. Vat. M., tacitus Aug., Bekk. in ed. ster., sane probabiliter; nam licet *τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ξυμμάχους* interpreteris, articulum non excusabis, quod qui illi sint antea non significatum est.

§ 10. *ἐπ' οἴκου . . . διεκρίθησαν*] *ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου διακριθεῖσαι.* Schol. *Διαλυθῆναι ἐπ' οἴκου* dicit Ios. B. I. IV 9, 5. Cf. Latina domum dilabuntur Iust. II 12, 27 et domos dilabi Liv. XLIV 45 et adn. I 18, 2 aliasque emphases in adnot. II 4, 3 et in Ind. gramm. — *μετὰ Ἀθηναίων*, qui servata Camarina (§ 7) videntur rediisse. — *ὡς κεκακωμένην*, quod eam afflictam putarent (cf. adn. 10, 1. 14, 4. 15, 1) ideoque impetum haud facile sustenturam esse. — *ἐστράτευον*. Imperfectum, pro quo in malis nonnullis libris aoristus extat, defenditur imperfecto *ἐστρατεύοντο* I 112, 2. Non simile est exemplum § 12. — *κατὰ τὸν λιμένα . . . πρὸς τὴν πόλιν*. *Πειρᾶν*, ad quod alibi (cf. adn. I 61, 4) genetivus additur, hic absolute est positum. „Cf. 43, 5 *ἐπὶ τὴν Σολύγειαν πειράσειν*. [Ob quae tamen *κατά* et *πρός* praepositiones cum *ἐπείρων* verbo copulari nolumus, sed eas ad *προσβάλλοντες* referimus. Cf. Matth. Gr. § 402 b adn.] Utroque loco *πειρᾶν* paene vim impetum faciendi accipit, in quam facile e notione temptandi transit.“ Arn. „Portus atque urbs Messanae paene duo distincta oppida, quamvis unis moenibus inclusa, sicut Athenae et Piraeus, videntur effecisse.“ Bloomf. Cf. § 6 *τὸν ἐν τῇ Μεσσήνῃ λιμένα.*

§ 11. *τοῦ Δημοτέλους*. Insolentius hic articulus est adiectus nomini proprio obscuro.

ν ἐβοήθουν, καὶ κατεδίωξαν τοὺς Μεσσηνίους ιν ἐς τὴν πόλιν τεταραγμένοις ἐπιγενόμενοι· τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν ἐς τὸ Ῥήγιον. ὶ δὲ τοῦτο οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἕλληνες ἄνευ Ἀθηναίων κατὰ γῆν ἐστράτευον ἐπ' ἀλλήλους.

26. Ἐν δὲ τῇ Πύλῳ ἔτι ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν νήσῳ Λακεδαιμονίους οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν ἠπείρῳ στρατόπεδον τῶν Πελοποννησίων κατὰ αν ἔμενεν. ἐπίπονος δ' ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ἡ ιακὴ σίτου τε ἀπορίᾳ καὶ ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν νη ὅτι μὴ μία ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει τῆς Πύ- καὶ αὕτη οὐ μεγάλη, ἀλλὰ διαμώμενοι τὸν ληκα οἱ πλεῖστοι ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ἔπινον οἷον ς ὕδωρ. στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατο- ευομένοις ἐγίγνετο, καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν

ἀπορίαι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Σφακτηρίας φυλακῇ, ἐς ἣν οἱ Εἵλωτες σῖτον ἐσάγουσι.

:εταραγμένοις ἐπιγε- ενοι, turbatos adorti. II 30, 2. 77, 1. 108, 1. IV :. 120, 2. VII 32, 2.
p. 26. § 1. κατὰ χώραν. dn. I 28, 5.
!. οὐ γὰρ ἦν κρήνη ... μεγάλη. Puteum aquae s in Vetere Avarino comme- t Abel Blouet in libro, ıscribitur „Expédition scien- e de Morée" p. 3. De Novo ıno inter se discrepantiā tra- St. Vincent. ibid. p. 134 Castellan. Descript. Pelop. :. Hic simul prope Veterem ınum aquam hodie tam lar- esse, ut loca humiliora pa- a sint, affirmat, respiciens dubie ad lacum Osmyni . At haec loca commutatio- subiisse et antiquo tempore sa fuisse Curtius (Pelop. II) probabile iudicat idemque 76) ne nunc quidem ad pro- ɔrium (cf. adn. 3, 1) ullum n inveniri docet. De parti- ὅτι μή cf. 94, 1. VII 42, 6. . ad Vig. p. 846 et Klotz. evar. p. 693. — διαμώ- ɪι] διασκάπτοντες. Schol. prorsus idem atque διορύσσειν valere, sed simul notiones amoliendi (pala) atque penetrandi continere et, si canem terram scabentem cogitemus, optime illustrari adnotat Arn. Cf. plura in ed. mai., apud Hemsterh. ad Hesych. in h. v. et in Steph. et Pass. lexic. ed. nov. — κάχληκα hic glaream interpretemur. Significat proprie singularis vi collectiva, de qua vid. adn. II 4, 2, lapillos, qui in aquis vel in maris litoribus reperiuntur. Cf. Steph. Thes., ubi quod ab aliis χάλιξ appellari dicitur, id non satis verum esse apparet ex adn. I 93, 5. — οἷον εἰκός, qualem (eos bibisse) consentaneum vel credibile est, i. e. οὐ πάντῃ γλυκύ, quae sunt verba Arriani superiora Thucydidis imitantis Exp. Alex. VI 23.

§ 3. ἐν ὀλίγῳ, in angusto spatio; erant enim Pyli undique inclusi. Ceterum cf. adn. II 84, 1. — τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν ὅρμον. Frustra in his haeret Quinault. de Graec. recent. p. 18. Nam et Athenienses castello suo inclusi, tota autem vicina pars continentis a peditibus Peloponnesiorum occupata erat, et magnus

ὅρμον αἱ μὲν σῖτον ἐν τῇ γῇ ᾑροῦντο κατὰ μέ-
ρος, αἱ δὲ μετέωροι ὥρμουν. ἀθυμίαν τε πλεί- 4
στην ὁ χρόνος παρεῖχε παρὰ λόγον ἐπιγιγνόμε-
νος, οὓς ᾤοντο ἡμερῶν ὀλίγων ἐκπολιορκήσειν,
ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ καὶ ὕδατι ἁλμυρῷ χρωμένους.
αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι προειπόντες ἐς τὴν 5
νῆσον ἐσάγειν σῖτόν τε τὸν βουλόμενον ἀληλεμέ-
νον καὶ οἶνον καὶ τυρὸν καὶ εἴ τι ἄλλο βρῶμα,
οἷον ἂν ἐς πολιορκίαν ξυμφέρῃ, τάξαντες ἀργυρίου
πολλοῦ καὶ τῶν Εἱλώτων τῷ ἐσαγαγόντι ἐλευθερίαν
ὑπισχνούμενοι. καὶ ἐσῆγον ἄλλοι τε παρακινδυ- 6
νεύοντες καὶ μάλιστα οἱ Εἵλωτες, ἀπαίροντες ἀπὸ
τῆς Πελοποννήσου ὁπόθεν τύχοιεν καὶ καταπλέον-
τες ἔτι νυκτὸς ἐς τὰ πρὸς τὸ πέλαγος τῆς νήσου.

Cap. **26**. § 5. ***ἀληλεμένον*** Aug. It. Bas. Gr. Laur. ***α'***. Bekk., quam formam alteri ***ἀληλεσμένον*** praeferimus. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 20. Ex Amphidis versu ab Athen. 642 a servato nihil videtur concludi posse.

ξυμφέρῃ Cass. Aug. It. H. Bekk. In ceteris libris aut ***ξυμφέρει*** aut, ut vulgo, ***ξυμφέροι***. Coniunctivus recte positus est, ut II 74, 1. VIII 56, 1. al.; optativus cum ***ἂν*** ab hoc loco alienus est, quod de iudicio aliquo scriptoris cogitari nequit. Cf. Krueg. Gr. 54, 3 adn. 6. 13 adn. 2.

sinus Avarini Graecis non potuit statio navium videri, nec ab alto stationem habebant, quoniam *τὰ τῆς Πύλου ἔξω τοῦ ἔσπλου πρὸς τὸ πέλαγος ἀλίμενα* esse legimus 8, 8. Ob quae omnia scriptor eos negat *ὅρμον* habuisse, etsi naves Sphacteriam obsidentes, de quibus hic quoque potissimum agitur, hanc insulam *περιορμεῖν* ipse scripsit 23, 2; nam, ut hic audimus, *μετέωροι ὥρμουν*. De omni quaestione cf. etiam Vischer in Mus. Helv. I p. 392. — *κατὰ μέρος*] *κατὰ διαδοχήν*. Schol. Cf. adn. 11, 3.

§ 4. *παρὰ λόγον*] *παρὰ προσδοκίαν*. Schol. Proprie contra rationem. — *ἐπιγιγνόμενος*. Cf. adn. I 126, 8. Frustra Cob. ad Hyper. p. 69 *ἐπιτεινόμενος*. — *οὓς*, i. e. *ὅτι αὐτούς*. Cf. Matth. Gr. § 480 c. Thuc. I 140, 5. II 44, 2. VI 68, 1. VII 75, 7. VIII 76, 6. Plat. de Rep. 465 e. — *ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ* etc. Cf. adn. 27, 1. — *ἁλμυρῷ*. Non salsum, sed subsalsum intellegendum esse docet Bloomf. Cf. adn. 31, 2.

§ 5. *αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδ.* Cf. Matth. Gr. § 309 b. Krueg. Gr. § 63, 6. adn. III 36, 2. — *ἀληλεμένον*. Cf. adn. 16, 1. — *εἴ τι*. Cf. Matth. Gr. § 617, 1 g. — *ξυμφέρῃ*. Cf. sd. — *τάξαντες ἀργυρίου πολλοῦ*, hoc ingenti pretio aestimantes, Port. Cf. *τετιμ. χρημ.* § 7.

§ 6. *παρακινδυνεύοντες*. Cf. adn. III 36, 2. — *ἐς τὰ . . . νήσου*, i. e. in eam insulae partem, quae altum mare spectabat.

7 μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμῳ καταφέρεσθαι· ῥᾷον
γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάνθανον, ὁπότε
πνεῦμα ἐκ πόντου εἴη· ἄπορον γὰρ ἐγίγνετο περι-
ορμεῖν, τοῖς δὲ ἀφειδὴς ὁ κατάπλους καθειστήκει·
ἐπώκελλον γὰρ τὰ πλοῖα τετιμημένα χρημάτων, καὶ
οἱ ὁπλῖται περὶ τὰς κατάρσεις τῆς νήσου ἐφύ-
λασσον. ὅσοι δὲ γαλήνῃ κινδυνεύσειαν, ἡλίσκοντο.
8 ἐσένεον δὲ καὶ κατὰ τὸν λιμένα κολυμβηταὶ
ὕφυδροι, καλῳδίῳ ἐν ἀσκοῖς ἐφέλκοντες μήκωνα
μεμελιτωμένην καὶ λίνου σπέρμα κεκομμένον·
ὧν τὸ πρῶτον λανθανόντων φυλακαὶ ὕστερον
9 ἐγένοντο. παντί τε τρόπῳ ἑκάτεροι ἐτεχνῶντο,
οἱ μὲν ἐσπέμπειν τὰ σιτία, οἱ δὲ μὴ λανθά-
νειν σφᾶς.

§ 7. *καθειστήκει* Mosqu. m. C. D. F. G. I. corr. Aug., reliqui *καθεστήκει*. Cf. Herodian. II p. 269. Wecklein. Cur. epigr. 35 sq. De formis syncopatis vide Herodian. II p. 136.

§ 7. *τριήρων*. De accentu cf. adn. III 39, 2. — *ἐγίγνετο*. Post hoc *τότε* excidisse conicit Krueg. Quod quamquam non positum in superioribus *ὁπότε... εἴη* latet. — *τοῖς δὲ ἀφειδὴς ... καθειστήκει*, illi vero navibus suis in appellendo non parcebant. — *περὶ τὰς κατάρσεις*] *κατάρσεις λέγει τοὺς ἐπιτηδείους εἰς καταγωγὴν τόπους καὶ εἰς τὸ προσορμίζεσθαι. τὸ δὲ ἐφύλασσον ἀντὶ τοῦ φρουροὶ ἦσάν τινες τῶν πολιορκουμένων, ἵνα εὐθὺς ἀπολάβωσι τὰς τροφάς.* Schol. — *δὲ γαλήνῃ*. *Δ' ἐν γαλήνῃ* conicit Krueg. Cf. tamen adn. II 20, 1.

§ 8. *κατὰ τὸν λιμένα*, per sinum inter insulam et continentem situm. Oppositum est *τοῖς πρὸς τὸ πέλαγος* § 6. — *κολυμβηταί*. De his urinatoribus Bloomf. interpr. Curt. IV 3, 10 antestatur. — *καλῳδίῳ*. Singularis distributivus est. Cf. adn. II 70, 3. De *ι* subscripto syllabae antepaenultimae cf. Herodian. II p. 541. Wecklein. Cur. epigr. p. 47. — *μήκωνα μεμελιτωμένην*. „Est papaveris semen cum melle mixtum. Etenim papaveris sativi tria genera; candidum, cuius semen tostum in secunda mensa cum melle apud antiquos dabatur, [et duo alia]. Plin. Hist. nat. XIX 8 [§ 167].“ Arn. De panibus papavere et sesamo conspersis Casaubonum ad Athenaei 110 f et 111 a verba *μακωνίδων δ' ἄρτων μνημονεύει Ἀλκμάν* comparari iubet Bloomf. — *λίνου σπέρμα κεκομμένον*. „Casaubonus Galeni locum profert, ubi, lini semen, inquit, inter illa habet, quae et alimenti et pharmaci usum praestent.“ Bloomf. Cf. Billerb. Flor. class. p. 86.

τῶν δ' ἐν τῇ πόλει Ἀθηναίων διὰ ταῦτα ὁμοίως ἀπορούντων Κλέων τούς τε ἀγγέλους τῶν πραγμάτων καὶ τοὺς στρατηγοὺς διαβάλλει καὶ παραινεῖ στρατεύειν.

27. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις πυνθανόμενοι περὶ 1
τῆς στρατιᾶς ὅτι ταλαιπωρεῖται καὶ σῖτος τοῖς
ἐν τῇ νήσῳ ὅτι ἐσπλεῖ, ἠπόρουν καὶ ἐδεδοίκεσαν
μὴ σφῶν χειμὼν τὴν φυλακὴν ἐπιλάβοι, ὁρῶν-
τες τῶν τε ἐπιτηδείων τὴν περὶ τὴν Πελοπόν-
νησον κομιδὴν ἀδύνατον ἐσομένην, ἅμα ἐν χωρίῳ
ἐρήμῳ καὶ οὐδ' ἐν θέρει οἷοί τε ὄντες ἱκανὰ περι-
πέμπειν, τόν τε ἔφορμον χωρίων ἀλιμένων ὄν-
των οὐκ ἐσόμενον, ἀλλ' ἢ σφῶν ἀνέντων τὴν
φυλακὴν περιγενήσεσθαι τοὺς ἄνδρας ἢ τοῖς
πλοίοις ἃ τὸν σῖτον αὐτοῖς ἦγε χειμῶνα τηρή-
σαντας ἐκπλεύσεσθαι. πάντων δὲ ἐφοβοῦντο μά- 2
λιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτι ἔχοντάς τι ἰσχυ-
ρὸν αὐτοὺς ἐνόμιζον οὐκέτι σφίσιν ἐπικηρυκεύε-
σθαι· καὶ μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι.
Κλέων δὲ γνοὺς αὐτῶν τὴν ἐς αὐτὸν ὑποψίαν 3

Cap. 27. § 3. *αὐτόν* Bekk., ut videtur, de coniectura. Vulgo *αὑτόν*.

Cap. 27. § 1. *ταλαιπωρεῖται.* Cf. adn. III 3, 1. — *ἐσπλεῖ.* Cf. adn. II 93, 4. — *ἐδεδοίκεσαν* cet. Cf. Plut. Nic. c. 7. — *ἐπιλάβοι*, interciperet. Cf. adn. II 51, 6 et IV 96, 8. — *ὁρῶντες* cet., videntes et commeatum circa Peloponnesum subvehi (hieme) non posse. Hactenus omnia sunt perspicua: nam *κομιδή*, apud Plut. l. d. *περιαγωγή*, est apportatio, subvectio (cf. VI 21, 2), et membra *τῶν τε . . . τόν τε* inter se respondent. Neque difficultatem interpretibus parare debebat *ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ*. Nam brevius dictum est pro pleniore *τοῦ χωρίου ἐν ᾧ ἦσαν ἐρήμου ὄντος*. Pariter 26, 4 *ἐν νήσῳ ἐρήμῃ* idem valet atque *τῆς νήσου ἐν ᾗ ἦσαν ἐρήμης οὔσης*. Ita si intellegimus, aptissime utroque loco huic locutioni participium ex aequo positum adiungitur, illic *ὕδατι ἁλμυρῷ χρωμένους*, hic *οὐδ' ἐν θέρει οἷοί τε ὄντες κ. τ. λ.* Cf. adn. 56, 1. Particula *ἅμα*, cum ad superiora referri nequeat (nam *τε ἅμα . . . τε* responsionis exemplum Thucydideum non novimus), cum proximo *καί* iungendum est. — *περιγενήσεσθαι*, incolumes mansuros, obsidionem perlaturos esse. Infinitivus hic et proximus e *νομίζοντες* verbo vel simili in superiore *ὁρῶντες* latente pendere existimandi sunt. Cf. adn. 3, 2 et VI 78, 1. VIII 45, 6.

§ 2. *ἔχοντάς τι ἰσχυρόν*, firmam quandam fiduciam habentes viros servatum iri. Cf. adn. III 6, 1. — *ἐπικηρυκεύεσθαι* male Class. ad futurum tempus refert. Nam Athenienses Lacedaemonios fiduciam illam habere ideo putabant, quod inde ab induciarum exitu non iam de pace agebant. — *μετεμέλοντο . . . δεξάμενοι.* Cf. Plut. l. d.

*περὶ τῆς κωλύμης τῆς ξυμβάσεως οὐ τἀληθῆ ἔφη
λέγειν τοὺς ἐξαγγέλλοντας. παραινούντων δὲ τῶν
ἀφιγμένων, εἰ μὴ σφίσι πιστεύουσι, κατασκόπους
τινὰς πέμψαι, ᾑρέθη κατάσκοπος αὐτὸς μετὰ
4 Θεαγένους ὑπὸ Ἀθηναίων. καὶ γνοὺς ὅτι ἀναγκα-
σθήσεται ἢ ταὐτὰ λέγειν οἷς διέβαλλεν, ἢ τἀναν-
τία εἰπὼν ψευδὴς φανήσεσθαι, παρῄνει τοῖς
Ἀθηναίοις, ὁρῶν αὐτοὺς καὶ ὡρμημένους τι τὸ
πλέον τῇ γνώμῃ στρατεύειν, ὡς χρὴ κατασκόπους
μὲν μὴ πέμπειν μηδὲ διαμέλλειν καιρὸν παριέντας,
εἰ δὲ δοκεῖ αὐτοῖς ἀληθῆ εἶναι τὰ ἀγγελλόμενα,
5 πλεῖν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. καὶ ἐς Νικίαν τὸν Νικη-
ράτου στρατηγὸν ὄντα ἀπεσήμαινεν, ἐχθρὸς ὢν*

Θεαγένους F. C. Reg. D. Parm. m. Ar. Chr. Vulgo et Bekk. **Θεογένους**. Per se utrumque probum esse docet Lob. ad Phryn. p. 653. Sed apud Thuc. aequabilitatis causa, cum eadem nominis forma I 126. V 19, 24 legeretur, **Θεαγένους** hic exarandum esse adnotavit Haack. Cf. Wecklein, Cur. epigr. p. 40.
§ 4. *αὐτοὺς καί*. *καὶ αὐτοὺς καί* E. Cf. adn.

§ 3. *κωλύμης*. Cf. adn. I 92. — *ἐξαγγέλλοντας*. *Ἐσαγγέλλοντας* conicit Krueg. Sed cf. *ἐξάγγελος γίγνεται* VIII 51, 1. — *Θεαγένους*. „Fortasse is vir, de quo hic loquitur Thuc., idem est atque ille, cuius mentionem facit Aristoph. Vesp. 1378.“ Arn. Ceterum cf. sd.

§ 4. *ἀναγκασθήσεται ἢ* cet. Cum ex verbo *ἀναγκασθήσεται* futuri infinitivus pendere nequeat, *φανήσεσθαι* ita ad verbum *γνούς* referendum est, ut ex eo *νομίσας* repetatur. Cf. adn. § 1 et VI 12, 1. Quod eo facilius fieri potest, cum ipsum *γιγνώσκειν* existimandi vi instructum infinitivus sequatur (I 43, 2. 69, 3. III 48, 1. IV 18, 7). Particulas *ἢ — ἢ* autem ita scriptor collocavit, quasi alterum quoque membrum ex *ἀναγκασθήσεται* suspensurus esset, sed relicto deinde instituto ordine (cf. adn. III 36, 2. IV 100, 1) liberius sententiam conformavit. — *ὡρμημένους . . . τῇ γνώμῃ*, videns eos etiam (obenein) aliquanto magis animis propensos. Ex qua interpretatione apparet inutilem esse Kruegeri coniecturam *καὶ αὐτούς*. De *τι*, quod ab It. abest, cf. adn. 21, 3, de *ὡρμῆσθαι* adn. II 59, 2.

§ 5. *ἀπεσήμαινε*, obscure designabat. Duo alia exempla huius verbi similiter positi in Steph. Thes. reperiri adnotavit Bloomf. frustra *ὑπεσ.* legendum suspicatus. *Ἀποσημαίνειν ἔς τι* cum *ἀποβλέπειν ἔς τι* comparat Arn., et simplex *σημαίνειν* non ita raro cum hac praepositione iungitur. Cf. adn. II 8, 3. —

καὶ ἐπιτιμῶν, ῥᾴδιον εἶναι παρασκευῇ, εἰ ἄνδρες εἶεν οἱ στρατηγοί, πλεύσαντας λαβεῖν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ αὐτός γ' ἄν, εἰ ἦρχε, ποιῆσαι τοῦτο.

Νικίας οὖν τῷ Κλέωνι παραχωρεῖ τῆς ἐπὶ Πύλῳ ἀρχῆς, ἣν οὗτος ἄκων ὑφίσταται, μεγαληγορεῖ γε μέντοι.

28. Ὁ δὲ Νικίας τῶν τε Ἀθηναίων τι ὑπο- 1
θορυβησάντων ἐς τὸν Κλέωνα ὅ τι οὐ καὶ νῦν
πλεῖ, εἰ ῥᾴδιόν γε αὐτῷ φαίνεται, καὶ ἅμα ὁρῶν
αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, ἐκέλευεν ἥντινα βούλεται δύνα-
μιν λαβόντα τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ 2
τὸ μὲν πρῶτον οἰόμενος αὐτὸν λόγῳ μόνον ἀφιέναι,
ἑτοῖμος ἦν· γνοὺς δὲ τῷ ὄντι παραδωσείοντα
ἀνεχώρει καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς ἀλλ' ἐκεῖνον στρατη-
γεῖν, δεδιὼς ἤδη. καὶ οὐκ ἂν οἰόμενός οἱ αὐτὸν
τολμῆσαι ὑποχωρῆσαι, αὖθις [δὲ] ὁ Νικίας ἐκέλευε 3

ἐπιτιμῶν, increpans, cum exprobratione dicens. Pendere possunt ex hoc proxima **ῥᾴδιον εἶναι**, ut resurgere infinitivus ex increpandi verbo Tac. Ann. I 39. Sed haud scio an rectius cum schol. (**ἀποσκώπτων ἐδήλου**) et Krueg. ex verbo **ἀπεσήμαινεν** ea suspendamus (cf. adn. 28, 1). Nam causa, qua Niciam designaverit, ex eis, quae antecesserunt, repeti nequit; quominus autem **ἐπιτιμῶν** ita ad verbum **ἀπεσήμαινεν** pertinere statuamus, ut ea incusatione Nicias tectius petatur, **ἐχθρὸς ὢν** cum eo coniunctum obstat, quippe quod pariter eidem verbo aptari non possit. — **παρασκευῇ ... πλεύσαντας**, idoneo apparatu profectos. Cf. IV 94, 1. V 56, 4.

Cap. **28.** Cum toto hoc cap. et cum extremis superioris verbis cf. Plut. Nic. c. 7.

§ 1. **τῶν τε Ἀθηναίων ὑποθορυβησάντων ... καὶ ὁρῶν**. Cf. adnot. I 65, 1. — **ὅ τι ... πλεῖ**, cur (cf. I 90, 5) non etiam nunc navigaret. Itaque schol. **ὑποθορυβησάντων** recte interpretatur **μετὰ θορύβου εἰπόντων**. Cf. adn. 27, 5 Cleoni affirmanti, se viros capturum fuisse, si imperator fuisset, Athenienses respondent hoc etiam nunc ei licere. Plut. Nic. 7 **τί δ' οὐχὶ καὶ νῦν αὐτὸς σὺ πλεῖς ἐπὶ τοὺς ἄνδρας**; — **τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι**, quod quidem ad se attineret. Pluralis **σφᾶς** ad Niciam eiusque collegas, reliquos **στρατηγούς**, refertur (cf. adn. III 113, 2). De accusativo vid. Soph. Ant. 889. Eur. Hec. 514. Or. 1345. Lys. XIII 58. Herm. ad Vig. adn. 398. Popp. ad Xen. Cyr. I 4, 18. Matth. Gr. § 283 et § 586 c (dubia est scriptura Thuc. VIII 48, 6), de infinitivo Reitz. ad Vig. adn. 178. Matth. l. prior. Krueg. § 55, 1 adn. 1. Deinde **ἐπιχειρεῖν** est rem aggredi.

§ 2. **ἀνεχώρει**] **ἀντὶ τοῦ ἀνεδύετο.** Schol. Notanda ubertas verborum Thucydidis, qui intra paucos versus similibus verbis **ἀναχωρεῖν**, i. e. recedere, **ὑποχωρεῖν** i. e. obsequi, **ὑποφεύγειν** i. e. subterfugere, **ἐξαναχωρεῖν** i. e. derelinquere, **ἐξαπάλλασσεσθαι** i. e. se expedire (cf. Herbst. adv. Cob. p. 19) usus est. — **καὶ οὐκ ἂν οἰόμενος ... ὑποχωρῆσαι** antehac pariter atque **δεδιὼς ἤδη** ad Cleonem spectare putaverunt. Sed postquam hic primum Niciam impe-

καὶ ἐξίστατο τῆς ἐπὶ Πύλῳ ἀρχῆς καὶ μάρτυρας τοὺς Ἀθηναίους ἐποιεῖτο. οἱ δέ, οἷον ὄχλος φιλεῖ ποιεῖν, ὅσῳ μᾶλλον ὁ Κλέων ὑπέφευγε τὸν πλοῦν καὶ ἐξανεχώρει τὰ εἰρημένα, τόσῳ ἐπεκελεύοντο τῷ Νικίᾳ παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν καὶ ἐκείνῳ ἐπεβόων
4 *πλεῖν. ὥστε οὐκ ἔχων ὅπως τῶν εἰρημένων ἔτι ἐξαπαλλαγῇ, ὑφίσταται τὸν πλοῦν, καὶ παρελθὼν οὔτε φοβεῖσθαι ἔφη Λακεδαιμονίους πλεύσεσθαί τε λαβὼν ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδένα, Λημνίους δὲ καὶ Ἰμβρίους τοὺς παρόντας καὶ πελταστὰς οἳ ἦσαν ἔκ τε Αἴνου βεβοηθηκότες καὶ ἄλλοθεν τοξότας τετρακοσίους· ταῦτα δὲ ἔχων [ἔφη] πρὸς*

Cap. 28. § 4. ἔφη om. M.

rium in speciem tantum deponere opinatus deinde cognovit revera eum cupere illo se abdicare, non potest eandem opinionem retinere, quam falsam esse modo intellexit. Accedit quod *τολμᾶν* apud Thuc. quidem (aliter Plat. Menex. 245a. c) nusquam in eis valet, quae ut faciamus, praeter voluntatem a nobis impetramus, sed eis accommodatur, quae difficilia vel periculosa sunt. Difficile autem ac periculosum erat imperium suscipere, non exuere. Quare conatus hic Cleoni, non Niciae tribuendus est. Sequitur, ut *δέ* post *αὖθις* deleto *οἰόμενος* ad Niciam referatur. Ita significatur hunc, quamquam ipse imperium deponere revera cupiebat, cum Cleoni illud obtrudere videretur, magis id secutum esse, ut eum perturbaret quam bello gerendo praeficeret. De verbo *ὑποχωρῆσαι* cf. Dem. XVIII 136. Plura de emendando hoc loco disputata sunt in Mus. Rhen. XXVII p. 484 sq.

§ 3. *ἐξίστατο*] *παρεχώρει*. Schol. Cf. II 63, 2. — *ἐξανεχώρει τὰ εἰρημένα*. Accusativus ita positus est, ut apud *ὑποχωρεῖν* II 88, 2, ubi cf. adn., et apud *ὑπεξελθεῖν* III 34, 2. „*Τὰ εἰρημένα* sunt illa, de quibus est in fine cap. praec.“ Duk. Ipsum *ἐξανεχώρει* schol. interpretatur *ἀνεδύετο, ἀπέφευγεν*, Hesych. *λεληθότως ὑπέφευγεν*. — *τόσῳ*. Ex superiore membro mente repetendum *μᾶλλον*. Ipsum *τόσος* autem praecedente *ὅσος* non spernunt solutae orationis scriptores. Cf. VIII 24, 4. Buttm. Gr. max. § 79, 4. Saupp. ad Xen. de Vect. 4, 13.

§ 4. *παρελθών*. Denuo in eadem contione. — *Λημνίους . . . καὶ Ἰμβρίους*. Atheniensium colonos. Cf. VII 57, 2. Kirchhoff. de Attic. colon. tributo p. 32. — *τοὺς παρόντας*. Similiter VIII 69, 2 colonorum et sociorum auxilio in urbe adesse videbimus. — *ἔκ τε Αἴνου . . . τετρακοσίους*. De Aeno cf. VII 57, 5. In verbis „scriptor, simul ad genus militum simul ad patriam eorum respiciens, duas constructiones in unam contraxit; nam aut *καὶ ἔκ τε Αἴνου βεβοηθηκότας πελταστὰς καὶ ἀλλοθεν τοξότας* dicendum erat, aut *καὶ* (i. e. *ἔτι δὲ*) *πελταστάς τε, οἳ ἦσαν ἐξ Αἴνου βεβοηθηκότες, καὶ ἄλλοθεν τοξότας*.“ Haack. et Arn. Class. confert I 77, 6. 95, 4. 132, 2.

τοῖς ἐν Πύλῳ στρατιώταις ἐντὸς ἡμερῶν εἴκοσιν
ἢ ἄξειν Λακεδαιμονίους ζῶντας ἢ αὐτοῦ ἀποκτε-
νεῖν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἐνέπεσε μέν τι καὶ γέλωτος 5
τῇ κουφολογίᾳ αὐτοῦ, ἀσμένοις δ' ὅμως ἐγίγνετο
τοῖς σώφροσι τῶν ἀνθρώπων, λογιζομένοις δυοῖν
ἀγαθοῖν τοῦ ἑτέρου τεύξεσθαι, ἢ Κλέωνος ἀπαλ-
λαγήσεσθαι, ὃ μᾶλλον ἤλπιζον, ἢ σφαλεῖσι γνώμης
Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσεσθαι.

ἔπειτα Δημοσθένη στρατηγὸν προσαιρεῖται, λέγεται ἅμα διὰ τί οὗτος ἀπόβασιν ἐς τὴν νῆσον διανοούμενος μέχρι τούτου ἀνεβάλετο.

29. Καὶ πάντα διαπραξάμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ 1
καὶ ψηφισαμένων Ἀθηναίων αὐτῷ τὸν πλοῦν, τῶν
τε ἐν Πύλῳ στρατηγῶν ἕνα προσελόμενος, Δημο-
σθένη, την ἀναγωγὴν διὰ τάχους ἐποιεῖτο. τὸν 2
δὲ Δημοσθένη προσέλαβε πυνθανόμενος τὴν ἀπό-
βασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. οἱ γὰρ
στρατιῶται κακοπαθοῦντες τοῦ χωρίου τῇ ἀπορίᾳ

§ 5. χειρώσασθαι It. Vat. Aug. M. Cass. Vind. Class. Mosqu. Ven. D. F. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 7.
Cap. 29. § 1. ἀγωγήν It. Vat. Pal. Aug. M. m. Cass. Clar., vulgo ἀναγωγήν. Cf. adn.

§ 5. κουφολογίᾳ. „Plutarchus in libello de Herodoti malignitate [p. 395 R.] Thucydidem laudat, quod hoc Cleonis vitium κουφολογίαν maluit appellare quam θρασύτητα aut μανίαν.“ Acac. apud Huds. Attamen infra 39, 3 μανιώδη ὑπόσχεσιν de eadem re legemus. Aliter atque Thucydides de hac re statuerunt Grot. Hist. Gr. VI p. 462 sqq., vers. germ. III p. 576 sqq. et Oncken. Ath. et Hell. II p. 260 sqq. Contra scriptoris iudicium defendit Wallichs. de Thuc. et Cleone (progr. Flensburg. 1866) p. 21 sqq., excusavit Tuellmann. Symb. ad Cleonem recte aestimandum (progr. Ploen. 1867) p. 24 sqq. — ἀσμένοις δ' ἐγίγνετο. Cf. adn. II 3, 2. — ἀπαλλαγήσεσθαι. Hoc futurum, quod Moeris Hellenicum vocat, et simile ἀπαλλαχθήσεσθαι interdum apud optimos scriptores inveniri docuimus in ed. mai. — σφίσι χειρώσεσθαι, eum Lacedaemonios sibi (Atheniensibus) subiecturum. Sic iterum V 63, 1 Ἆγιν χειρωσάμενον σφίσιν Ἄργος. Utroque igitur loco σφίσιν ad medium necessario additum nec pro ἑαυτοῖς positum est.

Cap. 29. § 1. διαπραξάμενος ... καὶ ψηφισαμένων Ἀθ. cet. Cf. adn. I 65, 1. — προσελόμενος, cum sibi collegam adiunxisset. Ipsi igitur potestas collegam deligendi aut fuit lege aut facta est. — ἀναγωγὴν de maritimo itinere scribendum est, quod qui faciunt non ἄγεσθαι, sed ἀνάγεσθαι dicuntur. Cf. VI 29, 3. 30, 1. 32, 1. Recte se habet ἀγωγή V 85, 1.

§ 2. τὴν ἀπόβασιν ... διανοεῖσθαι. Cf. 32, 4 την ἀπόβασιν ἐπενόει, VI 82, 4 δουλείαν ἐβούλοντο. — τοῦ χωρίου τῇ ἀπορίᾳ. Cf. 26, 2 sq.

καὶ μᾶλλον πολιορκούμενοι ἢ πολιορκοῦντες ὥρ-
3 μηντο διακινδυνεῦσαι. καὶ αὐτῷ ἔτι ῥώμην καὶ
ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρέσχε. πρότερον μὲν γὰρ
οὔσης αὐτῆς ὑλώδους ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἀτριβοῦς
διὰ τὴν ἀεὶ ἐρημίαν ἐφοβεῖτο καὶ πρὸς τῶν πολε-
μίων τοῦτο ἐνόμιζε μᾶλλον εἶναι· πολλῷ γὰρ ἂν
στρατοπέδῳ ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσ-
βάλλοντας αὐτοὺς βλάπτειν. σφίσι μὲν γὰρ τὰς
ἐκείνων ἁμαρτίας καὶ παρασκευὴν ὑπὸ τῆς ὕλης
οὐκ ἂν ὁμοίως δῆλα εἶναι, τοῦ δὲ αὐτῶν στρατο-
πέδου καταφανῆ ἂν εἶναι πάντα τὰ ἁμαρτήματα,
ὥστε προσπίπτειν ἂν αὐτοὺς ἀπροσδοκήτως ᾗ βού-
λοιντο· ἐπ' ἐκείνοις γὰρ ἂν εἶναι τὴν ἐπιχείρησιν.
4 εἰ δ' αὖ ἐς δασὺ χωρίον βιάζοιτο ὁμόσε ἰέναι,
τοὺς ἐλάσσους, ἐμπείρους δὲ τῆς χώρας, κρείσ-

§ 3. οὔσης αὐτῆς. It. Vat. H. Bekk. αὐτῆς οὔσης. αὐτῶν Bekk. de coniectura, ut videtur, cui propter ἑαυτῶν pronomen § 4 adversari noluimus. Vulgo αὐτῶν, quod excusari potest. Cf. adn. III 22, 6.

§ 4. κρείσσους E. Vulgo et Bekk. κρείττους. Sed σσ in vocabulis aut has litteras aut ττ habentibus apud Thuc. constanter ponendum; nam ττ non saepius quam ter quaterve (III 45, ubi Bekk. mutavit, V 45. 171. VIII 71) in omnibus membranis reperitur, deciens fere in plurimis et optimis. Excipiuntur tantum vocabula praeter Atticam dialectum non usitata, quale est ἄττα I 113. II 100. Suspecta sunt δέρρεις II 75 et Μυρρίνη VI 55.

— μᾶλλον πολιορκούμενοι ἢ πολιορκοῦντες. Similia Xen. de Vect. 4, 48 et alibi leguntur. Cf. II 65, 8 et Kiessl. ad. Tac. Germ. 19.

§ 3. ῥώμην, animi robur, fiduciam. Cf. VII 18, 2. — ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα, quod insula incendium passa erat. Cf. adn. III 86, 2. Rem hodie quoque saepe in hac insula evenire docet Leak. It. Pelop. I p. 411. — ὑλώδους ... ἐρημίαν. Cf. 8, 6. — πρὸς τῶν πολεμίων. Cf. adn. II 86, 5. — πολλῷ στρατοπέδῳ ἀποβάντι. Dativi cum προσβάλλοντας verbo cohaerent. De πολλῷ cf. adn. I 105, 4. — δῆλα. De neutro vid. Matth. Gr. § 441, 1. Ita pacem et concordiam victis utilia, victoribus tantum pulchra esse Tac. Hist. III 70. Cf. adn. III 97, 3. — ἀπροσδοκήτως adverbium ut VII 21, 4. Cum reliquis locis Th. adiectivo utatur, facile quidem est hic ἀπροσδοκήτοις, illic ἀπροσδοκήτους emendare, sed num necessarium sit, dubitamus. Cf. adn. III 31, 1. — ἐπ' ἐκείνοις ... ἐπιχείρησιν. Similiter II 84, 2.

§ 4. εἰ δ' αὖ ... ἰέναι, quod si in loca densa obviam ire (progredi ad manus conserendas cum hoste) cogeretur. — τοὺς

σους ἐνόμιζε τῶν πλειόνων ἀπείρων· λανθάνειν τε ἂν τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον πολὺ ὂν διαφθειρόμενον, οὐκ οὔσης τῆς προσόψεως ᾗ χρὴ ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν.

ἡ δὲ νῆσος ἐμπρησθεῖσα Δημοσθένει σπουδὴν παρέχει ἀποβάσεως, καὶ ἐπειδὴ Κλέωνος ἀφικομένου (§ γ') μάτην λόγοι

30. Ἀπὸ δὲ τοῦ Αἰτωλικοῦ πάθους, ὃ διὰ τὴν 1
ὕλην μέρος τι ἐγένετο, οὐχ ἥκιστα αὐτὸν ταῦτα
ἐσῄει. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀναγκασθέντων διὰ 2
τὴν στενοχωρίαν τῆς νήσου τοῖς ἐσχάτοις προσ-
ίσχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς καὶ ἐμ-
πρήσαντός τινος κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης ἄκοντος, ἐπεὶ
ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου τὸ πολὺ αὐ- 3

πλειόνων Ar., reliqui *πλεόνων*. Cf. sd. 19, 2.
προσόψεως. Prospectus Valla. Sed conspicere non poterant, ubi auxilium ferendum esset. Cf. sd. II 89, 8.
χρῆν codd. Cf. adn.
Cap. **30**. § 2. *καὶ ἀπὸ τούτου* codd. Cf. adn.

ἐλάσσους. De *μέν* non addito cf. sd. I 12. — *χρή* pro *χρῆν* emendare nunc non dubitamus, quoniam res praeteriti temporis esse omnino nequit et cogitata oratio recta praesens requirit. Falso Class. sie müssten vertit (hoc ipsum est *χρή*), debebat sie hätten müssen. Nec simile est II 51, 2. Contra huic loco conveniunt I 91, 1. II 4, 2. III 11, 3. IV 34, 3. V 62, 1. VII 44, 3.

Cap. **30**. § 1. *τοῦ Αἰτωλικοῦ πάθους*. Vid. III 97. 98, ubi de *τῇ ὕλῃ* § 3. — *μέρος τι*, ut I 23, 3 et II 64, 1, non tam ex parte quam magna ex parte valere suspicatur Arn. — *αὐτόν*. Potuisse etiam *αὐτῷ* scribi docet Bloomf. Cf. Matth. Gr. § 402 c.

§ 2. *τῶν δὲ στρατιωτῶν*. Atheniensium. — *διὰ τὴν στενοχωρίαν*. Etiam haec verba portui amplissimo sinus Avarini atque adeo lacui Osmini Agae parum convenire Goell. dicit. At non agitur hic de angustiis portus, sed de exiguo spatio continentis ab Atheniensibus occupato, ubi cibum capere solebant. Vid. 26, 3 et ibi adn. — *τῆς νήσου* iunge cum *τοῖς ἐσχάτοις*. — *προσίσχοντας*. De accusativo vid. adn. II 11, 7. — *διὰ προφυλακῆς*, dispositis sive adhibitis excubiis. Cf. Xen. Hist. Gr. VI 2, 29. — *κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης*. Orationis conformationem similem esse verbis II 76, 4 *τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος ἐπὶ μέγα κατέσεισε* adnotat Arn. Cf. ibi et de verbis *ἐπὶ πολύ* ad I 1, 2 adn. Add. adn. V 116, 2. — *ἐπεὶ ἀπὸ τούτου ... κατακαυθέν*. Coniunctio *καί* in codd. tradita inepta est, cum faciat, ut *ἀπὸ τούτου* ad genetivum absol. *πνεύματος ἐπιγενομένου* pertineat. Nam sive causae vim verbis *ἀπὸ τούτου* subesse putamus, absurdum est ex incensione (*ἀπὸ τοῦ ἐμπρῆσαί τινα τὴν ὕλην*) ventum exortum esse; sive temporis notionem eis subicimus, rerum naturae conveniens non est ex eo tempore, quo silva incensa est, ventum extitisse, id quod et ipsum illam huius rei causam fuisse

τῆς ἔλαθε κατακαυθέν, οὕτω δὴ τούς τε Λακε-
δαιμονίους μᾶλλον κατιδὼν πλείους ὄντας, ὑπο-
νοῶν πρότερον ἐλάσσοσι τὸν σῖτον αὐτοὺς ἐσπέμ-
πειν, τήν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὖσαν, τότε
ὡς ἐπ' ἀξιόχρεων τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον σπου-
δὴν ποιεῖσθαι τὴν ἐπιχείρησιν παρεσκευάζετο,
στρατιάν τε μεταπέμπων ἐκ τῶν ἐγγὺς ξυμμάχων
4 καὶ τὰ ἄλλα ἑτοιμάζων. Κλέων δὲ ἐκείνῳ τε
προπέμψας ἄγγελον ὡς ἥξων καὶ ἔχων στρατιὰν
ἣν ᾐτήσατο, ἀφικνεῖται ἐς Πύλον. καὶ ἅμα γενό-
μενοι πέμπουσι πρῶτον ἐς τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ

προσηνέχθησαν τοῖς Λακεδαιμονίοις,

§ 3. *αὐτοῦ ἐσπέμπειν* codd. Cf. adn.
τότε ὡς . . . ποιεῖσθαι in codd. ante verba *τήν τε νῆσον* scripta sunt. Cf. adn.

simul indicaret, sed post id tempus, quae sententia a praepositione *ἀπό* aliena est. Patet vero illud non in causa fuisse, cur ventus oriretur, sed cur maxima pars silvae deflagraret. Ut ita verba cohaereant, *ἐπεί* pro *καί* nunc scripsimus. Quae emendatio etiam eo confirmatur, quod *οὕτω δή* praeter unum locum II 6, 3, ubi superiora summatim comprehenduntur, a Thucydide ubique (I 131, 1. II 12, 4. 19, 1. 70, 1. 83, 3. III 98, 1. IV 73, 4. 75, 1. VIII 71, 2. 99, 1) in apodosi usurpatum est, quem eundem locum hic *καί* in *ἐπεί* mutato recipit. — *ἔλαθε κατακαυθέν*, antequam sentirent (unversehens), deflagravit. Cf. 133, 2. Soph. Phil. 506.

§ 3. *ὑπονοῶν . . . ἐσπέμπειν*, cum antea suspicaretur paucioribus (quam quantum numorum 16, 1 ediderant) eos frumentum (in insulam) misisse, quo diutius hoc suppeditaret atque illi obsidionem sustinerent. Recepimus Baueri correcturam *αὐτούς*, quod neque subiecto infinitivi facile caremus neque ulla *αὐτοῦ* pro *αὐτόσε* positi extant exempla. — *τότε . . . σπουδὴν ποιεῖσθαι*. Haec verba eo loco, quo in codd. scripta sunt, collocata, si *Ἀθηναίους μᾶλλον σπουδὴν ποιεῖσθαι* ex verbo *ὑπονοῶν* pendere putamus, non solum iunctura carent, sed etiam, licet *δέ* vel simile quid addideris, perspici nequit, ad quod tempus *τότε* spectet aut cuinam rei Athenienses maiorem diligentiam adhibuisse Demosthenes suspicatus sit. Si vero, id quod unum restat, ad adiectivum *ἀξιόχρεων* infinitivum revocamus, patet totum incisum alienis verbis immixtum in suum locum transponendum esse. Quod ante nos Krueger et Class. intellexerunt. Interpretare igitur: tunc ut in rem dignam, cui Athenienses magis studium impenderent (propter maiorem virorum numerum escensionisque facilitatem), impetum parabat. Praeterea animadvertas *τότε* oppositum esse praegresso *πρότερον*. Cf. I 130, 1. — *μεταπέμπων*. Cf. adn. I 112, 3.

§ 4. *Κλέων δέ*. Hinc novum caput incipere debebat. — *ὡς ἥξων*, i. e. *ὅτι ἥξοι*. Cf. Matth. Gr. § 569, 7 b et infra 68, 6. — *ἅμα γενόμενοι*] ἦγουν

στρατόπεδον κήρυκα προκαλούμενοι, εἰ βούλοιντο, ἄνευ κινδύνου τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρας σφίσι τά τε ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς κελεύειν παραδοῦναι, ἐφ' ᾧ φυλακῇ τῇ μετρίᾳ τηρήσονται, ἕως ἄν τι περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ.

πρῶτον μὲν οἱ ὁπλῖται τῶν Ἀθηναίων ἀποβαίνουσι. τάξις τῶν Λακεδαιμονίων.

31. Οἱ προσδεξαμένων δὲ αὐτῶν μίαν μὲν 1
ἡμέραν ἐπέσχον, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀνηγάγοντο μὲν
νυκτὸς ἐπ' ὀλίγας ναῦς τοὺς ὁπλίτας πάντας ἐπιβιβάσαντες, πρὸ δὲ τῆς ἕω ὀλίγον ἀπέβαινον τῆς
νήσου ἑκατέρωθεν, ἔκ τε τοῦ πελάγους καὶ πρὸς
τοῦ λιμένος, ὀκτακόσιοι μάλιστα ὄντες ὁπλῖται,
καὶ ἐχώρουν δρόμῳ ἐπὶ τὸ πρῶτον φυλακτήριον
τῆς νήσου. ὧδε γὰρ διετετάχατο. ἐν ταύτῃ μὲν 2
τῇ πρώτῃ φυλακῇ ὡς τριάκοντα ἦσαν ὁπλῖται,
μέσον δὲ καὶ ὁμαλώτατόν τε καὶ περὶ τὸ ὕδωρ

συνελθόντες ὁ Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης. Schol. Cf. *γιγνομένοις δίχα* I 64, 1 et Taciti verba si una forent Hist. II 28. — *ἐφ' ᾧ*. Cf. adn. I 103, 1. Tum *τηρήσονται* = *τηρηθήσονται*. — *περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ*] — *ὡς ἂν εἰ ἔλεγε: καὶ περὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων, ἕως τέλειαι σπονδαὶ γένωνται καὶ παντὸς τοῦ πολέμου ἀπαλλαγή*. Schol. Verte: donec aliquid de reliquo (über das Weitere) convenisset. Cf. II 36, 3. IV 117, 1. Soph. OC. 36. Phil. 576. Trach. 731. Polyb. IV 81, 14. Cass. Dion. XXXIX 33, 4.

Cap. 31. § 1. *ἐπ' ὀλίγας ναῦς*. „*Ἐπὶ γὰρ τὰς πολλὰς ἐπεβίβασαν τὸν ψιλὸν ἄλλον ὅμιλον*.“ *Δούκας*. Vid. 32, 2. De *κακοφωνίᾳ*, quae in hoc enuntiato videtur inesse, cf. Lob. Paral. Gr. I p. 16. — *πρὸς τοῦ λιμένος*. „Cf. III 21, 1 *πρὸς Πλαταιῶν*, IV 130, 1 *περιπλεύσαντες ἐς τὸ πρὸς Σκιώνης*.“ Duk. Add. sd. I 62, 1.

§ 2. *διετετάχατο*. *Οἱ ἐν τῇ νήσῳ* supplet schol. De flexione cf. adn. III 13, 2. — *μέσον δέ* cet. „Sphagiae insulae contemplatione descriptio Thucydidis egregie illustratur; planities et fons in media insula, ubi Lacedaemonii consederant, vertex seu iugum in parte septentrionali, quo se receperunt, optime recognoscuntur. Munitionis rudis parum stabiliter factae in hoc iugo reliquias nunc superesse nemo sperabit; sed ruinae quaedam speculae recentioris eodem loco reperiuntur.“ Leak., apud quem vide plura in It. Pelop. I p. 408 sqq. sive apud Curt. Pelop. II p. 178 sqq. *Μέσον* substantive sine articulo legimus iam II 81, 3. III 78, 1. — *τὸ ὕδωρ*. Illud *ἁλμυρὸν ὕδωρ* 26, 4 intellegit Haack., et Bloomf. in ed. non fontem, quem insula non videatur continuisse, sed puteum esse in Leakii tabula circa mediam insulam collocatum adnotat. Leakius tamen fontem vel locum, unde praecipue petatur aqua, qui sit media fere in insula in rupe ad viginti pedes excavata, a puteo sito prope australem extremitatem insulae partis ad

οἱ πλεῖστοι αὐτῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχε, μέρος δέ τι οὐ πολὺ αὐτὸ τὸ ἔσχατον ἐφύλασσε τῆς νήσου τὸ πρὸς τὴν Πύλον, ὃ ἦν ἔκ τε θαλάσσης ἀπόκρημνον καὶ ἐκ τῆς γῆς ἥκιστα ἐπίμαχον· καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ἦν παλαιὸν λίθων λογάδην πεποιημένον, ὃ ἐνόμιζον σφίσιν ὠφέλιμον ἂν εἶναι, εἰ καταλαμβάνοι ἀναχώρησις βιαιοτέρα. οὕτω μὲν τεταγμένοι ἦσαν.

1 32. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς μὲν πρώτους φύλακας, οἷς ἐπέδραμον, εὐθὺς διαφθείρουσιν ἔν τε ταῖς εὐναῖς ἔτι ἀναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν, οἰομένων αὐτῶν τὰς ναῦς

οἱ πρῶτοι φύλακες τῆς νήσου διαφθείρονται. ἔπειτα οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι

Cap. 31. § 2. *αὐτοῦ τὸ ἔσχατον* codd. Cf. adn. Bekker de coniectura *τοὔσχατον* propter III 46. At *τὸ ἔσχατον* IV 35. 92.

orientem vergentis videtur distinguere. Fontem item agnoscit Curt. l. d. p. 178. Superius *τε* sine causa Krueg. abesse mavult. Verte: mediam partem eamque planissimam et circa fontem sitam. — *αὐτὸ τὸ ἔσχατον*. Otiosum videtur *αὐτοῦ* in codd. traditum pro *αὐτόθι* acceptum, ad Epitadam relatum ineptum est. Quare ex Baueri coniectura *αὐτό* scripsimus. — *ἔκ τε θαλάσσης ... καὶ ἐκ τῆς γῆς*. In usu articuli eadem inaequalitas Xen. Hell. V 3, 26 *μήτε ἐκ τῆς γῆς μήτε κατὰ θάλατταν*. Cf. ibid. VI 2, 8. — *λίθων λογάδην πεποιημένον*, propr. factum e lapidibus ita, ut legerentur, i. e. e lapidibus non caesis, non ascia fictis. Cf. adn. 4, 2. — *καταλαμβάνοι*. Cf. adn. II 18, 1.

Cap. 32. § 1. *ἔν τε ταῖς εὐναῖς ἔτι*. Haec iungenda sunt cum *διαφθείρουσιν* verbo. Cf. de omisso *ὄντας* adn. III 112, 3. Haasio in Lucubr. Thuc. p. 118 aut *καί* vel etiam *ἤ* post *ἔτι* aut *τέ* ante *τὰ ὅπλα*, qualem particulam excidisse neminem adhuc vidisse asseverat, etsi *καί* post *ἔτι* iam Abreschius, Reiskius, Bauer interiisse suspicati sunt, addendum, aut denique *καί*, quod est ante *λαθόντες* transponendum ante *ἀναλαμβάνοντας* videtur. Vulgatam sic interpretare: statim in cubilibus etiamtum (stratos) interficiunt, dum arma capiunt, quod illi semisomni fecisse, sed non statim clipeis, loricis similibusque armis armari potuisse existimandi sunt. — *καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν*. „Ἐλλείπει τὸ ... αὐτούς· ὁ δὲ καὶ ἀναφέρεται ... πρὸς τὸ ἔν τε ταῖς εὐναῖς.“ *Δούκας*. Id ideo recte fieri, quia *λαθόντες τὴν ἀπόβασιν*, si sententiam spectemus, idem atque *τὴν ἀπόβασιν οὐ προϊδόντας* valeant, adnotat Arn. Cf. verba III 112, 3. Accusativi *τὴν ἀπόβασιν*, qui rem significat, quam latentes perpetraverunt, exempla, quae afferri possunt, neutrorum sunt adiectivi vel pronominis (VII 15, 2. VIII 17, 3. Eur. Iph. Aul. 516). Revocaveris tamen eum ad Krueg. Gr. § 46, 6. Quamquam dubitare licet, an *ποιούμενοι* ante *οἰομένων* ex-

ἀποβαίνουσι. καλὴ ἐπίνοια Δημοσθένους.

κατὰ τὸ ἔθος ἐς ἔφορμον τῆς νυκτὸς πλεῖν. ἅμα 2
δὲ ἕῳ γιγνομένῃ καὶ ὁ ἄλλος στρατὸς ἀπέβαινον,
ἐκ μὲν νεῶν ἑβδομήκοντα καὶ ὀλίγῳ πλειόνων
πάντες πλὴν θαλαμιῶν, ὡς ἕκαστοι ἐσκευασμένοι,
τοξόται δὲ ὀκτακόσιοι καὶ πελτασταὶ οὐκ ἐλάσσους
τούτων, Μεσσηνίων τε οἱ βεβοηθηκότες καὶ ἄλλοι
ὅσοι περὶ Πύλον κατεῖχον πάντες πλὴν τῶν
ἐπὶ τοῦ τείχους φυλάκων. Δημοσθένους δὲ τά- 3
ξαντος διέστησαν κατὰ διακοσίους τε καὶ πλεί-
ους, ἔστι δ' ᾗ ἐλάσσους, τῶν χωρίων τὰ μετεω-
ρότατα λαβόντες, ὅπως ὅτι πλείστῃ ἀπορίᾳ ᾖ
τοῖς πολεμίοις πανταχόθεν κεκυκλωμένοις καὶ μὴ

Cap. 32. § 2. *ἀπέβαινον*. In plerisque libris *ἐπέβαινον*. At vid. 31, 1 et hoc cap. extr.

θαλαμιῶν scribi iubet Herodian. I p. 119. II p. 853. In libris vulgatum est *θαλαμίων*.

τοξόται τε codd. Cf. adn.

§ 3. *κεκυκλωμένοις*. Cass. Aug. Cl. Pal. C. Reg. Gr. Laur. B. *κεκωλυμένοις*. In It. et Vat. *κεκωλυμένοις* (*κυκλ* superscr.). Ven. Chr. Dan. e

ciderit. — *ἔφορμον τῆς νυκτός*. Cf. 23, 2.

§ 2. *καὶ ὁ ἄλλος στρατός*. Praeter octingentos illos gravis armaturae milites 31, 1. — *ἑβδομήκοντα*. Cf. 23, 2. — *πάντες*. „Plus quam decem milia quingenti." Vischer. Mus. Helvet. I p. 393. — *θαλαμιῶν*. „Thalamii infimus remigum ordo, medius Zugitae [sive Zygitae], superior vero Thranitae." Huds. Cf. Boeckh. Tab. publ. rei nav. p. 114 sqq. Thalamios armis prorsus caruisse et ad proeliandum non idoneos fuisse videri adnotat Arn. Omnino tamen aliqui remiges in navibus relinquendi erant. — *ὡς ἕκαστοι ἐσκευασμένοι*, suo quisque modo armati. *Ἐσκευασμένοι* similiter 33, 2 legitur; de formula *ὡς ἕκαστοι* cf. adn. I 3, 4. — *τοξόται δέ* nunc Krueg. auctore scripsimus, quod gravis armaturae militibus 31, 1 in insulam expositis iam ex opposito inter se discernuntur remiges armati et milites levis armaturae. Neque enim satis similia sunt exempla *μὲν — τε* particularum inter se respondentium I 144, 2. II 70, 2. III 46, 2. Cum sagittarii significentur 28, 4 commemorati, aegre Classeno credimus quadringentos Cleonem postulasse, duplicem numerum secum eduxisse neque hoc a Th. indicatum esse; veri multo similius videtur alterutro loco *ύ* et *ώ* inter se esse commutata. — *οἱ βεβοηθηκότες*. Vid. 9, 1. — *ὅσοι περὶ Πύλον κατεῖχον*. De intransitivo *κατέχειν* verbi usu cf. adn. I 10, 1. III 89, 2. Valent haec, ut cum Tacito (Ann. II 17 et al.) loquamur, quotquot circum Pylum agebant, alle, die um Pylos standen. „Cf. VIII 28, 2 *ἐπὶ Ἴασον, ἐν ᾗ Ἀμόργης κατεῖχε*." Arn.

§ 3. *διέστησαν*] *ἐτάχθησαν μεμερισμένως*. Schol. —

ἔχωσι πρὸς ὅ τι ἀντιτάξωνται, ἀλλ' ἀμφίβολοι γίγνωνται τῷ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν ἐπίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι, εἰ δὲ τοῖς πλαγίοις, ὑπὸ
4 τῶν ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων. κατὰ νώτου τε ἀεὶ ἔμελλον αὐτοῖς, ᾗ χωρήσειαν, οἱ πολέμιοι ἔσεσθαι [ψιλοὶ] καὶ οἱ ἀπορώτατοι, τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις καὶ λίθοις καὶ σφενδόναις ἐκ πολλοῦ ἔχοντες ἀλκήν· οἷς- μηδὲ ἐπελθεῖν οἷόν τε ἦν· φεύγοντές τε γὰρ ἐκράτουν καὶ ἀναχωροῦσιν ἐπέκειντο. τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ ὁ Δημοσθένης τό τε πρῶτον τὴν ἀπόβασιν ἐπενόει καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἔταξεν.

1 33. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐλπιτάδαν καὶ ὅπερ ἦν πλεῖστον τῶν ἐν τῇ νήσῳ, ὡς εἶδον τό τε πρῶ- τοῖς μὲν ὁπλίταις οἱ Λακεδαιμό-

marg. Cl. κυκλουμένοις. Κεκωλυμένοις etsi defendi potest (cf. Bened.), vulgata tamen a Bekk. et plerisque editorum recentiorum servata aptior visa est.

ἔχουσι It. Vat. Laur. Pal. M. m. Vind. Graev. Mosqu. Ven. C. F. G. H. I. Oppositum ἀλλ' ἀμφίβολοι γίγνωνται scripturam ἔχωσι commendat.

ἀμφίβολοι, i. e. ἀμφοτέρωθεν vel πανταχόθεν βαλλόμενοι. Cf. adn. II 76, 3, infra 36, 3. — **ἑκατέρωθεν**, ab alterutro latere.

§ 4. **οἱ πολέμιοι ... καὶ οἱ ἀπορώτατοι**, a tergo semper eis futuri erant hostes eique infestissimi. Cum in proximis ipsius levis armaturae quattuor quae sunt genera afferantur (cf. Ruest. et Koechl. Hist. rei milit. Gr. p. 128 sq.), οἱ ἀπορώτατοι, qui sic definiuntur, pro ipsis ψιλοῖς habendi sunt, neque aut pars eorum aut praeter eos esse possunt. Sequitur, ut ψιλοί ab interprete ad οἱ ἀπορώτατοι adscriptum in alienum locum immigraverit. Contra Class. vide Annal. phil. p. 323. De voce ἀπορώτατοι cf. Suid. ἀπορώτατος, ἀντὶ τοῦ πρὸς ὃν οὐδένα πόρον ἔστιν εὑρεῖν· οὕτως Ἰσαῖος, Dio Cass. XLIX 6. Reisk. ibid. ad XXXVIII 35. Engelh. ad Plat. Apol. Socr. 18 d. Stallb. ad Plat. Lys. 223 b et hic Dobr., qui comparat exempla Herodotea, velut VI 44, ubi vid. interpr. — **τοξεύμασι ... ἔχοντες ἀλκήν**, telis et iaculis et lapidibus et fundis eminus robur (cf. adn. III 30, 2) habentes. Paulo supra § 2 non alii levis armaturae milites quam τοξόται et πελτασταί commemorati sunt, sed praeter hos etiam socii navales. — **οἷς μηδὲ ... οἷόν τε ἦν**. Negatio cum sit μηδέ, ad infinitivum relata est, etsi magis ad οἷόν τε pertinere videatur; sed quoniam ea vis, quae in altera parte vocis μηδέ inest, cum ἐπελθεῖν cohaeret, negatio ad idem accommodata est. — **φεύγοντες ... ἐπέκειντο**. Cf. similes locos II 79, 6. III 97, 3. — **ἀπόβασιν ἐπενόει**. Cf. adn. 29, 2.

Cap. 33. § 1. **καὶ ὅπερ ... νήσῳ**. His explicari supe-

-νιοι οὐ δύνανται προσμῖξαι, οἱ δὲ ψιλοὶ καλῶς ἀμύνονται.

τον φυλακτήριον διεφθαρμένον καὶ στρατὸν σφίσιν ἐπιόντα, ξυνετάξαντο καὶ τοῖς ὁπλίταις τῶν Ἀθηναίων ἐπῇσαν βουλόμενοι ἐς χεῖρας ἐλθεῖν· ἐξ ἐναντίας γὰρ οὗτοι καθειστήκεσαν, ἐκ πλαγίου δὲ οἱ ψιλοὶ καὶ κατὰ νῶτον.
2 τοῖς μὲν οὖν ὁπλίταις οὐκ ἐδυνήθησαν προσμῖξαι οὐδὲ τῇ σφετέρᾳ ἐμπειρίᾳ χρήσασθαι· οἱ γὰρ ψιλοὶ ἑκατέρωθεν βάλλοντες εἶργον, καὶ ἅμα ἐκεῖνοι οὐκ ἀντεπῇσαν, ἀλλ' ἡσύχαζον· τοὺς δὲ ψιλούς, ᾗ μάλιστα αὐτοῖς προσθέοντες προσκέοιντο, ἔτρεπον, καὶ οἳ ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο, ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι καὶ προλαμβάνοντες ῥᾳδίως τῇ φυγῇ

Cap. 33. § 1. *καθεστήκεσαν* codd. Cf. sd. 26, 7.

§ 2. *ἠδυνήθησαν* codd. Hoc uno loco verbum *δύνασθαι* in omnibus libris augmentum *ἠ* habet; *μέλλειν* et *βούλομαι* ubique apud Th. addito *ε* augentur. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 17.

ἐπιθέοντες M. m. Ar. Chr. Dan. Mosqu. D. F. I. De duplici *προσ-* cf. II 79, 6.

καὶ οἳ Aug. Cl. T. It. Pal. Cf. Buttm. Gr. § 126, 5. Matth. Gr. § 286. Vulgo et Bekk. *καὶ οἱ*.

τῆς φυγῆς codd. Cf. adn.

riora ex 31, 2 liquet. De neutro vid. Matth. Gr. § 442, 3 et adn. Saepe neutro relativi ita utitur Tacitus. Velut perfringit quod obvium et validum erat Ann. XIV 37. Adde adn. 133, 1. — *ἐξ ἐναντίας*, adversa fronte, a fronte, leguntur etiam 35, 3. Xen. Cyr. VII 1, 20, ubi eis similiter *ἐκ πλαγίου* opponi docet Bloomf., alibi. Cf. Schweb. ad Onos. p. 82 et Lob. Paral. Gr. II p. 363.

§ 2. *τῇ ἐμπειρίᾳ*. Cf. II 89, 2. — *ὑποστρέφοντες*, revertentes, vel conversi. Cf. III 24, 2. — *ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι*. His verbis respondet *καὶ προλαμβάνοντες . . . τῇ φυγῇ*, cuius causam eis quae secuntur contineri verba *ἐν οἷς . . . οὐκ ἐδύναντο διώκειν* ostendunt. Cf. 12, 2. Dicere poterat *χωρίων χαλεπότητί τε καὶ τραχύτητι*, nisi *ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας* addendum fuisset, quo simul particulae *τε* traiectio extitit. Loca et natura difficilia erant et propter incultum solum aspera. — *προλαμβάνοντες . . . τῆς φυγῆς*. „Plut. Alex. 20, 6 *Δαρεῖον μὲν οὐχ εἷλε, τέτταρας σταδίους ἢ πέντε προλαβόντα τῇ φυγῇ* . . . Cic. 47, 2 *ἄμεινον εἶναι τὸν μὲν Κικέρωνα προλαμβάνειν τῇ φυγῇ, αὐτὸν δὲ μεταθεῖν* . . . Quae exempla faciunt, ut apud Thuc. scribendum putem *τῇ φυγῇ*." Held. Addend. ad Plut. Vit. Aem. Paul. et Timol. pag. postrem. Adde Xen. Cyneg. 7, 7 *ἐπειδὰν δὲ προλάβῃ ὁ λαγὼς τῷ δρόμῳ*. Emendationem confirmat Procopii (p. 374a) imitatio: *ἄνδρες . . . κούφως ἐσκευασμένοι καὶ τῇ φυγῇ προλαμβάνοντες*. Male hoc exemplum cum genetivis loci *τῆς ὁδοῦ, τοῦ πρόσω* componit Krueg. Gr. § 47, 1 adn. Atque

χωρίων τε χαλεπότητι καὶ ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων, ἐν οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐδύναντο διώκειν ὅπλα ἔχοντες.

1 34. *Χρόνον μὲν οὖν τινα ὀλίγον οὕτω πρὸς ἀλλήλους ἠκροβολίσαντο· τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐκέτι ὀξέως ἐπεκθεῖν ᾗ προσπίπτοιεν δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ ψιλοὶ βραδυτέρους ἤδη ὄντας τῷ ἀμύνεσθαι, καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον εἰληφότες πολλαπλάσιοι φαινόμενοι καὶ ξυνειθισμένοι μᾶλλον μηκέτι δεινοὺς αὐτοὺς ὁμοίως σφίσι φαίνεσθαι, ὅτι οὐκ εὐθὺς ἄξια τῆς προσδοκίας ἐπεπόνθεσαν, ὥσπερ ὅτε πρῶτον ἀπέβαινον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους, καταφρονήσαντες καὶ ἐμβοήσαντες ἀθρόοι ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔβαλλον λίθοις τε καὶ τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις, ὡς ἕκαστός τι πρόχειρον*

καὶ μετὰ χρόνον τινὰ ὁρμῶσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. μεγίστη ἀπορία τούτων.

ἠδύναντο It. Vat. Aug. Graev. Ar. Chr.

Cap. **34**. § 1. **ἀμύνεσθαι** Cl. Ven. Lugd., reliqui **ἀμύνασθαι.** Illud placet, cum 33, 2 imperfecta legantur et de assidua pugna agatur. Cf. adn.

οὖν αὐτῶν apud Dionys. p. 873 post **καταφρονήσαντες** adduntur, quae haud scio an ipse non legerit.

cum **προλαμβάνειν τῆς ὁδοῦ** ita dicatur, ut duo vel plures eadem via eant (cf. Herod. III 105. Paus. II 28, 6), hic non possunt similiter **τῆς φυγῆς προλαμβάνειν** qui soli fugam capiunt. Neque minus **φυγῆς** genetivum non ferendum esse ostendit locus Diodori XVI 94, 4, qualis eius sit ratio, dilucide aperiens. Ibi enim **προλαβεῖν τῆς διώξεως** non est persequendo praevenire, sed persecutionem (persequentes) praevenire. De loco parum simili 60, 2 cf. adn.

Cap. **34**. § 1. **βραδυτέρους . . . τῷ ἀμύνεσθαι,** defensione (i. e. assiduo hostis propulsandi labore) iam tardiores (quam antea et magis defatigatos) esse. Cf. sd. — **τῇ ὄψει . . . φαινόμενοι,** adspectu plurimum animi cepere (animos maxime confirmarunt), cum viderent se esse multo plures. „Ut VI 31, 1 **τῇ ὄψει ἀνεθάρσουν.** Cf. VI 49, 2." Krueg. — **ὥσπερ** refer ad superius **ὁμοίως** (cf. adn. II 55, 2) et suppl. **ἐφαίνοντο δεινοί.** — **τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι,** animis servilem in morem deiecti, Port. Cf. adn. II 61, 3 et VII 71, 3. Alia exempla huius formulae vid. apud Krueg. ad Dion. p. 136 et in Ellendt. Quaest. Arri. p. 10. — **ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους,** i. e. ἄνδρας „**σφόδρα πεζομάχους καὶ πολεμικούς**" (schol.). De particula **ὡς** cf. adn. 15, 1. — **καταφρονήσαντες.** Hinc incipit apodosis. „Dicit Dionysius Hal. [p. 872 sq.] collocationem membrorum huius periodi contortam

εἶχε. γενομένης δὲ τῆς βοῆς ἅμα τῇ ἐπιδρομῇ ἔκ- 2
πληξίς τε ἐνέπεσεν ἀνθρώποις ἀήθεσι τοιαύτης
μάχης καὶ ὁ κονιορτὸς τῆς ὕλης νεωστὶ κεκαυ-
μένης ἐχώρει πολὺς ἄνω, ἄπορόν τε ἦν ἰδεῖν τὸ
πρὸ αὑτοῦ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ
πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κονιορτοῦ ἅμα φε-
ρομένων. τό τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπὸν τοῖς 3
Λακεδαιμονίοις καθίστατο. οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι ἔστε-
γον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε ἐναπεκέκλαστο
βαλλομένων, εἶχόν τε οὐδὲν σφίσιν αὐτοῖς χρή-
σασθαι ἀποκεκλῃμένοι μὲν τῇ ὄψει τοῦ προορᾶν,
ὑπὸ δὲ τῆς μείζονος βοῆς τῶν πολεμίων τὰ ἐν
αὐτοῖς παραγγελλόμενα οὐκ ἐσακούοντες, κινδύνου

§ 2. αὑτοῦ Cass. Cl. Ven. T. Pal. Reg. Gr. al. Vulgo et Bekk. αὐτοῦ. Cf. adn. I 17.

§ 3. ἐναποκέκλαστο omnes praeter D. Cf. sd. III 23, 1. ἐν αὐτοῖς cum Bekk. scripsimus invitis membranis, quae ἐν αὑτοῖς habent. Cf. § 2.

facere orationem, et ostendit, quo ordine ex sententia sua collocari debuissent, ut clarior et suavior fieret oratio.“ Duk. Sed temere Thucydidea reprehendit. Cf. ed. mai.

§ 2. τῆς ὕλης ... κεκαυμένης. Cf. 30, 2. — ἀπὸ cum passivo iunctum, unde aliquid proficiscatur, significat. Cf. III 36, 6. 82, 7. IV 67, 2. VI 20, 4. VIII 77, 3. 89, 1. Krueg. Gr. § 52, 5 adn. 1. Herbst. adv. Cob. p. 50 sq.

§ 3. οἱ πῖλοι. Hic non esse pileos, galeas, sed, cum propria et prima vis huius vocis sit lanae coactae, hic loricas ex coactis factas ea significari demonstrat Levesqu. Atque Arn. πῖλον Λακωνικόν a Poll. I 149 non addita explicatione nominari et apud Xenoph. Cyr. V 5, 7 πῖλον de stragula e lana coacta facta legi adnotat. De universa armatura Spartiatarum vid. Muell. Dor. II p. 244 et Herm. Antiqu. Gr. I § 30, quamquam neuter πίλους memorat, sed aeneas loricas. — ἔστεγον, perferebant. Cf. adn. II 94, 3. — δοράτια ... βαλλομένων, et hastae, quibus petebantur, fractae inhaerebant, i. e. et iacula (hostium) in loricis coactilibus Lacedaemoniorum, cum ferirentur (Lacedaemonii), fracta inhaerebant (ita ut membris uti non possent). „Hanc interpretationem haud dubiam relinquunt hi duo loci, quorum auctores ad hunc respexisse probabile est: Paus. I 21, 8 ἐναποκλῶνται γὰρ σφίσι [τοῖς θώραξι τοῖς λινοῖς] καὶ λεόντων ὀδόντες et Plut. Crass. 25 ἐναποθραύειν τοῖς τραύμασι (scil. τοὺς ὀιστούς).“ Bloomf. — εἶχόν τε ... χρήσασθαι, neque, quid (de) se ipsis facerent, habebant, i. e. incerti erant, quid agerent. — ἀποκεκλῃμένοι ... τοῦ προορᾶν, quod eorum oculis erepta esset omnis facultas prospiciendi, Port. „Τῇ ὄψει oppositionis causa additum,

τε πανταχόθεν περιεστῶτος καὶ οὐκ ἔχοντες ἐλπίδα καθ' ὅτι χρὴ ἀμυνομένους σωθῆναι.

οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀναχωροῦσιν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα, ὅπου τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἀντέχουσι.

1 35. Τέλος δὲ τραυματιζομένων ἤδη πολλῶν
διὰ τὸ αἰεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι, ξυγκλή-
σαντες ἐχώρησαν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου,
2 ὃ οὐ πολὺ ἀπεῖχε, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας. ὡς
δὲ ἐνέδοσαν, ἐνταῦθα ἤδη πολλῷ ἔτι πλέονι βοῇ
τεθαρσηκότες οἱ ψιλοὶ ἐπέκειντο, καὶ τῶν Λακε-
δαιμονίων ὅσοι μὲν ὑποχωροῦντες ἐγκατελαμβά-
νοντο, ἀπέθνῃσκον, οἱ δὲ πολλοὶ διαφυγόντες ἐς
τὸ ἔρυμα μετὰ τῶν ταύτῃ φυλάκων ἐτάξαντο
3 παρὰ πᾶν ὡς ἀμυνούμενοι ᾗπερ ἦν ἐπίμαχον. καὶ
οἱ Ἀθηναῖοι ἐπισπόμενοι περίοδον μὲν αὐτῶν καὶ
κύκλωσιν χωρίου ἰσχύι οὐκ εἶχον, προσιόντες δὲ
4 ἐξ ἐναντίας ὤσασθαι ἐπειρῶντο. καὶ χρόνον μὲν
πολὺν καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλεῖστον ταλαιπωρούμενοι ἀμφότεροι ὑπό τε τῆς μάχης καὶ δίψης καὶ ἡλίου ἀντεῖχον, πειρώμενοι οἱ μὲν ἐξελάσασθαι

Cap. 35. § 1. *ἀναστρέφοντες* Vat. Cf. sd. VIII 105, 2.
§ 4. *δίψης* Pal. pr. M. Ven. D. I., reliqui *δίψους*. Thucydidi ut poetis scaenicis (cf. Aesch. Pers. 484. 491. Arist. Equ. 534) antiquiorem formam reddendam esse censemus.

quia sequitur *ἐσακούοντες*." Haack. Cf. adn. III 112, 4. — *περιεστῶτος*. Cf. adn. III 54, 5. — *χρή*. Cf. adn. I 91, 1. Neque vero ideo, quod plerumque sola *οὐκ ἔχειν*, *οὐκ ἐπίστασθαι*, *ἀπορεῖν* antecedunt, *ἐλπίδα* recte a Krueg. sollicitatum esse existimamus. Nam omisso *ἐλπίδα* scribendum erat *καθ' ὅ τι χρὴ ἀμύνασθαι*.

Cap. 35. § 1. *ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι*. Erant igitur coarctati et quasi loco affixi. *Ἐν τῷ αὐτῷ* similiter V 7, 2. VIII 78. Cf. adn. III 91, 4 atque in uno haberi Tac. Ann. XV 10. — *ξυγκλήσαντες*] *συνασπίσαντες*, *πυκνωθέντες*. Schol. Intransitive etiam V 72, 1 legi videtur. — *τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου*. Quod erat in extrema parte insulae. Cf. 31, 2. — *καὶ τούς*. Ex superiore *ἐς* repete *πρός* vel *ὡς*.

§ 2. *πολλῷ ἔτι πλέονι βοῇ*. Quam ante. Vid. 34, 1. De collocatione verborum cf. sd. I 80, 4. — *ᾗπερ ... ἐπίμαχον*. Cf. 31, 2.

§ 3. *περίοδον ... κύκλωσιν*, i. e. facultatem *τοῦ περιιέναι καὶ κυκλοῦσθαι*. Cf. adn. I 52, 2. II 44, 3. — *ἐξ ἐναντίας*. Cf. adn. 33, 1. — *ὤσασθαι*. Suppl. *αὐτούς*.

§ 4. *ἐξελάσασθαι*. Similiter in medio *ἐξελάσασθαι ἐκ τῆς χώρας* VII 5, 4. Cf.

ἐκ τοῦ μετεώρου, οἱ δὲ μὴ ἐνδοῦναι· ῥᾷον δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι ἠμύναντο ἢ ἐν τῷ πρίν, οὐκ οὔσης σφῶν τῆς κυκλώσεως ἐς τὰ πλάγια.

τοῦ δὲ τῶν Μεσσηνίων στρατηγοῦ κατὰ νῶτον αὐτῶν φανέντος οἱ Ἀθηναῖοι κρατοῦσι τῶν ἐφόδων.

1 36. Ἐπειδὴ δὲ ἀπέραντον ἦν, προσελθὼν ὁ τῶν Μεσσηνίων στρατηγὸς Κλέωνι καὶ Δημοσθένει ἄλλως ἔφη πονεῖν σφᾶς· εἰ δὲ βούλονται ἑαυτῷ δοῦναι τῶν τοξοτῶν μέρος τι καὶ τῶν ψιλῶν περιιέναι κατὰ νώτου αὐτοῖς ὁδῷ ᾗ ἂν αὐτὸς εὕρῃ, δοκεῖν βιάσεσθαι τὴν ἔφοδον.

2 λαβὼν δὲ ἃ ᾐτήσατο, ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ὁρμήσας ὥστε μὴ ἰδεῖν ἐκείνους, κατὰ τὸ αἰεὶ παρεῖκον τοῦ κρημνώδους τῆς νήσου προβαίνων καὶ ᾗ οἱ Λακεδαιμόνιοι

Cap. 36. § 1. βιάσασθαι codd. Cf. Stahl. Quaest. gram. § 7. § 2. προσβαίνων codd. plerique. Vat. Reg. D. Bekk. προβαίνων. Προσβαίνειν numquam quidem procedere sonat, sed et hic et alibi parum refert, utrum accedere an procedere dicas. Etenim „προσβαίνων est accedens ad id, quod petas i. e. hic ascendens. Προβαίνων igitur mutatio est inutilis. Cf. III 22, 4. IV 129 (κατὰ ἀτραπόν τινα τοῦ λόφου πειρώμενος προσβῆναι). VII 43.“ Arn. Προβαίνων tamen propter περιελθών, quod sequitur, verum videtur Hofmano, cui nunc assentimur.

Sturz. Lex. Xenoph. — ἐν τῷ πρίν. Cf. adn. I 32, 4. — ἐς τὰ πλάγια] ἀντὶ τοῦ ἐκ τῶν πλαγίων. Schol. Proprie in latera versus, ita ut in latera impetus fieret.

Cap. 36. § 1. ἐπειδὴ δὲ ἀπέραντον ἦν, cum autem nihil efficeretur, res nullum exitum haberet. Impersonalis est formula dicendi. Cf. adn. I 7, 1. II 3, 4. — ὁ ... στρατηγός. De eius nomine cf. adn. 9, 1. — ἄλλως. Cf. adn. I 109, 3. — σφᾶς, „se, i. e. exercitum totum.“ Dobr. — τῶν τοξοτῶν ... καὶ τῶν ψιλῶν. Mirum est sagittarios a levis armaturae militibus distingui. Et forsitan haec pro plenioribus τῶν τοξοτῶν καὶ τῶν ἄλλων ψιλῶν videantur dicta esse. Ita velites et levis armatura Liv. XXVIII 15. Cf. Xen. Anab. V 2, 12 et de hoc dicendi genere adn. I 116, 3. Sed non eandem explicationem concedunt verba VIII 71, 2 μέρος τι τῶν ὁπλιτῶν καὶ ψιλῶν καὶ τοξοτῶν. Ubi pars levis armaturae militum eximio quodam modo videtur ψιλοί appellata esse. Quod confirmabunt etiam ψιλοί c. 93 commemorati, si c. 100 comparaveris. Add. adnot. c. 94 et V 47. VII 78. Hic πελταστάς potissimum significari ex c. 32 apparet. — περιιέναι. De infinitivo cf. Matth. Gr. 532 a. adn. III 40, 6.

§ 2. ἐκ τοῦ ἀφανοῦς. Cf. adn. I 51, 2. — ὥστε ... ἐκείνους. Est verbositas ex studio explicationis orta. Cf. Ind. gramm. v. Verbosit. — κατὰ τὰ αἰεὶ παρεῖκον (olim invitis libris melioribus παρῆκον) τοῦ κρημνώδους τῆς νήσου. Ob duplicem vim αἰεί adverbii et κατά praepositionis disputatur, utrum haec valeant *ubicunque* praerupta insulae cedebant

χωρίου ἰσχύι πιστεύσαντες οὐκ ἐφύλασσον, χαλεπῶς τε καὶ μόλις περιελθὼν ἔλαθε, καὶ ἐπὶ τοῦ μετεώρου ἐξαπίνης ἀναφανεὶς κατὰ νώτου αὐτῶν τοὺς μὲν τῷ ἀδοκήτῳ ἐξέπληξε, τοὺς δὲ ἃ προσ-
3 εδέχοντο ἰδόντας πολλῷ μᾶλλον ἐπέρρωσε. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι βαλλόμενοί τε ἀμφοτέρωθεν ἤδη καὶ γιγνόμενοι ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι, ὡς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι, τῷ ἐν Θερμοπύλαις (ἐκεῖνοί τε γὰρ τῇ ἀτραπῷ περιελθόντων [τῶν Περσῶν] διεφθάρησαν οὗτοί τε), ἀμφίβολοι ἤδη ὄντες

(i. e. declivia seu fastigata erant et aditum dabant), an iuxta *continuum* recessum praeruptarum rupium (seu continentem tractum rupium cedentium et introrsus inclinatarum), an deuique *prout* singulis in locis praeruptae rupes aditum dabant, seu prout singulis in locis praeruptarum rupium fieri poterat (i. e. enitendo, rependo aliisque similibus modis). Prima ratio ad rerum condicionem maxime videtur convenire. Illud **παρεῖκον τοῦ κρημνώδους** autem ad mare cogitandum esse et inde, quod locum insulae tunc a Lacedaemoniis occupatum **ἐκ θαλάσσης ἀπόκρημνον** fuisse c. 31 legimus, et quod Messenius per illud a tergo circumvenit eos, qui Athenienses e media insula accedentes arcebant, cognoscitur. Et Leakius in l. ad c. 31 d prope portum Sphagiae descripsit rupium lacunam seu hiatum et fauces sive angustam viam transitum viris per saxa et loca difficilia strenue enitentibus concedentem, quo trames per rupes e media insula ferret.

§ 3. **ξυμπτώματι.** Hoc vocabulum displicuit Phrynicho, qui tamen semel a Demosth. positum esse non negat. Vid. Lob. ad Phryn. p. 248. — **ὡς ... εἰκάσαι.** Cf. Matth. Gr. § 545, 1. Krueg. Gr. § 55, 1 adn. 3. — **ἐκεῖνοί τε ... οὗτοί τε.** Hanc esse interpositionem demonstravit Krueg. ad Dion. p. 269 et adversus nostras et Goelleri dubitationes in Comment. antiquit. stud. 1842 p. 99, ubi verbi inter duo membra interpositi hoc simillimum exemplum protulit: Eur. Iph. T. 1333 **κεῖνοί τε γὰρ σίδηρον οὐκ εἶχον χεροῖν ἡμεῖς τε.** Cf. ed. mai. I p. 290. — **τῇ ἀτραπῷ περιελθόντων ... διεφθάρησαν.** Cf. Herod. VII 213 sqq. „**Ἀτραπός** ea est, quam per montes ferentem Herodotus Persis a Graeco proditore indicatam esse narrans accuratissime depingit c. 216.“ Bloomf. Cf. de ea Leak. Graec. sept. II p. 53. Bursian. Geogr. I p. 95. Hoc autem nomen de appellativo factum proprium isti semitae angustae videri adnotat Casaub. ad Strab. I p. 10. Cf. Leak. l. d. p. 59, secundum quem hodie **μονοπάτι.** — **οὗτοί τε.** Suppl. **τῇ ἀτράπῳ περιελθόντων διεφθάρησαν.** Nam Messeniorum quoque ducem cum suis semita ivisse ostendit § 1 **ὁδῷ.** Cum **ἐκεῖνοι** et **οὗτοι** particulis **τε—τε** inter se aequentur, patet **τῶν Περσῶν**, quod in prioribus tantum valeat, interpretis esse. Quo deleto cf. Krueg. Gr. § 47, 4 adn. 3. **Διαφθαρῆναι** autem possunt dici, quia paulo post capti sunt. Quare **προσαπόλλυσθαι** de eisdem legi VII 71, 7 adnotat Krueg. — **ἀμφίβολοι**

οὐκέτι ἀντεῖχον, ἀλλὰ πολλοῖς τε ὀλίγοι μαχό-
μενοι καὶ ἀσθενείᾳ σωμάτων διὰ τὴν σιτοδείαν
ὑπεχώρουν· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκράτουν ἤδη τῶν
ἐφόδων.

ἔπειτα κήρυγμα ποιοῦνται πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους.

37. Γνοὺς δὲ ὁ Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης 1
ὅτι, εἰ καὶ ὁποσονοῦν μᾶλλον ἐνδώσουσι, δια-
φθαρησομένους αὐτοὺς ὑπὸ τῆς σφετέρας στρα-
τιᾶς, ἔπαυσαν τὴν μάχην καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀπεῖρ-
ξαν, βουλόμενοι ἀγαγεῖν αὐτοὺς Ἀθηναίοις ζῶν-
τας, εἴ πως τοῦ κηρύγματος ἀκούσαντες ἐπι-
κλασθεῖεν τῇ γνώμῃ [τὰ ὅπλα παραδοῦναι] καὶ 2
ἡσσηθεῖεν τοῦ παρόντος δεινοῦ, ἐκήρυξάν τε,
εἰ βούλοιντο, τὰ ὅπλα παραδοῦναι καὶ σφᾶς
αὐτοὺς Ἀθηναίοις ὥστε βουλεῦσαι ὅ τι ἂν ἐκεί-
νοις δοκῇ.

γενομένων δὲ ἐπερωτήσεων τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ Λακεδαιμο-

38. Οἱ δὲ ἀκούσαντες παρεῖσαν τὰς ἀσπίδας 1
οἱ πλεῖστοι καὶ τὰς χεῖρας ἀνέσεισαν, δηλοῦντες
προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα. μετὰ δὲ ταῦτα γε-

Cap. 38. § 1. παρῆκον Vat. Pal., παρεῖκον corr. It. Aug., παρεῖκαν b. D., reliqui παρῆκαν. Th. omnibus locis ἔδοσαν, ἔθεσαν habet paremque verbi ἱέναι formam praeter hunc l. et VII 19, 4 (cf. sd.). Vide V 32, 4. 81, 1. VII 53, 4. Neque aliter in Inscr. Att. I ed. Kirchhoff quam παρέδοσαν, ἀνέθεσαν. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 13 sq.

ἤδη ὄντες. Sententia superiorum post interpositionem iteratur, qualis epanalepsis exempla reperiuntur etiam I 18, 1. VII 42, 3. De ipso ἀμφίβολοι cf. adn. 32, 3. — ἀσθενείᾳ ... διὰ ... σιτοδείαν. Cf. Matth. Gr. § 397 adn. 1.

Cap. 37. § 1. γνούς. Singularis ad propius nomen accommodatus est; sed usitatius esset γνόντες. — ὅτι ... διαφθαρησομένους αὐτούς. Cf. Matth. Gr. § 549 adn. 1. Krueg. § 55, 4 adn. 10. Similia exempla reperiuntur Plat. Gorg. 481 d. Apolog. 37 b. Dion. Hal. Ant. V 10 extr. Ios. B. I. IV 2, 2. Καὶ ὁποσονοῦν valent quantulumcunque vel tantillum. — τὰ ὅπλα παραδοῦναι, quod mox recurrit, hoc loco cum per se intellegatur, suadente Kruegero delevimus.

§ 2. εἰ βούλοιντο. Cf. 15, 2. 30, 4. 48, 1. V 115, 2. — ἐκείνοις. Cf. adn. I 132, 5. II 11, 6.

Cap. 38. § 1. παρεῖσαν τὰς ἀσπίδας. Signum obedientiae, ut apud Herodot. III 128 μεθῆκαν τὰς ἀσπίδας. Romanos ἐπιθεῖναι ταῖς κεφαλαῖς τὰς ἀσπίδας testatur Appi. Civ. II 42, a Macedonibus hastas erectas esse Liv. XXXIII 10. — τὰς χεῖρας ἀνέσεισαν. Hoc quoque deditionis signum. „Vid interpr. Tac. Hist. I 54.“ Goell. — δηλοῦντες προσίεσθαι. Attende infinitivum superioris participii causa pro usitatiore

*νομένης τῆς ἀνοκωχῆς ξυνῆλθον ἐς λόγους ὅ τε
Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης καὶ ἐκείνων Στύφων
ὁ Φάρακος, τῶν πρότερον ἀρχόντων τοῦ μὲν
πρώτου τεθνηκότος, Ἐπιτάδου, τοῦ δὲ μετ' αὐ-
τὸν Ἱππαγρέτου ἐφῃρημένου ἐν τοῖς νεκροῖς ἔτι
ζῶντος κειμένου ὡς τεθνεῶτος, αὐτὸς τρίτος
ἐφῃρημένος ἄρχειν κατὰ νόμον, εἴ τι ἐκεῖνοι πά-
2 σχοιεν. ἔλεγε δὲ ὁ Στύφων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ
ὅτι βούλονται διακηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τῇ
ἠπείρῳ Λακεδαιμονίους ὅ τι χρὴ σφᾶς ποιεῖν.
3 καὶ ἐκείνων μὲν οὐδένα ἀφέντων, αὐτῶν δὲ τῶν
Ἀθηναίων καλούντων ἐκ τῆς ἠπείρου κήρυκας
καὶ γενομένων ἐπερωτήσεων δὶς ἢ τρίς, ὁ τελευ-
ταῖος διαπλεύσας αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου
Λακεδαιμονίων ἀνὴρ ἀπήγγειλεν ὅτι „οἱ Λα-
κεδαιμόνιοι κελεύουσιν ὑμᾶς αὐτοὺς περὶ ὑμῶν
αὐτῶν βουλεύεσθαι μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας.“
οἱ δὲ καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι τὰ ὅπλα παρ-*

νίων οἱ ἐν τῇ νήσῳ παραδιδόασι σφᾶς αὐτούς ἀριθμὸς τῶν τε ἀποθανόντων καὶ τῶν ληφθέντων.

participio collocatum, ut infra 47, 2 similiter apud *κατάδηλος* adiectivum. Ad verbum *δηλοῦν* infinitivum addiderunt etiam Paus. III 25, 12. VI 16, 3. Iuli. Ep. 38. Proc. p. 459 c. Cf. praeterea Steph. Thes. Krueg. Gr. § 56, 7 adn. 8. — *ἐκείνων*, ex illis. — *τοῦ δὲ μετ' ... ἐφῃρημένου.* *Ἱππαγρέτας* hic non muneris nomen, de quo cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 29, 15 et Haas. ad Xen de Rep. Laced. p. 105, sed propium videtur esse. Cf. Arn. De collocatione verborum cf. adn. I 90, 1. „Vel vacat *μετ' αὐτόν*, vel praepositio in *ἐφῃρημένου*.“ Steph. in Thes. v. *ἐφαιρεῖν*. Similia redundantiae exempla quaere in adn. I 23, 3. 122, 4. 133, al. — *ἐφῃρημένος ... νόμον.* „Coniungo *ἐφῃρημένος κατὰ νόμον*. Nam indicat Thuc., quod etiam illa *εἴ τι ἐκεῖνοι πάσχοιεν* ostendunt, horum ducum alios aliis non suffragiis militum, qui in praesidio erant, sed, antequam hi in insulam traicerentur, publice ex lege subrogatos fuisse, ut in locum priorum, si quid his accidisset [*εἴ τι ... πάσχοιεν*], succederent.“ Duk. Cf. de hac re et de ternario ducum numero adn. III 100, 2, de formula *εἴ τι ... πάσχοιεν* interpr. ad Plat. Menex. c. 18.

§ 2. *ἔλεγε.* Cf. Matth. Gr. § 304 et supra adn. 37, 1. — *διακηρυκεύσασθαι*] *ἐν ἴσῳ μέν πώς ἐστι τῷ ἐπικηρυκεύσασθαι· εἰ μή τις εἴποι τὸ μὲν διακηρυκεύεσθαι πρὸς φίλους, τὸ δ' ἐπικηρυκεύεσθαι πρὸς πολεμίους.* Schol. Dukas proprie *διὰ τῶν πολεμίων πρὸς φίλους μετὰ κηρυκείου διέρχεσθαι* suspicatur valere.

§ 3. *ἐκείνων* significans ex illis (inclusis) pendere videtur ex *οὐδένα* voce. Cf. ed. mai. — *ὅτι.* Cf. adn. I 137, 4. — *ὑμᾶς αὐτοὺς περὶ ὑμῶν αὐτῶν.* In hac pronominum

ἔδοσαν καὶ σφᾶς αὐτούς. καὶ ταύτην μὲν τὴν 4
ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐν φυλακῇ εἶ-
χον αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν
Ἀθηναῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐν τῇ νήσῳ τὰ ἄλλα
διεσκευάζοντο ὡς ἐς πλοῦν καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς
τριηράρχοις διεδίδοσαν ἐς φυλακήν, οἱ δὲ Λακε-
δαιμόνιοι κήρυκα πέμψαντες τοὺς νεκροὺς δι-
εκομίσαντο. ἀπέθανον δ' ἐν τῇ νήσῳ καὶ ζῶντες 5
ἐλήφθησαν τοσοίδε· εἴκοσι μὲν ὁπλῖται διέβησαν
καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες· τούτων ζῶντες ἐκομί-
σθησαν ὀκτὼ ἀποδέοντες τριακόσιοι, οἱ δὲ ἄλλοι
ἀπέθανον· καὶ Σπαρτιᾶται τούτων ἦσαν τῶν
ζώντων περὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Ἀθηναίων δὲ οὐ
πολλοὶ διεφθάρησαν· ἡ γὰρ μάχη οὐ σταδία ἦν.

χρόνος τῆς πολιορκίας καὶ θρέψις τῶν πολιορκουμένων. ἑκάτεροι ἀναχωροῦσιν ἐπ' οἶκον.

39. Χρόνος δὲ ὁ ξύμπας ἐγένετο ὅσον οἱ ἄν- 1
δρες [οἱ ἐν τῇ νήσῳ] ἐπολιορκήθησαν, ἀπὸ τῆς
ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῇ νήσῳ μάχης, ἑβδομή-
κοντα ἡμέραι καὶ δύο. τούτων περὶ εἴκοσιν ἡμέ- 2

Cap. **88**. § 4. *τὰ ἄλλα*. Gr. *τἄλλα*, Bekk. *τἆλλα*. Cf. sd. III 90, 4.

collocatione propter ea, quae leguntur in Buttm. Gr. § 127, 3 et Kuehn. Gr. § 337, 3, noli offendere. Cf. Schaef. ad Dem. I p. 347. Arndt. de Pronom. reflex. usu p. 5 infra VI 77, 1. Cum *περὶ ὑμῶν αὐτῶν* iunge solum *αὐτούς*.

§ 4. *διεσκευάζοντο*. Hoc uno loco Thucydides hoc verbo usus alibi *παρασκευάζεσθαι τὸν πλοῦν* dicit. Cf. I 54, 1. VIII 91, 2. — *διεκομίσαντο*. Non simpliciter receperunt (*ἐκομίσαντο*, cf. II 79, 7. 82, 1), sed (receptos) ad se (in continentem) transportarunt. Cf. I 89, 3.

§ 5. *εἴκοσι ... καὶ τετρακόσιοι*. Cf. 8, 9. — *οἱ πάντες*. Cf. Matth. Gr. § 266. — *ὀκτὼ ἀποδέοντες τριακόσιοι*. Similiter *τριακοσίων ἀποδέοντα μύρια* II 13, 3. Multo usitatius hac vi est simplex *δέοντα*. Ceterum quadringentos captivos commemorat Plut. de Glor. Athen. p. 360 confundens numerum militum in insula relictorum. Cum Thuc. consentit Diod. XII 63, praeterquam quod verba *ὀκτὼ ἀποδέοντες* neglexit. Cf. ed. mai. — *Σπαρτιᾶται*. Cf. V 15, 1. — *μάχη ... σταδία*. *Ξυσταδὸν μάχη* appellatur VII 81, 5, pugna stataria Latinis. Cf. Reim. ad Dion. Cass. p. 33.

Cap. **89**. § 1. *οἱ ἐν τῇ νήσῳ* delevimus non solum quod, qui viri sint, per se intellegitur, sed etiam quod ita addita sunt, quasi de aliis quibusdam viris extra insulam obsessis hic cogitari possit. — *τῆς ναυμαχίας*. Cf. c. 14.

ρας, ἐν αἷς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν σπονδῶν ἀπ-
ῆσαν, ἐσιτοδοτοῦντο, τὰς δὲ ἄλλας τοῖς ἐσπλέουσι
λάθρᾳ διετρέφοντο· καὶ ἦν σῖτος ἐν τῇ νήσῳ, καὶ
ἄλλα βρώματα ἐγκατελήφθη· ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτά-
δας ἐνδεεστέρως ἑκάστῳ παρεῖχεν ἢ πρὸς τὴν
3 ἐξουσίαν. οἱ μὲν δὴ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Πελοπον-
νήσιοι ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐκ τῆς Πύλου ἑκά-
τεροι ἐπ' οἶκον, καὶ τοῦ Κλέωνος καίπερ μανιώ-
δης οὖσα ἡ ὑπόσχεσις ἀπέβη· ἐντὸς γὰρ εἴκοσιν
ἡμερῶν ἤγαγε τοὺς ἄνδρας, ὥσπερ ὑπέστη.
1 40. Παρὰ γνώμην τε δὴ μάλιστα τῶν κατὰ γνώμη τῶν Ἑλλήνων περὶ τῶν πεπραγμένων.
τὸν πόλεμον τοῦτο τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο (τοὺς
γὰρ Λακεδαιμονίους οὔτε λιμῷ οὔτ' ἀνάγκῃ οὐδε-
μιᾷ ἠξίουν τὰ ὅπλα παραδοῦναι, ἀλλὰ ἔχοντας
2 καὶ μαχομένους ὡς ἐδύναντο ἀποθνῄσκειν), ἀπι-
στοῦντές τε μὴ εἶναι τοὺς παραδόντας τοῖς τε-

Cap. 39. § 2. *ἀπῄεσαν* codd. Cf. adn.

§ 2. *οἱ πρέσβεις*. Cf. c. 16 sqq. — *ἀπῆσαν* scribendum est, quod non de itineris, sed de absentiae tempore scriptor loquitur. Cf. adn. 42, 3. Herbst. adv. Cob. p. 11. — *τοῖς ἐσπλέουσι*, rebus quae importabantur. Cf. adn. II 93, 4. Alii quidem *ὑπὸ τῶν ἐσπλεόντων* interpretantur cl. c. 26, sed et *καταπλέουσι* potius dicendum erat (vid. 26, 6), nec neglegendi *οἱ ἐσνέοντες κατὰ τὸν λιμένα* (ibid. § 8). — *ἦν σῖτος*. Falsa igitur narrat Diod. XII 63. „*Ἦν*, i. e. *περιῆν*, *ὑπῆρχεν ἔτι*." Gottl. Aut hoc *ἦν* deleri aut paulo post *βρώματα ἃ* legi cupit Krueg. At quoniam *ἦν* fere idem est atque reperiebatur, in altero membro non male ei respondeat *ἐγκατελήφθη*. — *ἢ πρός*. *Ἤ* audacter damnat Bernh. Synt. p. 438. Tu vide Matth. Gr. § 449 extr. et Klotz. ad Devar. p. 582.

§ 3. *τοῦ Κλέωνος*. Is Atheniensibus rem bene gestam nuntians primus in epistolae principio *χαίρειν* fertur scripsisse. Vid. Thom. Mag. in v. *χαίρειν* et ibi interpr. — *ἤγαγε τοὺς ἄνδρας*. *Δεθέντας* addit Diod. l. d. — *ὥσπερ ὑπέστη*, quemadmodum promiserat, de qua vi verbi *ὑφίστασθαι* cf. VIII 29, 1. Similiter *ἀναδέχεσθαι* dicitur. De re vid. 28, 4.

Cap. 40. § 1. *ἠξίουν* ... *παραδοῦναι*, aequum (decere) existimabant ... tradere. Ita haec intellegenda, quia *οὔτε* sequitur, non *μήτε*. Cf. VI 92, 2. — *ὡς ἐδύναντο*, ut possent, pro viribus.

§ 2. *ἀπιστοῦντες*. Post sententiam interpositam verborum structura ab initio instituta mutata est, quod idem factum videmus I 18, 1. IV 73, 4, ubi cf. adn. Pergit, quasi praecesserit *παρὰ γνώμην τε* ... *ἤκουσαν*. Cf. adn. III 36, 2. De priore *τε* alteri respondente cf. I 8, 3. II 64, 6. IV 36, 3. VI 34, 4. VII 34, 7. 44, 4. De *μή* cf. adn.

θνεῶσιν ὁμοίους. καί τινος ἐρομένου ποτὲ ὕστερον τῶν Ἀθηναίων ξυμμάχων δι' ἀχθηδόνα ἕνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αἰχμαλώτων εἰ οἱ τεθνεῶτες αὐτῶν καλοὶ κἀγαθοί, ἀπεκρίνατο αὐτῷ πολλοῦ ἂν ἄξιον εἶναι τὸν ἄτρακτον, λέγων τὸν οἰστόν, εἰ τοὺς ἀγαθοὺς διεγίγνωσκε, δήλωσιν ποιούμενος ὅτι ὁ ἐντυγχάνων τοῖς τε λίθοις καὶ τοξεύμασι διεφθείρετο.

βούλευμα Ἀθηναίων περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Πύλον αὐτοί τε καὶ οἱ Μεσσήνιοι φυλάσσουσιν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι μάτην πρεσβεύονται παρ' αὐτούς.

41. Κομισθέντων δὲ τῶν ἀνδρῶν οἱ Ἀθηναῖοι 1
ἐβούλευσαν δεσμοῖς μὲν αὐτοὺς φυλάσσειν μέχρι οὗ τι ξυμβῶσιν· ἢν δ' οἱ Πελοποννήσιοι πρὸ τούτου ἐς τὴν γῆν ἐσβάλλωσιν, ἐξαγαγόντες ἀποκτεῖναι. τῆς δὲ Πύλου φυλακὴν κατεστήσαντο, καὶ 2
οἱ ἐκ τῆς Ναυπάκτου Μεσσήνιοι ὡς ἐς πατρίδα ταύτην (ἔστι γὰρ ἡ Πύλος τῆς Μεσσηνίδος ποτὲ οὔσης [γῆς]) πέμψαντες σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐπιτηδειοτάτους ἐλῄζοντό τε τὴν Λακωνικὴν καὶ

Cap. 41. § 2. γῆς om. Pal.
ἐληίζοντό τε Bas. D. Dan., ἐλήιζον τότε Mosqu. Ar. Chr., ἐλήϊζόν τε Aug., sed το add. man. 2. Reliqui ἐλήιζόν τε. Cf. ad

I 10, 1. — δι' ἀχθηδόνα. „Valla verba Graeca verterat per contumeliam, quod Steph. emendandum putavit prae tristitia. Sed Valla mentem Thucydidis recte assecutus est, et post eum Ae. Portus, cuius hoc scholion Graecum est: διὰ λύπην, ἵνα τὸν αἰχμάλωτον τοιούτῳ σαρκασμῷ καὶ ἐπηρεασμῷ μᾶλλον λυπήσῃ." Duk. Διά etsi plerumque de causa rei gestae dicitur, interdum etiam de consilio legi exemplis IV 102, 4 et V 53 docet Arn., et vidimus iam II 89, 4. De ἀχθηδόνος vocabulo cf. adnot. II 37, 2. — ἄτρακτον. Proprie, id quod schol. Theocr. Id. IV 52 a Gail. excitatus testatur, εἶδος ἀκάνθης videtur esse; deinde res ex illo ligno factas designat, plerumque fusum, adhuc ἀδράκτι. Per translationem, ut ἠλακάτη, sagitta est apud poetas. Apud Thuc. autem „contemptim protulit Laco, ut alter eiusdem gentis [apud Plut. in Apophth. Lac., cf. Lob. ad Soph. Ai. 1120]: Οὐ μέλει μοι τούτου, ὅτι ἀποθανοῦμαι, ἀλλ' ὅτι ὑπὸ γύνιδος τοξότου." Wass. — ὁ ἐντυγχάνων, quilibet. Cf. 132, 3. Disiungendum est a proximo dativo.

Cap. 41. § 1. ἐβούλευσαν, i. e. ἐβουλεύσαντο, ἐψηφίσαντο, quo verbo usus est Diod. XII 63 de re neglegentius loquens. De activo βουλεύειν cf. V 63, 2. 111, 2. VI 18, 6. — μέχρι ... ξυμβῶσι. Cf. adn. I 137, 2. Stahl. Quaest. gram. p. 11 sq.

§ 2. καὶ οἱ cet. Cf. Diod. l. d. et de ἐκ praepos. adn. I 8, 2. — ἔστι ... γῆς. Cf. 3, 2. — τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, scil. ad depopulandum. — τὴν Λακωνικήν. I. e. Messeniam.

3 πλεῖστα ἔβλαπτον ὁμόφωνοι ὄντες. οἱ δὲ Λακεδαι-
μόνιοι ἀμαθεῖς ὄντες ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ λῃστείας
καὶ τοιούτου πολέμου, τῶν τε Εἱλώτων αὐτομολούν-
των καὶ φοβούμενοι μὴ καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι
τι νεωτερισθῇ τῶν κατὰ τὴν χώραν, οὐ ῥᾳδίως
ἔφερον, ἀλλά, καίπερ οὐ βουλόμενοι ἔνδηλοι εἶναι
τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπρεσβεύοντο παρ' αὐτοὺς καὶ
ἐπειρῶντο τήν τε Πύλον καὶ τοὺς ἄνδρας κομίζε-
4 σθαι. οἱ δὲ μειζόνων τε ὠρέγοντο καὶ πολλάκις
φοιτώντων αὐτοὺς ἀπράκτους ἀπέπεμπον. ταῦτα
μὲν τὰ περὶ Πύλον γενόμενα.
1 42. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους μετὰ ταῦτα εὐθὺς
Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Κορινθίαν ἐστράτευσαν ναυσὶν
ὀγδοήκοντα καὶ δισχιλίοις ὁπλίταις ἑαυτῶν καὶ
ἐν ἱππαγωγοῖς ναυσὶ διακοσίοις ἱππεῦσιν· ἠκο-
λούθουν δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων Μιλήσιοι καὶ
Ἄνδριοι καὶ Καρύστιοι· ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ
2 Νικηράτου τρίτος αὐτός. πλέοντες δὲ ἅμα ἕῳ
ἔσχον μεταξὺ Χερσονήσου τε καὶ Ῥείτου ἐς τὸν

Ἀθηναῖοι Νικίου ἡγουμένου ἐς τὴν Κορινθίαν στρατεύσαντες ἐς τὸν ἐπὶ Σολυγείᾳ αἰγιαλὸν κατίσχουσι. Κορίνθιοι δὲ βοηθοῦσι,

III 85, 2. Class. ἐληίζοντο omittens τε. Sed τε particulam expungere noluimus. Nam saepius ut hic notiones similes τε—καί particulis iunguntur. Cf. 94, 2. VI 88, 10. VII 60, 5. Stein. ad Herod. V 4.

Cf. adn. II 25, 1. — ὁμόφωνοι ὄντες. Cf. 3, 3.

§ 3. ἀμαθεῖς ... λῃστείας, nescii, i. e. insueti latrocinii. — αὐτομολούντων καὶ φοβούμενοι. Cf. adn. I 65, 1. — ἐπὶ μακρότερον, i. e. πλεῖον, quo Dio Cass. XLVII 48 in similibus verbis utitur. De re cf. 55, 1 et ibi adn. — οὐ βουλόμενοι ἔνδηλοι εἶναι. Suppl. φοβούμενοι ex superioribus. Cf. II 64, 6 et ed. mai.

§ 4. φοιτώντων αὐτοὺς ... ἀπέπεμπον. Cf. adn. III 13, 7. „Huc respicit Aristoph. Pac. 636 sq. Add. ibi Schol." Duk. — ταῦτα ... γενόμενα. Cf. adn. II 54, 6.

Cap. 42. § 1. ὀγδοήκοντα. „Diodori exemplaria ἑξήκοντα, ὁπλίτας τρισχιλίους. [XII 65]" Wass. Diodorus varias Niciae expeditiones confudit. Vid. Wass. et Duk. ad V 116. — ἱππαγωγοῖς. Cf. adn. II 56, 2.

§ 2. πλέοντες δέ cet. Cf. Polyaen. I 39, 1, cuius tamen narratio ab ea, quam apud Thuc. legimus, valde discrepat, in quibus fidem ei haberi vetat Leak. Mor. III p. 310. — ἅμα ἕῳ iunge cum verbo ἔσχον. Nocti et ἕως (cf. § 4 νυκτὸς καταπλεύσαντες) et ὀρθρός (cf. adn. III 112, 3) adnumeratur. — μεταξὺ Χερσονήσου τε καὶ Ῥείτου ... λόφος ἐστίν. Bloomfieldius in interpr., quoniam

αἰγιαλὸν τοῦ χωρίου ὑπὲρ οὗ ὁ Σολύγειος λόφος ἐστίν, ἐφ' ὃν Δωριῆς τὸ πάλαι ἱδρυθέντες τοῖς ἐν τῇ πόλει Κορινθίοις ἐπολέμουν οὖσιν Αἰολεῦσι· καὶ κώμη νῦν ἐπ' αὐτοῦ Σολύγεια καλουμένη ἐστίν. ἀπὸ δὲ τοῦ αἰγιαλοῦ τούτου, ἔνθα αἱ νῆες κατέσχον, ἡ μὲν κώμη αὕτη δώδεκα σταδίους ἀπέχει, ἡ δὲ Κορινθίων πόλις ἑξήκοντα, ὁ δὲ ἰσθμὸς εἴκοσι. Κορίνθιοι δὲ προπυθόμενοι ἐξ 3

Cap. 42. § 2. *Σολύγειος*. Ob proximum *Σολύγεια* ex Herodian. I p. 136 et Steph. Byz. recepimus. In libris mss. et apud Bekk. *Σολύγιος*.

'Ρεῖτος debeat esse rivulus (cf. II 19), significari *'Ελένης λουτρόν*, quod a Paus. II 2, 3 ita describatur, ut dicat esse aquam salsam in mare influentem, existimat. Consentit Puill. Bobl. p. 39. Idem autem Bloomfieldius in ed. „Eis" inquit, „quae copiose in interpr. de difficultatibus geographicis huius loci disputavi, nunc addo Rhetum certo collocari posse ad rivulum, ubi Mertesi nunc sit, et Chersonesum esse promontorium uno et dimidio miliario inde distans; postremo collem Solygeum esse, ubi positus sit a Leakio, et vicum Solygeam oportere fuisse, ubi Galataki sit in Leakii tabula." Rhetum a Lavacro Helenae distinguit Od. Mueller in tabula Peloponnesi, quam inspice, sicut Reingani tabulam Megaridis et Kiepertianam Argolidis, Corinthii agri, Megaridis. Totum hunc locum praeter Arnoldum, qui tabulam geographicam et brevem orae Corinthiae a Cenchreis in meridiem vergentis descriptionem addidit, illustrat Leak. Pelop. III p. 309 sq. Cui Chersonesus est paeninsula parvum *ὅρμον* infra Galatáki situm inter septentriones et occidentem solem prope tepidum rivulum, qui olim Lavacrum Helenae appellatus sit, finiens. Rhetum putat fuisse portum parva insula munitam, quae recta via tribus miliariis geographicis et dimidio inter ortum brumalem et meridiem a Cenchreis distet. Haec insula hodie Platiá videtur appellari et una esse ex eis, ad quas c. 44 respicitur. Sed Rhetum fuisse portum Thucydides non docet, verum Athenienses inter Chersonesum et Rhetum ad terram appulsos esse narrat. Ceterum vicum Solygeam Leakius vult esse vetus *πολυάνδριον*, quod sit inter Mertési et Galatáki. Chersonesum promontorium esse, in quod *τὸ Ὄνειον ὄρος* (44, 4) excurrat, nunc Curt. Pelop. II p. 548 sq. et Bursian. Geogr. II p. 12 consentiunt, de Rheto discrepant, quem ille dicit procursum quendam esse sinum a Chersoneso meridiem versus situm claudentem, hic rivulum ibidem fere in sinum effluentem. — *ἐφ' ὅν*. Cf. adn. I 131, 1. — *Δωριῆς . . . Αἰολεῦσι*. De re vid. Muell. Orchom. p. 140 et Dor. I p. 85 sq. Krus. Hell. I 1 p. 492. Plass. Hist. Gr. I p. 249. II p. 189 et de Doriensium ratione Peloponnesi expugnandae add. Herm. Antiqu. I § 18. — *εἴκοσι*. In hoc numero erratum esse censent Palmer. et Bloomf. At Leakio vocabulo *ἰσθμός* Thucydidem proximam partem planitiei Isthmiae Cenchreis vicinam designare voluisse probabile videtur. Et Arn. quoque isthmi nomen utique ambiguum esse et, quam longe Thucydidis

Ἄργους ὅτι ἡ στρατιὰ ἥξει τῶν Ἀθηναίων, ἐκ πλείονος ἐβοήθησαν ἐς Ἰσθμὸν πάντες πλὴν τῶν ἔξω Ἰσθμοῦ· καὶ ἐν Ἀμπρακίᾳ καὶ ἐν Λευκαδίᾳ ἀπῆσαν αὐτῶν πεντακόσιοι φρουροί· οἱ δ' ἄλλοι πανδημεὶ ἐπετήρουν τοὺς Ἀθηναίους οἷ κατα-
4 σχήσουσιν. ὡς δὲ αὐτοὺς ἔλαθον νυκτὸς καταπλεύσαντες καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη, καταλιπόντες τοὺς ἡμίσεις αὐτῶν ἐν Κεγχρειᾷ, ἢν ἄρα οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὸν Κρομμυῶνα ἴωσιν, ἐβοήθουν κατὰ τάχος.

§ 3. ἀπῆσαν codd., quod cum actionem perfectam significare nequeat, ἐν praepositioni repugnat. Cf. Herbst. adv. Cob. p. 11.
§ 4. αὐτῶν. In plerisque membranis αὑτῶν. Cf. adn. I 17. Κρομμύωνα vulgo et Bekk. Cf. Herodian. I p. 22. II p. 724.

aetate spectaverit, accurate compertum nos non habere adnotat.

§ 3. ἐκ πλείονος, propr. iam inde a longiore tempore, i. e. multo ante, ut 108, 4 et VIII 88. Plus ponderis habet cum proximo ἐβοήθησαν quam cum προπυθόμενοι coniunctum. Idem verborum collocatio suadet et imperfectum ἐπετήρουν, quod illos diutius ibi commoratos esse ostendit. — πεντακόσιοι φρουροί. Ex his trecentos Ambraciam missos esse legimus III 114. — πανδημεί. Exceptis tamen τοῖς πρεσβυτέροις. Vid. 44, 4.

§ 4. τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη] αὐτοῖς, φησί, τοῖς Κορινθίοις ἤρθη τὰ σημεῖα παρὰ τῶν φίλων αὐτῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, σημαινόντων αὐτοῖς ὅτι πολέμιοι ἐπῆλθον. Schol. „Ἄρσις illa σημείων fiebat φρυκτοῖς, facibus accensis et elatis, ut compluribus locis ostendit Thuc.; quarum nullus, vel certe exiguus usus est, . . . cum iam dies illuxit. Itaque etiam Thuc. omnibus locis, quibus de his agit, mentionem noctis facit. Vid. II 94 [ubi cf. adn.] III 22 et 80, hic et infra c. 110. 111, ubi Thucyd. dicit, [ὁπότε τὸ σημεῖον ἀρθείη, ὃ ξυνέκειτο, ex quibus etiam articuli vis cognoscitur, et] ἔπειτα τὸ σημεῖον τοῦ πυρός, ὡς εἴρητο, ἀνέσχον." Duk. Alia igitur sunt σημεῖα commemorata in locis ad I 49, 1 adscriptis. — Κεγχρειᾷ. Ita iterum c. 44, contra Κεγχρειάς VIII 20, Κεγχρειῶν VIII 10. 23. Cf. adn. III 105, 1 et Wass., qui apud alios pro diphthongo ει legi solum ε docet. Cf. Herodian. I p. 284. II p. 278. De accentu vid. Goettl. Doctr. accent. p. 130. Hodie Κεχριαίς vocari testatur Leak. Pelop. III p. 234; videtur tamen nunc, cum paululum a litore distat, longius ad meridiem spectare. Cf. Bloomf. in interpr., qui triginta stadia in septentrionem versus ad litus transferendam esse demonstrat. — τὸν Κρομμυῶνα. Masculini generis est etiam c. 44 ut Οἰνεών III 98. Duplex nomen fuit Κρομμυών (cf. Strab. 380. 390. 391. Paus. II 1, 3) et Κρεμμυών (cf. Herodian. I p. 22. II p. 724). Similis ambiguitas cernitur in Κέρκυρα, Κόρκυρα. Crommyonem a Corintho CXX stadia abfuisse audiemus c. 45, κώμην τῆς Κορινθίας, πρότερον δὲ τῆς Μεγαρίδος appellat Strabo p. 380, εἶναι ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ

καὶ γίγνεται μάχη καρτερά,

43. *Καὶ Βάττος μὲν ὁ ἕτερος τῶν στρατηγῶν* 1
(δύο γὰρ ἦσαν ἐν τῇ μάχῃ οἱ παρόντες) λαβὼν
λόχον ἦλθεν ἐπὶ τὴν Σολύγειαν κώμην φυλάξων
ἀτείχιστον οὖσαν, Λυκόφρων δὲ τοῖς ἄλλοις ξυν-
έβαλλε. καὶ πρῶτον μὲν τῷ δεξιῷ κέρᾳ τῶν Ἀθη- 2
ναίων εὐθὺς ἀποβεβηκότι πρὸ τῆς Χερσονήσου
οἱ Κορίνθιοι ἐπέκειντο, ἔπειτα δὲ καὶ τῷ ἄλλῳ
στρατεύματι. καὶ ἦν ἡ μάχη καρτερὰ καὶ ἐν χερσὶ
πᾶσα. καὶ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων 3
καὶ Καρυστίων (οὗτοι γὰρ παρατεταγμένοι ἦσαν
ἔσχατοι) ἐδέξαντό τε τοὺς Κορινθίους καὶ ἐώσαντο
μόλις· οἱ δὲ ὑποχωρήσαντες πρὸς αἱμασιάν (ἦν
γὰρ τὸ χωρίον πρόσαντες πᾶν) βάλλοντες τοῖς
λίθοις καθύπερθεν ὄντες καὶ παιανίσαντες ἐπῇσαν
αὖθις, δεξαμένων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν χερσὶν ἦν
πάλιν ἡ μάχη. λόχος δέ τις τῶν Κορινθίων ἐπι- 4
βοηθήσας τῷ εὐωνύμῳ κέρᾳ ἑαυτῶν ἔτρεψε τῶν

Cap. 43. § 3. *παιανίσαντες* corr. Aug. Ar. Chr. Vituperanda est editorum inconstantia, qui, cum VII 75, 7 *παιάνων* recepissent, *παιωνίζειν* et *παιωνισμός* toleraverunt. Solum *παιάν* agnoscit Herodian.

τῆς ἀρχῆς scribit Paus. II 1, 4. Nihilominus de situ non prorsus consentiunt recentiores, ex quibus, ut alios taceamus, haud procul a Canetta sive Kinéta collocat Leak. l. d. p. 307, prope Hagion Theodorum Bobl. p. 35. Leakio adstipulantur Curt. Pelop. II p. 555. Bursian. Geogr. I p. 384.

Cap. 43. § 1. *τοῖς ἄλλοις.* „*Ποτέροις; τοῖς ἐναντίοις, ἵν' ᾖ κατὰ τῶν ἄλλων; ἢ τοῖς περὶ [αὐτόν], ἵν' ᾖ σὺν τοῖς ἄλλοις προσέπεσε τοῖς ἐναντίοις; καὶ φαμὲν τὸ δεύτερον.*" *Δούκας.* Quem recte indicare contraria *λαβὼν λόχον* docent.

§ 2. *εὐθὺς ἀποβεβηκότι,* simul atque e navibus exierat.

§ 3. *αἱμασιάν.* „*Περίβολός τις σμικρὸς ὑπὸ τῶν τυχόντων λίθων ἐστὶν ἡ αἱμασιά, ἣν περὶ τὰ χωρία φυλακῆς ἕνεκα τῶν καρπῶν ἀπὸ τῶν βλαπτόντων κτίζουσιν οἱ γεωργοί.*" *Δούκας.* Lat. maceria. — *ἦν γὰρ . . . πᾶν.* His verbis, cur Corinthii paulo post dicantur *καθύπερθεν ὄντες*, explicatur. — *τοῖς λίθοις*, lapidibus illius maceriae.

§ 4. *ἑαυτῶν.* Scripturae *αὐτῶν* per se non deterioris nullum exstat vestigium. In vulg. cornu sinistrum parum proprie lochitarum illorum dici videatur. Sed comparanda exempla *πέμπουσι . . . δισχιλίους ἑαυτῶν ὁπλίτας* I 61, 1, *ἐβοήθησαν . . . ἑαυτῶν πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις* I 107, 2, similia, ex quibus *ἑαυτῶν* fere idem atque *τῶν σφετέρων*, civium suorum, valere apparet. Add. *σφῶν αὐτῶν* V 64, 3. 114, 2. De articuli col-

Ἀθηναίων τὸ δεξιὸν κέρας καὶ ἐπεδίωξεν ἐς τὴν θάλασσαν· πάλιν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀνέστρεψαν οἵ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Καρύστιοι. τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον ἀμφοτέρωθεν ἐμάχετο ξυνεχῶς, μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων, ἐφ᾽ ᾧ ὁ Λυκόφρων ὢν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἀθηναίων ἠμύνετο· ἤλπιζον γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τὴν Σολύγειαν κώμην πειράσειν.

1 44. Χρόνον μὲν οὖν πολὺν ἀντεῖχον οὐκ ἐνδιδόντες ἀλλήλοις· ἔπειτα (ἦσαν γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ ἱππῆς ὠφέλιμοι ξυμμαχόμενοι, τῶν ἑτέρων οὐκ ἐχόντων ἵππους) ἐτράποντο οἱ Κορίνθιοι καὶ ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα καὶ οὐκέτι κατέβαινον, ἀλλ᾽ ἡσύχαζον.

ἐν ᾗ οἱ Ἀθηναῖοι νικῶσι μέν, αἰσθόμενοι δὲ πλείους βοηθοῦντας ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους διαβαίνουσιν.

2 ἐν δὲ τῇ τροπῇ ταύτῃ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας οἱ πλεῖστοί τε αὐτῶν ἀπέθανον καὶ Λυκόφρων ὁ

§ 5. ξυνεχῶς. Libri mss. et Bekk. συνεχῶς. Sed vid. I 11. II 1. 75. V 24, al. et adn. crit. supra 25, 3.

locatione cf. sd. H 13, 1. — ἀνέστρεψαν intrans. ut apud Plat. Prot. 315 b.

§ 5. τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον ἀμφοτέρωθεν ἐμάχετο, i. e. ab altera parte media acies et dextrum cornu Corinthiorum, ab altera media acies et sinistrum cornu Atheniensium. — κατά, e regione, adversus. Cf. sd. I 33, 3. — ἤλπιζον γάρ] οἱ Κορίνθιοι. Schol. Ἐλπίζειν est προσδέχεσθαι. — ἐπὶ τὴν ... κώμην πειράσειν. „Expl. ut φυλάσσειν περὶ χώραν, i. e. φυλακὴν ποιεῖσθαι; ita hic πεῖραν ποιήσεσθαι.“ Bau. Scholiasta ἐλθεῖν subaudiri vult, quod Arn. melius in ipsa formula πειρᾶν ἐπί inesse ait, ut cum Britannice dicatur to try for. Comparaveris Latina niti seu contendere in locum. Pro Bauero tamen aliquantum faciunt, si non verba 25, 10 προσβάλλοντες οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν λιμένα ταῖς ναυσὶν ἐπείρων, ὁ δὲ πεζὸς πρὸς τὴν πόλιν, ubi cf. adn., certe haec Nic. Greg. p. 849 πειρᾶσθαι κατὰ τῆς τῶν πολεμίων πόλεως.

Cap. 44. § 1. οἱ ἱππῆς. Cf. 42, 1. — οὐκ ἐχόντων ἵππους. Quare non nominati sunt in sociis equitatum praebentibus II 9, 3. — οἱ Κορίνθιοι, ei, de quorum pugna modo sermo fuit, i. e. media acies et dextrum cornu. — τὸν λόφον, τὸν Σολύγειον 42, 2. — ἔθεντο τὰ ὅπλα, constiterunt, propr. armis in uno loco constitutis et compositis. Cf. adn. II 2, 4. — οὐκέτι, scil. ut denuo impetum facerent.

§ 2. αὐτῶν, i. e. eorum, qui in media acie et dextro cornu pugnantes ceciderunt. — Λυκόφρων. Cf. Plut. Nic. c. 6. —

στρατηγός. ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ τῷ αὐτῷ τρόπῳ,
οὐ κατὰ δίωξιν πολλὴν οὐδὲ ταχείας φυγῆς γενο-
μένης, ἐπεὶ ἐβιάσθη, ἐπαναχωρήσασα πρὸς τὰ
μετέωρα ἱδρύθη. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς οὐκέτι αὐτοῖς 3
ἐπῇσαν ἐς μάχην, τούς τε νεκροὺς ἐσκύλευον καὶ
τοὺς ἑαυτῶν ἀνῃροῦντο, τροπαῖόν τε εὐθέως
ἔστησαν. τοῖς δ' ἡμίσεσι τῶν Κορινθίων, οἳ ἐν 4
τῇ Κεγχρειᾷ ἐκάθηντο φύλακες, μὴ ἐπὶ τὸν Κρομ-
μυῶνα πλεύσωσι, τούτοις οὐ κατάδηλος ἡ μάχη
ἦν ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ὀνείου· κονιορτὸν δὲ ὡς
εἶδον, καὶ ὣς ἔγνωσαν ἐβοήθουν ⟨τ'⟩ εὐθύς.

Cap. 44. § 2. τούτῳ τῷ τρόπῳ codd. Cf. adn.
§ 4. καὶ ὡς codd. praeterquam quod M. m. Ar. Chr. Dan. Mosqu. D. E. F. ὡς om. Cf. adn.

ἡ δὲ ἄλλη στρατιά, i. e. sinistrum cornu Corinthiorum, quod partem Atheniensis exercitus sibi oppositam usque ad mare persecutum erat (43, 4). — τῷ αὐτῷ τρόπῳ. Quod in codd. traditum est τούτῳ τῷ τρόπῳ ad superiora referri posset eodem manente subiecto, mutato, ubi duo idem fecisse dicuntur, τῷ αὐτῷ scribi necesse est. Interpretare igitur: eodem modo (τῆς ἀναχωρήσεως δηλονότι schol.) quo illi, qui servatis ordinibus paulatim ad clivum redierant (ὑπεχώρησαν) et, cum constitissent, quieti loco manebant (ἡσύχαζον). Proximis deinde verbis οὐ κατὰ . . . γενομένης per appositionem haec res ita explicatur, ut contrarium factum esse negetur. — ἐπεὶ ἐβιάσθη, a dextro hostium cornu, quod, cum ad mare reiectum esset, iterum obversum pugnam integravit (ἀνέστρεψαν 43, 4). — ἐπαναχωρήσασα. Sinistrum hoc Corinthiorum cornu post reliqui exercitus receptum et ipsum se recepit (cf. adn. III 108, 3). — πρὸς τὰ μετέωρα. Cf. χωρίον πρόσαντες 43, 3. Contra Classeni interpretationem vide Annal. phil. 1870 p. 328 sq.

§ 3. τούς τε . . . ἀνῃροῦντο. Similiter V 74, 2.

§ 4. τοῖς δ' ἡμίσεσι . . . πλεύσωσι. Cf. 42, 4. — ὑπὲρ τοῦ ὄρους τοῦ Ὀνείου. Hunc montem Oneum (den Berg Oneos) ab Oneis montibus (dem Oneischen Gebirge) discernit Reingan. Megar. p. 14 sq. At vid. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 767. Iugum vel radices ex Oneis montibus procurrentes et inter Cenchreas et Chersonesum ad mare descendentes significari putat Bloomf., quem in interpr. ad c. 42 vide plura de hac re disputantem. Cf. Leak. Pelop. III p. 311 vel in ed. mai. et Puill. Bobl. l. d. p. 34 et 38, qui Strabonem p. 380 errasse arguit. Cf. Bursian. Geogr. II p. 9 adn. 2. Horum montium τὸν ὑπὲρ Κεγχρεῶν λόφον commemorat etiam Xen. Hell. VII 1, 41. — καὶ ὣς ἔγνωσαν, nihilominus (quamquam mons obstabat) rem cognoverunt. Alterum ὡς, quod tam propinquum in vulgata scriptura moleste repetitur, omitti nequit, ne κονιορτόν ad εἶδον et ἔγνωσαν simul spectet. Neque omnino ὡς εἶδον et ὡς ἔγνωσαν ea quam codd. praebent ratione inter se coniuncta apte superiori-

ἐβοήθησαν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως πρεσβύτεροι
5 τῶν Κορινθίων αἰσθόμενοι τὸ γεγενημένον. ἰδόντες
δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ξύμπαντας αὐτοὺς ἐπιόντας καὶ
νομίσαντες τῶν ἐγγὺς ἀστυγειτόνων Πελοποννη-
σίων βοήθειαν ἐπιέναι, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπὶ
τὰς ναῦς, ἔχοντες τὰ σκυλεύματα καὶ τοὺς ἑαυτῶν
νεκροὺς πλὴν δυοῖν, οὓς ἐγκατέλιπον οὐ δυνά-
6 μενοι εὑρεῖν. καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰς ναῦς ἐπεραιώ-
θησαν ἐς τὰς ἐπικειμένας νήσους, ἐκ δ᾽ αὐτῶν
ἐπικηρυκευσάμενοι τοὺς νεκροὺς οὓς ἐγκατέλιπον
ὑποσπόνδους ἀνείλοντο. ἀπέθανον δὲ Κορινθίων
μὲν ἐν τῇ μάχῃ δώδεκα καὶ διακόσιοι, Ἀθηναίων
δὲ ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντήκοντα.

1 45. Ἄραντες δὲ ἐκ τῶν νήσων οἱ Ἀθηναῖοι
ἔπλευσαν αὐθημερὸν ἐς Κρομμυῶνα τῆς Κορινθίας
(ἀπέχει δὲ τῆς πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίους),
καὶ καθορμισάμενοι τήν τε γῆν ἐδῄωσαν καὶ τὴν
2 νύκτα ηὐλίσαντο. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ παραπλεύσαντες
ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν πρῶτον καὶ ἀπόβασίν τινα

ἔπειτα ἐς Κρομμυῶνα, ἐντεῦθεν δὲ ἐς Μέθανα πλέουσιν, ὅπου τὸν ἰσθμὸν τειχίσαντες φρουρὰν ἐγκαταλείπουσιν.

bus respondent. Aut *κονιορτὸν δὲ ἰδόντες ὡς ἔγνωσαν* dicendum erat aut id quod nunc reposuimus. — *οἱ ἐκ . . . πρεσβύτεροι*, seniores, qui in urbe remanserant (omnes tum, cum *πανδημεί* profecti sunt Corinthii, 42, 3). Ita his intellectis non opus videtur Kruegeri coniectura *οἱ πρεσβύτ.* De *ἐκ* praepositione cf. adn. I 8, 2.

§ 5. *τῶν ἐγγὺς ἀστυγειτόνων.* Ἐγγύς delendum putant Dobr. et Krueg. Latine etsi vicinus proximus dicitur, non meminimus quidem etiam in positivo legi vicinum propinquum; nobis tamen non inusitata sunt verba ein naher Nachbar. — *πλὴν δυοῖν.* Consentit Plut. Nic. c. 6, quem consule de proximis.

§ 6. *ἐπὶ τὰς ἐπικειμένας νήσους.* Unam habet Muelleri tabula et remotiorem alteram. Videntur esse quae hodie Platia (cf. ad c. 42) et Hebraeum castrum vel Hebraeorum insula (cf. adn. VIII 11) nominantur, fortasse etiam Pentenisia. — *τοὺς νεκροὺς . . . ὑποσπόνδους ἀνείλοντο.* „Etsi recuperare mortuos per caduceatorem erat confiteri esse victum, Nicias tamen gloria victoriae cedere quam rem piam omittere maluit. Praeterea populus neglecta cadavera iniquissimo animo ferebat, id quod e sententia de imperatoribus post proelium ad Arginussas commissum lata cognoscitur.“ Hobb. Cf. Plut. l. d. Bloomf. et Thirlw. Hist. c. 22 p. 253. — *ἀπέθανον δὲ . . . πεντήκοντα.* Minus probabiles numeri leguntur apud Diod. XII 65.

Cap. 45. § 1. *Κρομμυῶνα.* Cf. adn. 42, 4 et de re Diod. l. d.

ποιησάμενοι ἀφίκοντο ἐς Μέθανα τὴν μεταξὺ Ἐπιδαύρου καὶ Τροιζῆνος, καὶ ἀπολαβόντες τὸν τῆς χερσονήσου ἰσθμὸν ἐτείχισαν [ἐν ᾧ ἡ Μεθώνη ἐστί]. καὶ φρούριον καταστησάμενοι ἐλῄστευον τὸν ἔπειτα χρόνον τήν τε Τροιζηνίαν γῆν καὶ Ἁλιάδα καὶ Ἐπιδαυρίαν. ταῖς δὲ ναυσίν, ἐπειδὴ ἐξετείχισαν τὸ χωρίον, ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου.

Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς τῆς Κερκύρας τὴν Ἰστώνην αἱροῦσι. ξυνθῆκαι πρὸς τοὺς φυγάδας. τέχνασμα τῶν προστατῶν τῶν Κερκυραίων.

46. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον ταῦτα ἐγίγνετο, καὶ Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐκ 1
τῆς Πύλου ἀπῆραν ἐς τὴν Σικελίαν ναυσὶν Ἀθηναίων, ἀφικόμενοι ἐς Κέρκυραν ἐστράτευσαν μετὰ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τοὺς ἐν τῷ ὄρει τῆς

Cap. 45. § 2. ἐς Μεθώνην codd. Strab. p. 374 μεταξὺ δὲ Τροιζῆνος καὶ Ἐπιδαύρου χωρίον ἦν ἐρυμνὸν Μέθανα καὶ χερρόνησος ὁμώνυμος τούτῳ· παρὰ Θουκυδίδῃ δὲ ἔν τισιν ἀντιγράφοις Μεθώνη φέρεται ὁμωνύμως τῇ Μακεδονικῇ testatur suo tempore in plerisque libris Thucydideis fuisse Μέθανα eamque formam ipsum pro veriore habuisse. Eadem forma plurali tantum usus est Paus. II 34. Nos Strabonis auctoritatem pluris facimus quam librorum manu scriptorum Thucydidis et Diodori XII 65. Idem etiam nunc paeninsulae nomen.

Cap. 46. § 1. Pronomine ὃν, quod in libris aliquot deterioribus post χρόνον additur, optime caremus. Cf. VIII 10, 1.

§ 2. ἀπολαβόντες. Cf. adn. I 7, 1. — τῆς χερσονήσου, quae et ipsa Methana nominabatur. Cf. Strab. 374. Ex quo apparet seclusa abesse posse, quae ideo praeterea delenda sunt, quod oppidum non in isthmo, sed in media ora occidentali paeninsulae situm erat. Cf. Curt. Pelop. II p. 441 (apud Paus. IV 34, 1 ἰσθμός ipsam paeninsulam significat). Neque omnino hic oppidi mentionem fieri putamus. De paeninsula montuosa et ab isthmo in triangulam speciem procurrente cf. Curt. l. d. p. 438 sqq. Bursian. Geogr. II p. 91. — φρούριον καταστησάμενοι. Cf. IV 118, 4. V 18, 7. Huius munimenti adhuc reliquiae extant. Cf. Bursian. l. d. p. 92. Herwerd. Stud. Thuc. p. 55 ἐγκαταστησάμενοι mavult, quod ut scriptori licebat, ita, cum locus per se intellegi posset, necesse non erat. — Ἁλιάδα. Cf. II 56, 5. adn. I 105, 1. Leak. Pelop. II p. 463. — ἐξετείχισαν. Cf. adn. 4, 1.

Cap. 46. Cf. Polyaen. VI 20. — § 1. ἐς τὴν Σικελίαν ... ἐς Κέρκυραν. Secundum mandata. Vid. c. 2. — ναυσὶ Ἀθηναίων. Non igitur in earum numero fuerunt Chiae, quarum mentio iniecta est 13, 2. Probabiliter tamen Class. coniecit ante ναυσί navium numerum excidisse. Num quadraginta fuerint, quot eisdem ducibus primum Athenis in Siciliam profectae sunt (2, 2), parum certum est. — τῷ ὄρει τῆς Ἰστώνης. Haec etsi confirmantur Polyaeni verbis τὸ τῆς Ἰστώνης ὄρος, tamen ideo suspecta videantur, quod alibi constanter appositione in his utitur Thucydides. Cf. III 116, 1. IV

*Ἰστώνης Κερκυραίων καθιδρυμένους, οἳ τότε μετὰ
τὴν στάσιν διαβάντες ἐκράτουν τε τῆς γῆς καὶ
2 πολλὰ ἔβλαπτον. προσβαλόντες δὲ τὸ μὲν τείχι-
σμα εἷλον, οἱ δὲ ἄνδρες καταπεφευγότες ἀθρόοι
πρὸς μετέωρόν τι ξυνέβησαν ὥστε τοὺς μὲν ἐπι-
κούρους παραδοῦναι, περὶ δὲ σφῶν τὰ ὅπλα
3 παραδόντων τὸν Ἀθηναίων δῆμον διαγνῶναι. καὶ
αὐτοὺς ἐς τὴν νῆσον οἱ στρατηγοὶ τὴν Πτυχίαν
ἐς φυλακὴν διεκόμισαν ὑποσπόνδους, μέχρι οὗ
Ἀθήναζε πεμφθῶσιν, ὥστ', ἐάν τις ἁλῷ ἀπο-
4 διδράσκων, ἅπασι λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ
τοῦ δήμου προστάται τῶν Κερκυραίων, δεδιότες
μὴ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτοὺς ἐλθόντας οὐκ ἀποκτείνωσι,*

§ 3. *ὥστε ἄν* codd. nisi quod *ὥστε ἐάν* D. In omnibus libris *ἄν* pro *ἐάν* duobus tantum locis traditum est VI 13, 1. 18, 6. „*Ἄν* pro *ἐάν* dictum est in recentiore dialecto Attica, nusquam a veteribus Atticis, qui solis usi sunt formis *ἐάν* et *ἤν*, nisi quod in crasi cum *καί* particula *κἄν* dixerunt.“ Guil. Dindorf. Lex. Soph. p. 33.
§ 4. *τοὺς ἐλθόντας* codd. Cf. adn.

70, 1. 96, 7. Quale vitium sublatum est Iust. XXXVI 2, 14. Tamen haec Latinis non prorsus esse abiudicanda discas ex Krebs. Antibarb. p. 39. Atque apud Polybium huic loco simillimum est I 54, 6 *τὴν ἄκραν τοῦ Παχύνου*, cui consentiunt Liv. XXIV 35, 3 promontorium Pachyni (cf. VIII 13, 5. XXIV 12, 4) et Tac. Ann. VI 50 promontorium Miseni. Cf. Krueg. Gr. § 50, 7 adn. 7. De ipso hoc monte cf. adn. III 85, 4. — *τότε*. Vid. III l. d. et de *τότε* adn. I 101, 2.

§ 2. *πρὸς μετέωρόν τι.* Ergo castellum non in vertice montis situm erat. — *τοὺς ἐπικούρους*. Cf. III 85, 3.

§ 3. *τὴν Πτυχίαν*. „Hinc colligitur (inquit Palmer. in Graec. ant. p. 362) eam insulam fuisse Corcyraeorum civitati vicinam; nec alia, ut puto, potest esse quam ea, quae ad os portus Corfu civitatis praeiacet et nunc insula Sancti Viti [sive Vido] vocatur.“ Huds. „Plin. IV 12 [§ 53] ante Corcyram Ericusa, Marathe, . . . *Ptychia*, Tarachie. Sic fere etiam Steph.“ Wass. Cf. Dodw. It. I p. 28 (39) et adn. III 75, 5. — *μέχρι . . . πεμφθῶσιν*. Cf. adn. I 137, 2. III 28, 2. — *ἐάν τις*. Meinek. Herm. III p. 355 *ἐὰν εἷς τις* mavult, ut *ἅπασι* opponatur. Sed neque oppositione hic opus est et Polyaen. VI 20 *ἐάν δέ τινες αὐτῶν φεύγοντες ἁλῶσι, λελύσθαι τὰς σπονδάς* codicum scripturam veram esse confirmat.

§ 4. *οἱ δὲ . . . προστάται.* Cf. adn. III 70, 3. — *αὐτοὺς ἐλθόντας*. Cum sententia postulet non eos, qui venissent, sed eos (captivos), si eo (*Ἀθήναζε*) venissent, *τούς* in codd. traditum vitiosum esse apparet. Magis placebat *αὐτούς* reponere, quam *τούς* Dobraeo auctore delere. Non allegandum est III 81, 4, ubi vide adn.

μηχανῶνται τοιόνδε τι. τῶν ἐν τῇ νήσῳ πείθουσί 5
τινας ὀλίγους, ὑποπέμψαντες φίλους καὶ διδάξαντες ὡς κατ' εὔνοιαν δὴ λέγειν ὅτι κράτιστον αὐτοῖς εἴη ὡς τάχιστα ἀποδρᾶναι, πλοῖον δέ τι αὐτοὶ ἑτοιμάσειν· μέλλειν γὰρ δὴ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων παραδώσειν αὐτοὺς τῷ δήμῳ τῶν Κερκυραίων.

ἀπόδρασις ἐνίων τῶν φυγάδων καὶ τῶν πάντων ὠμοτάτη κόλασις.

47. Ὡς δὲ ἔπεισαν καὶ μηχανησαμένων τὸ 1
πλοῖον ἐκπλέοντες ἐλήφθησαν, ἐλέλυντό τε αἱ σπονδαὶ καὶ τοῖς Κερκυραίοις παρεδέδοντο οἱ πάντες. ξυνελάβοντο δὲ τοῦ τοιούτου οὐχ ἥκιστα, 2
ὥστε ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν γενέσθαι καὶ τοὺς τεχνησαμένους ἀδεέστερον ἐγχειρῆσαι, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, κατάδηλοι ὄντες τοὺς ἄνδρας μὴ ἂν βούλεσθαι ὑπ' ἄλλων κομισθέντας, διότι αὐτοὶ

§ 5. *πείθουσί τινας ὀλίγους.* „Non diserte expressit, quid persuadere eis conati sint. Sed id latet in sequentibus verbis *ὅτι κράτιστον αὐτοῖς εἴη ὡς τάχιστα ἀποδρᾶναι*. Quae verba cum pendeant ex *λέγειν*, noluit ea bis dicere, etsi bis intellegenda sunt, certe *ἀποδρᾶναι*.“ Haack. De coniunctis vocabulis *τινὲς ὀλίγοι* cf. I 63, 1. IV 56, 1. — *δή*, scilicet. Cf. adn. III 10, 6. — *ὅτι . . . εἴη . . . ἑτοιμάσειν.* Cf. adn. I 87, 4.

Cap. 47. § 1. *ἔπεισαν καὶ . . . ἐλήφθησαν.* Illius verbi subiectum, quod dicitur, sunt *οἱ ὑποπεμφθέντες φίλοι*, huius *τῶν ἐν τῇ νήσῳ οἱ πεισθέντες*. — *μηχανησαμένων.* Cf. adn. 36, 3. — *ἐλέλυντο . . . παρεδέδοντο.* De plusquamperfectis cf. adn. 23, 1.

§ 2. *ξυνελάβοντο τοῦ τοιούτου.* Cf. Matth. Gr. § 326, 1. Krueg. Gr. § 47, 15. — *ὥστε ἀκριβῆ . . . γενέσθαι.* Portus: ut certa minimeque dubia causa videretur (illis, qui in insula erant). Ἡ *πρόφασις*, quam schol. neglegentius *ἀπάτην*, Heilm. melius den gebrauchten (potius vorgespiegelten) Beweggrund explicat, est indicata verbis postremis superioris capitis, *μέλλειν γὰρ . . . τῶν Κερκυραίων.* Ἀκριβῆ schol. interpretatur *πιθανὴν καὶ πιστήν*. Explicatur hoc inciso superius *τοῦ τοιούτου.* — *κατάδηλοι ὄντες . . . βούλεσθαι.* De infinitivo cf. Matth. Gr. § 549 adn. 2 et supra ad 38, 1. Aliquotiens sic Appian., ut Mithr. c. 13. 23. Cf. Tacit. Dial. de orat. c. 16 manifestus est . . . accingi. Cum verbo *ξυνελάβοντο* haec hunc in modum cohaerent: Eam rem peragendam haud minime adiuverant duces Atheniensium eo quod manifestum erat, eis non volentibus fore, si viri ab aliis (Athenas) deducti his honorem ferrent. Ex qua interpretatione duo cognoscuntur, *ἂν βούλεσθαι* et condicioni cuidam subiectum esse neque id in rerum aliqua veritate, sed in cogitatione versari eaque de causa infinitivum necessarium esse.

ἐς Σικελίαν ἔπλεον, τὴν τιμὴν τοῖς ἄγουσι προσ-
3 ποιῆσαι. παραλαβόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι ἐς οἴκημα μέγα κατεῖρξαν, καὶ ὕστερον ἐξάγοντες κατὰ εἴκοσιν ἄνδρας διῆγον διὰ δυοῖν στοίχοιν ὁπλιτῶν ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων, δεδεμένους τε πρὸς ἀλλήλους καὶ παιομένους καὶ κεντουμένους ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων, εἴ πού τίς τινα ἴδοι ἐχθρὸν ἑαυτοῦ· μαστιγοφόροι τε παριόντες ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προϊόντας.

1 48. Καὶ ἐς μὲν ἄνδρας ἑξήκοντα ἔλαθον τοὺς ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξαγαγόντες καὶ διαφθείραντες (ᾤοντο γὰρ αὐτοὺς μεταστήσοντάς ποι ἄλλοσε ἄγειν)· ὡς δὲ ᾔσθοντο καί τις αὐτοῖς

φόνος δεινότατος τῶν φυγάδων. τελευτὴ τῆς στάσεως. οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Σικελίαν ἀποπλέουσι.

Cap. 47. § 3. *καθεῖρξαν* codd. Emend. Class. In reliquis verborum compositorum exemplis Th. *εἴργειν* habet. Cf. I 76, 2. IV 98, 6. VI 6, 2. 91, 2. VII 57, 7. II 39, 1. 53, 4. III 45, 3. IV 37, 1.

προσιόντας codd. Cf. adn.

Cap. 48. § 1. *μεταστήσοντας* de coniectura editoris exemplorum Tauchnitzianorum primus recepit Haack. Vulgo et Bekk. *μεταστήσαντας*. Quam vulgatam interpretantur existimabant enim ab eis (Corcyraeis) eductos (ex carcere) alio traduci, Ita fere post alios Krohl. Quaest. Thuc. I p. 9. Sed cur haec interpretatio improbanda esset, exposuimus contra hunc in Comment. antiqu. stud. 1842 p. 130.

§ 3. *ἐς οἴκημα ... κατεῖρξαν.* De ἐς praepos. cf. Herod. V 63. Cratin. apud Poll. X 160. Alibi *κατείργειν* cum *ἐν* praep. iungitur. Cf. Dem. XVIII 97. Luci. Ver. hist. I 33. Demon. 25. Eadem in verbo *κατακλείειν* varietas. Cf. I 109, 4. IV 57, 2 cum Xen. Cyr. VII 2, 5. — *μαστιγοφόροι*, lorarii, lictores. Non raro commemoratur *Κερκυραία μάστιξ*. Vid. Muell. de Corcyr. rep. p. 24 sq. — *ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ.* De genetivo cf. adn. 33, 2. — *τοὺς ... προϊόντας.* „Perbene se habet *προσιόντας*, quod Suidas quoque s. v. *σχολαίτερον* servat, cum exules, qui e carcere educti ad Corcyraeorum armatos ... prae metu lentius accederent, ab *μαστιγοφόροις* urgerentur. Etenim *μαστιγοφόροι* illi exules usque ad illum locum, in quo Corcyraei instructi duos ordines effecerant, putandi sunt comitati esse, non [item] intra ipsos ordines armatorum, quippe qui ea re impediti fuissent, quominus suos quisque inimicos vulnerarent.“ Krohl. Quaest. Thuc. I p. 9. Sed patet *ἐπετάχυνον* eiusdem temporis esse atque *διῆγον*. Cum autem per armatorum ordines ducerentur, non accedebant ad eos, sed accesserant. Recepta Dukeri emendatione tardius (mortis timore) progredientes intellegimus.

Cap. 48. § 1. *μεταστήσοντας ... ἄλλοσε*, ut eos in alium quendam locum transmoverent. Cf. sd. —

ἐδήλωσε, τούς τε Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο καὶ
ἐκέλευον σφᾶς, εἰ βούλονται, αὐτοὺς διαφθείρειν,
ἔκ τε τοῦ οἰκήματος οὐκέτι ἤθελον ἐξιέναι, οὐδ'
ἐσιέναι ἔφασαν κατὰ δύναμιν περιόψεσθαι οὐδένα.
οἱ δὲ Κερκυραῖοι κατὰ μὲν τὰς θύρας οὐδ' αὐτοὶ 2
διενοοῦντο βιάζεσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὸ τέγος
τοῦ οἰκήματος καὶ διελόντες τὴν ὀροφὴν ἔβαλλον
τῷ κεράμῳ καὶ ἐτόξευον κάτω. οἱ δὲ ἐφυλάσσοντό 3
τε ὡς ἐδύναντο καὶ ἅμα οἱ πολλοὶ σφᾶς αὐτοὺς
διέφθειρον, οἰστούς τε, οὓς ἀφίεσαν ἐκεῖνοι, ἐς
τὰς σφαγὰς καθιέντες καὶ [ἐκ] κλινῶν τινων, αἳ
ἔτυχον αὐτοῖς ἐνοῦσαι, τοῖς σπάρτοις καὶ ἐκ τῶν

§ 3. ἠδύναντο codd. multi. Cf. sd. 33, 2.
ἐκ, quod praeter codd. Poll. X 37 habet, om. Valla.

σφᾶς . . . αὐτούς. *Αὐτούς* a *σφᾶς* pronomine ad exules referendo disiungendum accusativum subiecti ad Athenienses spectantem esse recte docet Arn. — **ἐσιέναι.** De infinitivo ex *περιόψεσθαι* pendenti cf. adn. I 35, 4.

§ 2. **ἀναβάντες . . . τὴν ὀροφήν.** Discernitur *τέγος*, tectum, Dach, (quod Atticum, *στέγος* commune esse demonstrat Duk.) et *ὀροφή*, lacunar, Decke (Hier. Muellero Giebel). Alibi tamen *ὀροφή*, ut *ὄροφος* I 134, 2, etiam de tecto legitur. Cf. III 68, 3. *Διελεῖν* non idem est atque *ἀφελεῖν* I 134, 2, ubi aliud fuisse Spartiatarum consilium Nepotis verbis docuimus, sed perfringere, revellere et ita aperire, quam vim recte tenens Arn. comparat V 2, 4. 3, 2 aliosque locos. — **τῷ κεράμῳ.** Cf. adn. II 4, 2.

§ 3. **τὰς σφαγάς**, iugula. Cf. Xen. Cyneg. 10, 16. — **ἐκ κλινῶν τινων.** Haec utrum cum *ἀπαγχόμενοι* (cf. de *ἐκ* adn. III 81, 3) an cum *τοῖς σπάρτοις* (ut detractae lectis institae vel facti e lectis funes significentur) cohaereant, dubitari potest. Illi explanationi favet additum *ἐκ*, quod ex altera non solum inutile, sed etiam falsum est, huic ratio, qua praepositio in altero membro est posita, et quod *ἀπάγχεσθαι* proprie non est se suspendere, quae notio addito *ἐκ* ob haec, ut videtur, verba ei tribuitur in lex. Pass. ed. rec., sed se strangulare. Cum igitur neutra ratio difficultate careat, Vallae auctoritate confisi *ἐκ* hic ex proximo *καὶ ἐκ* per errorem illatum esse censemus. Atque altero loco maxime diversum est, cum ad *ποιοῦντες* pertineat. Cf. Herod. I 194 *ἐκ ξύλων ποιεῦνται τὰ πλοῖα.* — **τοῖς σπάρτοις**, restibus, institis, fasciis, Gurten. Ita Beck. Char. II p. 117, et videtur haec explanatio propter additum articulum et quod huic inciso verbum *ποιεῖν* non est adiectum praestare alteri, qua volunt esse funes (ex institis factos). *Κλίναι* autem etiam alibi sunt potissimum spondae. Cf. adn. III 68, 3. — **καὶ ἐκ τῶν . . . παραιρήματα ποιοῦντες.** *Ποιοῦντες* participium participio *ἀπαγχόμενοι* subiectum est, et haec mutata oratione pro verbis *καὶ ἐκ τῶν ἱματίων* (*πεποιημέ-*

ἱματίων παραιρήματα ποιοῦντες ἀπαγχόμενοι, παντί ⟨τε⟩ τρόπῳ τὸ πολὺ τῆς νυκτός (ἐπεγένετο γὰρ νὺξ τῷ παθήματι) ἀναλοῦντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ
4 βαλλόμενοι ὑπὸ τῶν ἄνω διεφθάρησαν. καὶ αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, φορμηδὸν ἐπὶ ἁμάξας ἐπιβαλόντες ἀπήγαγον ἔξω τῆς πόλεως· τὰς δὲ γυναῖκας, ὅσαι ἐν τῷ τειχίσματι ἑάλωσαν,
5 ἠνδραπόδισαν. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ οἱ ἐκ τοῦ ὄρους Κερκυραῖοι ὑπὸ τοῦ δήμου διεφθάρησαν,

ἀναλοῦντες ex Heilmanni coniectura post Haackium recepit Bekk. Vulgo ἀναδοῦντες. Suidas et Zonaras: ἀναλοῦντες, ἀντὶ τοῦ ἀναιροῦντες· Θουκυδίδης· καὶ ἀναλῶν καὶ ἀναλοῦν (II 24. VI 12. VIII 45). Valla: sibi manus inferentes.

§ 4. ἠνδραποδίσαντο codd. Reliquis locis omnibus Th. activo utitur. Emend. Meinek. Herm. III p. 366.

νοις) παραιρήμασι ideo scripta sunt, quia παραιρήματα illo ipso tempore ab exulibus facta esse scriptor clare vult dicere. Παραιρήματος vocabulum e Thuc. afferunt Pollux VII 64. Moer. Suid. Phot. al. grammatici. Non esse τὰ πρὸς ταῖς ᾤαις, quam vim ei tribuit Pollux, sive vestium fimbrias ex subiuncto ποιοῦντες apparere vidit Piers. ad Moer. Restes interpretatus est Portus. Sed secundum originem videntur potius esse ἀπὸ τῶν ἱματίων παρῃρημένα (cf. Galen. in Schneid. lex.), segmenta, laciniae, claves, Streifen. Bene igitur schol.: ὡς ἂν εἰ ἔλεγε· τελαμῶνάς τινας ἀποσχίζοντες τῶν ἱματίων ὥσπερ ζῶνας ἐποίουν. — παντί ⟨τε⟩ τρόπῳ. Particula τε (Valla: omni denique modo) addenda erat. Nam παντὶ τρόπῳ . . . ἀναλοῦντες σφᾶς αὐτοὺς non cohaerere cum superioribus participiis καθιέντες et ἀπαγχόμενοι contra Goellerum demonstravimus in ed. mai. Suppl. Sin autem παντὶ τρόπῳ et proxima omnia ad διεφθάρησαν referimus, proprie copulam omitti non posse, cum duo verba διέφθειρον et διεφθάρησαν inter se coniungenda sint, perspicuum est. Reisigius tamen in Coniect. ad Aristoph. p. 316, Arnoldus, Haasius in Lucubr. Thuc. p. 14 putant maiorem numerum participiorum in causa fuisse, cur ab instituta oratione paululum deflecteret Thucydides et ita pergeret, ut si aut alterum verbum διεφθάρησαν non esset additurus aut superiora σφᾶς αὐτοὺς διέφθειρον oblitus esset. Illis παντὶ τρόπῳ autem scriptor non solum superiore membro καὶ ἅμα οἱ πολλοὶ . . . ἀπαγχόμενοι expressa, sed, cum διεφθάρησαν non de sola maiore parte, sed ut antea ἐφυλάσσοντο de omnibus in illo aedificio inclusis dictum sit, etiam remotiora Κερκυραίων ἀναβάντων . . . ἐτοξεύοντο κάτω complectitur, unde et duplex partitio illorum παντὶ τρόπῳ διεφθάρησαν oritur, et, cur hoc verbum addi necesse fuerit, cognoscitur. Nam „qui ὑπὸ τῶν ἄνω βαλλόμενοι perierunt, διεφθάρησαν quidem, sed non σφᾶς αὐτοὺς διέφθειρον.“ Goell.

§ 4. φορμηδόν. Cf. adn. II 75, 2.

καὶ ἡ στάσις πολλὴ γενομένη ἐτελεύτησεν ἐς τοῦτο, ὅσα γε κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε· οὐ γὰρ ἔτι ἦν ὑπόλοιπον τῶν ἑτέρων ὅ τι καὶ ἀξιόλογον. οἱ δὲ 6
Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Σικελίαν, ἵναπερ τὸ πρῶτον ὥρμηντο, ἀποπλεύσαντες μετὰ τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων ἐπολέμουν.

Ἀνακτόριον αἱρεῖται ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ Ἀκαρνάνων.

49. Καὶ οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι καὶ Ἀκαρνᾶνες ἅμα τελευτῶντος τοῦ θέρους στρατευσάμενοι Ἀνακτόριον Κορινθίων πόλιν, ἣ κεῖται ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, ἔλαβον προδοσίᾳ· καὶ ἐκπέμψαντες Κορινθίους αὐτοὶ Ἀκαρνᾶνες οἰκήτορες ἀπὸ πάντων ἔσχον τὸ χωρίον. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Ἀρταφέρνην μετὰ γραμμάτων βασιλέως ἐς Λακεδαίμονα πορευόμενον

50. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἀριστείδης ὁ Ἀρχίππου, εἷς τῶν ἀργυρολόγων νεῶν Ἀθηναίων στρατηγός, αἳ ἐξεπέμφθησαν πρὸς τοὺς 1
ξυμμάχους, Ἀρταφέρνη, ἄνδρα Πέρσην, παρὰ βασι-

§ 5. *ἐτελεύτησεν ἐς . . .* Cf. adn. II 51, 1. — *ὅσα γε . . . τόνδε.* Hinc post bellum Pelop. ante mortem Thucydidis novas seditiones Corcyrae excitatas esse suspicari possumus. Diodorus quidem ipso bello Pelop. alium Corcyrae tumultum commemorat XIII 48; sed vid. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 735 et Muell. de Corcyr. rep. p. 33. *Ὅσα γε*, quantum quidem attinet. Cf. VIII 70, 1 adn. — *οὐ γὰρ . . . ἀξιόλογον*, neque enim iam reliquum erat ex altera factione (ex factione optimatium) quod (non solum reliquum, sed) etiam mentione dignum esset; sive clarius neque enim quod reliquum erat ex altera factione etiam eiusmodi erat, ut mentione dignum sit. Cf. II 54, 5. adn. III 67, 2.

§ 6. *ἵναπερ . . . ὥρμηντο.* Similiter 74, 1, ubi cf. adn.

Cap. 49. *Ἀνακτόριον.* Cf. I 55. — *καὶ ἐκπέμψαντες τοὺς Κορινθίους*] ἀντὶ τοῦ καὶ ἐκβαλόντες τοὺς ὄντας ἐκεῖ (vid. I 55) Κορινθίους. Schol. De hac vi verbi *ἐκπέμπειν* Arn. comparat V 52, 2. Add. Hom. Odyss. XVIII 336. — *αὐτοὶ . . . τὸ χωρίον.* *Αὐτοί* significat, quamquam Athenienses et Acarnanes communiter hanc expeditionem suscepissent, solos Acarnanes incolas urbis expugnatae factos esse. Cf. adn. V 60, 1. *Ἀπὸ πάντων* autem schol. recte explicat *ἀφ' ἑκάστης πόλεως Ἀκαρνανίας*. „Acarnania enim in varias tribus et conventus seu parvas partes erat divisa, quae singulae quodammodo sui iuris erant.“ Bloomf. Cf. II 9, 4 *Ἀκαρνάνων οἱ πλείους*, 77, 2 *Ἀκαρνάνων πάντων*, ex quo loco et hoc societate iunctas esse illas civitates apparet. Add. adn. III 105, 1 et de concilio Boetorum posita verba *οἱ πάντες Βοιωτοί* II 2, 4. III 65 sq.

Cap. 50. § 1. *ἀργυρολόγων νεῶν.* Cf. adn. III

λέως πορευόμενον ἐς Λακεδαίμονα ξυλλαμβάνει ἐν
2 Ἠιόνι τῇ ἐπὶ Στρυμόνι. καὶ αὐτοῦ κομισθέντος
οἱ Ἀθηναῖοι τὰς μὲν ἐπιστολὰς μεταγραψάμενοι
ἐκ τῶν Ἀσσυρίων γραμμάτων ἀνέγνωσαν, ἐν αἷς
πολλῶν ἄλλων γεγραμμένων κεφάλαιον ἦν [πρὸς
Λακεδαιμονίους] οὐ γιγνώσκειν ὅ τι βούλονται.
πολλῶν γὰρ ἐλθόντων πρέσβεων οὐδένα ταὐτὰ
λέγειν· εἰ οὖν βούλονται σαφὲς λέγειν, πέμψαι
3 μετὰ τοῦ Πέρσου ἄνδρας ὡς αὐτόν. τὸν δὲ Ἀρτα-
φέρνη ὕστερον οἱ Ἀθηναῖοι ἀποστέλλουσι τριήρει
ἐς Ἔφεσον καὶ πρέσβεις ἅμα· οἳ πυθόμενοι αὐτόθι
βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου νεωστὶ τεθνηκότα

Ἀθηναῖοι ξυλλαμβάνουσι. θάνατος Ἀρταξέρξου.

Cap. 50. § 3. Ἀρταξέρξην. Ἀρτοξέρξην Bekk., qui in ed. stereot. vulgatam nominis formam ex solo m. profert, quamquam in mai. exempl. praeter C ceteros omnes eam exhibere ipse affirmavit. Cf. sd. I 104, 1. Quod restat, α tuentur etiam Persica nomina Artachschethr et Artaschir, unde Graecum Artaxerxes ortum esse docuit Grotef. in Heer. Id. I 2 p. 351.

19, 1. — Ἠιόνι. Cf. adn. I 107.

§ 2. μεταγραψάμενοι, cum transscribendas (et hac re convertendas) curassent. — — ἐκ τῶν Ἀσσυρίων γραμμάτων. „Brissonius de regno Persar. I p. 141 dicit Thucydidem referre has litteras Assyrio sermone scriptas fuisse . . . Non video, cur Ἀσσύρια γράμματα hic pro sermone Assyrio accipi debeant; nam hoc potius dixisset ἐκ τῆς Ἀσσυρίας γλώσσης, ut I 138 Περσίδα γλῶσσαν, vel διαλέκτου, ut Plut. Apophth. p. 325 τὴν Περσίδα διάλεκτον. Nec scio ab aliis proditum Persas tum lingua Assyria usos fuisse. [Quod in aula atque edictis principum factum esse frustra ex his verbis collegit Blum. de Herodot. et Ctes.] Fortassis hoc significat Thuc., Persas non habuisse suas ac proprias litterarum formas, sed ad scribendum adhibuisse litteras Assyrias, quas pro antiquissimis habet Plinius H. N. VII 56, et ab Assyriis ad . . . alios orientis populos venisse viri docti existimant.“ Duk. Cuius explanationem probans Arn. Persas, populum semiferum, cum propriis litterarum formis careret, Assyrias ascivisse, sicut Galli Graecis usi sint, explicat. Significari videatur scriptura cuneata, quam Herodot. IV 87 Assyriam vocari Heeren. Id. I 2 p. 369 ed. 4 censet, si hanc non solum in monumentis, sed etiam in epistolis adhibitam esse constiterit. — πρὸς Λακεδαιμονίους cum ad γεγραμμένων pertineat, interpretamentum esse liquet iniquo loco insertum. — πολλῶν . . . πρέσβεων. Lacedaemonios decrevisse ad regem Persarum legatos mittere II 7 legimus. Sed prima legatio intercepta est, vid. II 67; de aliis Thucyd. nihil narravit. — σαφές, i. e. σαφές τι, quod vulgo hic additum etiam alibi apud adiectiva omittitur. Vid. VI 21, 1. Matth. Gr. § 487, 7. Schneid. ad Xen. Cyr. IV 4, 8. Ita aliud sentio Quintil. Inst. X 1, 41, ubi vid. Herbst.

§ 3. νεωστὶ τεθνηκότα . . . ἐτελεύτησεν. Conspirat

(κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτελεύτησεν) ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν.

Χῖοι τὸ τεῖχος περιαιροῦσιν.

51. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Χῖοι τὸ τεῖ- 1
χος περιεῖλον τὸ καινὸν κελευσάντων Ἀθηναίων καὶ ὑποπτευσάντων ἐς αὐτούς τι νεωτεριεῖν, ποιησάμενοι μέντοι πρὸς Ἀθηναίους πίστεις καὶ βεβαιό-

Cap. 51. § 1. αὐτούς. T. Gr. B. Mosqu. ἑαυτούς. Bekk. αὑτούς. Cf. adn.

Diodor. XII 64 Artaxerxem mortuum esse dicens Ol. LXXXVIII 4 Stratocle archonte. Cf. Wessel. ad Diod. l. d. Clint. Fast. Hell. ed. Krueg. p. 326. Clariss. l. d. p. 41. Successit ei Xerxes II, qui, si fides Ctesiae Pers. 45 (cf. tamen Clint.), post quadraginta quinque dies necatus est; huic Sogdianus, qui non multo amplius sex menses regnavit; huic Darius II, quem l. VIII aliquotiens nominat Thuc.

Cap. 51. § 1. περιεῖλον. Cf. adn. I 108, 3. — καὶ ὑποπτευσάντων. Καί ne suspectum habeas, cf. adn. I 1, 1 καὶ ἐλπίσας. — ἐς αὐτούς utrum cum ὑποπτευσάντων verbo an reposito αὑτούς cum νεωτεριεῖν iungenda sint, dubitari potest; nam et ὑποπτεύειν ἔς τινα ἄνθρωπον dicitur, qua formula saepe utitur Dio Cass. („vid. p. 22, 100. 269, 8. 274, 94. 309, 58. 322, 41. 429, 80. 690, 96." Bloomf. ad VI 92), et νεωτερίζειν ἔς τινα, ut II 3, 1; illud verisimilius videtur Kruegero in Comment. antiqu. stud. 1842 p. 101 et propter collocationem verborum et quod νεωτερίζειν ἔς τινα soleat valere vim alicui facere, manus alicui afferre. Neutra causa nobis satis videtur valere; nam in verbo νεωτερίζειν per se, non per additam praepositionem haec vis inest (III 66, 2. 75, 5) et verborum collocatio non minus alteram rationem probat. Cum autem qui suspectentur in propatulo sit, ἐς αὐτούς multo gravius est cum verbo νεωτεριεῖν iunctum. De pronomine αὐτούς, pro quo αὑτούς scribi non necesse sit, cf. adn. 73, 2. — ποιησάμενοι . . . βεβαιότητα. Si in his ποιεῖσθαι πίστιν πρός τινα interpretamur pacisci cum aliquo, quam usitatam notionem huius formulae esse exemplis Xen. Hell. I 3, 12 ὤμοσαν τόν τε κοινὸν ὅρκον καὶ ἰδίᾳ καὶ ἀλλήλοις πίστεις ἐποιήσαντο, Herod. IX 92 οἱ Σάμιοι πίστιν τε καὶ ὅρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, similibus docent Krueg. ad Dion. p. 331 et Schoem. Observ. in Thuc. p. 10 sq., in verbis ποιησάμενοι βεβαιότητα dilogia statuenda est. Haec enim ex particula μέντοι, quae vim adversandi toti huic enuntiato tribuit, perspicuum est non posse sonare satisdare alicui, fidem dare, quam significationem apud Thucydidem eis subiectam esse sine dubio huc respiciens scribit Steph. in Thes. v. βεβαιότης, sed valere sibi comparare seu impetrare fidem, sich Sicherheit verschaffen. At recte Schoemannus l. c. docet nihil obstare, quominus πίστιν ποιεῖσθαι quoque in eundem modum accipiatur, ut sit efficere, ut sibi fides detur, sich ein Versprechen verschaffen. Cf. ἄδειαν ποιεῖσθαι VI 60, 3. Ita verbis intellectis exspectes quidem παρ' Ἀθηναίων, sed πρός significatione latissima usurpari, ubi aliquid alteri cum altero inter-

τητα ἐκ τῶν δυνατῶν μηδὲν περὶ σφᾶς νεώτερον
2 βουλεύσειν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕβδομον
ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης
ξυνέγραψεν.

1 52. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς τοῦ
τε ἡλίου ἐκλιπές τι ἐγένετο περὶ νουμηνίαν καὶ
2 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἱσταμένου ἔσεισε. καὶ οἱ Μυτι-
ληναίων φυγάδες καὶ τῶν ἄλλων Λεσβίων, ὁρμώ-
μενοι οἱ πολλοὶ ἐκ τῆς ἠπείρου καὶ μισθωσάμε-
νοι ἔκ τε Πελοποννήσου ἐπικουρικὸν καὶ αὐτόθεν
ξυναγείραντες, αἱροῦσι Ῥοίτειον, καὶ λαβόντες
δισχιλίους στατῆρας Φωκαΐτας ἀπέδοσαν πάλιν,
3 οὐδὲν ἀδικήσαντες. καὶ μετὰ τοῦτο ἐπὶ Ἄντανδρον
στρατεύσαντες προδοσίας γενομένης λαμβάνουσι
τὴν πόλιν. καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τάς τε ἄλλας

οἱ Μυτιληναίων φυγάδες πρῶτον μὲν Ῥοίτειον, τοῦτο δὲ ἀποδόντες Ἄντανδρον αἱροῦσιν. ἡ διάνοια αὐτῶν.

cedere dicatur, respondet Schoem. Cf. adn. II 45, 1. — *ἐκ τῶν δυνατῶν* cum superioribus iungenda esse inde liquet, quod Chii stultissimi existimandi essent, si pacti essent, ne Athenienses, quoad eius fieri posset, de condicione sua quidquam novarent. Debebant enim praevidere fore, ut Athenienses, quotienscunque aliquid in pristino suo statu innovassent, hanc necessariam sibi visam esse mutationem dicerent. Ceterum Krueger, qui olim *ἐκ τῶν δυνατῶν* ad *μηδὲν . . . νεωτεριεῖν* rettulit, postea se ob collocationem verborum in alteram interpretationem magis inclinare in Comment. antiqu. stud. l. d. professus est. Ipsum loquendi genus *ἐκ τῶν δυνατῶν* obviam fuit II 3, 4. — *σφᾶς* ad Chios spectare et ex ipso hoc pronomine et ex superiore adnotatione intellegitur.

Cap. 52. § 1. *τοῦ ἡλίου ἐκλιπές τι ἐγένετο.* „Eclipsin hanc Martii Iuliani die XXIo hora post mediam noctem VIIa statuunt chronologi.“ Dodw. Cf. Heiss. Eclips. bell. Pelop. Colon. 1834 p. 10 sq. — *περὶ νουμηνίαν.* Cf. II 28. — *ἱσταμένου*, i. e. *ἄρχοντος*, sive intra primam huius mensis decadem. Cf. Ideler. Chron. I p. 280. — *ἔσεισε.* Cf. Matth. Gr. § 295, 1. Bernh. Synt. p. 191.

§ 2. *ὁρμώμενοι.* Cf. adn. I 64, 2. — *καὶ μισθωσάμενοι.* De addita particula *καί* cf. adn. 51, 1. — *ἔκ τε Πελοποννήσου ἐπικουρικόν.* *Τέ* rursus ita collocatum est, ut si alterum verbum *ξυναγείραντες* non esset secuturum. Cf. 100, 1. 127, 2. adn. I 16. *Ἐπικουρικόν* substantive legitur etiam VIII 25, 2. De re cf. Wachsm. Ant. Gr. I p. 271 sq. — *αὐτόθεν*] *ἀπὸ τῆς ἠπείρου.* Schol. — *Ῥοίτειον.* Cf. VIII 101, 3. — *στατῆρας Φωκαΐτας.* Erant aurei a Phocaeensibus cusi. Cf. Boeckh. Oec. civ. Ath. I p. 35 sq. Corp. inscr. Gr. I p. 236. Hultsch. Metrol. p. 130. 268. Pretium huius nummi videtur fuisse duodetriginta drachmarum Atticarum. — *ἀπέδοσαν πάλιν*, scil. Rhoeteum.

§ 3. *Ἄντανδρον.* Ad sinum Adramyttenum inter Gargara et Atramytteum seu Atramyttium.

πόλεις τὰς Ἀκταίας καλουμένας, ἃς πρότερον Μυτιληναίων νεμομένων Ἀθηναῖοι εἶχον, ἐλευθεροῦν, καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἄντανδρον· καὶ κρατυνάμενοι αὐτήν (ναῦς τε γὰρ εὐπορία ἦν ποιεῖσθαι αὐτόθεν, ξύλων ὑπαρχόντων ἐκ τῆς Ἴδης ἐπικειμένης, καὶ τὴν ἄλλην παρασκευήν) ῥᾳδίως

Cap. 52. § 3. *ὑπαρχόντων καὶ τῆς Ἴδης* codd. Cf. adn. *παρασκευῇ* pauciores libri. Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. It. Laur. Vat. M. F. C. Reg. Bas. Gr., al. *σκευῇ*, in quo omissum est *παρα* compendio scriptum. De usu eius Thucydideo cf. adn. I 8, 1. De emendatione vide adn.

Cf. Strab. 606. — *τὰς Ἀκταίας καλουμένας.* „Has *Ἀκταίας* vocatas dicit, haud dubie quod n propinqua Lesbo ora sitae erant. Strabo 605 ad sinum Adramyttenum dicit esse *τὸν τῶν Μιτυληναίων αἰγιαλὸν κώμας τινὰς ἔχοντα τῶν κατὰ τὴν ἤπειρον τῶν Μιτυληναίων.* Et 607 *ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ τῇ ἐφεξῆς αἱ τῶν Μιτυληναίων κῶμαι* (s. *κατοικίαι*), *Κορυφαντίς τε καὶ Ἡράκλεια κ. τ. λ.*" Duk. Cf. Plehn. Lesbiac. p. 45. Eaedem sunt, quas Athenienses imperio suo adiunxisse III 50, 3 narratum est. Memorantur in titulo decretum de ordinandis sociorum tributis Ol. LXXXVIII 4 factum continente, qui exscriptus est in Inscr. Att. I ed. Kirchhoff. n. 37, ubi vide adn. p. 23. In earum numero habentur Rhoeteum et Antandrus. — *πάντων μάλιστα.* De neutro genere cf. Soph. El. 665. Matth. Ev. 12, 28 *ποία ἐστὶ πρώτη πάντων ἐντολή;* Dorv. ad Char. p. 571 (549) Winer. Gr. Nov. Test. § 27, 5. — *καὶ κρατυνάμενοι* cet. Ad totum id enuntiatum, quod sequitur, ex superioribus *ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια* repete *ἤλπιζον, ἐνόμιζον.* Cf. adn. 3, 2. Ceterum per *καί* particulam hic causa eorum quae antecesserunt adnectitur. Cf. I 33, 2 *καὶ . . . ἐπικαλοῦνται,* 80, 4 *καὶ . . . ἔχομεν,* II 36, 2 *καὶ . . . παρεσκευάσαμεν,* IV 87, 4 *οὐδὲ ὀφείλομεν.* Huic autem loco propter obliquam orationem simillimum est 87, 2 et VI 99, 2 *καὶ φθάνειν ἂν κ. τ. λ.* — *ξύλων . . . ὑπαρχόντων,* cum materiae copia esset ex Ida adiacente. De verbo *ὑπάρχειν* cum praepos. *ἐκ* iuncto cf. V 83, 1. VII 13, 1. 28, 3. Cum Ida mons propter arborum abundantiam commemoretur, qui traditam scripturam retinent ad evitandam *ταυτολογίαν* ita interpretari debent, ut materia et ibi parata fuisse et ex Ida adiacente facile parari potuisse dicatur. At hoc si Th. voluisset, non est dubium, quin *ὑπαρχόντων τε καί* scripturus fuerit, et ne sic quidem sententiam satis aperte enuntiavisset. Quare nobis nunc correctura opus esse videtur. — *καὶ τὴν ἄλλην παρασκευήν.* Servato dativo in codd. tradito vulgo interpositionis signum alterum post *ἐπικειμένης* participium ponitur; sed verba *καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ* cum eis, quae secuntur, coniuncta intellegi nequeunt, etsi Hofmanus vult esse *ἐν τῇ ἄλλῃ παρ.* anacoluthiam vel duas constructiones mixtas hic quaerens. Ad superiora autem si referuntur, quod ut faciamus, etiam *τε—καί* particulis cogimur inter se respondentibus, nos *καὶ τὴν ἄλλην παρασκευήν* coniecimus scribendum, Haack. et Goell. *καὶ τῆς ἄλλης παρα-*

ἀπ' αὐτῆς ὁρμώμενοι τήν τε Λέσβον ἐγγὺς οὖσαν κακώσειν καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ Αἰολικὰ πολίσματα
4 χειρώσεσθαι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα παρασκευάζεσθαι ἔμελλον.

1 53. Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει ἑξήκοντα ναυσὶ καὶ δισχιλίοις ὁπλίταις ἱππεῦσί τε ὀλίγοις καὶ τῶν ξυμμάχων Μιλησίους καὶ ἄλλους τινὰς ἀγαγόντες ἐστράτευσαν ἐπὶ Κύθηρα· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Νικόστρατος
2 ὁ Διειτρέφους καὶ Αὐτοκλῆς ὁ Τολμαίου. τὰ δὲ Κύθηρα νῆσός ἐστιν, ἐπίκειται δὲ τῇ Λακωνικῇ κατὰ Μαλέαν· Λακεδαιμόνιοι δ' εἰσὶ τῶν περιοίκων, καὶ Κυθηροδίκης ἀρχὴ ἐκ τῆς Σπάρτης διέβαινεν

Ἀθηναῖοι στρατεύουσι ἐπὶ Κύθηρα, περιήγησις ταύτης τῆς νήσου.

κακῶσαι Cl.

χειρώσασθαι It. Vat. Laur. Pal. Aug. M. m. Cass. Vind. Gr. Ar. Cl. Chr. Cant. Ven. C. D. F. G. H. I. Parm.; vulgo χειρώσεσθαι. Cf. sd. 24, 4. 28, 5.

Cap. 53. § 1. In membranis Διοτρεφοῦς. Cf. sd. III 75, 1.

σκευῆς, quamquam ille addit fortasse etiam dativum ex εὐπορίας nomine pendentem defendi posse, de quo nos dubitamus, cum παρασκευή ea res sit, cuius comparandae facultas fuerit. Cf. III 82, 2. Dativos ita tuetur Krohl. Quaest. Thuc. I p. 9 sq., ut eos superioribus genetivis absolutis respondere et alteram causam eis contineri, cur naves facile potuerint Antandri comparari, dicat. Omnia igitur verba interiecta sic in Latinum convertit: navium etenim facultas erat aedificandarum, cum ligna suppeterent et Ida haud procul abesset, ac propter reliquum apparatum. Sed Thucydidem, si hanc vellet esse sententiam, cum τέ particula delectetur, ξύλων τε ὑπαρχόντων vel potius ξύλων τε τῆς Ἴδης ἐπικειμένης ὑπαρχόντων scripturum fuisse verisimile est. Cf. similiter variatae orationis exempla IV 69, 3. VII 80, 1, al. Contra Classeni interpretationem cf. Annal. phil. 1870 p. 330. — τὰ . . . Αἰολικὰ πολίσματα. „De Aeolicis oppidis continentis . . . est etiam apud Melam I 18 Gargara et Asson, Aeoliorum colonias. Et apud Strab. 610.“ Duk. Cf. Herodot. I 149. 151. Non diversa sunt ab urbibus Actaeis.

Cap. 53. § 1. Ἀθηναῖοι δέ cet. Cf. Diod. XII 65. — δισχιλίοις ὁπλίταις, i. e. ἑαυτῶν δισχιλίοις (cf. adn. 43, 4), cum statim ab eis socii distinguantur. — Μιλησίους. De horum numero cf. adn. c. 54.

§ 2. ἐπίκειται δέ. Cf. adn. III 88, 2. — Λακεδαιμόνιοι . . . περιοίκων, sunt autem Cytherii Lacedaemonii ex numero perioecorum. Λακεδαιμόνιοι igitur praedicatum est. De perioecis cf. adn. I 101, 2. — Κυθηροδίκης ἀρχή, magistratus, qui Cytheriorum index vocabatur. Cf. Bloomf., qui singularem ἀρχή ad unum magistratum significandum hic ita adhibitum esse, ut plurali non raro

αὐτόσε κατὰ ἔτος, ὁπλιτῶν τε φρουρὰν διέπεμπον
ἀεὶ καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο. ἦν γὰρ 3
αὐτοῖς τῶν τε ἀπ' Αἰγύπτου καὶ Λιβύης ὁλκάδων
προσβολή, καὶ λῃσταὶ ἅμα τὴν Λακωνικὴν ἧσσον
ἐλύπουν ἐκ θαλάσσης, ᾗπερ μόνον οἷόν τ' ἦν
κακουργεῖσθαι· πᾶσα γὰρ ἀνέχει πρὸς τὸ Σικελικὸν
καὶ Κρητικὸν πέλαγος.

κατασχόντες οὖν οἱ Ἀθηναῖοι αὐτὴν αἱροῦσι, καὶ

54. Κατασχόντες οὖν οἱ Ἀθηναῖοι τῷ στρατῷ 1
δέκα μὲν ναυσὶ καὶ δισχιλίοις Μιλησίων ὁπλίταις
τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν Σκάνδειαν καλουμένην

viri publicis muneribus fungentes designentur, docet. Cf. I 96, 2.

§ 3. *τῶν ἀπ' Αἰγύπτου . . . ὁλκάδων*. Hae iterum VIII 35, 2 commemorantur et frumentum potissimum videntur advexisse. Cf. III 86, 4. — *προσβολή*] *προσόρμισις καὶ καταγωγή*. Schol. Cf. adn. 1, 2. — *λῃσταὶ . . . κακουργεῖσθαι*. Cf. Demarati verba apud Herodot. VII 235. Frustra *οἷα τ' ἦν* Herwerd. Stud. Thuc. p. 56. Cf. VI 78, 2. — *πᾶσα . . . ἀνέχει*. *Πᾶσα* referturne ad *Λακωνικήν* an ad *νῆσον?* Hoc praestiterit. Cythera, inquit Thuc., a Lacedaemoniis praesidio occupata tenebantur, quod ita Laconica minus a mari infestari poterat, cum haec insula in duo maria prominens eam defenderet. De *ἀνέχει* verbo cf. adn. I 46, 4. — *Σικελικὸν πέλ.* Cf. adn. 24, 5. — *Κρητικὸν πέλ.* De hoc cf. Strab. 124. 323 infra V 110, 1.

Cap. **54.** § 1. *δισχιλίοις Μιλησίων ὁπλίταις*. Tot unorum Milesiorum statui ex his ipsis, totidem Atheniensium ex 53, 1 (ubi cf. adn.) verbis cum his comparatis, si numeri utriusque loci incorrupti sunt, apparet. Vitium tamen hic latere in *δισχιλίοις* et propter numerum gravis armaturae militum maiorem, quam qui ab urbe Atheniensium imperio subiecta suppeditatus videatur, et propter navium eis adiunctarum paucitatem, in quibus usitato modo completis duo milia remigum, nautarum, classiariorum, non solorum classiariorum, infuisse consentaneum est, denique propter res ab reliquo exercitu gestas, unde hunc maiorem fuisse colligas, probabile videtur. Atque eo minus de ea re dubitabis, si Milesios ad suum agrum ab Atheniensibus et Argivis defendendum non pluribus quam octingentis gravis armaturae militibus urbe egressos esse VIII 25, 2 legeris. Haud sine probabilitate conicere licet *πεντακοσίοις* (φ') pro *δισχιλίοις* (,β) legendum esse. Nam ita, si aequa fere ratio hic et 53, 1 inter militum et navium numeros intercedit, Atheniensium militum duo milia in quadraginta navibus fuerunt, quibus et decem hic commemoratis de sexaginta navium summa deductis, decem paucis equitibus et reliquis aliquot sociis supersunt. — *τὴν ἀπὸ θαλάσσης πόλιν*. Codd. scripturam tuentes Curtius Pelop. II p. 301 et Class. tria in Cytheris fuisse oppida (*τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν Σκάνδειαν, τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν Κυθηρίων, τὴν ἄνω πόλιν*) censent. Quorum sententiae primum testimonia Paus. III 23, 1 *ἐν Κυθήροις δὲ ἐπὶ θαλάσσης Σκάνδειά ἐστιν ἐπίνειον, Κύθηρα δὲ ἡ πόλις ἀναβάντι ἀπὸ Σκανδείας στάδια ὡς δέκα* et schol. *ἰστέον δὲ ὅτι δύο πόλεις*

αἱροῦσι, τῷ δὲ ἄλλῳ στρατεύματι ἀποβάντες τῆς νήσου ἐς τὰ πρὸς Μαλέαν τετραμμένα ἐχώρουν ἐπὶ τὴν ἀπὸ θαλάσσης πόλιν τῶν Κυθηρίων, καὶ ηὗρον εὐθὺς αὐτοὺς ἐστρατοπεδευμένους ἅπαντας.
2 καὶ μάχης γενομένης ὀλίγον μέν τινα χρόνον ὑπέστησαν οἱ Κυθήριοι, ἔπειτα τραπόμενοι κατέφυγον ἐς τὴν ἄνω πόλιν, καὶ ὕστερον ξυνέβησαν πρὸς Νικίαν καὶ τοὺς ξυνάρχοντας Ἀθηναίοις ἐπιτρέψαι

ξύμβασιν μετρίαν πρὸς τοὺς Κυθηρίους ποιησάμενοι ἐς Ἀσίνην καὶ Ἕλος ἀποπλέουσι.

Cap. **54.** § 1. *ἐπὶ τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν* codd. Cf. adn. *εὗρον* codd. De restituendo augmento *ηὑ* cf. Guil. Dindorf. lex. Soph. s. v. *εὑρίσκω*, Wecklein. Cur. epigr. p. 33 sqq. Stahl. Quaest. gram. p. 17.

ἦσαν τῶν Κυθήρων, μία μὲν ὁμώνυμος, ἑτέρα δὲ ἡ Σκάνδεια λέγεται, ἐν τῇ νήσῳ τῶν Κυθήρων παρὰ θάλασσαν κειμένη obstant, qui duo tantum in insula oppida fuisse memorant. Deinde cum a Th. *ἡ ἄνω πόλις* ubique opponatur uni oppido ad mare sito (cf. I 93, 7. II 48, 2. III 34, 1 et 2. VI 57, 1. 66, 4. 69, 3), de duobus oppidis maritimis hic vix potest cogitari, praesertim quod alterum a priore ne discernitur quidem dilucide, quoniam Scandea non minus urbs Cytheriorum est. Accedit quod unum fuisse oppidum ad portum situm ipse Th. § 4 verbis *τήν τε Σκάνδειαν τὸ ἐπὶ τῷ λιμένι πόλισμα* indicavit et aliud praeterea ad mare fuisse portu non ornatum vix credi potest. Itaque hic eandem urbem significari oportet, quae deinde *ἡ ἄνω πόλις* vocatur. Quod ut fieret, Bursian. Geogr. II p. 142, 1 *ἐπὶ θαλάσσῃ* delere voluit. Nobis cum significatio videatur necessaria esse superiori *ἐπὶ θαλάσσῃ* opposita, quod ita demum, cum Scandea quoque urbs Cytheriorum sit, perspicua distinctio fit, *ἀπὸ θαλάσσης* potius emendare nunc placet. Cf. I 7. 46, 4. II 86, 1. De toto loco vide Annal. phil. 1870 p. 331 sq. Portus unus insulae est in ea parte, quae in orientem vergit, hodie Avlémona secundum Leak. Graec. sept. III p. 73 sqq. Quem a veteribus *Φοινικοῦντα* appellatum esse (cf. Xen. Hist. Gr. IV 8, 7) Curt. l. d. et Bursian. p. 141 statuunt. Ad eum igitur Scandea sita erat, quae ideo *ἐπίνειον* Cytheriorum a Paus. et Steph. Byz. vocatur. Urbs mediterranea eodem Pausania teste circiter decem stadia a Scandea remota erat. Etiam uno nomine duae insulae urbes videntur comprehensae esse. Certe Xenoph. Hist. Gr. IV 8, 8 *τὴν πόλιν τῶν Κυθηρίων* nominans non distinguit *τὴν ἄνω* et *τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ*. Et Scylax § 47 *Κύθηρα* inquit, *νῆσος καὶ πόλις καὶ λιμήν*. Et Plinius H. N. IV 12, 56. Cythera cum oppido commemorat. Add. Strab. 363. Quare res in Cytheris gestas summatim complexus Diod. XII 65 unam urbem memorat. — *εὐθύς*, scil. *χωροῦντες*. Cytherii de Atheniensium consilio certiores facti eis obviam profecti erant. Athenienses igitur in septentrionalem insulae partem appulsi statim, cum iter ad superiorem urbem facerent, illos castra habentes invenerunt.

§ 2. *τὴν ἄνω πόλιν*. Cf. adn. § 1 et I 93, 7. — *ἐπιτρέψαι*. Cf. adn. I 28, 2, Similiter Liv. XXXVI 35 senatui de vobis

περὶ σφῶν αὐτῶν πλὴν θανάτου. ἦσαν δέ τινες 3
καὶ γενόμενοι τῷ Νικίᾳ λόγοι πρότερον πρός τινας
τῶν Κυθηρίων, διὸ καὶ θᾶσσον καὶ ἐπιτηδειότε-
ρον τό τε παραυτίκα καὶ τὸ ἔπειτα τῆς ὁμολογίας
ἐπράχθη αὐτοῖς· ἀνέστησαν γὰρ ⟨ἂν⟩ οἱ Ἀθηναῖοι
Κυθηρίους, Λακεδαιμονίους τε ὄντας καὶ ἐπὶ τῇ
Λακωνικῇ τῆς νήσου οὕτως ἐπικειμένης. μετὰ δὲ 4
τὴν ξύμβασιν οἱ Ἀθηναῖοι τήν τε Σκάνδειαν τὸ
ἐπὶ τῷ λιμένι πόλισμα παραλαβόντες καὶ τῶν
Κυθήρων φυλακὴν ποιησάμενοι ἔπλευσαν ἔς τε
Ἀσίνην καὶ Ἕλος καὶ τὰ πλεῖστα τῶν περὶ θάλασ-

§ 3. τὰ τῆς ὁμολογίας pauci et deteriores libri. „A plerisque mss. abest articulus τά, vitio, opinor, scribarum [ut VII 38, 2], quibus errandi causam praebuit ultima vocis praecedentis syllaba.“ Duk. At si genetivum ὁμολογίας pro partitivo accipimus, ab optimorum librorum memoria recedere non opus est.

permittatis. — ἦσαν . . . γενόμενοι. Cf. Krueg. Gr. § 56, 3 adn. 3.

§ 3. τὸ ἔπειτα. Cf. 57, 4 et ibi adn. — τὰ τῆς ὁμολογίας. Cf. adn. II 60, 1. — ἀνέστησαν γὰρ ⟨ἂν⟩ . . . Κυθηρίους, expulissent enim Athenienses Cytherios. Quod cum non factum sit, patet ἂν addendum esse. Suppl.: εἰ μὴ ἦσαν γενόμενοι τῷ Νικίᾳ πρότερον λόγοι πρός τινας αὐτῶν, δι' οὓς ἐπιτηδειότερον τὰ τῆς ὁμολογίας ἐπράχθη. De quo usu particularum γὰρ ἂν cf. adn. I 11, 1. 68, 4. 102, 2. Ἀναστῆσαι eadem fere vi atque μεταστῆσαι (57, 4) vel μετοικίσαι positum legimus II 27, 1. 99, 3. — ἐπὶ τῇ Λακωνικῇ . . . ἐπικειμένης. Alibi nusquam apud dativum ad ἐπικεῖσθαι additum Thucydides praepositionem iterat; sed fecit Herodotus de ipsis Cytheris loquens VII 235. Οὕτως valet adeo, i. e. tam prope.

§ 4. ἐπὶ τῷ λιμένι. Ex articulo unum a Thucydide statui portum Cytherorum liquet. Cf. adn. § 1 et ibi Scyl. verba. Neque vero contrarium a Strabone doceri inde, quod εὐλίμενον hanc insulam l. d. vocat, recte a quodam geographo colligi arbitramur. — παραλαβόντες, cum accepissent scil. a Cytheriis, qui captam Scandeam ex pacto eis permiserunt. — Ἀσίνην. Per situm locorum debet esse Laconica, quam inter Taenarum et Gythium collocat Strabo 363. Eam quidem umquam fuisse negat Leak. verba Strabonis corrupta esse affirmans Pelop. I p. 279. Sed refellitur et testimonio Stephani Byz., qui Laconicam a Messenia, de qua vid. adn. 13, 1, discernit, et narratione Polybii V 19, qui a Philippo Amyclis profecto, cum Asinen exercitum duxisset, totam regionem ad mare Creticum spectantem usque ad Taenarum devastatam esse dicens de Laconica loquitur. Eandem urbem esse atque eam, quae Λᾶ vocatur (VIII 91, 2. 92, 3), Curt. Pelop. II p. 274 putat, cui obloquitur Bursian. Geogr. II p. 146 propius Gythium sitam fuisse statuens. — Ἕλος. De huius situ cf. Strab. l. d. Paus. III 22, 3. Bursian. l. d. p. 133. — περὶ θάλασσαν,

σαν, καὶ ἀποβάσεις ποιούμενοι καὶ ἐναυλιζόμενοι
τῶν χωρίων οὗ καιρὸς εἴη ἐδῄουν τὴν γῆν ἡμέρας
μάλιστα ἑπτά.

Λακεδαιμονίων παρασκευαὶ καὶ ἔκπληξις.

1 55. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἰδόντες μὲν τοὺς
Ἀθηναίους τὰ Κύθηρα ἔχοντας, προσδεχόμενοι δὲ
καὶ ἐς τὴν γῆν σφῶν ἀποβάσεις τοιαύτας ποιή-
σεσθαι, ἀθρόᾳ μὲν οὐδαμοῦ τῇ δυνάμει ἀντετά-
ξαντο, κατὰ δὲ τὴν χώραν φρουρὰς διέπεμψαν,
ὁπλιτῶν πλῆθος, ὡς ἑκασταχόσε ἔδει, καὶ τὰ ἄλλα
ἐν φυλακῇ πολλῇ ἦσαν, φοβούμενοι μὴ σφίσι
νεώτερόν τι γένηται τῶν περὶ τὴν κατάστασιν,
γεγενημένου μὲν τοῦ ἐπὶ τῇ νήσῳ πάθους ἀνελ-
πίστου καὶ μεγάλου, Πύλου δὲ ἐχομένης καὶ Κυ-
θήρων καὶ πανταχόθεν σφᾶς περιεστῶτος πο-
2 λέμου ταχέος καὶ ἀπροφυλάκτου. ὥστε παρὰ τὸ
εἰωθὸς ἱππέας τετρακοσίους κατεστήσαντο καὶ
τοξότας, ἔς τε τὰ πολεμικά, εἴπερ ποτέ, μάλιστα
δὴ ὀκνηρότεροι ἐγένοντο ξυνεστῶτες παρὰ τὴν
ὑπάρχουσαν σφῶν ἰδέαν τῆς παρασκευῆς ναυτικῷ
ἀγῶνι, καὶ τούτῳ πρὸς Ἀθηναίους, οἷς τὸ μὴ ἐπι-
χειρούμενον ἀεὶ ἐλλιπὲς ἦν τῆς δοκήσεώς τι πρά-

circa mare, quod ibi sinum efficit. Cf. Plat. Phaedon. 109 b. — **τῶν χωρίων.** Genetivus cum οὗ adverbio cohaeret. — **οὗ καιρὸς εἴη,** ubicunque commodum (seu opportunum) erat. *Καιρός* hic de loci opportunitate dictum est. Cf. 90, 2. — **τὴν γῆν.** Velut *τὴν Ἑλίαν, ἥτις ἐστίν, ὡς μέρος θεωρουμένη, πλείστη καὶ καλλίστη χώρα τῆς Λακωνικῆς.* Polyb. l. c.

Cap. 55. § 1. **προσδεχόμενοι.** Ante expeditionem 54, 4 memoratam, cuius narrationem persequitur c. 56. — **νεώτερόν τι γένηται.** „Sine dubio Helotes metuebant. Cf. cap. 41.“ Haack. Ad homines de plebe, qui populare imperium constituere voluerint, simul respici putat Lachm. Hist. Gr. p. 29. — **περιεστῶτος.** Cf. adn. III 54, 5. — **ἀπροφυλάκτου.** A quo cavere non poterant, nulla cautione avertendum, breviter improvisum.

§ 2. **παρὰ τὸ εἰωθός.** Cf. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 315. Herm. Antiqu. I § 29. Schoemann. Antiqu. Gr. I p. 285. — **εἴπερ ... ὀκνηρότεροι,** quam esse solebant. Cf. Krueg. Gr. § 49, 5. „Ad res bellicas, si umquam ante, tunc potissimum tardiores extiterunt.“ Portus. De particula *εἴπερ* cf. Matth. Gr. § 617 e, de re I 118. — **τὴν ὑπάρχουσαν σφῶν ἰδέαν.** De collocatione verborum cf. adn. I 144, 1. — **οἷς τὸ μὴ ... πράξειν**] *οἷστισιν Ἀθηναίοις τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν ἀεί τι πράττειν καινὸν ὑστέρησις ἐδόκει τῶν προσδοκηθέντων.* Schol. „Denen jede

ξειν· καὶ ἅμα τὰ τῆς τύχης πολλὰ καὶ ἐν ὀλίγῳ 3
ξυμβάντα παρὰ λόγον αὐτοῖς ἔκπληξιν μεγίστην παρεῖχε, καὶ ἐδέδισαν μή ποτε αὖθις ξυμφορά τις αὐτοῖς περιτύχῃ οἷα καὶ ἐν τῇ νήσῳ, ἀτολμό- 4
τεροί τε δι' αὐτὸ· ἐς τὰς μάχας ἦσαν καὶ πᾶν ὅ τι κινήσειαν ᾤοντο ἁμαρτήσεσθαι διὰ τὸ τὴν γνώμην ἀνεχέγγυον γεγενῆσθαι ἐκ τῆς πρὶν ἀηθείας τοῦ κακοπραγεῖν.

μετὰ μικρὰν μάχην γεγενημένην περὶ Κοτύρταν Ἀθηναῖοι ἐπὶ Θυρέαν καὶ τοὺς ἐνταῦθα Αἰγινήτας στρατεύουσι,

56. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις τότε τὴν παραθαλάσ- 1
σιον δῃοῦσι τὰ μὲν πολλὰ ἡσύχασαν, ὡς καθ' ἑκάστην φρουρὰν γίγνοιτό τις ἀπόβασις, πλήθει τε ἐλάσσους ἕκαστοι ἡγούμενοι εἶναι καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ· μία δὲ φρουρά, ἥπερ καὶ ἠμύνατο περὶ

Cap. 55. § 3. *ἐδεδίεσαν* codd. Cf. Lob. ad Phryn. p. 181. Stahl. Quaest. gram. p. 19.
§ 4. *ἀτολμότεροι δὲ δι' αὐτό* codd. Cf. adn.

Unterlassung einer Unternehmung ein Zurückbleiben schien hinter ihrer Erwartung dessen, was sie [propr. dass sie etwas] ausführen würden.“ Goell. De hoc ingenio Atheniensium vid. I 70, 7. Cum oratione Arn. recte confert 63, 1 *τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης ὧν ἕκαστός τις ᾠήθημεν πράξειν.*

§ 3. *καὶ ἅμα.* Ante haec lenius nunc distinximus, quod praeter causam modo expositam (*ξυνεστῶτες . . . πράξειν*) altera affertur, cur ad res bellicas segniores facti sint. — *τὰ τῆς τύχης.* Cf. adn. II 60, 1. — *τῇ νήσῳ.* Cf. adn. 24, 3.

§ 4. *ἀτολμότεροί τε . . . ἦσαν.* His verbis, quae non diversum aliquid continent, sed repetunt superius *ὀκνηρότεροι ἐγένοντο*, conclusio fit argumenti modo expositi (*καὶ ἅμα . . . νήσῳ*). Itaque et *τε* pro *δέ* scribendum erat et lenius ante hoc incisum distinguendum. — *πᾶν ὅ τι κινήσειαν*, quid quid aggressi essent. Accusativum *πᾶν* ad *ἁμαρτήσεσθαι* referre licet. Cf. III 47, 1. IV 114, 5. — *διὰ τὸ γενέσθαι*, propter animi diffidentiam in ipsis exortam. Cf. Passov. Lex. ed. rec. v. *ἀνεχέγγυος.* — *ἐκ τῆς . . . κακοπραγεῖν.* Cf. 41, 3.

Cap. 56. § 1. *τοῖς δὲ Ἀθηναίοις . . . δῃοῦσι.* Dativus est relationis (cf. Krueg. Gr. § 48, 5), quem ad dativum commodi facile revocaveris. Cf. 120, 2. Rem confirmat Diod. XII 65. *Ἡ παραθαλάσσιος* substantive legitur iam II 26, 2. — *τὰ πολλά*, maximam partem, plerumque. — *ἐν τῷ τοιούτῳ*, „in hoc rerum statu, cum ita, ut supra [c. 55] demonstratum est, animo affecti essent.“ Port. et Haack. Cf. adn. II 36, 1. III 81, 5 et de *ἐν* praepositione, cui ex aequo positum est participium *ἡγούμενοι*, adn. 27, 1. — *ἥπερ καὶ ἠμύνατο*, quae etiam (reliquis quiescen-

Κοτύρταν καὶ Ἀφροδιτίαν, τὸν μὲν ὄχλον τῶν ψιλῶν ἐσκεδασμένον ἐφόβησεν ἐπιδρομῇ, τῶν δὲ ὁπλιτῶν δεξαμένων ὑπεχώρησε πάλιν, καὶ ἄνδρες τέ τινες ἀπέθανον αὐτῶν ὀλίγοι καὶ ὅπλα ἐλήφθη, τροπαῖόν τε στήσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἀπ-
2 *έπλευσαν ἐς Κύθηρα. ἐκ δὲ αὐτῶν περιέπλευσαν ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηράν, καὶ δῃώσαντες μέρος τι τῆς γῆς ἀφικνοῦνται ἐπὶ Θυρέαν, ἥ ἐστι μὲν τῆς Κυνουρίας γῆς καλουμένης, μεθορία δὲ*

Cap. 56. § 1. *Ἀφροδισίαν* codd. *Ἀφροδιτίαν* Th. hic scripsisse Herodian. I p. 287 testatur.

§ 2. *Λιμηράν.* Pal. et Mosqu. *Λιμήραν*, sicut VI 105. VII 26 sex septemve libri boni. Cf. Herodian I p. 260.

Θυρέαν. In plerisque librorum optimorum *Θυραίαν.* Cf. sd. II 27, 2. Herodian. I p. 284.

Κυνουρίας. Ven. It. Vat. H. et tacitus apud Bekkerum Aug. *Κυνοσουρίας*, quod recepit Bekk. Idem repetitur in Ven. It. Vat. V 14 et in Ven. It. Vat. H. V 41. „*Κυνοσουρίας* etiam olim legebatur in Strabone [p. 376], ubi id emendarunt Xylander et Hartungus ... Idem e Luciani Icaromenippo p. 200 [c. 18] sustulit Palmer. Exercit. p. 549.“ Duk. *Κυνουρίαν* tuentur Herodotus, apud quem incolae VIII 73 *Κυνούριοι*, Pausanias, apud quem incolae *Κυνουρεῖς*, ager *Κυνουρική* III 2, 2 sq. et alibi, Steph. Byz., ubi *Κύνουρα, πόλις Ἄργους, ἀπὸ Κυνούρου παιδὸς Περσέως ... Κυνουρεὺς τὸ ἐθνικὸν ... καὶ Κυνούριος καὶ Κυνουρία.* Add. Plut. Cleom. Nihil ad hunc l. *Κυνοσουρίδος* apud Callimach. III 94, quod referendum est ad *Κυνόσουρα* tribus Laconicae nomen. Cf. O. Schneider ad Callimach. l. d. et Curt. Pelop. II p. 227.

tibus) repugnavit. Cf. adn. III 67, 2. IV 48, 5. — *Κοτύρταν.* Apud Steph. Byz., ut vulgo hic, mendose *Κορτύταν* scribi ex literarum serie apparere adnotat Wass. Cf. Herodian. I p. 271. „Lege ergo *Κοτύρταν*“, inquit. „Atque ita etiam Stephani codex Perusinus ... De hoc oppido nihil omnino veteres.“ — *Ἀφροδιτίαν.* Apud Paus. III 22, 9 incolae inde Boeas deducti esse perhibentur. A quibus Boeis haec loca ad occidentem spectasse putat Leak. Pelop. I p. 511. Cf. Curt. Pelop. II p. 297. Bursian. Geogr. II p. 139. — *τινὲς ... ὀλίγοι.* Cf. adn. 46, 5.

§ 2. *τὴν Λιμηράν*] *οὐκ ἀπὸ λιμοῦ ὠνόμασται, ἀλλὰ διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν λιμένας, ἀντὶ τοῦ λιμενηράν.* Schol. Quocum consentit Apollodorus apud Strab. 368 et Herodian. I p. 260. At *κατάξηρον, ἐνδεῆ*, explicat schol. ad VII 26, 2 nomen repetens a *λιμός* voce. Et similiter Suidae valet *πενιχρά, λιμώττουσα.* Cf. etiam Etym. M. in h. v. Plura de hac urbe leguntur VI 105, 2. VII 26, 2. Strab. l. d. Paus. III 22, 4. Huius urbis, quae ad sinum late patentem sita erat, adhuc ruinae extant. Cf. Curt. Pelop. II p. 292 Bursian. Geogr. II p. 138. — *Θυρέαν.* Cf. II 27, 2. — *μεθ-*

τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς· νεμόμενοι δὲ αὐτὴν ἔδοσαν Λακεδαιμόνιοι Αἰγινήταις ἐκπεσοῦσιν ἐνοικεῖν διά τε τὰς ὑπὸ τὸν σεισμὸν σφίσι γενομένας καὶ τῶν Εἱλώτων τὴν ἐπανάστασιν εὐεργεσίας, καὶ ὅτι Ἀθηναίων ὑπακούοντες ὅμως πρὸς τὴν ἐκείνων γνώμην ἀεὶ ἕστασαν.

καὶ τὴν Θυρέαν ἐκπορθοῦσι, καὶ τοὺς ἁλόντας Αἰγινήτας ἐς Ἀθήνας πέμπουσιν, ἔνθα ἀποκτείνονται, Τάνταλος δὲ καὶ τῶν Κυθηρίων ἔνιοι ἧσσον ἰσχυρῶς κολάζονται.

57. Προσπλεόντων οὖν ἔτι τῶν Ἀθηναίων οἱ 1
Αἰγινῆται τὸ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ὃ ἔτυχον οἰκο-
δομοῦντες τεῖχος ἐκλείπουσιν, ἐς δὲ τὴν ἄνω πόλιν,
ἐν ᾗ ᾤκουν, ἀπεχώρησαν ἀπέχουσαν σταδίους
μάλιστα δέκα τῆς θαλάσσης. καὶ αὐτοῖς τῶν Λακε- 2
δαιμονίων φρουρὰ μία τῶν περὶ τὴν χώραν, ἥπερ
καὶ ξυνετείχιζε, ξυνεσελθεῖν μὲν ἐς τὸ τεῖχος οὐκ
ἠθέλησαν δεομένων τῶν Αἰγινητῶν, ἀλλ' αὐτοῖς
κίνδυνος ἐφαίνετο ἐς τὸ τεῖχος κατακλῄεσθαι· ἀνα-
χωρήσαντες δὲ ἐπὶ τὰ μετέωρα ὡς οὐκ ἐνόμιζον
ἀξιόμαχοι εἶναι, ἡσύχαζον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Ἀθη- 3
ναῖοι κατασχόντες καὶ χωρήσαντες εὐθὺς πάσῃ τῇ

ορία . . . Λακωνικῆς. Cf. V 41, 2. Leak. Pelop. II p. 493. Ross. Pelop. p. 158 sqq. Curt. Pelop. II p. 376 sq. Bursian. Geogr. II p. 68 sqq. — **νεμόμενοι.** Cf. adn. I 2, 2. II 15, 2. — **ἔδοσαν . . . ἐνοικεῖν.** Cf. II 27, 2 et ibi adn. — **ὑπὸ τὸν σεισμόν.** Cf. I 101, 2. — **καὶ ὅτι . . . ἕστασαν.** Portus: tum etiam quod, licet Atheniensium imperio subiecti, tamen secum perpetuo sensissent. De dicendi genere *στῆναι πρός τινα* cf. adn. 11, 3 et Musgr. atque al. interpr. ad Soph. Ant. 299, de *ἐκείνων* pronomine adn. I 132, 5 et II 11, 6, de re I 67 et adn. 57, 4.

Cap. 57. § 1. **τεῖχος,** castrum. Cf. III 85, 2. — **τὴν ἄνω πόλιν.** Cf. adn. I 93, 7. IV 54, 1. — **σταδίους . . . δέκα.** Leakius Pelop. II p. 492 triplum esse spatium affirmans haud dubie ipse in situ Thyreae constituendo erravit, quamquam cum eo consentit Ross. Pelop. p. 168 sq. Sed cf. Puill. Bobl. de Pariet. Pelop. p. 68 sq. Errare Curtium Pel. II p. 382, qui Palaeocastron Scti. Andreae ad mare situm pro Thyrea habet, ipsius Th. verba satis ostendunt. Ex ruinis, quae hodie in hac regione inveniuntur, nullas Thyreae tribui posse, quae tum penitus deleta nec postea restituta est, Bursian. Geogr. II p. 70 docet. Idem l. d. Aeginetarum castellum in promontorio fuisse conicit, in quo nunc Astros oppidum situm est.

§ 2. **τῶν περὶ τὴν χώραν.** Cf. 55, 1. — **τὸ τεῖχος.** *Ὃ ἔτυχον οἰκοδομοῦντες* § 1. — **ἠθέλησαν.** Cf. adn. III 110, 2. — **ἐς.** Cf. adn. 47, 3.

§ 3. **ἐν τούτῳ δέ.** Proxima pluribus exposita cupit Dion. Hal. p. 842. At cf. ibi Krueg.

στρατιᾷ αἱροῦσι τὴν Θυρέαν. καὶ τήν τε πόλιν κατέκαυσαν καὶ τὰ ἐνόντα ἐξεπόρθησαν, τούς τε Αἰγινήτας, ὅσοι μὴ ἐν χερσὶ διεφθάρησαν, ἄγοντες ἀφίκοντο ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ τὸν ἄρχοντα, ὃς παρ' αὐτοῖς ἦν τῶν Λακεδαιμονίων, Τάνταλον
4 τὸν Πατροκλέους· ἐζωγρήθη γὰρ τετρωμένος. ἦγον δέ τινας καὶ ἐκ τῶν Κυθήρων ἄνδρας ὀλίγους, οὓς ἐδόκει ἀσφαλείας ἕνεκα μεταστῆσαι. καὶ τούτους μὲν οἱ Ἀθηναῖοι ἐβουλεύσαντο καταθέσθαι ἐς τὰς νήσους, καὶ τοὺς ἄλλους Κυθηρίους οἰκοῦντας τὴν ἑαυτῶν φόρον τέσσαρα τάλαντα φέρειν, Αἰγινήτας δὲ ἀποκτεῖναι πάντας ὅσοι ἑάλωσαν δια τὴν προτέραν ἀεί ποτε ἔχθραν, Τάνταλον δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους καταδῆσαι.

58. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐν Σικελίᾳ Καμαριναίοις καὶ Γελῴοις ἐκεχειρία γίγνεται πρῶτον πρὸς ἀλλήλους· εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι Σικελιῶται

Καμαριναίων καὶ Γελῴων ἐκεχειρίαν ποιησαμένων οἱ

p. 95. — αἱροῦσι ... Θυρέαν. Cf. Diod. XII 65. — τὸν ἄρχοντα. Φρούραρχον vocat Diod. Cf. IV 69, 3. V 3, 1. Is igitur ἄρχων relicta cohorte sua praesidiaria urbem superiorem videtur intrasse, ut Aeginetis praeesset. — τῶν Λακεδαιμονίων. Genetivum interpunctione nostra cum enuntiato relativo coniunximus (cf. adn. II 45, 1. 48, 3), cum id suaderet collocatio verborum.

§ 4. καταθέσθαι ἐς τὰς νήσους. Quod facere Athenienses solebant. Cf. Haack. et adn. III 72, 1. — φόρον τέσσαρα τάλαντα. Cf. Matth. Gr. § 428, 5. Hoc tributum modicum fuisse docet Arn. ad 54, 2, ubi τὸ ἔπειτα quoque τὰ τῆς ὁμολογίας πραχθῆναι αὐτοῖς (τοῖς Κυθηρίοις) ἐπιτηδειότερον legimus. — ἀποκτεῖναι πάντας. Similis crudelitatis exempla vide II 67. III 68. V 32. 116. De errore Diodori aut eius librariorum cf. ed. mai. — προτέραν ... ἔχθραν. Cf. I 14. 105 sqq. 67, 2. II 27, 2. — τοὺς ἐν τῇ νήσῳ] τῇ Σφακτηρίᾳ. Schol. Cf. adn. 24, 3. Quare τοὺς ἐκ τῆς νήσου acute coniecit Lindav. Spicil. p. 7. Ad vulgatam tamen aut ἁλόντας e superiore ἑάλωσαν aut δεθέντας e proximo καταδῆσαι subaudiendum esse adnotat Arn. Similiter II 34, 5 τοὺς ἐν Μαραθῶνι (ἀποθανόντας) et V 67, 1 οἱ ἐπὶ Θρᾴκης (πολεμήσαντες) Βρασίδειοι. Idem in verbis παρὰ τοὺς ἄλλους καταδῆσαι, quae pro plenioribus παρὰ τοὺς ἄλλους ἀπαγαγόντας καταδῆσαι dicta sint, densatam orationem attendi vult.

Cap. 58. Rem, quae hic narratur, et orationem ab Hermocrate habitam perscripserat etiam Timaeus, qui vituperatur a Polyb. XII 25. — Καμαριναίοις. Cf. III 86, 2. — Σικελιῶται. Cf. adn. III 115, 1. Steph. Byz.

Σικελιῶται ἐς Γέλαν ξυνέρχονται.

ξυνελθόντες ἐς Γέλαν, ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων πρέσβεις, ἐς λόγους κατέστησαν ἀλλήλοις, εἴ πως ξυναλλαγεῖεν. καὶ ἄλλαι τε πολλαὶ γνῶμαι ἐλέγοντο ἐπ' ἀμφότερα, διαφερομένων καὶ ἀξιούντων, ὡς ἕκαστοί τι ἐλασσοῦσθαι ἐνόμιζον, καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος Συρακόσιος, ὅσπερ καὶ ἔπεισε μάλιστα αὐτούς, ἐς τὸ κοινὸν τοιούτους δὴ λόγους εἶπεν.

λόγος Ἑρμοκράτους, ὃς μετὰ βραχὺ προοίμιον (§ α') τὸν πόλεμον νῦν οὐκ εὔκαιρον

59. „Οὔτε πόλεως ὢν ἐλαχίστης, ὦ Σικελιῶ- 1
ται, τοὺς λόγους ποιήσομαι οὔτε πονουμένης μά-
λιστα τῷ πολέμῳ, ἐς κοινὸν δὲ τὴν δοκοῦσάν μοι
βελτίστην γνώμην εἶναι ἀποφαινόμενος τῇ Σικελίᾳ
πάσῃ. καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν ὡς χαλεπὸν 2

Cluv. Sic. antiq. p. 39. — *κατέστησαν*, i. e. *ἦλθον*. — *ἐπ' ἀμφότερα.* Cf. adn. I 83, 3. — *διαφερομένων.* Suppl. *αὐτῶν*. — *ἀξιούντων, ὡς ἕκαστοι* cet., cum postulata ederent, ut (i. e. prout) quique cet. Cf. adn. III 45, 4. — *Ἑρμοκράτης.* De rebus huius insignis viri vid. Ind. nom. et rer. Thuc. et Diod., Sturz. Lex. Xenoph. et Dorvill. ad Charit. p. 11. — *ἐς τὸ κοινόν*, in commune, cum reliqui suam quique utilitatem sequerentur. Cf. *ἐς τὸ κοινόν* I 91, 7. Isocr. X 36, *κοινῇ* Thuc. I 124, 1. II 43, 2. Dion. Hal. Antiqu. VI 56, *κοινῶς* Thuc. II 42, 3, in commune consulat Tac. Ann. XII 5, in commune disseruit XV 63.

Cap. 59 sqq. „*Τέμνεται ἡ δημηγορία αὕτη τῷ δικαίῳ καὶ τῷ συμφέροντι καὶ τῷ δυνατῷ, οὕτω· δίκαιον μὲν γάρ, φησί, πρὸς τοὺς ὁμοφύλους συμβῆναι καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους αἱρεῖσθαι πόλεμον· εἶτα δὲ καὶ συμφέρον μὴ ἐᾶν καταδουλωθῆναι Σικελίαν· τὸ δὲ δυνατόν, ὅτι, ἐὰν ὁμονοήσωμεν, ῥᾳδίως τῶν ἐναντίων περιεσόμεθα.*“ Schol.

§ 1. *οὔτε πόλεως* . . .] *οἱ περὶ καταλύσεως πολέμου παραινοῦντες ἀεὶ ὑποπτεύονται διὰ φόβον καὶ μαλακίαν τὸν πόλεμον φεύγοντες ταῦτα παραινεῖν. διὸ καὶ ὁ Ἑρμοκράτης τοῦτο ποιεῖ.* (?*παραιτεῖται*?) *ἅμα δὲ καὶ αὔξει τὸ ονομα τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ἵνα συγγνώμην ἔχωσιν αὐτῷ οἱ λόγοι μετὰ παρρησίας καὶ φρονήματος προερχόμενοι.* Schol. Aliud initium orationis Hermocratis fuit apud Timaeum l. ad. c. 58 d. Non poterat Th. *οὔτε* . . . *οὔτε* particulas sic collocare ut fecit Herod. VII 101 *σὺ εἷς* . . . *πόλιος οὔτ' ἐλαχίστης οὔτ' ἀσθενεστάτης*, quod negatio ad *τοὺς λόγους ποιήσομαι* pertinet. Vertas igitur: non ego verba faciam ex minima civitate ortus aut quae bello maxime laboret (qui si essem, pro mea potius civitate quam pro tota Sicilia dissererem). — *πονουμένης.* Cf. adn. II 51, 6. — *ἐς κοινὸν* . . . *ἀποφαινόμενος*, in publicum proponens ut apud Dem. XIX 156. — *τῇ Σικελίᾳ πάσῃ* iunge cum voce *βελτίστην*.

§ 2. *καὶ περὶ μὲν* . . . *μακρηγοροίη*; Etiam apud Timaeum Hermocrates dicit audientes *σαφῶς εἰδέναι, τίνα διαφορὰν ἔχει ὁ πόλεμος τῆς εἰρήνης*; sed postea tamen id

ὶν τις πᾶν τὸ ἐνὸν ἐκλέγων ἐν εἰδόσι μακρη-
οίη; οὐδεὶς γὰρ οὔτε ἀμαθίᾳ ἀναγκάζεται
ὸ δρᾶν, οὔτε φόβῳ, ἢν οἴηταί τι πλέον σχή-
, ἀποτρέπεται. ξυμβαίνει δὲ τοῖς μὲν τὰ κέρ-
μείζω φαίνεσθαι τῶν δεινῶν, οἱ δὲ τοὺς κιν-
ους ἐθέλουσιν ὑφίστασθαι πρὸ τοῦ αὐτίκα τι
ἰσσοῦσθαι. αὐτὰ δὲ ταῦτα εἰ μὴ ἐν καιρῷ τύ-
ν ἑκάτεροι πράσσοντες, αἱ παραινέσεις τῶν ξυν-
κγῶν ὠφέλιμοι. ὃ καὶ ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι πει-
ένοις πλείστου ἂν ἄξιον· γένοιτο. τὰ γὰρ ἴδια
ἴτοι εὖ βουλευόμενοι δὴ θέσθαι τό τε πρῶτον
λεμήσαμεν καὶ νῦν πρὸς ἀλλήλους δι' ἀντι-
ῶν πειρώμεθα καταλλαγῆναι, καὶ ἢν ἄρα μὴ

εἶναι λέγει· γίγνεσθαι γὰρ αὐτὸν διὰ ἴδιά διάφορα·

Cap. 59. § 2. ἐν καιρῷ. Ἐν a membranis paene omnibus
(M. habet), et delevit Bekk. Sed in tempore s. opportune
e usquam καιρῷ sine praepositione dici non meminimus, quam-
Latine tempore (tempori) et loco nonnumquam ita legun-
t καιρόν in accusat. scripserunt Soph. Ai. 34 et Eur. Hel. 486.
dus quidem ad II 40, 1 nos delegat, sed ibi καιρῷ non valet
rtune. De ἐν καιρῷ cf. I 121, 1. V 61, 2. VI 9, 3.

ι pluribus demonstravit,
iure vituperat Polyb. —
όν. „Potest esse quod in-
mali] bello, sed et quod
it afferri; notum enim
ι vel ἔνι idem esse quod
ι, δυνατόν ἐστι." Bau.,
ssentitur Dind. in Steph.
III p. 1055. — ἐκλέγων,
untians. Class. confert.
II 44. — οὔτε ἀμαθίᾳ.
80, 1. — ἀναγκάζεται,
citur, impellitur, ut
41, 3, qua ratione Latini
ie cogendi verbo utuntur.
Fabr. ad. Sal. Iug. 84. —
δρᾶν, i. e. bellum in-
. — τοῖς μὲν . . . οἱ δέ,
alii . . . alii (τῶν πολε-
ων), non alteri . . . al-
(ex superioribus).
. Ὃ καὶ γένοιτο, de
si nobis quoque in
sentia persuadeatur,
plurimi faciendum (seu maximo commodo) erit." Ὃ et τὸ τὰς παραινέσεις τῶν ξυναλλαγῶν ὠφελίμους εἶναι. Pro πειθομένοις etiam πείθεσθαι scribi potuit. Cf. Matth. Gr. § 555 adn. 2 — τὰ γὰρ ἴδια . . . θέσθαι. Iunge εὖ θέσθαι. Cf. L. Herbst. Phil. XVI p. 280 sq. De δή participio adiuncto cf. adn. III 26, 2. Ceterum totum incisum ad duo quae secuntur pariter refertur. Sententia igitur haec est: Nam quoniam eo consilio, ut suis quique privatis rebus bene consulerent, primo tempore bellum suscepimus, etiam nunc eandem rationem secuti inter nos disceptando conciliari conemur. Cf. adn. III 37, 2. 66, 2. Inutilem esse Ullrichii (Symb. crit. I p. 24) coniecturam βουλόμενοι interpretatio docet. — δι' ἀντιλογιῶν, disceptan-

προχωρήσῃ ἴσον ἑκάστῳ ἔχοντι ἀπελθεῖν, πά πολεμήσομεν.

νῦν δὲ καὶ περὶ τῶν κοινῶν σκεπτέον εἶναι τῶν Ἀθηναίων πάσῃ τῇ Σικελίᾳ ἐπιβουλευόντων.

60. *Καίτοι γνῶναι χρὴ ὅτι οὐ περὶ τῶν ἰδί μόνον, εἰ σωφρονοῦμεν, ἡ ξύνοδος ἔσται, ἀ εἰ ἐπιβουλευομένην τὴν πᾶσαν Σικελίαν, ἐγὼ κρίνω, ὑπ' Ἀθηναίων δυνησόμεθα ἔτι δ σῶσαι· καὶ διαλλακτὰς πολὺ τῶν ἐμῶν λόγ ἀναγκαιοτέρους περὶ τῶνδε Ἀθηναίους νομίσ οἳ δύναμιν ἔχοντες μεγίστην τῶν Ἑλλήνων τε ἁμαρτίας ἡμῶν τηροῦσιν ὀλίγαις ναυσὶ παρ τες, καὶ ὀνόματι ἐννόμῳ ξυμμαχίας τὸ φύ πολέμιον εὐπρεπῶς ἐς τὸ ξυμφέρον καθίστ ται. πόλεμον γὰρ αἰρομένων ἡμῶν καὶ ἐπα μένων αὐτούς, ἄνδρας οἳ καὶ τοὺς μὴ ἐπι λουμένους αὐτοὶ ἐπιστρατεύουσι, κακῶς τε ἡ αὐτοὺς ποιούντων τέλεσι τοῖς οἰκείοις, καὶ ἀρχῆς ἅμα προκοπτόντων ἐκείνοις, εἰκός, ὅ*

do. — *ἴσον ἔχοντι ἀπελθεῖν*, ut aequum (seu suum ius) obtinens hinc discedat.

Cap. **60.** § 1. *ἔσται.* *Ἔστιν* conicit Krueg. Ex vulgata in *ξυνόδου* voce non tam de ipso conventu, quam de deliberationibus concilii cogitandum est. — *νομίσαι.* Ex superioribus repete *χρή*. — *τὸ φύσει ... καθίστανται*, inimicitiam natura ingenitam (gentium origine diversarum) sub honesta specie ad suam utilitatem accommodant. Cf. 61, 2 sq. 64, 3. III 86, 2. Similiter *φύσει πολεμίους* VI 79, 2. Isocr. XII 163, *πολεμίους φύσει* Plat. de Rep. 470 c.

§ 2. *πόλεμον γάρ* cet. De re vid. III 86. *Γάρ* non ad proxima superiora *τὸ φύσει ... καθίστανται*, sed ad primariam sententiam *διαλλακτὰς ... Ἀθηναίους νομίσαι* respicit. — *τοὺς μὴ ἐπικαλουμένους ... ἐπιστρατεύουσι.* De accusativo vid. Matth. Gr. § 402 a adn. 1. infra c. 92. Athenienses

imperium consecuti erant πα
γιγνόμενοι προθύμως τοῖς
ἢ βαρβάροις ἢ Ἕλλησιν
καλουμένοις VI 18; Hermoc
autem iudice etiam non advo
sicubi bellum conflatum
audivissent, alterutros adi
accurrebant. *Αὐτοί* valet
sponte. Cf. adn. III 65, 2
τέλεσι] *ταῖς δαπάναις.* Sc
— *τῆς ἀρχῆς ... προ*
πτόντων ἐκείνοις]
Ἀθηναίοις. τὸ δὲ προκοπ
των, προοδοποιούντων καὶ
τρεπιζόντων, ἤγουν προκο
καὶ ἐπίδοσιν ποιούντων ἡ
τῆς ἀρχῆς ἐκείνων. Schol.
verbo, quod proprie signi
caedendis arboribus v
aperire, cf. VII 56, 3. Ge
vum *τῆς ἀρχῆς* partitivum
Haackius recte videtur do
Cf. ed. mai. Nam aliter qui
genetivum illustrare cona
Bernh. Synt. p. 141 et Arn.,
ponentes cum IV 47, 3 v
ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ
σχολαίτερον προσιόντας, ut
ἀρχῆς valeat *ἐν τῇ ἀρχῇ*,

γνῶσιν ἡμᾶς τετρυχωμένους, καὶ πλέονί ποτε
στόλῳ ἐλθόντας αὐτοὺς τάδε πάντα πειράσασθαι
ὑπὸ σφᾶς ποιεῖσθαι.
1 61. Καίτοι τῇ ἑαυτῶν ἑκάστους, εἰ σωφρονοῦ-
μεν, χρὴ τὰ μὴ προσήκοντα ἐπικτωμένους μᾶλλον
ἢ τὰ ἑτοῖμα βλάπτοντας ξυμμάχους τε ἐπάγεσθαι
καὶ τοὺς κινδύνους προσλαμβάνειν, νομίσαι τε
στάσιν μάλιστα φθείρειν τὰς πόλεις καὶ τὴν Σικε-
λίαν, ἧς γε οἱ ἔνοικοι ξύμπαντες μὲν ἐπιβουλευό-
2 μεθα, κατὰ πόλεις δὲ διέσταμεν. ἃ χρὴ γνόντας
καὶ ἰδιώτην ἰδιώτῃ καταλλαγῆναι καὶ πόλιν πόλει,
καὶ πειρᾶσθαι κοινῇ σῴζειν τὴν πᾶσαν Σικελίαν,
παρεστάναι δὲ μηδενὶ ὡς οἱ μὲν Δωριῆς ἡμῶν
πολέμιοι τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δὲ Χαλκιδικὸν τῇ
3 Ἰάδι ξυγγενείᾳ ἀσφαλές. οὐ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν ὅτι
δίχα πέφυκε, τοῦ ἑτέρου ἔχθει ἐπίασιν, ἀλλὰ τῶν

οὐ γαρ ἐπὶ Χαλκιδέων βοηθείᾳ, ἀλλὰ διὰ πλεονεξίαν τοὺς Ἀθηναίους ἐς τὴν Σικελίαν ἐλθεῖν· ἀλλὰ γὰρ οὐ τοσ-

τὴν ἀρχήν (quae praepositiones intransitivo προκόπτειν adduntur), sed eorum explanatio ἐκείνους flagitaret. — πειράσασθαι. Locutionem εἰκός ἐστι apud Th. non magis quam infinitivus cum ἄν (cf. adn. III 10, 6) futuri infinitivus sequitur. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 15.

Cap. **61.** § 1. καίτοι τῇ ἑαυτῶν cet. Orator: quicunque, inquit, socios arcessere vult, eo consilio id faciat, ut aliena atque externa suo imperio adiungat, non, id quod nonnulli Siciliensium, a quibus Athenienses in hanc insulam invitati sunt, fecerunt, tum, cum laedat domestica et sua. Τῇ ἑαυτῶν igitur iunge cum ἐπικτωμένους verbo. „Τὰ ἑτοῖμα, sua, opponit τοῖς μὴ προσήκουσι.“ Duk. — τοὺς κινδύνους προσλαμβάνειν. Arnoldus interpretatur suscipere pericula praeter ea, quae evitari nequeant. Sed κινδύνους προσλαμβάνειν nihil videtur esse nisi suscipere pericula; nam ita hoc dicendi genus legitur VI 78, 3. Cf. προστίθεσθαι κινδύνους I 144, 1 et ibi adn. Articulo autem significantur ea pericula, quae cum hac sociorum invitatione cohaerent. — τὰς πόλεις καὶ τὴν Σικελίαν, cum singulas civitates tum Siciliam universam. — ἧς γε, quippe cuius. Cf. 126, 2. VI 37, 1. VIII 76, 6. — ἐπιβουλευόμεθα. Suppl. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.

§ 2. παρεστάναι, in mentem venire. Cf. VI 34, 9. Subiectum verbi est enuntiatum ab ὡς incipiens. Cf. 95, 2. — οἱ Δωριῆς ἡμῶν, ei nostrum, qui Dores sunt. Cf. IV 126. V 15. De his civitatibus vid. VI 3 sqq. — τὸ Χαλκιδικόν. Cf. Matth. Gr. § 445, 5 et de re adn. III 86, 2. — τῇ Ἰάδι ξυγγενείᾳ. Et Athenienses enim et Chalcidenses Iones erant. Cf. de his III 86, 3. Orti autem erant ex Euboeae Ionibus. Vid. VI 3. 67. De Ἰάδι cf. adn. I 131, 1.

§ 3. οὐ γὰρ ... ἐπίασιν, neque enim propterea, quod

οὔτον ἐκείνους, ὅσον τοὺς Σικελιώτας μεμπτέους εἶναι, οἷς δείκνυται ἀπαλλαγὴ τοῦ κινδύνου.

ἐν τῇ Σικελίᾳ ἀγαθῶν ἐφιέμενοι, ἃ κοινῇ κεκτή-
μεθα. ἐδήλωσαν δὲ νῦν ἐν τῇ τοῦ Χαλκιδικοῦ 4
γένους παρακλήσει· τοῖς γὰρ οὐδεπώποτε σφίσι
κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν προσβοηθήσασιν αὐτοὶ τὸ δί-
καιον μᾶλλον τῆς ξυνθήκης προθύμως παρέσχοντο.
καὶ τοὺς μὲν Ἀθηναίους ταῦτα πλεονεκτεῖν τε καὶ 5
προνοεῖσθαι πολλὴ ξυγγνώμη, καὶ οὐ τοῖς ἄρχειν
βουλομένοις μέμφομαι, ἀλλὰ τοῖς ὑπακούειν ἑτοι-
μοτέροις οὖσι· πέφυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπειον διὰ
παντὸς ἄρχειν μὲν τοῦ εἴκοντος, φυλάσσεσθαι δὲ
τὸ ἐπιόν. ὅσοι δὲ γιγνώσκοντες αὐτὰ μὴ ὀρθῶς 6
προσκοποῦμεν, μηδὲ τοῦτό τις πρεσβύτατον ἥκει

Sicilia gentibus eam incolentibus in duas partes divisa est, alterius gentis odio aggrediuntur. *Δίχα πεφυκέναι* ut *δίχα γίγνεσθαι* I 64, 1, ubi cf. adn. Bekker comma post *ἔθνεσιν* nomen posuit; at Athenienses male dicerentur gentes non propterea, quod divisae essent, odio alterius moti aggredi. Qui enim odio motus aliis bellum infert, non ideo id facit, quia in duas partes divisi sunt, et qui in alterutram gentem odium concepit, non ambas adoritur. Interpunctione igitur mutata ad *ἐπίασιν* cogita *τῇ Σικελίᾳ* vel *ἡμῖν*.

§ 4. *ἐν τῇ . . . παρακλήσει.* Vid. III 86, 3. — *κατὰ τὸ ξυμμαχικόν.* Cf. l. d. *κατὰ παλαιὰν ξυμμαχίαν* et ibi adn. — *τὸ δίκαιον . . . παρέσχοντο,* debitum officium maiore studio quam foedus postulabat praestiterunt. Itaque „*μᾶλλον τῆς ξυνθήκης προθύμως* idem quod *ὑπὲρ τὴν ξυνθήκην προθύμως*". Preibisch. de Comp. usu Thuc. p. 22.

§ 5. *ταῦτα πλεονεκτεῖν.* Cf. adn. I 38, 6. — *ὑπακούειν ἑτοιμοτέροις.* Arnoldus aut in verba *ἑτοίμοις ὑπακούειν μᾶλλον ἢ ἀντιστῆναι* haec resolvi aut, ut Reisk., *ἑτοιμοτέροις* pro *ἑτοιμοτέροις τοῦ δέοντος*, nimis paratis (cf. Matth. Gr. § 457 b), dictum vult. Illud fieri recte non potest; unde enim repetas *ἢ ἀντιστῆναι?* Hoc sententiae adversari docens Krohl. Quaest. Thuc. I p. 10 proprie *ἢ ἄρχειν* subaudiri iubet, sed comparationis vim simul fatetur esse eam, quae ex aliarum linguarum legibus ad sententiae integritatem vix desideretur. Cf. Matth. Gr. § 457 d. — *τὸ ἀνθρώπειον . . . τοῦ εἴκοντος . . . τὸ ἐπιόν.* Cf. adn. II 45, 1.

§ 6. *ὅσοι δὲ . . . ἥκει κρίνας.* „Declinavit ab inchoata structura *ὅσοι . . . μὴ προσκοποῦμεν*, secundum quam subiungere debebat *καὶ ὅσοι μὴ τοῦτο πρεσβύτατον ἥκομεν κρίναντες*, quasi supra dixisset *εἰ δὲ . . . προσκοποῦμεν* vel *εἰ δέ τις γιγνώσκων αὐτὰ μὴ ὀρθῶς προσκοπεῖ.*" Haack. De relativis per commixtionem duarum loquendi rationum pro *εἰ* positis vid. adn. I 22, 1 et Matth. Gr. § 481 adn. 1. — *πρεσβύτατον.* Cf. Plut. Mor. p. 7 f *ἅπερ ἐγὼ πάντων . . . ἀγαθῶν πρε-*

κς, τὸ κοινῶς φοβερὸν ἅπαντας εὖ θέσθαι,
ιτάνομεν. τάχιστα δ' ἂν ἀπαλλαγὴ αὐτοῦ γέ-
ι, εἰ πρὸς ἀλλήλους ξυμβαῖμεν· οὐ γὰρ ἀπὸ
αὐτῶν ὁρμῶνται Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν
ιλεσαμένων. καὶ οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ,
'ῃ δὲ διαφοραὶ ἀπραγμόνως παύονται, οἵ τ'
ιητοι εὐπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες εὐλόγως
ικτοι ἀπίασι.

;2. Καὶ τὸ μὲν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τοσοῦ-
ἀγαθὸν εὖ βουλευομένοις εὑρίσκεται. τὴν
πὸ πάντων ὁμολογουμένην ἄριστον εἶναι εἰρή-
πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ποιήσασθαι;
ικεῖτε, εἴ τῳ τι ἔστιν ἀγαθὸν ἢ εἴ τῳ τὰ
ία, οὐχ ἡσυχίαν μᾶλλον ἢ πόλεμον τὸ μὲν
αι ἂν ἑκατέρῳ, τὸ δὲ ξυνδιασῶσαι, καὶ τὰς
: καὶ λαμπρότητας ἀκινδυνοτέρας ἔχειν τὴν

ἔπειτα τὰ μὲν τῆς εἰρήνης ἀγαθά, τὸ δὲ ἀστάθμητον τοῦ πολέμου δηλοῦται.

ιp. 61. § 7. ξυμβαίημεν codd. Cf. sd. III 42, 4.
ὑτῶν. Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. Gr. al. αὐτῶν. Simi-
idem αὐτοῦ 62, 2 extr. et iterum αὐτῶν 62, 3 extr. Cf.
17.
ιp. 62. § 2. ἡσυχία ... πόλεμος codd. Cf. adn.
χῦσαι ... ξυνδιασῶισαι Pal. M., alii παύσαι ... ξυνδια-
. At terminatio σαι sing. opt. aor. Thucydidi abiudicanda
Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 18.

τα κρίνω. — τὸ κοινῶς
ἑσθαι] κοινῶς φοβερὸν
λωσις ἡ παρὰ τῶν Ἀθη-
ἐπιβουλευομένη πᾶσιν
;. Schol. Θέσθαι, com-
'e vel administrare.
, 4.
οὕτως, i. e. διὰ ξυμ-
ς. — παύονται. Prae-
utitur, quod sententiam
tim eloquitur, quod idem
ınt πόλεμος et διαφοραί
ι destituta. — εὐπρεπῶς
πίασι. Attende egregia
ta. Sententia haec est:
.onesta specie (ὡς δῆ-
ιμμαχοῦντες τοῖς ἐνθάδε
δεῦσι schol.), ut in-
n facerent, huc vene-
merito infecta re ab-
„Εὔλογος et εὐπρεπής
plerumque ita discernuntur a Thuc., ut εὔλογον sit quod *est* pulchrum et rationi consentaneum, εὐπρεπές quod *videtur* esse, quamquam revera non est. Vid. I 37, 4. 39, 2. III 38, 2. 44, 4, IV 86, 6. 87, 3. VI 76, 2. 84, 2.“ Arn. ad VI 8. Εὔλογον tamen pro εὐπρεπεῖ videtur legi III 82, 4. VI 79, 2.

Cap. 62. § 1. καὶ τὸ μὲν cet., i. e. καὶ τὸ μὲν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους (ἀγαθὸν) εὑρίσκεται τοσοῦτον ἀγαθὸν (ὄν).

§ 2. ἄριστον. Cf. adn. III 37, 1. — ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ποιήσασθαι. Cf. adn. 25, 9. — ἢ δοκεῖτε ... ξυνδιασῶσαι. Qui servantes ἡσυχία et πόλεμος in codd. tradita παύ-

εἰρήνην, ἄλλα τε ὅσα ἐν μήκει λόγων ἄν τις διέλθοι [ὥσπερ περὶ τοῦ πολεμεῖν]; ἃ χρὴ σκεψαμένους μὴ τοὺς ἐμοὺς λόγους ὑπεριδεῖν, τὴν δὲ αὑτοῦ τινα σωτηρίαν μᾶλλον ἀπ' αὐτῶν προϊδεῖν. καὶ εἴ τις βεβαίως τι ἢ τῷ δικαίῳ ἢ βίᾳ πράξειν οἴεται, τῷ παρ' ἐλπίδα μὴ χαλεπῶς σφαλλέσθω, γνοὺς ὅτι πλείους ἤδη, καὶ τιμωρίαις μετιόντες τοὺς ἀδικοῦντας καὶ ἐλπίσαντες ἕτεροι δυνάμει τινὶ πλεονεκτήσειν, οἱ μὲν οὐχ ὅσον οὐκ ἠμύναντο, ἀλλ' οὐδ' ἐσώθησαν, τοῖς δ' ἀντὶ τοῦ πλέον ἔχειν προσκαταλιπεῖν τὰ αὑτῶν ξυνέβη. τιμωρία γὰρ

αὑτοῦ. Cf. sd. 61, 7.
§ 3. αὑτῶν. Cf. sd. 61, 7.

σαι ... ξυνδιασῶσαι legunt (vide sd.) frustra δοκεῖτε explicare student collato I 3, 2, ubi δοκεῖ μοι idem valet quod ὡς ἐμοὶ δοκεῖ (I 3, 3. 10, 4. 93, 7), quia, si δοκεῖτε pro ὡς δοκεῖτε accipis, tota sententia perit. Cum igitur talis verborum structura qualis hic habetur nullo exemplo confirmari possit, summopere laudandus est Herwerdenus, quod, cum duo boni libri infinitivos praebeant, ἡσυχίαν et πόλεμον emendavit (Stud. Thuc. p. 58). Praeterea monendum est τὸ μέν referri ad τὰ ἐναντία, τὸ δέ ad ἀγαθόν. Cf. adn. I 68, 4. — ὥσπερ περὶ τοῦ πολεμεῖν, quae tam aliena et inepta sunt, ut mirum videatur fuisse qui ea defenderent, ad marginem a librario adscripta sunt, qui similis loci 59, 2, ubi de belli gravitate agitur, reminiscebatur. Iure ea delevit Krueg. — ὑπεριδεῖν ... προϊδεῖν respondent inter se, ut Latine despicere et prospicere dixeris. De qualibus adnominationibus cf. I 33, 4. III 39, 2.

§ 3. τῷ δικαίῳ. Dativum modi vult esse Matth. § 400, 5, sed debet potius existimari dativus causae (schol. διὰ τὸ δικαίως ἐπιέναι), quod agitur de eis qui bellum componere ideo nolint, quia causae suae aequitate certam successus spem conceperint. — τῷ παρ' ἐλπίδα, insperato, i. e. exitu spei suae inexspectato. Cf. VII 66, 3 et adn. II 89, 5. — μὴ χαλεπῶς σφαλλέσθω, ne graviter labatur, Port. — πλείους ... πλεονεκτήσειν. Οἱ τιμωρίαις μετιόντες τοὺς ἀδικοῦντας sunt οἱ τῷ δικαίῳ, sicut οἱ δυνάμει ... πλεονεκτήσειν ἐλπίσαντες vicissim οἱ βίᾳ οἰόμενοί τι πράξειν. Offensionem non debet praebere καί post ἤδη positum; nam proximo καί respondet. Pro δυνάμει τινί Krueger subtiliter δυνάμει τι coniecit ob superiora τι ... βίᾳ. — οὐχ ὅσον οὐκ. Ita aliquotiens Dio Cass., ut fragm. 9 et 43, 14. Cf. Buttm. Gr. § 150, 2. — προσκαταλιπεῖν, insuper amittere.

§ 4. τιμωρία cet. Abstracta, quae dicunt, in toto loco posita esse pro concretis ex ἀδικεῖται verbo et ei respondenti εὔελπι apparet. De ὅτι καί et διότι καί cf. Krueg. Gr. § 69,

οὐκ εὐτυχεῖ δικαίως, ὅτι καὶ ἀδικεῖται· οὐδὲ ἰσχὺς βέβαιον διότι καὶ εὔελπι. τὸ δὲ ἀστάθμητον τοῦ μέλλοντος ὡς ἐπὶ πλεῖστον κρατεῖ, πάντων τε σφαλερώτατον ὂν ὅμως καὶ χρησιμώτατον φαίνεται· ἐξ ἴσου γὰρ δεδιότες προμηθίᾳ μᾶλλον ἐπ' ἀλλήλους ἐρχόμεθα.

63. Καὶ νῦν τοῦ ἀφανοῦς τε τούτου διὰ τὸ ἀτέκμαρτον δέος καὶ διὰ τὸ ἤδη, φοβεροὺς παρόντας Ἀθηναίους, κατ' ἀμφότερα ἐκπλαγέντες, καὶ τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης ὧν ἕκαστός τις ᾠήθημεν

ἕπονται παραινέσεις ἐς σπονδάς, ὧν ἡ ὠφελία ἔτι βραχεῖ κεφαλαίῳ ἀποδείκνυνται.

§ 4. *προμηθείᾳ* vulgo. *Προμηθίᾳ* ex optimis libris hic recepit Bekk., sed idem VI 80 dedit *προμήθειαν*, ubi similiter *προμηθίαν* nonnulli librorum praestantissimorum. Hac forma abstinere prosam orationem Atticam censuit Schaef. Mel. crit. p. 41. Cf. tamen Schneid. ad Plat. I p. 442 et Stadelm. de Dial. Herodot. III p. 3 sq. Nec si poetica est, ideo a Thucydide aliena videtur, quem poeticis vocabulis non omnino abstinuisse satis certum est. Atque cum *ὠφελία* ubique scripserimus (cf. sd. I 3, 2), in quo pariter *τὸ ῑ ποιητικόν* dicit Herodian. II p. 453, constantia, ut item *προμηθία* scribatur, suadet.

Cap. 63. § 1. *ἕκαστός τις*. Pro *τις* Cass. Aug. Pal. Vat. M. H. D. I. Laur. Bekk. *τι*. Nobis tamen paulo aptius dici videtur consiliorum defectus in eis, quae nos exsecuturos esse

32 adn. 17. — *δικαίως*, ut iustum est, merito. Cf. VII 63, 4 et adn. II 64, 2. — *ἀδικεῖται*. Schol. *προηδίκηται*. Cf. adn. I 38, 4. — *τοῦ μέλλοντος*. Haec verba cum superioribus *τὸ ἀστάθμητον* videntur cohaerere, ut *κρατεῖ* sonet obtinet, praevalet. — *προμηθίᾳ μᾶλλον*, providentius, circumspectius.

Cap. 63. § 1. *τοῦ ἀφανοῦς*, i. e. *τοῦ ἀδήλου, τοῦ ἀσταθμήτου*, quod antea dixit. — *διὰ τὸ . . . Ἀθηναίους*. Cogita *διὰ τὸ ἤδη δέος* (cf. Matth. Gr. § 282, 1. VII 56, 2 *ὑπό τε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ τῶν ἔπειτα*), i. e. propter praesentem (cf. Dem. XXIII 134 *τὴν ἤδη χάριν*) metum, qui qualis sit explicatur apposito *φοβεροὺς παρόντας Ἀθηναίους*, ubi adiectivum praedicative positum est et participium substantivi vice fungitur ut 29, 3 *ἐμπρησθεῖσα* et 47, 2 *κομισθέντας*. Nugantur qui haec ita continuari volunt, ut mixta inter se esse dicant *διὰ τὸ παρεῖναι* et *διὰ τοὺς παρόντας*, quae confusio mirum quantum inepta nullo probatur exemplo. Nam V 7, 2 *καὶ οὐ βουλόμενος* quamquam invitus significat et *αὐτούς* ad *ἀναλαβὼν ἦγεν* pertinet, VIII 105, 2 boni libri *διώκειν* pro *διώκοντες* habent (simile vitium videsis in sd. 35, 1) idque recepit Bekk. De loco I 2, 5 perperam huc allato cf. adn. Fusius de hoc loco disputatum est in Annal. phil. 1870 p. 334. — *ἀμφότερα*. Sunt superiora illa *διὰ τὸ . . . καὶ διὰ τό* cet. — *καὶ τὸ ἐλλιπὲς . . . εἰρχθῆναι*. Cf. 55, 2 *ἐλλιπὲς ἦν τῆς δοκήσεώς τι πράξειν*. Vertas: et quod consilio in eis quae quisque nos peracturos

πράξειν ταῖς κωλύμαις ταύταις ἱκανῶς νομίσ
εἰρχθῆναι, τοὺς ἐφεστῶτας πολεμίους ἐκ τῆς
ρας ἀποπέμπωμεν, καὶ αὐτοὶ μάλιστα μὲν ἐς α
ξυμβῶμεν, εἰ δὲ μή, χρόνον ὡς πλεῖστον σπ
μενοι τὰς ἰδίας διαφορὰς ἐς αὖθις ἀναβ
μεθα. τὸ ξύμπαν τε δὴ γνῶμεν πειθόμενοι
ἐμοὶ πόλιν ἕξοντες ἕκαστος ἐλευθέραν, ἀφ
αὐτοκράτορες ὄντες τὸν εὖ καὶ κακῶς δρῶντ
ἴσου ἀρετῇ ἀμυνούμεθα ἤδη, ἀπιστήσαντες

unusquisque sperabamus, quam in eis quorum al
nos cet. Arnoldus τι πράξειν III 45 et τι πράξειν IV 5
parari posse et notionem insigne quiddam faciendi contineri
sed ita potius ᾠήθημέν τι πράξειν exspectari adnotat. Eid
verba 62, 3 videntur magis favere, quam favent. Τις etiam a
aptius existimatum servavit Hofm. Cf. ἑκάστη τις III 45, 4.
§ 2. ἢν δὲ ἀπιστήσαντες ἄλλοις ὑπακούσωμεν et i
γιγνόμεθα codd., praeterquam quod ἢν διαπιστήσαντε
Cf. adn.

esse putavimus proposito deerat (quominus perficeretur), his obstaculis satis (i. e. ita ut alias eius rei causas quaerere non opus sit) impeditum esse arbitrati. Genetivus obiectivus ὧν (i. e. τούτων ἃ) ex vocabulo γνώμης aptus est pariter atque ad διανοίας refertur VI 15, 4 τὸ μέγεθος τῆς διανοίας ὧν καθ' ἓν ἕκαστον ἔπρασσεν. Krohlius quidem Quaest. Thuc. I p. 10 interpunctionem ita mutari iussit, ut κατ' ἀμφότερα πράξειν interiecta esse existimentur. Sed huic cum ea obstant, quae in Comment. antiqu. stud. 1842 p. 131 disputata sunt, tum ipsa sententia. Eis enim, quae nondum consecuti erant ὧν ἕκαστός τις ᾠήθησαν πράξειν, quae sunt eadem atque supra 62, 3 illa εἴ τις βεβαίως τι πράξειν ... οἴεται, terreri Sicilienses non poterant, sed monendi erant, ne eorum consequendorum spe a pace alienis animis essent. — ταῖς κωλύμαις. De ipsa voce cf. adn. I 92, 1. Sunt autem haec impedimenta ἀμφότερα illa,

quae modo cognovimus.
ἀίδιον. Cf. II 64, 3.
αὖθις. Cf. adn. I 12
Bernh. Synt. p. 196.
§ 2. τὸ ξύμπαν ad
liter (cf. adn. 145); n
γνῶμεν verbo participium
τες et postea ὑπακουσ
suspensum est. — ἀρετῇ
honestate, i. e. ut bo
fortes viros decet. — ἀμ
μεθα. Cf. adn. I 42,
ἤδη, ut apud Latinos con
(cf. Hor. Sat. I 6, 29),
celerem ideoque certis
effectum indicat. Cf. IV
66, 4. VI 90, 3. VII 6,
6. Herod. VII 235. In fin
ter collocatum est III 2,
10, 3. VIII 92, 6. Prox
ἤδη a nobis coniectura
illatum accedit cod. Pal. sc
ἢν δι. — ἀπιστήσα
Suppl. ἐμοί. Loquitur
orator in participiis πειθ
et ἀπιστήσαντες ad
personam relatis per κοι
Quod in codd. scriptum
δὲ ἀπιστήσαντες ἄλλοις
κούσωμεν multis laborat

ἄλλοις ὑπακουσόμενοι, οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα, ἀλλά, καὶ ἄγαν εἰ τύχομεν, φίλοι μὲν ἂν τοῖς ἐχθίστοις, διάφοροι δὲ οἷς οὐ χρὴ κατ' ἀνάγκην γιγνοίμεθα.

1 64. Καὶ ἐγὼ μέν, ἅπερ καὶ ἀρχόμενος εἶπον, πόλιν τε μεγίστην παρεχόμενος καὶ ἐπιὼν τῳ μᾶλλον ἢ ἀμυνούμενος ἀξιῶ προϊδόμενος αὐτῶν

τὸ τέλος λέγεται, ὅτι οἱ Συρακόσιοι πρόθυμοί εἰσι ξυμβῆναι.

Cap. **64**. § 1. *προειδόμενος ... αὐτός* de Reiskii coniectura expediri nequeant difficultatibus. Ac primum quidem eorum verborum apodosis desideratur. Supplere quidem eam voluerunt variis modis, Buttm. Gr. § 150, 7 et Bernh. Synt. p. 262 *λόγος ἔσται*, schol. et Arn. *ὁ ἀγὼν ἔσται* post *οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα* cogitari iubentes, Hermann. de Part. *ἄν* p. 42 e proximis *φίλοι ἂν γιγνοίμεθ' ἀλλήλοις* subaudiens. Sed earum rationum nulla est, quae ullius linguae legibus conveniat aut exemplis comprobetur. Male certe cum hoc loco componitur VIII 56, 5, ubi vide adn. et sd. Deinde cum totius sententiae ratio, qualem *μὲν—δέ* particulae ostendunt, postulet, ut contraria contrariis reddantur, membrorum inter se oppositorum aequabilitas ita turbata est, ut superiori *πειθόμενοι* non *ἀπιστήσαντες* respondeat, id quod unum ipsorum verborum notionibus accommodatum est, sed *ἢν ὑπακούσωμεν*, quamquam *ὑπακούειν* contrariam vim habet atque *πόλιν ἐλευθέραν ἔχειν*. Neque magis suo loco *ἀμυνούμεθα* et *οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα* inter se referuntur, quae non minus e contraria posita esse ex ipsorum sententia elucet. Ex ea vero quam fecimus emendatione ab utraque parte terna quae debent membra iusto ordine sibi opponuntur. Similem sententiae conformationem habes III 40, 4. — *οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι*, non ad ulciscendum aliquem i. e. non ita ut de ulciscendo agatur. Cf. adn. III 45, 6. — *ἄγαν εἰ τύχοιμεν*, si valde nobis res successerit, si praeclare nobiscum actum fuerit. „Cf. V 9 ἢν τὰ ἄριστα πράξητε." Dobr. De *εἰ* postposito cf. adn. I 10, 2. 68, 1. adn. IV 4, 1, de *τυχεῖν*, felicem esse, cf. adn. III 82, 5. — *φίλοι μὲν ἄν*. „Thucydides ut *φίλοι* et *διάφοροι*, *τοῖς ἐχθίστοις* et *οἷς οὐ χρὴ* invicem opposuit, sic opposuit etiam *γιγνοίμεθα ἄν* et *κατ' ἀνάγκην γιγνόμεθα*, ita quidem, ut optativus ad *ἄν* ex illo indicativo supplendus sit." Herm. l. d. At utrumque pariter certum est neque ulla causa appareat, cur alterum lenius, alterum confidentius enuntietur. Deinde haec ratio ita exemplis destituta est et tam facilis emendatio *γιγνοίμεθα*, ut hanc medicinam loco adhibere nunc non dubitemus.

Cap. **64**. § 1. *ἀρχόμενος*. 59, 1. — *πόλιν ... παρεχόμενος*. Civitatem maximam allegans vel eius auctoritatem proferens et ea nitens parum recte Steph. in Thes., quamquam *παρέχεσθαι* ita dici vidimus ad III 36, 1; est potius maximam civitatem exhibens (nos: eine sehr grosse Stadt darstellend), ita ut ipse pro maxima civitate sit. Cf. 85, 6. Herod. VII 161. — *προϊδόμενος αὐτῶν*, his

τοὺς δὲ ἄλλους τὴν αὐτὴν προθυμίαν ἔχειν καλόν τε εἶναι καὶ ξύμφορον.

ξυγχωρεῖν, καὶ μὴ τοὺς ἐναντίους οὕτω κακ
δρᾶν ὥστε αὐτὸς τὰ πλείω βλάπτεσθαι, μη
μωρίᾳ φιλονικῶν ἡγεῖσθαι τῆς τε οἰκείας γνώμ
ὁμοίως αὐτοκράτωρ εἶναι καὶ ἧς οὐκ ἄρχω τύχ
ἀλλ' ὅσον εἰκὸς ἡσσᾶσθαι. καὶ τοὺς ἄλλους
καιῶ ταὐτό μοι ποιῆσαι, ὑφ' ὑμῶν αὐτῶν καὶ
ὑπὸ τῶν πολεμίων τοῦτο παθεῖν. οὐδὲν γὰρ
σχρὸν ⟨ὂν⟩ οἰκείους οἰκείων ἡσσᾶσθαι, ἢ Δωρ

Bekker. Vulgatam *προειδομένους* ... *αὐτούς* rursus quidem de
dit Krobl. Quaest. Thuc. I p. 11, sed ei nos respondimus in Comm
antiqu. stud. 1842 p. 131. Augmentum participii aor. nunc sus
mus, quod vitium vitiis defendere nolebamus. Nam quae eius
menti exempla afferebantur (Aesch. I 165. Dem. XIX 233. Dio
Ant. I 65. VII 42. Luci. Tox. 39. Cass. Dion. LII 10, 3.
23, 5), ea correxerunt novissimi editores.

(quae 63, 2 exposita sunt) provisis. De genet. vide Matth. Gr. § 379. Herod. II 121. III 159. V 39. *Αὐτά* Thucydidi nonnumquam idem est atque *ταῦτα*. Confer III 66, 4, frequentem formulam *δι' αὐτό* (I 2. 18. 68. IV 55 al.) et adn. I 144, 4. — *ξυγχωρεῖν*. Port. compositionem facere interpretatus est, sed videtur valere aliquid concedere, remittere de iure suo, ut *τι ξυγχωρεῖν* 22, 3; male certe explicat Bernh. Synt. p. 180. — *τῆς τε οἰκείας ... τύχης*, existimare me summam potestatem [aeque] habere et in meam voluntatem et in fortunam (Port.), i. e. me aeque fortunae atque (non minus 'fortunae quam) meorum consiliorum arbitrum esse. Cf. membra similiter invertenda I 120, 5. 140, 1. — *ἡσσᾶσθαι*, de iure meo decedere, aliis cedere. Cf. § 3 et adn. I 77, 1.

§ 2. *ταὐτό*. Noli *ταὐτόν* desiderare propter Buttm. Gr. max. II p. 414 (ed. 1). Vid. ad Xen. Anab. VI 4, 9. — *τοῦτο παθεῖν*, scil. *τὸ ἡσσᾶσθαι*.

§ 3. *οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν*
⟨*ὂν*⟩. Enuntiatum, in cuius i
haec leguntur, ita in codd.
ptum est, ut mira vel potius
verborum cohaerentia eva
Quid enim sibi velit prono
relativum *οἷ*, vix ullo modo
pedias. Neque enim ex eo, q
in tempore bellum gerent, de
pacem facient, intellegitur
turpe esse domesticos domes
cedere, sed ipsam pacis hon
tem potius belli compon
causam esse patet. Neque Her
crates id, quod Siciliensibus
suasurus est, nulla addita
dicione aut causa ita pronun
potest, quasi utique eventu
sit. Certe in eis quae secu
ubi de alienigenis sermo est,
modo adversus hos se gesturi
adiuncta condicione *ἣν σωφρ*
μεν eloquitur. Itaque *ὂν*
αἰσχρόν excidisse putamus
que omisso ad supplendam
cturam *οἷ* insertum esse,
idem in aliquot libris factum
vidimus ad. III 37, 2. V
οὐδὲν αἰσχρὸν ὂν pariter le
tur apud Plat. de Rep. 6
Cf. Krueg. Gr. § 56, 9 adn
— *Δωριέα τινὰ Δωριέ*
Haec eis, quae de Camari
III 86 narrantur, illustrat D
conferens etiam III 90, 1.

τινὰ Δωριέως ἢ Χαλκιδέα τῶν ξυγγενῶν, τό τε ξύμπαν γείτονας ὄντας καὶ ξυνοίκους μιᾶς χώρας καὶ περιρρύτου καὶ ὄνομα ἓν κεκλημένους Σικελιώτας, [οἳ] πολεμήσομέν τε, οἶμαι, ὅταν ξυμβῇ, καί ξυγχωρησόμεθά γε πάλιν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς
4 λόγοις κοινοῖς χρώμενοι· τοὺς δὲ ἀλλοφύλους ἐπελθόντας ἀθρόοι ἀεί, ἢν σωφρονῶμεν, ἀμυνούμεθα, εἴπερ καὶ καθ' ἑκάστους βλαπτόμενοι ξύμπαντες κινδυνεύομεν, ξυμμάχους δὲ οὐδέποτε
5 τὸ λοιπὸν ἐπαξόμεθα οὐδὲ διαλλακτάς. τάδε γὰρ ποιοῦντες ἔν τε τῷ παρόντι δυοῖν ἀγαθοῖν οὐ στερήσομεν τὴν Σικελίαν, Ἀθηναίων τε ἀπαλλαγῆναι καὶ οἰκείου πολέμου, καὶ ἐς τὸ ἔπειτα καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλευθέραν νεμούμεθα καὶ ὑπὸ ἄλλων ἧσσον ἐπιβουλευομένην."

§ 3. τὸ δὲ ξύμπαν codd. Cf. adn. III 40, 4.

καὶ περιρρύτου. Demetr. περὶ σχημ. § 113 Θουκυδίδης κἂν λάβῃ παρὰ τοῦ ποιητοῦ τι, ἰδίως αὐτῷ χρώμενος ἴδιον τὸ ληφθὲν ποιεῖ. οἷον ὁ μὲν ποιητὴς (Od. τ', 172) ἐπὶ τῆς Κρήτης ἔφη· Κρήτη τις γαῖ' ἔστι ... περίρρυτος ... ὁ δὲ Θουκυδίδης ὁμονοεῖν τοὺς Σικελιώτας καλὸν οἴεται εἶναι γῆς ὄντας μιᾶς καὶ περιρρύτου, καὶ ταὐτὰ πάντα εἰπών, γῆν τε ἀντὶ νήσου καὶ περίρρυτον ὡσαύτως, ὅμως ἕτερον λέγειν δοκεῖ, διότι οὐχ ὡς πρὸς μέγεθος (vel potius ad insulae notionem circuitu quodam verborum exprimendam), ἀλλὰ πρὸς ὁμόνοιαν (i. e. ad demonstrandum consentaneum esse insulanos esse concordes, cum dirempti sint a consortio aliorum) αὐτοῖς ἐχρήσατο. Legi vocabulum etiam apud Diod. et Aristid. docet Bloomf. Add. Xen. de Vect. 1, 7 et de Lat. circumfluus Krebs. — ὄνομα ... κεκλημένους. Cf. adn. II 37, 1. — Σικελιώτας. Respicit enim Hermocrates ad eos solos, quorum legati aderant. Vid. c. 58. — ξυγχωρησόμεθά γε. Particula γε addita est, ut ξυγχωρησόμεθα prae verbo πολεμήσομεν maiore vi efferatur. Nempe superioribus non tam causa continetur, cur gerendum sit bellum quam cur componendum. — λόγοις, colloquiis, consultationibus.

§ 4. ἐπελθόντας, hostiliter contra nos profectos. Oppositum est ξυμμάχους et διαλλακτάς. — ξυμμάχους δὲ οὐδέποτε κ. τ. λ., neque vero etiam eos umquam posthac socios arcessemus aut pacificatores. Proximum igitur verbi ἐπαξόμεθα obiectum est τοὺς ἀλλοφύλους.

§ 5. ἐς τὸ ἔπειτα. Cf. ἐς ἔπειτα I 130, 2 et perpende discrimen.

σπονδαὶ τῶν Σικελιωτῶν, μεθ' ἃς οἱ τῶν Ἀθηναίων ἡγεμόνες ἀποπλέουσιν, ἐφ' ᾧ ὁ δῆμος μάλα ἀγανακτεῖ.

65. *Τοιαῦτα τοῦ Ἑρμοκράτους εἰπόντος πει-* 1
θόμενοι οἱ Σικελιῶται αὐτοὶ μὲν κατὰ σφᾶς αὐ-
τοὺς ξυνηνέχθησαν γνώμῃ ὥστε ἀπαλλάσσεσθαι
τοῦ πολέμου ἔχοντες ἃ ἕκαστοι ἔχουσι, τοῖς δὲ
Καμαριναίοις Μοργαντίνην εἶναι ἀργύριον τακτὸν
τοῖς Συρακοσίοις ἀποδοῦσιν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων 2
ξύμμαχοι παρακαλέσαντες αὐτῶν τοὺς ἐν τέλει
ὄντας εἶπον ὅτι ξυμβήσονται καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσον-
ται κἀκείνοις κοιναί. ἐπαινεσάντων δὲ αὐτῶν,
ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν, καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθη-
ναίων ἀπέπλευσαν μετὰ ταῦτα ἐκ Σικελίας. ἐλ- 3
θόντας δὲ τοὺς στρατηγοὺς οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθη-
ναῖοι τοὺς μὲν φυγῇ ἐζημίωσαν, Πυθόδωρον καὶ
Σοφοκλέα, τὸν δὲ τρίτον, Εὐρυμέδοντα, χρήματα
ἐπράξαντο, ὡς ἐξὸν αὐτοῖς τὰ ἐν Σικελίᾳ κατα-
στρέψασθαι δώροις πεισθέντες ἀποχωρήσειαν. οὕ- 4
τω τῇ γε παρούσῃ εὐτυχίᾳ χρώμενοι ἠξίουν σφίσι
μηδὲν ἐναντιοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ δυνατὰ ἐν ἴσῳ
καὶ τὰ ἀπορώτερα μεγάλῃ τε ὁμοίως καὶ ἐνδεε-

Cap. 65. § 4. *τῇ τε παρούσῃ* codd. longe plurimi et optimi; pauci *τε* om. Emend. Benedictus. Cf. adn.

Cap. 65. § 1. *αὐτοὶ ... ξυνηνέχθησαν*] *ὡμονόησαν ἀλλήλοις καθ' ἑαυτούς, μὴ κοινολογησάμενοι τοὺς λόγους τοῖς Ἀθηναίοις.* Schol. — *ἔχοντες ... ἔχουσι.* Cf. adn. I 140, 2. — *Μοργαντίνην.* Cum oppidum inter Syracusas et Catanam ad Symaethum situm Camarinaei tenere non potuerint, aut in nomine vel Morgantines, pro qua forsitan de Motucae seu Motychae agro cogites, vel Camarinaeorum, pro quibus Catanaeos exspectaveris, necesse est erratum esse, aut praeter notissimam illam Morgantinen alter eiusdem nominis locus inter Syracusas et Camarinam fuerit oportet. Hoc placet Bloomfieldio. Cf. tamen Holm. Hist. Sic. II p. 403.

§ 2. *αὐτῶν ... ὄντας,* Atheniensium duces. — *κἀκείνοις,* Atheniensibus, quibuscum solos Locros tunc compositionem non fecisse V 5 discemus. — *ἐποιοῦντο.* Cf. adn. 16, 1.

§ 3. *τοὺς μὲν ... ἐπράξαντο.* De re cf. Aristid. I p. 374 et schol. Aristoph. Vesp. 240, de *ἐπράξαντο,* (multam) exegerunt, cf. VI 54, 5. VIII 5, 5. 37, 2.

§ 4. *τῇ γε παρούσῃ εὐτυχίᾳ χρώμενοι,* quippe qui praesenti fortuna uterentur. Similiter *εὐτυχίᾳ κεχρῆσθαι* Plat. Men. 72 a, *τοιαύτῃ τύχῃ χρῆσθαι* Lys. X 25, *τῇ παρούσῃ καταστάσει χρῆσθαι* Cass. Dio XXXVIII 3, 1. De *γε* particula ad participium

στέρᾳ παρασκευῇ κατεργάζεσθαι. αἰτία δ' ἦν ἡ παρὰ λόγον τῶν πλειόνων εὐπραγία αὐτοῖς ὑποτιθεῖσα ἰσχὺν τῆς ἐλπίδος.

1 66. *Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Μεγαρῆς οἱ ἐν τῇ πόλει πιεζόμενοι ὑπό τε Ἀθηναίων τῷ πολέμῳ, ἀεὶ κατὰ ἔτος ἕκαστον δὶς ἐσβαλλόντων πανστρατιᾷ ἐς τὴν χώραν, καὶ ὑπὸ τῶν σφετέρων φυγάδων τῶν ἐκ Πηγῶν, οἳ στασιασάντων ἐκπεσόντες ὑπὸ τοῦ πλήθους χαλεποὶ ἦσαν λῃστεύοντες, ἐποιοῦντο λόγους ἐν ἀλλήλοις ὡς χρὴ δεξαμένους τοὺς φεύγοντας μὴ ἀμφοτέρωθεν τὴν πόλιν*
2 *φθείρειν. οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω τὸν θροῦν αἰσθόμενοι φανερῶς μᾶλλον ἢ πρότερον καὶ αὐτοὶ*
3 *ἠξίουν τούτου τοῦ λόγου ἔχεσθαι. γνόντες δὲ οἱ τοῦ δήμου προστάται οὐ δυνατὸν τὸν δῆμον ἐσόμενον ὑπὸ τῶν κακῶν μετὰ σφῶν καρτερεῖν, ποιοῦνται λόγους δείσαντες πρὸς τοὺς τῶν Ἀθηναίων στρατηγούς, Ἱπποκράτη τε τὸν Ἀρίφρονος*

Μεγαρέων κακὰ πασχόντων τινὲς κρύφα λόγους ποιοῦνται πρὸς Ἱπποκράτη καὶ Δημοσθένη.

pertinenti cf. 86, 2. III 63, 2. — ***κατεργάζεσθαι***] ***νικᾶν.*** Schol. Cf. adn. 85, 2. — ***αἰτία . . . εὐπραγία.*** Cf. IV 17, 4. ***Τῶν πλειόνων*** = ***ἐν τοῖς πλείστοις πράγμασιν.*** — ***ὑποτιθεῖσα.*** Cf. adn. I 138, 2. — ***ἰσχὺν τῆς ἐλπίδος***, i. e. ***ἰσχυρὰν ἐλπίδα***, propr. spei vigorem.

Cap. **66** sqq. Cf. Diod. XII 66 et de vicinis Megarae locis Spratt. apud Arn. ed. 2 vol. I p. 540 sqq. Bursian. Geogr. I p. 378 sqq.

§ 1. ***πιεζόμενοι τῷ πολέμῳ.*** Cf. Aristoph. Acharn. 761. — ***ἀεὶ κατὰ ἔτος ἕκαστον.*** Cf. adn. II 85, 4. — ***δὶς ἐσβαλλόντων.*** Ex decreto publico. Cf. Plut. Pericl. c. 30 et Ullrich. de psephism. Megar p. 36, qui hoc distinguendum docet a decreto I 139 commemorato. Ceterum add. Paus. I 40, 3 et supra II 31. — ***τῶν ἐκ Πηγῶν.*** Pegis igitur, de quibus cf. adn. I 103, 4, hi potiti erant. — ***στασιασάντων.*** Cf. adn. 36, 3. — ***τοῦ πλήθους.*** Populare igitur imperium aut iam ante hanc seditionem fuit aut ea constitutum est Megaris et servatum usque ad ea, quae c. 74 narrata sunt. Cf. Schoem. Antiqu. iur. publ. Gr. p. 94.

§ 2. ***ἠξίουν . . . ἔχεσθαι.*** „Consentaneum putabant, ut rem urgerent. ***Ἠξίουν*** liberius reddi potest audebant [cf. VII 63, 1]; ***ἔχεσθαι*** proprie adhaerere, acriter persequi, ut [V 49, 5. I 140, 1]. Postremo ***λόγον*** valet rem, de qua agebatur.“ Bloomf.

§ 3. ***οἱ . . . προστάται.*** Cf. adn. III 70, 3. — ***μετὰ . . . καρτερεῖν***, secum tolerare, durare. — ***Ἀρίφρονος.*** Hunc esse Periclis fratrem suspicatur Vischer in Mus. Helv. I p. 376.

καὶ Δημοσθένη τὸν Ἀλκισθένους, βουλόμενοι ἐν-
δοῦναι τὴν πόλιν καὶ νομίζοντες ἐλάσσω σφίσι
τὸν κίνδυνον ἢ τοὺς ἐκπεσόντας ὑπὸ σφῶν κατ-
ελθεῖν. ξυνέβησάν τε πρῶτα μὲν τὰ μακρὰ τείχη 4
ἑλεῖν Ἀθηναίους (ἦν δὲ σταδίων μάλιστα ὀκτὼ
ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν Νίσαιαν τὸν λιμένα
αὐτῶν), ὅπως μὴ ἐπιβοηθήσωσιν ἐκ τῆς Νισαίας
οἱ Πελοποννήσιοι, ἐν ᾗ αὐτοὶ μόνοι ἐφρούρουν
βεβαιότητος ἕνεκα τῶν Μεγάρων, ἔπειτα δὲ καὶ
τὴν ἄνω πόλιν πειρᾶσθαι ἐνδοῦναι· ῥᾷον δ' ἤδη
ἔμελλον προσχωρήσειν τούτου γεγενημένου.

οἱ δὲ ἐς τὴν Μεγαρίδα πλεύσαντες, καὶ ἐνέδραν ποιησάμενοι, δόλῳ τῶν προδοτῶν τὰ μακρὰ τείχη ἐσελθόντες αἱροῦσιν.

67. Οἱ οὖν Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἀπό τε τῶν ἐρ- 1
γων καὶ τῶν λόγων παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις, ὑπὸ
νύκτα πλεύσαντες ἐς Μινῴαν τὴν Μεγαρέων νῆσον
ὁπλίταις ἑξακοσίοις, ὧν Ἱπποκράτης ἦρχεν, ἐν ὀρύγ-
ματι ἐκαθέζοντο, ὅθεν ἐπλίνθευον [τὰ τείχη] καὶ
ἀπεῖχεν οὐ πολύ. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Δημοσθένους 2

Cap. 67. § 1. *ἐπλίνθευον*. Cass. Cl. (hic a pr. man.) M. T. F. Lugd. Vind. Mosqu. Parm. Ar. Chr. Dan. et e corr. Aug. *ἐπλινθεύοντο*, quod paulo alia vi legitur II 78.

— *ἐνδοῦναι*, tradere, dedere. De hoc huius verbi usu cf. interpr. ad. V 62.

§ 4. *τὰ μακρὰ τείχη*. Cf. I 103. — *ἦν δέ* Suppl. *τὰ τείχη*. — *ὀκτώ*. Apud Strab. 391 Nisaea a Megaris remota dicitur *δέκα καὶ ὀκτὼ σταδίους*, et apud Thucydidem aut a Thucydide potius quam apud Strabonem erratum esse censent Mannert. Graec. p. 344 et Arn. Falli hos et qui eis assentiantur probare studet Krus. Hell. II 1 p. 366. Sed Straboni assentiendum esse docet etiam Leak. Graec. sept. II p. 402. Tacet de hoc dissensu Spratt. l. d. Thucydidem tamen auctorem sequitur Bursian. Geogr. I p. 378. — *τὴν Νίσαιαν τὸν λιμένα*. Cf. adn. II 67, 2. — *βεβαιότητος . . . Μεγάρων*, ut Megara firmius tenerent, Port. — *τὴν ἄνω πόλιν*. Cf. adn. I 93, 7. — *ἔμελλον*. Suppl. *οἱ Μεγαρῆς*. — *τούτου γεγενημένου*, i. e. „captis ab Atheniensibus muris longis". Haack.

Cap. 67. § 1. *ἀπό*. Cf. adn. II 77, 1. — *παρεσκεύαστο*. Cf. adn. I 46, 1. — *τὴν . . . νῆσον*. Cf. adn. III 51, 1. — *ἐν ὀρύγματι*. Haec fossa in continente haud procul a longis moenibus videtur quaerenda. — *ἐπλίνθευον τὰ τείχη*, lateres ad muros exstruendos sumebant, Port. Sed mirum est *τείχη πλινθεύειν*, quod dici posset, si ducendis lateribus muri fierent. Quare nunc nobis *τὰ τείχη* ad *ἀπεῖχεν* videtur adscriptum esse, cuius subiectum desiderabant, deinde alieno loco insertum. — *καὶ ἀπεῖχεν*, i. e. *καὶ ὃ ἀπεῖχεν*. Cf. adn. II 4, 5.

τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ Πλαταιῆς τε ψιλοὶ καὶ ἕτεροι περίπολοι ἐνήδρευσαν ἐς τὸ Ἐνυάλιον, ὅ ἐστιν ἔλασσον ἄπωθεν. καὶ ᾔσθετο οὐδεὶς εἰ μὴ οἱ ἄνδρες οἷς ἐπιμελὲς ἦν εἰδέναι τὴν νύκτα ταύτην.
3 *καὶ ἐπειδὴ ἕως ἔμελλε γίγνεσθαι, οἱ προδιδόντες τῶν Μεγαρέων οὗτοι τοιόνδε ἐποίησαν. ἀκάτιον ἀμφηρικὸν ὡς λῃσταί, ἐκ πολλοῦ τεθεραπευκότες*

§ 2. *τὸν Ἐνυάλιον* codd. Immo *τὸ Ἐν.* Cf. adn.
ἄπωθεν. It. Vat. T. Vind. Mosqu. Bekk. *ἄποθεν.* Cf. ad. III 111, 1.
εἰδέναι om. M. T. F. Lugd. et expungi vult Krueg. Cf. tamen I 5, 2.

§ 2. *Πλαταιῆς.* Ex eis, qui Athenas perfugerant. — *ἕτεροι περίπολοι.* Quaeritur, hi circitores fuerintne adolescentes (*ἔφηβοι*) illi Atheniensium, de quibus vid. Herm. Antiqu. Gr. I § 123 et Schoem. Antiqu. Gr. I p. 361. 425, an ab his diversi milites excurrentes (Sreiftruppen), quales vult esse Wachsmuth. Antiqu. Gr. II p. 316. Et illos quidem intellegens Duker, quamquam hi *περίπολοι* plerumque non educti essent ad bella externa, quia Minoa iam ante ab Atheniensibus occupata in eaque praesidium positum esset III 51, ibi fuisse couicit. At Boeckh. Inscr. I p. 305 negat hos *περιπόλους* esse ephebos; nam cum Thuc. eos cum *ψιλοῖς Πλαταιεῦσι* componat et hoplitis opponat, patere eos fuisse leviter armatos, cum tamen ephebi *πανοπλίᾳ* usi sint. Cf. Harpocr. et Xen. Mem. III 5, 27. Et Haackius quidem ad haec inter se concilianda verba *ἕτεροι περίπολοι* non arcte ita iungenda, quasi *περίπολοι* item fuerint *ψιλοί*, sed accipienda pro his: *ἕτεροι, περίπολοι ὄντες,* existimat. At tirones, quales sint ephebi, hic non apte videntur commemorari Vischero in Mus. Helv. I p. 397, et homines leviter armati haud dubie magis idonei sunt ad *τὸ ἐσδραμεῖν* § 5, ubi de *ὁπλίταις* cf. adn. Altera tamen ex parte non neglegendum est *ψιλοὺς ἐκ παρασκευῆς ὡπλισμένους*, quales hic videntur requiri, Atheniensibus secundum c. 94 non fuisse, ubi cf. adn. — *ἐς τὸν Ἐνυάλιον.* Nisi *ὅ* sequeretur, deus pro dei templo nominatus videri posset. Nam quamquam, cum hoc fit, plerumque *παρά*, non *ἐς* ponitur (cf. Arn. ad h. l.), similiter *ἐς τὸν Μαλόεντα* III 3 legi docet Goell., ubi cf. adn. § 6. Quoniam autem *ὅ* sequitur, cum Reisk. legendum videtur *τὸ Ἐνυάλιον* sive (cl. Lob. ad Phryn. p. 370) *Ἐνυαλιεῖον.* Illud etiam in Steph. Thes. nov. hinc excitatum commendatur similibus *Πύθιον, Δήλιον, Ἐλευσίνιον.* Hoc autem templum (*ἱερόν, τέμενος*) in continente collocandum esse ex § 5 ineunt. recte colligit Haack. — *ἔστιν . . . ἄπωθεν.* Cf. Krueg. Gr. § 62, 2 adn. 4. *Ἔλασσον* est *ἔλασσον ἢ τὸ ὄρυγμα* § 1. — *τὴν νύκτα ταύτην* iunge cum verbis *ᾔσθετο οὐδείς.*

§ 3. *ἀκάτιον ἀμφηρικόν*] *πλοιάριον ἑκατέρωθεν ἐρεσσόμενον, ἐν ᾧ ἕκαστος τῶν ἐλαυνόντων δικωπίᾳ ἐρέττει.* Schol. — *τεθεραπευκότες τὴν ἄνοιξιν.* Hoc insolentius dictum est, cum *θεραπεύειν*

τὴν ἄνοιξιν τῶν πυλῶν, εἰώθεσαν ἐπὶ ἁμάξῃ,
πείθοντες τὸν ἄρχοντα, διὰ τῆς τάφρου κατα-
κομίζειν τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἐκπλεῖν·
καὶ πρὶν ἡμέραν εἶναι πάλιν αὐτὸ τῇ ἁμάξῃ κο-
μίσαντες ἐς τὸ τεῖχος κατὰ τὰς πύλας ἐσῆγον,
ὅπως τοῖς ἐκ τῆς Μινῴας Ἀθηναίοις ἀφανὴς δὴ
εἴη ἡ φυλακή, μὴ ὄντος ἐν τῷ λιμένι πλοίου
φανεροῦ μηδενός. καὶ τότε πρὸς ταῖς πύλαις ἤδη 4
ἦν ἡ ἅμαξα, καὶ ἀνοιχθεισῶν κατὰ τὸ εἰωθὸς ὡς
τῷ ἀκατίῳ οἱ Ἀθηναῖοι (ἐγίγνετο γὰρ ἀπὸ ξυν-
θήματος τὸ τοιοῦτον) ἰδόντες ἔθεον δρόμῳ ἐκ
τῆς ἐνέδρας, βουλόμενοι φθάσαι πρὶν ξυγκλῃ-

§ 4. **ξυγκλῃσθῆναι** Pal. Vulgo **ξυγκλεισθῆναι**. Cass. **ξυγκληθῆναι**, M. **ξυγκλειθῆναι**, Aug. a man. rec. **ξυγκλῃθῆναι**, quod recepit Bekk. Sed quamquam **κέκλημαι** et **κέκλειμαι** praeter **κέκλεισμαι**, non **ἐκλῄθην** iuxta atque **ἐκλῄσθην** seu **ἐκλείσθην** dicitur. Et V 72 Bekk. ipse **ξυγκλῃσθέν** exhibuit atque I 117 **κατεκλῄσθησαν**. Congruunt etiam **κλῃστός** II 17. VII 38 et **ἄκλῃστος** II 93. Cf. sd. III 54, 1.

ἄνδρα τινά, colere aliquem, officiis aliquem demereri, ut I 9, 2, usitatissimum sit. Sed **θεραπεύειν τι** quoniam omnino servire alicui rei sonat, non solum curare aliquid, ut **τὸ ναυτικόν** II 65, 7, sed etiam cura et studio efficere aliquid valet. Infinitivus sequitur VI 61, 5. VII 70, 3, alibi **ὅπως**, ut I 19, 1. — **τῶν πυλῶν**. Portarum longorum moenium. — **ἐπὶ ἁμάξῃ**. Navigiolorum plaustris vectorum exempla adscripsit Bloomf. fraudem bellicam huic simillimam narrari a Liv. XXV 9 praeterea adnotans. — **τὸν ἄρχοντα**. Praefectum Peloponnesiorum Nisaeae et in longis moenibus praesidia agentium. Cf. 66, 4. 67, 5. 68, 2. 69, 3. — **διὰ τῆς τάφρου**. Eam esse fossam, quae iuxta alterum muri brachium, in quo porta fuerit, ad mare vel Nisaeam fuerit perducta, recte docet Haack. — **ἐς τὸ τεῖχος** iunge cum **ἐσῆγον** verbo. **Τεῖχος** autem singularis longosne muros continuam munitionem efficientes hic et 68, 1 et 69, 2 designet, an unum eorum brachium ei regioni, in quam Athenienses egressi erant, obiacens, quaeritur. Cf. adn. 69, 2. — **ὅπως . . . φυλακή**] ὅπως ἀφανὲς δῆθεν ᾖ τοῖς Ἀθηναίοις τί χρὴ φυλάττεσθαι. οὐ γὰρ ὄντος οὐδενὸς ἐν τῷ Μεγαρικῷ λιμένι πλοίου φανεροῦ διὰ τὸ ἐντὸς τειχῶν μεθ' ἡμέραν κρύπτεσθαι τὸ ἀκάτιον, ἄπορον ἦν γνῶναι τοῖς Ἀθηναίοις ὑφ' ὧν τινων λῃστεύονται. Schol. De **δή** cf. adn. III 10, 6. Pro adiect. **ἀφανής** (incerta) facile **ἀσαφής** conicias. Cf. III 22, 8. — **τῷ λιμένι**. De hoc cf. adn. III 51, 3.

§ 4. **ὡς τῷ ἀκατίῳ**] ὡς τοῦ ἀκατίου μέλλοντος εἰσκομίζεσθαι. Schol. — **ἀπὸ ξυνθήματος**. Sic iterum VI 61, 2. VII 22, 1. Cf. adn. I 133. II 90, 4. IV 130, 5. — **ἔθεον δρόμῳ**. Cf. adn. III 111, 2. —

σθῆναι πάλιν τὰς πύλας καὶ ἕως ἔτι ἡ ἅμαξα
ἐν αὐταῖς ἦν, κώλυμα οὖσα προσθεῖναι· καὶ αὐ-
τοῖς ἅμα καὶ οἱ ξυμπράσσοντες Μεγαρῆς τοὺς
5 κατὰ τὰς πύλας φύλακας κτείνουσι. καὶ πρῶτον
μὲν οἱ περὶ τὸν Δημοσθένη Πλαταιῆς τε καὶ
περίπολοι ἐσέδραμον οὗ νῦν τὸ τροπαῖόν ἐστι,
καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν (ᾔσθοντο γὰρ οἱ ἐγ-
γύτατα Πελοποννήσιοι) μαχόμενοι τοὺς προσβοη-
θοῦντας οἱ Πλαταιῆς ἐκράτησαν καὶ τοῖς τῶν
Ἀθηναίων ὁπλίταις ἐπιφερομένοις βεβαίους τὰς
πύλας παρέσχον.

1 68. Ἔπειτα δὲ καὶ τῶν Ἀθηναίων ἤδη ὁ ἀεὶ
2 ἐντὸς γιγνόμενος χωρεῖ ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ οἱ
Πελοποννήσιοι φρουροὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀντισχόν-
τες ἠμύνοντο ὀλίγοι, καὶ ἀπέθανόν τινες αὐτῶν,
οἱ δὲ πλείους ἐς φυγὴν κατέστησαν, φοβηθέντες
ἐν νυκτί τε πολεμίων προσπεπτωκότων καὶ τῶν

κατὰ τὰς πύλας Cass. Aug. (hic tamen a man. rec.) M. Cl. Ven. T. F. Lugd. Mosqu. Parm. al. Vulgo et Bekk. **κατὰ πύλας**. Sed articulus est necessarius, quia eadem porta iam bis addito articulo commemorata est. Redit etiam § 5.

Cap. **68**. § 1. **χωρεῖ**. Cf. Ven. M. T. F. It. Lugd. Mosqu. Parm. aliique nonnulli **ἐχώρει**, quo non opus.

§ 2. **ἠμύνοντο**. Aug. Pal. T. F. It. Vat. M. H. Mosqu. **ἠμύναντο**, quod minus placet.

προσθεῖναι. Suppl. **αὐτὰς** (**τὰς θύρας**). De verbo cf. interpr. Herod. III 78.

§ 5. **ᾔσθοντο ... Πελοποννήσιοι**. His explicatur, qui sint **οἱ προσβοηθοῦντες**. Cf. I 31, 2. — **τοῖς ... ὁπλίταις**. Cum non Plataeenses et **περίπολοι**, sed soli Plataeenses vicisse dicantur, **ὁπλιτῶν** vocabulo ipsi **περίπολοι** significari alicui forsitan videantur. Cf. adn. § 2. Sed quoniam pro horum nomine obscurum anfractum verborum positum esse non verisimile est et circitores una cum Plataeensibus in urbem iam irrupisse legimus, gravis armaturae milites esse Hippocratis § 1 probabile est, praesertim cum de his quoque aliquid hic legi consentaneum sit.

Cap. **68**. § 1. **ἀεί**. Cf. adn. III 77, 1.

§ 2. **οἱ δὲ πλείους ... προδεδωκέναι**, plerique autem perterriti, quod et noctu hostes aggressi erant et proditores ex Megarensibus contra pugnabant (ipsos oppugnabant), in fugam se verterunt arbitrati ab universis Megarensibus se esse proditos. Verba **ἐν νυκτί τε ... καὶ ... ἀντιμαχομένων** ita **διὰ μέσου** collocata sunt, ut non solum ad **φοβηθέντες**, sed etiam ad **νομίσαντες** pertineant. Cf. adn. III 60. De part. praes. **προδιδόντων** cf. adn. III 81, 4.

ἔπειτα δὲ οἱ προδόται καὶ τὴν πόλιν τῶν Μεγαρέων ἐπιχειροῦσιν ἐνδοῦναι, ὅπερ οὐ προχωρεῖ.

προδιδόντων Μεγαρέων ἀντιμαχομένων νομίσαντες
τοὺς ἅπαντας σφᾶς Μεγαρέας προδεδωκέναι. ξυν- 3
έπεσε γὰρ καὶ τὸν τῶν Ἀθηναίων κήρυκα ἀφ'
ἑαυτοῦ γνώμης κηρῦξαι τὸν βουλόμενον ἰέναι
Μεγαρέων μετὰ Ἀθηναίων θησόμενον τὰ ὅπλα. οἱ
δ' ὡς ἤκουσαν, οὐκέτι ἀνέμενον, ἀλλὰ τῷ ὄντι
νομίσαντες κοινῇ πολεμεῖσθαι κατέφυγον ἐς τὴν
Νίσαιαν. ἅμα δὲ ἕῳ ἑαλωκότων ἤδη τῶν τειχῶν 4
καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει Μεγαρέων θορυβουμένων οἱ
πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πράξαντες καὶ ἄλλο μετ'
αὐτῶν πλῆθος, ὃ ξυνῄδει, ἔφασαν χρῆναι ἀνοίγειν
τὰς πύλας καὶ ἐπεξιέναι ἐς μάχην. ξυνέκειτο δὲ 5
αὐτοῖς τῶν πυλῶν ἀνοιχθεισῶν ἐσπίπτειν τοὺς
Ἀθηναίους, αὐτοὶ δὲ διάδηλοι ἔμελλον ἔσεσθαι
(λίπα γὰρ ἀλείψεσθαι), ὅπως μὴ ἀδικῶνται. ἀσφά-
λεια δὲ αὐτοῖς μᾶλλον ἐγίγνετο τῆς ἀνοίξεως· καὶ
γὰρ [οἱ] ἀπὸ τῆς Ἐλευσῖνος κατὰ τὸ ξυγκείμενον
τετρακισχίλιοι ὁπλῖται τῶν Ἀθηναίων καὶ ἱππῆς
ἑξακόσιοι [οἱ] τὴν νύκτα πορευόμενοι παρῆσαν.

§ 4. ἄλλοι codd. Cf. adn.
§ 5. οἱ τήν. Οἱ om. Cl. Ven. D. I. Ar. Chr. Dan. Nec aptus videtur articulus, quo addito verba significant ei equites, qui nocte iter faciebant, advenerant, cum exspectemus equites no-

§ 3. ἀφ' ἑαυτοῦ γνώμης, sua sponte. Sola ἀφ' ἑαυτοῦ pro his posuit Diod. XII 66, et ita sane saepius scribitur. Vid. Duk. ad VI 40. Sed γνώμης addit Dio Cass. XLII 53. XLVI 52. al., unde hanc vocem frustra a Krueg. deleri apparet. — τὸν βουλόμενον ἰέναι, ut, qui vellet, iret. Cf. Schoem. Observ. p. 13 sq. — μετὰ . . . θησόμενον τὰ ὅπλα, cum Atheniensibus arma iuncturus. Cf. adn. II 2, 4. — κοινῇ, i. e. „κοινῶς ὑπὸ πάντων Μεγαρέων, καὶ οὐχὶ ὑπὸ μόνων τῶν πραξάντων πρὸς Ἀθηναίους." Δούκας. — πολεμεῖσθαι. Cf. adn. I 37, 1.
§ 4. πράξαντες. Cf. adn. I 131, 1. — ἄλλο μετ' αὐτῶν πλῆθος. Ita nunc ex Abreschii coniectura scripsimus, ne seiungantur quae suapte natura aptissime cohaereant. Eadem enim multitudo (maxima pars factionis popularis), quae rei conscia erat, cum illis faciebat.
§ 5. λίπα ἀλείφεσθαι. Cf. adn. I 6, 5. — ἀσφάλεια . . . ἀνοίξεως, tutius autem aperire portas poterant. — [οἱ] ἀπὸ . . . ὁπλῖται. Hi cum antea non commemorati sint, articulus aut delendus est aut in ἄλλοι mutandus. — κατὰ τὸ ξυγκείμενον, secundum pactum, cuius reliquae condiciones modo indicatae sunt. Contra Class. vide Annal. phil. 1870 p. 323 sq.

6 *ἀληλιμμένων δὲ αὐτῶν καὶ ὄντων ἤδη περὶ τὰς πύλας καταγορεύει τις ξυνειδὼς τοῖς ἑτέροις τὸ ἐπιβούλευμα. καὶ οἳ ξυστραφέντες ἀθρόοι ἦλθον καὶ οὐκ ἔφασαν χρῆναι οὔτε ἐπεξιέναι (οὐδὲ γὰρ πρότερόν πω τοῦτο ἰσχύοντες μᾶλλον τολμῆσαι) οὔτε ἐς κίνδυνον φανερὸν τὴν πόλιν καταγαγεῖν· εἴ τε μὴ πείσεταί τις, αὐτοῦ τὴν μάχην ἔσεσθαι. ἐδήλουν δὲ οὐδὲν ὅτι ἴσασι τὰ πρασσόμενα, ἀλλ' ὡς τὰ βέλτιστα βουλεύοντες ἰσχυρίζοντο, καὶ ἅμα περὶ τὰς πύλας παρέμενον φυλάσσοντες, ὥστε οὐκ ἐγένετο τοῖς ἐπιβουλεύουσι πρᾶξαι ὃ ἔμελλον.*

1 69. *Γνόντες δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ὅτι ἐναντίωμά τι ἐγένετο καὶ τὴν πόλιν βίᾳ οὐχ οἷοί τε ἔσονται λαβεῖν, τὴν Νίσαιαν εὐθὺς περιετείχιζον, νομίζοντες, εἰ πρὶν ἐπιβοηθῆσαί τινας ἐξέλοιεν, θᾶσσον ἂν καὶ τὰ Μέγαρα προσχωρῆσαι*
2 *(παρεγένετο δὲ σίδηρός τε ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ταχὺ καὶ λιθουργοὶ καὶ τἄλλα ἐπιτήδεια)· ἀρξάμενοι δ'*

ἡ Νίσαιά γε μέντοι περιτειχισθεῖσα ὁμολογίᾳ παραδίδοται, καὶ τὰ μακρὰ τείχη ἀποῤῥήγνυται ἀπὸ τῶν Μεγάρων.

cturno itinere advenerant. Hofmanus tamen, ut illa sententia idonea fiat et ne praesentis participium male positum sit, huc quoque refert verba *κατὰ τὸ ξυγκείμενον*, quod per horum collocationem fieri posse vix videtur.

§ 6. *καὶ οἳ* Cl. T. (hic ex coll. Bloomf.) Mosqu. Cf. sd. 32, 2. Vulgo et Bekk. *καὶ οἱ*.

§ 6. *ξυστραφέντες ἀθρόοι ἦλθον*, agmine denso facto frequentes venerunt. — *οὔτε ἐς κίνδυνον . . . καταγαγεῖν*. Dicebant neque omnino eruptionem faciendam esse (inf. praes. *ἐπεξιέναι*) neque eo temporis momento privatis consiliis urbi periculum afferendum (inf. aor. *καταγαγεῖν*). — *τις*. Cf. adn. 18, 4. — *αὐτοῦ*, illic, in ipsa urbe, non foris cum Atheniensibus. — *οὐδέν* adverbialiter dictum, ut I 26, 4. IV 12, 2. — *ὡς βουλεύοντες . . . ἰσχυρίζοντο*. Conf. Matth. Gr. § 569, 7 b.

Cap. 69. § 1. *εὐθὺς περιετείχιζον*. Diodorus primum eos *περιταφρεῦσαι* urbem, deinde *περιτειχίσαι* narrat XII 66.

§ 2. *παρεγένετο . . . ἐπιτήδεια*. Hanc totam enuntiationem ideo in parenthesim redegimus, quod explicationem verborum *εὐθὺς περιετείχιζον* ita adiungit, ut quid antea factum sit, quo opus accelerari potuerit, significetur. Ita interrumpitur quodammodo narratio de murorum aedificatione instituta. — *σίδηρος*. Suntne instrumenta ferrea (*σιδήρια* c. 4)? Cf. adn. VII 18. Ipso tamen ferro ad retinacula facienda opus fuisse putat Bloomf. Cf. I 93, 5. III 78, 3. — *λιθουργοί*. Cf. V 82 et Moer. Att. — *ἀρξάμενοι* cet. Hoc participium neque ad *περιετείχιζον*

ἀπὸ τοῦ τείχους ὃ εἶχον καὶ διοικοδομήσαντες τὸ πρὸς Μεγαρέας, ἀπ' ἐκείνου ἑκατέρωθεν ἐς θάλασσαν [τῆς Νισαίας] τάφρον τε καὶ τείχη <ἦγον> διελομένη ἡ στρατιά, ἔκ τε τοῦ προαστείου λίθοις

neque ad *ἀπεσταύρουν* referre licet. Illud fieri posset, si *ἀρξάμενοι* exadversum participio *νομίζοντες* responderet. At hoc sententiarum ordo vetat. Patet enim scriptorem illud *περιετείχιζον*, postquam quo consilio Athenienses id fecerint exposuit, ita explicare, ut qua ratione in exstruendo munimento singillatim usi sint fusius describat. Ad explicatam hanc descriptionem *ἀρξάμενοι* pertinet, non ad summam rei verbo *περιετείχιζον* comprehensam. Non magis *ἀρξάμενοι* cum verbo *ἀπεσταύρουν* iungendum est. Describitur enim totum opus quomodo inchoatum et perfectum sit, non quomodo circumvallatae sint aliquot eius partes. Neque *λίθοις καὶ πλίνθοις χρώμενοι* verbo *ἀπεσταύρουν* accommodatur. Denique dici vix potest, quam dura et artificiose excogitata utraque sit interpretandi ratio. Itaque cum nobis verbum, ad quod *ἀρξάμενοι* referendum sit, deesse videatur, *ἦγον* excidisse censemus. Similiter Madvig. Adv. crit. I p. 320. — *ἀπὸ τοῦ τείχους ὃ εἶχον*. Cum Athenienses ab hoc *τείχει* incipientes Nisaeam a mari ad mare circummuniverint, non unum brachium longorum murorum, sed toti longi muri, quod unum opus essent, singulari significati intellegendi sunt. Pari enim modo uterque murus urbem cum portu coniungebat, neque alterum Nisaeam attigisse alterum ultra Nisaeam ad mare pertinuisse recte cogitaveris. Quod verbis, quibus Thucydides 66, 4 et I 103, 4 de longis muris usus est, et Atticorum moenium natura satis apparet. De singulari cf. etiam adn. II 13, 7 et supra 67, 3. — *διϱικοδομήσαντες ... Μεγαρέας*, cum partem adversus Megarenses sitam transverso muro intersaepsissent. Cf. adn. III 21, 2. Factum est hoc in spatio duobus muri brachiis interiecto. Verbum recurrit VIII 90, 5 de transverso porticu usurpatum. Unde incisum *ἀπ' ἐκείνου . . . Νισαίας* a Bekk. male cum his verbis coniunctum esse cognoscitur. — *ἐκείνου*, i. e. *τοῦ τείχους ὃ εἶχον*. — *τῆς Νισαίας* quominus cum *ἑκατέρωθεν* iungamus et verborum collocatio obstat et quod *ἑκατέρωθεν τῆς Νισαίας*, quoniam Nisaea ad mare sita est, quodammodo repugnat alteri eiusdem regionis significationi *ἐς θάλασσαν*, cui conveniens potius esset *ἑκατέρωσε*. Neque aptius *ἐς θάλασσαν τῆς Νισαίας* iungas, qua ratione mare ab urbe denominari haud meminimus et hoc loco articulus ante *θάλασσαν* omissus vetat. Relinquitur, ut verba, quorum nulla sit iunctura, pro interpretamento habeamus ex superiore *τὴν Νίσαιαν εὐθὺς περιετείχιζον* adscripto. Quo deleto a longis muris ex utraque parte, qua transversum murum hi contingebant, moenia ad mare ducta esse dicuntur. Simile additamentum nobis occurrit III 6, 1. — *διελομένη ἡ στρατιά*. De re cf. adn. II 78, 1. Ceterum Thuc. proprie aut *διελομένης τῆς στρατιᾶς* scribere aut *ἡ στρατιά* statim ad primum participium addere debebat; sed *ἀρξάμενοι* et *διοικοδομήσαντες* ad duces referens, tamen nominativos *ἡ στρατιὰ διελομένη* ex dicendi genere adn. I 49, 4. II 54, 2 illustrato retinuit. — *ἔκ τε . . . χρώμενοι καὶ . . .*

καὶ πλίνθοις χρώμενοι, καὶ κόπτοντες τὰ δένδρα καὶ ὕλην ἀπεσταύρουν εἴ πῃ δέοιτό τι· καὶ αἱ οἰκίαι τοῦ προαστείου ἐπάλξεις λαμβάνουσαι αὐταὶ
3 ὑπῆρχον ἔρυμα. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν ὅλην εἰργάζοντο· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ περὶ δείλην τὸ τεῖχος ὅσον οὐκ ἀπετετέλεστο, καὶ οἱ ἐν τῇ Νισαίᾳ δείσαντες, σίτου τε ἀπορίᾳ (ἐφ' ἡμέραν γὰρ ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἐχρῶντο) καὶ τοὺς Πελοποννησίους οὐ νομίζοντες ταχὺ ἐπιβοηθήσειν τοὺς τε Μεγαρέας πολεμίους ἡγούμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Ἀθηναίοις ῥητοῦ μὲν ἕκαστον ἀργυρίου ἀπολυθῆναι ὅπλα παραδόντας, τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις, τῷ τε ἄρχοντι καὶ εἴ τις ἄλλος ἐνῆν, χρῆσθαι Ἀθηναίους ὅ τι ἂν βούλωνται. ἐπὶ τούτοις ὁμολογήσαντες

Cap. 69. § 3. *ἀπετετέλεστο.* Aug. Mosqu. Ar. Chr. Suid. Phot. Bekk. *ἀποτετέλεστο.* Cf. sd. III 23, 1.
τοῖς δέ taciti Aug. It. Vat. Bekk. in ed. ster., etsi It. et Vat. testimonium propter ed. mai. Bekkeri silentium suspectum est. Vulgo *τοῖς τε.* Et *μὲν ... τε* sane nonnumquam inter se respondent (cf. sd. I 144, 2); id vero hic, cum huic membro statim alterum particulis *τε ... καί* subiciatur, displicet. Vulgatam tamen excusat Arn.

ἀπεσταύρουν pro *ἔκ τε ... χρώμενοι καὶ ... ἀποσταυροῦντες.* Altero loco verbum finitum intulit, quod participio *ἀποσταυροῦντες* moleste subiceretur *κόπτοντες.* Eadem de causa I 132, 5 *δείσας ... καὶ λύει* (pro *λύσας*) et VIII 45, 4 *πλουσιώτατοι ὄντες ... ἐπικουρίᾳ δὲ ... ἀξιοῦσι* (pro *ἀξιοῦντες*). Cf. adn. III 36, 2. — *τὰ δένδρα καὶ ὕλην.* „Schol. statuit ellipsin adiectivi *ἄλλην*, quem sequitur Steph. Append. ad Script. de Dial. p. 120.“ Duk. Item Schoem. ad Plut. Ag. I 1 p. 75. Cf. adn. I 116, 3 et, ubi eadem vocabula discernuntur, II 75, 1. — *εἴ πῃ δέοιτό τι*, si qua pars alicubi munitione (proprie *τοῦ ἀποσταυροῦσθαι*) egeret. Nisi *δέοιτο* impersonale esse mavis, ut Dind. in Steph. Thes. Cf. adn. 130, 4. — *αὐταί*, ipsae. Vulgatam *αὗται* membranis melioribus adversantem frustra tuentur Matth. Gr. § 472, 1 b. Kuehn. Gr. in us. schol. § 304 adn. 3.

§ 3. *ὅσον οὐκ.* Cf. adn. I 36, 1. — *σίτου ἀπορίᾳ* iuxta positum est participiis *οὐ νομίζοντες* et *ἡγούμενοι.* Tres igitur erant causae timoris. — *τῆς ἄνω πόλεως.* Cf. 66, 4. — *ῥητοῦ ... ἀπολυθῆναι.* De redemptionis pretiis cf. adn. III 70. „*Ἕκαστον* de Peloponnesiis accipiendum exceptis Lacedaemoniis; nam hi Atheniensibus permittebantur; supra autem c. 66 dixerat Peloponnesios solos Nisaeae custodiam habuisse.“ Haack.

ἐξῆλθον. 4 καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μακρὰ τείχη ἀπορρήξαντες ἀπὸ τῆς τῶν Μεγαρέων πόλεως καὶ τὴν Νίσαιαν παραλαβόντες τἆλλα παρεσκευάζοντο.

Βρασίδας μὲν τότε ἐπὶ Θρᾴκης στρατείαν παρασκευαζόμενος βοηθεῖ.

70. 1 *Βρασίδας* δὲ ὁ *Τέλλιδος Λακεδαιμόνιος* κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανε περὶ *Σικυῶνα* καὶ *Κόρινθον* ὤν, ἐπὶ *Θρᾴκης* στρατείαν παρασκευαζόμενος. καὶ ὡς ᾔσθετο τῶν τειχῶν τὴν ἅλωσιν, δείσας περί τε τοῖς ἐν τῇ *Νισαίᾳ Πελοποννησίοις* καὶ μὴ τὰ *Μέγαρα* ληφθῇ, πέμπει ἔς τε τοὺς *Βοιωτοὺς* κελεύων κατὰ τάχος στρατιᾷ ἀπαντῆσαι ἐπὶ *Τριποδίσκον* (ἔστι δὲ κώμη τῆς *Μεγαρίδος* ὄνομα τοῦτο ἔχουσα ὑπὸ τῷ ὄρει τῇ *Γερανείᾳ*), καὶ αὐτὸς ἔχων ἦλθεν ἑπτακοσίους μὲν καὶ δισχιλίους *Κορινθίων* ὁπλίτας, *Φλειασίων* δὲ τετρακοσίους, *Σικυωνίων* δὲ ἑξακοσίους καὶ τοὺς

Cap. 70. § 1. **στρατείαν**. Vulgo et Bekk. **στρατιάν**. Cum autem **ἐπὶ Θρᾴκης**, in Thraciam versus, cum **στρατιᾶς** nomine non bene congruant et c. 74 Thucydides aperte huc respiciens dicat **τὴν ἐπὶ Θρᾴκης στρατείαν παρεσκευάζεν, ἵναπερ καὶ τὸ πρῶτον ὥρμητο, στρατείαν** recepit Haack., quem secuti sumus. Ceterum cf. ad. I 9.

Γερανία Pal. Aug. Cass. Mosqu. F. b. Cf. Herodian. I p. 275.

Φλιασίων codd. Non dubitavimus antiquiorem nominis formam Thucydidi reddere, quam vetustiores tituli (**Φλειάσιοι** in monumento celeberrimo Constantinopolitano, de quo cf. adn. I 132, 2, et in Rossii It. in Pelop. p. 42, **Φλειάσιον** in Inscr. Att. I n. 45) praebent, praesertim cum ne in libris quidem manu scriptis omnia eius vestigia evanuerint (V 115, 1 **Φλειασίαν** Pal. idemque V 57, 2 **Φιλειοῦντα**, V 58, 2 **Φλειοῦντα** H., V 57, 2. 58, 2 **Φλοιοῦντα** I. et V 58, 1 **Φλοιοῦντα** C. I.). Cf. Bursian. Geogr. II p. 33, 5. Si fides habenda est Herodiano urbem a verbo **φλεῖν** nomen duxisse docenti (I p. 243), quomodo orta sit **ει** vocalis, quam reliquis locis tacite restituimus, optime eis explicatur, quae Usener in Annal. phil. 1872 p. 742 sq. disputavit.

§ 4. **ἀπορρήξαντες**, cum (parte rescissa) abrupissent, ut, etiamsi Megara ipsa in deditionem non venisset, firmiter longa moenia tenerent, quae nihilominus c. 109 recuperata a Megarensibus legemus.

Cap. 70. § 1. **ἐπὶ Θρᾴκης . . . παρασκευαζόμενος**. De causis huius expeditionis vid. 79, 2. — **πέμπει ἐς τοὺς Β.** Cf. adn. I 107, 2. De **τε** particulae collocatione cf. adn. I 16. — **Τριποδίσκος**. Apud Strab. 394 **Τριποδίσκιον**, qui addit **καθ' ὃ ἡ νῦν ἀγορὰ Μεγαρέων κεῖται**, apud Steph. **Τριποδίσκος, Τριποδίσκοι, Τριποδίσκη**, Paus. I 43, 7 **Τριποδίσκοι**. De situ cf. Leak. Graec. sept. II p. 410 sq. et Krus. Hell. II 1 p. 396. Bursian. Geogr. I p. 380. —

μεθ' ἑαυτοῦ ὅσοι ἤδη ξυνειλεγμένοι ἦσαν, οἰόμενος τὴν Νίσαιαν ἔτι καταλήψεσθαι ἀνάλωτον.
2 ὡς δὲ ἐπύθετο (ἔτυχε γὰρ νυκτὸς ἐπὶ τὸν Τριποδίσκον ἐξελθών), ἀπολέξας τριακοσίους τοῦ στρατοῦ, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, προσῆλθε τῇ τῶν Μεγαρέων πόλει λαθὼν τοὺς Ἀθηναίους ὄντας περὶ τὴν θάλασσαν, βουλόμενος μὲν τῷ λόγῳ καὶ ἅμα εἰ δύναιτο ἔργῳ τῆς Νισαίας πειρᾶσαι, τὸ δὲ μέγιστον, τὴν τῶν Μεγαρέων πόλιν ἐσελθὼν βεβαιώσασθαι. καὶ ἠξίου δέξασθαι σφᾶς λέγων ἐν ἐλπίδι εἶναι ἀναλαβεῖν Νίσαιαν.

1 71. Αἱ δὲ τῶν Μεγαρέων στάσεις φοβούμεναι, οἱ μὲν μὴ τοὺς φεύγοντας σφίσιν ἐσαγαγὼν αὐτοὺς ἐκβάλῃ, οἱ δὲ μὴ αὐτὸ τοῦτο ὁ δῆμος δείσας ἐπιθῆται σφίσι καὶ ἡ πόλις ἐν μάχῃ καθ' αὐτὴν οὖσα ἐγγὺς ἐφεδρευόντων Ἀθηναίων ἀπόληται, *οἱ δὲ Μεγαρῆς οὐ δέχονται αὐτὸν ἐς τὴν πόλιν.*

ἑαυτοῦ Cass. Cl. Ven. M. T. F. C. Reg. al. Vulgo et Bekk. αὐτοῦ.

Cap. 71. § 1. ἀπόληται. Cass. Aug. Cl. (hic a pr. man.) T. Pal. It. Vat. M. H. Mosqu. ἀπολεῖται. Cf. ad. I 36, 1.

ὅσοι . . . ἦσαν. Hos non amplius centum fuisse oportet, si 72, 2 adiunctis Boeotorum duobus milibus et ducentis totus exercitus sex milia gravis armaturae militum continuisse recte traditur.

§ 2. ὡς δὲ ἐπύθετο, cum rem comperisset. Cf. adn. 44, 4 et 48, 1. 123, 3. VIII 62, 2. — ἔτυχε . . . ἐξελθών. Hoc enuntiatum apodosi iungendum. — ἀπολέξας. Medium legitur IV 9, 2. V 8, 4. Cf. adn. I 16. — ἔκπυστος γενέσθαι. Cf. adn. III 30, 1. — τῆς Νισαίας πειρᾶσαι. Cf. adn. I 64, 4. — σφᾶς. Ipsum et milites. Cf. adn. III 113, 2. — ἐν ἐλπίδι εἶναι. Cf. adn. II 51, 6. Post hoc nudus infinitivus aoristi positus est ad similitudinem εἰκός ἐστι locutionis. Cf. adn. III 10, 6. IV 60, 2. Stahl. Quaest. gram. p. 5. Idem factum est III 3, 3. VI 87, 4.

Cap. 71. § 1. αἱ . . . στάσεις . . . οἱ μὲν . . . οἱ δέ. „Non novum est, ut nominibus collectivis adiectiva vel participia diversi generis et numeri apponantur. [Cf. Matth. Gr. § 434, 2 a. Krueg. Gr. § 58, 4 adn. 1.] Hic . . . etiam alia figura est, quod nominativus αἱ στάσεις pro genetivo partitivo, quem vocant, ponitur. . . . Sic rursus III 105, 2 οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες, οἱ μὲν . . . οἱ δέ.“ Duk. Cf. Matth. Gr. § 289 adn. 8 et § 319. Krueg. Gr. § 57, 8. „Οἱ μέν intellegendi principes popularis factionis, οἱ τοῦ δήμου προστάται (vid. c. 66); οἱ δέ sunt exulum amici ex optimatium factione.“ Haack. — ἐκβάλῃ. Intell. ὁ Βρασίδας. — αὐτούς ad eosdem, qui antea σφίσι prono-

οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀμφοτέροις ἐδόκει ἡσυχάσασι
τὸ μέλλον περιιδεῖν· ἤλπιζον γὰρ καὶ μάχην ἑκά- 2
τεροι ἔσεσθαι τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν προσβοη-
θησάντων, καὶ οὕτω σφίσιν ἀσφαλεστέρως ἔχειν,
οἷς τις εἴη εὔνους, κρατήσασι προσχωρῆσαι· ὁ δὲ 3
Βρασίδας ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀνεχώρησε πάλιν ἐς τὸ
ἄλλο στράτευμα.

ἔπειτα τὴν Βρασίδου δύναμιν οἱ Βοιωτοὶ αὐξάνουσι, καὶ γίγνεται ἱππομαχία.

72. *Ἅμα δὲ τῇ ἕῳ οἱ Βοιωτοὶ παρῆσαν δια-* 1
νενοημένοι μὲν καὶ πρὶν Βρασίδαν πέμψαι βοηθεῖν
ἐπὶ τὰ Μέγαρα, ὡς οὐκ ἀλλοτρίου ὄντος τοῦ
κινδύνου, καὶ ἤδη ὄντες πανστρατιᾷ Πλαταιᾶσιν·
ἐπειδὴ δὲ καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγελος, πολλῷ μᾶλλον
ἐρρώσθησαν, καὶ ἀποστείλαντες διακοσίους καὶ
δισχιλίους ὁπλίτας καὶ ἱππέας ἑξακοσίους τοῖς
πλείοσιν ἀπῆλθον πάλιν. παρόντος δὲ ἤδη ξύμ- 2
παντος τοῦ στρατεύματος, ὁπλιτῶν οὐκ ἔλασσον
ἑξακισχιλίων, καὶ τῶν Ἀθηναίων τῶν μὲν ὁπλιτῶν
περὶ τὴν Νίσαιαν ὄντων καὶ τὴν θάλασσαν ἐν
τάξει, τῶν δὲ ψιλῶν ἀνὰ τὸ πεδίον ἐσκεδασμένων,
οἱ ἱππῆς οἱ τῶν Βοιωτῶν ἀπροσδοκήτοις ἐπι-

§ 2. *οἷς τις* Cl. ex emend. eiusd. man. et Bekk., eodemque ducunt vestigia librorum D. I. E. Laur. Vulgo *ὅστις*, quod frustra probat Bernh. Synt. p. 296. Cf. ed. mai. et de recepta scriptura adn.
Cap. 72. § 2. *περί τε τὴν* N. aliquot codd., inter quos Pal. M. m. Nulla est locorum diversitas, quae *τε — καί* particulis distinguatur.

mine significati sunt, refertur valens ipsos. — *περιιδεῖν*, circumspicere. Medium legitur 73, 1. VI 93, 1. 103, 2.

§ 2. *καὶ οὕτω ... προσχωρῆσαι*, atque ita sibi tutius esse in eorum, quibus aliquis benevolus esset, deditionem, ubi vicissent, concedere, sive liberius partes sequi victorum, quibus quisque benevolus esset.

§ 3. *ἐς τὸ ... στράτευμα.* Cf. adn. I 137, 3.

Cap. 72. § 1. *πέμψαι.* Cf. 70, 1. — *ὡς ... ὄντος.* Cf. adn. 14, 5. — *καὶ ... ὄντες* iunge cum superiore *διανενοημένοι*. — *ἐρρώσθησαν.* Oratio a participio transiit in tempus finitum. Cf. adnot. I 57, 4 et de ipso verbo II 8, 1. — *ἀποστείλαντες* cet. Paulo ante scripta ita corrigi videntur, ut, cum antea Boeoti advenisse dicti sint, hic non cum universis copiis advenisse, sed harum, quas Plataeas usque adduxissent, partem misisse tradantur. Minus placet Dukae explanatio in ed. mai.

§ 2. *ἔλασσον.* Cf. Matth. Gr.

ὄντες τοῖς ψιλοῖς ἔτρεψαν ἐπὶ τὴν θάλασσαν (ἐν τῷ πρὸ τοῦ οὐδεμία βοήθειά πω τοῖς Μεγα-σιν οὐδαμόθεν ἐπῆλθεν)· ἀντεπεξελάσαντες δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐς χεῖρας ᾖσαν, καὶ ἐγένετο ομαχία ἐπὶ πολύ, ἐν ᾗ ἀξιοῦσιν ἑκάτεροι οὐχ ους γενέσθαι. τὸν μὲν γὰρ ἵππαρχον τῶν ωτῶν καὶ ἄλλους τινὰς οὐ πολλοὺς πρὸς ἡν τὴν Νίσαιαν προσελάσαντας οἱ Ἀθηναῖοι] ἀποκτείναντες ἐσκύλευσαν, καὶ τῶν τε νεκρῶν των κρατήσαντες ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν καὶ παῖον ἔστησαν· οὐ μέντοι ἔν γε τῷ παντὶ ῳ βεβαίως ⟨οὐδὲν⟩ οὐδέτεροι τελευτήσαντες

§ 4. προσελάσαντα Aug., reliqui προσελάσαντες. Cf. adn.

7 adn. 2. — ἔτρεψαν ... ασσαν. Emphasis quae- — ἐν γάρ cet. „Rationem t eius, quod dixerat, ἀπροσ-τοις." Steph. De verbis ἐν ρὸ τοῦ cf. adn. I 32, 4.

3. οἱ τῶν Ἀθηναίων. ἱππῆς ex superioribus fa-ie repeti possit idque facien-esse natura verbi ἀντεξελαύ-satis doceat, mirum est Krue-n ἱππῆς οἱ excidisse con-

4. τινὰς οὐ πολλούς. im II 79, 4. Similiter VIII. Cf. adn. 46, 5 et VI 1. ρὸς ... ἐσκύλευσαν. codd. praebent male sic de-intur, ut Athenienses prope iam, quam tenebant, con-se recepisse dicantur, ut s eodem pellicerent. Nam in hac sententia maximi ιomenti notio se recipiendi ius desideratur; deinde illos, ad Nisaeam accederent, ιum aliquid ausos esse, id in Athenienses nullo modo, additum αὐτήν satis osten-Optime autem Boeotorum equites ad ipsam Nisaeam ad-equitasse dicuntur. Cf. Ullrich. Symb. crit. I p. 14 sq. Itaque Porti coniecturam προσελάσαντας nunc recepimus simulque καί delevimus, quod προσελάσαντες vitiose scripto coniungendi causa additum est. Quominus enim proximo καί respondeat, diversitas sententiarum obstat, quae inter se aequari nequeant. Cf. Schuetz. in Diurn. scholast. Berolin. XXIV p. 765. — βεβαίως ... τελευτήσαντες. Participium aoristi τελευτήσαντες perinde atque partic. praesentis τελευτῶντες (II 47, 4. 51, 5. VI 53, 3. VIII 81, 3) pro adverbio positum postremo valere et ratio et usus eius locutionis vetat. Neque magis τελευτήσαντες eventum adepti sonare potest. Cum obiectum verbi deesse satis cognoscatur, οὐδέν addidimus, quod litterarum similitudine facile excidit. Verte: in toto quidem certamine (parte proelii aliquid effectum esse haud negatur) cum certo eventu neutri quidquam exsecuti. Cf. VII 59, 1.

ἀπεκρίθησαν, ἀλλ' οἱ μὲν Βοιωτοὶ πρὸς τοὺς ἑαυτῶν, οἱ δὲ ἐπὶ τὴν Νίσαιαν.

ἀλλ' οὔτε Βρασίδας οὔτε οἱ Ἀθηναῖοι τολμῶσι πρότεροι μάχης ἄρξαι. τῶν δὲ ἀπελθόντων ὁ Βρασίδας ἐς τὰ Μέγαρα ἐσάγεται.

73. Μετὰ δὲ τοῦτο Βρασίδας καὶ τὸ στρά- 1
τευμα ἐχώρουν ἐγγυτέρω τῆς θαλάσσης καὶ τῆς
τῶν Μεγαρέων πόλεως, καὶ καταλαβόντες χωρίον
ἐπιτήδειον παραταξάμενοι ἡσύχαζον, οἰόμενοι σφί-
σιν ἐπιέναι τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς Μεγαρέας
ἐπιστάμενοι περιορωμένους ὁποτέρων ἡ νίκη ἔσται.
καλῶς δὲ ἐνόμιζον σφίσιν ἀμφότερα ἔχειν, ἅμα 2
μὲν τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν προτέρους μηδὲ μάχης καὶ
κινδύνου ἑκόντας ἄρξαι, ἐπειδή γε ἐν φανερῷ
ἔδειξαν ἑτοῖμοι ὄντες ἀμύνεσθαι καὶ αὐτοῖς ὥσπερ

— ἀπεκρίθησαν (discesserunt) . . . πρὸς . . . ἐπί. Cf. de διακριθῆναι adn. I 18, 2. IV 25, 10. Quod utrique e proelio in eum locum discesserunt, unde profecti erant, eo patebat cum dubio eventu esse pugnatum.

Cap. 73. § 1. παραταξάμενοι . . . ἐπιέναι. Sententia est Lacedaemonios aciem quidem instruxisse, sed de colle non descendisse existimantes fore, ut Athenienses vel illuc propter insitum animi impetum contra se venirent. — περιορωμένους. Cf. adn. II 43, 4. Similiter legitur VI 93, 1. 103, 2. VII 33, 2.

§ 2. ἀμφότερα. Hoc verbis ἅμα μὲν . . . ἄρξαι et ἐν τῷ αὐτῷ δὲ . . . ξυμβαίνειν explicatur; nam ἅμα μὲν . . . ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καί inter se respondent. Cf. adn. III 11, 3. Atque illa ad οἰόμενοι . . . Ἀθηναίους, haec ad καὶ τοὺς Μεγαρέας . . . ἔσται respiciunt. — καὶ αὐτοῖς . . . ἀνατίθεσθαι. Vulgatam codicum scripturam sic interpretatus est Portus: sibique quodammodo sine pulvere et labore victoriam merito tributum iri. Sed a verbo simplici τιθέναι aliena est notio tribuendi, qua ἀνατιθέναι praeditum est. Cf. II 64, 1. VIII 51, 3. Deinde prorsus in obscuro est, quis illis, quamquam laborem non sustinuerint, victoriam tributurus sit. An Athenienses, quorum etiam impetum exspectabant? Non magis Megarenses, de quibus hic cogitare alienum est, quoniam, quid adversus hos commodi Lacedaemonii ex quiescendo se percepturos esse putent, proximis verbis separatim explicatur. Neque perspici potest, qua de causa quisquam illis nullo labore perfunctis victoriam tribuat aut cur iuste id fiat. Cum autem inter se opponantur ἐπιχειρεῖν et ἀμύνεσθαι, deinde μάχης καὶ κινδύνου et ἀκονιτί, bina hic membra sibi respondere perspicuum est. Atque hoc ipsum, ut paria paribus apte referantur, ea quam instituimus emendatione satis levi effecimus. Verte: quandoquidem in aperto ostenderant se paratos esse ad defendendum et ipsis (cf. V 23, 5. 40, 2) ut tamquam sine pulvere victoria tribueretur postulaverant. Ea enim quam inierant ratione, ut promptos se ostenderent ad pugnandum neque tamen ipsi pugnam committerent, id assequi volebant, ut Athenienses pugnam detrectantes illos bello superiores esse ipsi tamquam confiterentur. De vocabulo translato ἀκονιτί

ἀκονιτὶ τὴν νίκην ἐδικαίωσαν ἀνατίθεσθαι, ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ πρὸς τοὺς Μεγαρέας ὀρθῶς ξυμβαίνειν·
3 εἰ μὲν γὰρ μὴ ὤφθησαν ἐλθόντες, οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίγνεσθαι σφίσιν, ἀλλὰ σαφῶς ἂν ὥσπερ ἡσσηθέντων στερηθῆναι εὐθὺς τῆς πόλεως· νῦν δὲ κἂν τυχεῖν αὐτοὺς Ἀθηναίους μὴ βουληθέντας ἀγωνίζεσθαι, ὥστε ἀμαχεὶ ἂν περιγενέσθαι αὐτοῖς ὧν ἕνεκα ἦλθον. ὅπερ καὶ ἐγένετο.
4 οἱ γὰρ Μεγαρῆς, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι ἐτάξαντο μὲν παρὰ τὰ μακρὰ τείχη ἐξελθόντες, ἡσύχαζον δὲ καὶ αὐτοὶ μὴ ἐπιόντων, λογιζόμενοι καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοὶ μὴ ἀντίπαλον εἶναι σφίσι τὸν κίνδυνον, ἐπειδὴ καὶ

Cap. 73. § 2. *δικαίως ἂν τίθεσθαι* codd., nisi quod pro *ἂν τίθεσθαι* Laur. *ἀντίθεσθαι*, Vat. Pal. Aug. *ἀντιθέσθαι*, *ἀντιτίθεσθαι* Mosqu. Cf. adn.
§ 3. *ἡσσηθέντων*. Cf. adn.

cf. Hor. Ep. I 1, 51 et de *ὥσπερ* translationem indicante Soph. El. 277. — *ἐν τῷ αὐτῷ . . . ξυμβαίνειν*. Pro his proprie *ἐν τῷ αὐτῷ δὲ τὸ πρὸς τοὺς Μεγαρέας* seu *ἅμα δὲ ἃ περὶ τοὺς Μεγαρέας ἔμελλε γίγνεσθαι* dicendum erat. Sed cum propter interpositum enuntiatum *καὶ αὐτοῖς . . . ἀνατίθεσθαι* verborum *καλῶς ἔχειν ἀμφότερα ἅμα μὲν τὸ*...minus recordemur, Thuc. incisum ab *ἐν τῷ* incipiens cum solo *ἐνόμιζον*, ad superius enuntiatum iam supplendo, voluit cohaerere. Verba igitur *ὀρθῶς ξυμβαίνειν* nihil esse nisi repetitionem superiorum *καλῶς ἔχειν* perspicuitatis causa factam recte affirmat Arn.

§ 3. *οὐκ ἂν . . . σφίσι*, non esse futurum, ut (res) in aleam daretur sive in fortunae arbitrio poneretur i. e. non spem futuram esse impetrandi quod sibi proposuerant, ut Megarenses in urbem se reciperent. De impersonali usu huius dicendi generis cf. adn. I 137,4. — *ἡσσηθέντων*. Suppl. *σφῶν* et cf. adn. III 13, 7. Frustra igitur Ven. *ἡσσηθέντες*. — *ἂν περιγενέσθαι αὐτοῖς*, sibi obventura. Cf. adn. I 144, 3.

§ 4. *οἱ γὰρ Μεγαρῆς*. Haec post longam interpositionem verbis *οἱ τῶν φευγόντων φίλοι Μεγαρῆς* cum correctione quadam vel potius accuratius definita repetuntur et cohaerent cum verbo *ἀνοίγουσι*. Similes locus est VIII 99. — *καὶ αὐτοί*, ut Lacedaemonii; vid. § 1. — *μὴ ἐπιόντων*] *λείπει τῶν Λακεδαιμονίων*. Schol. — *λογιζόμενοι . . . οἱ . . . στρατηγοί*. De nominativis vid. Matth. Gr. § 562, 1 adn. 2. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 1. — *μὴ ἀντίπαλον . . . σφίσι*] . . . *μὴ ἴσον . . . αὐτοῖς τε καὶ τοῖς Πελοποννησίοις*. Schol. — *ἐπειδὴ . . . προεκεχωρήκει*, cum ipsis (Atheniensibus. Cf. adn. § 2) pleraque successissent. Ad Peloponnesios certe pronomen *αὐτοῖς* per rerum statum, qui tunc fuerit, referri non posse recte docet Krohl. Quaest. Thuc. I p. 11

τὰ πλείω αὐτοῖς προεκεχωρήκει, ἄρξασι μάχης πρὸς πλείονας αὐτῶν ἢ λαβεῖν νικήσαντας Μέγαρα ἢ σφαλέντας τῷ βελτίστῳ τοῦ ὁπλιτικοῦ βλαφθῆναι, τοὺς δὲ ξυμπάσης τῆς δυνάμεως μέρος ἕκαστον

§ 4. τοῖς δὲ ξυμπάσης τῆς δυνάμεως καὶ τῶν παρόντων μέρος ἕκαστον κινδυνεύειν εἰκότως ἐθέλειν τολμᾶν codd., nisi quod τῆς δέ D. I., ἑκατόν Laur.

cl. c. 79. — τὰ πλείω hic sunt res apud Megara gestae, quod Nisaeam et longa moenia Athenienses ceperant et Megarensibus omnem maris usum intercluserant. — ἄρξασι iunge cum σφίσι, sibi, si incepissent. — πρὸς πλείονας αὐτῶν. Equites quidem utrorumque pares erant (cf. 68, 5. 72, 1), sed Brasidas sex milia gravis armaturae peditum habebat (vid. 72, 2), Athenienses quattuor milia sexcentos (cf. 67, 1. 68, 5) praeter Plataeenses leviter armatos et περιπόλους 67, 2. — ἢ λαβεῖν νικήσαντας Μέγαρα. Verborum vim si spectamus, hoc incisum ad εἶναι τὸν κίνδυνον, unde aptum est, proprie non pertinet, sed solum alterum σφαλέντας . . . βλαφθῆναι. Periculum enim erat, ne spe Megarae capiendae frustrati robur exercitus perderent. Sed rei discrimen scriptor ita significare voluit, ut quid sperari posset quidque metuendum esset in aequo collocaret. De accusativis νικήσαντας et σφαλέντας cf. Krueg. Gr. § 55, 2 adn. 7. — τῷ βελτίστῳ . . . βλαφθῆναι. Insolentius verbo βλάπτεσθαι, iacturam facere, dativus, pro quo poetae, cum in vim privandi transeat, genetivo utuntur (cf. Matth. Gr. § 338), additus est. Eundem esse ut in σφαλῆναι ἄλλῃ τε παρασκευῇ καὶ τοῦ ναυτικοῦ πλείονι μορίῳ II 65, 12, ἀξιόχρεῳ δυνάμει VI 10, 2 et τῇ πόλει κινδυνεύειν II 65, 7. VI 47, 1 Class. monet. Aoristum βλαβῆναι (I 141, 1. Aesch. Agam. 118) solum agnoscit Buttm. Gr. Ind. verb.; sed βλαφθῆναι Hom. Soph. Thuc. iterum 87, 3 et 5. Cf. ed. mai. et interpr. Moer. et Thom. — τοὺς δὲ . . . τολμᾶν. Vulgata librorum scriptura sic est interpretanda: apud illos vero universi exercitus et praesentium partem quamque merito paratam esse audere periclitari (belli fortunam). Sed primum qualis haec sit distinctio universi exercitus et praesentium nequaquam apparet. Nam universum exercitum sive totius societatis sive uniuscuiusque civitatis intellegis praesentibus copiis oppositum, illius, non harum pars in periculum vocatur. Hoc enim patet indicari, singulas Peloponnesiorum civitates non omnibus copiis, sed ea quam quaeque praebere debebat parte (nos: das jedesmalige Contingent. Cf. II 12, 5) ad bellum profectas esse eaque de causa minus periclitari quam Athenienses. Male Class. τοὺς παρόντας esse vult civitates, quae belli gerendi partem habeant, quam vim παρεῖναι non magis quam adesse habet. Deinde cum periculo, quod Athenienses pugnando subire dicuntur, parum concinit quod Peloponnesiorum unaquaeque pars ad audendum prompta esse dicitur. Neque enim, quo animo utrique periculum suscipiant, hic agitur, sed quantam copiarum partem discrimini committant. Denique summae offensioni est inanis loci verbositas, quam qui defendunt, ipsum scriptorem absurdum quam librarios neglegentes fuisse ma-

κινδυνεύειν καὶ ⟨ἐκ⟩ τῶν παρόντων εἰκότως ἐθέλειν τολμᾶν, χρόνον δὲ ἐπισχόντες καὶ ὡς οὐδὲν ἀφ' ἑκατέρων ἐπεχειρεῖτο, ἀπῆλθον πρότερον οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Νίσαιαν καὶ αὖθις οἱ Πελοποννήσιοι ὅθενπερ ὡρμήθησαν· οὕτω δὴ τῷ μὲν Βρασίδᾳ αὐτῷ καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχουσιν οἱ τῶν φευγόντων φίλοι Μεγαρῆς, ὡς ἐπικρατήσαντι καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐκέτι ἐθελησάντων μάχεσθαι, θαρσοῦντες μᾶλλον ἀνοίγουσί τε τὰς πύλας καὶ δεξάμενοι, καταπεπληγμένων ἤδη τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πραξάντων, ἐς λόγους ἔρχονται.

τοὺς Ἀθηναίους. Τούς om. Cass. Cl. Ven. Reg. Gr. Ar. Chr.

lunt. Nam verba ἐθέλειν τολμᾶν non solum nullo sententiae damno possunt abesse, sed etiam, si abessent, rectius ea se haberet. Quae cum ita sint, εἰκότως ἐθέλειν τολμᾶν a verbo κινδυνεύειν seiungendum esse putamus et, cum καὶ τῶν παρόντων eo quo traditum est loco ferri nequeat, hoc per errorem transposito factum esse, ut verba antea separata perperam inter se coirent. Modo καὶ ἐκ τῶν παρόντων legas, et mutato ordine non solum idoneam sententiam pro inani verborum strepitu nanciscimur, sed etiam quod argumentationi videtur deesse, quominus Athenienses suum et Peloponnesiorum periculum pariter aestiment, aptissime suppletur. Cum enim de se illi reputaverint non solum, cuius rei facile iacturam facturi sint, sed etiam quid iam bello effecerint (ἐπειδὴ καὶ τὰ πλείω αὐτοῖς προσκεχωρήκει), iam, cum de Peloponnesiis locuntur, ita ad utramque hanc causam respiciunt, ut hos universi exercitus suam quosque partem periculo opponere dicant atque ex praesenti rerum statu (cf. adn. III 29, 2), ubi nihil assecuti sint, quod perdere possint, nimirum audendi cupidos esse. Quae sententia ut quam accuratissime exprimatur, Classeni coniecturam τοὺς δέ pro τοῖς δέ recepimus. Nam cum dativo Thucydidem κινδυνεύεσθαι potius scripturum fuisse II 43, 5 οἷς ἡ ἐναντία μεταβολὴ . . . κινδυνεύεται (cf. Dem. XIX 285. XXXIV 28) satis ostendit; μέρος κινδυνεύειν autem non minus recte dicitur quam VI 57, 3 πάντα κινδυνεύειν. — χρόνον δὲ ἐπισχόντες. Sequitur altera pars protasis, quae cum ὡς coniunctione post verba οἱ γὰρ Μεγαρῆς posita copulanda est. De χρόνον nomine vid. adn. II 18, 2. — καὶ ὡς. Καί additum est ideo, quia ἐπισχόντες idem est atque ὡς ἐπέσχον. Cf. Kistem. et adn. III 40, 7. V 44. — ἀφ'. Cf. adn. I 17, 1. — αὖθις. Cf. adn. III 106, 2. — οὕτω δή. Cf. adn. 30, 2. — τῷ μὲν Βρασίδᾳ. Μέν non habere, quod ei respondeat, quia scriptor postea scribere τοὺς δὲ ἐκ Πηγῶν κατάγουσι voluerit, sed haec, implicata variis additamentis oratione, 74, 2 alio ordine subiunxerit, bene docet Haack. in ed. 1. Cf. adn. I 10, 1. — ἐπικρατήσαντι. De singulari cf. Xen. Anab. I 10, 1. Krueg. Gr. § 68, 4 adn. 2. Particula ὡς non solum ad ἐπικρατήσαντι, sed etiam ad ἐθελησάντων pertinet. Cf. adn. 14, 5. — τῶν ... πραξάντων. Cf. 66, 3. 68, 4.

καὶ ὕστερον ὁ μὲν ἐς Κόρινθον ἐπανέρχεται· τῶν δὲ Μεγαρέων οἱ φεύγοντες κατελθόντες ὀλιγαρχίαν καθιστᾶσιν.

74. Καὶ ὕστερον ὁ μὲν διαλυθέντων τῶν 1
ξυμμάχων κατὰ πόλεις ἐπανελθὼν καὶ αὐτὸς ἐς
τὴν Κόρινθον τὴν ἐπὶ Θρᾴκης στρατείαν παρ-
εσκεύαζεν, ἵναπερ καὶ τὸ πρῶτον ὥρμητο· οἱ δὲ 2
ἐν τῇ πόλει Μεγαρῆς, ἀποχωρησάντων καὶ τῶν
Ἀθηναίων ἐπ' οἴκου, ὅσοι μὲν τῶν πραγμάτων
πρὸς τοὺς Ἀθηναίους μάλιστα μετέσχον, εἰδότες
ὅτι ὤφθησαν εὐθὺς ὑπεξῆλθον, οἱ δὲ ἄλλοι
κοινολογησάμενοι τοῖς τῶν φευγόντων φίλοις κατ-
άγουσι τοὺς ἐκ Πηγῶν, ὁρκώσαντες πίστεσι μεγά-
λαις μηδὲν μνησικακήσειν, βουλεύσειν δὲ τῇ πόλει
τὰ ἄριστα. οἱ δὲ ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο 3
καὶ ἐξέτασιν ὅπλων ἐποιήσαντο, διαστήσαντες τοὺς
λόχους ἐξελέξαντο τῶν τε ἐχθρῶν καὶ οἳ ἐδόκουν
μάλιστα ξυμπρᾶξαι τὰ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους,
ἄνδρας ὡς ἑκατόν, καὶ τούτων πέρι ἀναγκάσαντες
τὸν δῆμον ψῆφον φανερὰν διενεγκεῖν, ὡς κατ-

Cap. 74. § 1. *ἵνα . . . ὥρμηντο.* Port.: quo et antea cogitabat. Cf. 70, 1. Similiter 48, 6. Cf. adn. II 59, 2.

§ 2. *οἱ δὲ . . . Μεγαρῆς . . . ὅσοι μὲν . . . οἱ δ' ἄλλοι.* Est rursus *σχῆμα καθ' ὅλον καὶ κατὰ μέρος.* Cf. adn. 71, 1. — *ἀποχωρησάντων . . . ἐπ' οἴκου.* Relicto praesidio in longis moenibus et Nisaeae. — *τῶν πραγμάτων πρὸς τοὺς Ἀθην.* Ostendit Abresch. substantivum verbale esse coniunctum cum praepositione verbi. Cf. *σωτηρία* adn. I 141, 7. De articulo non iterato cf. sd. I 51, 4. — *τοὺς ἐκ Πηγῶν.* Cf. 66, 1. — *ὁρκώσαντες πίστεσι μεγάλαις.* Eadem formula usus est Dio Cass. fragm. 43, 27.

§ 3. *ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο*, magistratus gerere coeperunt. — *ἐξέτασιν ὅπλων ἐποιήσαντο.* „Arma recognoscere et arma lustrare vertunt interpretes. Non video, cur hic aliter debeat accipi quam VI 96, 8, ubi illis *ἐξέτασιν ὅπλων ποιεῖσθαι* est exercitum [*ὁπλίτας*] recensere. Cf. Xen. Cyr. II 4, 1 et Anab. V 3, 3.“ Duk. „Similis agendi ratio hominum simile consilium habentium a Xen. Hell. II 4, 8—10 describitur . . . Recensus seu lustratio . . . cum Graeci milites [aliter atque Romani], priusquam dux eos alloqueretur, arma ordine collocarent seu ponerent (*ἔθεντο τὰ ὅπλα*), opportunitatem arma auferendi et noxiis sine certamine potiendi praebuit.“ Arn. Cf. VI 58 et Nabidis facinus Liv. XXXIV 27. — *διαστήσαντες τοὺς λόχους*, diductis et separatis cohortibns. — *ψῆφον φανερὰν διενεγκεῖν*, suffragia aperte ferre. Cf. adn. 88, 1. *Ψῆφον διενεγκεῖν* = *διαψηφίσασθαι* l. d. Tali modo fore, ut reos absolvere nemo auderet, sperasse illos Hobberii verbis declarat Bloomf. Modum rei loco Lys. XIII 37 illustrat Arn. Cf. Xen. Hist. II 4, 9.

εγνώσθησαν, ἔκτειναν, καὶ ἐς ὀλιγαρχίαν τα μάλιστα
4 *κατέστησαν τὴν πόλιν. καὶ πλεῖστον δὴ χρόνον αὕτη ὑπ' ἐλαχίστων γενομένη ἐκ στάσεως μετάστασις ξυνέμεινεν.*

1 75. *Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους τῆς Ἀντάνδρου ὑπὸ τῶν Μυτιληναίων, ὥσπερ διενοοῦντο, μελλούσης κατασκευάζεσθαι, οἱ τῶν ἀργυρολόγων Ἀθηναίων στρατηγοί, Δημόδοκος καὶ Ἀριστείδης, ὄντες περὶ Ἑλλήσποντον (ὁ γὰρ τρίτος αὐτῶν Λάμαχος δέκα ναυσὶν ἐς τὸν Πόντον ἐσεπεπλεύκει) ὡς ᾐσθάνοντο τὴν παρασκευὴν τοῦ χωρίου καὶ ἐδόκει αὐτοῖς δεινὸν εἶναι μὴ ὥσπερ τὰ Ἄναια ἐπὶ τῇ Σάμῳ γένηται, ἔνθα οἱ φεύγοντες τῶν Σαμίων καταστάντες τούς τε Πελοποννησίους ὠφέλουν ἐς τὰ ναυτικὰ κυβερνήτας πέμποντες καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει Σαμίους ἐς ταραχὴν καθίστασαν καὶ τοὺς ἐξιόντας ἐδέχοντο· οὕτω δὴ ξυναγείραντες ἀπὸ τῶν ξυμμάχων στρατιὰν καὶ πλεύσαντες, μάχῃ τε νικήσαντες τοὺς ἐκ τῆς Ἀντάνδρου ἐπεξελθόντας ἀναλαμβάνουσι τὸ χωρίον πάλιν.*
2 *καὶ οὐ πολὺ ὕστερον*

Ἄντανδρος ὑπ' Ἀθηναίων ἁλίσκεται. Λαμάχου ξυμφορὰ ἐν τῷ Πόντῳ.

§ 4. *ὑπ' ἐλαχίστων γενομένη*, quamvis a paucissimis facta. Ita participium intellegendum est, ne articulo opus sit. Cf. Blum. et de verbis *γίγνεσθαι ὑπό τινος* Matth. Gr. § 495, 2. — *ἐκ στάσεως μετάστασις*, ex seditione ortus status commutatus (reipubl.). Adnominatio Latino sermone exprimi non potest, facilius patrio. *Μετάστασις* similiter legitur VI 20, 2. Deest haec eius notio in Steph. Thes. ed. rec. De tempore abrogati paucorum imperii cf. Wachsmuth. Antiqu. Gr. I p. 723.

Cap. 75. § 1. *τῆς Ἀντάνδρου... κατασκευάζεσθαι.* De re cf. supra 52, 3 et Diod. XII 72, de verbo *κατασκ.* (instruere) adn. I 92, 8. — *ἀργυρολόγων*, scil. *νεῶν*. Cf. III 19, 1. IV 50, 1. — *Ἀριστείδης*. Cf. 50, 1. — *Λάμαχος*. Haud dubie idem, qui postea unus e tribus ducibus in Siciliam missis fuit. — *ἐς τὸν Πόντον ἐσεπ.* De causa rei cf. Iust. XVI 3, 9. — *παρασκευήν*. Superiori *κατασκευάζεσθαι* ideo respondet, quia *κατασκευή* aliter dici solet. Cf. adn. I 10, 2. II 16, 1. — *δεινόν*, metuendum, periculum, ut III 102, 4. — *τὰ Ἄναια*. Vid. III 19. 32. — *ἐπί*. Cf. adn. I 40, 6. — *ἀναλαμβάνουσι ... πάλιν*. Cf. adn. I 112, 4.

§ 2. *οὐ πολὺ ὕστερον* cum *ἀπόλλυσι* verbo, non cum *ἐσπλεύσας* cohaerere ex § 1 li-

ἐς τὸν Πόντον ἐσπλεύσας Λάμαχος, ἐν τῇ Ἡρακλεώτιδι ὁρμήσας ἐς τὸν Κάλητα ποταμὸν ἀπόλλυσι τὰς ναῦς ὕδατος ἄνωθεν γενομένου καὶ κατελθόντος αἰφνιδίου τοῦ ῥεύματος· αὐτὸς δὲ καὶ ἡ στρατιὰ πεζῇ διὰ Βιθυνῶν Θρᾳκῶν, οἵ εἰσι πέραν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἀφικνεῖται ἐς Καλχηδόνα τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Πόντου Μεγαρέων ἀποικίαν.

Ἱπποκράτει καὶ Δημοσθένει τὰ Βοιώτια πράγματα ἀπό τινων δημοκρατεῖ-

76. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει καὶ Δημοσθένης 1
Ἀθηναίων στρατηγὸς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Ναύπακτον, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκ τῆς Μεγαρίδος ἀναχώρησιν. τῷ γὰρ Ἱπποκράτει καὶ ἐκείνῳ 2

Cap. 75. § 2. *Κάληκα* codd., nisi quod *Κάλικα* D., *Κάλυκα* Ar. Chr. Cf. adn.

αὐτός τε codd. Class. oppositum *τὰς ναῦς* particulam *δέ* flagitare intellexit.

Χαλκηδόνα codd. praeter *Καλκεδόνα* D. Cf. adn.

quet. — *Ἡρακλεώτιδι.* Agro Heracleae Bithyniae, de qua vid. Strab. 543 sqq. et Xen. Anab. VI 2, 1. — *ὁρμήσας ἐς.* Alibi quidem *ὁρμεῖν* cum *ἐν* praepositione iungitur (ut I 52, 1. III 4, 5. VII 31, 1), quare vulgatum *ὁρμίσας*, quod cum proximis *τὰς ναῦς* iungas, contra membranarum auctoritatem servandum existimes; sed repugnat verborum collocatio, et *ὁρμεῖν ἐς τόπον* compares cum usitatis *σχεῖν ἐς* (cf. adn. I 110, 1), *κεῖσθαι ἐς*, similibus. Herod. VII 188 *ὁρμέονται ἐς τὸν πόντον.* — *Κάληκα.* „Huius fluvii nomen apud auctores multum variat. Arrianus in Periplo [p. 63 ed. Hoffm., ubi tamen *ἐμπόριον* appellatur, fluvius ab Anonymo in loco mutilo p. 105] *Κάλητα* vocat, Diodorus [XII 72] *Κάχητα.* Sed Memnon [c. 22], cui [dummodo librariis eius satis confidatur] magis credendum, utpote Heracleotae et Bithyniae vicino, *Κάλλητα* nominat. Hodie etiam Chelit dicitur.“ Palmer. apud Huds. „*Κάλητα* vocat [etiam] Eustath. ad Dion. Perieg. v. 793.“ Duk. Hoc igitur verum nomen videtur. — *ἀπόλλυσι τὰς ναῦς.* Cf. Iust. et Diod. l. d. — *ἄνωθεν*, coelitus. Cf. adn. II 77, 6. — *αὐτὸς δέ* cet. Haec exornat Iust. l. d. § 11. — *Βιθυνῶν Θρᾳκῶν.* Horum agri fines optime cognoscuntur e Xen. Anab. VI 2, 1. 2. De origine nominis cf. Appi. Mithrid. c. 1. — *Καλχηδόνα.* Verum nomen huius urbis, quod in omnibus numis ei datur, *Καλχηδών* est, in Atticis tamen huius aetatis titulis praeter *Καλχηδόνιοι Χαλχηδόνιοι* (Inscr. Att. I n. 240. 258) invenitur. Nam quod Kirchhoffius n. 228. 235 *Χαλκηδόνιοι* legit, *κ* littera utroque loco in supplemento est. Usitatius tamen Atticis fuisse *Καλχηδών* ex Aristoph. Equ. 174 colligas, ubi poeta similitudine nominum *Καρχηδόνα* et *Καλχηδόνα* ludit, qua de re cf. Mueller-Struebing. Aristoph. p. 9 sqq. — *Μεγαρέων ἀποικίαν.* Et simul Boeotorum. Vid. Duebn. ad Iust. XVI 3, 4.

Cap. 76. § 1. *μετὰ . . . ἀναχώρησιν.* Vid. 74, 2.

τὰ Βοιώτια πράγματα ἀπό τινων ἀνδρῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπράσσετο, βουλομένων μεταστῆσαι τὸν κόσμον καὶ ἐς δημοκρατίαν ὥσπερ οἱ Ἀθηναῖοι τρέψαι· καὶ Πτοιοδώρου μάλιστ' ἀνδρὸς φυγάδος ἐκ Θηβῶν ἐσηγουμένου τάδε αὐτοῖς παρεσκευάσθη. σθαι βουλομένων πράσσεται. τρόπος τῆς ἐπιβουλῆς.

3 Σίφας μὲν ἔμελλόν τινες προδώσειν (αἱ δὲ Σῖφαί εἰσι τῆς Θεσπικῆς γῆς ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ ἐπιθαλασσίδιοι)· Χαιρώνειαν δέ, ἣ ἐς Ὀρχομενὸν τὸν Μινύειον πρότερον καλούμενον, νῦν δὲ Βοιώτιον, ξυντελεῖ, ἄλλοι ἐξ Ὀρχομενοῦ ἐνεδίδοσαν, καὶ οἱ Ὀρχομενίων φυγάδες ξυνέπρασσον τὰ μάλιστα καὶ ἄνδρας ἐμισθοῦντο ἐκ Πελοποννήσου (ἔστι δὲ ἡ Χαιρώνεια ἔσχατον τῆς Βοιωτίας πρὸς τῇ Φανο-

Cap. 76. § 3. *Φανότιδι* codd. falso accentu, cum derivatum sit a *Φανοτεύς*. Cf. Goettl. Doctr. acc. p. 272 sqq. Dindorf. in Steph. Thes. s. v. *Φανοτεύς*.

§ 2. *ἀπό*. Cf. adn. I 17, 1. — *ἐπράσσετο*] *ἀντὶ τοῦ προεδίδοτο*. Schol. Cf. adn. I 131, 1 et III 4, 6 atque de re Diod. XII 69. — *τὸν κόσμον*] *τὴν πολιτείαν*. Schol. Cf. VIII 48. 67. Similiter ante Thucydidem Herodotum I 99 scripsisse *κόσμον τόνδε καταστησάμενος* docet Wass. — *οἱ Ἀθηναῖοι*. „Abresch. adnotavit perinde esse, sive suppleatur *μετέστησαν*, sive *ἔτρεψαν*, sive ex voc. *δημοκρατίαν* adsumatur *δημοκρατοῦνται*.“ Gottl. — *ἐσηγουμένου*. Cf. adn. III 20, 1.

§ 3. *Σῖφαι*. Hunc iustum huius nominis esse accentum demonstrant. Sieb. ad Paus. IX 32, 3 et Goettl. Doctr. accent. p. 164. De aliis nominis formis vid. Wass. ad h. l. *Ἐπίνειον τῆς Θεσπιακῆς* appellatur a Steph. Byz. Portum *Σαράντι* sub *Χοστίᾳ* hodie esse vult Leak. Graec. sept. II p. 515. Cf. Bursian. Geogr. I p. 241. — *Ὀρχομενὸν τὸν Μινύειον*. „Adeundi sunt Strab. 409. 411. 414. Paus. IX 36 et Eustath. in Il. II 272. *Ὀρχομενὸν Μινύειον* dicit Hom. Il. II 511 et Theocr. Id. XVI 104.“ Duk. — *νῦν δὲ Βοιώτιον*. Cf. III 87. — *ξυντελεῖ*. Cf. adn. II 15, 2. „Liberae Boeotiae civitates [ex quibus septem nominantur IV 93, sed decem tunc fuisse colligitur ex numero Boeotarchorum IV 91] minores aliquot suae potestati subiectas habebant; sicut Chaeronea Orchomeno, Leuctra et Siphae Thespiis, Acraephia Glissas Therapne aliaeque Thebis obnoxiae erant. Hae minores civitates vocantur *ξύμμοροι* [IV 93] seu *ξυντελεῖς* et milites atque pecuniam dare debebant, ut, quantum auxiliorum quaeque civitas, cui contributae erant, communi Boeotorum societati mitteret, compleretur.“ Arn. Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 179 et qui ibi et a nobis in ed. mai. citantur, etiam Schoem. Antiqu. iur. p. 408 sq. Antiqu. Gr. II p. 73. Bursian. l. d. p. 205. — *ἐνεδίδοσαν*. De imperfecto cf. adn. I 134, 1. — *ἐκ Πελοποννήσου*. De Arcadia maxime cogitandum videtur. Cf. VII 57, 9. — *ἔσχατον*. De neutro vid. adn. I 63, 2. — *Φανοτίδι*. De urbe Phanoteo,

τίδι τῆς Φωκίδος), καὶ Φωκέων μετεῖχόν τινες.
τοὺς δὲ Ἀθηναίους ἔδει Δήλιον καταλαβεῖν, τὸ 4
ἐν τῇ Ταναγραίᾳ πρὸς Εὔβοιαν τετραμμένον Ἀπόλ-
λωνος ἱερόν, ἅμα δὲ ταῦτα ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ γίγνε-
σθαι, ὅπως μὴ ξυμβοηθήσωσιν ἐπὶ τὸ Δήλιον οἱ
Βοιωτοὶ ἀθρόοι, ἀλλ' ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν
ἕκαστοι κινούμενα. καὶ εἰ κατορθοῖτο ἡ πεῖρα καὶ 5
τὸ Δήλιον τειχισθείη, ῥᾳδίως ἤλπιζον, εἰ καὶ μὴ
παραυτίκα νεωτερίζοιτό τι τῶν κατὰ τὰς πολιτείας
τοῖς Βοιωτοῖς, ἐχομένων τούτων τῶν χωρίων καὶ
λῃστευομένης τῆς γῆς καὶ οὔσης ἑκάστοις διὰ
βραχέος ἀποστροφῆς οὐ μενεῖν κατὰ χώραν τὰ
πράγματα, ἀλλὰ χρόνῳ τῶν Ἀθηναίων μὲν προσιόν-
των τοῖς ἀφεστηκόσι, τοῖς δὲ οὐκ οὔσης ἀθρόας

§ 5. *νεωτερίζοιτο* Aug. (hic tamen cum punctis super το), olim Cl. (in quo nunc *νεωτερίζοιντο*), Mosqu. et s. v. al. man. E. Vulgo et Bekk. *νεωτερίζοι*. „Si librorum [plerorumque] scriptura hic sine vitio est, . . . debet *νεωτερίζοι* [esse] pro *νεωτερίζοιτο*; nam passivam significationem esse apertum est. Mihi tamen hoc suspectum est, ac nonnihil dubito, an ultima syllaba exciderit propter affinitatem sequentis voculae *τι*. Cap. 41 huius libri *φοβούμενοι μὴ σφίσι τι νεωτερισθῇ τῶν κατὰ τὴν χώραν*.“ Duk. „*Νεωτερίζοι* qui defendit Bauerus, comparat Lat. mutare, movere, vertere [poterat etiam Graeca, qualia leguntur in Matth. Gr. § 495, 1], sed verbi *νεωτερίζειν* nulla affert exempla.“ Haack. Arnoldus subiectum vulgatae indicari posse *τὴν πεῖραν* [*καὶ τὸ τειχισθῆναι τὸ Δήλιον*] conicit, vix recte.

μενεῖν. Aug. Cl. Ven. T. Pal. It. M. Reg. Gr. *μένειν*.

cuius ager hic significatur, quae viginti stadia a Chaeronea distabat, vid. Paus. X 4, 1. Krus. Hell. II 2 p. 58. Bursian. Geogr. I p. 168. — *μετεῖχον*. Illius consilii.

§ 4. *Δήλιον*. De eius situ praeter ea, quae hic leguntur, cf. c. 98. Liv. XXXV 51. Strab. 403. Paus. IX 20, 1. Krus. Hell. II 1 p. 623. Leak. Graec. sept. II p. 453 sq. Ab Aulide plus triginta stadiis, quot interiecta fuisse Strab. l. d. memorat, abfuisse Bursian. l. d. p. 218, 4 docet. — *ἀλλ' ἐπί*. Ex superiore *ξυμβοηθήσωσι* repete simplex. — *κινούμενα*] *ἀντὶ τοῦ ταραττόμενα*. Schol. Cf. 89, 2.

§ 5. *ἤλπιζον* refertur ad *τοὺς μέλλοντας προδώσειν*, et ex eo pendet infinitivus *καταστήσειν*. — *ἑκάστοις*, i. e. *ἑκάστοις τοῖς νεωτερίζουσι*. — *διὰ βραχέος ἀποστροφῆς*] *οὐκ ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος καταφυγῆς*. Schol. De verbis *διὰ βρ.* cf. adn. II 29, 3. 83, 5, de *ἀποστροφῆς* vocabulo adn. VIII 75, 3. — *κατὰ χώραν*] *κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν*. Schol. Cf. adn. I 28, 5. — *προσιόντων*, se

τῆς δυνάμεως, καταστήσειν αὐτὰ ἐς τὸ ἐπιτήδειον.
ἡ μὲν οὖν ἐπιβουλὴ τοιαύτη παρεσκευάζετο.
1 77. Ὁ δὲ Ἱπποκράτης αὐτὸς μὲν ἐκ τῆς
πόλεως δύναμιν ἔχων, ὁπότε καιρὸς εἴη, ἔμελλε
στρατεύειν ἐς τοὺς Βοιωτούς, τὸν δὲ Δημοσθένη
προαπέστειλε ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἐς τὴν
Ναύπακτον, ὅπως ἐξ ἐκείνων τῶν χωρίων στρατὸν
ξυλλέξας Ἀκαρνάνων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων
πλέοι ἐπὶ τὰς Σίφας ὡς προδοθησομένας· ἡμέρα
2 δ' αὐτοῖς εἴρητο ᾗ ἔδει ἅμα ταῦτα πράσσειν. καὶ
ὁ μὲν Δημοσθένης ἀφικόμενος, Οἰνιάδας δὲ ὑπό
τε Ἀκαρνάνων πάντων κατηναγκασμένους κατα-
λαβὼν ἐς τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν καὶ αὐτὸς
ἀναστήσας τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκείνῃ πᾶν, ἐπὶ
Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους στρατεύσας πρῶτον καὶ
προσποιησάμενος τἆλλα ἡτοιμάζετο ὡς ἐπὶ τὰς
Σίφας, ὅταν δέῃ, ἀπαντησόμενος.
1 78. Βρασίδας δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ
θέρους πορευόμενος ἑπτακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλί-

Δημοσθένης ἐς Ναύπακτον προαποσταλεὶς τὰ περὶ ταύτην τὴν χώραν καθίσταται.

Βρασίδου πορεία ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, ὃς

Cap. 77. § 2. *Οἰνιάδας τε* E. Particulam om. Mosqu. Cf. adn.

adiungentibus. — *κατα-στήσειν . . . ἐπιτήδειον*, se res illas in statum (sibi) commodum adducturos.

Cap. 77. § 1. *ταῖς τεσσαράκοντα ναυσίν*. Respicitur ad 76, 1. — *ὡς προδοθησομένας*, quas proditum iri exspectaret. Cf. adn. 10, 1. 14, 4. 25, 10.

§ 2. *ὁ μὲν Δ.* Huic respondet *Βρασίδας δέ*. — *Οἰνιάδας . . . ὑπὸ Ἀκαρνάνων πάντων*. Cf. adn. c. 49 et de Oeniadis II 102. Particulam *δέ* ideo positam esse recte docet Class., quod Demosthenes, quo advenerit consilio, ut Siphas statim aggrederetur, id mutaverit cum Oeniadas inveniret in Atheniensium societatem vi adductos; quare intcr se quodammodo opposita esse *ἀφικόμενος* et *καταλαβών*. Deinde *ὑπό τε Ἀκαρνάνων* et *καὶ αὐτός* ita inter se iunguntur, ut quid illi peregerint et quid ipse fecerit distinguatur. — *κατηναγκασμένους . . . ξυμμαχίαν*, cum in Atheniensium societaten. ..adactos repperisset. Cf. adn. III 91, 2. — *ἀναστήσας*. Cf. adn. II 68, 1. — *Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους*. Vid. III 106, 2 adn. et III 111, 4. — *προσποιησάμενος*. Cf. adn. I 8, 3. — *ἀπαντησόμενος*. Cf. adn. 89, 1.

Cap. 78. § 1. *Βρασίδας δέ* cet. Hic ambitus verborum reprehenditur a Duka. Cf. ed. mai. De rebus a Brasida usque ad captam Toronen gestis vid. Diod.

ὑπο τῶν ἐπιτηδείων ἀχθεὶς μόλις τὴν Θεσσαλίαν διαβὰς ἐς Δῖον ἔρχεται.

ταις ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης ἐπειδὴ ἐγένετο ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ἐν Τραχῖνι καί, προπέμψαντος αὐτοῦ ἄγγελον ἐς Φάρσαλον παρὰ τοὺς ἐπιτηδείους ἀξιοῦντος διάγειν ἑαυτὸν καὶ τὴν στρατιάν, ἦλθον ἐς Μελίτειαν τῆς Ἀχαΐας Πάναιρός τε καὶ Δῶρος καὶ Ἱππολοχίδας καὶ Τορύλαος καὶ Στρόφακος πρόξενος ὢν Χαλκιδέων, τότε δὴ ἐπορεύετο. ἦγον 2
δὲ καὶ ἄλλοι Θεσσαλῶν αὐτὸν καὶ ἐκ Λαρίσης Νικονίδας Περδίκκᾳ ἐπιτήδειος ὤν. τὴν γὰρ Θεσσαλίαν ἄλλως τε οὐκ εὔπορον ἦν διιέναι ἄνευ ἀγωγοῦ καὶ μετὰ ὅπλων γε δή, καὶ τοῖς πᾶσί γε ὁμοίως Ἕλλησιν ὕποπτον καθειστήκει τὴν τῶν πέλας μὴ πείσαντας διιέναι· τοῖς τε Ἀθηναίοις αἰεί ποτε τὸ πλῆθος τῶν Θεσσαλῶν εὔνουν ὑπῆρχεν. ὥστε, εἰ μὴ δυναστείᾳ μᾶλλον ἢ ἰσονομίᾳ ἐχρῶντο

Cap. 78. § 1. *Μελιτίαν* codd. *Μελιταιεῖς*, *Μελίταιαν* Strab. 432. 434. A plerisque aliis scriptoribus *Μελίτεια* haec urbs vocatur eademque forma habetur in Ussingii Inscr. Gr. ined. n. 2. Utramque formam, *Μελίταια* et *Μελίτεια*, agnoscit Herodian. I 272. II 549. Cum *Μελιτίαν* sola codicum Thuc. auctoritate nitatur, *Μελίτειαν* rescripsimus itemque § 5 *Μελιτείας*.

§ 2. Vulgo *καθεστήκει*, *καθειστήκει* Mosqu. C. G. Cf. ad. 26, 7.

XII 67. 68. — *τὰ ἐπὶ Θρᾴκης*. Cf. adn. I 56, 2. — *Ἡρακλείᾳ*. Cf. III 92. — *ἐπιτηδείους*. Cf. adn. I 60, 2. — *Μελίτειαν*. Situm huius urbis unum Ptolemaeum [III 13, 46] indicare affirmat Wass.; at cf. etiam infra § 5 et Strab. 434. „Ex Ptolemaeo diei iter ab Heraclea in via Pharsalum [secundum § 5 pariter diei fortasse non integri itinere distantem] ferente abfuisse novimus." Bloomf. Vide Bursian. Geogr. I p. 85. — *τῆς Ἀχαΐας*. Achaiam Phthiotidem Herodoti et Thucydidis aetate a Spercheo (cf. Herod. VII 198) ad Enipeum [in mediterraneo] spectasse docet Arn. Cf. § 3 et de finibus agri Achaeorum Muell. ad tab. Graec. sept. p. 10 sq. Achaeos autem Thessalorum imperio subiectos fuisse ex VIII 3 discimus, sed simul cum Lacedaemoniis necessitudine aliqua coniunctos fuisse inde et ex h. l. colligamus. — *ἐπορεύετο*. Suppl. *ἐκ τῆς Μελιτείας*, vel potius *ἐκ τῆς Ἡρακλείας*.

§ 2. *ἄλλως τε*, cum alioqui, cum omnino. Cf. adn. II 50, 2. III 39, 5. Huic respondet *καὶ μετὰ ὅπλων γε δή*. — *ἀγωγοῦ*. Cf. adn. II 12, 2. — *γε δή*, utique. Cf. 92, 4. Interpunctionem post has particulas sustulit Bekk., sed vid. ed. mai. — *καὶ . . . γε*, atque adeo. — *τῶν πέλας*. Cf. adn I 32, 1. — *τοῖς Ἀθηναίοις . . . εὔνουν*. Cf. I 102. II 22. — *δυναστείᾳ*. Cf. adn. III 78, 3. De Thessalorum et singulorum et universorum rebus publicis vid.

ἐπιχωρίῳ οἱ Θεσσαλοί, οὐκ ἄν ποτε προῆλθεν·
καὶ τότε πορευομένῳ αὐτῷ ἀπαντήσαντες
οι τῶν τἀναντία τούτοις βουλομένων ἐπὶ τῷ
πεῖ ποταμῷ ἐκώλυον καὶ ἀδικεῖν ἔφασαν ἄνευ
πάντων κοινοῦ πορευόμενον. οἱ δὲ ἄγοντες
ε ἀκόντων ἔφασαν διάξειν, αἰφνίδιόν τε παρα-
ίμενον ξένοι ὄντες κομίζειν. ἔλεγε δὲ καὶ
ὸς ὁ Βρασίδας τῇ Θεσσαλῶν γῇ καὶ αὐτοῖς
ος ὢν ἰέναι καὶ Ἀθηναίοις πολεμίοις οὖσι καὶ
ἐκείνοις ὅπλα ἐπιφέρειν, Θεσσαλοῖς τε οὐκ
ναι καὶ Λακεδαιμονίοις ἔχθραν οὖσαν ὥστε

:ῷ ἐπιχωρίῳ Dionys. 799, τὸ ἐγχώριον codd. praeter τὸ
ον Vat. H. Cf. adn.

. Antiqu. Gr. I § 178. Schoem.
u. iur. p. 401 sq. — τῷ
ωρίῳ. Τὸ ἐγχώριον, quod
habent, ἐγχωρίως expl.
., quae ratio exemplis scri-
m Atticorum prorsus desti-
ıst. Nec simile esse τὸ ἀρ-
ʼ (II 99, 3. IV 3, 3) Krue-
ıa huius accusativi definitio
§ 46, 3) satis ostendit. At-
oc genus omne exemplorum
ɜntia conspicuum est, cum
χώριον ita dictum esse nullo
ɜr hunc loco probari possit.
nagis allegandum est II 15,
πλείστου ἄξια ἐχρῶντο,
dictum esse pro τὰς πλεί-
ἀξίας χρήσεις ἐχρῶντο
e Krueger monet. Cf. eius
46, 5 adn. 4. Hoc enim
ix recte se habet illos domi-
ıem ad domesticum usum
uisse. Apparet vero, quan-
l quod Dionysius legit, dum-
interpretationem habeat,
ntecedat codicum nostrorum
ritatem. Ipsum autem Diony-
τῷ ἐπιχωρίῳ legisse eius
ɜratio ostendit. Reprehendit
Thucydidem, quod neutrum
minino posuerit; scribendum
τῇ ἐπιχωρίῳ. Sed ut mul-
s locis hic quoque in promptu
idere Dionysium ea quae
ɜraverit non satis intellexisse.

Perspicuum enim est δυναστείᾳ et ἰσονομίᾳ praedicati vice fungi, quo cognito nihil obstat, quin sententia paulo aliter conformata vertamus: nisi domesticus quo Thessali utebantur rerum status magis principum dominatio quam legum aequabilitas fuisset.

§ 3. τῶν τἀναντία...βουλομένων. Compara formulam βούλεσθαι τά τινος in adn. III 63, 2. Οὗτοι sunt οἱ ἄγοντες τὸν Βρασίδαν. — ἐπὶ τῷ Ἐνιπεῖ ποταμῷ. Hunc fluvium, qui ab ipsis Thessalis Ἐλιπεύς vocabatur (cf. Bursian. Geogr. I p. 76, 3), cum Apidano misceri et ambos Peneum a dextra influere constat. Cf. adn. § 5. Quoniam autem Thessali Brasidam, ut primum ad Enipeum pervenit, retenturi erant, ibi fines Achaiae et Thessaliae tunc videntur fuisse. Cf. adn. 1. — ἐκώλυον, imperf. de conatu. — ἄνευ τοῦ πάντων κοινοῦ. „Id est sine voluntate et consensu τοῦ κοινοῦ Thessalorum.“ Duk. De hac vi ἄνευ praepositionis cf. adn. I 128, 3 et Matth. Gr. § 576, de τῷ κοινῷ τῶν Θεσσαλῶν Herm. et Schoem. l. ad § 2 l. et Tittm. Respubl. Gr. p. 716 sqq.

τῇ ἀλλήλων γῇ μὴ χρῆσθαι· νῦν δὲ ἀκόντων ἐκείνων οὐκ ἂν προελθεῖν (οὐδὲ γὰρ ἂν δύνασθαι), οὐ μέντοι ἀξιοῦν γε εἴργεσθαι. καὶ οἱ μὲν ἀκούσαντες ταῦτα ἀπῆλθον· ὁ δὲ κελευόντων τῶν ἀγωγῶν, πρίν τι πλέον ξυστῆναι τὸ κωλῦσον, ἐχώρει οὐδὲν ἐπισχὼν δρόμῳ. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἐκ τῆς Μελιτείας ἀφώρμησεν, ἐς Φάρσαλόν τε ἐτέλεσε καὶ ἐστρατοπεδεύσατο ἐπὶ τῷ Ἀπιδανῷ ποταμῷ, ἐκεῖθεν δὲ ἐς Φάκιον, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐς Περραιβίαν. ἀπὸ δὲ τούτου ἤδη οἱ μὲν

§ 4. *νῦν δέ* Vat., reliqui *νῦν τε.* Cf. adn.
§ 5. *Περαιβίαν* codd. Duplex ρ verum esse ostendit Aesch. Suppl. 253. Infra *Περραιβοί* solus Pal.

§ 4. *νῦν δέ*, iam vero, cum illi aliter sentire viderentur. Cum opponatur ipsius Brasidae sententiae, recte Class. *νῦν δέ* recepit. — *ἀκόντων*. Suppl. *ἐκείνων*. — *τῇ Θεσσαλῶν γῇ καὶ αὐτοῖς* (*Θεσσαλοῖς*). Nam nec agrum Thessalorum devastaturus, nec ipsos laesurus erat. Nisi forte *αὐτούς* ad eos solos, qui Brasidae se opposuerunt, referre mavis.
§ 5. *τι πλέον . . . τὸ κωλῦσον*. De neutris cf. adn. II 45, 1, de *τι πλέον* adn. III 45, 6. *Ξυστῆναι* = *ξυναθροισθῆναι*. — *ἐτέλεσε*. Cf. adn. II 97, 1. — *ἐπὶ τῷ Ἀπιδανῷ ποτ.* Pharsalus igitur Thucydidea si non ad ipsum Apidanum, certe in proximo collocanda est. Quod confirmatur verbis Strabonis 432 *ὁ δ' Ἐνιπεὺς ἀπὸ τῆς Ὄθρυος παρὰ Φάρσαλον ῥυεὶς εἰς τὸν Ἀπιδανὸν παραβάλλει.* Haec flumina haud procul ab urbe coniungi Bursian. Geogr. I p. 76 docet, cum quo non plane consentit novissima Kieperti tabula. Locum antiquae urbis hodie partim *Φέρσαλα* occupat. Cf. Bursian. l. d. p. 75. — *ἐς Φάκιον*. „Per Apidani [cum Enipeo iuncti] vallem Phacium descendit in inferiore illius extremitate, ubi Penei convalli iungitur, situm.“ Arn. Cf. de eo Liv. XXXII 13 et XXXVI 13 et interpr. Steph. Byz. Ad Gyphtó-castron prope Alifacam collocat Leak. Graec. sept. IV p. 293, de quo dubitat Bursian. l. d. p. 68. — *ἐξ αὐτοῦ ἐς Περραιβίαν*. Perrhaebia recentior, qualis erat Herodoti et Thucydidis aetate, interiecta erat inter Peneum, Cambunios montes, Pindum. Cf. Strab. 442 *οἱ Περραιβοὶ τινὲς μὲν συσταλέντες περὶ τὰ ἑσπέρια τοῦ Ὀλύμπου μέρη κατέμενον αὐτόθι πρόσχωροι ὄντες Μακεδόσι· τὸ δὲ πολὺ μέρος εἰς τὰ περὶ Ἀθαμανίαν ὄρη καὶ τὴν Πίνδον ἐξέπεσε· νυνὶ δὲ μικρὸν ἢ οὐδὲν αὐτῶν ἴχνος σώζεται.* Herodotus cum Gonno urbe coniungit VII 128. 187. al. Cf. Muell. Dor. II p. 65 et ad tab. Graec. septentr. p. 5 sq. Leak. l. d. IV p. 213. Bursian. l. d. p. 57. „A Phacio Brasidas cum iuxta Peneum Larissam contendere posset, statim in Perrhaebiam transiisse, et transversis itineribus per mediam hanc terram Dium profectus videtur, ubi usitatam viam ex Macedonia Larissam per Tempe ferentem assecutus est. Tempe igitur vitasse et Pierios montes traiecisse fere eodem itinere videtur, quod Xerxes, cum in contrariam partem profectus

ν Θεσσαλῶν ἀγωγοὶ πάλιν ἀπῆλθον, οἱ δὲ ρραιβοὶ αὐτόν, ὑπήκοοι ὄντες Θεσσαλῶν, κατησαν ἐς Δῖον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς, ὃ ὑπὸ τῷ ὑμπῳ Μακεδονίας πρὸς Θεσσαλοὺς πόλισμα ται.

79. Τούτῳ τῷ τρόπῳ Βρασίδας Θεσσαλίαν άσας διέδραμε πρίν τινα κωλύειν παρασκευάσθαι, καὶ ἀφίκετο ὡς Περδίκκαν καὶ ἐς τὴν λκιδικήν. ἐκ γὰρ τῆς Πελοποννήσου, ὡς τὰ ν Ἀθηναίων ηὐτύχει, δείσαντες οἵ τε ἐπὶ Θρᾴ ἀφεστῶτες Ἀθηναίων καὶ Περδίκκας ἐξήγαγον στρατόν, οἱ μὲν Χαλκιδῆς νομίζοντες ἐπὶ ᾶς πρῶτον ὁρμήσειν τοὺς Ἀθηναίους (καὶ ἅμα πλησιόχωροι πόλεις αὐτῶν αἱ οὐκ ἀφεστηκυῖαι νεπῆγον κρύφα), Περδίκκας δὲ πολέμιος μὲν κ ὢν ἐκ τοῦ φανεροῦ, φοβούμενος δὲ καὶ

λέγεται διὰ τί οἱ Χαλκιδῆς καὶ Περδίκκας μετεπέμψαντο τὸν στρατὸν τῶν Πελοποννησίων.

§ 6. **τῶν Θεσσαλῶν.** **Τῶν** om. Cl. Ven. T. Laur. M., Bekkero Pal. et m., omnino omnes, ut videtur, libri mss. praeter It. at.

Δῖον. In compluribus libris mss. optimis *Δίον*, sed male.

Cap. **79.** § 2. *εὐτύχει* vulgo, *ηὐτύχει* Mosqu. C. G. Cf. sd. 1.

. . . iniit. Cf. Herodot. VII 131." Arn. Ergo per Pythii etrae fauces. Vid. Leak. III 43.

6. **κατέστησαν,** deerunt. Cf. 103, 4. — **Δῖον.** m Thuc. iam ipse indicavit, cum cf. Liv. XLI 8. Pieriae atur esse, sed extra eam collor a Strab. 330 et Liv. XLIV bi vid. Duk. Ex recentioribus itu cf. Boeckh. Inscr. II p. 49. k. III p. 408 sqq. Bursian. l. d. 6. — **ὃ . . . κεῖται,** quod cedoniae versus Thessan oppidum sub Olympo ım est. Th. verba sic collot, ut *Μακεδονίας* . . . *πόια* simul ad *κεῖται* pertineat. s. *πρῶτον* post *Μακεδονίας* disse suspicatur, quo carere sumus.

Cap. **79.** § 1. **ὡς . . . καὶ ἐς.** Ex talibus exemplis discrimen utriusque particulae optime cognoscitur. Cf. II 67, 1.

§ 2. **ἐξήγαγον,** Dobraeus *ἐπηγάγοντο*, arcessiverunt, coniecit; sed vulgatam bene defendit Arn. Cf. adn. ad I 107, 4 et § 3. Valet effecerunt, ut ex Peloponneso exercitus educeretur. — **οἱ . . . ἀφεστῶτες Ἀθηναίων.** Chalcidenses et Bottiaei. Cf. I 58. — **πλησιόχωροι.** Hanc vocem frustra a Thoma Mag. reprehendi docuimus in ed. mai. Ex ea autem pendet genetivus *αὐτῶν*. — **ξυνεπῆγον.** Cf. 84, 2 et adn. I 107, 4. — **πολέμιος μὲν οὐκ ὤν.** Compositionem enim ab eo cum Atheniensibus factam

οἱ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον ἠφάνισάν τε αὐτοὺς καὶ οὐδεὶς ᾔσθετο ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστος διεφθάρη. καὶ τότε προθύμως τῷ Βρασίδᾳ αὐτῶν ξυνέπεμψαν ἑπτακοσίους ὁπλίτας, τοὺς δ' ἄλλους ἐκ τῆς Πελοποννήσου μισθῷ πείσας ἐξήγαγεν.

ὅτι καὶ αὐτὸς Βρασίδας εἰκότως ἀπεστάλη καὶ ὠφελιμώτατος τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγένετο.

81. Αὐτὸν δὲ Βρασίδαν βουλόμενον μάλιστα 1
Λακεδαιμόνιοι ἀπέστειλαν, προυθυμήθησαν δὲ καὶ
οἱ Χαλκιδῆς, ἄνδρα ἔν τε τῇ Σπάρτῃ δοκοῦντα
δραστήριον εἶναι ἐς τὰ πάντα καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθε
πλείστου ἄξιον Λακεδαιμονίοις γενόμενον. τό τε 2
γὰρ παραυτίκα ἑαυτὸν παρασχὼν δίκαιον καὶ μέτριον ἐς τὰς πόλεις ἀπέστησε τὰ πολλά, τὰ δὲ προδοσίᾳ εἷλε τῶν χωρίων, ὥστε τοῖς Λακεδαιμονίοις γίγνεσθαι ξυμβαίνειν τε βουλομένοις, ὅπερ ἐποίησαν, ἀνταπόδοσιν καὶ ἀποδοχὴν χωρίων καὶ

Cap. 81. § 1. αὐτόν τε codd. Cf. adn. προυθυμήθησαν. In optimis membranis male προυθύμησαν.

13. 14. — ἠφάνισαν αὐτοὺς . . . διεφθάρη. „Diodorus Sic. [l. d.] scribit principibus Lacedaemoniorum negotium datum fuisse eos . . . domi suae interficiendi.“ Duk. Κρυπτείας exemplum hoc non esse recte docet Muell. Dor. II p. 44.

§ 5. αὐτῶν (i. e. ex numero universorum Helotarum), . . . ἑπτακοσίους ὁπλίτας. „De numero a Thuc. dissentit Diodorus; mille enim eos fuisse scribit et accersitos a Brasida ex Thracia [capta Acantho].“ Huds. Hos Helotas plena libertate postea demum donatos esse audiemus V 34. Cf. Muell. l. d. p. 45. — τοὺς δ' ἄλλους, i. e. χιλίους ὁπλίτας. Vid. 78, 1. — μισθῷ πείσας. Cf. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 828 et adn. I 60, 1.

Cap. 81. § 1. αὐτὸν δέ. Cum ad diversa transitus fiat, recte Class. δέ pro τε emendavit. — προυθυμήθησαν . . . ἄνδρα. Ἀποσταλῆναι αὐτόν ex superiore enuntiatione subaudit Arn. comparans VII 86, 3. Et eodem modo Bekkerum intellegi velle inde apparet, quod comma ante ἄνδρα et post ἀπέστειλαν collocavit. Quod verum videtur; nam iungit quidem προθυμεῖσθαι verbum Thucydides saepe cum accusativo (cf. V 17, 1. 39, 3. VI 39, 2. VIII 6, 1. 90, 1), sed is aliis omnibus locis rei est. — δραστήριον. „A Plutarcho comparatur Achilli p. 221 d Symposii.“ Dorv. ad Char. p. 669.

§ 2. δίκαιον καὶ μέτριον. Cf. c. 108. — τὰ πολλά. Cf. c. 88. 106 sq. 120. 123. — τὰ δέ. Cf. c. 110. — ξυμβαίνειν τε βουλομένοις. His proprie respondere debebant καὶ πολεμεῖν βουλομένοις, quae latent in verbis καὶ τοῦ πολέμου. — ὅπερ ἐποίησαν. Vid. V 17. Ἐπόθησαν frustra conicit Krueg., quo verbo nusquam Th. usus est. Significatur hoc consilium revera effectum esse. Class. confert VII

τοῦ πολέμου ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου λώφησιν·
ἔς τε τὸν χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας
πόλεμον ἡ τότε Βρασίδου ἀρετὴ καὶ ξύνεσις, τῶν
μὲν πείρᾳ αἰσθομένων, τῶν δὲ ἀκοῇ νομισάντων,
μάλιστα ἐπιθυμίαν ἐνεποίει τοῖς Ἀθηναίων ξυμ-
3 μάχοις ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους. πρῶτος γὰρ
ἐξελθὼν καὶ δόξας εἶναι κατὰ πάντα ἀγαθὸς
ἐλπίδα ἐγκατέλιπε βέβαιον ὡς καὶ οἱ ἄλλοι τοιοῦ-
τοί εἰσι.

82. Τότε δ' οὖν ἀφικομένου αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης οἱ Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τόν τε Περδίκκαν πολέμιον ποιοῦνται, νομίσαντες αἴτιον εἶναι τῆς παρόδου, καὶ τῶν ταύτῃ ξυμμάχων φυλακὴν πλείονα κατεστήσαντο.

ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀντεμηχανήσαντο.

1 83. Περδίκκας δὲ Βρασίδαν καὶ τὴν στρατιὰν
εὐθὺς λαβὼν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως στρα-
τεύει ἐπὶ Ἀρραβαῖον τὸν Βρομεροῦ, Λυγκηστῶν
Μακεδόνων βασιλέα, ὅμορον ὄντα, διαφορᾶς τε
2 αὐτῷ οὔσης καὶ βουλόμενος καταστρέψασθαι. ἐπεὶ

Βρασίδας ἐπὶ Ἀρραβαῖον στρατεύσας ἄκοντος Περδίκκου σπένδεται.

Cap. 82. πλέονα codd. Cf. sd. 19, 2.

60, 3. VIII 1, 4. — ἔς τε τὸν χρόνῳ ὕστερον . . . πόλεμον opponitur superiori τό τε παραυτίκα. — μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας. Cf. adn. III 102, 2. — πόλεμον. In Ionia et Hellesponto maxime gestum. — ἀρετὴ καὶ ξύνεσις. Pro his ἐμπειρία καὶ τόλμα V 7. — τῶν μὲν . . . αἰσθομένων. Praeter τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης ei possunt esse socii, qui in Cleonis exercitu fuerunt. Vid. V 2. 7. — ἐπιθυμίαν . . . ἐς τοὺς Λακ., desiderium adversus Lacedaemonios i. e. Lacedaemoniorum societatis. De ἐς praepos. cf. VI 15, 3.

§ 3. πρῶτος γὰρ ἐξελθὼν καὶ δόξας pro πρῶτος γὰρ τῶν ἐξελθόντων δόξας. Cf. adn. I 1, 1. III 58, 3. Aliter quondam Pausanias. Cf. I 130. — ἐλπίδα, fiduciam. Cf. V 14, 1. Quare sequitur praes. ὡς . . . εἰσι. — κατὰ πάντα. Cf. Lob. ad Soph. Ai. 1415 et Steph. Thes. in v. πᾶς p. 570 ed. rec. Similis est Velleii formula per omnia. Conf. ibi Kritz. ad II 31 extr.

Cap. 82. δ' οὖν post digressionem. Cf. adn. I 3, 4. — ποιοῦνται. Dukas ἐκήρυξαν. Cf. Pflugk. ad Eur. Hec. 299.

Cap. 83. § 1. Ἀρραβαῖον. Cf. adn. 79, 2. — Λυγκηστῶν Μακεδόνων. Cf. II 99, 2.

δὲ ἐγένετο τῷ στρατῷ μετὰ τοῦ Βρασίδου ἐπὶ τῇ ἐσβολῇ τῆς Λύγκου, Βρασίδας λόγοις ἔφη βούλεσθαι πρῶτον ἐλθὼν πρὸ πολέμου Ἀρραβαῖον ξύμμαχον Λακεδαιμονίων, ἢν δύνηται, ποιῆσαι. 3 καὶ γάρ τι καὶ Ἀρραβαῖος ἐπεκηρυκεύετο ἑτοῖμος ὢν Βρασίδᾳ μέσῳ δικαστῇ ἐπιτρέπειν· καὶ οἱ Χαλκιδέων πρέσβεις ξυμπαρόντες ἐδίδασκον αὐτὸν μὴ ὑπεξελεῖν τῷ Περδίκκᾳ τὰ δεινά, ἵνα προθυμοτέρῳ ἔχοιεν καὶ ἐς τὰ ἑαυτῶν χρῆσθαι. 4 ἅμα δέ τι καὶ εἰρήκεσαν τοιοῦτον οἱ παρὰ τοῦ Περδίκκου ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὡς πολλὰ αὐτοῖς τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων ξύμμαχα ποιήσοι, ὥστε ἐκ τοῦ τοιούτου κοινῇ μᾶλλον ὁ Βρασίδας τὰ τοῦ Ἀρρα-

Cap. 88. § 2. τῆς Λύγκου. Cf. adn.
§ 4. αὐτόν. Invitis membranis Bekk. αὑτόν, quod non necessarium. Cf. adn. I 17. Ad asperum tamen spiritum in similibus formulis inclinat Arndt. de Pronom. reflex. p. 22.

§ 2. ἐπὶ τῇ ἐσβολῇ τῆς Λύγκου. In compluribus mediocris aut exiguae auctoritatis libris τοῦ Λύγκου, sed vid. c. 129. 132. Lynci nomine apud Thuc. Lyncestidem significari recte censere Leakium Graec. sept. III p. 311 ex feminino genere apparet. De ἐσβολῆς voce cf. adn. III 112, 2. Μεταξὺ δυοῖν λόφοιν στενή dicitur 127, 2, et diei non integri iter has fauces ab Arnissa Macedoniae inferioris urbe abfuisse ex 128, 3 discimus. Arnoldus, apud quem vide plura, hunc aditum in regionem Lyncestarum ex Macedonia inferiore eundem putat atque eum, quem Livius XXXI 39 describat tamquam quo ex valle Erigoni Eordaeam intremus. Add. Leak. l. d. p. 314 sq. — λόγοις . . . ποιῆσαι. Λόγοις refer ad ξύμμαχον ποιῆσαι, et ad ἐλθών participium ex illo subaudi e proximis πρὸς Ἀρραβαῖον.

§ 3. μέσῳ δικαστῇ] ἀντὶ τοῦ μεσίτῃ καὶ διαιτητῇ. Schol. „Cf. Aristot. Eth. V 4 [7 p. 1132, 33] ζητοῦσι δικαστὴν μέσον· καὶ καλοῦσιν ἔνιοι μεσιδίους, ὡς, ἐὰν τοῦ μέσου τύχωσι, τοῦ δικαίου τευξόμενοι . . . Sed dubitari potest, utrum in vv. μέσος δικαστής non tam intercessionis quam animi ab omni partium studio alieni vis insit." Arn. Cf. adn. III 82, 8 et Plut. de Sollert. animal. t. X p. 24 Reisk.: εἰκάζομεν . . . κοινόν σε καὶ μέσον ἔσεσθαι τῶν νεανίσκων βραβευτήν. — ἐπιτρέπειν. Cf. adn. I 28, 2. — ἐδίδασκον . . . τὰ δεινά. monebant eum, ne eximeret Perdiccae ea, quae timeret. Διδάσκειν sequente infinitivo hortandi vim habet etiam VII 18, 1; ὑπεξελεῖν verbi valentis eximere, adimere, subtrahere, exempla adscripsit Arn. — προθυμοτέρῳ. Refer ad Perdiccam.

§ 4. κοινῇ . . . πράσσειν. Arnoldus ex eis, quae a legatis Perdiccae Lacedaemone promissa essent, Brasidam aequius esse putavisse existimat, ut ipse una cum Perdicca, quam ut hic solus suo arbitratu res Arrhabaei componeret. Nobis tamen, quo

5 *βαίου ἠξίου πράσσειν. Περδίκκας δὲ οὔτε δι-
καστὴν ἔφη Βρασίδαν τῶν σφετέρων διαφορῶν
ἀγαγεῖν, μᾶλλον δὲ καθαιρέτην ὧν ἂν αὐτὸς ἀπο-
φαίνῃ πολεμίων, ἀδικήσειν τε εἰ αὐτοῦ τρέφον-
τος τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ ξυνέσται Ἀρραβαίῳ.*
6 *ὁ δὲ ἄκοντος καὶ ἐκ διαφορᾶς ξυγγίγνεται, καὶ
πεισθεὶς τοῖς λόγοις ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν πρὶν
ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώραν. Περδίκκας δὲ μετὰ τοῦτο
τρίτον μέρος ἀνθ' ἡμίσεος τῆς τροφῆς ἐδίδου,
νομίζων ἀδικεῖσθαι.*

1 84. *Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει εὐθὺς ὁ Βρασίδας* ἔπειτα ἐπὶ
ἔχων καὶ Χαλκιδέας ἐπὶ Ἄκανθον τὴν Ἀνδρίων Ἀκανθίους στρατεύει, οἳ
2 *ἀποικίαν ὀλίγον πρὸ τρυγήτου ἐστράτευσεν. οἱ* λόγον αὐτῷ διδόασι.
δὲ περὶ τοῦ δέχεσθαι αὐτὸν κατ' ἀλλήλους ἐστα-

Cap. 84. § 1. *τρυγήτου*. Pal. *τρυγητοῦ*. Cf. Herodian. I p. 220. Spitzn. Exc. XXX ad Hom. Il.

iure Brasidas ex Perdiccae promissione Lacedaemoniis multos socios parandi illud sibi persuadere potuerit, non satis liquet. Nescio igitur, an Bloomf. *κοινῇ* rectius interpretatus sit s i n e p a r t i u m s t u d i o, quae notio in adiectivo *κοινός* certe inest. Cf. adn. III 53, 2 et paulo ante verba Plutarchi. Alias huius *κοινῇ* explanationes vid. in ed. mai. *Πράσσειν* est t r a c t a r e.

§ 5. *καθαιρέτην*. Attende hoc substantivum, quo primus usus videtur Thucydides, a quo recepit Dio Cass. — *τρέφοντος τὸ ἥμισυ τ. στρ.* Altera pars dimidia videtur a Chalcidensibus sustentata esse. Cf. 80, 1.

§ 6. *ἄκοντος*] *τοῦ Περδίκκου δηλονότι*. Schol. — *ἐκ διαφορᾶς*, p o s t a l t e r c a t i o n e m v e l d i s s e n s i o n e m (cum Perdicca). Sic iterum *ἐκ τῆς διαφορᾶς* 125, 1, ubi *διαφερομένων αὐτῶν* antecedunt. Cf. etiam V 42, 1. — *τρίτον μέρος*. De articulo ante numerum ordinalem non addito cf. adn. 90, 3. Hic patrio sermone dixeris e i n D r i t t e l. — *ἡμίσεος*. Cf. ad. 104, 4.

Cap. 84. § 1. *καὶ Χαλκιδέας*. Praeter suum exercitum. — *Ἄκανθον*. „Urbs *ἐν τῷ Σιγγιτικῷ κόλπῳ* [ad Strymonium aliis, et rectius, cf. Mannert. Geogr. VII p. 451 et Leak. Graec. sept. III p. 148] *παράλιος, πλησίον τῆς τοῦ Ξέρξου διώρυχος* [cf. c. 109]. Epit. Strab.“ W a s s. Cf. Cousin. Maced. II p. 150 sq. et Leak. l. d. p. 147, secundum quos hodie est Erissús sive Hicrissús. — *τὴν Ἀνδρίων ἀποικίαν*. Articulo hanc Acanthum ab aliis urbibus eiusdem nominis distingui docet Arn. Similiter tamen I 30 *Λευκάδα τὴν Κορινθίων ἀποικίαν*, ubi ab hac Coelesyriae urbem (de qua cf. Steph. Thes.) discerni nequaquam verisimile est, cum haec non ante Alexandri tempora hoc nomen accepisse videatur. N o t a m igitur coloniam significari putamus. — *τρυγήτου*. Vindemia pro diversitate regionum ab exeunte Augusto usque ad d. IV.

σίαζον, οἵ τε μετὰ τῶν Χαλκιδέων ξυνεπάγοντες καὶ ὁ δῆμος. ὅμως δὲ διὰ τοῦ καρποῦ τὸ δέος ἔτι ἔξω ὄντος πεισθὲν τὸ πλῆθος ὑπὸ τοῦ Βρασίδου δέξασθαί τε αὐτὸν μόνον καὶ ἀκούσαντας βουλεύσασθαι, δέχεται· καὶ καταστὰς ἐπὶ τὸ πλῆθος (ἦν δὲ οὐδὲ ἀδύνατος, ὡς Λακεδαιμόνιος, εἰπεῖν) ἔλεγε τοιάδε.

δημηγορία Βρασίδου, ὃς πρῶτον μὲν ἀπολογεῖται ὑπὲρ τοῦ χρόνῳ ἐπελθεῖν καὶ κελεύει

85. „Ἡ μὲν ἔκπεμψίς μου καὶ τῆς στρατιᾶς ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ὦ Ἀκάνθιοι, γεγένηται τὴν αἰτίαν ἐπαληθεύουσα ἣν ἀρχόμενοι τοῦ πολέμου προείπομεν, Ἀθηναίοις ἐλευθεροῦντες τὴν Ἑλλάδα πολεμήσειν· εἰ δὲ χρόνῳ ἐπήλθομεν, σφαλέντες

§ 2. ἀκούσαντας. E. ἀκούσαντες. Sed mutatio quaedam subiecti est, cum ἀκούσαντας βουλεύσασθαι ad omnes cives referatur.

Kal. Oct. fiebat. Vid. Dodw. Annal. Thuc. in ed. mai.

§ 2. ξυνεπάγοντες. Cf. 79, 2 et ibi adn. — διὰ τοῦ καρποῦ τὸ δέος. Pro his 88, 1 περὶ τοῦ καρποῦ φόβῳ. Genetivus obiecti igitur, qui apud metus nomina plerumque eum, quem metuimus (cf. Matth. Gr. § 367), hic rariore modo id, cui metuimus, significat. De singulari καρπός cf. adn. II 4, 2. III 15, 2. — καταστὰς ἐπὶ τὸ πλῆθος, cum contionem adiisset, ad contionem progressus. Cf. 97, 2. — οὐδὲ ἀδύνατος. „Cur οὐδέ, non οὐ? Nempe quia et alias virtutes . . . Brasidae memora[vit] c. 81, ut ne hanc quidem facultatem et commendationem ei defuisse innueret.“ Bau. — ὡς Λακεδαιμόνιος. „Haec verba . . . ita explicat Aelian. Var. Hist. XII 50, quasi dicere voluerit Thucydides dicendi imperitos fuisse Spartanos ac Brasidam fuisse ut inter Spartanos facundum.“ Huds. „Ὡς [enim] hic restringit et minuit, ut Lat. ; disertus, ut Lacedaemonius, scil. esse poterat.“ Bau. „Vid. Liv. XXXII 33 vir, ut inter Aetolos, facundus, et ad ea verba Gron.“ Wass. Cf. Dionys. Antiqu. X 31. Vide Matth. Gr. § 628, 1 e et de exigua Lacedaemoniorum in dicendo exercitatione I 84, 3.

Cap. 85 sqq. In hac oratione artem sophisticam cerni ex eaque Brasidam non minus prudentia civili quam militari insignem fuisse apparere docet Bloomf. Quam autem is artem sophisticam, forsitan rectius calliditatem Laconicam dixeris. Ei certe attribuimus mendacia c. 85 extr.

§ 1. ἐπαληθεύουσα] βεβαιοῦσα, κυροῦσα. Schol. Hanc expeditionem ita a Lacedaemoniis institutam esse dicit, ut fidem faciat causae, quam belli initio pronuntiaverint. — προείπομεν . . . πολεμήσειν. Cf. II 8, 4, unde comma vulgo et apud Bekk. non recte post Ἀθηναίοις poni liquebit.

§ 2. σφαλέντες τῆς ἀπὸ . . . δόξης, opinione (sive exspectatione) a bello illic gesto profecta frustrati, quod cum brevitate quadam dictum est pro hoc: eventu ab illo bello exspectato frustrati. Illa opinio qualis fuerit, statim

ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ πολέμου δόξης, ἢ διὰ τάχους
ι ἄνευ τοῦ ὑμετέρου κινδύνου ἠλπίσαμεν
αίους καθαιρήσειν, μηδεὶς μεμφθῇ· νῦν γάρ,
ταρέσχεν, ἀφιγμένοι καὶ μετὰ ὑμῶν πειρασό-
κατεργάζεσθαι αὐτούς. θαυμάζω δὲ τῇ τε
λήσει μου τῶν πυλῶν καὶ εἰ μὴ ἀσμένοις
ἀφῖγμαι. ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι
νοί τε παρὰ ξυμμάχους, καὶ πρὶν ἔργῳ ἀφ-
αι, τῇ γοῦν γνώμῃ ἥξειν καὶ βουλομένοις
ται, κίνδυνον [τε] τοσόνδε ἀνερρίψαμεν διὰ
ἀλλοτρίας πολλῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἰόντες καὶ
τὸ πρόθυμον παρεχόμενοι· ὑμεῖς δὲ εἴ τι
ἐν νῷ ἔχετε ἢ εἰ ἐναντιώσεσθε τῇ τε ὑμε-
αὐτῶν ἐλευθερίᾳ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων,
ν ἂν εἴη. καὶ γὰρ οὐχ ὅτι αὐτοὶ ἀνθίστασθε,

σφᾶς δέξασθαι, εἰ μὴ βούλονται, ἢ ἀδίκους ἢ ἀσθενεῖς δοκεῖν.

p. 85. § 4. κίνδυνόν τε. Τε uncis notavimus, quod eo
r orationis series.
6. οὐ μόνον ὅτι codd. Cf. adn.

is verbis ἢ ... καθαιρή-
gnificatur. — ἢ ... ἠλ-
ιεν, qua spem con-
us. — μεμφθῇ. Cf.
I 77. IV 180. Alibi Th.
ἐμεμψάμην utitur. —
ταρέσχεν, quando
as est data. Cf. adn. I
. — κατεργάζεσθαι,
lare, propr. conficere.
4. VI 11, 1. 33, 1.
θαυμάζω ... τῶν
ν. De dativo vid. Matth.
99c et de duplici genetivo
κλήσει apto ibid. § 380.
st ex genere dicendi ἀπο-
τινὰ τῶν πυλῶν, ex-
re al. portis, non ex
od V 80, 3 legitur.
οἰόμενοί τε. De τε
. I 16. — παρὰ ξυμ-
ς ... ἥξειν, nos ven-
ad eos, qui, vel prius-
ad ipsos re ipsa per-
semus, animo saltem
essent. De participio
ὄντας non addito cf. adn. I 6, 4.
III 70, 6 et Ind. gramm. v. El-
lips. — βουλομένοις ἔσε-
σθαι] αὐτοῖς δηλονότι τοῖς
ξυμμάχοις. Schol. Cf. adn. II 8, 2.
— κίνδυνον ... ἀνερρί-
ψαμεν] ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν
κύβων. Schol. Cf. Wund. de
Lobeck. ed. Soph. Ai. p. 79.
Similiter infra 95, 2. V 103, 1.
Add. Valck. ad Herodot. VII 50.
— πᾶν ... παρεχόμενοι.
„Ex hoc loco Ammonius ostendit
discrimen inter παρέχειν et παρ-
έχεσθαι.“ Duk. Cf. Krueg. Gr.
§ 58, 8 adn. 2.
§ 5. καὶ τῶν ... Ἑλλή-
νων. De articulo τῇ non iterato
cf. adn. I 7.
§ 6. οὐχ ὅτι. Quod in codd.
scriptum est οὐ μόνον ὅτι ortum
esse putamus coalescentibus οὐχ
ὅτι (cf. II 97, 6) et suprascripto
eius interpretamento οὐ μόνον.
Idem vitium in Plat. Symp. 197 b
(ed. O. Jahn) sustulit Usener. —

ἀλλὰ καὶ οἷς ἂν ἐπίω ἧσσόν τις ἐμοὶ πρόσεισι, δυσχερὲς ποιούμενοι εἰ ἐπὶ οὓς πρῶτον ἦλθον ὑμᾶς, καὶ πόλιν ἀξιόχρεων παρεχομένους καὶ ξύνεσιν δοκοῦντας ἔχειν, μὴ ἐδέξασθε· καὶ τὴν αἰτίαν οὐχ ἕξω πιστὴν ἀποδεικνύναι ἀλλ' ἢ ἄδικον τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφέρειν ἢ ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος τιμωρῆσαι τὰ πρὸς Ἀθηναίους, ἢν ἐπίωσιν, ἀφῖχθαι. καίτοι στρατιᾷ γε τῇδ' ἣν νῦν ἐγὼ ἔχω 7
ἐπὶ Νίσαιαν ἐμοῦ βοηθήσαντος οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι πλείονες ὄντες προσμῖξαι, ὥστε οὐκ

§ 7. πλέονες codd. Cf. ad. 19, 2.

οἷς ἂν ἐπίω. Ante haec supple τούτων. — ἐπὶ . . . ὑμᾶς, i. e. ὑμεῖς, ἐπὶ οὓς πρῶτον ἦλθον. Ne πρώτους quis exspectet verba sic intellegenda esse monemus: ad quos primus meus aditus fuit. Cf. adn. I 53, 2. — παρεχομένους. Cf. adn. 64, 1. — καὶ τὴν αἰτίαν . . . πιστὴν ἀποδεικνύναι κ. τ. λ., atque causam (eius repulsae), cui fides habeatur, non potero edere nisi me iniustam libertatem afferre aut imbecillum atque invalidum ad propulsandos Athenienses advenisse. Alterutrum igitur pro causa eius repulsae afferri potest, quam causam cum certam quandam esse oporteat, articulus additus est, qui alias in hoc dicendi genere abesse solet. Cf. Krueg. Gr. § 50, 4 adn. 14. Itaque infinitivi ἐπιφέρειν et ἀφῖχθαι a τὴν αἰτίαν ἀποδεικνύναι pendent perinde atque simplex verbum αἰτιᾶσθαι infinitivus sequitur. De οὐχ . . . ἀλλ' ἤ, non . . . nisi, cf. adn. III 71, 1. — ἄδικον, iniustam, i. e. quam hoc nomine vocari nefas sit, (αὐτονομίᾳ καὶ ἰσονομίᾳ carentem). Cf. Xen. Cyr. II 2, 26 et de re 86, 3 sqq. — τιμωρῆσαι τὰ πρὸς Ἀθηναίους. Cf. VI 56, 2 ξυνεπαμύνειν τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους. Abr. Add. adn. III 6, 2.

§ 7. καίτοι κ. τ. λ. Inverso ordine utramque quam afferri posse dixit repulsae causam refellit, verbis καίτοι . . . ἀποστεῖλαι priorem, posteriorem verbis αὐτός τε . . . ξυμμαχήσοντες. — στρατιᾷ τῇδ'. Articulus ideo omissus videtur, quia ὅδε hic vim vere demonstrativam habet, qua fit, ut adverbii hic notio eo contineatur. Cf. adn. I 51, 2. II 74, 3. — ἣν νῦν ἔχω. Hanc callidam, sed falsam iactationem esse docet ipse Thuc. 108, 5. Cf. 72, 2 cum 78, 1. Affuerunt quidem tunc Brasidae etiam Chalcidenses (cf. 84, 1), quorum numerus nobis est ignotus; sed vel sic haec vere non sunt dicta, nisi certe τῇδ' in τοσῇδ' mutatur, quod eo minus probabile est, quia Brasidas iterum mentitur in verbis πλείονες ὄντες. Cf. adn. 73, 4. — ἐπὶ Νίσαιαν . . . βοηθήσαντος. Cf. c. 70 sqq. — ὥστε . . . ἀποστεῖλαι. Cum νηίτης ubique adiectivum sit (cf. II 24, 1), ita librorum memoriam tuentur, ut ex eis quae secuntur στρατῷ subaudientes navali expeditione interpretentur. At neque στρατός expeditionem significat neque quae evadit sententia sana ratione cum superiore cohaeret.

εἰκὸς νηίτῃ γε αὐτοὺς [τῷ ἐν Νισαίᾳ] στρατῷ ἴσον πλῆθος ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀποστεῖλαι.

1 86. *Αὐτός τε οὐκ ἐπὶ κακῷ, ἐπ᾽ ἐλευθερώσει δὲ τῶν Ἑλλήνων παρελήλυθα, ὅρκοις τε Λακεδαιμονίων καταλαβὼν τὰ τέλη τοῖς μεγίστοις ἦ μὴν οὓς ἂν ἔγωγε προσαγάγωμαι ξυμμάχους ἔσεσθαι αὐτονόμους, καὶ ἅμα οὐχ ἵνα ξυμμάχους ὑμᾶς ἔχωμεν ἢ βίᾳ ἢ ἀπάτῃ προσλαβόντες, ἀλλὰ τοὐν-*

Pro *τῷ ἐν Νισαίᾳ* Pal. *τῷ ἐκεῖ* habet, qua discrepantia utrumque interpretamentum esse elucet. Cf. adn.

Nam sive Athenienses minorem eo quem ad Nisaeam habuerunt exercitum contra Acanthios missuros esse vis, non intellegitur, cur minoribus hic copiis opus esse putent, cum illic maioribus pugnam committere non ausi sint; sive contrarium statuis, exspectatione maioris hostium exercitus Acanthiorum animi non possunt ita confirmari, ut penes Brasidam satis praesidii esse sibi persuadeant ad propulsandum Atheniensium impetum. Alii *νηίτῃ τῷ ἐν Νισαίᾳ* iunxerunt non cogitantes, cum longe maior pars eius exercitus terrestri itinere advenerit (cf. 67, 1. 68, 5), ridicula sic Brasidam mentiri. Nec sententiarum conexus hac ratione melior fit. Deleto autem *τῷ ἐν Νισαίᾳ*, quod interpretamentum esse ipsa scripturae discrepantia arguit, haec oritur ratiocinatio: Cum Athenienses ad Nisaeam, quamquam plures erant, mecum pugnam committere noluerint, non veri simile est eos navali quidem exercitui (nam de terrestri eorum expeditione non est quod cogitetis) pares copias (quippe quae nimis exiguae eis videantur) contra vos missuros esse. Navibus enim magnum exercitum non transportari posse tamquam omnibus notum cogitando interponendum est, cuius rei veritatem VI 37, 1 *οὐδ᾽ ὁπλίτας ἰσοπλήθεις τοῖς ἡμετέροις ἐπὶ νεῶν γε ἐλθόντας* ostendit. Si autem nec terra nec mari expeditionem mittent, nulla omnino fiet, quae sententia optime congruit cum verbis 108, 5 *ἐπίστευον μηδένα ἂν ἐπὶ σφᾶς βοηθῆσαι* eandem fere argumentationem concludentibus.

Cap. 86. § 1. *ὅρκοις τε.* Huic *τε* respondent particulae *καὶ ἅμα*. Nam duobus incisis hoc modo inter se coniunctis inverso ordine explicantur *οὐκ ἐπὶ κακῷ, ἐπὶ ἐλευθερώσει δέ*, quoniam ad libertatem *ἔσεσθαι αὐτονόμους*, ad maleficium *ἢ βίᾳ ἢ ἀπάτῃ προσλαβόντες* pertinet. Ceterum in altero inciso institutum verborum ordinem scriptor variavit; priori convenientius erat *καὶ ἅμα οὐ ξυμμάχους ὑμᾶς ποιησόμενος . . . ἀλλὰ . . . ξυμμαχήσων.* Dicendi genus *ὅρκοις καταλαμβάνειν τινά*, iuribus iurandis obstringere, hic a Bloomf. illustratum iam I 9, 1 affuit. Cf. *ἐγκαταλ.* supra 19, 2. — *τοῖς μεγίστοις.* Cf. adn. V 18, 9. Ceterum revera non a Brasida, sed a Chalcidensium legatis, Lacedaemoniorum magistratus hoc iure iurando obligatos esse suspicatur Thirlw. Hist. Gr. c. 23 p. 275; sed id propter verba c. 88 parum est credibile.

αντίον ὑμῖν δεδουλωμένοις ὑπὸ Ἀθηναίων ξυμ-
μαχήσοντες. οὔκουν ἀξιῶ οὔτ᾽ αὐτὸς ὑποπτεύεσθαι, 2
πίστεις γε διδοὺς τὰς μεγίστας, οὐδὲ τιμωρὸς
ἀδύνατος νομισθῆναι, προσχωρεῖν τε ὑμᾶς θαρ-
σήσαντας. καὶ εἴ τις ἰδίᾳ τινὰ δεδιὼς ἄρα, μὴ 3
ἐγώ τισι προσθῶ τὴν πόλιν, ἀπρόθυμός ἐστι,
πάντων μάλιστα πιστευσάτω. οὐ γὰρ ξυστασιά- 4
σων ἥκω, οὐδ᾽ ἂν σαφῆ τὴν ἐλευθερίαν νομίζω
ἐπιφέρειν, εἰ τὸ πάτριον παρεὶς τὸ πλέον τοῖς

ἔπειτα δείκνυσιν ὅτι οὐκ ἀσαφῆ οὐδὲ ἐπὶ τοῖς ὀλίγοις οὖσαν τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφέρει.

Cap. 86. § 2. *πίστεις γε* ex Reiskii coniectura nunc a Bekk. recepta. Vulgo *πίστεις τε*. *Τε* om. Ar. Chr. Dan. Cf. adn. 65, 4.
οὔτε τιμωρὸς codd. Bekk. *προσχωρεῖν δέ* de coniectura, quam non recepimus, quia in *οὔτε* vitium esse credimus. Cf. adn.
§ 4. *ξυστασιάσων*. Libri mss. et Bekk. *συστασιάσων*. Cf. ad. 25, 3.
οὐδὲ ἀσαφῆ codd. praeter Bar. Cl. *γρ.* Aug., qui *οὐδὲ ἀσφαλῆ* habent, itemque schol. *γράφεται ἀσφαλῆ*. Cf. adn.

§ 2. *οὔτ᾽ αὐτὸς ... θαρσήσαντας*. Cum *αὐτός* et *ὑμᾶς* inter se opponi appareat, necesse est quae verbis *προσχωρεῖν τε* praecedunt ad *αὐτός* omnia referri atque in unum membrum coniungi. Scribendum igitur *οὐδὲ τιμωρὸς ἀδύνατος*. Cf. L. Herbst. in Philol. XVI p. 330 sq.

§ 3. *καὶ εἴ τις* cet. Tertiam rem, quam quis praeter duas 85, 6 dictas Brasidae opponat, paucorum dominatus ne ab eo constituatur, metuendum esse contendens, Laco ita refutat usque ad 87, 1, ut honestatem vera sociorum libertate constituta probatam sibi ipsis utilem esse ostendat. — *ἀπρόθυμος*. Ex superioribus supple *προσχωρεῖν*.

§ 4. *οὐδ᾽ ἂν σαφῆ ... ἐπιφέρειν*. Vulgatam codicum scripturam sic interpretantur: neque ambiguam in animo habeo vobis libertatem afferre, quod fieret, si etc. Sed neque talis breviloquentia exemplis comprobatur (aliter comparatum est III 11, 3) et illum verborum putandi usum, de quo dixerunt Lob. ad Phryn. p. 753 et Krueg. Gr. § 55, 3 adn. 15, Th. sibi non concessit nisi in verbo *δοκεῖν* (de IV 117, 1 cf. adn.). Accedit quod condicio, cui infinitivus ex verbo *νομίζω* pendens subiectus est, postulat, ut huic *ἂν* particula addatur. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 6. Baueri emendationem a nobis receptam confirmat schol. *οὐδὲ γὰρ φανερὰν* <*ἂν*> *ἐπιφέρειν νομίζω τὴν ἐλευθερίαν*. Vertas: neque manifestam (sive veram) libertatem me allaturum esse existimo. Cf. 85, 6 *ἄδικον τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφέρειν*. — *τὸ πάτριον παρείς*. *Τὴν πάτριον ἑκάστοις πολιτείαν καταλύσας* interpretatur schol. Sed *παριέναι* non est *καταλύειν*. Vertendum igitur: neglecto patrio more. Fuerunt quibus hoc nimium mendacium videretur quam quod Brasidas dicere ausus esset. Sed violentam dicit rerum commutationem a Lacedaemoniorum institutis abhorrere, atque ipse Th. I 19 de eadem re sic locutus est, ut illos lenius egisse verbo *θεραπεύοντες* significaret. — *τὸ πλέον ... τὸ ἔλασσον*. Cf. adn. II 45, 1.

ὀλίγοις ἢ τὸ ἔλασσον τοῖς πᾶσι δουλώσαιμι. χαλεπωτέρα γὰρ ἂν τῆς ἀλλοφύλου ἀρχῆς εἴη, καὶ ἡμῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις οὐκ ἂν ἀντὶ πόνων χάρις καθίσταιτο, ἀντὶ δὲ τιμῆς καὶ δόξης αἰτία μᾶλλον· οἷς τε τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλήμασι καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ ἂν φαινοίμεθα ἐχθίονα ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας ἀρετὴν κατακτώμενοι. ἀπάτῃ γὰρ εὐπρεπεῖ αἴσχιον τοῖς γε ἐν ἀξιώματι πλεονεκτῆσαι ἢ βίᾳ ἐμφανεῖ· τὸ μὲν γὰρ ἰσχύος δικαιώσει, ἣν ἡ τύχη ἔδωκεν, ἐπέρχεται, τὸ δὲ γνώμης ἀδίκου ἐπιβουλῇ.

§ 5. χαλεπωτέρα. Reg. χαλεπώτερα, D. χαλεπώτερον. Cf. adn.
φαινοίμεθα. In plerisque membranis male φαινώμεθα et § 6 τοῖς τε pro τοῖς γε. Illud φαινώμεθα recepit Hofmanus confundens syntaxin Homericam cum Attica.

§ 5. χαλεπωτέρα γάρ cet. Ratio redditur, cur se veram libertatem eo modo allaturum esse non existimet; quae enim ita paretur libertas, eam graviorem fore quam alienum imperium. — ἀντὶ πόνων . . . ἀντὶ δὲ τιμῆς. Prius ἀντί in mercedem, alterum in loco significat. — οἷς τε . . . κατακτώμενοι, et propter quae crimina Athenienses bello persequimur, (ea) odiosiora (i. e. ita ut sint odiosiora) nos, quam qui virtutem non prae se tulit, compareamus acquirentes. De φαινοίμεθα cum participio iuncto cf. adn. III 13, 2. 42, 5. Ἐγκλήματα sunt, quod libertas urbium sociarum opprimatur. De dativo vid. Matth. Gr. § 398 b, de καταπολεμεῖν adn. II 7, 3. Verba ὁ μὴ . . . ἀρετήν eo referenda, quod Athenienses non, ut Lacedaemonii, se Graeciae libertatem daturos professi erant; Lacedaemonii enim τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθεροῦντες τὴν Ἑλλάδα ἐφέροντο. Cf. I 69, 1. Denique φθόνον, μῖσος, alia similia κατακτᾶσθαι Graecos dicere, quod sit sich zuziehen, affirmat Bauer.' Exempla quidem eiusmodi in Steph. Thes. frustra quaesivimus; cum tamen κατακτᾶσθαι sit acquirere, sibi parare, velut κράτος et νοῦν apud Soph., cum Class. ironiam quandam Brasidae in hoc vocabulo agnoscimus, quo dicat lucrum, quod Lacedaemonii illa ratione faciant, odiosa crimina esse.

§ 6. ἀπάτῃ γὰρ . . . ἐπιβουλῇ. „Cf. I 77 et Aristot. Rhet. I 11. Xen. Hell. III 5, 15." Arn. Item Cic. Off. I 13, 10. De εὐπρεπής cf. adn. 61, 8. — τοῖς γε ἐν ἀξιώματι, eis quidem, qui in existimatione sunt; reliquis minus turpe est. — ἰσχύος δικαιώσει, iure (mit dem Rechtsanspruch) potentiae. Cf. adn. I 141, 1. III 68, 1.

Ἕπονται ἀπειλαί τε, εἰ οἱ Ἀκάνθιοι ἡσυχίαν ἄγειν προέλοιντο, καὶ τὸ τέλος παραινέσεις.

87. *Οὕτω πολλὴν περιωπὴν τῶν ὑμῖν ἐς τὰ* 1
μέγιστα διαφόρων ποιούμεθα, καὶ οὐκ ἂν μείζω πρὸς τοῖς ὅρκοις βεβαίωσιν λάβοιτε ἢ οἷς τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων ἀναθρούμενα δόκησιν ἀναγκαίαν παρέχεται ὡς καὶ ξυμφέρει ὁμοίως ὡς εἶπον. εἰ 2
δ' ἐμοῦ ταῦτα προϊσχομένου ἀδύνατοι μὲν φήσετε εἶναι, εὖνοι δ' ὄντες ἀξιώσετε μὴ κακούμενοι διωθεῖσθαι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν μὴ ἀκίνδυνον

Cap. 87. § 1. **ἡμῖν** codd. Cf. adn.
διαφόρων Reg. Bekk., et ita legendum esse docuit Duk. Cf. adn. Cl. **διαφορων** sine accentu. Vulgo **διαφορῶν**.

Cap. 87. § 1. **οὕτω**, itaque, quare. Cf. I 76, 2. Hinc, non, ut vulgo fit, ab **καὶ οὐκ** novum caput ordiendum erat, nisi omnem hanc paragraphum ad superius caput referre malumus, quod sane optime fieret. Nam „Brasidas hic omnia, quae ad suam et civitatis suae sinceritatem probandam [a 86, 3] dixit, summatim repetit.“ Arn. — **περιωπήν**. „Inter auctoris glossematica reponunt Dion. Hal. p. 798 et Suidas [cum Phot. et Phav., qui vim sic illustrant: **καλεῖ δὲ** (**Θουκ.**) **περιωπὴν τὴν φροντίδα καὶ τὴν περίσκεψιν, οὐ τὸν τόπον, ὡς Ὅμηρος**]. **Περιάθρησιν** expl. Pollux II 54. [**Περίσκεψιν, περιάθρησιν, πρόνοιαν** schol.] Usus est Agathias II 54. Cf. etiam Hesych.“ Duk. — **τῶν . . . διαφόρων**. Cum **διάφορα** non in universum commoda, sed rationes controversas (streitige Interessen) valeant, hoc autem loco nulla sit Lacedaemoniorum controversia, patet **ὑμῖν** legendum esse. Vertas igitur: magnum respectum habemus rationum vobis maxime controversarum. Significantur partium studia, de quibus 86, 4 sermo fuit. Cf. adn. I 68, 2. — **ἢ οἷς . . . εἶπον**. „Verte: quam ab eis, quibus res ipsae cum eorum professionibus comparatae necessario fidem faciunt ea ipsa eis esse utilia, quae prae se ferant. **Εἶπον** dixerunt, non dixi.“ Dobr. Ante **οἷς** pronomen proprie cogitandum **τούτων**, et **βεβαίωσις τούτων** est eine von denen ausgehende Gewährleistung, ideoque fides ab eis accepta. Ita concidunt dubitationes contra hanc explicationem motae a Krohl. in Quaest. Thuc. I p. 12, cuius enodationem refellimus in Comment. antiqu. stud. 1842 p. 132. De aliis explanationibus vid. ed. mai. **Ἀναθρούμενα** Suidas et alii lexicographi interpretantur **ἀνασκοπούμενα**. Cf. Eur. Hec. 808. Plat. Crat. 399 c. De **δοκήσεως** voce cf. adn. II 35, 2.

§ 2. **εὖνοι δ' ὄντες . . . διωθεῖσθαι**, sed si tamen, quod benevoli (nobis) sitis, sine damno vestro nos reicere velitis, sive poscatis, ut incolumibus liceat vobis nos reicere. Verbi **διωθεῖσθαι** exempla, ut IV 108, 4, protulit

ὑμῖν φαίνεσθαι δίκαιόν τε εἶναι, οἷς καὶ δυνατὸν δέχεσθαι αὐτήν, τούτοις καὶ ἐπιφέρειν, ἄκοντα δὲ μηδένα προσαναγκάζειν, μάρτυρας μὲν θεοὺς καὶ ἥρωας τοὺς ἐγχωρίους ποιήσομαι ὡς ἐπ' ἀγαθῷ ἥκων οὐ πείθω, γῆν δὲ τὴν ὑμετέραν δῃῶν πειρά-
3 σομαι βιάζεσθαι, καὶ οὐκ ἀδικεῖν ἔτι νομιῶ, προσεῖναι δέ τί μοι καὶ κατὰ δύο ἀνάγκας τὸ εὔλογον, τῶν μὲν Λακεδαιμονίων, ὅπως μὴ τῷ ὑμετέρῳ

§ 2. ὑμῖν. Cass. Aug. Cl. (hic a pr. man.) T. F. Pal. It. Vat. M. H. Mosqu. Bekk. ἡμῖν. Vulgatam agnoscunt Valla et schol. Qui ἡμῖν praeferunt, infinitivum φαίνεσθαι ad ipsum ἀξιώσετε, non ad subaudiendum putandi verbum (cf. adn.) aptant. Sed nihil Acanthiorum, modo ipsi securam libertatem haberent, intererat, ut Lacedaemonii pericula susciperent.

Dobr. — φαίνεσθαι. Ad hunc infinitivum, ut ad eum, qui sequitur, ex ἀξιώσετε verbo repetendum est verbum putandi. Cf. adn. 3, 2. Causa affertur reiciendi, ita ut pro καί cogitare possis ἐπεί. Simillimus est locus 52, 3, ubi cf. adn. — οἷς καὶ . . . καὶ ἐπιφέρειν. De duplici καί cf. Krueg. Gr. § 69, 32 adn. 13. — προσαναγκάζειν. Cf. adn. I 106, 1. III 61, 2. — θεοὺς . . . τοὺς ἐγχωρίους. Cf. adn. II 71, 4. Non ἥρωας, sed ἥρως dici vult Phryn.; alterum tamen etiam apud Xen. Cyr. III 3, 21 et apud Plat. (vid. Ast. Lex. Plat.) extat.

§ 3. ἀνάγκας, causas necessarias. — τῶν μὲν Λακεδαιμονίων. Genetivus ex v. ἀνάγκας vel potius ex singulari ἀνάγκην inde repetendo pendet. Est autem ἀνάγκη Λακεδαιμονίων necessitas spectans ad Lacedaemonios. — τῷ ὑμετέρῳ εὔνῳ. Similiter V 98 τῷ ὑμετέρῳ ξυμφόρῳ. VI 16, 2 τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ. Cf. adn. I 37, 4. Significat eam quam praetendunt adversus Lacedaemonios benevolentiam respicitque ad εὖνοι ὄντες § 2. Cf. III 47, 5 τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξυμφέρον. Male hoc explanari volunt proximis τοῖς . . . φερομένοις, cum inter se conciliari nequeant tributa, quae illi Atheniensibus pendunt, et benevolentia, quam erga Lacedaemonios habent. Itaque priorem dativum causae, alterum instrumenti putamus. Cum ironia autem quadam rem in maius augente id pro mali effectus causa habetur, quod eius impedimentum non fuit. Vertas igitur: ne ex hac vestra benevolentia pecuniis, quae a vobis Atheniensibus penduntur, detrimentum accipiant i. e. ne ea quam praetenditis benevolentia id efficiatis, ut pecuniis, quae nihilominus a vobis Atheniensibus contribuuntur, ipsis noceatur. Nos: damit sie nicht mit eurem (angeblichen) Wohlwollen durch die von euch an die Athener gezahlten Gelder zu Schaden kommen. Eundem dativum causae καθ' ὑπερβολήν positum iterum habemus V 72, 2 κατὰ πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ ἐλασσωθέντες i. e. cum peritia militari nihil effecissent nisi ut omnino inferiores discederent. Duo dativi diversae significationis item coniuncti sunt

εὔνῳ, εἰ μὴ προσαχθήσεσθε, τοῖς ἀπὸ ὑμῶν χρή-
μασι φερομένοις παρ' Ἀθηναίους βλάπτωνται, οἱ
δὲ Ἕλληνες ἵνα μὴ κωλύωνται ὑφ' ὑμῶν δουλείας
ἀπαλλαγῆναι. οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν τάδ' 4
ἐπράσσομεν, οὐδὲ ὀφείλομεν οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ
κοινοῦ τινος ἀγαθοῦ αἰτίᾳ τοὺς μὴ βουλομένους
ἐλευθεροῦν· οὐδ' αὖ ἀρχῆς ἐφιέμεθα, παῦσαι δὲ 5
μᾶλλον ἑτέρους σπεύδοντες τοὺς πλείους ἂν ἀδι-
κοῖμεν, εἰ ξύμπασιν αὐτονομίαν ἐπιφέροντες ὑμᾶς
τοὺς ἐναντιουμένους περιίδοιμεν. πρὸς ταῦτα 6
βουλεύεσθε εὖ, καὶ ἀγωνίσασθε τοῖς τε Ἕλλησιν
ἄρξαι πρῶτοι ἐλευθερίας καὶ ἀίδιον δόξαν κατα-
θέσθαι, καὶ αὐτοὶ τά τε ἴδια μὴ βλαφθῆναι καὶ
ξυμπάσῃ τῇ πόλει τὸ κάλλιστον ὄνομα περιθεῖναι."

§ 4. *τάδε πράσσοιμεν* codd. Cf. adn.

33, 2. 126, 6. VII 28, 2. — *τοῖς . . . χρήμασι φερομένοις.* De collocatione verborum cf. adn. I 90, 1. — *οἱ δὲ Ἕλληνες.* Attende orationem mutatam casu ad *κωλύωνται* relato.

§ 4. *οὐ γὰρ . . . τάδε πράσσοιμεν.* Si, id quod loci cohaerentia cogit, haec valent alioqui profecto nulla probabili causa haec (hanc quam in animo habemus rem scil. *τὸ γῆν δῃοῦντες πειρᾶσθαι βιάζεσθαι* § 2) faceremus, pro vulgatis *τάδε πράσσοιμεν* ex Dobraei coniectura *τάδ' ἐπράσσομεν* legendum est. Cf. adn. I 11, 1. 102, 2. Contrarium enim affirmant, se, cum duae causae modo memoratae revera valeant, suo iure id facere. — *οὐδ' ὀφείλομεν.* Pro hoc cogitare licet *ἐπεὶ οὐκ ὀφείλομεν.* Nam causa superioris sententiae *οὐ γὰρ . . . ἐπράσσομεν* adnectitur. Cf. adn. 52, 3. — *μὴ κοινοῦ τινος ἀγαθοῦ αἰτίᾳ,* nisi alicuius boni publici causa. Proprie supplendum *ἐλευθεροῦντες.* — *τοὺς μὴ βουλομένους.* Intell. *ἐλευθεροῦσθαι.*

§ 5. *οὐδ' αὖ,* neque vero. Cf. adn. I 15, 2. Altera causa additur, cur inique Acanthios in societatem vi adducerent, nisi illae rationes valerent, quod imperium non affectant. Hos enim si affectarent, consentaneum esset eos ita facere. — *παῦσαι.* Repete *ἀρχῆς.* Cf. III 40, 4. — *τοὺς ἐναντιουμένους περιίδοιμεν,* i. e. *τοὺς* (*τῇ αὐτονομίᾳ*) *ἐναντιουμένους περιίδοιμεν ἐναντιουμένους.* Ita his explicatis non opus videtur Kruegeri coniectura *τοὺς τ' ἐναντ.* etiam ideo improbanda, quod *τούτῳ* desideraretur.

§ 6. *πρὸς ταῦτα.* Cf. adn. I 71, 7. — *ἀγωνίσασθε.* Cf. adn. III 38, 2. — *ἄρξαι πρῶτοι.* Cf. adn. II 36, 1. — *καταθέσθαι.* Propr. vobis recondere, i. e. parare. Cf. adn. I 128, 4. — *βλαφθῆναι.* Cf. adn. 73, 4. — *περιθεῖναι.* Cf. VI 89, 2 *ἐμοὶ δὲ ἀτιμίαν περιέθετε,* Isocr. V. 78. 149. Hyperid. IV 8. Ab ornatu translatum est ad alia, et similiter Tacitum aliquotiens circumdare alicui aliquid de concili-

1 88. Ὁ μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Ἀκάνθιοι, πολλῶν λεχθέντων πρότερον ἐπ' ἀμφότερα, κρύφα διαψηφισάμενοι, διά τε τὸ ἐπαγωγὰ εἰπεῖν τὸν Βρασίδαν καὶ περὶ τοῦ καρποῦ φόβῳ ἔγνωσαν οἱ πλείους ἀφίστασθαι Ἀθηναίων, καὶ πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις οὓς τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὀμόσαντα αὐτὸν ἐξέπεμψαν, ἦ μὴν ἔσεσθαι ξυμμάχους αὐτονόμους οὓς ἂν προσαγά-
2 γηται, οὕτω δέχονται τὸν στρατόν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ Στάγειρος Ἀνδρίων ἀποικία ξυναπέστη. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἐγένετο.

Ἄκανθος καὶ ὕστερον καὶ Στάγειρος πρὸς Βρασίδαν ἀφίστανται.

1 89. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς ἀρχομένου, ὡς τῷ Ἱπποκράτει καὶ Δημοσθένει στρατηγοῖς οὖσιν Ἀθηναίων τὰ ἐν τοῖς Βοιωτοῖς ἐνεδίδοτο, καὶ ἔδει τὸν μὲν Δημοσθένη ταῖς ναυσὶν

Δημοσθένης μὲν ταῖς Σίφαις ἐπιβουλεύων ἄπρακτος γίγνεται.

ando dixisse docent interpr. Agric. c. 20.

Cap. 88. § 1. τοσαῦτα, non τοιαυτα, quia quodammodo oppositum est proximo πολλῶν. Cf. adn. 21, 1. — ἐπ' ἀμφότερα. Cf. adn. I 83, 3. — κρύφα διαψηφισάμενοι. „Hoc Demosthenes et alii oratores Attici plerumque dicunt κρύβδην ψηφίσασθαι, id est tabella suffragium ferre. [Contrarium] ψῆφον φανερὰν διενεγκεῖν dixit Thuc. supra c. 74, voce suffragium ferre.“ Duk. Non solum voci, qua Lacedaemonii suffragia dabant I 87, 2, sed etiam manibus porrectis (τῷ χειροτονεῖν, de quo item ψηφίζεσθαι legitur) atque adeo calculorum usui cuidam, qui explicatur Lys. XIII 37, sed ad iudicia spectat, potest contrarium esse. Iunctum autem verbum διαψηφίζεσθαι proprie de compluribus hominibus super quaestione aliqua suffragia deinceps ferentibus dici, quamquam minus proprie etiam de singulis suffragium alterutram in partem ferentibus legatur, explicat Arn. Hic illa sententia ei subiecta est. — περὶ τοῦ καρποῦ φόβῳ. Cf. 84, 2. — πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις. Usitatius hac vi est medium. Cf. Soph. Oed. C. 650. — ὀμόσαντα. „Non ad αὐτόν referri debet, sed ad τέλη, ἅπερ ὀμόσαντα τοὺς ὅρκους αὐτὸν ἐξέπεμψαν, ut constat ex eis, quae supra [c. 86] dixit Brasidas: ὅρκοις τε καταλαβὼν τὰ Λακεδαιμονίων τέλη τοῖς μεγίστοις.“ Ae. Port. Cf. Arn. Dubitanter loquitur Thirlw. Hist. Gr. c. 23 p. 276. — ἐξέπεμψαν. Cf. sd. I 126, 5. — οὕτω. Cf. adn. III 96, 2.

§ 2. Στάγειρος. De hac notissima patria Aristotelis vid. Wass., qui praeter alia conditam esse Archilochi et Thaletis temporibus atque saepe etiam τὰ Στάγειρα scribi adnotat, et de situ Herodot. VII 115 et Leak. Graec. septentr. III p. 167, qui prope recentiorem Λυβιάδαν seu Λυμπεξιάδαν collocat.

Cap. 89. Cf. Diod. XII 69 sq. — § 1. τὰ ἐν ... ἐνεδίδοτο. Cf. c. 76. Est imperf. de conatu.

ἐς τὰς Σίφας ἀπαντῆσαι, τὸν δ' ἐπὶ τὸ Δήλιον, γενομένης διαμαρτίας τῶν ἡμερῶν ἐς ἃς ἔδει ἀμφοτέρους στρατεύειν, ὁ μὲν Δημοσθένης πρότερον πλεύσας πρὸς τὰς Σίφας καὶ ἔχων ἐν ταῖς ναυσὶν Ἀκαρνᾶνας καὶ τῶν ἐκεῖ πολλοὺς ξυμμάχων, ἄπρακτος γίγνεται μηνυθέντος τοῦ ἐπιβουλεύματος ὑπὸ Νικομάχου, ἀνδρὸς Φωκέως ἐκ Φανοτέως, ὃς Λακεδαιμονίοις εἶπεν, ἐκεῖνοι δὲ Βοιωτοῖς. καὶ βοηθείας γενομένης πάντων Βοιω- 2
τῶν (οὐ γάρ πω Ἱπποκράτης παρελύπει ἐν τῇ γῇ ὤν) προκαταλαμβάνονται αἵ τε Σῖφαι καὶ ἡ Χαιρώνεια. ὡς δὲ ᾔσθοντο οἱ πράσσοντες τὸ ἁμάρτημα, οὐδὲν ἐκίνησαν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν.

Ἱπποκράτης δὲ Δήλιον τειχίζει, ὃ

90. Ὁ δὲ Ἱπποκράτης ἀναστήσας Ἀθηναίους 1
πανδημεί, αὐτοὺς καὶ τοὺς μετοίκους καὶ ξένων ὅσοι παρῆσαν, ὕστερος ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸ Δήλιον,

Cap. 90. § 1. ὕστερος. F. E. m. ὕστερον, et cap. praeced. omnes libri ὁ μὲν Δημοσθένης πρότερον πλεύσας. Inaequalitas tamen ferenda videtur, praesertim cum ὕστερον apud veniendi

— ἐς τὰς Σίφας ἀπαντῆσαι. „Ἀπαντᾶν saepe est certo tempore vel loco adesse, praesto esse, ut ἀπαντᾶν ἐπὶ τὴν δίκην, ἐπὶ τὴν κυρίαν, ἐπὶ τὸ δικαστήριον, ἐπὶ τὴν δίαιταν . . . Cf. supra 70, 1 [et clarius exemplum 77, 2]. Latini occurrere dicunt." Duk. Ἀφικνεῖσθαι interpretatur Lecapen. p. 56. De Siphis et de Delio vid. 76, 3. 4. — ἐς ἅς. Ἐς est Latinum ad. Cf. de eo adn. III 84, 2. — πρότερον. Ne propter masculinum ὕστερος 90, 1 πρότερος scribendum existimes, cf. adn. I 53, 2. — καὶ τῶν ... ξυμμάχων. Velut recentium sociorum Oeniadarum et Agraeorum. Cf. 77, 2. 101, 3. — Φανοτέως. Cf. adn. 76, 3.

§ 2. Χαιρώνεια. Cf. 76, 3. — οἱ πράσσοντες. „Adnotat Casaub. ad Polyb. p. 185 πράσσειν saepe idem esse ac prodere, eamque significationem huius verbi cum ex hoc Thucydidis tum ex aliorum scriptorum locis ostendit . . . Sic etiam h. l. accipit schol. (quamquam non recte ἁμάρτημα exponit προδοσίαν pro διαμαρτίαν τῶν ἡμερῶν, quam memorat Thuc., vel τὸ ἁμάρτημα imperatorum Atheniensium,) et c. 74. 76. 110. 113 itidem de proditione interpretatur. Habet haec vox in universum significationem clandestinae molitionis et partium studii." Duk. Cf. adn. I 131, 1.

Cap. 90. § 1. ἀναστήσας. Cf. adn. II 68, 1. — τοὺς μετοίκους. De his expeditionis sociis cf. adn. II 13, 7. 31, 2, deque distinctione eorum et peregrinorum I 143, 1. — καὶ ξένων ὅσ. παρ. „Ξένους quoque ad arma capienda excitatos esse valde memorabile est." Bloomf.,

ἤδη τῶν Βοιωτῶν ἀνακεχωρηκότων ἀπὸ τῶν Σιφῶν· καὶ καθίσας τὸν στρατὸν Δήλιον ἐτείχιζε τοιῷδε τρόπῳ [τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος]. τάφρον μὲν κύκλῳ περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸν νεὼν ἔσκαπτον, ἐκ
2 δὲ τοῦ ὀρύγματος ἀνέβαλλον ἀντὶ τείχους τὸν χοῦν, καὶ σταυροὺς παρακαταπηγνύντες, ἄμπελον

ποιήσας μέρος τῆς στρατιᾶς ἀποπέμπει.

verba alibi aliter dicatur (cf. adn. II 80, 7), *πρότερον* autem adn. 89, 1 excusatum sit.

Δήλιον ante *ἐτείχιζε* om. M.

§ 2. *παρακαταπηγνύντες*. Cass. Aug. Cl. T. F. Vat. M. H. Lugd. *καταπηγνύντες*. Vulgata tamen vix potuit temere oriri et est hic aptissima. Similiter enim *ξύλα παροικοδομεῖν* II 75 et *ἐπιπαρένησαν* II 77, ubi cf. Dobr. *Σταυροὺς κατέπηξαν* tamen legimus VII 25, 5. Sed hi non praeter aliquid infiguntur, sed *πρὸ τῶν παλαιῶν νεωσοίκων*.

apud quem vide plura. — *τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος*. Haec non solum damnanda sunt, quod similia iam legimus 76, 4, sed etiam quod, si tali appositione opus fuisset, ad praegressum *ἐπὶ τὸ Δήλιον* adiungi debebat.

§ 2. *περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸν νεών*. „*Ἱερόν* et *νεών* hic distingui, cum alioqui saepe pro eodem dicantur, observat in Thes. Stephanus. Distinguuntur etiam [V 18, 2 et] a Paus. V 6.“ Duk. De discrimine eorum cf. adn. I 134, 1. Valck. ad Herodot. VI 19. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 545. Sic templum et aedes Plin. Paneg. c. 36, ubi vid. interpr. — *ἀντὶ τείχους*. Plenius II 3, 2. — *τὸν χοῦν*. Cf. adn. II 76, 2. — *καὶ σταυροὺς . . . καθαιροῦντες*. Si verborum II 75, 2 *ξύλα τέμνοντες παρῳκοδόμουν ἑκατέρωθεν, φορμηδὸν ἀντὶ τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο πολὺ τὸ χῶμα· ἐφόρουν δὲ ὕλην ἐς αὐτὸ καὶ λίθους καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύτειν μέλλοι ἐπιβαλλόμενον* memineris et verba *καὶ παντὶ τρόπῳ ἐμετεώριζον τὸ ἔρυμα* perpenderis, etiam *ἄμπελον*, ut lapides atque lateres, ad terram aggestam firmandam et munitionem altiorem reddendam adhibitam esse tibi persuadebis. Auditis igitur ad *ἐσέβαλλον* verbis *ἐς τὸν χοῦν* sic interpretare: et vallos propter fossam defigentes, vites, quae circum templum erant, excisas et simul lapides atque lateres ex proximis aedificiis detractos in terram aggestam (seu aggerem) iniciebant (infigebant). Nam posses quidem etiam *ἐσέβαλλον* verbo ad sola *καὶ λίθους καὶ πλίνθον* relato enuntiatum sic convertere: et vallos vitibus, quae circa templum erant, excisis propter humum egestam defigentes, simul et lapides et lateres . . . detractos iniciebant. Quam explicationem ex duabus in ed. mai. propositis praeferendam esse docere aggressus est Haas. Lucubr. Thuc. p. 15. Sed „ut ne diiudicem, an vites faciendis vallis aptae sint, primum elucet, cum humus e fossa egesta ad iustam aggeris altitudinem non sufficeret, Athenienses omni alia materia *μετεωρίζειν τὸ ἔρυμα* conatos esse. Utuntur igitur hoc loco cratibus vel fasciculis ex vitibus alligatis et simul lapidibus et lateribus, uti II 75, 2 Lacedaemonii. Ita

κόπτοντες τὴν περὶ τὸ ἱερὸν ἐσέβαλλον καὶ λίθους ἅμα καὶ πλίνθον ἐκ τῶν οἰκοπέδων τῶν ἐγγὺς καθαιροῦντες, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐμετεώριζον τὸ ἔρυμα. πύργους τε ξυλίνους κατέστησαν ᾗ καιρὸς ἦν καὶ τοῦ ἱεροῦ οἰκοδόμημα οὐδὲν ὑπῆρχεν· ἧπερ γὰρ ἦν στοά, κατεπεπτώκει. ἡμέρᾳ δὲ ἀρξάμενοι τρίτῃ ὡς οἴκοθεν ὥρμησαν ταύτην τε εἰργάζοντο καὶ τὴν τετάρτην καὶ τῆς πέμπτης μέχρι ἀρίστου. ἔπειτα, ὡς τὰ πλεῖστα ἀπετετέλεστο, τὸ μὲν στρατόπεδον προαπεχώρησεν ἀπὸ τοῦ Δηλίου οἷον δέκα σταδίους ὡς ἐπ' οἴκου πορευόμενον, καὶ οἱ μὲν ψιλοὶ οἱ πλεῖστοι εὐθὺς ἐχώρουν, οἱ δ' ὁπλῖται θέμενοι τὰ ὅπλα ἡσύχαζον· Ἱπποκράτης δὲ ὑπομένων ἔτι καθίστατο

κατακεπτώκει codd. Cf. sd. III 23, 1.

demum etiam illud recte se habet καὶ λίθους ἅμα, in quo, si Haasium sequaris, aut καί aut ἅμα supervacaneum est. Deinde scriptor c. 100 non vallos, sed murum incensum esse ait (ἧψε τοῦ τείχους). Porro mirum quoque est, si in aggere non alia alimenta ignis quam valli rari inerant, ignem facile propagari potuisse, et magis etiam mirum istis vallis viteis esse tantum incendium factum, ὥστε μηδένα ἔτι ἐπ' αὐτοῦ (τοῦ τείχους) μεῖναι c. 100. Denique vide, num scriptor eodem c. 100 murum solis vallis infixis ᾠκοδομῆσθαι apte dicere potuerit.“ Hofm. De singularibus ἄμπελον et πλίνθον vid. adn. II 4, 2, de καθαιρεῖν verbo adn. II 14, 1. Οἰκόπεδα nihil esse nisi aedificia verisimile est propter verba II 75, 4 ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκιῶν καθαιροῦντες. Class. ἐπέβαλλον coniecit, quod simili loco II 75, 2 ἐπιβαλλόμενον legeretur. Sed cum ἐσέβαλλον potius componendum est ἐφόρουν ἐς αὐτό. — καιρός. Cf. adn. 54, 4. — καὶ τοῦ . . . ὑπῆρχεν, et ubi templi (sive fani) nullum erat aedificium. De talibus aedificiis cf. I 134, 1. — ἦν, aliquando erat, fuerat. Explicatur, cur ab hac parte nullum aedificium fuerit. Cum autem plerumque porticu περίβολος seu murus τοῦ ἱεροῦ continuaretur, si illa superfuisset, suppleri eo locum turrium quodammodo potuisse adnotat Bloomf.

§ 3. ἡμέρᾳ . . . τρίτῃ. Similiter sine articulo 101, 1 et VIII 24, 1. Apud ἔτος numeri ordinales articulum plerumque additum non habent, interdum habent. Cf. sd. I 87, 6 et plura in ed. mai. — ὡς = ἐξ οὗ. Cf. adn. I 6, 2. — ὥρμησαν. Cf. adn. II 19, 1 et infra 94, 1.

§ 4. οἱ πλεῖστοι. Appositio partitiva. Cf. adn. III 82, 1 et 94, 1 verba ὅτι μὴ ὀλίγοι. — ἐχώρουν. Ex superioribus repetendum videtur ἐπ' οἴκου. Cf.

φυλακάς τε καὶ τὰ περὶ τὸ προτείχισμα, ὅσα ἦν ὑπόλοιπα, ὡς χρῆν ἐπιτελέσαι.

91. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ξυνελέγοντο ἐς τὴν Τάναγραν· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων παρῆσαν καὶ ᾐσθάνοντο τοὺς Ἀθηναίους προχωροῦντας ἐπ' οἶκον, τῶν ἄλλων βοιωταρχῶν, οἵ εἰσιν ἕνδεκα, οὐ ξυνεπαινούντων μάχεσθαι, ἐπειδὴ οὐκ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι εἰσί (μάλιστα γὰρ ἐν μεθορίοις τῆς Ὠρωπίας οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν, ὅτε ἔθεντο τὰ ὅπλα), Παγώνδας ὁ Αἰολάδου βοιωταρχῶν ἐκ Θηβῶν μετ' Ἀριανθίδου τοῦ Λυσιμαχίδου, καὶ ἡγεμονίας οὔσης αὐτοῦ βουλόμενος τὴν μάχην ποιῆσαι καὶ νομίζων ἄμεινον εἶναι κινδυνεῦσαι, προσκαλῶν ἑκάστους κατὰ λόχους, ὅπως μὴ ἀθρόοι ἐκλίποιεν τὰ ὅπλα, ἔπειθε

οἱ δὲ Βοιωτοὶ ξυλλέγονται ἐς Τάναγραν, καὶ Παγώνδας αὐτοὺς πείθει μάχην ποιεῖσθαι.

94, 1. — *φυλακάς τε ... ἐπιτελέσαι*, et custodias, et quidquid circa propugnacula (Aussenwerke) reliquum esset, ut (i. e. quo modo) conficiendum esset, constituebat.

Cap. **91.** *οἵ εἰσιν ἕνδεκα.* Cf. ad solum *βοιωταρχῶν*, non ad *τῶν ἄλλων βοιωταρχῶν*, videtur spectare. Cf. de numero boeotarcharum Herm. Antiqu. Gr. I § 179 adn. 10. Boeckh. Inscript. I p. 727 et 729. Clint. Fast. Hell. I p. 407. Schoemann. Antiqu. Gr. II p. 73. Hoc tamen loco *ἑπτά* legendum esse U. de Wilamowitz-Moellendorff in Herm. VIII p. 440 coniecit, quod septem tantum civitatum auxilia 93, 4 memorarentur. — *ἐν μεθορίοις τῆς Ὠρωπίας.* Ager Oropius autem, de quo saepe inter Boeotos et Athenienses certatum est (cf. Muell. Orchom. p. 411 sq. Herm. Antiqu. Gr. I § 179, 5 et qui ibi citati sunt), tunc Atheniensium erat. Cf. II 23, 2 et infra c. 99. — *Παγώνδας.* Apud Diodor. XII 69 scribitur *Παντοιάδας* vel *Παντόδας*. Sed cf. infra c. 93 et 96 et Athen. V 15. — *βοιωταρχῶν ἐκ Θηβῶν μετ' Ἀριανθίδου.* Thebae igitur binos boeotarchas dabant, id quod confirmatur etiam locis II 2, 1 et VII 30, 3. — *καὶ ἡγεμονίας οὔσης αὐτοῦ.* Quaeritur, particula *καί* utrum *βοιωταρχῶν καὶ ἡγεμονίας οὔσης αὐτοῦ* (cf. adn. I 65, 1) an *βοιωταρχῶν καὶ νομίζων* inter se iungantur. Hoc unusquisque praeferret, si *ἡγεμον. οὖσ. αὐτ.* valere quod *tunc* imperium penes ipsum erat constaret. Sed vel non addito *τότε* eadem verborum coniungendorum ratio videtur probari posse, si hoc enuntiatum dum imperium penes ipsum esset interpretere. Non intellegitur autem ex his, praeter Pagondam solusne alter Thebanus boeotarches an etiam reliqui ex aliis civitatibus orti aliis temporibus imperium habuerint. Diurnas fuisse vices forsitan ex verbis 93, 1 *ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν* collegeris certo tamen rem non demonstrantibus. Ceterum attende articulum ad *ἡγεμον.* nomen non additum. — *ποιῆσαι.* Cf. adn. II 86, 6. — *ὅπως μὴ ... τὰ ὅπλα.* Confirmari his ex-

τοὺς Βοιωτοὺς ἰέναι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸν ἀγῶνα ποιεῖσθαι, λέγων τοιάδε.

παρακέλευσις Παγώνδου.

92. „Χρῆν μέν, ὦ ἄνδρες Βοιωτοί, μηδ' ἐς ἐπίνοιάν τινα ἡμῶν ἐλθεῖν τῶν ἀρχόντων ὡς οὐκ εἰκὸς Ἀθηναίοις, ἢν ἄρα μὴ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι καταλάβωμεν αὐτούς, διὰ μάχης ἐλθεῖν· τὴν γὰρ Βοιωτίαν ἐκ τῆς ὁμόρου ἐλθόντες τεῖχος ἐνοικοδομησάμενοι μέλλουσι φθείρειν, καὶ εἰσὶ δήπου πολέμιοι ἐν ᾧ τε ἂν χωρίῳ καταληφθῶσι καὶ ὅθεν ἐπελθόντες πολέμια ἔδρασαν. νυνὶ δ', εἴ τῳ καὶ ἀσφαλέστερον ἔδοξεν εἶναι, μεταγνώτω· οὐ γὰρ τὸ προμηθές, οἷς ἂν ἄλλος ἐπίῃ, περὶ τῆς σφετέρας ὁμοίως ἐνδέχεται λογισμὸν καὶ ὅστις τὰ μὲν ἑαυτοῦ ἔχει, τοῦ πλείονος δὲ ὀρεγόμενος ἑκὼν τινι ἐπέρχεται. πάτριόν τε ὑμῖν στρατὸν ἀλλό-

plicationem locutionis *τίθεσθαι τὰ ὅπλα* ad II 2, 2 propositam, cum nonnullos, ut arma a militibus ordine composita tuerentur, dum reliqui inermes [cf. adn. 74, 3] ad imperatoris orationem audiendam irent, relinquendos fuisse videamus, bene disputat Arn.

Cap. 92. *Διαιρεῖται ἡ δημηγορία αὕτη τῷ συμφέροντι καὶ τῷ δικαίῳ, ὑποφαίνει δὲ ὀλιγάκις καὶ τὸ δυνατόν. ἡ μὲν πρότασις ἐξ ἐπιπλήξεως τῶν μὴ συνεπαινούντων μάχεσθαι· ἡ δὲ κατασκευὴ ἐκ διαβολῆς τῶν Ἀθηναίων, ὅτι πανταχοῦ ἐχθροί· τὸ δὲ συμπέρασμα προτρεπτικὸν εἰς τὰ πρακτέα κατὰ διορισμόν, τίσι τῶν ἀνθρώπων ἔτι μᾶλλον προμηθητέον.* Schol.

§ 1. *μηδ' ἐς ἐπίνοιαν* ... *ἐλθεῖν*. Cf. III 46, 6 et ibi adn. et de *χρῆν* adn. 29, 4. — *διὰ μάχης ἐλθεῖν*. Cf. adn. II 11, 3. — *ἐν ᾧ* ... *ἔδρασαν*, cum omni loco quo deprehenduntur tum ibi (i. e. in Attica. Cf. 91), unde profecti hostilia fecerunt. Diversitati sententiarum, quarum altera generatim, altera singillatim enuntiatur, accommodata est discrepantia modorum, de qua cf. adn. II 44, 1.

§ 2. *νυνὶ δ'* etc. Haec contraria ponuntur superioribus *χρῆν μὲν* . . . *ἐλθεῖν*. — *ἀσφαλέστερον ἔδοξεν*. Cogita *τὸ μὴ διὰ μάχης ἐλθεῖν*. — *οὐ γὰρ τὸ προμηθὲς κ. τ. λ.*] *ἡ προμήθεια τοῦ μέλλοντος καὶ ἡ πρόνοια οὐχ ὁμοίου χρήζει διαλογισμοῦ τῶν τε ὑπερμαχούντων τῆς ἰδίας γῆς καὶ τῶν ἐχόντων μὲν τὴν ἰδίαν, ὀρεγομένων δὲ γῆς ἀλλοτρίας καὶ ἐπιόντων. ἐμφαίνει δὲ ὅτι χρὴ ἡμᾶς ὑπερμαχοῦντας τῇ ἡμῶν αὐτῶν τόλμῃ χρήσασθαι καὶ ἀπονοίᾳ μᾶλλον ἤπερ λογισμῷ.* Schol. Sententia illustratur simili loco I 86, 4, dicendi genus *λογισμὸν ἐνδέχεσθαι* affuit IV 10, 1. Ante *οἷς* cogitando supple *τούτοις* pariterque *τούτῳ* ante *ὅστις*. — *καὶ ὅστις* . . . *ἔχει*. Cum singillatim hic Athenienses designentur, item ut paulo ante transitus fit ab universali enuntiandi modo ad singularem.

§ 3. *πάτριον*. Cf. adn. I

φυλον ἐπελθόντα καὶ ἐν τῇ οἰκείᾳ καὶ ἐν τῇ τῶν πέλας ὁμοίως ἀμύνεσθαι. Ἀθηναίους δὲ καὶ προσέτι
4 *ὁμόρους ὄντας πολλῷ μάλιστα δεῖ. πρός τε γὰρ τοὺς ἀστυγείτονας πᾶσι τὸ ἀντίπαλον καὶ ἐλεύθερον καθίσταται, καὶ πρὸς τούτους γε δὴ οἳ καὶ μὴ τοὺς ἐγγύς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄπωθεν πειρῶνται δουλοῦσθαι, πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀγῶνος ἐλθεῖν (παράδειγμα δὲ ἔχομεν τούς τε ἀντιπέρας Εὐβοέας καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος τὸ πολὺ ὡς αὐτοῖς διάκειται), καὶ γνῶναι ὅτι τοῖς μὲν*

Cap. 92. § 4. *ἄπωθεν*. Cl. T. It. Vat. Mosqu. m. Bekk. *ἄποθεν*. Cf. sd. III 111, 1.

123, 1. — *προσέτι ὁμόρους ὄντας*. Thucydides ipse statim illustrat. Cf. praeterea de vicinis dicta VI 88, 1.

§ 4. *πρός τε γὰρ . . . καθίσταται*. *Τὸ ἀντίπαλον* est subiectum, *ἐλεύθερον* praedicatum. Proprie igitur verba valent *τὸ ἀντίπαλον εἶναι γίγνεται ἐλεύθερον, ἐστὶν ἐλεύθερον*, i. e. libertas nititur *τῷ εἶναι ἀντιπάλους*. Bene Haas.: adversus finitimos libertas omnibus in eo posita est, ut illis aemula virtute obsistant. *Τὸ ἀντίπαλον* enim ob superiora hic non aequalitatem virium, sed animum ad *τὸ ἀντιπαλαίειν* paratum debet designare. Recte igitur iam schol. *οἱ γὰρ πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας ἀντιπαλαίοντες καὶ ἀντιμαχόμενοι καὶ ἐλεύθεροί εἰσιν*. — *γε δή*. Cf. adn. 78, 2. — *οἳ καὶ μὴ τοὺς ἐγγύς, ἀλλὰ καί* cet. Post *μή* supplendum est *μόνον*, quod saepius post negationem sequente *ἀλλὰ καί* ita omittitur, ut membrum oppositum maiore vi efferatur. Cf. Xen. Mem. II 3, 8. Dem. XX 14. XXIII 49. Errat Goeller, quod addito *μόνον* non *μή*, sed *οὐ* scribi debuisse dicit. Cf. I 82, 1. II 62, 3. Nam *μή* positum est, quod hic non singulare quoddam factum, sed qualitas potius significatur. Nos: solche, welche. Cf. Krueg. Gr. § 67, 4 adn. 3. Qui adeo, ne dicam propinquos, sed etiam remotos subigere conantur, interpretatur Haack.; sed solius *μή* pro duabus particulis *μὴ ὅτε* positi exempla desideramus. — *ὡς αὐτοῖς διάκειται*, quomodo eis res se habeant. Optime Krueger confert Xen. Anab. VII 3, 17 *ἄμεινον ὑμῖν διακείσεται*. Documento (warnendes Beispiel. Cf. III 39, 3) igitur Pagondas dicit illis esse rerum condicionem, qua Euboeenses et reliquae Graeciae maxima pars utatur. Non licet explicare: quomodo (maxima reliquae Graeciae pars) erga eos (Athenienses) sit affecta, quia orator exempla vult afferre, quae doceant in servitutem redigi eos, qui non in extremam dimicationem adversus Athen. descendant. Neque magis placet ratio eorum, qui vertunt: quomodo ab eis (Atheniensibus) habita sit, ita ut *διάκειται* pro *διατέθειται* accipiatur (cf. adn. III 45, 3), quoniam ad indicandam passivam verbi intransitivi notionem *ὑπό* praepositione videtur opus esse. Certe dativus in hoc dicendi genere iusto obscurior est. — *τοῖς ἄλλοις* (adversus ceteros) . . . *ποιοῦνται*.

ἄλλοις οἱ πλησιόχωροι περὶ γῆς ὅρων τὰς μάχας
ποιοῦνται, ἡμῖν δὲ ἐς πᾶσαν, ἢν νικηθῶμεν, εἷς
ὅρος οὐκ ἀντίλεκτος παγήσεται; ἐσελθόντες γὰρ
βίᾳ τὰ ἡμέτερα ἕξουσι. τοσούτῳ ἐπικινδυνοτέραν 5
ἑτέρων τὴν παροίκησιν τῶνδε ἔχομεν. εἰώθασί τε
οἱ ἰσχύος που θράσει τοῖς πέλας, ὥσπερ Ἀθη-
ναῖοι νῦν, ἐπιόντες τὸν μὲν ἡσυχάζοντα καὶ ἐν
τῇ ἑαυτοῦ μόνον ἀμυνόμενον ἀδεέστερον ἐπιστρα-
τεύειν, τὸν δὲ ἔξω ὅρων προαπαντῶντα καί, ἢν
καιρὸς ᾖ, πολέμου ἄρχοντα ἧσσον ἑτοίμως κατ-
έχειν. πεῖραν δὲ ἔχομεν ἡμεῖς αὐτοῦ ἐς τούσδε· 6
νικήσαντες γὰρ ἐν Κορωνείᾳ αὐτούς, ὅτε τὴν γῆν
ἡμῶν στασιαζόντων κατέσχον, πολλὴν ἄδειαν τῇ
Βοιωτίᾳ μέχρι τοῦδε κατεστήσαμεν. ὧν χρὴ 7
μνησθέντας ἡμᾶς τούς τε πρεσβυτέρους ὁμοιω-
θῆναι τοῖς πρὶν ἔργοις, τούς τε νεωτέρους
πατέρων τῶν τότε ἀγαθῶν γενομένων παῖδας
πειρᾶσθαι μὴ αἰσχῦναι τὰς προσηκούσας ἀρετάς,
πιστεύσαντας δὲ τῷ θεῷ πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι, οὗ

Cf. I 122, 2. — *ἡμῖν δὲ . . . παγήσεται.* Sententia haec est: termini nostrae terrae ab Atheniensibus victoribus haud dubie ita constituentur, ut tota illorum agro contineatur. *Ἐς* respondet nostro für. Cf. II 13, 3. Ceterum scriptor cum acerba quadam ironia vocabulo *ὅρος* ludit. Cf. adn. III 13, 1.

§ 5. *τοσούτῳ . . . ἔχομεν*] *τοσοῦτον ἡ τούτων γειτνίασίς ἐστι φοβερώτερον ἤπερ τῶν ἄλλων οἷς γειτνιῶμεν.* Schol. *Ἑτέρων* enim est *τῆς ἑτέρων* (*παροικήσεως*). Cf. Matth. Gr. § 458. — *τὸν ἡσυχάζοντα . . . ἐπιστρατεύειν.* Cf. adn. 60, 2. — *τῇ ἑαυτοῦ.* Cf. adn. I 44, 1. — *κατέχειν.* Dubitatur, valeatne suppleto ex superioribus dativo *πολέμῳ* bello premere (cf. I 103, 4), an retinere, sustinere. Hoc simplicius videtur. Verba *ἧσσον ἑτοίμως κατέχειν* hinc deprompsisse Suidam non adnotarunt eius interpretes. *Πολέμου* = *μάχης.*

§ 6. *πεῖραν . . . ἐς τούσδε.* Cf. III 11, 6. — *νικήσαντες . . . αὐτούς.* Cf. I 113, 2, unde Boeotos tunc *ἐπιθέσθαι* apparet. — *ἡμῶν στασιαζόντων.* De hac re I 108, 3 nihil legitur.

§ 7. *ἡμᾶς τούς τε πρεσβυτέρους* cet. Appositio distributiva. — *τοῖς πρὶν ἔργοις.* Per breviloquentiam quandam homines cum rebus sunt comparati, ut saepius res hominum cum hominibus. Cf. adn. I 71, 2 et Hell. ad Soph. OC. 330. — *πατέρων . . . παῖδας* cum *πειρᾶσθαι* iunge. Nos: als Söhne. — *πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι.* Suppl. *αὐτόν.* Scripsit autem Thucydides ita per *ἐπεξήγησιν*, quia, si *τὸν θεόν* dixisset, non poterat ad *πιστεύσαντες* verbum apte referre dativum *τοῖς*

τὸ ἱερὸν ἀνόμως τειχίσαντες νέμονται, καὶ τοῖς ἱεροῖς, ἃ ἡμῖν θυσαμένοις καλὰ φαίνεται, ὁμόσε χωρῆσαι τοῖσδε καὶ δεῖξαι ὅτι ὧν μὲν ἐφίενται πρὸς τοὺς μὴ ἀμυνομένους ἐπιόντες κτάσθων, οἷς δὲ γενναῖον τήν τε αὑτῶν ἀεὶ ἐλευθεροῦν μάχῃ καὶ τὴν ἄλλων μὴ δουλοῦσθαι ἀδίκως, ἀνανταγώνιστοι ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἀπίασι."

1 93. *Τοιαῦτα ὁ Παγώνδας τοῖς* **Βοιωτοῖς** *παραινέσας ἔπεισεν ἰέναι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. καὶ κατὰ τάχος ἀναστήσας ἦγε τὸν στρατόν (ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν), καὶ ἐπειδὴ προσέμιξεν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος αὐτῶν, ἐς χωρίον καθίσας ὅθεν λόφου ὄντος μεταξὺ οὐκ ἐθεώρουν ἀλλήλους, ἔτασσέ τε καὶ παρεσκευάζετο ὡς ἐς μά-*

2 *χην. τῷ δὲ Ἱπποκράτει ὄντι περὶ τὸ Δήλιον ὡς [αὐτῷ] ἠγγέλθη ὅτι* **Βοιωτοὶ** *ἐπέρχονται, πέμπει*

οἵ τε Βοιωτοὶ καὶ Ἱπποκράτης παρασκευάζονται ὡς ἐς μάχην. Βοιωτῶν διάκοσμος.

§ 7. ***κτάσθωσαν*** codd. Cf. sd. III 39, 6.
αὐτῶν. Aug. Cl. Ven. Pal. Gr. al. ***αὑτῶν***. Cf. adn. I 17, 1.
Cap. **93**. § 1. ***καὶ ἐπειδή***. Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. (apud Morst.) It. Vat. M. H. D. I. Lugd. m. ***καὶ ἐπεὶ δέ***. Laur. Ar. Chr. ***ἐπεὶ δέ***, qua scriptura recepta Bekk. interpunctionem in superioribus mutavit.

ἱεροῖς. De ***πρός*** praepositione cf. adn. II 86, 5. — ***ἀνόμως . . . νέμονται***. Cf. infra 97, 2. — ***πρός***. Cf. adn. I 86, 5. — ***κτάσθων***. ***Ὅτι*** orationi rectae praefixum esse censet Matth. Gr. § 624 p. 1495. Cf. Paul. ad Thess. II 3, 10 ***παρηγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι, εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω***, et Xen. Cyr. II 3, 23. Obstat tamen aliquatenus, quod hic cogitata oratione recta aptiores sunt secundae personae. Quare hoc exemplum ad Matth. Gr. § 511, 5 b referri malumus. Cf. Bernh. Synt. p. 393. Modus autem est concessivus. — ***γενναῖον***] ***ἤγουν πάτριον καὶ ἀπὸ γένους***. Schol. Cf. Hom. Il. V 253. Pind. Pyth. 8, 44. — ***ἀπ' αὐτῶν***. Cf. adn. III 13, 5. — ***ἀπίασι***. Cf. adn. 59, 4.

Cap. **93**. § 1. ***προσέμιξεν ἐγγύς***. Sic iterum VIII 71, 2. ***Προσέμιξεν*** est accessit. Cf. 118, 1. — ***καθίσας***, subsistens. — ***ἔτασσε*** scil. ***τὸν στρατόν***. Cf. Luci. Quomod. hist. sit conscr. 60.

§ 2. ***τῷ δὲ Ἱπποκράτει . . . ὡς [αὐτῷ] ἠγγέλθη***. Redundat ***αὐτῷ***, quod inde explicandum esse putant, quod duplex loquendi genus, ***τῷ Ἱπποκράτει ὡς ἠγγέλθη***, et ***ὁ Ἱπποκράτης, ὡς αὐτῷ ἠγγέλθη***, coniunctum sive ab illo ad hoc transitus factus sit. Sed haec interpretatio cum exemplis parum confirmetur, ***αὐτῷ (τῷ Δηλίῳ) ἐπέρχονται*** potius iungendum est, ut infra dicitur ***ἐπίοι αὐτῷ***. Cum autem Pagondas prope exercitum Atheniensium

ἐς τὸ στράτευμα κελεύων ἐς τάξιν καθίστασθαι,
καὶ αὐτὸς οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπῆλθε, καταλιπὼν
ὡς τριακοσίους ἱππέας περὶ τὸ Δήλιον, ὅπως φύ-
λακές τε ἅμα εἶεν, εἴ τις ἐπίοι αὐτῷ, καὶ τοῖς
Βοιωτοῖς καιρὸν φυλάξαντες ἐπιγένοιντο ἐν τῇ
μάχῃ. Βοιωτοὶ δὲ πρὸς τούτους ἀντικατέστησαν 3
τοὺς ἀμυνουμένους, καὶ ἐπειδὴ καλῶς αὐτοῖς εἶ-
χεν, ὑπερεφάνησαν τοῦ λόφου καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα
τεταγμένοι ὥσπερ ἔμελλον, ὁπλῖται ἑπτακισχίλιοι
μάλιστα καὶ ψιλοὶ ὑπὲρ μυρίους, ἱππῆς δὲ χίλιοι
καὶ πελτασταὶ πεντακόσιοι. εἶχον δὲ δεξιὸν μὲν 4
κέρας Θηβαῖοι καὶ οἱ ξύμμοροι αὐτοῖς· μέσοι δὲ
Ἁλιάρτιοι καὶ Κορωναῖοι καὶ Κωπαιῆς καὶ οἱ ἄλ-
λοι οἱ περὶ τὴν λίμνην· τὸ δὲ εὐώνυμον εἶχον Θε-
σπιῆς καὶ Ταναγραῖοι καὶ Ὀρχομένιοι. ἐπὶ δὲ τῷ

§ 3. ἀμυνουμένους ex Kruegeri et Dobraei, qui II 85, 4 et IV 126, 3 comparat, coniectura recepit Bekk. Vulgo ἀμυνομένους.

accessisset, qui decem stadiis a Delio aberat (90, 4), huic exercitui, non Delio et Hippocrati impetus ab illo impendebat. Quare αὐτῷ, sive ad Hippocratem sive ad Delium spectat, hoc loco non quadrat videturque ex proximo ἐπίοι αὐτῷ margini adscriptum iniquo loco in verborum seriem immigrasse. — ἐς τὸ στράτευμα. Cf. adn. I 137, 3. — ἐπῆλθε, advenit. — ἐπιγένοιντο, supervenirent.

§ 3. ὑπερεφάνησαν τοῦ λόφου, in summo colle apparuerunt. Cf. § 1 et 96, 1. — τεταγμένοι ὥσπερ ἔμελλον. Suppl. τάσσεσθαι. Cf. Krueg. ad Dion. p. 118 et Arn., qui Boeotos ad aciem mutandam et temporibus accommodandam non esse coactos his verbis significari docet. Ceterum attende numeros dactylicos, de quibus cf. adn. I 13, 6. Deinde de magnitudine exercitus Boeotorum cf. Diod. XII 69. — πελτασταί. Hos primos videri esse peltastas, qui in civitate Graeciae propriae commemorentur, adnotat Vischer in Mus. Helv. I p. 408. Cf. adn. II 29, 5.

§ 4. δεξιὸν κέρας. De articulo omisso cf. adn. I 48, 4, de re Diod. XII 70. — οἱ ξύμμοροι αὐτοῖς. Recentiores omnes interpretantur τοὺς ξυντελοῦντας ἐς αὐτούς, i. e. Boeotos Thebanis contributos (et subiectos); etenim similiter in civitate Attica ξυμμορίαι alibi ξυντέλειαι dicuntur. Ceterum vid. adn. 76, 3 et cf. insuper Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 722 sq. Muell. Orchom. p. 403. Clint. Fast. Hell. p. 408 ed. Krueg. Tales erant e. c. Parasopii, Therapnenses, Peteonii. Vid. Strab. 408—410. — μέσοι δέ cet. Simul audi ἦσαν. Variata est enim oratio. Cf. I 48, 4 et Tac. Hist. III 22. — λίμνην. Copaidem. — ἐπὶ δὲ τῷ κέρᾳ ... ἦσαν. De re cf. V 67, 1 et Ruest. et Koechl. Hist. rei mil. Gr. p. 143.

κέρᾳ ἑκατέρῳ οἱ ἱππῆς καὶ ψιλοὶ ἦσαν. ἐπ' ἀσπίδας δὲ πέντε μὲν καὶ εἴκοσι Θηβαῖοι ἐτάξαντο, οἱ δὲ
5 *ἄλλοι ὡς ἕκαστοι ἔτυχον. αὕτη μὲν Βοιωτῶν παρασκευὴ καὶ διάκοσμος ἦν.*

Ἀθηναίων τάξις. Ἱπποκράτης παρακελεύεται τοῖς Ἀθηναίοις.

1 94. *Ἀθηναῖοι δὲ οἱ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ ὀκτὼ πᾶν τὸ στρατόπεδον ἐτάξαντο ὄντες πλήθει ἰσοπαλεῖς τοῖς ἐναντίοις, ἱππῆς δὲ ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ. ψιλοὶ δὲ ἐκ παρασκευῆς μὲν ὡπλισμένοι οὔτε τότε παρῆσαν οὔτε ἐγένοντο τῇ πόλει· οἵπερ δὲ ξυνεσέβαλον*

— *ἐπ' ἀσπίδας πέντε καὶ εἴκοσι.* „*Πότερον τὸ βάθος ἢ τὸ πλάτος; τὸ βάθος ἔοικε· οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, φησὶ παρακατιών* [94, 1], *ἐς ὀκτὼ ἐτάξαντο ὄντες πλήθει ἰσοπαλεῖς τοῖς Βοιωτοῖς· εἰ γὰρ τὸ πλάτος ἐπὶ ὀκτὼ ἦσαν Ἀθηναῖοι, εἶεν ἂν οἱ αὐτοὶ τὸ βάθος μικροῦ δεῖν ἐς χιλίους· ὃ καὶ πάντῃ ἄτοπον.*" *Δούκας.* De altitudine aciei agi etiam ex simili loco VII 79, 1 perspici adnotat Kistem. Acies autem Graecorum haud raro satis densa erat. Ita „in clarissima pugna Leuctrica Thebani quinquagenos *ἐς βάθος* instruxerunt. Xen. Hell. VI 4, 12. Syracusanorum acies in prima pugna, quam cum Atheniensibus fecerunt, a fronte introrsus in senos denos ordines armatorum patebat (Thuc. VI 67, 2), eademque usitata phalangis Macedonicae erat altitudo. (Polyb. XVIII 13.) — Contra Athenienses et Lacedaemonii bello Peloponnesiaco plerumque aciem suam ita instruxerunt, ut *τὸ βάθος* eius octonos tantum milites contineret (Thuc. IV 94, 1. V 68, 3. VI 67, 1), quamquam postea Lacedaemonii contra Thebanos apud Leuctra et alibi aciem suam densioribus ordinibus instruxerunt. (Xen. Hell. VI 4, 12)." Arn. Cf. Ruest. et Koechl. l. d. p. 118 sq. *Ἀσπίδος* vocabulo, ut alibi, significantur *οἱ ἀσπιδηφόροι, ὁπλῖται.*

§ 5. *ὡς ἕκαστοι ἔτυχον.* Cf. 25, 2. Xen. Anab. II 2, 17. — *διάκοσμος.* Poeticum male a nonnullis appellatur; eodem enim eadem vi usi sunt Aristot. Theophr. Plut. Cf. Steph. Thes. nov.

Cap. 94. § 1. *Ἀθηναῖοι δὲ οἱ μὲν ὁπλῖται.* Cf. adn. 71, 1. — *ἐπὶ ὀκτώ.* Cf. adn. 93, 4. — *πᾶν τὸ στρατόπεδον* ad *οἱ μὲν ὁπλῖται* appositum *ὁπλιτῶν στρατόπεδον* debet esse. — *ἰσοπαλεῖς.* Etsi *πανδημεί* profecti erant c. 90, quod cur, quamvis secundum 93, 3 circiter septem milia fuisse existimandi sint, cum II 13 conciliari posse videatur, docet Vischer Mus. Helvet. I p. 403 ex pestilentiae cladibus et militum absentia explicans. Male certe Portus totum enuntiatum *ὄντες . . . ἐναντίοις* ad universos Athenienses rettulit, quod de solis gravis armaturae militibus intellegendum esse et ex collocatione et ex eis, quae paulo post leguntur, liquet. — *ἐκ παρασκευῆς ὡπλισμένοι,* data opera (eo consilio, ut essent *ψιλοί*) instructi. Cf. V 56, 4. Paulo aliter *ἀπὸ παρασκευῆς* I 133, ubi cf. adn. — *οὔτε ἐγένοντο τῇ πόλει.* „Ad ea, quae hic leguntur, illustranda animadvertendum est in enumeratione copiarum Atticarum a Pericle initio belli II 13 facta nullos [praeter mille et sexcentos sagittarios § 8, quos interdum a levi armatura distin-

ὄντες πολλαπλάσιοι τῶν ἐναντίων, ἄοπλοί τε πολλοὶ ἠκολούθησαν, ἅτε πανστρατιᾶς ξένων τῶν παρόντων καὶ ἀστῶν γενομένης, καὶ ὡς τὸ πρῶτον ὥρμησαν ἐπ' οἴκου, οὐ παρεγένοντο ὅτι μὴ ὀλίγοι. καθεστώτων δὲ ἐς τὴν τάξιν καὶ ἤδη μελ- 1
λόντων ξυνιέναι, Ἱπποκράτης ὁ στρατηγὸς ἐπιπαριὼν τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηναίων παρεκελεύετό τε καὶ ἔλεγε τοιάδε.

παρακέλευσις Ἱπποκράτους.

95. „Ὦ Ἀθηναῖοι, δι' ὀλίγου μὲν ἡ παραίνε- 1
σις γίγνεται, τὸ ἴσον δὲ πρός γε τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας δύναται, καὶ ὑπόμνησιν μᾶλλον ἔχει ἢ ἐπικέλευσιν. παραστῇ δὲ μηδενὶ ὑμῶν ὡς ἐν τῇ 2
ἀλλοτρίᾳ οὐ προσῆκον τοσόνδε κίνδυνον ἀναρριπτοῦμεν. ἐν γὰρ τῇ τούτων ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας

Cap. 95. § 1. *πρός τε* codd. Emend. Reisk. Cf. adn.

gui vidimus in adn. 36, 1] nominatos esse *ψιλούς*; in prima expeditione Sicula centum quidem *ψιλῶν* ... mentionem fieri, sed eos Megarenses exules fuisse (VI 43) et in altera expeditione *ἀκοντιστάς* sive *ψιλούς* ... Acarnanes aut alios peregrinos fuisse (VII 70).“ Arn. — ***οἵπερ***. Supplendum solum *ψιλοί*, non *ψιλοὶ ἐκ παρασκευῆς ὡπλισμένοι*. — ***πολλαπλάσιοι τῶν ἐναντίων***. Cf. Matth. Gr. § 356, 4. — ***πολλοί***. *Οἱ πολλοί* coniecit Krueg. — ***πανστρατιᾶς***. Plerumque hoc nomen in solo dativo adverbialiter legitur. Substantivum *πανστρατιά* tamen etiam Leo Diac. habet IX 10. — ***ξένων ... καὶ ἀστῶν***. Supra 90, 1 praeter hos seorsum nominavit *τοὺς μετοίκους*. — ***ὡς ... ἐπ' οἴκου***. Cf. 90, 4. — ***οὐ παρεγένοντο***, non affuerunt (in proelio). — ***ὅτι μή***. Cf. adn. 26, 2.

§ 2. ***ἐπιπαριὼν τὸ στρατόπεδον***. „*Ἄλλοις μετ' ἄλλους [τοῦ στρατοπέδου] παριὼν μέχρι τῶν ἐσχάτων.*“ *Δούκας*. Cf. VI 67, 3. VII 76. Ergo iuxta aciem procedens, secundum ordines exercitus procedens.

Cap. 95. § 1. ***δι' ὀλίγου ... γίγνεται***, fit brevi, paucis. *Ἡ παραίνεσις* = *ἥδε ἡ παρ.* — ***τὸ ἴσον ... δύναται*** idem valet (suppl. *δι' ὀλίγου γιγνομένη παραίνεσις καὶ μακρά*). Cf. II 29, 2. — ***πρός γε***. Ex codd. scriptura *πρός τε* excusationem non habet particulae *τε* traiectio. Aliter certe comparatum est 77, 2, ubi vide adn. Deinde *καὶ ... ἔχει* aptius cum *δι' ὀλίγου ... γίγνεται* iungi videtur quam cum *δύναται*. — ***καὶ ... ἐπικέλευσιν***, et magis admonitionem quam stimulationem (cf. III 82, 5 *ἐπικελεύσας*) habet.

§ 2. ***παραστῇ μηδενὶ ... ὡς***. Cf. adn. 61, 2 et de collocatione verborum adn. III 13, 5. — ***οὐ προσῆκον*** ut III 40, 4. — ***κίνδυνον ἀναρριπτοῦμεν***. Cf. adn. 85, 4. — ***ἐν τῇ τούτων***. Ergo hic Hippocrates eum locum Boeotorum fatetur esse, quem boeotarchae ipsi c.

*ὁ ἀγὼν ἔσται· καὶ ἢν νικήσωμεν, οὐ μή ποτε ὑμῖν
Πελοποννήσιοι ἐς τὴν χώραν ἄνευ τῆς τῶνδε ἵπ-
που ἐσβάλωσιν, ἐν δὲ μιᾷ μάχῃ τήνδε τε προσ-*
3 *κτᾶσθε καὶ ἐκείνην μᾶλλον ἐλευθεροῦτε. χωρήσατε
οὖν ἀξίως ἐς αὐτοὺς τῆς τε πόλεως, ἣν ἕκαστος
πατρίδα ἔχων πρώτην ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἀγάλλεται,
καὶ τῶν πατέρων, οἳ τούσδε μάχῃ κρατοῦντες
μετὰ Μυρωνίδου ἐν Οἰνοφύτοις τὴν Βοιωτίαν
ποτὲ ἔσχον.“*

1 96. *Τοιαῦτα τοῦ Ἱπποκράτους παρακελευομέ-
νου καὶ μέχρι μὲν μέσου τοῦ στρατοπέδου ἐπελ-
θόντος, τὸ δὲ πλέον οὐκέτι φθάσαντος, οἱ Βοιω-
τοί, παρακελευσαμένου καὶ σφίσιν ὡς διὰ ταχέων
καὶ ἐνταῦθα Παγώνδου, παιανίσαντες ἐπῆσαν ἀπὸ*
2 *τοῦ λόφου. ἀντεπῆσαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ
προσέμιξαν δρόμῳ. καὶ ἑκατέρων τῶν στρατο-
πέδων τὰ ἔσχατα οὐκ ἦλθεν ἐς χεῖρας, ἀλλὰ τὸ
αὐτὸ ἔπαθε· ῥύακες γὰρ ἐκώλυσαν. τὸ δὲ ἄλλο*

τὰ στρατόπεδα ἐς χεῖρας εἶσι, καὶ πρῶτον μὲν τὸ εὐώνυμον τῶν Βοιωτῶν ἡσσᾶται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, τὸ δὲ δεξιὸν κρατεῖ, ἔπειτα δὲ φυγὴ γίγνεται παντὸς τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων.

Cap. **96**. § 1. *παιωνίσαντες* omnes praeter Ar. Chr. Cf. sd. 43, 3.

91 suum esse negaverunt. Et hi quidem consilio convenienter, Hippocrates non item. Ceterum cf. c. 91 et ibi adnot. — *οὐ μὴ ... ἐσβάλωσιν*, non vobis ullo tempore Peloponnesii in terram, quia horum equitatu carebunt, invadent. De *ἄνευ* causam indicante cf. Soph. El. 187. Ceterum *οὐ μή* cum coniunctivo aor. apud Thuc. hoc uno loco pro futuro positum invenitur. — *προσκτᾶσθε ... ἐλευθεροῦτε*. Praesenti scriptor utitur, quod nullo temporis respectu solum ipsius rei effectum denotat. Pariter post *κἂν τούτῳ* V 98. Cf. I 121, 4.

§ 3. *χωρήσατε ... ἐς αὐτούς*. Cf. Xen. Anab. III 2, 16 *ἐτολμήσατε ... ἰέναι εἰς αὐτούς*. Est invadere in eos. — *ἔχων πρώτην ... ἀγάλλεται*. Cum non *πρώτῃ* legatur, *ἀγάλλεσθαι*, ut cum alia verba affectuum (cf. Matth. Gr. § 555) tum in nonnullis libris *αὐχεῖν* Eur. Alc. 676, cum participio coniunctum videtur. — *ἐν Οἰνοφύτοις*. Cf. I 108.

Cap. **96**. § 1. *φθάσαντος*. Suppl. *ἐπελθόντος* vel *ἐπελθεῖν*. — *σφίσι*. Cf. adn. I 20, 1. — *ὡς διὰ ταχέων*. Cf. Matth. Gr. § 628 p. 1509. — *καὶ ἐνταῦθα*, tunc quoque (ut iam ante). — *τοῦ λόφου*. Cf. c. 93.

§ 2. *καὶ ἑκατέρων* cet. In pugnae, quae iam sequitur, descriptione aliquantum a Thucydide singulis in rebus dissentit Diod. l. d. Propter Socratis militiam aliquotiens ad hoc proelium respexerunt Plato et alii. — *ῥύακες*] *ῥεύματα ὑδρηγά*. Schol. „Fortassis fossae stagnantem Asopum derivantes.“ Muell.

καρτερᾷ μάχῃ καὶ ὠθισμῷ ἀσπίδων ξυνειστήκει. 3
καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον τῶν Βοιωτῶν καὶ μέχρι
μέσου ἡσσᾶτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐπίεσαν
τούς τε ἄλλους ταύτῃ καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Θε-
σπιέας. ὑποχωρησάντων γὰρ αὐτοῖς τῶν παρα-
τεταγμένων, καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ, οἵπερ δι-
εφθάρησαν Θεσπιέων, ἐν χερσὶν ἀμυνόμενοι κατ-
εκόπησαν. καί τινες καὶ τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν
κύκλωσιν ταραχθέντες ἠγνόησάν τε καὶ ἀπέκτει-
ναν ἀλλήλους. τὸ μὲν οὖν ταύτῃ ἡσσᾶτο τῶν 4
Βοιωτῶν καὶ πρὸς τὸ μαχόμενον κατέφυγε, τὸ δὲ
δεξιόν, ᾗ οἱ Θηβαῖοι ἦσαν, ἐκράτει τῶν Ἀθη-
ναίων, καὶ ὠσάμενοι κατὰ βραχὺ τὸ πρῶτον ἐπ-
ηκολούθουν. καὶ ξυνέβη, Παγώνδου περιπέμψαν- 5
τος δύο τέλη τῶν ἱππέων ἐκ τοῦ ἀφανοῦς περὶ
τὸν λόφον, ὡς ἐπόνει τὸ εὐώνυμον αὐτῶν, καὶ
ὑπερφανέντων αἰφνιδίως, τὸ νικῶν τῶν Ἀθηναίων

§ 2. *ξυνεστήκει* omnes praeter Mosqu. Cf. sd. 26, 7. 80, 3.

Orchom. p. 491. Cf. id. in Ersch. et Grub. Encycl. v. Boeot. — *τὸ ἄλλο ... ξυνειστήκει*, cetera vero acies consistebat acriter pugnans et clipeis (clipeorum umbonibus) se (mutuo) propellens. *Τὸ ἄλλο* similiter alibi. Cf. adn. II 45, 1. De *ὠθισμῷ ἀσπίδων*, umbonum impulsu, cf. Herod. VII 225. IX 62. Liv. XXX 34, 3. Tac. Hist. II 42.

§ 3. *μέχρι μέσου*, usque ad mediam aciem, non ad mediam cornus sinistri partem. Cf. de articulo omisso adn. II 81, 3. — *ὑποχωρησάντων αὐτοῖς τῶν παρατεταγμένων*, cum ei, qui prope hos fuerant instructi, recessissent. *Αὐτοῖς*, i. e. Thespiensibus, est proprie notus ille dativus incommodi vel ethicus, de quo cf. adn. III 98, 1. — *καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ*, et cum (Thespienses) in angusto (ab hostibus) circumventi essent. Mutatum est subiectum. Kruegeri coniectura *κυκλωθέντες* male apta est ad proximum genetivum partitivum *Θεσπιέων*. — *οἵπερ ... κατεκόπησαν*. „*Τῶν δὲ κυκλωθέντων τούτων ὅσοι διεφθάρησαν, γενναίως ἀμυνόμενοι διεφθάρησαν.*“ *Δούκας*.

§ 4. *τὸ μαχόμενον*] *μέρος τῶν Βοιωτῶν τὸ ἔτι μάχην ὑπομένον*. Schol. Cf. adn. II 45, 1. — *κατὰ βραχύ*, paulatim, pedetentim. Cf. VII 79, 5 et Steph. Thes. nov. II p. 403. Hoc et *τὸ πρῶτον* ad duo verba, quibus interposita sunt, simul spectant. Cf. adn. III 60. 82, 4. IV 68, 2.

§ 5. *καὶ ξυνέβη* cet. Huc respicit Athen. V 55. — *τέλη*. Cf. II 22, 2. — *ἐκ τοῦ ἀφανοῦς*. Cf. adn. I 51, 2. — *ὑπερφανέντων*] *τῶν ἱππέων τῶν Βοιωτῶν δηλονότι*. Schol.

κέρας, νομίσαν ἄλλο στράτευμα ἐπιέναι, ἐς φόβον καταστῆναι. καὶ ἀμφοτέρωθεν ἤδη, ὑπό τε τοῦ τοιούτου καὶ ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐφεπομένων καὶ παραρρηγνύντων, φυγὴ καθειστήκει παντὸς τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀθηναίων. καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸ Δήλιόν τε καὶ τὴν θάλασσαν ὥρμησαν, οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ Ὠρωποῦ, ἄλλοι δὲ πρὸς Πάρνηθα τὸ ὄρος, οἱ δὲ ὡς ἕκαστοί τινα εἶχον ἐλπίδα σωτηρίας. Βοιωτοὶ δὲ ἐφεπόμενοι ἔκτεινον, καὶ μάλιστα οἱ ἱππῆς, οἵ τε αὐτῶν καὶ οἱ Λοκροί, βεβοηθηκότες ἄρτι τῆς τροπῆς γιγνομένης· νυκτὸς δὲ ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον ῥᾷον τὸ πλῆθος τῶν φευγόντων διεσώθη. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἵ τε ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ καὶ οἱ ἐκ τοῦ Δηλίου φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες (εἶχον γὰρ αὐτὸ ὅμως ἔτι) ἀπεκομίσθησαν κατὰ θάλασσαν ἐπ' οἴκου.

97. Καὶ οἱ Βοιωτοὶ τροπαῖον στήσαντες καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀνελόμενοι νεκροὺς τούς τε τῶν πολεμίων σκυλεύσαντες καὶ φυλακὴν καταλιπόντες ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Τάναγραν, καὶ τῷ Δηλίῳ ἐπεβούλευον ὡς προσβαλοῦντες. ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων κῆρυξ πορευόμενος ἐπὶ τοὺς νεκροὺς ἀπαντᾷ κήρυκι Βοιωτῷ, ὃς αὐτὸν ἀποστρέψας καὶ εἰπὼν ὅτι οὐδὲν πράξει πρὶν ἂν αὐτὸς ἀνα-

τῶν δὲ νικησάντων τῷ Δηλίῳ μελλόντων προσβαλεῖν κηρύγματα γίγνεται ἑκατέρων. καὶ οἱ Βοιωτοὶ προαγορεύουσι τοὺς Ἀθηναίους ἐκ του

§ 6. παραρρηγνύντων. Valet paulatim disicere, ordines dissolvere, et est consequens τῷ ὤσασθαι § 5. Cf. VI 70, 2 et adn. V 73, 1.

§ 7. καὶ οἱ μὲν cet. Simillime Diod. c. 70. — Πάρνηθα. Cf. adn. II 28, 1.

§ 8. νυκτὸς ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον, „cum certamen nox oppressisset, [intercepisset,] certamini supervenisset." Bau. Cf. Diod. l. d.

§ 9. εἶχον ... ὅμως ἔτι. „Id est: καίπερ νικηθέντες, ὅμως ἔτι κατεῖχον αὐτὸ τὸ Δήλιον." Ae. Port. Cf. adn. III 28, 2.

Cap. 97. § 1. τούς τε ... σκυλεύσαντες. His spoliis forum Thebarum exornatum est. Cf. Diod. — φυλακὴν καταλιπόντες. Ad custodienda cadavera et spolia. — καὶ τῷ ... προσβαλοῦντες. Recte Valla: insidiantes Delio tamquam aggressuri. Minime sic languet ὡς προσβαλοῦντες, quoniam insidiae non solum per vim, sed etiam per proditionem fiunt. Cf. 103, 4.

§ 2. ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων. Et ex ipsa quidem Attica, non a praesidio Delium tenente. Cf. c. 101. — ἀποστρέψας. Cf. adn. 80, 1. — καὶ εἰπών.

ἱεροῦ ἀπιόντας ἀποφέρεσθαι τοὺς νεκρούς.

χωρήσῃ πάλιν, καταστὰς ἐπὶ Ἀθηναίους ἔλεγε
παρὰ τῶν Βοιωτῶν, ὅτι οὐ δικαίως δράσε
παραβαίνοντες τὰ νόμιμα τῶν Ἑλλήνων· π
γὰρ εἶναι καθεστηκὸς ἰόντας ἐπὶ τὴν ἀλλή
ἱερῶν τῶν ἐνόντων ἀπέχεσθαι, Ἀθηναίους δὲ
λιον τειχίσαντας ἐνοικεῖν, καὶ ὅσα ἄνθρωποι
βεβήλῳ δρῶσι πάντα γίγνεσθαι αὐτόθι, ὕ
τε ὃ ἦν ἄψαυστον σφίσι πλὴν πρὸς τὰ ἱερὰ
νιβι χρῆσθαι, ἀνασπάσαντας ὑδρεύεσθαι. ὥ
ὑπέρ τε τοῦ θεοῦ καὶ ἑαυτῶν Βοιωτοὺς ἐπικαλ
μένους τοὺς ὁμωχέτας δαίμονας καὶ τὸν Ἀπό
προαγορεύειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀπιόντας ἀ
φέρεσθαι τὰ σφέτερα αὐτῶν.

ἀπόκρισις τῶν Ἀθηναίων.

98. Τοσαῦτα τοῦ κήρυκος εἰπόντος οἱ Ἀ
ναῖοι πέμψαντες παρὰ τοὺς Βοιωτοὺς ἑαυτῶν
ρυκα τοῦ μὲν ἱεροῦ οὔτε ἀδικῆσαι ἔφασαν οὐ
οὔτε τοῦ λοιποῦ ἑκόντες βλάψειν· οὐδὲ γὰρ
ἀρχὴν ἐσελθεῖν ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ' ἵνα ἐξ αὐτοῦ

De *καί* cf. adn. I 1, 1 ad vv. *καὶ ἐλπίσας.* — *καταστάς.* Cf. adn. 84, 2.

§ 3. *πᾶσι γὰρ εἶναι.* De transitu ad infinitivum cf. adn. I 87, 4. — *ὅσα ... δρῶσι, πάντα.* „*Οἷά εἰσι καὶ τὰ ἐκρίματα τῆς κοιλίας, ὅσα κάτω χωρεῖ.*“ *Δούκας.* Cf. VII 87, 2 *πάντα ποιούντων.* — *ὃ ἦν ... χρῆσθαι.* Haec sic necte: *ὃ ἦν ἄψαυστον σφίσι πλὴν πρὸς τὰ ἱερά,* (*ὥστε*) *χρῆσθαι* (*αὐτῷ*) *χέρνιβι.* — *χέρνιβι.* „De voce *χέρνιψ* ita Athen. IX 18: *ἔστι δὲ ὕδωρ, εἰς ὃ ἀπέβαπτον δαλὸν ἐκ τοῦ βωμοῦ λαμβάνοντες, ἐφ' οὗ τὴν θυσίαν ἐπετέλουν, καὶ τούτῳ περιρραίνοντες τοὺς παρόντας ἥγνιζον.*“ Huds. Cf. plura apud interpr. Soph. OR. 235. — *ἀνασπάσαντες*] *ἀνιμησαμένους. ἤγουν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος ἀνιμωμένους πρὸς τὰς κοινὰς χρείας χρῆσθαι.* Schol.

§ 4. *τοὺς ὁμωχέτας*] *χέται οἱ συμμετέχοντες τῶ τῶν ναῶν καὶ τῶν αὐτῶν ἱ* Schol. *Τοὺς συνναόους* *καὶ ὁμωροφίους* interpre Suid. et Phot., et ille *Βοιω λέξιν* appellat. Cf. adn. III et Ahrens. de Dial. Aeol. p — *αὐτούς*, ipsos sive u Cf. adn. 4, 1. Cum gravi dere praepositum est. — *σφέτερα αὐτῶν.* Cad maxime significari e c. 9 liquet.

Cap. 98. § 1. *τοσα* De asyndeto cf. adn. II III 13, 1. — *οὔτε ἀδικ ... βλάψειν.* Discrimen tam in verbis *ἀδικεῖν* et *πτειν*, id quod Arn. exis quam in temporibus inesss bis videtur. De verbis *τοῦ* *ποῦ* vid. Krueg. Gr. § adn. 3. — *τὴν ἀρχήν* Krueg. Gr. § 46, 3 adn. 2 56, 1. — *ἀλλὰ ... μᾶ* sed potius.

οὖντας μᾶλλον σφᾶς ἀμύνωνται. τὸν δὲ νό-
τοῖς Ἕλλησιν εἶναι, ὧν ἂν ᾖ τὸ κράτος τῆς
ἑκάστης, ἤν τε πλέονος ἤν τε βραχυτέρας,
:ων καὶ τὰ ἱερὰ ἀεὶ γίγνεσθαι, τρόποις θερα-
ιμενα οἷς ἂν πρὸ τοῦ εἰωθόσι καὶ δύνων-
καὶ γὰρ Βοιωτοὺς καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν
ον, ὅσοι ἐξαναστήσαντές τινα βίᾳ νέμον-
γῆν, ἀλλοτρίοις ἱεροῖς τὸ πρῶτον ἐπελθόν-
οἰκεῖα νῦν κεκτῆσθαι. καὶ αὐτοί, εἰ μὲν
πλέον δυνηθῆναι τῆς ἐκείνων κρατῆσαι, τοῦτ'
'χειν· νῦν δ' ἐν ᾧ μέρει εἰσίν, ἑκόντες εἶναι
ἐκ σφετέρου οὐκ ἀπιέναι. ὕδωρ τε ἐν τῇ

:ap. 98. § 2. πρὸς τοῖς εἰωθόσι codd. Cf. adn.

. **βραχυτέρας.** Cf. adn. 3. — **τρόποις . . . δύ-**
:αι. Ad extrema subaudi
πεύεσθαι. Cum **πρός** prae-
o hic neque ad locum referri
; neque ad rem, cui opera
ıdatur (in hanc enim sen-
m cum verbis **εἶναι, γίγνε-**
, **διατρίβειν**, similibus con-
.ur), ad explicandum **πρὸς**
εἰωθόσι in codicibus tradi-
.na Porti interpretatio restat:
aerimoniis culta, qui-
coli possint praeter
quae moribus iam sunt
ptae. Sed e rerum natura
) eis, qui terra aliqua potiti
ipsos solitos circa sacra
ı diligenter observari; sol-
sacrorum cultui aliquid
e nefas potius habebatur.
·vandum autem esse quan-
ıeri possit pristinum religio-
tum optime nostra emenda-
exprimitur. Particula **καί**
δύνωνται quandam limitan-
m habet; indicat enim, ut
cra colantur, opus esse eius
.iam potestatem fieri.
ı. **Βοιωτούς.** De horum
ıatione agri Cadmeorum alio-
ue cf. I 12. — **οἰκεῖα κεκτῆσθαι**, nunc ea
pro suis (als ihr Eigenthum) possidere.

§ 4. **καὶ αὐτοί.** Cum communis ille sit Graecorum mos, quem eundem Boeoti et aliae plurimae gentes secuti sint, se ipsos quoque pari ratione usuros esse dicunt. Male Class. ante haec verba lenius distinxit. — **εἰ μὲν . . . ἂν ἔχειν**, si ampliorem illorum agri partem in suam potestatem redigere potuissent, eam (ampliorem partem) retenturos (se dicebant). De **ἐπὶ πλέον** verbis dictis ut **ἐπὶ πολύ, ἐπὶ πλεῖστον, ἐπὶ μέγα** vid. adn. I 1, 2, de infinitivo **δυνηθῆναι** cf. II 102, 5. Matth. Gr. § 537. Krueg. § 55, 4 adn. 9. Contra Kruegerum, qui praeter optimorum librorum fidem **δυνηθεῖεν** scripturam olim vulgatam recepit, recte Class. monuit **δυνηθῆναι** pro **ἐδυνήθησαν** positum esse. Pariter apud Herod. III 108 **εἰ μὴ γίνεσθαι** pro **εἰ μὴ ἐγίνετο**. Cf. Herod. I 129. II 172. III 105. VII 229. — **ἑκόντες εἶναι.** Cf. adn. II 89, 8. — **ὡς ἐκ σφετέρου.** Plene **ἐκ τούτου ὡς ἐκ σφετέρου**, ex

ἀνάγκῃ κινῆσαι, ἣν οὐκ αὐτοὶ ὕβρει προσθέσθαι, ἀλλ᾽ ἐκείνους προτέρους ἐπὶ τὴν σφετέραν ἐλθόντας ἀμυνόμενοι βιάζεσθαι χρῆσθαι. πᾶν δ᾽ εἰκὸς εἶναι τῷ πολέμῳ καὶ δεινῷ τινι κατειργομένῳ ξύγγνωμόν τι γίγνεσθαι καὶ πρὸς τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ τῶν ἀκουσίων ἁμαρτημάτων καταφυγὴν εἶναι τοὺς βωμούς, παρανομίαν τε ἐπὶ τοῖς μὴ ἀνάγκῃ κακοῖς ὀνομασθῆναι καὶ οὐκ ἐπὶ

§ 6. τῷ πολέμῳ. Aug. e corr. et Cl. τὸ πολέμῳ. κατειργόμενον codd., nisi quod κατειργασμένον D.. ἑκουσίων It. Vat. Aug. Cant. B. E. H., quod repugnat superiori sententiae, cuius explicationem hic habemus.

hac (parte agri) utpote ex sua, sive cum eam suam esse existimarent.

§ 5. κινῆσαι. Propr. loco suo movere, i. e. omnino uti. Cf. χρήματα κινεῖν, de quo loquendi genere vid. adn. I 143, 1. — ὕβρει προσθέσθαι, per insolentiam sibi imposuisse. Ita προστιθέναι τινὶ ἀνάγκην, necessitatem alicui imponere, dixit Eur. Herc. fur. 710. De medio cf. adn. I 78, 1. 144, 1. — ἀλλ᾽ ἐκείνους ... χρῆσθαι. Haec comprehensionis pars non ad pronomen relativum ἥν refertur, sed per se constat; ad χρῆσθαι supplendum est τῷ ὕδατι. De βιάζεσθαι passive usurpato cf. III 47, 2. 63, 2. IV 19, 3, et de infinitivo praesentis vi imperfecti instructo adn. 21, 1. Praeterea animadvertas ἐκείνους propter oppositum αὐτοί gravitatis causa in initio collocatum. — πᾶν δ᾽ εἰκὸς ... θεοῦ. Qui traditam scripturam κατειργόμενον retinent, ante πολέμῳ vocabulum τὸ scribere debent, quoniam articulus generali huius nominis significationi minus aptus est, aptissimus post πᾶν. Atque sic verba interpretantur: consentaneum autem esse, ut, quidquid bello et periculo aliquo expressum (sive calamitatis necessisate) fieret, venia aliqua dignum esset etiam dei existimatione. Ξύγγνωμον sonare posse venia dignum vidimus III 40, 1, ubi cf. adn. De πρός praepositione cf. adn. I 71, 4. Sed dubitationem movet κατειργόμενον. Quod si coactum necessitate expressum, significare posset, omnia recte se haberent. At κατείργειν alibi est coercere, in angustias redigere, premere, ut τῷ πολέμῳ VI 6, 2 (cf. adn. supra 47, 3); quae notio πᾶν de hominibus intellegi iubet, quibus tamen verba ξύγγνωμόν τι minus conveniunt. Qua de causa nunc Reiskei coniecturam κατειργομένῳ comprobamus, qua recepta locum sic vertimus: omnino (cf. I 70, 1. VII 44, 4) autem consentaneum esse eis, qui bello atque aliquo periculo premantur, veniam obtingere etiam a deo. — τῶν ἀκουσίων ... τοὺς βωμούς. Ut facta caede fortuita. Cf. Schoem. Antiqu. iur. p. 376. — παρανομίαν τε ... ὀνομασθῆναι, et scelus nomen cepisse ex eis, qui nulla necessitate cogente flagitiosi essent. Κα-

; ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν τι τολμήσασι. τούς τε ϱοὺς πολὺ μειζόνως ἐκείνους ἀντὶ ἱερῶν ἀξιοῦν- ἀποδιδόναι ἀσεβεῖν ἢ τοὺς μὴ ἐθέλοντας ιῖς τὰ μὴ πρέποντα κομίζεσθαι. σαφῶς τε ἐκέ- ον σφίσιν εἴκειν μὴ ἀπιοῦσιν ἐκ τῆς Βοιωτῶν (οὐ γὰρ ἐν τῇ ἐκείνων ἔτι εἶναι, ἐν ᾗ δὲ δορὶ

§ 7. τὰ μὴ πρέποντα Cass. schol. Bekk. In Taurin. τὰ μὴ ήκοντα. Vulgo et in plerisque libris τὰ πρέποντα, in Cl. τα- τά ex rasura, ubi olim plures litterae extabant.
§ 8. εἰπεῖν . . . σπένδουσιν codd. Cf. adn.

masculinum esse ex respon- ; ei voce τολμήσασι apparet. μάζεσθαι ἐπί τινι sonant h einem benannt wer- , nomen ex aliquo in- isse, traxisse. Cf. Matth. § 420 adn. 2 b. — ἀπὸ ξυμφορῶν. Port.: re- adversis coacti. Cf. Mor. ıocr. Paneg. c. 22.
7. τούς τε νεκροὺς ... βεῖν. „Ordo est: ἐκείνους ότως) ἀσεβεῖν πολὺ μειζό- ἀξιοῦντας ἀποδιδόναι ientes reddere) τοὺς νε- ὶς ἀντὶ ἱερῶν. Τοὺς νε- ὶς autem praemisit, quod de praecipue sermo esset futu- quasi quod interfectos neat.“ Bau. Cf. adn. III .. — ἢ τοὺς ... κομίζε- ːι, quam eos, qui nollent plis (restituendis, vel plorum pretio, ἱεροῖς ablativus est) recupera- ea, quae non deceret ıplorum pretio recupe-). „Boeoti volebant reddere ɔra ἀντὶ ἱερῶν [i. e. hac icione], ut Athenienses ipsis, ıtis, cederent templo, ac eo ipsis restituto auferrent ora civium. Hanc ergo Athe- ıes accusant ἀσέβειαν, con- ıationem sacrorum cadaveri- ɔomparatorum, quorum alte- cum altero, res sacrae et ae cum re impura et in- , permutaretur.“ Bau.
8. σαφῶς τε ... ἀναι-ρεῖσθαι. Quae in codd. leguntur vitiosa esse primum eo apparet, quod σπένδουσιν intellegi non potest, nisi vim medii σπένδεσθαι ei tribuamus. At haec verbi activi notio exemplis non comprobatur. Nam quod Herodiani historici locus V 1, 4 huc affertur, ibi patet legendum esse: τὸν γοῦν πρὸς Παρθυαίους πόλεμον . . . κατελύσαμεν καὶ ἐν οἷς ἀνδρείως παραταξάμενοι οὐδέν τι ἡττήμεθα καὶ ἐν οἷς πείσαντες . . . μέγαν βασιλέα πιστὸν φίλον ἀντ' ἐχθροῦ δυσμάχου ἐποιήσαμεν. Quid autem Th. scripserit, maxime in promptu est cognoscere. Manifestum enim est σπένδουσιν levissima corruptela ex σκεύδουσιν ortum esse. Neque tamen eo restituto locus omni offensione caret. Primum enim, cum ex interposito σπεύδουσιν verbo τοὺς νεκροὺς ἀναιρεῖσθαι suspendere cogamur, εἰπεῖν verbi obiectum desideramus, deinde, etiamsi hoc ex eisdem verbis repeti posset, perspici nequit, cur Athenienses sibi declarari sive imperari velint, ut mortuos patrio more sepeliant, neque vero id sibi permitti satis habeant. Infinitivum enim ἀναιρεῖσθαι ad εἰπεῖν non referre licet nisi ita, ut huic verbo imperandi sive adhortandi vim tribuas. Itaque εἰπεῖν non minus corruptum putamus quam σπένδουσιν. Neque minus facilis huius vitii

ἐκτήσαντο), ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια τοὺς νεκροὺς σπένδουσιν ἀναιρεῖσθαι.

ἕτερος λόγος τῶν Βοιωτῶν. 99. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἀπεκρίναντο, εἰ μὲν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ εἰσίν, ἀπιόντας ἐκ τῆς ἑαυτῶν ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα, εἰ δὲ ἐν τῇ ἐκείνων, αὐτοὺς γιγνώσκειν τὸ ποιητέον, νομίζοντες τὴν μὲν Ὠρωπίαν, ἐν ᾗ τοὺς νεκροὺς ἐν μεθορίοις τῆς μάχης γενομένης κεῖσθαι ξυνέβη, Ἀθηναίων κατὰ τὸ ὑπήκοον εἶναι, καὶ οὐκ ἂν αὐτοὺς βίᾳ σφῶν κρατῆσαι αὐτῶν· οὐδ' αὖ ἐσπένδοντο δῆθεν ὑπὲρ τῆς ἐκείνων· τὸ δὲ „ἐκ τῆς ἑαυτῶν“ εὐπρεπὲς εἶναι ἀποκρίνασθαι „ἀπιόντας καὶ ἀπολαβεῖν ἃ ἀπ-

emendatio est εἴκειν, quo de verbo cf. I 140, 1. Locum in integrum restitutum sic vertimus: atque aperte iubebant eos sibi cedere non abeuntibus ex Boeotorum terra, sed patrio more mortuos studentibus tollere. De δορί cf. I 128, 7.

Cap. 99. εἰ μὲν ... τὰ σφέτερα. Boeoti igitur, ut antea templum, ita tunc agros cum cadaveribus permutari voluerunt, et hac tantum condicione ad inducias faciendas et mortuos reddendos parati erant, si Athenienses Delium relinquerent. Sunt autem haec propterea dicta, quod Athenienses Delium tenentes paulo ante ἐν τῇ Βοιωτῶν ἔτι εἶναι negaverant, etsi hoc ratione vana ἐν ᾗ ... ἐκτήσαντο confirmatum tantum abest, ut verum sit (cf. 76, 4), ut pugnae locum Atticae decem stadiis propiorem (90, 4) in agro Boeotorum esse ipse Hippocrates c. 95 dixerit. — εἰ δὲ ... ποιητέον. „Εἰ δὲ ἐν τῇ οἰκείᾳ, οὐ δεῖν αὐτοὺς ἀπαιτεῖν τοὺς νεκρούς, ἀλλ' ἐλθόντας λαμβάνειν.“ Δούκας. De ἐκείνων pronomine cf. adn. II 7, 2. 11, 6. — κατὰ τὸ ὑπήκοον. „I. e. διὰ τὸ ὑπήκοον, ὅτι τοῖς Ἀθηναίοις ὑπήκοος ἦν.“ Ae. Port. Cf. adn. c. 91. — καὶ οὐκ ἂν ... αὐτῶν, neque tamen eos umquam se invitis potituros illis (cadaveribus). De copulandi particula adversandi vim habenti cf. Kritz. ad Salust. Iug. 107, 3. Walth. ad Tac. Ann. V 3 et alibi, Hand. Tursell. II p. 494 sqq., de formula βίᾳ σφῶν adn. I 43, 3. — οὐδ' αὖ ... ἐκείνων. Neque vero inducias pro agro, quem illi suum dicerent, facere volebant, ἵνα μή, inquit Dukas, ὁμολογήσωσι τῶν Ἀθηναίων εἶναι τὴν Ὠρωπίαν. De particulis οὐδ' αὖ vid. adn. 87, 5, de imperfecto adn. I 134, 1, de δῆθεν particula adn. I 92 deque eius collocatione adn. I 127, 1. — τὸ δὲ ... ἀπαιτοῦσιν] εὐπρεπὲς δὲ εἶναι ἀποκρίνασθαι ἐκ τῆς Βοιωτῶν ἀπιόντας τοὺς Ἀθηναίους ἀπολαβεῖν ἅπερ αἰτοῦσιν. Schol. Logicum verborum ordinem rhetoricis de causis mutandum fuisse satis liquet. „Καί significat etiam: wenn sie abzögen, so sollten sie *auch* bekommen, was sie begehrten.“ Bau., qui hanc particulam similiter 100, 1 post participium legi addit. Articulum

αιτοῦσιν.“ ὁ δὲ κῆρυξ τῶν Ἀθηναίων ἀκούσας ἀπῆλθεν ἄπρακτος.

1 100. Καὶ οἱ Βοιωτοὶ εὐθὺς μεταπεμψάμενοι
ἔκ τε τοῦ Μηλιέως κόλπου ἀκοντιστὰς καὶ σφεν-
δονήτας, καὶ βεβοηθηκότων αὐτοῖς μετὰ τὴν
μάχην Κορινθίων τε δισχιλίων ὁπλιτῶν καὶ τῶν
ἐκ Νισαίας ἐξεληλυθότων Πελοποννησίων φρου-
ρῶν καὶ Μεγαρέων ἅμα, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸ Δή-
λιον καὶ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι· ἄλλῳ τε
τρόπῳ πειράσαντες καὶ μηχανὴν προσήγαγον,
2 ἥπερ εἷλεν αὐτό, τοιάνδε. κεραίαν μεγάλην δίχα
πρίσαντες ἐκοίλαναν ἅπασαν καὶ ξυνήρμοσαν πά-
λιν ἀκριβῶς ὥσπερ αὐλόν, καὶ ἐπ' ἄκραν λέβητά
τε ἤρτησαν ἁλύσεσι καὶ ἀκροφύσιον ἀπὸ τῆς

ἔπειτα οἱ αὐτοὶ μηχανὴν προσαγαγόντες τὸ Δήλιον αἱροῦσιν.

Cap. **100**. § 1. **προσέβαλον** codd. Cf. adn.

τό cave ne invita collocatione ad *ἀποκρίνασθαι* referas, cum is sit, de quo Matth. Gr. § 280 egit.

Cap. **100**. § 1. *μεταπεμψάμενοι ἔκ τε* cet. De collocatione verborum cf. adn. I 16. — *ἐκ τοῦ Μηλιέως κόλπου.* Ut videtur, ex foederatis Trachiniis (cf. III 92) atque ex amicis Aetolis, quorum Callienses in hunc sinum versus pertinebant (cf. III 96). Aetolos peritos iaculatores fuisse didicimus III 96. 97. Similiter Trachinii et reliqui Melienses tunc boni erant velites; *οὐ μὴν οὐδὲ Μαλιεῦσι παρέμεινε μελέτη τῶν τόξων*, teste Paus. I 23, 4. — *τῶν ἐκ . . . φρουρῶν.* Cf. c. 69. — *προσέβαλλον.* Imperfecto videtur opus esse, quoniam tota res comprehenditur, cuius singulae partes et exitus deinde describuntur. Class., qui verum tempus restituit, confert II 4, 1 et III 107, 3. Idem intellexit participium *πειράσαντες* non posse referri ad *προσέβαλλον*, ita ut *καὶ προσήγαγον* positum sit pro *καὶ προσαγαγόντες* (cf. Krueg. Gr. § 59, 2 adn. 9); ita enim praesentis potius quam aoristi participium requireretur. Vertendum igitur: atque cum alio modo rem temptassent, etiam machinam admoverunt, quae eadem id cepit.

§ 2. *κεραίαν*, i. e. *δοκόν*. Cf. adn. II 76, 4. „Inter alia exempla *ἐκφράσεως* etiam hunc locum proponit Theon. Progym. c. 11.“ Duk. — *δίχα πρίσαντες.* Quod terebra defuerit, rem ita factam esse adnotat Bloomf. Illa tamen iam Homeri aetate nota fuit. Cf. Od. IX 385 et al. Longitudo igitur trabis videtur obstitisse, quominus terebra facile uterentur. — *ἐπ' ἄκραν (τὴν κεραίαν) . . . ἤρτησαν.* Saepius *ἀρτᾶν* et similia verba cum aliis praepositionibus iungi vidimus II 76, 4 et in adn. III 81, 3. — *ἀκροφύσιον*, fistulam ad flatum ciendum, quae vis huius vocabuli ab Hesych. et aliis gram-

κεραίας σιδηροῦν ἐς αὐτὸν νεῦον καθεῖτο, καὶ
ἐσεσιδήρωτο ἐπὶ μέγα καὶ τοῦ ἄλλου ξύλου. προσ- 3
ῆγον δὲ ἐκ πολλοῦ ἁμάξαις τῷ τείχει, ᾗ μάλιστα
τῇ ἀμπέλῳ καὶ τοῖς ξύλοις ᾠκοδόμητο· καὶ ὁπότε
εἴη ἐγγύς, φύσας μεγάλας ἐσθέντες ἐς τὸ πρὸς
ἑαυτῶν ἄκρον τῆς κεραίας ἐφύσων. ἡ δὲ πνοὴ 4
ἰοῦσα στεγανῶς ἐς τὸν λέβητα, ἔχοντα ἄνθρακάς
τε ἡμμένους καὶ θεῖον καὶ πίσσαν, φλόγα ἐποίει
μεγάλην καὶ ἧψε τοῦ τείχους, ὥστε μηδένα ἔτι
ἐπ' αὐτοῦ μεῖναι, ἀλλὰ ἀπολιπόντας ἐς φυγὴν
καταστῆναι καὶ τὸ τείχισμα τούτῳ τῷ τρόπῳ
ἁλῶναι. τῶν δὲ φρουρῶν οἱ μὲν ἀπέθανον, δια- 5
κόσιοι δὲ ἐλήφθησαν· τῶν δὲ ἄλλων τὸ πλῆθος
ἐς τὰς ναῦς ἐσβὰν ἀπεκομίσθη ἐπ' οἴκου.

οἱ νεκροὶ ἀποδίδονται. ἀριθμὸς τῶν ἀποθανόντων.

101. Τοῦ δὲ Δηλίου ἑπτακαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ 1
ληφθέντος μετὰ τὴν μάχην καὶ τοῦ ἀπὸ τῶν
Ἀθηναίων κήρυκος οὐδὲν ἐπισταμένου τῶν γε-
γενημένων ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον αὖθις περὶ
τῶν νεκρῶν, ἀπέδοσαν οἱ Βοιωτοὶ καὶ οὐκέτι ταὐ-
τὰ ἀπεκρίναντο. ἀπέθανον δὲ Βοιωτῶν μὲν ἐν 2
τῇ μάχῃ ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντακοσίων, Ἀθηναίων
δὲ ὀλίγῳ ἐλάσσους χιλίων καὶ Ἱπποκράτης ὁ

maticis Graecis illustratur. Distinguitur a follibus § 3. Deinde ἀπό est von ... her. — καθεῖτο, demissa erat, ging hinunter. Cf. adn. 103, 5. — ἐπὶ μέγα ... τοῦ ἄλλου ξύλου. Cf. adn. II 76, 4 et de ἄλλος adn. I 128, 5.

§ 3. ἐκ πολλοῦ, e longinquo. — τῇ ἀμπέλῳ καὶ τοῖς ξύλοις. Cf. 90, 2 et ibi adn.

§ 4. στεγανῶς, i. e. per fistulam cavatam. — τοῦ τείχους. Est genetivus partitivus.

§ 5. τῶν δὲ ἄλλων τὸ πλῆθος. Ceterorum Delii praesidiariorum maior pars debet esse, cum de reliquo exercitu iam c. 96 extr. actum sit. Clarius Diod. l. d. τῶν δὲ φρουρούντων τὸ Δήλιον οἱ πλείους (quod non verum videtur) μὲν μαχόμενοι γενναίως ἀπέθανον, διακόσιοι δὲ ἥλωσαν, οἱ δὲ λοιποὶ κατέφυγον εἰς τὰς ναῦς καὶ διεκομίσθησαν μετὰ τῶν ἄλλων (quod post pugnam infelicem διατεῖναι πρὸς τὰς ἰδίας ναῦς dixit) εἰς τὴν Ἀττικήν.

Cap. 101. § 1. ἑπτακαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ. Cum idem numerale VII 28, 3 legatur, Krueger frustra ἑβδόμῃ καὶ δεκάτῃ coniecit, etsi plerumque παρατάξει in talibus numeris Thucydides utitur. Cf. sd. I 87, 6. — τοῦ κήρυκος ... αὖθις. Cf. 97, 2.

§ 2. Ἱπποκράτης. Hipponicum orationis contra Alcib. § 13 auctor male nominat. Cf.

κτηγός, ψιλῶν δὲ καὶ σκευοφόρων πολὺς θμός.

Μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην καὶ ὁ Δημοσθέ- ὀλίγῳ ὕστερον, ὡς αὐτῷ τότε πλεύσαντι τὰ ; τὰς Σίφας τῆς προδοσίας πέρι οὐ προυχώ- εν, ἔχων τὸν στρατὸν ἐπὶ τῶν νεῶν τῶν τε ρνάνων καὶ Ἀγραίων καὶ Ἀθηναίων τετρα- ίους ὁπλίτας, ἀπόβασιν ἐποιήσατο ἐς τὴν Σι- νίαν. καὶ πρὶν πάσας τὰς ναῦς καταπλεῦσαι θήσαντες οἱ Σικυώνιοι τοὺς ἀποβεβηκότας ψαν καὶ κατεδίωξαν ἐς τὰς ναῦς, καὶ τοὺς ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον· τρο- ον δὲ στήσαντες τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους δοσαν.

Δημοσθένης ἐς τὴν Σικυωνίαν ἀπόβασιν ποιεῖται.

Ἀπέθανε δὲ καὶ Σιτάλκης Ὀδρυσῶν βασιλεὺς τὰς αὐτὰς ἡμέρας τοῖς ἐπὶ Δηλίῳ, στρατεύ- ἐπὶ Τριβαλλοὺς καὶ νικηθεὶς μάχῃ. Σεύθης ὁ Σπαρδόκου ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ ἐβασί-

Σιτάλκου θάνατος.

Cap. **101**. § 5. *Σπαραδίκου* D., *Περσίδου* Mosqu., reliqui ραδόκου. Alius vir eiusdem nominis in Corp. inscr. Gr. n. 107 ρτοκος nominatur. Quare veram hic formam *Σπάρδοκος* puta-

ιai. — ψιλῶν . . . πολὺς θμός. Ne haec cum c. 94 pugnent, Haack. lixis ad- maxime numerum auctum, nf. levis armaturae milites ga ab equitibus Boeotis in- :tos esse arbitratur. Goeller Atheniensibus defuisse tan- ψιλοὺς ἐκ παρασκευῆς σμένους affirmans errat lifficultatem male explicat; pugnae ex aliis quoque :r armatis non interfuisse paucos Thucydides dixit .

}. ὡς αὐτῷ . . . πρου- ησεν. Cf. c. 89. — Ἀκαρ- ων καὶ Ἀγραίων. Vid. . — καὶ Ἀθηναίων . . . ίτας. „Ante haec verba ıa posui, ut omnes hos qua- entos gravis armaturae mili- tes classiarios quadraginta navium Atticarum, quibus Demosthenem in sinu Corinthio praepositum esse c. 77 legimus, fuisse ostenderem.“ Arn. Cf. plura in ed. mai. et de numero classiariorum adn. III 95.

§ 5. ἀπέθανε . . . Σιτάλκης. A percussore, quocum Athenienses amicitiam iunxerint, interfectus esse dicitur in Philip. Epist. § 9. Cf. Iacobs. ad translat. Demosth. orat. publ. p. 528. — Ὀδρυσῶν βασιλεὺς ut Θρᾳκῶν βασιλεύς II 29, 1. 95, 1, βασιλεὺς Λιβύων I 104, 1. Cf. sd. II 74, 2. — ὑπὸ τὰς . . . Δηλίῳ. Simillime 129, 2 ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῖς ἐν τῇ Λύγκῳ. — Τριβαλλούς. Cf. II 96, 4. —

λευσεν Ὀδρυσῶν τε καὶ τῆς ἄλλης Θρᾴκης, ἧσπερ
καὶ ἐκεῖνος.

Βρασίδας στρατεύει ἐς Ἀμφίπολιν. παρέκβασις περὶ τῆς κτίσεως, τοῦ τόπου καὶ τοῦ ὀνόματος ταύτης τῆς πόλεως.

102. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Βρασίδας ἔχων 1
τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης ξυμμάχους ἐστράτευσεν ἐς Ἀμφί-
πολιν τὴν ἐπὶ Στρυμόνι ποταμῷ Ἀθηναίων
ἀποικίαν. τὸ δὲ χωρίον τοῦτο ἐφ' οὗ νῦν ἡ πό- 2
λις ἐστὶν ἐπείρασε μὲν πρότερον καὶ Ἀρισταγόρας
ὁ Μιλήσιος φεύγων βασιλέα Δαρεῖον κατοικίσαι,
ἀλλὰ ὑπὸ Ἠδώνων ἐξεκρούσθη, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ
Ἀθηναῖοι ἔτεσι δύο καὶ τριάκοντα ὕστερον, ἐποί-
κους μυρίους σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων τὸν
βουλόμενον πέμψαντες, οἳ διεφθάρησαν ἐν Δρα-
βησκῷ ὑπὸ Θρᾳκῶν. καὶ αὖθις ἑνὸς δέοντι τρια- 3
κοστῷ ἔτει ἐλθόντες οἱ Ἀθηναῖοι, Ἅγνωνος τοῦ
Νικίου οἰκιστοῦ ἐκπεμφθέντος, Ἠδῶνας ἐξελά-
σαντες ἔκτισαν τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ πρότερον

mus parte codd. II 101, 5 servatam; nam retinendam esse δ litteram, similis ambiguitas nominum Ἀδραμύτιον Ἀτραμύττιον (cf. Steph Byz. s. v. Ἀδραμύτειον) et Μηκυβερναῖοι Μηκυπερναῖοι (cf. indic. Inscr. Att. I) ostendit. Cf. ad. II 101, 5.

Cap. **102**. § 2. *Δραβησκῷ* Vat. Aug. Cass. Gr. Ar. Chr. Ven. M. m., alii *Δραβήσκῳ*. Cf. Herodian. I p. 153.

§ 3. *Ἠδῶνας*, ut II 99, Cl. Reg. Mosqu. Ar. Chr. Bekk., qui in ed. ster. vulgatum *Ἤδωνας* ex solo m. affert. Cf. Herodian. I p. 25.

ἧσπερ . . . ἐκεῖνος. Cf. II 96. 97.

Cap. **102**. § 1. *τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης ξυμμάχους.* Cf. adn. I 56, 2. — *Ἀμφίπολιν.* De universis huius urbis rebus vid. Clint. Fast. Hell. Append. IX p. 275 sqq. et alios in ed. mai. laudatos.

§ 2. *τὸ δὲ χωρίον τοῦτο* cet. Cf. Diod. XII 68. — *Ἀρισταγόρας.* „Vid. Herod. V 11 et 124." Duk. — *ἔτεσι . . . ὕστερον.* De anno rei cf. adn. I 100, 3 et hic paulo post § 3. Antea ad *οἱ Ἀθην.* nominativum suppl. *ἐπείρασαν κατοικίσαι.* — *ἐποίκους.* Cf. adn. II 27, 1. — *διεφθάρησαν ἐν Δραβησκῷ.* Cf. I 100, 3 et ibi adn. In situ definiendo a Leakio dissentit Tafel de viae Egnatiae parte orient. p. 10. Inter Philippos et Strymonem fuisse cum ex Appi. Civ. IV 105 appareat, locus in Kiepertii tabula ei assignatus probari non potest.

§ 3. *ἑνὸς δέοντι τριακοστῷ ἔτει.* Euthymene archonte sive Ol. LXXXV 4, a. Chr. 437. Vid. Diod. XII 32. Schol. Aeschin. p. 755 Reisk. Clint. ad h. a. Sed cum de reliquis quae hic memorantur temporibus viri docti dissentiant, ne de hoc quidem anno satis inter eos constat. Cf. adn. I 100, 3. — *Ἅγνωνος . . . ἐκπεμφθέν-*

4 Ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλοῦντο. ὡρμῶντο δὲ ἐκ τῆς Ἠιόνος, ἣν αὐτοὶ εἶχον ἐμπόριον ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ποταμοῦ ἐπιθαλάσσιον, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπέχον ἀπὸ τῆς νῦν πόλεως, ἣν Ἀμφίπολιν Ἅγνων ὠνόμασεν, ὅτι ἐπ' ἀμφότερα περιρρέοντος τοῦ Στρυμόνος [διὰ τὸ περιέχειν αὐτὴν] τείχει μακρῷ ἀπολαβὼν ἐκ ποταμοῦ ἐς

τος. De modo, quo hic illo loco potitus sit, vid. Polyaen. Strateg. VI 53, de monumentis eius Thuc. V 11, de aliis rebus ab eo gestis Ind. verb. — Ἐννέα ὁδοί. Cf. I 100, 3. — ἐκαλοῦντο. Cf. Matth. Gr. § 305, de Latinis Krueg. Gr. § 294 adn. 3.

§ 4. πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους. Diod XII 73 ὡς τριάκοντα. Ab ostiis Strymonis τὸν ἀνάπλουν εἰς Ἀμφίπολιν κ' σταδίων esse dicit Strab. 331 fragm. 35. — Ἀμφίπολιν . . . ὠνόμασεν. Causam nominis in verbis ὅτι περιφανῆ ἐς θάλασσάν τε καὶ τὴν ἤπειρον ᾤκισεν inesse debere orationis conformatio videtur docere. Quare a city looking down two ways interpretatur Arn. At Stephanus Byz. certe magis ad verba ἐπ' ἀμφότ. περιρρ. respiciendum existimavit διὰ τὴν περίρροιαν τοῦ Στρυμόνος vocari dicens. Cf. etiam Lob. Paral. Gr. II p. 382. — ἐπ' ἀμφότερα περιρρέοντος τοῦ Στρυμόνος. Ex his verbis et proximis ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμόν Strymonem prope Amphipolim in duas partes dividi et delta quoddam facere, in quo urbs sita esset, collegerunt Gatterer et Mannert. Geogr. VII p 236. Voemelius autem Prolegom. in Demosth. or. Philipp. p. 33 cum Strymonem non duobus, sed uno brachio in mare profluere ex geographis recentioribus didicisset, illis partibus urbem ut insulam cinctam esse finxit. Quod si verum esset, Hagno non murum ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμόν exstruxisset. Omnino autem Strymonis e Cercinitide palude (hodie Takino) effluentis brachia nulla esse aut per naturam loci esse potuisse clarissime docet Cousinery Maced. I, quem de ruinis Amphipolis prope Jenikoei (Jenikievi, Graece Neochori) sitis vid. p. 122 sqq. Ideo igitur Strymonem utrimque (i. e. a duobus lateribus) circumfluere dici, quia flexus eius illic esset, Cousin. et Arn. intellexerunt. — διὰ τὸ περιέχειν αὐτήν, „quo urbem plane cingeret (flumine utrimque clausam, tunc et muro claudendam).“ Bau. Sed neque Hagno neque murus urbem cinxisse potest. Illud verbi περιέχειν notio vetat, hoc eo statuere prohibemur, quod maiorem tantum urbis partem flumen cingebat. Quare Dobraeo auctore haec verba interpretis esse censemus, qui urbem inde nomen accepisse indicare voluit, quod amnis eam circumflueret. — τείχει . . . ἐς ποταμόν, muro longo a fluvio ad fluvium ducto circumseptam, propr. a reliqua terra separatam. Cf. adn. I 7. „Strymon a septentrione veniens ab hac parte in urbem se illidit, inde autem in occidentem Cerdylii montem sequens declinat. [Quem collem posteaquam ambiit, in meridiem flectitur.] Haec cursus mutatio effecit, ut Thuc. verbis ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμόν uteretur.“ Cou-

ποταμὸν περιφανῆ ἐς θάλασσάν τε καὶ τὴν ἤπειρον ᾤκισεν.

ἐφ' ἣν πορευθεὶς ὁ Βρασίδας προδοσίᾳ Ἀργιλίων, οἳ τῶν Ἀθηναίων ἀφίστανται, τὴν γέφυραν τοῦ Στρυμόνος διαβαίνει

103. Ἐπὶ ταύτην οὖν ὁ Βρασίδας ἄρας ἐξ 1
Ἀρνῶν τῆς Χαλκιδικῆς ἐπορεύετο τῷ στρατῷ. καὶ ἀφικόμενος περὶ δείλην ἐπὶ τὸν Αὐλῶνα καὶ Βορμίσκον, ᾗ ἡ Βόλβη λίμνη ἐξίησιν ἐς θάλασσαν, καὶ δειπνοποιησάμενος ἐχώρει τὴν νύκτα. χειμὼν 2
δὲ ἦν καὶ ὑπένιφεν· ᾗ καὶ μᾶλλον ὥρμησε, βουλόμενος λαθεῖν τοὺς ἐν τῇ Ἀμφιπόλει πλὴν τῶν

Cap. 103. § 1. *Βρομίσκον* It. Vat. Mosqu. Bekk. tacitique Aug. et m., sed hic certe vix iure; vulgo *Βρωμίσκον*. Restituimus eam nominis formam, quam praebent Steph. Byz. et Herodian. I p. 153.

§ 2. *ὑπένειφεν* plerique. Cf. sd. III 23, 5.

sin. l. d. p. 127. „Si recte se habet tabula Barbiei du Bocage, hoc modo: ABC Strymon, ADC *τεῖχος*. Concicio in Strymone flexum esse [talem], ut collem sive rupem prope cingat, i. e. collem situm esse alicubi in spatio ABCD.“

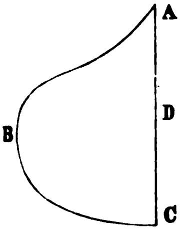

Dobr. — *περιφανῆ . . . ἤπειρον*. Cum urbs partim in clivo septentrionali, partim in clivo australi eius, quem diximus, collis sita esset. Cf. adn. V 10, 2.

Cap. 103. § 1. *Ἀρνῶν*. Cf. Steph. in v. Ἄρνη. Calarna aliorum putatur esse. Ab ostio Bolbes paludis non multum abfuisse ex Thucydidis narratione intellegitur. — *τὸν Αὐλῶνα καὶ Βορμίσκον*. Bormiscus a Steph. Byz. dicitur locus esse, ubi Euripides perierit. „In itinerario Hierosolymitano [p. 604] corruptum nomen Peripidis tamquam XX mil. ab Amphipoli distantis invenitur et subiuncta sunt haec verba: ibi positus est Euripides poeta. Ammianus Marcellinus de eodem loco loquitur XXVII p. 339 ed. Vales., mentionem faciens Arethusae convallis et stationis, in qua visitur Euripidis sepulcrum. [Cf. Mannert. Geogr. VII p. 469 et Taf. de viae Egnat. parte orient. p. 7 sq.] Arethusam convallem et stationem liquet esse Aulonem et Bormiscum Thucyd.“ Arn. „Parvus rivus exit ex Besikia palude et pervadens per hiatum montis in mare effluit. Hic hiatus est in via magna Thessalonica Byzantium ferenti. — Est praesidium in his faucibus. (Vocabantur olim fauces Arethusae, nunc Besikiae, a Turcis Rumili-Boghazi.) Cumque Aulonis nomen satis fauces indicet, Bolben esse Besikiam paludem et Bormiscum prope ostium rivi manifestum est.“ Leak. Graec. sept. III p. 169 sq. et p. 461. Add. Cousin. Maced. I p. 117 sq., qui rivum unum fere miliarium longum esse dicit p. 116. — *Βόλβη*. Cf. I 58, 2 et ibi adn. — *ἐξίησιν*. Cf. sd. I 46, 4.

§ 2. *χειμών*. Cf. adn. 6, 1.

3 προδιδόντων. ἦσαν γὰρ Ἀργιλίων τε ἐν αὐτῇ οἱ- καὶ τὰ ἔξω
κήτορες (εἰσὶ δὲ οἱ Ἀργίλιοι Ἀνδρίων ἄποικοι) καὶ τῶν Ἀμφιπο-
ἄλλοι οἳ ξυνέπρασσον ταῦτα, οἱ μὲν Περδίκκᾳ πει- λιτῶν αἱρεῖ.
4 θόμενοι, οἱ δὲ Χαλκιδεῦσι. μάλιστα δὲ οἱ Ἀρ-
γίλιοι, ἐγγύς τε προσοικοῦντες καὶ ἀεί ποτε τοῖς
Ἀθηναίοις ὄντες ὕποπτοι καὶ ἐπιβουλεύοντες τῷ
χωρίῳ, ἐπειδὴ παρέτυχεν ὁ καιρὸς καὶ Βρασίδας
ἦλθεν, ἔπραξάν τε ἐκ πλείονος πρὸς τοὺς ἐμπολι-
τεύοντας σφῶν ἐκεῖ ὅπως ἐνδοθήσεται ἡ πόλις,
καὶ τότε δεξάμενοι αὐτὸν τῇ πόλει καὶ ἀποστάν-
τες τῶν Ἀθηναίων ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ κατέστησαν
τὸν στρατὸν πρὸ ἕω ἐπὶ τὴν γέφυραν τοῦ ποτα-

§ 4. πρόσω libri, nisi quod Pal. προεωι, Cass. in marg. man. rec. γρ. καὶ πρὸ ἕω. Bekk. in ed. ster. tacet quidem de Aug. It. Vat., sed huic silentio nihil tribuendum esse inde, quod in mai. exempl. praeter marg. Cass. ceteros libros πρόσω habere clare dicit, apparet. Nihilominus πρὸ ἕω praeferendum est. Cum enim

§ 3. Ἀργιλίων. Argilum Bysaltiae urbem inter Novem vias sive Amphipolim et Syleum campum sitam fuisse ex Herod. VII 115 discimus. Cf. Cousin. l. d. p. 118 sq.

§ 4. ἔπραξάν τε ... ἡ πόλις. Cum haec cohaereant cum superioribus οἱ Ἀργίλιοι, verba, ut nunc leguntur, valent: Argilii ..., postquam opportunitas oblata est et Brasidas advenit, et ex longiore tempore (et multo ante) cum suis illic domicilia habentibus, ut urbs dederetur, egerunt (vel egerant) et cet. At si, postquam opportunam occasionem invenerunt, et post adventum Brasidae demum de prodenda Amphipoli cogitare coeperunt, iam ex longiore tempore seu multo ante id fecisse existimari non posse videantur. Bloomf. tamen ἐκ πλείονος, de quibus cf. adn. 42, 3, non subtilius interpretanda neque de ullo tempore, quod Brasidae profectioni in Macedoniam et Thraciam antecesserit, intellegenda esse dicit. Quod si tenueris et simul ad ἦλθεν non ἐπ' Ἄργιλον καὶ Ἀμφίπολιν, sed ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης audiveris, forsitan correctione πράξαντες pro verbis ἔπραξάν τε a Krueg. proposita non opus sit. Librorum memoriam nunc etiam tuetur Class. Ἐμπολιτεύειν redit 106, 1, de ἐνδιδόναι cf. interpr. ad V 62, 2. — δεξάμενοι ... τῇ πόλει. Similiter δέχεσθαι πόλει VI 50, 1, ὅρμῳ VI 44, 2, contra ἐς τὴν πόλιν III 28, 1, ἐς τὸν Πειραιᾶ VIII 90, 3. Cum Latini quoque recipere aliquem urbe, tecto dicant, dativum non loci, sed instrumenti esse certum est. Δέχεσθαι ἐν τόπῳ apud Thuc. et alios Atticos non legitur, etsi Homerus dixit Il. XVIII 331, ut sidera in coelo recepta Ov. Met. II 529. — κατέστησαν. Cf. adn. 78, 6. — πρὸ ἕω. Cf. sd. — τὴν γέφυραν τοῦ ποτ. Hunc pontem eodem loco, ubi nunc esset, fuisse suspicatur Leak. l. d. p. 196.

μοῦ. ἀπέχει δὲ τὸ πόλισμα πλέον τῆς διαβάσεως, 5
καὶ οὐ καθεῖτο τείχη ὥσπερ νῦν, φυλακὴ δέ τις
βραχεῖα καθειστήκει· ἣν βιασάμενος ῥᾳδίως ὁ
Βρασίδας, ἅμα μὲν τῆς προδοσίας οὔσης, ἅμα
δὲ καὶ χειμῶνος ὄντος, καὶ ἀπροσδόκητος προσ-
πεσών, διέβη τὴν γέφυραν, καὶ τὰ ἔξω τῶν
Ἀμφιπολιτῶν οἰκούντων κατὰ πᾶν τὸ χωρίον
εὐθὺς εἶχε.

διὰ ταῦτα θόρυβος γίγνεται ἐν τῇ πόλει. οἱ δὲ ἐναντίοι τοῖς προδιδοῦσι πέμπουσιν ἐπὶ Θουκυδίδην, κελεύοντες βοηθεῖν.

104. Τῆς δὲ διαβάσεως αὐτοῦ ἄφνω τοῖς ἐν 1
τῇ πόλει γεγενημένης, καὶ τῶν ἔξω πολλῶν μὲν
ἁλισκομένων, τῶν δὲ καὶ καταφευγόντων ἐς τὸ
τεῖχος, οἱ Ἀμφιπολῖται ἐς θόρυβον μέγαν κατ-
έστησαν, ἄλλως τε καὶ ἀλλήλοις ὕποπτοι ὄντες.
καὶ λέγεται Βρασίδαν, εἰ ἠθέλησε μὴ ἐφ' ἁρπα- 2
γὴν τῷ στρατῷ τραπέσθαι, ἀλλ' εὐθὺς χωρῆσαι
πρὸς τὴν πόλιν, δοκεῖν ἂν ἑλεῖν. νῦν δὲ ὁ 3
μὲν ἱδρύσας τὸν στρατὸν ἐπὶ τὰ ἔξω ἐπέδραμε,

addito *πρόσω* nullo sententiae damno carere possimus, maximi momenti est Brasidam ante lucem, priusquam ab Amphipolitanis conspiceretur (cf. § 2), ad pontem pervenisse. Nam quominus in eandem sententiam, *ἐκείνῃ τῇ νυκτί* ad *κατέστησαν* referamus, id obstat quod *δεξάμενοι καὶ ἀποστάντες* accuratiore praeter *τότε* temporis definitione egent, ut hoc illa nocte, qua Brasidas iter persequebatur (cf. § 1), factum esse clare cognoscatur.

§ 5. *ἀπέχει δὲ ... διαβάσεως*, aberat autem oppidum (Amphipolis) longius a transitu, i. e. haud ita brevis erat distantia. Cf. *ἐκ πλείονος* 103, 4. VIII 88, 1. — *οὐ καθεῖτο τείχη*, non demissi erant muri brachio ad Strymonem deducto, ut „Syracusarum partem Livius describit l. XXIV brachio muri demisso iunctam." Bau. „Cf. Verg. Aen. III 353 et Thucyd. V 52, 2 *τείχη καθεῖναι ἐς θάλασσαν*." Bloomf. — *ὥσπερ νῦν*. „*Ἀπολαβόντες γὰρ νῦν ἐν τῇ πόλει πλεῖον χωρίον μακροτέρῳ τείχει ἐγγύτερον τῇ γεφύρᾳ ἐγίνοντο*." *Δούκας*. Cf. Leak. l. d. p. 196 sq. Statum Amphipolis, antequam historiam suam scripsit Thucydides, mutatum esse apparet etiam ex V 10, 6. 11, 1. — *βραχεῖα*. Cf. adn. I 14, 3. — *ἀπροσδόκητος*. Plerumque apud Thuc. active legitur (cf. adn. II 33, 3), hic passive, ut VIII 23, 3. — *τὰ ἔξω τῶν Ἀμφιπολιτῶν*, Amphipolitanorum res eas, quae erant extra urbem. Cf. II 5, 4 *ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν Πλαταιῶν* et de re Diod. XII 68. — *χωρίον*, regionem. Cf. adn. I 63, 1. II 47, 3.

Cap. **104**. § 2. *Βρασίδαν ... δοκεῖν ἂν ἑλεῖν*, Brasidam ... videri (seu probabile esse) eam fuisse capturum. Ceterum Brasidam defendit Bloomf.

§ 3. *ἱδρύσας*. Alibi *καθίσας*.

καὶ ὡς οὐδὲν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ἔνδον ὡς προσεδέχετο
4 ἀπέβαινεν, ἡσύχαζεν· οἱ δὲ ἐναντίοι τοῖς προ-
διδοῦσι, κρατοῦντες τῷ πλήθει ὥστε μὴ αὐτί-
κα τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι, πέμπουσι μετὰ Εὐ-
κλέους τοῦ στρατηγοῦ, ὃς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν παρ-
ῆν αὐτοῖς φύλαξ τοῦ χωρίου, ἐπὶ τὸν ἕτερον
στρατηγὸν τῶν ἐπὶ Θρᾴκης, Θουκυδίδην τὸν Ὀλό-
ρου, ὃς τάδε ξυνέγραψεν, ὄντα περὶ Θάσον (ἔστι
δὲ ἡ νῆσος Παρίων ἀποικία, ἀπέχουσα τῆς Ἀμφι-
πόλεως ἡμίσεος ἡμέρας μάλιστα πλοῦν), κελεύ-
5 οντες σφίσι βοηθεῖν. καὶ ὁ μὲν ἀκούσας κατὰ
τάχος ἑπτὰ ναυσὶν αἳ ἔτυχον παροῦσαι ἔπλει, καὶ
ἐβούλετο φθάσαι μάλιστα μὲν οὖν τὴν Ἀμφί-
πολιν, πρίν τι ἐνδοῦναι, εἰ δὲ μή, τὴν Ἠιόνα
προκαταλαβών.
1 105. Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Βρασίδας δεδιὼς καὶ
τὴν ἀπὸ τῆς Θάσου τῶν νεῶν βοήθειαν καὶ πυν-
θανόμενος τὸν Θουκυδίδην κτῆσίν τε ἔχειν τῶν
χρυσείων μετάλλων ἐργασίας ἐν τῇ περὶ ταῦτα

Βρασίδας δὲ δεδιὼς τὴν βοήθειαν ξύμβασιν μετρίαν ὑποτείνει.

Cap. **104**. § 3. *καὶ ὡς.* Ὡς ab optimis libris abest, atque antea pro *ἐπί* in Laur. legitur *ἐπεί*; sed nihil mutandum est.

§ 4. *ἐκ τῶν Ἀθηναίων* codd. Cf. sd. I 110, 4.

τῶν ἐπί It. M. Vat. H. Bekk. tacitique apud hunc Aug. et Pal. Vulgo *τὸν ἐπί.* Si *τῶν* legatur, Thucydidem se et Euclem simul praefectos *τῶν ἐπὶ Θρᾴκης* fuisse dicere eamque sententiam fortasse meliorem esse, scriptura *τόν* autem Thucydidem alterum ducem, qui circa Thraciam versatus sit, appellari et patet et adnotat Arn.

ἡμίσεος. It. Vat. H. et corr. Cl. *ἡμισείας*, quam grammaticorum manifestam correctionem male recepit Bekk. Vid. Buttm. Gr. max. I § 62 adn. 1* et Matth. Gr. § 119 b, 5. *Ἡμίσεος* neutrum est, ut 83, 6, et *ἥμισυ ἡμέρας* est dicendi genus simile notis *μέσον ἡμέρας, μέσον νυκτῶν.* Vid. Xen. Cyr. IV 4, 1 et Matth. Gr. § 442, 3.

§ 4. *μετὰ Εὐκλέους*, im Einverständniss mit Eukles. Cf. ad V 44, 1 et VIII 73, 3. — *φύλαξ τοῦ χωρίου.* Cf. Harpocr. s. v. *ἐπίσκοποι*: *οἱ παρ' Ἀθηναίων εἰς τὰς ὑπηκόους πόλεις ἐπισκέψασθαι τὰ παρ' ἑκάστοις πεμπόμενοι ἐπίσκοποι καὶ φύλακες ἐκαλοῦντο, οὓς οἱ Λάκωνες ἁρμοστὰς ἔλεγον.* Cf. Boeckh. Oec. civ. Ath. I p. 533.

§ 5. *μὲν οὖν.* Cf. adn. III 101, 2.

Cap. **105**. § 1. *δεδιὼς καί.* De *καί* per synchysin traiecto cf. adn. III 67, 6. — *τὸν Θουκυδίδην . . . Θρᾴκῃ.* Plerique interpretes conversionibus suis vocabulum *ἐργασίας* in

*Θρᾴκῃ καὶ ἀπ' αὐτοῦ δύνασθαι ἐν τοῖς πρώτοις
τῶν ἠπειρωτῶν, ἠπείγετο προκατασχεῖν, εἰ δύ-
ναιτο, τὴν πόλιν, μὴ ἀφικνουμένου αὐτοῦ τὸ πλῆ-
θος τῶν Ἀμφιπολιτῶν, ἐλπίσαν ἐκ θαλάσσης
ξυμμαχικὸν καὶ ἀπὸ τῆς Θρᾴκης ἀγείραντα αὐτὸν
περιποιήσειν σφᾶς, οὐκέτι προσχωροίη. καὶ τὴν* 2
*ξύμβασιν μετρίαν ἐποιεῖτο, κήρυγμα τόδε ἀνειπών,
Ἀμφιπολιτῶν καὶ Ἀθηναίων τῶν ἐνόντων τὸν
μὲν βουλόμενον ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ τῆς ἴσης καὶ
ὁμοίας μετέχοντα μένειν, τὸν δὲ μὴ ἐθέλοντα
ἀπιέναι τὰ ἑαυτοῦ ἐκφερόμενον πέντε ἡμερῶν.*

Cap. **105**. § 1. *προχωροίη* Pal.; reliqui *προσχωροῖ* vel *προχωροῖ* praeter paucos, qui *προσχωρεῖ* vel *προχωρεῖ* habent. Cf. sd. III 16, 1.

Plut. Cim. c. 4 verbis *τὰ χρυσεῖα περὶ τὴν Θρᾴκην ἐκέκτητο* omissum non expresserunt, quo Bloomf. significari dicit Thucydidem possessorem fuisse metallorum, quae in illa Thraciae parte exercerentur. Sed rectius *ἐργασίας* ex *κτῆσιν* voce pendere statues, ut verba valeant Thucydidi fuisse ius et potestatem exercendorum metallorum auri. Cf. Boeckh. Oecon. civ. Ath. I p. 420 sqq. Schoemann. Antiqu. Gr. I p. 450. De re praeter Plut. vid. Marcell. Vit. § 14. 19 et ibi § 20 adn., de ipsis his auri fodinis adn. I 100, 2. — *ἀπ' αὐτοῦ*, i. e. *ἀπὸ τοῦ ἔχειν τὴν κτῆσιν*. De *ἀπό* praep. vid. Mor. ad Isocr. Pan. c. 27. — *δύνασθαι* ita dictum est, ut I 33, 2. II 29, 1. — *ἐν τοῖς πρώτοις*, apud primores. Haec huius vocabuli notio non rara est. Cf. 108, 7. 132, 2 interpr. Hom. Od. VI 60. Primi homines eidem etiam a Latinis vocantur. Cf. Zumpt. ad Cic. Verr. IV 23, 50. Male *ἐν τοῖς πρῶτον* Bekk., quasi ipse quoque Thucydides eius continentis incola fuerit. — *ἐκ θαλάσσης ... ἀγείραντα*, collectis ex mari (ex Thaso et adiacentibus civitatibus maritimis) auxiliis (navalibus) et ex Thracia (terrestribus). Hinc colligere licet Thucydidem non paratum habuisse exercitum secum Athenis eductum, quo statim Amphipolim praesidio firmare posset, sed in illis demum regionibus parasse (ut Simonides c. 7) eaque de causa accedente Brasida ad Thasum commoratum esse. Cum autem Brasida opinione celerius progresso ab Amphipolitanis auxilio vocatus esset, maiores copias non oppertus septem quae forte aderant navibus haud cunctanter ad tuendam urbem profectus est (104, 5). Ita facile crimina diluuntur, quibus scriptorem ob rem male gestam afficiunt Grot. Hist. Gr. VI p. 564 sqq. (vers. germ. III p. 632 sqq.), Mur. Hist. crit. litt. Gr. V p. 32 sqq., Oncken. Athen. et Hell. II p. 321 sqq. Aliis causis eum defendit Hieckius in commentatione de Th. proditione scripta (progr. Berolin. 1869).

§ 2. *καὶ τὴν ξύμβασιν* cet. Cf. Polyaen. I 38, 3 et Diod. — *τῆς ἴσης ... μετέχοντα*. Cf. adn. I 15, 2. 27, 1. — *τὸν δὲ μὴ ἐθέλοντα*. Suppl. *μένειν*.

1 106. *Οἱ δὲ πολλοὶ ἀκούσαντες ἀλλοιότεροι ἐγένοντο τὰς γνώμας, ἄλλως τε καὶ βραχὺ μὲν Ἀθηναίων ἐμπολιτεῦον, τὸ δὲ πλεῖον ξύμμικτον, καὶ τῶν ἔξω ληφθέντων συχνοὶ οἰκεῖοι ἔνδον ἦσαν· καὶ τὸ κήρυγμα πρὸς τὸν φόβον δίκαιον εἶναι ὑπελάμβανον, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι διὰ τὸ ἄσμενοι ἂν ἐξελθεῖν, ἡγούμενοι οὐκ ἐν ὁμοίῳ σφίσιν εἶναι τὰ δεινὰ καὶ ἅμα οὐ προσδεχόμενοι βοήθειαν ἐν τάχει, ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος πόλεώς τε ἐν τῷ ἴσῳ*

γίγνεται οὖν ἡ ὁμολογία. Θουκυδίδης δὲ ἐς Ἠιόνα καταπλεῖ.

Cap. **106.** § 1. *ὑπελάμβανον* M. Cass. Cl. Ven. T. F. Lugd. D. I. Ar. Chr. Dan. Vulgo et Bekk. *ἐλάμβανον*. Quod verbum ubi videtur idem valere quod *ὑπολαμβάνειν* (cf. adn. II 42, 4. III 38, 4), cum proprie sit accipere in aliquam partem, interpretari (cf. III 56, 3. 59, 1. IV 17, 3. VI 27, 3. 53, 3. 61, 1 et Steph. Thes.), cum infinitivo vel enuntiato pendenti alibi non coniungitur. Contra ab *ὑπολαμβάνειν* infinitivus eadem ratione pendet qua *ὡς* cum indicativo VI 84, 1. Cf. Xen. Cyr. V 4, 49. Plat. Phaed. 86 b.

Cap. **106.** § 1. *ἀλλοιότεροι ἐγένοντο τὰς γνώμας*] *ἤγουν μετεβλήθησαν τὴν προαίρεσιν.* Schol. Respondet his *τετραμμένον* § 2. Cf. II 59, 1 *ἠλλοίωντο τὰς γνώμας* et Schneid. ad Xen. Comment. III 10, 6 atque de comparativo Matth. Gr. § 457. — *ἄλλως τε καὶ . . . ἐμπολιτεῦον*. De nominativis cf. Matth. Gr. § 562 adn. 1, de verbis *βραχὺ Ἀθηναίων* Matth. Gr. § 442, 3, de *ἐμπολιτεύειν* c. 103. — *τὸ δὲ πλεῖον ξύμμικτον*. Cf. 103, 3. Aristot. Pol. V 2. Boeckh. Inscr. II p. 64. — *τῶν ἔξω ληφθέντων*. Vid. 104, 1. — *πρὸς τὸν φόβον*, pro metu suo. Cf. adn. III 37, 3. — *διὰ τὸ ἂν ἐξελθεῖν*, quod, si oblata condicio acciperetur, lubenter exituri erant. Cf. adn. 47, 2. — *οὐκ ἐν ὁμοίῳ . . . εἶναι*, haud in aequo (cf. adn. II 49, 5) sibi fore pericula i. e. minora fore quam si propositam condicionem repudiarent. Cf. VI 11, 1. — *πόλεώς τε . . . οὐ στερισκόμενοι*, quod civitate (ihrer bürgerlichen Stellung, ihres Bürgerrechtes) propter aequum ius (bei der Gleichberechtigung) non privabantur. Respicitur procul dubio ad 105, 2 *τῆς ἴσης καὶ ὁμοίας μετέχοντα* eademque fere sententia aliis verbis exprimitur. Cf. *ἐν τῇ πόλει εἶναι* III 39, 6, *τὸ ἴσον* II 37, 1, de *ἐν* praepos. II 61, 2 *ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ τῆς γνώμης*, V 29, 2 *ἐν ἄλλοις*, adn. III 37, 1. Krueg. Gr. § 68, 12 adn. 6. Perperam Class. *ἐν τῷ ἴσῳ* simul valere putat idemque esse atque *ἐν τῷ αὐτῷ*, exemplis, ut ipse fatetur, destitutus. Neque si pariter interpretamur (cf. *ἐν τῷ ὁμοίῳ* VI 16, 4. 21, 2), hoc ad duo membra *τε — καί* particulis iuncta spectare potest, ut *ὁμοίως* I 39, 1. 70, 7. III 47, 3 (cf. I 141, 1). Nam praeterquam quod haec ratio verborum usu non comprobatur, ne *ὁμοίως* quidem ita usurpatur nisi ubi eadem res ad notiones contrarias refertur. Non magis cogitari potest pariter atque antea;

οὐ στερισκόμενοι καὶ κινδύνου παρὰ δόξαν ἀφ-
ιέμενοι. ὥστε τῶν πρασσόντων τῷ Βρασίδᾳ ἤδη 2
καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ διαδικαιούντων αὐτά, ἐπει-
δὴ καὶ τὸ πλῆθος ἑώρων τετραμμένον καὶ τοῦ
παρόντος Ἀθηναίων στρατηγοῦ οὐκέτι ἀκροώ-
μενον, ἐγένετο ἡ ὁμολογία, καὶ προσεδέξαντο ἐφ'
οἷς ἐκήρυξε. καὶ οἱ μὲν τὴν πόλιν τοιούτῳ 3
τρόπῳ παρέδοσαν· ὁ δὲ Θουκυδίδης καὶ αἱ νῆες
ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψὲ κατέπλεον ἐς τὴν Ἠιόνα.
καὶ τὴν μὲν Ἀμφίπολιν Βρασίδας ἄρτι εἶχε, τὴν 4
δὲ Ἠιόνα παρὰ νύκτα ἐγένετο λαβεῖν· εἰ γὰρ μὴ
ἐβοήθησαν αἱ νῆες διὰ τάχους, ἅμα ἕῳ ἂν εἴχετο.

καὶ ταύτης μὲν Βρασίδας μάτην πειρᾷ· Μύρκινος δὲ καὶ Γαληψὸς καὶ Οἰσύμη προσχωροῦσιν αὐτῷ.

107. Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ μὲν τὰ ἐν τῇ Ἠιόνι 1
καθίστατο, ὅπως καὶ τὸ αὐτίκα, ἢν ἐπίῃ ὁ Βρα-
σίδας, καὶ τὸ ἔπειτα ἀσφαλῶς ἕξει, δεξάμενος
τοὺς ἐθελήσαντας ἐπιχωρῆσαι ἄνωθεν κατὰ τὰς
σπονδάς. ὁ δὲ πρὸς μὲν τὴν Ἠιόνα κατά τε τὸν 2
ποταμὸν πολλοῖς πλοίοις ἄφνω καταπλεύσας, εἴ
πως τὴν προύχουσαν ἄκραν ἀπὸ τοῦ τείχους
λαβὼν κρατοίη τοῦ ἔσπλου, καὶ κατὰ γῆν ἀπο-
πειράσας ἅμα, ἀμφοτέρωθεν ἀπεκρούσθη, τὰ δὲ

hoc enim priore tempore non factum est, ut retinerent, quod periculum esset ne amitterent. Maxime vero a loci cohaerentia alienum est pariter atque Athenienses, quoniam omnino fieri non poterat, ut Brasidas reliquae multitudini iniquiorem se praeberet quam Atheniensibus. Aptissime vero ad illam convenit reliquam multitudinem ad pacem faciendam inclinasse, quod concessa iuris aequabilitate civitatem retinebat. — κινδύνου ... ἀφιέμενοι, quod periculo solvebantur.

§ 2. πρασσόντων] ἤγουν συνεργούντων εἰς τὴν προδοσίαν. Schol. Cf. adn. I 131, 1. IV 76, 2. — αὐτά. Cf. adn. 64, 1. — τοῦ ... στρατηγοῦ. Τοῦ Εὐκλέους. Vid. c. 104.

§ 3. παρὰ νύκτα ἐγένετο λαβεῖν, quin occuparet, per unam duntaxat noctem stetit, Port. Cf. adn. III 49, 4. Fallitur Bernh. Synt. p. 258.

Cap. 107. § 1. τὸ αὐτίκα ... τὸ ἔπειτα. Utrumque adverbialiter, ut illud II 41, 4, hoc V 115, 4. — ἐπιχωρῆσαι, accedere, ad eum concedere. — ἄνωθεν] ἤγουν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. Schol.

§ 2. κατὰ τὸν ποταμόν, secundo flumine. Cf. Valck. ad Herod. III 13. — τὴν προύχουσαν ... τείχους, lingulam a muro excurrentem. Similiter collocata sunt verba VII 70, 2 ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ. Cf. Krueg. ad Dion. p. 139 et Foertsch. Observ.

3 περὶ τὴν Ἀμφίπολιν ἐξηρτύετο. καὶ Μύρκινός τε αὐτῷ προσεχώρησεν, Ἠδωνικὴ πόλις, Πιττακοῦ τοῦ Ἠδώνων βασιλέως ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν Γοάξιος παίδων καὶ Βραυροῦς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ Γαληψὸς οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ Οἰσύμη· εἰσὶ δὲ αὗται Θασίων ἀποικίαι. παρὼν δὲ καὶ Περδίκκας εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν ξυγκαθίστη ταῦτα.

1 108. Ἐχομένης δὲ τῆς Ἀμφιπόλεως, οἱ Ἀθηναῖοι ἐς μέγα δέος κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ὅτι ἡ πόλις αὐτοῖς ἦν ὠφέλιμος ξύλων τε ναυπηγησίμων πομπῇ καὶ χρημάτων προσόδῳ, καὶ ὅτι μέχρι μὲν τοῦ Στρυμόνος ἦν πάροδος Θεσσαλῶν διαγόντων ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν τοῖς Λακε-

διὰ δὲ τῆς Ἀμφιπόλεως τὴν ἅλωσιν οἱ Ἀθηναῖοι μάλα φοβοῦνται, καὶ οἱ ξύμμαχοι πρόθυμοι γίγνονται ἐς τὸ

Cap. **107**. § 3. *Γαληψός* post Haackium Bekker. Vulgo *Γάψηλος*. Reg. *Γαψηλός*. Receptum ex Diod. XII 68 et Steph. Byz. reponendum esse iam Huds. et Duk. viderunt. Cf. V 6 et adn.

Cap. **108**. § 1. *αὐτοῖς ἦν* It. Vat. M. H. Bekk. tacitique Aug. et m., quod de altero certe non credibile. Vulgo *ἦν αὐτοῖς*. In re dubia a Bekk. recedere noluimus. Maxime placeret collocatio *ὠφέλιμος ἦν αὐτοῖς*.

in Lys. p. 38. — *ἐξηρτύετο*. Cf. adn. I 80, 3.

§ 3. Cf. Diod. XII 68. — *Μύρκινος*. „Urbs haud procul ab Amphipoli in septentrionem versus sita, ubi Strymon [immo Angites] in paludem Cercinitidem influit.“ Bloomf. Cf. Cousin. Maced. II p. 3 et Leak. Graec. sept. III p. 180 sq. — *Ἠδωνικὴ πόλις*. Cf. adn. V 6, 4. 5. — *Γοάξιος*. De flexione cf. adn. I 64, 2. — *Γαληψός*. „Gatterer recte hoc oppidum a Galepso Sithoniae distinguit. [Cf. Drak. ad Liv. XLIV 45, 15]. Hanc Xerxis classis propter litus Torone Olynthum navigans praetervecta est. Cf. Herodot. VII 122. Sed eam Galepsum, de qua hic agitur, Strabo claris verbis a Strymone ad orientem spectasse dicit, quod idem ex Thucydidis narratione V 6 cognoscitur.“ Arn. Strabonis verba p. 331 haec sunt: *εἶτα αἱ τοῦ Στρυμόνος ἐκβολαί, εἶτα Φάγρης, Γαληψός, Ἀπολλωνία, πᾶσαι πόλεις, εἶτα τὸ Νέσσου* (sive *Νέστου*) *στόμα*. — *Οἰσύμη*. Inter Amphipolim et Neapolim fuisse docet Scymn. v. 655 sqq. Estne Homeri *Αἰσύμη* Il. VIII 304? Cf. de hac urbe et de Galepso Cousin. l. d. p. 69 sq. et Leak. l. d. p. 179 sq.

Cap. **108**. § 1. *ὠφέλιμος*. Cf. Voemel. Prolegom. in Demosth. orat. Philipp. p. 42 sq. — *καὶ ὅτι*. Altera causa timoris proprie demum in verbis *τότε δὲ . . . γεγενῆσθαι* inest, sed oratio ita conformata est, ut in *μὲν . . . δέ* particulis nonnumquam fieri docuerunt Buttm. Gr. § 149, 11 et Matth. § 622, 4. Cf. adn. I

νεωτερίζειν. παρασκευαὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ Βρασίδου.

δαιμονίοις, τῆς δὲ γεφύρας μὴ κρατούντων,
ἄνωθεν μὲν μεγάλης οὔσης ἐπὶ πολὺ λίμνης τοῦ
ποταμοῦ, τὰ δὲ πρὸς Ἠιόνα τριήρεσι τηρουμένων,
οὐκ ἂν δύνασθαι προελθεῖν· τότε δὲ ῥᾴδια ἤδη
[ἐνομίζετο] γεγενῆσθαι. καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐφο- 2
βοῦντο μὴ ἀποστῶσιν. ὁ γὰρ Βρασίδας ἔν τε
τοῖς ἄλλοις μέτριον ἑαυτὸν παρεῖχε καὶ ἐν τοῖς
λόγοις πανταχοῦ ἐδήλου ὡς ἐλευθερώσων τὴν
Ἑλλάδα ἐκπεμφθείη. καὶ αἱ πόλεις πυνθανόμεναι 3
αἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι τῆς τε Ἀμφιπόλεως
τὴν ἅλωσιν καὶ ἃ παρέχεται, τήν τε ἐκείνου πρᾳ-
ότητα, μάλιστα δὴ ἐπήρθησαν ἐς τὸ νεωτερίζειν,
καὶ ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς αὐτὸν κρύφα, ἐπιπαριέναι

ῥᾴδια Bekk. ex Kistem. coniectura. In membranis ῥαδία. Sed πάροδος seu aditus ad Strymonem iam antea Lacedaemoniis patuerat, tunc vero etiam ultra hunc fluvium progredi poterant, quae vis oritur mutato accentu. Cf. adn.

ἐνομίζετο vulgo et Pal. It. Mosqu. Ἐνόμιζε Cl. Ven. T. F. C. Reg. Gr. B. E. Laur. (hic ex ras.) Ar. Chr. Dan. Ἐνόμιζεν Cass. Aug. M. Aut hoc aut ἐνόμιζε Vat. et m. Ἐνόμιζον D. et rec. man. Cass., quod a Valla expressum recepit Bekk. Nihil ex his verum, sed hoc verbum ab interpretibus adiectum esse censuit Kistem. Ἐνομίζετο quidem minus quam ἐνόμιζον verbis κατέστησαν et ἐφοβοῦντο respondet, sed haec inaequalitas non magni est aestimanda.

35, 3. — τῆς δὲ γεφύρας. Cf. 103, 4. 5. — μὴ κρατούντων, scil. τῶν Λακεδαιμονίων. — ἄνωθεν μὲν . . . τοῦ ποταμοῦ, quod superne (a superiore pontis parte) magnam per longum spatium paludem fluvius efficiebat (proprie: magna palus fluvius erat). De οὔσης ad λίμνης accommodato cf. adn. 102, 3. Cf. V 7, 4 τὸ λιμνῶδες τοῦ Στρυμόνος. Palus Cercinitis non illa quidem solo Strymone, sed simul Angita (hodie Anghista) et aliis minoribus fluviis efficitur; sed ille et maximus est et iam, antequam in illam paludem influit, super ripas effundi et campos apud Sirim sive Serram (hodie Seres) obruere solet, qua de re compluribus locis exposuit Cousin. l. d. Et Leakius lacum a superiore parte desinere in stagnum, per quod Strymon fluvius in illum fluat, docet l. d. III p. 199. — τὰ δὲ πρὸς Ἠιόνα. De hoc genere dicendi cf. adn. III 6, 2. — τηρουμένων. Suppl. τῶν Λακεδαιμονίων, ad quos eosdem spectat δύνασθαι. Cf. adn. III 13, 7. — δύνασθαι. De infinitivo cf. adn. 3, 2. — ῥᾴδια . . . γεγενῆσθαι. Suppl. προελθεῖν et de neutro plurali cf. I 125, 2. III 88, 1. Matth. Gr. § 443, 1. Add. scr. discr.

§ 2. μέτριον . . . παρεῖχε. Cf. c. 81. — ἐλευθερώσων . . . ἐκπεμφθείη. Cf. 86, 1.

§ 3. αἱ πόλεις cet. Haec sic coniungenda sunt: αἱ πόλ. αἱ ὑπήκ. πυνθ. τ. ἅλωσιν. — ἃ παρέχεται. „I. e. ἃ προτεί-

κελεύοντες καὶ βουλόμενοι αὐτοὶ ἕκαστοι πρῶ-
ἀποστῆναι. καὶ γὰρ καὶ ἄδεια ἐφαίνετο αὐτοῖς,
νσμένοις μὲν τῆς Ἀθηναίων δυνάμεως ἐπὶ
οῦτον ὅση ὕστερον διεφάνη, τὸ δὲ πλέον
λήσει κρίνοντες ἀσαφεῖ ἢ προνοίᾳ ἀσφαλεῖ,
θότες οἱ ἄνθρωποι οὗ μὲν ἐπιθυμοῦσιν ἐλπίδι
ρισκέπτῳ διδόναι, ὃ δὲ μὴ προσίενται λογισμῷ
οκράτορι διωθεῖσθαι. ἅμα δὲ τῶν Ἀθηναίων
τοῖς Βοιωτοῖς νεωστὶ πεπληγμένων καὶ τοῦ
ισίδου ἐφολκὰ καὶ οὐ τὰ ὄντα λέγοντος, ὡς
ῷ ἐπὶ Νίσαιαν τῇ ἑαυτοῦ μόνῃ στρατιᾷ
ηθήσαντι> οὐκ ἠθέλησαν οἱ Ἀθηναῖοι ξυμ-
εῖν, ἐθάρσουν καὶ ἐπίστευον μηδένα ἂν ἐπὶ
ἵς βοηθῆσαι. τὸ δὲ μέγιστον,, διὰ τὸ ἡδονὴν

ut III 36 init." Abresch.
bi adn. — κελεύοντες.
ιepe, a civitatibus transitur
ives. — αὐτοὶ ἕκαστοι.
.dn. I 105, 6.
4. ἄδεια ἐφαίνετο
τοῖς, securitas eis
endebatur sive ante
los obversabatur. —
νσμένοις ... διεφάνη,
d in aestimandis Athe-
ιsium opibus tanto ma-
falsi sunt, quanto illae
ores postea appa-
unt. De genetivo cf. Krueg.
; 47, 14. — τὸ δὲ πλέον
ἀσφαλεῖ. De nominativo
cipii vid. Matth. Gr. § 55 b
Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 4.
de πάρισον in vv. ἀσαφεῖ
σφαλεῖ attendi iubet schol.
sententia cf. III 3, 1. V
— εἰωθότες οἱ ἄνθρω-
Nominativi pro genetivis
lutis ideo videntur esse po-
quia in αὐτοί pronomine,
subiectum est participii
οντες, nomen οἱ ἄνθρωποι
ex parte inest. Cf. Matth.
§ 562 adn. 1. Krueg. Gr.
, 9 adn. 1. — διδόναι,
mittere, ut ἐλπίδι ἐπι-
εῖν II 42, 4. Subaudiendum

igitur est τοῦτο. — λογισμῷ αὐτοκράτορι διωθεῖσθαι, arbitrario (cf. 126, 5) iudicio reicere. De διωθεῖσθαι vid. adn. 87, 2.

§ 5. ἐν τοῖς Βοιωτοῖς, i. e. ἐν τῇ Βοιωτίᾳ. Cf. adn. I 107, 2. — ἐφολκά. Supra 88, 1 ἐπαγωγά. — καὶ οὐ τὰ ὄντα. Nam praeter ipsius exercitum affuisse alios novimus ex c. 70. 72. Cum proximis cf. c. 73. — ἐπὶ Νίσαιαν ... ξυμβαλεῖν. Ἐπὶ Νισαίᾳ coniecit Duk., quem vera divinasse crederes, nisi ita aut αὐτῷ aut τῇ ἑαυτοῦ στρατιᾷ supervacaneum esset. Atque praeter verba ἐπὶ Νίσαιαν etiam dativus τῇ ἑαυτοῦ μόνῃ στρατιᾷ non habet quo referatur. Apparet vero ex 85, 7 στρατιᾷ τῇδε ... ἐπὶ Νίσαιαν ἐμοῦ βοηθήσαντος, οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι πλείονες ὄντες προσμῖξαι, quorum verborum sententia hic repetitur, excidisse βοηθήσαντι. Hoc cognoverunt Linwood. in Annal. phil. 1862 p. 198 et Herwerd. Stud. Thuc. p. 64. — ἐπὶ σφᾶς βοηθῆσαι. Cf. adn. I 107, 5 et de inf. aor. cum ἂν adn. III 38, 2.

§ 6. διὰ τὸ ... ἔχον ἐν

ἔχον ἐν τῷ αὐτίκα καὶ ὅτι τὸ πρῶτον Λακεδι μονίων ὀργώντων ἔμελλον πειράσεσθαι, κινδυνεύ παντὶ τρόπῳ ἑτοῖμοι ἦσαν. ὧν αἰσθόμενοι οἱ μ Ἀθηναῖοι φυλακάς, ὡς ἐξ ὀλίγου καὶ ἐν χειμῶ διέπεμπον ἐς τὰς πόλεις, ὁ δὲ ἐς τὴν Λακεδαίμο ἐφιέμενος στρατιάν τε προσαποστέλλειν ἐκέλε καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Στρυμόνι ναυπηγίαν τριήρι παρεσκευάζετο. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὰ μὲν κ φθόνῳ ἀπὸ τῶν πρώτων ἀνδρῶν οὐχ ὑπηρέτησ αὐτῷ, τὰ δὲ καὶ βουλόμενοι μᾶλλον τούς ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι καὶ τι πόλεμον καταλῦσαι.

Μεγαρῆς τὰ μακρὰ τείχη

109. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Μεγαρῆς τε ι

§ 6. *αἰσθανόμενοι* It. Aug. M. Quod ne quis propter imp fectum *διέπεμπον* praeferendum putet, cf. VII 8, 1.
Cap. **109**. § 1. *Μεγαρῆς τά τε* codd. Cf. adn.

τῷ αὐτίκα, quod res eis in praesentia grata erat s. voluptatem afferebat. Cf. Matth. Gr. § 570. Krueg. Gr. § 43, 4 adn. 28. — *ὅτι . . . ἔμελλον πειράσεσθαι*, quod primum (das erste Mal) Lacedaemonios cum studio agentes experturi erant. — *ὡς ἐξ ὀλίγου καὶ ἐν χειμῶνι*, quantum brevi temporis spatio (cf. adn. II 11, 4) et in hieme fieri poterat. Cf. adn. 17, 1. — *ἐφιέμενος*. Si hoc sonat mandans, mandata dans perferenda, Thucydides huic medio, quod alibi in soluta oratione appetere significat, eam vim tribuit, quae in Steph. Thes. poetica appellatur, et Homeri, tragicorum atque Aristophanis exemplis confirmatur, quibus hoc Thucydideum addidit Dind. Sed cum ne poetae quidem *ἐφίεσθαι* absolute, ut *ἐπιστέλλειν*, pro verbis *σὺν ἐπιστολαῖς* (*ἐντολαῖς*) *πέμπειν* posuerint, Dukas hic *ἐφιέμενος* interpretatur *μετὰ πάσης ἐφέσεως*. Haec tamen significatio non magis exemp probatur, et, cum ex hac ratio *ἐς τὴν Λακεδαίμονα* cu *ἐκέλευε* verbo iungendum s *ἐφιέμενος* omni vi caret, opti autem *ἐς τὴν Λακεδαίμο* *ἐφιέμενος* opponitur pronom *αὐτός*; praeterea ad *ἐφιέμεν* quoque *στρατιὰν προσαποστε λειν* cogitare licet. Cf. adn 65, 2. De re cf. Diod.

§ 7. *φθόνῳ ἀπὸ τ πρώτων ἀνδρῶν*. De ἀ vid. adn. I 37, 1 et Bernh. Sy p. 222, de *πρώτοις ἀνδράσι* a IV 105, 1. Muell. Dor. II p. infra V 15. — *οὐχ ὑπηρέτ σαν αὐτῷ*. Cf. tamen I 1 — *τοὺς ἐκ τῆς νήσου*. est *τοὺς ἐκ τῆς Σφακτηρίας Ἀθήνας κομισθέντας*, qui 34, 2 *οἱ ἐκ τῆς νήσου ληφθ τες* vocantur. Cf. V 15, 1. 24 et adn. IV 24, 3.

Cap. **109**. § 1. *Μεγαρ τε τά*. Si haec recte in codi bus scripta essent, colloca particulae *τέ* ita explicanda ess ut in exemplis ad I 16 adscrip Sed cum in altero membro ni

ϱὰ τείχη, ἃ σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον, κατ-
ιψαν ἑλόντες ἐς ἔδαφος, καὶ Βρασίδας μετὰ
Ἀμφιπόλεως ἅλωσιν ἔχων τοὺς ξυμμάχους
ιτεύει ἐπὶ τὴν Ἀκτὴν καλουμένην. ἔστι δὲ ἀπὸ
βασιλέως διορύγματος ἔσω προύχουσα, καὶ
θως αὐτῆς ὄρος ὑψηλὸν τελευτᾷ ἐς τὸ Αἰγαῖον
ιγος. πόλεις δὲ ἔχει Σάνην μὲν Ἀνδρίων ἀπ-
αν παρ' αὐτὴν τὴν διώρυχα, ἐς τὸ πρὸς Εὔβοιαν
ιγος τετραμμένην, τὰς δὲ ἄλλας Θυσσὸν καὶ
ωνὰς καὶ Ἀκροθῴους καὶ Ὀλόφυξον καὶ Δῖον,
ἰκοῦνται ξυμμίκτοις ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσ-
καί τι καὶ Χαλκιδικὸν ἔνι βραχύ, τὸ δὲ

κατασκάπτουσι, καὶ Βρασίδας ἐπὶ τὴν Ἀκτὴν στρατεύσας τὰ πλεῖστα πολίσματα αὐτῆς προσποιεῖται.

; 3. Θύσσον codd. Cf. Herodian. I p. 208.
Ἀκροθῴους. Huic nomini ι subscriptum, quod in codicibus
ır abesse, addendum esse ostendit Inscr. Att. I n. 37, 4.

ietur, quod mutata senten-
forma Megarensibus tribui
t, placet Haackii coniectura
ί. — σφῶν. De colloca-
huius vocabuli cf. adn. II
, de ipso pronomine adn. I
., de re supra 69, 4. —
ιτεύει ἐπὶ τὴν Ἀκτήν.
iod. XII 68 et de Acte sive
nsula Atho montis Strab.
p. 510.

2. βασιλέως. Xerxis. Cf.
lot. VII 22. 122 et de hac
fossa Cousin. Maced. II
3 sq. et Leak. Graec. sept.
143 sq. — ἔσω. „Intra
onesum, ita ut per fossam
a continente separetur."
:k. — καὶ ὁ Ἄθως . . .
υτᾷ, et Athos, mons
excelsus, ad Aegaeum
gus terminatur, Port.
et Gattereri explanationem
aratis verbis Herodoti VII
Ἄθως ἐστὶ ὄρος μέγα . . .
άλασσαν κατῆκον . . . τῇ
λευτᾷ ἐς τὴν ἤπειρον τὸ
χερσονησοειδές ἐστι pro-
bamus. De τελευτᾶν ἔς τι cf.
adn. II 51, 1.

§ 3. τὸ πρὸς . . . πέλαγος. Id est ad sinum Singiticum. Cf. Herodot. VII 122 et Leak. l. d. p. 144. Temere Herwerd. Stud. Thuc. p. 64 πρὸς Σιθονίαν. — τὰς δὲ ἄλλας. „Strabonis excerpta l. VII in fine etiam quinque has urbes, quas hic memorat Thucydides, in Atho monte ponunt, Sanes mentionem non faciunt." Duk. Hanc tamen nominat Herodot. VII 22 dicens esse ἐν τῷ ἰσθμῷ, ἐς τὸν τελευτᾷ ὁ Ἄθως. Situs singularum urbium definiri non posse demonstrat Leak. p. 150 sqq. — Ἀκροθῴους. Apud Herodot. Ἀκρόθῳον. In cacumine seu summo Atho fuisse dicunt Plin. H. N. IV 10 Acrathon et Mela II 2 Acroathon vocantes, contra quos disputat Leak. p. 149.

§ 4. διγλώσσων, bilinguium, i. e. praeter suam linguam etiam Graece loquentium. Cf. Heilm., qui comparat VIII 85, 2, Nieb. Script. hist. I p. 130.

πλεῖστον Πελασγικόν, τῶν καὶ Λῆμνόν ποτε καὶ Ἀθήνας Τυρσηνῶν οἰκησάντων, καὶ Βισαλτικὸν καὶ Κρηστωνικὸν καὶ Ἠδῶνες· κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα οἰκοῦσι. καὶ οἱ μὲν πλείους προσεχώρησαν τῷ Βρασίδᾳ, Σάνη δὲ καὶ Δῖον ἀντέστη, καὶ αὐτῶν τὴν χώραν ἐμμείνας τῷ στρατῷ ἐδῄου.

ἔπειτα ἐπὶ Τορώνην στρατεύει, ἔνθα οἱ πράσσοντες αὐτῷ πρῶτον ἑπτὰ ἄνδρας ἐσάγουσιν, οἵπερ πυλίδα διαιροῦσιν.

110. *Ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, εὐθὺς στρατεύει ἐπὶ Τορώνην τὴν Χαλκιδικήν, κατεχομένην ὑπὸ Ἀθηναίων· καὶ αὐτὸν ἄνδρες ὀλίγοι ἐπήγοντο, ἑτοῖμοι ὄντες τὴν πόλιν παραδοῦναι· καὶ ἀφικόμενος νυκτὸς ἔτι καὶ περὶ ὄρθρον τῷ στρατῷ ἐκαθέζετο πρὸς τὸ Διοσκόρειον, ὃ ἀπέχει τῆς πόλεως τρεῖς μάλιστα σταδίους. τὴν μὲν οὖν ἄλλην πόλιν τῶν Τορωναίων καὶ τοὺς Ἀθηναίους τοὺς ἐμφρουροῦντας ἔλαθεν· οἱ δὲ πράσσοντες αὐτῷ εἰδότες ὅτι ἥξοι, καὶ προελθόντες τινὲς αὐτῶν λάθρᾳ ὀλίγοι ἐτήρουν τὸν πρόσοδον, καὶ ὡς*

Cap. **110**. § 1. *Διοσκούρειον* vulgo. T. It. Reg. Gr. Mosqu. Ar. Chr. *Διοσκούριον*. *Διοσκόριον* legi iubet Lob. ad Phryn. p. 235 et 368, *Διοσκόρειον* Dind. in Steph. Thes. Cf. III sd. 75, 3.
§ 2. *ἥξοι*. Ven. T. C. Reg. et alii tres *ἥξει*.
προελθόντες Vat. et Bekk. et taciti Aug. et Pal. in Bekk. ed. ster., sed contra silentia aliorum. Vulgo *προσελθόντες*. Sed huic repugnat *ἐτήρουν τὴν πρόσοδον*. Neque *προελθόντες* propter *ἐσκομίζουσι παρ' αὐτούς* repudiandum est, quoniam cogitandum est illos, ut viris viam in urbem monstrarent, eodem rediisse.

Sint. ad Plut. Them. c. 6. — *Πελασγικόν, τῶν ... Τυρσηνῶν οἰκησάντων*. De collocatione participii cf. adn. I 90, 1. De Pelasgis Tyrrhenis sive Tyrrhenis Pelasgicis vid. Nieb. Hist. Rom. I p. 44 sqq. et p. 65. Muell. Addend. ad Minyas p. 437 sqq. et Etrusc. I p. 76 al. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 779. Baehr. ad Herod. I 57. Herm. Antiqu. Gr. I § 7 et 8. Schwegleri Hist. Rom. I p. 264 sq. Mommseni Hist. Rom. I p. 112. — *Λῆμνον ... καὶ Ἀθήνας*. Cf. Herodot. VI 137 sqq. — *Βισαλτικὸν καὶ Κρηστωνικόν*. Nomina orta ex Bisaltiae et Chrestoniae sive Grestoniae vocabulis, de quibus terris cf. adn. II 99, 6.

Cap. **110**. § 1. *Τορώνην*. Sithoniae urbem praecipuam, cuius situs eis, quae extremo hoc cap. et 113, 2 leguntur, definitur. Ruinae eius adhuc Torone dicuntur. Vid. Leak. Graec. sept. III p. 119. — *περὶ ὄρθρον*. Cf. adn. III 112, 3.

§ 2. *τὴν ... ἄλλην πόλιν*, i. e. *τοὺς ἄλλους πολίτας*. —

ᾔσθοντο παρόντα, ἐσκομίζουσι παρ᾽ αὐτοὺς ἐγχειρίδια ἔχοντας ἄνδρας ψιλοὺς ἑπτά (τοσοῦτοι γὰρ μόνοι ἀνδρῶν εἴκοσι τὸ πρῶτον ταχθέντων οὐ κατέδεισαν ἐσελθεῖν· ἦρχε δὲ αὐτῶν Λυσίστρατος Ὀλύνθιος), οἳ διαδύντες διὰ τοῦ πρὸς τὸ πέλαγος τείχους καὶ λαθόντες τούς τε ἐπὶ τοῦ ἀνωτάτω φυλακτηρίου φρουρούς, οὔσης τῆς πόλεως πρὸς λόφον, ἀναβάντες διέφθειραν καὶ τὴν κατὰ Καναστραῖον πυλίδα διῄρουν.

1 111. Ὁ δὲ Βρασίδας τῷ μὲν ἄλλῳ στρατῷ ἡσύχαζεν ὀλίγον προελθών, ἑκατὸν δὲ πελταστὰς προπέμπει, ὅπως, ὁπότε πύλαι τινὲς ἀνοιχθεῖεν καὶ τὸ σημεῖον ἀρθείη ὃ ξυνέκειτο, πρῶτοι ἐσδράμοιεν. *ὕστερον δὲ ἑκατὸν πελτασταὶ Βρασίδου ἐσκομίζονται.*
2 καὶ οἱ μὲν χρόνου ἐγγιγνομένου καὶ θαυμά-

ἦρχε . . . Ὀλύνθιος ab optimis libris absunt, sed man. rec. in marg. adscr.

ἀνωτάτω M. Cant. I., ἀνωτάτου Ar. Chr. Dan. H., reliqui ἀνώτατα. Cf. Dindorf. Lex. Soph. s. v. πρόσω.

πράσσοντες αὐτῷ. Cf. adn. III 4, 6. — **προελθόντες**, extra urbem progressi. Cf. I 111, 1 *προϊόντες πολὺ ἐκ τῶν ὅπλων*. De verbis *τινὲς ὀλίγοι* subiecti ambitum deminuentibus cf. adn. 6, 1. 73, 4. — **ἐσκομίζουσι παρ᾽ αὐτούς**, ad se (in urbem) introducunt. Cf. 111, 2. — **ἄνδρας ψιλούς.** Ex Brasidae militibus. — **τοσοῦτοι μόνοι.** Cf. adn. III 52, 4. — **διαδύντες.** „Cum hoc verbum per foramen aliquod perlabentibus congruens sit, murum, quem collapsum et in quo reficiendo eos tunc occupatos fuisse postea [112, 2] discimus, alicubi patuisse suspicemur." Bloomf. Verba *καὶ λαθόντες*, quia clandestini ingressus notio iam *διαδύντες* voce continetur, nemo quidem magnopere desideret, clarius tamen caput rei elocuntur. — **τοὺς . . . φρουρούς**] *τὸ ἑξῆς, τοὺς φρουροὺς διέφθειραν.* Schol. *Φυλακτήριον*, ut Lat. praesidium, hic de loco dictum est, supra 31, 1. 33, 1 de militibus. — **οὔσης . . . πρὸς λόφον**, cum urbs acclinata (seu applicata) sit colli. Ex qua interpretatione, cur accusativus positus sit, intellegitur. — **κατὰ Καναστραῖον.** *Καναστραῖον ἄκρη, τὸ δὴ πάσης τῆς Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα*, Herodot. VII 123. Hodie Plaiúri apud Leak. l. d. p. 156. E regione igitur huius Pallenes promontorii in Sithonia erat Torone. Portula igitur ad portum erat, in opposito latere continentem versus porta, quae ad forum ducebat (111, 2). De accentu vocis vid. Goettl. Doctrin. accent. p. 235. — **διῄρουν.** Imperfectum, quia haec res, dum proxima geruntur, nondum perfecta erat.

Cap. **111.** § 2. **ἐγγιγνομένου.** Cf. I 113, 1. De proximo *καί* cf. adn. I 65, 1. — **θαυμάζοντες.** „*Ἀποροῦντες τί ἂν εἴη τὸ αἴτιον δι᾽ οὗ οὐ φαίνεταί τι σημεῖον.*" *Δού-*

ζοντες κατὰ μικρὸν ἔτυχον ἐγγὺς τῆς πόλεως προσελθόντες· οἱ δὲ τῶν Τορωναίων ἔνδοθεν παρασκευάζοντες μετὰ τῶν ἐσεληλυθότων, ὡς αὐτοῖς ἥ τε πυλὶς διῄρητο καὶ αἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν πύλαι τοῦ μοχλοῦ διακοπέντος ἀνεῴγοντο, πρῶτον μὲν κατὰ τὴν πυλίδα τινὰς περιαγαγόντες ἐσεκόμισαν, ὅπως κατὰ νώτου καὶ ἀμφοτέρωθεν τοὺς ἐν τῇ πόλει οὐδὲν εἰδότας ἐξαπίνης φοβήσειαν, ἔπειτα τὸ σημεῖόν τε τοῦ πυρός, ὡς εἴρητο, ἀνῖσχον καὶ διὰ τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν πυλῶν τοὺς λοιποὺς ἤδη τῶν πελταστῶν ἐσεδέχοντο.

καὶ ὁ ἄλλος δὲ στρατὸς ἐσπίπτει.

112. *Καὶ ὁ Βρασίδας ἰδὼν τὸ ξύνθημα ἔθει* 1
δρόμῳ, ἀναστήσας τὸν στρατὸν ἐμβοήσαντά τε
ἀθρόον καὶ ἔκπληξιν πολλὴν τοῖς ἐν τῇ πόλει
παρασχόντα. καὶ οἱ μὲν κατὰ τὰς πύλας εὐθὺς 2
ἐσέπιπτον, οἱ δὲ κατὰ δοκοὺς τετραγώνους, ἃ
ἔτυχον τῷ τείχει πεπτωκότι καὶ ἀνοικοδομουμένῳ
πρὸς λίθων ἀνολκὴν προσκείμεναι. Βρασίδας μὲν 3
οὖν καὶ τὸ πλῆθος εὐθὺς ἄνω καὶ ἐπὶ τὰ μετέωρα

Cap. **111**. § 2. *ἀνέσχον* codd. Propter actionem permanentem et similem locum III 22, 8 emend. Class.

Cap. **112**. § 2. *οἰκοδομουμένῳ* codd. Emend. Herwerd. Stud. Thuc. p. 65. Sic I 89, 3 Lugd. *οἰκοδομεῖν* pro *ἀνοικοδομεῖν* idemque M., sed *ἀν* sec. man. suprascr.

κας. — *κατὰ μικρόν*, paulatim. — *οἱ . . . παρασκευάζοντες*, qui . . . rem adornabant. — *αὐτοῖς*, i. e. *ὑπ' αὐτῶν*. — *τοῦ μοχλοῦ διακοπέντος*. Cf. II 4. — *περιαγαγόντες*. Extra urbem. Cf. Dobr. — *κατὰ νώτου καὶ ἀμφοτέρωθεν*. Per portulam intromissos ita circumducere per vicos urbis videntur voluisse, ut non solum a tergo, sed etiam a lateribus irruerent. — *ὡς εἴρητο* = *ξυνέκειτο* § 1, quemadmodum uti dictum erat legimus Sal. Iug. c. 113.

Cap. **112**. § 1. *ἔθει δρόμῳ*. Cf. adn. III 111, 2. — *ἐμβοήσαντα . . . καὶ . . . παρασχόντα*, qui clamorem sustulit (cf. II 92, 1. IV 34, 1) cunctus et magnum terrorem oppidanis incussit. Aoristi sunt inchoativi. Similiter I 18, 2 *τῶν ξυμπολεμησάντων* i. e. eorum qui bellum communiter susceperunt.

§ 2. *δοκοὺς τετραγώνους*, trabes vel asses quadrangulares, planitiem obliquam a solo ad verticem muri efficientes.

§ 3. *τὸ πλῆθος*, plerique, maior pars. — *τὰ μετέωρα*.

τῆς πόλεως ἐτράπετο, βουλόμενος κατ' ἄκρας καὶ
βεβαίως ἑλεῖν αὐτήν· ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος κατὰ
πάντα ὁμοίως ἐσκεδάννυντο.
1 113. Τῶν δὲ Τορωναίων γιγνομένης τῆς ἁλώ-
σεως τὸ μὲν πολὺ οὐδὲν εἰδὸς ἐθορυβεῖτο, οἱ δὲ
πράσσοντες καὶ οἷς ταὐτὰ ἤρεσκε μετὰ τῶν ἐσ-
2 ελθόντων εὐθὺς ἦσαν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἔτυχον
γὰρ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὁπλῖται ἐγκαθεύδοντες ὡς πεντή-
κοντα) ἐπειδὴ ᾔσθοντο, οἱ μέν τινες ὀλίγοι δια-
φθείρονται ἐν χερσὶν αὐτῶν, τῶν δὲ λοιπῶν οἱ
μὲν πεζῇ, οἱ δὲ ἐς τὰς ναῦς, αἳ ἐφρούρουν δύο,
καταφυγόντες διασῴζονται ἐς τὴν Λήκυθον τὸ
φρούριον, ὃ εἶχον αὐτοὶ καταλαβόντες, ἄκρον τῆς

τῶν δὲ παρόντων Ἀθηναίων οἱ πολλοὶ καὶ τῶν Τορωναίων οἱ αὐτοῖς ἐπιτήδειοι καταφεύγουσιν ἐς τὴν Λήκυθον.

Cap. 113. § 1. ταῦτα codd., quod non habet quo apte referatur. Emend. Class. Cf. adn.

§ 2. καθεύδοντες codd. Sententia postulat excubias agentes. Verum ex Xen. Hist. Gr. II 4, 24 reposuit Class.

Cf. 110, 2. — βουλόμενος. Cf. ἐπικρατήσαντι 73, 4 ibique adn. Similiter Antiochum progeniemque eius emotum Liv. XLII 50. — κατ' ἄκρας, a culmine (Verg. Aen. II 602), a summo vertice, ideoque funditus. Cf. Aeschyl. Choeph. 691. Plat. de Leg. 909 b.

Cap. 113. § 1. τὸ πολύ, ut paulo ante τὸ πλῆθος. — οἷς ταὐτὰ ἤρεσκε, quibus eadem atque his placebant sive qui cum his sentiebant.

§ 2. τινὲς ὀλίγοι. Cf. adn. 46, 5. — αὐτῶν] τῶν περὶ τὸν Βρασίδαν. Schol. Sed cum et remotiores sint οἱ περὶ τὸν Βρασίδαν et verba ἐν χερσίν per se sola poni soleant, αὐτῶν potius ad Athenienses spectare et traiectum videtur. Cf. adn. III 104, 1. — ἐς τὰς ναῦς, αἳ ἐφρούρουν δύο. Similiter VII 43, 4 πρὸς τὰ στρατόπεδα, ἃ ἦν ἐπὶ τῶν Ἐπιπολῶν τρία, ubi cf. adn. — τὴν Λήκυθον τὸ φρούριον. De articulis cf. adn. II 67, 2. — αὐτοί, ipsi (soli), sine Toronaeis. Cf. 130, 6. VIII 95, 6. — ἄκρον . . . ἰσθμῷ, urbis (Toronae) arx, quae in mare porrecta angusto isthmo (ab reliqua urbe) intercepta erat. Non urbs igitur erat Lecythus, sed pars Toronae extrema eiusque castellum. Quare errat Kiepertus, qui in tab. Maced. Lecythum in alio promontorio quam Toronen, quamquam cum dubitationis signo, collocavit. Ἐς τὴν θάλασσαν ἀπειλημμένον cum emphasi dicta sunt pro plenioribus ἐς τὴν θάλασσαν ἀνέχον καὶ ἀπειλημμένον. Cf. Ind. gramm. v. Emphas. Cum verbis ἀπειλημμένον ἐν στενῷ ἰσθμῷ, ne quis in praepositione ἐν haereat, Arnoldus VI 1, 2 ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ διείργεται contendit. Melius etiam enuntiatum 120, 3 τῆς Παλλήνης ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀπειλημμένης comparat Haack. Add. VI 97, 1 et de ἀπολαμβάνειν adn. I 7.

πόλεως ἐς τὴν θάλασσαν ἀπειλημμένον ἐν στενῷ
ἰσθμῷ. κατέφυγον δὲ καὶ τῶν Τορωναίων ἐς 3
αὐτοὺς ὅσοι ἦσαν σφίσιν ἐπιτήδειοι.

Βρασίδας δὲ τούτοις μὲν σπένδεται δύο ἡμέρας, τῶν δὲ Τορωναίων ξύλλογον ποιήσας παραθαρσύνει.

114. Γεγενημένης δὲ ἡμέρας ἤδη καὶ βεβαίως 1
τῆς πόλεως ἐχομένης ὁ Βρασίδας τοῖς μὲν μετὰ
τῶν Ἀθηναίων Τορωναίοις καταπεφευγόσι κήρυγμα
ἐποιήσατο τὸν βουλόμενον ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἐξελθόντα
ἀδεῶς πολιτεύειν, τοῖς δὲ Ἀθηναίοις κήρυκα προσ-
πέμψας ἐξιέναι ἐκέλευσεν ἐκ τῆς Ληκύθου ὑπο-
σπόνδους καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας ὡς οὔσης Χαλκι-
δέων. οἱ δὲ ἐκλείψειν μὲν οὐκ ἔφασαν, σπείσασθαι 2
δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἡμέραν τοὺς νεκροὺς ἀνελέσθαι.
ὁ δὲ ἐσπείσατο δύο. ἐν ταύταις δὲ αὐτός τε τὰς
ἐγγὺς οἰκίας ἐκρατύνατο καὶ Ἀθηναῖοι τὰ σφέ-
τερα. καὶ ξύλλογον τῶν Τορωναίων ποιήσας ἔλεξε 3
τοῖς ἐν τῇ Ἀκάνθῳ παραπλήσια, ὅτι οὐ δίκαιον
εἴη οὔτε τοὺς πράξαντας πρὸς αὐτὸν τὴν λῆψιν
τῆς πόλεως χείρους οὐδὲ προδότας ἡγεῖσθαι
(οὐδὲ γὰρ ἐπὶ δουλείᾳ οὐδὲ χρήμασι πεισθέντας
δρᾶσαι τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ ἀγαθῷ καὶ ἐλευθερίᾳ τῆς
πόλεως), οὔτε τοὺς μὴ μετασχόντας οἴεσθαι μὴ
τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι· ἀφῖχθαι γὰρ οὐ διαφθερῶν
οὔτε πόλιν οὔτε ἰδιώτην οὐδένα. τὸ δὲ κήρυγμα 4
ποιήσασθαι τούτου ἕνεκα τοῖς παρ' Ἀθηναίους

Cap. **114**. § 1. προσπέμψας. In optimis membranis προπέμψας. At vid. Duk. ad VII 2.

§ 3. *ἐς αὐτοὺς*, in locum ubi erant. Cf. adn. 24, 1. — *σφίσιν*. Cf. adn. I 20, 1.

Cap. **114**. § 1. *γεγενημένης δὲ ἡμέρας ἤδη*. Referuntur haec ad 110, 1 dicta. — *μετὰ τῶν Ἀθηναίων*, i. e. *μετὰ τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ* (113, 2) *γενομένων*. — *Τορωναίοις καταπεφευγόσι*. De collocatione verborum vid. adn. I 90, 1. — *ἐξελθόντα*] *τῆς Ληκύθου*. Schol. — *ὡς οὔσης Χ.*, quod Chalcidensium esset. Cf. adn. 14, 5.

§ 2. *σπείσασθαι ... ἀνελέσθαι*. Cf. III 109, 2.

§ 3. *τοῖς ἐν ... Ἀκάνθῳ*. Suppl. *λεχθεῖσι* et cf. c. 85 sqq. — *χείρους*. Cf. adn. III 9, 1. — *οὐδέ* ante *προδότας* collocatum propter superiorem negationem dictum est pro Latino vel. — *ἐπὶ δουλείᾳ* cet. Similiter III 10, 3.

§ 4. *παρ' Ἀθηναίους*. *Τοὺς Λήκυθον ἔχοντας*. Cf.

καταπεφευγόσιν, ὡς ἡγούμενος οὐδὲν χείρους τῇ ἐκείνων φιλίᾳ· οὐδ' ἂν σφῶν πειρασαμένους αὐτοὺς [τῶν Λακεδαιμονίων] δοκεῖν ἧσσον, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον, ὅσῳ δικαιότερα πράσσουσιν, εὔνους ἂν σφίσι γενέσθαι, ἀπειρίᾳ δὲ νῦν πεφοβῆσθαι.
5 τούς τε πάντας παρασκευάζεσθαι ἐκέλευσεν ὡς βεβαίους τε ἐσομένους ξυμμάχους καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἤδη ὅ τι ἂν ἁμαρτάνωσιν αἰτίαν ἕξοντας· τὰ δὲ πρότερα οὐ σφεῖς ἀδικεῖσθαι, ἀλλ' ἐκείνους μᾶλλον ὑπ' ἄλλων κρεισσόνων, καὶ ξυγγνώμην εἶναι εἴ τι ἠναντιοῦντο.

1 115. Καὶ ὁ μὲν τοιαῦτα εἰπὼν καὶ παραθαρσύνας διελθουσῶν τῶν σπονδῶν τὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο τῇ Ληκύθῳ· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἠμύναντό τε ἐκ φαύλου τειχίσματος καὶ ἀπ' οἰκιῶν ἐπάλξεις
2 ἐχουσῶν, καὶ μίαν μὲν ἡμέραν ἀπεκρούσαντο· τῇ δ' ὑστεραίᾳ μηχανῆς μελλούσης προσάξεσθαι αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐναντίων, ἀφ' ἧς πῦρ ἐνήσειν διενοοῦντο.

ἔπειτα προσβάλλει τῇ Ληκύθῳ. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἴκημα καταρραγὲν φυγὴν τῶν φρουρῶν ποιεῖ.

113, 2. 3. — ὡς ἡγούμενος. Cf. ὡς οἰόμενος VI 32, 3 et ibi adn. Explicatur superius τούτου ἕνεκα. — οὐδ' ἂν ... εὔνους ἄν. De iterato ἂν cf. adn. I 136, 3. — τῶν Λακεδαιμονίων interpretamentum esse σφῶν pronominis cum verborum abundantia tum inepta collocatio ostendit. Pariter I 144, 2 τοῖς Λακεδαιμονίοις delendum est, quod iam schol. ex margine in verborum seriem illatum esse adnotavit. — ὅσῳ. Cf. adn. III 11, 1. — δικαιότερα πράσσουσιν. Intell. οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν Ἀθηναίων.

§ 5. τὸ ἀπὸ τοῦδε. Cf. sd. II 46, 1. — αἰτίαν ἕξοντας. Suppl. τούτου, et de dicendi genere αἰτίαν ἔχειν, culpam sustinere, cf. adn. III 13, 7 et VIII 91, 3. — σφεῖς. De nominativo, pro quo in uno Par. E. σφᾶς, vid. Buttm. Gr. § 142 adn. 3. Krueg. Gr. § 55, 2 adn. 1. Neque ei obstat, quod nominativus verbi ἐκέλευσεν est proprie unus Brasidas; nam etiam ibi, ubi eorum, qui pronomine σφεῖς indicantur, unus superiore nomine continetur, nominativus ponitur. Cf. V 55, 1.

Cap. 115. § 1. ἠμύναντό τε ... καὶ ... ἀπεκρούσαντο iunge. Cf. sd. 41, 2 et V 10, 9. — φαύλου τειχίσματος. Quale fuerit, e proximis ξύλινα παραφράγματα, quod opus per isthmum factum videtur (cf. 113, 2), colligi potest.

§ 2. προσάξεσθαι passivum, ut apud Plat. de Rep. 458d. Demosth. V 14. — ἀπό. Cf. adn. I 17, 1 et hic Arn. — ἐνήσειν διενοοῦντο. Memorabile exemplum verbi διανοεῖσθαι cum futuri infinitivo iuncti, „quod simul ostendit, qua ratione inductus scriptor hac verborum structura usus sit. Etenim μέλλειν verbi notione διενοοῦντο praeditum esse voluit et, ne illud iteraretur, hoc posuit.“ Stahl.

ἐς τὰ ξύλινα παραφράγματα, καὶ προσιόντος ἤδη τοῦ στρατεύματος, ᾗ ᾤοντο μάλιστα αὐτοὺς προσκομιεῖν τὴν μηχανὴν καὶ ἦν ἐπιμαχώτατον, πύργον ξύλινον ἐπ' οἴκημα ἀντέστησαν, καὶ ὕδατος ἀμφορέας πολλοὺς καὶ πίθους ἀνεφόρησαν καὶ λίθους μεγάλους, ἄνθρωποί τε πολλοὶ ἀνέβησαν. τὸ δὲ 3 οἴκημα λαβὸν μεῖζον ἄχθος ἐξαπίνης κατερράγη, καὶ ψόφου πολλοῦ γενομένου τοὺς μὲν ἐγγὺς καὶ ὁρῶντας τῶν Ἀθηναίων ἐλύπησε μᾶλλον ἢ ἐφόβησεν· οἱ δὲ ἄπωθεν, καὶ μάλιστα οἱ διὰ πλείστου, νομίσαντες ταύτῃ ἑαλωκέναι ἤδη τὸ χωρίον, φυγῇ ἐς τὴν θάλασσαν καὶ τὰς ναῦς ὥρμησαν.

ἁλίσκεται οὖν τὸ τείχισμα, ὃ καθαιρεθὲν ἀνατίθεται τέμενος.

116. Καὶ ὁ Βρασίδας ὡς ᾔσθετο αὐτοὺς 1 ἀπολείποντάς τε τὰς ἐπάλξεις καὶ τὸ γιγνόμενον ὁρῶν, ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ εὐθὺς τὸ τείχισμα λαμβάνει, καὶ ὅσους ἐγκατέλαβε διέφθειρε. καὶ 2 οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τοῖς τε πλοίοις καὶ ταῖς ναυσὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκλιπόντες τὸ χωρίον ἐς Παλλήνην διεκομίσθησαν· ὁ δὲ Βρασίδας (ἔστι γὰρ ἐν τῇ

Cap. 115. § 3. ἄπωθεν. It. Vat. D. E. Mosqu. Bekk. ἄποθεν. Cf. ad. III 111, 1.

Quaest. gram. p. 9. Cf. 121, 1. VII 56, 1. VIII 55, 2. 74, 3. Herod. VII 206. 207. Similem inf. fut. post ἐπεῖχε habes apud Herod. I 80 et post ἐν νόῳ ἔχειν apud eundem I 10. 86. VIII 7. 8. IX 93. — παραφράγματα. De loricis et pluteis dicitur. Cf. VII 25, 6. — ᾤοντο ad Athenienses refer, αὐτούς ad hostes eorum.

§ 3. καὶ μάλιστα οἱ διὰ πλείστου, et maxime quidem qui longissime distabant. Cf. adn. II 29, 3.

Cap. 116. § 1. ὡς ᾔσθετο ... καὶ ... ὁρῶν. Cf. adn. I 1, 1 et de τε per anacoluthon traiecto adn. I 16. — ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ] ἐπιτιθέμενος σὺν τῷ στρατῷ. Schol.

§ 2. τοῖς δὲ πλοίοις καὶ ταῖς ναυσί, navigiis navibusque. Naves sunt duae triremes 113, 2 memoratae. Duk. πλοῖα et ναῦς etiam II 84 distingui adnotat. Cf. ibi adn. § 2 et VI 65, 2. — Παλλήνην. Vicinam. Cf. adn. 110, 2. — ἔστι γάρ cet. De talibus interpositionibus cf. adn. I 31, 2. Hic τῇ θεῷ et τὰς τριάκοντα μνᾶς extra eam collocata referuntur ad Ἀθηναίας nomen et verba τριάκοντα μνᾶς intra eam posita. — ἐν τῇ ... Ἀθηναίας ἱερόν. Ut saepe in promontoriis.

Ληκύθῳ Ἀθηναίας ἱερόν, καὶ ἔτυχε κηρύξας, ὅτε ἔμελλε προσβάλλειν, τῷ ἐπιβάντι πρώτῳ τοῦ τείχους τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου δώσειν) νομίσας ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ ἢ ἀνθρωπείῳ τὴν ἅλωσιν γενέσθαι, τάς τε τριάκοντα μνᾶς τῇ θεῷ ἀπέδωκεν ἐς τὸ ἱερὸν καὶ τὴν Λήκυθον καθελὼν καὶ ἀνασκευάσας
3 *τέμενος ἀνῆκεν ἅπαν. καὶ ὁ μὲν τὸ λοιπὸν τοῦ χειμῶνος ἅ τε εἶχε τῶν χωρίων καθίστατο καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεβούλευε· καὶ τοῦ χειμῶνος διελθόντος ὄγδοον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ.*

1 117. *Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Ἀθηναῖοι ἅμα* ἐκεχειρία ἐνιαύσιος Λακε-

Cap. **116**. § 2. *Ἀθηνᾶς* codd. Restituimus formam antiquiorem, quam solam habent tituli scriptoris aetati suppares. Cf. indicem Inscr. Att. I et Wecklein. cur. epigr. p. 10. Nihil certius est quam in foedere V 23, 5 corruptum esse *Ἀθηνᾷ*, quoniam in eiusdem aetatis actis publicis constanter invenitur *Ἀθηναία*. Quo minus negari potest ipsius quoque scriptoris verba hic et V 10, 2 eodem vitio infecta esse.

προσβάλλειν. Cass. Aug. T. It. Vat. M. et olim Cl. *βάλλειν*, et *προσ* etiam in H. s. v. al. man. Simplex recepit Bekk., verum quo pacto hic dici queat, nos non perspicimus. Superiore cap. legimus § 1 *προσβολὰς ἐποιεῖτο* et § 2, quo haec respiciunt, *προσιόντος ἤδη τοῦ στρατεύματος*.

Cf. VIII 35, 3. — *ἐς τὸ ἱερόν*, in usum fani. — *ἀνασκευάσας*. Male schol. *ἀνοικοδομήσας*. Cf. edit. mai. „*Ἀνασκευάσας* hic valet rudera tollens, locum purgans, ut aptus ad *τέμενος* sit. Eam fere vim et I 18 haec vox obtinet.“ Kistem. Cui Haack. Dobr. Arn. adstipulantur. At inde, quod *ἀνασκευάζεσθαι* I 18, 2 significat *τὰ σκεύη ἀναλαμβάνειν*, res convasare, et contrarium *κατασκευάζεσθαι* II 17, 3 *τὰ σκεύη καταλύειν*, *κατασκευὴν ποιεῖσθαι*, hic *ἀνασκευάζειν* esse locum purgare, rudera removere minime efficitur. Rectius igitur Goellerum secutus aedificiorum supellectilem tollere interpretere, ut sit nostrum ausräumen (vasorum conquisitione et direptione facta), non aufräumen. — *τέμενος . . . ἅπαν*, consecravit, ut totum solum sacrum esset. *Τέμενος* est is accusativus, qui factitivus vocatur. Cf. I 138, 5. II 26, 1. „*Τέμενος . . . ἅπαν*, ut *χὠνὴρ ὄξος ἅπαν* apud Theocr. XV 148, ubi vid. Valck.“ Dobr. Cf. Matth. Gr. § 437 adn. 3. Denique de *ἀνιέναι* vid. interpret. Herodot. II 65.

Cap. **117**. § 1. *ἅμα ἦρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους*. Cf. adn. V 40, 1. „Cap. 118 *ἄρχειν δὲ τήνδε τὴν ἡμέραν τετράδα ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνός*. Itaque induciae inceperunt mense ante finitum annum octavum, quamquam Thucyd. eas pro primo noni anni facto ponit.“ Clint. Fast. Hell. a. 423. At si, id quod etiam aliis de causis verisimile esse vidimus, II 2, 1 pro vulg. *δύο μῆνας* maiorem numerum

δαιμονίων καὶ Ἀθηναίων. δηλοῦται πρῶτον διὰ τί ἑκάτεροι ἐπεθύμουν τῆς ἐκεχειρίας.

ἦρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἐκεχειρίαν ἐποιήσαντο ἐνιαύσιον, νομίσαντες Ἀθηναῖοι μὲν οὐκ ἂν ἔτι τὸν Βρασίδαν σφῶν προσαποστῆσαι οὐδὲν πρὶν παρασκευάσαιντο καθ' ἡσυχίαν, καὶ ἅμα, εἰ καλῶς σφίσιν ἔχοι, κἂν ξυμβῆναι τὰ πλείω, Λακεδαιμόνιοι δὲ ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ἡγούμενοι ἅπερ ἐδέδισαν φοβεῖσθαι, καὶ γενομένης ἀνοκωχῆς κακῶν καὶ ταλαιπωρίας μᾶλλον ἐπιθυμήσειν αὐτοὺς πειρασαμένους ξυναλλαγῆναί τε καὶ τοὺς ἄνδρας σφίσιν ἀποδόντας σπονδὰς ποιήσασθαι καὶ ἐς τὸν πλείω χρόνον. τοὺς γὰρ 2

Cap. **117**. § 1. *καὶ ξυμβῆναι* codd. Cf. adn.

Λακεδαιμόνιοί τε Cass. Aug. It. Vat. Gr. E. Laur., cui *τε* defendendo ad sd. I 144, 2 adnotata vix quisquam credat sufficere; nam nimis aperta hic est disiunctio duorum nominum.

τοὺς Ἀθηναίους. Aug. It. Vat. H. *τοῖς Ἀθηναίοις*. Quem casum qui probarit, ei antea *ταὐτά* legendum et ex superioribus *νομίσαντες* subaudiendum esset. Sed hoc molestius est neque ad sententiam satis aptum.

ἐδεδίεσαν M. Cass. T. F. et olim Cl. et e corr. Aug., reliqui *ἔδεισαν*. Plusquamperf., quod timoris diuturnitatem indicat aptius est ad praesens *φοβεῖσθαι*. Cf. sd. 55, 3.

reposueris, hic error tollitur. De binis induciis propter schol. Aristoph. Equ. 793, de quo vid. Goell., temere cogitant Dodw. et Clariss. p. 48. — *ἐκεχειρίαν . . . ἐνιαύσιον*. Cf. Diod. XII 72. — *οὐκ ἂν . . . οὐδέν*, Brasidam, si ita fecissent, non iam plures socios eo adducturum esse, ut ab ipsis deficerent. — *κἂν ξυμβῆναι τὰ πλείω*. Cf. 30, 4 *ἕως ἄν τι περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ* ibique adn. De accusativo vide adn. 19, 4. Si *καὶ ξυμβῆναι* in libris traditum retinemus, propter condicionem, cui sententia subiecta est, superius *ἂν* hic quoque est cogitandum. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 4 sqq. Cum autem non communis sit utriusque verbi, *προσαποστῆσαι* et *ξυμβῆναι*, ratio condicionalis, probabilius videtur hic et simili loco VI 40, 1 mutatione paene nulla *κἂν* reponere. — *ταῦτα . . . ἅπερ*. Cf. adn. 80, 3. — *ἀνοκωχῆς*, cessatione. Cuius translatae notionis exempla vide in ed. mai. — *πειρασαμένους*. Suppl. *τῆς ἀνοκωχῆς κακ. καὶ ταλ.* — *τοὺς ἄνδρας*. *Τοὺς ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ ληφθέντας*. — *ἐς τὸν πλείω χρόνον*. Similiter additus articulus legitur V 15, 2 *περὶ τοῦ πλείονος χρόνου βουλεύεσθαι*. Cf. adn. 30, 4.

§ 2. *τοὺς γὰρ δὴ ἄνδρας . . . ηὐτύχει*, viros enim pluris faciebant (malebant) recipere quando (cf. I 19. V 20, 1) etiam Brasidas secunda fortuna uteretur (cf. 73, 4 *ἐπειδὴ . . . προεκεχωρήκει*) quam omissa hac occasione iniquioris fortunae periculum adire. Cf. 79, 2 *ὡς τὰ τῶν Ἀθηναίων ηὐτύχει*. Cum *ὡς* idoneam explicationem habeat,

δὴ ἄνδρας περὶ πλείονος ἐποιοῦντο κομίσασθαι ὡς ἔτι Βρασίδας ηὐτύχει· καὶ ἔμελλον ἐπὶ μεῖζον χωρήσαντος αὐτοῦ καὶ ἀντίπαλα καταστήσαντος τῶν μὲν στέρεσθαι, τοῖς δ' ἐκ τοῦ ἴσου ἀμυνό-
3 μενοι κινδυνεύειν ⟨εἰ⟩ καὶ κρατήσειαν. γίγνε-

§ 2. ηὐτύχει F., εὐτυχεῖ Gr., reliqui εὐτύχει. Cf. sd. 79, 2. τοὺς δ' ἐκ seu τοὺς δὲ ἐκ D. E. Sed τούς nec natura horum codd. commendatur nec Athenienses videtur significare posse, nec placet hic ἀμύνεσθαί τινα, aliquem a se propulsare, ulcisci. Cf. adn.

κινδυνεύειν It. Vat. Pal. Aug. Cass. Ven. D., vulgo κινδυνεύσειν.

κρατήσειν codd. Cf. adn.

noluimus ex corrupta schol. Aristoph. Pac. 479 scriptura ἕως ὅτε, ut quibusdam placuit, ἕως recipere. — καὶ ἔμελλον. Cum duae res, si bellum persequantur, evenire possint, ut Brasidas aut minus bene rem gerat aut etiam longius progrediatur, iam Lacedaemonii, postquam praesentis fortunae usu deteriorem praeveniendam esse secum reputaverunt, quid ex altero eventu ad efficiendum potissimum suum consilium exspectandum sit, considerant. — καὶ ἀντίπαλα καταστήσαντος, cum res (Lacedaemoniorum Atheniensium rebus) aequasset. Verba VII 13, 2 ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλα καθεστήκαμεν comparat Bloomf. Ἀντίπαλα sine substantivo legitur etiam V 8, 2. Aequo belli eventu difficillima est compositio, quod qui antea inferiores erant bellum continuaverunt, ut meliores condiciones impetrarent, quas adversarii, nisi superati erunt, non concedent. Atque hoc ipsum, quod neutri alteris cedunt, optime vocabulo ἀντίπαλα i. e. quae paribus viribus inter se adversantur (cf. adn. III 49, 1) simul exprimitur. — τῶν μὲν στέρεσθαι. Verbum στέρεσθαι privatum esse, carere significat. Cf. Buttm. Gr. max. Ind. verb. Cum longiore Brasidae progressu et aequato belli eventu pax impediatur, viri in captivitate remanent. Dubitatum est an τῶν μέν ad nominativum τὰ μέν referendum sit. Sed patet tota inde a verbis τοὺς γὰρ δή comprehensione nihil aliud explicari quam Lacedaemonios ea potissimum de causa illo tempore ad pacem faciendam inclinasse, ut viros captivos recuperarent. Quare cum τῶν μέν de his intellegendum sit, oppositum τοῖς δέ de reliquis Spartanis dictum est. — Quae in codicibus vulgantur τοῖς δ' . . . κινδυνεύειν καὶ κρατήσειν Hofmanus sic interpretatur: Contra si (his ab Atheniensibus receptis, postea), in propulsando bello aeque liberi atque illi essent, fieri poterat, ut vel superiores (tandem) decederent. Quae explicatio multis nominibus falsa est. Primum enim particula μέν post τῶν posita docet verba τοῖς δ' ἐκ . . . ἀμυνόμενοι non illis ἐπὶ μεῖζον . . . καταστήσαντος contraria esse, sed et ipsa aliquid post τὸ . . . καταστῆσαι gerendum designare. Deinde enuntiatum τοὺς δὲ κομισάμενοι vel simile, ut illa τοῖς δ' ἐκ . . . ἀμυνόμενοι recte et intellegerentur et superioribus ἐπὶ μεῖζον . . . καταστήσαντος contraria

ται οὖν ἐκεχειρία αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ξυμμι χοις ἥδε.

ponerentur, omitti non potuit. Denique *τοῖς δέ* verbis Athenienses significari nequeunt, quod nec usquam paulo ante sunt nominati et, ut *τῶν μέν* verbis Lacedaemoniorum pars designatur, ita idem de *τοῖς δέ* statuendum est. Haec igitur non ex formula *ἐκ τοῦ ἴσου*, sed ex *ἀμυνόμενοι* pendent, quo haec sententia evadit: aliis autem (i. e. alia parte civium) ex aequo pugnantes discrimen insuper victoriae adituri erant. *Ἀγωνίζεσθαι* enim *στρατιώταις*, pugnare militibus, cum recte dicatur, quia *ἀμύνεσθαι ἀνδράσι* similiter legatur, nihil videtur obstare. Cf. adn. II 39, 2. Posset dativus etiam ad *κινδυνεύειν* referri, ut verba sonarent alios autem in discrimen daturi erant (cf. adn. II 65, 7), si ad *κινδυνεύειν* ita dictum infinitivum vel similem enuntiationem addi posse constaret. In quo infinitivo *κρατήσειν* additoque *καί* omnino maxima dubitatio restat. Ac primum quidem a Thucydidis aetate et usu abhorret futuri infinitivus ex verbo *κινδυνεύειν* aptus, qui tum demum cum eo iungi poterat, postquam videri significare coepit. Deinde *καί* si est insuper, ante *κινδυνεύειν* collocandum, sin est adeo, ut aliquid atrocius quam *τὸ ἐκ τοῦ ἴσου* significetur, non victoriae, sed cladis vocabulum post hanc particulam desideratur. Et omnino non victoria in spem ostentata ad inducias et pacem Lacedaemonios propensos reddere potuit, sed metus et periculum, ne non vincerent. *Μὴ κρατήσειν* vel *καὶ μὴ κρατήσειν* igitur coniecit Corais, propter infinitivum futuri reiciendum. Neque ullo modo certius erat inferiores Lacedaemonios fore quam superiores. Haud melius *καὶ κρατήσεσθαι*. De aliis coniecturis et enodationibus vide ed. m Novissima Classeni interpreta refutata est in Annal. phil. 18 p. 340 sq. Neque tamen co iecturam ibidem propositam nu probamus, sed aliam emendar viam sequendam esse ducim quam praemunivit Ad. de Vels Sched. crit. p. 9 sqq. Qui c idoneam sententiam praebere i tellexisset schol. *ἐν ἀδήλῳ εἶν εἰ κρατήσουσιν αὐτῶν* neq tamen illud vulgata in libris sc ptoris verba exprimere, aliq excidisse arbitratus, quo ea i terpretatio spectavisset, *καὶ ἀδήλῳ εἶναι τὸ κρατήσειν* lege dum proposuit. Sed cum ips *κινδυνεύειν* interpretem verl *ἐν ἀδήλῳ εἶναι* reddere sa eluceat, nos scholii vestigia s cuti *εἰ καὶ κρατήσειαν* cor gendum esse censemus. Similit I 32, 5 *μέγας ὁ κίνδυνος ἐσόμεθα ὑπ᾽ αὐτοῖς* et I 78, *ὁποτέρως ἔσται ἐν ἀδήλῳ κι δυνεύεται*, ubi probabile est *ἀδήλῳ* ex interpretamento *ἀδήλῳ ἐστί* irrepsisse; certe deleto vis sententiae non minuit Cf. Krueg. Gr. § 65, 1 adn. Vertimus igitur: atque lo gius progresso eo et reb in adversum aequatis ill quidem cariturí erant, rel quos autem ex aequo (pr pter *ἀντίπαλα καταστάν* pugnae committentes pe clitaturi, si etiam (ob s auch) vincerent. Quod La daemonii timent, ne frustra reliq viros belli periculis opponant, quis hunc metum eorum virtut dedecere opinetur, cf. 55, 4. Si liter de hoc loco videtur statui Madvig. Adv. crit. I p. 322. Qu vero idem pro *τοῖς δ᾽ τοὺς* hic inferre voluit, non assentim cum nobis non liqueat comm captivis ex adverso respond Athenienses.

1 118. „Περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ μαντείου τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθίου δοκεῖ ἡμῖν χρῆσθαι τὸν βουλόμενον ἀδόλως καὶ ἀδεῶς κατὰ τοὺς
2 πατρίους νόμους. τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις ταῦτα δοκεῖ καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς παροῦσι· Βοιωτοὺς δὲ καὶ Φωκέας πείσειν φασὶν ἐς δύναμιν προσ-
3 κηρυκευόμενοι. περὶ δὲ τῶν χρημάτων τοῦ θεοῦ ἐπιμέλεσθαι ὅπως τοὺς ἀδικοῦντας ἐξευρήσομεν,

ἕπονται ἔπειτα αἱ σπονδαὶ αὐταί, καθὰ ξυγχωροῦσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι.

Cap. **118.** § 1. *καὶ ἀδεῶς* om. Aug. Pal. It. Vat. H. Laur. C. E. G. H. At vid. V 18. 23. 47, 8. Boeckh. Inscr. I p. 112. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 340.

§ 3. *τοῦ θεοῦ.* Vulgo et Bekk. *τῶν τοῦ θεοῦ*, sed *τῶν* om. Cass. Aug. Cl. Ven. T. F. Pal. It. Vat. H. Mosqu.

ἐπιμελεῖσθαι libri. De restituenda forma antiquiore cf. Stahl. Quaest. gram. p. 19 sq.

Cap. **118.** „Haec *ἐκεχειρία* ita distinguenda est: *Ἀθην. περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ. — Λακεδ. τοῖς μὲν Λακεδ. — Ἀθην. περὶ δὲ τῶν. — Λακεδ. περὶ μὲν οὖν. — Ἀθην. ἐπὶ δὲ τῆς αὐτῶν. — Λακεδ. τοῖς μὲν Λακεδ. — Ἀθην. ἔδοξεν τῷ δήμῳ. — Λάχης εἶπε. Τύχη—αὐτῶν.*“ Dobr. Hofmanus primas induciarum condiciones aut a mixtis legatis Atheniensium et Spartiatarum ad id ipsum electis aut a solis Atheniensibus scriptas putat contineri § 1. 3. 5—8. 10 extr. *αἱ δὲ . . . ἔσονται*; deinde quae a contione Lacedaemoniorum et sociorum addita essent, interposita esse § 2. 4. 9. 10 init. usque ad *κελεύετε*. Haec omnia (§ 1—10 extr.), ut de quibus Lacedaemonii consentirent, Lacedaemone Athenas missa esse; deinde ab Atheniensibus id plebiscitum factum, quod § 11 sqq. legeretur. „Plerique explicatores e contrario totam pactionem a Lacedaemoniis factam eiusque singulas leges ab eis confirmatas, deinde eam Athenas, ut ab Atheniensibus comprobaretur, missam esse existimant. Quare omnia, quae a principio capitis usque ad *ἐνιαυτὸν ἔσονται* leguntur, compositionem a Lacedaemoniis perscriptam putant esse, quam sequatur Atheniensium confirmatio. Quae sententia verbis paulo ante ea, quibus Athenienses foedus sanxerunt, scriptis, *εἰ δέ τι ὑμῖν . . . διδάσκετε*, stabilitur.“ Arn.

§ 1. *περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ* cet. Primum caput foederis inde repetendum est, quod belli tempore oraculi aditus saepius impediebatur. Lacedaemonii autem potissimum quoddam patrocinium eius gerebant. Similiter a deorum sacris foederis initium fit V 18, 2.

§ 2. *τοῖς παροῦσι.* Hi cognoscuntur ex 119, 2. — *Φωκέας.* Cf. adn. II 9, 2.

§ 3. *περὶ δὲ τῶν χρημάτων.* Ad haec ex § 1 simul audi *δοκεῖ ἡμῖν.* — *τοὺς ἀδικοῦντας.* Non esse certos quosdam sacrilegos, qui paulo ante furtum fecerint, sed generatim omnes eos, qui pecunias deo Delphico sacratas avertant, significari docet Bredovius. Et totum alterum caput foederis Bloomfieldio et Arnoldo eo videtur spectare, ut ne Lacedaemonii opes Delphicas in suos usus convertant, id quod incipiente bello sibi proposuerint. Cf. I 121. Nobis tamen Lacedaemonios sibi ipsis usum pecuniarum interdicentes de sontibus investi-

ὀρθῶς καὶ δικαίως τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι καὶ ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς καὶ τῶν ἄλλων οἱ βουλόμενοι, τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι πάντες.
περὶ μὲν οὖν τούτων ἔδοξε Λακεδαιμονίοις καὶ 4
τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις κατὰ ταῦτα· τάδε δὲ ἔδοξε Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις, ἐὰν σπονδὰς ποιῶνται οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῆς αὑτῶν μένειν ἑκατέρους ἔχοντας ἅπερ νῦν ἔχομεν, τοὺς μὲν ἐν τῷ Κορυφασίῳ ἐντὸς τῆς Βουφράδος καὶ

καὶ ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς C. Reg. Mosqu. et s. v. al. man. E. tacitique Aug. Pal. It. Vat., quorum testimonia suspecta sunt. Recepit Bekk. Vulgo *καὶ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς*. Bekkeriana scriptura primae personae pronomen verbo primae personae propius admovetur, et vulgata nostratibus modestiam talibus minutiis affectantibus quam veteribus naturam sequentibus congruentior videtur. Aliter § 7 et 8 res se habet.

§ 4. Prius *ἄλλοις* habent M. m. al., multi om. Utroque loco eadem ratione defenditur. Cf. adn. I 128, 5. Verba *κατὰ ταῦτα . . . ξυμμάχοις* praebent M. T. F. et supplementum Aug. hac discrepantia, ut in hoc *τάτε δέ* sit, in illis *δέ* omittatur. Eis carere non possumus, quod *περὶ μὲν οὖν . . . κατὰ ταῦτα* praegressam pacti partem concludunt ut reliquas similia verba § 2 et 9. Cf. Ullrich. Symb. crit. IV p. 49.

αὑτῶν. In optimis libris mss. *αὐτῶν*. Cf. adn. I 17, 1. Praeterea Cass. et Mosqu. *τοῖς αὐτ.* pro *τῆς αὐτ.*

gandis locutos esse parum verisimile videtur.

§ 4. *ἐὰν σπονδὰς ποιῶνται*, si pacem faciant, i. e. si hoc propositum foedus sanciant. — *ἔχοντας . . . ἔχομεν*. Cf. adn. I 140, 4. Diodorus XII 72 expressit verbis *ἔχειν ἑκατέρους ὧν τότε κύριοι καθειστήκεισαν*. — *τοὺς μέν* cet. Singula membra verbis *τοὺς μὲν . . . τοὺς δέ* distincta de praesidiis Atheniensium partes quasdam Peloponnesi et Megaridis occupatas tenentibus, quae partes certis limitibus coercentur, intellegenda sunt. De Coryphasio cf. IV 3, 2 et ibi adn. — *ἐντὸς τῆς Βουφράδος καὶ τοῦ Τομέως*. „Steph. *Τομαῖον ὄρος παρὰ τὸ Κορυφάσιον τῆς Πύλου, ἐοικὸς σμίλῃ*. [Ubi corrigendum esse *Τομεύς* initium loci docet.] *Τῆς Βουφράδος* nulla, opinor, apud veteres mentio.“ Wass. Duos montes designari putat Leak. Pelop. I p. 416, qui colles Kondozóni et Tavoláki intellegit, Buphradem esse parvum portum Voidokiliam, Tomeum angustiorem aditum sinus Abarini, nisi malis esse ostium, per quod vicinae paludis aquae in illum effluant, opinatur Puill. Bobl. de pariet. Pelop. p. 114 sq., quem non nominatum tamquam certum ducem sequitur Bobrik. Graec. p. 128. Sed recte Leak. intellexit locos hic significari a Pylo continentem vel orientem versus sitos. Idem contra Curtii coniecturam in Pelop. II p. 181 propositam valet. Cf. Bursian. Geogr. II

τοῦ Τομέως μένοντας, τοὺς δὲ ἐν Κυθήροις μὴ ἐπιμισγομένους ἐς τὴν ξυμμαχίαν μήτε ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς, τοὺς δὲ ἐν Νισαίᾳ καὶ Μινῴᾳ μὴ ὑπερβαίνοντας τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τῶν πυλῶν τῶν παρὰ τοῦ Νίσου ἐπὶ τὸ Ποσειδώνιον, ἀπὸ δὲ τοῦ Ποσειδωνίου εὐθὺς ἐπὶ τὴν γέφυραν τὴν ἐς Μινῴαν (μηδὲ Μεγαρέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ὑπερβαίνειν τὴν ὁδὸν ταύτην), καὶ τὴν νῆσον, ἥνπερ ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι, ἔχοντας, μηδὲ ἐπιμισγομένους μηδετέρους μηδετέρωσε, καὶ
5 τὰ ἐν Τροιζῆνι, ὅσαπερ νῦν ἔχουσι. καὶ οἷα

παρά. Cass. Aug. [sed hic a corr.] T. F. M. Lugd. D. I. E. Vind. et olim Cl. *ἀπό*. Quod si verum est, deinde *τοῦ Νισαίου* lege ex eisdem libris praeter E. et ex Mosqu. Sed nec haec scriptura nec vulgata satis apta est. Cf. ed. mai. „Fort. *παρὰ τὸ Νίσου* vel *τὸ τοῦ Ν.*, ut *τὸ τῆς Χλόης* Aristoph. Lysistr. 835." Dobr. Deficiente rerum notitia locus in dubio est relinquendus. Cf. adn.

μηδέ. Vulgo et Bekker *μήτε*, quod ferri non potest, cum nec alterum *μήτε* aut *τε* vel *καί* ei respondeat nec oratio illo omisso contracta sit.

p. 158, 1. — **τοὺς δὲ ἐν Κυθήροις**. De Cytheris ab Atheniensibus occupatis cf. c. 54. — **μὴ ἐπιμισγομένους ἐς τὴν ξυμμαχίαν**, non commeantes in terram socialem. De *ἐπιμίσγεσθαι* cf. adn. I 13, 5. *Ἡ ξυμμαχία* sic legitur etiam § 5 et V 33, 2. Alibi *ἡ ξυμμαχίς*. Cf. adn. I 110, 4. Significari autem videntur perioecorum Lacedaemoniorum agri Cytheris vicini, in quos Athenienses prius saepius egressi erant. Cf. c. 54 extr. et sqq. — **τοὺς δὲ ἐν Νισαίᾳ**. Cf. c. 69 sqq. — **καὶ Μινῴᾳ**. Cf. III 51. IV 67. — **τὴν . . . ἐπὶ τὸ Ποσειδώνιον**. I. e. *τὴν οὖσαν* (h. e. *φέρουσαν*) *ἐπὶ τὸ Π.* Sunt autem haec ideo obscuriora, quod et singula loca nominata accurate non novimus et scriptura parum certa est. Cf. sd. et ed. mai. In vulgata Nisus pro statua vel templo Nisi est dictus. Cf. adn. II 13, 5 et IV 67, 2. — **τὴν γέφυραν . . . Μινῴαν**. Cf. III 51, 3 et ibi adn. — **οἱ Ἀθηναῖοι** verbo additur, quod *ἔχοντας* non de tota Atheniensium civitate dictum est. — **ἔχοντας**. Refer ad *τοὺς ἐν Νισαίᾳ μὴ ὑπερβαίνοντας*. — **μηδετέρους**] ἤγουν Ἀθηναίους καὶ Μεγαρέας. Schol. — **τὰ ἐν Τροιζῆνι**, i. e. *τὰ ἐν τῇ Τροιζηνίδι*. Cf. adn. III 91, 5. Respicitur autem ad Methana paeninsulam, quam ab Atheniensibus occupatam esse 45, 2 legimus, et ex superioribus repetendum est *ἔχοντας*.

§ 5. **καὶ οἷα ξυνέθεντο**. Antehac cum haec verba cum superioribus conecterentur, ex verbis *τὰ ἐν Τροιζῆνι* subaudiendum visum est nomen *οἱ Τροιζήνιοι*. Etenim ne perpetuo levibus proeliis defatigarentur, inter Troezenios et Athenienses Methana occupantes convenisse, quo usque procedere utrisque

ξυνέθεντο πρὸς Ἀθηναίους, καὶ τῇ θαλάσσῃ χρωμένους, ὅσα ἂν κατὰ τὴν ἑαυτῶν καὶ κατὰ τὴν ξυμμαχίαν, Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πλεῖν μὴ μακρᾷ νηί, ἄλλῳ δὲ κωπήρει πλοίῳ ἐς πεντακόσια τάλαντα ἄγοντι μέτρα. κήρυκι δὲ καὶ

liceret. Sed neque huius neque alius pacti, ad quod haec verba revocari possint, ulla facta est mentio. Nam ad pacem triginta annorum (I 115) respici ideo verisimile non est, quod hac Troezen Peloponnesiis reddita, non Methanorum possessio Atheniensibus concessa est. Quare cum superioribus aptari nequeant, ad ea quae secuntur applicanda esse censemus. Atque causa, cur his addita sint, non in obscuro est. Nempe quae antecesserunt pacti condiciones ea continent, quae utrique communiter praestare debeant; iam vero sequitur quod facere soli Lacedaemonii eorumque socii vetentur. Hoc igitur Atheniensibus se concessisse nihil contra promittentibus ita speciose significant, ut sibi ita cum illis convenisse dicant. Compositionem autem quandam factam esse, antequam pactum sanciretur, per se patet. — **καὶ τῇ θαλάσσῃ χρωμένους.** Haec in exemplis Bekkerianis puncto post *ξυμμαχίαν* posito male ad Athenienses referuntur, cum debeant spectare ad Peloponnesios. Particula *καὶ* addita est, quod supra de terris occupatis sermo fuit. „Similibus terminis Persarum navigatio circumscripta est, eique ad imperium maritimum Atheniensium servandum tam necessarii videbantur, ut vel, cum auxilio Persarum maxime egerent, eos removere nollent. Vid. VIII 56.“ Arn., qui additis hic verbis simul alteram rem videri spectatam esse hanc, ut mercatura Peloponnesi et eorum navigationes in Aegyptum et Phoenicen cohiberentur, explicat. — **ὅσα ἂν** (suppl. *χρῶνται*, ut *ᾖ* post *ἦν* 98, 2) ... **ξυμμαχίαν**, quantum (uti eo) possent ad suum sociorumque agrum. De brevitate dicendi cf. adn. I 111, 1. Superiore condicione utrique in alienos fines egredi vetantur. — **ἄλλῳ δὲ κωπήρει πλοίῳ**, sed alia, quae remis agitur, minore nave. *Πλοῖον* contrarium est nomini *ναῦς* (cf. adn. 116, 2), non verbis *μακρὰ ναῦς* (nam erant etiam *μακρὰ πλοῖα*, cf. I 14, 1 et ibi adn.); additum autem *κωπῆρες* non contrarium ponitur *μακρά* adiectivo, sed ea *πλοῖα*, quae remis agebantur, a navibus onerariis, quae ipsae interdum *πλοῖα* vocantur (cf. III 6, 2), distinguuntur, siquidem naves onerariae velis instructae erant. Cf. II 97, 1. Particula *δέ* negationi opponitur ut I 67, 2. III 64, 1, *ἄλλῳ* dictum est ut *τοῖς ἄλλοις* § 4 et *τῇ ἄλλῃ* I, 2, 2 (cf. Krueg. Gr. § 50, 4 adn. 11); nos: wohl aber sonst. — **ἐς πεντακόσια τάλαντα ... μέτρα**, Lasten bis zu 500 Tal. In magnitudine navium aestimanda apud Latinos quidem plerumque amphorae commemorantur (quare hoc vocabulum lexicographi pro nostro Tonnen de oneribus binorum milium librarum poni volunt), sed apud Graecos usitatum modum aestimandi talentum fuisse ex hoc loco et Herodot. I 194. II 96 colligit Arn. ad VII 25, 6. Totum pondus cum recentioribus comparant Biester in It. Anach. vol. VII p. LXXXVI et alii apud Bloomf. Sed res ideo dubia est, quod et incertum videtur, talentum fueritne id, quo in mercatura utebantur, quod Biester non multo minus quinquaginta

πρεσβεία καὶ ἀκολούθοις, ὁπόσοις ἂν δοκῇ, περὶ καταλύσεως τοῦ πολέμου καὶ δικῶν ἐς Πελοπόννησον καὶ Ἀθήναζε σπονδὰς εἶναι ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσι,
7 καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. τοὺς δὲ αὐτομόλους μὴ δέχεσθαι ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μήτε ἐλεύθερον μήτε δοῦλον, μήτε ὑμᾶς μήτε ἡμᾶς.
8 δίκας τε διδόναι ὑμᾶς τε ἡμῖν καὶ ἡμᾶς ὑμῖν κατὰ τὰ πάτρια, τὰ ἀμφίλογα δίκῃ διαλύοντας
9 ἄνευ πολέμου. τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις ταῦτα δοκεῖ· εἰ δέ τι ὑμῖν εἴτε κάλλιον εἴτε δικαιότερον τούτων δοκεῖ εἶναι, ἰόντες ἐς Λακεδαίμονα διδάσκετε· οὐδενὸς γὰρ ἀποστήσονται, ὅσα ἂν δίκαια λέγητε, οὔτε οἱ Λακεδαιμόνιοι
10 οὔτε οἱ ξύμμαχοι. οἱ δὲ ἰόντες τέλος ἔχοντες
11 ἰόντων, ἧπερ καὶ ὑμεῖς ἡμᾶς κελεύετε. αἱ δὲ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσονται.

Ἔδοξεν τῷ δήμῳ. Ἀκαμαντὶς ἐπρυτάνευε, Φαίνιππος ἐγραμμάτευε, Νικιάδης ἐπεστάτει. Λάχης *αὗται δὲ ἐπικυροῦνται ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων.*

§ 6. *ὁπόσοις ἄν.* In optimis libris male *ὁπόσοις ἐάν.*

§ 7. *μήτε ὑμᾶς μήτε ἡμᾶς.* Reg. et Bekk. *μήτε ἡμᾶς μήτε ὑμᾶς*, ut taciti Aug. It. Vat. in Bekk. ed. ster., cui eiusdem Bekkeri silentium de It. et Vat. in ed. mai. repugnat. Et Lacedaemonios de hac re prius ab Atheniensibus cavere quam Atheniensibus spondere consentaneum est. Aliter § 3, ubi cf. dicta.

libris fuisse statuit, an Atticum, quod senatus Romanus non minus octoginta pondo ponderibus Romanis pendere voluit apud Liv. XXXVIII 38, an Aegineticum, et cum eis, quae prius de his ponderibus disputata sunt, nunc Boeckhii quaestiones metrologicae sunt conferendae.

§ 6. *ἀκολούθοις*] *τῶν πρεσβευτῶν καὶ τῶν κηρύκων.* Schol.

§ 9. *οὐδενὸς ἀποστήσονται*, nihil recusabunt.

§ 10. *τέλος ἔχοντες*] *ἀντὶ τοῦ αὐτοκράτορες ὄντες.* Schol. *Τέλος* igitur est summa et libera potestas. Cf. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 814.

§ 11. *ἔδοξεν* cet. Secuntur formulae et praescriptiones populiscitorum usitatae, de quibus cf. Schoem. de Comit. Athen. p. 131 sqq. et Antiqu. iur. p. 225. Boeckh. Oec. civ. Ath. II p. 50. — *Ἀκαμαντὶς ἐπρυτάνευε.* Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 111 et 127. — *ἐγραμμάτευε.* I. e. „erat *γραμματεὺς κατὰ πρυτανείαν* . . ., qui oratoribus aderat in conscribendis psephismatibus, eiusque nomen ante Euclidem psephismatibus praescribebatur". Schoem. de Comit. Athen. p. 319. Cf. Boeckh. Oec. civ. Ath. I p. 254 sq. De scribis Atheniensium universis vide quos citat Herm. Antiqu. Gr. I § 127 adn. 17 et Schoem. Antiqu. iur. p. 218. — *ἐπεστάτει.* De epistatis Athe-

εἶπε, τύχῃ ἀγαθῇ τῇ Ἀθηναίων, ποιεῖσθαι τὴ ἐκεχειρίαν, καθ' ἃ ξυγχωροῦσι Λακεδαιμόνιοι καὶ ξύμμαχοι αὐτῶν· καὶ ὡμολόγησαν ἐν τῷ δήμ τὴν ἐκεχειρίαν εἶναι ἐνιαυτόν, ἄρχειν δὲ τήνδε τὴ ἡμέραν, τετράδα ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφηβολιῶν μηνός. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἰόντας ὡς ἀλλήλου πρέσβεις καὶ κήρυκας ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, καὶ ὅ τι ἔσται ἡ κατάλυσις τοῦ πολέμου. ἐκκλησία δὲ ποιήσαντας τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς πρυτα νεις, πρῶτον περὶ τῆς εἰρήνης βουλεύσασθ Ἀθηναίους, καθ' ὅ τι ἂν ἐσίῃ ἡ πρεσβεία περὶ τῆ καταλύσεως τοῦ πολέμου. σπείσασθαι δὲ αὐτί

§ 12. ἄρχειν. Aug. Ven. Pal. H. F. C. aliique haud pa ἀρχήν. At cf. adn.

niensium vid. Herm. l. d. § 127, 7—9 et Schoem. l. d. p. 217 et 221. — εἶπε ... ποιεῖσθαι τὴν ἐκεχειρίαν, „rogationem tulit, ut ... inducias facerent. Cf. II 24 [et ibi § 1 adn.] VIII 67." Arn.

§ 12. ἄρχειν. Suppl. τῆς ἐκεχειρίας. Plene II 12, 3 ἥδε ἡ ἡμέρα τοῖς Ἕλλησι μεγάλων κακῶν ἄρξει, ubi cf. adn., V 19, 1 ἄρχει τῶν σπονδῶν ἔφορος Πλειστόλας. Cf. Boeckh. Inscr. I p. 29 et 877. — τετράδα ... μηνός. Itaque τὰς ἐνιαυσίας ἐπὶ Ἰσάρχου Ἐλαφηβολιῶνος σπονδάς appellat Athen. V 18 s. 59, qui Isarchus usque ad a. 423 Hecataeonem ineuntem praetor fuit. Cf. Clint. Cum autem cap. 119 sequantur verba μηνὸς ... Γεραστίου δωδεκάτῃ, quaeritur primum, hic dies idem sit an diversus, ita ut tempora initae et firmatae pacis distinguantur; deinde quo pacto fieri possit, ut Elaphebolionis secunda decas hic Gerastii Laconici secundae, at V 19 eiusdem Elaphebolionis tertia decas Artemisii Laconici tertiae respondeat. Hanc inaequalitatem inde, quod, cum ratio intercalandi alia aliis locis esset, eidem men-

ses Athenis atque Spartae duob annis interiectis non iam co gruerint, explicant Ideler Chron I p. 363 et Arn. De altera qua stione cf. adn. 119, 1.

§ 13. ἐν τούτῳ τῷ χρ νῳ] ἐν τῷ ἐνιαυτῷ. Schol.

§ 14. ἐκκλησίαν δὲ πο ήσαντας τοὺς στρατ. κ τοὺς πρυτ. De accusativis Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 1. Στρ τηγοί autem et πρυτάνεις sa pius sic iunguntur, velut Demost XVIII 73. 75. Cf. Winiews Commentar. histor. in Demost Orat. de Cor. p. 304. De co tionibus a praetoribus convoca vid. adn. II 59, 2. — καθ' τι ἂν ... τοῦ πολέμο „Sententia haec est: quomo (et quibus condicionibu legatio de bello sedan (missa) admitteretur. Καθ ὅ τι [enim] quomodo, q ratione, significat. Ita legi [paulo ante § 13 et] VIII 67 VI 8." Bloomf. Similiter Ar nisi quod de modo agendi c populo cogitari vult. Ex quib explanationibus aut ἐσίῃ sine exspectatur, ut sit modus deli rativus qui vocatur, aut ἐσ ἄν, ut subaudita enuntiatione c

ι τὰς πρεσβείας ἐν τῷ δήμῳ τὰς παρούσας ην ἐμμενεῖν ἐν ταῖς σπονδαῖς τὸν ἐνιαυτόν."

119. Ταῦτα ξυνέθεντο [Λακεδαιμόνιοι] καὶ σαν Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Ἀθηναίοις τοῖς ξυμμάχοις μηνὸς ἐν Λακεδαίμονι Γεραστίου κάτῃ. ξυνετίθεντο δὲ καὶ ἐσπένδοντο Λακεδαιμονίων μὲν οἵδε· Ταῦρος Ἐχετιμίδα, Ἀθήναιος

ὀνόματα τῶν σπεισαμένων.

ap. 119. § 1. καὶ ὤμοσαν Cass. Vat. T. F. C. Reg. Bas. E. Laur. Vind. M. m. Ar. Chr. Dan. Vulgo et Bekk. καὶ ηγησαν. Sed ξυνέθεντο καὶ ὤμοσαν libenter iungi docet n. ad Eunap. p. 485, et vulgata ex 118, 11 videtur repetita In parte codicum alterum Λακεδαιμόνιοι abest. Nos deleto verum praebere censemus M. Cass. T. Lugd. Vind. m. Ar. Dan. Non bene enim τὸ ξυνθέσθαι sociis adimi (cf. 118, 2. at τὸ ὀμόσαι obscurius de Lacedaemoniis enuntiari videtur. αὶ ὤμοσαν nec καὶ ὡμολόγησαν agnoscunt Cl. Aug. Ven. ι. Transposito Λακεδαιμόνιοι ortae sunt corruptelae.

ali haec dicantur: quo ι legatio, si advenerit, iatur. Quare aliam interdi viam secuti nunc vertiutcunque (i. e. ubi priadveniat legatio de componendo. De verbo ιι cf. Xen. Hist. Gr. II 2, πρέσβεις ἐπανέφερον εἰς τὰς Ἀθήνας. εἰσιόναὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο ; καθ' ὅ τι ἂν eodem dictum est V 47, 3. 4, ιque ab Hor. Carm. I 17, 17, 11. III 4, 29. IV 4, – ἐμμενεῖν ἐν ταῖς δαῖς. Krueger ἐν deletum et sane apud Thucyd. alibi, ιoc verbum translatum est cans stare aliqua re, verare in re, praepositio ıditur dativo. Cf. II 72, 1. , 3. V 18, 9. 47, 8. 56, 3. ım in inscriptionibus atque Polyb. et alios aliquotiens legi ex Steph. Thes. nov. v. constet, ne apud Thuc. n ἐν temptandum. De loco tur II 23, 3 ut apud alios ıres. — αὐτίκα μάλα, pso tempore, quo induınfirmatae sunt. Male Class. de tempore cogitat, quo de pace agatur. — τὰς πρεσβείας . . . τὰς παρούσας, quae 119, 2 nominantur.

Cap. 119. § 1. Ἀθηναίοις . . . δωδεκάτῃ. Verba ἐν Λακεδαίμονι non coniungenda esse cum verbis ξυνέθεντο et ὤμοσαν, sed cum μηνὸς Γεραστίου, ex collocatione apparet. Idem tempus atque 118, 12 significari eo cognoscitur, quod diversa utriusque populi ratione id notavit et foederis facti diem etiam V 19, 1 et Attico et Laconico more designavit.

§ 2. ξυνετίθεντο καὶ ἐσπένδοντο. Similiter imperfecta leguntur V 19, 2 ὤμνυον δὲ καὶ ἐσπένδοντο, pariter de legatis, contra aoristi V 17, 2 de populis. Etenim aoristi rem gestam breviter significant, imperfecta modum, quo gesta sit, describunt.— Λακεδαιμονίων οἵδε. „E Schol. Aristoph. Equ. 791 Lacedaemonios, quorum subscriptiones secuntur, legatos fuisse apparet. Ergo foedus Athenis factum esse oportet." Bloomf. Cf. adn. 118, 14.

Περικλείδα, Φιλοχαρίδας Ἐρυξιλαΐδα· Κορινθί
δὲ Αἰνέας Ὠκύτου, Εὐφαμίδας Ἀριστωνύμ
Σικυωνίων δὲ Δαμότιμος Ναυκράτους, Ὀνάσιμ
Μεγακλέους· Μεγαρέων δὲ Νίκασος Κεκάλ
Μενεκράτης Ἀμφιδώρου· Ἐπιδαυρίων δὲ Ἀμφ
Εὐπαιίδα· Ἀθηναίων δὲ οἱ στρατηγοὶ Νικόστρα
Διειτρέφους, Νικίας Νικηράτου, Αὐτοκλῆς Τ
μαίου. ἡ μὲν δὴ ἐκεχειρία αὕτη ἐγένετο,
ξυνῇσαν ἐν αὐτῇ περὶ τῶν μειζόνων σπονδ
διὰ παντὸς ἐς λόγους.

ἐν τούτῳ δὲ Σκιώνη αφίσταται πρὸς 120. Περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας αἷς ἐπ
χοντο Σκιώνη ἐν τῇ Παλλήνῃ πόλις ἀπέστη

§ 2. Ἐρυξιδαΐδα codd. Emend. Valcken. idque probat
Nov. lect. p. 34.

Αἰνέας. In nonnullis optimarum membranarum depravate Ἐν
apud Schol. Aristoph. Equ. 791 *Αἰνείας*. Hoc ne quis malit,
monendum est duplicem esse huius nominis formam. Cf. int
Xen. Anab. IV 7, 13 et Steph. Thes. nov. in h. v.

Εὐπαιίδα. Bekker *Εὐπαΐδα*. Nomen aliunde ignotum,
Cecali.

Διοτρεφοῦς Mosqu., reliqui *Διιτρέφους*. Cf. ad. III 75,

Cap. **120**. § 1. *Παλλήνῃ*. Vulgo et Bekk. *Πελλήνῃ*.
Pallenen vocari hanc paeninsulam cum aliorum scriptorum cons
tum Thucydidis ceteris locis constat. Cf. I 56. 64. IV 116. 123.
Pellene fuit Achaiae urbs. Cf. paulo post adnot. Similiter § 3
tum est.

§ 3. *περὶ τῶν ... σπονδῶν*. „*Περὶ τελείας εἰρήνης*." *Δούκας*. Cf. V 15, 2 et supra 117, 1.

Cap. **120**. § 1. *αἷς ἐπήρχοντο*] *εἰς ἀλλήλους ἑκάτεροι*. Schol. Sed hoc falsum esse eo apparet, quod Athenis foedus a legatis sancitum est. Cf. adn. 118, 14. Atque verbi *ἔρχεσθαι* imperfectum *ἠρχόμην* Atticis parum usitatum fuit. Cf. Elmsl. ad Eur. Heracl. 210. Quare recte videtur L. Herbst. adv. Cob. p. 10 docuisse hoc verbum ab *ἐπάρχεσθαι* derivandum et de singulis deinceps libantibus dictum esse allegans similem eiusdem verbi usum Homericum (Od. III 340. XVIII 418. XXI 263. 272. Il. I 471. IX 176). Cf. Buttm. L
I p. 101 sqq. Atque tam late sententia patuit, ut in quav deis oblata valeret. Nam sim atque hic libationes significat foederis sanciendi causa di (cf. *ἐσπένδοντο* 119, 2) choreis in Bacchi honorem stituendis in Corp. inscr. 2144, 9 usurpatum est. etiam hymn. in Apoll. 12 *Σκιώνῃ . . . ἀπέστη*. *ἐπὶ Ἰσάρχου* accidisse dicit lochorus apud schol. Aris Vesp. 210. Cogitandum aut extremis mensibus huius prae sive a. 423, non 424. Cf. 118, 12 et Diod. XII 72. Sciones eis, quae c. 129 sq guntur, diligentius definit

ναίων πρὸς Βρασίδαν. φασὶ δὲ οἱ Σκιωναῖοι ληνῆς μὲν εἶναι ἐκ Πελοποννήσου, πλέοντας ἀπὸ Τροίας σφῶν τοὺς πρώτους κατενεχθῆναι τὸ χωρίον τοῦτο τῷ χειμῶνι ᾧ ἐχρήσαντο ιοί, καὶ αὐτοῦ οἰκῆσαι. ἀποστᾶσι δ' αὐτοῖς ὁ σίδας διέπλευσε νυκτὸς ἐς τὴν Σκιώνην τρι- μὲν φιλίᾳ προπλεούσῃ, αὐτὸς δὲ ἐν κελητίῳ θεν ἐφεπόμενος, ὅπως, εἰ μέν τινι τοῦ κέλη- μείζονι πλοίῳ περιτυγχάνοι, ἡ τριήρης ἀμύνῃ ῷ], ἀντιπάλου δὲ ἄλλης τριήρους ἐπιγενομέ- Βρασίδαν, ὃς ἐς αὐτὴν δια- πλεύσας ἐν ξυλλόγῳ τῶν ἐνοίκων λέ- γει.

§ 2. ἀπωθεν. Cl. T. It. Vat. D. E. Mosqu. Bekk. ἄποθεν. d. III 111, 1.
ἀμύνῃ Cass. Aug. Ven. T. Pal. It. Vat. M. H. Lugd. Mosqu. o et Bekk. ἀμύνοι. At simillime VII 4, 1 ὅπως οἱ Ἀθη-, εἰ μὴ δύναιντο κωλῦσαι, μηκέτι οἷοί τε ὦσιν ἀπο-σαι, item post praeteritum. Cf. adn. I 19. Compara exempla a, qualia leguntur in Krueg. Gramm. p. 894 et 901, velut onianum: Cato ad Popilium scripsit, ut, si eum pate-r in exercitu remanere, secundo eum obliget mili-sacramento. Optativum tamen huc respiciens posuit Polyaen. 4.
αὐτῷ. Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. It. Vat. M. Reg. Bas. Gr. . αὐτῇ, et ita probabile est legi etiam in C. D. E. F. G. H. I., ibus αυτη protulit Gail. Αὐτῇ legi voluit Bened., quod solo adspectu interpretatus est Herm., ultro Arn. Nobis neutra natio satis apta videtur, sed hoc pronomen, quod Polyaenus omisit et ab interpretibus addi potuit, suspectum est.

ληνῆς . . . ἐκ Πελο-νήσου. Notissima est Pel-Achaiae urbs, eiusque inco-Πελληνης commemorati II V 58, 4, al. — πλέοντας πὸ Τροίας cet. „De Scione on. Mela II 2 fin. ab Achi-capto Ilio remeantibus ta. Idem scribunt Steph. in ώνη, Conon. Narrat. XIII apud [qui tamen urbis originem silai comitibus attribuit] et enus [VII 47], sed non tem-item, ut Thucydides, verum causam, cur in Chersoneso derint Graeci, fuisse narrant; amen ipsi inter se concor-" Duk. — τοὺς πρώτους, ores, primos condito- — τῷ χειμῶνι . . . ιοί. Cf. de Phocensibus narrata VI 2 et Verg. Aen. I 39 sqq. XI 259 sqq. cum Heyn. adn. De χρῆσθαι dixit Hoog. ad Vig. p. 325. Cf. πλῷ χρησάμενος III 3, 5.

§ 2. ἀποστᾶσι δ' αὐτοῖς. Sunt dativi commodi, pro quibus sententia paululum mutata πρὸς ἀποστάντας δ' αὐτοὺς scribi poterat. Cf. adn. 56, 1. De re cf. Polyaen. I 38, 4. — διέπλευσε. Torone, ut videtur. Cf. 122, 2. — τριήρει . . . προπλεούσῃ. De dativis vid. Matth. § 405 adn. 2. — κελητίῳ. Paulo post κέλης, de quo navigio cf. adn. I 53, 1. IV 9, 1. — αὐτῷ, i. e. τῷ κέλητι. Sed cf. sd. — ἀντιπάλου . . . ἐπιγενομένης. Attende orationem hic et iterum in vv. οὐ

νης οὐ πρὸς τὸ ἔλασσον νομίζων τρέψεσθαι, ἀ
ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸν διασώσε
περαιωθεὶς δὲ καὶ ξύλλογον ποιήσας τῶν Σκι
ναίων ἔλεγεν ἅ τε ἐν τῇ Ἀκάνθῳ καὶ Τορώ
καὶ προσέτι φάσκων ἀξιωτάτους αὐτοὺς εἰ
ἐπαίνου, οἵτινες τῆς Παλλήνης ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀ
ειλημμένης ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων Ποτείδαιαν ἐχόντ
καὶ ὄντες οὐδὲν ἄλλο ἢ νησιῶται αὐτεπάγγελ
ἐχώρησαν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ οὐκ ἀνέμειν
ἀτολμίᾳ ἀνάγκην σφίσι προσγενέσθαι περὶ τ
φανερῶς οἰκείου ἀγαθοῦ· σημεῖόν τ' εἶναι τ
καὶ ἄλλο τι ἂν αὐτοὺς τῶν μεγίστων ἀνδρεί
ὑπομεῖναι, εἰ ⟨τε⟩ τεθήσεται κατὰ νοῦν τὰ πρά
ματα, πιστοτάτους τε τῇ ἀληθείᾳ ἡγήσεσθαι αὐτο
Λακεδαιμονίων φίλους καὶ τἆλλα τιμήσειν.

τρέψεσθαι. In pluribus et optimis libris mss. **τρέψασθ**
quod vel ideo ferri non potest, quia pro Lat. me converti Gra
ἐτρεψάμην dici non potest. Praeterea res futuri temporis est.
αὐτὸν. In compluribus optimarum membranarum male **αὐτ**
§ 3. *Παλλήνης.* Vulgo et Bekker iterum *Πελλ.* Cf. ad §
προγενέσθαι Ar. Chr., quod male praefert Ullrich. Symb.
III p. 42. Cf. adn.

νομίζων τρέψεσθαι mutatam. — *αὐτὸν διασώσειν*, i. e. incolumem Scionam perventurum (evasurum) esse.

§ 3. *ἔλεγεν . . . Τορώνῃ.* De re vid. c. 85 et 114, de imperfecto adn. I 72, 3. — *φάσκων.* Pro hoc, quod langueret, ***πάντων*** legendum coniecit Krueger. Posset etiam ab interpretibus adscriptum videri, nisi excusaretur simili formula *ἔφη λέγων*, de qua vid. Lob. ad Soph. Ai. 757. — *τῆς Παλλήνης . . . ἐχόντων.* „Scylax p. 62 ed. Gron. [p. 26] *Ποτίδαια ἐν τῷ μέσῳ τὸν ἰσθμὸν ἐμφράττουσα.*" Duk. Cf. adn. I 64, 1 et de verbis adn. IV 113 extr. — *ὄντες . . . νησιῶται.* „Quia eis nullum e continenti auxilium ferri poterat. Cf. c. 121, 2. 122, 5." Duk. De locutione *οὐδὲν ἄλλο ἢ* propemodum signifi-

cante cf. II 16, 2. IV 14, 3.
75, 5. VIII 5, 1. — *ἀνέμειν*
cum infinitivo ut 135, 1. Cf. a
III 2, 2. — *ἀνάγκην σφ*
προσγενέσθαι, scil. prae
quam quod libertatem propr
bonum esse appareret. — *εἰ ⟨*
τεθήσεται . . . πράγμα
Kruegero auctore *τε* addidin
quia haec condicio superiori
ideo adiungi nequit, quod n
gravissima tolerabit, si ei re
animi sententia constitutae er
Opponitur potius duriori nece
tati prosper rerum eventus.
πιστοτάτους τε τῇ ἀ
θείᾳ, quorum summa fi
rerum veritate comprob
sit. Male Krueg. *τῇ ἀληθεί*
suspicionem vocavit, quod
uno loco apud Thuc. leger
Nam pari modo semel inve
VI 33, 2 *τὸ ἀληθές.* — *τἆλ*
Cf. adn. III 3, 6.

1 121. *Καὶ οἱ μὲν Σκιωναῖοι ἐπήρθησάν τε τοῖς λόγοις, καὶ θαρσήσαντες πάντες ὁμοίως, καὶ οἷς πρότερον μὴ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα, τόν τε πόλεμον διενοοῦντο προθύμως οἴσειν καὶ τὸν Βρασίδαν τά τ' ἄλλα καλῶς ἐδέξαντο καὶ δημοσίᾳ μὲν χρυσῷ στεφάνῳ ἀνέδησαν ὡς ἐλευθεροῦντα τὴν Ἑλλάδα, ἰδίᾳ δὲ ἐταινίουν τε καὶ*
2 *προσήρχοντο ὥσπερ ἀθλητῇ. ὁ δὲ τό τε παραυτίκα φυλακήν τινα αὐτοῖς ἐγκαταλιπὼν διέβη πάλιν καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ στρατιὰν πλείω ἐπεραίωσε, βουλόμενος μετ' αὐτῶν τῆς τε Μένδης καὶ τῆς Ποτειδαίας ἀποπειρᾶσαι, ἡγούμενος καὶ τοὺς Ἀθηναίους βοηθῆσαι ἂν ὡς ἐς νῆσον καὶ βουλόμενος φθάσαι· καί τι αὐτῷ καὶ ἐπράσσετο ἐς τὰς πόλεις ταύτας προδοσίας πέρι.*

καὶ οἱ μὲν Σκιωναῖοι αὐτὸν λαμπρῶς τιμῶσιν· ὁ δὲ πλείω στρατιὰν περαιοῖ.

Cap. **121.** § 1. ***διενοουντο οἴσειν.*** De syntaxi cf. adn. 115, 2. ***Οἴσειν*** respondet verbo ***ὑπομένειν*** 120, 3. Similiter ***προθύμως τὰ τοῦ πολέμου φέρειν*** VIII 36, 1. — ***δημοσίᾳ . . . ἀνέδησαν.*** De talibus coronis vid. Tayl. ad Aeschin. vol. III p. 361 sq. Orat. Reisk., de ***ἀναδεῖν*** verbo Sinten. ad Plut. Pericl. c. 28. — ***ἐταινίουν. Ὥσπερ ἀθλητήν*** (cf. Bloomf.), quae in proximis in alio casu posita huc iam spectant. — ***προσήρχοντο ὥσπερ ἀθλητῇ*** ita olim interpretati sunt, ut illos ad Brasidam ut ad athletam victorem salutandi et honorandi causa accessisse dicerent, non cogitantes eo modo saltem ***προσήρχοντό τε καὶ ἐταινίουν*** scribendum fuisse. Postea L. Herbst. adv. Cob. p. 7 sqq. docuit ***προσήρχοντο*** a verbo ***προσάρχεσθαι*** derivandum et de floribus sertisque intellegendum esse, quibus certaminum victores conspersos tamquam primitiis honorabant. Cf. Pind. Pyth. 9, 124. Paus. VI 7, 1. Neque aliter in Plat. Theaet. 168 c ***ταῦτα . . . τῷ ἑταίρῳ σου εἰς βοήθειαν προσηρξάμην κατ' ἐμὴν δύναμιν, σμικρὰ ἀπὸ σμικρῶν*** hoc verbum, si modo recte traditum est, explicaveris quam munus tamquam ferale mortuo datum intellegens. Nam ad sacra et religionem proprie pertinet. Cf. adn. 120, 1. Buttm. Lexil. I p. 103. Florum spargendorum morem pari comparatione usi commemorant App. B. C. II 27. Plut. Cass. 30. Pollux, qui III 152 ***ἐταινίουν τε καὶ προσήεσαν ὥσπερ ἀθλητῇ*** quasi Xenophonteum affert, et memoria et intellectu lapsus est.

§ 2. ***Μένδης.*** De ea vid. c. 123, de temptata Potidaea c. 135. — ***τοὺς Ἀθηναίους . . . ὡς ἐς νῆσον.*** „Athenienses semper gravius tulisse defectionem insulanorum quam sociorum, qui in continenti degebant, etiam alibi ostendit Thucydides [ut III 39. V 99], cuius rei causam indicat c. 122.“ Duk. De Scionaeis pro insulanis habitis cf. 120, 3. 122, 5, de ***ὡς ἐς*** adn. 15, 1. — ***ἐπράσσετο ἐς τ. π.*** Cf. adn. I 65, 2. 131, 1. 132, 4.

ἔπειτα τῆς ἐπεχειρίας Βρασίδᾳ ἀγγελθείσης διαφορὰ γίγνεται περὶ Σκιώνης, ἐς ἣν οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύειν ψηφίζονται.

122. *Καὶ ὁ μὲν ἔμελλεν ἐγχειρήσειν ταῖς πόλεσι* 1
ταύταις· ἐν τούτῳ δὲ τριήρει οἱ τὴν ἐκεχειρίαν
περιαγγέλλοντες ἀφικνοῦνται παρ' αὐτόν, Ἀθη-
ναίων μὲν Ἀριστώνυμος, Λακεδαιμονίων δὲ Ἀθή-
ναιος. καὶ ἡ μὲν στρατιὰ πάλιν διέβη ἐς Τορώνην, 2
οἱ δὲ [τῷ Βρασίδᾳ] ἀνήγγελλον τὴν ξυνθήκην,
καὶ ἐδέξαντο πάντες οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ξύμμαχοι
Λακεδαιμονίων τὰ πεπραγμένα. Ἀριστώνυμος δὲ 3
τοὺς μὲν ἄλλους κατῄνει, Σκιωναίους δὲ αἰσθό-
μενος ἐκ λογισμοῦ τῶν ἡμερῶν ὅτι ὕστερον
ἀφεστήκοιεν, οὐκ ἔφη ἐνσπόνδους ἔσεσθαι. Βρα-
σίδας δὲ ἀντέλεγε πολλά, ὡς πρότερον, καὶ οὐκ
ἠφίει τὴν πόλιν. ὡς δ' ἀπήγγειλεν ἐς τὰς Ἀθή- 4
νας ὁ Ἀριστώνυμος περὶ αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι
εὐθὺς ἑτοῖμοι ἦσαν στρατεύειν ἐπὶ τὴν Σκιώνην.
οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις πέμψαντες παρα-
βήσεσθαι ἔφασαν αὐτοὺς τὰς σπονδάς, καὶ τῆς

Cap. **122.** § 3. *τοῖς μὲν ἄλλοις* codd. Cf. adn. *ἠφίει* E., reliqui *ἀφίει*. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 17.

Cap. **122.** § 1. *ἐγχειρήσειν* cum dativo idem fere valet quod antea *ἀποπειρᾶσαι* cum genetivo. Krueg. mavult *ἐπιχειρήσειν*. At Class. confert Xen. Cyr. VII 1, 9.

§ 2. *τῷ Βρασίδᾳ*, cum iam antea ad Brasidam legati venerint inducias nuntiantes (§ 1), quo facto exercitus eius Toronam rediit, repugnat rerum quae tunc erat condicioni. Quod cum perspexisset Madvig. Adv. crit. I p. 322, *οἱ δὲ ξὺν τῷ Βρασίδᾳ* coniecit. Nobis potius *τῷ Βρ.* imperiti videtur librarii interpretamentum esse. Cum antea Brasidae inducias indixerint, iam, ut proxima ostendunt, sociis Lacedaemoniorum nuntiant. Class., qui legatos Brasidae renuntiasse vult, quid cum singulis civitatibus de induciis egissent, plus interpretatur quam hic scriptum est. In verbo *ἀναγγέλλειν ἀνά* eandem vim videtur habere atque in *ἀνακηρύσσεσθαι* V 50, 4. Est igitur palam sive in publicum nuntiare. — *ἐδέξαντο*. Quod in eorum arbitrio positum fuit, cum legati ipsorum non affuissent.

§ 3. *τοὺς μὲν ἄλλους κατῄνει*. Dativus ex *κατῄνει* i. e. adnuebat aptus neque exemplis stabilitur neque rationem qua explicetur facile invenias. Quare accusativum restituimus, ut *ἐνσπόνδους ἔσεσθαι* ad *κατῄνει* et *οὐκ ἔφη* inter se opposita pariter pertineat. Emendationem confirmant exempla Sophoclea O. C. 1634. 1637. — *Σκιωναίους αἰσθόμενος . . . ὅτι*. Cf. adn. II 21, 1. — *ὡς πρότερον*. Suppl. *ἀφεστήκοιεν*.

πόλεως ἀντεποιοῦντο Βρασίδᾳ πιστεύοντες, δίκῃ
5 τε ἑτοῖμοι ἦσαν περὶ αὐτῆς κρίνεσθαι. οἱ δὲ δίκῃ μὲν οὐκ ἤθελον κινδυνεύειν, στρατεύειν δὲ ὡς τάχιστα, ὀργὴν ποιούμενοι εἰ καὶ οἱ ἐν ταῖς νήσοις ἤδη [ὄντες] ἀξιοῦσι σφῶν ἀφίστασθαι τῇ κατὰ γῆν Λακεδαιμονίων ἰσχύι ἀνωφελεῖ πιστεύοντες
6 (εἶχε δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς ἀποστάσεως μᾶλλον ᾗ οἱ Ἀθηναῖοι ἐδικαίουν· δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον ἀπέστησαν οἱ Σκιωναῖοι), ψήφισμά τ' εὐθὺς ἐποιήσαντο, Κλέωνος γνώμῃ πεισθέντες, Σκιωναίους ἐξελεῖν τε καὶ ἀποκτεῖναι. καὶ τἆλλα ἡσυχάζοντες ἐς τοῦτο παρεσκευάζοντο.

1 123. Ἐν τούτῳ δὲ Μένδη ἀφίσταται αὐτῶν, πόλις ἐν τῇ Παλλήνῃ, Ἐρετριέων ἀποικία. καὶ

ἐν τούτῳ καὶ Μένδη ἀφίσταται. παρασκευαὶ ἑκατέρων.

Cap. 123. § 1. Ἐρετριέων. Gr. Ἐρετρίων, ob quod Bekker in ed. mai. Ἐρετριῶν scripsit vulgatum in ed. ster. ex solis Pal. et m. enotans. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 12 sq.

§ 4. δίκῃ ... κρίνεσθαι. De ratione, qua talia iudicia instituta sint, cf. I 28, 2 et ibi adn.

§ 5. εἰ. Cf. Krueg. Gr. § 65, 5 adn. 7. — ἤδη [ὄντες]. Ὄντες ἤδη aliquis malit, cum ἤδη ad ἀξιοῦσι verbum spectet. Praestare tamen videtur ὄντες, quod facile ad οἱ ἐν ταῖς νήσοις (cf. adn. 121, 2) ab interprete adscribi potuerit, Kruegero auctore delere. Utique non ferenda est haec verborum collocatio, nec similis traiectio apud Th. invenitur. — ἀνωφελεῖ. Articulus non est iteratus, quod hoc valet καίπερ ἀνωφελεῖ οὔσῃ.

§ 6. μᾶλλον ᾗ οἱ Ἀθ. Suppl. ἢ ᾗ οἱ Λακεδαιμόνιοι. — ἐδικαίουν, ex iure contendebant. Cf. adn. III 68, 1. — ὕστερον] ἤγουν μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν. Schol. Itaque Elaphebolionis die sexto decimo. Vid. 118, 12. — ψήφισμα ... ἀποκτεῖναι. Cf. Diod. XII 72 et infra V 32. — γνώμῃ πεισθέντες. Cf. I 78, 1. III 95, 1.

Cap. 123. Cf. Diod. l. d. — § 1. Μένδη ... Ἐρετριέων ἀποικία. „Ita etiam Pompon. Mel. [II 2] et Harpocr. Attamen Paus. V 27 sic scribit: Μενδαίοις τε αὐτοῖς γένος τε Ἑλληνικὸν καὶ ἀπὸ Ἰωνίας ἐστίν· [quae verba quomodo cum Thucydidis testimonio concilianda sint, docet ibi Siebel. in adn. p. 285] οἰκοῦσι δὲ ἀπὸ θαλάσσης ἄνω ... Quem locum gravissimum esse reputemus, cum solus nos idoneos reddat ad situm Mendae definiendum, quae non portus ... erat, sed oppidum mediterraneum.“ Bloomf. At etsi usque ad ipsum mare non pertinuerit, certe proxime ei inter Potidaeam et Scionen prope Posidonium iacuisse ex c. 129. 130. 131 liquet. Quare maritimum Cassandreae vicum appellat Liv. XXXI 45, ubi in libris nomen varie scribitur. De situ add. etiam Cousin. Maced. II p. 110 et Leak. Graec. sept. III

*αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Βρασίδας οὐ νομίζων ἀδικεῖν,
ὅτι ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ φανερῶς προσεχώρησαν· ἔστι
γὰρ ἃ καὶ αὐτὸς ἐνεκάλει τοῖς Ἀθηναίοις παρα-
βαίνειν τὰς σπονδάς. διὸ καὶ οἱ Μενδαῖοι μᾶλλον* 2
*ἐτόλμησαν, τήν τε τοῦ Βρασίδου γνώμην ὁρῶν-
τες ἑτοίμην, τεκμαιρόμενοι καὶ ἀπὸ τῆς Σκιώνης
ὅτι οὐ προυδίδου, καὶ ἅμα τῶν πρασσόντων
σφίσιν, ὀλίγων τε ὄντων καὶ ὡς τότε ἐμέλλησαν,
οὐκέτι ἀνέντων, ἀλλὰ περὶ σφίσιν αὐτοῖς φοβου-
μένων τὸ κατάδηλον καὶ καταβιασαμένων παρὰ
γνώμην τοὺς πολλούς. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εὐθὺς* 3
*πυθόμενοι, πολλῷ ἔτι μᾶλλον ὀργισθέντες παρ-
εσκευάζοντο ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς πόλεις. καὶ Βρα-* 4
*σίδας προσδεχόμενος τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν ὑπεκ-
κομίζει ἐς Ὄλυνθον τὴν Χαλκιδικὴν παῖδας καὶ
γυναῖκας τῶν Σκιωναίων καὶ Μενδαίων, καὶ τῶν
Πελοποννησίων αὐτοῖς πεντακοσίους ὁπλίτας δι-*

p. 157. — *αὐτούς*. I. e. *τοὺς Μενδαίους*. Cf. adn. I 136, 1. — *ἃ . . . σπονδάς*. Ἃ cum *παραβαίνειν* sic videtur cohaerere, ut oriatur dicendi genus *ἔνια παραβαίνειν τὰς σπονδάς*; nam minus apta oritur sententia, si *παραβαίνειν τ. σπ.* epexegesin relativi esse censueris. Cf. 16, 2.

§ 2. *ἐτόλμησαν*. Suppl. *προσχωρεῖν* vel *ἀφίστασθαι*. — *καὶ ἅμα τῶν . . . πολλούς*. Sequitur altera causa qua Mendaei moti sint. Iungendum enim est *τήν τε . . . γνώμην ὁρῶντες ἑτοίμην καὶ ἅμα τῶν πρασσόντων σφίσιν . . . οὐκέτι ἀνέντων*, ita ut alteri membro interposita sit causa duplex *ὀλίγων τε ὄντων καὶ ὡς τότε ἐμέλλησαν* pariter atque priori simplex adiungitur *τεκμαιρόμενοι . . . προυδίδου*. Sic igitur vertendum: tum quia ei qui rem ipsis (i. e. apud ipsos) agitabant, cum et paucorum imperio studerent et illo tempore eam moliri coepissent, non intermiserant, sed sibi ipsis timebant, ne patefierent, et multitudinem invitam vi coegerant (eaque de causa conatum persequebantur). In quo animadvertendum est duobus membris *ὀλίγων τε ὄντων καὶ ὡς τότε ἐμέλλησαν* inverso ordine respondere quae e contrario posita sunt *ἀλλὰ . . . πολλούς*. Timebant enim, ne consilia sua patefierent, quod rem iam susceperant, et multitudinem vi coegerant, quod paucorum imperium affectabant. Addere poterat scriptor quod verbo *ἀνέντων* opponeretur, sed cum participia moleste nollet cumulare, omisit quod per se intellegi posset. In *τότε*, de quo vid. adn. I 101, 2, ad rem c. 121 narratam respici vidit Arn. De *ἐμέλλησαν* (*πράσσειν*) cf. adn. I 134, 4. Ἀνεῖναι similiter I 129, 3 lectum est. Denique de pronominis *σφίσιν* casu cf. de simili *αὐτοῖς* adn. III 98, 1, de ipso pronomine adn. I 20, 1.

§ 3. *πολλῷ ἔτι μᾶλλον*. Cf. ad. I 80, 4.

ἔπεμψε καὶ πελταστὰς τριακοσίους Χαλκιδέων,
ἄρχοντά τε τῶν ἁπάντων Πολυδαμίδαν. καὶ οἱ
μὲν τὰ περὶ σφᾶς αὐτούς, ὡς ἐν τάχει παρεσο-
μένων τῶν Ἀθηναίων, κοινῇ ηὐτρεπίζοντο.
1 124. Βρασίδας δὲ καὶ Περδίκκας ἐν τούτῳ
στρατεύουσιν ἅμα ἐπὶ Ἀρραβαῖον τὸ δεύτερον ἐς
Λύγκον. καὶ ἦγον ὁ μὲν ὧν ἐκράτει Μακεδόνων
τὴν δύναμιν καὶ τῶν ἐνοικούντων Ἑλλήνων ὁπλί-
τας, ὁ δὲ πρὸς τοῖς αὐτοῦ περιλοίποις τῶν Πε-
λοποννησίων Χαλκιδέας καὶ Ἀκανθίους καὶ τῶν
2 ἄλλων κατὰ δύναμιν ἑκάστων. ξύμπαν δὲ τὸ
ὁπλιτικὸν τῶν Ἑλλήνων τρισχίλιοι μάλιστα, ἱππῆς
δ' οἱ πάντες ἠκολούθουν Μακεδόνων ξὺν Χαλκι-
δεῦσιν ὀλίγου ἐς χιλίους, καὶ ἄλλος ὅμιλος τῶν
βαρβάρων πολύς. ἐσβαλόντες δὲ ἐς τὴν Ἀρραβαίου
καὶ εὑρόντες ἀντεστρατοπεδευμένους αὐτοῖς τοὺς
3 Λυγκηστάς, ἀντεκαθέζοντο καὶ αὐτοί. καὶ ἐχόντων
τῶν μὲν πεζῶν λόφον ἑκατέρωθεν, πεδίου δὲ τοῦ
μέσου ὄντος, οἱ ἱππῆς ἐς αὐτὸ καταδραμόντες

Βρασίδας δὲ καὶ Περδίκκας στρατεύουσιν ἐπὶ Ἀρραβαῖον τὸ δεύτερον, καὶ τοὺς μὲν Λυγκηστὰς τρέπουσιν, Ἰλλυριοὺς δὲ ἄλλως μένοντες διαφέρονται πρὸς ἀλλήλους.

§ 4. εὐτρεπίζοντο codd. Cf. sd. 54, 1.
Cap. 124. § 1. ὀλίγου Priscian. XVIII p. 1192 et Bekk. Cf. adn. In libris mss. male ὀλίγῳ.
§ 2. αὐτοῖς Bekk. In membranis αὐτοῖς.

§ 4. ὡς ἐν τάχει παρεσομένων τῶν Ἀθ., quod Athenienses celeriter adfuturos esse putarent. Cf. adn. 77, 1.

Cap. 124. § 1. ἐπὶ Ἀρραβαῖον τὸ δεύτερον. Cf. c. 83. — Λύγκον. Cf. ibid. § 2 adn. — Μακεδόνων ... Ἑλλήνων. „Macedones hic perspicue a Graecis distinguuntur, sicut c. 126 adeo inter barbaros referuntur; nam regia quidem gens ex Graeca et Dorica stirpe erat, populus non item.“ Arn. Graecos in Macedonia habitantes Thermae, Pydnae aliorumque oppidorum maritimorum Perdiccae obnoxiorum incolas esse arbitramur. Methonaeos huc non pertinere ex c. 129 cognoscitur. — πρὸς τοῖς ... Πελοποννησίων. Ex mille septingentis (vid. c. 78) quingentos Scionen miserat (vid. 123, 4), alios nonnullos fortasse alibi in praesidio reliquerat. — οἱ πάντες. Cf. Matth. Gr. § 266. — ὀλίγου ἐς. De ὀλίγου genetivo absolute posito vid. Vig. p. 115. Matth. Gr. § 355 adn. 2, de coniunctis ὀλίγου ἐς adn. 8, 6. — τῶν βαρβάρων. Sine dubio eorum, qui Macedonibus socii et subiecti erant. Vid. II 99.
§ 2. ἀντεκαθέζοντο καὶ αὐτοί. Similiter V 6, 3.
§ 3. τῶν ... πεζῶν. Utriusque exercitus, Lyncestarum eorumque adversariorum. — πεδίου ... ὄντος. Verba τοῦ μέσου subiectum quod vocatur sunt,

*ἱππομάχησαν πρῶτα ἀμφοτέρων, ἔπειτα δὲ καὶ
ὁ Βρασίδας καὶ ὁ Περδίκκας, προελθόντων πρό-
τερον ἀπὸ τοῦ λόφου μετὰ τῶν ἱππέων τῶν Λυγ-
κηστῶν ὁπλιτῶν καὶ ἑτοίμων ὄντων μάχεσθαι,
ἀντεπαγαγόντες καὶ αὐτοὶ ξυνέβαλον καὶ ἔτρεψαν
τοὺς Λυγκηστάς, καὶ πολλοὺς μὲν διέφθειραν, οἱ
δὲ λοιποὶ διαφυγόντες πρὸς τὰ μετέωρα ἡσύχα- 4
ζον. μετὰ δὲ τοῦτο τροπαῖον στήσαντες δύο μὲν
ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον, τοὺς Ἰλλυριοὺς μένοντες,
οἳ ἔτυχον τῷ Περδίκκᾳ μισθοῦ μέλλοντες ἥξειν·
ἔπειτα ὁ Περδίκκας ἐβούλετο προϊέναι ἐπὶ τὰς
τοῦ Ἀρραβαίου κώμας καὶ μὴ καθῆσθαι, Βρασί-
δας δὲ τῆς τε Μένδης περιορώμενος, μὴ τῶν
Ἀθηναίων πρότερον ἐπιπλευσάντων τι πάθῃ, καὶ
ἅμα τῶν Ἰλλυριῶν οὐ παρόντων, οὐ πρόθυμος ἦν,
ἀλλὰ ἀναχωρεῖν μᾶλλον.*

καὶ τῶν Ἰλλυριῶν μεταστάντων οἱ μὲν Μακεδόνες ἐξαίφνης φεύγουσι, Βρασίδας δὲ τοὺς ἑαυτοῦ καλῶς τάσσει καὶ θαρσύνει.

1 125. *Καὶ ἐν τούτῳ διαφερομένων αὐτῶν ἠγ-
γέλθη ὅτι καὶ οἱ Ἰλλυριοὶ μετ' Ἀρραβαίου, προ-
δόντες Περδίκκαν, γεγένηνται· ὥστε ἤδη ἀμφο-
τέροις μὲν δοκοῦν ἀναχωρεῖν διὰ τὸ δέος αὐ-
τῶν, ὄντων ἀνθρώπων μαχίμων, κυρωθὲν δὲ
οὐδὲν ἐκ τῆς διαφορᾶς ὁπηνίκα χρὴ ὁρμᾶσθαι,
νυκτός τε ἐπιγενομένης, οἱ μὲν Μακεδόνες καὶ*

§ 3. *διαφεύγοντες* codd. Emend. Meinek. in Herm. III p. 367. Cf. 35, 2. 131, 3.

Cap. 125. § 1. *καὶ οἱ. Καὶ* om. Vat. H. Mosqu. Bekk. Cf. adn.

πέδιον praedicatum. — *ἀμφοτέρων* ex *ἵππης* nomine pendet. Cf. adn. III 104, 1. — *ἀντεπαγαγόντες ... ξυνέβαλον.* Cf. Matth. Gr. § 495, 1. Eodem pertinet *ἐπέσχον* § 4.

§ 4. *μισθοῦ.* Cf. Matth. Gr. § 364 et V 6, 2. — *καθῆσθαι.* Cf. adn. III 38 extr. — *τῆς Μένδης περιορώμενος*] *εὐλαβούμενος περὶ αὐτῆς, κηδόμενος.* Schol. Hoc verbum, ut Thom. Mag. p. 316, 12 docet, *ἀντὶ τοῦ φροντίζω γενικῇ συντασσόμενον*, simili sententia cum *ὅπως* iunctum est VIII 48, 4. Non igitur opus esse videtur Meinekii coniectura *προορώμενος* (Herm. III p. 367). Cf. *ἐπιστρέφεσθαι.* Respondent vero his verba *καὶ ἅμα ... παρόντων.* Cf. adn. I 65, 1. De Menda Brasidam recte divinasse docet c. 129.

Cap. 125. § 1. *ὅτι καὶ ... γεγένηνται*, Illyrios non solum non adventuros esse, sed etiam deserto Perdicca ad Arrhabaeum se applicasse. — *ὥστε* cohaeret cum verbis *οἱ Μακεδόνες ... ἐχώρουν ἐπ' οἶκον.* — *δοκοῦν ... κυρω-*

τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων εὐθὺς φοβηθέντες, ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρατόπεδα, ἀσαφῶς ἐκπλήγνυσθαι, καὶ νομίσαντες πολλαπλασίους μὲν ἢ ἦλθον ἐπιέναι, ὅσον δὲ οὔπω παρεῖναι, καταστάντες ἐς αἰφνίδιον φυγὴν ἐχώρουν ἐπ' οἴκου, καὶ τὸν Περδίκκαν τὸ πρῶτον οὐκ αἰσθανόμενον, ὡς ἔγνω, ἠνάγκασαν πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν (ἄπωθεν γὰρ πολὺ ἀλλήλων ἐστρατο-
2 *πεδεύοντο) προαπελθεῖν. Βρασίδας δὲ ἅμα τῇ ἕῳ ὡς εἶδε τοὺς Μακεδόνας προανακεχωρηκότας τούς τε Ἰλλυριοὺς καὶ τὸν Ἀρραβαῖον μέλλοντας ἐπιέναι, ξυναγαγὼν καὶ αὐτὸς ἐς τετράγωνον τά-*

ἄπωθεν. *ἄποθεν* Cl. T. It. Vat. m. Bekk., ad quos 126, 6 D. et E. accedunt. Cf. sd. III 111, 1.

§ 2. *προκεχωρηκότας* libri, nisi quod *προσκεχωρηκότας* Ar. Chr. Dan. Emend. Herwerd. Stud. Thuc. p. 66 monens ita demum recte sequi *καὶ αὐτὸς . . . διενοεῖτο ἀναχωρεῖν*. Cf. *προαναχωρήσει* 128, 4 et sd. 112, 2.

θέν. Cf. Matth. Gr. § 564. Krueg. § 56, 9 adn. 5. — *τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων.* Cf. 124, 1 et ibi adn. — *ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρατόπεδα.* Simillimum exemplum VII 80, 3 (parum simile est VI 33, 6) ostendit ex verbo, quo pronomen respiciat, generaliorem quandam notionem subaudiendam esse, ut illic *γίγνεσθαι*, sic hoc loco *πάσχειν*. Neque minus indidem infinitivum *ἐκπλήγνυσθαι* explicativum esse apparet. Sic ut solet, quod solet, apud Latinos. Vid. Drakenb. ad. Liv. VI 34, 5. Kritz. et Fabr. ad. Sal. Catil. c. 29. Cf. *ὡς εἴωθε* apud Schaef. ad Plut. V p. 29. De epexegesi vid. Matth. Gr. § 476. Krueg. Gr. § 57, 10 adn. 7. Similiter Liv. XXI 61, ubi frustra haeserunt. Erravit Bernh. Synt. 298. — *ἀσαφῶς ἐκπλήγνυσθαι.* „Huiusmodi terrores, quos *Πανικά*, *Πανικοὺς θορύβους* et *Πανικὰ δείματα* vocant Graeci [cf. Valck. ad Herodot. IV 203], . . . *ἀσαφῶς*, id est *ἀδήλου οὔσης τῆς αἰτίας*, exercitibus incidunt . . . quomodo et Pausanias X 23 terrores illos *ἀπὸ αἰτίας οὐδεμιᾶς* et schol. Synesii . . . *μηδεμιᾶς αἰτίας προφανείσης* oriri dicunt.“ Duk. Exemplum rei inveniemus VII 80. *Ἐκπλήγνυσθαι*, quod alibi non videtur extare, Atticistarum et lexicographorum veterum testimoniis satis confirmatur. — *ὅσον οὔπω.* Eodem modo VI 34, 9. Cf. Vig. p. 131 et de simili formula *ὅσον οὐ* I 36, 1 adn. et VIII 96, 3. — *πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν*] *πρὶν διαλεχθῆναι τῷ Βρασίδᾳ.* Schol. Cf. Hemsterh. ad Luci. Dial. De. IX et XXIV, item Graecum *ἐντυγχάνειν* et Latina visere et convenire aliquem.

§ 2. *καὶ αὐτός* traiecta sunt, ad *διενοεῖτο ἀναχωρεῖν* referenda. — *τετράγωνον τάξιν.* *Πλαίσιον* appellatur VI 67, 1 et VII

ξιν τοὺς ὁπλίτας καὶ τὸν ψιλὸν ὅμιλον ἐς μέσον λαβὼν διενοεῖτο ἀναχωρεῖν. ἐκδρόμους δέ, εἴ πῃ 3
προσβάλλοιεν αὐτοῖς, ἔταξε τοὺς νεωτάτους, καὶ αὐτὸς λογάδας ἔχων τριακοσίους τελευταῖος γνώμην εἶχεν ὑποχωρῶν τοῖς τῶν ἐναντίων πρώτοις προσκεισομένοις ἀνθιστάμενος ἀμύνεσθαι. καὶ 4
πρὶν τοὺς πολεμίους ἐγγὺς εἶναι, ὡς διὰ ταχέων παρεκελεύσατο τοῖς στρατιώταις τοιάδε.

παρακέλευσις Βρασίδου.

126. „Εἰ μὲν μὴ ὑπώπτευον, ἄνδρες Πελο- 1
ποννήσιοι, ὑμᾶς τῷ τε μεμονῶσθαι καὶ ὅτι βάρβαροι οἱ ἐπιόντες καὶ πολλοὶ ἔκπληξιν ἔχειν, οὐκ ἂν ὁμοίως διδαχὴν ἅμα τῇ παρακελεύσει ἐποιούμην. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόλειψιν τῶν ἡμετέρων καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων βραχεῖ ὑπομνήματι καὶ παραινέσει τὰ μέγιστα πειράσομαι πείθειν. ἀγαθοῖς γὰρ εἶναι ὑμῖν προσήκει τὰ 2
πολέμια οὐ διὰ ξυμμάχων παρουσίαν ἑκάστοτε, ἀλλὰ δι' οἰκείαν ἀρετήν, καὶ μηδὲν πλῆθος πεφοβῆσθαι ἑτέρων, οἵ γε μηδὲ ἀπὸ πολιτειῶν τοι-

78, 2, quod idem hic nulla necessitate reponere vult Herwerd. Stud. Thuc. p. 66. — *ἐς μέσον λαβών*. Alibi *ἐντὸς ποιεῖσθαι*. Vid. VI 67, 1 et adn. II 83, 5. De articulo omisso cf. adn. II 81, 3.

§ 3. *ἐκδρόμους*. Hi in agmine quadrato ita videntur dispositi esse, ut per parva intervalla relicta possent excurrere. Ita certe in navali acie II 83, 5 factum est. — *γνώμην εἶχεν*. Cf. adn. II 86, 5.

§ 4. *ὡς διὰ ταχέων*. Cf. adn. 96, 1.

Cap. **126**. De huius orationis natura universa conf. Schloss. Consp. hist. univ. I 2 p. 142 sq.

§ 1. *ὅτι βάρβαροι οἱ ἐπιόντες*. Verbum *εἰμί* post coniunctiones quoque interdum omitti docent Matth. Gr. § 306, 3. Cf. V 76, 3. Idem facit Tacitus. Vid. Boett. Lex. Tacit. p. LXXXIV. — *πρὸς μέν*. Coniunctio huic *μέν* respondens § 3 in verbis *βαρβάρους δέ* sequitur. Ad *τὴν ἀπόλειψιν ... καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐν*. Brasidas breviter § 2 respondet, barbaros non esse metuendos fusius a § 3 usque ad extremam orationem ostendit. *Πρός* valet quod attinet ad, propter. Cf. Matth. Gr. § 591, γ'. δ'. — *βραχεῖ ὑπομνήματι καὶ παραινέσει*, i. e. *βραχείᾳ διδαχῇ καὶ παρακελεύσει*. (cf. II 88, 1), nisi quod *ὑπόμνημα* non quaevis est *διδαχή*, sed eius, qui alicui rem notam, quam oblitus est, in memoriam redigit. Cf. 95, 1. *Παραίνεσις* hic continetur enuntiatis *ἀγαθοῖς ... ἑτέρων*, *ὑπόμνημα* verbis *οἵ γε ... κρατεῖν*.

§ 2. *ἀγαθοῖς ... προσήκει*. Cf. II 89, 2. — *τὰ πολέμια*. Cf. adn. 80, 3. — *οἵ*

οὕτων ἥκετε, ἐν αἷς οἱ πολλοὶ ὀλίγων ἄρχουσιν, ἀλλὰ πλειόνων μᾶλλον ἐλάσσους, οὐκ ἄλλῳ τινὶ κτησάμενοι τὴν δυναστείαν ἢ τῷ μαχόμενοι κρα-
3 τεῖν. βαρβάρους δὲ οὓς νῦν ἀπειρίᾳ δέδιτε, μαθεῖν χρή, ἐξ ὧν τε προηγώνισθε τοῖς Μακεδόσιν αὐτῶν καὶ ἀφ' ὧν ἐγὼ εἰκάζω τε καὶ ἄλλων
4 ἀκοῇ ἐπίσταμαι, οὐ δεινοὺς ἐσομένους. καὶ γὰρ

Cap. **126**. § 3. *εἰκάζω.* In plurimis et optimis membranis *εἰκάζων.* Et crediderit quidem aliquis hoc ideo cum *ἐπίσταμαι* verbo coniungi posse, quia ex addito *ἀκοῇ* appareat non de vera scientia agi, quae fama non magis paretur quam coniectura. Sed *ἀκοῇ ἐπίστασθαι* recte dici Graecos existimasse constat (cf. adn.), *εἰδέναι* autem et *εἰκάζειν* contraria ponuntur. Cf. Plat. Alcib. I c. 4 extr. *εὖ οἶδα, καὶ οὐκ εἰκάζω*, Xen. Comment. III 6, 11 *μηκέτι εἰκάζωμεν, ἀλλ' ἤδη εἰδῶμεν*, et ne philosophi soli haec diligenter distinguere videantur, Thuc. VI 92, 5 *τὰ μὲν Ἀθηναίων οἶδα, τὰ δ' ὑμέτερα ᾔκαζον*, Lycurg. c. Leocr. c. 9 *οὐκ . . . εἰκάζοντας, ἀλλὰ . . . εἰδότας.* Add. Steph. Thes. III p. 217.

γε (cf. adn. 61, 1) . . . *ἐν αἷς οὐ . . . ἐλάσσους*, quippe qui ne a civitatibus quidem profecti sitis ita constitutis, ut aliorum multitudinem timeatis, cum in eis non multi paucis imperent, sed pluribus potius pauciores. Cum pateat ad *τοιούτων* cogitandum esse *ὥστε πλῆθος πεφοβῆσθαι ἑτέρων*, non potest eodem *ἐν αἷς* referri atque falsa est suspicio eorum, qui, ut hoc fiat, *οὐ* quod sequitur delere volunt. De negatione *μηδέ* cf. adn. 92, 4, de pronomine relativo causam afferente adn. 26, 4.

§ 3. *βαρβάρους δὲ οὓς . . . δέδιτε*, quos vero nunc, quod barbari sunt, timete. Gravioris oppositionis causa (cf. ad *πρὸς μέν* § 1) *βαρβάρους* in initio collocatum est. — *ἐξ ὧν . . . αὐτῶν.* *Ὧν* pro plenioribus *ἐκείνων ἃ* positum est, et *ἃ προηγώνισθε* eo, quod *ἀγῶνά τινα ἀγωνίζεσθαι* Graeci dicunt, satis explicantur. Sic *διαγωνίζεσθαι ταῦτα* Xen. Cyr. I 2, 12, *τοσαῦτα μάχεσθαι* Thuc. VII 81, 3. Deinde *οἱ Μακεδόνες αὐτῶν* sonant ei, qui ex illis Macedones sunt. Cf. adn. IV 61, 1. Macedones autem a Graecis adeo Philippi et Demosthenis temporibus in barbaris numeratos esse notissimum est. Cf. adn. 124, 1. *Προαγωνίζεσθαί τινι*, id est *πρότερον ἀγωνίζεσθαι πρός τινα*, comparari possunt cum verbis *προκινδυνεῦσαι τῷ βαρβάρῳ* I 73. Respicitur autem ad 124, 3 narrata; nam Lyncestas esse Macedones vidimus II 99. IV 83; *αὐτῶν* pronomine autem praeter hos Illyrii continentur. — *ἄλλων ἀκοῇ ἐπίσταμαι.* Similiter VII 48, 3 *ἄλλων ἐπιτιμήσει ἀκούοντας*, nisi quod hic *ἄλλων* genetivus est subiectivus. Frustra Meinek. in Herm. p. 367 *ἄλλως*. De *ἀκοῇ εἰδέναι, ἐπίστασθαι* cf. I 4, 1. VI 17, 6. 53, 3. 55, 1. 60, 1. VII 87, 5.

ὅσα μὲν τῷ ὄντι ἀσθενῆ ὄντα τῶν πολεμίων δόκησιν ἔχει ἰσχύος, διδαχὴ ἀληθὴς προσγενομένη περὶ αὐτῶν ἐθάρσυνε μᾶλλον τοὺς ἀμυνομένους· οἷς δὲ βεβαίως τι πρόσεστιν ἀγαθόν, μὴ προειδώς τις ἂν αὐτοῖς τολμηρότερον προσφέροιτο. οὗτοι δὲ τὴν μέλλησιν μὲν ἔχουσι τοῖς ἀπείροις φοβεράν· καὶ γὰρ πλήθει ὄψεως δεινοὶ καὶ βοῆς μεγέθει ἀφόρητοι, ἥ τε διὰ κενῆς ἐπανάσεισις τῶν ὅπλων ἔχει τινὰ δήλωσιν ἀπειλῆς. προσμῖξαι δὲ τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὰ οὐχ ὁμοῖοι· οὔτε γὰρ τάξιν ἔχοντες αἰσχυνθεῖεν ἂν λιπεῖν τινα χώραν

§ 4. ὅσα ... περὶ αὐτῶν. Cf. adn. I 22, 1 et adn. III 13, 5 et infra 128, 1. V 98. — δόκησιν ἔχει. De nomine vid. adn. II 35, 2, de verbo adn. II 41, 3. — ἐθάρσυνε aoristus est consuetudinis. Cf. adn. III 45, 6. — αὐτοῖς. Cf. adn. III 13, 5. — ἀμυνομένους. Ἀμυνουμένους mavult Krueg.; sed οἱ ἀμυνόμενοι omnino adversarii videntur esse. — τολμηρότερον, audacius (quam si edoctus fuerit).

§ 5. οὗτοι δὲ ... φοβεράν. „I. e. οὗτοι δέ, ἐν ᾧ μέλλουσι (nec manus conserunt), τ. ἀ. φοβεροί εἰσι.“ Gottl. Est igitur ἡ μέλλησις exspectatio (impetus), impendens impetus, ut Haack. interpretatur. — πλήθει ὄψεως. „Amplitudine spectaculi (quod conferta acies praebebat)“. Lob. ad Soph. Ai. 196, quem pro extremis quod immanitate corporum praebent dicere debuisse mox videbimus. Cave ne illam amplitudinem confundas cum ὄψεως λαμπρότητι VI 31, 6. Πλῆθος interdum esse μέγεθος vidimus ad III 70, 5. Nos: durch das Massenhafte ihres Anblicks. Ne quis Meinekii (Herm. III p. 367) et Herwerdeni (Stud. Thuc. p. 66) coniecturam ἀηθείᾳ ideo probandam putet, quod hic de multitudine sermo omnino fieri nequeat, quoniam de ea priore huius adhortationis parte (§ 1 et 2) dictum sit, monemus non de multitudine hic agi, sed de ampla specie, quam immania barbarorum corpora habeant. Cf. VII 44, 2 τὴν μὲν ὄψιν τοῦ σώματος et Cass. Dion. XXXVIII 45, 5 μὴ γάρ τοι μήτε τήν ὁρμὴν αὐτῶν μήτε τὸ μέγεθος ἢ τῶν σωμάτων ἢ τῆς βοῆς φοβηθῆτε. — ἥ τε ... τῶν ὅπλων. Similiter apud Liv. XXXVII 17 quatientium scuta in patrium quendam morem horrendum armorum crepitum et VII 10 armorum agitationem vanam commemorari docent interpretes. Altera formula prorsus huic respondet. Διὰ κενῆς enim est dicendi genus adverbiale, ut ἐκ καινῆς III 92, 6, addendum eis, de quibus Thiersch. Gr. § 313, 7 b agit, et hic post articulum pro adiectivo positum. — αὐτά. Tres illas res verbis πλήθει ... τῶν ὅπλων significatas. — οὔτε γὰρ ... βιαζόμενοι. Negatio ad totam sententiam et ea de causa simul ad participium et ad verbum finitum pertinet. Cf. Mehlh. de

βιαζόμενοι, ἥ τε φυγὴ καὶ ἡ ἔφοδος αὐτῶν ἴσην ἔχουσα δόξαν τοῦ καλοῦ ἀνεξέλεγκτον καὶ τὸ ἀνδρεῖον ἔχει (αὐτοκράτωρ δὲ μάχη μάλιστ' ἂν καὶ πρόφασιν τοῦ σῴζεσθαί τινι πρεπόντως πορίσειε), τοῦ τε ἐς χεῖρας ἐλθεῖν πιστότερον τὸ ἐκφοβήσειν ὑμᾶς ἀκινδύνως ἡγοῦνται· ἐκείνῳ γὰρ
6 *ἂν πρὸ τούτου ἐχρῶντο. σαφῶς τε πᾶν τὸ προϋπάρχον δεινὸν ἀπ' αὐτῶν ὁρᾶτε ἔργῳ μὲν βραχὺ ὄν, ὄψει δὲ καὶ ἀκοῇ κατασπέρχον. ὃ ὑπομείναντες ἐπιφερόμενον καί, ὅταν καιρὸς ᾖ, κόσμῳ καὶ τάξει αὖθις ὑπαγαγόντες, ἔς τε τὸ ἀσφαλὲς θᾶσσον ἀφίξεσθε καὶ γνώσεσθε τὸ λοιπὸν ὅτι οἱ τοιοῦτοι ὄχλοι τοῖς μὲν τὴν πρώτην ἔφοδον δεξαμένοις ἄπωθεν ἀπειλαῖς τὸ ἀνδρεῖον*

§ 5. *ὑμᾶς* libri longe plurimi et optimi, vulgo *ἡμᾶς*. Nullo huius adhortationis loco orator prima, sed ubique secunda persona pluralis utitur.

schem. *ἀπὸ κοινοῦ* p. 14 sq. et adn. I 141, 6. Similem esse descriptionem Germanorum pugnae, quam det Germanicus apud Tac. Ann. II 14, admonet ibi Lipsius. Cf. etiam Caes. B. c. I 44. Apud Graecos contra loco cedere turpe existimatum esse docet Bloomf., sicut de Romanis Fabri ad Sal. Cat. c. 9. — *ἥ τε φυγὴ ... τοῦ καλοῦ*. Cf. Tac. Hist. II 12 extr. et Germ. c. 6. — *ἀνεξέλεγκτον ... ἔχει*, etiam fortitudinem relinquit non probatam seu incertam. De *ἀνεξέλ.* voce cf. adnot. I 21, 1. Id autem enuntiatum, quod sequitur, in interpositionem mutavimus, ut verba *τοῦ τε ... ἡγοῦνται* cum superioribus aptius cohaereant. — *αὐτοκράτωρ μάχη*, pugna, in qua unusquisque rem suo arbitratu gerit, Port. Cf. adn. 108, 4 et Matth. Gr. § 112 adn. 2. — *πρεπόντως*, sine ignominia, cum *σῴζεσθαι* iunge ut infra *ἀκινδύνως* cum *ἐκφοβήσειν*. — *ἐκφοβήσειν*, conari perterrefacere. Cf. Bernh. Synt. p. 366. — *ἐκείνῳ γὰρ ἂν ... ἐχρῶντο*. Suppl. *εἰ μὴ πιστότερον τὸ ἐκφοβήσειν ἡγοῦντο*, et cf. adn. I 11, 1. 68, 4. 102, 2. IV 54, 3.

§ 6. *πᾶν τὸ ... αὐτῶν*, quidquid terroris antea (*πρὸ τοῦ ἐς χεῖρας ἐλθεῖν*) ab eis intenditur. — *κατασπέρχον*. Valet urgere, incessere, (ad quem huius verbi usum illustrandum in Steph. Thes. nov. bene comparantur verba Ioseph. B. I. IV 2, 4). Cum autem *κατασπέρχειν τινά* dicatur, *ὄψει* et *ἀκοῇ* sunt dativi instrumenti. — *κόσμῳ καὶ τάξει*. Cf. sd. III 108, 3 et adn. II 11, 9. — *ὑπαγαγόντες*, i e. *ὑποχωρήσαντες*. Cf. V 10, 3. VIII 10, 2. Matth. Gr. § 495, 1. — *ἀπειλαῖς ... ἐπικομποῦσι*. Nulla difficultas in duobus dativis est cum eodem verbo iunctis, si priorem pro dativo instrumenti, alterum pro eo dativo modi accipis, de

μελλήσει ἐπικομποῦσιν. οἳ δ' ἂν εἴξωσιν αὐτοῖς, κατὰ πόδας τὸ εὔψυχον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὀξεῖς ἐνδείκνυνται."

τούτου δὲ ἀνδρείως ὑφισταμένου οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἀπέρχονται στενόν τι προκαταληψόμενοι.

127. Τοιαῦτα ὁ Βρασίδας παραινέσας ὑπῆγε 1 τὸ στράτευμα. οἱ δὲ βάρβαροι ἰδόντες πολλῇ βοῇ καὶ θορύβῳ προσέκειντο, νομίσαντες φεύγειν τε αὐτὸν καὶ καταλαβόντες διαφθερεῖν. καὶ ὡς αὐ- 2 τοῖς αἵ τε ἐκδρομαὶ ὅπῃ προσπίπτοιεν ἀπήντων καὶ αὐτὸς ἔχων τοὺς λογάδας ἐπικειμένους ὑφίστατο, τῇ τε πρώτῃ ὁρμῇ παρὰ γνώμην ἀντέστησαν καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιφερομένους μὲν δεχόμενοι ἠμύνοντο, ἡσυχαζόντων δὲ αὐτοὶ ὑπεχώρουν, τότε δὴ τῶν μετὰ τοῦ Βρασίδου Ἑλλήνων ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἀπέσχοντο, μέρος

Cap. 127. § 1. *διαφθείρειν* codd. Sed res futuri temporis est eoque differt a *φεύγειν*. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 8.

quo dixit Krueg. Gr. § 48, 15 adn. 15. Cf. l. d. adn. 20 et adn. 87, 3. *Ἐν ταῖς ἀπειλαῖς πᾶν τὸ φοβερὸν διακενῆς ἐπικομποῦσιν* Thucydidem imitatus scripsit Dio Cass. XXXIX 45 *ἐν*, ut videtur, de suo addens. Rarius vocabulum *ἐπικομπεῖν*, iactare, iterum VIII 81, 3 legitur. — *κατὰ πόδας ... ἐνδείκνυνται.* (Cognoscetis eiusmodi turbas) ... e vestigio (secutas) fortitudinem, (cum) in tuto (sint), alacres ostendere. De formula *κατὰ πόδας* Dobr. comparat III 98, 2 *πολλοὺς κατὰ πόδας αἱροῦντες ἄνθρωποι ποδώκεις*, ubi cf. adn., V 64, 3. VIII 17, 3. Tum interpretes haeserunt in eo, quod *ὀξεῖς* legitur, non *ὀξέως*. At vid. Zumpt. Gr. Lat. § 682. Roth. ad Tac. Agric. p. 204 sq. et adn. ad sd. III 39, 5. V 66, 3. Postremo animadvertas in hoc et superiore inciso terna sibi respondere inverso ordine: similia *ἄπωθεν ἀπειλαῖς* et *ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὀξεῖς* itemque *τὸ ἀνδρεῖον* et *τὸ εὔψυχον*, contraria *μελλήσει* et *κατὰ πόδας*. Praeterea opponuntur *οἳ δ' ἂν εἴξωσιν αὐτοῖς* pari loco *τοῖς ... δεξαμένοις*.

Cap. 127. § 1. *ὑπῆγε*, pedetentim reducebat.

§ 2. *αἵ τε ἐκδρομαί*] *οἱ τεταγμένοι δηλονότι πρὸς τὸ ἐκτρέχειν* [126, 3]. Schol. „Ita in proximo cap. *τὴν κύκλωσιν* idem valet atque *τοὺς τεταγμένους πρὸς τὸ κυκλοῦσθαι* atque VIII 102, 2 *τῷ φιλίῳ ἐπίπλῳ* significant classem amicorum, qui erant *ἐπιπλέοντες*." Arn. — *ἐπικειμένους* scil. *αὐτούς* (*τοὺς πολεμίους*). — *τῇ τε πρώτῃ* etc. cum superioribus iunge. — *ἀντέστησαν.* „*Συμπεριέλαβεν ἐνταῦθα τῷ ἀριθμῷ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ τοῦ Βρασίδου λογάδας.*" *Δούκας*. Cf. sd. III 51, 4. —

δέ τι καταλιπόντες αὐτοῖς ἐπακολουθοῦν προσβάλλειν, οἱ λοιποὶ χωρήσαντες δρόμῳ ἐπί τε τοὺς φεύγοντας τῶν Μακεδόνων οἷς ἐντύχοιεν ἔκτεινον καὶ τὴν ἐσβολήν, ἥ ἐστι μεταξὺ δυοῖν λόφοιν στενὴ ἐς τὴν Ἀρραβαίου, φθάσαντες προκατέλαβον, εἰδότες οὐκ οὖσαν ἄλλην τῷ Βρασίδᾳ ἀναχώρησιν. καὶ προσιόντος αὐτοῦ ἐς αὐτὸ ἤδη τὸ ἄπορον τῆς ὁδοῦ κυκλοῦνται ὡς ἀποληψόμενοι.

1 128. Ὁ δὲ γνοὺς προεῖπε τοῖς μεθ' αὐτοῦ τριακοσίοις, ὃν ᾤετο μᾶλλον ἂν ἑλεῖν τῶν λόφων, χωρήσαντας πρὸς αὐτὸν δρόμῳ ὡς τάχιστα ἕκαστος δύναται ἄνευ τάξεως, πειρᾶσαι ἀπ' αὐτοῦ ἐκκροῦσαι τοὺς ἤδη ἐπόντας βαρβάρους, πρὶν καὶ

Βρασίδας δὲ τὸ στενὸν διαπερᾷ, καὶ οἱ στρατιῶται αὐτοῦ λείαν ποιοῦνται τὰ Μακεδόνων.

Cap. 128. § 1. μετ' αὐτοῦ Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. It. M. Vat. H. Mosqu. m. Vulgatam cum Bekkero retinemus. ἐπιόντας codd. Cf. adn.

καταλιπόντες. De nominativo cf. adn. ad λογιζόμενοι 78, 4. — προσβάλλειν. De infinitivo cf. adn. III 40, 6. — χωρήσαντές τε. De particulae collocatione inde repetenda, quod scriptor primo in altero membro καὶ ἐπὶ τὴν ἐσβολήν dicturus erat, vid. adn. I 16. III 36, 2. 81, 2. — τὴν ἐσβολήν. Cf. adn. III 112, 2 et IV 83, 2. — στενὴ ἐς τὴν Ἀρρ. Attende horum verborum traiectionem in enuntiatum relativum. Cf. Krueg. Gr. § 51, 12. Krueg. Gr. Lat. § 552 et adn. VII 43, 4. — φθάσαντες προκατέλαβον. Pro his III 112, 1 ἔφθασαν προκαταλαβόντες. Cf. II 52, 4. Rem ita cogitandam esse Arnoldus docet, ut Lyncestas fauces iam insedisse et Brasida accedente colles utrimque occupare et a tergo inclusum omnino intercipere parasse statuamus. — προσιόντος αὐτοῦ. Cf. adn. III 13, 7. — κυκλοῦνται, circumsistunt, incipiunt circumvenire. Cf. V 72 sq. VII 81, 2.

Cap. 128. § 1. αὐτόν rursus relativo respondet, ut 126, 4. — ἐπόντας ex coniectura scripsimus. In libris mss. ἐπιόντας, quod excuses quidem sic, ut barbaros aut prius quidem fauces inter duos colles (c. 127 extr.) sitas seu vallem occupasse, sed tunc demum ipsum iugum ascensuros fuisse aut, quae Hofmani sententia est, collibus prius occupatis tunc adeo longius occurrisse Peloponnesiis dicas. Sed cum barbari utraque ratione nimiae stultitiae arguantur nec hic propter additum ἤδη et quoniam de pugna nondum commissa agitur valeat ea excusatio, qua c. 131 (ubi cf. sd.) vulgata a Kruegero defenditur, maxime autem propter verba, quae statim secuntur, ἐκράτησαν τῶν ἐπὶ τοῦ λόφου praeferendum fuit ἐπόντας, quod etiam verbis πλείονα κύκλωσιν αὐτόσε προσμῖξαι aperte ad superius κυκλοῦνται

Περδίκκας οὖν Πελοποννησίων ἀπαλλάσσεσθαι προθυμεῖται.

τὴν πλείονα κύκλωσιν σφῶν αὐτόσε προσμῖξαι.
καὶ οἱ μὲν προσπεσόντες ἐκράτησάν τε τῶν ἐπὶ 2
τοῦ λόφου, καὶ ἡ πλείων ἤδη στρατιὰ τῶν Ἑλλή-
νων ῥᾷον πρὸς αὐτὸν ἐπορεύοντο· οἱ γὰρ βάρ-
βαροι καὶ ἐφοβήθησαν, τῆς τροπῆς αὐτοῖς ἐνταῦθα
γενομένης σφῶν ἀπὸ τοῦ μετεώρου, καὶ ἐς τὸ
πλεῖον οὐκέτ' ἐπηκολούθουν, νομίζοντες καὶ ἐν
μεθορίοις εἶναι αὐτοὺς ἤδη καὶ διαπεφευγέναι.
Βρασίδας δὲ ὡς ἀντελάβετο τῶν μετεώρων, κατὰ 3
ἀσφάλειαν μᾶλλον ἰὼν αὐθημερὸν ἀφικνεῖται ἐς
Ἄρνισαν πρῶτον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς. καὶ αὐτοὶ 4
ὀργιζόμενοι οἱ στρατιῶται τῇ προαναχωρήσει τῶν
Μακεδόνων, ὅσοις ἐνέτυχον κατὰ τὴν ὁδὸν ζεύ-
γεσιν αὐτῶν βοεικοῖς ἢ εἴ τινι σκεύει ἐκπεπτωκότι,
οἷα ἐν νυκτερινῇ καὶ φοβερᾷ ἀναχωρήσει εἰκὸς ἦν

§ 3. *Ἄρνισαν* D. E., vulgo *Ἄρνισσαν*. Cf. Herodian. II p. 449.

respicientibus commendatur, cum *τὸ κυκλοῦσθαι* collibus occupatis effectum esse ad caput superius viderimus. — *πρὶν καὶ . . . προσμῖξαι*] *πρὶν τοὺς πολλοὺς τῶν κυκλοῦν* [rectius *κυκλοῦσθαι*] *τοὺς Λακεδαιμονίους μελλόντων παρεῖναι.* Schol. *Σφῶν* igitur ad Lacedaemonios spectat, *κύκλωσιν* autem esse nomen abstractum pro concreto, quod dicunt, positum vidimus ad 127, 2. Interpretare ergo: priusquam maior numerus (barbarorum), qui ipsos circumventurus esset, eo conveniret (vel proprie eo accessisset; cf. adn. 93, 1).

§ 2. *τῆς τροπῆς . . . μετεώρου.* „Et *αὐτοῖς* et *σφῶν* recte ad *τῆς τροπῆς γενομένης* rettuleris, cum genetivus indicet qui fugerint, dativus autem, quorum interfuerit eos non fugere, quem dativum commodi [et incommodi] vel ethicum vocant.“ Haack. „Est autem notatu dignum exemplum usus huius dativi iam in adn. ad III 98, 1 illustrati. *Αὐτοῖς γενομένης* prorsus idem valent atque *ἰδόντες γενομένην*, et cum ita *αὐτοῖς*, si vim verborum respicimus, subiectum enuntiati sit, *σφῶν* ad id pertinens apte sequitur.“ Arn. — *ἐς τὸ πλεῖον*, ulterius. Cf. II 21, 1.

§ 3. *ἀντελάβετο.* Cf. adn. III 22, 8. — *ἐς Ἄρνισαν . . . ἀρχῆς.* *Πρῶτον* adverbio prima verba proximi cap. respondere vidit Kistem. *Ἄρνισα τῆς . . . ἀρχῆς* ita dicta sunt ut simillima 78, 6. „Huius oppidi nullus veterum meminit praeter nostrum et Ptolemaeum, qui in Taulantiis reposuit, at alii rectius ad Erigonum [hodie Tjernam] fl., qui per Paeoniam fluens in Axium editur.“ Wass. Cf. Leak. Graec. sept. III p. 315 sq.

§ 4. *αὐτοί*, suo sponte, non iussi a Brasida. Cf. adn. III 65, 2. IV 4, 1. — *ἢ εἴ τινι.* Repete *ἐνέτυχον*, et cf. Matth. Gr. § 617, 1 g. — *φοβερᾷ*, timida. Cf. Soph. OR. 153.

ξυμβῆναι, τὰ μὲν ὑπολύοντες κατέκοπτον, τῶν
5 *δὲ οἰκείωσιν ἐποιοῦντο. ἀπὸ τούτου τε πρῶτον*
Περδίκκας Βρασίδαν τε πολέμιον ἐνόμισε καὶ ἐς
τὸ λοιπὸν Πελοποννησίων τῇ μὲν γνώμῃ δι'
Ἀθηναίους οὐ ξύνηθες μῖσος εἶχε, τῷ δὲ ἀναγ-
καίῳ ξυμφόρῳ διαστὰς ἔπρασσεν ὅτῳ τρόπῳ τά-
χιστα τοῖς μὲν ξυμβήσεται, τῶν δὲ ἀπαλλάξεται.

1 129. *Βρασίδας δὲ ἀναχωρήσας ἐκ Μακεδονίας*
ἐς Τορώνην καταλαμβάνει Ἀθηναίους Μένδην ἤδη
ἔχοντας, καὶ αὐτοῦ ἡσυχάζων ἐς μὲν τὴν Παλλή-
νην ἀδύνατος ἤδη ἐνόμιζεν εἶναι διαβὰς τιμωρεῖν,
2 *τὴν δὲ Τορώνην ἐν φυλακῇ εἶχεν. ὑπὸ γὰρ τὸν*

Ἀθηναῖοι δὲ στόλον ἔπεμψαν ἐπὶ Μένδην καὶ Σκιώνην. οἷς ἀφικομένοις Μενδαῖοι καὶ οἱ ἐπὶ-

§ 5. *τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφόρων διαναστάς* codd. Cf. adn.

§ 5. *Πελοποννησίων τῇ μὲν γνώμῃ . . . εἶχε.* Portus sic interpretatus est: animo concepit [rectius alebat] odium in Peloponnesios, non consuetum illud quidem propter Athenienses (quos gravissime oderat). Sed cum haec sententia ei, quae sequitur, parum recte opponatur, eis interpretibus recentioribus, qui *τῇ γνώμῃ* cum *οὐ ξύνηθες* verbis iungunt, adstipulandum videtur. Idem fecit quidem iam Steph. in Thes. v. *μῖσος*, sed *δι' Ἀθηναίους* verba minus apte cum ceteris coniunxit. — *τῷ δὲ . . . διαστάς.* Librorum memoriam, quam interpretantur: necessariis suis commodis (quibus ad Peloponnesiorum partes trahebatur) derelictis, non genuinam esse tribus potissimum causis nobis persuasimus. Primum enim deest quod ex adverso *τῇ μὲν γνώμῃ* verbis apte respondeat, deinde *διαναστῆναι* hoc uno loco a Th. adhibitum apud alios scriptores (sunt autem posterioris aetatis) ubique exsurgendi vim habet neque usquam cum genetivo coniungitur, tum sibi ipsi illa interpretatio pugnat, quoniam commoda aut non derelinquuntur aut nulla eorum est necessitas. Ut autem Madvigii (Adv. crit. I p. 323) emendationem probaremus, imprimis scholiastae interpretatione *ἕνεκεν τοῦ ἀναγκαίου συμφέροντος* commoti sumus, quem *τῷ ἀναγκαίῳ ξυμφόρῳ* legisse perspicuum est. Neque abstinendum esse duximus, quin etiam *διαστάς*, de quo ille dubitavit, reciperemus (*ΔΙΑ* bis posito factum est *ΔΙΑΝΑ*), cum ea qua hic indigemus notione *διαναστῆναι* praeditum esse nullis exemplis confirmare possemus. Atque cum sententiae conformatione sic orta satis congruit altera scholiorum explicatio priori illi adiuncta: *διὰ τὴν ἀνάγκην συμφέρειν νομίσας μισεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀποστὰς διεπράττετο πῶς Ἀθηναίοις μὲν φίλος ἔσται, Λακεδαιμονίων δὲ ἀπαλλάξεται.* Abalienatus igitur est Perdiccas a Peloponnesiis necessaria commodi sui ratione a Brasida eiusque exercitu contempti (cf. 124, 4. 128, 4).

Cap. **129**. Cf. Diod. XII 72. — § 2. *ὑπὸ τὸν . . . Λύγκῳ.*

κουροι ἀντιτάσσονται, καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ καλῶς ἀγωνίζονται.

αὐτὸν χρόνον τοῖς ἐν τῇ Λύγκῳ ἐξέπλευσαν ἐπί τε τὴν Μένδην καὶ τὴν Σκιώνην οἱ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, ναυσὶ μὲν πεντήκοντα, ὧν ἦσαν δέκα Χῖαι, ὁπλίταις δὲ χιλίοις ἑαυτῶν καὶ τοξόταις ἑξακοσίοις καὶ Θρᾳξὶ μισθωτοῖς χιλίοις καὶ ἄλλοις τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων πελτασταῖς· ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους. ἄραντες δὲ ἐκ Ποτειδαίας 3
ταῖς ναυσὶ καὶ σχόντες κατὰ τὸ Ποσειδώνιον ἐχώρουν ἐς τοὺς Μενδαίους. οἱ δ' αὐτοί τε καὶ Σκιωναίων τριακόσιοι βεβοηθηκότες Πελοποννησίων τε οἱ ἐπίκουροι, ξύμπαντες δὲ ἑπτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ Πολυδαμίδας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἔτυχον ἐξεστρατοπεδευμένοι ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ λό-

Cap. 129. § 2. *Διιτρέφους* libri. Cf. sd. III 75, 1.
§ 3. *οἱ δ' αὐτοί.* *Δ'* Bekker ex optimis libris mss. Elisio quidem ideo displiceat, quod post *δέ* paulisper subsistendum et virgula ponenda est; sed etiam alia exempla apostrophi ante comma apud Thuc. reperiuntur. Cf. I 124, 2. III 22, 1. VII 84, 1.
ἐστρατοπεδευμένοι Vat. Pal. H. Cf. adn.

Eodem modo dictum, quo supra 101, 3. De Lynco cf. adn. 83, c2. — *παρεσκευάζοντο.* Vid. . 122 extr. — *τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων.* „I. e. *τῶν ἐπὶ Θρᾴκης. Αὐτόθεν*, ex regione, ubi res gerebantur. Cf. III 7.“ Arn. Ex his Methonaei nominantur § 4.

§ 3. *σχόντες κατά.* Cf. adn. I 110, 4. — *Ποσειδώνιον.* „Non puto significare promontorium Posideum [quod vulgo in extrema Pallene collocant], sed Neptuni templum prope Mendam et Potidaeam versus situm. Re ibi male gesta pars exercitus Nicia duce circumvecta est ad alteram partem Mendes, quae Scionen spectat (c. 130), reliqui cum Nicostrato apud portas septentrionales remanserunt.“ Dobr. Qui de situ quidem recte explicat, sed potest vel sic promontorium locus existimari. Nam promontorium quoddam inter Mendam et Cassandream (veterem Potidaeam) memorat Liv. XXXI 45, quod videtur esse Posideum XLIV 11, adhuc Posídi apud Leak. Graec. sept. III p. 156. Cf. Boeckh. Oec. civ. Ath. II p. 758. — *ἐς τοὺς Μενδαίους.* Cf. adn. III 24, 1. — *ξύμπαντες.* Sine articulo sic rursus V 3, 4 et iam I 107, 5. — *ἑπτακόσιοι.* Supra c. 123 Brasidas quingentos Peloponnesiorum hoplitas transmisisse dicitur, qui trecentis Scionaeis et insuper Mendaeis, quorum utrorumque plurimos graviter armatos fuisse verisimile est, iuncti maiorem numerum efficerent, nisi partem Peloponnesiorum Scionae in praesidio relictam esse ex c. 131 constaret. — *ἐξεστρατοπεδευμένοι ἔξω.* De his inter se iunctis cf. adn. I 133.

4 φου καρτεροῦ. καὶ αὐτοῖς Νικίας μέν, Μεθωναίους τε ἔχων εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ψιλοὺς καὶ λογάδας τῶν Ἀθηναίων ὁπλιτῶν ἑξήκοντα καὶ τοὺς τοξότας ἅπαντας, κατὰ ἀτραπόν τινα τοῦ λόφου πειρώμενος προσβῆναι καὶ τραυματιζόμενος ὑπ' αὐτῶν οὐκ ἐδυνήθη βιάσασθαι· Νικόστρατος δὲ ἄλλῃ ἐφόδῳ ἐκ πλείονος παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ ἐπιὼν τῷ λόφῳ ὄντι δυσπροσβάτῳ καὶ πάνυ ἐθορυβήθη, καὶ ἐς ὀλίγον ἀφίκετο πᾶν τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων νικηθῆναι. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ὡς οὐκ ἐνέδοσαν οἱ Μενδαῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, οἱ Ἀθηναῖοι ἀναχωρήσαντες ἐστρατοπεδεύσαντο, καὶ οἱ Μενδαῖοι νυκτὸς ἐπελθούσης ἐς τὴν πόλιν ἀπῆλθον.

1 130. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι περιπλεύσαντες ἐς τὸ πρὸς Σκιώνης τό τε προάστειον εἷλον καὶ τὴν ἡμέραν ἅπασαν ἐδῄουν τὴν γῆν οὐδενὸς ἐπεξιόντος (ἦν γάρ τι καὶ στασιασμοῦ ἐν τῇ πόλει), οἱ δὲ τριακόσιοι τῶν Σκιωναίων

τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἡ γῆ τῶν Μενδαίων δῃοῦται, καὶ τῇ τρίτῃ στάσεως γενομένης ἡ πόλις αὐτὴ

§ 4. ἐδυνήθη Ven., reliqui ἠδυνήθη. Cf. sd. 33, 2.
Cap. 130. § 1. πρός. In bonis libris mss. male πρό. Cf. adn.

§ 4. *Μεθωναίους.* Eius Methonae incolas, quae a Thucyd. ὅμορος Μακεδονίᾳ appellatur VI 7, ubi cf. adn. — *βιάσασθαι.* Suppl. αὐτούς. Cf. adn. I 1, 2. — *ἐκ πλείονος*, a longiore intervallo. Saepius de tempore dicitur. Cf. adn. 42, 3. — *καὶ πάνυ ἐθορυβήθη*, vehementissime (vel plane) turbatus est. Cf. adn. III 22, 6 et adn. III 30, 2; 98, 1. — *ἐς ὀλίγον ἀφίκετο*, i. e. ὀλίγου ἐδέησεν. Quod uno hoc loco haec locutio invenitur non satis est causae, cur Herwerdeni (Stud. Thuc. p. 66) coniecturam παρ' ὀλίγον (cf. VII 71, 3) probemus. Nam non minus singulare est I 14, 2 τριήρεις ... ἐς πλῆθος ἐγένοντο. Nos: bis auf ein Kleines. Infinitivus pariter sequitur atque similes locutiones adn. III 49, 4 commemoratas.

Cap. 130. § 1. *περιπλεύσαντες.* Ipsum, ut videtur, Posidonium promontorium (129, 2) aut, si hoc templum Neptuni esse vis, oram inter hoc et Mendae suburbium Scionen spectans prominentem. — *ἐς τὸ πρὸς Σκιώνης*, ad eam (Mendes) partem, quae Scionen spectabat. Cf. adn. I 62, 1. IV 31, 1. — *τι στασιασμοῦ.* Cf. Matth. Gr. § 442, 3. Rarius nomen στασιασμός bis sine reprehensione commemorat Pollux et habet etiam Aristoteles.

αἱρεῖται πλὴν τῆς ἀκροπόλεως, ἐν ᾗ οἱ Πελοποννήσιοι φρουροὶ ἀποτειχίζονται.

τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ 2
τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ Νικίας μὲν τῷ ἡμίσει τοῦ
στρατοῦ προϊὼν ἅμα ἐς τὰ μεθόρια τῶν Σκιω-
ναίων τὴν γῆν ἐδῄου, Νικόστρατος δὲ τοῖς λοι-
ποῖς κατὰ τὰς ἄνω πύλας, ᾗ ἐπὶ Ποτειδαίας
ἔρχονται, προσεκάθητο τῇ πόλει. ὁ δὲ Πολυ- 3
δαμίδας (ἔτυχε γὰρ ταύτῃ τοῖς Μενδαίοις καὶ
ἐπικούροις ἐντὸς τοῦ τείχους τὰ ὅπλα κείμενα)
διατάσσει τε ὡς ἐς μάχην καὶ παρῄνει τοῖς Μεν-
δαίοις ἐπεξιέναι. καί τινος αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ 4
δήμου ἀντειπόντος κατὰ τὸ στασιωτικὸν ὅτι οὐκ
ἐπέξεισιν οὐδὲ δέοιτο πολεμεῖν, καὶ ὡς ἀντεῖπεν
ἐπισπασθέντος τῇ χειρὶ ὑπ' αὐτοῦ καὶ θορυβη-

§ 2. *ἅμα.* „*Ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ὁ μὲν ἑτέρωθεν τὴν γῆν ἐδῄου, ὁ δὲ ἑτέρωθεν τῇ πόλει προσεκάθητο.*“ Ae. Port. Cui explicationi quamquam parum favet collocatio verborum, melior tamen non videtur proponi posse, et tales particulae interdum traiciuntur. Cf. adn. II 94, 4. — *τὰς ἄνω πύλας.* Mendae. Non propter oram igitur per Posidonium, sed per interiora paeninsulae iter terrestre Menda Potidaeam ferebat.

§ 3. *ἔτυχε γὰρ . . . τὰ ὅπλα κείμενα.* Memores simus dicendi generis *τίθεσθαι τὰ ὅπλα* ad II 2, 4 illustrati, cum *κεῖσθαι* idem valeat atque *τεθεῖσθαι.* Cf. adn. III 45, 3 et V 61, 4. „Inter obsidionem arma civium constanter in uno aut pluribus locis apertis intra muros composita erant, ut in quovis subito tumultu illuc congregarentur et simul armarentur atque suis quisque ordinibus instruerentur. Revera urbs ad tempus castris similis facta est et sicut castra locum, ubi arma ordine componerentur et milites lustrarentur, continebat. Vid. VIII 69 et Xen. Anab. II 2, 20. III 1, 3.“ Arn. Add. VII 28.

§ 4. *κατὰ τὸ στασιωτικόν*] *κατὰ τὸ ἔθος τῶν στασιαζόντων.* Schol. Cf. § 1. — *δέοιτο.* Malis *δέοι*, ut in simili re 68, 6 *χρῆναι* legitur. Non desunt tamen exempla verborum *δεῖσθαι* et *δεῖ* commutatorum et illius impersonaliter positi. Vid. Buttm. ad Plat. Men. c. 12. Doederl. ad. Soph. OC. 570. Steph. Thes. nov. II p. 1037. Sed Thucydidem aliis locis ita locutum esse demonstrari non potest; nam verba IV 69, 2 et VIII 43, 3 scripta aliter explanari possunt. Cf. ibi adn. Quare *δέοιντο* coniecit Krueg. conferens Xen. Hist. Gr. II 4, 35. Lys. XII 42. Aeschin. III 139. Sed etiam contumacius eadem verbi sententia ille homo dicit sibi ipsi bellando non opus esse, ut suo arbitrio permissum esse velit rei communiter suscipiendae deesse, si eam sibi non conducere putet. De diversis modis cum *ὅτι* particula coniunctis cf. adn. II 80, 1. — *ἐπισπασθέντος.* „*Ἐπισπάσασθαι* hic est apprehendere eo consilio, ut abstrahamus, abripiamus.“ Bloomf., apud quem vide plura. — *θορυβηθέντος.* Id hic de aspera et violenta loquentis

θέντος, ὁ δῆμος εὐθὺς ἀναλαβὼν τὰ ὅπλα περι-
οργὴς ἐχώρει ἐπί τε Πελοποννησίους καὶ τοὺς
5 τὰ ἐναντία σφίσι μετ' αὐτῶν πράξαντας. καὶ
προσπεσόντες τρέπουσιν ἅμα μὲν μάχῃ αἰφνι-
δίῳ, ἅμα δὲ τοῖς Ἀθηναίοις τῶν πυλῶν ἀνοιγο-
μένων φοβηθέντων· ᾠήθησαν γὰρ ἀπὸ προειρη-
μένου τινὸς αὐτοῖς τὴν ἐπιχείρησιν γενέσθαι.
6 καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὅσοι μὴ αὐτίκα
διεφθάρησαν, κατέφυγον, ἥνπερ καὶ τὸ πρότε-
ρον αὐτοὶ εἶχον· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἤδη γὰρ καὶ
ὁ Νικίας ἐπαναστρέψας πρὸς τῇ πόλει ἦν) ἐσ-
πεσόντες [ἐς] τὴν [Μένδην] πόλιν, ἅτε οὐκ ἀπὸ
ξυμβάσεως ἀνοιχθεῖσαν, ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ ὡς
κατὰ κράτος ἑλόντες διήρπασαν, καὶ μόλις οἱ
στρατηγοὶ κατέσχον ὥστε μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώ-
7 πους διαφθείρεσθαι. καὶ τοὺς μὲν Μενδαίους
μετὰ ταῦτα πολιτεύειν ἐκέλευον ὥσπερ εἰώθεσαν,

§ 4. περιοργής. Olim et in plerisque libris male περὶ ὀργῆς.

interpellatione non solo strepitu et tumultu, sed adeo plagis aut abripiendo effecta accipiendum esse docet Arnoldus. Haackius quidem tumultu exorto interpretatur; sed hanc sententiam θορυβηθέν flexione exprimi et perspicuitatis ratio postulabat et quod hic non legitur verbum dicendi vel nuntiandi. Cf. Buttm. Gr. § 145 adn. 10. Herwerdeni (Stud. Thuc. p. 67) coniectura θορυβήσαντος facilior est quam probabilior.

§ 5. φοβηθέντων. Suppl. αὐτῶν, et cf. adn. III 13, 7. IV 108, 1. — ἀπὸ προειρημένου τινός, ex aliquo compacto. Cf. Hoog. ad. Vig. p. 581 et ἀπὸ ξυνθήματος 67, 4, ἀπὸ παραγγέλματος VIII 99, similia. Cf. adn. I 133.

§ 6. αὐτοί. Cf. adn. 113, 2. — ἐπαναστρέψας. Cf. § 2. — πρὸς τῇ πόλει ἦν, ad urbem erat, apud urbem illam aderat. — [ἐς] τὴν ... πόλιν. Praepositio ἐς delenda est, ne enuntiatum participiale ἅτε ... ἀνοιχθεῖσαν, quod cum verbis ἐσπεσόντες ἐς τὴν Μ. πόλιν coniungi sententia vetat, a substantivo suo disiungatur. Cf. Ullrich. Symb. crit. IV p. 50. Ineptius etiam, cum praecesserit πρὸς τῇ πόλει, Μένδην additur, quasi haec alia urbs sit ab illa addito nomine distinguenda. — ἅτε. Cf. Krueg. Gr. § 56, 12 adn. 2. — οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως = ἄνευ ξυμβάσεως. Praepositionis notio addita negatione in contrarium vertitur. Cf. III 40, 6 μὴ ξὺν προφάσει, V 8, 3 μὴ ἀπὸ καταφρονήσεως, VI 86, 3 μὴ μεθ' ὑμῶν, VII 70, 8 μὴ κατ' ἀνάγκην. Soph. OC. 1636 οὐκ οἴκτου μέτα. — ὡς ... ἑλόντες, quod eam vi cepissent. Cf. adn. 14, 5. — ὥστε. Cf. adn. I 49, 7.

αὐτοὺς κρίναντας ἐν σφίσιν αὐτοῖς εἴ τινας ἡγοῦνται αἰτίους εἶναι τῆς ἀποστάσεως· τοὺς δ' ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀπετείχισαν ἑκατέρωθεν τείχει ἐς θάλασσαν καὶ φυλακὴν ἐπικαθίσταντο. ἐπειδὴ δὲ τὰ περὶ τὴν Μένδην κατέσχον, ἐπὶ τὴν Σκιώνην ἐχώρουν.

λόφου δέ τινος ἁλόντος καὶ Σκιώνη πολιορκεῖται, ὅποι οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως τῆς Μένδης διαφεύγουσι.

131. *Οἱ δὲ ἀντεπεξελθόντες αὐτοὶ καὶ Πελο-* 1
ποννήσιοι ἱδρύθησαν ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς πόλεως, ὃν εἰ μὴ ἕλοιεν οἱ ἐναντίοι, οὐκ ἐγί-
γνετο σφῶν περιτείχισις. προσβαλόντες δ' αὐτῷ 2
κατὰ κράτος οἱ Ἀθηναῖοι καὶ μάχῃ ἐκκρούσαντες τοὺς ἐπόντας ἐστρατοπεδεύσαντό τε καὶ ἐς τὸν

§ 7. *ἐπεκαθίσαντο* libri longe plurimi. Hoc certe *ἐπικαθίσαντο* scribendum videtur; nam Thucydides etsi *ἐκαθεζόμην*, tamen non *ἐκάθισα*, verum *καθῖσα* dixit. Cf. VI 66, 1. VII 82, 3. Contra *ἐκάθητο* V 6, 5, *ἐκάθηντο* III 97, 2. IV 44, 4 idemque procul dubio restituendum V 58, 4, ubi optimorum librorum plerique *κάθηντο* habent. Cf. *προσεκάθητο* IV 130, 2, *ἀντεκάθητο* V 6, 3. Sed hic Ar. Chr. et corr. Pal. *ἐπεκαθίσταντο*, in quo germanum *ἐπικαθίσταντο* latere verisimile est. Nam vi transitiva quidem non solum *ἐκάθισα*, sed, de quo in Buttm. Gr. max. Ind. verb. v. *ἵζομαι* tacetur, etiam *ἐκαθισάμην* (ut *ἐστησάμην*) dici ostendunt Lycurg. 141. Demosth. contra Aph. II 15 et contra Apatur. 14. Dio Cass. XLIX 41. Luci. Pisc. 12. Sed nusquam legimus *καθίζω φυλακήν*, saepissime *καθίστημι* et *καθίσταμαι* apud Thuc. Xen. al. Cf. I 113, 1. II 24, 1. 94, 2. IV 41, 2, al. et Sturz. Lex. Xen. *Ἐπεκαθίσταντο* autem propter augmentum syllabicum barbarum ex iusto *ἐπικαθίσταντο* ita depravari potuit, ut in multis membranis *ἀντεπαρεσκευάζοντο* et *ἀντεπαρατάσσοντο* reperiuntur VII 3, 2. 5, 1, al. Imperfectum tamen Hofmano hic minus aptum videtur. At cf. II 94, 2, IV 90, 4. Ceterum Dindorfium in Steph. Thes., *ἐπικαθίσαντο* an *ἐπικαθείσαντο* scribatur, nihil fere interesse dicere miramur. Nam hoc, cuius nullum in membranis vestigium est, nemo reponi volet, cum aoristus *εἱσάμην* de longe alia re III 58, 5 in oratione Plataeensium legatur.

Cap. **131**. § 2. *ἐπόντας* Bekker ex nostra coniectura postea a cod. Cl. confirmata. Vulgatam *ἐπιόντας* defendit quidem Krueger in Comment. antiqu. stud. 1842 p. 104 occurrentes, impetum cursu excipientes interpretans et, ne Scionaei et Peloponnesii nimis stolide egisse videantur, si collem, in quo consedissent, reli-

§ 7. *ἐν σφίσιν αὐτοῖς.* Cf. adn. 25, 9. — *ἐπικαθίσταντο.* Cf. sd.

Cap. **131**. § 1. *Πελοποννήσιοι.* Cf. adn. 129, 3. — *ὃν εἰ μὴ ἕλοιεν . . . οὐκ ἐγίγνετο σφῶν περιτείχισις*, quem nisi caperent, non fiebat eorum circummunitio. Similis hic exceptio statuitur atque ea, de qua dictum est adn. III 9, 2. 10, 1. De genetivo obiecti *σφῶν* cf. 35, 4, de pronomine adn. I 20, 1.

περιτειχισμὸν τροπαῖον στήσαντες παρεσκευάζοντο.
3 *καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ ὕστερον ἤδη ἐν ἔργῳ ὄντων*
οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐν τῇ Μένδῃ πολιορκού-
μενοι ἐπίκουροι βιασάμενοι παρὰ θάλασσαν τὴν
φυλακὴν νυκτὸς ἀφικνοῦνται, καὶ διαφυγόντες
οἱ πλεῖστοι τὸ ἐπὶ τῇ Σκιώνῃ στρατόπεδον ἐσ-
ῆλθον ἐς αὐτήν.
1 132. *Περιτειχιζομένης δὲ τῆς Σκιώνης Περ-*
δίκκας τοῖς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῖς ἐπικηρυ-
κευσάμενος ὁμολογίαν ποιεῖται πρὸς τοὺς Ἀθη-
ναίους διὰ τὴν τοῦ Βρασίδου ἔχθραν περὶ τῆς
ἐκ τῆς Λύγκου ἀναχωρήσεως, εὐθὺς τότε ἀρξά-
2 *μενος πράσσειν. καὶ ἐτύγχανε γὰρ τότε Ἰσχαγό-*
ρας ὁ Λακεδαιμόνιος στρατιὰν μέλλων πεζῇ πο-
ρεύσειν ὡς Βρασίδαν, ὁ δὲ Περδίκκας, ἅμα μὲν

Περδίκκου ξύμβασις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Ἰσχαγόρας οὐ δύναται ἐπικουρίαν προσάγειν Βρασίδᾳ, αὐτός γε μέντοι ὡς αὐτὸν ἀφικνεῖται.

querint, eos in hoc ipso colle paululum hostibus obviam procedere potuisse dicens. Sed id *τοὺς ἀντιθέοντας, τοὺς ἐπιφερομένους* similive verbo potius exprimendum quam hoc.

§ 3. *διαφυγόντες.* Cass. Aug. Ven. Pal. Vat. H. Lugd. Mosqu. *διαφεύγοντες*, quod non defenditur eodem librorum vitio 124, 3, ubi vide sd.

§ 3. *οἱ ἐκ* cet. De praepos. vid. adn. I 8, 2. — *παρὰ θάλασσαν* cum *ἀφικνοῦνται* iungi vix verborum collocatio patitur. Vertas igitur: perrupta praeter mare custodia (nos: da sie sich am Meere vorbei . . . durchgeschlagen). Cf. 130, 7. — *διαφυγόντες . . . στρατόπεδον*, per (Atheniensium) castra ad Scionen posita elapsi.

Cap. 132. § 1. *ὁμολογίαν.* Non solum pacem, sed etiam societatem. Vid. V 5, 2. — *περὶ τῆς . . . ἀναχωρήσεως.* Ad c. 83 respici existimat Dukas. Sed de re 124, 4 narrata et eis, quae ex altero receptu orta sint, agi propter verba proxima *εὐθὺς . . . πράσσειν* alii malunt; nam haec 128, 5 dictis respondere; atque hoc ut statuamus eo cogimur, quod Brasidas illo tempore irruptionem in Lyncum non fecit (cf. 83, 2. 6) itaque ex ea redire non poterat. — *πράσσειν.* Repetas quidem ex superioribus *πρὸς τοὺς Ἀθηναίους*, sed eo non est opus. Cf. adn. II 79, 2. Foederis a Perdicca cum Atheniensibus facti lacera fragmenta adhuc servata sunt, quae exscripta habentur in Inscr. Att. I n. 42. 43.

§ 2. *καὶ ἐτύγχανε γάρ.* Cf. adn. III 70, 3. — *ὁ δὲ Περδίκκας.* *Δέ* deleri vult Dobr., nec legitur in similibus locis III 70, 3. 107, 3; ferri tamen potest, quod et alibi, ubi enuntiationes interpositae sunt, per anacoluthon additur (cf. VIII 29, 2) et, si hic pro *γάρ* simile

κελεύοντος τοῦ Νικίου, ἐπειδὴ ξυνεβεβήκει, ἔνδηλόν τι ποιεῖν τοῖς Ἀθηναίοις βεβαιότητος πέρι, ἅμα δ' αὐτὸς οὐκέτι βουλόμενος Πελοποννησίους ἐς τὴν αὐτοῦ ἀφικνεῖσθαι, παρασκευάσας τοὺς ἐν Θεσσαλίᾳ ξένους, χρώμενος ἀεὶ τοῖς πρώτοις, διεκώλυσε τὸ στράτευμα καὶ τὴν παρασκευὴν ὥστε μηδὲ πειρᾶσθαι Θεσσαλῶν. Ἰσχαγόρας μέντοι καὶ 3
Ἀμεινίας καὶ Ἀριστεὺς αὐτοί τε ὡς Βρασίδαν ἀφίκοντο, ἐπιδεῖν πεμψάντων Λακεδαιμονίων τὰ πράγματα, καὶ τῶν ἡβώντων αὐτῷ παρανόμως ἄνδρας ἐξῆγον ἐκ Σπάρτης ὥστε τῶν πόλεων ἄρ-

Cap. 132. § 2. *αὐτοῦ* Cass. Aug. Ven. Pal. Gr. al. § 3. *ἡβώντων αὐτῶν* codd. Cf. adn.

ἐπεί cogitatur, recte scriptum est. Cf. adn. I 11, 1. — *ἐπειδὴ ξυνεβεβήκει*, quoniam pactionem fecisset. Cf. 73, 4 *ἐπειδὴ προεκεχωρήκει* et adn. 117, 2. — *ἔνδηλον ... πέρι*, manifestam aliquam constantiae suae significationem Atheniensibus dare, Port. — *παρασκευάσας*. Cf. adn. III 36, 5. — *χρώμενος ... τοῖς πρώτοις*] *δηλονότι ξένοις καὶ φίλοις.* Schol. Exemplum 78, 2 reperitur. — *τὴν παρασκευήν.* Conatum vertit Class., quam vim vocabulum non habet. Neque interpretari licet impedivit apparatum i. e. quominus exercitus pararetur; nam paratum hunc fuisse *τὸ στράτευμα* ostendit. Quare substantivo *παρασκευή* eandem sententiam tribuentes, quam paulo ante verbum *παρασκευάζειν* habet, Perdiccam eo, quod Thessalorum principes ad suum consilium adiuvandum adduxerat, impedivisse volumus, quominus Ischagoras, ut Brasidas fecerat (cf. 78, 3. 4), Thessalos suis consiliis conciliaret. Atque hoc ita impedivisse dicitur, ut ne temptaretur quidem. Genetivum *Θεσσαλλῶν* igitur ad *τὴν παρασκευήν* applicamus.

§ 3. *ἐπιδεῖν.* Cf. adn. ad *προσβάλλειν* 127, 2. — *καὶ τῶν ἡβώντων ...*] *ὡς ... οὐκ ὄντος νομίμου ἄρχοντας καθιστάνειν ταῖς πόλεσι τοὺς ἡβῶντας, ἀλλὰ τοὺς προβεβηκότας καθ' ἡλικίαν.* Schol. *Παρανόμως* hic non esse contra leges, sed praeter consuetudinem (*παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἔθος* schol.), contra instituta (Spartiatarum), demonstrant Mans. Sart. II p. 140. Lex. Arn. Hoc autem primum est harmostarum vestigium. Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 39 adn. 8. Nomen *ἁρμοστής* VIII 5, 2 legitur. *Ἄνδρας*, quod insolentius de *τοῖς ἡβῶσιν* dictum videatur, valet *τινάς*. Cf. Bergmann. ad Isocr. Aerop. p. 150 ed. Bensel. et adn. VII 43, 4. Neque enim audiendus est Haasius sic interpretatus: adolescentium ... quosdam tamquam viros. Quod in codicibus scriptum est *τῶν ἡβώντων αὐτῶν* neque ita explicare licet, ut ipsorum puberum vertamus, quoniam oppositum deest, neque *αὐτῶν* pro genetivo partitivo acceptum

χοντας καθιστάναι καὶ μὴ τοῖς ἐντυχοῦσιν ἐπιτρέπειν. καὶ Κλεαρίδαν μὲν τὸν Κλεωνύμου καθίστησιν ἐν Ἀμφιπόλει, Πασιτελίδαν δὲ τὸν Ἡγησάνδρου ἐν Τορώνῃ.

1 133. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει Θηβαῖοι Θεσπιέων
τεῖχος περιεῖλον ἐπικαλέσαντες ἀττικισμόν, βου-
λόμενοι μὲν καὶ ἀεί, παρεστηκὸς δὲ ῥᾷον ἐπειδὴ
καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀθηναίους μάχῃ ὅ, τι ἦν αὐτῶν
2 ἄνθος ἀπωλώλει. καὶ ὁ νεὼς τῆς Ἥρας τοῦ αὐ-
τοῦ θέρους ἐν Ἄργει κατεκαύθη, Χρυσίδος τῆς
ἱερείας λύχνον τινὰ θείσης ἡμμένον πρὸς τὰ
στέμματα καὶ ἐπικαταδαρθούσης, ὥστε ἔλαθεν

Θηβαῖοι Θεσπιέων τεῖχος περιαιροῦσι, καὶ ὁ νεὼς τῆς Ἥρας ἐν Ἄργει κατακαίεται.

Ἐπιτελίδαν codd. Emend. Dobr. Cf. V 3, 1. 2.

Cap. 133. § 1. ἀπωλώλει It. Vat. Aug. M., reliqui ἀπολώλει. Verbi ἔρχεσθαι plusquamperf. constanter in libris augmento caret; idem in eodem tempore verbi ὀλλύναι hic et VII 27, 5 boni libri servant. Cf. Herodian. II p. 268. Krueg. Gr. § 28, 6 adn. 2.

ad Λακεδαιμονίων referre, quia idem atque proximum ἐκ Σπάρτης valeret. Deinde urbium praefectos a triumviris institutos esse non est probabile; sed hoc penes Brasidam fuisse cum inde apparere videatur, quod idem postea Agis (VIII 5, 2) et Lysander (cf. Xen. Hist. Gr. II 2, 2) fecerunt, tum ex singulari καθίστησιν, qui ad unum aliquem triumvirorum non significatum referri nequeat (ad parum similia spectat adn. I 91, 5), colligi potest, maxime vero apparet restituta vera scriptura αὐτῷ. Cf. V 13, 1 ᾧπερ ἦγον τὴν στρατιάν, et de coniunctione ὥστε adn. II 40, 4. — τοῖς ἐντυχοῦσιν. „Quos hic τοὺς ἐντυχόντας vocat Thuc., hos alii τοὺς τυχόντας magis dicunt.“ Duk: Cf. Vig. p. 364. Thucydides ipse alibi (ut I 22, 2) τοὺς παρατυχόντας vocare consuevit. Sed ὁ ἐντυχών et ὁ ἐντυγχάνων similiter apud Plat. Isae. alios legi discas ex Steph. Thes. — ἐπιτρέπειν. Suppl. αὐτάς.

Cap. 133. § 1. περιεῖλον. Cf. adn. I 108, 3 et de articulo ante τεῖχος omisso adn. I 101, 3. — ἀττικισμόν. Cf. Krus. Hell. II 1 p. 602. — παρεστηκός. Cf. adn. 125, 1. De verbo vid. adn. 61, 2. Sed sententiae causa forsitan aliquis malit legi παρεσχηκός. Cf. adn. I 120, 3. IV 85, 2. — ἐν τῇ ... μάχῃ. Apud Delium. Cf. c. 96. — ὅ τι ... ἄνθος. De v. ἄνθος cf. Hemsterh. ad Luci. Tim. I p. 474 ed. Lehm. et Plugk. ad Eur. Hel. 1593, de usu relativi generis neutrius Matth. Gr. § 442 adn. et supra IV 33, 1 adn. Sic fere quod roboris in Samnio erat Liv. X 38, omne quod roboris, quod floris fuerit XXVII 4, 4. Cf. Herz. ad Caes. B. c. III 87.

§ 2. ὁ νεὼς τῆς Ἥρας. De hoc templo inter Mycenas et Argos sito vid. Paus. II 17 et Leak. Pelop. II p. 389 sqq. Curt. Pelop. II p. 396 sqq. Bursian. Geogr. II p. 47 sq. — ἐν Ἄργει. Cf. adn. II 2, 1 et V 18, 10. — κατεκαύθη. Cf. Paus. II 17, 7. — ἔλαθεν. Cf.

ἀφθέντα πάντα καὶ καταφλεχθέντα. καὶ ἡ Χρυ-
σὶς μὲν εὐθὺς τῆς νυκτὸς δείσασα τοὺς Ἀρ-
γείους ἐς Φλειοῦντα φεύγει· οἱ δὲ ἄλλην ἱέρειαν
ἐκ τοῦ νόμου τοῦ προκειμένου κατεστήσαντο,
Φαεινίδα ὄνομα. ἔτη δὲ ἡ Χρυσὶς τοῦ πολέμου 3
τοῦδε ἐπέλαβεν ὀκτὼ καὶ ἔνατον ἐκ μέσου, ὅτε
ἐπεφεύγει. καὶ ἡ Σκιώνη τοῦ θέρους ἤδη τελευ-
τῶντος περιετετείχιστό τε παντελῶς, καὶ οἱ Ἀθη-
ναῖοι ἐπ' αὐτῇ φυλακὴν καταλιπόντες ἀνεχώρησαν
τῷ ἄλλῳ στρατῷ.

Μαντινέων καὶ Τεγεατῶν ξυμβολὴ ἐν Λαοδοκείῳ.

134. Ἐν δὲ τῷ ἐπιόντι χειμῶνι τὰ μὲν Ἀθη- 1
ναίων καὶ Λακεδαιμονίων ἡσύχαζε διὰ τὴν ἐκε-
χειρίαν, Μαντινῆς δὲ καὶ Τεγεᾶται καὶ οἱ ξύμ-
μαχοι ἑκατέρων ξυνέβαλον ἐν Λαοδοκείῳ τῆς

§ 4. *ἡ Χρυσίς* Vat. et Bekk, Vulgo articulus deest, quem, cum hoc nomen iam bis paulo ante affuerit, utique desideramus.

Cap. **134**. § 1. *Λαοδοκείῳ* pro *Λαοδικίῳ* nunc auctore Bursian. Geogr. II p. 227, 4 rescripsimus, cum item apud Polyb. II 51. 55 *Λαδοκείοις*, *Λαδόκεια* nunc restitutum sit. Cf. Paus. VIII 44, 1.

adn. 30, 2. — *καταφλεχθέντα*. Hinc verbi *φλέγειν* non recte solum aoristum secundum passivi in Buttm. Gr. max. Ind. verb. agnosci intellegitur. *Καταφλεχθῆναι* etiam apud complures recentiores legitur (cf. Steph. Thes.), *ἀναφλεχθῆναι* in Plat. Epist. (vid. Ast. Lex. Plat.).

§ 3. *ἐς Φλειοῦντα.* „Tegeam Paus. l. d Clementis Alexandr. in Protrept. p. 35 [sacerdotem una cum templo combustam tradentis] et, qui eum sequitur, Arnobii VI p. 207 nullam rationem habet Scaliger ad Euseb. Chron. p. 204.“ Duk. — *τοῦ προκειμένου* deleri vult Krueg. Et alibi sane *νόμος* dicitur *κεῖσθαι* (III 82, 6. V 105. VI 54), sed si est lex, non institutum, ut hic, ubi *προκείμενος* non morem definire videtur, qui omnino in sufficiendis sacerdotibus valuerit, sed eum, qui ad peculiarem hanc rerum condicionem accommodatus eis in promptu fuerit. Deleto *τοῦ νόμου*, quod proposuit Madv. Adv. crit. I p. 323, *ἐκ τοῦ προκειμένου* nimis obscurum est. — *ἐπέλαβεν*] *κατέσχε*. Schol. Attigerat, Steph. in Thes.

Cap. **134**. § 1. *οἱ ξύμμαχοι ἑκατέρων.* Velut Heraeenses et Maenalii, qui V 67 una cum Tegeatis Lacedaemonios adiuvant, et Parrhasii, de quibus V 33. Add. V 47, 1. — *Λαοδοκείῳ.* Polybius II 51 et 55 *τὰ Λαδόκεια τῆς Μεγαλοπολίτιδος* vocat. Fallitur ibi Schweigh. in adn. vol. V p. 459. Cf. sd. —

Ὀρεσθίδος, καὶ ⟨ἡ⟩ νίκη ἀμφιδήριτος ἐγένετο·
κέρας γὰρ ἑκάτεροι τρέψαντες τὸ καθ' αὑτοὺς
τροπαῖά τε ἀμφότεροι ἔστησαν καὶ σκῦλα ἐς Δελ-
2 φοὺς ἀπέπεμψαν. διαφθαρέντων μέντοι πολλῶν
ἑκατέροις καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης γενομένης
καὶ ἀφελομένης νυκτὸς τὸ ἔργον οἱ Τεγεᾶται μὲν
ἐπηυλίσαντό τε καὶ εὐθὺς ἔστησαν τροπαῖον, Μαν-
τινῆς δὲ ἀπεχώρησάν τε ἐς Βουκολιῶνα καὶ ὕστε-
ρον ἀντέστησαν.
1 135. Ἀπεπείρασε δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ
ὁ Βρασίδας τελευτῶντος καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη Ποτει-
δαίας. προσελθὼν γὰρ νυκτὸς καὶ κλίμακα προσ-
θεὶς μέχρι μὲν τούτου ἔλαθε (τοῦ γὰρ κώδωνος

Βρασίδας Ποτειδαίας ἀποπειρᾷ.

αὑτούς. Cass. Aug. Gr. αὐτούς, sed ad καθ' nihil diversitatis adnotatum est. Ceterum cf. adn. I 17.

§ 2. Βουκολιῶνα Cass. et Aug., reliqui Βουκολίωνα. Cf. Herodian. I p. 20 sq. Goettl. Doctr. accent. p. 266 g.

Ὀρεσθίθος. Haec Ὀρεστία vel Ὀρέστεια nominatur a Steph. Byz. in v. Ὀρέσται. Ager videtur Ὀρεσθείου urbis V 64, cuius conditor a Paus. VIII 3, 1 Ὀρεσθεύς, filius Lycaonis, dicitur, a quo Ὀρεσθάσιον [?Ὀρέσθειον?], postea autem ab Oreste, Agamemnonis filio, mutato nomine Ὀρέστειον, ut apud Eur. et alibi nomen pingitur, appellata esse perhibetur. Sitam eam fuisse in Maenalia discimus ex Thuc. V 64, in via Megalopoli Pallantium et Tegeam ferenti ex Paus. VIII 44, 1. 2. Cf. Muell. Dor. II p. 442. In culmine montis Tzimbarú collocatur a Leak. Pelop. II p. 318 sq. Sub hoc montesitam fuisse mavult Bursian. Geogr. II p. 227, 3. — ⟨ἡ⟩ νίκη. Cf. VII 55, 1. VIII 27, 6. — κέρας ... αὑτούς. Et a Mantinensibus et a Tegeatis socii adversariorum videntur fugati esse. De κατά cf. sd. I 33, 3.

§ 2. ἀγχωμάλου. Cf. adn. III 49, 1. — Βουκολιῶνα. Hunc locum alibi quam apud Plin. IV 6 frustra quaesivimus, sed inter Laodoceum et Mantineam fuisse liquet ex Thucydidis narratione. De accentu cf. sd. — ἀντέστησαν scil. τροπαῖον.

Cap. 135. § 1. τοῦ αὐτοῦ ... Βρασίδας τελευτῶντος. De collocatione verborum insolentiore vid. adn. III 90, 4 et Dorv. ad Char. p. 320, de ceteris cf. V 39, 3. — μέχρι μὲν τούτου] τοῦ προσθεῖναι τὴν κλίμακα. Schol. Ergo hactenus. Cf. V 32, 4. — κώδωνος. „Excubiarum praefecti [immo circitores vigiliarum] tintinnabula secum ferebant ad explorandos vigiles, ut eis auditis responderent. Vid. Suid. in v. κωδωνοφορῶν.“ Huds. „Schol. Aristoph. Av. 1160 et ex eo Suid. in κοδωνοφορεῖται. [Conf. id. schol. ad v. 843.] Memorat etiam ... Harpocrat. [et Etym. M.] in διεκωδώνισε.“ Duk. Male nonnulli de tuba cogitaverunt propter Soph. Ai.